

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Christian. Wink. del.

J. Mich. Söckler. sc. 1779.

4 Num. ant. 39-2

0

4

1 1/2 3/4

<36615182480013

<36615182480013

Bayer. Staatsbibliothek

DOCTRINA NUMORVM VETERVM

CONSCRIPTA

A.

JOSEPHO ECKHEL

THESAVRO CAESAREO NUMORVM, GEMMARVMQVE VETERVM,
ET REI ANTIQVARIAE IN VNIVERSITATE VINDOBONENSI DOCENDAE
PRAEFECTO.

P A R S I.

DE

NUMIS VRBIVM, POPVLORVM, REGVM.

V O L V M E N II.

CONTINENS

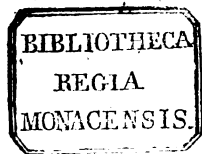
RELIQVAS EVROPAE REGIONES CVM PARTE ASIAE MINORIS.

VINDOBONAE,

SVMP TIBVS JOSEPHI VINCENTII DEGEN

IMPRESSIT IGNATIVS ALBERTI.

MDCCXCIV.

DOCTRINA
NVMORVM VETERVM.

CHERSONESVS TAVRICA.

Perlustratis Europae, quae in Occidentem vergit, provinciis opum nostrarum feracibus, in Orientem Europaeum slectimus, facto initio a regionibus, quae septentriones respiciunt, unde in meridiem, et beatas Graeciae propriae provincias, insulasque viam prosequemur. Itineris exordium esto extrema in Aquilonem

CHERSONESVS TAVRICA.

Sic dicta, quod peninsula est, Ponto, palude Maeotide, et sinu Carcinite intercepta, et *Taurica*, quod a Tauris habitata fuit gente Scythica. Tamen urbes Graecae colonias eo duxere, sed quae subinde regibus Bosporanis subjectae fuerunt, five vi, five sponte, quoniam a barbarorum Taurorum violentia vexatis externum auxilium opus fuit.

CHERSONESVS.

Habuit peninsula urbem quoque sibi cognominem, quae Plinio dicitur Heraclea Chersonesus ^a), quia fuit teste Strabone *πολις Ηρακλειωτων*, *urbs Heracleotarum* Bithyniae. Unde et olim dicta *Megarice* teste eodem Plinio ^b), nempe quod Megarenses ipsam Heracleam aedifica-

runt. Strabo eam primum liberam dixit, sed metu barbarorum dedidisse sese Mithridati Eupatori ^c). Liberam iterum fecere Romani, ut dicesur.

Cavendum, ne cum hujus numis misceantur numi Chersoneso Creticae debiti. Primus Pellerinius cognomines numos rite discrevit. Hujus Tauricae sunt:

XEP. *Caput juvenile laureatum radiatum, ante quod lituus militaris.* Ξ *Mulier turrita stans d. jaculum, s. arcum cum jaculo, in area monogramma, et* ΔP. AV. III. (Sestini Lettere T. IV. p. 89.)

Numus causa metalli insignis excellentiae.

Caput Dianae cum arcu. Ξ XEP. AΓA-ΣIK. *Taurus cornupeta.* AE. III. (Mus. Caes.)

^a L. IV. p. 213. ^b l. c. ^c L. VII. p. m. 474.
(Vol. II.)

De Dianae Tauricae in hoc tractu cultu constat, taurus autem jure insertus; nam ab hoc eam regionem traxisse nomen testatur Eustathius ^{d)}. Liberalius hunc numum explicatum vide in meis Num. vet. p. 49.

ΕΤΑΡΟΜΟ. ^{*} ^{*} ^{*} *Mulier nuda flexo uno genu f. arcum praetendit.* X XEP. Gryphus. AE. II. (Pellerin.)

Mulier anticae haec quoque per arcum Diana videtur agnoscenda, a qua et creditum urbem conditam, ut refert Mela, sed qui eam Cherronen vocat ^{e)}. Gryphi in averfa typus hunc numum huic potissimum Chersoneso vindicat, nam idem in vicini quoque Panticapaei moneta frequens, cujus typi in hoc tractu causa videtur a fabulis petenda, nam in locis paululum superioribus creditum habitare gryphos, *jaevum et pertinax ferarum genus, qui aurum terra penitus egestum mire amant, mireque custodiunt, et sunt infestis attingentibus*, ut eodem loco tradit Mela ^{f)}.

XEP. ^{*} ^{*} ^{*} *Milos nudus flexo uno genu d. hastam, f. clypeum.* X *Figura in citis quadrigis.* AE. II. (Pellerin.)

Non procul ab hac urbe, sed extra peninsula in occasum ad ostia Borysthenis fuit insula dicta *Achillis*, et juxta in continente locus, dictus *Δεσμός Αχιλλεύος*, *ursus Achillis*, de quo Strabo, Arrianus, Plinius, Mela. Explicatius Mela haec tradit ^{g)}: *Achilles infesta classe mare Ponticum ingressus ibi ludicro certamine cele-*

brasse victoriam, et cum ab armis quies erat, se ac suos cursu exercitavisse memoratur. Ideo dicta est δεσμός Αχιλλεύος. Verisimile videtur, ex vicino numi argumentum petitem, et in adversa proponi Achillem herois ritu fictum, in averfa celebratum ab eo ludicrum certamen.

ΕΛΕΤΘΕΡΑΣ. ^{*} ^{*} ^{*} *Caput muliebre.* X XEP. ΠΟΝΗΣΣΟΤ. *Diana gradiens telum ex pharetra promit, f. arcum.* AE. II. (Pembrock P. II. tab. 33.)

Dubium effert, ad quam Chersonesum insignis hic numus pertineat, hanc Tauricam, an alteram Creticam (nam utrobique Dianae cultus viguit), nisi litem dirimeret vox ΕΛΕΤΘΕΡΑΣ. De Taurica scribit Plinius ^{h)}: *mox Heraclaea Cherronesos libertate a Romanis donatum.* Mirum videri posset, hanc urbem in extremis orbis culti finibus positam tot numos cudisse, nisi constaret ex Plinio ⁱ⁾, fuisse urbem praecipui nitore in toto eo tractu, custoditis Graeciae moribus, quinque millia passuum ambiente muro.

AE. RR.

HERACLEVM.

Caput Herculis leonis exuviis tectum. X ΗΡΑΚ. *Arcus et clava.* AE. III. (Mus. Caes.)

Numos similes vidi complures. Sunt hi operis tam barbari, ut eos Heraclaeae omnes per Europam Asiamque cultiorem sparsae nollent partem suam agnoscere. Ad haec typus averfae conspirat cum iis,

d) ad Dionys. v. 306. e) L. II. c. 1. f) L. II. c. 1. sub iait. g) L. II. c. 1. h) L. IV. p. 218. i) l. c.

SARMATIA EVROPAEA.

3.

quos in numis Panticapaei, et Phanagoriae ex adverso in Bosporo Cimmerio Asiatico sitae observamus. Videntur ergo tribuendi illi Heracleo, quod Ptolemaeus in hac peninsula Macotidi adsitum memorat. *AE. RR.*

PANTICAPAEVM.

Teste Strabone et Stephano princeps Bospori Europaei urbs, quam nobilitatem multo certiores testes numi omnis metalli confirmant. Milesiorum coloniam dixit Strabo.

Hujus urbis numi hactenus aut fuere ignoti, aut aliorum inique averse, cum in scriptis solo ΠΑΝ. Panormo Siciliae tributi fuere ¹⁾, aut generatim deus *Pan* indicari crederetur ²⁾. Vnus Pellerinius decem in omni metallo vulgavit, qui omnes huc sine dubio pertinent, dempto, quem numero nonum fuit, quem esse Argorum Argolidis suo loco monebo. Alios vide in museo Hunteriano. Insignem argenteum ex museo suo edidit Neumannus.

Epigraphae: Π. ΠΑΝ. ΠΑΝΤΙ. ΠΑΝ. ΤΙΚΑΠΑΙΤΩΝ. Videtur ex his emendandus Stephanus legendo ΠΑΝΤΙΚΑΠΑΙΤΗΣ pro ΠΑΝΤΙΚΑΠΑΙΤΗΣ.

Typi insigniores: *Caput Panos*, forte per adlusionem ad primam syllabam in nomine urbis, ex qua causa et Vibius Pansa in denariis suis Panos personam videtur signasse. *Caput leonis*, fors ducto typo ex numis metropolis Mileti, in quibus obvium illud animal. *Caput thuri* in tetradrachmo ³⁾, cum adlusione ad Tauricam. *Gryphus*, qui etiam est in numis Chersonesi. *Arcus, pharetra, pilei Dioscurorum* in numis urbium Euxino adsitum typus frequens.

AV. RRRR. (Pellerin, et Pembrock tab. V.) *AR. RRR. AE. RR.*

THEODOSIA.

Numum Hunterianum a Cl. Combio huc vocatum esse Metaponti Lucaniae, in hujus moneta diximus.

SARMATIA EVROPAEA.

OLBIA, OLBIOPOLIS.

Vtroque nomine prodita, numi alterum malunt. Sita versus Borysthenis ostia, a Milesiis condita auctore Strabone, a quo et *emporium magnum* appellatur. Adhuc Antonini Pii aeo videtur fuisse potens, qui urbi per Tauroscytharum incursiones periclitanti auxilia misit ⁴⁾.

Caput Cereris, vel: *Virile barbatum*, vel: *Muliebre velatum*. X OABIO. *Aquila delphino insists*, vel: *Arcus, pharetra, securis*, vel: *spica*. Horum prior est AR. I., (Pellerin.) reliqui AE. II. III. (Pellerin, Theupoli, Mus. Caes.).

Caput bovis. X OABIOΠΟΛΙΤΕΩΝ.

¹⁾ Beger Thes. Br. T. I. p. 369.

²⁾ Trißan. T. III. p. 83.

³⁾ Sestini Lettere T. IV.

p. 98.

⁴⁾ Capitolin. in Anton. c. 9.

Sagitta. AE. III. (Sestini Lett. T. IV. p. 90.)

Corrigenda ex hoc lectio Arigonii ΑΑΒΙ-ΟΠΟΛΙΤΩΝ, et typus mendose descriptus.

AR. RRRR. AE. RRR.

T Y R A.

Ad fluvium cognominem, qui hodie *Dniester*, Milefiorum haec quoque colonia teste Scymno Chio.

Imperatorii.

Plures editi a Vespasiano usque ad Germanicum. Vtriusque numi sunt in museo Caesareo. Eximius est is, quem edidit Vailantius: BHPICCIMOC. KAICAP. Caput M. Aurelii, de quo nomine *Verissimi* vide numos hujus Caesaris.

Epigraphae: ΤΤΡΑΝΩΝ.

Typi Herculis, Cybeles, aquilae etc. omnes obvi.

Litterae solitariae: B. Γ. etc. quas Vailantius, alique indicare annos imperii putaverunt. Verum ejusmodi litteras passim videbimus occurrere in numis Moesiae et Thraciae, quarum difficile est veram statuere significationem.

AE. RR.

COMOSICVS GETA.

Hoc nomine Getarum regi et pontifici ex Jornande cognito tribuit Froelichius numum, in quo legere sibi videbatur: KOMOCI - - °) Verum serius comperi, esse ex Persicis unum, quales plures proponit Pellerinius p), et de quibus agam in moneta Persarum.

D A C I A.

Proprios olim habuisse reges, eosque potentes ac opibus inclytos, ex Decebalii historia satis constat. Qua usi fuerint moneta, minus certum; verisimiliter tamen in hoc tractu signati sunt numi tetradrachmi fabricae rudis, ac saepe extremae barbariei, qui hinc Jovis caput, illinc equitem sistunt, sumpto a numis Philippi II. Macedoniae regis exemplo, quorum magna in hunc diem copia in Transilvania, quae veteris Daciae nobiliorem partem constituit, eruitur, quorsum et pertinent numi BIATEC. BVSV. NONNOS. SVIC. CA, alique, de quibus agetur separatim in tractatu de numis barbaris.

A Trajano difficili bello domita in provinciam redacta est, unde in ejus imperatoris numis: DACIA. AVGVSTA. PROVINCIA. Nulla tamen imperatorum usque ad Philippum exstat moneta in ipsa Dacia percussa, neque ex hac dicendus prodixisse numus notus Trajani, in cuius aversa: ΔΑΚΙΑ, typo *mulieris moesiae ad tropaeum confidentis*, et si istud statuat Vaillantius q). Nam praeterquam quod verisimile non est, Dacos unquam lingua Graeca usos, non certe sese usque adeo abjecissent, ut imaginem suam figurae lugentis typo proponerent, cum nemo sese victum subjugatumque propalam

o) Accessio nova ad num. reg. p. 36. lippi sen.

p) Suppl. III. tab. 2.

q) in numis Colon. Phi-

fateatur. Ex quo sequitur, numum hunc perinde in urbe quapiam Graeca signatum, ac notos illos Titi: ΙΟΤΑΑΙΑΣ. ΕΑΛΩΚΤΙΑΣ., qui certe non in ipsa Judaea, sed extra eam cusi sunt.

Proprii igitur Daciae numi, qui ad praesentem classem pertinent, nimirum in Dacia ipsa signati, sunt

Imperatorii,

qui incoipiunt sub Philippis, et durant in Gallieni imperium.

Epigraphae constans: PROVINCIA. DACIA. additis annis epochae, de quibus infra. Vaillantii ratio sane infirma est, qua Daciam Latina usam epigraphae conicit propterea, quia forte a Philippo libera, seu immunis facta est ¹⁾, quam finisse videtur rationem, ut honestam haberet causam hos numos operi, quod de coloniarum et municipiorum numis agit, inferendi, ad quam sane classem nullo pacto pertinent.

Typi:

Mulier stans tecta pileo patrio instar Phrygii inter aquilam et leonem, d. enssem patrium incurvum, f. vexillum, cui inscriptum: D. F.

Mulier stans, (rarissime sedens) d. enssem incurvum, juxta dextrum vexillum, cui inscriptum V., humi aquila, f. tenet vexillum, in quo XIII., humi leo.

Typi hi sunt constantes, aut tantum in minutis discordant. Mulier in his numis Daciae symbolum agit tecta operimento, cuius simili tegitur etiam PANNONIA in numis Aelii Caesaris, enssemque incurvum

praeferens pro more gentis, et utroque insignis est Dacus, qui saepe captivi habitu in Trajani numis fingitur. Literae δεχαινοας D. F. secundum notos Decii numos explendae *Dacia Felix*.

Numeri V. et XIII. vexillis inscripti praeclare illustrantur a Dione ²⁾ perhibente, aetate sua, nempe Alexandri Severi, legiones Macedonicam V., et XIII. geminam in Dacia stetisse. Haec cum certa sint cum Dionis, tum numerorum testimoniis, mirum videatur, eandem legionem V. Macedonicam memorari etiam in numis Philippi in colonia Heliopoli Coele-syriae percussis, quin et in numis Beryti Phoeniciae, nisi forte statuendum, partem legionis excubuisse in Dacia, partem in Syria. Vide, quae de hoc plura monebimus ad dictam Heliopolin.

Juxta vexillum legionis V. perpetuo adstat aquila, et juxta alterum legionis XIII. leo. Utrumque animal sic explicat Vaillantius ³⁾, ut aquilam esse insigne imperii R. censet, leonem symbolum Daciae. Quod ad aquilam attinet, consentit Harduinus ⁴⁾, sed leonem adstitutum propterea contendit, quod leonibus revera habitetur Dacia, quod vix ullo certo monumento probaverit. Sane hoc loco adversatur Plinio suo, adserenti ⁵⁾, in Europa inter Ache-loum tantum, Nestumque amnes leones esse, et Dio Chrysostomus leones olim fuisse circa Macedoniam, sed eorum genus pridem defecisse narrat ⁶⁾. Inferti utriusque animalis longe aliam, eamque certissimam alibi rationem prodidi ⁷⁾, fuisse nempe aquilam symbolum legionis V., et leo-

¹⁾ l. c. ²⁾ L. LV. c. 23. ³⁾ in num. Etruscillae. ⁴⁾ Num. ill. in DACIA. ⁵⁾ L. VIII. §. 17. ⁶⁾ Orat. XXI. ⁷⁾ Num. vet. p. 50.

nem XIII., quod praeclare comprobatur obviis Gallieni numis commatis Romani, in quibus ii, qui LEG. V. inscribuntur, aquilam item offerunt, ut ii, in quibus LEG. XIII., leonem sistant, cum qua sententia conspirant etiam numi Viminacii, de quibus paullo infra.

Typus mulieris d. hastam tenentis, ex qua praefixum caput asini, quod fuit alterum Daciae symbolum, compararet tantum in numis commatis Romani inde a Decio, at non in hujus generis numis in Dacia signatis. Eum Vaillantius et Ari-

genius in numo Treboniani hujus quoque classis viderunt, at verisimile est, fuisse deceptos, nam in museis nostris hac merce instructissimis similem aversam videre non licuit.

Epoca anni in omnibus his numis signati sunt hoc modo: AN. I. II. etc. De ejus principio et modo agetur mox infra in numis Viminacii.

AE. I. formae C. AE. II. et III. RR. Argentum Philippi cum AN. II. cumque max. mod. recitat Baldinus, (Vaill. T. II. p. 315.) at videtur nimis suspectus.

PANNONIA.

Non exstant hujus regionis numi praetereos, qui inscribunt: METALLI. PAN-

NONICI., de quibus ex instituto agetur sub finem numerorum Trajani commatis R.

MOESIA SUPERIOR.

Moeciae nomine unicum reperio numum vulgatum, estque is

Imperatoris Domitiani:

MTZIA. *Provincia moecia humi decumbens juxta armerum congeriem. AE. I.*

Singulare istud cimelium, et quod observatu digna multa offert, ex museo olim Foucault edidit Vaillantius et Harduinus autoptae. In eo peccasse visi sunt illustres hi viri, quod Asiaticae illud Mysiae tribuere non dubitaverunt. Typum provinciae nostrae humi prostratae adstituto armerum cumulo facile quivis mihi dederit, esse ejus generis, quo proponi solitae sunt regiones aut bello captae, aut armis ad obsequium revocatae, quo modo propo-

nuntur in numis ΔAKIA, ΙΟΤΑΑΙΑ, ΑΡΜΕΝΙΑ, etc. Ex earum vero numero fuisse Mysiam Asiaticam, quis enim vero ex historia probaverit, cum eam adversus Romanos nunquam, omnium vero minime Domitiani aetate rebellasse constet, neque eo fuisse ingenio unquam comperiti fuerint hi Myfi, ut facile in apertam seditionem irent. Jus ergo oblatum mihi video aliam respiciendi Mysiam, cum qua humilis iste, et inimicus typus possit connecti, eamque esse hanc ipsam Moeciam, in qua nunc sumus, spero argumentis me solidis comprobaturum. Jam primum docere supervacaneum, quod novit eruditus quisque, Moeciam a veteribus Mysiam pas-

MOESIA SUPERIOR.

7

huc dictam. Fuit haec scribendi ratio auctoribus Latinis non infrequens, Graecis fere constanter *Μυσία* pro *Μοισία*. Discriminis igitur causa, ut ne fallatur lector, dixit Dio ^{b)}: *μεχρ' της Μυσιας της εν τη Ευρωπη, usque ad Mysiam Europaeam*. Vide testimonia plura apud Cellarium. At, iniquies, neque Moesiam conflatur imperante Domitiano excussisse jugum, et bello petitam. Non repugno, si istud intelligas de Moesis proprie dictis. Sed fuit in Moesia populus a Moesis diversus. Dio loquens de Dacis ^{b)}: *ἐν ἀμφοτέρω, inquit, τὴ Ἰστρῷ νεμονται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐπὶ ταύτῃ ἀντὶ καὶ πρὸς τὴν Τριβαλλοῦ ὁρμυτὲς εἰς τὴν τοῦ τῆς Μυσίας νόμον τείνουσι, καὶ Μυσοὶ, πληρὴ παρὰ ταῖς πάντας ἐπιχωρίους, ὀνομαζονται, οἱ δ' ἐπεὶ τῇ Δακίῃ κεκληρίται, κ. τ. λ.* Daci utramque Istri ripam occupant, quorum illi, qui cis flumen juxta Triballum habitant, ad Mysias praefecturam pertinent, et Myfi, non tamen ab iis, qui proprie regionis indigenae sunt, vocantur; qui vero trans flumen degunt, Daci vocantur etc. En numi hujus aenigma solutum illustri hoc testimonio Dionis, eoque tanto validiore, quia cum is in eo tractu praefidis munere fungeretur, ejus omnes causas ex vicino investigavit, perspexitque. Narrat enim, intra Mysiae fines constituisse partem Dacorum, hosque non quidem ab indigenis, sed ab externis Myfos fuisse dictos. Jam vero constat, Domitianum bellum cum Dacis gessisse, atque de his velut victis triumphasse. Verisimile, Domitianum tum Dacos Cisdanubianos adortum, eosque incommodis adfecisse, quo

factum, ut haec gens tanquam bello victa in numis proponeretur, scribereturque *ΜΤΣΙΑ* pro *ΔΑΚΙΑ*, quia, ut dictum, haec Dacorum portio, quippe in Moesiae finibus posita, Myfi vel Moesi vocari sunt soliti, scilicet ab externis verorum nominum ignaris. Atqui numi, regionis victae testes, nunquam in regione victa feriri consuevere, sed a populo externo, qui adlandi causa res ab imperante bello gestas palam voluit depraedicare, ut supra in Dacia monui, quod quidem in praesente causa tanto magis est verum, quia numus Graece est inscriptus. Non enim constat, urbes Moesiae superioris Graece fuisse locutas, aut etiam earum aliquam hac jam aetate numos signasse. Haec, quae differui, si tenenda videbuntur, unius hic est numus Domitiani, qui belli ab eo cum Dacis gessi meminit.

A L M V M.

Huc Cl. Combius revocat numum Hunterianum: *ΑΛΜΟΝΙ*, neque hunc satis integrum. Periculosum videatur, numum Graece loquentem tribuere huic tractui, quem a Graecis habitatum non constat. Ex typo navis et fabrica est potius insulae cujuspiam Archipelagi.

D A R D A N I A.

Regio, et pars superioris Moesiae in meridiem sita. Numos cum capite Trajani inscriptas *DARDANICI*, qui huc pertinent, vide in numis *Metallicorum*, qui describuntur ad calcem numorum Trajani.

a) L. XLIX. §. 36. b) L. LI. §. 22.

PINCVM.

Numos: AELIA. PINCENSIA cum capite Hadriani vide inter eosdem *Metallo- rum numos.*

VIMINACIUM.

Colonia, ut creditur, a Gordiano III, deducta, cujus copiosissimi exstant numi inde ab hoc imperatore usque ad Gallienum, et quorum plena est concordia cum numis Daciae paullo ante recensitis. Fuit oppidum Istro aditum, et creditur stetit, quo hodie loco est oppidum *Ram.* *)

Epigraphe constans: P. M. S. COL. VIM. id est: *Provinciae Moesiae Superioris Colonia Viminacium.*

Typi:

Mulier stans inter taurum et leonem. In aliis: *Mulier stans d. tenet vexillum, cui inscriptum: VII., humi taurus, sinistra aliud vexillum, in quo: IV. humi leo.* In aliis: *vexillo dexteriori superne adfixum caput Gordiani, sinisteriori Tranquillinae.* In aliis rarissimis: *Taurus et leo suis singuli vexillis insunt.* In aliis: *Mulier stans d. leporem tenet, s. vexillum.* Sunt praeterea alii adhuc typi diversi ab citatis hoc loco, sed exiguo discriminis pretio, quos accurate descriptos videre potes in meo Catalogo musei Caesarei, in Cl. Neumanni Numis pop. et reg., et in meis Numis vet.

Vaillantius *) et Paciaudus *) bovem ad coloniam, leonem ad populi ferociam per colonos mitigatam referunt secundum

illud Paulini †): *Sic tuo mitis lupus effovili, Pasceitur concors vitulus leoni.* Ingeniosum illud magis, quam solidum. Idem enim horum animalium est sensus, quem supra in numis Daciae esse aquilae et leonis diximus. Est enim taurus symbolum legionis VII., et leo legionis IV. Id verum esse, docent primum ipsi Viminacii numi, in quorum aliquibus mulier d. vexillum tenet, cui inscriptum VII. adstante tauro, s. aliud vexillum, cui inscriptum IV. adstante leone, quin in rarissimo alio, quem edidi ‡), taurus et leo superne suo quisque vexillo imminet. Docent deinde hoc ipsum numi legionum Gallieni commatis Romani, in quibus perinde legioni VII. taurus, legioni IV. leo tribuuntur, quod argumentum eodem opere prolixius illustravi. Et testatur Dio §): aetate sua in Moesia superiore stetisse legionem VII. και ἐξδομοὶ δὲ ἐν τῇ Μυσίᾳ τῇ ἀνω, δὲ τα μαλιστα Κλαυδίοιο ὀνομαδαται, et Septimani in Moesia superiore, qui Claudii plerumque vocantur. Tum et in Notitia imperii §): *praefecturae legionis VII. Claudiae Viminacio.* Quartam tamen eodem loco scribit Dio stetisse in Syria, τετακτον Σαυδικον ἐν Συρίᾳ, sed vidimus supra in Dacia, eandem legionem V. memorari et in numis Daciae, et Heliopolis Coelestriae, forte ejusdem legionis cohortibus per varias regiones distributis. Diximus, in horum numorum uno vexillo uni imminere caput Gordiani, alteri caput Tranquillinae, quo typo proponitur mos ve-

*) d'Anville B. L. T. XXVIII. p. 434. Neumann Num. pop. d) passim in Colon. e) in Goli Symbol. Florent. T. III. p. 233. †) Poem. 30. ‡) Num. vet. p. 50. h) L. LV. c. 23. i) in Moesia I.

tus, Augustorum capita vexillis praefigendi.

AE. I. C. AE. II. III. R.

De epocha Viminacii et Daciae numis inscripta.

Viminacii et Daciae numi in segmento inferiore aerae annos constanter inscriptos ostentant sic: AN. I. II. etc. Vtriusque principium diversum, nam, ut mox videbimus, Viminacium suos computat annos ab anno V. C. 993. imperante Gordiano, et Dacia ab anno V. C. 1000 imperante Philippo. Neutrius principii causa certa et explorata. Fuisse, qui annorum Viminacii principium repeterent ab itinere, quod per Moesiam instituerat Gordianus, qua occasione barbaros quoque repulerat, qui eum tractum infestum reddidere. Verum Capitolinus eam protectionem anno V. C. 995 adfigit, et anni numerum jam inde a bien-

nio procedunt. Verisimile tantum, Gordianum dicto anno Viminacium propter situm opportunitatem ampliavit additis opido munitionibus, et deducta colonia, necessaria tum ob barbaros vicina praedantes providentia. Constat vero etiam, Philippum, qui Gordiano successit, inde ab anno V. C. 998 usque 1000 in Moesia, Daciaque adversum Carpos Gothosque, qui has terras torrentis instar obruerunt, pugnasse. Quibus ejus virtute submotis Dacia sibi reddita, aucta colonis, munita legibus novam incepit epocham deductam ab anno V. C. 1000, quo operi universo suprema manus imposita.

Cum anni utriusque numis inscripti multum valere ad chronologicam imperatorum historiam credantur, operae pretium videtur, adjicere hoc loco tabellas, quae contineant annos cum suis imperatoribus, quotquot reperire potui.

ANNI VIMINACII.

AN. I. Gordianus	respondet anno V. C. 993.
AN. II. Gordianus	994.
AN. III. Gordianus, (obvii) Philippus sen. (Noris de numo Licinii.)	995.
AN. IV. Gordianus, (obvii) Philippus sen. (Noris l. c. Neumann.)	996.
AN. V. Gordianus, Philippus.	997.
AN. VI. Philippus	998.
AN. VII. Philippus	999.
AN. VIII. Philippus	1000.
AN. IX. Philippus	1001.
AN. X. Otacilia. (Vaill.) Decius. (Mus. Caes.)	1002.
AN. XI. Otacilia. (Mus. Caes.) Volusianus. (Arigoni.)	1003.
AN. XII. Decius, Gallus, Volusianus. (Mus. Caes.) Aemilianus, (Arigoni.) Valerianus. (Arigoni.)	1004.
AN. XIII. Etruscilla. (Bandur.) Hostilianus, (Vaill.) Gallus, Volusianus. (Mus. Caes.)	1005.

(Vol. II.)

B

MOESIA SUPERIOR.

AN. XIV. Gallus, Aemilianus, Valerianus. (Mus. Caef.)	1006.
AN. XV. Mariniana. (Mus. Caef.)	1007.
AN. XVI. Valerianus, Gallienus (Mus. Caef.)	1003.

ANNI DACIAE.

AN. I. Philippus.	respondet anno V. C. 1000.
AN. II. Philippus	1001.
AN. III. Philippus, Decius. (Mus. Caef.) Volusianus Aug. (Bandur.)	1002.
AN. IV. Decius.	1003.
AN. V. Decius, Gallus, Volusianus Aug. (Mus. Caef.)	1004.
AN. VI. Gallus, (Bandur.) Valerianus, (Mus. Caef.) Gallienus. (Bandur. Neumann.)	1005.
AN. VII. Hostilianus Aug. (Vail.) Aemilianus, (Vail.) Gallienus. (Vail.)	1006.
AN. VIII. Aemilianus, (Mus. Caef. Neumann, Arigoni) Valerianus. (Mus. Caef.)	1007.
AN. IX. Valerianus. (Mus. Caef.)	1008.
AN. X. Gallienus. (Mus. Caef.)	1009.

Jure ex hoc catalogo exclusi numos Alexandri Sev. et Jul. Maefae, quos promulgavit inauditorum monstrorum praeco Goltzius: COL. VIM. AN. I. et AN. II. Istud mendacium, sed vitis gravissimis male creditum movit Norisum, ^{k)} et Valsechium, ^{l)} ut negarent, his notis exprimi annos deductae coloniae, sed eam rem adhuc in obscuro latere profiterentur. Idem sensit etiam Trifanum secutus Patinus, ^{m)} sed necesse illi fuit sic sentire, cum in numos commentaretur, qui, quoniam ab aetatis injuriis, ut videtur, male habiti fuere, quoscunque velis annos, et quocunque ordine obtulere. Catalogus, quem coram vides, contextus est ex numis, quos vidi ipse in museis Austriacis, quae propter viciniam Viminacii et Daciae opi-

bus abundant, aut iis, quos recensent catalogi, quorum apud nos major auctoritas. Secundum propositam hanc seriem apparet sane, cum secundum succedentes sibi imperatores crescant numeri inscripti, hos veram habere rationem epochae, et si nonnulli alienam stationem temere inferre, ut dicitur.

Epocham Viminacii ducendam ab anno V. C. 993, demonstratur ex numis ANno V. notatis, qui communis est tam Gordiano, quam Philippo. Cum igitur constet, annum V. C. 997. fuisse postremum Gordiani, et primum Philippi, hicque in Viminacii numis dicatur annus V., necesse est, primum hujus coloniae annum respondere anno V. C. 993. Eodem modo, cum in numis Daciae cum Philippi, tum Decii

k) Diff. de num. Liscin. c. 6.

l) de trib. pot. Elag. p. 42.

m) Numi imp. in Gordian.

legatur *ANnus III.*, fueritque annus *V. C. 1002* illius postremus, hujus primus, probatur, Daciam annos suos supputare coepisse ab anno *V. C. 1000*. Idem probat etiam annus *V. communis* cum Decio et Gallo.

Quaeri potest, coeperitne utriusque populi annus in autumnno more orientalium, an Kalendis Jan. more Romanorum? Porrius multo magis verisimile, quoniam Romanorum coloni maternum etiam institutum sese accommodaverint. Hoc eorum institutum etiam ex numis commode probatur. Si annus *I. aerae Viminacii* coepisset in autumnno *V. C. 993*, sic ut deinceps singulis autumnis fuisset iteratus, sequeretur, annum *V.* incepisse in autumnno *V. C. 997*. At copiosi sunt Gordiani numi cum anno *V.*, qui tamen primis mensibus anni *997* caesus jam est. Neque dici potest, annum *I. Viminacii* coepisse forte in autumnno *V. C. 992*, et deinceps per singulos autumnos iteratum. Nam in hac sententia annus *X.* incepisset in autumnno *V. C. 1001*, et exivisset in autumnno *1002*. Certum est, toto hoc tempore, quod secundum hanc legem annus *X.* occupat, imperasse adhuc Philippum, et tamen promulgati sunt numi, qui Decium cum anno *X.* conjungunt. Item coepisset tum in autumnno anni *V. C. 1004* annus *XIII. Viminacii*. Gallus ante exeuntem Novembrem ejus anni imperium non obtinuit, et tamen in ejus numis legitur annus *XII.* Eodem modo ex numis Daciae cum anno *III.* et capitibus Philippi et Decii, item cum anno *V.* et capitibus Decii et

Galli probatur, hujus quoque annos Kalendis Jan. iterari solitos.

Ceterum quanta in his Daciae et Viminacii numis regnet perveritas, dum imperatoribus tribuuntur anni, alieni certe, si ex indicato principio sunt deducendi, facile ex propositis catalogis potest intelligi. Numos adeo discordes, quique eruditissimo cuique nullo pacto domari posse visi sunt, tamen ut certis legibus vinceret, rationem se reperisse autumabat eruditus Mazzolenus ^{a)}. Duo utriusque populo statuit fuisse aerae exordia, sic ut Viminacia unum fuerit, et in plerisque ejus numis conspicuum ab anno *V. C. 993*, alterum minus usitatum ab anno *995*, Daciae principium maxime usitatum ab anno *V. C. 1000*, alterum rarius adhiberi solitum, ab anno *1002*. Ne vero multiplices hae aerae incredibiles videantur, jubet respicere Antiochiam, Sinopen, aliasque urbes, quae ipsae quoque variis epochis a vario capite derivatis usae sunt. Non vereor adfirmare, quantumcunque sibi in singulari hoc suo invento plaudent Mazzolenus, sententiam hanc ne probabilis quidem conjecturae laudem mereri. An enim verisimile, hanc annorum confusionem in utroque populo publica lege stabilitam, et in monumenta publica inductam? Exstant numi Viminacienses Philippi, quorum uni, sed rari, inscripti *AN. III.*, alii frequentes *AN. VI.* Quoniam annus *IV.* Viminacii, si hic ab anno *V. C. 993* deducatur, in imperium Philippi non porrigitur, eum Mazzolenus ab anno *V. C. 995* derivat. Ergo eodem anno *V. C. 993*.

a) de trib. pot. p. 162, et 173.

b) l. c. p. 162.

Viminacii signati sunt numi cum anno IV., alii cum anno VI. An istud sibi quis persuaferit? Eodem modo cum Valerianus nondum imperaverit anno Daciae VI., si hic ab anno V. C. 1000. deducatur, necesse est, ait, hunc deduci ab anno 1002. Sed hoc ipso anno copiosos habemus Valeriani numos inscriptos AN. VIII., ergo eodem anno signati sunt in Dacia numi cum anno VI. et VIII.? Quid quod tertiam etiam aeram, si Mazzolenum sequarere, possis elicere. Refert Bandurius numum Volusiani jam Augusti percussum in Dacia cum anno III. Dictante Mazzoleno ducendus hic numus ab altero epochae principio V. C. 1002, ergo numus hic signatus est V. C. 1004, quo tamen anno Volusianum jam Augustum vix probaveris. Sed nolo longius urgere virum eruditum; nam si opus est, etiam in tertiam Viminacii aeram inclinat, ut ipse profitetur p). Inique vero idem vir clarissimus Antiochiam, Sinopen, Amisum etc. ostendit, quae singulae variis essent epochis usae, nam non de hoc, sed utrum uno eodemque tempore in monumentis publicis variae adhibitae sint aerae, eaeque biennii tantum intervallo distantes, hoc loco quaeritur. Quod si in nonnullis urbibus plures una epochae in usu fuere, plures etiam numis inscribere, ut Ascalone factum observamus. Ceterum praetensam urbium inconstantiam, atque intra breve tempus ab una epocha ad aliam transitum, atque iterum reditum, quem non pauci viri insignes perperam adfixere, copiose per hoc opus impugnatum reperies, etsi aliquot

urbes, ceu Apamea, Seleucia, Tripolis ab inconsulta hac levitate absolvi non possint.

Refutatis his superest quaerere, cum in Viminacii ac Daciae numis observemus annos, qui spectato epochae principio non incidunt in imperium ejus, cujus capiti juncti sunt, quamnam esse hujus dissidii causam existimemus. Eam sane ab una rerum omnium hoc aevo perturbatione profectam puto, cum barbari in hoc tractu, ut ex historia imperatorum constat, ferrent omnia raperentque, minique legibus ordinariis peragi paterentur. Quare defectu matricum, quae in tempus quadrabant, veteres in scriniis repositas ad fallax obsequium revocavere, quod sane sese ita habere ex ipsis erroribus non obscure potest colligi. Nam vix reperies in omnibus his numis notari annum, qui esset posterior imperio ejus Augusti, cum quo jungitur, sed annos semper anteriores observaveris, manifesto argumento resumptae veteris matricis. Ita Viminacium tibi dabit annos III. et IIII. in Philippo, annum XI. in Volusiano jam Augusto, annum VI. in Valeriano et Gallieno, qui sunt anni principum praecedentium. Non moror numum Viminacii cum anno XIII. in Etruscilla, qui annus est imperio mariti Decii posterior, nam eum Bandurius ex Vaillantio recitat, eumque ipse non vidit, et ipse praetensam hanc Vaillantii lectionem in dubium vocat. Neque moror etiam numum Daciae cum anno VII. in Hostiliano, cujus patrem Decium jam ante hunc Daciae annum occubuisse constat. Nam ab hoc ipso numo confir-

p) l. c. p. 162.

matur etiam, quod refert Victor uterque et Zosimus, Hostilianum caeso patre aliquamdiu cum Gallo imperasse. Ceterum arctior esset haud dubie mendacium in his numis annorum catalogus, si omnes hactenus editi alterum examen subirent. Sane in museis Austriacis, quae utriusque populi numis ad fastidium referta sunt, complures ex iis videre non licuit, quos libi visos professi sunt alii. Denique ex hactenus dictis satis apparet, Viminacii ac Daciae numos propter tot fallaces annorum numeros ad chronologicam imperatorum historiam nequaquam

tantum adferre subsidii, quantum non paucis viris eruditis visum.

Ex annis Viminacii rarissimus est ANNUS X., sic ut timide ambigat Neumannus, utrum is revera in Viminacii moneta existat ⁹⁾, etsi aliquot cum hoc anno promulgaverit Vaillantius. Unicus Decii est in museo Caesareo, in quo cum esse annum scriptum, nonnihil fidenter possum affirmare. Quanta adeo fides sit habenda Panielio, qui annum X. reperit non modo in numis utriusque Philippi, sed et Decii, Etruscillae, Herennii, et Hostiliani ⁹⁾ suapte patet.

MOESIA INFERIOR.

CALLATIA.

Ad Euxinum, condita ab Heracleotis Ponti, ut tradidere Strabo, Scymnus, et Memnon apud Photium.

Autonomi.

Epigraphae: K. solum. (Neumann.) ΚΑΛ. ΚΑΛΛΑΤΙ. ΚΑΛΛΑΤΙΑΝΩΝ.

Typi:

ΚΤΙCΤHC. *Caput Herculis.* (Pellerin, Mus. Caes.) Is nimirum per Heracleotas urbis conditor est habitus, ac propterea in averfa numorum hujus urbis habes saepe ejus attributa, *pharetram*, *clavam*, *arcum*. (Mus. Caes.) In numo simili apud Goltzium et male legitur ΚΑΛΑΤΙΑΣ, et male tribuitur Galatiae.

In alijs: *Cupido leone vectus f. facem.* (Pellerin.) *Delphinus clypeo adfixus.* (Ibid.) *Clypei plures in orbem dispositi, ceu in numis Macedonum*, (Neumann.) sed habetur

idem quoque typus in moneta Paefi Lucaniae, et Philadelphiae Lydiae. *Duo equites*, (Theupoli.) haud dubie Dioscuri magnae per Pontum famae. *Spicae aut folae, aut juxta alium typum. Cybele sedens.* (Mus. Caes.) Singularis est in Hunteriano ΦΙΛ. ΚΑΛ. *Clava.* Quae sit significatio *τς* ΦΙΛ. ignoro. Cl. Combis Philocalcam Ponti indicari censet.

AR. RR. AE. RR.

Imperatorii.

A Faustina jun. et Lucilla, quarum numi sunt apud Arigonium, et in museo Caesareo, usque ad Philippum jun.

Typi obvi variorum numinum. Insignior est: *Hercules aprum Erymanthium gestans.* (Mus. C. Vitzai.)

Litterae solitariae: E. in Pellerinianis et in citato Vitzaiano, Γ. in autonomo Theupoli. Id genus litteras frequenter in

⁹⁾ Num. pop. P. II. p. 127.

¹⁾ in num. Treboniani.

aversa numerum Moesiae et Thraciae intuebimur, quas esse monetariorum notas verisimile est, ut videbimus.

AE. RR.

DIONYSOPOLIS.

Ad Euxinum. A Plinio Thraciae inferitur, dicta primum Cruni, deinde Matioiopolis, denique cum e mari appulsa esset Bacchi statua, Dionysopolis, ut narrat auctor anonymus peripli Euxini.

Autonomi.

Hoc nomine inscripti aliquot recensentur, verum non ausim definire, utrum huic prae altera Phrygiae sint tribuendi. Juvat tamen eos hoc loco recensere. Quibus id genus numi praesto sunt, ex fabrica augurium capient.

Caput muliebre velatum. X ΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΙΤΩΝ. in corona spicea. AE. III. (Theup.) ΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΙΤΩΝ. intra quernam. (Pembrock.)

Caput Sarapidis. X ΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Mercurius. (la Mortraye Voyage T. II. tab. 7.)

Caput muliebre, retro thyrsus. X ΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΙΤΩΝ. Bacchus foliatus stans d. cantharum, f. thyrsus. AE. II. (Mus. Caes.) Fabrica potius in Phrygiam invitat.

Caput Bacchi. X ΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΕΩΣ. Typus priori fere similis AE. Numum hunc Panelius Phrygiae tribuit. (Num. Cistoph. p. 39.)
AE. RRR.

Imperatorii.

A Severo usque ad Gordianum eadem inscriptione, typis variis, et obviis.

Litterae solitariae: B. (Vaill. in Sev.) Δ. (Mus. Caes.) quos more suo Vaillantius annos imperii putat. Ii, in quibus hae notae reperiuntur, absque dubio hujus sunt Moesiae urbis.

AE. RR.

ISTRVS.

Ad Euxinum, primo Istris ostio vicina, a quo et nomen accepit. Varie a veteribus scribitur, ut videre est apud Cellarium. Fuisse Milesiorum coloniam docent Strabo, Scymnus, Plinius. Cum πολίστιον eam vocat Strabo, loquitur de sua aetate; nam fuisse olim potentem, testatur Ammianus ¹⁾, et confirmant residui copiosi numi argentei, et aurei nonnulli.

Autonomi.

Epigraphae: ΙΣΤΡΙΑ. etiam retrograde, et ΙΣΤΡΙΗ., quae sunt posita pro ΙΣΤΡΙΑΝΩΝ et ΙΣΤΡΙΗΝΩΝ.

Typi perpetui: Capita duo juvenilia in diversum spectantia. X *Aquila piscem depascens.*

Haec capita Vossius censet esse fluvii Istris, qui olim credebatur binis meatibus in mare exire, uno in Euxinum, altero in Adriaticum; nam ostia Graecis et Latinis dicta fuere capita. ¹⁾ Begerus ad urbis situm, qua finitur Europa et Asia, refert. Cl. Wife capita Dioscurorum putat. Haec enim sidera nautis salutaria, et praeter-

¹⁾ L. XXII.

²⁾ Observ. ad Melam p. 125.

MOESIA INFERIOR.

15

ea eorum fatum secundum Pindarum: *) μεταμειβομενοι δ' ἐναλλαξ ἡμεραν ταρμεν παρακατερίψθη, αὐτὶ νεμονται, τὰν δ' ὑπο κευθεσι γυιας, per vices diem unum apud patrem charum Jovem habitant, alterum sub profunda terra, hoc symbolo putat indicari. Quae postrema conjectura non modo summe est ingeniosa, verum etiam propterea verisimilis, quia singularis fuit in Ponti urbibus Dioscurorum cultus, quem numi ipsi satis manifestant.

Litterae solitariae in area, ut: A. Δ. O. X: &c. monetariorum discrimina.

AV. apud Begerum et Pellerinium RRRR. AR. C. AE. RRR.

Imperatorii

Caracallae et Alexandri Sev. (Vaill. Arigoni.)

Epigraphe: ICTPIHNΩN. Typus insignior: Serapis eques, humi lapis quadratus, aut arula. AE. RRR.

MARCIANOPOLIS.

Aliquanto a mari remotior, sic vocata a Marciana Trajani sorore, ut testantur Ammianus, et Jornandes, qui posterior ejus exstruendae occasionem prodidit. *) Filiae Matidiae nomine conditam urbem Matidianopolin, atque etiam numum reperit solus Goltzius.

Autonomi.

MAPKIANOΠOΛIC. Caput muliebre

turritum. Ξ MAPKIANOΠOΛITΩN. Cybele sedens d. pateram. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Similem multo ante edidit Haymius, *) sed cum in antica aliud non legeret, quam MAPKIA., caput anticae esse Marcianae ipsius credit, quod tamen est genii urbis exemplo aliarum urbium. AE. RRR.

Imperatorii.

Abundant a Severo ad Philippos usque.

Epigraphe constans: MAPKIANOΠOΛITΩN, vel: MAPKIANOΠOΛEITΩN.

Typi ut in tanto numero eximie varii et etsi fere obvii, tamen mythologiam praeclare juvant. Illustriores sunt:

ΑΓ. ΤΤΧΗ. Aequitas stans, in numo Elagabali. (Vaill.)

OMONOIA. Vide infra in Concordia.

Magistratus frequens in his numis mentio. Notatur praefixo T. vel ΤΠ. nempe ὑπο. Raro ejus potentia adscribitur, quem fuisse ἡγεμονα, praesidem, conjici forte potest cum ex numo rarissimo, quem certa lineamenta Caracallam faciunt, tum pluribus aliis Alexandri hunc titulum praeferebantibus; at in his non scribitur ΗΓΕΜΩΝΟΣ, ut in aliarum urbium numis, sed ΗΓΕΜ. ΤΕΡΕΒΗΝΙΝΟΤ, quod positum pro ΗΓΕΜΩΝ ab ἡγεμωμι, praesum. In numo simili Vaillantius legit: ΗΓ. Μ. ΤΕΡΕΒΗΝΙΝΟΤ, sed quam proposui lectionem luculentam exhibet numus si-

u) Nem. Od. X.

z) in Getic. c. 16.

y) T. II. p. 270.)

millis musei Caesarei. Sed vide, quae de hoc magistratu differam in proxima Nicopoli. Fuere autem inscripti magistratus:

Sub Severo: ΦΛ. ΟΤΑΠΙΑΝΟΤ. — ΦΑΤΣΙΝΙΑΝΟΤ. — Κ. ΓΕΝΤΙΑΝΟΤ. — Δ. ΚΤΙΝΤΙΑΙΑΝΟΤ. — ΑΤΡ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΤ. — ΑΤΡ. ΑΠΠΙΑΝΟΤ. — Sub Caracalla: ΑΤ. ΓΑΛΛΟΤ — ΚΤΙΝΤΙΑΙΑΝΟΤ. — ΗΓ. Μ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΤ. — Sub Macrino: ΠΟΝΤΙΑΝΟΤ. — ΑΓΡΙΠΠΙΑ. Vide de hoc in proxima Nicopoli. — Sub Elagabalo: ΙΟΤΑ. vel Ι. Δ. ΑΝΤ. ΣΕΛΕΥΚΟΤ. — ΣΕΡΓ. ΤΑΤΙΑΝΟΤ. — ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΤ. — Sub Alexandro: ΤΙΒ. ΙΟΤΑ. ΦΗΣΤΟΤ. — ΗΓ. Μ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΤ. — ΦΙΡ. ΦΙ. ΔΟΠΑΠΠΟΤ. — Ι. Σ. ΓΕΤ. ΔΙΚ. — Sub Gordiano: ΤΕΡΤΤΑΛΙΑΝΟΤ. — ΜΗΝΟ. ΦΙΛΟΤ. Sub Philippo: Τ. ΜΕΣΣΑΔΑ. — Δ. ΚΤΙΝΤΙΑΙΑΝΟΤ.

* * *
Concordia notatur in praefante numo max. mod. Gordiani: ΟΜΟΝΟΙΑ. Gordianus togatus stans dexteram jungit cum muliere capite turrato adstante. (Mus, Caes.) Ex ipso typo liquet, indicari *ὁμογονίαν* urbis cum imperante.

* * *
Litera solitaria Ε, qua annum V. imperii indicari ait Vaillantius. ²⁾ Verum cum ea, neque alia, in omnium fere imperatorum numis reperitur, mirum sane, unum hunc annum a Marcianopolitibus monetae insertum. Ad haec cum idem Ε obvium sit in Macrini quoque numis,

qui altero imperii anno caesus est, certissimus, annum imperii notare non posse, sed esse notam monetarii, ut in plerisque hujus tractus numis.

AE. C.

NICOPOLIS.

Mediterranea ad Istrum, et Iatrum in hunc exeuntem secundum Jornandem. ³⁾ Condita a Trajano, indicium victoriae Dacicae, ut ait Ammianus. ^{b)}

Autonomi.

Non exstant, dempto unico, qui simul concordiam notat, quem sic describit Motrayus: (Voyage T. I. tab. 14 n. 25.)

ΝΙΚΟΠΟΛΙ ΠΡΟΣ. Ι. *Mulier stans d. pateram, s. cornucopide.* Ξ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Luna et astrum.* AE. III.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Horum primus a Vaillantio, Morello ^{c)}, et in museo Theupoli recensetur cum capite ipsius conditoris:

ΑΤΤΟΚ. ΚΑΙΣ. ΤΡΑΙΑΝΟC. CΩΤΗΡ. ΤΗΣ. ΠΟΛΕΩC. *Caput laur.* Ξ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙC. *Victoria gradiens.* AE. II.

At enim hic numus est forte Nicopoleos Epiri.

Sequitur apud Vaillantium alter Hadriani. In museo Caesareo his numis locuplete primus est Commodi, reliqui usque ad Gordianum magno numero excurrunt.

²⁾ In Gordiano.

^{a)} in Getic.

^{b)} L. XXXI. c. 16.

^{c)} Spec. p. 213.

Epigraphe: ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ, rarius ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ, addita Istrī mentione, de qua infra.

Typi insigniter variant argumentis plurumque mythologicis. Ex his unus memorandus videtur:

ΒΟΤΑΝ. ΔΗΜΟΣ. *Senatus, populus.*

Pastor rupi insidens dexteram supra caput attollit, s. pedum, pro pedibus canis, pone arbor, in numo Domnae. (Vaill.)

Mirus nexus pastoris cum senatus populi epigraphe.

Magistratus in numis II. formae plurumque inscribitur praefixo T. vel TII. Sunt vero

Sub Severo, Caracalla, Geta: Α. ΑΤΡ. ΓΑΛΛΟΤ. — ΦΔΑΟΤ. — ΟΤΑΠΛΑΝΟΤ. — Α. ΟΟΤΙΝΙ. ΤΕΡΤΙΔΔΟΤ. (Mus. Caes.) ΑΠΟΔΑΤΣ. (Theup.)

Sub Macrino et Diadumeniano: ΑΤΡ. ΔΟΝΓΙΝΟΤ. — ΣΤΑ. vel ΣΤΑΤΙ. vel ΣΤΑΤΙΟΤ. ΔΟΝΓΙΝΟΤ. — ΑΙ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΤ. — ΚΛ. ΚΤΙΝΤΙΛΙΑΝΟΤ. — Κ. vel ΚΛΑΤ. ΑΓΡΙΠΠΑ. — ΜΑΡΚ. ΑΓΡΙΠΠΑ. Hunc Agrippam Froelichius ^{d)} eundem putat, de quo Dio in fragmentis a Falcone editis: *Marcium Agrippam Macrinus in Pannoniam primum, deinde in Daciam cum praefidis potestate (ἡγεμονεύσαντα) misit.* Fuisse eum conscium caedis Caracallae a Macrino patratae tradit Spartianus: *non ignorantibus Marcio Agrippa, qui classi praeerat.*

Sub Elagabalō: Α. ΝΟΒ. vel ΝΟΒΙΟΤ. ΡΟΤΦΟΤ. vel ΡΟΤΦς. Vaillantius et

Froelichius numos hoc magistratu inscriptos promiscue tribuerunt jam Caracallae, jam Elagabalo. Cum Caput in his numis sit admodum juvenile, si essent Caracallae, fuissent signati vivo adhuc Severo, ac tum mirum foret, non exstare numos Severi, Domnae, Plautillae, Getae cum eodem magistratu etsi in Nicopolis numis saepe prodito, ut revera non exstant. Et vero etiam lineamenta Elagabalum facile probant.

Sub Gordiano: CΑΒ. ΜΟΔΕΚΤΟΤ.

Quaeri jure potest, utrum varia haec nomina, quae tam hujus Nicopolis, quam praecedentis Marcianopolis moneatae inscripta leguntur, indicent magistratum domesticum, an ἡγεμονα, sive totius provinciae praesidem. Pro hoc praefide valida hercle sunt argumenta. I. Fl. Vlpianus, Pontianus, Agrippa inscripti quoque sunt numis Marcianopolis, et quidem sub iisdem imperantibus, unde sequitur, fuisse eos magistratum, cujus potestas latius in provinciam porrigebatur, quod magistratui domestico non convenit. II. Paulo supra in Macrini numis vidimus Marcium Agrippam, et revera hoc nomine praesidem ab eodem Macrino in Pannoniam, Daciamque missum diximus, cum qua forte tum Moesia conjuncta fuerit. At contra est I., quod ἡγεμονες nunquam sibi praepositionem ΤΠΟ praefixere, posito semper absolute v. g. ΗΓΕ. ΤΟΤΑ. ΜΑΞΙΜΟΤ. Verum istud levius, merique, ut videtur, res arbitrii. II. quod multo pugnat validius: si his nominibus vere notaren-

d) IV. Tent. p. 293.
(Vol. II.)

tur praefides, sequeretur, sub Macrini imperio, quod nonnisi annum, et menses duos duravit, quinque varios fuisse praefides, quia totidem varios cum hujus, filiique capite numis inscriptos habemus, et forte his adhuc plures, quia nondum omnes nobis Nicopolis numi cogniti sunt. Verum est, idem argumentum pugnare etiam contra magistratum domesticum, atque ut verum fatear, nondum reperi, quo pacto difficultatem hanc expediendam putem.

Mentio fitus ab adluente urbem Istrum sic: ΠΡΟC. I. IC. ICT. ICTP. ICTPO. ICTPON. etiam ΠΡΟC. ICTPΩ. , quo addito facile ejus numi a numis aliarum urbium eodem nomine praeditarum dignoscuntur. Ad quod discrimen confert etiam, quod nullus numus, qui Trajano prior sit, huic possit Nicopoli tribui.
AE. C.

T O M I.

Ad Euxinum versus Istrum, ab Ovidii exilio celebres.

Autonomi.

In horum vetustioribus, quantum ex fabrica apparet, est epigraphe: TOMI. In his typi: *Equi duo medio corpore imminente unicuique astro.* (Pellerin. Mus. Caes.) *Aquila fulmini insistens inter duos pileos Dioscurorum.* (Mus. Caes.) Ex posteriore hoc numo apparet, etiam equos numi prioris esse Dioscurorum, satis jam alias eorum per Pontum cultu cognito.

Recentioris aetatis sunt inscripti: TOMITΩN. TOMEITΩN. TOMITHNΩN. (Pellerin, Mus. Caes.)

TOMOC. vel: TOMOC. KTICTHC. vel: TOMOT. ΗΡΩOC. *Caput Tomi laureatum, rarius diadematum.* (Mus. C.)

Docent hi numi, creditum Tomitanis, Tomum quempiam, de quo tamen, altum apud veteres silentium, fuisse urbis suae conditorem. Forte is dux fuit coloniae Milesiae in hanc oram profectae; nam Ovidius hanc urbem *Miletida* vocat *), et alio loco f):

Huc quoque Mileto missi venere coloni.

Verum istud non conspirat cum verbis ejusdem Ovidii narrantis eodem loco, urbi nomen inditum, quod illic Medea, quo insequentem patrem moraretur, fratrem Apsyrtum in frustra dissecuit; in qua sententia fuere etiam Apollodorus et Stephanus. Variavit igitur Tomitanorum opinio de urbis suae origine.

* * *
ΕΡΜΟΓΕΝΟΤ. *Protome Palladis.* X
TOMITHNΩN. *Amazon eques.* AE. II. (Pellerin.)

Patet ex hoc numo, etiam Amazonum historiam cum Tomis connexam, etsi nullo istud auctore nobis cognitum.

* * *
Magistratum, sed nulla dignitatis mentione, et raro inscribere numis. ΕΡΜΟΓΕΝΟΤ mox vidimus. ΘΕΟΦΙ. in numo musei Caesarei.

AE. R.

* e) Trist. I. eleg. 9.

f) Trist. III. eleg. 9.

Imperatorii.

Exstant a Trajano usque ad Philippos secundum Vaillantium et Pellerinium, Tiberii unum reperit Sestinus ^{g)}.

Epigraphæ simpliciter ΤΟΜΙΤΩΝ usque ad Aurelium, deinde ΤΟΜΕΩC additis titulis, de quibus mox.

Typi nihil memoratu dignum offerunt.

Metropolis et mentio situs: ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΤ. ΤΟΜΕΩC. fere constanter inde ab Aurelio, sed το ΜΗΤΡΟΠ. jam legitur in numo Antonini musei Theupoli. Ergo ab hoc videtur metropoleos dignitatem nacta, forte tum, quando Tauroscythas Olbiopoli infestos missis auxiliis repressit, ut refert Capitolinus. Singularis est inscriptio in numo Mammaeae: ΤΟΜΕ. ΠΟΝΤ. (Pellerin Mel. II. p. 136.) Additur verbum ΠΟΝΤΟΤ, quod urbs Ponto adfita esset, non quod is tractus Pontus proprie vocaretur, quo nomine aliquot Asiae minoris provinciae Euxino adfita vocatae fuerunt. Ex eadem causa etiam Apollonia Thraciae addit: ΕΝ. ΠΟΝΤΩ.

Neocoratus notatur in unico Domnae: ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΤ. ΝΕΩΚ. in area Α, (Pellerin.) in quo, etsi urbis nomen

desit, tamen satis per reliquum epigraphes modum, et literam Δ Tomi indicantur.

Navarchis. Hunc illi quoque honorem accessisse docet insignis numus Caracallae: ΜΗΤΡΟ. ΝΑΤ. ΠΟΝ. ΤΟΜΕΩC. (Pellerin Suppl. II. p. 56.)

Litterae solitariae. In area plerumque videtur solitarium Δ. Vaillantius in explicandis his literis peracutus, at fere semper infelix, illo notari ΤΕΤΑΡΤΗΣ putat, quasi Tomi quarta fuisset metropolis Ponti, cum in Ponto Asiae minoris jam tres essent, Nicomedia, Amasia, et Neocaesarea ^{h)}. Verum in museo Caesareo servantur numi Aurelii, et Tranquillinae, apud Pellerinium Plautillae, in Theupoli Otaciliae cum litera Γ. Qui obtusior sumus ingenio, harum litterarum sensum nos ignorare profite-mur, et inter notas monetariorum solito ac percommodo effugio amandamus. Tamen illustrius quiddam illis indicari, verisimile facit numus Alexandri apud Arigonium, in quo litera Δ ipsi templi fronti inserta est.

ΑΕ. C.

THRACIA.

Amplae hujus regionis moneta pro varia urbium aetate ac situ variae est naturae. Quae mari Aegeo, Propon-tidi, Ponto adfita fuere, pleraeque coloniae Graecorum, et pervetustae famae, quales sunt Abdera, Aenus, Maronea, atque

etiam vicina insula Thasus, remotissimo aeo copiosos et lautos ex argento numos signavere, Thracia mediterranea tum adhuc barbara, et egenis regionibus serviente. Post Alexandri M. mortem eam sibi vindicavit Lyfimachus, cujus poten-

g) Lett. T. IV. p. 91.

h) Num. Graec. p. 209.

tiam ac opes in hunc diem testantur numi frequentes aurei argenteique pondere suo conspicui. Ab ejus morte Thracia lacerata a Gallis advenis, subinde reges iterum indigenas, atque hos demum Romanis obnoxios habuit, dum ab his in provinciam redigeretur. Quo istud tempore contigerit, vetus est inter eruditos dissidium. Alii factum istud a Claudio statuunt, secuti Eusebii Chronicon, ejusque adfclam Syncellum, alii a Vespasiano, quia de hoc Suetonius: ¹⁾ *item Thraciam, Ciliciam, et Commagenen ditionis regiae usque ad id tempus, in provinciarum formam redegit*, sed quo loco non pauci viri praestantes pro *Thraciam, Ciliciam* legendum putant: *Tracheam Ciliciam*, nam constat, Ciliciam divisam fuisse in Campestre, et Tracheam, sive asperam. At enim Suetonii lectionem vulgatam de Thracia a Vespasiano in provinciam redacta confirmat quoque Eutropius, ejusque metaphrastes Graecus Paeanius. Vide de hac lite plura in eruditorum ad hunc Suetonii locum commentariis. Eustathius in suis ad Dionysium notis bis narrat Vespasianum Thraciam ab Europa separasse. ²⁾ Quod deinde fuerit ejus regimen politicum, non satis constat. Scribit Plinius junior, ³⁾ Byzantios misisse annum legatum ad eum, qui Moesiae praest, publice salutandum. Ex quo conjici potest, Thraciam tum cum Moesia fuisse conjunctam, ut revera docuit Dio, antiquitus binis vel ternis provinciis unum praefuisse.⁴⁾ In eadem epistola narrat Plinius, coercitos a se By-

zantium sumptus, qui singulis annis legatum Romam miserant ad salutandum principem, unde colligi posset, Thraciam tum sub Bithyniae rectore fuisse, quia tum Plinius Bithyniam cum Ponto rexit. At enim verisimile est, Plinium non potestate ordinaria rexisse Bithyniam, sed legatum potestate extraordinaria a Trajano ad inspiciendum urbium statum illuc missum, ut dicitur in prolegomenis ad numos Bithyniae. Quare fieri poterat, ut ejus imperium ad nonnullas etiam Thraciae urbes tum pertineret. Sub Trajano et Hadriano conditae urbes, a conditoribus, eorumque familia nomen nactae, ut Trajanopolis, Plotinopolis, Hadrianopolis, quae essent praesidio adversum barbaros, jam tum a Boreali tractu imperio metuendos. Numi Bizyae, Perinthi, Philippopolis sub Trajano, Hadriano, Antonino cusi legatos Augusti pro praetore inscribunt, nimirum quia Thracia fuit Augustorum provincia. Dicuntur in numis vel *πρεσβυται* simpliciter, vel *πρεσβυται και αντιστρατηγοι*. Sed factum sub Antonino, ut deinceps Thraciae rectores non amplius *πρεσβυται* in numis vocarentur, sed *ηγεμονες*, *praefides*. Vaillantius quidem jam Domitiani numum Anchiali signatum prodidit, qui Ap. Claudium Martialem *ηγεμονα* appellat, sed vereor, ut ejus numi testimonio stari possit, quem is ex Leon. Augustino auctore non satis idoneo citat. Idem praefes exstat in binis numis Serdicae musei Caesarei, sed cum capite L. Veri. Cur eos, qui antea dicti sunt legati,

1) Cap. 8.

2) ad v. 270. et 323.

3) L. X. epist. 52.

4) l. LIII. §. 12.

subinde, et constante quidem lege, appellare libuerit *ἡγεμονίας*, incertum sane. Sed de his praesidiis commemorare hic plura non libet, quia de iis ex proposito agetur alibi.

Totius gentis nomine binos edidit Vailantius cum capite Caracallae: KOINON. ΘΡΑΚΩΝ., quos signatos fuisse apud Philippopolin, ex hujus numis patebit.

A B D E R A.

Ad mare Aegaeum, urbs Thraciae olim potentissima, atque ut ab incolarum stupore, ita a viris nonnullis insignibus, Democrito, Protagora, aliisque famigerata. Tellibus Mela et Solino eam condidit Abdera Diomedis soror, regis in hoc tractu ab immanitate cogniti. Secundum celebre monumentum Herculeum, quod post alios vulgavit Marius ^{a)}, ΠΟΛΙΝ. ΑΒΔΗΡΑΝ. ΕΠΙ. ΘΡΑΚΑΣ. ΗΡΑΚΛΗΣ. ΩΚΙΣΕ., *urbem Abderam Thraciae Hercules condidit*, nempe cognominem Abdero Thronici F. Vide et Apollodorum ^{b)}, et Philostratum ^{p)}. At verum conditorem ex historia mox dabimus.

Autonomi vetustiores.

Procedant primum ii, qui Abderae gentem dissimulant:

Gryphus in occasum versus, in arca ΑΣΙΑ. vel ΗΡΟ. ꝥ Quadratum in 4 partes sectum. AR. I. (Hunter in numis Teii Ioniae.)

Eadem adversa. ꝥ Dicta in quadrato,

quod continetur in majore altero, cui inscriptum ΑΡΤΕΜΩΝ addito hederæ folio. AR. I. (Ibid.)

Eadem adversa. ꝥ ΑΝΑΞΙΠΟΛΙΣ. Quadratum, intra quod figura gradiens d. pateram praefert. AR. I. (Pellerin.)

Eadem adversa. ꝥ ΕΠΙ. ΠΡΩΤΩ. Quadratum, intra quod tres spicae. AR. III. (Pellerin.)

Gryphus et Abderae nostrae, ut ex proximis numis videbimus, et Teii Ioniae, quae illius fuit metropolis, perpetuus est typus. Difficile adeo est definire, cum in descriptis modo numis nomen urbis non addatur, utri eos jure tribuendos putemus. Cl. Combius priores duos Tejis tribuendos duxit. Mallet tamen eos vocare Abderam, quia numi Maroneae vicinae et Aeni spectatis omnibus causis simillimum habent modum. Ad haec ingeniose conjecit Neumannus noster, videri Tejis tribuendos numos, in quibus gryphus orientem respicit, Abderae, in quibus is in occasum vertitur, et fateor, in numis iis, qui se adscripto urbis nomine distinguunt, experimentum istud raro fallere. Ejus adfines exemplum praebent etiam in moneta sua Apollonia et Dyrhachium. Abderitae gryphi typum ex metropoli Teo petivere, unde et ejus causa petenda. Ceterum Teji, cum ferre nollent Persarum contumelias, Abderam concessere, unde dictum: *Ἀβδηρα καλὴ Τηίων ἀποικία*, *Abdera pulchra Tejorum colonia*, de qua Tejorum fortuna vide Strabonem et Herodotum.

^{a)} Heriz. Alb. p. 150.

^{b)} L. II. c. 4. § 8.

^{p)} Leones L. II. c. 25.

* * *
Gryphus sedens. X Quadratum incusum.
 AR. (Mus. Caes. Pellerin.)

EKATAIOΣ. *Aquila volans intra quadratum. X Gryphus sedens, infra quem folium hederac.* AR. II. (Mus. Caes.)

Numus prior vetustissimus est argente illud quadrato partis averſae, quod deinde arte ſenſim proficiente in hoc praecipue tractu retentum quidem teſtibus numis urbium vicinarum Aeni, Maroneae, Thali, ſic tamen, ut non amplius introſum hiaſet, ſed exſtaret, et typorum, quos inferre libuit, eſſet patiens.

* * *
 ABΔHP. *Gryphus jacens. X ΠΟΛΤ-ΚΡΑΤΗΣ.* *Vir nudus ſtans ſ. arcum praetendit, d. corollam, pro pedibus hinnulus, omnia intra quadratum.* AR. II. (Mus. M. D.)

Eſt hic quoque numus operis perantiqui, et a me olim editus ¹⁾. Argumentum averſae explicare difficile.

Autonomi recentiores.

ΕΠΙ. EKATONTMOT, *vel alio magiſtratu. Caput juvenile nudum intra quadratum. X ABΔHPITEΩN.* *Gryphus ſedens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Apollinis. X ABΔHPITON.
Gryphus ſedens. AR. II. (Hunter.)

Epigraphe ABΔHPITEΩN., eaque frequentior, Ionica eſt, quia, ut dictum, Abderitae ipſi Iones. Quare et Democritus Abderita Ionice loquens inducitur a Luciano ²⁾, et teſte Aeliano ³⁾ Hippocrates Dorienſis, quippe Couſ, in De-

mocriti gratiam libros ſuos Ionice ſcripſit. ABΔHPITON alterius numi dialecti communis eſt a gentili Αβδερτης. Caput anticae numi prioris veriſſimile eſt eſſe Timeſii Clazomenii, quem coloniae Teſtae fuiſſe ducem, condidiſſe Abderam, a Thracibus deinde pulſum ab Abderitis tanquam heroem cultum tradit Herodotus ⁴⁾.

* * *
Magiſtratus in recto poſitus, aut praefixo ΕΠΙ, ut vidimus. Ejusdem generis eſt memoratum Goltzio in ſimili numo: ΕΠΙ. ΔΙΟΣ. ΔΑΙΟΥ., ex quo Jovem neſcio quem elicit Begerus ⁵⁾.

* * *
 Numulos argenteos, in quorum una parte eſt *Caput muliebre adſcripto A vel A. K. altera Jupiter ſedens*, reſtituendos Arcadiae, docebitur in huius moneta.
 AR. R. AE. RRR.

Imperatorii.

Sunt Veſpaſiani, Antonini, Aurelii, Fauſtinae jun. (Vaill. Pellerin. Arigoni.)

Epigraphe ABΔHPITEΩN., typis obviis.

AE. RRR.

AENVS.

Ad Hebri oſtia, urbs vetuſta et numis vetuſtis nobilitata.

Autonomi-

Caput galeatum. X AI. Caduceus. AR. III. (Mus. M. D.)

AINI. *inſcriptum galeae, qua caput*

¹⁾ Num. vel. p. 53. ²⁾ in vitar. auct. ³⁾ V. H. L. IV. c. 20. ⁴⁾ L. I. § 168. ⁵⁾ Obſerv. in num. ant.

juvenile tegitur. X ANIΔΔΣ. *Capra intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

Caput galeatum. X AINION. *Capra.* AE. III. (Mus. Caes.) *Caduceus.* AE. III. (Pellerin.)

Caput galeatum plerisque esse Aeneae creditum est, a quo conditam Aenum prodidit Virgilius, Mela, Conon *) et Plinius, quamvis alii eam gloriam Aeniae, quae fuit in peninsula Pallene veteris Thraciae, tribuant. Vide Dionysium Halic. *) et Cononem *). Quin secundum illustre monumentum Herculis res gestas continens, quod restituit Marinius *), Aenus nostra jam ante Aeneae fugam stetit. At enim iudicio Pellerinii caput illud verius est Mercurii; nam in aliquorum averfa sistitur caduceus hujus dei attributum, et in uno Pellerinii implectens; ex quo patet, praecipuum fuisse ejus dei in hac urbe cultum. Etiam caper, qui plerumque horum numorum averfam occupat, ad Mercurium pertinet, et saepe huic in veterum monumentis additur, nimirum ut explicat Pausanias b), quia pastorum deus est, et armenta tuetur.

Similem numum inscriptum AINI. Paciaudus Aeniam Macedoniae refert c), quae sententia eo plane refellitur, quod in aliis similibus plene scribitur totum AINION, quod secundum omnium testimonia fuit gentile Aeni nostrae, cum aliarum urbium cum nomine adfini gentile diversum sit, de quo vide Cellarium, et Stephanum.

Caput adversum juvenile galeatum. X AINIOL. *Sedile, ut videtur.* AR. III. (Pembrock.)

Singulare est gentile in recto multitudinis. Eodem modo habemus et ΣΤΡΑ-ΚΟΣΙΟΙ.

AR. R. AE. RR.

Imperatorii.

Talem unum vulgavit Pellerinius. Est Hadriani typo *Fortunae*. Epigraphae singularis: ΑΕΙΝΙΩΝ. ΕΝ. ΘΡΑΚΗ.

Alium Caracallae nuper museo Caesareo intuli: ΑΙΝΙΩΝ. *Vir feminudus stans equum freno retinet.*

Alium recitat Catalogus d'Ennery d): ΑΤΤ. ΚΑΙC. Π. ΗΕΑΤ. ΠΕΡΤ. *Caput laur. Pertinacis.* X ΑΗΝΙΩΝ. *Diana Ephefia intra templum.* AE. I. Auctor ejus catalogi hunc numum vere antiquum praedicat. Sed turbat scriptum ΗΕΑΤ. pro ΕΑΤ. vel ΕΑΒ., quod suspicari facit, numum ab artifice linguae Graecae parum perito confectum, tum et insolens ΑΗΝΙΩΝ.

AE. RRRR.

AGESSVS.

Vno Goltzio *autonomum* edente, sed quem esse Crotonis, in hujus numis probavimus.

Imperatorium quoque Trajani unus citat Harduinus ex museo regis Galliarum, aliis omnibus ignotum.

x) ap. Phot. narrat. 46. y) L. I. c. 49. z) l. c. a) Iseriz. Alban. p. 150. b) Corinth. p. 117. c) Animadv. in num. M. Ant. p. 78. d) pag. 477.

ANCHIALVS.

In septentrionem ad Euxinum.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Gordianum.

Epigraphe ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. *Typi* multiplices et ignobiles.

Magistratus praeses in numo Domitiani: ΗΓΕΜ. ΑΠ. ΚΑ. ΜΑΡΤΙΑΔΟΤ., quem ex Leòn. Augustinus citat Vaillantius. Idem magistratus est etiam in binis numis Serdicae, sed cum capite L. Veri. Vide Prolegomena ad Thraciam.

ΗΓΕ. CT. ΒΑΡΒΑΡΟΤ., in numo Severi. (Pellerin.)

Litera solitaria Ε- more hujus tractus.

Nomen ab Imperatore Trajano ΟΤΑΠΙΑΝΩΝ, quod proponi coëpit sub Severo, et in sequentibus raro omissum est.

* * *

Cum altera fuerit adhuc Ciliciae Anchialus, adhaesere nonnunquam anti-quarii, utri numos inscriptos ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ tribuendos putarent. Cum additur magistratus Ηγεμων, aut ΟΤΑΠΙΑΝΩΝ, aut solitarium Ε, facile κριτηριον, quia in hujus tantum tractus numis tria haec valere. In aliis, in quibus haec defunt, varia fuit eruditorum censura. Vaillantius tres Severi, unum Tranquillinae, qui ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ tantum inscribuntur, Anchialo Ciliciae tribuit. Hujus exemplo Harduinus, auctor musei Theupoli, alique numos sic inscriptos jam huic, jam alteri Anchialo adjudicavere. Sed enim illorum cum fabrica, tum typi restituendos omnes Thraciae suadent, aut certe

nulla suppetit ratio, cur in Ciliciam sint ablegandi. Eadem confidentia Haymius Maximini numum, in quo tres Nymphae stantes, Anchialo Ciliciae largitur^o). At ipse typus monet, numum Anchialo Thraciae restituendum, nam idem occurrit in numis Apolloniae vicinae, cui Anchialus nostra obnoxia fuit teste Strabone: ἐστ' Ἀρχιῶλη πολιχίον Ἀπολλωνια-
των, deinde *Anchiale urbecula Apolloniatarum*. Hactenus igitur certus Anchiali Ciliciae numus conspectus non est. *AE. C.*

APOLLONIA.

Ad Euxinum prope Anchialum.

Autonomi.

Caput Apollinis. Ξ ΑΠΟΛΛΟΝΙΑ. ΠΟΝΤΟΤ. ΚΟΡΣ. *Duae faces.* AE. III. (Panel Mem. Trev.)

Et si in lectione vocabuli primi videatur inesse mendum, huc tamen numum pertinere dubitari vix potest propter sequens ΠΟΝΤΟΤ, ut patebit ex imperatoriis.

* * *

Autonomos argenteos: ΑΠΟΛ. cum typo trium Nympharum saltantium hujus esse Apolloniae censuit Pellerinius; verum esse Apolloniae Illyrici, in hujus urbis moneta demonstrabitur. *AE. RR/R.*

Imperatorii.

Horum nullum vidit Vaillantius, neque ex iis, quos aliis hujus nominis ur-

e) Tab. II, p. 353.

bibus tribuit, unus videtur huc revocandus. Quatuor tamen, qui jure huc pertinent, protulit Pellerinius: (Rec. III. pag. 202.)

ΑΠΟΛΛΩΝΗΤΕΩΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ.
Tres Nymphae chorum ducentes, Domnae. Alius similis Diadumeniani f).

De hoc typo redibit mentio in numis Apolloniae Illyrii. Eodem quoque usa est vicina Anchialus, sed constat etiam, eam huic Apolloniae paruisse, ut in ejus moneta dictum. Epigraphe est Ionica, sed et constat ex Strabone, fuisse Apolloniam Milefiorum coloniam.

Eadem epigraphe. Mulier s. hastam sedens in templo tetrastylo, Severi.

ΑΠΟΛΛΩ. ΠΟΝΤ. *Pallas stans, Caracallae.*

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Π. *Aesculapius stans, Gordiani.*

Ex epigraphe numorum hujus urbis, ut et Tomorum, qui in numis dicuntur Μητροπολις Ποντος, apparet, etiam urbes hujus tractus Ponto Euxino adatas ab hoc nomen traxisse.

AE. RRR.

ARISTAEVM.

Haemo impositum. Numos ΑΡΙΣΤΕΩΝ ab aliquibus huic urbi tributos esse Cnossi Cretae, dicetur in numis hujus oppidi. Addidit alium Combius ex Hunteriano: *Caput Palladis. X API. Aries.* AE. III. Situs urbis mediterraneus in interiore Thraciae regione, et in vertice Haemi parum favet numo Graece inscripto, et qui est aevi vetustioris. Ad

haec Aristaemum vix ac ne vix quidem cognitum. Mallem igitur hunc numum alteri urbi tribuere, et quidem Clazomenis, ut recte conjicit Cl. Seftinus. (Lettere p. 48.) Enim vero iidem in harum numis sunt typi, et nonnunquam in his omissum videmus urbis nomen inserto solo magistratu.

BISANTHE.

Supra Chersonesum ad Propontidem, Samiorum colonia, Bacchi Cererisque donis hodieque dives teste Pocokio g).

Autonomi.

Horum tres sunt in gaza Caesarea.

Epigraphe: ΒΙΣΑΝ. ΒΙΣΑΝΘΗΝΩΝ.

Typi: *Caput Cereris velatum. X Corona spicea. — Caput Apollinis. X Tripus. — Caput Palladis. X Noctua. In alio: Caput Bacchi. X BI. Botrus. (Neumann.)*

AE. RR.

BIZYA.

Mediterranea in regione Asica versus Euxinum sita.

Autonomi.

Caput Neptuni. X BIZTHNΩΝ. Jupiter nudus stans ad aram sacrificat. AE. III. (Neumann.)

Caput Jovis. X BIZHNΩΝ. (sic.) Victoria gradiens. AE. III. (Mus. Caes.)

Alios duos addidit Hunterus, quorum unus inscribitur: ΒΙΖΑΝΩΝ.

AE. RR.

f) Seftini T. IV. p. 92.
(Vol. II.)

g) Deser. of East. T. III. p. 143.

Imperatorii.

Ab Hadriano ad Philippum, quo potestremo imperante, insignes maximae formae numos ferit.

Epigraphe constans: ΒΙΖΤΗΝΩΝ.

Typi: *Serapis*, *Isis*, *Harpocrates*, *Aesculapius cum comitatu suo*. In numo Philippi: *Mars d. hastam s. scalam, et clypeum gerens*. (Arigoni.)

Magistratus: primum *legatus*, quem Vaillantius in numo Hadriani legit: ΕΠΙ. ΕΙΤΙ. ΡΟΤΦΟΤ. ΠΡΕΚ. ΚΑΙ. ΑΝΤΙ. ΤΟΤ. ΚΕΒ., quod sic reddit: *sub Titio Rufo legato et propr. Augusti*. Eodem fere modo is proponitur a Spanhemio^{b)}. Pellerinius in simili suo legit: ΕΠΙΕΙ. ΤΕΙ. *sub Tito*^{c)}. Alterius generis magistratus *praeses*: ΗΓΕ. ΠΟΜ. ΟΤΕΠΕΙ. ΚΚΟΤ. in numo Antonini^{d)}. Vopiscus legitur etiam in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Philippopolis.

Littera solitaria B in numo Pellerinii^{e)}. AE. R.

BYZANTIVM.

Ad Bosporum Thracium, jam olim urbs illustris, situ, portuque commodo, fertilitate soli, opulento pelamidum piscatu ex mira causa, de quibus vide Tacitum^{m)}. Multo deinde illustrior, quando urbi aeternae aequata Constantinopolis, et *Novae Roma* dici coepit.

Veterem Byzantium monetam fuisse ferream, docere auctores magni nominis, Aristophanesⁿ⁾, et qui ibi a scho- liaffa citatur, Plato comicus; praeterea

Pollux^{o)}, et Hesychius^{p)}. Cum ait Aristides rhetor^{q)}, *ἐν Βυζαντίῳ σιδηρεὶ νομίσματι*, si Byzantii ferrea pecunia utuntur, aut vetera tempora respicit, aut, si sua, certissime fallitur, nam ejus aetate aeream ab iis signatam, numi eorum superstites invicte docent. Ceterum qualescunque fuere ferrei hi Byzantium numi, eorum nullus se hactenus antiquariorum oculis obtulit.

Bandurius omnes hujus urbis numos, quotquot viderat, collegit, et aeri incisos proposuit in imperatoribus Orientis Tom. II. pag. 456, quam illis curam jam olim impendit Ducangius in Constantinopoli Christiana sub initium.

Autonomi.

Epigraphe ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ.

Typi sunt capita variorum numinum, eorumque in averfa attributa.

Illustriores numi alii sunt:

Caput Cereris velatum. Ξ ΕΠΙ. ΚΦΟ. ΔΡΙΑ. in alio: ΕΠΙ. ΜΕΝΙΣ. - *Neptunus seminudus scopulo insidens d. acrostolium, s. tridentem reclinatum tenet, in area monogrammata*. AR. I. (in meis Num. vet. p. 56. Dutens Explic. p. 45. Pembrock P. II. tab. 38.

Eadem adversa. Ξ ΒΤΖΑΝΤ. ΚΑΑ. ΧΑΔ. *Idem typus*. AE. fere I. (Mus. Caes. Wilde p. 45.

Horum prior urbis mentionem dissimulat; loquacior alter pro una duas urbes objicit Byzantium, et Chalcedonem, urbes vicinas, et solo Bosporo diremptas.

b) Tom. II. p. 588. i) Mel. II. p. 69. k) Pellerin Mel. II. p. 77. l) l. c. p. 77. m) Ann. XII. 63 n) Nub. v. 248. o) L. VII. § 106, et L. IX. § 73. p) in Σιδαγεσι. q) Orat. Plat. T. II. p. 145.

Certum igitur, quoniam idem in utroque typus, utrumque in alterutra urbe signatum, praeferendum tamen Byzantium, quoniam solebant Byzantii inscribere magistratum praefixo ΕΠΙ. De typo Neptuni vide variorum conjecturas in meis Num. vet. et apud Wilde ¹⁾).

BTZΑΣ. *Caput barbatus galeatus.* Χ BTZANTIΩΝ. (*addito magistratu.*) *Prora navis.* AE. II. (Mus. Caes. Baudelot Util. de Voy. T. I. tab. I. Theupoli, sed in quo numi similes inconsulto tribuuntur Bizyae.)

Caput barbatus diadematum. Χ BTZΑΣ. ΚΑΛΧΑ. *Prora navis.* AE. II. (Baudelot l. c. T. II. tab. IV.)

Quis fuerit hic Byzas vario in his numis cultu, controversum. Eusebius in Chronico Thraciae regem facit, ac forte ideo in altero numo diademate praefulget. Diodorus Siculus regem fuisse prodit, qua aetate Argonautae Pontum intravere, urbemque ab eo nomen traxisse ²⁾. Alia fabulatur Stephanus. Eustathio Byzas vel fuit nepos Ius, vel dux fuit classis Megarenium, qui etiam Byzantium condiderunt ³⁾. Quisunque ergo fuit hic Byzas, eum Byzantii agnovere urbis suae conditorem, et intulere monetae. A deo conditum dixit Dionysius Halicarnassensis ⁴⁾. Vtrumque conditorem, Byzan, et Constantinum M. memorat Claudianus ⁵⁾:

*quod tertius urbis
Conditor, hōc Byzas, Constantinusque
videbunt?*

BTZAN. *Caput Apollinis.* Χ ΔΡΑΧΜΑ. *Phaetra.* AE. III. (Pellerin.)

Singularis in hoc numo epigraphe ΔΡΑΧΜΑ, sive valorem ea, sive pondus notat. Ceterum *drachmae* nomen alias solum ad indicandum argentum valuit. Sed et in aeneis Rhodiorum legitur ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ.

Hamī quaedam species intra coronam. Χ BTZANTIΩΝ. *Instrumenta bina, quorum singula binos conos referunt commissa basi.* AE. III. (Pellerin.)

Vncum partis anticae esse hamum tanto magis in Byzantii numis verisimile, quoniam thynnorum et pelamidum caputuram apud hanc urbem imprimis fuisse nobilem, quin et mirabilem, abunde docuere Strabo, Plinius, Tacitus. Quae dixi duo instrumenta partis avercae, Vaillantio, Harduino, aliisque phari confidenter dicuntur, etsi phari nihil omnino habeant. Typus hic, etsi in imperatoriis quoque frequens, adhuc certius explicari postulat.

Magistratus. Vide in imperatoriis:
AR. RRRR. AE. C.

Regii.

Argentei sunt cum capite Cotyos V., quos dabimus in regibus Thraciae.

Imperatorii.

Frequentes ab Augusto ad Gallienum. Mirum sane, a Byzantiis Augusto, eum-

¹⁾ Il. cc. ²⁾ L. IV. c. 49. ³⁾ ad Dion. Perieg. c. 803. ⁴⁾ de Orat. fun. ⁵⁾ in Eutr. L. II. Carm. XX. v. 82.

que proxime secutis dedicatam mone-
tam, cum eos saltem sub Augusto paruisse
regibus, ex numis Cotyos V. doceamur.
Forte eos adhuc Augustus libertati suae
reddidit. Certe Plinius senior eos liberae
conditionis dixit.

Epigraphe constans: ΒΥΖΑΝ.ΒΥΖΑΝ-
ΤΙΩΝ.

Typi: *Galea, luna cum astro, delphi-
nus inter duas pelamides, duo praetensi
phari, de quibus supra, aliique ignobiles.*

Magistratus. Hi, quoniam animadver-
siones non ignobiles suppeditant, aliquan-
to curatius describendi.

1. ΕΠΙ. CΦΟΔΡΙΑ. — ΔΙΟΔΩΡΟΤ. —
ΔΗΜΟΘΕΝΟΤ. — ΙΑΤΡΙΚΟΤ. etc.
ΕΠΙ. ΜΑΤΡΟΔΩΡΟΤ. ΗΡΘΕΝΟΤ. in
argenteo Augusti, et Cotyos V.

Ita inscribuntur magistratus tam in au-
tonomis, quam multis etiam imperato-
riis ad extrema usque tempora.

2. ΕΠΙ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. ΤΟ. Β. Ha-
driani. (Vaill.)

3. ΕΠΙ. ΔΙΟΝΥΚΟΤ. ΤΟ. Γ. Aurelii
(Theupoli.)

4. ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. Η. Lucil-
lae. (Vaill.)

5. ΕΠΙ. ΔΟΔ. ΗΡ. in autonomo.
(Wise Mus. Bodl. p. 7.)

6. ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. ΗΡ. in au-
tonomis. (Baudelot Voyage T. I. p. 151.
Theupoli, Pembrock P. II. tab. 37. Ban-
duri.) Idem in numo Commodi. (Mus.
Caes.)

7. ΕΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΤ. Η. ΤΟ. Β.
Commodi. (Mus. Caes.)

8. ΕΠΙ. ΜΑΡΚΟΤ. ΤΟ. Β. in auto-
nomo. (Haym.)

9. ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. Caracallae.
(Banduri.)

9*. ΕΠΙ. ΝΕΙΚΗΤΟΤ. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ.
*Victoria fians armorum firuem admota
face comburit.* Macrini. AE. m. m. (Mus.
Com. Vitzai.)

9**. ΕΠΙ. ΝΕΙΚΗΚΤΟΖ. ΒΥΖΑΝΤΙ-
ΩΝ. *Victoria fians d. lauream, f. pal-
mae ramum,* Macrini. AE. I. (Mus.
Princ. de Waldeck.)

Si cui postremus tantum hic numus
obtignisset, et non etiam praecedens, cer-
tus sum, eum numi epigraphen fuisse
divisurum legendo: ΕΠΙ. ΝΕΙΚΗΚ. ΤΟ.
Z. id est: *de victoria septimum relata,*
ac tum idem miratus jure fuisset, qua
fiducia victoria septima praedicari po-
tuerit in Macrino mensium XIV. impe-
ratore, et herole a cladibus, nulla au-
tem victoria cognito. At cum numus
praecedens aperte doceat, imperante
Macrino apud Byzantios fuisse magistra-
tum dictum *Nicetam*, verisimile plane
est, eundem etiam in numo altero in-
telligendum, quaecunque deinde fuerit
causa nominis in hanc formulam detor-
ti. Si aliunde constaret, a veteribus
χλευasmus in monetam fuisse admixtos,
libenter crederem, monetarium, ut Ma-
crino in acie victo insultaret, hanc epi-
graphen confinxisse, et augeret fidem
illud, quod narrant historici, eum ac-
cepta clade Chalcedonem usque, e re-
gione Byzantii sitam, fuga evasisse, sed
inde fuisse retractum. Numum utrum-
que integerrimum, et nulla fraudis su-
spicione, vidi ipse. Typus Victoriae ad
nomen Nicetae adludit.

10. ΕΠΙ. ΔΑΤΙΑΝΟΤ. ΗΡ. Elagabali. (Arigoni.)
11. ΕΠΙ. ΑΡ. ΔΙΟΝΤΟΤ. ΤΟ. Β. Gordiani. (Vaill.)
12. ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΤ. ΚΑΙ. ΤΟ. Β. Plotinae. (Banduri.)
13. ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΤ. ΚΑΙ. ΤΟ. Γ. Trajani, (Vaillant, qui addit, in quibusdam juxta legi ΑΡΧ., sed abest in binis Bandurii.)
14. ΕΠΙ. ΙΟΥΔΙΑΣ. ΦΑΤΣΤΙΝΗC. Aurelii. (Vaillant.) Forte pro ΙΟΥΔΙΑC legendum ANNIAC.
15. ΕΠΙ ΘΕΑΣ. ΦΑΤΣΤΙΝΗC. L. Veri. (Vaill.)
16. Ε. Θ. ΦΑΤΣΤΙΝΗC. in autonomo. (Haym. T. II. p. m. 84. qui quidem legit: C. Θ. sed corrigenda lectio ex numo priore.)
17. ΕΠΙ. ΦΑΤΣΤΙΝΗC. Commodi Caesaris. (Harduin Opp. sel. p. 37.)
18. ΕΠΙ. ΑΡΧ. Μ. ΑΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΤ. Caracallae, Plautillae. (Vaillant. Banduri.)
19. ΕΠΙ. ΤΙΤ. ΑΙΛ. ΚΑΠΙΤΩΔΕΙΟΤ. Caracallae et Getae. (Banduri, et in meis Num. vet.)
20. ΕΠΙ. ΑΡΧ. Γ. ΣΑΛΛ. ΑΡΙCΤΑΙΝΕΤΟΤ. ΚΑΙ. ΑΙΛΙΔΟC. Caracallae, (Vaillant.) sine ΚΑΙ. ΑΙΛΙΔΟC. Getae. (Banduri.)
21. ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΑΙ. ΦΗCΤΟΤ. Macrini. (Vaill.)
22. ΕΠΙ. Μ. ΑΤΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΑΦΗCΤΗC. Alexandri. (Pellerin Mel, I. p. 59.)
23. ΕΠΙ. Μ. ΑΤΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΑΙΛ. ΦΗCΤΗC. Alexandri. (Mus. Caes. Mus. de France, la Motraye, Albani.)

Vt Pellerinius ex numo suo mox citato jure correxit Vaillantium legentem ΦΗCΤΟΤ, pro ΦΗCΤΗC, ita ex praesente corrigendus ipse Pellerinius, qui in voce ΑΦΗCΤΗC literam primam Α cum ΦΗCΤΗC conjungit. Numus, quem hoc loco descripsi, cujusque duplex exemplar integerrimum ob oculos habui, luculentum ΑΙΛ. ΦΗCΤΗC. exhibet.

24. ΕΠΙ. ΑΙΜΙ. CΕΟΤΗΡΟΤ. ΚΑΙ. ΙΟΥΔ. CΕΤΗΡΑC. Alexandri Sev. (Vaill.) ΑΙΛΙ. pro ΑΙΜΙ. legitur in autonomo musei Theupoli, sed cujus auctor eum perperam Bizyae tribuit. Harduinus in numo ejusdem Alexandri legit: ΓΡ. ΠΑΙΝ. CΕΚΟΤΝΔΟΤ., sed haud dubie pro hoc legendum: ΕΠΙ. ΑΙΜΙ. CΕΟΤΗΡΟΤ., ut in numo praesente, neque enim hactenus in moneta Byzantium comperti scribae.

25. ΕΠΙ. ΑΡ. ΔΙΟΝΤΟΤ. ΤΟ Β. ΚΑΙ. ΑΔΕΞΑΝΔΡΑC. Gordiani. (Vaill. Banduri.)

Docentibus his numis fuit Byzantium magistratus *Archon*, nimirum ut in autonomis diximus, condita urbs a Megarensibus, qui Attica instituta sequebantur. Tamen in marmore, quod edidit Chandlerus, memorantur hujus urbis *στρατηγοι* Dorice), sed qui haud dubie fuerint magistratus minor, ut Athenis praeter archontem fuere strategi.

Repetitum etiam eundem magistratum

γ) Infer. ant. p. 95.

docent addita TO. B. vel TO. Γ. At nimio fallitur Vaillantius, qui epigraphen ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. Η. interpretatur: *Sub Aelio Pontico octavies*^{a)}. Huic obstat numus Commodi musei Caesarei: ΕΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΤ. Η. ΤΟ. Β. Ergo alius inquirendus literae Η. explicatus. Froelichius, qui hunc Commodi numum edidit^{a)}, legendum censet: Ηγεμονος TO. B. Sententiam suam fulcit nummo Commodi ab Haymio vulgato^{b)}, in quo scriptum: ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. ΗΓ., ex quo infert, in Byzantiorum numis fuisse signatos Ηγεμονος ante Severum, non vero archontes. Cum vero urgeri se videat numo Aurelii inscripto: ΕΠΙ. ΑΡ. ΜΑΡΚΟΤ., respondet, archontem nunquam notari solo ΑΡ., sed pleniore ΑΡΧ., ut ipsi numi Byzantii scripsi signati docent. Quare aut a Vaillantio sinistre lectum ΑΡ. ΜΑΡΚΟΤ. pro Μ. ΜΑΡΚΟΤ., quam lectionem praefert numus loco 7. descriptus, aut το ΑΡ. notare *Arrium*, *Aruntium* etc. numos autem Trajani: ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΤ. ΤΟ. Γ., quibus nonnunquam addi ΑΡΧ. obiter monet Vaillantius, plane fastidit tanquam jure suspectos. Haec Froelichius. Sed enim ut facile adsentior, το Η. non significare *octavum*, quod suspicabatur Vaillantius, sic vix verisimile, significare Ηγεμονος. En rationes non aspernandas: I. Ex inscripti magistratus nominibus satis patet, homines eo functos fuisse Graecos; leguntur enim *Demetrius*, *Diodorus*, *Demosthenes* etc. quod observatur usque in

Antoninorum tempora, quorum aetate satis constat, Graecos per adulationem pro nativis suis nominibus adhibuisse Romana. At praefides vicaria pro imperatoribus potestate regendae totius provinciae adhibiti ex gentibus plerumque fuere Romanis. II. Constat, Trajanum, Faustinae juniorem, et Caracallam Byzantii magistratus eponymi honorem admisisse, eosque numis fuisse inscriptos, ut infra videbimus. At quis ferat, imperatorem ipsum dici obire munus Ηγεμονος, qui ipse imperatoris loco provinciam administrabat, ac praecipue feminam id velle praestare? Acceptasse Augustos et Caesares honoris causa magistratum privatum singulis urbibus proprium, constat ex numis urbium Hispaniae, ac praecipue de Hadriano ex testimonio Spartiani, at non poterant acceptare alium, qui ad provinciarum regimen pertinuit. III. Non solum in numo Aurelii legitur: ΕΠΙ. ΑΡ. ΜΑΡΚΟΤ., sed etiam in binis Gordiani: ΕΠΙ. ΑΡ. ΔΙΟΝΤΙΚΟΤ. ΤΟ. Β. num. 11, et 26, ex quo sequitur, aut hos etiam numos a Vaillantio male lectos, quod minus videtur credibile, aut etiam in his το ΑΡ. esse nomen *Arius*, vel *Aruntius*, aut denique si in his legendum ἀρχων, etiam in prioribus. IV. Quemadmodum in memorato Commodi numo legitur ΕΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΤ. Η. ΤΟ. Β., sic in aliis legitur: ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. ΗΡ. num. 4. 6., ΕΠΙ. ΔΑΤΙΑΝΟΤ. ΗΡ. n. 10, ex quo jure suspicari licet, solitarium Η idem notare, quod ΗΡ in aliis,

a) Num. Graec. p. 66. a) IV. Tent. p. 220. b) T. II. p. m. 304.

et forte secundum hos corrigendum Haymum, qui facile in suo pro ΠONTIKOT. HP. legere poterat ΠONTIKOT. ΗΓ., quo numo solo utitur Froelichius ad ἡγεμονα suum adferendum. Sane in iisdem literis hallucinatus etiam est Havercampus, qui cum numum Haymiani illius simillimum describeret, sic legit: ΕΠ. ΑΙ. ΠONTIKOT. ΜΤ. ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ., ex quo fallace indicio concordiam Mytilenen inter et Byzantium extendere adnitus est. (Med. du Cab. de Christine. p. 141.) IV. In nullo certae fidei numo, qui ἡγεμονα sinit, legitur praefixum ΕΠΙ.

Ceterum indubitatum videtur, cum illud H. vel HP. variis magistratuum nominibus videamus adjectum, significare magistratus quoddam vocabulum, quod vero illud, incertum. En leviusculam tamen conjecturam. Cum, ut brevi docebimus, hac in urbe imperatores etiam, atque ipsae Augustae honoris causa archontis munere fungerentur, ii, qui eorum vice domi eum magistratum obibant, archontes se dicere non poterant, qui titulus tum principi compete-
bat. Ergo illi, qui pro archonte honorario res domi procurabat, alio titulo opus fuit; is autem esse poterat ΗΡῆμνος, electus, nempe pro principe absente, et honoris causa archonte. Revera vox ἀρεσμοῦ frequenter a Graecis adhibita est, cum magistratum electum significare volebant. Sic in celebri tabula Heracleensi a Mazochio explicata occurrunt ἀρεσμοῦ ἀρεσμεῖς, finitores electi. (pag. 259.) Non dispari ratione in urbibus Hispanicis, in quibus Caesares ho-

norarium Ilviratus munus exercebant, ii, qui eorum vices domi obibant, non se scripsere Ilviros, sed praefectos. Vide numos Celsae.

Numi a numero 12 usque 18 principes Romanos exhibent, qui, ut paullo ante dixi, archontum, aut certe magistratus eponymi vice Byzantii functi sunt. Inter hos comparere etiam mulierem, nempe Faustinae juniorem, nequaquam mirum, cum in numis inde a numero 20 citatis etiam mulieres videamus. Iudice Vaillantio solebant aliquando Byzantii nomen uxoris archontis adponere. (Num. Graec. p. 149.) Idem numum: ΕΠΙ. ΘΕΑΚ. ΦΑΤΤΕΙΝΗΚ. sic explicat: *sub divae Faustinae sacerdote, Iερεως*, quod quidem utrumque iudicium refutare piget. Verisimile est, fuisse Byzantii, ut in pluribus aliis urbibus, illiusse quoddam sacerdotium collatum in feminas, illudque annuum, et honoris causa delatum Faustinae, ac propterea jactantius inscriptum etiam numis. Vulgato semel exemplo factum haud dubie, ut subinde sacerdotes aliae, sed privatae conditionis, eundem honorem ambirent, quod quidem indulum fuerit, sed sic, ut non solae, ut Faustina, in moneta proponerentur, sed conjunctae cum archonte eponymo. Quae conjectura magis forte videatur probabilis, quam quas propinat Pellerinij, (Mél. I. p. 58)

Hieromnemou. Est in museo Theupoli numus L. Veri: ΙΕΡΟΜΝΗΜΟΝ. ΣΕΩΤ. ΗΡΟΣ. ΒΤΖΑΝΤΙΟΙΣ. *Victoria stans ante aram, supra quam galva.* Auctor ejus operis hanc epigraphen sic reddit:

Sacrae recordationes Severus Byzantiis. At certum, priorem vocem male ex numo exceptam, et legendum sine dubio rectius: ΙΕΡΟΜΝΑ. ΑΙΑΙ. ΚΕΟΤΗΡΟC. ΒΤΖΑΝΤΙΟΙC. *Hieromnemon Aelius Severus Byzantiis.* Acute istud observatum video a viro insigni Eduardo Corfino. (Saggi di Cort. T. VII. p. 40.) De hoc magistratu vide quae differam alibi.

Ludi:

KOINON. ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. in numo Augusti. (Vaill.)

ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ. ΚΕΒΑΚΤΑ. Caracallae. (Vaill.) Non modo ludos *Antoniniana* celebravit Byzantium, sed, si fides Eustathio, (ad Dionys. v, 803.) etiam ΑΥΤΩΝΙΩΝ (lege ΑΥΤΩΝΕΙΑΝΩΝ) se dixit, quamdiu superfuere Severus et Caracalla. Causa ejus adfectus Caracalla, qui adhuc puer patrem Byzantiis iratum, quod incredibili pertinacia pro Pescennio steterant, cum iis in gratiam reduxit, ut refert Spartianus.

ΑΝΤΩΝΙΝΙΑ. Elagabali. (Theupoli.)

ΚΕΒΑΚΤΑ. Alexandri. (Albani.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. Gordiani, (Vaill.) instituta nimirum in Alexandri M. honorem. Ea notantur etiam in numis Odeffi ejusdem Thraciae sub eodem Gordiano cussis, et sunt obvia in numis Philippopolis. Horum causam dabo in tractatu de ludis.

Concordia, quae fuit cum Chalcedone, notata jam est in autonomis.

Cum *Nicaea* Bithyniae legitur in numis Alexandri Sev., Treboniani, Galieni, qui cum praetensos pharos, ty-

pum nempe Byzantium, fissent, certum est esse signatos Byzantiis.

ΑΕ. C.

* * *

Nomine *Constantinopolis* signatos vide is moneta Romanorum ad calcem numorum Constantini M.

DEVLTVM.

• Mediterraneum, tamen Euxino vicinum, in septentriones ad Panysum fluvium. Plinius: *Develton cum stagno, quod nunc Deultum vocatur, veteranorum.* Urbis situm, hodiernam fortunam, et numeros hactenus cognitos, late describit Cl. Sestinus. (Lettere T. I. p. 10. et iterum copiosius T. III. p. 149.)

Coloniae tantum nomine habentur numi a Trajano usque ad Philippos.

Epigraphe: C. F. P. D. vel. COL. FL. PAC. DEVL. Epitheton *FLavia* deductam a Vespasiano coloniam arguit. *PACensis*, ut explendum hoc vocabulum ex Plinio docet Harduinus, dicta ex Vespasiani erga deam Pacem adfectu, cui is magnificum Romae templum statuit, ut censet Vaillantius.

Inter *typos* illustrior est is, qui in Gordiani numo *duos fluvios humi facientes* sinit, *quorum unus naviculam sublimem attollit, media inter utrumque navi velis expansis*; ex quo apparet, Deultum ad confluentem fuisse situm, nisi forte altero viro decumbente stagnum notatur, de quo Plinius. — *Silenus stans*, in numo Macri ni, (Vaill.) et Tranquillinae. (Sestini.)

ΑΕ. C.

DOMENOPOLIS.

De ambigua hac Thraciae urbe agitur infra in *Plotinopoli*.

HADRIANOPOLIS.

Mediterranea ad Hebrum fl. conditore Hadriano.

Autonomi.

Caput Serapidis. X ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙ-
ΤΩΝ. *Isti stans cum sistro et situla.* AE.
III. (Pellerin Suppl. III. p. 101.)

Caput Herculis. X *Eadem epigrapha.*
Herculis arma. AE. (Pembrock.)

Alium Concordiae vide descriptum in
Nicopoli Moesiae.
AE. RRRR.

Imperatorii,

Editi magno numero ab Hadriano usque ad Gordianum.

Epigrapha: ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ.
ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, sed in numo
Domnae: ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΣ. (Vaill.)

Typi in tanta copia maxime varii.
Frequens in his religio Aegyptiorum
procurante conditore Hadriano in hac
insaniente.

Magistratus ἡγεμῶν, praefes huic tractui proprius.

Sub Antonino: ΗΓΕ. Μ. ΠΟΝΤ. ΚΑ-
ΒΕΙΝΟΤ. (Vaill.) ΗΓΑ. ΤΙ. ΟΥΟΠΙΣ-
ΚΟΤ., ut describitur in Theupoli; aliter
idem magistratus legitur in numis Bi-
zyae, Pautaliae, Philippopolis. *Sub M.*
Aurelio: ΗΓΕ. ΤΟΤΑ. ΜΑΞΙΜΟΤ.
(Vaill.) *Sub Commod:* ΗΓ. ΚΟΤΑ. ΜΑΡ-
ΚΙΑΝΟΤ. (Mus. Caes. Vaill.) ΗΓΕ. ΙΟΥΤΑ.
ΚΛΕΤΟΤ. (Vaill.) ΗΓΕ. ΙΟΥΤΑ. ΚΑ-
ΚΤΟΤ. (Mus. Caes.) Est etiam in numo
Pautaliae. *Sub Severo:* ΗΓΕΜΟC. ΤΑ-
ΤΙΑΝΟC. (Vaill.) Suspecta lectio, de
qua vide Trajanopolin. *Sub Caracalla:*
(Vol. II.

ΗΓΕ. ΚΙΚ. ΚΛΑΡΟΤ. (Mus. Caes.) quem
habet etiam Pautalia.

Epocham in numo Severi inscripto ΕΤ.
ΒΕ. reperire sibi visus est Vaillantius.
Hunc Pellerinius jure Hadrianopoli Bi-
thyniae restituendum docet, (Rec. II. p.
19.) nullo hactenus viso urbis Thraciae
numo, qui epocham praeferret.

Non dubitat* Pellerinius, (l. c.) plures
ex numis inscriptis tantum ΑΔΡΙΑΝΟ-
ΠΟΛΙΤΩΝ, quos Vaillantius nullo
dempto Hadrianopoli Thraciae largitur,
alteri Bithyniae restituendos. Istud dubi-
um typi non expediunt, qui utrique
possunt convenire. Potest tamen fabrica
nonnihil adfundere lucis. Cum nulla alia
suppetit ratio, tutius est, hos Thraciae
multo celebratori tribuere. Ceterum ii,
qui ἡγεμῶνα inscribunt, sine dubio sunt
Thraciae. Sed confer etiam, quae infra
ad hanc Bithyniae Hadrianopolin nota-
buntur.

AE. C.

HERACLEA.

Auctor musei Theupoli et Sestinus
(T. IV. p. 93.) autonomos, Vaillantius
(pag. 196.) imperatorios Trajani et Gor-
diani Heracleam Thraciae amandant.
Horum judicia jam uno argumento missis
aliis evertuntur, quod haec Heraclea ea-
dem fuit cum Perintho, quae urbs in ipsa
Gallieni tempora Perinthis nomine, Hera-
cleae nunquam, numos suos insignivit.

MARONEA.

Ad mare Aegaeum urbs opulenta te-
libus etiam numis.

E

Autonomi.

ΜΑΡΩΝΟΣ. (retrograde.) *Equus dimidiatus*. X *Caput arietis intra quadratum*. AR. II. (Hunter.)

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum retorto cornu. X ΔΙΟΝΤΕΩΤ. ΣΩΤΗΡΟΣ. ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ. *Bacchus nudus stans d. botrum, f. strophium, et duas sagittas, per aream monogrammata*. AR. AE. I. (Numi obvii.)

Numus prior perantiquus, et rarissimus *Maronem*, posterior obvius *Bacchum* crepat. Narrat Diodorus Siculus de Osiride Thraciam peragrante: (L. I. § 20.) *tum MARONEM aetate invalidum reliquisse ibi, curaturum ea, quae in hac regione plantaverat, quique urbem sui nominis MARONEAM conderet*. Quod de Osiride fabulati sunt Aegyptii, id ex parte Graeci de Baccho. Sed ut variant veterum commenta, *Maronem* Euripides dixit Bacchi filium, (in *Cyclope* v. 141.) *Homerus* Evanthei, (Od. I. v. 197.) nisi hic idem est cum Baccho. Quin apud Athenaeum *Maron* non dicitur conditor *Maroneae* Thraciae, sed *Mareotis* Aegypti. (L. I. p. m. 33.) Numus alter *Bacchum* lissit. Et erat *Maronitis* Bacchi colendi praecipua causa largus generosi ibi nati vini proventus inter veteres *dipnosophistas* decantati. De Baccho sagittis armato vide numos gentis *Corneliae* *Blasionum*.

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. X ΜΑΡΩΝΙΤΕΩΝ. ΕΠΙ. ΜΗΤΡ. — ΝΕΩΣ. *Vitis botris gravida intra quadratum*. AR. I. (Pellerin.)

MA. vel MAP. *Equus totus, vel dimi-*

dus saliens. X *Racemus intra quadratum additis variis magistratuum nominibus*. AR. III.

Magistratus in his numis frequenter leguntur: ΕΠΙ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΕΩ. — ΕΠΙ. ΝΟΤΜΗΝΙΟΤ. — ΕΠΙ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΩΣ. — ΜΗΤΡΟΔΟΤΟΣ in numo *Mediceo*, quem edidi. (Num. vet. p. 57.) *Goltzium* in numo simili juxta quadratum vitem claudens legit ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΤΑΝ, numumque adeo tribuit *Posidoniae* *Lucaniae*. Saepe memini me benevolum lectorem commonere, non raro *Goltzium* numis vere veteribus alienam adfinxisse inscriptionem, quod hoc iterum loco accidit. Enimvero *Spanhemius* numum *Goltziano* huic utraque parte simillimum vulgavit, sed inscriptum ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΙΟΣ, at hic quoque deceptus *Goltzii* indicio omissa *Maronea*, quorsum uterque numus revera pertinet, *Posidoniam* respexit. (Reger *Observ. in num. ant.*) *Serius* eundem numum restituit *Begerus*, (Th. Br. T. I. p. 273.) at neque hic in *Maronea* acquievit, verum ab *Eretrienfibus* in honorem *Posidippi* poetae comici *Cassandrensis*, et commendationem vini *Mendaei* percussum inani sane conjectura dixit.

Bacchus barbatus et togatus stans d. botrum f. thyrsus. X ΜΑΡΩΝΕΙΤΩΝ. *Capricornus*. AE. III. (Mus. Princ. de Waldeck.)

Causa capricorni videtur hic numus *Augusti* aetate signatus. AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Cogniti a Nerone ad usque Alexan-

drum, inter quos insignior Othonis, quem edidit, et probavit Seguinus, (Num. fel. p. 136.) sed improbavit ibidem Vaillantius, docens, Neronem in Othonem migrare iustum, (p. 412.) cui iudicio consensit quoque Morellius edito vero ejus numi iconismo. (Spec. tab. XXI.)

Epigraphe eadem, typi obvii.

Magistratus ΑΜΦΙΛΟΧΟΤ, in numo Alexandri. (Vaill.)
AE. RRR.

MESEMBRIA.

Ad Euxinum ultima in Moesiam, cui a nonnullis illata est.

Autonomi.

Horum insignes servat gaza Caesarea, quorum illustriores olim edidi. (Num. vet. p. 58.)

Galea. Χ ΜΕΣΑ. *inter radios rotas.*
AE. IIL (Mus. Caes.)

Galea. Χ ΜΕΤΑ. *inter radios rotas.*
AR. IIL (Mus. Caes.)

Caput muliebre. Χ ΜΕΣΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. in aliis: ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ.

Pallas gradiens s. clypeum praetendit, d. hastam intorquet. AE. IIL. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. Χ ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. *Rota.* AE. IIL. (Pellerin.)

Caput Bacchi. Χ ΜΕΣΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. *ΔΩ. Botrus.* AE. IIL. (Pellerin.)

Haec Thraciae urbs a scriptoribus fere constanter dicebatur Μεσημβρία, verum Μεσαμβρία mutato nimirum Σ in Τ, et Η in Α fecit dialectus Dorica, sensu.

perinde ac in numis legimus ΘΑΣΙΩΝ, et ΘΑΤΙΩΝ, et in numo Lasi Cretae ΔΑΤΙΩΝ. Fuisse vero urbi eam dialectum propriam, certum inde, quod oppidani teste Strabone fuere Megarensium coloni, et novis identidem colonis ex Peloponneso adventantibus Δωριεὺς γέγονασι, *Dorianses facti sunt*, ut refert Pausanias^{e)}. Auctor anonymus periplus Euxini conditam a Chalcedoniis et Megarensibus dixit Dario in Scythas movente, cum quo sentit et Eustathius^{d)}. Quam Mesambrianorum a Doribus tractam originem puto indicari literis ΔΩ. numi postremi.

Numus secundo loco citatus cum epigraphe ΜΕΤΑ. cognitus jam fuit Goltzio, sed qui eum ignoratione numi prioris ΜΕΣΑ. prono errore Metaponto tribuit. Adeo in studiis nostris proficimus, quando numos contendendi facultas adest. Post haec tam nitide, et ex causis numismaticis plane demonstrata nescio quid in mentem venerit Cl. Sestino, cur numum similem inscriptum ΜΕΤΑ. rursum Metapontum retrahat^{e)}.
AR. RRRR. AE. R.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Philippum juniorem. Mira capitis inscriptio in numo musei Caesarei: ΑΤΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟC. ΔΙC. CΕΒ. de qua vide conjecturas Froelichii^{f)}. In numo Gordiani apud Neumannum legitur: ΑΤΤ. Δ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC forte simili τς Δ

^{e)} in Attis.

^{d)} ad Dionys. v. 303.

^{e)} Lettere p. 51.

^{f)} IV. Tent. p. 184.

Epigraphe in numis musei Caesarei constans MECAMBPIANON, sed si fides Vaillantio, etiam MECHMBPIANON, MECEMBPIANON.

Typi obvii.
AE. R.

N I C A E A.

Froelichius cum videret, numos variorum imperatorum capite insignes, et inscriptos NIKAIΕON typo trium signorum militarium frequentes ex Hungaria adferri, ad haec moneretur ab idoneo auctore, eos magno numero in Servia erui, Nicaeam quandam in hoc tractu indagavit. Et reperit praeter Stephanum, qui sub Νικαία refert: δρυδον Θρακης, a variis inferioris aevi scriptoribus memorari urbem in Thracia dictam Νικη, Νικα, Νικαία. Cum praeterea narret Marcellinus, Nicen Thraciae fuisse militum stationem, conjicit, numos, qui signa militaria praeferunt, non Nicaeae Bithyniae, sed huic Thraciae esse tribuendos ^{g)}. Hae viri praestantissimi rationes probabilitate quidem non carent, tamen cum videam, in numis quoque Nicomediae et Iuliopolis, quae Bithyniae item urbes fuere, similia proponi signa militaria, et ejusdem omnino esse fabricae, mallem hos numos in vetere statione relinquere.

N I C O P O L I S.

Addita fluvio, quem *Nesum*, *Nesum* appellant auctores, numi *Mesum*. Ipsa mediterranea.

Imperatorii

tantum a Commodo usque ad Getam.
Epigraphe: ΟΤΑΠ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
ΠΡΟC. ΜΕCΤΩ.

Typus praeter ignobiles alios: *Monstres* eques, rarus in numis urbium Europae.
AE. RR.

N Y S A.

Autonomum vulgavit Pellerinius, (Rec. I. p. 189.) et Sestinus. (Lettere T. IV. p. 97.)

Caput juvenilo. Ξ ΝΥΣΑ. ΕΝ. ΠΑΙΩ.
Mercurius flans. AE. III.

Cum plures fuerint Nyssae, haec sese mentione Paeoniae distinguit, ut Pautalia, de qua mox. Videtur esse eadem cum illa, de qua Stephanus ^{h)}: δευτερα εν Θρακη, incertis nempe Thraciae et Paeoniae finibus, de quo vide plura infra in Pautalia.

AE. RRRR.

O D E S S V S.

Ad pontum versus Moesiam, Milesiorum colonia teste Strabone, dicta Scylaci Odesopolis.

Autonomi.

Caput Jovis diadematum. Ξ ΘΕΟΤ. ΜΕΓΑΛΟΤ. ΚΤΡΣΑ. ΟΔΗΣΙΤΩΝ.
Iuppiter togatus flans d. pateram, f. cornu copiae. AR. I. (Mus. de France, Harduin Opp. sel. p. 127, sed in hujus numo est tantum ΟΔΗ. ut et in Pembrockiano P. II. tab. 34.)

Vocabulum ΚΤΡΣΑ. aruspiciem desti-

^{g)} IV. Tent. p. 321.

^{h)} in Νύσαι.

deravit, quem nacta est in Harduino, qui dividendam eam censet, legendumque: ΚΤΡΑ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ. (l. c.) doctrina non incommoda; nam favet huic opinioni typus frequens in numis hujus urbis imperatoriis, in quibus fingitur Iuppiter similis stans cum patera et cornu copiae, et cum modio in capite; quin et in binis numis mulei Caesarei in antica exhibentur duo capita adversa Gordiani et Sarapidis cum modio et cornu copiae. Ex quo efficitur, praecipuum fuisse Odesii hujus dei cultum, quem item a Ptolemaeo ex Ponto in Aegyptum translatum constat, de quo agitur alibi. In marmore apud Reinesium legitur: ΘΕΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ. ΟΔΗΣΙΩΤΩΝ ¹⁾.

Caput Iovis. Χ ΟΔΗΣΙΩΤΩΝ. *Vir eque gressu lento d. cornu copiae, infra monogramma.* AE. III. (Mus. Caes.)

Cornu copiae, quod Sarapidi in Odesii numis constanter addi videmus, persuadet, hunc quoque equitem esse ipsum Sarapidem.

Caput virile laureatum. Χ ΟΔΗΣΙΩΤΩΝ. *Fluvius capite radiato decumbens d. pateram, f. cornu copiae, et simul innixus urnae.* AE. III. (Mus. Caes. Pembrock.)

Fluvium hunc reor esse Panysum non ignobilem, qui teste Ptolemaeo inter Odesum et Mesembriam in Pontum exit. AR. RRR. AE. RRR.

Imperatorii.

A Trajano usque ad Saloninam.

Epigraphe: ΟΔΗΚΚΙΤΩΝ. *Typi obvi.*

Ludi:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. *Vrna*, Gordiani. (Vaill.) Obiti in honorem Alexandri M., celebrati etiam Byzantii sub eodem Augusto. Ejus causam verisimilem dabo in tractatu de ludis.

ΗΛΙΑ. *Vrna*, Gordiani. (Vaill.) Fuere haec certamina dicata soli, de quibus vide numos Emisae Syriae. Vtriusque instituti causa fuerit, quod Gordianus velut alter Alexander Persas in solem orientem positos oppugnatum ibat.

Litera solitaria E in nonnullis.

AE. C.

PAUTALIA.

Mediterranea ad Strymonem fl., vel saltem prope hunc, ut docebunt numi. Haec urbs, quae in imperatoriis *Pautalia* semper dicitur, in autonomis se vocat *Pantaliā*. Stephano dicitur Παυταλία μοιρε Θεακής, *Paetalia pars Thraciae* ²⁾, sed vel corruptus locus est, ut revera ordinem Stephani alphabeticum non sequitur, vel haec *Paetalia* diversa est a nostra *Pautalia*.

Autonomi.

Caput Apollinis. Χ ΠΑΝΤΑΛΕΩ. EN. ΠΑΙΩ. *Caput bovis.* AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput muliebre cincinnis ornatum. Χ ΠΑΝΤΑΛΕ --- ΚΝΙ -- *Caput bovis simile.* AE. III.

Posteriorem hunc vidi Romae in mu

¹⁾ Class. I. n. 195. ²⁾ pag. 537.

see. Christinae literis, quas proposui, lulentis, reliquis exefis. Alius similis proditur in museo Theupoli ¹⁾, sed in quo praetenditur lectio: ΠΑΝΤΑΛΕΟΝΙΔΙΩ. Pantaleam ergo hanc urbem vocant hi numi, et eodem modo compellatur etiam a compluribus aevi inferioris scriptoribus, quibus adeo inique erroris notam impingit Holstenius ²⁾, nam videtur serius vetus Pantaleae appellatio revocata.

Mentio fitus: EN. ΠΑΙΩ. quam et supra in Nylae numo vidimus, quo addito hae urbes sese in Paonia fitas profitentur. Eam regiunculam plerique Macedoniae inferunt. Quidquid erit, istud certum, quo tempore imperatorii hujus urbis numi signati sunt, Thraciae fuisse insertam, quoniam ἡγεμονας numis inscripsit, qui magistratus provinciae Macedoniae incompetus fuit.

AE. RRR.

Imperatorii.

Copiosi ab Hadriano usque ad Elagabalum.

Epigraphe: ΠΑΤΤΑΛΙΩΤΩΝ, et inde a M. Aurelio frequenter ΟΥΑΠΙΑΣ. ΠΑΤΤΑΛΙΑΣ. In uno Commodi: ΠΑΤΤΑΛΙΑΣ. ΟΥΑ. (Mus. Caes.)

Typi in tanto numero varii, ac obvii. Illustriores sunt:

Fluvius decumbens dexteram cornui copiae imponit, sinistram urnae, ex qua aqua profluit, superne puellus stans botrum ex vite promit, juxta BOTPT., pro pedibus fluvii puellus alius, scripto juxta ΑΡΓΤΡΟΣ, pone puellus alius se-

dens, juxta ΧΡΤCOC, in imo puellus messor, juxta CTAXT. in numo Caracallae. AE. I.

Non alius est in regno monetario numus, in quo urbs quaequam agri sui proventus tam canore depraedicet. Exstat in museo Em. Card. Stephani Borgiae, eumque Nicolaus Schow singulari dissertatione Romae illustravit. Totum argumentum facile explicatu. Fluvius est Strymon, ut patebit ex numo Pautaliae alio. BOTPT., *botrus*, et CTAXT., *spica*, vini et frumenti fertilitatem, ΧΡΤCOC et ΑΡΓΤΡΟΣ *auri et argenti* metalla indicant. Hunc tractum a fodinis fuisse celebrem, docebimus in numis Philippi Macedoniae regis. Addo testimonium aliud ex Suida, (in Χρυσοῦς νομοφωνίας) qui fodinarum auri circa Strymona fl. meminit.

Mons arboribus confitus, in cujus vertice templum, ad ejus radices aliud, et circum eundem alia tria, infra tres figurae accedentes, Caracallae. (Mus. Caes.)

Indicat typus loci religionem, sed cuius reliquae causae nobis ignotae.

Magistratus ἡγεμων.

Sub Antonino: ΗΓΕ. Μ. ΠΟΜΠΗΙΟΥ. ΟΤΟΠΕΙΚΚΟΤ. (Mus. Caes. Vaill.) Idem legitur in numis Bizyae, et Hadrianopolis. — ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΑΙ. ΑΝΤΙΚΟΤ. (Vaill.)

Sub Aurelio: ΗΓΕ. Μ. ΤΟΤΑΛΙΟΥ. ΜΑΞΙΜΟΤ. (Vaill.) Est etiam in Hadrianopoli. — ΗΓΕ. Κ. ΤΟΤΑΛΙΟΥ. ΜΑΞΙΜΟΤ. (Mus. Caes.)

¹⁾ pag. 1287.

²⁾ Notae ad Steph.

* *Sub Vero*: ΗΓΕ. Μ. ΤΟΤΑΔΙΟΤ. ΜΑ-
ΕΙΜΟΤ (Mus. Caef.) — ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΑΙ.
ΑΝΤΙΚΟΤ. (Vaill.)

Sub Commodo: ΗΓΕ. ΚΑ. ΑΤΤΑΛΟΤ.
(Mus. Caef.) ΗΓΕ. ΚΑΙΝΑΤΕΙΝΟΤ. (Mus.
Caef.) ΗΓΕ. ΙΟΤ. ΚΑΚΤΟΤ. (Liebe p.
280.) qui est etiam in numo Hadrianopolis.

Sub Severo: ΗΓΕ. Τ. ΑΙΑΙΟΤ. ΝΕΡΑ-
ΤΙ. (Vaill.) — ΗΓΕ. ΚΑΙΚΙΝΑ. ΔΑΡΙΟΤ.
(Mus. Caef.) Est etiam in numo Serdicae.
ΗΓΕΜΟ. C . . . ΤΙΑΙΟΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΤ.
(Mus. Caef.) Collato numo hoc cum aliis
Anchiali et Augustae Trajanæ, in quibus
legitur: ΗΓΕ. ΣΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΤ, videntur
vera hujus magistratus nomina fuisse:
ΣΤΑΤΙΑΙΟC. ΒΑΡΒΑΡΟC.

Sub Plautilla: ΗΓΕ. ΚΙΚΙ. ΚΛΑΡΟΤ.
Collatis numis musei Caesarei et Pelleri-
nii, item alio Caracallæ musei Caesarei
apud Hadrianopolin signato hæc ejus
magistratus nomina eruuntur.

* *Mentio fitus*: ΕΝ. ΠΑΙΩ. vidimus in
autonomis. Aliam a *Strymone* suppeditat
numus insignis Caracallæ musei Caesarei,
in cujus imo: ΣΤΡΥΜΩΝ. *Vir barbatus*
sedens dexteram navi applicat, f. arundi-
nem, et simul urnæ innixus. Ex quo cor-
rigendæ chartæ geographicæ variorum,
in quibus Pautalia Hebro propius admo-
vetur, vel saltem a *Strymone* longius ar-
cetur, ut jam advertit Froelichius *).
ΑΕ. C.

PERINTHVS.

Vrbs illustris ad Propontidem.

Autonomi:

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. ΙΩΝΩΝ. *Caput Her-*
culis laur. Ξ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΔΙC. ΝΕΩ.
ΚΟΡΩΝ. *Clava.* ΑΕ. ΙΗ. (Pellerin, Mus.
Theup.)

ΗΡΑΚΛΗ. ΚΤΙCΤΗ. *Caput Herculis.*
Ξ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Caput Bacchi.* ΑΕ. ΙΙ.
(Mus. Caef.)

Et conditorem et natales urbis hi numi
praedicant. Stephanus eam refert traxisse
nomen a Perintho Epidaurio Orestis com-
mitone. At cum Ammiano narrante *),
Herculem conditam a se Perinthum ex co-
mitis sui nomine appellasse, conspirant nu-
mi. Accedit, quod Herculis cultus ita apud
hanc urbem invaluit, ut jam Ptolemaei
geographi aevo diceretur *Perinthus sive*
Heraclea, et infimo aevo *Heraclea Pe-*
rinthus, vel *Heraclea Thraciae*, de quo
vide Cellarium. Tamen nunquam Hera-
cleae, semper Perinthis nomen numis in-
sertum est, secus quam alii censuere, ut
dixi supra in *Heraclea Thraciae*. De Pe-
rinthis natalibus lege, copiose differentem
Buonarrotium p).

Iones sese etiam vocant Perinthis, et
quidem etiam in imperatoriis inde a Vero-
frequenter, quo firmatur testimonium
Marciani *Heracleotae Samiorum coloniam*
diserte perhibentis.

Capita jugata Jovis et Junonis, quorum
utrique flos loti imminet. Ξ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ.
Caper stans. ΑΕ. ΙΙΙ. (Pembrock).

Caput Herculis. Ξ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Flos*
loti. (in meis Num. vet. p. 58.)

Fuisse Perinthis Aegyptiorum cultui

*) IV. Tent. p. 206.

o) L. XXII. c. 12.

p) Observ. iſt. p. 182.

addictos ex eorum moneta passim intelligas. Harpócratem quoque fílit numus Theupoli, Apin, Sarapidem, Ífidem Hunterianus. In numis praesentibus habemus deos Graecos more Aegyptio compositos, et quoniam cum Hercule in averla jungitur lotus, verisimile est indicari Herculem Aegyptium Nilo natum, de quo Cicero ^{q)}, et quae plura in opere citato attuli.

AE. R.

Imperatorii.

Abundant, et sunt a Claudio usque ad Valerianum. Maxime illustres, et quidem maximae formae signati sunt imperante Severo, quippe qui urbem subjecto ei Byzantio, quia haec urbs a Pescennio stabat, auxit.

Epigraphe: ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ, addito saepe *ΙΩΝΩΝ*, ut dixi.

Typi: saepe labores Herculis proponunt. Insigniores nonnullos commemorare juvat:

Hercules aprum Erymanthinum portans attonito ad hoc spectaculum Euryfítheo, et ex dolio, quo se receperat, prospectante sublatís alte manibus, Gordiani max. mod. (Mus. Caes.) Getae m. m. (Albani, C. Vitai.)

Eadem averla est etiam in numo Pergami musei Caesarei, similemque; sed typo vitiatum, editum video in Verona illustrata ¹⁾. Adde Alexandrinos Antonini. In numo Postumi cum simili typo scriptum est: HERCVLI. ERTMANTHINO.

Hercules aves Stympthalidas sagittis confígens, Gordiani. (Mus. Albani.)

Idem typus est etiam in numo Niceae, et Alexandrinis Antonini.

Bacchus feminudus stans d. thyrsum, s. Ariadnen humi jacentem et soporatum indicans. Bacchum circumstant tres Sátyri attoniti, juxta stat vir Philosophum habitu adsimilans, barbatus, indutus pallio, s. scipionem tenens, in numo Alexandri. (Numi max. mod. reg. Gall.)

Singularem hunc numum facit perelegans signorum varii characteris compositio. Argumentum ad Bacchum pertinet, qui Ariadnen a Theseo in insula perfide destitutam ac prae dolore semianimem reperit, sibi que vindicavit. Sub philosophi habitu latere Silenum praeceptorem nullus ambigo, nam et in gemma veteris philosophum e mentitur ²⁾. Idem se Baccho philosophiae praecepta tradidisse proficitur ³⁾, et a Virgilio de naturae arcanis subtiliter disputans inducitur ⁴⁾. Adde Synefium ⁵⁾. In pictura Herculanensi ejusdem argumenti adstat quoque Silenus, sed habitu cultuque solito ⁶⁾.

Juppiter sedens dextera extenta, s. hamsiam, superne hinc sol, inde luna, inferne duae mulieres decumbentes, et singulae cornu copiae tenentes. Numi oram finit zodiacus, Alexandri Sev. (Num. max. mod. reg. Gall.) In alio simili humi decumbunt hinc mulier, inde fluvius. (Mus. M. Ducis.)

Illustris typus Jovis coelum terramque secundum veterum doctrinam nutu moderantis.

q) De Nat. deor. L. III.

r) Part. III. p. 235.

s) Winkelm. Pierr. grav. p. 236. n. 1470.

t) Caels. Juliani in Probo.

v) Eclog. VI.

2) Encom. calv.

3) Tom. II. Tab. 16.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΝΕΩ-
ΚΟΡΩΝ. *Hercules mulierem inferne in
serpentes definentem sinistra corripit, eique
sublata clava ictum intentat.* Severi max.
mod. (Pellerin Mel. I. p. 74.)

Thema numi est Echidna cum Hercule
primum discors, ejus deinde amica, ut
videre est ex subjecta Pellerinii explica-
tione. Rarus hic typus in monumentis ve-
terum, repertus tamen ante annos non
multos Romae in opere marmoreo ana-
glypho, quod inlatum museo Cardinalis
Alexandri Albani a Stephano Raffeio vul-
gatum et explicatum est. Addo testimo-
nium Tzetis ab utroque praeteritum:
*Εχιδνα περι Λυδιαν στερνα και κεφαλην κορη,
τα δε κατω οφεις, Echidna circa Lydiam
uberibus et capite puella, inferna serpens.*
Simile argumentum vide in Alexandrinis
Antonini.

Magistratus:

Et primum quidem *legati*:

ΕΠΙ. ΙΟΤ. ΚΕΛΙC. ΠΡΕC. pro quo per-
peram legit Vaillantius: ΕΠΙ. CIP. ΙΟΤ.
ΚΕΛCΟΤ. ut docet Pellerinius, (Mel. II.
p. 60.) in numo Trajani.

ΕΠΙ. ΑΝΤ. ΖΗΝΩΝΟC. Faustinae sen.
(Pellerin.) Hunc Ant. Zenonem fuisse lega-
tum, patebit mox infra in Philippopoli.

Praefides, ηγεμονας, sub Antonino sus-
fectos comprobant numi:

ΗΓΕ. ΙΟΤ. ΚΟΜΜΟΔΟΤ. in numo An-
tonini. (Vaill.) Est idem in numo Topiri.

ΗΓΕ. ΑΝΤΙΚΟΤ. M. Aurelii. (Vaill.)
Legitur etiam in numis Antonini Pii, et
Veri Pautaliae.

Numus Antonini, in quo legit Vaillan-
tius: ΤΠ. ΦΑΒ. ΑΙ' ΠΙΠΙΕΙΝΟΤ, refli-
tuendus Topiro.

Magistratus incertus est, quem legit Ban-
durius in numo Valeriani: ΕΠΙ. ΑΠΟΛ-
ΛΩΝΙΔΟΤ.

Ludi:

ΑΚΤΙΑ. ΠΤΘΙΑ. Severi, (Vaill.) ad-
duntur etiam ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, Severi,
(Vaill.) Caracallae Aug. et Getae Caes.
(Pellerin.)

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, passim in numis Se-
veri.

*CΕΤΗΡΕΙΑ. ΠΡΩΤΑ. Severi. (Vaill.)
Acta Perinthis *Πρωτα*, ex quo ei Severus
Byzantium subjecit, ut diximus.

ΗΡΑΚΛΕΙΑ. ΠΤΘΙΑ. Severi. (Mus.
Caes.)

ΕΠΙΔΗΜΙΑ. Β. CΕΤΗΡΕΙΑ. *Tiremis*,
desuper templum, Severi. De his Epide-
miis vide tractatum de Ludis.

Neocoratus, isque simplex primum in-
scriptus comparet in numis Severi sic:
ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Vaillan-
tius concessum neocoratum alterum sub
Elagabalo statuit ²⁾, cum tamen jam sub
Severo numum cum altero neocoratu de-
scripserit, qui idem citatur etiam in Theu-
poli. His adde numum Caracallae musei
Caesarei inscriptum et hunc ΔΙC. ΝΕΩ-
ΚΟΡΩΝ., quibus adeo numis omnis tol-
litur ambiguitas, quae propter tempus
iterati hujus honoris suspensum tenuit
Pellerinium ²⁾. Verum nonnisi exeunte
Severi imperio eum collatum, probat nu-

²⁾ Num. Graec. p. 129. ³⁾ Mel. II. p. 289.
(Vol. II.)

mus Haymii ^{b)}, in cujus antica Geta jam dicitur Augustus cum solo in averfa ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Constat, Getam nonnisi biennio ante Severi mortem Augustum appellatum, intra quod adeo tempus collatus neocoratus alter. Ab hoc tempore constanter scribere ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., vel ut est in numo Gordiani mu-
sei Caesarei Δ. ΝΕΩΚΟΡ.

*
Concordia cum Smyrna in numo Gordiani, (Haym.) cum Epheso Gordiani. (Vaillant.)
A.E. C.

PHILIPPOPOLYS.

Mediterranea ad Hebrum fl., nomen sortita a Philippo Amyntae F.

Autonomus.

Vnicus certus, quem edidi ex Mediceo: (Num. vet. p. 59.)

Caput Bacchi. Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙ.
Tripus. A.E. III.

Bacchus ante Apollinem Delphicum tripodem tenuit, de quo ibi fufius egi. Propius huc pertinet, quod narrat Macrobius ^{c)} ex Aristotele: *apud Ligyræos in Thracia esse adytum Libero consecratum, ex quo redduntur oracula; sed in hoc adyto vaticinatur plurimo mero sumpto, uti apud Clarium aqua potata, effantur oracula.* Etiam ab Euripide Bacchus apud Thrakas vates proditur ^{d)}:

Ο Θηξί μαντις έπι Διονυσος ταδε.

Apud Thrakas vates dixit Bacchus ista.

Et in Bacchi certaminibus praemium fuisse tripodem refert Athenaeus ^{e)}. Nimirum ut de Baccho testatur Euripides ^{f)}:

Μαντις δ' ο δαμων οδε. Το γαρ Βαχχεσιμον.

Και το μανιωδες μαντικην πολλην έχει,
Οταν γαρ ο θεος εις το σωμ' ελθη πολυς,

Λεγειν το μελλον τας μεμνηotas ποιει.

Vates vero deus hic est. Etenim Bacchatio,

Et infania vaticinandi vim magnam habet;

Quando enim hic deus in corpus venerit multus,

Vaticinari infanientes facit.

Constat, Cassandram passim a poetis jam Bacchantem, jam vatem dici.

A.E. RRRR.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Saloninam. Ejus moneta maxime illustris imperante Caracalla, ut videbimus infra in Ludis.

Epigraphe: ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΩC, item ΕΝ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙ. in numis ludorum.

Memorabiles numi Domitiani bilingues:

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. COS. XIII. CENS. PER. P. P. Caput laur. Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Mulier stans d. puteram, f. raturum, pro pedibus fluvijs decumbens. In alijs: Miles stans.
A.E. m. m. A.E. II. (Mus. Caes.)

Similem edidi etiam ex Mediceo ^{g)}. Alius est in Theupoli, omnes cum eodem

b) T. II. p. m. 336.

c) Sat. L. I. c. 18.

d) Hecuba v. 1267.

e) E. II. p. m. 37.

f) in Bacchis v. 298.

g) Num. vet. p. 60.

consulatu XIII. Quae causa fuerit, cur Philippopolitae hoc anno tam illustres numos signaverint capta ex numis Romanis parte antica, incertum. Forte aliquo modo imitati sunt ludos saeculares, quos Domitianus in consulatu XIII. tanto fastu celebravit.

Typi: saepe *fluvius decumbens*, qui Hebrus est, cui urbs adlita. Nobiliores alii infra describentur.

Magistratus. Primum *Legatus*.

ΕΠΙ. ANT. ΖΗΝΩΝΟC. ΠΡ. CEB. ANT. in numo Antonini. (Mus. Caes. Pellerin Mel. II. p. 357.) Idem est in numo Perinthi. Alium Faustinae sen. vulgatum ab Haymio, tributumque Bithynis huc verisimiliter pertinere dicitur in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Praefes, ὑπερμεν in legati locum successit imperante eodem Pio, ut in Perinthi numis vidimus, et duravit deinceps.

Sub Antonino: ΗΓΕ. ΠΟΜ. ΟΤΟ. ΠΕΙΚΚΟΤ. (Mus. Caes.) Legitur idem in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Plo. tinopolis. — ΗΓΕ. ΓΑΡΓΓΙΑΙΟΤ. ΑΝΤΙΚΟΤ. (Vaill.) Est etiam in numis Pautaliae. — ΗΓΕ. Μ. ΠΟΝΤ. ΚΑΒΕΙΝΟΤ. (Vaill.) Idem est in numo Hadrianopolis.

Sub Aurelio: ΗΓΕ. ΓΑΡΓΓΙΑΙΟΤ. ΑΝΤΙΚΟΤ. (Vaill.) etiam in numis Perinthi, item Pautaliae, sed cum capite Veri.

Sub Commodo: ΗΓΕ. Μ. ΑΙ. CΕΡΟΤΙ. ΛΙΑΝΟΤ. (Vaillant.) — ΗΓ. CΟΤΑ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΤ. (Catal. d'Ennery p. 476.)

Sub Severo et Domna: ΗΓΕ. ΤΙΒ. ΒΑΡΒΑΡΟΤ. (Vaill.) Barbarus est etiam in numo Pautaliae, Serdicae et Trajanopolis Severi.

Ludi:

ΚΟΙΝΟΝ. ΘΡΑΚΩΝ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. (iuncto saepius ΠΤΘΙΑ.) ΕΝ. ΦΙ. vel: ΦΙΑΠΠΙΟΠΟΛΙ. *variis typis*, Caracallae m. m. (Vaill. Mus. Caes.)

Complures numos sic inscriptos memorat Vaillantius, et tantum sub Caracalla. Narrat Herodianus ^{b)}, Caracallam, cum a Danubio in Thraciam Macedonibus conterminam declinaret, repente Alexandrum M. evasisse, ejus memoriam, quibus potuit modis renovasse, imaginibus et statuis per omnes urbes collocari iussis. Quod hic vage Herodianus absque urbis mentione perhibet, istud factum, cum Philippopoli degeret, ex ipsis his numis satis apparet, *communi Thracum* ad obeundos *Alexandreos* hos ludos coacto. Enimvero in alterius imperatoris numis Philippopoli cufis hi ludi non amplius leguntur, nimirum hic oppidanorum in Alexandrum adfectus imperatus erat, deinceps neglectus.

ΠΤΘΙΑ vidimus cum Alexandreis conjuncta. Elegantem typum Pythiorum edidi ex numo Elagabali musei Caesarei ⁱ⁾, in quo abest quidem mentio horum ludorum, qui tamen satis et adstante Apolline, et propolitis malis indicantur, de quibus, utpote hieronicarum Pythiorum praemio, vide tractatum de ludis.

^{b)} in Carac. p. m. 548.

ⁱ⁾ Num. vet. p. 60.

ΚΕΝΔΡΕΙΣΕΙΑ. ΠΤΟΙΑ. ΕΝ. ΦΙΛΙΠ-
ΠΟΠΟΛΙ. ΝΕΩΚΟΡΩ. *Templum* 8. col.
Elagabali. (Mus. Caes. Vaill.) Est etiam in
museo Pisani, sed inter numos Caracallae.

De ignotis ludis Cendresii vide tra-
ctatum de Ludis.

Metropolis. Sub Severo hoc honore
adfecta creditur, nam ejus numi alii
eum reticent, alii addunt.

Neocoratus incipit sub Caracalla, nam
numum Aurelii addito ΝΕΩΚ. vulga-
tum a Vaillantio tanto certius licet ne-
gligere, cum idem auctor serius consen-
tiat ipse, hanc urbem a Caracalla neo-
coratu donatam^k).

Mentio situs.

ΡΟΔΟΠΗ. *Muller innixa scopulis f.*
florem, retro arbusum, Antonini. (Seguin
Sel. num. p. 157.)

Rhodope notus Thraciae mons, a quo
et ipsa urbs vocata *Rhodope*; nam in
apospasmatio, quod est in Hudsoni
Geogr. min. Tab. IV. sub finem p. 43,
legitur: Ροδοπη ή Φιλιπποπολις. Existimat
Seguinus, figura muliebri fisci Rhodo-
pen Strymonis F. in montem mutatam.
Addo, florem, quem manu praefert,
videri rosam cum adlutione ad urbis
nomen.

AE. C.

Colonia. Exstant numi Philippi sen. et
Marini:

ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΚΟΛΩΝΙΑΣ.
S. C. *Roma galeata sedens d. aquilam*,

cui insunt duae icunculae, f. hastam,
Philippi sen. (Vaill. Theup.)

*Alius, sed eadem Roma stans d. pe-
teram, f. hastam, pro pedibus clypeus.*
(Arigoni.)

ΘΕΩ. ΜΑΡΙΝΩ. *Caput Marini nudum
aquilae volanti impositum. Aversa ut in
numo I.* (Vaill. Seguin. p. 182.)

Altus, sed aversa, ut in numo II.
(Theupoli.)

Omnes hos Vaillantius apud Philip-
popolin non hanc Thraciae, sed alteram
Arabiae signatos iterato docet^l). Causam
adfert: *Thracica quidem metropolis digni-
tate in numis insignitur, Arabica vero
coloniae titulum sibi adsumit, quae Ma-
rini consecrationem vulgavit, et non Thra-
cica.* At Harduinus, et post eum alii
Philippopolin Thraciae horum numo-
rum parentem agnoscunt, in quorum
sententiam propendet etiam Spanhemi-
us^m). Et verò cum constet, Marinum
in Moesia adclamatum imperatorem,
multo magis verisimile, ei post mortem
a vicina Thraciae urbe signatos numos,
quam a remotissimis Arabiae Philippo-
polititis, quos tanto minus credibile est
fuisse Marino, quoniam Philippum,
adversus quem is conspiravit, urbis suae
conditorem agnovere. Argumentum, quo
sententiam suam stabilire nititur Vail-
lantius, sane exile est. Ait, Philippo-
polin Thraciae in numis dici metropo-
lin. Nescio, quid hoc sibi velit vir eru-
ditus. An in his quoque numis adden-
dam fuisse metropolis dignitatem? At
multo plures sunt urbis hujus numi, in

k) Num. Graec. p. 221.

l) Notae ad Seguin. p. 417. et in Colen.

m) Tom. II. p. 254.

quibus ea dignitas dissimulatur, quam in quibus additur. An quod eadem metropolis, et colonia esse non potuit? contrarium probant Thessalonica, Sidon, Tyrus etc. Negaverit, Philippopolin Thraciae fuisse coloniam? at quis eum edocuit, alteram Arabiae fuisse coloniam? Victoris Schotti verba sunt: *condito apud Arabiam Philippopoli oppido*, loquentis de Philippo; et Zonarae: *ortus* (Philippus) *Bosiris*, *ubi urbem imperio potitus aedificavit, eamque Philippopolin nominavit*. In eadem verba Cedrenus. Etiam Eusebius, ejusque interpretes de aedificata a Philippo nominis sui urbe loquunturⁿ⁾. Nulla in his coloniae mentio. Tamen eam Vaillantius constanter coloniam adserit, quam ex numis probare non potest, nisi antea probaverit, sed quod ipsum quaeritur, numos hos ad Philippopolin Arabiae pertinere. Etsi vero nullo diserto argumento constet, Thraciae Philippopolin fuisse coloniam, constat tamen, non paucas in hoc tractu urbes, quod ob barbarorum hoc aevo incursiones incolis essent exhaustae, colonis fuisse frequentatas, quod aperte docent numi Viminacii et Daciae; post annos non multos a Valeriano, ut verisimile est, Thessalonica Macedoniae colonia est deducta, eaque in numis, perinde ac Philippopolis, inscriptione Graeca est usa. Vnicum, quod opponi queat, est, citari a Vaillantio Philippopolis Thraciae numum Graecum cum capite Saloninae absque mentione coloniae, cum tamen, ut alias abunde do-

cui, urbes, cum primum coloniam recepere, coloniae indicia seu inscriptione, seu typo nunquam neglexerint. At nequaquam molestus est hic nodus, nam fieri poterat, ut subinde haec urbs coloniae jura iterum amitteret, quod idem accidisse Neapoli Samariae ab eodem Philippo deductae verisimile dicitur, vel citatus Vaillantii numus alterius est urbis, facili lapsu in lectione nominis in ΠΟΛΙΤΩΝ desinentis, quod tot urbibus fuit proprium. Certe in museis Austriacis, quae Philippopolis numis propter viciniam sunt instructiora, ejus numi postremi in imperium Elagabali cadunt. Haec si vera sunt, omnes hi Philippi et Marini numi coloniae nomine insignes ad eandem Thraciae Philippopolin pertinebunt, acciditque his numis idem, quod numis Amphipolis, qui Vaillantio iudice justo tempore Amphipolin Palmyrenes exules tandem discussa melius causa Amphipoli Macedoniae restituti sunt.

Ceterum compertum non habemus, quae causa fuerit Philippopolitis eundem Marini nomine mouetae, ejusque etiam consecrandi. Si cui exiles conjecturae placent, adeat Seguinum, et Spanhemium^{o)}.

AE. RRR.

PLOTINOPOLIS.

Mediterranca ad Hebrum fl. sic vocata a Plotina Trajani uxore.

Imperatorii.

Hactenus tantum proditi Antonini,

n) in Chronico.

o) ll. cc.

Fauftinae jun., et Caracallae. Aurelii unum nuper adjecit Sestinius.

Epigraphe: ΠΑΩΤΕΙΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.
Typi obvii.

Magistratus ἡγεμῶν in solis numis Antonini: ΗΓΕ. ΠΟΜΠ. ΟΤΟΠΕΙΣΚΟΤ., quem jam vidimus in numis Hadriano-
polis, Pautaliae, Philippopolis. (Mus. Caes.)

* * *

Memorandus hic numus max. mod. Caracallae vulgatus ab Arigonio:

ΠΑΩΤΕΙΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Capita duo muliebria se respicientia, quorum dexterius velatum tutulatum, infra: ΠΑΩΤΕΙΝΟΠΟΛΙΣ., sinisterius velatum turritum, infra: ΔΟΜΗΝΟΠΟΛΙΣ. (sic) in imo: ΑΔΕΛΦΑΙ.*

Inquirendum aliis permitto, quae sit memorata in hoc numo *Domenopolis*, quo nomine neque Thraciae, neque alterius regionis urbs ulla proditur. *Αδελφαι* dici potuere in Moesia et Thracia Trajanopolis, Plotinopolis, Marcianopolis, Nicopolis, quippe omnes aliquo saltem sensu a Trajano conditae, ut se *αδελφας* in numis dixere IV. Syriae urbes a Seleuco exstructae. Forte harum una a Severi conjuge dicta est *Domno-
polis* temporario tantum nomine, atque iterum post mortem abolito. At oportet ante omnia veram numi lectionem stabilire, cujus fides in typis Arigonianis per saepe suspecta est.
AE. R.

S E R D I C A .

Mediterranea versus Moesiam, cui a nonnullis geographis inserta fuit.

Numos *αὐτὸνῶμος* ex museo Hunteriano edidit cl. Combibus:

Caput Mercurii petaso tectum. X Area in quatuor partes secta, intra quas litterae ΤΡΙΑ. ΑΕ. III. IV.

Numum his similem vidi in museo privato Vindobonae. Eos Combibus tribuit Triaditzae Moesiae, vel Thraciae. Teste Cellario auctores conspirant omnes, urbem, quae Serdica ante dicta fuit, serius Triaditzam appellatam fuisse. Ex numis discimus, Serdicam adhuc Gallieni aetate vetus suum nomen retinuisse. At quis sibi facile persuaserit, Thraciae mediterraneae urbem signare numos Triaditzae nomine perrexisse ea aetate, qua urbes per imperium omnes ferire monetam desivere? Quid quod non inelegans horum numorum fabrica, et tota eorum conformatio altiora tempora palam postulant. Interea ut hujus Triaditzae certo non sunt, sic cui urbi verisimili quadam ratione sint tribuendi, ignorare me profiteor. Eos nuper Sestinius Triullo nescio cui Macedoniae urbi tribuendos putavit, quam vide.

Imperatorii.

Procedunt ab Aurelio, exeunt cum Gallieno.

Epigraphe: ΣΕΡΔΩΝ, vel ΟΤΑΠΙΑΣ. ΣΕΡΔΙΚΗΣ. et sic marmora, et Peutingeriana, at infimi aevi scriptoribus cum Graecis, tum Latinis dicta est *Sardica*, secundum quod futile *ΣΑΡΔΙΚΕΩΝ* Goltzii.

Typi obvii, etsi ingens sit ejus numorum copia.

Magistratus ἡγεμῶν, praefes, in tribus

numis proditus: ΗΓΕ. ΚΑ. ΑΠΠΙΟΤ. ΜΑΡΤΙΑΔΟΤ. in binis Veri. (Mus. Caes.). Idem habetur etiam in numo Anchiali, sed cum capite Domitiani teste Vaillantio, qui numum ex Leonardo Augustino, sed auctore, ut constat, parum idoneo, recitat. — ΗΓΕΜ. Λ. ΕΙΤΕΙ. ΒΑΡΒΑΡΟΤ. in numo Severi, quae lectio vitii Cuspicionem non caret. Confer Barbarum inscriptum numis Trajanopolis. — ΗΓΕ. ΚΑΙΚΙΝΑ. Λ. in numo Severi, (Neumann.) quem minus lacerrum vide in Pautalia.

AE. C.

THE R N E.

Obscura Thraciae urbs ex Stephano nota. Numus ΘΕΡΝΑΙΩΝ ab Harduino ex museo regio vulgatus reddendus Eleuthernis Cretae.

T I R I D A.

Urbs Thraciae prope Abderam, jam Plinii aetate perditam, qui eam *oppidum Diomedis equorum stabulis dirum* appellat p). Ei a Combio tribuitur

Autonomus:

Caput Herculis barbatur, et leonis pelle obtectum. X T in medio, ex quo duo botri dependent, infra literae Q I, omnia intra quadratum. AR. III. (Mus. Hunter.)

Ex collectis his literis Combios efficit TIR. nempe syllabam huius oppidi *Τειρεν*. Commodum istud, quanquam abstrerrere possit urbs magis ex fabulis,

quam vera historia cognita, et erunt forte, quibus potius legendum TRI. videbitur, numusque adeo tribuendus Tricis Thessaliae.

T O P I R V S.

Ad mare Aegaeum.

Imperatorii.

Ab Antonino usque ad Getam.

Epigraphe: ΤΟΠΕΙΡΙΤΩΝ, vel: ΟΥΛΠΙΑΣ. ΤΟΠΕΙΡΟΤ.

Ex typis frequentior: Hercules nudus saxo insidens d. clavam ad genu attinet.

Magistratum tantum Antonini numis inscriptum reperio:

ΕΠΙ. ΦΑΒ. ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΟΤ. typo Herculis sedentis eo modo, quo d xi, (Mus. Caes.) ex quo haud dubie corrigendus Vaillantius, qui in numo cetera simillimo legit ΠΕΡΙΝΘΕΩΝ. (Num. Graec. p. 45.)

ΕΠΙ. ΙΟΤ. ΚΟΜΟΔΟΤ. eodem typo in binis musei Caesarei. At in simili Vaillantius legit ΗΓΕ. ΙΟΤ. ΚΟΡΔΟΔΟΤ., de qua lectione dubitem. In numis Perinthi vidimus: ΗΓΕ. ΙΟΤ. ΚΟΜΟΔΟΤ.

AE. R.

ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΙΣ, quae et ΑΥΓΥΣΤΑ ΤΡΑΙΑΝΑ.

Trajanopolis mediterranea ad Hebrum fl. conditorem ipsa suum eloquens.

Imperatorii.

Ab Aurelio usque ad Gordianum.

p) L. IV. § 18.

Epigraphe : ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.
Τυπὶ obvii.

Magistratus : Ἡγεμῶν.

ΗΓ. ΑΚΛΑΙΟΤ. in numo Severi. (Vaill.)

ΗΓΕΜΟC. ΤΙΒ. ΒΑΡΒΑΡΟC. in numo Severi, (Vaill. Theup.) de quo vide mox infra.

* * *

Augusta Trajana, quae utrum eadem sit cum Trajanopoli, mox disputabitur.

Imperatorii

inscripti ΑΤΓΟΤCΤΗC. ΤΡΑΙΑΝΗC. ab Aurelio usque ad Getam.

Magistratus : Ἡγεμῶν.

ΗΓΕ. ΤΟΤΑ. ΜΑΞΙΜΟΤ. in numis Aurelii et Veri. (Vaill. Theup.) Idem legitur in Hadrianopoli et Pautalia.

ΗΓΕΜΟC. ΤΑΤΙΑΝΟC. Commodi, (Vaillant.) quem et Hadrianopolis praedicat.

ΗΓΕ. Τ. ΒΑΡΒΑΡΟC. Severi. (Theup.)

ΗΓ. CΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΤ. Severi. (Mus. Caes.)

Magistratus domesticus:

ΕΠΙ. vel ΤΠ. Γ. CΙΚΙΝ. ΡΟΤΦΟΤ.
Caracallae, Plautillae. (Arigoni. Vaill.)

* * *

Quaeritur, fueritne Augusta Trajana eadem cum Trajanopoli. Fuere, qui numos inscriptos ΑΤΓΟΤCΤΗC. ΤΡΑΙΑΝΗC. Sarmizegetusae Daciae tribuerent, quae fide marmorum *Colonia Vlpia Trajana Augusta Ducica* vocabatur, et nutabat Froelichius quoque q). Verum huic Daciae urbi hos posse numos tribui, obstat, quod haec ab eo tempore,

quo Romanis paruit, colonia fuit, cujus mentione tam parum, quam aliae urbes coloniae honore adfectae abstinuisset, et nescio, cur ea urbs colonia inscriptione Graeca usa esset, cum aliae urbes in ipsa Graecia, ejusque umbilico constitutae, simul ac coloniae deductae sunt, Latina fere semper uterentur, neque ullo monumento constet, Daciam colonis Graecis fuisse frequentatam. Cum igitur ex numerum fabrica et mentione Ἡγεμῶν certum sit, eos hujus tractus esse partum, neque in eo praeter Trajanopolin de alia urbe constet, quae a Trajano appellationem traxisset, non videtur inter ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ, et ΑΤΓΟΤCΤΗC. ΤΡΑΙΑΝΗC. distinguendum, nisi velimus etiam distinguere inter CΕΡΑΩΝ, et ΟΤΑΠΙΑC. CΕΡΑΙΚΗC, aut inter ΠΑΤΤΑΛΙΩΤΩΝ et ΟΤΑΠΙΑC. ΠΑΤΤΑΛΙΑC, aut etiam distinguere inter Istriam et Istrapolin, Odessum et Odessopolin, Scodram et Scodropolin, Solos et Solopolin, Ceramum et Ceramopolin.

In horum numerum explicatione mira dictavit Harduinus, cui combinatis iis, quae in Operib. sel. differit, (pag. 171, et 176.) Sarmizegetusa et Trajanopolis Thraciae una eademque videntur urbs esse. Alii hos numos Trajanopoli Phrygiae, alii Augustae Ciliciae proprios esse voluere, quos refellere supervacaneum est.

* * *

Discrimen inter numos hujus Trajanopolis, et alterius Phrygiae tum tantum

q) IV. Tent. p. 278.

statui potest, eum additur magistratus, nam in illa fuere *ἡγεμόνες*, in hac *ἀρχόντες*. In aliis nonnunquam fabrica et typi lucem adferunt. Sed non consentio cum Froelichio, qui numum Caracallae propter typum Cybeles Phrygiae non nihil timide largitur¹⁾. Cybele passim in numis urbium Thraciae offertur.

AE. C.

TRIADITZA.

Vide supra in *Serdica*.

TYLLIS.

Nomos TTAIZION a Liebeo aliisque obscurae huic Thraciae urbi adscriptos tribuendos esse Tyllisso Cretae, ad numos hujus urbis docebimus.

CHERSONESVS THRACIA.

Peninsula mari Aegaeo, Hellesponto, Propontide intercepta complures urbes alicujus nominis includit, quas huc distulimus. Ipsi peninsulae nomine numos nullos habemus, nam inscripti XEP. vel XEPZO. sunt Chersonesi Tauricae vel Creticae.

AEGOSPOTAMVS.

Flumen et urbs, prope quam celebri praelio fractae a Lyfandro Atheniensium vires maritimae.

Autonomi.

Caput mulieb. tectum corona fastigiata X AΓΘΣ. ΠΟ. Caper. AE. III. (Mus. Caes. Haym.)

Caprum adludere ad urbis nomen, quod capri fluvium notat, nemo non videt.

AE. RRR.

ALOPECONNESVS.

Urbs hujus Chersonesi secundum geo-

graphos omnes, non vero, ut docuit Plinius, insula, cui altera vocabuli pars imposuerit.

Autonomus.

Caput mulieb. X ΑΛΩΠΕΚΟΝ. Diota, juxta vulpecula et botrus. AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 13.)

Ad urbis iterum nomen avercae typo adluditur. Narrat Stephanus, oraculo jubente conditam urbem eo loco, quo vulpis catulos, *ἀλωπεκος*, novi coloni viderent. Scymnus eam *Αλωπεων πόλις* vocat.

AE. RRRR.

CALLIPOLIS.

Autonomum huic urbi tribui video in museo Theupoli sic descriptum: *Clypeus*. X ΚΑΛΛΙ - - Vas ansatum. AR. II. At hic sine dubio est unus ex Boeoticis obviis.

Imperatorium Trajani edidit Pellerin, (Suppl. III. p. 120.) in cujus X

¹⁾ IV. Tent. p. 279
Voll. II.)

Apollo stolatus stans cum lyra, et in orbem scriptum: ΑΠΟΛΛΩΝ. ΚΑΛΛΙΠΙ. Hoc posterius verbum aut indicat epithetum Apollinis, ut: *καλλιπροσωπος*, vel *καλλιπλοκαμος*, aut, quod minus verisimile, urbem, ac tum esse posset hujus Callipolis. Numis igitur ea certis caret.

C A R D I A.

In Chersonesi Isthmo. Eam peninsulæ maximam dixit Demosthenes ¹⁾, sed eversa est a Lysimacho, qui juxta urbem sui nominis condidit ²⁾.

Autonomi.

Caput muliebre. X KAPΔ. Equus pascens. AE. III.

In alio: KAPΔIA. Leo gradiens. AE. II. (Pellerin.)

Caput barbaturum intra quadratum. X sine epigraphe. Cor. AR. III. (Pellerin.)

Typus cordis, quod Graecis *καρδια*, epigraphen abunde supplet.

AR. RRRR. AE. RRR.

C O E L A.

Municipii nomine inscripti numi complures exstant ab Antonino usque ad Volsianum.

Epigraphe: AEL. MVNIC. COEL. vel *COIL.* vel *COELA.* vel *CVLLA.* addito in numis Caracallae ANT.

Typus potior: *Navis dimidia imminente cornucopiae.* In aliis soliti coloniarum typi: *Lupa cum gemellis, Silenus,* etc.

Diu litigatum inter antiquarios, ad quam urbem referendi sint hi numi, Har-

duino jam Caelium Apuliae opinante, jam hanc ipsam Thraciae Coelam, jam Eliberim vel Iliberim Aquitaniae, at Spanhemio Coelobrigam Hispaniae, ac demum Vaillantio, quem plerique deinceps secuti sunt, Coello vel Coillu Numidia. Belleyus denique eos solidis argumentis huic Chersonesi Coelae adfixit ³⁾. Variatio literarum OE. OI. et V varias urbes non arguit, nam ut Latini dixerunt *curavit, ludus, municipium*, sic et *coeravit, coiravit, loedos, loidos, moenicipium, moenicipium*.

Nomen ab imperatore AEL. nempe Aelio Hadriano, quem adeo verisimile est, fuisse municipii auctorem.

ANToninianum in numis Caracallae ex hujus nominis.

In similibus numis cum aliqui legerent MVN. FANE. AEL., tributum fuisse jam Fano Umbriae, jam Aelio Fanesfri Hispaniae, ut dixi supra in Fano Umbriae. AE. R.

LYSIMACHIA.

Aedificata a rege Lysimacho ex ruinis Cardiae a se eversa, et de nomine suo appellata.

Autonomi.

Epigraphe: ΑΤΣΙ. ΑΤΣΙΜΑΧΕΩΝ.

Typi: *Caput Apollinis. X Leo.* — *Caput Herculis imberbe. X Victoria.* — *Caput leonis. X spica.* AE. III.

Leo in Lysimachiae numis frequens, at non propterea, quod Cardia, in cujus

¹⁾ Philipp. III.

²⁾ Pausan. Att. c. 9.

³⁾ B. L. T. XXV. hist. p. 102.

ea locum surrexit, hoc typo usa est, ut censuit Pellerinius, sed quia leonem frequenter in numis aeneis signavit Lyfimachus ipse, a quo typus hic in conditam a se urbem suapte migravit.
AE. RR.

Regius.

Cum capite Lyfimachi, quem vide infra in numis hujus Thraciae regis.

SESTVS.

Ad medium Hellespontum, cui in aduersa Asiae ripa Abydus respondet, utraque olim Leandri et Herus amoribus incluta.

Autonomi.

Caput muliebre velatum. X ΣΗΣΤΙ. Mulier sedens d. binds faces, ut videtur, juxta Herma. AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. X ΣΗΣΤΙ. Tripus. AE. III. (Pembrock.)

Caput Mercurii. X ΣΗ. Lyra, in arca A. AE. III. (Mus. Borgia.) AE. RRR.

Imperatorii:

A Trajano usque ad Philippos. Domitianum adiecit Sestinius ¹⁾.

Epigraphe: CHCTIΩN.

Inter typos illustrior est:

Leander freto innatans, et Hero porrectu ex turri lampade noctem illustrans, Caracallae. (Mus. Caes.)

Lyra, Trajani et Hadriani. Vaill. (Pellerin.)

Typum lyrae in imperatoriis item non raro adhibet opposita Abydus, velut ad indicandam utriusque urbis oppidanorum concordiam vetere utriusque amantis exemplo fundatam.

AE. RR.

INSVLAE AD THRACIAM.

LEMNVS.

Praeter Goltzii numos suspectos alium edidit Arigonius, in quo caput Vulcani, ejusque attributa, et epigraphe ΑΤΜΝΟC additis insuper 4 globulis ²⁾. Et epigraphe et globuli judicium evertunt, numusque hic haud dubie est Populoniae Etruriae. Ergo uniuersae insulae nomine nullus hactenus certus proditus. In ea fuit urbs

HEPHAESTIA.

Autonomi.

Caput virile diadematum. X ΗΦΑΙ. Aries adstituta nonnunquam lampade. AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput Apollinis laur. X ΗΦΑΙ. Lampas ardens, juxta pilei Dioscurorum, vel aries. AE. III. (Pellerin.)

Lampadem adludere ad Vulcanalia, patebit ex iis, quae ad numum similem

¹⁾ T. IV. p. 96.

²⁾ Tab. IX. inter trientes.

Atheniensium observabo. Ceterum necesse non puto monere, Lemnum fuisse Vulcano sacrum, atque ab hoc, Graecis Ἡφαίστω, Hephaestiam nomen tulisse.

AE. RRR.

IMBRVS.

Insula exigua prope Cheronesum.

Autonomi:

Caput Palladis. Ξ IMBPIQN. *Mulier stolata stans d. pateram, f. lyram; in alio pro lyra tenens cornu copiae.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

NEA.

Insula prope Lemnum, de qua vide Plinium ²⁾, et commentantem Hardinum.

Autonomi:

NE. Caput Aesculapii. Ξ NE. *Pallas galeata alata gradiens instar Victoriæ d. lauream, f. palmam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. Ξ NE. *(in monogr.) Nectua.* AE. III. (Pellerin.)

Pellerinius numum utrumque propter typos Palladis huic insulae tribuit adferente Plinio, Neam Minervae esse sacram. Sed idem Plinius Neam Troadis oppidum memorat, in quo simulacrum Minervae miraculo inclytum, ut adeo nihil certi de his numis pronunciari possit. De Pallade alata vide numos Agathoclis Syracusani.

AE. RRR.

SAMOTHRACE.

Offiis Hebri opposita, insula mysteriis et Cabirom religionis nobilitata.

Autonomi:

Caput Palladis. Ξ ΣΑΜΟ. *addito vario magistratu:* ΣΩΚΛΕ. — ΜΗΤΡ. — ΠΙΘΟ. *Mulier sedens capite tutulato d. pateram, f. hastam.* AE. III.

Similem olim inter incertos edideram ^{a)}. Serius cum occurrerent plures alii, in quibus invariatur ΣΑΜΟ. variantibus constanter adstitutis vocabulis, vidi, in ΣΑΜΟ. quaerendum populum, ad quem numi hi pertinerent. Et placuit Samothracia, quoniam Samosatorum Commagenes alii sunt typi, et fabrica rudior. Similem edidit Pellerinius, in quo cum legeret ΠΙΘΟ. reliqua inscriptione extrita, eum Pythopoli Bithyniae peperam tribuit ^{b)}. Habemus ergo jam tres hujus insulae numos cum triplice vario magistratu, quorum duo sunt in museo Caesareo, tertius in Pelleriniano.

Caput muliebri. Ξ ΣΑΜΟΘΡΑΚΩΝ. — ΕΙΡΩΝΟΣ. *Aries stans, infra:* ΤΡΙΟΒΟΛΟ. AE. II. (Hunter.)

Numus hic insulae nomen plene perscriptum sistit. Additum ΤΡΙΟΒΟΛΟ, pretium numi, tres obolos, exprimit.

AE. RRR.

THASVS.

Insula magni ab opulentia nominis, quam testatur incredibilis monetae argenteae copia.

²⁾ L. II. §. 89. et L. IV. §. 23.

^{a)} Num. vet. p. 309.

^{b)} Rec. II. p. 25.

Autonomi.

Caput Bacchi barbatus et hedera coronatum. ΞΘΑΤΙΟΝ. *Hercules leonis exuviis tectus flexo dextero genu arcum intendit, in area hinc BA. illinc ΓΟ. supra genu sinistrum laserta, omnia intra quadratum.* AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Eadem adversa. ΞΘΑΣΙΟΝ. *Hercules ejusdem rationis intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

Horum priorem omnium elegantissimum ac singularem olim edidi ^c). Est hic antiquissimis insulae accensendus, cufus eo tempore, quo dialectus adhuc Dorica valuit. Thasios autem fuisse Dore, tradit Strabo, qui conditam Thasum refert a Pariis insulanis; sed hi ipsi teste Stephano fuere coloni ex Arcadia et Creta egressi, quas terras Dore tenuere.

Bacchi et Herculis imagines obviae in Thasi moneta. Bacchi cultum suavit excellencia vini Thasii, magni inter veteres potiores nominis. Herculis cultus in hac insula vetustus fuit, nam Phoenices ei ibi statuiffe templum, cum ad quaerendam Europam egressi essent, narrat Herodotus, qui et addit, Tyri quoque stetit templum Herculi Thasio sacrum ^d). Harduinus virum hunc genuisse, et arcum tendentem Persen Persei F. putat, nixus Pollucis testimonio, narrantis, Thasios hunc heroem in moneta signasse ^e), quae opinio iuvatur auctoritate Plinii docentis ^f) Persas sagittandi artem ab eodem Perse edoctos. Verum cum Hercules in aliarum quoque urbium

numis frequenter telum evibret, et idem praecipuis, ut dixi, honoribus in hac insula ornatus fuerit, adscripto etiam in numis obviis, de quibus mox, ipso ejus nomine, non patimur nos a recepta aliorum opinione dimoveri, quibus is manifestus Hercules videtur. Et vero qualis in his numis pingitur, eleganter describitur ab Homero ^g):

ὁ δ' ἔρεμνῃ νυκτὶ ἑοικώς

Γυμνὸν τοξὸν ἔχων, καὶ ἐπὶ νευρῶν διαστός,
Δεινὸν παπταίνων, αἰεὶ βᾶλλοντι ἑοικώς.

ille vero obscurae nocti similis

Nudum arcum habens, et ad nervarum sagittam,

Torvum tuens, semper ejaculanti similis.

Literas numi prioris BA. et ΓΟ. explicare non tento.

Caput Herouli imberbe leonis exuviis tectum. ΞΘΑΣΙΟΝ. ΗΠΕΙΡΟ. *Tripus, humi diota.* AV. III. (Pellerin.)

Numus eximius cum a metallo et eruditione, tum quod hactenus unicus. Thasii non modo in ipsa insula divites auri fodinas tenuere, sicut narrat Herodotus ^h), quae causa fuit, cur olim diceretur *Χρυσή νητος, aurea insula* teste Eustathio ⁱ), verum et opulentiores alias in continente Thraciae, quarum unae fuere Scaptelylae e regione Thasi posita, unde immensas opes traxisse Thasios eodem loco tradit Herodotus, alterae Datum prope Strymonem ab ipsis Thasiis conditum deductis eo colonis, ut perhibet Eustathius ^k), quod subinde Philip-

^c) Num. vet. p. 61.

^d) L. II. c. 44.

^e) Onom. L. IX. c. 6.

^f) L. VII. p. 419.

^g) Od. Δ. 605.

^h) L. VI. c. 46. 47.

ⁱ) ad Dionys. v. 517.

^k) l. c.

INSVLAE THRACIAE.

pus Amyntae sibi subiecit conditis ibi de suo nomine Philippis, ut in horum numis dicitur.

Cum in numo praesente addatur ΗΠΕΛ-
ΡΟ, quod haud dubie positum pro Ηπει-
ρος, continentis, certum est, signatum
eum in alterutra ex his fodinis in con-
tinente sitis. Pro Dato vero pugnat nu-
mus insignis, praesenti Thasiorum numo
tam utriusque partis typo, quam quod
aureus et ipse est, simillimus, et sola in-
scriptione ΦΙΛΙΠΠΙΩΝ differens. Quo
docemur sane, Philippenfes, novos Da-
ti ejectis Thasiis incolas, secundum ve-
tus monetae Thasiae exemplar numos
cudere perrexisse. Pellerinii explicatio
nonnihil differt, eo praecipue, quod in
capite anticae ipsam Philippi II. imagi-
nem videt. Mihi Herculis juvenis est, in
urbium numis passim obvii.

* * *
Caput Cereris velatum. X ΘΑΣΙΩΝ.
Capita Diofcurorum intra racemos. AE.
III. (Haym:)

Causam Cereris tenemus ex Dionysio
Periegete ¹⁾, cui Thalus dicitur Διμυττε-
ρος ἀντη, Cereris litus, quia, ut ibi addit
Eustathius, insula per fertilitatem felix.

* * *
*Caput Bacchi hedera et corymbis co-
ronatum, adfixo pone cornu arietino.*
X ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ. ΘΑΣΙ-
ΩΝ. Hercules nudus flans d. clavam, f.
exuvias leonis. AR. I. an dentur et simi-
les aurei, incertum, is, qui est in mu-
seo Caesareo, fufus est.

Nulla aliarum Graeciae urbium tanto

numero tetradrachma dedit, quo ipso
largi proventus, quos ex fodinis perce-
pere Thasi, praeclare comprobantur.
Valuisse vero istud monetae genus etiam
apud barbaros, et ab his numos ad ho-
rum modulum plane exactos fuisse per-
cussos, argumento est, quod magno nu-
mero reperiuntur Thasiorum numi ar-
gentei ejusdem ponderis ac probitatis,
verum typis, et epigraphes literis adeo
barbaris ac luxatis, ut, cujuscunque esse
aetatis statuas, Thasiorum Graecorum
opus nequaquam possis agnoscere. Sunt,
in quibus puncta, sive globuli inscriptio-
nis vicem subeunt, iique eadem lege
positi, qua literae ipsae in veris Thasiis.
Horum magnam partem a Pacis bar-
baris fuisse signatam, inde facile colli-
gas, quod magna copia horum Thasio-
rum tam probae, quam barbarae fabri-
cae indies in Transilvania eruitur. Simi-
lem deformis operis cum nomine Co-
tyos Thraciae regis vide in hujus mo-
neta, quo loco alia ad hoc argumen-
tum pertinentia monebo. Teste Pausania
Thasii Olympiae dedicaverunt Herculem
aeneum X. cubitorum, d. clavam, f. ar-
cum tenentem ²⁾.

* * *
Capita juncta Silenorum instar Jani.
X ΘΑΣΙ. Binae diotae contrario situ.
AR. III. (Pellerin.)

Mirus typus utriusque partis, et in-
certa significatio. Eodem situ, quo diotae
in averfa hujus numi, in moneta Ithri
Moesia bina capita conjuncta videas.

¹⁾ v. 523.

²⁾ L. V. c. 25.

* * *
Caput Dianae. Ξ ΘΑΣΙΩΝ. *Hercules
 flans sagittam emittit.* AE. III. (Mus.
 Bodl. p. 10.)
AV. RRRR. AR. C. AE. RR.

Imperatorii.

Rarissimi. Hactenus bini tantum co-
 gniti inscripti ΘΑΣΙΩΝ, unus Caracal-
 lae, (Pellerin.) alter Getae, quem ex

musco M. Ducis edidi *). In utroque:
Hercules gradiens cum attributis.

Huc etiam Vaillantius revocat numos
 cum capite Domitiani: ΕΠΙ. ΑΓΑΘΩ.
 ΝΟC. ΘΑ. vel: ΕΠΙ. ΝΕΟΚΤΑΟΤ, ΘΑ.
Juppiter sedens d. spicas, f. hastam.
 (Vaill. Mus. Caes.) sed quae sententia
 minus est certa. Spicae infrequentius sunt
 Jovis attributum.
AE. RR.

REGES THRACIAE.

Industriam nostram in conquiendis, ex-
 plicandisque Thraciae regum numis oc-
 cupavit eruditus Cary edito insigni at-
 que adcurato opusculo, quo eorum hi-
 storiam ac numos operose descripsit ex-
 plicavitque. Huic, quas hic leges, ple-
 raque debebis, additis tantum iis, quae
 viro praestanti ignota fuere, quia serius
 in apricum prolata. Reges Thraciae non
 moror, qui numis caruere, Teren I.,
 Sitalcem, Seuthem I., Maesaden, Seu-
 them II., Amadocum, Teren II., Co-
 tyen I., Cherfoblepten, quorum res ge-
 stas ex indicato fonte pete.

SEVTHES III.

Regnum adiit circa annum V. C. 429,
 Alexandro M. obnoxius, Hoc mortuo,
 ejusque ducibus provincias inter se par-
 titis Thraciam Lysimachus sortitus Seu-
 them vi depellit, eamque quiete retinet.

N u m i:

Caput nudum barbatus. Ξ ΣΕΤΘΟΤ.
Eques citato cursu. AE. III. (Cary.)

Alium addidit Pellerinius: (Rois p. 354)
Caput muliebri diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕ.
 ΣΕΤΤΟ. *Apollo nudus cortinae insidens
 d. telum tenet.* AE. III. Sed vereor, ut
 Seuthi huic sit proprius. Ipse vir erudi-
 tus eum seu fabrica, seu typo similem
 Seleuci I. Syri numis adserit; scribendum
 item fuerat ΣΕΤΘΟ., non ΣΕΤΤΟ.,
 atque, ut ab idoneo auctore comperi,
 qui numum secundis curis examinavit,
 vera numi epigraphe est: ΒΑΣΙΣ. ΣΕΤΤ.
 Vnde suspicari licet, eum esse revera
 Seleuci, sed a rudi monetario sculptum
 exemplo aliorum numorum ejus Syriae
 regis.

AE. RRRR.

LYSIMACHVS.

Natus Pellae Macedoniae, posteaquam
 adolevit, ab artium liberalium studiis,
 et rei militaris scientia magnum nomen
 est adeptus, ducendisque exercitibus ab
 Alexandro praefectus hoc mortuo alio-
 rum ducum consensu Thraciam abstulit,

n) Num. vet. p. 62.

eamque pulso Seuthe III. sibi subiecit V. C. 432. Bella cum variis regibus aemulis fortuna plerumque prospera gefcit, adjecta etiam post Demetrii fugam iuribus suis Macedonia. Post uxores alias Amastrien Heracleae Ponti reginam duxit et hac repudiata Arsinoen Ptolemaei Philadelphi sororem, qua instigante cum Agathoclem alterius thori filium, ac de se variis in bellis praeclare meritum morti addiceret, ab alienatis a se suorum animis bello a Seleuco impetitus collatis in Phrygia signis caesus est V. C. 472. annos natus fere LXXX.

Numi:

Caput Palladis galeatum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΤΣΙΜΑΧΟΤ. *Victoria stans d. lauream, f. tridentem, in area caput leonis.* AV. (Pellerin.)

Caput Herculis imberbo leonis exuviis tectum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΤΣΙΜΑΧΟΤ. *Juppiter sedens d. aquilam, f. hastam, in area leo currens, in alterius area equus marinus alatus, et leo dimidiatus.* AR. III. (Mus. Caes.)

Hi utriusque metalli numi ignoti fuere Caryo. Docemur ab his, Lyfimachum veteres Alexandri M. typos. revocasse, quod et ab aliis regibus ejus successoribus factum videbimus. Verisimile est, signatos tum, cum Macedoniam sibi subiecit. Tamen cum typis alienis est usus, leonis sui, praecipue, ut videbimus, sibi dilecti oblitus non est. Equus marinus numi postremi suspicari facit, numum signatum apud Lampfacum Mysiae. Con-

stat, Lyfimachum plures Asiae minoris urbes, ipsam etiam Ephesum aliquamdiu tenuisse.

* * *
Caput regis diadematum adstituto arietis cornu. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΤΣΙΜΑΧΟΤ. *Pallas sedens d. Victoriolam, f. hastam, et simul clypeo innixa, per aream varii magistratus, attributa, et voluminum compendia, de quibus infra.* AV. m. m. AR. m. m. item I. et III.

Nullius regum veterum numi aurei argenteique majore numero habentur, nullius aurei tam pondere spectabiles. Exstant quatuor in museo Caesareo, quorum duo singuli adpendunt drachmas IV. cum semisse et granis XIII., duo alii singuli unciam omnino unam cum drachma, et granis XXVII. Aurei III. formae fere argenteis magis parabiles, sed horum plerosque propter typos parum nitidos videri fufos jam dixi in Prolegomenis generalibus cap. XI. Quanta copia potens hic rex numos aureos ferundos curaverit, praeterquam quod hodieque magno numero ex terrae latebris eruuntur, illud numero argumento sit, quod refert Latzius ^o), a Walachis piscatoribus in Istriga amne repertos numos aureos plus millia XL., et eos plerosque Lyfimachi nomine insignes.

In omnibus his numis caput regis diademat, et cornu arietis gloriatur. Spanhemius, eumque secuti alii Alexandri M. exemplo illud a Lyfimacho adhibitum censuere, verum probavi alibi ^p), factum illud propterea, quod ducere genus

^o) Commentar. reip. Rom. L. XII. c. 1.

^p) Num. vet. p. 63.

a Baccho credebatur diserte istud adferente marmore Adulitanano. Eodem modo Bacchum et diadematum, et instar arietis cornutum videas in numis Nuceriae Alfaternae.

Notanda deinde inscripta his vocabula sive integra, sive truncata. ΣΚΟΣ-ΤΟΚΟΤ vel ΖΩΗΤ. esse magistratus, suapte patet. In insigni altero argenteo, quem edidi ex museo Savorgnan ⁹⁾, legitur in area ΕΚΑΤΑΙΟΤ, infra ΚΑΛ-ΧΑ. Dubium non est, posteriore hoc vocabulo notari ΚΑΛΧΑΔΩΝΙΕΣ, de quorum probabili cum Lyfimacho nexu nonnulla ibi per conjecturam proposui. In numis similibus cum aureis, tum argenteis comparent frequenter vocabulorum principia, ΒΤ. ΚΑΛ. ΙΣ. ΤΟ. sellae fulcris inclusa, de quorum significatione non ausim certum quid adfirmare.

¹⁰⁾ De mala fide numorum aureorum, in quorum antica: ΙΦΗΝΑΙΟΣ. ΚΩΙΩΝ., in aversa vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΤΣΙΜΑΧΟΤ., vel VESTA. S. C., quos in Lyfimachi numis recenset Froelich ¹¹⁾, agetur copiosius in moneta insulae Cos, et Liviae Augustae.

* * *
Caput Palladis galeatum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΤΣΙΜΑΧΟΤ. *Leo currens, in area lampas, pilum hastae, et monogrammata.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Lyfimachi diadematum cornutum. X ΑΤΣΙΜΑΧΕΩΝ. *Leo currens.* AE. II. (Cary.)

Caput juvenile diadematum. X Eadem aversa. AE. I. (Pellerin.)

Lyfimachum leone gavissimum non ex his modo numis videmus, sed etiam ex citatis mox aureis et argenteis, in quibus is saltem aream numi insidet. Ab Alexandro leoni objectus, quod Callistheni philosopho, suo quondam in philosophiae praeceptis magistro, quem rex insidiarum suspectum lento supplicio excrucians tradiderat, veneni copiam fecisset, caesa fortiter bellua periculum evasit, ut refert Justinus ¹²⁾, alique citati a Caryo ¹³⁾. Narrat etiam Plutarchus ¹⁴⁾, amasse Lyfimachum cum jactatione ostentare leonum unguium cicatrices. At Curtius praetensam hanc Alexandri vindictam in fabulis putat, addens, leonem a Lyfimacho in venatu caesum ¹⁵⁾. Quidquid erit, verisimile semper, hujus causa virtutis ferum istud animal Lyfimachi monetae fuisse insertum. Hoc deinde conditoris sui symbolum adoptavit Lyfimachia, a qua signati numi II. et III.

Numus Lyfimachiae alter offert caput admodum juvenile, quod adeo Lyfimachi esse nequit, qui saltem annum XL. jam explevit, cum Lyfimachiam condidit. Verisimile est, eo exhiberi filium Agathoclem praestanti virtute adolescentem, et designatum jam successorem, quem fraude novercae impie caesum diximus.

* * *
Caput Herculis imberbe leonis exuvitis tectum. X ΒΑΣΙ. ΑΤΣΙ. *intra coronam spiccam.* AE. III. (Mus. Caes.)

AV. et AR. C. AE. R.

Successit SELEVCVS, quem post VII. mensium in Thracia regnum e medio

⁹⁾ Num. vet. ¹¹⁾ Not. elem. p. 150. ¹²⁾ L. XV. c. 3. ¹³⁾ pag. 40. ¹⁴⁾ in Demetrio c. 27, L. VIII. c. 1. (Vol. II.)

fulsit Ptolemaeus Ceraunus Ptolemaei Philadelphi, et Arfinoes Lyfimachi viduae frater. Ipse continuo Macedoniam et Thraciam invasit, sed a Gallis victus caesusque est. Huic Ptolemaeo numum tribuit Caryus, in cujus averfa: ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥΤ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. *Fulmen*, motus nimirum ipso hoc fulminis typo, quo adludi ad nomen *Cerauni* putabat. Verum adstitutum monogramma, quod in ΜΑΓΑ resolvitur, numos similes in Cyrenaicam avocat. A Gallis deinceps in Thracia turbatum, ut copiosius dicetur in Macedonia, dum iterum regnum ad indigenas rediret, qui secundum examen Caryi fuere Seuthes IV., Cotys II., Diegylis, Zibelmius, Sothimus, Sadales I.

COTYS III.

Regnavit in Thracia tempore belli civilis Caesarem inter ac Pompejum, cuius etiam pars fuit missis Pompejo quintantis suorum. A Caryo huic tribuitur.

Numus.

Caput regis diademat. X KOTTOΣ. *Aquila stans*. AE. IV. (Pellerin.)
AE. RRRR.

SADALES II.

Cotys III. filius. Pro Pompejo praefectus ad Pharsalum interfuit.

Numus.

Caput regis diademat. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΑΔΟΥΤ. *Aquila stans*. AE. III.

Eum Caryus Sadali II. prae primo tribuendum putat conjectura quidem infirma, tamen in his tenebris probabili.
AE. RRRR.

RHOEMETALCES I.

Frater Cotys IV. proxime mortui, ejusque liberorum Rhascuporidis, et alterius anonymi tutor. Ejectum a Thracibus Bessis Augustus restituendum curavit misso Pisone. Nepotibus vita functis ipse ad Thraciae regnum vocatur.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΟΙΜΗΤΑΛΚΟΤ. *Caput diademat. jugato in aliis uxoris capite*. X ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΤ. *Caput Augusti nudum, jugato in aliis capite Liviae, et adstituto capricorno*. AE. III. (Cary, Mus. Caes.)

Positum juxta in hoc numo parvum caput dubium non est esse filii Cotys V., de quo mox.

ΠΟΙΜΗΤΑΛΚΟΤ. *Sella curulis adstituta hasta*. X ΣΕΒΑΣΤΟΤ. *Capricornus, cornu caprae, hasta*. AE. III. (Cary.)

Proponitur sella curulis ab Augusto honoris causa regi amico missa, cujus exemplum videbimus quoque in regibus Bosporanis. In simili apud Neumannum sellae curuli impositum est caput juvenile, forte iterum Cotys V.)
AE. R.

COTYS V. et RHASCUPORIS.

Hic Rhoemetalcis filius, hic frater. Vtrique partem Thraciae adsignavit Au-

gustus post Rhoemetalcis mortem. Cotyem mitem ac literatum principem teste ipso Ovidio^{a)} mortuo Augusto altu aggressus patrum regno primum, dein vita privat, at simili dolo a Tiberio in retia illectus capitur, et Alexandriae perimitur.

Cotys V. uxorem habuit filiam Polemonis I. Ponti et Bospori regis, et Pythodoridos.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΚΟΤΤΣ. *Caput imberbe diadematum.* Ξ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΠΑΣΚΟΤ. ΠΟΡΙΔΟΣ. (in numo musei Caesarei: ΠΑΣΚΟΤΠΟΡΙΔΟΣ.) *Victoria gradiens.* AE. III.

ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. *Caput Augusti nudum, juxta monogramma constans literis KP.* Ξ ΕΠΙ. ΜΑΤΡΟΔΩΡΟΤ. ΗΡΘΕΝΟΤ. *Caput imberbe diadematum, juxta K.* AR. I. (Pellerin.)

ΒΤΖΑΝΤΙΝ. (*sic.*) *Caput regis imberbe diadematum.* Ξ *Caput Augusti nudum, juxta monogramma constans literis KP.* AR. III. (Mus. Caes.)

Pellerinius literas ligatas KP existimat esse ἀρχαῖος utriusque principis Cotyos et Rhascuporidis, et litteram K solitariam partis alterius indicare Cotyen, cuius ibi caput proponitur. In numo altero, quem olim edidi^{a)}, haud dubie monetarii errore scriptum est ΒΤΖΑΝΤΙΝ. pro ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. Numus uterque rarissimus est, quippe Caryo ignotus.

Non praetereundus hoc loco numus singularis, quem recenset Caryus:

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum. Ξ ΚΟΤΤΟC. ΧΑΡΑΚΤΗ. — *Hercules nudus stans d. clavam, f. exuvias leonis.* AR. I. (ex Museo Elect. Saxon.)

Numus totus Thasius dempta epigraphe, pro solito ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ. ΣΩΤΗ. ΡΟΣ in hanc, quam propositam vides, transformata. Vocem ΧΑΡΑΚΤΗ deficiente P recte Caryus interpretatur *notam impressam*, nempe monetam hanc auctoritate et nomine Cotyos signatam; at prohibet fabrica turpiter barbara credere, eam ab ipsis Thasiis signatam, verum a Thracibus barbaris mediterraneis sumpto a Thasiorum moneta^{a)}, quatum nulla magis communis fuit, exemplo, ac servato religiose metallo, pondere, ac typis. Diximus supra in Thaso, officinas barbarorum monetarias passim ad Thasiorum exemplar suos ferriisse numos, quod ipsum praesente exemplo copiose confirmatur. Interea dubitat Froelichius, an vere in hoc numo praetensa isthaec lectio contineatur, et non potius literae barbarae, quae saepe in Thasiorum numis comparent, ejus scripturae speciem praeferant^{b)}.

AR. RRRR. AE. R.

RHOEMETALCES II.

Rhascuporidis F. beneficio Tiberii paternum regnum aufert, quod paterni cri-

a) de Ponta L. II. cl. 9.

a) Sylloge I. p. 82.

b) ad Num. reg. vet. p. 48.

minis expers fuit, quo V. C. 800 fraude uxoris caeso Claudius Thraciam in provinciam redigit, sed quod alii factum demum a Vespasiano statuunt, ut dixi supra in prolegomenis ad Thraciae numos.

N u m u s.

ΓΑ---- ΜΑΝΙΚΩ. ΣΕΒΑΣΤΩ. *Caput Caligulae laur.* Ξ --- ΤΣ. ΠΟΙΜΗ-ΤΑΔΚΑΣ. *Vir peregrino habitu stans ab imperatore sellae curuli insidente aliquid accipit.* AE. I. (Cary.)
AE. RRRR.

P A E O N I A.

Regio Macedoniae et Thraciae circa Axiū fl. contermina urbes binas, regem unum numis insignes complexa est. Urbes *Nysam* et *Pantaliam*, quae nomini suo situm EN. ΠΑΙΩ. addunt, supra in Thracia indicavi, quod locus is opportunior visus.

Nomine Paconiae universae numum edidit Combius ex Hunteriano: *Caput Jovis.* Ξ ΠΑΙΩ. *Caput geminum barbaturum Jani intra lauream.* AE. III. Exstat idem in museo Caesareo, et alter geminus in museo Neumanni nostri, sed neuter propositam a Combio epigraphen offert; mihi vero hi numuli videntur esse ex eorum genere, quos magistratus Romani nominibus inscriptos in Panormi moneta solemus recitare. Superfunt ergo unius Audoleontis numi.

A V D O L E O N rex.

Natus patre Agide Paconiae regnum imperante Philippo II. et Alexandro M. sed Macedonibus obnoxium tenuit. Filium habuit Ariftonem, cuius insignis virtus in pugna ad Arbela Alexandro cum-

primis probata fuit. Habuit etiam filiam Pyrrho regi collocatam. Haec omnia fufius exposita vide a Froelichio *).

N u m i.

Caput juvenile adversum galeatum. Ξ ΑΤΔΩΛΕΩΝΤΩΣ. *Equus gradiens, in area monogramma ex A et T.* AR. II. III. (Mus. Caes.) In alio: *Equus dimidiatus cum simili monogrammate.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Jovis laur. Ξ ΑΤΔΩΛΕΩΝΤΩΣ. *Equus gradiens cum sessore dimidio galeato, in area triquetra introsum cusa.* AR. I. (Mus. Caes.)

Vt priores numi elegante sunt fabrica, ita posterior insigniter barbarus, et ejusdem rationis, cuius sunt ii, qui eodem utrinque typo nomen ΦΙΛΙΠΠΟΥ scriptura recta vel retrograda exhibent. Omnes hos fabricatos esse a barbaris ejus tractus montanis, qui Graecae arti aditum negavere, indubitatum. Verum de hoc argumento agetur alibi copiosius. et monuerunt jam varia Froelichius *), et Neumannus *).

*) ad Num. reg. access. nova p. 39.

d) l. c.

e) num. pop. p. 136.

Caput Herculis imberbe leonis exuvias tectum. ♂ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΤΔΩΛΕΩΝ. — *Juppiter actophorus sedens d. aquilam, f. hastam, in area. solitum monogramma* AT. AR. I. (Pembrock P. II. tab. 42.)

Numus illustris, quo docemur, Audoleonem fuisse Alexandro M. superstitem, quod jam docuit Diodorus Siculus f), et

monetam signasse iisdem typis, quibus Alexandri numi sunt insignes, secutum nempe exempla Seleuci, aliorumque, quos recensebimus in moneta Alexandri. Numus est rarissimus, et necdum in museis Austriacis conspectus, in quibus Audoleonis numi non magnopere rari putantur.

AR. R.

M A C E D O N I A,

Totius regionis nomine numi complures cusi sunt cum argentei, tum aenei. Aurei, quorum unum per levem conjecturam huc revocat Pellerinius, dubii sunt.

Epigraphe: MAKEΔONΩΝ.

Typi:

Caput Jovis. ♂ Fulmen. — *Caput Panos cornu e fronte turgente.* ♂ Tridens. — *Caput Apollinis.* ♂ Lyra. — *Caput muliebri.* ♂ Prora navis. — *Caput Sileni adversum.* ♂ Corona hederacea, etc. AR. AE. (Mus. Caes.)

Sileni caput occurrere frequentius reor propterea, quod teste Herodoto g) creditum fuit Macedonibus, Sileum apud se in hortis Midae captum.

Etiam anepigraphi argentei propter typum equi et galeae huc referuntur, quoniam cum iisdem typis exstant numi Archelai Macedoniae regis, nisi sunt Metropolis Thessaliae, quam vide.

Postremorum Macedoniae regum tempora loquuntur autonomi illi, qui cly-

peos certae formae in orbem dispositos offerunt, quos *Macedonicos* jure vocamus propterea, quod in hujus regionis numis frequenter reperiuntur, non tamen solis, nam iidem habentur in moneta Antiochi I. Syri, Paestii Lucaniae, Calatiae Moesiae inf., Philadelphiae Lydiae, quin et in denario gentium Caeciliae et Quinctiae, et numo Herodis M. AR. AE. R.

Macedonia Romana.

Macedonia victo Perseo Romanis subiecta numos insignes procudit novae servitutis testes, in scripto nimirum magistratu ex urbe in novam hanc provinciam missis.

MAKEΔONΩΝ, in binis Pellerinianis additur: CAE. PR. vel SI.) *Caput juvenile nudum passis crinibus, retro* Θ. ♂ AE. SILLAS. Q. *Cista, clava, mensa, omnia intra lauream.* AR. I.

Caput anticae nonnullis Alexandri M. visum est, quod adfirmare difficile nullo

f) L. XX, § 19.

g) L. VIII, § 138.

ejus certo indicio. CAE. PR. notat CAE-
cilium, vel quemcunque alium, provin-
ciae PRAetorem, ut in averfa est AESIL-
LAS. Quaeſtor. Haec vox cum aperte
Latina fit, ipſi vero hi numi bilingues
a Macedonibus jam Romanis ſint ſigna-
ti, mirum videatur, eruditum Dutens ex
litera L hujus vocabuli ſumere exem-
plum veteris Lamda Graeci ^{h)}, deceptus
nimirum judicio Montfauconii, qui nu-
mos ſimiles propter eandem hanc lite-
ram L, tum et S pro Λ et Σ inter nu-
mos antiquiſſimos, qui nobis ex vetu-
ſtate ſuperſunt, habuit ⁱ⁾. Ciſta et clava
ad cultum Bacchi et Herculis per Ma-
cedoniam eximium, menſa ad notandam
praetoris vel quaeſtoris poteſtatem, cu-
us frequentia habemus in numis Cyre-
naicis exempla, revocatur.

* * *

*Caput juvenile tectum galea alata ſu-
perne in volucris caput exeunte.* Ξ MA-
KEΔONΩN.TAMIOY.ΓAIOY.ΠOΠAI-
ΛIOY. intra coronam quernam. AE. III.
(Muſ. Caef.)

Similis adverſa. Ξ ΓAIOY.TAMIOY.
ΠOΠAΛΛIOY. intra quernam. AE. III.
(Wilde Tab. X. n. 59.)

Similis adverſa. Ξ ΓAIOY.TAMIOY.
Equus paſcens. AE. III. (Wilde l. c. n. 61.)

Caput Bacchae hedera coronatum. Ξ
TAMIOY. ΓAIOY. *Hircus ſtans, juxta
monogramma.* AE. II. (Vidi Vindobonae
in muſeo privato.)

Caput ut in numo I. Ξ MAKEΔONΩN.
TAMIOY. AETKIOY. ΦOAKINNIOT.

intra quernam. AE. III. (Wilde l. c.
n. 60.) In alio ſimili ſcriptum: ΦOAK-
KINNIΩ. (Muſ. Caef.)

Caput adverſae in his numis eſſe he-
rois Perſei multum in Macedonia et
Theſſalia obſervati, dicetur in numis
Philippi V. Macedoniae regis. Averſae
alios provinciae quaeſtores ſiſtunt, Grae-
cis ταμιας, de quorum gente nonnulla
memoranda. Prior eſt

ΓAIOY. ΠOΠAΛIΔIOY, quo Graeco
ſcribendi modo haud dubie indicatur
C. Publilius. Nimirum ut Publius Grae-
cis fuit ΠOΠAIOY teſtibus numis Ni-
comediae, in quibus legitur: EΠI. ΠO-
ΠAIOT. OTITEAΔIOT, ſic Publius
Graecis ΠOΠAΛIΔIOY, quo modo et
tribus Publilia, fere conſtanter ſic ſcri-
pta in marmoribus, etſi in ea ſcribenda
variant codices, in marmore Gruteriano
dicitur ΠOΠAΛIΔIA ^{k)}. Ab hoc Publi-
lio diverſum non puto quaeſtorem numi
ſecundi Wildiani, ſed qui ΠOΠAΛIΔIOY
dicitur, quod mendosae metatheſi lite-
rae Λ tribuendum videtur, etſi certum
ſit, exſiſtiſſe Romae etiam gentem Po-
pilliam. Neque diverſum puto quaeſto-
rem numi III. item Wildiani, etſi, quod
non alias factum norim, ſolo is prae-
nomine ΓAIOY memoretur. Fuit autem
gens Publilia partim patricia ^{l)}, partim
plebeja. In numis Onubae Baeticae inter
magiſtratus municipales legitur Q. PV-
BLILIUS. Alter

AETKIOY. ΦOAKINNIOT, id eſt:
L. Fulcinius, hac etiam gente Romae
cognita. Vide Glandorpium.

h) Explic. de quelq. méd. p. 191. i) Palaeogr. p. 121. k) pag. 503. l) Liv. L. V. c. 12.

De numis aeneis: KOINON. MAKE-
AONON cum capite Alexandri M. age-
tur in numis hujus regis.

Quatuor Macedoniae.

Aemilius Paullus captam bello Persei
universam Macedoniam in IV. regiones
divisit teste Livio ^{m)}, quam divisionem
comprobant quoque numi.

Eam Begerus, et hunc secutus Froe-
lichius male stabiliunt ex numulis exi-
guis argenteis, quorum averſae area in
IV. partes secta literas MA. includit,
quos pertinere Massiliam in hujus numis
docuimus.

Regio I.

Complectebatur teste Livio supra ci-
tato, quod agri inter Strymonem et
Nessum est, tum ex Thracia ipsa Aenum,
Maroneam, Abdera; trans Strymonem
Bisalticam omnem cum Heraclea Sinti-
ca. Ejus caput Amphipolis.

Caput Dianae inter scuta Macedonia.
X MAKEAONON. ΠΡΩΤΗΣ. Clava,
per aream varia monogrammata, omnia
intra coronam quernam. AR. I.

Horum numorum numerum secundum
myriades metire. Non raro multa eo-
rum millia Transilvania et Walachia
eodem loco defossa post tot saecula eji-
ciunt. Cur prima haec Macedonia tantis
abundet opibus reliquis egenis, ex ipsa
ejus natura petendum. Secundum cita-
tam ex Livio divisionem continebat haec

pars Scaptesylen et Datum veteres Tha-
siorum fodinas, atque ut idem prosequi-
tur: *prima pars habet - - multas frugum
proprietas et METALLA* ⁿ⁾). Numos
tanta copia signatos communem fuisse
vicinorum etiam barbarorum monetam,
eo facile colligitur, quod numi similes
eodem pondere, metallo, ac typo, sed
fabrica barbara, perinde ac in Thasio-
rum moneta reperiuntur.

Regio II.

Sita inter Strymonem et Axium addi-
ta parte Paeoniae. Ejus caput Thessa-
lonica ^{o)}).

Caput Dianae inter scuta Macedonia.
MAKEAONON. ΔΕΤΤΕΡΑΣ. Clava, in
area monogramma, omnia intra coronam
quernam. AR. I.

Singularem hunc numum sibi Smyrna
missum servari in suo museo iterato te-
statur Cuperus ^{p)}). Alibi ipsam ejus ima-
ginem proponit ^{q)}). Eundem ex Cuperi
museo aliquoties citat Spanhemius ^{r)}).
Rara sane Cuperi fortuna, cui numum
similem nancisci contigit, quando mihi,
cui plura id genus millia ex Transilva-
nia et Hungaria inferiore vario tempore
adlata sunt, videre nondum licuit inscri-
ptum ΔΕΤΤΕΡΑΣ. Pellerinius numum
ex museo regis Galliarum laudat cum
epigraphe MAKEAONON.ΔΕΤΤΕΡΑΣ
absque tamen mentione typi et metalli ^{s)}).
Eum alibi argenteum II. formae adserit ^{t)}).

Caput Herculis imberbe. X MAK. vel:
MAKEAONON. B. Eques lento gressu

m) L. XLV. c. 29. n) Cap. 30. o) Livius l. c. p) Lettres p. 306, 500. q) Diff. de elephant.
Exercit. II. c. 5. r) Praef. num. T. I. pag. 652. Orb. Rom. pag. 196. s) Res. T. I. pag. 177.
t) Rois pag. 25.

dextera elata. AE. II. (Pellerin., Mus. Caef.)

Hos propter additum B huc pertinere contendit Pellerinius *). Istud si verum, huc etiam pertinebit sequens:

Caput Persei alatum intra coronam. X TAIOT. TAMIOT. B. *Equus pascens.* AE. (Wilde tab. X. n. 61.)

Regio III.

Axium inter et Peneum, tum Bora monte clausa, addita parte Paeoniae, Edessa, et Berhaea *). Ejus caput Pella.

Hujus regionis numus nondum comperitus.

Regio IV.

Trans Boram montem, una parte confinis Illyrico, altera Epiro. Ejus caput Pelagonia y).

Caput Jovis. X MAKEΔONQN. TE-TAPTHΣ. *Clava et bina monogrammata intra coronam quernam.* AE. II. (Mus. Caef.)

Insignem hunc numum, nunc musei Caesarei, jam olim ex museo Granelliano S. J. vulgavit Froelichius *). Vnicum non affirmavero, nam similem alium jam citavit Cuperus ex museo consulis Britanniae apud Smyrnam *).

Imperatorii.

Inscripti MAKEΔONQN. exstant ab Augusto usque ad Gordianum. Augusti numus est in Theupoli. Rarissimum Vitellii edidit Pellerinius y).

Ab Augusto usque ad Vespasianum plerumque scriptum reperitur: ΣΕΒΑΣ-

ΤΟΣ. MAKEΔONQN. typo *clypei*. Inde a Domitiano, et deinceps KOINON. MAKEΔONQN. variis typis.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΜΕΓΑΣ. *Caput Alexandri M. radiatum*, in numo M. Aurelii. (Vaill.)

* * *

Neocoratus: Observatur primum in numis Caracallae, et quidem statim geminatus: KOINON. MAKEΔONQN. B. ΝΕΩ. *Alexander Bucephalum domans*, vel: *clypeus*. (Vaill.) At in numo Diadumeniani neocoratus tantum simplex KOI. MAKEΔONQN. ΝΕΩΚΟΡΩ. (Pellerin. Mel. II.) In numis sequentium imperatorum nulla amplius neocoratus fit mentio. Additus hic neocoratus titulus multum servit ad definiendam aetatem numerorum aeneorum Alexandri M. post ejus excessum signatorum, quos vide descriptos in moneta hujus Regis.

AE. C.

ACANTHVS.

Maritima versus Strymonem, quo loco ducta fossa excludere montem Atho, et committere utrumque mare tentavit Xerxes.

Autonomi.

Sine epigraphe. Leo bovem depascens, superne Θ. X *Quadratum incusum quadripartitum.* AR. I. (Mus. Caef.)

ΑΚΑΝ. ΑΚΑΝΘΙΟΝ. *Leo bovem, in aliis aprum depascens.* X *Quadratum incusum, quadripartitum.* AR. I. (Pellerin.)

u) Rec. I. p. 177. et Rois p. 25. x) Livius l. c. y) Livius l. c. z) Animadv. in num. rb. a) Lettres p. 306. b) Lettres p. 6.

His numis opportune usus est Barthelymyus in praeclaro suo tentamine palaeographiae numismaticae *).

Caput Apollinis. X AKANΘION. *Lyra.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. X AKAN. *scriptum intra radios rotae.* AE. III. (Hunter.)

Apparet ex his reliquiis, tum ex testimonio Plutarchi, Acanthiorum apud Delphos thesaurum commemorantis *), opulentam fuisse vetustissimo aeo eorum urbem.

AR. RRR. AE. RRRR.

AEGAE.

Mediterranea a Pella in ortum, olim dictae *Edeffa*, sed quia hanc ducibus capris cepit Caranus, nomen in *Aegas* commutavit, fuitque haec urbs regum sedes, dum a Philippo Amyntae Pellam transferretur, sic tamen, ut vetere instituto reges ibi sepelirentur.

Hactenus numorum sterilis habita. Levavit inopiam Pellerinius, eique largitus est insigne tetradrachmum: *Caput Apollinis.* X ΑΙΓΑΙΕΩΝ. *Juppiter nudus stans d. extenta aquilam, f. hastiam, omnia intra quernam.* AR. I. Addidit binos aeneos inscriptos: ΑΙΓΑΕΩΝ *typo capri.* Sed enim vereor, ut proprium sit hoc donum. Nempe non satisfaciunt modi, quos ibi ad discernendos numos multiplicium Aegarum suggerit. Inscriptio posterior reperitur in numis, qui certo sunt Aegarum Aeolidis; ergo et citati aenei his tutius dabuntur. Fabrica memorati tetradrachmi cum Jove stante intra quer-

nam videtur convenire cum fabrica plurimum urbium Asiae minoris maritimae, Cymes, Lebedi, Myrhinae, Smyrnae, quae simili forma argenteos maximi moduli plerosque cum corona, et Smyrna quidem cum querna, signaverunt, ut adeo praecipiente analogia jure Aegis Aeolidis tribui posset, ut in his quoque dicitur. Ad haec videtur verisimile, ea aetate, qua hic numus cusus est, jam praevaluisse nomen antiquum Edessae. Certe jam omnes Augusti numi in hac urbe signati posterius hoc nomen obtinent. Huc tamen forte pertinent numi antiquissimi: *Capra anterioribus pedibus flexis et respiciens.* X *Quadratum incusum.* AR. III. (Mus. Caes.) Capra hoc gestu occurrit etiam in numis Archelai I. Item alius, quem olim edidi *): ΑΙΓΑΙΟΝ. (*retrograde*) *Caput Jovis.* X ΑΙΓ. *Capra dimidia.* AR. III.

AMPHAXVS.

Amphaxitis regio fuit in intimo recessu sinus Thermaici, sic vocata ab interluente Axio.

Autonomi-

Caput Herculis imberbe. X ΑΜΦΑΞΙΩΝ. *intra coronam quernam.* AE. II. (Pellerin., Liebe.)

Epigraphe indicat, aut fuisse in hac regione urbem dictam *Amphaxus*, cujus tamen veteres non meminere, aut eos, qui ἀμφ' Ἀξίου, circa *Axium*, ut revera hanc vocem dirimit Stephanus, habitabant, dictos fuisse *Amphaxios*, et

e) B. L. T. XXIV. p. 30. d) de Pyth. orac. e) Num. vet. p. 201. (Vol. II.)

ita hos numos communi gentis nomine percussos.

Æ. RRR.

AMPHIPOLIS.

Sita in insula, quam ostiis suis Strymon efficit, unde et nomen traxisse videtur, *ἐν ἀμφοτέρῃ περὶ τοῦ Στρυμόνος*, ut ait Thucydides ^f). Fuit urbs illustis, Atheniensium colonia, et secundum legem Aemilii Pauli Macedoniae I. caput. At vetus urbi nomen *ἰννεα ὁδοί*, novem vias, quia Phyllis ejus loci regina, quo die Demophoontis ex pacto adventum exspectabat, novies ad mare cucurrisse ferebatur, quam fabulam latius exponit Hyginus ^g), et ad quam saepe adludit Ovidius ^h).

Autonomi.

Magno exstant numero.

Epigraphe constans: ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ, vel parcius ΑΜΦΙ. In aeneo IV. formae musei Caesarei, etsi nequam valde vetusto, legitur *μυσεοφῶδον ΑΜ—ΙΦ*.

Typi insigniores:

Caput juvenile adversum laureatum. Ξ Lampas ardens intra quadratum. AR. I. et forte unicus ex hoc metallo. (Pellerin.)

Caput juvenile tectum galea alata superne in volueris caput exeunte. Ξ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. intra quernam. AE. II. (Mus. Caes.)

Caput muliebre adversum alatum. Ξ Pallas stans d. Victoriolam, s. hastam cum clypeo. AE. II. (Mus. Caes.)

Caput numi prioris certum est Persei, quale jam vidimus in autonomo Macedonum, et de quo agetur latius infra in numis Philippī V. Haec sententia amplius confirmatur capite Medusae numi sequentis, quae ad Perseum jure pertinet, quin et typo Palladis, quam in Persei cum Gorgone pugna suas habuisse partes constat. Vide numos Sebastienorum Phrygiae.

ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. Mulier sedens d. Victoriolam, s. hastam. Ξ ΡΩΜΗ. Miles stans d. Victoriolam, s. hastam. AE. II. (Mus. M. Ducis.)

Numum depictum vide in meis Numis vet. Scripto juxta ΡΩΜΗ tempora Romana testatur, cujus exempla jam vidimus in numis Locrorum Epizephyriorum, et videbimus in moneta Thessalorum, rarum tamen in numis Graeciae Europaeae.

ΑΜΦΙΠΟΛΙΣ. Caput muliebre velatum turritum. Ξ ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. Miles stans. AE. II. (Hunter.)

Epigraphe anticae genium urbis notat, avergae populum.

Caput Jani geminum barbatus. Ξ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. Duo Centaursi in diversa currentes, quorum unus s. elata vas vernaculum jactat, alter ramum. AE. fere I. (Mus. Caes. et editus in mea Sylloge I.)

f) L. IV. c. 102. g) Fab. 39. h) Art. anat. L. III. 37. Remed. v. 55. et 591.

Eandem utrîque imaginem offerunt numi Thessalonicae jam inde a Goltzianis cogniti. At constat etiam, utrique urbi saepe communes fuisse typos. Janus, Romanum numen, in monetam utriusque urbis arcessitus, suspicari facit, agnatos tum, cum Macedonia Romanis paruit.

In numis aliis: *Clava, spica, equus gradiens, bos cornupeta, raptus Europae*, de quo proxime, *caper*. Singularis typus in nonnullis: *Duo hirci conscantes*, qui est etiam in moneta Thessalonicae, et haud dubie ad Panos cultum per Macedoniam vulgatum pertinet, de quo agam in numis Antigoni I. Haec hircorum pugna dicta Graecis *κρηβασια*. Vide schol. Aristoph. ad Equit. v. 272. et Suidam.

AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii.

Frequentes ab Augusto usque ad Sabinam.

Epigraphe constans: AMΦΙΠΟΛΙΤΩΝ.

Omnes hi numi a Spanhemio, Vailantio, et multa sequacium turba tributi fuere Amphipoli, olim Thapsaco, obscurae Palmyrenes urbi, quorsum eos invitabat typus tauri Europam rapientis, qui in his numis, saltem sub primis imperatoribus, plerumque occurrit. Harduinus, Froelichius¹⁾, Pellerinius²⁾ rectius huic nostrae Amphipoli tribuunt, cum quod illa ignobilis fuit, haec clara,

tum quod idem typus in numis quoque urbium Europaeorum non infrequens est. Quid si mulier tauro vecta non esset Europa, sed potius Diana, cujus Amphipoli fletisse templum nomine Tauropolae, constat ex Diodoro Siculo³⁾, et epigrammate Antipatri Thessalonicensis. Veheretur ergo tauro suo, ut alias cervo suo. Res dubio vacaret, si liceret niti fide numi Goltziani cum epigraphe IKAPIΩΝ, in quo similis est typus, et similis causa capiendae Dianae Tauropolae, ut videre est apud Spanhemium⁴⁾. Sane teste vetere scholiasta⁵⁾ Diana dicta *Ταυροποδα* etiam propterea, *ὅτι ἡ ἀντὶ τῆς σελήνης ἔστι, καὶ ἐποχίζεται ταυροῖς: quod eadem cum luna est, et tauris vehitur*. Ad propositum redeo. Si numi hi essent Amphipolis Syriae, ad eandem revocandi essent etiam autonomi citati cum eadem inscriptione AMΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. Verum aliud jubent typi in his propositi: clava intra quernam, Perseus, Medusa, qui in Macedonum moneta sunt obvii. Argumentum fortius suppeditat fabrica tota ex Macedonum ingenio; aliud ab analogia continuo expediam, ut taceam, numos id genus complures mihi ex Macedonia adlatos.

KAIΣAP. ΣΕΒΑΣΤ. *Caput Dianae, pone pharetra. X AMΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. Statuae duae basi insistentes, et dexteram attollentes, quarum dexterior paludata, f. feminuda. AE. II. (Pellerin Mel. II. pag. 1.)*

i) IV. Tent. p. 197. Dian. v. 187.

k) Rec. II. p. 182.

l) L. XVIII. c. 4.

m) ad Callim. in

n) ad Sophocl. Ajax. vult. v. 172.

TI. KAAΤ. ΣΕΒΑΣ. *Statua imperatoris basi insitens et paludata d. elata, f. sceptrum cum aquila. X AMΦIPOAI-TΩN. Europa tauro vecta.* AE. II. (Pellerin Mel. II. p. 24. Mus. Caes.) Adde similem Tiberii in Morellii Imp.

Signa gestu et cultu simillimo comparent etiam in numis coloniae Philippenfis, quae fuit ejusdem Macedoniae I. urbs, qua typorum concordia perspicuum fit, priorem Augusti numum hic propositum esse hujus Amphipolis Macedoniae. Cumque numi sequentes Claudii et Tiberii similes offerant statuas, et in averfa raptum Europae, perspicuum quoque fit, etiam alios numos, qui eundem raptum sistunt, esse ejusdem Amphipolis. De typo statuarum vide proximos Philippos. Ex capite Dianae conjicio, numos MAKEΔONΩN. ΠΡΩ-THΣ, in quibus ejus deae caput simili cultu conspicitur, apud eandem hanc urbem signatos, quae praeterea Macedoniae I. urbs princeps exstitit.

TITOC. KAI. - - IANOC. KAIC. *Titus et Domitianus paludati stantes dexteris elatis, in medio eorum aquila super obelisco. X AMΦIPO. Raptus Europae* AE. II. (Pellerin Lettres p. 7.)

Duo centauri vas malis refertum una sustinent, in numo Caracallae. (Arigoni.)

Typum hunc, quo certamina Pythia indicantur, explicatum vide in numis Laodiceae Syriae coloniae.

Litterae solitariae. Pellerinius cum in area numi Commodi videret solitarium Γ, et juxta templum, credidit indicari sacrificia pro salute Commodi tertium peracta *). Sed eadem litera exstat in numo Augusti musei Caesarei, in quo hic pacificatoris habitu equo vehitur. In area numi Caracallae apud Arigonium comparet C, verius opinor E. Similes literas per Thraciae urbes saepe vidimus nullo certo sensu.

AE. C.

ANTIGONIA.

Aeneus ANTIFONEΩN soli Goltzie memoratus. (in Graecia.)

APHYTIS.

In peninsula Pallene. Cogniti tantum *Autonomi:*

Caput Jovis Ammonis. X AΦT. AΦT. TAI. Aquila una, vel binae. AE. II. III. (Haym; Pellerin, Pembrook.)

Narrat Pausanias, Ammonem impense ab Aphytaeis cultum, quod hujus monitu Lysander Laco obsidionem solvit *). Vide et Plutarchum †). Vicina Cassandrea eundem Jovem amavit.

AE. RRR.

ATHOITAE.

Ducto nomine a monte Atho Chalcidices, cujus umbra in ipsam Lemnum porrigitur. *Autonomum* AΘNITΩN unus Goltzius edidit. (in Graecia.)

*) Suppl. IV. p. 4.

†) L. III. c. 18.

q) in Lysandre c. 20.

B E R H A E A.

Urbs clara ab Aegis in meridiem, non tamen ejus numi alii comperti, quam cum capite Alexandri M.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Caput Alexandri M. galeatum.* X KOIN. ΜΑΚΕ. Β. ΝΕΩ. ΒΕΡΑΙΩΝ. *Vir seminudus ad aram sacrificans, juxta mensa, super qua binae ludorum urnae, retro columella, cui imposita urna, in arca* ΕΟC. AE. II.

Hunc numum pro unico edidit Pellerinius ¹⁾, at exstat idem in museo M. Ducis, ut olim indicavi ²⁾. Alterius similis meminit Froelichius ³⁾, sed vadem non citat. Similem alium, nisi quod vox ΒΕΡΑΙΩΝ abest, indicavit Harduinus ⁴⁾, et qui exstat etiam apud Hunterum ⁵⁾. Numi hi veram urbis lectionem edocent, cum ab auctoribus omnibus passim Βεροια, vel Βερεοια scribatur, a Latinis *Beroea*, at in numis Βεραια. Memoratur Livio legatus Philippi Macedoniae regis Crito Beroeaeus ⁶⁾: sed in hoc verbo ingens est codicum dissensus, quorum tamen unus satis vicine habet *Berraeus*.

De typis utriusque partis hic non ago, cum copiosi similes alii, dempto ΒΕΡΑΙΩΝ et ΕΟC, cum capite Alexandri M. exstant, de quibus opportunius agitur in numis hujus regis.

Epochae annus ΕΟC, unicum exemplum in numis Graeciae Europaeae. Eum Harduinus nulla idonea causa ab anno V. C. 706, sive aera Caesareana ducit, Froelichius ab V. C. 691, seu Pompejana. Infra in numis Alexandri M. ab

ejus morte signatis verisimile dicam, duendum ab anno V. C. 693, aut uno ex proxime sequentibus.

AE. RRR.

BISALTAE.

Populus circum Strymonem.

Autonomus:

ΒΙΣΑΑΤΙΚΟΝ. (*retrograde*) *Vir nudus pileatus et binas hastas gerens equum gradientem comitatur, in arca volucris.* X *Quadratum incusum quadrifariam sectum.* AR. m. m. (Hunter.)

Insignis est hic numus, cum quod ex vetustissimis unus est, tum quod mole conspicuus, et ejus gentis, cujus hactenus numum non vidimus, nisi Goltzianum, quem mox citabo. Vetustatem arguit opus rudius, et inscriptum possessivum, et quidem retrograde, ΒΙΣΑΑΤΙΚΟΝ. Sic et Livio ea regio dicitur *Bisaltica* ⁷⁾. Reliqua fabrica et typus plane sunt ex indole antiquissimae Macedoniae monetae. Numus hic simillimus est numo Alexandro I. apud Pellerinium, nisi quod in hoc epigraphe regis est in aversa.

Typus similis. X ΒΙΣΑΑΤΙΩΝ. *Areola quadrata in quadrato incuso.* AR. fere II. (Hunter.)

Ad hunc numum advertit Combis: *cuneo labente literae in hujus numi aversa parte obscurae sunt.* Numum praeterea ait esse similem illi, quem exhibet Be-

¹⁾ Rois p. 23. Rec. I. p. 181.
²⁾ Tab. 35.

³⁾ Num. vet. p. 65.
⁴⁾ L. XXIII. c. 39.

⁵⁾ Notit. elem. p. 45.
⁶⁾ L. XLV. c. 39.

⁷⁾ Opp.

gerus in *Spicilegio antiq.* p. 32, sed qui idem est Goltziatus, captus ex Goltzii tab. XXIV. Nisi igitur in numo Hunteriano saltem una alterave litera est integra, unde doceamur primum, esse in numo epigraphen, neque oculis fucum factum, deinde, residuas eas literas revera sese adcommodare praetensae inscriptioni ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ, suspicari non desinam, Combium Goltzii dictata secutum, quem jam satis constat, quando in numo epigraphen aut non reperit, aut in vitiatum non distinxit, pro libidine aliquam finxisse. Non adridet etiam gentile ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ. Vetustissimis quibusque cum Graecis, tum Latinis populis huc dicebatur Βισαλται, secundum quod scribendum ΒΙΣΑΛΤΩΝ. Vnus, quod norim, Stephanus et Βισαλτης, et Βισαλτιος attulit. Hunterianus ergo hic numus aut est anepigraphus, ut plures Macedonici vetustioris commatis, aut forte inscriptum ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ., aut ΒΙΣΑΛΤΙΚΟΝ, vel saltem ΒΙΣΑΛΤΩΝ.

AR. RRRR.

BOTTIAEA.

Modica regio circa ostia Axii, in qua Pella teste Herodoto sita fuit.

Autonomi.

Horum tres a solo Pellerinio editi variante inscriptione: BOTTAION, BOT-TIAION, BOTTEATON. Typi: *Caput Herculis*, in alio: *Mercurii*. ☿ *Equus pascens*. — *Caput Apollinis*. ☿ *Lyra*. AE. II. III. AE. RRR.

CASSANDREA.

In peninsula Pallene, olim Potidaea, a Cassandro rege novum nomen nacta.

Colonia deducta ab Augusto, ut addita IVL. AVG. videntur docere, hoc nomine signavit numos.

Autonomi:

Tria signa militaria, quorum medio inscriptum AV. ☿ CASSANDREA *intra lauream*. AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 184.)

Equus cum palmae ramo. ☿ CASSANDRE. *intra coronam*. AE. II. (Pembrock.)

AE. RRR.

Imperatorii

Horum copiosi vulgati a Claudio usque ad Philippum.

Epigraphae: COL. CASS. at plerumque: COL. IVL. AVG. CASSANDREN. — COLONIA. CASSANDRIA.

Typus fere constans: Caput Ammonis, cujus videtur cultum communem cum vicina Aphyte habuisse. Rarius alios typos videas, eosque ignobiles.

AE. C.

DIVM.

In Pieria ad sinum Thermaicum, qua in urbe jubente Alexandro statuae eorum manu Lysippi positae sunt, qui in praelio ad Granicum interiere^a). Eas locumotas, *turram statuarum equestrium*, Q. Metellus victo Pseudophilippo Romanam transtulit, frontique aedium suarum impoluit^b).

a) Arrianus L. I. c. 17.

b) Vellejus L. I. c. 11.

Coloniae tantum nomine exstant numi a Trajano usque ad Saloninam.

Epigraphe: COL. IVL. AVG. DIENSIS. D. D. vel: COL. IVL. DIENSIVM. D. D. Videtur adeo a J. Caesare deducta, quia in nonnullis *ro* AVG. supprimitur, sed aucta ab Augusto.

Typus potior: *Pallas stans.*

Æ. R.

E D E S S A.

Pervetus Macedoniae urbs, dicta subinde *Aegae*, quas vide, resuscitavit tamen nomen pristinum, et signati complures.

Imperatorii

ab Augusto usque ad Tranquillinam. Lapsam Pellerinii, qui numum inscriptum: ΣΕΒΑΣΤΗ. ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ, Juliae Augusti F. tribuit, indicabimus in numis hujus Juliae.

Epigraphe: ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ. *Typus* solitus: *Roma spoliis infidens coronatur a muliere retro stante, f. cornu copiae tenente.*

Antiquarii vetustiores numos sic inscriptos misere confudere. Harduinus hos omnes tribuit Edessae Mesopotamiae. Minime omnium ferendus Vaillantius, qui plerosque, quos in catalogo ^{c)} tribuit Edessae Macedoniae, eo loco, quo numos ipsos describit, ad Edessam Syriae vocat. Interea etsi utraque urbs suam habeat monetam, pronom est, ac minime ambiguum discrimen. Edessa Mesopotamiae usque ad Caracallam demptis

aliquot intervallis proprios habuit reges plerosque dictos Abgaros; non igitur interea temporis credibile est, eam urbem monetam cum imperatoris capite signasse. Iis pulvis Edessa deducta colonia, ac tum se coloniam in numis fere constanter appellavit. Haec jam pridem vidit, docuitque eruditus Bayerus.^{d)}

Æ. R.

HERACLEASINTICA.

Autonomos duos insignes tetradrachmos edidit Pellerinius (Rec. I. p. 182.):

Caput Palladis. Ξ ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ.

Clava, in area Victoria volans, et monogrammata, omnia intra quernam. AR. I.

Vt per fabricam et typum averlae facile hos numos Macedonicos putamus, sic dubitatur tamen, quoniam plures fuere in Macedonia Heracleae, utri harum sint tribuendi. Pellerinius eam praefert, quae fuit in Lyncestide, quoniam, ut ait, reliquis fuit celebratior, et secundum Ptolemaeum caput Lyncestidis. At fuerit istud Ptolemaei aevo, illa certe aetate, qua numi hi signati sunt, vix a veteribus memoratur. Mallet igitur Heracleam, quae Sintices caput fuit, et saepe veteribus nominata. Praecipuam vero rationem puto, quod eandem habent averlam, quae est in numis ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ. Fuit autem haec Heraclea non modo in Macedonia I., sed vicina etiam Amphipoli, in qua dictos Macedonum numos signatos supra in Amphipoli verisimile diximus. Ad haec Macedonia I., ut abundavit metal-

c) Num. Grace. p. 195. d) Hist. Osborn. p. 122.

lis, ita et copiosiores prae aliis ejus regionis partibus tetradrachmos fudit.

Caput Apollinis. X ΑΔΑΙΟΤ. HP. Σ. *Tripus.* AE. II. (Muf. Caef. Pellerin.)

Caput Herculis. X ΑΔΑΙΟΤ. HP. Σ. *Clava.* AE. II. (Pellerin.)

Pellerinius monogramma HP. Σ. exsolvit in *Heraclea Sintica*. Non repugno. Moneo tantum; idem compendium HP. Σ. exflare etiam in numo Faliscorum Etruriae apud Pellerinium *). Adaem Macedonem Beraeum Persei ad Gentium legatum prodit Polybius †).

Caput Herculis barbatus in leonis exuvii. X ΗΡΑΚΛΕΙΑ. scriptum intra duo quadrata, quorum interius quadrifariam dividitur. AR. III. (Hunter.)

Typus averfae, qui obvius est in antiquioribus Macedoniae numis, suadet, numum hunc ad Macedoniae aliquam Heracleam pertinere.

AR. et AE. RRR.

M E N D E.

In peninsula Pellene.

Autonomi:

Silenus afello vectus. X ΜΕΝΔΑΙΗ. *Diota intra quadratum.* AR. III. (Pellerin., Muf. Caef.)

Typus ad nobile vinum Mendaeum adludit, -cujus honorifica in veterum coenis mentio, sic ut Alciphron illud appellet Μενδησιον νεκταρ §). Vnde san-

ctum poteribus jusjurandum: *μετα Δία τον Μενδαιον* h). Ejus meritum in majus auxit Hermippus apud Athenaeum †), tracto ex deorum latrina testimonio: *Μενδαίη μεν ἐνπεσσι καὶ θεοὶ ἀντοὶ.*

AR. RRRR.

NEAPOLIS.

Maritima in Macedonia adjecta.

Autonomi.

Persona lingua ejecta. X Quadratum incusum. AR. III. (Muf. Caef.)

Eadem adversa. X ΝΕΟΠ. *Caput muliebri.* AR. III. (Muf. Caef.)

Hos numulos antiquarii olim Neapoli Campaniae perperam tribuerunt, cujus numi longe alia sunt fabrica et typo. Huc igitur sine dubio vocandi. Similes personae sunt etiam in numis Populoniae Etruriae, tum Abydi et Parii Myliae, de quibus vide, quae ad numos Populoniae differui.

Caput Bacchi, pone thyrsus. X ΝΕΑΠΟ. *Botrus.* AE. III. (Muf. Caef.)

Nolim certo affirmare, hunc numum ad hanc Neapolim pertinere. In museo Hunteriano tribuitur Neapoli Cariae, sed causa non additur. Malim priorem, quia Bacchus in Macedonia et Thracia praevallet.

AR. C.

OLYNTHVS.

Ad Isthmum Pellenes, urbs nobilis, ac potens, et Demosthenis eloquentia famam nacta.

e) Rec. I. tab. X. f) Exc. leg. LXXVI.

i) L. I. p. m. 29.

g) L. III. ep. 5.

h) Athenaeus L. I. p. m. 23.

Autonomus.

Caput Herculis imberbe in leonis exuviiis. X OATN. *Clavus, caduceus.* AE. III. (Muf. Caef.)

Numum hunc insignem, et hactenus unicum hujus urbis cognitum ante aliquot annos museo Caesareo intuli. Jure is Herculem jactat, quia urbs ab Olyntho Herculis F. nomen traxit teste Stephano. Athenaeus item Olynthum Herculis et Bolyae filium ait, ejusque adhuc ibi exstare monumentum^k).

Olynthi etiam autonomum ex museo Ainslieano citat Abbas Sefinus^l), sed quia cum non describit, ignoro, an idem sit cum praesente.

Alius cum epigraphe: OATNΘION. KAI. TOPONAIQN. OMONOIA. est in sola Goltzii Graecia.

AE. RRRR.

ORTHAGORIA.

Autonomi.

Caput Dianae aduersum. X OPOATHOPEQN. *Galea.* AR. I. (Sefini Lettere T. IV. p. 97.) AR. III. (Pellerin.) AE. III. (Pembrock, Vitai.)

Omnium primus Haymius similem protulit (Tom. II. p. m. 166.), verum cum in eo legeret OPAIPEQN, nihil fani exsculpere potuit. Fuit autem Orthagoria, serius dicta Stagira, Aristotelis patria, cujus, quod sciam, mentio tantum fit in ἀποσπασματις geographiis, quae sunt inserta Tomo IV. Geogr.

min. p. 42, ubi legitur: Ορθαγορία καὶ Σταγίται, ἡ νῦν Μάχη, quod et pagina sequente repetitur. Maroneam Thraciae etiam dictam *Orthaguream*; tradit Plinius. Ex hac Orthagoriae pro Stagira inscriptione remotam numo aetatem tribuit Pellerinius; at contrarium docent fabrica numi, et ΩΝ pro ON positum. Videtur urbs, ut plures aliae, vetus nomen resuscitasse, aut vetere nomine in numis usa.

Pellerinius numum suum dic targienteum, at quos ego viderim, aut ab aliis citatos repererim, sunt aenei.

AE. RR.

OSSA.

Obscurum in Bisaltis oppidum. *Autonomum* argentum edidit Paciaudus; (Animadv. phil. p. 75.) *Equus gradens cum rectore.* X *Quadratum majus et minus, intra utriusque lineas, ut auctor legit; OΞΣION.* Quam vocem esse urbis nomen is adserit. Verum terminatio in ΩM, si modo talis vere in numis habetur, et non potius OM, uni fuit Italiae propria, et si in numo praesente spectetur literarum ordo, legendum potius ΣIONMOΣ, quod adeo haud dubium videtur magistratus nomen. Verisimile est, numum hunc deberi Maroneae Thraciae.

PELLA.

Mediterranea inter Axium, et Ludiam fluvios. Urbs munitissima, et inde Philippo Amyntae F. regum sedes.

k) L. VIII. p. m. 334. l) Lettere P. II. p. 107. et 119. (Vol. II.)

Autonomi:

Caput juvenile laur. Ξ ΠΕΛ. intra lauream. AR. III. (Muf. Caef.)

ΠΕΛΛΑ. *Caput muliebre.* Ξ ΠΕΛΛΗΣ. intra lauream. AE. II. (Pellerin.)

Verisimile est, το ΠΕΛΛΑ partis anticae indicare mulierem *Pellam*, juxta quam scripta haec vox, exemplo simili frequente in numis urbium Asiae minoris. Istud ut verum sit, tamen neque mythologia, neque historia quidquam de Pella quapiam sufficit.

Caput juvenile cornutum hederā coronatum acutis auribus, pone pedum. Ξ ΠΕΛΛΗΣ. *Pallas pendentibus ex humero alis gradiens d. hastam intorquet.* AE. II. (Pellerin., Muf. Caef.)

Caput anticae Panos est, aut unius e comitibus. In numis coloniae Pellae Syriae Pan typus est obuius; ex quo patet, Syram hanc Pellam a Macedonia non modo nomen, sed et Panos cultum traxisse.

Caput Palladis. Ξ ΠΕΛΛΗΣ. *Bos pascens.* AE. II. III. (Muf. Caef.)

Confirmat hic typus, quod in *Pella* observat Stephanus, Pellam olim dictam *βουνομον*, id est: *pascendis bobus aptam*. Et Vlpianus ^{m)}: Πέλλη δε πατρις Φιλίππου ἐκλήθη δια το ὑπο βοος ἐνεχθαι την προσηγοριαν, πέλλης το χρωμα, ὁ ἐστι, τεφερωδες κατα την Μακεδωνων φωνην. *Pella Philippi patria, sic dicta est a bove, quae colore pellis fuit, id est, secundum Macedonum linguam, cinericio.*

ΠΕΛΛΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* Ξ ΠΕΛΛΑΙΩΝ. *Victoria gradiens.* AE. I. (Pellerin.)

Caput anticae esse Octaviae fororis Augusti censet Pellerinius suadente istud numo, qui inter imperatorios mox describetur.

AR. RR. AE. C.

Imperatorius.

Vnus vulgatus a Pellerinio (Mel. II. P. 3.):

ΠΕΛΛΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* Ξ M. ANT. ATT. Γ. KAL. ATT. *Victoria gradiens.* AE. I.

Paullo ante monui, caput anticae in hoc et superiore autonomo Pellerinio videri esse Octaviae. At potius credam esse deae Libertatis, nam in numis Thessalonicae, qui huic plane sunt similes, juxta caput muliebre legitur ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

AE. RRRR.

Coloniae nomine cogniti numi ab Hadriano usque ad Philippum, quos plerosque vide apud Wilde ⁿ⁾. Vaillantius deductam a Julio, amplificatam ab Augusto autumat, quoniam IVL. AVG. inscribitur. Verum ut continuo vidimus, mortuo jam Julio, nomine M. Antonii et Octaviani, nulla coloniae vel mentione, vel indicio signavit numos. Ergo sese *Juliam Augustam* scripsit, sive quod jam a Julio designata fuit colonia, sive quod Augustus per adoptionem Julius quoque vocabatur. Ab Vlpiano dicitur *colonia Augustana* ^{o)}.

m) Ad Demosth. de fals. leg. n) Scil. num. tab. XXII. o) L. I. de Cenab.

Epigraphæ: COL. IVL. AVG. PELLA.

Typi: Vir rupi insidens d. capiti admota, f. fistulae innixus, in area saepe pedum.

Mirum, a Vaillantio virum hunc passim dici Apollinem, qui fistulam tanquam victi Marfyæ indicem jactat. Haec septem cicutarum fistula, et adstitutum pedum certum nobis Pana sistunt, et talis etiam fingitur in numis Arcadiae, et Caesareae Paniados. Quid quod pastoritium hunc deum etiam supra in autonomo vidimus, et infra quoque in numo vicinae Thessalonicae, et regis Antigoni I. sumus visuri, certo indicio, veterem fuisse ejus dei religionem non apud hanc modo urbem, sed passim per Macedoniam.

In aliis: *Mulier capite tutulato sedens d. ori admota.*

ÆE. R.

PHILIPPI.

Trans Strymonem in Macedonia adjecta. Vrbs vetusto nomine *Crenidae*, deinde *Datum*, aedificata secundum alios a Callistrato Atheniensi, secundum alios colonia Thasiorum, sed ab instauratore Philippo Amyntae dicta *Philippi*, quae omnia vide apud Diodorum ¹⁾, Scylacem ²⁾, Appianum ³⁾, Eustathium ⁴⁾. Strabo Crenidas et Datum diversas urbes facit. Ceterum urbs a Bruti et Cassi clade famigerata. Chronicon Parium conditam a Philippo statuit V. C. 397.

Autonomi.

Caput Herculis imberbe in leonis exu-

viis. Ξ ΦΙΛΙΠΠΩΝ. *Tripus, in area caput equi.* AV. (Mus. Christinae.)

Alius, sed infra tripodem HPA., in area clava. AR. I (Pellerin.)

Alius variis per aream attributis. AE. III (Mus. Caes.)

Primum ex his aureum olim edidi ¹⁾. Supra in Thasi moneta proposuit numum huic tam utriusque faciei typo, quam metallo simillimum, et sola inscriptione ΘΑΣΙΩΝ. ΗΠΕΙΡΟ. diversum, quo nomine intelligi dixi Thasios Thraciae continentis, et veteres Dati colonos, quibus a Philippo ejectis cusa deinde moneta, sed novo nomine Philipporum. Fuit autem Datum auri ferax, ut est apud Strabonem ²⁾, et Diodorum ³⁾. Fuere praeterea Philippi ad montis Pangaei radices siti, quem auri venis divitem dixere Herodotus, Strabo, Plinius. Sed de his auri fodinis agam pluribus in moneta Philippi II. Quod ad typum attinet, potest Hercules cum tripode componi; nam is saltem aliquamdiu eum Apollini vi ablatum usurpavit, ut docent mythologi, ac praeterea iudice Libanio Hercules non minus vates, quam sagittarius fuit ⁴⁾. Vox HPA. in citato tetradrachmo videtur principium magistratus.

AV. AR. RRRR. AE. RR.

Coloniae numi frequentiores ab Augusto usque ad Caracallam.

Imperatorii.

VIC. AVG. *Victoria gradiens.* Ξ CO.

p) L. XVI. c. 3. et 8. q) pag. m. 27. r) Bell. civ. L. IV. s) Dionys. v. 517.

1) Num. vet. p. 67. u) in Excerpt. L. VII. x) l. c. y) Tom. II. orat. IV. p. 183.

HOR. PRAE. PHIL. *Tria signa militaria.*
AE. III.

Obvii hi numi sub ipso videntur Augusto signati, docentque, cohortem praetoriam emeritam in militiae praemium ab Augusto huc traductam, quo modo teste Plinio ²⁾, in Africa fuit Gūnugi colonia Augusti *deducta cohorte praetoria.*

COL. AVG. IVL. PHILIP. *Signa duo super basi, cui inscriptum: DIVVS. AVG., dexteris attollentia, quorum dexterius paludatum, sinisterius seminudum, in numis Claudii et sequentium imp.*

COL. AVG. IVL. PHIL. IVSSV. AVG. *Caput Augusti laur. ✕ Signa eadem, sed dexteriori adscriptum: AVG. DIVI. F., sinisteriori: DIVO IVLIO. AE. I. (Pellerin. Rec. I. p. XXVIII. Mus. Caes.)*

Posterior hic numus rarissimus praecedentes obvios, in quorum explicatu varie peccatum, egregie illustrat. Docet enim primo, statuam dexterem paludatam esse Augusti, sinisteriorem a summo ad medium nudam Julii, nempe specie divinitatis, qui inter deos relatus jam erat. Deinde coloniam deductam ab Augusto; nam in statuarum sede locus dexterior, ceu honorificentior Augusto tanquam fundatori datus, quam legem videmus etiam in inscriptione servatam; nam cum in aliarum coloniarum numis legatur: COL. IVL. AVG., in hac una COL. AVG. IVL.

Docemur praeterea, has statuas revera existisse Philippis, et jam sub Augusto dedicatas, et harum typum, ut re-

vera erant, in numos translatum; nam nisi fuissent opus perpetuum, in numis sequentium imperatorum statua quoque Augusti, qui deorum item chorum auxit, efficta fuisset seminuda. Denique verba IVSSV AVG. vel notare, easdem has statuas Augusti jussu dedicatas, haud dubie in memoriam victoriae ad Philippos relatae, et sumptae de Julii interfectori- bus vindictae, vel ejus jussu deductam coloniam. Ad monetam ea referri non possunt, cum tum scribi solitum fuerit: PERMISSV. AVG.

Videntur haec signa magno fuisse apud Philippenfes in honore, et quadam religione sacra, cum in eorum moneta non compareat alius typus dempto numo Commodi, in quo lupa gemellos lactans. (Vaill.)

AE. R.

P Y D N A.

In Pieria ad sinum Thermaicum clade Persei nobilitata.

Autonomi.

Caput Dianae. ✕ NOIA ITAN Noctua. AE. III.

(Pellerin. Suppl. III. p. 103.)

Observanda in hoc numo insolens scribendi lex, quae bustrophedon proprie dici nequit, sed parte priore recta, altera retrograda. Multum remotae vetustatis non videtur propter literam Ω jam receptam.

²⁾ L. V. pag. 244.

Caput Herculis imberbe. ΞΠΤΑΝΑΙΟΝ. ΠΤΑΝΑΙΟΝ. ΠΤΑΝΑΙΩΝ. *Aquila serpentem depascens.* AE. III.

Numos hos eximie raros recenset Wildius ^{a)}, additque, circa Thessalonicam repertos anno Christi 1685 in suum museum migrasse. Simillimi his sunt aenei sola inscriptione AMTNTA pro ΠΤΑΝΑΙΩΝ diversi.

AE. RRR.

S T O B I.

Urbs mediterranea in Pelagonia, et notum *municipium*, quod Romanorum munus numi omnes hactenus editi profitentur.

Autonomus:

Victoria globo insistsens d. coronam, f. tropaeum. Ξ STOBENSIVM. *Bos gradiens.* AE. III.

Numum hac una causa memorabilem, quod hactenus autonomus unicus est, olim ex museo M. Ducis vulgavi ^{b)}.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Obvii a Vespasiano usque ad Elagabalum.

Epigraphe in nonnullis STOBENSIVM tantum, subaudi: *municipium*. In reliquis: MVNIC. STO. STOB. STOB. STOBEN. STOBENS. STOBENSI. STOBENSIVM. STOBENV. STOBENIVM. Lege de hujus urbis gentili differentem Liebeum ^{c)}.

Typi: in numis gentis Flaviae et Trajani est *templum* 4. *columnarum*, intra quod *idolum flans*. In reliquis variant, *Victoria* plerumque *averfam* occupante. AE. C.

THESSALONICA.

Olim vocata *Therma*, in intimo recessu sinus Thermaici. Nominis mutati causa varie proditur, alii a victis ibi a Philippo Amyntae Thessalis, quos inter Julianus Aug. ^{d)}, alii a Thessalonica Cassandri uxore Philippi II. filia reputant, in qua sententia fuit Strabo. Constantinus Porphyrog. narrat, Philippum Amyntae victis ibi Thessalis idem nomen et filiae et urbi dedisse ^{e)}. Straboni consentit Zonaras, addito, olim Emathiam fuisse dictam ^{f)}. Fuit urbs illustis, et caput Macedoniae II. Hujus urbis historiam enarravit Belleyus ^{g)}.

Autonomi.

Epigraphe: ΘΕ. (Pellerin.) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ.

KABEIPOΣ. *Caput juvenile laur.* Ξ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *Aquila, omnia intra quernam.* AE. II. (Pellerin.)

ΘΕCCAΛΟΝΙΚΗ. *Caput muliebre velatum turritum.* Ξ KABEIPOC. vel KABIPOC. *Cabirus habitu curto flans d. clavum, aut quid simile, f. malleum attollit, in nonnullis pro pedibus incus.* AE. III. (Muf. Caes.)

Eadem adversa. Ξ KABEIPΕΙΑ. ΠΤ. ΘΙΑ. ΦΙ. *Vrba prominente palmae ramo.* AE. II. (Pellerin.)

a) Sel. num. p. 4. b) Num. vet. p. 67. c) Goth. num. p. 320. d) Orat. III. p. 107.
e) Themat. L. II. §. 4. f) L. XII. c. 26. g) B. L. T. XXXVIII. hist. p. 121.

Stabilitum in hac urbe Cabirorum cultum, quem arcessitum e Phoenicia praecipua religione exercuit Samothracia, hi numi testantur, stabilitis etiam ludis *Cabireis*, quos soli Thessalonicae numi memorant. Et constituti hujus hoc in oppido cultus testem habemus Firmicum Maternum ^{b)}. *Hunc eundem*, inquit, *Macedonum colit fulta persuasio. Hic est Cabirus, cui Thessalonicenses quondam eruento cruentis manibus supplicabant.* Quae ad Cabiros attinent, fufius disputabuntur in numis Tripolis Phoeniciae. Typus Cabiri non absimilis illi, qualem numus alter offert, est etiam in numis Romanis Claudii Gothiei adscripto: DEO. CABIRO., quem ipsum Thessalonicae causa illis insertum in hujus Augusti moneta dicemus.

Numus postremus per ludos *Philadelphiae* sese aetate Caracallae usum proficitur.

Caput Jani geminum barbatus. * * * * *
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. Duo Centauri in diversum equitantes. AE. II. (Goltz. Theup. Arigoni.)

Numen Romanum monetae Graecae illatum suspicari facit, numos hos signatos, quando urbs jam Romanis paruit. Idem typi sunt etiam in numo Amphipolis.

Caput Jovis laur. * * * * *
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. Duo hirci consistentes. AE. II. (Mus. Caes.)
Vide de hoc averse typi numos Amphipolis.

* * *
Pan nudus gradiens d. elata, s. pedum super humero tenet, ex quo dependet hirculus, in area astra solis et lunae. *
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. intra lauream. AE. (Arigoni.)

Typus per lepidam Panos formam eximie jucundus. In numis vicinae Pellae, cum quibus monetae Thessalonicensi spectatis typis multum convenit, Pan frequens.

* * *
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. *Caput muliebri velatum turritum.* *
* ΘΕΣΣΑΛΟΝΙ. MHT. B. ΝΕ. *Apollo Actius stans d. plectrum, s. lyram columnae impositam.* AE. III. (In meis Num. vet. p. 68.)

Ex addito MHT. B. ΝΕ. apparet, numum signatum circa Decii tempora, ut ex sequentibus patebit, etsi numus pro ea aetate non inelegantis sit operis.

* * *
ΜΑΡΚΙΑ. *Caput muliebri laureat.* *
* ΘΕΣΣΑΛΟΝΕΙΚ. *Equus gradiens ore palmae ramum tenens.* AE. III. (Pellerin. Suppl. IV. p. 44.)

Aenigma partis anticae neque index hujus numi expedire tentavit.
AE. C.

Regius

Cassandri, quem vide in hujus moneta.

Imperatorii

Magno sunt numero, et quidem primorum etiam Augustorum, et eorum familiae, quorum plerosque collectos

^{b)} De Error. prof. relig. p. m. 426.

vide apud Wilde ⁱ⁾). Incipiunt cum J. Caesare, sed jam deo, et porriguntur usque ad Valerianum, cujus numi sunt in museo Caesareo, et Arigonio.

Epigraphæ: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ.

Typus potior: *Victoria*, nimirum cum adlutione ad urbis nomen. Dissimulatis reliquis obviis commemorandi:

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. ΕΛΕΤΘΕΡΙΑΣ. *Caput muliebre.* X. M. ANT. ATT. Γ. KAI. ATT. *Victoria gradiens.* AE. I. (Pellerin. Mel. II. p. 3.) Idem est in Caesareo, sed in hoc est Σ pro C.

ΑΓΩΝΟΘΕΣΙΑ. *Caput muliebre simile.* X. ANT. KAI. *intra coronam.* AE. II. (Pellerin. Rec. III. p. XXIX. Mus. Caes.)

Non mihi satis cum Pellerinio convenit, opinante, capite muliebri utriusque numi exhiberi Octaviam Octaviani so- rorem. Credo, dictum caput, quale sit, satis nobis explicari addito ΕΛΕΤΘΕΡΙΑΣ, *Libertatis*, perinde ac in denariis Bruti et Cassii uno alterove antea anno in eodem tractu signatis simile caput muliebre esse Libertatis ex addito LIBERTAS intelligimus. Plinius Thessalonicam appellat *liberae conditionis* ^{k)}). Ergo hanc suam libertatem sic jactabant in numis Thessalonicenses, ut Amiseni alique. Numum huic simillimum, nisi quod deest vox ΕΛΕΤΘΕΡΙΑΣ, edidit etiam Pella.

Numum alterum Pellerinius causa fabricae, et quod item M. Antonium, et Octavianum inscriptos habet, jure Thessalonicam refert. De nomine ΑΓΩΝΟ-

ΘΕΣΙΑ, quod hic tantum numus memorat, lege disputantem Pellerinium ^{l)}), et quae differemus in tractatu de ludis.

KΑΒΙΡΟC. *Cabirus flans*, ut in autonomis, in numis Caracallae, (Theup.) et Getae. (Pellerin.)

Apollō nudus flans d. lauri ramum, f. lyrae innixus, quae imposita est columellae, cui serpens obvolvitur, juxta arcus, pro pedibus urna ludorum, et mala victoris Pythii praemia, Gordiani. (Pellerin. Suppl. IV. p. 9.)

Typus memorabilis; quod pleraque Apollinis attributa sinit, de quibus vide plura apud Pellerinium. (l. c.)

Ludi:

ΑΓΩΝΟΘΕΣΙΑ. Vide supra.

KΑΒΕΙΡΕΙΑ. ΠΤΘΙΑ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ in autonomo citato.

ΕΠΙΝΙΚΙΑ. KΑΒΕΙΡΙΑ. — ΟΛΤΜΗΙΑ. — ΠΤΘΙΑ. in numis Gordiani. (Mus. Caes. Vaill.) Ludos Pythia indicat etiam *tripus*, *super quo 5 mala, hinc et inde urna ludorum*, Valeriani. (Mus. Caes.) Eadem mala in numo praecedente vidimus.

Praetensum KΕCΑΡΕΙΑ in numo Gordiani apud Theupoli verisimiliter in KΑΒΙΡΕΙΑ corrigendum.

ΑΚΤΙΑ. ΠΤΘΙΑ. B. Philippi sen. (Vaill.)

Neocoratus nullam certam legem sequitur.

B. ΝΕ. in numis Alexandri Sev. (Vaill.)

i) Sel. num. tab. 13. 14. k) L. IV. §. 17. l) Rec. III. p. XXIX.

In numis Gordiani aut nulla ejus mentio, aut tantum simpliciter: ΘΕCΑΑΟΝΙΚΗ. ΝΕΩΚΟΡΟC. (Mus. Caes.) vel, quod singulare: ΝΕΩΚΟΡΑ. (Pellerin Mel. II. p. 202.) In numis Philipporum neocoratus quoque simplex. In numo Herennii duplex: ΜΗΤ. Β. ΝΕΩΚ. (Pellerin.) In numo Valeriani alio neocoratus nullus, (Arigoni) in alio musei Caesarei duplex, sic: ΘΕCΑΑΟΝΙΚΗ. Β. Ν. In numis Gallieni, sed coloniae nomine, partim Β. ΝΕ., partim Γ. ΝΕ., ut dicitur.

Secundum Vaillantium^{m)} Thessalonica primum neocoratum accepit a Gordiano, alterum a Valeriano. Duplex peccatum, quorum alterum viro erudito ignoscimus, quoniam Herennii numus serius fuit detectus: Alterum minus venia dignum, cum ipse sub Alexandro numos binos citaverit neocoratu II. notatos.

Metropolis: hanc dignitatem urbi concessam a Valeriano censuit Vaillantiusⁿ⁾. At jam sub Decio hoc fuisse honorem signem docet numus Herennii in neocoratu citatus. Metropolis mentionem etiam supra in autonomo vidimus. Metropolim Macedoniae testatus est etiam Julianus^{o)}, alique inferioris aevi scriptores. Quin etiam saltem honoris causa jam Augusti aetate dicta est *μητις πασης Μακεδονιας* ab Antipatro Thessalonicensi^{p)}.

AE. C.

Colonia dicitur in numis Valeriani

ejusque familiae. Cum essent ejusdem imperatoris numi absque mentione coloniae, dubium non est, deductam eam Valeriano imperante. Refert Zosimus^{q)}, sub hoc Thessalonicam a Scythis gravi obsidione pressam periculum suorum virtute civium evasisse. Vnde verisimile est, coloniae jura sibi promeritam.

Epigraphe Graeca, qua lingua haec una colonia, et Philippopolis Thraciae usae sunt, cum reliquae Graeciae Europaeae coloniae Latina constanter uterentur.

ΘΕCΑΑΟΝΙΚΗ. ΜΗΤ. ΚΟΛΩ. Valeriani. (Vaill.)

ΘΕCΑΑΟΝΙΚΗ. ΜΗΤΡ. ΚΟ. Β. ΝΕ. Gallieni. (Vaillant. Pellerin Suppl. IV. p. 12.)

ΘΕCΑΑΟΝΙΚΗ. ΜΗ. ΚΟ. Γ. ΝΕ. Gallieni. (Pellerin.)

ΘΕCΑΑΟΝΙΚΗ. ΜΗ. vel ΜΗΤΡ. ΚΟ. Β. ΝΕ. vel Γ. ΝΕ. Saloninae. (Vaill. Pellerin.)

Typus illustrior: *Vir nudus*, in aliis *mulier capite tutulato stans d. sigillum Cabiri tenet*. (Pellerin Suppl. IV. p. 12.)

Ludi ΠΤΘΙΑ inscripti urnae, Gallieni et Saloninae, de quo, ut et de *Metropoli* actum supra.

Litera solitaria Δ in numis Gallieni et Saloninae, (Pellerin.) nullo certo sensu, ut in numis urbium Thraciae.

AE. RR.

T O R O N E.

Ejus numus soli Goltzio cognitus.

m) Num. Graec. p. 218. n) in Colon. sub Valeriano.

o) Orat. III. p. 110. p) Brunck

Anal. T. II. p. 112.

q) L. I.

TRAEIIVM.

Exstant numuli:

Caput Mercurii petaso tectum. X PAI-
AITNO. Balaustium. AE. III. (Pellerin,
et Hunter in numis Rhodi.)

Primus Pellerinius numum similem
Rhodum, quippe causa balaustii, voca-
vit, cujus deinde judicium secutus est
auctor musei Hunteriani. Dubium movit
cl. Cousineryus nationis Gallicae Thessa-
lonicae procurator, qui datis ad me lite-
ris, missoque similium numorum exem-
plari uno testatus est, eorum complures
reptos iuxta Amphipolin, ceterum non
sibi constare de urbe adfins nominis per
hunc tractum, cui numi hi tribui pos-
sent. Istud ipsum cum a Cousinero edo-
ceretur abbas Sestius, sic statuit: epi-
graphen numi non esse legendam PAI-
AITNO, sed TPAIAION. Jam vero
d'Anvillium juxta Amphipolin consti-
tuisse oppidum *Triullum*, quod nomen
eum satis adfins sit nomini TPAIAION
in numo expresso, videri pro *Triullum*
scribi oportere *Tractium*, vel *Traillium*,
hosque numos huic tribuendos. Haec
ille *). Quas causas qui idoneas arbitra-
bitur, is sibi persuadeat quoque, stetisse
in hoc tractu urbem dictam *Triullam*,
veteribus omnibus ignotam, si tabulam
Peutingerianam demas, numosque adeo
similes huic tribuendos. Idem vir erudi-
tus etiam numos inscriptos TRIA. huc
refert, de quibus egimus in numis Ser-
dicæ Thraciae. Mihi hactenus omnes.

id genus numi in incertis putandi vi-
dentur.

VRANOPOLIS.

In cacumine montis Athus teste Pli-
nio *), cujus conditorem Athenaeus pro-
dit Alexandrum Cassandri fratrem *), qui,
quod norim, soli hujus urbis meminere.

Autonomi.

OTPAHIAΣ. ΠΟΛΕΩΣ. *Mulier ca-
pite tutulato globo infidens d. hastam.*
X *Sine epigraphe.* Aſtrum. AE. III.

Numum integerrimum edidi ex museo
ill. Com. Vitzai *). Ejus similem jam
protulit Pellerinius, sed cum in eo le-
gere sibi videretur ΛΟΚΡΩΝ, eum per-
peram Locris Ozolis adjudicavit. Mulie-
rem partis anticae conjecto esse Vene-
rem Vraniam, a qua videtur urbi no-
men inditum, de quo plura disserui loco
laudato. Dixi, etiam aſtrum partis aver-
sae ad eandem Vraniam referendum,
quod etiam confirmat Sozomenus, cum
narrat *), in Aphacis certo die ignem
per quandam invocationem e vertice
montis Libani decurrentem instar stellae
in vicinum amnem sese immerfisse, et
hunc ignem aiebant esse Vraniam, ita
enim ipsi Venerem appellant. Ceterum
feri poterat, ut urbs per situm coelo
admota Vranopolis a conditore voca-
retur.

AE. RRR.

*) Lettere p. 123. a) L. IV. c. 10. t) L. III. p. 98. u) Num. vet. p. 70. x) Hist.
eccl. L. II. c. 5.

(Vol. II.)

REGES MACEDONIAE.

Longam horum regum seriem a vetustissimis temporibus deductam memoriae prodiderunt scriptores veteres, ex quorum testimoniis, etsi saepe diffonis et fluctuantibus, praecipue quae ad temporum rationem pertinent, eorum historiam et successionis legem describere Reinerus Reineccius, Petavius, Spanhemius, Froelichius, aliique, quorum nos insignes conatus in iudicium non vocamus, quoniam non in historiam, sed numos crisin intendimus, a numis vero neque chronologiae, neque successionis ratio, sicubi luxata est, sanari potest, quia notis epochae, aliisque iudiciis fere destituuntur.

Juvat Macedoniae reges ab ejus regni exordio secundum Froelichii catalogum^{y)} compendio commemorare. Horum primi aut pecunia signata caruere, aut haec ad nostram aetatem non pervenit. Alii numi huic illive perperam sunt tributi, conficti alii, ut in singulis docebimus.

* * *

CARANVS Argivus ex Herculis stirpe, et ab hoc sextus decimus ex oraculi Delphici monitu novas sedes quaerere jussus huc commigrat, occupatam Edessam Aegae appellat, quod capras domum remeantes per nebulam secutus custodes fefellit, et una cum his recep-

tus urbe potitus est^{z)}. Factum istud creditur circa annum ante V. C. 16. ante Christum 768. Moritur V. C. 14. fundata stirpe in Alexandri M. liberis desitura, quod sic in vulgus fuit creditum, ut non dubitaret Isocrates in sua ad Philippum II. oratione perpetuo hunc cum Hercule sanguinis nexum praedicare, ut nunc mittam testimonia alia, quae suis locis commemorabuntur. Hinc toties in regum Macedoniae numis caput Herculis occurrit.

COENVS. TYRIMAS. PERDICCAS.

I. fere nomine tantum cogniti.

ARGAEVS. Hujus numum ΑΡΓΕΙΟΤ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ, quem ex Scaligero citat Harduinus^{z)}, commentitium puta. Alium magis eruditum, nimirum magis ad leges artis numariae exactum, sed palam spurium, Constantinopoli ante annos aliquot missum servat museum Caesareum: ΑΡΓΑΙΟΤ. (*retrograde*) *Equus gradiens, infra quem clava. X Quadratum incusum quadripartitum.* AR. II.

PHILIPPVS I. mortuus creditur V.

C. 172. Huic Froelichius tribuendos conjecit argenteos nonnihil barbaros: *Caput Jovis. X Eques adstituta barbara Philippi epigraphe*^{b)}. Perperam, nam esse Philippi II., in hoc docebimus.

AEROPAS, vel EVROPVS.

AMYNTAS I. mortuus circiter V. C. 265. Commemorandus hoc loco numus:

y) Notit. elem. p. 128. elem. pag. 128.

z) Justin. L. VII. c. 1.

a) Opp. sel. p. 27.

b) Notit.

Pagurus. X BAME *sine typo.* AE. III.
MT□T

M

De numo hoc scite differit Cl. Wile ^{c)}: editum esse a Begero et Spanhemio, ab utroque tribui Amyntae I., quia tam typo, quam literarum forma differt a numis Amyntae II. Hos minus confidenter secutum Montfauconium ^{d)}. Sed ab his male lectam epigraphen, nempe BAMIM-T□TM, cum tamen in praesente numo, cujus similes duos possidet David Bosanquet mercator Londinensis, legatur sic, ut supra descripsimus. Ergo Amyntae I. tribui non posse, praefertim cum dubitari queat, an tunc temporis permissum fuerit Macedoniae regibus, inscribere nomen suum monetae, cum teste Polybio ^{e)} Macedones ab antiquo aequalem cum regibus suis habuerint potestatem. Dubium augere praefixum B pro Βασίλειος, qui titulus ante Philippum II. in Macedoniae regum moneta non occurrit. Ipsum numi opus tam remotam aetatem non olere. Elementum O quadratae formae, quod ad demonstrandam tantam antiquitatem maximi momenti putant, etiam serius fuisse usurpatum, nam comparere in simulacris Hermaeis Phocionis, Speusippi, in numis Arsacidarum &c. Haec praeclare vir eruditus contra Begerum et Spanhemium, etsi ipse denique, cui vere tribuendi sint, ignoret. Aliquanto serius idem dubium occupavit Froelichium, qui recte adserit ^{f)}, numis Macedonicis aliam esse speciem, aliam epigraphen, nempe:

AMTNTA. Vtrum vero, quod timide suspicatur, tribuendus sit Amyntae Galatae, dubitari potest.

ALEXANDER I.

Amyntae I. F. cognomento *Dives*, vir multis virtutum ornamentis praeditus. Fratrem habuit MENELAVM, qui et *Tharraleos* dictus, sororem GYGAEAM. Mortuus secundum alios V. C. 309, secundum alios serius, at secundum Chronicon Parium V. C. 291.

N u m i.

Vir pileatus eques lento gressu d. binas hastas. X AΛEΞANΔROT intra quadratum incusum. AR. I. (Mem. B. L. T. XXIV. p. 48.)

Vir pileatus s. duo jacula gestans equum frenatum gradientem comitatur. X AΛEΞANΔPO. scriptum circa quadratum quadrifariam divisum. AR. m. m. et I. (Peklerin, le Bret.)

Forma literarum, terminatio plerumque in O, quadratum incusum, omnia, longum horum numerorum aevum testantur, neque cogniti alii regum Macedoniae numi his antiquiores. Nihil obstat, quo minus equitem partis anticae ipsum regem statuamus, nam pileo usus est etiam Gentius vicini Illyrici rex, nimirum nondum recepto tum diademate, et veteres Macedonas gestasse pileos, tradit Dio Chrysostomus ^{g)}. AΛEΞANΔPO gignendi casus est pro AΛEΞANΔPOT, ut et APXEΛAO, de quo proxime. O positum pro OT archaismus purus putus est, cujus exempla obvia sunt in mar-

c) Mus. Bodl. p. 112. d) Paleogr. Graec. p. 121. e) L. V. c. 27. f) Not. elem. p. 139. g) Orat. 71. de cultu corp.

moribus vetustissimis omnium Graeciae nationum, Amyclaeis Fourmontii, Sigeo, et in vetustissimis Atheniensium, quae edidit Sponius ^{h)}, Chandlerus ⁱ⁾, et Taylor ^{k)}. Ejusdem legis sunt MATΣ-ΣΟΛΛΟ, ΠΙΕΟΔΑΡΟ in numis regum Cariae. Hanc regulam confirmat Athenaeus ^{l)}, qui agens de poculo literato, in quo scriptum ΔΙΟΝΤΣΟ, addit, in hac voce desiderari elementum T, quoniam Achaei utebantur litera O non solum ea facultate, qua nunc pollet, sed etiam cum diphthongum significabat, O tantum pingentes. Eodem modo Philoxenus a Dionysio ex Italia in Siciliam revocatus rescripsit O, non, pro OT. Vide Suidam in Φιλοξενῆ γεγραμμάτων, aliosque proverbiorum scriptores. Hunc, quem dixi, archaismum retinere Doros et Aeoles, sic tamen ut OT mutarent in Ω serius inductum. Sic in marmore Cretensi apud Reinesium ^{m)}: ΤΩΣ. ΚΩΦ. ΤΑΣ pro TOTΣ. ΚΟΤΡΗΤΑΣ, et passim Doros: μωσα, ωρανός, pro μωσα, βρανός. Alias tamen Doros etiam OT in O breve mutavere; sic obvium in numis ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ pro ΣΤΡΑΚΟΤΣΙΩΝ. Quadratum partis averlae Begerus ⁿ⁾ et Froelichius ^{o)} temere de figura Macedoniae quadrata capiunt. Sin istud, etiam quadratae fuere Abdera. Maronea, Thasus, Amphipolis, Acanthus &c. Alia de hoc quadrato, remotae antiquitatis indice, alibi docuimus. (Prolegom. gen. Vol. I. p. LXIV.)

Ab hoc Alexandro incipiunt illustria tetradrachma regum Macedoniae. Testatur vero etiam Herodotus, eidem huic regi ex vicina Macedoniae fodina in singulos dies singula argenti talenta venisse ^{p)}. Vnde reor, *Divitis* ei cognomen fuisse inditum.

AR. RRRR.

PERDICCAS II.

Alexandri F. moritur secundum Chro-
nicon Parium V. C. 334.

N u m u s.

Equus. Ξ ΠΕΡΔΙΚ. Galea in arcola quadrata. AR. Ex museo Cary. (Maffei Ant. Gall. p. 112.)

Rarissimum hunc numum jure huic Perdiccae tribuimus, quoniam simillimum alium mox videbimus in moneta filii Archelai. Numos aeneos alios, quos Froelichius eidem obtulit, esse Perdiccae III., in hoc docebo.

AR. RRRR.

ARCHELAUS I.

Perdiccae II. filius, caede fratris ad regnum designati imperat. Rebus in Macedonia praeclare constitutis obit V. C. 354.

N u m i:

Equus pileatus binas hastas tenens. Ξ ΑΡΧΕΛΑΟ. (in altis sine epigrapha.) Caper dimidijs intra quadratum. AR. I. (Froelich. Reg. vet. p. 1. Pembrock.)

^{h)} Misc. pag. 315. ⁱ⁾ Inscript. ant. pag. 37 — 42. ^{k)} Marm. Sandvic.

^{l)} L. XI. p. m. 466. ^{m)} Syntagm. T. I. pag. 501. ⁿ⁾ Thes. Br. T. I. p. 220.

^{o)} Not. elem. pag. 129. ^{p)} L. V. §. 17.

Eadem adversa. X Sine epigrapha. Quadratum quadripartitum. AR. I. In aliis: *Leo dimidiatus intra quadratum.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Equus currens. X APXEAAO. Galea, omnia intra quadratum. AR. III. (Pellerin.)

Caput imberbe tenui filo redimitum. X APXEAAO. Equus gradiens pendentibus habenis. AR. I. (Mus. Caes.)

Protome barbata diademata. X - - - BAAOT. Equus gradiens intra quadratum incusum. AE. III. (Haym. T. II. p. m. 11.)

Numi loco I. descripti tam typo partibus anticae, quam fabrica simillimi sunt numis Alexandri I. avi. Capri rationem supra in Carano dedimus.

Quos altero loco vidēs anepigraphos, Pellerinius eidem Archelao tribuit propterea, quod similis antica est in certis ejus numis. At juxta hanc legem possunt etiam esse Alexandri I.

Tertio similes sunt numi alii argentei III. formae; nisi quod omnis in his epigrapha abest, quorum similem edidit Neumannus noster ^{q)}, et propter hanc typorum et fabricae concordiam eidem Archelao tribuere non dubitavit. De his redibit mentio in numis Metropolis Thesaliae.

Quartus et quintus postremus non leves obijciunt difficultates. Suntne unius ejusdemque Archelai, an diversorum? Sin illud, cur in priore est imberbis, in altero prolixè barbatus? Cur tantopere

abludunt vultus lineamenta? Atque hanc unam fuisse rationem exilimo, cur mentem mutaret Froelichius, numumque Haymii cum vultu barbato tribueret Archelao I., reliquos Archelao II. Verum an satis conspirat fabrica, quam exhibet numus IV., cum aetate Archelai II., qui fuit Philippi II. frater? Jam ad barbam quod attinet, ut de typis judicari recte possit, nosse primum oporteret, utrum hac aetate Macedones barbam aluerint, an eam abjecerint? Sed in hoc video discordia veterum testimonia. Ante Alexandrum M. inusitatam in Graecia rem fuisse novaculam, ac hujus primum aetate radendae barbae inolevisse consuetudinem, pluribus Chryssippi testimoniis comprobatur Athenaeus ^{r)}. Suffragatur et Plutarchus, perhibens ^{s)}, Alexandrum militum suorum radi barbas jussisse, ut difficilior in praelio ab hostibus capi possent. Atqui et Synesius citat Ptolemaeum Lagi, quem, ait, quia rei gestae interfuit, rem non ignoravisse, et quia rex fuit, non mentitum, haec scilicet scribentem: Alexandrum cum videret, suos a Persis barba comaque prehensos retineri ac trucidari, ante praelium ad Arbela omnes Macedonas missis tonforibus novacula radendos curasse ^{t)}. Et alio loco refert Plutarchus de Philippo Amyntae, patre Alexandri M., Antipatri quemdam amicū, inquit, in iudicium collegium cooptaverat, sentiens autem, eum barbam caputque tingere, removit eum ^{u)}. Contra Plutarchus de eodem no-

q) Num. pop. T. I. p. 147. r) L. XIII. p. 565. s) In Thesco p. m. 3.

t) Encom. calvii. p. 79. u) Απορρηγμ. βασιλ. p. m. 178.

sro Archelao *): Archelaus rex garrulo tonfori, cum humeris linteum circumdaret, quaerepti: quomodo te tondebo? (πως σε κείρω;) respondit: tacens. Ergo ex his testimoniis habemus Graecos, et privatim Macedonas ante Alexandrum M. partim barbatos, partim imberbes, aut saltem tonsos. In numis, quos hactenus citavimus, virorum Macedonum vultus tam sunt imberbes, quam esse solent, quos novacula pervasit, in solo aeneo Haymiano Archelai caput amplam barbam promittit, ut adeo in hac barbae causa neque numi inter se, neque veterum dictata conspirent. Ad diadema quod attinet, communis est antiquorum scriptorum doctrina, quam jam attigimus numis Gelonis et Hieronis I. Syracusarum regum, ab Alexandro M. demum diadematis usum fuisse inductum. At quo pacto haec vera esse potest, cum jam capita Archelai, Pausaniae, et Amyntae II., qui omnes Alexandrum M. praecessere, in numis diademata conspiciamus? Juvat animadvertere, diadema, quod reges post Alexandrum M. gestare sunt soliti, latius fuisse ligamen in occipite in nodum collectum, cujus extremitates in humeros longius defluxere, a quo longe differt diadema conspicuum in numis argenteis regum Macedoniae, qui Alexandrum praecessere, quod tenue tantum filum est circulo finitum nullo in humeros exitu. At ab his rursum differt laudatus saepe aeneus Haymianus, in quo diadema est ejus formae, cujus sunt illa, quae comparent in numis regum, qui post Alexan-

drum regna tenuerunt. Adde, quod in eodem hoc numo non caput tantum regis proponitur, cea in argenteis horum regum aliis, sed protome. Qui tantus ac tot in causis a reliquis dissensus posset de ejus numi fide dubium injicere, praecipue cum alter similis nondum promulgatus sit, nisi eum adcurati Haymii auctoritas tueretur. Ceterum proposuisse haec dubia satis elto, relicta aliis judicandi cura, sitne filum illud, quo in argenteis caput regis redimitur, vere diadema regum putandum, et fortasse verisimile, caput sic revinctum et imberbe esse potius numinis cujuspiam, quam regis.

AR. RRR. AE. RRRR.

PAUSANIA S.

Filius Aeropi, qui extincta Archelai stirpe regnum occupavit. A morte patris annum unum regnat dejectus ab Amynta II., quod factum V. C. 360. tradit Diodorus y). Amynta mortuo regnum iterum invadit z).

N u m u s :

Caput imberbe diadematum. X ΠΑΥΣΑΝΙΑ. Equus gradiens intra quadratum. AR. I.

Praestantem hunc numum in Macedonia haud ita pridem effossum in museum suum intulit eruditus, mihiq; amicissimus Cousinierus vicarius Galliae consul Thessalonicae, postea museo regis Galliciarum cessit.

AR. RRRR.

*) l. c. p. 177. et de Garrulitate. y) L. XIV. c. 84. 89. z) Aeschines de fals. legat. p. 399.

AMYNTAS II.

Menelai, secundum alios Philippi Tharalei filius. Exstincta in Oreste Archelai filio linea recta, et everfo Pausania, qui partem tenuit, Macedoniam totam sibi subiecit. Variam primum fortunam expertus regnum subinde quiete tenuit, mortuus V. C. 385.

Numi:

Caput imberbe diadematum. X AMTN. TA. *Equus gradiens defluo ad terram fronto.* AR. I. (Maffei Ver. ill. P. III. p. 262.)

Caput Herculis barbatus leonis exuviis tectum. X AMTNTA. *Equus in quadrato.* AR. I. (Mus. Caes. Pembrock.)

Caput idem, sed imberbe. X AMTNTA. *Aquila stans intra quadratum.* AR. I. (Beger.)

Caput idem imberbe. X AMTNTA. *Aquila serpentem depascens.* AE. III. (Mus. Caes.)

Constans in his numis lectio AMTNTA, nempe Dorice pro AMTNTOT. Quare jure Harduinus Goltzii numum suspectum vocat, in quo posterior hic modus praetenditur^{a)}. Quod Harduini iudicium inique infringere tentat Spanhemius commemorando numos varios, in quibus certa lectio ΒΑΣΙΛΕΩΣ. AMTNTOT.^{b)} Nam numos omnes sic inscriptos esse Amyntae Galatae, suo loco docebimus, quos in plerisque catalogis passim cum Macedoniae regum numis temere mixtos videmus.

Quod ad typos attinet, proponitur Hercules, quia ab hoc reges genus duxere, ut diximus in Carano. Equus in quadrato typus vetus. At novus aquila serpenti inimica, quam offert etiam Chalcis Euboeae, et numi urbium Siciliae, tum et Pydnae urbis Macedoniae. Eundem typum habuit annulus Arei Spartanorum regis teste Josepho^{c)}.

AR. RR. AE. R.

Habuit Amyntas II. ex variis uxoribus filios VII.

Amyntae II. filii ex EVRYDICE.

ALEXANDER II. post patrem annum unum regnat.

PERDICCAS III.

Post fratris mortem regnat. Moritur in pugna V. C. 394.

Numi:

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. X ΠΕΡΔΙΚΚΑ. *Equus gradiens, infra clava.* AR. I. (le Blond ex mus. Pellerin. p. 4.)

Eadem adversa. X ΠΕΡΔΙΚΚΑ. *Leo gradiens, rarius: Bos cornupeta.* AE. III. (Pellerin., Mus. Caes.)

Numos similes aeneos Froelichius tribuit Perdiccae II. aut saltem inter hunc et tertium anceps fuit, confidenter Pellerinius tertio largitus est, quam viri praecleari sententiam invicto argumento confirmo. Fuit Venetiis in museo illustri patricii Jacobi Gradenigo numus AE. III.

a) Chron. vet. test. b) T. I. p. 377. c) Ant. L. XII. c. 5.

bis percussus. In hoc ex vetere matrice superant literae AMYNT. scriptae in orbem. Reliquum totum est opus matricis recentioris, nimirum: ΠΕΡΔΙΚ. . . *Leo gradiens*, ut in numo citato. Certum igitur, praecessisse Amyntam, secutum Perdiccam. Ergo si numus hic esset Perdiccae II., necesse foret, nomine AMYNT. intelligi Amyntam I., sed cujus non exstant numi. Cum ergo nomen illud certo sit Amyntae II., posteriorem, atque adeo tertium.

Praetereo numos Goltzii inscriptos ΠΕΡΔΙΚΚΟΤ. vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΕΡΔΙΚΚΟΤ, in quibus non modo epigraphe ΠΕΡΔΙΚΚΟΤ pro ΠΕΡΔΙΚΚΑ, sed et titulus ΒΑΣΙΛΕΩΣ offendunt. *AR. RRRR. AE. R.*

PHILIPPVS. II. tertius Amyntae II. filius, de quo infra.

Amyntae II. filii ex GYGAEA.

ARCHELAVS II., ARCHIDEVS, MELAVS, omnes a fratre Philippo II. versi.

Amyntae II. filius ex concubina.

PTOLEMAEVS dictus *Alorites*, quia apud Alorum oppidum natus. Sub Alexandro II. fratre regnum aliquamdiu administrat, illudque hoc mortuo ipsum triennium retinet. A fratre Perdicca III. e medio tollitur.

Ejus numum Goltzcius, sed unicus, totum moris Macedonici, vulgavit: *Caput Herulis*. Ξ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΑΔΩ. ΠΙΤ. *Equus intra quadratum*. AR. Esse confectum, vel inde satis patet, quia

cognomina, nisi honorifica, addi regibus nunquam consuevere.

PHILIPPVS II.

Tertius, ut dictum, Amyntae II. filius. Obses a Thebanis juvenis detentus, sed quod ipsum illi ad futuram gloriam profuit, quod tum ab Epaminonda ad virtutes et belli scientiam informatus fuit. Mortuo fratre Perdicca regnum adit V. C. 395, illudque victis vicinis populis seu stabilis, seu amplificat. Dum incautus in Methones Thraciae obsidione versatur, oculum amittit sagitta ab Altere quodam excussum. Majora subinde agitans urbes Chalcidicas invadit, captamque Olynthum evertit. Bello sacro contra Phocenses templi Delphici praedones feliciter confecto magnam et pietatis et fortitudinis laudem ab omni Graecia aufert, in sanctius propterea Amphictyonum concilium admissus. Tam subita ex vicino incrementa, et Graecorum libertati inimica ut reprimerent, ad se pertinere rati Athenienses, hortatore cumprimis Demosthene arma sumunt, sed victi ad Chaeroneam gratiam tamen a victore obtinent. Consentiente Graecia dux adversum Persas Corinthi creatus praemissis jam in Asiam copiis in medio victoriarum et felicitatis cursu in nuptiis Cleopatrae filiae a Pausania satellite occiditur V. C. 418. IX. Kal. Febr. anno regni XXV. aetatis XLVII. Haec compendio ex Reineccio:

Fuit princeps omnibus belli pacisque artibus summus, tum eloquentia, artibusque elegantibus eximie praestans, atque inter omnes Macedoniae reges uno

filio minor habitus. Gloriam supra modum cupidus, cujus desiderio periode habuit, sive astu et cuniculis, sive aperto Marte vinceret, jam mansuetudine, jam duritie, ut res postulare visa, in hostes aequae ac socios usus. Neque ferreis magis, quam aureis armis opportune nixus dictante nimirum oraculo, quod consulenti datum refert Suidas:

Αργυρεῖς λογχαῖσι μάχεσθαι, καὶ πάντα κρατῆταις.

Argenteis hastis pugna, et omnia subiges.

in eumque dictum est illud Horatii ^{d)}:
diffidit urbium

*Portas vir Macedo, et subruit aemulos
Reges muneribus.*

Quare et Valerio Maximo magis Graeciae mercator, quam victor dictus ^{e)}. Atque his artibus potentis regni fundamenta jecit pater, filio propediem operis totius gloriam absoluturo. Vide de hoc plura apud Justinum ^{f)}.

Vxor I. OLYMPIAS Neoptolemi Molorum regis filia, ex qua nati ALEXANDER III. MAGNVS: et *Cleopatra* nupta avunculo Alexandro Epiri regi, quo in Bruttis caeso, cum Ptolemaei nuptias ambiret, iussu Antigoni Sardibus interficitur. Ipsa Olympias, apud filium gratiosa, hoc mortuo a Cassandro Pydnae obsecta, et ad mortem adacta. Ejus vitia abnormia ac virtutes collectas vide a Reinero Reineccio ^{g)}.

Olympiadi numum inconfulto tribuit Wildius ^{h)}, in cujus utraque facie om-

nis epigraphe extrita. Videtur is verius esse Titianae Pertinacis. Praetereo ejus reginae numos alios cognitae fraudis. Tamen ejus exstat numus, sed aevi multo ferioris, quia contorniat, cum epigraphe: OLIMPIAS. REGINA, quem descriptum dabimus in tractatu de numis contorniat.

Ex concubinis proles illustriores: ARI-DAEVS, qui *Philippi* nomine successit fratri Alexandro. Ei mater *Phlinna* saltatrix Larissaea. *Theffalonica* nata e Niceasipoli Pheraea, subinde Cassandri matrimonio juncta, a proprio filio Antipatro caesa.

N u m i:

Praecedentium Macedoniae regum: inopiae succedunt ingentes Philippi II. opes copiosis aureis argenteisque numis comprobatae, ut adeo ab his quoque affatim doceamur, Macedoniam antehac obscuram hoc demum imperante coepisse illustrari. Cum regnum adiret, tam rara fuit aurea ejus supellex, ut ea omnis constaret exigua aurea phiala, quam ipse cubans pulvinari semper subdidit, ut testatur Athenaeus ⁱ⁾. Tantorum causa incrementorum non modo fuit tracta ex captis urbibus praeda, quae tum plus abundabant auro, ex quo ingentes Apollinis Delphici thesauri a Phocensibus direpti sunt, quam ipsam adfluentis tum largius auri causam adfert Athenaeus ^{k)}, verum etiam fodinae nobilis metalli feraces bello acquisitae. Occupasse eum au-

d) Carm. L. III. Od. 16. e) L. VII. c. 2. f) L. VII. c. 8. g) Pag. 552. h) Sel. num. tab. II. n. 11. i) L. VI. p. m. 231. k) l. c.

(*Nal. II.*)

raria in Thessalia, argenti metalla in Thracia, narrat Iustinus ¹⁾). Plura ad rem opportuna memorat Diodorus ^{m)}), nimirum ad Crenidas profectum Philippum urbem habitatorum frequentia amplificatam de se *Philippos* appellasse, quin et auri fodinas, quae per regionem illam erant, perquam tenues hactenus, operum fructuris eo provexisse, ut redditum plus mille talentorum funderent. Addit continuo, cum a Philippo ex hoc auro νομισμα χρυσον, το προσαγορευθεν ἀπ' ἐκείνου Φιλίππειον, *numum aureum, a se Philippicum dictum*. Romani quoque numos hos passim cognitos dixere *Philippos*, cujus exempla, ut alios mittam, passim habes apud Plautum.

Quanta horum Philippi numorum olim exstiterit copia, vel ex una praeda metiri licet, quam per intervalla Romani post suas in Graecia victorias collegere. Vno Livio teste Quinctius in urbem intulit, et in triumpho ostentavit Philippicos 14514. ⁿ⁾) Scipio Asiaticus 140000. ^{o)}) M. Fulvius 12422. ^{p)}) Cn. Manlius 16320. ^{q)}) Adde incredibilem eorum numerum, qui jam olim in alios usus fusi fuere. Refert idem Livius ^{r)}), a legatis Pamphyliae populo R. oblatam coronam auream ex viginti millibus Philippeorum factam. Ex tam immensa numorum sic appellatorum copia suspicari jure licet, etiam aureos Alexandri M. et Philippi Aridei Philippeorum nomine venisse, quod retentum fuit etiam in successoribus ab

institutore Philippo II., qui eos primus flavit, quae opinio firmatur eo, quod aureorum Alexandrinorum rarius fiat mentio, etsi aureorum Alexandri M. ingens perinde exstet copia. Quare cum Horatius ineptam in Choerilum poetam Alexandri M. liberalitatem narrat, ab hoc non Alexandrinos, sed Philippos datos refert ^{s)}):

*Gratus Alexandro regi magno fuit ille
Choerilus, incultis qui versibus et male
natis*

*Rettulit acceptos, regale numisma, Phil-
lippos.*

Eodem modo hodieque in Hispania numi quidam dicuntur Philippi a primo institutore, quocunque nomine sit rex, cujus imperio feriuntur. Horum Philippeorum adhuc inclinante imperio R. fit mentio. Audi sancientem Vlpianum ^{t)}): *Si autem aurum et argentum signatum legatum est, id paterfamilias videtur testamento legasse, quod ejus aliqua forma est expressum, veluti quae Philippi sunt, itemque numismata, et similia*. Et fecit incredibilis haec Philippeorum copia, ut passim antiquitus quicumque aurei cujuscunque vel aevi, vel principis dicerentur Philippii. Narrat Lactantius ^{u)}), Sybillam a Tarquinio Prisco pro libris suis petuisse C. Philippeos. Nemo tam rudem faciet Lactantium, ut ignoraret, Tarquinii aetate existere nondum potuisse numos a Philippo Amyntae cultos. Teste Trebellio ^{v)}) scripsit Valerianus

1) L. VIII. c. 3. m) L. XVI. c. 8. n) L. XXXIV. c. 52. o) L. XXXVII. c. 59.
p) L. XXXIX. c. 5. q) L. XXXIX. c. 7. r) L. XLIV. c. 14. s) L. II. ep. 1. v. 232.
t) Digg. L. XXXIV. Tit. II. § 27. u) de falsa relig. c. VI. x) in Claudio.

Aug. procuratori Syriae : *dabis Claudio Philippeos nostri vultus annuos CL.*, id est, numos aureos Valeriani imagine insignes.

Verum in tanta numerorum copia, qui ΦΙΛΙΠΠΟΤ vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ inscriptum offerunt, oritur duplex quaestio implicata admodum, I. suntne numi omnes sic inscripti hujus Philippi II., et an non horum pars vindicanda Philippo III. Aridaeo? II. si istud, quod habemus *κεκτημενον*, quo utriusque regis numi distinguantur? Vtraque quaestio a plerisque antiquariis in examen vocata et varie disputata, cujus dissidii summa capita et nos in iudicium vocabimus.

Harduinus¹⁾, eumque secutus Froelichius²⁾ censuere, numos inscriptos simpliciter ΦΙΛΙΠΠΟΤ esse tribuendos Philippo II., at inscriptos ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ Philippo Aridaeo, atque istud propterea³⁾, quod primus videatur fuisse Alexander M., qui regis titulo propalam esset usus. Necesse non est, refutandae causae allatae immorari. Et enim Philippus II., qui angustum hactenus Macedoniae regnum in eam maiestatem evexit, quemadmodum amplificare illud novis incrementis, ita addere sibi titulum potuit a maioribus propter opum tenuitatem in monumentis publicis omissum, praecipue cum regis appellatio ei a nemine scriptorum veterum, et ne quidem a coaevo et inimico Demosthene negaretur, ipse praeterea Philippus palam regio nomine utatur in litteris publicis, ad Athenienses datis, qui-

bus praefigitur : Βασιλεὺς Μακεδόνων Φιλίππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν⁴⁾, quin et ipse Archelaus, qui annos complures Philippum nostrum praecessit, ab Euripide synchrono in epistolis, quae ei vulgo tribuuntur, dicatur βασιλεὺς. Verum haec quomodocunque habebunt, productum a viris eruditis discrimen petatum ab inscriptione ΦΙΛΙΠΠΟΤ et ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ obtinere non potest propterea, quoniam utroque modo promissae inscribuntur numi usque eo fabrica, et pondere sibi similes, ut necesse sit, eos unius ejusdemque regis numos habendos, nisi malis etiam distinguere aureos, argenteosque Alexandri M. numos, quorum alii simpliciter ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ, alii ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ inscribuntur, et eadem lege binos Alexandros circumspicere.

Aliorum judicia si spectes, hi adeo fuere in Aridaeum liberales, ut, quod jure queritur Pellerinius, qui quaestionem hanc prolixius agitavit⁵⁾, vix habiturus sit Philippus II. numos aureos, si numi ii omnes, quos eruditi per varias conjecturas Aridaeo vindicant, essent revera ejus regis, cum tamen, ut supra docuimus, satis constat, Philippum Amyntae ingente copia numos aureos feriundos curasse. Horum fallacia iudicia satis sese ipsa evertunt.

Dum injurios in Philippum II. antiquarios queritur Pellerinius, ipse rursus injurios est in Aridaeum, cum nullum videtur agnoscere velle numum ejus

1) in Chron. vet. test. p. 574. 2) Not. elem. p. 140. 3) Demosth. de Corona. 4) Rois p. 7.

nomine signatum. Causam adfert, quod imperantibus Philippo II. et Alexandro M. tanto numero signata fuit moneta, ut necesse non fuerit eam ferire nomine Aridaei. Verum isthoc pacto difficultatem denique effugimus, non expeditus, et laborabit magnopere Pellerinius, si, quod intendit, volet eruditus persuadere. Enimvero ut certum est, fuisse Aridaeum regem nomine magis, quam re, et omnem penes duces potestatem, tamen vel ideo, quod post Alexandri mortem annis sex et amplius rex agnitus fuit, in monetam jus habuit, neque istud tum adhuc negatum, nondum ausis ducibus palam in regium nomen involare, quod interea animo ac spe conceperant.

Inter haec ambigua quae denique tenenda sententia, paucis explicatum eo. Adfirmare non dubito, ut patris, ita et filii Aridaei nomine causam pecuniam, et utriusque discriminandae rationem non esse desperatam. Hanc antequam expeditio, necesse est, commemorare primum compendio numos Philippi II. certos, quibus semotis confidentius de incertis liceat judicare.

Caput Apollinis laur. X ΦΙΛΙΠΠΙΟΤ.
Figura in citis bigis. AV.

Caput Jovis laur. X ΦΙΛΙΠΠΙΟΤ.
Eques vario cultu. AR. I.

Aureos hos argenteosque numos absque dubio esse Philippi II., patebit ex iis, quae infra in eorum explicatu monebo. Eorum tantus est numerus, ut, etsi reliquos omnes demas, qui alios typos exhibent, tamen per se soli satis comprobent, quaecunque de ejus regis opibus, et numis aureis, dictis *Philippis*

memoriae prodita, et supra commemorata sunt. Magnas principis opes non comprobant varietas typorum, sed copia numerorum superstes. Erant, qui inde ab adito regno non variarent typos, cujus exemplum in aurea et argentea moneta suppeditant Lyfimachus, et Tiberius Augustus. Sed jam ad incertos convertamur.

Caput Palladis galeatum. X ΦΙΛΙΠΠΙΟΤ, vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΙΟΤ.
Victoria stans d. lauream, s. tridentem. AV.

Caput Herculis imberbe. X ΦΙΛΙΠΠΙΟΤ vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΙΟΤ.
Juppiter aetophorus sedens. AR. I. III.

En tibi, si inscriptionem demas, luculentos Alexandri M. numos. Esse unius ejusdemque Philippi, seu το ΒΑΣΙΛΕΩΣ addatur, seu omittatur, propter aequabilem prorsus fabricae rationem indubitatum, ut agnovit etiam Pellerinius. Sed enim utri hos Philippo largiemur? Cum certa ratio desit, pugnandum conjecturis. Eccas! Certum est, hos typos aut adhiberi coeptos sub Philippo II. et deinceps sub Alexandro continuatos, aut inductos ab Alexandro, et continuatos sub Philippo Aridaeo. Sin primum, citati numi erunt Philippi II., sin alterum, Aridaei. Huc igitur universa quaestio redit, sitne magis verisimile, a Philippo II., an filio Alexandro invectos. Ajo vero, magis probabile, id ab Alexandro factum. I. Pronum est credere, juvenem hunc regem, cui patris res non magnopere adrisere, in moneta mutasse typos patrios, et bigis substituisse Victoriā, qualem descriptus modo numus aureus exhibet. Si typus hic jam fuisset a patre constitutus, et retentus ab Alexandro, mirum

fane videatur, non etiam ab eodem relictum alterum typum bigarum. At lectum semel ab Alexandro thema perseverasse sub Aridaeo plane credibile, cui neque innovare multa per animi imbecillitatem libuit, neque per praepotentes duces liquit. Eodem modo verisimile etiam, ab eodem Alexandro ex moneta argentea ejectum solitum Philippi II. equitem, huic suffectum Jovem aetophorum, et eadem lege; ut de aurea moneta diximus, ab Aridaeo retentum. II. Constat de eximio Alexandri in Palladem adfectu, ut in ejus numis dicitur; ex quo verisimile, Palladis caput ab hoc, non patre lectum. III. Citati Philippi numi cum Jove aetophoro non modo typo, sed et nitore fabricae et pondere cum obviis Alexandrinis prorsus conspirant, unde manifeste arguere licet, monetae modum sub Alexandro inchoatum in fratre durasse. At quos supra citavi certos Philippi II. numos, praesentibus et operis perfectione et pondere multum sunt inferiores. IV. Constat, Seleucum I. Syriae, Lysimachum Thraciae, Demetrium Macedoniae, Arcum Spartae reges etc. Alexandri M. numos aureos et argenteos proxime esse imitatos signando in his caput Palladis et Victoriam, tum caput Herculis et Jovem aetophorum addito suo ipsorum nomine. Eodem ergo modo verisimile quoque est, Aridaeam monetam suam ad exemplar monetae fraternae cudere perrexisse. V. Insigne argumentum, hos numos ad Aridaeam pertinere, proponam infra in ejus moneta ex numo a Lyciis signato, quo loco et plura alia

producentur, quae sententiam hanc illustrent; sed quae hic brevitate causa praetereo.

Apparet ex his, quae dixi, in numis Philippi II. certis omitti constanter titulum ΒΑΣΙΛΕΥΣ, in numis, quos esse Aridaei dixi, perinde ac in Alexandri numis jam addi, jam omitti. Ex quo patet, nondum certo constare, sitne Philippus II. in moneta publica regio titulo usus, etsi, ut supra monui, rex palam dictus est. Ejus in numis dissimulati ratio obscura, tamen non citra exemplum. Hiero II. rex a suis palam agnitus regis tamen nomine in moneta sua constanter abstinuit. Agathocles Siculus regis nomen aperte in numis professus est, at diadematē, quod regis est insigne, uti ausus non fuit. Contra in Macedoniae regibus usque ad Alexandrum M. major in efferendo regis nomine reverentia. Ejus ratio ut nobis ignota, ita haud dubie ex varia subsectorum populorum opinione, et ab his metu repetenda. A vero non abhorret, fuisse Philippum in jactando frequentius superbiusque regis titulo circumspectiorem, quod conciliare sibi Graecos huic nomini inimicos volebat, sive ut hos quoque incautiores opprimeret, sive ut sibi bellum in Persas meditantem promptius servirent. At captum semel ab Alexandro titulum Aridaeus, qui in fratris jura omnia successit, nulla invidia retinuit, etsi, ut diximus, fratris exemplo non semper in numis addidit.

Secundum has conjecturas, de quibus eruditi, ut lubet, judicabunt, alios hoc loco numos Philippo II. non dabo, nisi

qui illi ex certis indiciis sunt tribuendi. Cui secus visum fuerit, numos reliquos Philippi nomine notatos ex Philippi Aridaei moneta capiat.

Numi Philippi II. aurei.

Caput Apollinis laur. Χ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Figura in citis bigis d. porrecta scuticam tenet, in area serpens, vel fulmen, diota, galea, apis, tridens &c. AV. III. AR. II. (Muf. Caef.)

Ex aureis Philippi hi maxime obvii, argentei similes rari. Ingens eorum numerus dubitare non sinit, Philippo II. tribuendos, et esse eos ipsos, quos fuisse appellatos *Philippus* supra diximus. Huc accedit insignis auctoritas Plutarchi haec docentis ^{c)}: *Φίλιππος τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκας τῶν ἀγμάτων ἐνεχαρτέ τοις νομισμασιν, Φίλιππος victorias in Olympicis curru relatas numis insculpsit.* Quo die natus Alexander, eodem Philippus pater nuncium accepit victoriae certaminis Olympici, ad quod quadrigarum currus miserat, ut narrant Justinus ^{d)}, et Plutarchus ^{e)}. Frustra igitur sunt, qui citas aversae bigas ad victoriam Phocensem referunt.

Fuere, qui hos numos esse Philippi Aridaei censerent, quoniam caput anticae propter juventutis modum magis huic, quam patri competit. Verum non reflexere animus, Philippum quoque secundum annos natum fere XXII. regnare coepisse, et nescio, cur eo capite nolint Apollinem agnoscere, praecipue cum videamus, Macedoniae reges ple-

rumque deorum effigies, non suas, numis intulisse. Perperam nonnullos capilli curti ab Apolline avertunt, cum eum hoc cultu conspiciamus in numis obviis Syracusarum. Istud si apud animum suum reputasset Begerus, necesse non fuerat sollicitare Justinum narrantem, Philippo in Methones obsidione oculum dexterum sagitta ejectum, idque factum saltem propter oculum dexterum in dubium vocare propterea, quod hic oculus in his numis illaesus compareat ^{f)}. Quod si daremus etiam, veram in his exhiberi Philippi effigiem, an non credibile, contractum istud oculi vitium ab artificibus dissimulatum potius, quam patefactum?

Exsint etiam id genus aurei frequentes, sed opere barbaro, nimirum a barbaris ad elegantium imitationem effecti, cujus mercis deinceps quoque fiet mentio.

Si quos numos alios aureos voles huic Philippo applicare, eos inter numos Philippi Aridaei quaere.

Numi Philippi II. argentei.

Caput Jovis laur. Χ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Vir pileatus. eques lento gressu d. elata.* In aliis: *Vir diadematus eques lento gressu d. oblongum ramum.* In utrisque per aream varia monogrammata, et sigilla. AR. I.

Horum numorum non copia, sed eluvies. Esse Philippi II., dubitare non sinit typus equitis. In numis praecedentium regum obvii sunt equi, et equites,

c) In Alex. p. m. 666. d) L. XII. 16. e) l. c. f) Th.Br. T.I. p. 238.

et quidem etiam pileati, quos adeo typos Philippus noster illis proximus adhuc retinuit. Ex hujus generis numis multi sunt opere nonnihil barbaro, perturbatis etiam et male confutis epigraphes literis; in quibus legas: ΦΑΙΠΤ. ΦΙΑΠΤ. ΙΑΠΟΤ. ΙΑΙΑ, et similia absurda. Eos verisimile est in montanis Illyrici, et mediterraneis Thraciae urbibus Philippo obnoxiiis percussos. Minus commode Froelichius hos numos propter opus rudius Philippo I. tribuendos censet ^g). In vetustissima Graeciae moneta labor nequaquam rudis est, aut barbarus, qualis apparet in his, de quibus agimus, numis, sed rigidus et ingratus. At sunt alii cum eodem utriusque typo extreme barbari, quos in eorum classem reponimus, qui a vicinis barbaris, quales fuere Daci, secundum monetæ Philipeæ exemplar signati haud dubie sunt.

Argenteos alios, si quos forte huic Philippo trihuendos putas, ut et aeneos, vide in moneta a me Philippo Aridaeo adjudicata.

ALEXANDER III. MAGNVS.

Regnum a patre omnibus copiis praeclare stabilitum, et exercitum longo belorum usu ac victoriis illustrem nactus non minus virtute, consilio, felicitate, quam temeritate et hostium socordia incredibili eo pervasit, quo vix credibile videatur posse humanam conditionem pertingere. Natus V. C. 398 post annos XX. ad regnum patris morte vacuum voca-

tus quo minus statim in Persas moveret, Thebanorum et Atheniensium motibus retentus, his in gratiam revocatis, illis urbis excidio multatis, cum modico exercitu in Asiam trajicit, et famigeratis tribus ad Granicum, Issum, Arbela victoriis Persarum imperium, et quidquid a mari Caspio ad Oceanum porrigitur, sive armis, sive nominis terrore sibi subjicit. Redux Babylonem sive intemperantia, sive propinato ab Antipatro veneno exstinguitur V. C. 430, die XXVIII. Junii, aetatis anno XXXIII. regni XII. mense VI., cum antea detractum digito annulum Perdiccae, velut ex ducibus dignissimo tradidisset. Alium de anno mortis calculum vide in Corsinii Agonisticis ^h). Corpus etsi in Ammonis templo conditum vivus praecepisset, delatum primum Memphim, subinde a Ptolemaeo Philadelpho Alexandriam reductum amplissimo sepulcro illatum est. Princeps erat omnibus seu naturae, seu fortunae subsidiis ad maxima quaeque destinatus. Praeterquam enim quod ingenium attulit maximarum rerum capax, nobilibus insuper Aristotelis praeceptis ad res cognoscendas, praeclaris patris domi militiaeque exemplis ad eas perficiendas mature est imbutus. Tam praeclaram indolem et instituta incredibilis quidam felicitatis nusquam interruptae cursus evertit denique, cujus infausi partus fuere ambitio supra, quam credi potest, immoderata, qua mortalem genituram erubuit, Jovisque se filium professus est, animus adversum sana consilia obstina-

g) Not. elem. p. 128. h) Diff. III. §. 9.

tus, ira praeceps, saepe iis quoque, quos amicissimos habuit, fatalis, mores denique ex Macedonica duritie et frugalitate in Perficam mollitiem luxumque versi, ut adeo et hoc in fortunae beneficiis putari debeat, quod citius ex hac vita migravit, quam, quod evenire pronum fuit, alteram fortunam potuit experiri. Reliquit regnum ut subitis atque inconsultis incrementis tumidum, ita in exitium suapte praeceps, nullo certo designato herede, aut iis, qui heredes natura fuere, seu per aetatem immaturis, seu per imbecillitatem imparibus. Ergo effrenata ducum cupiditas in nobilissimae hereditatis rapinam concitata civilibus deinceps bellis tres orbis partes involvit, Graecorum libertati, cujus tuendae causa arma sumpta, multo magis funestis, quam si Persa incolumis stetisset.

Vxores quatuor habuit, ex quarum binis factus pater, quae cum sufficere non viderentur, concubinas aluit omnino CCCLX., si fides Curtio ¹⁾, et Diodoro ²⁾.

Vxor I. *Barjane* Artabazi F., ex qua natus HERCVLES, qui evocatus a Polyperchonte, ut repeteret paternum regnum, quod vi Cassander retinuerat, Macedoniam validis copiis invadit, verum ipso, qui evocaverat, Polyperchonte magnis promissis corrupto in convivio interficitur annos natus XVII.

Vxor II. *Roxane* Oxyartae Persae F., mater ALEXANDRI postumi, qui captus a Cassandro cum matre et avia Olympiade Amphipolin in custodiam

datus, ejusque ibi jussu veneno subltus est.

Vxor III. *Parysatis* Occhi F. Vxor IV. *Statira* Darii Codomani F. In uxorum catalogo aliquantum variat Arrianus ¹⁾.

N u m i :

Vt certa historicorum fides, sic et numorum superstitum copia regis hujus potentiam ingentes opes complexam depraedicat. Sed enim quo vitio laborant omnes regum numi, pro tanta hujus monetæ ubertate exigua varietas, et tenue ad philologiae studia emolumentum. Soli argentei per urbium, in quibus signati fuere, typos et decurtata nomina fastidium levant. Illud in Alexandro singulare, quod non vivi modo, verum et mortui nomine, et quidem multis ab excessu saeculis pecunia signata est, quam quidem separato articulo complectar, praemissa, quae eo vivo lucem vidit.

Numi aurei.

Caput Palladis galeatum. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ, vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Victoria flans d. lauream, s. tridentem, in area fulmen, s. serpens, tridens, vel similia, tum et monogrammata, et literae solitariae.* AV. I. et II.

En numos olim staterum Alexandrinorum nomine cognitos, et si numerum spectes, ipsis Philippi aureis viliores.

Pallas nunc primum in Macedoniae regum numis comparet. Ei Alexandrum singulari religione fuisse adfectum, do-

i), L. VI. c. 6. k), L. XVII. c. 77. 1) L. VII. c. 4.

et Strabo, cum narrat, hunc regem post pugnam ad Granicum ad Minervae templum, quod apud Ilium stetit, perfectum, multisque illud donariis auxisse ^{m)}). Factum illud ante dictam pugnam perhibet Diodorus ⁿ⁾). Et erat Macedoniae regibus causa vetus observandae Minervae, quod ad Herculem et Perseum genus suum retulere, quem utrumque in Palladis fuisse tutela constat. Quare et in regia urbe Pella ab iis aedificatum templum Minervae, cui cognomen Alcidae fuit, et cui a Perseo rege ante pugnam cum Romanis C. hostiis sacrificatum narrat Livius ^{o)}). Ipse vero Alexander, ut in ejus commentariis post mortem repertum, bina ei templa magnis sumptibus exstruenda destinaverat, unum apud Ilium, alterum apud Cyrrhum Macedoniae ^{p)}). Atque cognitus hic Alexandri in Minervam adfectus causa videtur fuisse, cur Craterus in praelio adversus Eumenem tesserae suis dederit Minervam et Alexandrum ^{q)}). Fuere, qui caput in horum numorum antica propositum esse ipsius Alexandri putarunt, quae sententia pridem explosa hodie nonnisi apud illos perfugium reperit, quibus novissimorum artis nostrae magistrorum lucubrationes sunt ignotae. Potius tenendum videtur, non exstare certum Alexandri numum ejus effigie insignem, qui illius adhuc vivi aetate signatus sit, de quo agetur in sequentibus.

Palladis cultui impensiori sociasse alterum Victoriae, binis locis testatur Curtius, quae jam adverterunt eruditum Begeum, nimirum ante praelium ad Issum *Jovem, Minervam, Victoriamque propitiatum* ^{r)}). Alibi *victimas Minervae ad Victoriae caesus* refert ^{s)}). Addo insigne testimonium aliud ex Athenaeo narrante, in celebri Ptolemaei pompa traductum currum ab elephantis tractum, in quo erat aureum Alexandri signum adstantibus utrinque Victoria et Pallade ^{t)}). Enimvero cum inde a puero omnium primam duceret laudem bello partam, huic deae cumprimis litandum fuit. At cur eadem Victoria tridentem manu gestet, cum de Victoria ejus regis maritima alicujus momenti non constet, quaesitum. Opinor, nihil aliud perpetuo hoc typo indicari, quam victorias transmarinas ab Alexandro inde a regni aditu primum intentas, deinde quaesitas.

Minuta attributa, monogrammata, vocabulorum initia, quae horum numorum aream insident, explicare atque evolvere, conjecturarum opus est a meo instituto prorsus alienum.

Vtrum cum iisdem utrinque typis exsistent numi argentei, quaeri potest. Re vera horum unus tertiae formae est in museo Caesareo. Verum cum hic operis sit nonnihil maligni, et satis barbarae epigraphes literae, verisimile videtur, fuisse olim per fraudem auro obductum,

m) L. XIII. p. m. 886. n) L. XVII. c. 17. 18. o) L. XLII. c. 51. p) Diodor. L. XVIII. c. 4. q) Plut. in Eumene cap. 6. r) E. IV. c. 23. s) L. VIII. c. 2. t) L. V. p. m. 202.

certe reliquis hujus typi numis omnibus aureis hic unus legem dictare non potest.

Complures hujus classis aurei sunt in museo Caesareo operis canore barbari. Hos a finitimis barbaris signatos esse ad imitationem eorum, quos culta Graecia fudit, saepe alias dictum.

Iisdem utrinque typis habemus etiam numos Philippi Aridaei, (ex aliorum sententia Philippi II.) et Antigonae Asiae regis, atque hos item aureos tantum. Generatim in regum numis singula metalla certos suos habuere typos.

Quos numos Plinius *Victoriatos* dicit, et ex Illyrico mercis loco Romam advectos, esse hos ipsos Alexandri M., verisimile est, quo de argumento agam in tractatu de numis consularibus^{u)}.

* * *

Caput Palladis galeatum. ✕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Arcus, clava, diota.* AV. IV. (Pembrock. P. II. tab. 51. Mus. Theup.)

Similes huic sunt numi aurei Philippi nomine notati, quos Aridaeo adscribo, suntque minuti, nonnisi grana 35. adpendentes. Rarissimi sunt numi Alexandri aurei, in quorum averfa alius est typus quam Victoriae. Praefens numus Palladis et Herculis cultum proficitur, qui fuere amicae Alexandri numina.

Numi argentei.

Caput imberbe leonis exuvii tectum.
✕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Juppiter seminudus sedens d. aquilam, s. hastam, in area varia attributa, monogrammata, vocum principia, notae numerales, magistratus.* AR. I. III.

Longum horum numorum agmen, et fere unicus typus saltem in coevis ex argento regis hujus numis, quemadmodum aurei, ut vidimus, fere tantum hinc caput Palladis, inde Victoriam exhibent. Et placuit idem typus nonnullis quoque posteriorum regum, ut Philippo Aridaeo, Demetrio, Lyfimacho, etiam exteriorum, ut Seleuco I., ejusque filio Antiocho I., quin et Mithridati Pontico^{x)}, Areo Spartano, et Audoleoniti Paeoni, quod fecere sive ex adfectu adversus tantum regem, sive quod ejus vellent etiam in monetae modo esse imitatores. Magistratus in nonnullis adduntur, sic: ΕΤΟΦ-ΔΑΜΑΣ. ΦΙΛΙΠΠΙΟΣ. ΑΘΕΝΙΚΩΝ. ΑΙΝΗΤΩΡ. ΙΑΣΩΝ. etc., cujus exempla suppeditant etiam argentei Lyfimachi. Quantus eorum sit numerus, argumento esto, quod in uno museo Caesareo id genus numi exstant septuaginta plures, et diversi omnes, quamque fuerint olim per omnes late terras, et intimos etiam Asiae recessus sparsi, inde patet, quod teste Pellerinio eorum plures ex Pondichery in Galliam sunt deportati^{y)}. Artis elegantia jam et veteribus probata fuit, nam eos Zeno apud Diogenem Laertium vocavit *εὐφράδης καὶ περικυφάμμενος*, *pulchros aspectu et nitide circumscriptos*, et rudioribus Atti-

^{u)} Cap. III. §. 3.

^{x)} Pellerin. Mel. I. pag. 104.

^{y)} Mel. I. pag. 147.

sis opponit ?). Sine huius generis aurei quoque, jure potest dubitari. Ex hoc metallo unus est in museo Pembrock ²⁾, de cuius fide non disputo. Aeneos aliquot vidi genuinos, sed eos olim argentea bractea fuisse vestitos licet suspicari. Illustres haec numorum Alexandri classis non pauca offert animadversione digna, quae juvat in plures articulos dispescere. Animadvertendi I. typi, II. urbes, in quibus hi numi signati, III. notae arithmeticae, IV. numi similes barbari.

I. Typi :

Antica, ut dixi, caput imberbe leonis rictu opertum exhibet. Eo alii Herculem, alii Alexandrum ipsum cultu Herculis propositum contendunt. Posteriori sententiae adhaesit etiam Pellerinius, sed parum validis eam argumentis stabilivit ^{b)}. Nequaquam magnae molis eam penitus evertere, et confidenter adserere, indubitatum esse Herculis effigiem. Etenim, ut praeclare jam advertit Neumannus noster ^{c)}, caput eodem cultu, quin et eadem plane oris lineamenta offerunt numi regum, qui praecessere, puto : Amyntae II. et Perdiccae III. Quid quod idem omnino vultus est in tetradrachmis inscriptis nomine ΦΙΛΙΠΠΟΥ, quae ipse Pellerinius patri Philippo censet tribuenda. Ergo ut eadem gens, sic et facies, licet aetate dispari, fuit avo, patri, ac filio? Huc accedit, quod non modo in his regum numis, sed et in nu-

mis urbium Macedoniae, Amphipolis, Philipporum, Pydnae, ad haec in numis urbium extra Macedoniam sitarum, ceu Coorum, Leucadis, quin et remotissimarum Gadium simillima occurrunt capita. An et in his non Herculem, sed Alexandrum nobis fingemus? Quare si in his numis caput leone tectum dicendum est Alexandri, neque in aliis inficiandus erit aut Amyntas, aut Perdiccas, aut Philippus. Aut si in his, quod volunt adversarii, agnoscendus Hercules stirpis per Caranum auctor, idem etiam agnoscendus erit propter eandem causam in numis Alexandri. Nolim mihi opponi numos aeneos, Caracallae, ut infra statuas, aetate signatos, in quorum nonnullis certum Alexandri caput rictu leonis obtegitur, nam in his, ut videbimus, certa etiam habemus ejus regis lineamenta. Non dissimulo testimonium Constantini Porphyrogenetae ^{d)}, quare, ait: *loco diadematis, vel coronae, vel purpurae regiae leonis exuvias caput amictiunt, easque coronas, vel ornamenti loco habent, et omni gemma pretiosiores putant, και μαρτυς αξιοπικρος*, addit, *αυτο το νομισμα τε Μακεδονος Αλεξανδρου τοιαυτη εικονι καλλωπιζομενον, et certum ejus argumentum est ipse numus Alexandri Macedonis simili imagine insignitus*. Si vir bonus hoc Alexandri numo intellexit aeneos sub Caracalla cufos, de quibus infra, non repugno; sin argenteos, de quibus hic sermo, communem certe cum Spanhemio, Pellerinio, aliisque

²⁾ L. VII. c. 1. §. 19.

^{a)} P. I. tab. 2.

^{b)} Rois p. 59.

^{c)} Num. pop. p. 156.

^{d)} De Ekem. L. II, them. 2.

errorem errat. Mihi indubitatum videtur, in numis synchronis et Philippi, et Alexandri M. non horum effigies, sed suorum numinum haberi, atque istud tanto certius in Alexandro, qui teste Horatio ^{e)}:

*Edicto votuit, ne quis se praeter Apellem
Pingeret, aut alius Lyfippo duceret aera
Fortis Alexandri vultum simulantia.*
Idem edictum prodidit Apulejus ^{f)}.

Ex eadem causa, ex qua Herculem numis intulit, nempe ut hujus sese ἀπογορεύσθαι profiteretur, signavit in averfa Jovem, nam per heroem Perseum ipsum etiam superum regem in majoribus numeravit, de quo vide, quae infra in moneta Philippi V. monebo. Juppiter hic Nicephorus haud dubie est Bottiaeus ille, seu cultus in Bottiaea Macedoniae regione, in qua sita Pella, cujus honori Alexander aram etiam statuit apud Orontem, ubi deinde cœdita Antiochia, cujus etiam numi ex eadem causa eundem saepe Jovem Nicephorum sistunt. Ceterum Alexandri adfectum in utrumque hoc numen comprobatur, quod is victis trans Istrum Getis Διὶ Σωτηρί, καὶ Ἡρακλεὶ sacra fecit ^{g)}, item quod in Asiam appulsus mox constituit aras Διὸς Ἀποβατηρίου, καὶ Ἀθηνᾶς, καὶ Ἡρακλέους ^{h)}.

II. Verbes, in quibus hi numi signati.

In hoc argumento possunt infelices aliorum conatus, quos inter nominandus Panielius ⁱ⁾, praeclare versatus est in-

gnis Pellerinius ^{k)}. Coeptam ab eo telam prosecutus novis subinde accessionibus et animadversionibus auxi ^{l)}, quos modo Pellerinii meosque conatus in compendium contractos lectori ob oculos listo.

Id genus numi in parte averfa praeter typum principem, intelligo, Jovem aetophorum, varia minuta sigilla offerunt. Horum non pauci typos singulares, et nonnisi certis urbibus proprios offerunt, ut adeo dubitari non possit, in his eos urbibus, quarum praeferunt insignia, fuisse cufos, praecipue cum non raro juxta ipsarum urbium literae ἀρχαῖσται una, duae, tres, quin et quatuor addituantur. At sunt in horum numero plurimi alii, qui, quod literas solitarias et monogrammata vaga, aut typos pluribus communes urbibus offerunt, non perinde possunt figi. His omiſſis eas solum urbes aut populos in subiecto catalogo complectar, quarum certa aut verisimilia insignia his Alexandri numis continentur.

ACE Palaestinae. Hanc indicant literae ρϣ Phoenicio caractere exaratae in AV. et AR. ^{m)} Vterque numus tam aureus, quam argenteus est etiam in museo Caesareo.

ACHAIA. Huc referri posset numus Goltzianus, in quo monogramma AX in Achaeorum numis obvium. At cum idem

e) L. II. ep. I. v. 239. f) In Florid. sub init. g) Arrian. Exp. Alex. L. I. pag. 11.

h) Ibid. L. I. p. 24. i) Remarq. sur les prem. vers. des Maccab. k) Rois p. 13. Mel. I. p. 109.

l) Num. vet. p. 70. m) Barthélemy Lettre aux aut. du Journ. des Savans. Pellerin Rois p. 12.

in aliarum quoque urbium numis occur-
rat, conjecturam dubiam facit.

ALEXANDRIA TROAS. Equus pa-
fcens, typus hujus urbis solitus. Si nu-
mus hic vere huc pertinet, necesse est
cufum fuisse, cum urbs adhuc Sigiae
nomen obtineret, nisi forte, quod exi-
stimant aliqui, id genus numi mortuo
etiam Alexandro signati sunt. Numum
edidi ex museo M. Ducis in meis Nu-
mis vet.

ANTIOKIA Syriae. Huic Pellerinius
tribuit numos typo lyrae, rami, cadu-
cei^{a)}. At sunt hi typi nimium vagi.

APAMEA Syriae. Ambigui quoque
sunt numi, quos Pellerinius propter cer-
uocopiae et thyrsi huc vocat^{o)}.

ARADVS insula. In hac certe signati
sunt numi, qui literas AP. in mono-
grammate, et juxta palmam exhibent,
quos sistit Pellerinius^{p)}. Minus tuto
huc pertinent, qui tantum apim, vel
acrofolium offerunt.

ASCALON Palaestinae. ΑΣ scriptum
in area numos ei similes vindicat. Ea
urbs binis his literis plerosque suos nu-
mos inscripsit. Sunt apud Pellerinium^{q)},
et Pembrock.^{r)}.

CEA Cycladum una. Lupus dimi-
dius^{s)}. Idem typus in ejus autonomis,
quanquam cum idem sit quoque in nu-
mis Argorum, et Epidauri, judicium sit
dubium.

CHIVS insula. Sphinx diotae infi-

dens^{t)}. Typus in ejus, et tantum unius
moneta tritus. Adduntur varia magistra-
tuum nomina^{u)}.

CLAZOMENAE Ioniae. Aries, aut
aper alatus^{v)}. Vtrumque animal offe-
runt numi ejus autonomi.

COLOPHON Ioniae. Lyra addito
ΚΟΛΟ. Numus eximius, quem edidi ex
museo Caesareo in meis Num. vet.

CORINTHVS Achaiae. Pegasus vo-
lans addito ΚΟ. Numus est Goltzianus,
qui si vere exstat, Corintho adimi ne-
quit.

COS insula. Forte huc pertinet numus
musei Caesarei, in quo scriptum lego
ΚΟΙ., ut conjeci in meis Numis vet.

CYME Aeolidis. Vas monotum ejus
formae, quae tantum in numis hujus
urbis comparet^{w)}.

DARDANVS Troadis. Gallus, qui
etiam est in ejus autonomis^{x)}, quan-
quam et Carysui Euboeae eodem typo
usi fuerint.

EPHESVS Ioniae. Apis ejus typus
obvius^{y)}. Sed Aradus litem movet eo-
dem quoque typo usa.

ERYTHRAE Ioniae. Clava, arcus
pharetrae junctus addito ΕΡΤ.^{z)} Haec
eadem omnia habentur in autonomis.
Fuere etiam aliae Erythrae Boeotiae,
at verisimile, hunc numum ad Ionias
potius referendum, quia pleraeque Io-
niae urbes similes Alexandro numos de-
dicavere.

n) Mel. I. p. 127. o) Ibid. pag. 129. p) Ibid. pag. 125. 126. q) Mel. I. pag. 115.
r) P. II. tab. 53. s) Pellerin. Mel. I. p. 132. t) Pellerin. Mel. I. p. 111. u) Mus. Duane.
x) Pellerin. Mel. I. p. 112. 132. y) Pellerin. Rois pag. 13. Mel. I. pag. 131. z) Pellerin.
Mel. I. p. 132. a) Pellerin. Mel. I. p. 126. b) Pellerin. Mel. I. p. 112.

EVBOEA. Caput bovis, et ET. in Goltziano. Eadem sunt in autonomis.

LAMPSACVS Myſiae. Equus marinus ^{b)}. Idem typus regnat in autonomis. Praeſtantiorem alium edidi ex Mediceo, in quo praeter equum marinum lampas ardens, et A. Teſte Mela *Lampsacus Phocaeis appellantis nomen ex eo traxit, quod conſulentibus, in quarum terras poſſimum tenderent, reſponſum erat, ubi primum fulſiſſet, ibi ſedem capeſſerent.* Ergo huc etiam refero copioſos alios, qui lampadem ardentem addito A offerunt, ſed in his Pellerinius Amphipolim Macedoniae mavult ^{c)}. Quin et teſtatur Cl. Couſineryus datis ad me literis, tetradrachmos ſimiles, in quorum area eſt lampas, frequenter reperiri in Macedonia.

LAODICEA Syriae. Huc Pellerinium invitant ſcorpis et noctua ^{d)}.

LEVCAſ Acarnaniae. Acroſtolium et AET. in Goltziano.

MAGNESIA Ioniae. Flexus Maeandri, et MA. ^{e)} In alio, iidem flexus, et caput equi ^{f)}.

METHYMNÁ Leſbi. Lyra et ME. In alio: Arion delphino vectus ^{g)}. Sunt hi typi in autonomis quoque.

MILETVS Ioniae. Leo retorto collo aſtro intentus addito monogrammate MI. ^{h)}

MYLASA Cariae. Tridens, et MT. in monogrammate ⁱ⁾.

MYRINA Acolidis. Diota additum MTP. in monogrammate, aut literis ſolutis MTPI. ^{k)}.

PELLA Macedoniae. Pallas d. ha. ſtam intorquet, ſ. fulmen. Numum huc vocat Neumannus, quia hoc habitu Pallas in Macedonia et Theſſalia celebris exſtitit ^{l)}.

PRIAPVS Myſiae. Priapus Herma ^{m)}, quanquam et Lampſaco tribui poſſet, quae prae Priapo huius deaſtri cultu infamis fuit, ut dixi in meis Numis vet. p. 76.

PRIENE Ioniae. Tridens, et HPI. BL. quem edidi ex muſeo Caefareo additis animadverſionibus, quas vide in meis Num. vet. p. 76.

RHODVS inſula. Balauſtium additis PO. et variis magiſtratum nominibus ⁿ⁾.

SELEVCIA Pieriae. Similem numum propter fulmen huc reſert Pellerinius ^{o)}. Incertum.

SMYRNA Ioniae. Bos iurgente gibbo Pellerinio iudicium ſufficit ^{p)}, verum hic typus pluribus Aſiae urbibus placuit. Certius eſt in muſeo Pembrock ^{q)}, in quo ſolitum Smyrnae monogramma.

TARSVS Ciliciae. Caput juvenile tectum galea in roſtrum delinente. Numum edidi ex muſeo Caefareo, eumque nonnullis conjecturis, quas ſuſe olim expoſui ^{r)}, Tarſum traduxi.

b) Pellerin. Mel. I. p. 132. c) Rois p. 14. d) Mel. I. p. 128. e) Pellerin. Mel. I. p. 121. f) Numi vet. p. 75. g) Pellerin. Mel. I. p. 113. h) Pellerin. I. c. i) Pellerin. ibid. p. 14. k) Pellerin. I. c. pag. 130. l) Pop. et urb. pag. 150. m) Pellerin. Mel. I. pag. 132. Goltz. n) Pellerin. Mel. I. p. 111. Goltz. o) Mel. I. pag. 129. p) Mel. I. pag. 112. q) P. III. tab. 53. n. 67. r) Num. vet. pag. 76.

TENEDVS insula. Mus. Similem edidi ex museo M. Ducis. Apud Tenedum cultus Apollo Sminthius, sic dictus a muribus, ut olim post alios praecepi *). In alio: Securis bifida *). Typus obuius in ejus insulae moneta.

TEOS Ioniae. Diata addito THI. Hunc certum ejus urbis numum edidi ex Caesareo *). Minus certus alter, quem Pellerinius propter typum gryphi huc adigit; nam is quoque in Abdera, Phocaeae, Adii, et Smyrnae moneta reperitur.

Omitto attributa alia, qualia sunt, lunula, botrus, caduceus, corona, aratrum, tridens, galea, et monogrammata varia, quae, quoniam cum multis urbibus fuisse communia, signa sunt fallacia, nisi cum literae urbis *αλεξανδρου* superpetas veniant, ut in nonnullis hic descriptis vidimus.

Animadversiones.

Restituo eas ipsas, quas in eodem argumento olim proposui *).

Hujus generis numum certae fidei in Graecia Europaea, aut ad eam adnumerata insula signatum fuisse, hactenus non constat. Aiebam, certae fidei; nam quos supra recensui, Corinthi, Euboeae, Leucadis, ii harum et literas *αλεξανδρου*, et propria symbola rite praeferunt, eos tamen in nullo museo, praeterquam Goltziano, reperire licuit, cui tantum non tribuo, ut ejus unius praeconio definiri quidquam posse existimem. Dixi insuper: non constare certo. Nam etsi dubium non

sit, complures in Macedonia cufos, et ad horum exemplum reliquos in urbibus Asiaticis signatos, nullum tamen vidi hactenus, quem ex certis indicibus in Macedonia percussum adferere possim. De iis tantum loquor, qui caput Herculis in una, et Jovem sedentem in altera parte exhibent, et argentei sunt. Juvat hoc loco in vulgus docere, quod me laudatus supra Cousinarius multorum in Macedonia annorum hospes, et longa adeo experientia edottus per literas monuit, Alexandri tetradrachma, quae in Macedonia effodiuntur, crassioris esse metalli, et operis minus elegantis, at quae ex variis causis in Asia minore cula constat, eorum ampliores esse orbiculos, et operis, quod Gratiae suum esse vellent.

II, de quorum natali solo constat, signati sunt in urbibus inde a Propontide legendo litus Asiae minoris, Palaestinae, forte et Syriae, comprehensis insuper aliquot adjacentibus insulis, et in urbibus quidem aut maritimis, aut a mari exiguo intervallo remotis. Earum, quae Euxino adjacent, nullus compertus, et generatim, quae Ponti, Bithyniae, et Pergami regibus paruerunt, uti neque urbium magis mediterranearum, quantumlibet illustrium, quales fuere Sardes, Tralles, Laodicea, et Apamea Phrygiae. In ora Asiae minoris inde ab Rhodo usque ad Tarsum id genus numi ignoti. Sed nulla regio prae Ionia Alexandri observantior, nam omnium ejus urbium, quarum habemus monetam,

*) Num. vet. p. 81. t) Dutens Explic. p. 104. u) Num. vet. p. 82. x) Num. vet. p. 83.

numi hujus regis imagine insignes detecti sunt, si Ephesum, et Phocaeam demas, quarum numismata Alexandrina dubia videri possint, et Lebedum, sed quae a Lyfimacho diruta fuit ^y). Sane totum illud Asiae litus plurimis Alexandro beneficiis fuit obstrictum; frequentabatur enim coloniis Graecis, quae cum finitimis Persis bello fere semper sunt collisae, atque hae solae in causa fuere, cur bis a Persis transmissio exercitu in Europa sit belligeratum. Et cum Ionibus quidem vetus similitas, qui saepe unitis viribus Lydiam adflixerunt. Quare eae nationes, et Iones cumpri-
mis, Alexandrum tanquam servatorem suum dei instar venerabantur, et narrat Strabo ^z), supra Clazomenios esse lucum Alexandro dicatum, et ludos indici communitati Ionum, qui *Alexandrea* vocantur. Expensus hic Strabonis locus facit, ut credam, hos Alexandri numos a civitatibus Ioniae velut symbolam collatos, ut necessariis ad ea ludorum solennia sumptibus servirent. Quod tamen minime obest, quo minus in matui commercii usum venire potuerint, nam aequati pondere et forma monetae Macedoniae, quae tum communis erat, eundem quoque valorem et fidem obtinebant.

Eodem exemplo et aenei extra Macedoniam signati sunt, quod docent aenei cum epigraphe Phoenicia, de quibus infra.

III. Notae arithmeticae.

Praeter memorata sigilla in his Alexandri numis obversantur etiam literae variae, una pluresve, quarum alias indicare urbem, in qua culae sunt, modo dixeram. Verum sunt aliae sic conjunctae, ut arithmeticarum intuitibus speciem offerant. Tales sunt in numis Ascalonis literae: LA. IB. LS. K. KI. KE. KH., quos citat Pellerinius ^a), et museum Pembroek. ^b). In numis Magnesiae KF. ^c). In aliis habentur literae ΔA. ΔΘ. et BΣ. ^d).

De similibus literis differens Panelius in dissertatione, cui titulus: *Remarques sur les premiers versets du I. livre des Macabées*, eum non dubitaret, iis veros regni annos indicari, ac praeterea vivo Alexandro omnes hos numos signatos, vi numi literis ΔA notati veritus non est adferre, Alexandrum nequaquam annos XII., quod plerisque visum historicis, sed saltem annos XXXIV. imperando exegisse. At jam praeluserat viro erudito Harduinus, qui ex ejusdem generis literis triginta annos regnantis Alexandri confidenter collegit ^e), etli quod facile fuit viro varii ingenii, aliter rursum sentiat in chronologia veteris testamenti ^f). Panelii sententiam dum solidis argumentis impugnât Pellerinius ^g), sic de his literis opinatur: eas esse revera arithmeticas, sic tamen ut habeant naturam epochae ductae ab initio regni

^y) Paulan. in Attic. ^z) L. XIV. pag. 644. ^a) Mel. I. pag. 126. ^b) P. H. tab. 53.
^d) Pellerin. Mel. I. tab. II. n. 9. ^d) Pellerin. Rois. pag. 19. Mus. Lefroyan. pag. 153.
^e) Ad Plinii T. II. p. 673. ^f) pag. 575 ^g) Mel. I. p. 115, et Rois p. 18.

Alexandri, et continuatae etiam tum, postquam in vivis esse desit. Satis enim constare divinos ei honores habitos, ejusque memoriam aris, templis, et ludorum solennibus celebratam, in quorum sumptus hanc pecuniam feriri, et conferri solitam, atque hunc morem diu durasse, ut liquet ex numo, qui annum ΒΣ, seu CCII. offert.

In hoc dissidio mediam lubet inire viam, sic ut utriusque sententiae partem existimem tenendam, partem minus verisimilem. Facile mihi cum Pellerinio convenit, arithmeticis his notis non indicari annos regni Alexandri. At eo nequaquam mihi cum viro erudito convenit, quod eas certum statuit esse epochae indicium, numosque hos adeo post regis nostri excessum signatos. Tot habemus in variarum urbium numis sparsas per aream literas, quae ut arithmeticae esse possunt, tamen, quod constat, epochae annos non notant. Exemplo sunt numi Cyrrhi, alique ejus tractus, in quibus plerumque notae solitariae arithmeticae observantur, quin tamen ad epocham exigi possint, atque ut luculentiore exemplo utar, in numis Aradi passim cognitis, tam argenteis, quam aeneis praeter certos epochae numeros observantur alii ΘC. ΠC. CN. ΦΞ etc. quos hactenus certe constat, ab epocha deduci non posse, et aliud nobis hactenus incompertum indicare, forte quid adfuit notis LXI. CXX. CCCVIII. etc., quales obvii sunt in numis consularibus. Quod vero plurimum persuadet, hos numeros

ab epochae juribus arcendos, est, quod in iis comparent cum modici H, IA, IZ, tum aucti, ut ΒΣ. Nequaquam verisimile, aut institutum istud feriundae in Alexandri memoriam monetae in ea Graecorum levitate, et rerum apud eos conversione tot annos durasse, aut duorum omnino saeculorum intervallo in his numis fabricae modum (nam simillimi omnes sunt operis) et literarum formam nullas vices passam, quam constantiam nulla numorum series intra tot annorum spatium potest jactare. Accedit denique, quod similes notae arithmeticae, ut ΔΓ, leguntur etiam in numo ejus generis apud Magnesium Ioniae signato, quem recitat Pellerinius^{h)}, nullo alio hactenus exemplo, urbem Ionicam epochae annum monetae suae inscripisse dempta forte Epheso in suis cistophoris.

Ergo cum nulla nobis lex imponatur statuendi, id genus numos ultra Alexandri mortem porrigendi, malim eorum natales ipsis ejus regni annis finire, eosque ad exemplar eorum, quales in Macedonia prodiverunt, in urbibus Asiae, quae omnes ejus imperio paruerunt, percussos opinari.

IV. Numi similes barbari.

Paucis me expedio. Vt in numos patris Philippi, et ipsos etiam aureos Alexandri barbarorum artem involasse diximus, ita similem fortunam argentei hi regis nostri numi sunt experti, quorum multi extremam barbariem redolent. Non satis ad haec animum advertit Pelleri-

h) Mel. I. p. 121.
(Vol. II.)

nus, quando ejus farris unum propter literarum adfinitatem Thessalonicae vel Thespiis signatum est suspicatus¹⁾. Alii habentur, in quibus eadem artis perfectio, at epigraphes literae seu barbarae, seu, ut mitius loquar, Graecae peregrinis mixtae, cujus generis duplex exemplar proposuit Pellerinius²⁾. Eos existimo in Pamphylia, aut vicino tractu cufos, quibus in terris non quidem fuisse artis, sed linguae Graecae corruptelam, patebit ex iis, quae ad numos Aspendi et Selges differemus.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuvitis tectum. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. Hinc aquila cum sceptro transverso, illinc clava erecta, et juxta tria mala, omnia intra coronam, cujus media pars proxima aquilae est laurea, media altera juxta clavam querna. AR. I. (Mus. Caes.)

Thema perelegantis hujus numi, ut praecedentes argentei, in Jovis et Herculis cultu occupatur. Jovis est aquila et sceptrum summi imperii insigne, Herculis clava et mala Hesperidum. Vt attributa, sic et corona in utrumque numen divisa. Jovi competere lauream, notum. Eidem ut sacra quoque quercus, sic tamen et Herculi. Sane in numis inscriptis ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ, tum et Sardium obviis aeneis Herculis clavam corona quoque querna ambit. Sacra vero et illi quercus, quod sub hac exustus flammis, positoque, quod homi-

nis erat, deum induit, ut ait Callimachus: ὅπο δρῶν ὅσα θεῶδεσσι¹⁾, ac propterea insignem aram musei Capitolini, quae dedicata est *Herculi Victori*, praeter alia attributa exornat corona querna²⁾.

* * *

Caput Herculis imberbe in leonis exuvitis. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. Arcus et clava. AR. IV. (Mus. com. Vitzai.)

Similis argumenti numos in aeneis continuo videbimus.

Numi aenei.

Hi quoque per copiam viles, exigua varietate. Ex his multi ambigui, et varia eruditorum judicia experti. Neque enim omnes, qui ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ inscribuntur, necessario sunt Alexandri M., nam et Alexander IV. Cassandri F. in Macedonia regnavit, ut dicetur. Enumerabo hoc loco omnes, cum eos, qui per certas causas possunt Alexandro M. tribui, tum eos, quos eruditi alii huic ipsi, alii alteri cuiquam Macedoniae regi amant largiri, sic ut eos commemorasse contentus liberum in re incerta judicandi locum cuivis relictum velim.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuvitis tectum. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ, rarius: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. Clava, arcus, pharetra, tum per arcem varia minuta sigilla, et monogramma AP, aut similia. AE. III. (Mus. Caes.)

1) Suppl. I. pag. 11. k) Rois tab. II. n. 4. 5. l) in Dian. v. 159.

m) Mus. Cap. T. IV. tab. 61.

Hercules tritum in Alexandri numis argumentum. Similes numos in Macedonia fuisse cufos, dubium non est, sed non sola. Vulgavit Pellerinius horum similem, sed qui solito nomini ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ Phoenicias quoque literas coniungit, quales apparent etiam in ejus aureis et argenteis, ut diximus. Qui numus insignis docet primum, aeneos quoque in urbibus externis ad exemplar Macedonicum fuisse signatos, deinde, omnes id genus numos ad Alexandrum M. jure referri, quia alteri cuidam ejusdem nominis Macedoniae regi in Phoeniciam juris nihil fuit. S. Chrysofomus in Catechesi II. ad illuminandos, quae est Tomo II. p. 243, invehitur in eos, qui per superstitionem aenea Alexandri M. numismata capitibus et pedibus illigant. Si numi similes etiam in Phoenicia et Syria signati sunt, erant in vulgus parabiles.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΣ, vel BA. ΑΛΕΞΑΝΔΡΣ. *Clava, arcus, pharetra.* AE. III. (Wilde Sel. num. tab. III.)

Eadem fabrica, et iidem typi, quales in praecedentibus, numos hos eidem Alexandro tribuendos docent. At tum mirabor, jam Alexandri aetate valuisse pro OT, quae figla tertio demum, quod sciam, post Christum saeculo coepit usurpari, ut patet ex numis imperatoris Moesiae et Thraciae. Jure adeo quaeritur, utrum recte viderit Wildius, qui

hosce edidit. Mihi videre similem non contigit. Vide simile compendium paullo infra in numis Alexandri ab hujus morte signatis.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. X BA. *Clava, arcus, pharetra.* AE. III. (Mus. Caes.)

Cum id genus numi, quorum tres sunt in museo Caesareo, dempto epigraphes modo praecedentibus prorsus sint similes, dubitari vix potest, et hos esse Alexandri M., et divisa utraque litera legendum ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Huic geminum edidit Wildius, nisi quod epigraphen conficit solum ΒΑΣΙ. Vereor, ne reliqua epigraphae auctoris oculum fugerit; nam vix credam, genericum tantum regis nomen in numo propositum omisso proprio.

Commemorandi denique numi alii regum Macedoniae.

Caput Palladis. X BA. *Prora navis ad-dito saepe monogrammate AP., bipenni etc.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Medusae inter clypeos Macedonicos. X BA. *Galea dependente utrinque crista.* AE. III. (Haym. T. II. tab. 2. Pellerin Additions.)

Fulmen inter clypeos Macedonicos. X BA. *Similis galea.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput juvenile leontis exuviis tectum. X BA. *Eques lento gressu, infra monogramma.* AE. III. (Mus. Caes.)

n) Tab. III. num. 17.

Omnes id genus numos hoc loco collectos proposui, ut de iis omisso meo iudicio arbitrari lector pro libitu possit. Literas BA. in proxime praecedentibus verisimiliter significare Βασιλεως Αλεξανδρος mox vidimus. Vtrum literae BA. significant idem in numis praesentibus, sintque hi aut Alexandri M., aut Alexandri IV., an non potius Antipatri, vel Antigoni, examen est, nonnisi in conjecturas inutiles abiturum. Existimat Neumannus, tribui eos posse Antigono Dosoni, ne hic princeps, qui decennio Macedoniae praefuit, suis fraudetur numis, quando non suppetunt alii, quos illi jure tribuamus. Illud certissimum, nullam numorum classem tot habere ambigua, quot habet ea, quae regum est.

Numi Alexandri M. ab ejus morte signati.

Argenteos plures a Pellerinio propter adlitutas notas arithmeticas in hanc classem exigua veri specie repositos supra indicavimus. At sunt plures alii, quos certis indiciis ab ejus morte signatos potest evinci, alii, quos indiciis verisimilibus eodem referendos censeo. Sunt vero:

Caput Alexandri diadematum cum cornu arietis. X ΑΑΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Leo gradiens.* AR. IV. (Haym. T. II. pag. 13. item Catalogue raisonné pag. 2. quam in hoc posteriore abest cornu.)

Caput Alexandri nudum sursum spectans. X ΑΑΕΞΑΝΔΡΣ. *Cupido in leone*

eques. AR. (Schläger de numo Alexandri M.)

Numos hos operis, ut inter omnes convenit, elegantissimi Alexandro coaevos non existimo, cum quod ejus certam effigiem offerunt, quam in certis coaevs non observamus, tum quod pondere a solita ejus aetatis moneta multum differunt; nam nonnisi grana XX. aut XIII. perhibentur adpendere. Horum alter per literarum formam Z pro Ξ et s pro OT Alexandri aetate sane indiguus, etsi binos aeneos cum sigla s prodatur Wildius, sed quam lectionem jure in dubium revoco, ut supra diximus. Vidi Romae in museo Christinae aureum his similem, et nitidissimae item fabricae, sed quem continuo, quod ponderis et laminae exilis est, et literarum forma recentioris aevi, ab Alexandri aetate removendum suspicabar. Parum ergo feliciter Schlägerus numum suum esse Alexandro ipsi synchronum edixit, sic ut etiam conjicere non vereatur, ejus matricem esse a Pyrgotele elaboratam °). Enimvero operis elegantia non semper amicam artibus aetatem probat, cum habeamus aureos Postumi, Victorini, Tetrici summae elegantiae. Neque felicius comprobare est adnitus, posse Alexandri aevo competere scriptum Z pro Ξ, et compendium s pro OT. P). Sed jam typos persequamur.

Prior numus exhibet caput diadematum et arietis cornu conspicuum. Diadema obvium est in sequentibus aeneis.

o) l. c. pag. 2. p) l. c. pag. 39.

Cornu arietis vix in alio certo monumento adstituitur. Hujus causam expedit Clemens Alexandrinus ^{q)}: *Volebat autem, ait, et Alexander Ammonis filius videri, et corniger a sculptoribus fingi; verum teste Zonara ^{r)} tantum inter barbaros divinum suum genus est professus, non item inter Graecos. Corruptos ab eo Ammonis sacerdotes, ut Jovis se filium proclamarent, testantur omnes, qui ejus res gestas memoriae prodiderunt. Narrat vero etiam Athenaeus ^{s)}, revera eum nonnumquam gestare solitum et vestem Ammonis purpuream, et cornua tanquam deum. At enim is, qui sese hominem negavit, quam fuit alienus a patris Philippi modestia, qui his se verbis admoneri quotidie a puero voluit: Φίλιππε, ἀνδρῶκος εἰ, Philippe, homo es! ^{t)} Etiam passos et horrentes crines sinit citatus Schlägerianus, tum et aenei, quos infra describam, et tales eos fuisse indicat Aelianus ^{u)}: τὴν μὲν γὰρ κομὴν ἀναστρεφάαι αὐτῷ, arrectam ejus fuisse comam. Qui ejus formam regis plenius nosse cupiet, legat totum hunc Aeliani locum, et adeat Solinium ^{x)}, et Plutarchum ^{y)}. Denique erecto in coelum vultu fingitur pallim in iisdem aeneis. Hoc eum gestu fuisse a Lyfippo in aere fictum, docet insigne epigramma Archelai in Analectis Brunckii ^{z)}, cujus etiam posterioiorem partem memorat Plutarchus ^{a)}:*

Τὸν μὲν Ἀλέξανδρος καὶ ὅταν ἀπεμαξατο
μορφῶν

Λυσίππος. Τὴν ὅδῃ χαλκὸς ἔχει δύναμιν;
Αὐδακύντι δ' εἰσὶν ὁ χαλκὸς ἐς Διὰ
λευσῶν.
Γὰν ὕπ' ἐμοὶ τιθεμαι, Ζεῦ· σὺ δ' Ὀλύμπου
ἐχέ.
Audaciam Alexandri, et totam expressit formam
Lyfippus. Quemnam aes istud habet
significatum?
Loquenti similis est hic aeneus Jovem
suspiciens:

Terram ego mihi subjicio, Juppiter.
Tu tibi Olympum habes.
Eodem suspicientis gestu Constantinum quoque Magnum, qui Alexandri similis videri voluit, fuisse in numis effictum, in ejus moneta docebimus.

Leo partis averfae Alexandri ab Hercule originem facile indicat. Eodem consilio et M. Antonius IIIvir leonem monetae suae intulit, quod ab Antone Herculis F. trahere genus videri voluit. Potest etiam leo adludere ad somnium, quo vidit Philippus pater, sese uxoris Olympiadis uterum obsignare annuto, cui insculptus leo ^{b)}, quo de argumento vide plura in citata Schlägeri dissertatione ^{c)}. Is, qui Cupidinis specie leone vehitur, videtur esse genius Herculis, noto veteris superstitionis instituto, cuivis numini suum genium, qui alatus semper fingitur, assignantis. Idem argumentum est in celebri gemma a Protarcho scalpta, quam vide in gemmis a Stolchio editis. Cete-

q) Protept. pag. 47. r) L. IV. cap. 10. s) L. XII. p. m. 337. t) Aelian. V. H. L. VIII. c. 15. u) V. H. L. XII. cap. 14. x) Cap. 14. y) De Fort. Alex. Orat. II. z) Tom. II. pag. 58. a) de Fort. Alex. Orat. I. b) Plut. in Alex. cap. 2. c) pag. 23.

rum speciosam magis, quam veram puto Schlägeri explicationem, qui hoc typo Alexandri cum Roxane nuptias celebrari credidit ^{d)}).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ, rarius ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ.

Caput regis diadematum, et coelum suspiciens, vel:

Caput regis diadematum horrentibus capillis, vel:

Caput regis leonis exuviis tectum, vel:

Caput regis galeatum.

Epigraphe averſae: KOINON. MAKEΔONΩN. NEΩ. vel NEΩK. In aliis: B. vel ΔIC. NEΩK. vel: NEΩKOP. In alio apud Patinum, ſed ut reor, monetarii lapſu: KOINON. MAKEΔONΩN. B. ΔIC. NEΩKOPΩN. (Num. imp. p. m. 12.)

Typi:

Duo templa, in quorum medio urna ludorum. (Muſ. Caef.)

Ciſta ſemiapertura, ex qua ſerpens emergit. (Panel.)

Alexander eques citato curſu leonem haſta impetit. (Wilde.)

Alexander adſurgentem Bucephalum domans. (Liebe.)

In aliis obviis: Juppiter aetophorus ſedens, — Pallas Nicephora ſedens, — Leo gradiens, — Vir eques citato curſu etc.

KOINON. MAKEΔONΩN. Menſa, ſuper qua duae ludorum urnae inſcripto: ΟΛΤΜΗΙΑ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ., in area annus BNC. (Spanheim T. I. pag. 382. Patin.)

KOINON. MAKEΔONΩN. Leo gradiens, ſuperne clava, et annus EOC. (Hunter T. I. tab. 35.)

KOIN. MAKE. B. NEΩ. BEPAION.

Vir ſeminudus ad aram ſacrificans, juxta menſa, ſuper qua binae ludorum urnae, retro columella, cui impoſita urna, in area EOC. (Pellerin Rois p. 22. Muſ. M. Ducis.)

Sunt hi numi omnes AEnei IL formae. Argenteum unus produxit Begerus, eumque praeterea anno KHC notatum ^{e)}, ſed de cujus aut fide, aut lectione jure dubitem. 'Habes id genus numos apud Geſſnerum ^{f)}, Hunterum ^{g)}, in muſeo Caefareo.

Numi hi multis ab Alexandri morte annis, ut inter omnes convenit, ſunt ſignati, at quando, inquirendum. Harduinus annum EOC, qui in numo poſtremo Berhaeorum legitur, ab anno V. C. 706, nempe pugnae Pharfalicae deducit, quo admiſſo conſequitur, numum ſignatum V. C. 980 imperante Alexandro Sev. Ex quo arguit Pellerinius ^{h)}, alique, etiam reliquos id genus omnes, quos modo recitavi, quoniam fabrica, volumine, typis prorsus conſpirant, eodem imperante percuſſos. Addunt argumenta alia, nimirum numos aliarum urbium Macedoniae cum hujus imperatoris capite ſimili eſſe fabrica, ab hoc Alexandrum M. ſingulari quodam modo, atque inſtar dei obſervatum, quod in ejus templo apud Arcam Phoeniciae natus eſſet, cujuſque propterea nomen ipſum

^{d)} l. c. pag. 53.
^{h)} Rois p. 22, 24.

^{e)} Theſ. Palat. pag. 120.

^{f)} in Regg. Maced.

^{g)} tab. 34-35

adoptasset. Quae adeo causa fuerit, cur Macedoniae urbes in Alexandri Sev. gratiam veteris sui regis imaginem in numis suis resuscitaverint.

Sed enim non vereor confidenter contra Pellerinium adlerere, omnes hos numos non Alexandri Severi, sed Caracallae aevo deberi. Causam praecipuam ab inscriptionis modo repeto. Nam in folis numis Caracallae, inscriptis: KOINON. MAKEΔONΩN additur B. ΝΕΩ. ΚΟΡΩΝ, perinde ac in his, de quibus agimus; at in numis cum capite Alexandri Sev. nulla amplius neocoratus sit mentio. Non autem verisimile est, monetarios omisso fuisse ejus mentionem in numis Alexandri Sev., quam studiose addidere in numis cum capite Alexandri M., quos adserunt ejusdem imperatoris aetate signatos. Argumentum, quod Pellerinius pro Alexandro Sev. ex singulari ejus in hunc regem adfectu capit, multo acius pro Caracalla pugnat, de cujus infano in juvenem Pellaeum amore Dio, Herodianus, Spartianus innumera congestere testimonia. Et Dio quidem perhibetⁱ⁾, ab eo Alexandrum M. appellatum fuisse orientalem Augustum, scriptumque aliquando ad senatum, hujus regis animam in suum corpus subintrasse, quam ob causam nihil erat benevolentiae, quod non Macedonibus propter hunc regem impertiret, dictumque propterea per ludibrium fuisse Φιλαλεξανδροτατον. Narrat Victor, eum corpore Alexandri M. conspecto MA-

GNVM atque ALEXANDRVM se jussisse compellari, quam MAGNI appellationem confirmant etiam ejus consecrationis numi. Eodem praeterea teste adfidentium fallaciis eo est perductus, ut truci fronte, et ad laevum humerum conversa cervice, quod in ore Alexandri notaverat, incedens fidem vultus simillimi persuaderet sibi. Et quod cum primis huc facit, narrat Herodianus, Caracallam, cum in Thraciam Macedonibus conterminam venisset, continuo Alexandrum evalisse, ejusque memoriam omni modo renovasse, statuis et imaginibus per omnes urbes erigi jussis, quas inter refert etiam nonnullas ridicule depictas, quae uno corpore duas facies praeferrent, Alexandri M. et Caracallae^{k)}. Tum enimvero perspicuum est, eo jubente celebrata apud Philippopolin Thraciae certamina ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, quae toties in ejus urbis numis Caracallae capite insignibus memorantur, quorum tamen in nullo Alexandri Severi numo fieri mentionem videmus. At Macedonas cognito hoc Caracallae in Alexandrum adfectu libenter arripuisse occasionem aviti regis sui memoriam restituendi, et in aliis numis signasse hujus Augusti caput, in aliis regis, velut unum idemque esset et Caracalla, et Alexander M. Conjectura Pellerinii capta ex concordia fabricae cum numis Alexandri Sev. propterea nihil evincit, quod ea intra quinquennium, quod inter Caracallam et Alexandrum intercessit, ma-

i) L. LXXVII. §. 7, 9. k) in Carac.

gnopere variare non poterat, et si ty-
porum concordiam spectamus, a Cara-
calla rursus stare oportebit, nam Ale-
xander Bucephalum domans, qui saepe
in his Alexandri numis proponitur, tan-
tum etiam in Caracallae numis in Ma-
cedonia signatis, non alterius imperato-
ris occurrit.

Ex quo patet, annum EOC in Ber-
haeae numo, quod arbitrarie consti-
tuerat Harduinus, ad aram Pharalicam
exigi non posse. Froelichius eum cum
epocha Pompejana connectit¹⁾, in qua
quidem sententia annus EOC in Cara-
callae imperium recte incidit, verum
non satis rationis reperio, cur Berhaea
aeram Pompejanam usurparet. Verilimi-
le est, eam propria epocha ex quacun-
que causa usam, et forte ducta ab anno
V. C. 693, aut uno ex proxime conse-
quentibus, sic ut numus, de quo agi-
mus, signatus sit V. C. 967, quo anno
confiat Caracallam in Thracia Macedo-
niae finitima commoratum. Praestat
in his incertis non magnopere esse cu-
riosum, nam tum indagandum etiam
foret exordium aerae, quam offert an-
nus BNC in horum uno, tum et annus
KHC in numo altero, si modo sit ge-
nuinus, sed de quo difficile est quid
certi statuere.

Ad inscriptionem et typos quod atti-
net, ipsa literarum in his forma, Z pro
Ξ, et s pro OT in parte antica, horum
numorum seros natales arguit. Ipse ve-
ro Alexander per diadema ut rex, per

exuvias leonis ut Herculis abnepos, per
galeam ut heros proponitur. Alexan-
dri nonnunquam gestare pellem leo-
nis, et clavam instar Herculis solitum,
tradit Athenaeus^{m)}. Causam horren-
tium capillorum et vultus sursum erecti
paullo supra exposui.

Occasione ludorum a communi Ma-
cedonia obitorum hos fuisse signatos nu-
mos, satis evincunt vocabulum KOI-
NON, mentio neocoratus, et ipsorum
ludorum ΘΑΤΜΙΑ, et qui in ejus re-
gis honorem constituti fuere, ΑΛΕΞΑΝ-
ΔΡΕΙΑ.

Alexander cum leone ex equo pu-
gnans, nimirum in memoriam ejus facti,
quo leonem solus interemit, ut tradit
Curtiusⁿ⁾, quam deinde pugnam, opus
Lyssippi, dedicatam Delphis refert Plu-
tarchus^{o)}.

Rex Bucephalum domans. De singu-
lari hoc equo haec Gellius^{p)}, et Pli-
nius^{q)}, fuisse patriā Thessalum, emptum-
que talentis XIII., et sortitum nomen
Bucephali sive ab aspectu torvo, sive a
signo capitis bovini armo impressi. Com-
mendatur praeclara ejus in herum fides;
nam Alexandrum in India in medium
hostium agmen inconsultius progressum
multis jam confixus telis, et paene ex-
sanguis perrupto globo extulit, et tum
demum defectus viribus concidit. Ejus
ergo honori rex in iisdem locis urbem
Bucephalon condidit. Vide plura de hoc
equo testimonia apud Wilde^{r)}. Certo-
rem Bucephali effigiem teneremus ex

1) Not. elem. p. 45. m) L. XII. p. m. 537. n) L. VIII. c. 1. o) in Alex. c. 40.
p) L. V. c. 2. q) L. VIII. §. 64. r) Num. fel. p. 12.

numo, quem depictum sitit Gessnerus in suis regum Macedoniae numis ¹⁾, in quo infra equitem ipsa vox BOTKE legitur, cujus similem quoque, et pro genuino agnitum edidit Vallemontius, sed cujus fidem jure impugnavit Baude-
lotius, quanquam non impune. Vide utriusque acre dissidium in Memor. Tre-
volt. Majo 1707.

In numo Berhaeae typo duarum ur-
narum indicatur utrumque certamen su-
pra memoratum, tertia vero urna colu-
mellae imposita opinor indicari urnam
cinerariam ipsius regis (nam hoc modo
hae in veterum monumentis fingi sole-
bant) cujus honoribus hi ludi perage-
bantur.

* * *

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΜΕΓΑΣ. ΜΑΚΕΔΟ-
ΝΩΝ. *Caput Alexandri M. radiatum*,
in numo M. Aurelii. (Vaill.)

* * *

Neque in Macedonia solum honores
sibi postumos meruit Alexander, sed et
in urbibus Asiae. Exstant numi Nicaeae
Bithyniae nomine M. Aurelii et Com-
modi percussi, in quorum averfa: ΑΛΕ-
ΞΑΝΔΡΟΝ. ΝΙΚΑΙΕΙΣ. (Vaill. Mus.
Christinae.) — In aliis numis, quos in
Apolloniae Cariae moneta numero, le-
gitur ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΚΤΙΣΤ. ΑΠΟΛ-
ΛΩΝΙΑΤ., et proponitur *regis caput
leonis rictu tectum*. In numo Sagalassi
Pisidiae: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Etiam in Contorniatibus ejus duravit
memoria. Horum bini sunt in museo
Caesareo, in quorum uno: ALIXAN-
DER. (sic) *Caput regis leonis exuvitis
tectum*. In alio: ALEXANDER. MAG.
MACEDON. *Ejus caput diadematum, et
sursum versum*. Alios similes vide in hac
numorum classe.

Denique huc etiam pertinerent numi
illi, quos in ejus regis gratiam percussos
ab Alexandro Severo memorat Lampri-
dus ²⁾: *Alexandri habitu numos pluri-
mos figuravit, et quidem electreos ali-
quantos*. Verum cum auctor parum ido-
neus, tum quod similes hactenus com-
perti non sunt, orationis fidem elevant.
AV. AR. AE. C.

PHILIPPVS III. Aridaeus.

Philippi II. ex Philinna saltatrice La-
rissa filius mortuo V. C. 430 fratre
Alexandro post varia dissidia praefens
ab exercitu rex acclamatur adoptato
tum primum *Philippi* nomine, Perdicca,
cui annulum rex moriens tradiderat, re-
gum procuratore designato, quod ipse
animi angustioris, et tantarum rerum
incapax esset. Fratris funus eximia
pompa et apparatu, quem late descri-
psit Diodorus ³⁾, in Aegyptum deducit.
Mortuo Perdicca in Macedoniam reducit
in Antipatri, deinde Polysperchontis,
qui post hujus mortem res ibi procura-
bat, et uxoris Eurydices potestate fuit.
Hujus machinis cum ademptus Polysper-
chonti exercitus traderetur Cassandro

¹⁾ Tab. V. n. 21. ²⁾ in Alex. Sev. ³⁾ L. XVIII. c. 26. seq.

Antipatri filio, iratus ille Olympiadem Alexandri M. matrem ex Epiro, in qua hactenus latuerat, una cum Alexandro postumo Alexandri M. ex Rhoxane filio in Macedoniam reducit, quae conversis in se ex pristinae fortunae recordatione omnium animis facile Philippum in potestatem suam redigit, et per impotentiam muliebrem una cum uxore inter dirissimos cruciatus enecat V. C. 437, cum regnum umbratile annos VI. menses IV. tenuisset. Haec ex Diodoro et Justino.

N u m i :

Secundum ea, quae supra in Philippo II. moneta dixi, Aridaeo tribuendi videntur numi sequentes:

Caput Palladis galeatum. X ΦΙΑΠΠΟΤ, vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΑΠΠΟΤ. *Victoria stans d. lauream, f. tridentem.* AV.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. X ΦΙΑΠΠΟΤ, vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΑΠΠΟΤ. *Juppiter aetophorus sedens, per aream varia attributa, inter quae prora navis, supra quam ΔΤ. AR. I. et III. (Mus. Caes. et alibi.)*

Literis ΔΤ. in numis saepe indicari Lycios, in moneta urbium Lyciae docebimus. Constat praeterea, navim esse obvium typum in numis Phaselidis Lyciae, quo verisimile sit, quemadmodum id genus Alexandri M. numos per varias urbes signatos diximus, ita praesentem Lyciis natales suos debere. Istud si verum, certum est, numum hunc Aridaeo, non Philippo II. tribuendum, cui nihil unquam in Lyciam juris fuit, quo

argumento ea, quae supra in Philippo II. de numis ad Aridaeum pertinentibus disserui, non parum confirmantur.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. X ΦΙΑΠΠΟΤ. *Leo dimidiatus, infra fulmen.* AV. IV. (Pembrock P. I. tab. II. et P. II. tab. 51.)

Eadem adversa. X ΦΙΑΠΠΟΤ. *Clava, arcus, diota, in alio pro hac tridens.* AV. IV. (Pembrock P. II. tab. 51. Mus. Caes.)

Eadem adversa. X ΦΙΑΠΠΟΤ. *Tridens, juxta globulus.* AV. IV. (Mus. Caes. editus in mea Sylloge. I. p. 83.)

Caput Apollinis laur. X ΦΙΑΠΠΟΤ. *Fulmen, et caput leonis.* AV. IV. (Pellerin Rois tab. I.)

Perpetui in rarissimis his numis typi attributa Jovis et Herculis, quae numina cum in Alexandri quoque moneta perpetuum typum faciant, et in hac quoque, ut supra indicavimus, exstet numus certus Alexandri, qui tam pondere, quam typo simillimus est secundo hic descripto, verisimile est, omnes hos numulos huic Philippo tribuendos, recentis nimirum in moneta fratris typis secundum ea, quae supra in Philippo II. numis disserui.

Caput juvenile diadematum. X ΦΙΑΠΠΟΤ, rarius: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΑΠΠΟΤ. *Eques citato cursu variis per aream attributis, aut literis.* AR. III. AE. III. (Mus. Caes.)

Obvios hos numos propter aetatem

juvenilem, quam caput anticae praefert, Aridaeo tribuendos puto, qui revera admodum juvenis diem obiit. Si essent Philippi II., saltem in horum nonnullis provector aetas indicaretur.

AV. R. AR. AE. RR.

CASSANDER.

Filius ejus Antipatri, qui ab Alexandro in Perlas profecto rebus Macedoniae et Graeciae praepositus commissam sibi provinciam magna auctoritate rexit, eamque mortuo etiam rege retinuit, et cum annos natus LXXX. supremum sibi diem imminere sentiret, excluso filio Cassandro Polysperchontem Macedoniae et familiae regiae curandae praeposuit. Quod aegre ferens Cassander negatum sibi jus armis vindicare parat tanto majore fiducia, quod ab ipso Aridaeo adversus Polysperchontem evocatus fuit. Ergo impetratis ab Antigono copiis Macedoniam ingressus, cum interea caesum ab Olympiade, quam iratus Polysperchon ex Epiro accivit, cum familia Aridaeam reperiret, versis in hanc armis captam Pydnae interfecit, Rhoxanen cum filio Alexandro postumo Amphipoli arcte custodit V. C. 488, utroque quinquennio post sublato Macedoniam securus retinet. Restabat ex Alexandri progenie, unus Hercules sibi ex Barfine natus, annumque jam agens XVII., quem Pergami hactenus educatum in Macedoniam ad patris regnum recuperandum arcessit Polysperchon, verum effecit ingentibus promissis

Cassander, ut juvenis ab ipso, qui evocaverat, proditus e medio tolleretur V. C. 445, cumque eo et Alexandri, et Heraclidarum stirps, quae inde a Carano Macedoniae imperavit, tumultu inferretur. Regno in hunc modum per continuatas caedes parto ac stabilito, et potentium aemulorum insidiis virtute juxta ac artibus elisis moritur ex aqua intercute V. C. 458.

Vxor *Thessalonice* Philippi II. filia, cujus miseram fortunam in proximo Antipatro intelliges. Ex ea suscepti filii Philippus IV., Antipater, Alexander IV., qui sibi ordine succedere. Haec ex Diodoro, Justino, Pausania.

Numi:

Caput Herculis imberbe leonis exuvias tectum. Ξ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΤ. *Leo proeumbens.* AE. III. (Mus. Caes.)

— ΑΣΑΝΔΡΟΤ. *Caput Palladis galeatum.* Ξ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚ. *Equus liber currens, in area clava.* AE. II. (Pembrock P. II. tab. 53.)

Videntur signati hi numi, antequam in regium nomen involasset Cassander. Numus alter signatum se Thessalonicae profitetur, de qua urbe, dicta antea *Thermae*, haec Strabo *): *κτισμα δ' ἐστὶν Κασσανδρεῦ, ὃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς ἑαυτοῦ γυναίκας, παιδὸς δὲ Φιλίππου τῶ Ἀμύντῳ ὀνόμασεν.* Opus vero est Cassandri, qui eam ex nomine uxoris suae, filiae Philippi Amyntae appellavit. Sic et Potidaeam de nomine suo Cassandream dixit.

*) L. VII. in excerpt.

PHILIPPVS IV.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΤ.

Vir nudus lento equo vectus. In aliis:

Leo gradiens. AE. III. (Mus. Caes.)

Galea. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ.

Pilum hastae. AE. III. (Haym.)

Galea. X K intra quadratum. AE. III. (Mus. Caes.)

Jam sese regem profitetur, nimirum ex quo Antigonus victo navā pugna Ptolemaeo signum extulit. Tamen Cassandri moderationem collaudat Plutarchus prius more suo scribentis epistolas, etsi ipse rex passim scriberetur et diceretur^y). Propter typum galeae tertium quoque numum Cassandro tribuit Neumannus, sic ut το K partis averſae sit litera princeps vocis Κασσανδρος^z), cujus praeclaro judicio facile subscribo.

Caput diadematū barbatum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. *Juppiter nudus stans d. fulmen intorquet, f. extēta* - - AE. (Pembrock P. II. tab. 53.)

Mirus hic numus visus Froelichio, quoniam hac aetate barbā non aluere Macedones^a). Similem difficultatem supra in Archelai I. numis objectam vidimus. Difficile est de numo non viso ferre judicium.

AE. C.

Cassandri filius natu maximus. Patri succedit quidem, sed paullo post tabe absumitur^b).

N u m i.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΤ, vel BA. ΦΙ. *Vir nudus lento equo vestus, d. elata.* AE. III. (Mus. Caes. Liebe p. 104.)

Huic Philippo numos hos tribuendos puto, quia tam fabrica, quam typis cum Cassandri patris numis conspirant. Cum regnum certo capeſſiverit, verisimile non est, eum numis caruisse.

AE. R.

ANTIPATER.

Alter Cassandri F. fratri mortuo succedens regnum matris Thessalonicae caede auspicatur vitam etiam per ubera materna deprecantis. Causa parricidii fuit, quod in regni divisione plus fratri minori Alexandro, quam sibi favisse videretur. Non multo post idem Alexander scelus caelo fratre expiat^c). Ejectum ab Alexandro, occisum a Lyſimacho socero tradit Justinus^d).

N u m i :

Numos Goltzii inscriptos : ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΤ. tum denique recipiendos censeo, cum ab alio quoque promulgatos intelligam.

y) in Demetr. p. m. 896. z) Num. pop. P. II. pag. 146. a) Not. elem. pag. 140. b) Pausan. L. IX. p. 725, Justinus. c) Pausan. d) L. XVI. c. 2.

Eidem Antipatro Liebeus Wildium secutus largitur numos, in quibus comparet monogramma ANTI., sed quos rectius Antigono Gonatae tribuendos suspicor, ut in hoc dicetur. Antipater ergo certis numis caret.

ALEXANDER IV.

Ad vindicandam matris caedem Detrium Antigoni Asiae regis filium advocat, mox ipse ab eodem, quem socium adseverat, e medio tollitur *).

N u m i :

Caput juvenile diadematum, X BAZI. AEOΣ. AΛEΞANΔP. Eques nudus citato gressu, in arca bipennis. AE. III. (Mus. Caes. Haym.)

Quo minus hos Alexandro M. tribuam, causa est, quod in hujus certis numis ejus caput non reperitur. Hoc permisso alteri Alexandro opportunius adcommodari non poterat, ut jam conjecit Haymius.

AE. R.

FAMILIA ANTIGONI.

Exstincta Antipatri stirpe in Macedonia invalit Demetrius, eamque posteris transmissit, in quorum postremo Perso regnum istud illustre desit. Fuit hic Demetrius filius Antigoni Asiae regis, cujus hoc loco numos, etsi Asiae debitos, lubet recensere, cum quia ipse Macedo fuit, et pater stirpis regiae, tum

quia idoneum in Asiae provinciis locum non reperio, quo ejus regis numi opportune figerentur. Commode etiam sic moneta patris jungetur monetae filii, praecipue cum et utriusque typi conspirent.

ANTIGONVS Asiae rex.

Natus in Macedonia per Temenidas ab Hercule ducere originem credebatur ¹⁾, atque ob hanc causam existimo Alexandrum M. a Seneca hujus Antigoni dici nepotem ²⁾. Philippo II. et Alexandro M. in omni militia socius ³⁾ hoc mortuo in celebri provinciarum divisione Phrygiam majorem fortitus est ⁴⁾. Inter varia bella, quae cum Alexandri ducibus gessit, illud sibi ad gloriam illustre fuit, quo Ptolemaeum cum foederatorum classe prope Citium et Salaminem Cypri V. C. 448 vicit. Quo successu elatus regem se filiumque Demetrium a populo appellari iussit, cujus mox exemplum secuti sunt Ptolemaeus, Seleucus, Cassander, et Lyfimachus ⁵⁾. Post haec cum turbare non desineret, a foederatis regibus bello petitus collatis ad Ipsum Phrygiae signis victus caesusque est V. C. 453.

N u m i :

Caput Palladis galeatum. X BAZI. AEOΣ. ANTIFONOT. Victoria stans d. tridentem. AV. III. (Froelich Ann. Syr. p. 11. ex mus. Fawkeser.)

Caput hispide comatum ac barbatur,

e) Pausan. Justinus. f) Heinecc. in regib. Maced. pag. 99. g) de ira L. III. cap. 27.

h) Justin. L. XVI. c. 1. i) Ibid. L. XIII. c. 4. k) Ibid. L. XV. c. 2.

redimitum corona incertae rationis. X BA-
ΣΙΑΕΩΣ. ANTIGONOT. *inscriptum pro-*
rae navis, cui infidet Apollo nudus d.
arcum praetendens, in imo monogramma.
AR. I. (Mus. Caes. Dutenf.)

Caput simile corona hederacea redimi-
tum. X Eadem averfa, sed praeterea po-
ne Apollinem tridens navi infixus, in imo
delphinus. AR. I. (Winckelmann Anmerk.
in fronte operis.)

Numum primum aureum ab Antigo-
no cufum secundum exemplar numorum
aureorum Alexandri M., intuenti patet.
Pluribus istud regibus placuisse, diximus
in ejus regis numis.

Sequentes argentei plura offerunt ob-
servatu digna. Caput numi prioris Froe-
lichius esse Neptuni censuit. Facile con-
sentio cum viro erudito propter cultum
capitis horridiorem, qui vulgo tribui Ne-
ptuno consuevit, nimirum apposite ad
maris indomiti ferociam, cui imperavit,
unde et omnis ejus soboles saeva, trucu-
lenta, inhospitalis. Rite etiam Neptunus
cum averfa connectitur, cujus, ut dice-
tur, typus ad victoriam maritimam ad-
ludit. Confirmant istud numi filii Deme-
trii, similis utrinque argumenti et expli-
catus, nisi quod in his non caput tantum
Neptuni est, sed totus ipse flans, et tri-
dentem intorquens. Corona, qua caput
redimitur, videtur esse ex herbae cujus-
dam marinae genere. Dutenfius contex-
tam ex corymbis putat, verum ubi co-
rymbi, ibi hederace folia, ut passim vi-
dere est in numis cistophoris, et alibi;

ad haec corymborum multo alia est for-
ma, quam quae in id genus numis exhi-
betur. At enim satis apparet, virum eru-
ditum fuisse a Winckelmanno in partes
tractum. Hic in suo caput Panos vidit,
sed argumenta, quae adfert, aut fallunt,
aut nihil probant ¹⁾: Νοῦν, coronam he-
deraceam Pani quoque competere, ut
patet ex numis Panticapaei, sed certae
Panos imagines cornu capiti adstituunt,
aut aures porrigunt, ut videre est in nu-
mis Arcadum, et horum urbis Megalo-
poleos, Antigoni I. Gonatae, Pellae Ma-
cedoniae, Panticapaei etc. Ergo cum deos
sola plerumque discernant attributa, mal-
lem dicere Bacchum propter hederam, et
Indicum propter barbam, quo modo et
Bacchum Indicum in numis Tarenti, et
Naxi Siciliae hederam redimitum videmus.
Firmat sententiam Herodianus, qui nar-
rat ²⁾, hunc ipsum Antigonum Διονύσου
παντα μιμνήσκον, καὶ κισσὸν μὲν περιτίθενται
τῇ κεφαλῇ ἀντὶ καυσίας καὶ διαδημάτων Μα-
κεδονικῆς, θυρσοῦν δὲ ἀντὶ σκηπτέρος φέροντα,
Bacchum in omnibus imitatum capiti pro-
causis et diademate Macedonico im-
posuisse hederam, et thyrsus pro sceptro
gestasse. Ergo cum tum nondum caput
suum inferere numis auderet, quod ab
Alexandri successoribus serius factum,
Bacchi, quem praecipue observaverat,
caput intulit, et quidem Indici, nam spe-
ravit, praecipue post insignem ad Cyprum
victoriam navalem, se omnes socios re-
ges debellaturum exemplo Bacchi a vi-
ctoriis Indicis celebrati.

1) l. c. pag. 99. 2) in Commodo.

Typus navis in parte averſa ad eandem, quam dixi, victoriam haud dubie pertinet, ut et typi ſimiles in numis filii Demetrii. Apollinis ſedentis cauſa obſcurior. Apollinem ſedentem cum arca habemus etiam in numo Nicoclis Paphiorum regis. Et habuere Cyprii obſervandi Apollinis cauſas luculentas, ut olim diſputavi *), Ipſe modus Apollinis navi inſidentis arguit, Antigonum huic quoque deo victoriam acceptam tuliffe. Forte juxta in litore ſtetit templum Apollinis, qui Antigonus mari pugnantiem ſic reſpexit, ut idem ſerius Octavianum ad Actium deſuper reſpexit.

AV. RRRR. AR. RR.

DEMETRIUS I.

Filius Antigoni. Quia acer erat in capiendis urbibus, dictus πολιορκητης, expugnator urbium, vel, ut explicat Seneca °), egregiam artem quaſſandarum urbium profeſſus. Patri primum in bellis omnibus egregiam operam praefſtitit, et ſelata V. C. 448 de Ptolemaeo et foederatis inſigni ad Cyprum victoria navali cauſa fuit Antigono patri, cur is palam regium nomen uſurparet, et eundem honorem filio quoque impertiret. Victus ſubinde una cum patre a foederatis Ptolemaeo, Seleuco, Lyſimacho, Caſſandro apud Ipſum Phrygiae, qua in pugna patrem amiſerat, perdita Syria et magna parte Aſiae Athenas transmittit, evocatusque ab Alexandro Caſſandri F. Ma-

cedoniae rege, ut ſibi adverſus fratrem Antipatrum ſubſidio eſſet, ſpecie ferendi auxilii Alexandrum ipſum interfecit, et V. C. 461 Macedoniam rege vacuum ſibi ſubjicit. Bello idcirco a Pyrrho Epirota petitus inſita cum hoc pace recuperandae Aſiae cauſa bellum ingens molitur, verum praeventus a regibus foederatis, ejectusque e Macedonia, quam annos VI. tenuerat, cum turbare in Aſia non deſiſſeret, captus a Seleuco, et liberali in Syria cuſtodia detentus moritur V. C. 470. Cineres ab Antigono F. apud Demetriadem Theſſaliae a ſe nominatam conditi.

Vxor Phila, ex qua natus Antigonus, qui poſt varias vices Macedonia recuperata regnum ſirpi ſuae cum Perſeo exiturae reliquit.

Vxores et familiam reliquam vide apud Plutarchum °). Illuſtrior Siratonice filia, primum Seleuci I. deinde Antiochi I. uxor. De Lamia famoſo ejus ſcorto vide Aelianum ¶), Alciphronem ¶), ac praecipue Plutarchum in ejus vita.

N u m i :

Mulier alata navi inſiſſens tuba, quam d. tenet, canit, ſ. ſcipationem. X BΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Pallas gradiens pendente ex utraque manu ala d. haſtam intorquet, ſ. clypeum praetendit, in area monogramma in formam bipennis. AV. II. (Editus in meis Num. vet. p. 84. ex muſeo M. Ducis:)

*) Num. vet. p. 241. °) de Conſt. ſap. c. 5. ¶) in Demetrio. ¶) V. H. L. XII. c. 17, ¶) L. II. epiſt. I.

REGES MACEDONIAE.

Eadem adversa. In aliis: *Victoria d. coronam, f. palmam tenet.* Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Neptunus nudus gradens d. tridentem intorquet, et sinistram praetendit strophio obvolutam, cujus duae extremitates dependent, in area A, et monogramma circulo inclusum.* AR. I. (Pembrock) AR. III. (Mus. Caes.) In area Hayniani est ΑΘΕ. AR. III. (T. II. p. m. 97.)

Caput regis diadematum, et cornu taurino horrens. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Neptunus seminudus saxo insidens d. acrostolium; f. tridentem.* In aliis: *Neptunus nudus d. pede saxo insistens f. tridentem, per arcem varia monogrammata.* AR. I. (Mus. Caes.)

Caput regis tenui filo revinctum. Ξ *Aversa ut in numo II.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Herculis imberbe leonis exuvii tectum. Ξ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Juppiter aetophorus sedens, in area clava.* AR. I. (Pellerin.)

Generatim ad hos numos praemonendum, omnes videri signatos tum, cum Macedoniam obtineret Demetrius, quod apparet ex monogrammatibus, quae simili forma obvia sunt in numis tam urbium, quam regum Macedoniae.

Typi Neptuni, mulieris alatae tubam animantis, et Victoriae, praecedentes sunt memoratae supra victoriae maritimae, ex qua Demetrio maximum nomen, et titulus regius accessere. A ceteris Atheniensibus fuisse dictum Neptuni filium, late narrat Athenaeus *). Ad mulierem

in his numis alata quod attinet, video ab antiquariis passim Victoriam dici sive illam, quae lauream cum palma gerit, sive alteram, quae tubam animat. Priorem esse Victoriam, quis inficiabitur? At cur alteram, quae tuba canit, Victoriam passim dicant, ignoro. Alae certam Victoriam non faciunt, nam secus et Nemesis, Auroramque dicere Victoriam oportebit. Quid vero Victoriae cum tuba saltem secundum certa monumenta? Si ergo Auroram a Victoria sui distinguunt equi, Nemesis frenum, rota, gryphus, nescio, cur non et tuba aliam a Victoria deam eloquatur. Equidem existimo, certam nobis hoc signo Famam proponi non ignobile sane illam numen, cujus meminere poetae praestantissimi, vetustissimique. De ea Hesiodus in poematibus versibus carminis, quod Opera et Dies inscribitur:

Φημὶ δ' ἑ τις πεμπαν ἀπολλύται, ἥτινα πολλοί

Λαοὶ φημίζουσι. Θεὸς γὰρ τις ἐστὶ καὶ αὐτῇ.
Fama vero nulla prorsus perit, quam multi

Populi divulgant, quippe dea quaedam est et ipsa.

Atqui Famae tanquam deae stetit Athenis aram, testis est Pausanias †), tum et Aeschines perhibens, a majoribus aram Athenis positam Famae, ut maximae deae ‡). Neque vero et populo orbis victori ejus ignotum numen, quando teste Plutarcho §) ejus aedes Romae stetit ad novam viam, regione adeo urbis XII

s) L. VI. p. m. 253. t) L. I. c. 17. u) Orat. in Timarch. p. 279, et de Fall. leg. p. 418. x) de Fort. Rom.

Alas habuit ex eadem causa, ex qua Mercurius et Iris; nimirum ut hi nuncii, sic et nuncia Fama teste jam ipso Homero ²⁾).

μετα δε σρισιν 'Οσσα διδχει,
Οτρυνες' ιεναι, Διος ἀγγελος.
interque ipsos fama accendebatur,
Incitans ire, Jovis nuncia.

Quo praeunte passim a poetis et nuncia, et, quod sequitur, pennata dicitur. Sic aves apud Aristophanem sese extolles inter alia crepant ³⁾): Φημη γ' ὕμιν ἔρως ἐστι, Fama vobis avis est. Et Nonnus ⁴⁾):

Ἦδη δ' ἐνθα καὶ ἐνθα δι' ἀστειος ἑκτατο
Φημη

Ἀγγελος αὐτοβοητος κ. τ. λ.

Jam vero hinc et hinc per urbem volitabat Fama

Nuncia per se clamans.

Et Virgilius ⁵⁾):

Interea pavidam volitans PENNATA
per urbem

NUNCIA FAMA tuit.

Nota est ejusdem Famae alatae descriptio apud eundem Maronem ⁶⁾), cui adde Nasonem ⁷⁾). Atque ut Famae, sic et Infamiae alas tribuerunt poetae. Silius Italicus ⁸⁾):

et atris

Circa te semper volitans Infamia pennis.

Famae convenire tubam, et quidem apte in causa praesente, cum vellet Demetrius suae laudes victoriae per univcrsum or-

bem strepere circumferri, nemo negaverit. Alata quoque Siren in denario gentis Petroniae tuba canit, sed diversa causa, haec ut delectet, Fama, ut promulget. Addo denique, Famam eodem modo tuba canentem proponi etiam apud Pembrock ⁹⁾). Famae complura miracula lege apud Plutarchum ¹⁰⁾).

De Pallade numi I. hoc cultu incedente agetur in numis Thessalorum.

Numum secundo simillimam, eumque aureum edidit Goltzius, in quo praeter regis nomen praetenditur inscriptum ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ, qui si vere exstitit, apud Demetriadem Thessaliae se cunum proficitur. In area numi Haymiani dixi, legi ΑΘΕ. Constat ex Plutarcho et Athenaeo supra laudatis, fuisse Athenienses Demetrio propter praeclara in se collata beneficia jure obstrictos, praecipue quod eos a Cassandri ac Ptolemaei jugo liberavit, ac propterea immodicos illi in communi laetitia honores decrevisse, quos ibi enumerat Haymius, inter quos adeo recenset etiam numum praesentem ejus nomini dedicatum. Illud fide adcuratissimi Haymii; at in simili et integerrimo musei Caesarei legitur tantum A; juxta quidem est O, sed intus est monogramma, ut adeo pro Θ haberi non possit. Elementum E prorsus abest.

In numis III. et IV. sistitur caput regis diadematurn, et tauri cornu armatum. Adoptanda videtur Spanhemii sen-

2) Il. B. 93. 3) in Avib. v. 721. 4) Dionys. L. XLVI. v. 1. 5) Aen. L. IX. 473.
6) Aen. IV. 173 seq. 7) ex Ponto L. IV. ep. 4. v. 12. 8) Panie. XV. 96. 9) P. II. tab. 58.
10) in Aemilio cap. 24, 25.

tentia, censentis *), Demetrium hujus sibi animalis cornu addidisse Bacchi causa, quem is in omnibus tam belli, quam pacis studiis proxime aemulari conatus est, ut testantur Diodorus *), et Plutarchus i). Quin ipsum ejus patrem Antigoni eodem modo fuisse in Bacchum adfectum, disertè tradit Herodianus supra in patris numis citatus. At Bacchum non minus cum cornibus arietis fuisse propositum, quemadmodum vidimus in Lysimacho, et videbimus in numis Cyrenes, sed etiam tauri, abunde dixi in dissertatione de tauro cum facie humana Campaniae numis adjecta. Quoniam Seleucus I. Demetrii gener tauri cornua in numis jactat, videri posset, socerum in generi praepotentis gratiam eodem cultu usum. At verisimile dixi, hos Demetrii numos signatos tum primum, cum Macedoniam obtineret, sed tum jam inimico fuisse in Seleucum animo constat.

Etiam argenteum III. formae, in quo: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ typo noctuae, hujus esse regis, et signatum Athenis conjicit Pellerinius *), sed hic verisimiliter aliorum pertinet, et inscriptum nomen videtur esse magistratus.

AV. RRRR. AR. R.

PYRRHVS, LYSIMACHVS,
SELEVCVS.

Exacto V. C. 467 Macedonia Demetrio regnum inter se partiuntur Pyrrhus Epirota et Lysimachus. Anno sequente

pulso etiam Pyrrho solus illud obtinet Lysimachus. Hoc V. C. 472 in Phrygia victo caesoque Seleucus Macedonia potitur, sed paullo post a Ptolemaeo Cerauno interficitur.

Numos Pyrrhi vide in numis regum Epiri, Lysimachi in numis regum Thraeciae, Seleuci in numis regum Syriae.

PTOLEMAEVS Ceraunus.

Ptolemaei Soteris filius, a patre succedendi spe exclusus Seleuco sese adplicat, verum, ut diximus, benefactorem perfide interimit, et Macedoniam invadit. Gallis duce Belgio vicina infestantibus obviam temere progressus conferta pugna occumbit circiter V. C. 473. Propter singularem in rebus agendis celeritatem dictus Κεραυνος, Fulmen i).

* * *

Ei hactenus tributum fuere numi aenei, in quorum averfa: ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ typo fulminis, quo credebatur, ad ejus nomen adludi. Verum praeclare evicit Pellerinius, quoniam in omnium horum area comparet monogramma ΜΑΓ., eos Ptolemaeo II. Philadelpho restituendos, signatosque ejus nomine in Cyrenaica, quo tempore frater illius uterinus Magas eam provinciam administravit, ut dicitur.

Alius argenteus inscriptus: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΚΕΡΑΤΝΟΤ inter Goltzii fallacias amoliciendus.

g) T. II. p. 395. h) L. XX. cap. 92. i) in Demetr. pag. 389. k) Rec. I. pag. 144.
l) Pausan. L. I. c. 16.

**MELEAGER, ANTIPATER,
SOSTHENES.**

Meleager et Antipater in his turbidis Macedoniae reges memorantur ab uno Eusebio, quorum illum menses duos, hunc mensem cum semisse regnasse perhibet.

Sosthenes unus ex regni primoribus cum Macedonum reliquiis, qui ex postrema clade evasere, patriam adversus Gallos egregie tuetur. Oblatum a suis regis titulum aspernatur, uno ducis nomine contentus. Cum biennio rempublicam sustentasset, a Brenno cum ingente Gallorum exercitu adventante facile victus regnum victori cedere cogitur ^{m)}.

* * *

Omnium horum trium, etsi aut paucorum tantum dierum, aut ne reges quidem fuere, numi tamen reperti sunt, aurei perinde, ac argentei, verum, quod caput est, ab uno tantum Goltzio, videlicet: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΕΛΕΑΓΡΟΤ—ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΤ—ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΩΣΘΕΝΟΤ.

ANTIGONVS I. Gonatas.

Demetrii Poliorcetae filius cognomen-
to *Gonatas*, quod apud Gonatas Thes-
saliae educatus fuerat ⁿ⁾, insignis a pie-
tate in patrem nominis, quem a Seleu-
co captum redimere omnibus modis,
semetipsum obsidem offerens, adlabora-
vit. Rex in Macedonia agnitus bis a

Gallis, Pyrrho, ejusque filio Alexandro
regno exactus turbatum iplos XXXVI.
annos habuit imperium, mortuus V. C.
512.

Vxor *Phila*, Seleuci I. filia, e qua
natus *Demetrius II.* ^{o)}

N u m i :

*Caput virile imberbo turgentibus e fronte
binis cornibus, aure acuta, pone pedum;
aream ambiunt septem scuta astris insigni-
ta. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΓΟΝΟΤ. Pal-
las gradiens pendente ex utraque manu
ala d. fulmen intentat, s. clypeum prae-
tendit, in area galea dependente utrinque
crista, et variae literae. AR. I.*

Spanhemius ^{p)}, et Begerus ^{q)} consen-
tiunt, capite anticae exhiberi Antigoni
ipsum, sed hoc nomine II., eumque or-
natum Panos cultu. Rationem addit Be-
gerus, data regi ejus dei attributa, quia
pro Arcadibus, quibus is praesidet, ad-
versus Cleomenem Spartanum pugnavit,
quod late persequitur Polybius; quin
non abhorre a vero, numum ipsum
ab Arcadibus signatum. Haec eruditi
Ilviri. At falluntur nimio. Etenim ut no-
vi, addita saepe fuisse regibus, quae deo-
rum fuere propria, tamen caput numi
praesentis propter aurem manifeste acu-
tam nequaquam regis est, sed ipsius Pa-
nos. Fuisse hujus dei cultum per Mac-
doniam vulgatum, docemur numis com-
muni Macedonum nomine vulgatis, aliis-
que ejus regionis urbium, ceu Pellae,

m) Justinus, Eusebius. n) Euseb. in Chronico, Athenaeus L. IX. p. m. 400. o) Reineccius.
p) T. I. p. 385. q) Th. Br. T. I. p. 247.

in cujus numis coloniae nomine cufis Pan sedens typus obuius, atque eodem putato pertinere capros coniscantes, qui sunt in numis Amphipolis et Thessalonicae. Notum etiam. Aegae, vetustam Macedoniae urbem, a capris Pani sacris traxisse nomen, notusque in mythologia Aegipan Jovis ex Aegae Panos uxore filius ¹⁾. At cur Antigonus Gonatas ejus dei imaginem, quod neque hactenus; neque postea a regibus Macedoniae factum, tam magnifice jactet, certam reperio causam. Narrat Pausanias ²⁾, Brennum cum Gallorum exercitu ad diripiendum Apollinis templum Delphos profectum nulla apparente causa tanto terrore perculsum, ut conversis repente vestigiis turbatisque ordinibus cum suis omnibus ne uno quidem elapso internecione caederetur. Jam vero satis constat, omnem metum nullo certo auctore immisum *Panicum* ἀπο το Πανος fuisse dictum. Addit eodem loco Pausanias: τα γὰρ ἀπο αἰτίας ἐδεμῖας δειμῶτα ἐκ τῆς (Πανος) φασὶ γινέσθαι, terrores enim a nulla causa ortos a Pane ajunt injici. Idem observat scholiasta ad Euripidis Πανος δέρας ³⁾, et Cornutus ⁴⁾. Inconsultum hunc metum teste Dionysio Hal. ⁵⁾ Romani Fauno imputavere, sive cum insolitae species oculos hominum exterrant, sive voces divinae aures eorum percellunt. Sed Faunus a Pane vix differt. Causam, cur timoris hujus auctor creditus fuerit Pan, vide apud Anonymum de Incredibilib.

in Opuſc. mythol. Gallei p. 89. Quin et Pana ludum sibi quaerere ait Val. Flaccus, cum injecto noctu terrore totos exercitus et armenta ruere in diversa, perque montium saltuumque avia videt ⁶⁾. Ergo cum hujus quoque Gallorum trepidationis auctor Pan vulgo crederetur, satis causae fuit, cur Antigonus ejus dei, cujus beneficio liberata Graecia, et ipse paternum regnum recuperavit, effigiem monetae imprimendam curaret. Vide huc pertinentia etiam ad numum sequentem. Hoc ex Pausania captum argumentum si valet, dubitari nequit, insignes hos numos esse Antigoni I., non, quod alios censuisse diximus, alterius.

Commodus hic locus agendi de cornibus hircinis, quae reges Macedoniae galeae inferere consueverunt. Ea non solum commemorat Plutarchus, cum narrat, Pyrrhum agniti ex *crisis illustribus et cornibus hircinis* ⁷⁾, tum et Livius perhibens ⁸⁾, Philippum V. in pugna ad Sicyonem in arborem impetu equi illatum, cornu alterum galeae praefregisse, quod ab Aetolo quodam repertum, regio hoc insigni passim cognito, famam interfecti regis vulgavit, sed eadem haec cornua oculis subjicit denarius L. Marcii Philippi, qui pictum sistit caput Philippi V. Macedoniae regis tectum galeae ad mentum clausa, ex cujus vertice bina hircorum cornua protuberant. Adde galeam cornu praefixam in numis Tryphonis Syriae regis, quos vide. Verifi-

¹⁾ Hygin. Astron. L. II. c. 13. ²⁾ L. X. c. 23. ³⁾ Medaea v. 172. ⁴⁾ de Nat. deor. c. 27. ⁵⁾ L. V. p. 290. ⁶⁾ Argonaut. L. III. v. 48 seq. ⁷⁾ in Pyrrho p. 389. ⁸⁾ L. XXVII. c. 33.

mīle videtur, ejus rei causam petendam ab ipso Carano, qui ducibus capris Edessam cepit, cujus tam firma deinceps fuit memoria, ut reges posteri capras in exercitu constanter alendas cararent, et fuisse adoptata a regibus horum animalium insignia, quibus regnum debueret. Ex quo creverit etiam in ipsum Pana Macedonum adfectus, cui hirci caprique sacri fuere.

Numum hunc, ejusque similes cufos in Macedonia dubitari nequit; nam Palas hoc cultu, ut dicitur in Thesalorum numis, passim sese offert in moneta Macedoniae et Thessaliae, deinde galea hujus formae jam occurrit in area tetradrachmorum Alexandri M., frequentius vero in aeneis Antigoni nostri, de quibus mox, et Philippi postremi, ut et monogramma HP. fere Macedoniae proprium dici potest.

Caput Palladis galeatum. Ξ BA. Vir nudas imberbis et caudatus turgentibus e fronte binis cornibus tropaeum statuit, in area monogramma literis ANT. constatum, plerumque adjututa galea, rarius pro hoc aliae literae. AE. III. (Mus. Caes.)

BAZI. Galea dependentibus utrinque cristis. Ξ ANT. (in monogr.) intra clypeos Macedonicos. AE. III. (Liebe p. 104. Mus. Caes.)

Horum prior saepius editus, semper male descriptus; nam novem ejus gene-

ris, qui sunt in museo Caesareo, signum illud, quod statuendo tropaeo occupatur, per luculenta cornua et caudam certum Pana efficiunt. Monogramma ANT. ad nomen regis pertinere, eo facile colligitur, quod reliquis per arcem notis variantibus illud constanter idem est, idque tanto certius, quia monogramma similis naturae in numo secundo certum regem notat. At quaeri potest, utrum literae ligatae ANT. *Antipatrum*, an *Antigonum* intelligi velint, Antipatrum Cassandri F. maluit Liebeus ^{b)}, verum praeferendum esse Antigonum Gonnatam propterea dubitari nequit, quod in superiore tetradrachmo, quod totum Antigoni nomen scriptum exhibet, ejusdem Panos imago, ut in praesente, obijcitur, deinde quod sertum ex clypeis Macedonicis contextum in nullo certo superiorum Macedoniae regum numo comparet.

Pan tropaeum statuens, nimirum ut ego explico, de Gallis Graecia et Macedonia exactis, praeclare confirmat ea, quae ad primum Antigoni numum disserueram. Incessit tamen religio a Pausania diserte testante ^{c)}, neque Philippum, neque filium Alexandrum, neque quemquam successorum Macedoniae regum de Graecis barbarisque debellatis erexisse tropaeum. At non raro Diodorus statuti a Macedonibus tropaei meminit, ut advertit Wesselingus ^{d)}, et si pro Pausania stet, et Diodorum *ἀναγας* locutum existimet. Quidquid erit, typus

b) Goth. num. p. 104 seq. c) L. IX, c. 40. d) ad Diodori L. XVI. c. 4.

numi praesentis, quoniam deus istud praeflare fingitur, Macedonum verum morem neque stabilit, neque evertit, et imago tantum est victorum barbarorum, quorum tanta fuit immanitas, et ad ferendam agendamque Graeciam cupiditas, ut potuissent sibi Macedones putare permixtum, in communi gentis laetitia receptam legem infringere.

Numum alterum, ut per monogramma ANT. manifestum est, esse Antioni, ita minus certum, sitne potius primi, an secundi. Istud certum, ad postremos Macedoniae reges pertinere numos, qui sigilla, aut monogrammata regum offerunt clypeis Macedonicis inclusa.

De galea, quam numus II. exhibet, forma aeris Campani, pendente utrinque crista, aliquid monendum. Cum ea saepe in numis regum Macedoniae occurrat, in iisque non raro typum principem faciat, necesse est, fuisse eam operimentum non ex vulgaribus unum, sed regale ac spectandum. Tamen ad illud explicandum non satis valent monumenta testidua, et testimonia scriptorum. Vidimus supra, memorari a Plutarcho galeam ex cristis illustribus et cornibus hircinis, at in hac desunt cornua. Denarii L. Marci Philippi offerunt cornua hircina, at desunt cristae, quae galeam nostram insigniunt. In numis Tryphonis Syriae regis comparet galea in apicem delinens, et hircino cornu armatum, quae conformatio ab omnibus hactenus notis

abludit. Vnum adhuc proditur capitis integumentum apud Macedonas usitatum, *causia*, de qua haec Eustathius *): *Καυσία κατὰ τὸν Πausaniam πῖλος ἢ πλατὺς, ὃν οἱ Μακεδονικοὶ, φησὶ, βασιλεὺς ἔφορον, λευκὸν αὐτῷ διαδῆμα περιεὶλκοντες, causia secundum Pausaniam pileus fuit latus, quo, ait, reges Macedonum usos, candido illud diadematē ambientes. Eodem modo Plutarchus, cum narrasset, M. Antonium dedisse filio Ptolemaeo crepidas, chlamydem, et causiam diadematē redimitam, addit, hunc fuisse cultum successorum Alexandri ^{f)}. Athenaeus, cum solitum Alexandri M. habitum describit, ait, eum gestasse *τὴν καυσίαν ἔχουσαν τὸ διαδῆμα, causiam diadematē redimitam* ^{g)}. Denique et Herodianus culpāt Antigonum Asiae regem, quod hedera uteretur *ἀντὶ καυσίας καὶ διαδηματος Μακεδονικῆς, pro causia et diadematē Macedonum* ^{h)}. Verum non regum solum, sed et aliorum Macedonum gestamen fuisse causiam, aliorum testimoniis docemur. Eam Pollux nullo ad reges respectu vocat *πῖλον Μακεδονικόν* ⁱ⁾. Causiae Crateri, qui fuit unus ex ducibus Alexandri, meminit Plutarchus ^{k)}, et Arrianus ^{l)}. Epigramma Antipatri Thessalonicensis causiam generatim vocat *habilem veterum Macedonum armaturam*, *καύση, ἡ τοπαροῖδε Μακεδόνων εὐκροτὸν ὄπλον* ^{m)}. Quid quod Demetrius rex, ut infrequentem Pyrrhum certius falleret, regium amictum causia et humili lacernula mu-*

e) Ad Odyss. A. f) in Anton. pag. 941. g) L. XII. p. m. 537. h) in Commod. i) L. X. §. 162. k) in Eumene p. 586. l) apud Photium cod. 91. p. m. 126. m) Bruck Aaal. Tom. II. p. 111.

vit *). Genium Macedoniae in notis numis Hadriani, et in denario C. Antonii Macedoniae procos. lato pileo, qualis Pausania describitur, et haud dubie causia opertum videmus. Apud Plutarchum *) Phayllus Argivus uxorem juvenem chlamyde et causia Macedonica induit, ut esse unus ex pueris regis Antigoni ministris putaretur. Causiae a nautis gestari solitae meminit Plautus p). Ex quibus patet, fuisse causiam promiscuum inter Macedonas gestamen, sic tamen, ut regium discerneret diadema. Enimvero et causias purpureas memorat Plutarchus, easque inter praecipua regum munera refert q). Haec latius exposui, quoniam video, a nonnullis antiquariis varias galeas, quae in regum Macedoniae numis occurrunt, causias putari, ut dicemus infra in numis Philippi postremi. Certe harum nulla ejus formae est, quae causiae secundum citata testimonia tribuitur.

Ad galeam nostri numi ut redeam, credo, eam aliud non fuisse, quam illustris regum Macedoniae gestamen. Sane galea Alexandri M., quam in ejus vita describit Plutarchus r), illi, quam hi numi offerunt, fuit simillima, nimirum illustris τη χαιτη, ης εκατερωθεν ιστηναι πτερον λευκοτητι και μεγισται θανμαστον, *crista, cujus utrinque stabant pinnae candore, et magnitudine mirabiles.*

Numi; ANTIGONOT. ΓONATOT ex Goltzii mala officina prodivere.

AR. RR. AE. C.

DEMETRIVS II.

Antigoni Gonatae ex Phila filius V. G. 512 paternum regnum adit, illudque retinet usque ad annum V. C. 523.

Vxor *Phthia* Alexandri Epirotae filia, e qua natus Philippus V.

N u m. i:

ΒΑΣΙ. Galea cristata. X Monogramma constans, ut videtur, literis ΔΗΜΗΤΡ. intra scuta Macedonica. AE. II. (Wilde tab. III. n. 19. Mus. Caes. Pellerin Addit. p. 52.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Galea cristata. X Astrum inter scuta Macedonica. AE. III. (Neumann.)

Si monogramma memoratum recte in has literas resolvitur, dubium non est, similes numos huic Demetrio esse tribuendos, quoniam, ut saepe diximus, corona ex scutis Macedonicis contexta regum posteriorum est. Eidem succurrit numus alter plene scripto regis nomine.

AE. RR.

ANTIGONVS II. Dofon.

Judicio Reineccii natus Alcýoneo, qui fuit filius Antigoni Gonatae ex concubina. Philippo Demetrii II. filio adhuc impu-

n) Plutarch. in Pyrrho p. 383. o) in Ερωτα p. 760. p) in Mil. glor. Act. IV. Sc. IV. v. 42. q) in Eumene p. 588. r) Cap. 16.

beri datus primum tutor, subinde propter virtutis opinionem rex proclamatur. In-ita cum Achaeis societate in Cleomenem Spartae regem arma movet, et quod hac-tenus nemini concessum, Spartam ipsam expugnat, et omissa omni vindicta liber-tate iterum donat. Post multa praeclare ac liberaliter facta in bello adversum bar-baros ex sanguinis profluvio obit V. C. 533. Per convicium dictum Δωσωνα, tra-dit Plutarchus, quia, quod promiserat, non praesentavit *).

N u m i :

Hi vix dignoscuntur, nisi forte aliqui, quos in Antigono Gonata, aut in aeneis Alexandri M. descripseram, huc perti-nent.

PHILIPPVS V.

Demetrii II. filius, quod Graecas civi-tates atrocius vexaverat, et cum Hanni-bale foedus iniverat, collisus cum Ro-manis a T. Quintio Flaminio ad Cynos-cephalas debellatur. Moerore exstingui-tur, quod filium Demetrium ficto crimi-ne a fratre Perseo delatum mori iussit, V. C. 575.

N u m i :

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Pallas gradiens d. fulmen vibrat, f. clypeum, in area mo-nogramma.* AR. I. (Mus. Theup.)

Aversam similem mox in Antigono Go-nata vidimus.

* * *

Caput regis diadematum modesto bar-batum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Clava intra coronam quernam.* AR. fere I. et II. (Mus. Caes. Pembrock P. II. tab. 54.) In alio: *Hercules stans d. cornu, f. clavam, et exuvias leonis.* AR. II. (Pellerin.)

Caput Jovis, pone signum incusum Her-mam referens. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Hercules nudus gradiens d. clavam super humero, f. exuvias leonis.* AE. II. (Sestini Lettere P. II. p. 108.)

* * *

Caput juvenile tectum galea alata in volucris caput exeunte, pone harpa, intra scuta Macedonica. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Clava intra coronam.* AR. I. (Pembrock l. c.)

Eadem adversa. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Galea, cui imminet astrum.* AE. III. (Pellerin Additions p. 53.)

Caput juvenile tectum galea in volucris caput exeunte. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Harpa intra coronam.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput juvenile tectum galea alata. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Equus cur-rens.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput juvenile tectum galea in volucris caput exeunte, pone harpa. Ξ ΒΑ. ΦΙ. *Aquila arboris trunco insists.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 11.)

Omnes hi numi typos offerunt, qui ad Perseum Jovis et Danaes filium, ejusque

*) in Aemil. c. 8. et in Coriolano.

historiam pertinent. In eorum antica comparet ipse tectus galea, quae est *Aïdos κυνη, Orci galea*, additutus praeterea alis et harpa sibi a Mercurio permixtis, cum in Gorgonas proficisceretur. Similima galea tegitur Perseus in numis Iconii Lycaoniae, Aegarum Ciliciae, et Amphipolis Macedoniae. Ad haec comprobanda nolo repetere, quae olim ad numos similes apud Sinopen Paphlagoniae et Iconium Lycaoniae signatos liberaliter sum commentatus ¹⁾, quae omnia ad praesentes quoque numos illustrandos valent, quibus in commentariis ostendi etiam, quam longe a scopis hactenus aberraverint ii, qui hos Philippi numos explicandos sibi sumpsere. Etenim Haymius capita, quae sunt in numis III. et V., dixit esse Philippi Amyntae, galeam, qua ea teguntur, esse causiam Macedonum, de qua egi in Antigono II., harpam pro cultro victimario habuit in taurobolii sacris usitato etc. ²⁾ In eadem sententia fuit Froelichius ³⁾, utriusque viri eruditi errori praeludente Cl. de Boze ⁴⁾. Quin ipse adhuc Pellerinius in postremo suo opusculo, quod *Additions* inscripsit, caput galeatum, quod numus II. exhibet, dixit esse ipsius Philippi Demetrii II. filii. Nihil vero in his numis certius Perseum comprobant, quam harpa, ensis genus, non nisi Perseo, atque, ut in Valeriani Aug. numis comprobabimus, Sa-

turno proprium, cuius qui volet formam ad omnes apices descriptam nosse, adeat Achillem Tatium ⁵⁾. Aquila, quae in nonnullis averfam facit, ad Jovem utique Persei parentem refertur, quae omnia Persei attributa binis versibus complexus est Nonnus ⁶⁾:

*Και κυνην Αἰδῶ φερων, και Παλλὰδος
ἀρπην,
Και πτερον Ερμῆως ἔχων, και Ζηνῆ
τοκην.
Et galeam Orci gestans, et Palladis
harpen,
Et alas Mercurii habens, et Jovem
parentem.*

At modo, quid Philippo cum Perseo heroe, expediendum. Reges Macedoniae voluisse videri per Caranum Argivum ab Argivis et Perseo descendere, multi tradidere. Eos sane facile cum Perseo connectemus, cum secundum Diodorum Hercules ipse, a quo genus duxere, Perseum in majoribus numeraverit ⁷⁾. Etenim mater Herculis Alcmena, hujus pater Electryon, hujus Perseus ⁸⁾. Et secundum haec jure Admetus Herculem sic appellat apud Euripidem ⁹⁾:

*Χαιρ' ὦ Διὸς καὶ Περσέως τ' ἀφ'
αἱματος,
Salve, o Jovis fili, et a Persei sanguine prognate.*

Atque haec causa est, cur Alcmena ab Euripide vocetur *νύμφα Περσέως, Virgo ex Persei genere* ¹⁰⁾, et a Theocrito

¹⁾ Num. vet. p. 172. et 271. ²⁾ Thef. Brit. T. II. p. m. 11, et 18. ³⁾ Not. elem. p. 143. ⁴⁾ B. L. T. H. p. 443. ⁵⁾ Erot. L. III. c. 7. ⁶⁾ Dionys. L. XXV. v. 55. ⁷⁾ L. IV. §. 9. ⁸⁾ Diodor. l. c. Schol. Euripid. in Hecuba. v. 884. ⁹⁾ in Alceft. v. 509. ¹⁰⁾ Herc. fur. v. 801.

περγηίδος ἀίμα, *Persei sanguis*, ^{f)} et Achilles Tatiuss Perseum et Herculem dicat *Αργείας δύο συγγενείς, Argivos duos consanguineos*. ^{g)} Non igitur fallax Plinius, qui Perseum in Alexandri M. atavis putat, ^{h)} nam et teste Arriano ⁱ⁾ huic Macedonum regi quaedam exstitit cum Perseo et Hercule aemulatio, quod ab utroque genus duceret. Alibi narrat idem, ^{k)} Alexandrum Mallensibus Ciliciae tributum remisisse, quod hi Argivorum essent coloni, ipseque ab Heraclidis Argivis oriundum se perhiberet. Neque vero recens haec fuit Pellaei juvenis ambitio; jam enim et Alexander I. Macedoniae rex, cum certaturus in Olympia prohiberetur a Graecis, quod barbarus esset, Argivum se palam professus est. ^{l)} Jure igitur Philippum Amyntae sic adloquitur Isocrates: ^{m)} *Αργός μὲν γὰρ ἔστι σοι πατήρ, ἧς δικαίον τὸσαύτην σε πείθεσθαι προνοίαν, ὅσην περ τῶν ἡρώων τῶν σούτων. Argos quidem tibi patria est, cui eandem te curam, quam tuus ipseus parentibus, impendere aequum est.* Fuisse Perseum Argivorum regem, et apud Argos eximie cultum, quis ignorat? Quare et in Argorum numo, qui est in museo Caesareo, fingitur aquila harpae insistent; nimirum, ut in numis Philippi mox descriptis, harpa refertur ad Perseum, aquila ad ejus patrem Jovem.

Sed enim, inquires, quid haec per Caranum a Perseo petita stirps ad Philippum

nostrum, quando Caranidarum genus cum Alexandri M. sobole extinctum est? Istuc ibam. Si fides Polybio, ⁿ⁾ tanta ejus fuit arrogantia, ut non contentus nobili stirpe, quae jam inde ab Antigono Asiae rege titulo regio conspicua fuit, plurimum tamen adlaboraret, ut de Alexandri et Philippi genere videretur prognatus. Istud cum persuadere voluit, ultro genus suum cum Perseo et Argivis copulavit, atque hinc factum, ut, cum idem Philippus Argos venisset, curatio Heraeorum et Nemeorum suffragiis populi ad eum deferretur, quia, ut addit Livius, qui haec perhibet, ^{o)} *se Macedonum reges ex ea civitate oriundos referunt*, quod et Argivis creditum infra commemorat. ^{p)} Ac denique ne per solam ambitionem in Caranidarum se stirpem intrusisse videatur Philippus, verisimile est, Antigoni quoque genus, etsi non eadem cum Alexandro M. stirpe, ab Heraclidis Temenidis descendisse, de quo vide prolixè disputantem Reinerum Reineccium. ^{q)} Ergo ne cui esset praeclarum suum genus ignotum, cum Alexander Herculem, sic is Perseum in moneta sua proposuit, cujus nempe abnepos esset, quae insania stirpem a Perseo usque deducendi non modo hac aetate, sed multo etiam posteriore inhaesit iis, qui Argivi domo fuere. Ita enim leges in marmore, quod edidit Maffei: ^{r)} *ἀ*

f) Idyll. XXIV. v. 72: g) Erot. L. III. c. 6. h) L. XV. § 13. i) L. III. c. 3. k) L. II. c. 5. l) Herodot. L. V. c. 22. m) Orat. ad Philipp. n) L. V. c. 10. o) L. XXVII. c. 30. p) L. XXXII. c. 22. q) pag. 99. r) Mus. Veron. p. XLIII.

πολις ἂ τῶν Ἀργείων T. Στατίλιον Λαμπρίου
 διον Τιμοκρατη Μεμμιανον, ΠΕΡΣΕΩΣ
 ΚΑΙ ΔΙΟΣΚΟΤΡΩΝ ΑΠΟΓΟΝΟΝ * τ.
 λ. *Frbs Argivorum T. Statilium Lampriae*
filium Timocratem Memmianum, PERSEI
ET DIOSGVRORVM ABNEPOTEM
etc. quod ante Hadriani imperium non
 fuisse dedicatum liquet, quia in eo men-
 tio fit ludorum Ἀντινοείων ἐν Μαντινείᾳ,
Antinoiorum Mantineae. Denique obser-
 vandum et istud, quod quemadmodum
 Alexander M. filium ab Hercule gene-
 ris auctore Herculem, ita suum Philip-
 pus a Perseo Perseum appellavit.

In numo II. habetur hinc caput Per-
 sei, inde galea astrifera, verius pileus
 Dioscurorum. Nimirum ut in citato mar-
 more Maffeiano Statilius Argivus dici-
 tur Persei et Dioscurorum abnepos, ita
 eodem jure Philippus Dioscuros in ma-
 joribus ponit, et publice observat. Dios-
 curos quidem apud Lacones ortos ve-
 tus fama prodidit, verum fuisse Laco-
 nes Argivis cognatos alias probavi. *)

Caput Herculis imberbe leonis rictu te-
ctum. X BA. ΦΙ. *Vir nudus eques lento*
gressu d. elata. AE. III. (Mus. Caes.) In
 alio: *Duo capri decumbentes.* AE. II.
 (Mus. Caes. Theup.)

Caput Herculis barbatus eadem cultu
 X BA. ΦΙ. *Pallas gradiens d. hastam in-*
torquet, f. chlypeum. AE. III. (Mus. Caes.)

Vide alios cum BA. Φ. in museo Cae-
 sareo.

Vidimus supra in numo hujus Philip-
 pi certo epigraphen BA. ΦΙ. Videbimus
 item in moneta Persei numum, qui typo
 simillimus est priori ex his descripto, ad-
 dito etiam solo BA. ΠΕ. Quare dubium
 non est, numos omnes sic inscriptos esse
 hujus Philippi.

Caput juvenis radiatum. X ΒΑΣΙΛΕ-
 ΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Fulmen intra quer-*
nam, superne monogramma ΔΙ. AE. II.
 (Mus. Caes.)

Numum hunc alii Philippo Syriae re-
 gi, alii huic nostro tribuunt. Auctor mu-
 sei Theupoli eum Andrisco, seu Pseudo-
 Philippo, qui exacto Perseo Macedo-
 niam turbavit, largitur. Istud certum,
 Macedoniae potius id genus numos tri-
 buendos propter monogramma ΔΙ. in
 Macedonum moneta obvium, et habeo
 auctorem gravem Cousinierum, eos fre-
 quentes reperiri in Macedonia.

AR. RR. AE. C.

PERSEVS.

Philippi V. filius, patre in fratris De-
 metrii caedem inducto, in quem Macedo-
 num studia inclinaverant, regnum adeptus,
 quod Romanis, eorumque sociis in-
 sensum se ubique praeberet, ab his bello
 petitus apud Pydnam a L. Aemilio
 Paulo vincitur, captusque in insula Sa-
 mothrace cum filiis Philippo, et Ale-
 xandro, et filia Romam in triumphum
 abducitur V. C. 586, cum regnum in

*) Num. vet. p. 79.

annum XI tenuisset. Macedonia in provinciam redigitur, rex Albae in libera custodia confenescit, de quo vide praecipue Diodorum. *) Alii inedia vitam finivisse tradunt.

Numi.

Caput diadematum modestè barbatum. χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΕΡΣΕΩΣ. *Aquila fulmini insists intra coronam quernam, per aream varia monogrammata.* AV. I. (Mds. M. Ducis. AR. I. (Mus. Caes.)

Caput juvenile tectum galca alata in volueris caput exeunte, pone harpa. χ BA. ΠΕΡ. (posterior vox in monogrammate.) *Aquila trunco arboris insists.* AE. III. (Mus. Caes. Lieb. p. 107.)

Caput Herouliis imberbe leonis rictu tectum. χ BA. ΠΕ. *Vir nudus eques lento gressu d. clata.* AE. III. (Pellerin.)

Omnes hos numos in moneta patris explicatos reperies.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

T H E S S A L I A.

Regio, ut urbium antiquae famae, ita et numorum ferax. Ex his aureus hactenus nullus compertus. Argentei prae aeneis frequentiores. Generatim moneta, quae ubivis gentium ante Philippum Amyntae feriri solebat, si Italiam mediam demas, pleraque argentea fuit. Revera argentei urbium Thessaliae satis remotam aetatem redolent. Ab eodem Philippo Thessalia Macedonibus servire coacta, ejus urbes sive per impotentiam, sive amissis per mutata reip. formam juribus cessare signare monetam eo tempore, quo maxime monetae aeneae usus invaluit.

Typus in ejus urbium numis frequentior equus. Thessalorum rei equestris studium a veteribus in paucis celebratum, etiam antiqui nominis, ut cum fabulis conne-

ctatur. His docemur, primum sonipede in Thessalia prognatum, et ab ejus incolis Lapithis edomitum: *) ex quo ortam de Centauris Thessalis fabulam conjicit Palaephatus. **) Satis constat, Philippum Amyntae non ob aliam magis causam ejus regionis occupandae flagrasse cupiditate, quam ut exeroitui suo robur Thessalorum equitum adjungeret. ***) Et vero ex monitu oraculi teste scholiasta Homeri ****) primas laudes tulere

Ἴπποι Θεσσαλικοί, Λακεδαιμόνιοι τε γυναικες,

Ἄνδρες δ', οἱ πινουσιν ὕδαρ καλῆς Ἀρσίου.

Equi Thessalici, et Lacedaemoniae mulieres,

Virique, qui bibunt aquam pulchras Arethusae.

1) L. XXXI. Eclog. 2.
VII. c. 6.

2) ad fl. B. V. 763.

3) Lucan. L. VI. 396.

4) de Incredib. §. 1.

5) Iustin. L.

At proprius unis Thessalis typus est: in adversa *equus*, in averſa *vir nudus pileus a tergo pendente, qui ferocientem taurum cornibus retinet*. Est hic hactenus cognitus ex numis Larissae, Pelinnae, Perrhaebiae, Pharcadonis, Pherarum, Tricca. Censuit Liebeus, *) eo exhiberi Herculem tauri, vel Acheloi domitorem.

At pileus a tergo pendens, isque Thessalicus, ut dicitur infra in numis Larissae, hominem aggressum facit rei pastozitiae vacantem, quo studio longe excelluisse Thessalos, notum, nisi quis velit typum ad veterem fabulam vocare, quam prodidere Palaephatus, *) et Servius, *) regnante Ixione cum ferocientes tauri omnia late vastarent, adversum eos egresſos juvenes Thessalos, cum urgere feras non desisterent, dictos *Centauros*, *ὅτι τὰς ταύρας κατέκρινον*, quod tauros stimulis exagitassent, unde nata Centaurorum fabula. Cum dixi, equum et taurum frequenter in Thessalorum moneta typos facere, commode occurrit, quod de iis Aegisthus apud Euripidem praedicat: d)

Ἐκ τῶν καλῶν κομπᾶσι τοῖσι Θεσσαλοῖς
Ἕναι τοῦδ', ὅστις ταύρον ἀγρᾶμει καλῶς,
Ἰππες τ' ὀχμαζέει.

Inter praeclara facinora jactant apud
Thessalos

Hoc esse, quisquis taurum dissecat recte,
Et equos regit perite.

De Thessalorum tauros domandi, et cum his pugnandi peritia, tum etiam de agone, qui *ταυροκαδυσία* appellabatur, vide

doctissimum Prideaux ad marmor, quod est in Oxoniensibus XXXVII., varias vero hujus exercitii imagines offerunt numi contorniat.

Imperatorii urbium, quod mirum, saltem certi non habentur, nisi communi Thessaliae nomine.

Autonomi.

Caput equi cum freno. X OE. *Planta.* AR. IV. (Mus. Caes.)

Ex hactenus editis Thessalorum nomine numus hic videtur antiquissimus. Cum simili typo exstant numi Scotussae, ex quo efficitur, numum hunc non ad Thebas, ut visum Froelichio, *) aut aliam urbem ab his literis incipientem, sed ad Thessalos pertinere. Typus item equi nequaquam Boeoticus, sed Thessalicus est.

Caput Jovis laur., in aliis querna redimitum, addito nonnunquam magistratu. X ΘΕΣΣΑΛΩΝ. *Pallas gradiens pendens ex humero alis d. hastam intorquet, s. olypeum praetendit; adstituuntur plerumque duo magistratus.* AR. II.

Obvii sunt id genus numi. De Pallade, hoc, quem descripsi, cultu incedente nonnihil commemorandum. Ea constanter in his numis fingitur dependente utrinque a collo et humero ala. Phaenomenon illud commonefecit ejus, quod praeter plures alios grammaticos veteres refert Suidas

a) Goth. num. p. 206.
mel. Vind. p. XXXVIII.

b) l. c.

c) ad Georg. III. 115.

d) in Electra v. 815.

e) Ci-

Θεσσαλικαὶ πτερυγεῖς. Τὸτο εἰρηται δια το πτερυγιον ἔχειν τὰς Θεσσαλικὰς χλαμύδας, ἀπερ εἰσιν αἱ ἑκατέρωθεν ὀγωνίαι, δια το εἰσμεναι πτερυγι. *Thessalicae alae. Hoc dictum, quia Thessalicae chlamydes utrinque angulos quosdam habent, qui alis similes sunt, visumque, angulos hos in his Thessalorum numis a Palladis humero pendentis revera esse illud, quod Suidas alas Thessalicas appellat, atque istud tanto magis, quod eodem cultu frequens est Pallas in numis urbium et regum Macedoniae, ut Demetrii I., Pyrrhi, ejusque filii Alexandri, qui ipse quoque Macedoniam aliquamdiu tenuit, aliorumque. Praeterea dubium non videtur, Palladem hanc in his Thessalorum et Macedonum numis esse Itonidem, sic dictam ab Itone Thessaliae urbe, ab ipsis Macedonum regibus eximie observatam, quod olim comprobavi. f) Animadvertere tamen hoc loco juvat, fasciam a collo ad utrumque latus dependentem non Palladi modo, sed aliis quoque diis in numis, iisque vetustissimis tribui. Simile indumentum jactat Neptunus in antiquissimis numis Posidoniae, alter item in numis Demetrii I. Macedonis, simulque obvolutam eo sinistram velut scutum objicit, quod penitus expendant ii, qui in rem vestiariam deorum inquirunt. Ceterum dum Palladem sic cultam Thessalicam appello, nequaquam intelligi volo, eam sic in solis Thessaliae numis comparere, nam et talem objiciunt numi Syracusarum, Atheniensium, et regum*

Syriae, sed quod sic in Thessalorum numis est frequentius obvia. Ita et clypeos certa lege in orbem dispositos vocamus Macedonicos, quamvis hi, ut in Macedonia observavimus, etiam in aliarum extra Macedoniam urbium numis compareant, et triquetram dicimus Siculam, etsi haec in Sueffae, Veliae, quin et Selges numis occurrit.

* * *

OMONOIA. *Caput muliebre laur. x*
ΘΕΣΣΑΛΩΝ. ΡΩΜ. *Equus liber currens*
AÆ. III. (Pellerin.)

Nexum cum Roma indicat numus hic et propositam Thessalis cum gente orbis principe *concordiam*. Videtur pars hujus numi antica adludere ad beneficium, quo J. Caesar post victoriam Pharsalicam Thessalis libertatem dedit. g)
AR. C. AÆ. RR.

Imperatorii.

Ab Augusto in familiam usque Galieni porriguntur. (Mus. Caes. Pellerin, Theup.)

Epigraphe: in numis sub Augusto et Tiberio signatis est: ΘΕΣΣΑΛΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΗΩΝ, (Pellerin Rec. III. p. 200.) nempe capto honoris vocabulo ab Augusto. Fuisse Thessalos promeritos, ut illis Augulleo nomine gloriari liceret, tanto magis miror, quod imperante Augusto grave adiverunt discrimen propterea, quod Petraeum vivum cremaverant. h) Insolentior formula: ΔΟΜΙΤΙΑ-

f) Num. vet. p. 104.

g) Plut. in Caes. c. 48.

h) Plut. de praeept. reip. gerend. p. 815.

NON. KAICAPA, vel AAPIANON. KAICAPA. ΘΕCΑΑΟΙ, (Pellerin. Mus. princ. Waldeck.) Deinceps constanter: KOINON. ΘΕCΑΑΩΝ.

Typus potior: Pallas hastam interquens, reliqui obvii. In numo Augusti: Apollo Actius praegrandi lyra canens, quem ex museo Caesareo alias edidi. i)

Magistratus praetor: ΣΤΡΑΤΗΓΟΤ. ANTIΓONOT, in numis Augusti et Liviae. (Mus. Caes. Pellerin l. c.) ΣΤΡΑΤΗΓΟΤ. ΑΤ--ΚΟΤΡΟΤ. vel ΑΤΚΟΤ. ΤΟ. Β. in numis D. Augusti, et Juliae Aug. (Pellerin l. c.) Esse hunc praetorem proprium urbis magistratum, in qua numi hi cusi sunt, non propraetorem Romanum, arguunt nomina Graeca, quod jam vidit Pellerinius.

Litterae solitariae Α. Γ. Δ. etc. jam ab Augusto usque ad Gallienum.
ΑΕ. C.

AENIANES.

Autonomi exstant cum argentei, tum aenei, inscripti ΑΙΝΙΑΝΩΝ, vel ΑΙΝΑΝΙΕΩΝ plerumque typo viri seminudi hastam ejaculantis, etiam vasis, quos promulgavit Pellerinius. (Rec. I. tab. XIII. et XXVI.) Populus Aenianum nomine, aut quod huic adfuit, varias Graeciae plagas inhabitavit mutatis variis aetate sedibus, quod jam advertit Plutarchus. k) Ergo ii, aut eorum pars in Thessalia versus sinum Maliacum, in Perrhaebia, in Molosside, et Aetolia condesse leguntur, dicti Aenianes, Aeneia-

nes, Aenienfes. Vtrum Pellerinius numos similes recte per Aenianes Aetoliae, vel Acarnaniae, vel Thessaliae distribuerit, dubito.

AR. RR. ΑΕ. RRR.

ARN A.

Mediobarbus, et auctor musei Theopoli huic Thessaliae urbi largiti sunt numos Treboniani, quorum averfa inscribitur ARNASI. Verum vocabulum istud sanum interpretem nactum nondum est, de quo copiosius agam in numis hujus Augusti.

ATRA X.

Mediterranea ad Peneum.

Caput muliebre. X ATPAΓION, Equus. AR. III. (Pellerin, Pembrock.)

Equus currens. X AT. (in monogrammate.) intra lauream. AR. III. (a me editus ex mss. Savorgnan Num. vet. p. 85.)

AR. RRR.

CRANNON.

In Pelasgiotide.

Protome juvenilis pileata. X KPANNΩ. ΝΙΩ — Vir pileatus in citato equo. AE. I. (Pembrock.)

Caput Jovis laur. X KPA. Similis typus. AE. III. (Haym T. II. p. 147.)

Vtriusque faciei typus in Thessaliam et pastoritiam et equestrem invitat. Stra-

i) Sylloge I. p. 26. k) Quaest. Graec. 13 et 26.

boni dicitur Κεανων, sed et nonnullis geminato N scribitur. Gentile Cranonius apud Livium recte cum numi scriptura conspirat.

MENOC. ANINHCIOTIC, et huc perpetuam vocatum vide in Anineso Lydiae.

DEMETRIAS.

Caput Jovis laur. ✕ ΚΡΑΝΝΟΤ.ΕΦΤΡ.
Curriculum, cui impositum vas, utrique rotae insitit avis. AE. III. (Haym T. II. p. 147.)

Equus pileatus citato cursu. ✕ ΚΡΑΝΝΟ.
Curriculum, cui imposita diota, utrique rotae insitit avis. AE. III. (Ibid.)

Insignes hos numos praeclare explicat Haymius ex Antigono Carystio, perhibente, ¹⁾ in tabulis Cranoniorum hospitalibus, cum insigne urbis subjicitur, pingi solitos *δυο κορῶνες ἐφ' ἀμαξίᾳ χαλκῆς*, *duos corvos super aereo curru*, atque illud propterea, quia duobus plures nunquam ibi conspiciuntur. Addit, cum magna est siccitas, eum currum pulsari, et sic pluvias impetrari. Singulare est etiam ΚΡΑΝΝΟΤ. ΕΦΤΡ. numi prioris. Narrat Strabo, idque Homeri auctoritate confirmat, Cranonios dictos quoque fuisse *Ephyros*. ^{m)} Ex his idem docent Eustathius et Stephanus.

AE. RRRR.

CTEMENAE.

Huic oppido, haesitans tamen, argentum tribui: Pellerinius inscriptum KTH., at eum esse Sinopes Paphlagoniae, suo loco docebitur. Alium inscriptum KTI.

Maritima ad sinum Pagasaem. Teste Strabone opus Demetrii Poliorcetae, qui Pagasum, Iolci, aliarumque in proximo sitarum incolas in hanc contraxit.

Caput Dianae. ✕ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. *Navis.* AR. III. (Pellerin.)

Fuit Demetrias navale, quin aliquamdiu et regia regum Macedoniae, ut tradit Strabo.

AR. RRRR.

Cum nomine regis Demetrii numum edidit Goltzius, (in Graecia.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥΤ. *Neptunus nudus tridentem intorquet.* ✕ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. *Victoria super navi currens.* AV.

Simillimos ex auro et argento, nisi quod nomen populi in his abest, supra in moneta Demetrii I. recensui. Forte et in hoc vocabulum ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ a Goltzio his artibus adlueto additum fuit.

DEMETRIAS SACRA.

Autonomi.

Caput muliebre turritum. ✕ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΘΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Victoria gradatens.* In alio: *Fortuna flans.* AE. III. (Pellerin.)

Caput virile nudum. ✕ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΘΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Mulier capite turrito rupi*

1) Hist. mirab. c. 15.

m) L. VII. p. m. 508, et L. IX. p. 674.

insidens, d. extenta, subtus fluvius emergens. AE. II. (Hunter, Pellerin.)

Caput virile laur. ξ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. THΣ. ΙΕΡΑΣ. *Vir nudus stans d. hastam.* AE. III. (Hunter, Haym T. II. p. 124.) His addendus

Imperatorius:

ΘΕΟC. CEB . . *Caput Augusti nudum.*

ξ . . . ΤΡΙΕΩΝ. ΘΗC. ΙΕΡΑC. *Victoria gradiens.* (Haym T. II. p. m. 221.)

Haymius numos Demetriadis, qui THΣ. ΙΕΡΑΣ addunt, esse Sicyonis edixit, quae teste Diodoro causa illustrium beneficiorum a rege Demetrio se Demetriadem vocavit. Non adrist istud Pellerinio ea potissimum de causa, quia temporarium tantum istud nomen fuit, ac paulo post abjectum ^{a)}, neque adeo dubitavit, eos Thessalicae huic Demetriadi largiri. At enim multa sunt, quae me ab assignanda his numis urbe Europaea abstant. Nam primum epigraphes modus: THΣ. ΙΕΡΑΣ, Europaeus non est. Novi, Nicopolin Epiri et Epidaurum in numis dictas ΙΕΡΑΣ, verum in his legas tantum: ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΙΕΡΑ, vel ΕΠΙΔΑΤΡΟΤ. ΙΕΡΑΣ. Quod si quis Larissam Thessaliae objiciat, cuius praetenditur numus inscriptus: ΛΑΡΙΣΣΑΙΩΝ. THΣ. ΙΕΡΑΣ, is noverit, etiam hunc a me ex Thessaliae finibus extorrem fieri, ad Larissaeos Seleucidis repedare iussum. Adde, scripturam sic ab Aquilone in meridiem tendentem, et in plures versus parallelos divisam, qualem hi numi sistunt, verum esse monetariae

Syrae, vel Ciliciae characterem. Nihil vero luculentius, esse hos numos Asiae, et quidem in Orientem vergentis, comprobatur, quam typi eorumque modi. Caput muliebri hoc turrium cultu certum iterum est character Syriae et Ciliciae. At quod me praecipue permovit, ut Demetriadem Thessalicam respuerem, est urbis genius saxo insidens emergente subtus fluvio, quem modum in nullo urbis Europaeae numo reperiatur, at frequentissime in numis Syriae late sumptae, tum Ciliciae, et finitimi tractus. Denique nullo testimonio constat, Demetriadem Thessaliae dictam fuisse *sacram*, et quod amplius est, Demetrias haec sola esset Thessalicarum urbium, quae cum imperatoris capite numos ferisset, etsi hujus generis habeamus complures, sed communis ΘΕΣΣΑΛΩΝ nomine insignes. Atque hae, similes rationes in causa fuerint, cur illustris Combis Demetriadem aliam a Thessalica diversam respexerit.

At vero quae haec Demetrias? Combis Demetriadem assignat in Assyria sitam. Sed ab hac, ut verum fatear, graves me rationes absterrent. Praeterquam enim quod Assyria extra cyclum numismaticum posita est, si Parthicorum, et paucorum aliorum regum numos demas, jam istud solum Demetriadem Assyriae excludit, quod in his numis habemus caput Augusti, cui Assyria nunquam paruit. Certum vero Augustum non modo habemus in citato imperatorio, sed eum agnosco etiam in citatis autonimis, in quorum antica dixi esse

^{a)} Rec. I. p. 163.

(Vol. II.)

caput virile nudum. At quam, inquires, dabis Demetriadem aliam, qui jam tres fastidis? Ajo, me istud ignorare, at non propterea, quod istud ignoro, numi hi erunt hujus, aut illius Demetriadis. Ajo etiam ex causis, quas proposui, esse Demetriadis cujuspiam in Syria vel Cilicia sitae. At nulla apud veteres mentio urbis intra hos fines sic dictae. Verum an non et hi reticuerunt, ut innumera alia exempla omittam, Nicopolin in Seleucide sitam, quam tamen numi ΝΕΙ ΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΗC. CΕΛΕΤΚΙΔΟC. ΙΕΡΑC. absque dubio statuunt? Si numos inscriptos ORRA propter adjectas unciarum notas Italicos statuimus, etsi Orrae in Italia sitae nemo scriptorum meminerit, an verebimur, numos, qui aequae certa offerunt monetae Syrae criteria, urbi Syrae tribuere? Quid quod constat, multis per Syriam et Ciliciam urbibus duplex fuisse nomen, novo alio a Syromacedonibus indito, quas inter fuerit nostra quoque Demetrias, sic dicta haud dubie a Demetrio aliquo ex Syriae regibus, quae paullo post nomen adscititium abrogaverit, quo modo Sicyon Achaiae, propter Demetrii Antigoni filii beneficia Demetrias dicta, non multo post ad vetus suum nomen rediit *). Ea, quae disputavi, confirmavit nuper testimonium Sessini, narrantis, sibi horum similem ex vicinia Damasci adlatum *).

AE. RRR.

ETHNESTAE.

Populus Thessaliae uni Stephano pro-

ditus. *Autonomum* argenteum ΕΘΝΕ ΣΤΑΙΩΝ edidit Goltzius, sed fatis per se monet typus, esse Atheniensem numum.

G O M P H I.

In Estiaeotide.

Caput adversum Medusae passis crinibus. ΓΟΜΦΕΩΝ. *Juppiter sedens d. fulmen, s. hastam.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRR.

G Y R T O N.

In Pelasgiotide.

Numi ΓΥΡΤΩΝΙΩΝ typo *equi gradiens.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

AE. RR.

HERACLEA TRACHIN.

In Phthiotide ad sinum Maliacum.

Autonomos prodidit Goltzius:

Caput Herculis. ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΤΡΑΧΙΝΙΩΝ. *Hercules leonis exuvias indens.* AE.

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. *Caput Palladis.* ΤΡΑΧ. *Pegasus volans.* AV.

Horum similes complures vidi in omni metallo et inseluti ponderis, quos esse spurios omnes deprehendi, quos inter referendum etiam censeo aureum adpendentem grana 665, vel XII. nostrates aureos, quem editum video in opere: *Catalogue raisonné* edito Lipsiae 1774. pag. 62. Ejus auctor eruditus ac modestus etsi affabre elaboratum, et ad veterem modum plane exactum contendat, non tamen audet candide antiquum pro-

* Diodor. Sic. L. XX. §. 102. p) Lettere p. 149.

fiti, reclamantibus pluribus, qui videre. Similem se quoque vidisse testatur Hap. (inus?), an genuinum?

HYPPIAS.

Vide *Phalanna* ejusdem Thessaliae.

HOMOLIVM.

In Magnesia. V. Stephanum.
Caput *Vulcani pilco solito tectum*. X
OMODIEON. *Serpens in spiras contortus*. AE. III. Sunt bini in museo Cæsareo.

AE. RRR.

LAMIA.

Ad fretum Euboeae et sinum Maliacum, pars Maliensum, quin secundum Scylacem Maliensum caput, quod et numis ipsis comprobatur, nam Maliensum et Lamiae numi typos habent simillimos. Ipsa Lamia celebre nomen adepta a bello Lamiaco, quod post Alexandri M. mortem adversus Antipatrum Macedoniae praefectum moverunt Graeci ad recuperandam libertatem.

AA. *Diota*. X *Tripus intra quadratum incusum*. AR. III. (Mus. Caes.)

Est hic Lamiae antiquissimus mihi cognitus. Diotam similis formae omnes Lamiae argentei numi, ut et Maliensum exhibent.

Caput *Bacchi hedera coronatum*. X

ΛAMIEON. *Diota adstituto vase monote minore*. AR. III. IV. (Mus. Caes.)

In aeneis eodem modo inscriptis vel perinde est *diota*, vel: *Vir nudus flexu genu sagittam emittens*. (Pellerin.)

AR. R. AE. RRR.

LAPITHAE.

ΑΠΟΛΛΩΝ. ΣΩΤΗΡ. Caput *Apollinis laur.*, juxta *astrum*. X ΛΑΠΠΙΘΩΝ. *Lyra intra lauream, superne variae literae*. AR. I. (Pellerin Rec. I. p. 167. Theupoli.) AE. II. (Mus. Caes. Beger etc.)

Hos numos plerique tribuunt Lapithis Thessaliae populo, qui circum Pindum et Othryn sedes habuere, verum haec gens magis poetis, quam historicis cognita. Fuit tamen in eadem Thessalia teste Stephano *Δαπιδη πόλις*, ad quam referri possent hi numi. Verum et haec urbs, et populus Lapithae constanter Π simplice scribuntur, prima etiam syllaba a poetis correpta, at numi Π geminant. Quae causa fuit, cur Lappam Cretae urbem maluerit Patinus, quod minus verisimile. Si nomine ΛΑΠΠΙΘΩΝ, quod vero propius, intelligendi sunt Lapithae Thessaliae, jure Apollinem monetæ inseruere, quia is teste Diodoro fuit gentis conditor¹⁾. Ceterum Lapitharum numum probae antiquitatis nondum mihi videre licuit, et ejus quoque, quem ex

¹⁾ Num. urb. ill. r) L. IV. c. 69.

museo Caesareo citavi, parum mihi probatur fides.

L A R I S S A.

In Pelasgiotide, urbs vetusta, et cum primis nobilis ad Peneum fl.

Vir nudus pendente retrorsum pileo taurum ferocientem cornibus retinet. Ξ ΛΑΡΙ. ΛΑΡΙ. ΛΑΡΙΣΑΙ. ΛΑΡΙΣΑΙΑ. *Equus liber currens.* AR. II. (Mus. Caes. Pellerin, Catal. d'Eanery.)

Vtriusque partis typi obvii sunt in argenteis urbium Thessaliae, ut dixi in prolegomenis ad hujus regionis numos, quae vide. Pileus, qui viro dependet, gestamen fuit Thessalis usitatum ad arandum solem. Narrat Dio¹⁾, concessum a Caligula in theatris usum pileorum Thessalicorum, ne solis ardore laborarent spectatores. Apud Sophoclem Ismenes caput tegit ἡλιοστεφης κυνη Θεσσαλῆς, *solem arcens galerus Thessalicus*²⁾, et ποιμένιος πιδημα, *pastoralem pileum* dixit Callimachus teste scholiasta Apollonii³⁾.

Caput muliebri adversum passis crinibus. Ξ ΛΑΡΙ. ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ. *Equus paescens.* AR. II. III. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput incertum. Ξ ΛΑΡΙ. *Aquila harpae inscissens.* AE. (Arigoni.)

Argentei hic descripti omnium maxime obvii. Numi alterius typus, perfreuens in numis Philippi V. et Persei

Macedoniae regum, ad heroem Perseum aequae referendus, ex quorum numis ejus explicationem pete. Fuit vero Larissaeis observandi hujus Danaes filii iusta causa. Nam is in hac urbe aliquamdiu vixit, et apud hanc Acrisium avum imprudens interfecit⁴⁾. Praeterea haec urbs vocata *Argos Pelasgicum*, ut pluribus dicemus in numis Pherarum, ex quo satis apparet, fuisse deductam Argis Argolidis coloniam, quae urbs Persei fuit patria, et in numis suis eundem typum aquilae harpae inscissens offert. Sane communionem inter utramque hanc urbem etiam illud probat, quod Pausanias templum Jovis Larissaei apud Argos Argolidis fuisse adfirmat⁵⁾. Quin et ipsam Argivorum arcem fuisse dictam Larissam, ait Strabo⁶⁾, et Dionysius Halic. ipsum Argos Peloponnesi dictum Larissam adferit⁷⁾. Ex quo consequitur, caput muliebri passis crinibus, quod frequentissime in argenteis Larissae occurrit, esse Medusae, cujus caedes Perseo veteri Larissae incolae tam honorifica fuit. Arigonius numum alterum perperam Larinum Italiae revocavit.

— API. *Mulier amphoram tenens a fonte revertitur.* Ξ *Equus gradiens.* AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Illustris hujus numi argumentum in moneta sequentium Pherarum explicabitur.

¹⁾ L. LIX. §. 7. ²⁾ Oedip. Colon. v. 318. ³⁾ ad L. IV. v. 972. ⁴⁾ Pausan. Corinth. Apollodor. L. II. c. 4. §. 4. ⁵⁾ Corinth. L. II. c. 24. ⁶⁾ L. IX. p. m. 672. ⁷⁾ L. I. c. 21.

T H E S S A L I A .

~141

ΛΑΡΙΣΑ. *Mulier stans dexteram vul-
tui admovet.* X **ΘΕΣΣΑΛΩΝ.** *Figura
feminuda sedens dextera super caput po-
sita.* AE. IV. (Mus. cell. principis de
Waldeck.)

Praestantissimus est hic numulus, qui,
quod hactenus in Larissae moneta non
observatum, Thessaliae etiam, in qua
sita fuit, mentionem adjicit, qua obti-
nemus, ut de hujus numi natalibus du-
bitare non liceat, pluribus per tres or-
bis partes Larissis cognitis. Typorum
explicationem non facile tentavero, ni-
mium contractis in parvo numo figuris,
etsi is totus nitidus et integer est.

Numos inscriptos **ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ.ΘΗΣ.**
ΙΕΡΑΣ esse Larissae Seleucidis, in hac
probabimus.

AR. C. AE. R.

M A G N E S I A .

Urbs cum regione cognomine interce-
pta sinu Thermaico et Pagasaeo.

Autonomi inscripti **ΜΑΓΝΗΤΩΝ** plu-
res vulgati, at urget difficultas, qui tri-
buendi sint huic Magnesiae, qui alteri
in Ionia sitae. Ii, qui Centaurum sistunt,
ad hanc, de qua agimus, possunt per-
tinere, quia hic typus Thessaliae urbi-
bus propter stabulantes in ea hos bimem-
bres proprius est, propter quam ratio-
nem huc quoque referri possent numi
cum equi imagine. At fallere potest hoc
judicium, quia Magnesia Ioniae fuit hu-

jus colonia, et quod saepe factum, pot-
erat uti iisdem cum matre typis. Ma-
gnesia Ioniae certos suos habet numos,
nimirum qui Dianam Leucoophrynen, vel
Junonem Samiam offerunt, vel Maean-
dri meminere, ut ibi dicitur. Magnesia
Lydiae nunquam aditum montem Sipy-
lum retinet. Pellerinius huc vocat ar-
genteum, in cuius aversa figura arcum
tenens navi insidet, nimirum propter si-
militudinem numorum Demetriadis. Quod
si figura haec vere est Apollo, ut visum
Cl. Neumanno, verisimile est etiam, ea
navi indicari navim Argo in sidera re-
latam, ut vir eruditus ex Hygino acute
conjecit ^{b)}).

Imperatorii exstant cum capitibus Ma-
ximini, Gordiani, et Gallieni inscripti:
ΑΡΓΩ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Navis Argo cum
vectoribus Argonautis.* Hos Harduinus
huic Thessaliae Magnesiae largitur, Vail-
lantius Ioniae. Revera ea navis in hoc
Thessaliae tractu compacta fuit, et no-
minatim ea ab Ovidio *Magnetis* dici-
tur ^{c)}, secundum quod valebit Harduini
sententia. At altera Vaillantii eo sit ve-
risimilior, quod urbium Thessalicarum
nullam hactenus habemus certam mone-
tam cum Augustorum capite, nisi com-
muni Thessaliae nomine. Argonautarum
autem typo perinde gloriari potuit Ma-
gnesia Ioniae, quia fuit Thessalicae si-
lia.

M A L I E N S E S .

Populus ad sinum, qui ab hoc *Malia-*

^{b)} Num. pop. P. II. p. 30. ^{c)} Epist. Her. XII. 9.

cus dictus est, veteribus constanter dictus Μηλεις, vel Dorice Μαλεις, unde et Livii *ager Malienfis*. Semel Pausanias Μαλεις ^{d)}, quod librariorum culpa tribuo; nam idem in diversis aliis locis diserte Μαλεις. Suspecta etiam oratio Stephani, et talis etiam ipsa visa erudito Blondio ^{e)} sic differentis: ΜΑΛΙΕΤΣ πολεις επωνυμος των Μαλειων. Raro occurrat prbis nomen Graecum in εως finiens, Μαλεις vero dictum populum, qui tractum illum occupabat, ex plurimis habemus testimoniis, neque verisimile, idem fuisse nomen Μαλεις et urbi, et oppidano, ut adserit Stephanus. Fuisse tamen praeter populum dictum Maliensem etiam urbem nomine adfini, praeter citatum Stephani testimonium videtur innuere Diodorus ^{f)}. Etenim cum populos Graecos enumerat, qui post Alexandri M. excessum contra Antipatrum Macedoniae praesidem coivere, inter eos refert etiam: Μηλεις πλην Μαλειων, *Melienfes demptis Malensibus*. Sed enim est, quod suspicer, hunc Diodori locum in mendo cubare, sanandumque legendo: Μηλεις πλην Λαμειων, cujus plures habeo causas. Jam enim in priore vocabulo peccavere codices, cum in iis aut Ηλεις, aut Μαλεις legeretur, quibus sana critica suffecit, quod oportuit, Μηλεις. Deinde cum constat, Lamiam fuisse partem Malienfium, quin et horum caput, ut supra in hujus numis dictum, pronus fuit error scribendo Μαλειων pro Λαμειων. Denique si praetensa haec Malea ausa fuit aliud tentare, quam universo coetui Malienfi visum fuit, necesse est, fuisse illi friorem quandam ejus gentis urbem, ac tum mirum, praeteritam a Strabone, Plinio, aliisque, qui minutissima ejus tractus oppida recensuere. Negligendos ergo jure puto nonnullos grammaticos sive rudes, sive incurios, sive a librariorum pariter corruptos, qui urbis cognominis meminere, v. g. scholiasten ad Sophoclis Trachinias haec monentem ^{g)}: Μηλεις εδνος Θεσσαλικον, Μηλια δε η παλις καλεται, *Melienfes gens Thessalica, Melia vero urbs vocatur*, et similiter ad Philoctetae versum 4, in quo forte pro Μηλια legendum item Λαμια. Etiam scholiasta ad Aristophanem ^{h)}: Μηλος πολεις Θεσσαλιας citato Thucydide; sed non advertit grammaticus, Thucydidem indicato loco agere de Melo insula. Quod vero rei caput est, non obscure eruitur ex eodem Diodoro, Lamiam, quam in Malienfibus sitam comprobant numi et scriptores, in eo bello a Macedonibus stetit; nam mox infra idem narrat ⁱ⁾, Antipatrum praelio victum Lamiam per fugisse, ejusque se moenibus clausisse, ex quo *Lamiaci* nomen huic bello obtigit. Quare recte dixerit Diodorus, cum Graecis se junxisse Malienfes πλην Λαμειων, *demptis Lamienfibus*. Haec prolixius proponere placuit propter contrarios quosdam Malienfium numos, de quibus mox.

d) L. X. p. 316. e) B. L. T. XL. p. 33. f) L. XVIII. c. 11. g) v. 197. h) Aves v. 336. i) L. XVIII. §. 12.

Caput Bacchi hedera redimitum. X MA-
AIEΩN. *Diota adfuit ovase minoris mon-*
eto. AR. III. (Pellerin.)

Numos huic pondere, metallo, et
utriusque partis typis simillimos supra
in Lamia vidimus, ex quo apparet, La-
miam fuisse cum Malienfibus connexam.

Caput Palladis. X MA AIEΩN. *Vir*
nudus fians sagittam emittit. AE. III.
(Mus. Caes. Pembrock.)

Sagittarii quoque typus in Lamiae
moneta compertus.

Præter certos hos Malienfium numos
sunt alii, de quibus inter antiquarios
non convenit, sintne his, an Melo in-
sulæ tribuendi, quo in dissensu cum eo-
rum potius adhaerere sententiae, qui
eos Melo insulæ adjudicant, opportu-
nius visum, in Meli illos moneta com-
memorare, quorsum lectorem remitto.

AR. AE. RR.

METROPOLIS.

In Estiaeotide.

Autonomos binos, quorum unus aureus,
argenteus alter, edidit Goltzius inscrip-
ptos ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, et diverso ma-
gistratu; in singulis est *galca* intra qua-
dratum, et in uno *Pallas adversa fians*,
altero *equus gradiens*. (in Graecia tab.
XX.) Harduinus eos huic Thessaliae ur-

bi adscribit, et recte istud, si vera est
lectio. Pellerinius similes numos argen-
teos vulgavit, sed anepigraphos, eosque
Macedoniae tribuit, cum in similibus le-
gatur APXΕΛΛΑΟΤ, nempe regis Mace-
doniae. (Rec. T. I. p. 178.) Verisimile
videtur, Goltzianos quoque dempto ma-
gistratu fuisse anepigraphos, eisque, quod
Goltzio familiare, adscriptam epigraphem
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ.

MINYAE.

Populus pervetustus, a quo Argonan-
tis *Minyarum* nomen factum¹). Step-
hanus: Μιννα, πόλις Θεσσαλίας, et Plinius:
in Thessulia Orchomenus, Minyeus antea
dictus, quem male videtur carpere Cel-
larius, quod Orchomenum, qui in Boeo-
tia est, in Thessalia constituat; nam hic et
Stephanus antiquam videntur legem se-
cuti, juxta quam eadem haec Minya et
Orchomenus fuere pars Thessaliae, aut
saltem huic contigui. Orchomenum enim
Boeotiae non inserit Homerus, sed seor-
sim sub Minyarum nomine recenset, ut
binis locis Strabo testatur¹). Pausanias
uno loco Minyas Orchomeniis finitimos
facit²), alio ait, Minyae filium fuisse
Orchomenum, quo regnante urbs *Orcho-*
menus, et populus *Orchomenii* appella-
ti, mansisse tamen Minyarum cognomen,
quo ab Orchomeniis Arcadiae distingue-
rentur²).

Autonomos binos his Minyis tribuit
Pellerinius.

¹) Strabo p. m. 435. ¹) pag. m. 616. 635. ^m) L. II. p. 178. ⁿ) L. IX. p. 782.

MIN. *Equus gradiens, retro racemus.*
 X *Quadratum incusum.* AR. III.
Caput Fuuni barbatus hedera redimitum. X MINT. *Dieta, supra botrus.*
 AE. III.
 AR. AE. RRRR.

M O P S I V M.

Vrbs Pelasgiotidis juxta Strabonem et Stephanum.

Caput adversum barbatus. X MO-
 ΦΕΙΩΝ. *Vir nudus d. gladium tenens*
Centaurum impetit arreptum utraque ma-
nu saxum illidere parantem. AE. II.

Narrat Strabo, urbi nomen factum a Mopso Lapitha, qui una cum Argonautis navigavit. Quare in capite adversae ipsum video Mopsum conditorem, et in averfa non Pirithoum, vel Theseum, ut censet Pellerinius, sed ipsum rursus Mopsum, nam et hunc Ovidius inter Lapithas memorat, qui cum Centauris in Pirithoi, et Hippodamiae nuptiis manus conferuere ^o):

Nec tu credideris tantum cecinisse fu-
tura

Ampyciden Mopsum. Mopso jaculante
biformis

Occubuit.

Hunc ab expeditione Argonautica reversum aedificasse Mopsuestiam Ciliciae tradit Marcellinus ^p), nisi forte hunc Mopsum Ampyci F. et Argonautam confundit cum Mopso Apollinis et Mantus filio vate, et Mopsuestiae Ciliciae con-

ditore, qui duo ex plurium aliorum sententia diverſi fuere.

Similis numus editus jam est in museo Theopoli, at ibi inique legitur: MO-
 ΦΕΑΤΩΝ, et propterea altero errore tribuitur Mopsuestiae.

AE. RRRR.

O E T A E I.

Oeta mons Thessaliam in meridiem finiens, et ab ortu in occasum porrectus. Vrbs etiam cognominis meminit Stephanus, quam faisse Malienſium adserit, quod etiam variis locis innuit Sophocles ^q). Meminit et Diodorus των περι την Οίτην κατοικούντων, qui circum Oetam habitant, quos Lacedaemonii V. C. 355 sedibus suis exegere ^r), serius tributos Oetaeis agros Heracleensium Trachiniae a Jasone Pheraeo ^s). Iterum memorat Oetaeos, qui Alexandro M. mortuo in Macedonas conjuravere ^t). Non ignobilem fuisse gentem, eo conjicies, quod inter gentes Amphictyonidas recensita fuit teste Aeschine ^u).

* * *

Caput leonis pilum hastae ore tenens.
 X OITAIΩΝ. *Hercules nudus flans ca-*
pite radiato utraque manu clavam tenet.
 AR. III.

Elegantissimum hoc numismation Neumannus noster ex museo suo vulgavit additis praeclaris animadversionibus. Proponit nempe averſa Herculem, postquam

^o) Metam. L. XII. 455. ^p) L. XIV. cap. 24. ^q) in Philoctete. ^r) L. XIV. cap. 38.
^s) L. XV. c. 57. ^t) L. XVIII. c. 11. ^u) de fals. leg.

in eodem monte Oeta flammis absumptus est, ea specie, qualem deorum esse decet, exuto nimirum omni, quod mortale fuit, quod omne Callimachus binis vocabulis complectitur, cum illi Hercules dicitur *γυια θωδεis* w). Et debuit esse grata Oetaeis ejus facti memoria, quod talis surrexit ex iis cineribus, in quos maximus orbis heros apud se resolutus fuit. Teste Livio x) Man. Acilius col. victo ad Thermopylas Antiocho M. ipse Oetam ascendit, Herculi que sacrificium fecit eo loco, quem pyram, quod ibi mortale corpus ejus dei sit crematum, appellant. Eximie hic numus illustrat Sophoclem y), apud quem chorus Philocteti spem facit propediem rediturum *πατρώων προς αυλαν Μηλιαδων Νυμφων, Σπερχεϊστε παρ' ὀχθαις, ἢ' ὁ Χαλκασπις ἀνῆρ θεοῖς πλάθει πασι ΘΕΙΩ ΠΤΡΙ ΠΑΜΦΑΗΣ, Οὔτως ὕπερ ὀχθων, patriam in terram Mæliensium Nympharum, et Sperchii ad ripas, ubi aereo clypeo munitus vir* (Hercules) *ad deos omnes transit DIVINO IGNE COLLVCENS in vertice Oetae.* Videtur nomine *Οὔτως δαιμονος*, quem in proverbii prodidere Zenobius, et Diogenianus, idem hic Hercules in Oeta consecratus intelligendus.

* * *

Caput Apollinis laur. X OITAIΩN.
Venabulum, mandibula apri, botrus, monogramma. AE. II. (Pellerin, Pembrook.)
Duo clypei, et totidem hastae. X OL.

Phaetra, arcus, mandibula apri. AE. II. (Pellerin.)

Lubet causam signatae in his numis mandibulae apri Calydonii ex mythologis inquirere. Calydon Aetoli F., a quo Aetoliae nomen inditum, filiam habuit Protogeneam, ex qua et Marte nascitur Oxylyus z). Oxyli filius Andraemon Amphissam in Locris Ozolis condit, ut testatur Aristoteles apud Harpocratonem, Dryopenque uxorem ducit, quae jam ex Apolline gravida paullo post Amphissum enixa est, qui postea ad Oetam montem urbem huic cognominem aedificavit a). Egrege cum hac mythologorum doctrina conspirant numi Amphissensium et Oetaeorum, quorum simillimae aversae apri Calydonii mandibulam et venabulum objiciunt, nimirum utraque urbe hoc typo conditorem Aetolum et mutuum inter se nexum palam confidente. Oetaei praeterea Apollinem in numis signarunt, quod is Amphissi conditoris sui pater est habitus.

AR. RRRR. AE. RRR.

O T H R Y T A E.

Autonomum edidi ex museo Caesareo (Num. vet. p. 89.):

Equus dimidiatus. X OO. Typus dubius, forte ara, ex qua flammae adsurgere videntur. AE. III.

Vt typus equi Thessaliam eloquitur, sic in hac nihil huc pertinens memorari video praeter montem Othryn, nulla

w) in Dian. v. 159. x) L. XXXVI. c. 30. y) in Philoct. v. 731. z) Apollod. L. I. c. 7. §. 7. a) Antonin. Liberal. Metam. 32.

tamen adfinitutae urbis cognominis facta mentione. At verisimile est, monti adfinitum fuisse oppidum, ejusque accolae dictos fuisse Othrytas, ut Oetae Oetaeos; Athus Athoitas, Aetnae Aetnaeos, Tmolli Tmolitas, Massicytis Massicytenses, quod et eximius hic numus praeclare comprobatur. Mox vidimus, Oetaeos quoque suum nomen binis tantum literis OI. indicasse. *Othryonaeos* prodit Plinius, sed sitos in Macedonia. Scholiastes Theocriti ad Idyll. III. v. 45: *Othrys*, inquit, *est mons Thessaliae, super quo urbs Phylaeae, cui imperavit Iphiclus.*

AE. RRRR.

PAGASAE.

Ad sinum cognominem.

Autonomus ΠΑΓΑΣΑΙΩΝ scriptum intra coronam hederaceam apud solum Goltzium, qui numus si verus est, est potius Parii Myfiae. (Sestini Lettere T. III. p. 28.)

PELINNA.

Secundum Stephanum in Phthiotide, sed Cellarius Estiaetidi inferendam ducit.

Vir nudus gradiens pendente retrorsum pileo taurum cornibus retinet. X ΠΕ. *Equus liber currens.* AR. III. (Pellerin.)

Typus plane Thessalicus numum hunc absque dubio Pelinaeum facit, praecipue cum aptior alter locus a ΠΕ. incipiens in Thessalia non reperitur, cui hic esset numus tribuendus.

Eques citato cursu. X ΠΕΛΙΝΝΑ. *Vir armatus cum hasta et clypeo irruens.* AR. AE. (Haym, Hunter.)

AR. RRRR. AE. RRR.

PERRHAEBIA.

Vir nudus taurum dimidium prehensis cornibus retinet. X ΠΕΡΑ. *Equus dimidius.* AR. III.

Praeclarum hunc numum, et hactenus unicum ex museo Em. Cardinalis Borgiae vulgavi^b). Ex typis continuo patet, esse Thessalicum, ut supra in Prolegomenis ad numos Thessaliae dictum. Epigraphae ΠΕΡΑ. eum esse regionis Perrhaebiae indicat sic dictae ab incolis Perrhaebis, quorum pars habitavit in septemtriones ad Olympum montem, pars in meridiem ad Pindum. Vide Strabonem et Scymnum Chium^c). Scriptores veteres in exarando regionis hujus vocabulo plerumque geminant P, quod in hoc numo simplex est. At fuere etiam, quibus simplex placuit. Quid quod Homerus syllabam primam corripuit certo simplicis P argumento^d). Vide de hoc plura in citatis meis commentariis. Compendium ΠΕΡΑ. pro ΠΕΡΑΙ. ejusdem est rationis, cujus est scriptum ΕΤΒΟ. pro ΕΤΒΟΙ.

AR. RRRR.

PHACIVM.

Circa amnem Apidanum.

Caput virile incertum. X ΦΑΚΙΑΤΩΝ. *Eques.* AE. (Arigoni.)

AE. RRRR.

b) Sylloge I. in Parergis. c) v. 577. et 614. d) II. B. 749.

PHALANNA.

In Pelasgiotide.

Autonomi: ΦΑΛΑΝΝΑ. ΦΑΛΑΝ-
ΝΑΙΩΝ. Typi: *Caput virile nudum.* X
Caput muliebre reticulo tectum. (Mus.
Caes.) *Equus gradiens.* (Beger.) *Lupus.*
(Hunter.)

Ad hanc urbem Wildius diu fluctuans
tandem adegit autonomum inscriptum
ΠΠΙΑΣ, quia ait Stephanus, Phalan-
nam olim Hippiae nomen tulisse *). At
hic numus est Cymes Aeolidis, ut in
hac probabitur.

Numum alium Phalannae nomine in-
scriptum vide in Phalanna Cretae.

AE. RRR.

PHARCADON.

In Estiaeotide. Straboni scribitur *Phar-*
ycadon, Stephano *Pharcidon*, ait ta-
men, Theopompo dici *Pharcadon*, cum
quo postremo conspirant numi.

ΦΑΡΚΑΔΟΝ. *Pallas flans.* X *Equus*
gradiens. AR. III.

Numum hunc vetustate insignem edidi
ex museo M. Ducis. (Num. vet. p. 90.)

ΦΑΡΚΑΔΟ. *Equus dimidius fuliens.* X
Vir nudus pileo post tergum defluo dimi-
dium taurum cornibus retinet. AR. III.
(Pellerin.)

AR. RRR.

PHARSALVS.

In Phthiotide cum campis civili Ro-
manorum sanguine foede rigatis.

Autonomi in antica constanter *caput*

Palladis, vel ejus protomen adversam of-
ferunt. X ΦΑΡ. ΦΑΡ. ΦΑΡΣ. Typi:
Caput equi, vel: eques, etiam hastam in
adstantem hostem vibrans. AR. AE. (Mus.
Caes. Haym, Pembrock, Pellerin.)

* * *

Caput Palladis, pone ΘΗΩ. X ΦΑΡ.
(retrograde.) *Eques citato cursu d. ha-*
stam super humero, in imo: ΤΕΛΕΦΑΝ-
ΤΟ. (retrograde.) AR. III. (Haym T. II.
tab. 23.)

AR. RR. AE. RRR.

PHERAE.

Vrbs perantiqua in Pelasgiotide, ab
Alexandri tyranni, qui Amyntae II.
aetate urbem tenuit, crudeli dominatu
cognita.

Vir nudus taurum reluctantem corni-
bus retinet. X ΦΕΡΑΙΟΝ. *Equus liber*
currens intra quadratum. AR. III. (Lie-
be p. 206.)

Numus propter vetustatis longae indi-
cia insignis. Typorum explicationem pe-
te ex prolegomenis ad hujus regionis
numos.

* * *

Caput muliebre adversum laureatum.
X ΦΕΡΑΙΟΝ. *Mulier equo currenti in-*
fidens praelongam facem utraque manu
tenet. AE. II. (Hunter.)

Singularis est typus partis aversae.
Mulierem face instructam quam aliam
statuamus, nisi Cererem, cujus propter

*) Num. fel. p. 75.

causas notas propria fax? ac tum typus commonefacit ejus, quod narrat Pausanias ^{f)}: Neptunum Cereris amore infanientem, dum filiam amissam quaeriret, vitium deae offerre meditatum. Quod illa amantis consilium cum perentisceret, in equam sese convertit eodem cum armentis convictu usa. At deus marinus fraude intellecta, ne mulieris artibus victus videretur, equum et ipse mentitus imprudentem in retia trahit, ex quo consortio exactis mensibus natus famigeratus equus Arion. En verisimile numi argumentum, in quo exprimendo istud solum contra Pausaniae narrationem mutavit artifex, quod Cererem non equam, sed deam finxit, eo, ut videtur, consilio, ut vis deae illata certius intelligeretur. Qua ratione fabula haec, quam in Arcadia contigisse tradit Pausanias, cum Pheris connectatur, ignoro. Idem alibi narrat, fuisse apud Phigalenses Arcadiae signum Cereris capite equino ^{g)}. Similem averfam habet numus Antonini, quem edidit Buonarrotius, qui multum laborat, ut ex hac equite Faustinam faciat Dianae specie vectam ^{h)}.

* * *

Caput muliebre. Ξ ΦΕΡΑΙΟΝ. *Fons ex leonis rictu promanans.* AR. III. (Muf. M. Ducis.)

Argumenti causa conjungo numum Larissae:

ΛΑΠΙ. *Mulier stolata amphoram genui impositam tenens revertitur a fonte, qui ex leonis faucibus profluit.* Ξ *Equus gradens, supra quem parvam caput animalis.* AR. III. (Muf. M. Ducis.)

In praeclara haec duo M. Ducis cimelia late olim philologiae causa commentatus sum ⁱ⁾, ex quo tentamine haec compendio excerpo. Vterque numus fontem sistit, quem fuisse magni apud veteres nominis vel istud testimonio est, quod numorum praeconio commendari meruit. Et vero narrat Strabo ^{k)}, in media Pherarum urbe fluxisse fontem dictum *Hypeream*, celebratum quoque Pindari, et Sophoclis carminibus, quos ibi citavi. Sed et ejus meminit Homerus, Hectore sic Andromachen compellente ^{l)}:

Και, κεν ἐν Ἀργεὶ ἔσσα πρὸς ἄλλης ἵστον ὑφαινοῖς;

Και κεν ὕδωρ φορεῖς Μεσσηίδος, ἢ Τπειρῆς;

Et Argis cum eris, cum alia telum texas?

Et aquam feras ex fonte! Messeide, vel Hyperea?

Argorum cum meminerit Homerus, credidere nonnulli etiam veterum, quos inter Valerius Flaccus, et Messeiden et Hypeream in Peloponneso fluxisse, ne uno servitio cogeretur Andromache laticinium exercere Argis, altero haurire aquam ex diffusa in Thessalia Hyperea. Sed enim Homerus eo versu non Argos Peloponnesi, sed quod alio loco *Pelagi-*

f) L. VIII. p. m. 649. g) L. VIII. p. 686. h) Osserv. p. 42. i) Num. vet. pag. 86. k) L. IX. p. 439. l) Il. Z. v. 457.

cum vocat, intelligit, quod situm in Thessalia copiosis veterum testimoniis comprobatur. Ex quo indubitatum, hanc Homeri Hypeream esse eandem, quae ab aliis apud Pheras constituitur.

Consequitur etiam, alterum Homeri fontem Melleidem inde procul distare non potuisse. Eum et Plinius in Thessalia locat ^m), et Strabo ipsi Hypereae vicinum facit ⁿ). Si vera sunt aliquot veterum scholiastarum oracula, quae indicavi, Thessalicum illud Argos idem fuit cum Larissa, quibus insigne pondus addit Lucanus ^o):

Atque olim Larissa potens, ubi nobile quondam

Nunc super Argos arant.

Cum ergo certum sit, Homericum illud Argos esse in Thessalia, verisimile est, a Poeta hanc Larissam notari, et fuisse Melleiden celebrem ejus urbis fontem, quem adeo, perinde ac Hypeream, in conjuncto Larissae numo expressum conspiciamus. Facilior Homerum explicandi ratio erit, si cum Strabone statuamus ^p), Argos hoc Pelasgicum non fuisse urbem, sed Thessalorum campum Peneo, Thermopylis, Pindo interceptum, qua in regione cum et Pherae et Larissa steterint, verba Homeri pronum hunc explicatum habent: *Et cum in Argis Pelasgicis captiva sedebis, regione Thessaliae, et Achilli obnoxia, an volupe tibi erit, sub alienae imperio telam texere, et ferre aquam sive ex fonte Melleide, qui est Larissae, sive*

Hypereae, qui Pheris? Lege etiam, quae Dionysius Halic. de Pelasgis Argivis in Thessaliam commigrantibus perhibet ^q).

Juvat ad propositum Larissae numum advertere, cum typus mulieris a fonte cum amphora reducis tam belle cum Homeri verbis conspiret, verisimile videri, voluisse Larissaeos ad hoc Hectoris vaticinium adludere, et signasse Andromachen istud servitium reipsa subeuntem, urbibus nimirum Graecis omnem ab Homero de se factam mentionem honorificam putantibus.

AR. AE. RRR.

P R O E R N A.

In Phthiotide.

Autonomum argenteum obtulit Pellerinius: ΠΡΩΑΝΩΝ. *Clava*. At haec urbs scribitur Πρωερα Straboni, Proerna Livio, Πρωερα Stephano, ut adeo nondum liqueat, numum huc pertinere.

P Y T H I V M.

In Pelasgiotide, aliis inter Macedoniae urbes putantibus.

Autonomum aeneum produxit Pellerinius (Rec. I. tab. XXXII. n. 53.): *Caput Palladis*. Ξ ΠΤΘΙΕ. *Pilei Dioscurorum medio cornucopiae*. Simillimum ex Hunteriano edidit Combis, nisi quod is in suo legeret ΠΤΘΙΣ, et pro cornucopiae videret caput gryphi. Eos uterque auctor huic Thessaliae Pythio largitus est. Quoniam pilei Dioscurorum, tum et gryphus

^m) L. IV. §. 15. ⁿ) L. IX. p. m. 66. ^o) L. VI. 355. ^p) L. V. p. m. 221, et L. IX. p. 431. ^q) L. I. c. 17.

obvii sunt in numis Phocaeae Ioniae, necesse erit, utrumque hunc numum procul a Thessalia habere, et Phocaeae restituere.

S C O T V S S A.

In Pelasgiotide.

Equus dimidiatus. X ΣΚΟ. *Planta mihi ignota*. AR. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Typus equi monet, hos numos ad hanc Scotussam pertinere, non ad alteram Strymoni aditam in Macedonia adjecta, et probatur ex Thessalorum numo cum simili plantae typo a me supra memorato. Numos hujus Scotussae omnes necesse est perantiquae esse fabricae, nam eam excisam ab Alexandro Pheraeo V. C. 382 refert Pausanias¹⁾.

AR. RRR.

T H I B R O S.

Obscura urbs, et Stephano ex solo Lycophrone nota, cui Pellerinius aeneum inscriptum ΘΙΒΡΩ. typo *clavae*, *arcus*, et *pharetrae* largitur, nescio an satis tuto.

T R I C C A.

In Estiaeotide.

Aries dimidiatus. X ΤΡΙ. *intra quadratum*. AR. III.

Ex Triccae numis hactenus notis antiquissimus. Eum edidi ex museo Savorignan. (Num. vet. p. 90.)

Vir nudus rejecto post tergum pileo tau-

rum dimidium cornibus retinet. X ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ. *Aesculapius sedens d. pateram, ex qua serpentem adsurgentem pascit, s. hastam*. AE. II. (Mus. M. Ducis.)

Caput muliebre. X ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ. *Aesculapius sedens d. pateram, ex qua serpentem adsurgentem pascit, s. hastam*. AE. II. (Mus. M. Ducis.)

Testibus Strabone²⁾, et Themistio³⁾ stetit Triccae antiquissimum Aesculapii templum, atque adeo per religionem sacrum, ut ad ejus formam, quod idem alibi narrat⁴⁾, aliud in Gerenia Messeniae aedificaretur. Ejus ibi cultus causa exstitit, quod oppidanis natum apud se hunc deum creditum fuit⁵⁾. Idem Aesculapius apud hanc urbem medicorum numerum auxit, natis ibi ex se Podalyrrio et Machaone⁶⁾. Vide de hoc argumento plura in meis Numis vet. p. 91, quo loco numum hunc vulgavi.

AR. RRR. AE. RRRR.

I N S V L A E

juxta Macedoniam et Thessaliam.

H A L O N E S S.

Macedoniae adfita.

Caput muliebre velatum adversum. X ΑΛΟ. ΦΙΑΠΙ. *Aquila serpentem depascens*. AE. III. (Pellerin.)

Idem avergae typus est in numis Amyntae II. Macedoniae regis, et vicinae Chalcidis Euboeae. Vtrum το ΦΙΑΠΙ.

1) L. VI. c. 4. 2) L. IX. p. m. 437. 3) Orat. XXVII. p. 333. 4) L. VIII. pag. 360.
x) Strabo L. XIV. p. 647. y) Dictys Cret. L. I.

proprium urbis magistratum, an Philippum II. notet, incertum. Illud ex Stephano constat, Athenienses et Philippum hujus insulae causa collisos fuisse. Impugnatam a Khellio lectionem ΑΔΟ. pro ΧΑΔ. iterato tuetur Pellerinius ²⁾).

IRRHESIA.

De numis huic tributis vide Irenem insulam Argolidis.

PEPARETHVS.

Juxta montem Atho.

Autonomi:

Epigraphe: ΠΕ. ΠΕΠΑ. ΠΕΠΑΡΗ. ΠΕΠΑΡΗΘΙ. Typi: *Pallas hastam vibrans.* X. *Nostua.* — *Caput Bacchi vel Jovis.* X. *Diota.* AE. III. (Pellerin, Hunter, Mus. Caes.)

Peparethum Sophocles vocat *ἰσφορεῖν*, *feracem uvarum* ^{a)}, et Peparethi vinum laudibus effert Plinius ^{b)}. De eadem Ovidius ^{c)}: *nitidaeque ferax Peparethus olivae.* Habes hinc explicatos typos Bacchi et Palladis.

Similem Arigonius perperam Pegis tribuit.

*. *.
Caput Apollinis. X ΠΕ. (in monogr.)
Caput arietis, omnia intra lauream.
AE. III. (Mus. Caes.)

Combius in catalogo musei Hunteriani similem Peparetho tribuit, sed vereor, ut numus hic, alique omnes solo ΠΕ. inscripti, quos huic insulae largiuntur antiquarii, huc vere pertineant.

*. *.
Numus Goltzii ΠΕΠΑΡΗΘΙΩΝ cum obscoeno viri et Centaurae typo conspectus alibi non est.

AE. RR.

Imperatorii:

Cum capite Augusti editi sunt a Vailantio et Morellio. (Thes. imp. T. I. p. 432.)

Epigraphe: ΠΕΠΑΡ. vel ΠΕΠΑΡΗ. ΘΙΩΝ. Typus: *Caput Jovis.*

AE. RRRR.

SCIATHVS.

Magnetidi Thessaliae opposita.

Caput muliebre. X ΣΚΙΑΘΙ. *Caduceus.*

AE. III. (Pellerin.)

AE. RRRR.

LIBVRNIA.

ALVONA.

Autonomum dubium huc refert Pellerinius inscriptum ΘΕΙΣ. ΑΛΤΟΝ. typo

clavae. (Rec. T. I. p. 75.) Alium inscriptum ΑΛΤ. eidem huic urbi tribuit Combius, sed quem potius credam tribuendum Alyziae Acarnaniae, quam vide.

2) Suppl. I. p. 63. a) Philoct. v. 555. b) L. XIV. c. 7. c) Met. L. VII. v. 470.

D A L M A T I A.

JADERA.

Non existimo, hujus urbis unquam ex-
stitisse monetam, etsi eam promulgarint
Goltzius, Ligorius, Spanhemius. Vide
Harduinum in Numis urbium illustr.
sub *Jadera*.

D A L M A T I A.

Communis gentis, ejusve urbium mo-
neta non exstat. Et vero pecunia signa-
ta omnino caruisse Dalmatas, narrat
Eustathius^c). metallorum hujus regionis meminere in-
scripti: METAL. DELM., quos
omnes recensebo et explicabo in classe
monetae Romanae sub finem numorum
Trajani.

Sunt tamen aenei III. formae, qui

I L L Y R I C V M.

A M A N T I A.

Maritima versus Epirum.

Caput Jovis. Ξ AMANTON. *Fulmen*,
omnia intra lauream. AE. II. (Pellerin.
Mull. Caes.) Alios vide in Theupoli.

AE. RR.

A P O L L O N I A.

Maritima, et ejus tractus nobilissima.
Scriptores eam dixere Corinthiorum et
Corcyraeorum coloniam, sed Corcyraeo-
rum fuit proxime, quod et manifestant
numi, at Corinthiorum ἀγενάδες, nam
ipsi Corcyraei Corintho fuere oriundi.

Autonomi:

ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ. (vel aliter) *Bos vi-*
tulum lactans. Ξ ΑΠΟΛ. ΦΙΛΟΚΛΕΟΣ.
(vel aliter.) *Area quadrata in quatuor*
partes secta. AR. III.

Numi hi drachmae pondere obvii sunt,
quibus conjungimus Dyrrhachenos pro-
pterea, quod pondere, metallo, typis,
inscripto duplici magistratu, quorum
unus constanter in recto, alter in gigen-
di casu est, ut ovum ovo sunt simillimi.
Solum discrimen, praeterquam quod in
his ΑΠΟΛ., in illis ΔΥΡ. legatur, est,
quod in Dyrrhachenis bos vitulum la-
ctans corpus in Orientem convertit, et
Occidentem respectat, quam legem con-
stanter in his video observari, demptis
nonnullis didrachmis, sed qui vetustio-
ris sunt fabricae. At Apolloniae bos
vertitur in Occidentem, et respicit in
Orientem, quae tamen lex Apolloniatas
minus strinxit, nam sunt nonnulli, in
quibus bos Dyrrhachenorum morem se-
quitur. In his utriusque partis typus ex
Corcyrae, quae et Apolloniae, et Dyrrhachii mater existit, ingenio est, in

^c) ad Dionys. Perieg. v. 95.

cujus numis utrumque videas argumentum, quod in hujus insulae numis pertractabitur.

Differendum etiam, quam habeat significationem in utriusque urbis numis magistratus notatus hinc in recto, inde in obliquo. Erant, qui more in Graecis recepto adstitutam patris mentionem opinabantur, quos inter video Froelichium ^{d)}, sic ut hinc TIMOKPATHΣ, illinc ΦΙΛΟΚΛΕΟΣ indicet Timocratem Philoclis filium. At istud verisimile non est; nam in solo museo Caesareo exstant numi Dyrrhacheni VIII., in quorum antica legitur ΑΛΚΑΙΟΣ variantibus in averfa nominibus in gignendi casu, quae in hac sententia indicarent totidem patres, quorum quivis *Alcaem* aliquem habuisset filium reipublicae munis admotum. Idem valeat de Menisco, Xenone, Perigene, Stephano, Softrione, Phlone, quorum quivis alia habet in averfa sociata nomina. Accedit, rara esse in numis exempla additae patris mentionis, praecipue ut filius in una facie memoretur, patre in aliam trajecto. In Patrarum Achaiae, et Erythrarum Ioniae numis pater et filius eadem facie exarantur. Sed quid externa commemoro, quando adsunt domestica? Est in museo Theupoli argenteus hujus Apolloniae, in cujus antica: ANTIOXOT. TOT. ΒΑΡΧΙΔΟΤ, (forte ΒΑΚΧΙΔΟΤ.) Repudiata igitur jure hac sententia sic ea vocabula explicanda censeo, ut utrumque notet urbis magistratum diversa auctoritate praeditum, et in

eo, qui in gignendi casu effertur, subaudire oporteat praepositionem ΕΠΙ. Nam si certum est, eandem subaudiri debere in ejusdem Apolloniae numis, in quibus unius tantum magistratus fit mentio, ceu in argenteo proxime sequente ΑΙΝΕΑ, aut in aeneis inscriptis: ΕΤΗΘΑΕΜΟΣ. ΧΟΤ, aliisque variis Dyrrhachenis, scio, cur istud adplicari non possit, ac debeat in his, de quibus agimus, numis, etsi aliud quoddam alterius viri nomen in altera numi parte existat. Plenam huic sententiae lucem adfundunt numi Smyrnae, in quorum una parte est v. c. ΕΠΙ. ΜΤΡΤΟΤ, in altera: ΜΤΡ. ΡΗΓΕΙΝΟC. Igitur το ΕΠΙ, quod in Smyrnae numis propalam est, in Apolloniae et Dyrrhachii numis subaudiri debet.

* * *

ΑΙΒΑΤΙΟΣ. *Bos vitulum lactans.* Χ ΑΠΟΛ. ΧΑΙΡΗΝΟΣ. *Quadratum, intra quod monticulus ignivomus, et pedum.* AR. III. (Mus. Caes.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. *Pedum.* Χ ΑΙΝΕΑ. *Monticulus ignivomus.* AR. III. (Mus. M. Ducis.)

ΔΩΠΙΟΝΟΣ (vel aliter.) *Caput Apollinis laur.* Χ ΑΠΟΛ. ΑΝΔΡΟΜΑΧΟΣ. (vel aliter.) *Tres virgines stolatae junctis manibus chorum ducentes medio monticulo ignivomo.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Mons ignivomus intra lauream. Χ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. *Lyra.* AE. (Arigoni.)

d) Not. elem. pag. 30.

Illustres duo numi priores a me primum reperti atque editi ^{e)} simul, cujas esset tertius jam pridem cognitus, docuere. Ex iis, quae ibi fuisse disserui, pauca excerpo. Monticulum ignivomum, quem hi numi sistunt, esse collem Apolloniae vicinum, visum saepe flammis collucere, ac propter miraculum istud per religionem sacrum, ex copiosis certisque veterum testimoniis comprobavi. Simile prodigium observari prope Phaselidem Lyciae narrat Ctesias in Indicis teste Photio ^{f)}. De Argaeo Cappadociae idem testantur numi et scriptores. Commode in numo III. adstant tres virgines, quae quoniam chorum ducunt, certae sunt Nymphae. Et vero ex iisdem auctoribus constat, eum locum dictum *Nymphaeum*, id est: *fanum*, seu *delubrum Nympharum*, ut explicat Suidas ^{h)}. Quam inique aut Pellerinius numum hunc Apolloniae Thraciae adscripserit, aut Winckelmannus pro Nymphis tres Horas dixerit, abunde ibi, tum et in mea Syllogel. demonstravi. Ea, quae dixi, etiam a numis imperatoris comprobari mox intelliges.

Male is, qui postremum Arigonianum pinxit, arbores putavit, quod re ipsa flammae sunt ex collis superficie promittantes.

* * *

Numi Apolloniae reliqui fere omnes sunt aenei. Epigraphe constans: ΑΠΟΛΛ-

ΛΩΝΙΑΤΑΝ, Dorica pro more ejus tractus, et fuere Apolloniatae per Coryraeos Corinthii, et quod sequitur, Δωρες. Vix aberraveris, si numos omnes sic Dorice inscriptos huic Apolloniae tribues, ut dicetur mox in imperatoriis. Typi: *Caput Apollinis, Dianae, Bacchi, Jovis*, in averfa attributa varia. Magistratus in his quoque, sed tantum simplex, ut ΕΤΠΟΛΕΜΟΣΧΟΤ. (Mus. Caes.)

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Cum plures numero Apolloniae existerint, huc referendos omnes cenſeo, qui Doricum ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ inscribunt, neque enim alias Apollonias, quotquot numos signasse constat, dialecto Dorica usas novimus, etsi Vaillantius eundem Dorismum in numis Apolloniae ad Rhynadacum videat, in quibus multo accuratior Pellerinius semper vidit ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Hac lege habemus hujus urbis numos ab Augusto usque ad Moesam, quin et Gallienum, cujus numum mox dabo.

Typi illustriores sunt:

Tres Nymphae chorum ducentes, in imo. Nymphaeum ardens, in numo Caracallae. (Pembrock P. III. tab. 81, Theupoli.)

Viriusque musei auctor illud, quod in imo est, aram aut dixit, aut in numi imagine finxit. Ex his, quae in autonomis diximus, liquet esse Nymphaeum.

e) Num. vet. p. 91. f) Cod. 72. h) in Νυμφαίων.

Magistratus: ΕΠΙ. ΚΑΤΑΙΟΤ. ΠΟΤ-
ΦΟΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ, in numo M.
Aurelii. Vaillantius numum Apolloniae
Lyciae tribuit, causam non addit. Ex le-
ge epigraphae huc pertinet.

ΑΤΟΡΚΑ. *Scriptum infra templum 8
columnarum, in cuius aditu figura milita-
ris stans, in numo Gallieni m. m. (Mus-
princ. Waldeck) Non dubito esse nomen
magistratus in Dorico gignendi casu.*

AE. R.

BYLLIS.

In litore infra Apolloniam.

Caput Palladis Ξ ΒΤΑΔΙΟΝΩΝ. *Clau-
va intra lauream.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Jovis. Ξ ΒΤΑΔΙΟΝΩΝ. *Cor-
nucopiae, cui implexus serpens.* AE. III.
(Pembrock.)

AR. Goltzianus. AE. RRRR.

DAORSI.

Populus Illyrici dictus Plinio *Daorizi*,
Straboni *Δαοριζοι*, Vellejo *Daorisi*, quos
difficili bello perdomuit Tiberius ¹⁾. Li-
vio in dandi casu *Daorfeis* ²⁾, fors
Δαοριζος pro *Daorfeis*, ut in numo Au-
gusti *servateis*, pro *servatis*, Appiano
Δαοριον. ³⁾

Caput virile imberbe pileo tectum. Ξ -
ΑΟΡΣΩΝ. *Navis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Eximius hic numus a me olim editus ⁴⁾
ejusdem est fabricae et typi cum nu-
mo Gentii Illyrici regis, de quo infra,
ut adeo et praesens numus absque du-
bio sit Illyrici, et Daorforum, etsi non

appareat litera *Δαοριζω* Δ, quae excidit
matrice nimis sinistrorsum aberrante. Ca-
put etiam anticae per oris lineamenta
ipsum Gentium refert. Revera Daorfos
fuisse Gentio subjectos, et hoc victo im-
munitate donatos, tradidit Livius ⁵⁾. Nu-
mus simillimus nuper ab Exc. Comitif-
sa Bentinck editus integrum vocabulum
ΔΑΟΡΣΩΝ exhibet ⁶⁾.

AE. RRRR.

DYRRHACHIVM.

Maritima, qua proximus in Italiam
trajectus. Olim dicta *Epidamnus*, serius
Dyrrhachii nomen praevaluit, non ta-
men indita a Romanis hac appellatione,
quibus *Epidamni* vocabulum velut in
damnum ituris omen fuisset visum, etsi
in hoc conspirent Plinius, Mela, Festus,
et more suo nugetur Plautus ⁷⁾:

*Propterea huic urbi nomen Epidamno
inditum est,*

*Quia nemo ferme huc sine damno di-
vortitur.*

Si novum dare urbi nomen placuisset
Romanis, dedissent ex lingua sua, quod
fecere passim alibi, non Graeca, et si
omen sinistrum fuisset causa mutandi no-
minis, non sufficissent nomen alterum
aeque obscoenum *Dyrrhachii*, quod *ma-
las cautes* notat, mali sane, si portum
spectes, ominis. Illud adeo verum, ut
teste Appiano ⁸⁾ e converso Corcyraei
multo ante ex hac sinistra nominis causa
mallent hanc urbem pro Dyrrhachio
vocare Epidamnium. Plurimum autem

i) L. II. c. 115. k) L. XLV. 26. l) Illyric. c. 2. m) Num. vet. p. 95. n) l. c.
o) Suppl. an Catal. p. 154. p) Menaechm. Act. II. sc. 1. q) bell. civ. L. II.

hanc ipsorum veterum sententiam labefactant numi fideles, quorum multi antiquissimi operis jam inscribuntur ΔTP. cusi profecto ea aetate, qua fere ignota Romanis adhuc fuit Graecia.

Epidamni nomine, quod tamen vetustius fuisse perhibetur, nullam habemus monetam; numi omnes, qui superant, etiam antiquissimi Dyrrhachium vocant, cujus rationem expeditam non habeo, sed mire etiam discrepant scriptores, cum hujus urbis meminere. Plerique Epidamnium et Dyrrhachium unam eandemque urbem faciunt, addito plerumque: *Epidamnus, quae nunc Dyrrhachium*. Strabo sic vocatam dicit a peninsula, cui Dyrrhachii nomen fuit, et cui insedit. Pausanias ¹⁾ Dyrrhachium ab Epidamno paullo remotum facit. Dio nutat, sitne urbs una, an duae ²⁾. Omnium explicitissime istud persequitur Appianus ³⁾. Narrat, Epidamnium a rege cognomine prope mare aedificatam. Ejus nepotem Dyrrhachum conditae urbi addidisse navale appellatum de nomine suo. Huic in bello opem tulisse Herculem, cultum propterea a Dyrrhachenis tanquam alterum conditorem. Fuisse serius Dyrrhachenos a finitimis barbaris urbe spulso adscitis Corcyrensisibus, a quibus ominis causa urbs dicta Epidamnus, revixisse denique veterem appellationem Dyrrhachii. Variantes has sententias nunc componere non instituo; ad me tamen pertinuit comprobare ex numis, Dyrrhachii nomen fuisse pervetustum, neque illud a Romanis inditum.

Autonomorum ingens copia. Spectandi primum:

Argentei crassiores pervetusti, inscripti ΔTP. rarius ΔTPA., neque alia turba epigraphe in numis etiam serius signatis obtinet. Typus: *Bos vitulum lactans*. Ξ *Horti Alcinoi*, qui typus cum sit Corcyra tractus, de eo in hujus insulae numis agam. Fuisse autem Dyrrhachium Corcyrensiū coloniam, abunde docent veteres, et definite Strabo, eam *Κερκυραίων κτίσμα* appellans. Quin cum a finitimis barbaris gravius vexarentur Epidamnii, hi matris Corcyrae opem implorarunt, quod multis persequitur Thucydides, et Diodorus factum prodit ad annum V.C. 315. Quae causa fuit, cur metropoleos symbolis uterentur Dyrrhacheni.

Idem utrinque typus habetur in signatis serius drachmis, quae propter copiam contemnuntur, et dempto bovis situ simillimae sunt drachmis Apolloniae, quae ex eadem matre Corcyra Dyrrhachii soror fuit. In his gemini quoque magistratus, unus in recto, alter in obliquo, quorum centum omnino diversos solum museum Caesareum habet. Quae de his observanda sunt, jam praecepi in numis Apolloniae.

* * *

Caput Jovis. Ξ ΔTP. ΑΣΚΛΑΠΙΟΤ.
(aut aliter) *Tripus intra laurcam.* AE. III.
(Mus. Caes.)

Caput virile nudum. Ξ ΦΙΛΩΤΑ. ΔTP.

¹⁾ Eliac. II. c. 10.

²⁾ L. XLI.

³⁾ l. c.

Clava caduceo juncta, AE. III. (Mus. Savorgnan.)

Prior obvius, posterior perrarus, quem olim edidi ^{u)}. Clava, quae etiam saepe in area didrachmorum conspicitur, confirmat id, quod perhibet Appianus ^{v)}, Dyrrhachenos Herculem conditorem fere, non quod Dyrrhachum abnegarent, sed ut ambitiose originem suam ad deum potius referrent. Telle epigrammate Christodori condita fuit ab Herculis filiis ^{v)}.

Caput Herculis. X ΔT. addito constanter I. *Pegasus volans*. AR. IV. (Mus. Caes.)

Similem edidit Pellerinius, sed inscriptum ΔTP ^{v)}. In V. integerrimis musei Caesarei legitur tantum ΔT et I, sive littera istud est, sive aliud signum. Referendos tamen Dyrrhachum non dubito, praecipue cum testetur Pellerinius, suum sibi hodierna Ragusa adlatum. Typi farentur Herculem conditorem, et Corinthum metropolin.

De didrachmis, in quibus hinc ΔTP. *Caput Palladis*, illinc *Pegasus volans*, agitur in Corintho.

AR et AE. C.

MONVNIVS REX.

BACIAEQC. MONOTNIOT. ΔTPPA.

Horti Alcinoi, in area quid clavae simile.

X *Bos vitulum luctans, superne maxilla.* AR. II.

Numum hunc edidit Pellerinius ^{v)}, sed pridem ante descripsit auctor musei Theu-

poli, quem ipsum serius depictum restitui ^{b)}. In eum olim commentatus Froelichius ^{c)} erudite coniecit, memoratum in hoc numo regem fuisse Dardanorum principem, quem Livius et Athenaeus male videntur dicere *Honunium*, vel *Menunium*. Haec eruditi viri sententia eo magis fit verisimilis, quia non modo constat, Dyrrhachium a vicinis barbaris vexatum, ut in ejus numis diximus, sed etiam illis nonnusquam parere fuisse coactum. Sane narrat Diodorus ^{d)}, Epidamnium a Corcyraeis Glauciae Illyricanae regi permissam. Potuit ergo esse tempus, quo et Monunio Dardano paruit, ejusque nomine monetam insignivit. Verum cum videam, etiam memorari a Goltzio numum Dyrrhachenum cum typis obviis, in quo recepto more bini leguntur magistratus, hinc MONOTNIOΣ, inde ΔAMHNOΣ, quod quidem *κεφαλαιον* dubiae fidei non est, cum simile alterum a se in Hungaria vultu testetur Neumannus nosse ^{e)}, verisimile etiam, fuisse Monunium ex popularibus Dyrrhachenis unum, solito primum in sua civitate magistratu functum, sed qui subinde, ut saepe factum, tyrannidem, quin et regium nomen arripuit, quod tanto magis est verisimile, quia narrat Aristoteles ^{f)}, Dyrrhachenos uni totius reip. administrandae curam deferre solitos. Haec postquam scripsi, Cl. Schönwiesner rei antiquariae Pestini docendae praefectus mecum communicavit numum Dyrrhachenum solitae formae et typorum, sed ae-

u) Num. vet. p. 96.

x) l. c.

y) Bruck Anal. T. II. p. 472.

z) Lettres p. 197.

a) Rois p. 33.

b) Num. vet. p. 96.

c) Reg. vet. num. anecd. p. 46.

d) L. XIX. c. 78.

Num. pop. p. 164.

f) de Rep. L. III. c. 16.

neum, nimirum ut suspicor, animam argentei, etsi nullum argenti appareat vestigium. In ejus una parte est MONOTONIOΣ, in altera → ΑΔΙΑ . . .
AR. RRRR.

SCODRA.

Hodie *Scuttari*, nonnihil a mari remotum. Plinio dicitur oppidum civium Romanorum, cujus et meminit Ptolemaeus nomine Σκοδρα. Livius situm prolixius describit ^{g)}, atque, fuisse Gentii regis velut arcem totius regni. Videtur haec urbs esse eadem cum illa, quam Appianus loco, ut conjicere licet, corrupto vocat Κοδροπολιν της Ιλλυριδος εν μεση τη Ιονι μυχη ^{h)}, quam Octavianus et Antonius statuerunt limitem imperii inter se divisi, pro quo videtur legendum Σκοδροπολιν. Sic quae Istria, eadem et Istropolis, quae Trajana, Trajanopolis, quae Soli Ciliciae, et Solopolis. In marmore Gruteri invento apud hodiernum Scuttari legitur: REIP. SCODR ⁱ⁾.

Caput Jovis. Ξ ΣΚΟΔΡΕΙΝΩΝ. ΚΑΛΛΗΝΟΣ. in alio: ΣΚΟΔΡΙΝΩΝ. . . . OPOT. *Navis.* AE. III.

Anecdotos hos numos possidet Venetiis Ex. Jacobus Gradenigo, et similes edidit Neumannus ^{j)}. Similem averlae typum habet numus Daorforum, quem vidimus, et sequentis Gentii.
AE. RRRR.

GENTIUS REX.

Gentius Illyrici rex saevus ac stolidus.

a Perseo possremo Macedoniae rege ipse trecentorum talentorum ad socianda contra Romanos arma incitatus horum legatis in vincula coniectis mox violati gentium juris poenas dedit. Nam V. C. 586 victus ab Anicio praetore et ad deditionem coactus bello intra XXX. dies confecto cum tota familia Romam perductus est, quod unum bellum teste Livio prius perpetratum, quam coeptum, Romae auditum est. Haec ex Livio, Appiano, Plutarcho Froelichius, qui ejus numum primus protulit ^{k)}.

Numus:

Caput imberbe pileo tectum. Ξ ΒΑCΙΑΕ -- ΓΕΝΤΙΟΥ. *Navis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Hactenus alter hujus regis numus detectus non est. Supra monui, Daorforum Illyrici numum, qui unicus item exstat in museo Caesareo, fabrica, metallo, volumine, utriusque faciei typo hujus esse simillimum. Etiam in proximae Scodrae numis ejusdem formae navis comparet. Quibus mutuis testimoniis praeclare omnium horum numorum statio comprobatur.

AE. RRRR.

INSVLAE ILLYRICI.

CORCYRA PARVA.

Hodie *Curzola*. De numis a Froelichio, aliisque huic tributis vide, quae in moneta Corcyrae magnae notabo.

g) L. XLIV. c. 31.

h) Bell. civ. L. V.

i) pag. 163. 3.

k) Num. pop. T. II. p. 157.

l) Reg. vet. num. p. 45.

DYSCELADES.

Insula juxta Iſſam ſequentem, memorata Apollonio ^{m)};

Ἰσσητός, Δυκελάδος τε, καὶ Ἰσσην Ἰλυσία.
Sed vide de insulae hujus nomine, et, utrum existat, dubitantem Voſſium apud Cellarium. Exſtant *autonomi*:

Caput Herqulis juvenis. X ΔΤCKAA.
Victoria gradiens f. oblongum palmae ramum tenet. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Conjicit Pellerinius ⁿ⁾, ſcriptum in his numis ΔΤCKAA pro ΔΤCKEAA. At enim mera haec eſt conjectura, neque ea tanti, ut ex his numis aut liceat ſtatuerē, fuiſſe aliquam hoc nomine inſulam, aut ſi fuit, eos revera huc pertinere.

AE. RR.

I S S A.

Nobilis Adriatici Inſula propter Illyricum teſte Strabone, et Hirtio ^{o)}.

Caput Palladis. X ΙΣ. (etiam *retrograde*) vel: IC. *Caper ſtans*: in aliis: *Cervus ſtans*. AE. II. III. (Mus. Caes.)

Caput virile imberbe nudum. X ΙΣ. *Diota*. AE. III. (Neumann.)

Botrus. X ΙΣ. *Diota*. AE. III. (Neumann P. II. tab. 5.)

ΙΣΑ. *Caput muliebre.* X Αſtrum. AE. III. (Neumann, Mus. Vitſai.)

Numos hos per varias hactenus urbes ab ΙΣ incipientes pro varia antiquariorum libidine vagatos in hac tandem inſula ſtabilire adniſus ſum, vix amplius,

ut reor, loco movendos ^{p)}. Capri typus potior cauſa fuit, cur huc applicarem. Illud animal per has inſulas celebre ſidem faciente Plinio ^{q)}: *Contra Tragurium Bavo*, et capris laudata *Brattia, Iſſa civium Romanorum*. Iſſum Tragurium a Graeco τράγος, *caper*, ei animali eſt ſynonymum, atque eadem haec inſula Iſſae colonia fuit auctore Strabone: τράγος τὸν Ἰσσην κτίσας, *Traguriam ab Iſſenſibus conditum*, ex quo verifiſimile ſit, nomen a metropolitibus Iſſenſibus Tragurio factum, quod ſeu capris ea ora abundavit, ſeu caper ex quacunque cauſa Iſſae fuit ſymbolum. Vide de hoc plura in citato meo opere.

Numum poſtremum ΙΣΑ Neumanus Iſſae Leſbi tribuendum putavit ^{r)}. At fabrica ſimilium numorum rudior, et plane ex natura inſularum hujus tractus videtur eos potius huic inſulae vindicare.

Eodem loco, tum et in Catalogo muſei Caefarē huic quoque Iſſae tribuendos putavi numos, in quorum antica eſt caput Jovis, in averſa ſeu taper, ſeu cervus, ſeu animal ex utroque mixtum, et qui inſcriptum ΙΣ offere viſi ſunt, et ſunt aenei fere I. formae. Sed errorem abſtergit ſimilis alter muſei Neumanai, in quo diſtincte pro ΙΣ legitur ΔΙ. Sunt ergo hi numi, ut certe hujus tractus ſuadente fabrica, ita urbis a ΔΙ incipientis.

AE. R.

m) Argon. IV. v. 565. n) Suppl. I. p. 33.

o) Bell. Alex. c. 47.

p) Num. vet. p. 97.

q) L. III. c. 30.

r) Num. pop. P. II. p. 28.

P H A R V S.

Insula Iſſae adſita, hodie *Lieſina*.

Caput nudum imberbe. X PA. *vel ſcriptura retrograda* PA. Diota. AE. III. (Mus. Caes. III. Gradenigo.)

Caput juvenile ſpiciis redimitum. X PA. *Caper ſtans.* AE. III. (Mus. Caes. Arigoni.)

Idem, quod numis Iſſenſibus, etiam his fatum obtigit a Froelichio Phafelidem Lyciae migrare jūſſis *). Vt in Pharium propenderem, impulit barbarum horum numorum opus a cultioris Graeciae ingenio alienum; tum vero quod a nobiliſſimo amico certior factus ſum, frequentius eos in hodierna Lieſina reperiri. Eos in Catalogo muſei Caſarei jam Phari numis inferueram, cum iudicium meum a viro ornatiffimo Neumanno in opere ſuo, quod eodem tempore lucem vidit, confirmari cum voluptate vidi †). Ergo numum alterum Arigoni inſuſte Pſamatho Laconiae tribuit.

Cum in Iſſae Pharo vicinae numis ſaepius caper conſpiciendum ſe prae-

beat, ſuſpicabar aliquando, huc referri poſſe numos cum epigraphe ΠΑΡΙ. et capro ſtante. Auxit conjecturam, quod hanc Pharium Scymnus Chius Pariorum maris Aegaei opus dixit ‡), tum et Strabo eam olim vocatam Parum adſerit §), de quo vide plura, quae in meis Numis veteribus p. 98 notavi. At cum videam, conjecturam hanc minus probari viris cordatis, non gravate eam omitto.

* * *

Eidem inſulae Pellerinius tetradrachmum obtulit inſcriptum FAPIAIΩ-typo *ſemivolucris, et ſemivirginis*. Plures id genus numi ſunt etiam in muſeo Caſareo, et conſtat etiam, eſſe ex eorum claſſe, qui copioſe ex Tranſilvania una cum inſcriptis BIATEC etc: ad nos perferuntur. Alioqui et ſimilem mercem nequaquam reperiri in inſula Lieſina, teſtatur eſſe vir nobiliſſimus, qui, quae in hoc tractu longo uſu didicit, benevole mecum communicavit.

AE. RR.

E P I R V S.

Univerſae gentis nomine *autonomi* copioſi et inſignes habentur.

Capita jugata, Jovis corona querna redimitum, Junonis corona faſtigiata. X AΠEIPQTAN. *Boscornupeta intra quernam.* AR. I. (Mus. Caes.)

Caput Jovis corona querna redimitum, addito in nonnullis magiſtratu, ut: AT. ΣΗΝ. ΦΟΡ. *vel* ΜΤΡΤΙΑΟΤ. etc: X AΠEIPQTAN. *Aquila ſtans intra quernam.* AR. II. (Mus. Caes.)

Epigraphe, ut in his, ſic et in omni-

s) Not. elem. p. 85.

†) Num. pop. p. 173.

u) Vers. 425.

x) L. VII. p. m. 315.

bus aliis Dorica pro ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ. Jovis effigies et attributa propter Dodonam in Epiro sitam in hujus regionis moneta frequentior. Typus in averſa numi primi ſive adludit ad taurum Jovis victimam, ſive ad boum in Epiro excellentiam. Ovidius apri Calydonii menſuram definiens ait ^{y)}: *quanto majores herbida tauros non habet Epiros*. Mos corona numi oram claudendi generatim in Epiri urbibus valuit, propagatus etiam in adſitum Illyricum.

* * *

Duo pilei Dioſcurorum, Ξ ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. *ſcriptum inter radios aſtri*. AE. III. (Muſ. III. Bar. Bruckenthall.)

Videbatur numus commemorandus propter inſolentiam typi in urbibus Epiroticis. Eum edidi in meis numis veteribus.

* * *

Caput Jovis. Ξ ΑΠ., *in nonnullis in monogrammate. Fulmen intra quernam*. AE. II. III. (Muſ. Caef. et Neumanni.)

Similem numum Pellerinius perperam Patris Achaiae tribuit ^{z)}.

* * *

In reliquis aeneis: *Pilum haſtae — Fulmen — Tripus, ſemper corona typum ambiente*.

* * *

Huc etiam referri ſolent ſequentes:

ΑΡΓΕΑΔΗΣ. *Caput Jovis laur.* Ξ ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. *Protome Dianae*. AE. I. (Muſ. Caef.)

ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. *Caput Jovis laur.* Ξ ΑΡΓΑΛΟΗΣ. *Aquila ſians intra quernam*. AE. II. (Pellerin Suppl. II. pag. 93.)

Prior numus cognitus jam fuit Pellerinio ^{a)}, et Khellio ^{b)}, at in utroque nomen ΑΡΓΕΑΔΗΣ male ſanum, quod in Caefareo eſt integerrimum. Quare et numum ſerius reſtituendum duxi ^{c)}. Vterque quo numum referret, non reperit. Alterum ſubinde nactus Pellerinius hunc et praecedentem Epiri numis propter typum aquilae corona clauſae, quoniam is in hoc tractu obviuſ eſt, inferere non dubitavit. Gnaviter iſtud, at nondum liquido. Si merx Epirotica, cur haec ſola Dorismo abſtinet? Scribendum ſane tum fuerat: ΑΡΓΕΑΔΑΣ. ΜΕΝΕΔΑΜΟΣ.

AV. Goltziani. AR. AE. R.

AMBRACIA.

Ad ſinum cognominem, urbs nobilis et Pyrrhi regia.

Caput muliebre velatum. Ξ ΑΜ. ΑΜΒΡ. *Meta intra lauream*. AR. (Pellerin.) AE. III. (Muſ. Caef.)

Meta intra lauream obviuſ eſt typus in numis urbium Epiri, quanquam ejus certam cauſam ignoremus. Cur maluerit Pellerinius dicere obeliſcum ^{d)}, non ſatis video.

y) Metam. VIII. 282. z) Suppl. IV. p. 40. a) Rec. III. tab. CXVII. b) Adpendic. II. c) Num vet. p. 100. d) Rec. I. p. 79.
(Vol. II.)

* * *
Caput virile barbatus cum cornu et collo tauri. X AMBP. *Bos cornupeta.*
 AE. III. (Pellerin.)

Caput simile. X AMBP. *Pagurus, in alio tridens.* AR. AE. (Goltz.)

Miratur Pellerinius, proponi in numis Ambraciae manifestum Acheloum, cum tamen urbs non huic Acarnaniae fluvio, sed alteri adfita fuerit, qui jam Arachus, jam Arethon veteribus dicebatur. Suspiciatur istud factum propterea, quod forte, etsi diffusus, tamen ex Epiro ortum ducit. Verior ratio videtur, quoniam aliquo tempore Ambracia revera Acarnaniae urbibus accensebatur. Ita Strabo *): *Sunt et aliae urbes, Palaerus, Alyzia, Leucas, Argos Amphilocheium, Ambracia.* Sic et Mela eam oppidis Acarnaniae miscuit †), ex quo apparet, quodam tempore saltem aliquam utriusque regionis urbibus fuisse communionem.

* * *
Caput Jovis. X AMBP. *Gryphus, infra* APXIAΔΑΣ, aut aliter. AE. III. (Muf. Caef.)

Caput Solis radiatum. X AMBP. *Jupiter nudus gradiens fulmen intorquet.* AE. III. (Muf. Caef.)

Vterque numus et Jovis, et Apollinis cultum conjungit. Hunc numus aperte profitetur, sed neque in praecedente ambiguum, cum gryphum sacrum esse Apollini animal constet ex numis Tejorum Ioniae, Aureliopolis Lydiae,

Gallieni inscriptis APOLLINI. CONS. AVG., tum Claudiano ‡), et Philostrato §).

* * *
 Numos Ambraciae, qui una inscribunt APIΣ., vide in numis Arisbae regis Epiri.

* * *
 Numos inscriptos AMBPAKIΩTAN cum symbolis Corinthi, nempe capite Palladis, et Pegasi, eosque didrachmos, vide in numis coloniarum Corinthi. In numo simili musei Borgiani Veletris legitur AMIIPAKIΩTAN, qua scriptura praeclare confirmatur oratio Stephani adfirmantis, reperiri etiam scriptum Αμπρακιωτης †), et sic etiam passim scribit Thucydides. Apertius Eustathius ‡): το δε Αμπραξ εἰσιν οἱ ἀρχαιώτερον δια τῆς γραφῆς, καὶ δια τοῦ καὶ τὴν χώραν Αμπρακίαν - - - πλείων δὲ ἢ δια τῆς β γραφῆς. Sic et Κατωρός et Κατωρός Aegypti urbs.
 AR. RRRR. AE. R.

A O R N V S.

Situ minus certo. Numum aeneum mutilum huc vocat Pellerinius, quod in eo legere sibi visus erat AOPNIΩN.

B V T H R O T V M.

Maritima in Thesprotia.

Certus cum inscriptione Graeca nondum compertus. Ex autonomis editis unus est Goltzii, alterum Pellerinius huc

e) L. X. p. m. 691. f) L. II. c. 3. g) de VI. conf. Honorii v. 30. h) Vit. Apoll. L. III. c. 48. i) in Αμπρακία. k) ad Dionys. v. 493.

invitum traxit, quod in eo scriptum apparebat BOTΘΠΟ.¹⁾ Verum hic est Thuriæ Messeniae, ut ipse lapsus suum proficitur serius^{m)}. Alium numum cum capite Pyrrhi et epigraphæ BOTΘΠΩΤΙΩΝ Goltzianum novimus.

GER. II VIR. *Figura militaris flans d. adstitutum B majus contingere videtur.* (Morelli Imp. T. I. p. 417.)

Æ. RRR.

CASSOPE.

Tres hoc nomine urbes in Epiro aut vicinia a geographis memorantur. Harum unam maritimam Ptolemaeus in Chaonia, Strabo in Thesprotia constituit, Stephanus in Molossis, cujus sententiam firmat numus mox citandus. Alteram Epiri Cassopen mediterraneam conficit Ptolemaeus, sed parum cognitam. Tertia sita in propinqua Corcyra e regione Cassopes Epiroticae maritimae. Ad quam harum trium sequentes numi pertineant, mox indagabimus.

Coloniae tamen nomine supersunt numi, iique partim *autonomi*, partim cum capite *Augusti*, quos, quoniam rariores sunt, operae pretium, ut editos reperio, recensere.

Antica incerta. X C. PAET. QVIN. ITER. (Harduin.)

CAESAR. AVGVST. *intra quernam.* X GRAECINVS. QVINQ. TERT. BVTHR. *Globus cum lituo.* (Maffei Ant. Gall. p. 117.)

BVTHR. *Tridens.* X GRAECINVS. QVIN. PER - - *Pes humanus.* AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 80.)

Fuit ergo hic Graecinus *quinquennalis tertium*, subinde *perpetuus*, si modo vere istud docet numus Pellerinii, qui in vocabulo PER est mutilus. Male similem epigraphen explicat Harduinus: QVIN. *quennalia* ITERum.

BVTHR. AVGVSTVS. *Caput Augusti.* X P. POMPON. C. IVLL. II VIR. Q. Pons. (Morelli Imp. T. I. p. 378.)

De hoc ponte Plinius: *Amnis Acheron . . . mille pedum ponte mirabilis omnia sua mirantibus.*

C. A. BVT. EX. DB. *Caput Augusti.* X Q. NAEVIO. SVRA. HIP. IVL. NI.

ΜΟΛΟΣΣΩΝ *intra lauream.* X ΚΑΣ. ΣΩΠΑΙΩΝ. *intra lauream.* AE. III. (Mus. ill. Gradenigo.)

Dixi, Cassopen a variis auctoribus variis gentibus adjudicatam, quae geographorum discordia in pluribus Epiri urbibus observatur. Ex quo apparet, alia aetate ali genti urbes fuisse contributas. Ergo quo tempore praefens numus signatus est, Molossis accensebatur.

ΣΩΔΑΜΟΣ. *Caput Jovis.* X ΚΑΣΣΩ. ΠΑΙΩΝ. *Aquila fulmini insistens, omnia intra quernam.* AR. III. (Mus. Caes.)

ΚΑΣΣΩΠ - - *Caput muliebre redimitum corona fastigiata floribus distincta.* X *Aquila volans intra lauream.* AE. III. (Mus. Caes.)

1) Rec. I. p. 80. m) Suppl. I. p. 47.

Caput simile. X KΑΣΣΩ - - *Bos iruens.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput simile. X KΑΣΣΩΠAIΩN. *Serpens ab ara adsurgens intra lauream.* AR. III. (Mus. ill. Gradenigo.)

Caput juvenile incertum. X KΑΣΣΩΠAIΩN. *Diota intra lauream.* AE. III. (Ibid.)

Priores tres, qui ex museo Ilgneriano in Caesareum transivere, jam vulgavit ill. Comes Cristiani ⁿ). Horum primum esse Cassopes Epiroticae, persuadet typus plane Epiroticus. De numis sequentibus minus certum, an non aequae possint referri ad alteram cognominem in opposita Corcyra sitam. Epiroticam mavult nobilis antiquarius capto augurio ab aquila, inscripto magistratu, corona ambiente, quae omnia fuere Epirotis usitata. Vt hanc sententiam non impugno, quam et verisimiliorem puto, ita certum tamen est, haec omnia in Corcyrae quoque numis observari.

Numum secundo similem Pellerinius perperam Lappae Cretae tribuit, cuius auctoritas et mihi imposuit, cum numum similem, qui minus integer obtigerat, in Catalogo musei Caesarei eodem referrem.

AR. RRR. AE. RR.

CHAONIA.

Pars Epiri hoc nomine. Numi duo, argenteus, et aeneus, soli Goltzio conspecti, quorum ille inscribitur XAΩNIAΣ, pro quo, ut ex typo apparet, certo le-

gendum KPOTΩNIATAN; alter XAΩNITΩN. Notandum, tertium elementum a veteribus nunquam per Ω, constanter per O scribi, quare et secunda syllaba a poetis corripitur. Vide Stephanum in Chaonia.

DAMASTIVM.

Ignoraremus, quorum pertineant sequentes argentei, nisi lucem accenderet Strabo, qui post recensitas varias Epirogenes haec obiter: πλησιον δε πς και τα ἀργυρια τα εν Δαμαστιω, alicubi in vicinia et fodinae argenti, quae sunt Damastii. Ex hujus ergo metalli proventu signati fuere numi:

Caput Apollinis laur. X ΔΑΜΑΣΤΙΝΩN. *Tripus.* AR. I. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput muliebre. X ΔΑΜΑΣΤΙΝΩN. *Serpens ex ara, cui insculptus caduceus, exsurgens.* AR. III. (Pellerin.)

Caput muliebre laur. X ΔΑΜ. . . . *Acisculus, caduceus.* AR. III. (Mus. Caes.)

Perperam numum ex descriptis primum Damasco Coelesyriae tribuerat Froelichius ^o), quem errorem re melius expensa pridem absterfit ill. Comes Cristiani ^p). Insignis est numus III., isque hactenus anecdotus, quia typo partis aversae comprobatur id, quod de argenti fodinis apud Damastium sitis ex Strabone docui. Offert is malleum, qui altera parte in cuspidem abit, cuiusque in latomiis, et metallis usus fuit. *Acisculus* dixere Latini, ut docebunt denarii

n) Adpendic. I. ad Gesn.

o) Cimel. Vindob.

p) Adpendic. I. ad Gesner.

Valerii Acisculi, qui causa adlusionis ad nomen instrumentum simile offerunt. Auctor anonymus in paraphrasi ad Dionysii Periegetae v. 1107, quae est apud Hudsonum ^q): μακέλλα δε και δικέλλα, και άμαρα, και σκαπάνη όρυκτικά είσιν έργαλεία.

AR. RRR.

H O R R E V M.

Exstant autonomi elegantis fabricae.

Caput Herculis laur., pone clava, intra coronam. ΞOPPL. Centaurus citato cursu singulis manibus singulos ramos bacciferos jactat. AE. III. (Mus. Caes. alibi.)

Pellerinius in simili legit OPPE., at ego in omnibus, quorum plures integerrimos vidi, constanter OPPL. Cui urbi suus tribuendus esset, verebatur decidere Pellerinius ^r). Neque ego hoc fortunator. Conjeceram olim, cum simile numisma vulgarem ^s), posse competere Horreo Epiri oppido bis a Livio memorato, juvante iudicium istud etiam corona, quae more Epirotico numi oram ambit, et Centauro forte ex vicina patria Thessalia huc aberrante. Accepi, id genus numos frequentius reperiri in magna Graecia. Si huc pertinent, quam in hac habemus urbem ab OPPI incipientem?

AE. RR.

M O L O S S I.

Hi Epiri partem constituerunt, suntque habitati ejus gens nobilissima telle

Strabone ^t). Fuere enim ex illustri gente Aeacidarum, cujus auctor Pyrrhus Achilles filius, et fuit apud eos Dodonae oraculum vetus, et fama late inclytum.

Autonomos cum mentione hujus gentis binos primus vulgavi, quorum unum videre est in meis Numis vet. p. 101.

ΜΟΛΟΣΣΩΝ. *Fulmen.* Ξ *Fulmen intra coronam.* AE. III. (Ex museo Savorgnan.)

Fulmen Jovi Dodonaeo sacrum, ut modo indicavi.

Alterum numum, in quo Molofforum nomen legitur, vide supra in numis Castopes.

AE. RRRR.

NICOPOLIS.

Condita ab Augusto ad sinum Ambracium, monumentum victoriae de M. Antonio et Cleopatra ad vicinum Actium, deductis eo vicinarum urbium fere desertarum incolis, ut testantur Strabo et Pausanias ^u). Eas enumerat Antipater coaevus, Leucadem, Ambraciam, Thyreum, Anactorium, Argos Amphilo-chium ^v).

Autonomi:

ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. *Caput muliebre turritum.* ΞΙΕΡΑΣ. *Pharus, aut meta.* AE. III. (Pellerin.)

Priorem numum alias edidi ^y). Sive pharus in hoc est, sive meta, utrumque Nicopoli proprium, cum quod urbs fuit

q) Georg. min. P. IV. r) Rec. III. p. 109. s) Num. vet. p. 100. t) L. VII. p. 324.
u) Eliac. I. c. 23. x) Brunck Anal. T. II. p. 117. y) Num. vet. p. 102.

maritima, tum quod in hujus suburbio singulis quinquenniis ludi Actiaci ab Augusto ejus victoriae ergo constituti magna religione acti fuere, de quibus vide Strabonem. Certius hos ludos indicat numus alter. De epitheto IEPAC vide numos imperatorum.

* * *

Notandum, numum argenteum, quem Pellerinius ob monogramma NK, quod is in NIK. resolvit, ad hanc Nicopolin refert²⁾, esse potius Cyrenes, aut certe non hujus urbis. Praeter fabricae elegantiam in id genus numis, quorum plures exstant in museo Caesareo, obest etiam, quod paucissimae fuere Graeciae urbes, et praecipue Europaeae, quae Augustorum aetate monetam argenteam signassent. Aeneum, qui eadem tab. XII. n. 13. exhibetur, esse Epidauri Argolidis, in hac dicitur.

AE. RRR.

Imperatorii:

Copiosi sunt ab Augusto usque ad Saloninam.

Epigraphe: NIKOΠΟΛΙC , vel NIKOΠΟΛΕΩC , addito plerumque IEPAC , de quo infra.

$\text{ΣΕΒΑΣΤΟC. ΚΤΙΣΤΗC.}$, vel: $\text{ΑΤΓΟΥCΤΟC. ΚΤΙCΤΗC.}$ nempe: *Augustus conditor* urbis saepius occurrit. ΣΕΒΑΣΤΟC. ΚΤΙCΜΑ. (*Augusti opus.*)

Caput Augusti nudum. ΞNIKOΠΟΛΙC. IEPA. *Victoria stans.* AE. fere II. Numus integerrimus. (Mus. Caes.)

IEPA. ΝΙΚΟΠΟ. *Caput muliebre turritum.* $\text{ΞCEBACTOT. ΚΤΙCΜΑ.}$ (*Augusti opus.*) *Augustus fere nudus sedens d. Victoriam, s. hastam.* (Mus. Caes. Arigoni.)

Typi: *Victoria* frequentius, nimirum ex nomine urbis ΝΙΚΗC ΠΟΛΙC. — *Triremis*, ex memoria victoriae navalis. — *Porta urbis* etc. In nonnullis: *Apri caput telo transfixum*, quod forte mandibulam apri Calydonii notat, quam Augustus post victoriam Actiacam ex Tegea Arcadiae Romam transtulit, ut narrat Pausanias³⁾. Incerti sensus est: *Mulier sedens d. spicas, infra quam tres figurae nudae se complexae expansis manibus natantium more*, in numis Philippi. (Arigoni, Theup.)

IEPA , sic dicta propter religionem ludorum Actiacorum, de quibus actum. Hoc addito discernit sese ab aliis hoc nomine urbibus quatuor, quae numismaticae fuere. Antipatro supra laudato dicitur δση πολις.

NATAPXIAOC nomine compellatur in numo Antonini (Mus. Caes.), et Alexandri Sev. (Vaill.)

ACTAOT in numo Plautillae (Vaill.), cui tamen lectioni diffido, nam is titulus in nullo alio hujus urbis comparet, etsi horum copiosos vulgatos habeamus ex museis Theupoli et Arigoni, et ipse Vaillantius, qui numum promulgavit, eam reticet in catalogo urbium asylo gaudentium. Quod amplius est, titulum asyli nulli urbium Europaearum in numis datum video.

2) Tab. XII. n. 11.

3) L. VIII. pag. 694.

Ad hanc Nicopolin videntur revocandi numi; qui sine urbis mentione inscriptum habent AKTIA intra coronam. Idem videtur significare A solitarium intra coronam in numis L. Aelii et Antonini, atque etiam hos esse hujus urbis, docent numi Treboniani et Gallieni apud Arigonium, in quibus praeterea scriptum IEPAC. NIKOΠOΛEΩC, etsi non dissimulem, posse numos similes Argos pertinere; ut in hac monebo. Fuere, qui A legerent *Avrivoia*, Similium numorum catalogum exhibet Neumannus ^{b)}.

AE. C.

OMPHALE.

Autonomus ΩΜΦΑΛΙΤΩΝ apud solum Goltzium.

ORICVS.

In Chaonia ad fines Illyrici, cui a nonnullis inferitur.

Caput Apollinis. X ΩΠΙΚΙΩΝ. *Meta*, omnia intra lauream. AE. III. (Mus. Caes.)

Singularem hunc numum alias vulgavi ^{c)}. Fuisse Oricum Apollini devotum, et dictam vicum Apollinarem, praefens numus, et inscriptio Gruteri a me ibi proposita comprobant.

Froelichius ex inscriptione dubia numi autonomi exsculperet nomen Orici conabatur ^{d)}, at nunc constat, numum illum esse Miletii, qui etiam est in museo Caesareo.

AE. RRRR.

PHOENICE vel PHOENICAE.

Caput Dianae. X ΦΟΙΝΙΚΑΠΕΩΝ. (*contractis Π et E.*) *Pilum hastae intra lauream.* AE. III. (Mus. Caes. et Gradenigo.)

Caput Jovis. X *Eadem epigraphe.* Fulmen intra lauream. AE. III. (Mus. Gradenigo.)

Numi hi non solum typo sese Epirotas profitentur, verum et in eadem Epiro repertos esse satis constat. Quare etsi urbis *Phoenicapes* nullus veterum meminerit, tamen Livius, Strabo, Ptolemaeus, Tabula *Phoenicen* in Epiro locant, et quidem in Chaonia alii, alii in Thesprotia. Quare dubium non videtur, numos hos ad hanc urbem, ut apparet, binominem, pertinere.

AE. RRR.

Imperatorii:

Exstant aenei III. formae.

ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΩΝ. *Bacchus d. poculum, s. thyrsus*, in numis Neronis. (Vaill. Theup.) In alio simili: *Caput imberbe nudum.* (Theup.)

ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΕΩΝ. ΠΕ. *in alio: IIET, Caput virile incertum*; Neronis. (Pansl Mem. Trev. Octob. 1737. Catal. d'Ennery p. 585.)

ΦΟΙΝΕΙΚΕΩΝ. *Trajanus in equo currente.* AE. II. (Vaill.)

Hos numos Vaillantius a Phoeniciis communi gentis nomine signatos dixit. At mihi nimium insolens visum gentile sive Φοινικαίος, sive Φοινικεύς, quod

b) Num. pop. P. II. p. 146. c) Num. vet. pag. 102. d) Not. elem. p. 105.

utrumque in numis suis reperit vir eruditus, cum verum Phoeniciae gentile fuerit *Φοινίξ*, vel etiam *Φοινίκιος*. Accedit, numos hos nihil ostentare ex ingenio numorum Phoeniciae. Quod si eodem referamus numos secundi loci, habebimus tertium gentile *Φοινικαίεος*. At vel ex his ipsis secundi loci numis videri possit, in similibus omnibus legendum *ΦΟΙΝΕΙΚΑΠΕΩΝ*, Π et E contractis, perinde atque in autonomis mox descriptis legitur. In numis non satis integris fieri fa-

cile potest, ut non facile appareat subtilis tractus lineae, quae Π et E conjungit. Quidquid erit, rem iis magis expendendam relinquo, quibus numi similes praesto sunt.

AE. RRR.

THESPROTIA.

Pars Epiri. Nomen *ΘΕΣΠΡΩΤΙΩΝ* reperitur tantum in numis regis Pyrrhi a Goltzio editis.

REGES EPIRI.

Vt Macedoniae reges Perseum et Herculem, ita Epiri principes Achillem, ejusque filium Pyrrhum Neoptolemum gentis suae auctorem ferebant. Ex quo adfida in his nomina Aeacidis, Pyrrhi, Neoptolemi. Omitto vetustos illos, qui ex hac stirpe mox inde a Trojae excidio imperavere, quorum seriem videsis apud Reineccium, persecuturus solum reges numis insignes.

Fuere regi Alcetae filii Neoptolemus et Arisbas. Neoptolemus fratrem regni confortem facit, et eundem moriens tutorem liberorum, inter quos praecipui *Alexander*, de quo infra, et *Olympias* Philippi Amyntae uxor, Alexandri M. mater.

ARISBAS.

A veteribus dictus Arymbas, Arysba, Arybas. Fratri Neoptolemo partem Epiri extorquet, subinde ejus liberorum tutelam

sancte procurat, et Olympiadem Philippo Amyntae collocat.

Ex uxore Troade natus *Aeacides*, de quo infra.

N u m i :

Caput Herculis imberbe leonis exuvii tectum. X APIΣ. *Clava et pharetra.* AE. III. (Pellerin Rois pag. 29. Mus. Caes.)

Caput Herculis simile. X APIΣ. AM-BPA. *Apollo nudus sedens d. arcum praetendit.* AE. III. (Pellerin Rec. I. p. 79.)

Horum priorem Pellerinius, quoniam simillimus est numis Macedonicis circum Philippi II. aetatem signatis, ac praeterea ex vetere Illyrico adlatus, huic Arisbae tribuere non dubitat. Sin jure istud, habemus verum regis nomen *Arisbae*, quem varie a veteribus proditum diximus. Haec cum alias constitueret vir eruditus, mirum, ab eodem το APIΣ. numi alterius magistratum potius, et non etiam hunc

ipsum regem agnoscī, cum nequaquam obflet addi nomen Ambraciae, in qua numus cufus, ut vidimus in numo Dyrrhachenorum scriptum regem Monunium.

Typus numi secundi offert hinc Herculem, inde Apollinem. Antoninus Liberalis narrat *), utroque deo inter se colliso, quod singuli Ambraciam suam vellent, iudice denique Cragaleo oppidum Herculi tributum. Agnoscere ergo Ambraciotas, urbem esse Herculis, sic tamen, ut etiam Apollini, quem jam antea ob causas, quas ibidem refert, Σωρην dixere, sacrificia publice peragant.

Æ. RRR.

ALEXANDER I.

Neoptolemi F. Mortuo tutore patruo Arisba juvenis regnum adit favente Philippo II. Macedone, qui ejus sororem Olympiam uxorem duxerat, cujus et factus est gener ducta ejus filia Cleopatra nuptiis fatalibus, inter quarum solennia socerum Philippum, dum ejus latus stipabat, a Pausania interimi cominus conspexit. Alexandrum M. sobrinum imitari gerens versis in Occidentem studiis ducem sese Tarentinis in bello adversum Lucanos ac Brutios praeibit, tanto cupidius externum istud bellum amplexus, quod consulenti responderat oraculum patrium Dodonaicum, caveret Acherusiam aquam, Pandosiamque urbem, nimirum ut quam maxime procul abesset Pandosia Epiri urbe, et Acheronte amni †). Multis praeliis

victor, factusque inde elatior plus sibi ipso Alexandro aggressus videbatur, cum adferere non dubitaret, se, qui adversum Romanos iret, quasi in ἀνδρώντων, Macedonem in Persas quasi in γυναικωντων ivisse ‡). Barbaris bellum omni vi inflaurantibus apud Acherontem fl. et Pandosiam in Bruttiis caesus non quidem oraculum mendax, sed ineptum sese Oedipum comprobavit V. C. 428. Vide plura apud Froelichium dubia quaedam chronologica conciliare conantem §), et Cl. Nicolaum hujus regis vitam copiose enarrantem †).

N u m i :

Caput Jovis corona querna redimitum. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. ΤΟΤ. ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΤ. Fulmen intra astrum et pilum hastae. AV. III. (Seguin Sel. num. p. 68.)

Caput adversum Solis radiatum crispis crinibus. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. . . ΟΠΤΟ. . . Fulmen. AR. III. (Mus. Caes.)

Caput barbatur diadematum. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. ΤΟΤ. ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΤ. Fulmen, juxta aquila. AR. I. (Theup.)

Aquila stans, juxta tripod. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. ΝΕ. Fulmen intra lauream. AE. III. (Mus. Caes.)

En numos hujus Alexandri, omnes, quot quot innotuere. Aurei et argentei operis sunt perelegantis et delicati. Jovis Dodonaei honores eloquuntur aquila et fulmen saepe repetitum. Singularis elegantiae est caput Solis, quod sistit numus secundus, quem princeps Waldeckius studiis nostris

e) Met. v. 4. f) Livius L. VIII. c. 24. num. p. 32. i) B. L. Mém. T. XII. p. 339.

g) Gellius L. XVII. c. 23. h) Hegg. vet.

impense deditus museo Caesareo cesserat. Caput numi III., quod diadematum dicitur, ipsius regis videri potest, et tum unicum hoc esset exemplum capitis regii Epirotarum numis inferti. Merebatur sane insignis hic numus musei Theupoliani, ut plures ejus alii, aeri incisus proponi, ut certius conspecta capitis effigie possemus judicium ferre. Verisimile magis, caput illud non esse regis, sed Jovis, suadente istud avergae fulmine, cujus rationis sunt etiam typi in numo Pyrrhi sequentis.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

AEACIDES Arisbae F. post patruelis Alexandri mortem regno praeficitur, illustrius nomen ex filio Pyrrho, quam ex se adeptus. In bellis occumbit.

P H T H I A.

Cononis Thessali filia, Aeacidis uxor. Liberos habuit *Pyrrhum*, et *Deidamiam* desponsatam primum Alexandro postumo Alexandri M. filio, deinde Demetrio Poliorcetae conjunctam.

N u m i :

ΦΘΙΑΣ. Caput reginae velatum et corona revinctum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡ. POT. Fulmen. AE. II. (Seguin Sel. num. p. 65. Mus. Caes.)

Cum nulli essent mariti Aeacidis numi, habet suos uxor Phthia tribuente honorem filio Pyrrho, ut avergae inscriptio docet. Corona querna in integerrimo musei Caesarei manifeste apparet, quam placuisse causa Jovis Dodonaei exillimo.

AE. RR.

P Y R R H V S.

Mirabilis, si quis alius, fati, sive initia spectes, sive exitum. Bimus ab hostibus ad necem quaesitus in Illyrico educatur, post duodennis ad patrium regnum vocatus, cum illud quinquennio teneret, Cassandri Macedonis artibus ejicitur. Quare ad Demetrium Poliorcetae, sororis suae Deidamiae virum, profectus celebri ad ipsum praelio, quo Antigonus occubuit, interest, delatusque ad Ptolemaeum Lagi F. favente patris Berenice hujus filiam Antigonam uxorem ducit, tum milite, pecunia, elephantis adjutus V. C. 459 Epirum recuperat. Ducta Lanassa Agathoclis Siculi filia Corcyram in dotem accipit, ac paullo post amittit Lanassa ipsa Demetrium ad connubium, et praeripendam Corcyram evocante, quod sese a marito negligi doleret. Ergo vindictae studio Macedoniam intrat, eamque Demetrio extorquet, mox ipse a Lyfimacho Thraciae rege pellitur. Eadem tempestate orto Romanos inter ac Tarentinos bello ab his summus belli imperator electus V. C. 474 in Italiam trajicit, de Laevino consule Heracleam inter et Pandosiam elephantorum ope insignem victoriam refert. Altero deinde ad Asculum praelio incertam belli aleam expertus Sicularum rogatu omissis rebus praesentibus in Siciliam abit, Carthaginenses vincit, et tota insula, si Lilybaeum demas, ejicit. Paulatim urbibus a se deficientibus, quod asperius cum iis ageret, resumpta Tarentinorum causa a Curio cos. ad Maleventum victus V. C. 479 his turpiter desertis Epirum repetit, Antigono Gonatae Macedoniam eripit usus adjutoribus Gal-

his, qui ne quidem ab ipsa regii apud Aegaei mausolei rapina manus abstinuerunt. Peloponneso rerum novarum spes eminus offerente huc repente profectus Spartam ipsam paene obruit, mox in mediis Argis conferta pugna, maximo elephantum ex vulnere collapsis angustis aditus impediens, a muliere lapidis dejectu graviter vulneratus, suis opem ferre non valentibus obtruncatur V. G. 482. Nihil in Pyrrho, mediocre, si virtutes summas, moderatio, facilitas in amicis, in referenda gratia studium, equum in adversa etiam fortuna infractus, corporis robur incredibile. Quae fuerit in eo rei militaris peritia, experti sunt orbis victores Romani, et memorabile est dictum Hannibalis apud Plutarchum, Pyrrhum primo, Scipionem secundo, tertio loco designantis. At idem perpetuum cupiditatis et inconstantiae argumentum, qui omnia praesente fortuna semper remotam dubiamque sectaretur, et tandem nactus accedente ejus fallacia alteri rursus intenderet. Dictum adeo verissime Ennio, nullus est apud Cicero nem²⁾.

solidum genus Asacidarum, Bellipontes sunt magi quam sapientiores.

Liberos habuit ex Antigonæ Berenices. *E. Ptolemaeum* in obsidione Spartae caesum, ex Lanassa Agathoclis *F. Alexandrum II*, et juxta Justinum novissimum *Holenum*, sed juxta Plutarchum ex Bircenna Illyride.

Numi:

Vna fere est eruditorum sententia, eos Pyrrhi numos, qui sive operis elegantia, qua plerique in paucis spectabiles sunt, sese commendant, sive typos in Siculis numis obvios continent, in Sicilia signatos eo biennio, quo imperium in insula obtinuit. Unicum est, quod huic obesse sententiae videtur, quod in his Pyrrhi numis constanter scribitur ΒΑΣΙΛΕΥΣ, cum tamen in regum Siciliae moneta, sive qui praecessere, sive qui secuti sunt, perpetuo legatur ΒΑΣΙΛΕΥΣ, neque sit verisimile, Siculos in feriendis huic regi numis ab instituto discessisse. Numum Parutae, in quo scriptum: ΒΑΣΙΛΕΥΣ¹⁾, non mordet, nam in simili, quem correctius edidit Pellerinius^{m)}, obtinet ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

1. *Caput Palladis galeatum, pone aquila expansis alis. X ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΠΤΡ. POT. Victoria gradiens d. coronum, f. trophaeum. AV. m. m. (Dorville Sicula tab. 16.)*

2. *Caput Dianae prominente pharetra. X ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΠΤΡ. POT. Idem typus, in area fulmen. AV. III. (Mus. Caes.)*

3. *Caput Proserpinae spicis coronatum. X ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΠΤΡ. POT. Pallas gradiens d. hastam intorquens, f. clypeum praetendens, in nonnullorum area fulmen. AV. III. (Pembrock. tab. I.) AR. II. III. (Mus. Caes.)^{p)}*

4. *ΠΤΡ. POT. Caput Proserpinae simili. X ΒΑΣΙΛΕΥΣ. Mulier sedens d. cornucopiae, f. hastam. AE. II. (Dorville I. c.)*

1) de Divinat. L. II. c. 56.

2) Tab. CLV.

m) Reis Tab. III.

5. *Caput juvenile diadematum oblongis crinibus, pone sceptrum.* Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡΟΤ. Typus similis. AE. II. (Pellerin.)

6. *Caput barbatus diadematum.* Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡΟΤ. Fulmen. AE. II. (Theup.)

7. *Caput Palladis galeatum.* Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡΟΤ. Ferrum hastae intra quernam. AE. II. (Pellerin.)

8. ΠΤΡ. (in monogr.) infer *scuta Macedonia.* Ξ ΒΑΣΙ. Meta, infra quam monogramma, omnia intra quernam. AE. III. (Mus. Caes.)

9. *Caput Palladis galeatum.* Ξ Β. ΠΤΡ. (in monogr.) Elephas. AE. III. (in meis Num. vet. p. 103.)

10. *Caput Palladis galeatum.* Ξ ΠΤΡ. POT. Cupido delphino vectus. AR. II. (Pembrock P. II. tab. 50.)

11. *Caput Pyrrhi diadematum.* Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡΟΤ. ΗΠΕΙΡΟΤ. *Curus tractus a duobus elephantibus super collum ductores, in curru Victoria stans d. palmam, s. coronam, pone tropaeum.* AR. m. m. (Sic numus descriptus in museo Theupoli.)

Capita Palladis, Dianae, Proserpinae, typi Syracusanis familiares, tum et labor in his delicatus persuasere viris in palaestra nostra exercitatis, ut patriam his numis Siciliam assignarent. Enimvero caput Proserpinae, quod numi loco III. positi exhibent, adeo secundum omnes apices simile est capiti ejusdem

deae, quod sistunt numi Agathoclis, ut fere cogant profiteri, idem utrisque esse solum natale. Si Dianae et Proserpinae cultus Pyrrho fuit externus, Palladis fuit domesticus, nam eam praecipue sibi demereri studuit, sive cum Athena, ingressus concepisset arce publice Palladi sacra faceret *) sive cum spolia victis a se Gallis detracta Palladi Itonidi in Thesalia dedicaret addito epigrammate, quod servavit Plutarchus †). Eundem cultum propagatum etiam a filio Alexandro, ex hujus numis patebit. Aquila numi I. pone Palladis caput adludere videtur ad cognomen aquilae Pyrrho inditum, quod referunt Plutarchus ‡, et Aelianus §). Nummum VII. deheni Epiro, colligimus ex modo partis aversae profusum Epirotico. At numus VIII. ex Macedonico et Epirotico participat. Nomen regis monogrammate ligatum, trajectum in aversam BASI., corona ex scutis contexta Macedoniam ostendit, cui et bis praesuit; meta intra quernam ad patrum Epiri regnum pertinet. Numus IX. elephantem sistit, quod animal ut saepe Pyrrho ad victorias profuit, sic et in praelio apud Argos exitii causam fuisse, supra narravimus. Quare et in monumento, quod illi statuerunt Argivi, sculpti erant elephantibus. Veretur, ut omnis fides habenda sit numo XI. quem ex museo Theupoli descripsi. Caput regis in numis Epiri insculptum, (nam Goltziapos aspernamur) et

n) Plut. in Pyrrho p. 398. o) l. c. p. 400. p) in Pyrrho. q) de Nat. anim. L. VII. c. 45. r) Pausan. L. II. c. 21.

molestum est scriptum ΗΠΕΙΡΩΤ. pro ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ, praeterea typus averſae pro Pyrrhi aevo nimium locuples, et Romanum modum redolens.

Locus poſſulat, ut et de Pyrrhi effigie, ſi quam numi exhibent, differamus, cum de ea copioſus ſermo fuerit iis, qui ſtatuas et gemmas veteres deſcripſere. Illuſtre ſignum ex marmore Pario, quod nunc eſt in Capitolio, capite galeato et prolixe barbato, cetera paludatum, ſiniſtra clypeum humi attinens, ſed qui eſt moderni operis, ut et pedes turpiter craſſi, jam ante annum a nato Chriſto MDLXII. appellationem Pyrrhi tulit. Reperio enim in opusculo Venetiis eodem anno vulgato, cui titulus: *Le viſite della città di Roma per M. Ulisse Androuët opera* 1), *is, queſta quarta impreſſione, ricorſetta* 2), jam tum Pyrrho illud tributum, et a nobili viro Maximo duobus ſcutorum millibus emptum (Pag. 168.) Ejus credo appellationis praecipua cauſa fuerit, quod in paludamento ſculpta ſunt elephantorum capita; verum in eodem aliorum etiam animalium capita reperias, ut arietis etc. Non multo poſt grave huic ſententiae monumentum attulit Goltzius edito numo, in quo: *Caput galeatum barbato*, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΥΡΡΩΤ. *Victoria tropaeum ſtatuens* 3). Ita fieri conſuevit, ut opinio ſemel concepta per communem adſenſum ſic evadat praejudicata, ut etiam ſine ratione ſatis per ſe ſola valeat auctoritas, eam

que ſecuri poſſeri aut admittant facile, aut non audeant impugnare. Haec una in cauſa fuit, cur ne magnus quidem Spanhemius permiſſum ſibi putaret exturbare e Campaniae numis creditum diu Minotaurum, eſſi hunc certa veterum teſtimonia palam inſiciarentur. Prae-eunte igitur Capitolina hac ſtatua, quoties unque antiquarii caput galeatum barbato, et adſinia oris lineamenta ſive in marmore, ſive gemma conſpexere, maniſeſtus continuo Pyrrhus evaſit, ut vel ex uno Sponii judicio ſatis poteſt colligi 4). Quo factum, ut muſea omnia credita hac Pyrrhi effigie abundarent. Inveteratam hanc opinionem, quam non multis abhinc annis adhuc Bottarius in catalogo ſtatuarum Capitolinarum certam tenuit, primus, ut puto, ſollicitare coepit Winckelmannus provocando ad ipſos numos velut certos controverſiae iudices 5), et ſecutus argumenta, quae jam Cupero ſcrupulos injecere 6). Univerſa igitur cauſa cum ex numis pendeat, in hos anquiramus.

Jam primum ad deſignandam Pyrrhi effigiem nihil conſert numus; ex Goltzio citatus, qui caput galeatum barbato exhibet non abſimile illi, quod eſt in ſtatua Capitolina. Eſto, numum eſſe genuinum, quis caput illud eſſe potius Pyrrhi, quam Martis poterit praſtare, praecipue cum videamus, in antica numorum ejus regis, quos deſcripſimus, variorum exhiberi numinum capita? Simile

1) in Graecia Tab. IV. 2) Miſcell. p. 138. 3) Deſcript. des pierr. grav. p. 413. 4) Geſchichte der Kunſt S. 355 Dresd. Ausg. 5) de Elephant. exerc. II. c. 1. 6) ibid.

Martis caput frequenter conspicimus in numis Bruttiorum, aliorumque populorum, quin et in Romanis adscripto insuper MARS. VLTOR. Ad haec dubia cum adverteret Cuperus, verior Pyrrhi effigies videbatur ea, quam exhibent numi quidam argentei, in quibus hinc est caput virile imberbe laureatum, illic elephas stans. Verum hos numos esse Punicos, et caput illud Herculis Tyrii, alio loco demonstrabimus. Denique Winckelmannus et Cuperus alium numum respexere, in quo: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΥΡΡΟΥ. *Caput virile imberbe diadematum. ΞΒΟΤΟΡΩΤΙΩΝ. Victoria proeumbentem taurum feriens.* Adde binos alios cum epigraphe ΘΕΣΠΙΩΤΙΩΝ. Numi hi uni Goltziæ visi. Si genuini, tenemus Pyrrhum Capitolinum large barbatus per duo et amplius saecula impostorem, si, quod verisimile, ficti, nihil hactenus de Pyrrhi effigie comperimus.

Verum an inde a Cupero nihilo plus lucis adfuit? Oportebat istud aucto subsidiiorum numero. Verum iterum perturbata omnia. Auctor musei Theopoli binos humos recitat, in quorum uno, quem loco VI. proposui, est caput barbatus diademat. En, si fideliter descriptus numus, Pyrrhum barba iterum vestitum. Etenim forte dirimeret numus ejusdem musei, quem postremum proposui, cum feratur argenteus maximi moduli, sed genarum perisclasin neglexit auctor, et nonnisi supra, numum hunc videri suspectum. Et ne quid, quod huc facere possit, indictum sit, ejus regis effigies

forte petenda ex numo V., in quo habetur caput juvenile diademat; verum crines oblongi, et uniones, quibus collum superbit, certam feminam faciunt, et ut videtur, Proserpinam, qualis est in numo IV. ceteris partibus simili. Denique ex his, quae disputavi, istud saltem tenemus, nihil nobis hactenus certi de Pyrrhi effigie constare, omnium vero minime capita barbata galeata, quae vulgo Pyrrhi dicuntur, ejus esse regis, praecipue cum nullus ejus aevi rex Europaeus barbam usque eo promittere, ut dicta capita exhibent, confluxerit. Lepidum factum, quod perhibet Lucianus⁷⁾, praesentem causam eximie illustrat. Creditum, ait, Pyrrho, esse se Alexandro M. simillimum, et cum forte Larissae esset, ostendisse hospites suae imagines Philippi, Alexandri, Perdiccae, Cassandri, aliorumque regum, sciscitantque ex ea, cuius horum similis esset, plane persuasum, fore ut Alexandrum inueneret. At mulierem simplicem pernegasse, horum uni eum esse similem, quin potius Batrachion coco, qui fuit Larissae. Ergo qui Pyrrhum fuisse barbatus contendunt, comprobent etiam, Alexandrum quoque barbam aluisse.

AV. AR. AE. R.

ALEXANDER II.

Pyrrhi ex Lanassa Agathoclis filia filias. Fratre seniore Ptolemaeo apud Spartam interempto, patre Argis caeso paternum regnum adit ducta sorore Olympiade. Macedoniae regno pulso Antigo-

7) adven. indeest

no Gonata potitus, cum illud aliquamdiu usurpasset, ab ejus filio Demetrio non modo ejectus inde est, sed ipsa etiam Epiro spoliatus. Apud Acarnanas exul, cum Epirotas Aeacidarum stirpis desiderium teneret, ab his regno restituitur.

Ex Olympiade filium habuit *Ptolemaeum*, de quo infra.

Numi:

Caput muliebre elephantis exuviis tectum. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Pallas graeciens d. hastam intorquet, f. scutum praetendit, in area aquila fulmini insists, et varia monogrammata.* AR. I. (Mus. Caes.) AR. III. IV. (Pembrock P. II. Tab. 54.)

Variam fortunam experti sunt hi numi, secundum varia antiquariorum iudicia. jam Alexandro M., jam ejus nominis Cassandri filio, jam Alexandro Syro, jam Ptolemaeo IX. Alexandro tributi. Eos meliore consilio Pellerinius Alexandro Pyrrhi F. quanquam timide tribuit *). Viri eruditi conjecturam commemoratis et refutatis aliorum sententiis stabilire amplius conatus sum in meis Numis veteribus *). Aiebam, praeclare Alexandro nostro competere caput muliebre elephantis spoliis tectum; adludi enim sive ad partas Pyrrho patri ope ejus ferae victorias, sive ad res ab Agathocle avo materno in Africa, cujus symbolum id caput haberi solet, praeclare gestas, ut sane aureum habemus Agathoclis numum, in cujus parte adver-

caput muliebre similis cultu comparet Pallas eodem gestu ac habitu perfruens est in numis patris Pyrrhi, tum regum Macedoniae, cui aliquamdiu praefuit. Suffragatur etiam aquila obvium ac tritum Epiri symbolum, nisi forte adludit ad patrem Pyrrhum, quem a popularibus suis dictum *aquilam* supra ex Plutarcho docuimus. Denique et monogrammata in numis similibus comparere dicebam, quae frequenter in numis regum Macedoniae, Lyfimachi, Antigoni, Demetrii occurrunt. Vide istud totum latius expensum in citato meo opere.

Caput muliebre elephantis exuviis tectum. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Victoria stans d. coronam, f. tridentem, juxta ancora.* AE. III. (Pellerin Rois tab. VI.)

Caput Herculis imberbe leonis rictu tectum. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Fulmen, infra corona.* AR. IV. (Pellerin Additions p. 12.)

Caput Herculis simile. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Aquila fulmini insists, et respiciens.* AE. III. Mus. Caes.)

Pellerinio post multas conjecturarum ambages numus ex praesentibus primus tribuendus Ptolemaeo IX. videbatur. Ejus causae utrum valere possint, examinabimus in numis hujus Aegypti regis. Cur potius Alexandro nostro tribuendum putem, in causa est, quia caput cum elephantis exuviis etiam est in argenteis praecedente articulo descriptis. Si ergo hi vere sunt hujus Alexandri, verisimile est, etiam hunc, de quo agimus, ejusdem esse

*) Rois p. 31.

a) pag. 104.

regis. Deinde idem nonnullo jure uti in numis potuit typo, quo in suis usus est Alexander M., videlicet Victoria tridentem gestante, sive quia Macedoniae aliquamdiu praefuit, sive quia idem cum Magno nomen habuit. Numum alterum Pellerinius Epiroticum quidem statuit, sed Alexandro I. largitur omnia omni iudicii sui causa. Malim tribuere alteri, quia certi Alexandri I. numi patris Neoptolemi mentionem addunt. Tertio similem Vaillantius esse Ptolemaei X. sanxit, sed causis omnino infirmis, ut dicitur in hujus moneta. Quis vero propiora dixerit, eruditi lectoris arbitrium esto.

AR. et AE. RR.

PTOLEMAEVS.

Alexandri H. ex Olympiade filius, primum sub matris tutela, deinde sui rex arbitrii contracto non multo post per iter morbo mortuus est, relicto filio et regni haerede Pyrrho. Haec ex Justino ^{b)}, et Pausania ^{c)}.

Numi:

Caput muliebre cum corona fastigiata floribus distincta. X ΠΤΟΛΕΜΑΙΟ. Aquila stans, in area corona, in alio astrum. AE. III. (Mus. Caes.)

Numum hunc alias vulgavi explicuique ^{d)}. Binos huius similes edidit Pellerinius, nisi quod in suis tantum legerat ΠΤΟΛΕΜΑΙ., eosque, etsi diffidenter, tribuit Ptolemaidi Cyrenaicae ^{e)}. At cum

in numo praesente viderem, epigraphen ΠΤΟΛΕΜΑΙ consequi litteram O vix dubiam, procul sane habenda fuit quaecunque Ptolemais, et explenda epigrapha legendō ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. At cujus Ptolemaei hic erit numus putandus? Duos id genus numos olim in agmine iacertorum Ptolemaeorum Aegypti regum recensui ^{f)}. Serius cum expenderem, certam Aegypti regum monetam omnibus modis a praesente differre, neque enim in illius antea unquam caput sic cultum reperias, aut nomen regis aliter, quam in orbem scriptum, cum in hoc nostro sit linea recta, aut omissum titulum ΒΑΣΙΛΕΩΣ, coepi alterius regionis Ptolemaeum investigare. Et erant causae plures, quae persuasere, ut in hoc Ptolemaeo acquiescerem. Caput muliebre cum corona hujus formae habemus in numis Cassopaeorum Epiri, aquila propter Jovem Dodonaeum perpetuus monetae Epiroticae incola, omissum semper in Epiri regibus nomen ΒΑΣΙΛΕΩΣ, si Pyrrhi numos demas, sed quos plerosque eruditi foris signatos putant, neque in his unquam scriptura in orbem, sed lineis rectis ducta. Haec si recte sunt disputata, numi similes haud dubie erunt hujus Ptolemaei; neque enim alius hoc nomine rex Epiro praefuit; nam filius Pyrrhi Ptolemaeus patre adhuc vivo Spartae interiit, ut in Pyrrho diximus.

AE. R.

b) L. XXVIII. c. 1. 3.) c) L. IV. c. 35. d) Sylloge I. p. 85. e) Res. III. p. 19.
f) Catal. mus. Caes. P. I. p. 264. n. 35. 86.

MOSTIS.

Capita jugata, Jovis laureatam et Junonis. X ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. *Aquila fulmini insitens, in area monogramma* ΠΑΡ. ΑΕ. III. (Mus. Caes.)

Caput barbatum galeatum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. *Thorax, in area simile monogramma.* ΑΕ. III. (Pellerin. Rois p. 31.)

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. ΕΠΙ. ΣΑΔΑΔΟΤ ΕΤΟΤΣ ΔΗ. *Pallas sedens d. Palladium, f. hastam, in area monogramma* KM. ΑΡ. I. (Sestini Lettere T. IV. p. 81.)

Priorem primus vulgavit Froelichius ^{g)}, qui tamen peccavit legendo ΜΟΣΤΙΔΟΤ, cum in numo illo integerrimo, perinde ac in Pelleriniano luculentum sit ΜΟΣΤΙΔΟΣ. Cum nemo veterum regis Mostidis meminerit, ad conjecturas verus vieregrius, quoniam in numis communi Epirotarum nomine signatis similia habentur capita jugata, et aquila perpetuus est Epiri typus, verisimile visum, cinelium istud in Epirum aut vicinum Hlyricum vocandum. Pellerinius Froelichii quidem conjecturam collaudavit, tamen magis in Dalmatiam inclinavit animus, quia in numis inscriptis: METAL. DELM. thorax quoque

expressus est. Res hactenus incerta. An scalptoris factum imprudentia, ut in numo Pellerinii expressum sit caput galeatum barbatum, cum tamen auctor diserte profiteatur, in parte adversa exhiberi caput regis diadematum? Credam potius erratum ab auctore, nam thorax cum capite Martis probe componitur.

Hactenus haec unica fuere hujus regis indicia, cum nuper accessit aliud ex illustri argenteo, quem tertium posuimus. Sed neque istud indicium desideratam lucem adfert. Ait Sestinus praeco, remotissimae eum esse antiquitatis, (*della più grande antichità*) quod quidem mirum videatur, cum in eo legatur annus regni, et magistratus *Sadules*, at ex vetustissimis regum numis similia abesse soleant, quos constat cultus fuisse simplicissimi. Cum Sadalis nomen fuerit proprium nonnullis Thraciae regibus, suspicatur leviter Sestinus, fuisse hunc Mostidem partis Thraciae regem. Verum haec omnia incerta, neque suis carent difficultatibus, et mirum sane, regis, cujus imperium in annum XXXVIII. teste hoc numo porrectum fuit, nisi annus epochae potius est, omnem interivisse memoriam.

ΑΡ. et ΑΕ. RRRR.

CORCYRA.

Dicta magna, ut discerneretur a minore altera magis intus in sinu Adriatico

posita, de qua infra. Insula nobilis Epiro opposita, et numismatica penu in-

^{g)} Reg. vet. numi p. 51.

(Vol. II.)

cltya. Olim dicta *Scheria*, et habitata a Phaeacibus Homericis poesi celebratis, dicta subinde *Corcyra*, hodie *Corfû*, fuitque una ex Corinthi coloniis, ut dicitur.

Auto nomi.

Bos vitulum lactans, superne astrum, prora navis etc. X KOP. *Area linea transversa et globulis in quatuor partes secta, foris varla attributa.* AR. II. (Mus. Caes. alibi.)

Bos vitulum lactans. X Sino epigraphe. Astrum. AR. II. (Pellerin. Rec. I. tab. XI. n. 8.)

Diota, in aliis juxta hanc diota minor alterius formae, et vas monotum, adscripto KI. X KOP. *in aliis KOPKTPAI scriptum intra radios astri.* AR. III. (Mus. Caes.)

KOPKTPAI. *Bos dimidius. X Binae areae quadratae, in quarum medio astrum, in area hinc botrus, inde diota, et KI.* AR. II. (Mus. Caes.)

Primus atque alter ex citatis in antiquioribus Corcyrae numis habendi. Alterum anepigraphum Pellerinius Dyrhachenis inseruit, sed satis apparet ex numo I., ac praecipue III. et IV., fuisse astrum quoque in solitis Corcyrae symbolis.

Typus uterque numi I. in numos quoque Apolloniae et Dyrhachii fluxit, quas constat fuisse Corcyrae colonias. Quare in hujus insulae moneta, velut patriae, typi sententia investiganda. Antica haud dubie laeta insulae pascua, et armentorum copiam praedicat. No-

bilior averfa, quae ex Begeri sententia celebratos ab Homero Alcinoi hortos, qui hanc insulam, olim Phaeacum dictam, celebrem reddidere, proponit, quod judicium antiquarii sequentes amplexi sunt. At Barthelemyus quadratum illud reliquias veteris et informis quadrati, in area vetustissimorum numorum hiantis putat^{h)}. Praeplacet vetus opinio, quam alibi etiam stabilire adnissus sumⁱ⁾. Nam I. quadratum illud satis commode cum hortorum imagine, quam nobis pinxit Homerus, conspirat. II. Non videtur credibile, Apolloniatas, et Dyrhachenos, quo se colonos Corcyrae profiterentur, symbolum sterile ac jejunum, quale esset ornamentum illud nullo sensu, voluisse monetae suae inferre. III. Si quadratum istud demus successisse in locum veteris informis quadrati, nihil obest, quo minus idem sentiamus de quadrato, quod exstat in numis Cnossi, quod ab omnibus pro decantato labyrintho habetur. Vt ergo haec Cretae urbs honorificum sibi duxit, vete- re hoc urbis suae monumento in publica moneta gloriari, sic et Corcyren- sibus decorum visum, veteris sui regis memoriam, et culta ab eo pomaria resuscitare. IV. Ex pluribus exemplis aliis satis constat, urbes Graecas summo id sibi honori duxisse, si quid rerum suarum Homeri versibus celebratum erat, atque id ipsum studiose monetae suae inferere ambivisse. Quod ipsum adeo placuisse Corcyrensis certum videatur, praecipue cum non semel in oculis Grae-

h) Mem. B. L. T. XXIV. p. 30.

i) Num. vet. p. 106.

Graeciae eos gloriatos norimus, se ab Alcino et Phaeacibus genus suum derivare, de quo pluribus agam infra in numis coloniarum Corinthi. At quadratum istud, ajunt, qui a Barthelemyo fiant, in numis aliis, ceu in II. ex citatis, est formae rotundae, et instar astri, et multum abludens a descriptione Homerica. Ajo ego, eam imaginem non esse instar astri, sed esse astrum ipsum, unumque ex symbolis certis, quae sibi adscribere Corcyrenses, ut supra dixi, atque etiam ut forma in aliquibus foret rotunda, an non et Cnosii labyrinthum jam quadrata, jam rotunda, jam tortuosa in numis forma pictum habemus? At numus Apolloniae Nymphaeum ardens quadrato huic includit. Quis vero artificem tam ineptum sibi persuadeat, qui montem ignivomum Alcinoi hortis imposuerit? Nimirum, ajo, et ineptus is artifex, qui totum montem Argaeum capiti genii Caesareae Cappadociae imposuit. Si quid video, monetarius Apolloniates voluit conjungere et symbolum urbis proprium Nymphaeum, et alterum Corcyra metropoli tractum, eodem modo, quo videmus, in numo ex citatis IV. pleraque Corcyrae symbola in unum congesta, hortos Alcinoi, astrum, botrum, diotam, quo modo monetarius ille, qui in denario M. Caecilii Metelli caput elephantis clypeis Macedonicis clausum proposuit, duplex conjunxit gentis Caeciliae decus, elephantem victoriam de Asdrubale, clypeis vi-

ctoriam de Pseudophilippo indicantibus. In symbolorum vero compositione tam parum veritati intendit antiquitas, quam parum istud praestat nostrum aevum, cum nobilium insignia ex rebus, quae sibi saepe maxime adversantur, componit.

Epigraphe in Corcyrae numis multum variat. Videas in his K. KO. KOP. KOPK. KOPKTPA. KOPKTPAI. KOPKTPAIQN. In multis nomen urbis manifestat monogramma K, K aut similiter. At Graecis scriptoribus fere constanter dicitur *Κερκυρα*.

Illustriores numi alii sunt.

ATPETC. *Vir togatus stans d. serpentem tenet; nonnunquam stat inter duas columnas.* X ZETC. KACIOC. *Juppiter sedens in templo distylo d. hastam.* AE. II. (Mus. Caes.)

KOPKTPA. *Caput Corcyrae laur.* X ZETC. KACIOC. *Idem typus.* AE. II.

Numus prior ab antiquariorum libidine multum vexatus. Mazzochius, cum in eo legeret ATPETC, Hadriae Piceni tribuit ¹⁾ adplaudente Paschale Magnonio. ²⁾ Jacobus de Barry Petrae Arabiae, quae *Agra* olim vocabatur. ³⁾ Satis non hodie solum, sed jam inde ab Andrea Marmora ⁴⁾ constat, numos hos esse Corcyrenses, etsi insulae nomen non addatur, atque etsi istud aliunde non constaret, docerent tum numus ex propositis alter, tum numi imperatorii inde ab Antonino, in quibus frequenter idem *Agreus* et *Jupiter Castus* recurrunt, et dubi-

k) Tab. Heracl. p. 528.

l) Diff. de Paesti Origin.

m) Reland. Palaeogr. illustr. p. 689.

n) Hist. Corc.

o) Misc. p. 76.

tarinequit, autonomos hos eidem aetati deberi. Explicanda jam utraque numifacies.

ΑΙΡΕΤΟ. Sponius hoc typo exhiberi Pana arbitratus est, qui teste Helychio ab Atheniensibus dicebatur Αἰρετός. *) Ego alibi conjectavi, hoc nomine intelligi Aristaeum Apollinis et Cyrenes filium repertorem mellificii, olei, eundemque et pharmaceuticae cumprimis guarum, qui nomine Αἰρετός a Graecis colebatur, de quo vide plura in meis Numis vet. p)

ZETC. KACIOC. *Juppiter Castus*, vel *Cassius*, qui in altera hujus insulae urbe Cassiope templum hoc nomine habuit teste Plinio, et Suetonio in Nerone. Idem ZETC dictus KACIOC colebatur etiam apud Seleuciam Syriae, et ejus quoque monetae inscriptis legitur, sed hic ejus appellationis alia fuit causa, et hujus imago fuit lapis informis. Tertius *Juppiter Cassius*, sed numis indictus, fuit juxta Pelusium Aegypti. †) Teste Achille Tatulo fuit ejus statua juvenili aetate, dexteram porrigens, qua malum Punicum continet, ejus vero mali causa occulta. ‡)

KOPKTPA. Fuit Corcyra, cujus in numo altero caput proponitur, Afopi Achaiae fluvii filia, Phaeacis mater, quae ab amasio Neptuno in hanc insulam translata huic nomen dedit, §) cum Scheria ante vocaretur. Sed Apollonius non in hanc Corcyram, sed alteram dictam *nigram* translata[m] finxit ¶) contradicente

alibi ejus scholiasta, et cum prioribus sentiente. ¶)

ΟΛΒΑCΑ. BOT - - *Caput muliebre velatum*. Ξ KO. *Caput bovis intra coronam*. AE. II. (Pellerin Suppl. III. p. 111.)

Pellerinius nomine ΟΛΒΑCΑ latere urbis nomen ratus numum Olbasam Pifidiae transtulit, censuitque, vocem alteram BOT - - - legendam explendo βεγορος, vel βρεγορος. Verum cum in numis Graecis urbis nomen plerumque inscriptum sit parti aversae, et caput velatum, typus item capitis bovini esset frequenter in numis certis Corcyrae, et hujus insulae numi inscribantur saepe solis literis KO, mallem hunc numum Corcyrae tribuere, et forte *Olbas* est nomen ejus feminae, quae capite velato proponitur, ut in numo superiore το KOPKTPA referendum ad caput, cui ea vox adscripta est.

Bacchus panthera vectus d. telum intorquet. Ξ KOP. *Faunus caudatus liquorem ex diota una in aliam effundit*. AE. III. (Mus. Caes. alibi.)

Hos numos Froelichius Corcyrae parvae, quae et *nigra* dicta est, magis intus in Adriatico sitae, hodie *Curzola*, tribuendos putavit, ut et alios cum ty-

p) pag. 107. q) Strabo L. XVI. r) Erotic. L. III. s) Pausan. Corinth. c. 5. Diodor. L. IV. c. 72. †) L. IV. v. 567. u) ad L. IV. v. 983.

po aquilae et Victoriae^{*)}, at Pellerinius huic nostrae Corcyrae. Decidetur .lis, cum noverimus, in utra id genus numi effodiantur frequentius. Sed et istud propter contraria indicia incertos nos reddit. Froelichius suos sibi ab eo tractu Dalmatiae, qui Corcyrae nigrae vicinior est, adlatos adserit. Suos etiam auctores habet Neumannus, quorum testimonio in hac eos potissimum reperiri constet, quae causa est, cur consentire ipse Froelichio cogatur^{*)}. At diversum ab his docet ill. Jacobus Gradenigo, qui datus ad me literis testatus est, omnes hujus naturae numos, quos museum suum servat, se reperisse in insula hodie dicta *Corfu*, verum adhibita omni diligentia nihil se unquam monetae veteris in Corcyra parva reperisse. In similibus numis minus integris non satis liquido apparet nexus caudae cum ipso Fauno, sic ut, quod re ipsa cauda est, Froelichio et Pellerinio pisciculus additus videtur. Subinde Khellius, cum pro cauda oratorem ageret, causa ejus litis, piscisne sit, an cauda, exstitit, quam, si tanti putas, disputatam vide apud Pellerinium^{*)}.

* * *

Caput Neptuni laur., pone tridens. X KO. *Caput bovis intra coronam.* AE. III. (Mus. Caes.)

Id genus numos Goltzius et Harduinus permiscere Macrocephalis Ponti, Pelleri-

nus Crotoni. At monogrammatibus forma persuadet, eos Corcyrae restituendos, et monuit me ill. Gradenigo, similes numos a se repertos in hac ipsa insula. Neptunus jure huc pertinet, nam ab hoc Phaeacas traxisse genus, narrat Homerus.

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. X K *Pegasus volans, per arcem varia monogrammata.* AR. fere II. (Mus. Caes.) In alio: *Pegasus capite palmato volans, superne monogramma* APK., *infra prora navis.* AR. fere II. (Mus. Caes.) His adde numulos AR. III. in quibus: *Caput Apollinis*, vel *Caput muliebre.* X *Pegasus volans.* (Mus. Caes.)

Monogrammata haec in Corcyrae moneta passim obvia numos hos huic insulae facile vindicant. Praeter hoc indicium pondus etiam non leve adfert Pegasus, nam, ut dictum, fuit Corcyra certa Corinthi colonia, de quo uberius agatur in numis coloniarum Corinthi. Confidenter etiam huc refero numum alterum, qui barbaram nonnihil fabricam olet, propterea quod paucissimis demptis praecedenti totus est similis, neque a sententia me divellit leve dubium a Pellerinio motum^{*)}.

* * *

KOP. *Bos dimidiatus.* X ΣΩ. *Botrus.* AE. III. (Mus. Caes.)

x) Animadv. in num. urb. p. 5. y) Num. pop. p. 178. z) Suppl. III. p. 63. a) Res. III. p. 125.

ΕΤΑ. Diota. Ξ ΣΩ. Botrus. AE. III. lii potentiam maritimam, qua Corcyraeos fretos gravia cum vicinis bella Pellerin Rec. III. tab. CII.) suscepisse ex historicis abunde constat.

ΣΩ. Diota. Χ AMA. Prora navis. AE. III. (Pellerin Rec. III. tab. CXVII. n. 2. AR. et AE. C. Neumann Num. pop. p. 193.)

Caput Herculis leonis rictu tectum. In aliis: *Caput Neptuni, pone tridens.* In aliis: *Capita jugata virile imberbe laureatum et muliebre.* Χ ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ *addito magistratu:* ΦΙΛΩΤΑΣ. ΦΑΛΑΚΡΟΣ, etc. *Navis.* AE. II. (Mus. Caes.)

Numum ex his alterum Pellerinius Solis Cypri tribuit, quod iudicium non modo evertit illud, quod haec urbs constanter Σολοι, nunquam Σωλοι scribitur, sed etiam quod diota, botrus, et ipsae hae literae ΣΩ obviae sunt in Corcyrae moneta. Sane numus ex hic descriptis primus alterum quoque Pellerinianum sibi pleno jure vindicat, etsi Pellerinius veterem suam sententiam adversus ea, quae objeceram ^{b)}, iterato tueatur ^{c)}. Huc quoque pertinere numum III., ea quae dixeram, abunde confirmant, et το AMA. notare magistratum, non, quod leviter conjecerat Pellerinius, Amathuntem Cypri, numi consequentes palam docent. Quid literae ΣΩ toties monetam Corcyrensem infidentes sibi velint, decidere non tento. Magistratus initium putarem, sed video, idem ΣΩ saepe etiam occurrere in moneta Tarenti et Syracusarum.

Typus Bacchi, diotae, botri vini abundantiam et praestantiam eloquuntur, ut typus Neptuni, Tritonis, navis, acrosti-

Imperatorii.

His feriendis non segnius vacavit Corcyra, quos Vaillantius a Trajano usque ad Alexandrum Sev. deducit. At his antiquiorem obtulit Marmora in sua Corcyrensi historia:

M. ANTONIOΣ. OKTABIA. *Capita jugata M. Antonii laureatum, et Octaviae* Χ ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. ΦΙΛΩΤΑΣ. *Navis.* AE. II.

Numi hujus ab auctore non satis idoneo vulgati probitatem confirmavit cl. Gallandus, dum in numo simillimo sibi oblato secundum indicium Marmorae vera videre literas M. ANT - sibi videretur. Quod si in suo Octaviae nomen non comparet, in causa esse, quod exerrante dextrorsum matrice exclusum penitus fuit ^{d)}. Idem numus integerrimus exstat in museo Caesareo, et vidi similes alios plures, in quibus non modo nulla sit seu Antonii, seu Octaviae mentio, verum etiam vultus lineamenta a cognitis Antonii longe abluunt. Quovis pignore certarem, nomina Antonii et Octaviae addita fuisse ab erudito quodam falsario, cui ex historia confitit, Antonium et Octaviam V. C. 717. in hac insula aliquamdiu moratos, hunc vero numum non differre ab iis, quos

b) Num. vet. p. 107. c) Additions p. 72. d) B. L. T. V. p. 193.

paragrapho praecedente inter autonomos citavi.

Typi fere iidem, qui in autonomis. *Juppiter Cafius, Agreus, Pegafus, Navis cum remigantibus.*

AE. C.

PYTHIONIA.

Insula prope Corcyram, cui *autonomum* inscriptum ΠΙΤΤΙ. tribuit Haymius *), utrum recte, jure in subjecta nota dubitat Khellius. Legendum potius ΠΑΡΙ. suspicatur cl. Sestinus, et esse Pari My-
siae †).

ACARNANIA.

Universtae regionis nomine *autonomi* cogniti, quorum praestantissimos vide apud Hunterum.

ΑΙΣΧΡΙΩΝ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ. (vel aliter) *Caput virile imberbe cum cornibus taurinis in tauri collum abiens.* ΞΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. *Apollo nudus sedens d. arcum praetendit, ante eum cornu copiae.* AV. III. (Hunter) AR. I. (Mus. Caes. Pembrock.)

ΝΑΤΣΙΜΑΧΟΣ. *Caput simile, sed barbaturum.* ΞΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. *Jupiter nudus gradiens d. fulmen vibrat, f. extenta aquilam.* AR. II. (Pellerin.)

Monstrum bifforme in his numis certus est Achelous. Vt Fluvii taurina forma passim fuere efficti, saltem si auctorum veterum testimonia audias, de quo argumento adfatim egi in dissertatione Campaniae numis subjecta, ita tauri persona Acheloum cumprimis decuit, quem docet mythologia ejus animalis specie Dejanirae amasiae causa cum Hercule congressum, sed ab hoc male multatum effracto altero cornu, quod

deinde cornu copiae, vel Amaltheae nomine poetarum carminibus celebre evasit, quam fabulam vide lepide propositam ab Ovidio, tum etiam Diodoro Siculo, qui allegoricum quoque ejus sensum subjicit ‡). Praeclare secundum hos numos Dejanira ipsa Acheloum taurum describit apud Sophoclem §):

Μνηστὴρ γὰρ ἦν μοι ποταμός, Ἀχελῷον
λέγω,

Ὅς μ' ἐν τρεῖσι μορφαῖσιν ἐξαιτὶ πατρὸς
Φοιτῶν ἐναργὲς ταυρὸς, ἄλλοτ' αἰολὸς
Δρακὼν ἐλεικτός, ἄλλοτ' ἈΝΔΡΕΙΩ ΤΤ-

ΠΩ

ΒΟΤΚΡΑΝΟΣ, ἐκ δὲ δασκίης γενιάδος
Κρῆνοι διεκρέοντο κρηναῖς ποτα.

Procus enim erat mihi fluvius, Acheloum puto,

*Qui me ter varia specie petiit a patre
Accedens manifestus taurus, alias varius
Draco tortuosus, alias VIRILI FORMA
CAPITE BOVINO, ex densa vero barba
Fontes fluxerunt potabilis aquas.*

Cl. Ignarra quartum versum reddit: cum

*) T. II. p. m. 170.

f) Lettere P. III. p. 29.

g) L. IV. c. 35.

h) Trachin. sub init.

virili facie bucerus ¹⁾). Durum istud, cum *βερανος* certo *bovinum caput* notet. Istud tamen sibi permillum putat, quoniam si caput bovinum esset intelligendum, subicere poeta non potuisset, *ex densa barba fluxisse aquas*, sed ex palearibus. Haud dubie ex eodem Sophoclis loco Acheloum suum sumpsit Philostratus, dum eum sic describit ²⁾): *καὶ ἄνδρος τρεῖς ἡμιθρεῖς. βερανα μὲν γὰρ αὐτῷ πρόσωπα, καὶ γενεῖας ἀμφιδάφης, πηγὰι τε ναμάτων ἐκπλημυρῆσαι τε γενεῖς*, et *viri hujus semiferi, tauriformis enim ei facies et barba hispida; fontesque lympharum manantes a mento*. Et vero nisi Ignarrae sententiam amplectimur, et si secundum Sophoclem et Philostratum statuimus, Acheloum totum virum in tauri tantum caput exivisse, nullum habemus discrimen Acheloum inter, et Minotaurum, ut patet ex iis, quae ad Campaniae praetensum Minotaurum differui. Quidquid erit, omissis his poetarum figmentis si monumenta ipsa consulamus, praesentes Acarnanum, tum Athenarum et Cnossi numi, quos ibi citaveram, utrique monstro oppositam plane formam tribuunt, nimirum Acheloo caput viri, cetera taurum, Minotauro caput tauri, cetera hominem. Fieri tamen poterat, ut artifices secundum vagum hoc poetarum oraculum Acheloum quoque ad Minotauri modum nonnunquam fingerent, praecipue cum ex eorundem testimoniis constet quoque, fuisse eum omnium formarum capacem; sin istud,

in nonnullis monumentis, ut in gemma Marietti ³⁾ satis discerni non poterit, sitne Herculis cum Acheloo, an Thesei cum Minotauro pugna intelligenda. Ceterum magnam fuisse Acheloi religionem non modo in Acarnania, sed extra hanc quoque, cl. Ignarra luculente ex Ephoro apud Macrobiū probat. Ipse Acarnanum et Aetolorum agro diviso in sinum Corinthiacum exibat.

Vt Achelous, ita et Apollo jure in Acarnanum moneta habitat propter honores illustres ei apud Actium habitos, ut in hoc dicitur. Communes vero hos Acarnanum numos signatos apud Thyreū, de quo mox, dubium non est, cum hujus numis toti respondeant.

ΑΙΣΧΡΙΩΝ, nimirum *Aeschriō Aeschriōnis filius* Acarnanum est magistratus. Revera Polybio memoratur Aeschriō Acarnan, qui tempore belli adversus Persum Acarnanibus suis auctor fuit recipiendi praesidii Romani ⁴⁾.

AR. RR. AV. et AE. apud Goltzium.

ACTIV M.

A Nicopoli Ambracio sinu diremptum, celebre a victoria Octaviani, templo Apollinis, et ludis ob victoriam confutis.

Autonomos argenteos cum capite Palladis et Pegaso, qui huc pertinent, vide in numis coloniarum Corinthi.

Fuere huic urbi adhuc alii tributivum: *Lyra*. Ξ AKTIΩΝ. *Gryphus*. AE

i) de Pal. Neap. p. 240. k) Icon. p. 362. l) Num. LXXVI. m) Exc. leg. 75.

Huic Goltzium praeco nonnihil obest, et si argumenta Apollini propria Actium non fallidiant. Alios argenteos ab eodem Goltzio editos cum capite apri, et aquila, eosque perperam lectos AKTIQN pro ATTTIQN esse Lycti Cretae, jam satis constat. Alium edidit Paciaudus inscriptum AKTIEQNⁿ⁾, sed qui Chalcidis Euboeae totus est, ut liquet conferenti numos Pellerinianos^{o)}.

A L Y Z I A.

Omnibus fere geographis memorata. Addit Strabo^{p)}, Icarium Penélopes patrem filios habuisse Alyzëum, et Leucadium, qui in Acarnania regnassent, et ab his binas urbes cognomines aedificatas, Alyziam et Leucadem.

Caput Palladis. X AAT. *Caput Herculis, pone clava.* AE. III. (Hunter.)

Hunc numum tutius huic Alyziae tribuerem, quam quod visum cl. Combio, Alvonae Liburniae.

Huc etiam pertinet argenteus AAT. typo coloniarum Corinthi, quem inter has descriptum vide.

Forte etiam hujus urbis est numus, quem vide descriptum in Alyattis Bithyniae.

AR. et AE. RRRR.

A N A C T O R I V M.

Ad sinum Ambracium.

Caput Apollinis. X NAKTOPIN. *Lyra.* AE. III.

Numum hunc Gessnerus ex museo Pfau recitat^{q)}. Sed in eo legendum videtur ANAKTOPIQN, cum quod nulla urbs Nactorii nomine cognita est, tum quod typus Apollinis, cui ager Anactorii sacer fuit, huc facile pertinet.

Didrachma ANAKTOPIQN videantur in numis coloniarum Corinthi.

* * *

Olim huic urbi tribueram didrachmum: AN ... PIQN. X AKAPNANQN. *Apollo sedens*^{r)}. Verum redintegrato examine, et collato numo Pembrockiano^{s)} apparuit, residuas anticae literas aliud non esse, quam magistratum, et explendas legendo: AISEPIQN. AISEPIQNOS, et pertinere numum ad commune Acarnanum.

AR. et AE. RRRR.

AMPHILOCHIVM et ARGOS.

AMPHILOCHIVM.

Fuit Amphilochia pars Acarnaniae, quo nomine argentei *autonomi* bini editi, sed a Goltzio tantum, inscripti plene AMΦΙΛΟΧΙΩΝ. In horum uno *Hercules taurum domans*. De altero cum typis *Palladis* et *Pegasi* redibit sermo in numis coloniarum Corinthi.

Ejus caput agri fuit *Argos*, dictum propterea *Amphilochium*, quo ab Argis Argolidis distingueretur. Istud Argos indicant numi inscripti APTIQN cum ty-

n) Animadv. phil. p. 85. o) Rec. III. tab. XCII. n. 13. p) L. X. p. m. 450. q) Tab. XLVII. r) Num. vet. p. 109. s) P. II. tab. II. n. 8. (Vol. II.)

po Corinthi, de quibus agetur in Corintho. Alii hujus urbis certi non exstant. Quem Pellerinius typo diversum huc vocavit, esse restituendum Argis Argolidis, in hujus urbis numis docebo.

AR. RR.

HERACLEA.

Vrbs Acarnaniae testibus Plinio et Stephano.

Pellerinius huic tribuit aeneos: *Caput Herculis*. Ξ ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. *Leo gradens vel currens, infra clava, variis monogrammatibus* ¹⁾. Eisdem serius rursus ademit, et revocavit Heracleam Lucaniae, sed argumentis invalidis ²⁾. Omnia in tanto Heraclearum numero incerta.

LEUCAS.

Olim peninsula angusto freto Acarnaniae juncta serius perfosso collo insula reddita, in qua urbs cognominis, et illustis.

Autonomi.

Diana stolata basi insistens imminente capiti lunula d. acrostolium, pro pedibus cervus (in Pelleriniano, et alio musei Caesarei praeterea noctuam tenet). Inpleisque pone defixa hasta, cui insidet volucris, omnia intra lauream. Ξ ΑΕΤΚΑΔΙΩΝ addito magistratu ΠΕΙΣΙΛΑΟΣ, vel aliter. Navis. AR. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Ara ignita. Ξ ΑΕΤΚΑΔΙΩΝ. *Columba intra coronam*. AE. (Arigoni.)

Cervus, lunula, crines in nodam collecti Dianam manifestam faciunt. At quid sibi velit volucris pone posita, quae eadem quoque ex numis columba apparet, perinde ac in numo sequente, ignoro.

* * *

Caput Herculis. Ξ ΑΕΤΚΑΔΙΩΝ. *Clava intra lauream addito Magistratu*. AE. III. In aliis: *Lyra*. AE. II. (Mus. Caes.)

Numi, qui lyram in averfa sistant, certum exhibent Herculem Musarum, quod confirmant denarii Pomponii Musae. Quod si quis eam Apollini velit tribui, reperiet apud hanc urbem fanum Apollinis Leucatae, et annum ejus honori festum obitum, per quod reus suspensis avibus plumisque ex rupe, quae *Saltus Leucadius* dicebatur, averruncandi insaniam moris causa praiceps agebatur, de quo vide Strabonem ³⁾. At primus, qui voluntarium istud mortis genus elegit, fuit Phobus ex Codridarum genere, ut narrat Plutarchus ⁴⁾.

* * *

Bellerophon Pegaso insidens hastam intorquet. Ξ ΑΕΤΚΑΔ. *Chimera*. AR. III. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin Suppl. III. p. 42.)

Vtriusque faciei typus originem Corinthiacam palam eloquitur, cujus etiam fuisse coloniam, dicemus infra in Corintho. Nam exstant etiam didrachma

¹⁾ Rec. T. I. p. 90. ²⁾ Suppl. III. p. 85. ³⁾ L. X. p. 674. ⁴⁾ de Virt. mal.

cum solito coloniarum Corinthi typo inscripta AET. vel AETKAΔ.

AR: et AE. R.

Imperatorius.

Vnicus hactenus in lucem datus, isque a Pellerinio *). Est Commodi. AETKAΔION. Clava intra lauream.

AE. RRRR.

OENIADAE.

Ad ostia Acheloi.

Caput Jovis. X OINIAΔAN. Caput virile barbatum duplice cornu tauri praefixum, et in collum tauri abiens. AE. II. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. In alio: Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. X Sine epigraphe. Idem typus. AE. II. (Mus. Caes.)

Aversa in his numis Acheloum exhibet, ad cujus ostia urbs sita, quo loco fere fixisse sedem credebatur. Nam cum Sophocles narrat, eum in certamine pro Dejanira cum Hercule descendisse, ait, eum venisse ἀπ' Οἰνιαδῶν, ab Oeniadis *). Propter argumenti concordiam etiam numi alterius loci, qui inscriptione carent, huc revocari solent.

AE. C.

STRATOS.

Ex illustrioribus Acarnaniae urbibus.

Caput forte Apollinis. X ΣΤΡΑ. Tripus, luna dimidia. AR. III.

Hunc numum Wifius commode huc refert b). Ejus sane judicium fulcit tripus,

Apollinis in hac regione eximie culti attributum.

Vtrum huc pertineat etiam numus ΣΤΡΑΤΙΟ-typo avis, qui editus est inter numismata Graeca Antonii Benedicti pag. 20, spondere non auisim. Est in museo principis de Waldeck numus simillimus certo aquilae caedae insistentis typo cum verisimili epigraphe ΣΤΡΑΤΙΩΝ, tamen in hac solae literae TPAT sunt plane certae.

AR. RRRR.

THYRRÆVM.

Prope Leucadem.

MENANΔΡΟΣ. Caput virile imberbe duplice cornu tauri praefixum, et in tauri collum abiens. X ΘΤΡΡΕΙΩΝ, vel ΘΤΡΡΗΩΝ. Apollo nudus sedens d. arcum praetendit. AR. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Sunt hi numi simillimi iis, quos communi Acarnanum nomine signatos supra vidimus.

* * *

Caput Palladis. X ΘΤΡΡΕΩΝ. Noctua, in area fax luculenta. AE. III. (Mus. Savorgnan.)

Hic numus olim mihi probabiliter huc referendus videbatur c), quo tamen loco aiebam, esse etiam pro Thyrea Argolidis nonnullas rationes.

Huc addo didrachmum ΘΤΡ. argumento coloniarum Corinthi, de quo agetur in hujus moneta.

AR. R. AE. RRRR.

a) Mel. I. p. 98. a) Trachin. v. 518. b) Mus. Bodl. p. 6. c) Num. vet. p. 110.

TAPHIAS.

Vna insularum Teleboidum Leucadi
adjacentium.

Caput muliebre. X TAPAI. *Pegasus*
dimidius. AR. II.

Hujus hunc numum esse insulae existi-
mat Pellerinius. ^{d)}. Non impugno viri
praeclari sententiam, etsi lubentius eam

amplecterer, si scriptum esset TAPHAI.
Eidem Khellius aeneum, inscriptum, ut
putabat, TAPHAI. ΔΤΟ., largitus est ^{e)},
at eum esse numum Dyrrhachenum, do-
cui in meis Numis vet. ^{f)}. Numum TA.
huc refert Combius, sed quem Tanagrae
Boeotiae restituendum puto.
AR. RRRR.

AETOLIA.

Vniuersa gens numos suos *autonomos* in
omni metallo habuit.

Caput Palladis, vel, Caput Herculis.
X AITΩΛΩΝ. *Vir petaso tectus scutis*
insidens pendente ad latus sinistrum gla-
diolo d. hastiam tenet, s. Victoriolam, per
aream varia sigilla, et monogrammata.
AV. III. (Mus. Caef. et M. Ducis.)

Caput virile laur. X AITΩΛΩΝ. *Vir*
nudus petaso a tergo pendente s. gladio-
lum tenens, d. nodo scio scipioni innititur, et
dexterum pedem saxo imponit. AR. I.
(Pellerin, Beger.)

Verisimile est, signum partis averse
esse idem, etsi vario situ fictum. Cujus
illud numinis, vel herois sit, difficile est
statuere. Spanhemius in numo, qui al-
teri ex citatis similis est, Meleagrum,
vel Aetolum gentis auctorem, Begerus
Apollinem indicari censuere, de qua li-
te vide plura apud Begerum. ^{g)}

* * *

Caput muliebre petaso tectum. X AI-
TΩΛΩΝ. *Aper currens.* AR. III. (Mus.
Caef.)

Caput Jovis, in aliis: juvenile incer-
tum. X AITΩΛΩΝ. *Venabulum et man-*
dibula apri. AE. III. (Mus. Caef.)
Caput Jani gemini barbatus. X *Sine*
epigraphe. Venabulum et mandibula apri.
AE. II. (Mus. Caef.)

Argentei primo loco descripti operi
sunt elegantissimi. Siliunt caput Atalan-
tae, venatricis more petaso tectum, et
in aversa aprum Calydonium nempe de-
cus Aetolis domelicum a famigerata ex-
peditione juventutis Graecae in unius
apri interitum congregatae petium, et
ex mythologis abunde cognitum. In se-
quentibus aeneis ejusdem ferae mandi-
bula, et venabulum, cujus illa ictum
excepit, comparent, quem typum vi-
dere est etiam in moneta Apolloniata-
rum sequentium, Amphissensium in Lo-
cris Ozolis sitorum, et jam vidimus in
numis Oetaeorum Thessaliae. Haec man-
dibula sacrae fuere Aetolorum reliquiae,
etsi solum ad patriae gloriam in numis
proposita; nam reipsa Tegeae Arcadiae
servabatur dono data Atalantae, quae
Tegeaea dicitur Ovidio, ^{h)} qua ex urbe

d) Rec. III. p. 115. e) Appendic. II, p. 145. f) Pag. 96. g) Observ. in num. ant.
h) Met. VIII. 317.

eam Augustus post victoriam ad Actium Romam transtulit. ⁱ⁾ Postremum numum argumenti tantum causa Aetolici conjunxi, nam urbis in eo nomen retinetur. Verisimile, signatum in quapiam Italiae urbe suadente istud Jani capite, non quod istud fastidiat Graecia propria, nam contrarium docent numi Amphipolis et Thessalonicae, sed quod illud frequentius reperitur in numis Italicis. Accedit, repertum eum esse in vetere Pandataria, hodie *Ventotene*. Sin istud dabitur, non dubitem, in quapiam Apuliae urbe prognatum, cujus pars olim Diomedii genere Aetolo parebat. Sane ejus urbs Arpi ex eadem causa aprum Calydonium in moneta sua expressit.
AV. RR. AE. R.

AEGITIVM.

Oppidum Thucydidi forte uni memoratum, insuper ut obicuri nominis, sic et situs.

Vaillantius *imperatorium* Plautillae, in quo antea legit: ΑΙΓΑΙΑΤΩΝ, ¹⁾ subinde ΑΙΓΕΙΑΤΩΝ, ²⁾ urbi cuidam Aetoliae tribuit; verum ab *Aegirio* Thucydidi neutra terminatio formari potest. Reperio eundem numum inter imagines aeri incisas illustris cujusdam, sed mihi ignoti musei, in quo legitur ΑΙΓΕΙΑΤΩΝ. Forte numi similes ad aliquas in Peloponneso Aegae pertinent, cum confiet, hujus peninsulae urbes, etiam quae maxime ignobiles fuere, per solum Severi imperium, et plerumque

typo Aesculapii, numos signasse. Strabo et Pausanias Aegae Achaiae memorant, sed addunt, non amplius habitari. Sed fieri poterat, ut incolis serius iterum frequentaretur.

A P O L L O N I A.

Ex solo Livio cognita, ^{m)} cujus in Aetolia situs confirmatur numo Pellerinii *autonomo*:

Caput Dianae. Χ ΑΠΟΛΛΩ. *Mandibula apri, hasta.* AE. III.
AE. RRRR.

A T H A M A N E S.

Quos geographi alii Epiro tribuunt
Caput muliebre velatum. Χ ΑΘΑΜΑΝ
Miles stans d. pateram, f. hastam. AE. III
(Pellerin)
AE. RRRR.

C A L Y D O N.

Urbs pervetusta in Graecia nominis.

Autonomus.

Caput muliebre. Χ ΚΑΛΤΔΟΝΙΩΝ.
Lyra. AE. (Catal. d' Ennery p. 97.)
Aeneum hujus urbis: ΚΑΛΤΔΟΝΙΩΝ
typo *Apollinis lyra canentis*, et in Χ
typo *tripodis* jam etiam vulgavit Goltzius.
AE. RRRR.

Imperatorius.

Severi: ΚΑΛΤΔΟΝΙΩΝ. *Scrapis in templo distylo.* (Panel ex le Bret Mem. Trev.)
AE. RRRR.

i) Pausan. L. VIII. p. 694. k) Num. Graec. p. 114. l) Ibid. p. 192. m) L. XXVII. c. 8.

MEDION.

Numum, in quo Harduinus legit ΜΕΔΙΩΝ, quemque adeo Medeoni, Aetoliae secundum Stephanum adscriptae, tribuit, esse Messenes Peloponnesii, infra ostendetur.

NAVPACTVS.

Maritima, nunc *Lepanto*. Argenteum ΝΑΠΙΑΚΤΙΩΝ habes in Goltzio. Didrachmum argumenti Corinthii, et in-

scriptum NAT. edidit Pellerinius, eumque huic Naupacto adseruit, *) de quo infra in numis coloniarum Corinthi nonnulla dubia proponemus.

PAMPHIVM.

De numo inscripto ΠΑΜΦΑΗΣ, a Khellio huic urbi tributo, *) sed verius, ut videtur, Argos Argolidis referendo vide infra in numis hujus urbis.

LOCRIS.

Locri triplex populus fuere, (de Epizephyriis actum in Graecia M.) *Opuntii* ab Opunte urbe principe, siti ad Euripum, *Epicnemidii* a Cnemide monte circa finem Maliacum, utrisque ad occasum *Ozolae*. De variis his Locris vide Politum ad Eustathium T. II. p. 574.

Quaeritur, ad quos pertineant numi, qui nullo alio vocabulo, vel monogrammate addito tantum inscribunt ΔΟΚΡΩΝ. Istud, loquendo de singulis, expendemus.

LOCRI OZOLAE.

Dicti *Ozolae*, seu *graveolentes* ab ὀζω, *oleo*, quod in his esset sepulcrum Nessi et reliquorum Centaurorum, quorum de cadaveribus putrefactis traditum fluere foetidam aquam, ut perhibet Strabo, *) et Pausanias. †)

Pellerinius his tribuit didrachma inscripta ΔΟΚΡΩΝ cum typo coloniarum Corinthi, †) quae tamen potius tradenda Locris Epizephyriis Italiae in Corintho monebo. Alium aeneum, in quo hinc *caput Palladis*, illinc ΔΟΚΡΩΝ et *fulmen*, ea solum de causa Ozolis tribuit, quia in uno ex prioribus infra Pegasum est fulmen. At cum, ut dictum, prioris generis numi ad Ozolas vix pertineant, nihil Ozolis certi juris in cimelium istud est. Eodem loco aeneum alium conjungit, im quo perperam legit: ΓΡΑΝΙC ΔΟΚΡΩΝ pro ΟΤΡΑΝΙΑΣ. ΠΟΛΕΩΣ, quem esse Vranopolis Macedoniae, supra docui. Nullum adeo habemus numum, quem definite Ozolis possemus adserere, fuere tamen in eorum agro binae urbes quarum nobis superat moneta.

*) Lettres q. 200.

o) Adpend. II. p. 105.

p) L. IX. p. m. 653.

q) L. X. c. 83

†) Rec. I. p. 98.

AMPHISSA.

Ozolarum urbs princeps.

Caput Apollinis. X AMΦΙΣΣΕΩΝ.

Ventabulum, et mandibula apri medio astro. AE. III. (Mus. Caes.)

Numos sola inscriptione diversos, cetera simillimos, habuere etiam Oetaei Thessaliae. Vterque populus conditorem Aetolum ex Calydonis regis progenie habuit, ex quo habes causam typi Aetolici in utriusque numis. Confer dicta in Oetaeis. Sed et prodidit Pausanias, Amphissenles, quod Ozolarum nominis suppuderet, inferere se in Aetolorum gentem maluisse. *) Causam astris a Strabone peto, qui narrat, Ozolas, quod reliquis Locris in occasum siti fuere, sigillo publico Hesperum insculptum habuisse, *) tamen si videam, Locros quoque Opuntios astris monetam suam illustrasse. Amphissae numos hactenus ignotos primus in lucem dedit comes Cribiani. v)

AE. RRR.

AXIA.

Hanc urbem unus Stephanus in Ozolis locat. Hunc igitur secuti antiquarii huc arcessunt autonomos:

Caput Jovis laureatum, in aliis diadematum. X AZ. Fulmen alatum. AE. II. III. (Mus. Caes. Pellerin.) In alio: Tripus. AE. III. (Hunter.) In alio: Fulmen intra coronam quernam. AE. III. (Mus. Vitai.)

At idem Stephanus aliam quoque Axiam

in Italia locat, cui revera numos praefentes adjudicat Combis. *) Res valde incerta. Confer numos Axi Cretae. AE. R.

LOCRI EPICNEMIDII.

Hujus nominis Locri, olim cum Opuntis conjuncti, discessione facta propriam gentem constituerunt dicti *Epicnemidii* ex causa, quam mox proponam. Nimis acute Pellerinius horum monetam distinguit, quam certius esse Opuntiorum credam, aut saltem communem utrorumque. Istud certum, utrisque Locris unum eundemque typum placuisse, ut patebit.

Caput Palladis. X ΔΟΚΡ. ΕΠΙΚΝΑ. Botrus. AE. III. (Pembrok)

Voicus hic numus gentis *Epicnemidiae* mentionem facit addito ΕΠΙΚΝΑ, nimirum quod monti Cnemidi adfita fuit, (Strabo.) qui Graecis Κνέμις, Dorice Κναμῖς. Eodem modo et Locri Italiae, quod promontorio Zephyrio vicini fuere, dicti sunt *Epizephyrii*. Pellerinius numum utrinque simillimum vulgavit, sed inscriptum ΟΠΟΤΝΤΙΩΝ. Ex quo perspicuum est, Epicnemidiis et Opuntis communes fuisse typos. Quare dubii juris sunt numi sequentes:

Caput Palladis. X ΔΟΚΡΩΝ. Fulmen. AE. II. (Magnan Brutt. num. Pellerin.) In alio: Botrus. AE. III. (Magnan. l. c.)

Vtrumque numum perperam Magnanus Locris Epizephyriis dederat, sed repugnat fabrica. At propter causas memo-

s) Phoc. p. 625. t) L. IX. p. m. 638. v) Adpendic. I. p. 24. x) Mus, Hunter.

ratas minus tuto licebit pronuntiare, utris Graeciae propriae Locris sint tribuendi. En fulmen in hoc quoque monumento Palladi tributum. Opportune istud in Locrorum moneta, bene memorum, veterem suum regem Ajacem Oilei F. ab irata dea fulmine peremptum, quod notum ex Marone, aliisque.

AE. R.

L O C R I O P U N T I I.

Sic dicti ab urbe Opunte, quam inhabitabant.

Caput muliebre spicis coronatum. X OPONTION. Vir galeatus nudus irruens d. gladiolum intentat, f. clypeum praetendit, infra galea cum hasta, diota, etc. AR. I. III. (Mus. Caes.)

Caput simile. X ΔΟΚΡΩΝ. Idem typus, intra pedes monogramma ΟΠΤ. vel ΟΠΟΤ. AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. X ΔΟΚΡΩΝ. Idem viri irruentis typus, sed capite nudo, in arca tridens. AR. III. (Mus. Caes.)

ΟΠΟΝ. Diota. X Αστρ. AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. X Sine epigrapha. Αστρ. AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. X ΟΠΟΤΝΤΙΩΝ. Bo-trus. AE. III. (Pellerin.)

Virum armatum in his numis frequentem Harduinus censet esse Ajacem Oilei, qui fuit rex Opuntiorum^{γ)}, quanquam et Patroclus, Menoetii F. hic quoque bello Trojano inclytus apud Opuntios natus est testibus Homero et Ovidio.

Sunt ex his numis in museo Caesareo nonnulli insignis plane operis, qui exhibent gryphum interni clypei volumini affabre insculptum. Confer, si lubet, horum typum numorum cum pictura Theonis apud Aelianum^{δ)}.

Quos secundo loco proposui, praeter epigraphen ΔΟΚΡΩΝ offerunt monogramma, constans, ut dixi, literis ΟΠΤ. vel ΟΠΟΥ., quod sine dubio explendum legendum ΟΠΟΤ^{πρωτ}. Eos nescio qua urgente causa Pellerinius Epicnemidiis tribuendos putat. Nam si culi sunt, quando adhuc Epicnemidii cum Opuntiis coaluere, nulla est ratio, eos his potius, quam aliis tribuendi; at si post eorum discessionem, praestaret eos Opuntiis mandare, quorum monogramma praeferunt. In numis III. loco descriptis, qui prioribus spectata averfa simillimi sunt, etiam hoc Opuntiorum monogramma deest scripto solo ΔΟΚΡΩΝ. Quare mallet numos solo ΔΟΚΡΩΝ insignes communem utriusque populi monetam putare, et eos, qui Opuntiorum vel aperte, vel per monogramma meminere, permittere Opuntiis, etsi probabile sit, eadem quoque moneta usos Epicnemidios.

Ex numo IV. patet, non Ozolas modo Hesperum, sed Opuntios quoque in symboli loco habuisse. Vide dicta in Ozolis. Caput Palladis in Locrorum numis obvium, et idem astrum sequentem quoque numum anepigraphum Locris vindicant. Diotam ejusdem numi illu-

^{γ)} Strabo L. IX. p. m. 651.

^{δ)} V. H. L. II. c. 44.

erat Plutarchus, narrans *), Opuntios conquistam solícite pecuniam, percussam ex argento, quod ex templo Delphico rapuere Phocenses, conlase, confectamque inde argenteam hydriam Apollini Delphico dedicasse.

Numus postremus typos offert, quos

vidimus etiam in numo, qui certo est Epicnemidiorum. Ex quo tanto magis apparet, inter Locros etiam divisos intercessisse aliquem nexum seu politicum, seu ut sese unam eandemque gentem profiterentur.

AR. R. AE. RR.

P H O C I S.

Regio ad sinum Corinthium, Locris et Boeotis intercepta. Totius regionis nomine cogniti *autonomi*:

ΦOK. Caput Apollinis laur. X Caput bovis *adversum*. AV. III. (Mus. Caes.)

ΦOKI. (*retrograde*) Caput muliebre. X Caput bovis. AR. III. (Mus. Caes.)

Sunt hi numi spectata literarum forma, et operis modo inter antiquissimos Phocidis. Prior causa metalli forte unicus est. Videtur esse unus ex iis, quos Phocenses auctore Philomelo ex direptis Apollinis Delphici donariis aureis signavere, de quo vide, quae plura disserui in mea Sylloge I., quo loco insignem hunc numum vulgavi b).

* * *

Caput bovis, addita in aeneis infula, obviu est numorum huius regionis typus, scripto juxta Φ. ΦOKI. ΦOKI. ΦΩ. Caput istud certum numorum Phocensium discrimen constituit, facitque, ne numi solo Φ inscripti alteri urbi ab hac litera incipienti adcommodentur. Singularis est numus Pellerinii:

ΦΩΚΕΩΝ. Tria boum capita in triangulum disposita. X T intra coronam. AE. II.

* * *

Caput Apollinis. X ΦΩ. Equus pascens. AE. III. (Mus. Caes.)
AV. RRRR. AR. et AE. R.

AMPHICAEA.

Quae et Amphiclea.

Caput muliebre. X AMΦIKAI. in medio laureae. AE. II. (Panel. Mem. Trev. Octob. 1737.)

CYPARISSVS.

Ad Parnassum prope Delphos.

Caput (ut Pellerinio visum) Apollinis cultu capillorum muliebri, prae quo tyra. X KTIΠA. Tripus intra lauream. AE. m. m. (Pellerin.)
AE. RRRR.

DELPHI.

Vrbs ab antiquitate, oraculi superstitione, donariorum immensa copia, quae

a) de Pyth. orac.

b) Pag. 28.

(Vol. II.)

Bb

sacrificulorum fraus, et gentium credulitas huc derivaverant, per veterem orbem notissima. Dicta praeterea *umbilicus terrae*, quoniam in medio totius terrae defixa credebatur Jove ipso ejus experimentum capiente, ut praeter Strabonem, aliosque docet Claudianus, et consentit Euripides ^{c)}:

Ἦνα μεσομφαλοὶ λεγόνται μυχῶι γῆς.

Vbi dicitur esse umbilicus terrae.

Autonomi:

Horum complures ex omni metallo edidit Goltzius, qui, si conficti sunt, ingeniose certe et erudite. Inscribuntur ΔΕΛΦΩΝ, et ΔΕΛΦΟΤ. Verum an dictum unquam Δελφός unitatis numero? Typi: *Caper silvestris*, proprium fere Cretae symbolum, ex qua Delphos coloni profecti. *Apis*: fuit antiquissimum Delphis templum fabricatum ex apum cera et pinnis ^{d)}. *Vir delphino vectus*, nam Castalio coloniae duci adfuit Apollo sub delphini specie ^{e)}. At aliqui haud dubie male sunt lecti. Sic aureus typo lyrae est Chalcidis Euboeae, cujus similem aliquando edidi ^{f)}. Alter aeneus ΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΟΣ est numus Syriae notus, legendumque ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΗΜΩΝ.

Post Goltzianos seu veros, seu fictos nullus certus illustris hujus urbis autonomus conspectus. Argenteum edidit Friedericus Witzleben ^{g)}: ΔΕ. (*in monogr.*) *Capra*. X *Quadratum incusum*. Eum au-

ctor cum ob monogramma, tum ob capram fatidicam Delphistribuendum putat, quam sententiam adprobat quoque Froelichius, qui numum restituit ^{h)}, at certius numum Aegis Macedoniae restituendum censerem.

Memorandus tamen alius, qui Delphis videtur posse tribui:

Caput Cereris velatum et spicis coronatum. X AMΦΙΚΤΙΟ. *Figura laureata, et stolata petrae insidens d. lyrae innixa, s. ramum.* AE. fere I. (Pellerin. Rec. I. p. 105.)

Et epigraphe AMΦΙΚΤΙΟ., et typi Cereris Apollinisque sacrum Amphictyonum concilium, vetustate et sanctitate in Graecia late inclutum, et in quocausae sacrae juxta, atque profanae agebantur, recipiunt. Memorat Herodotus templum Cereris Amphictyonidos exstructum prope Thermopylas, et sedilia Amphictyonibus juxta posita ⁱ⁾. Etiam Strabo testatum reliquit, Pylagoras, qui iidem fuere cum Amphictyonibus, sacrificasse Cereri ^{k)}. Constat quoque, apud Delphos constitutum Amphictyonicum collegium, quod et de publicis consultaret rebus, et templi negotia procuraret. Scriptum in hoc numo AMΦΙΚΤΙΟ pro sueto AMΦΙΚΤΤΟ non ad-versatur. Nam, ut Pausanias ex Androtione testatur ^{l)}, illi, qui ad concilium istud convenere, nomen istud adepti sunt, quod ex locis circum Delphos politis, coire sunt soliti, dicti adeo

c) in Orell. v. 331.

d) Pausan. Phocic. p. 810.

e) Plut. de solert. anim.

f) Num.

vet. p. 161.

g) Num. Graec. ined.

h) Not. elem. p. 22.

i) L. VII. §. 300.

k) L.

IX. p. m. 643.

l) L. X. c. 8.

ΑΜΦΙΚΤΙΟΝΕΣ. Sed de Amphictyone occasione hic signatus sit numus, non nibus, eorumque instituto vide, quae ausim definire. copiose congestit Antonius Vandale dissertatione VI.

Imperatorii:

Quae sit figura partis averfae, potest controversi. Pellerinio Apollo dicitur, nimirum propter lyram, lauream, et lauri ramum. Novi, Apollinem fingi stolum, sed Actiacum; an et Delphicum, ignoro. Sane Apollo vates in copiosis numis fingitur nudus, et cortinae suae insidens, non, ut in praesente numo, petrae. Potius credam, ea exhiberi Herophilen, de qua haec lego apud Pausaniam^m): *Saxum illic eminet, cui insistentem Sibyllam Herophilen Delphi perhibent oracula cecinisse*. . . . *Eam Graeci ferunt Jove et Lamia Neptuni filia natam.* En tibi in hoc numo saxum, et quae mulieri fatidicae, et oracula canenti probe conveniunt, laurea et lyra. Neque obest, quod Pausaniae dicatur super petra stetisse, cum tamen in numo sedens fingatur; nam Clemens Alexandrinus, qui idem tradiditⁿ), ait, ostendi apud Delphos *πετραν τινα, ἐφ' ἧς λεγεται καθίζεσθαι την πρωτην Σιβυλλαν κ. τ. λ. petram aliquam, super qua fertur sedisse prima Sibylla, quae ex Helicone venerat, educata a Musis.*

Ceterum qua live auctoritate, live

Habes apud Vaillantium cum capite Hadriani, Faustinae utriusque, et Caracallae. Major numerus Hadriani. Ad didit unum Antinoi Pellerinius. (Suppl. III. p. 131.)

Epigraphe ΔΕΛΦΩΝ.

Typi: Apollinis cultum, ut decuit, eloquuntur. Numus Sponii ipsam imaginem templi Delphici offert^o).

Ludi: ΠΤΘΙΑ intra coronam, in numo Hadriani. (Arigoni.) Eos in hac urbe fuisse actos, satis constat.

AE. RR.

ELATEA.

Secundum Delphos Phocidis maxima.

Caput Palladis. Ξ ΕΛΑΤΕΙΩΝ. *Caput Neptuni, pone tridens.* AE. II. (Pellerin. Arigoni.)

In averfa numi ΦΩΚΕΩΝ, qui est apud Pellerinium, supra caput bovis legitur ΕΛ., quae literae Paciaudo *ἀρχαῖαι* hujus urbis visae sunt; verum cum hae in aliis similibus numis varient, aliud certe designant.

AE. RRR.

BOEOTIA.

Autonomi communi Boeotorum nomine signati habentur copiosi.

Observandus in his clypeus utroque

sui latere incisus ad modum anciliorum.

Boeoticus is jure dicitur, nam hac for-

ma clypei in numis urbium extra Boeo-

m) L. X. c. 12.

n) Strom. L. I. §. 15.

o) Voyage T. III. p. 172.

tiam sitarum non habentur, sic ut is nullo erroris periculo pro certo Boeotiae signo haberi possit, quod amplius patebit ex commemoratis variorum sphalmatis. Adverto etiam, obtinente alio typo principe clypeolum ejusdem formae videri areae numi infixum, cuius bina exempla suppeditat Pellerinius, atque idem Boeotos cum symbolo hoc sibi proprio constituisse, quod cum apio suo Selinuntii, cum malo Punico Sidetes, cum silphio Cyrenaei. Vt clypeum certe formae habuere Boeoti, sic et galeam, ex qua agnoscebantur Plataeenses picti in Poecile, qui Atheniensibus in pugna Marathonica auxilio venerunt ^{p)}).

nullis antiquariis aliorum sunt accepta. Sic το ΦΙΔΟ. notare Phidonem Aeginae regem pervectum, numum adeo esse ex vetustissimis unum, confidenter docuit Begerus ^{q)}, ejusque nepos Carolus Schottus ^{r)}, etsi fabrica et literarum forma contrarium doceant, quem errorem jam perstrinxere Cuperus ^{s)}, Barthelemyus ^{t)}, Pellerinius, Bimardus ^{u)}. Inscriptum ΕΤΡΑΡΑ quam nobis Boeotorum urbem indicet, dubitat Harduinus ^{x)}. Ad nomen ΦΑΣΤ. adhaeret Nonnius Goltzii commentator nulla reperta per Boeotiam urbe hoc nomine praedita ^{y)}. Ab eodem το ΗΙΣΜΕΝ. male Ismenae tributum. Est in museo Caesareo numulus argenteus perelegans:

Clypeus Boeoticus. X ΕΡΧ. intra coronam spiccam. Eum Froelichius tribuit *Erchia Atticae* ^{z)}, quae fuit pagus solis Xenophontis natalibus nobilitatus. Verum docentibus numis aliis dubium non videtur, in hoc quoque το ΕΡΧ. notare magistratum. Enimvero in simili Hunteriano est plenius ΕΡΧΟ., ut adeo Erchia Froelichii plane dispereat. Amplius haec confirmantur, quod nonnulla his numis inscripta nomina revera insignium in Boeotia virorum, et praetorum quidem etiam, fuerunt. Cui non dictus Epaminondas? quem habes sub nomine ΕΠΙΑΜ. Ismenias ΗΙΣΜΕΝ., et hic inter Boeotos clarus, et praetor, de quo multa Xenophon ^{a)}, quem lega-

ΒΟΙΩ. *Diota. X Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Pellerin.)

ΕΠΙΑΜ. - ΑΓΔΑ. - ΨΑΡΟ. - ΦΙΔΟ. - ΕΤΡΑΡΑ. - ΦΑΣΤ. - ΗΙΚΕ. - ΗΙΣΜΕΝ. etc. *Diota. X Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Mus. Caes. Pellerin, Beger.)

ΒΟΙ. *Diota, superne clava. X Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput barbatum hedera redimitum promicante ex fronte cornu taurino. X Sine epigrapha. Clypeus Boeoticus transversa clava. AR. I. (Pellerin, Mus. Caes.)

Numi secunda sede propositi dissimulato regionis nomine solos inscribunt magistratus, sed quorum nomina a non-

p) Demosth. in Neaeram p. 376.

q) Thes. Br. T. I. p. 279.

r) Mifs. Berol. T. I.

p. 33. et 59. s) Lettres p. 10.

t) B. L. T. XXVI. Mem. p. 542.

u) ad Iobert. T. I.

p. 26.

x) Num. urb. ill.

y) in Graec. p. 97.

z) Cimel. Vindob. p. XXXVIII.

a) L. V. Hist. Graec.

tione ad Artaxerxem Mnemonem functum, et ab hoc pecunia corruptum prodit Pausanias ^{b)}, et a quo eundem regem citra Graeciae contumeliam adoratum refert Aelianus ^{c)}. Alii viros alios insignes, qui in his numis indicantur, evolvant. Advertitis in praesentibus numis, qui per fabricam non admodum distantis aevi videntur, retentum adhuc in Boeotis digamma F, et aspiratam H. Si HΙΣΜΕΝ revera est memoratus modo modo Ismenias, ejus numi aetatem satis prope tenemus, cum constet, eum exeunte saeculo V. C. quarto Boeotorum res procurasse. Idem nomen Ciceroni scribitur cum aspirata, nempe: *Hismenias* ^{d)}.

Numi III. loco positi diotam et clavam offerunt. Vtrumque ad Bacchi et Herculis cultum referendum Boeotis domesticum, utroque deo ex Thebana muliere prognato. In numo postremo Bacchum, sed Indicum, probat corona hederacea, et cornu tauri ex fronte protuberans. Cultu non multum abludente eundem sistunt numi Tarenti et Naxi Siciliae. De Baccho tauriformi vide dissertationem Campaniae numis subjectam.

Ceterum omnes hi numi Boeotorum eximii sunt laboris, neque pingue eorum ingenium olentes, adeo olim infame, ut in proverbio esset *Βοιωτία ὄσ'*, *Boeotia fus*, fatente id ipsum Pindaro Bocoto ^{e)}, Tzetzē ^{f)}, Cicerone ^{g)}, Plutarcho ^{h)}. Verius confirmant hi numi le-

gem a Thebanis sancitam, qua cavetur, ut pictores et statuarii imagines nobiliore forma exprimerent, (*ἐς το κρείττον.*) denunciata iis multa, qui contrarium facerent ⁱ⁾.

* * *

Caput Jovis corona querna redimitum
 X BOIΩΤΩΝ. *Neptunus sedens d. delphinum, f. tridentem, in area, clypeus Boeoticus.* AR. I. (Pellerin.)

Etiam in aeneis Neptunus frequens d. pede rupi insistens. Fuit vero Boeotus, qui populo nomen dedit, Neptuni et Arnes filius ^{j)}, et Neptunum in Boeotia cultum diserte testatur Eustathius ^{k)}.

* * *

Caput Herculis leonis rictu opertum.
 X BOIΩΤΩΝ. *Victoria gradiens d. fulmen vibrat, in area clypeus Boeoticus.* AE. II. (Pellerin.)

Commemorandus videbatur hic numus ob tributum Victoriae fulmen, cuius et exemplum in moneta sua dedere Bruttii.

* * *

Frequentes sunt Boeotorum numi aenei, qui manifeste videntur bis percussi. Tales binos profert Haymius, in quibus caput est duplex ^{m)}. Alius est in Caesareo, in quo primum signatum erat caput juvenile linistrorsum conversum, super quo serius signatum caput muliebre

b) L. III. p. 227. c) V. H. L. I. c. 21. d) in Verr. L. IV. c. 42. e) Olymp. VI. 151. f) ad Lycophr. v. 433. g) de Fato c. 4. h) de esu carn. orat. I. i) Aelian. V. H. L. IV. c. 4. k) Diodor. Sic. L. IV. l) ad Dionys. Perieg. v. 476. m) T. I. tab. XXII.

adversum. In ejusdem averſa expreſſus quidem eſt Neptunus uno pede ſaxo inſiſſens, ſed ſatis apparent rudera veteris matricis extruſae. Duplex etiam ſigura, altera ſimilis Neptuno, altera equitis eſt in averſa numi Pelleriniani, qui etiam duplicem matricem ſuſpicari facit. At nihil inſolentius in re numismatica hactenus conſpectum typo ejus numi, quem edidit Haymius *). Adi typum, et ſimul juva auctorem quid ſtatuereſt incertum, et Oedipum in ipſa Boeotia fruſtra quaerentem.

AR. et AE. C.

ANTHEDON.

Aeneus ANΘHΔΩNIΩN apud ſolum Goltzium.

CITHAERON.

Pellerinius aeneum numum edidit cum epigraphe KIO., et typo *trium lunularum*. Ejus ſimillimos binos habet muſeum Caſareum, alioſque novi in aliis muſeis exſtare, ſed qui omnes inſcribuntur KPO., quo ſatis mihi olim cauſae videbatur, ut liceret ſuſpicari, numum a Pellerinio male lectum, omneſque Crotoni vindicandos, praecipue cum nullo auctore conſtet, Cythaeoni Boeotiae monti urbem cognominem fuiſſe adſtitutam *). At Pellerinius in opusculo poſtremo ſuam iterum ſententiam omnibus machinis defendit, meamque, velut qui inique laceſſiveram, impugnare *).

Lubet litem amice componere. Illud certum, omnes, quotquot viderim huiusmodi, luculentum KPO. praefere. Sin in Pelleriniano legitur KIO., permitamus numum praetenſis his Cythaeonicis, ac tum miremur perfectam typorum ac rationis monetariae concordiam inter populos, quos longa terrarum mariumque ſpatia, nullo, quod conſtet, nexu ſeparavere. In numo ſimili, qui eſt in muſeo Neumanni, diſtincte legitur QPO. At conſtat etiam, primum elementum hac forma fuiſſe Crotoniatis familiare.

COPAE.

Lacui Copaidi nomen dedere.

Imperatorium Veſpaſiani edidit Triſtanus †). KΩΠAIΩN. *Ceres* *gradiens ſingulis manibus ſingulas faces geſtat*, Similem, et ejusdem Veſpaſiani citat Patinus, ſed perperam ſcribit KOPAIΩN ‡). Fuiſſe Copis delubrum Ceteris, docet Paulanias §). Ceterum neque a Vaillantio, neque alio quoquam huius urbis editum numum reperio. Suſpicio, pro KΩΠAIΩN legendum ΠΑΓΑΙΩN, ac tum hi numi erunt Pagarum Atticae, quas vide.

DELIVM.

Caput Jovis laur. Ξ ΔΗ. TA. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. clypeum.* AE. III. (Muſ. Caef.)

Fuit Delium in agro Tanagraeorum,

n) Tom. I. tab. XXII. n. 5. o) Num. vet. p. 45. p) Additions p. 63. q) Comment. hiſt. T. I. p. 185. r) Numi Imp. in indice. s) Boeot. p. m. 756.

de quo multa testimonia congestit Wes-
selingus ¹⁾, ubi celebre existit Apollinis
fanum, de quo vide numos Tanagrae.
Epigraphe ΔΗ. ΤΑ. suspicari facit, le-
gendum: ΔΗΛΙΩΝ ΤΑναγραίων, numum-
que huc jure vocandum.

AE. RRRR.

ERYTHRAE.

Vetus urbs, cujus in catalogo memi-
nit quoque Homerus. Ejus rudera pro-
pe Cythæronem montem locat Pausa-
nias ²⁾.

Pegasus volans, pone pileus Castoris.
X EPTΘ. *Astrum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Vir nudus equum freno retinens. X
EPTΘ. *Astrum.* AR. III. (Pembrock.)

Cur numos similes huc appellam, cau-
sam aliam adferre non possum, quam
quod typo et fabrica nimium abludunt
a certis numis Erythrarum Ioniae, et
quod hae constanter inscribunt EPT.
Secundo ex his similem edidit Pelleri-
nius, et cum in eo legeret - ΕΠΤ.,
Zephyrio Ciliciae tribuere non dubita-
vit ³⁾. Ejus judicium citati numi corri-
gunt.

* * *

Ad has quoque Boeotiae Erythras
antiquarii non pauci vocaverunt argen-
teos cum capite Herculis, ejusque in
aversa attributis, verum tutius hos cum
Pellerinio Erythris Ioniae permittimus,
quas adi.

AR. RRR.

HARMA.

Huic a Goltzio tribuuntur argentei cum
typo Palladis, et Pegasi propter ad-
scriptum AP. vel APM., sed hi verifi-
cilius propter argumentum Corinthium
Syracusas pertinent, de qua numorum
classe agetur in Corintho.

HILESIVM.

Huic Boeotiae oppido Bandurius lar-
gitur numum male lectum ΔΙΑΤΜΑΙ-
ΩΝ. ΕΙΛΗΘΙΩΝ ⁴⁾, quem esse Mileti
Ioniae, in hac docebimus.

ISMENE.

Teste Stephano vicus Boeotiae, quor-
sum olim *autonomum* adegeream: (Num.
vet. p. 113.)

Clypeus Boeoticus. X ΙΣΜΗΝ - - *Ca-*
put capri silvestris. AE. III. (Mus. Caes.)

Fateor, ne has quidem omnes literas
esse satis integras, etsi per clypeum nu-
mum esse Boeoticum debitari non possit.
AE. RRRR.

Imperatorium Commodi nimium per-
functorie citat Harduinus, quin museum
nominet, vel typum definiat. Epigraphe
praetenditur: ΙCMENEΙΩΝ.

LARYMNA.

Caput muliebre. X ΛΑ. *Clypeus Boeo-*
ticus. AE. III. (Pellerin Rec. I. tab. XIX.
n. 4.) Addidit similem alium Neuman-

¹⁾ ad Diod. Sic. L. XII. c. 69. p. 122.

²⁾ Boeot. c. 2.

³⁾ Rec. II. p. 162.

⁴⁾ Tom. L.

nus, nisi quod praeterea ex altera clypei parte leguntur literae ΣΑ. (Num. pop. p. 215.)

Numum suum Pellerinius propter literas ΑΑ. cum Laconum moneta misit. Verum cum hactenus in certo quodam numo extra Boeotiam signato ejus formae clypeus conspectus non sit, et habeamus certam Boeotiae urbem ab iisdem literis incipientem, jure nobis permittum putabimus, a viri praestantis opinione deflectere, et cimelium istud restituere *Larymnae*, quam Pausanias diserte Boeotorum urbem dicit, addito, fuisse olim Opuntiis contributam, sed auctis Thebanorum rebus ultro Boeotis accessisse²⁾. Unde factum, ut Strabo non observatis rite temporibus, ut recte monet Cellarius, binas statueret *Larymnas*, unam in Boeotis, alteram in Locris. Etiam Plutarchus *Larymnam* Boeotiae oppidum facit³⁾. Literas ΣΑ. alterius numi indicare posse Salganeum ejusdem Boeotiae, leviter suspicatur Neumannus.

Haec cum ego et Neumannus certa putaremus, vidimus nuper Pellerinii sequentiam praeplacere Sestinio Lacedaemoni hos numos tribuentis prolatis numis aliis:

Caput Herculis laur. Χ ΑΑ. ΣΑ. - ΑΑ. ΝΙ. - ΑΑ. ΤΙ. *Clava intra lauream.* ΑΕ. ΙΙΙ.

Caput idem. Χ ΑΑ. ΚΗ. - ΑΑ. ΝΙ. - ΑΑ. ΣΙ. ΑΑ. ΤΙ. - ΑΑ. ΦΙ. - ΑΑ. ΑΙΟ - ΑΑ. ΕΑΤ. *Diota.* ΑΕ. ΙΙΙ.

Caput Bacchi hedera coronatum. Χ ΑΑ. ΣΑ. *Diota, in area botrus.* ΑΕ. ΙΙΙ.

Cum ergo numos hos omnes non dubitet esse Lacedaemonis, necesse erit, ait, numum quoque Pellerinii et Neumanni esse ejusdem urbis⁴⁾. Hanc viri eruditi conjecturam non negabo suum habere pondus. Interea tandiu in *Larymna* acquiescam, donec constabit, etiam in aliarum extra Boeotiam urbium numis clypeos formae Boeoticae fuisse signatos. Et nescio, an non aequo jure liceret arguere, omnes hos Sestini numos esse potius *Larymnae*. Nam cum ΑΑ. addito ΣΑ. legatur in numo, quem nos esse *Larymnae* non dubitamus, verisimile putamus etiam, eodem pertinere numos ΑΑ. ΝΙ. - ΑΑ. ΤΙ. etc. Offerunt iidem capita, vel attributa *Herculis* et *Bacchi*, at quis ignorat, utriusque cultum, quia in Boeotia nati, fuisse hac in regione perfrequentem?

ΑΕ. RRR.

MYCALESSVS.

Vrbs vetusta et Homeri versibus nobilitata, sed cujus Pausaniae aetate non nisi rudera supererant.

MT. *Fulmen.* Χ *Clypeus Boeoticus.* AR. ΙΙΙ. (Mus. Savorgnan.)

Varia ad hanc urbem spectantia vide in meis numis vet. (pag. 113,) quo loco insignem hunc numum vulgavi.

AR. RRRR.

²⁾ Boeot. c. 23.

³⁾ in Sulla p. m. 468.

⁴⁾ Lettera IV. p. 56.

ORCHOMENVS.

Sic dictus ab Orchomeno Minyae filio hujus tractus rege.

OPX. nullo typo. ☿ *Clypeus Boeoticus*, AE. (Haym.)

Clypeus hujus formae vetat, quo minus hic numus Orchomeno Arcadico tribui possit.

AE. RRRR.

PELECANIA.

Pellerinius *autonomum*, in quo:

Caput Palladis. ☿ ΠΕΛΕΚΑΝ. *Equus pascens*. AE. II. Pelecaniae tribuit, quam ait fuisse exiguum Boeotiae tractum. Ex quo istud geographo vetere hauserit, ignoro. Illud certum, numos Pellae Macedoniae typo utrinque simillimo esse, quamquam et illud certum sit, in hoc Pellerinii numo saltem ΠΕΛΕΚ distincte legi.

PLATAEAE.

Urbs cum primis nobilis victoria Pausaniae et Ariflidis de Mardonio Persa.

ΠΛΑ. *Caput muliebre adversum margaritis luxurians*. ☿ *Clypeus Boeoticus*. AR. III. (Haym, Mus. Caef.)

Haymius caput anticae censet esse Junonis lepido alu a Jove deceptae, quae causa fuit exstructarum Plataearum, et reperti novi nomipis *Junonis Sponsae*. Vide plura apud Haymium hanc fabulam ex Plutarcho in Ariflide enarrantem.

AR. RRRR.

TANAGRA.

Prope Thebas.

Autonomi:

TA. *Equus dimidius saliens*. ☿ *Clypeus Boeoticus*. AR. I. (Mus. Caef.)

Caput Bacchi hedera coronatum. ☿ TA. *Botrus*. AE. III. (Ex museo M. Ducis editus in meis Num. vet. p. 114.) *Lyra*. ☿ TA. *Caduceus*. AE. III. (Pembrock P. II. tab. 30.)

Numus postremus attributa Apollinis, et Mercurii offert, quorum causam dabimus in imperatoriis.

Addidere binos alios Arigonius, et auctor musei Mufellii, in utroque praetenditur epigraphe ΤΑΝΑΓΡΙΤΩΝ, in illo typus, *arcus*, in hoc *congeries armorum*. At Stephano gentile est Ταναγραίος, cum quo consentit et sequens numus Trajani.

AR. RR. AE. RRR.

Imperatorii.

ΤΕΡΜΑΝΙΚΟC. *Caput Germanici nudum*. ☿ TANA. *Apollo nudus stans d. ramum, s. arcum*. AE. III. (Mus. Caef.) ΤΑΝΑΓΡΑΙΩΝ. *Mercurius stans*, in numo Trajani. (Pellerin.)

Vterque numus potiore apud Tanagraeos Apollinis et Mercurii cultum proficitur, quorum attributa mox in autonomo conjuncta vidimus. De Delio famoso Apollinis templo, quod in Tanagraeorum agro stetit, egimus supra in Delio. Ablatam inde Apollinis statuam Datis Medus Tanagraeis restitui jussit, ut docet Herodotus ^c) collatus cum Pau-

^c) L. VI. c. 118.
(Vol. II.)

lania. d) Sed et insignes Mercurium apud Tanagram habuisse honores, docebit additis causis Pausanias. e)

AE. RRR.

T H E B A E.

Urbs si qua athena illustris famae cum ab antiquitate, nam aedificata est a Cadmo Agenoris F. ex Phoenicia profecto omine havis procumbentis, cuius facti memoriam non quidem Thebae ipsae, sed metropolis Tyrus in numo suo coloniae nomine signato servavit scripto juxta bovemjacentem ipso nomine ΘΗΒΕ, tum a varia, et saepe sinistra fortuna, nimirum ter excisa, primum ante Troica ab Epigonis, deinde circum Troica a Pelasgis, tertium ab Alexandro M. subinde a Cassandro restituta; denique ab heroum suorum gloria, et poetarum figmentis, inter quae praecipuum nati in hac urbe Bacchus et Hercules.

* * *

- - ΒΑΙΟΣ. (exple ΘΕΒΑΙΟΣ.) *Vir-nudus ingenuatus arcum tendit.* X *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Hunter.)

Numus omnium, quot norim, causa antiquitatis praestantissimus. ΘΕΒΑΙΟΣ est gentile in recto, ut ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ, ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΣ, et similia.

* * *

Epigraphe in argenteis aliis, qui fere antiquitate praefant, ΘΕ. ΘΕΒ. ΘΕΒΗ., in po-

sterioribus aeneis: ΘΗΒΑΙ. ΘΗΒΑΙΩΝ. In horum uno Goltziano, quem mox citabo, reperio etiam ΘΕ. Mirare scripturam hybridam ΘΕΒΗ pro ΘΗΒΗ, jam inducto, ut vox ipsa inscripta docet, elemento H. Contrariam rationem sequitur ΘΗΒΕ in numo Tyrionum supra memorato, et hanc quoque mirabilem, nisi plus veniae impertiendum esset numo coloniae, et quidem aetate Gallieni prognato.

* * *

Typi in argenteis omnino iidem, quos in argenteis communi Boeotiae nomine signatis vidimus: *Caput Bacchi Indici hederæ coronatum.* X *Clypeus Boeoticus.* AR. I. — *Diota certae formae imminente in minoribus clava.* X *Clypeus Boeoticus.* AR. I. III. Ex quo colligere licet, numos communi Boeotorum nomine notatos in principe hac ejus gentis urbes culos. In horum igitur moneta Thebanos hos typos pariter explicatos vide.

* * *

ΘΕ. *Caput imberbe Herculis.* X *Clypeus Boeoticus, cui inserta clava.* AR. III. (Hunter.)

Proditum a scriptoribus, veteres privatim varia symbola clypeis suis inscripserunt, sive ut hostibus suis essent terro-ri, sive ut decus paternum ostentarent, sive quacunque alia de causa, quod quidem Carum fuisse inventum, tradit He-

d) L. X. c. 28.

e) L. IX. c. 22.

rodotus. ^γ) Idem variis quoque de causis factum publice. Fulmen Romanorum clypeis insertum res cognita, Sicyonios vero inscripisse Σ, Lacones Α, Argivos Α tradit Xenophon. ^δ) Ergo ex praesente numo verisimile, Thebanos, ut sese a reliquis Boeotis discernent, Herculis apud se nati clavam clypeis suis aut inscripserunt, aut insculpserunt, unde reor posse lucem adfundi orationi Xenophontis admodum ambiguae, et hucusque perperam ab interpretibus explicatae. Narrat is ^h), partem Arcadum cum Epaminonda Thebano adversum Lacedaemonios junxisse arma, atque ut istud ex animo facere viderentur, addit: *ἐπιγεγραφοτο δὲ καὶ τῶν Ἀρκάδων ἐπὶ ταῖς ῥοπαλαῖς ἔχοντες, ὡς Θεβαῖοι ὄντες*, quam orationem sic Latine reddit Leunclavius: *ac nonnulli etiam Arcades graves armaturae pedites nomina dabant gestantes clavas, perinde ac si Thebani essent*, quae quidem interpretatio pridem mihi a vero maxime aberrare visa. Novi, omni aetate a barbaris clava pugnatum, et antiquitus quidem ab Hercule et Theseo, reipsa barbaris, sed quos Graeca elegantia heroes deosque effecit, et aequae hodie a barbaris omnium nationum. At vix credam probari posse, Epaminondae aetate, qua gladii, hastae, sagittae valere, rem clavis in praelio actam. Et quidem si vera est Leunclavii interpretatio, sequetur, clavarum usum fuisse unis Thebanis proprium, quia Arcades, ut The-

banarum sese partium profiterentur, clavas arripuere. Sin istud, tanto magis mirum foret, singularem hunc morem a veteribus praeteritum, quod is probatus adhuc fuit Epaminondae, qui maximus rei militaris magister aetate sua est habitus. Praeterea cum Thebani hoc imperante omnes Graecos armorum gloria superaverint, mirum etiam, non alios quoque Graecos ad clavas conversos, neque etiam Philippum II. Macedonem, qui sese in re militari Epaminondae in disciplinam dedit, clavis milites suos instruxisse. Quare mihi pridem Xenophontis verba sic capienda visa, Arcades inscripto clypeis suis clavae insigni sese Thebanos professos, quoniam, ut supra dixi, partes inscriptis variae naturae signis sese sunt discernere solitae, quam nunc conjecturam praeclarus hic Thebanorum numus eximie confirmat. Nihil aliud magis ad faciendam conjecturae fidem valet, quam si alter ad idem sentiendum, sed ex diverso impellitur. Quod ego ex usu artis tacticae, et praesentis numi praescripto conjeceram, id ipsum Samueli Moro Lipsiensi, qui nuper Xenophontis historiam vulgaverat, ex grammaticae legibus verisimile visum. Cum enim viro erudito non adrideret, ut *ἐπιγεγραφω* dicatur *nomina dare*, pro quo dicendum omnino fuisset *ἀπογεγραφω*, sensum orationis Xenophonteae, quamvis timide, hunc esse coniecit: *inscribebant clypeos suos ita, ut si Thebani essent*,

g) L. L. §. 171.

g) Hist. Graec. L. IV.

h) Hist. Graec. L. VII. sub. fin.

addo ego: *insigni clavae*. Non obstat, omisam ab historico *clypei* vocem, quia vulgo ejus aetatis usus docuerat, unis clypeis haec discrimina inscripta, et commode idem vir clarissimus Aristophanis versum ex Suida huc vocat: (in *ἐπιγραφῇ*) *Καὶ γὰρ σὺ μεγάλην ἐπιγραφὴν τὴν Γοργόνα, Nam et tu (clypeo tuo) magnam inscribebas Gorgonem*, in quo videmus et idem *ἐπιγραφῆσαι* captum pro *inscribo*, et omisum *clypei* vocabulum. Ceterum ut Thebani in memoriam Herculis sui clypeis inseruere clavam, sic et Parapamisadae, gens Indica, clavam tanquam *Ἡρακλῆος παρυσίον* inuifere bobus, ut Herculem ad se venisse indicarent, de quo vide Arrianum¹⁾, et ex eo Eustathium²⁾.

* * *

Ex aeneis, quorum plerique item Bacchi et Herculis cultu occupantur, commemorandus unus:

ΘΕ. *Caput Bacchi Indici barbato, et hedera redimitum*. Ξ ΚΕΤΡΙΠΙΟΙΟΣ. *Diota, juxta thyrsus*. AE. III. (Goltzius in Graec. tab. XVII. 1.) Simillimum edidit Pellerinius, sed absque ΘΕ. (Suppl. III. p. 109.) Sed in aliis legitur ΚΕΤΡΙΠΙΟΙΟΣ, ut dicitur. (Mus. Caes.)

Jure Goltzius numum suum Thebanorum monetæ inseruit, at suum Pellerinius Cæae insulae prope Atticam sitae, dictantibus nempe judicium hoc literis KE., quibus plerumque ejus numi sunt insigniti, et quod in ejus numo absunt

literae ΘΕ. Videtur vir eruditus non reflexisse animum ad citatum numum Goltzianum, in quo praeterea praesto sunt literae ΘΕ. certi monetæ Thebanæ indices, atque etsi hae abessent, tamen in his et caput Bacchi, et vas diotum tam perfecte sunt similia iis, quae in certis Thebanorum numis comparent, ut dubitari non possit, eos horum quoque monetæ accensendos. Quis vero deinde dandus sit sensus inscriptioni aversae, minus tutum decidere. Pellerinius literas KE a sequentibus puncto dividit, Goltzius conjunctas proponit. Sane magistratui alicui Thebano fuisse nomen *Cetriporii*, inter *ἀπίστα* referendum non est. Haec scripsit, cum Vindobonam adlati sunt numi duo simillimi, iique integerrimi. In utroque desunt literae ΘΕ., unde suspicari licet, eas a Goltzio more suo jam alias satis cognito adfictas, ut tanto certius evaderet Thebanorum numus. In utroque post literas KE nullum apparet punctum, quo Pellerinii Cæa ultro corruiet. Totum denique vocabulum legitur ΚΕΤΡΙΠΙΟΙΟΣ, sexto elemento luculento Γ, non Π.

AR. R. AE. RRR.

T H E S P I A E.

Prope sinum Corinthiacum. Vrbs Cupidini maxime devota, cujus primum ex vetere more simulacrum habuit lapidem rudem, cui aeneum suffecit Lyfippus, at multo praestantiorum marmoreum Praxiteles, quem ab auctore ipso reliquis

ij Exped. Alex. L. V. c. 3. et Hist. Ind. c. 5.

k) ad Dionys. Per. v. 1153.

omnibus suis artefactis longe fuisse praelatum lepido astu comperit Phryne amasia ¹⁾. Ejus unius vendendi causa aditas fuisse Thespias, nullo alio operae pretio, dixit Cicero ²⁾. Subinde Romam translatum a Caligula, restitutum suis a Claudio, rursus ademptum a Nerone, positumque in Octaviae scholis, denique flammis absumptum prodidere Paulanias, ³⁾ et Plinius. ⁴⁾

ΘΕΣΠΙΟΝ. *Caput muliebre, in area lunulae duae* χ *Clypeus Boeoticus*. AR. I. (Mus. M. Ducis.)

ΘΕΣ. *Caput muliebre, prae quo luna bicornis*. In alio: *Duae lunulae*. χ *Clypeus Boeoticus*. AR. III. (Pellerin.)

Caput muliebre velatum. χ ΘΕΣΠΙΕΩΝ. *Lyra intra lauream*. AE. III. (Mus. Caes.)

Insolentior est epigraphe numi I. ΘΕΣΠΙΚΟΝ, quod esse πηγεῖον positum pro ἱερὸν abunde alias differui. ⁵⁾ Ima-

gini Phrynes apud Delphos positae inscriptum legebatur: ΦΡΤΝΗ. ΕΠΙΚΑΕ-ΟΤΣ. ΘΕΣΠΙΚΗ. ⁶⁾ Typi plerumque lunae cultum profitentur incerta causa.

Dedimus certos Thespensium numos.

At inter incertos ablegandos cenfeo eos, in quorum area est □, quod habitum est pro Θ quadratae formae ab Haymio ⁷⁾, Froelichio ⁸⁾, Pellerinio ⁹⁾, Khellio ¹⁰⁾, et cujus forma occurrit etiam in binis Atheniensium apud Haymium. Ex quorum ergo judicio numi omnes simili elemento notati, nam eorum plures sunt ac varii, jam Thebis, jam Thespiis, jam Thyrae Argolidos sunt adjudicati, de qua causa vide plura in numis potestatae hujus urbis.

AR. et AE. RRR.

ATTICA.

ATHENAE.

De celebri hujus urbis numis actum a pluribus dissertatione singulari, ab Oudineto ¹⁾, Comite Winchilsea ²⁾, Corfinio ³⁾, quibus adde Begerum, Wise, Pellerinium, Apostolum Zeno ⁴⁾, tum et locupletem thesaurum Hunterianum. Ex his fonti-

bus petam ea, quae ad explicandam Athenarum monetam pertinent, inspersis, ubi necesse duxero, propriis animadversionibus.

Autonomi.

Hos commode in tres classes partemur, aureos, argenteos, aeneos.

1) Pausan. L. I. c. 20. et L. IX. c. 27. 2) in Verr. L. IV. c. 2. 3) L. IX. c. 27. 4) L. XXXVI. p. 726. 5) Num. vet. p. 234. 6) Athenaeus p. m. 591. 7) T. I. p. m. 231. 8) Not. elem. p. 24. 9) Rec. T. I. p. 158. 10) Adpendic. I. p. 41. 11) B. L. T. I. p. 219. 12) Haym. T. I. p. m. 159. 13) Faß. Attic. T. II. p. 219. 14) Lettere T. II. p. 124.

Moneta aurea.

Hujus metalli numum nullum habemus certum. Binos se possidere aliquando existimabat Pellerinius ^{b)}, anepigraphum utrumque, suadente nempe solo noctuae typo, sed quae in plurium aliarum urbium numis, ut constat, nidulatur. Horum primus typo caprae et noctuae nullum certum criterium offert; alter cum capite Palladis, et noctua addito ΣΩ. haud dubie Tarentinus est, ut jam alias probavi ^{c)}. Serius ipse vir eruditus sententiae suae coepit diffidere, ^{d)} nullumque ipse agnovit aureum certum hujus urbis. Spanhemius se ejus complures aureos in variis museis vidisse testatur, at in quibus? quae eorum forma, typus? Istud nobis viris summus invidit ^{e)}. Nuper illustris Combius in catalogo musei Hunteriani aureum edidit ejus formae, cujus copiosos argenteos antiquioris formae habemus: *Caput Palladis. X AΘE. Noctua stans, pone ramus oleae et lunula.* Addit, singulare istud numisma regis munificentia gazae Hunterianae accessisse ^{f)}, de cujus fide arbitrentur, qui viderunt. Denique et Winckelmannus Atheniensium aureum in museo Farnesiano se vidisse adfirmavit ^{g)}, sed quem virum illustrem in re numismatica auctorem minime gravem novimus.

An ergo nullo praepotens ea urbs ex hoc metallo flavit numos? Flavit sane,

si comicos et scholiastas audiamus. At vero illorum proprium est ludere in verbis, horum fallere et falli. Ex Comicis Aristophanes, quem ex veteribus fere unicum vadem citant monetae aureae patroni, in Ranis v. 372. vetus Atheniensium numisma (ἀρχαῖον νομίσμα) opponit novo inducto aureo. (καὶνὸν χρυσίδιον.) Cum vero in sequentibus versibus vetus illud vocet probum purumque, at novum pessimos aeneos, (πονηρὰ χαλκία) satis apparet, eum primo loco εἰρωνικῶς locutum, in quo iudicio gaudeo mihi convenire cum erudito Wile contra Spanhemium, aliosque ^{h)}. Haec ironia magis patet collato versu 817 in Concionantibus, ubi narratur, novam monetam aeneam abolitam, et restitutam argenteam praecone diserte addente: ἀργυρὴν γὰρ χρωμεῖσθαι, argento enim utimur, nulla facta auri mentione. Aureorum quidem Atticorum meminit etiam scholiasta ad Aristophanis Equites v. 1091. Verum cum is eo loco in hoc quoque peccet, quod eos ex fodinis Laurioticis signatos adfirmet, cum tamen ex his secundum omnium veterum testimonia argentum solum effossum sit ⁱ⁾, patet, quantum ejus iudicio de ipsis numis aureis deferre liceat. Post haec nemo credo vitio dabit, si auctoritatem Pollucis aureos Atticos testantis ^{k)} aspernandam puto. Auctores alii, cum monetae Atticae memi-

b) Rec. I. p. 142. c) Num. vet. p. 60. d) Suppl. III. p. 60. e) Ad Aristoph. ranas v. 735. f) In praefat. p. 9. g) Hist. art. p. 641. novae edit. h) Mus. Bodl. p. 138. i) Meurs. Fort. Athen. c. 7. j) L. IX. §. 53.

nere, auream diffimulant. Ita Demon citatus a scholiasta Aristophanis ¹⁾ agens de vulgata paroemia γλαυκ' εἰς Ἀθῆνας, ait de Atheniensibus: ἐκ ἐν ἀργυρῷ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν χαλκῷ χαρσσοῖσι τὴν γλαυκὰ, *non in argento modo, sed et in aere signant noctuam*. At cur vetus hic auctor non citat etiam monetam Atheniensium auream, si quam habuere? Pericles cum thesauri sive sacri, sive profani copias praedicaret, quem Athenienses in belli Peloponnesiaci usus convertere possent, adfirmavit, esse in arce sex millia talentorum argenti signati, tum quinquaginta talenta auri et argenti non signati^{m)}. Satis ex hoc Periclis calculo apparet, auro signato non usos Athenienses. An enim secus neglexisset, auri quoque signati praefentem copiam commemorare? Quod si Periclis aetate, qua Atheniensium res florentissimae fuere, aurea moneta caruit republica, minus verisimile, invectam fuisse serius attritis ejus bello Peloponnesiaco opibus. Demosthenes quoties de moneta Attica loquitur, semper argenteam innuit. Quod si de aurea agit, manifeste innuit quoque, eam fuisse peregrinam. Clare istud apparet ex oratione in Phormionem ⁿ⁾, tum et *Lyfia* conquerente ^{o)}, sibi ab Erastothene vi adempta tria talenta argenti, CCCC. Cyzicenos, C. Daricos, quibus ex testimoniis colligere praeterea licet, Athenis in defectu monetae aureae

valuisse aureos externos, quo de argumento plura disseruimus in Prolegomenis generalibus capite XVI. Fuit ergo apud Athenienses aurum merx, argentum pecunia, ut aliquamdiu apud Romanos adhuc liberos, et hodie in amplissimo Sinarum imperio.

Moneta argentea.

Ea magno numero superest. Longe vetustissimam fuisse bove insignem, testatur Plutarchus ^{p)}, Pollux ^{q)}, et scholiastes ad Aristophanis aves v. 1105. Vnde ajunt tractam paroemiam: βας ἐπὶ γλώσσῃ βεβηκεν, *bos linguam conscendit*, nempe cum quis argenti causa tacuit. Vide Pollucem ^{r)}, et scholiastem Homeri ^{s)}. Utut haec erunt, id genus monetae jam nunc superstes non est. Qui superant argentei, fere omnes hinc caput Palladis, illinc noctuam sistunt, de quo monetae Atheniensis typo passim loquuntur veteres. Propter Palladis caput dicta fuit etiam *Κορη*, *Puella* ^{t)}, at γλαῦξ frequentius propter *noctuam*. Hinc lusus servi Gylippum herum furti arguentis apud Plutarchum ^{u)}, multas noctuās in Ceramico, id est: sub tegulis laterē. Habuisse triobolum utrinque insculptum Jovis caput, tradidit Pollux ^{v)}, at quoniam cum hoc typo nullum habemus superstitem, verisimile est, ut saepe alias, virum bonum cespitare.

Spectato pondere varios modos mo-

1) In Avib. v. 5. 2. m) Thucyd. L. II. c. 13. n) pag. m. 943. seq. o) Orat. contra Erastoth. p) In Theseo. q) L. IX. c. VI. §. 60. r) l. c. §. 61. s) ad Iliad. (I). v. 79. t) l. c. §. 75. u) In Lytanuro. v) l. c. §. 63.

netae Atticae argenteae suppeditat Pol-
lux, nempe tetradrachma, didrachma, te-
trobola, triobola, diobola, obolos, semiobo-
los. Horum tabulam ponderum dedit Hay-
mius^y), pondus vero singulorum numerum
in catalogo Hunteri accurate habes indica-
tum, quod cum Haymianis calculis exi-
mie conspirat. Quia exstant in museo
Caesareo, Hunteriano, et alibi numuli,
qui sunt semiobolorum dimidii, seu qui
quartam oboli partem constituunt, duo
nimirum grana adpendentes, quorum
non meminit Pollux, et tamen in mi-
nutissimo volumine luculentos offerunt
typos Atticos, et inscriptionem, quos
non magis mirere in pecuniae usum po-
tuisse servire, quam ad nostram usque
aetatem pervenire. Haec monetae Athe-
nienfis pondera docet experientia bilan-
cis ope instituta. Mira adeo visa oratio Li-
vii, qui, quo loco Flaminini de Philippo
Macedone triumphum, captamque prae-
dam enarrat^z), lic ait: *signati argen-
ti octoginta quatuor millia fuisse Atti-
corum; tetradrachma vocant, trium fere
denariorum in singulis argenti pondus
est*. Locus hic criticorum ingenia, ut de-
cuit, misere vexavit, quoniam ex vete-
rum consensu drachma et denarius idem
fere censebantur. Dicere, ignorasse Li-
vium rei monetariae negotium, quo uno
Gordius hic nodus planissime refecaba-
tur, religio fuit. Ergo aliis visum, de-
narium illo tempore fuisse drachmae et
trientis pondere, alii, pro *trium* legen-
dum *quatuor fere denariorum* censuere.

Verum ab utrisque male defensa causa,
quia modum peccatum excessit. Denar-
ium tum (intelligo Augusti aevum) ad-
pendisse drachmam cum triente, quod
ex hoc loco collegerat Priscianus, cer-
tae experientiae ex ejus aetatis nu-
mis captae repugnat. Esto, locum lu-
xatum, etsi in verbo *trium* non ap-
pareat dissensus codicum, et is non ali-
ter legatur apud Priscianum^a), sed et
tum major excessus, quam qui hillo-
ricum adcuratum fugere debuerat. Se-
cundum oraculum Livii, si lectionem
quatuor fere denariorum recipiamus, nu-
mus Atticus tetradrachmus, ne quatuor
quidem denarios plene adpendit. Verum
instituto examine cum integerrimis te-
tradrachmis Atticis musei Caesarei et
denariis Augusteis reperi, tetradrachmum
super quatuor denarios adpendere quasi
semissem, seu quinarium. Recte illud ex
tradita alibi doctrina de ratione drach-
mae et denarii, secundum quam dena-
rius se habet ad drachmam Atticam fe-
re ut 8. ad 9. Nam cum tetradrachmum
Atticum adpendat denarios $4\frac{1}{2}$, seu qui-
narios 9, ex hoc etiam in tetradrach-
mo partis nonae excessu egregie confir-
matur memorata ratio denarii ad drach-
mam ut 8 ad 9. Vtrum Livianam le-
ctionem apte defendat cl. Dupuy^b), ma-
gnopere dubito, sed quod nunc expedire
non vacat. Sed quae ad accuratius hujus
monetae pondus pertinent, vide ex cl. Bar-
thelemyi doctrina proposita in Prolegome-
nis ad hoc opus generalibus Vol. I. cap. IX.

y) T. I. p. m. 214. z) L. XXXIV. c. 52. a) Putsch. p. 1349. b) B. L. T. XXVIII. p. 698.

Numi argentei antiquiores:

Caput Palladis simplice galea tectum. X AΘE. (*scriptura in aliis recta, in aliis retrograda.*) *Noctua stans, juxta oleae ramus et lunula.* AR. I.

Numi obvii, sed qui ex globoso et informi metallo, etsi argenti purissimi, et literarum forma antiquitatem remotam eloquuntur. Serione, an per jocum, ut saepe alias, locutus videatur Harduinus, dum antiquissimos Athenarum numos non excedere primos Philippi Amyntae annos constituit ^o? Discimus ex Ranis Aristophanis v. 732, non modo tum, cum fabula haec in scenam data est, fuisse usum monetae argenteae, sed etiam eandem jam tum fuisse νομισμα ἀρχαίον, *numum veterem*. Iam vero actas Ranas constat V. C. 348, at Philippus Macedoniae regnum adiit V. C. 395. Verum ne solum ex ranarum palude hausisse argumentum videar, confer, quaeso, horum fabricam numorum, si non rudem, certe rigidam cum ea, quam elegantissimam exhibent Philippi numi, ac tum aude utrorumque opus coaevum existimare. Quamdiu duraverit vetustus hic argenteae hujus monetae modus, dicetur infra in numis recentioribus. De Pallade urbis praefide, a qua eidem et nomen inditum, ejusque attributis noctua, et oleae ramo dicere non attinet re iam vulgus nota.

Caput Palladis galeatum. X AΘE. (*recte vel retrograde.*) AΘE. AΘE. *Noctua stans inter duos oleae ramos.* In aliis: *Noctuae duae.* In aliis: *Noctuae in unum caput coeuntes.* In aliis: *Lunula una, vel tres.* AR. III. inter quos minutissimi aliqui, ut supra dixi. (Mus. Caes. Haym.)

Refert Pollux, in Atheniensium tetrobolis binas fuisse noctuas ⁴). Sed duplex noctua occurrit etiam in parvis aeneis. Quae fuerit causa insertae his numis lunae, quam saepe solitariam in area monetae Atticae videmus, nonnunquam unam, aut tres conjunctas solum numi typum facere, ignorare se profitetur Haymius. Verum istud quoque astrum vindicare sibi Palladem, docuit me Vlpianus adserens ⁵), ab Atheniensibus *Apollinem dici solem*, την δὲ Ἀθηνῶν σίλην, *Minervam vero lunam*. Secundum Plutarchum quoque luna Minerva dicitur, atque est ⁶).

In uno ex numis propositis observandum Θ formae insolitae.

AΘE. *Caput Palladis intra quadratum.* X *Capita viri ac feminae in morem Iani gemini conjuncta.* AR. III. (Haym.)

Comes Winchilsea apud Haymium ⁷) capite gemino averxae Cecropem regni conditorem videt, qui iussi matrimonii

^e) ad Plin. T. I. p. 412. ^d) L. IX. c. VI. §. 63. ^e) ad Demosth. contra Midiam p. m. 691. ^f) de facie in luna p. m. 938. ^g) T. I. p. m. 164.

apud Athenienses auctor exstitit. Ferri potest haec conjectura, etsi Pausanias, qui multas se Athenis Cecropis statuas vidisse testatur ^{h)}, nihil de geminato ejus vultu prodat. At quod idem nequaquam alienus sit ab eorum sententia, qui numum hunc sub Erichthonio, qui tertius a Cecrope annis circiter ante Christum 1500 regnavit, signatum coniecere, istud inquam, quis ferat? Ex communi sententia literae primum a Cadmo, uno adeo et dimidio saeculo post Erichthonium in Graeciam sunt invectae, litera vero Θ multo recentioris aevi est parvus repertore sive Palamede, sive Epicharmo, ut taceam alios anachronismos numismaticos.

* * *

Numi recentiores.

Caput Palladis. X ΛΘΕ. addito plerumque magistratu vel simplice, ut: ΑΜΜΩΔΙΟ., vel binis, ut: ΣΩΤΑΔΗΣ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ. — ΑΠΕΛΛΙΚΩΝ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, vel tribus, ut: ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΚΑΡΑΙΧΟΣ. ΣΚΤΜΝΟΣ. Noctua diotae insists, per aream varia figilla: gallus cum palmae ramo, lampas, elephas, caput solis radiatum, flos loti, Triptolemus junctis draconibus arans, varia item monogrammata, inter quae ✕, item literae solitariae ipsi etiam diotae impressae, omnia coronae oleaginae includuntur. AR. I. III. (Obvii, praecipue apud Hunterum.)

Plerique hi numi sunt tetradrachma, et insigni copia, et aevo recentiore communis moneta Atheniensium. Quo anno novus hic modus coeperit, decidi quidem nequit, sed ex ornatiore Palladis in his numis galea, quae in vetustioribus simplex fuit, non obscure conjici. Eam exornant incubans superne Sphinx, et gryphi, capto cultu a celebri Palladis statua, opere Phidiae, Athenis in Acropoli posita, cujus galea utroque hoc animali decorata fuit teste Pausania ⁱ⁾. Vide, quae de consensu galeae, quae est in his numis, cum ea, quae est in insigni gemma musei Caesarei, opere Aspasia, nuper differui ^{k)}. Verisimile igitur est, hos numos Phidiae et Periclis tempora non praecedere, sed consequi. Durasse vero hujus generis numos saltem usque ad V. C. 668, docet numus similis, isque singularis, quem Athenienses Mithridati VI. dedicavere, et quem infra sistemus.

Sunt hi numi fabricae, si cum veteribus contendas, elegantioris, etsi nunquam elegantissimae, et ejus, quam in aliarum Graecarum urbium numis miramur, praestantissima quaeque nobis sperantibus ex urbe artium magistra. Atqui jam et veteribus pecuniae Atticae argenteae ruditas fuit agnita, et improbata. Auctore Diogene Laertio ^{l)} Zeno philosophus numis Alexandrinis, seu Alexandri M., nitidis sane et elegantius scalptis opponit Attica tetradrach-

^{h)} L. I. p. 13.
VII. c. 1. n. 19.

ⁱ⁾ L. I. c. 24.

^{k)} Choix de pierr. grav. p. 45.

^{l)} in Zenone L.

ma, quae ait quasi *ἐκὴ μὲν πεκομμενὲς, καὶ σολοικῆς, temere signata et soloeca*. Causam neglectae in moneta Attica elegantiae difficile est divinare. Spanheimius cum videret, ab Aristophane numeros Atticos a pulchritudine commendari, eos vero, quos fortuna nobis reliquit superflites, laudem hanc non promereri, jure dubitari posse existimat, utrum elegantes hi ejus reip. numi ad nos pervenerint^{m)}. At enim non satis intelligo, quae causa fuerit, cur longa aetas, quae aliarum rerum elegantibus numis pepercit, in solos Atheniensium elegantes numos saeviret, et tantum eorum monetae rudiori indulgentem sese praeberet. Quod si poeta comicus eo loco numos patrios vocat *καλλύγες*, non hercle respexit artem, sed potius probitatem metalli internam, ut ex verbis connexis liquido apparet. Cl. Pauw hunc perfectioris artis defectum in parsimoniam rebusp. familiarem conjicit, quae floribus aerarii tam tenue operae pretium statuentibus, ut meliores artifices detrectarent operi manum adhibereⁿ⁾. Haec cum scriberet vir, quod libenter profiteor, praeclare eruditus, exemplum et ipse dedit, quam periculosum sit tractare argumentum sine rerum omnium eo pertinentium solida scientia. Si novisset numos aliarum Graeciae civitatum, vidisset utique, in numis monetae Atticae coevis etiam tenuissimorum oppidorum non modo M.

Graeciae et Siciliae, sed et reliquae Europae, Asiae, Africae, ne quidem exceptis Acarnanibus, Epirotis, Locris, Boeotis, Thracibus, Siphniis, Seriphiis, Cyrenaeis etc. summam deprehendi artis perfectionem. Ergo civitates omnes, quantumcunque modicae, et vix nomine cognitae, qualis fuit v. g. Sybritia Cretae, adeo fuere elegantiae studiosae, ut eas non absterrent sumptus in peritos artifices faciendi, illae vero Athenae ab operum magnificentia, et cujuscunque artis studiis adeo laudatae cognitaeque in una rei monetariae causa tam fuere omni aetate parcae et illiberales? Istud ut credam, nunquam in animum induxero, et ne tum quidem, si nulla alia superesset reperiundae causae via. Forte non erravero, si artis defectum in moneta principis Graeciae populi non a sordida parsimonia, sed certo consilio repetendum existimo. Minores alias civitates, quarumque imperium agri sui solum circumscriptum fuit, pro artium apud se progressu etiam elegantiae monetae suae studuisse, nequaquam mirum, quia ejus usus in rerum venalium foro a magistratu imperari potuit, ad exteras autem nationes se non porrexit. Alia fuit monetae Atticae ratio, quae propter copiam et argenti probitatem non modo communis Graeciae moneta habita fuit, ut diximus in Prolegomenis generalibus capite XVI, sed apud barbaras etiam gentes causa late

Dd 2

m) ad Ranas v. 735.

n) Recherch. phil. sur les Grecs T. I. P. II. Sect. V. §. 2.

porrecti Athenienſium commercii va-
luit. Quare eam Ariſtophanes longe
praeſtantiffimam vocat *ἐν τε τοῖς Ἑλλήσι
καὶ τοῖς βαρβάροις πανταχῶς*, non inter Grae-
cos ſolum, ſed et barbaros undique *).
Ergo ad commercii uſum intererat, ne
minimum quidem a vetere, et jam cogni-
to monetæ modo diſcedere, non vano
metu, ne vel in leviffimis cauſis mutata
poſſit a populo rudi, barbarisque non
Attica putari. Enimvero ea nihil in re
monetaria innovandi religio tanta Athe-
nienſibus fuit, ut etiam vetere ſuo AΘE.
pro AΘH. in argenteis ſuis numis uti
pergerent etiam tum, cum elementi H
uſus jam eſſet inductus, ut dicetur con-
tinuo.

Notanda in recentioribus his numis
retenta vetus inſcriptio AΘE. pro AΘH.,
etſi conſlet, jam anno IV. Olympiadis
XCIV., qui eſt V. C. 353. vocales lon-
gas H et Ω Athenis uſurpari coeptas †),
et ſatis appareat ex ſcriptura ΘΗΣΕΤΣ
apud Athenaeum ‡), literam H pro E
longo jam Euripidis aetate fuiſſe Athe-
nienſibus familiarem, et quod amplius
eſt, etſi in iſdem numis magiſtratum
nomina utrumque novicium caracte-
rem jam admittant, ut appareat ex no-
minibus ΣΩΤΑΔΗΣ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ.
Haec literarum inconfantia in uno eo-
demque numo cum nullo pacto veriſi-
milis videretur Harduino, negabat, li-
teris AΘE. notari urbem, ſed ΑΘην
ΘΕα §). At quem deinde nobis vir eru-
ditus dabit verbi ΘΕBH ſcripti pro

ΘΗBH explicatum in numo Thebano-
rum? quae inconfantia tanto magis fe-
rit, quod eadem literae in uno eodem-
que vocabulo variant. Ex numo, quem
Athenienſes Demetrio Poliorcetae dedi-
cavere, apparet, ſcripturam AΘE. va-
luiſſe adhuc circa annum V. C. 461,
quin valuiſſe adhuc in numo Mithrida-
tis VI. nomine inſcripto, qui, ut infra
dicemus, ante V. C. 667. feriri non
potuit.

Qui ſint magiſtratus numis his inſcri-
pti, varie ſentiunt antiquarii, aliis prae-
fectos monetæ, aliis viros illuſtres, aliis
archontes annuos opinantibus, quorum
hic judicia referre piget, cum conjectu-
ris omnino nitantur, et videre poſſis
apud Corſinium ¶). Omnibus curate ex-
penſis video nihil probabile adferri poſ-
ſe. Neque pluris faciendae conjecturae,
quibus Corſinius per literas ſolitarias in
averſae area conſtitutas varios Atticae
populos indicari putat †).

Cauſa noctuae cognita; propterea ve-
ro inſiſtere diotæ creditum plerisque,
quod Athenis praeſtantiffima fictilia con-
ficerentur, et Athenienſes ipſi artis ſigli-
nae velut inventores haberentur, de
quo vide plura apud Corſinium ¶). Mi-
nus placet haec opinio, et credam po-
tius, quemadmodum in moneta Cor-
cyrae, Thafi, Chii typo diotæ indi-
cantur largi ex vino proventus, ita eo-
dem typo in numis Athenarum ſigni-
ficari olei in Attica abundantiam regio-
ni cum primis quaeftuofam, et a mul-

o) Ranae v. 736.

p) Euseb. in Canon.

q) L. X. p. 454.

r) ad Plin. T. I. p. 412.

s) Faît. Au. T. II. p. 245.

t) l. c. p. 242.

u) l. c. p. 236.

tis scriptoribus celebratam, quod adeo beneficium Palladi oleae inventrici acceptum tulere Athenienses. Res magis patebit ex numis aeneis. Occurrit, hanc quoque diotam ad religionem vocari posse, ut alia omnia in numis Atticis. Fuit Athenis festum congiorium, *ἰσότη των χωων*, quod fuit pars Anthesteriorum. Ejus causa instituendi fuit Orestes, quem materna caede pollutum, et Athenas delatum cum neque admittere ad convivium vellet Demophon, ne ipse, atque convivae polluerentur, neque tamen arcere, singulis singulos praeter morem vini congios apposuit, quod subinde factum annua religione consecratum fuit *). Festum istud insignis fuisse apud Athenienses nominis, justumque adeo monetae publicae argumentum, vel eo liquet, quod dignum illud judicavit Euripides, quod suis etiam versibus celebraret *). Postquam enim induxerat Orestem novum hunc convivandi morem Iphigeniae narrantem sua causa Athenis constitutum, haec eum praeterea animadvertere facit:

Κλυω δ' Αθημαιοισι τ' αμα δυστυχη
Τελειην γενεσθαι, κα'τι τον νομον μινει,
Χοηρες αγγος Παλλαδος τιμαν λεων.

Audio autem, Atheniensibus meas calamitates

Festi instituendi causam fuisse, et adhuc morem manere,

Congiarium vas ut Palladis honoret populus.

Sigilla, quae aream numi obfident, videntur ad Atheniensem festa, ritusque cum sacros, tum profanos pertinere. Sane dubium non est, gallo palmato adumbrari *ἀγωνα ἀλεκτερονων*, *gallo- rum certamen* Athenis celebrari quotannis solitum, de cujus origine olim latius disserui *).

Summae antiquitatis argenteum se nobis exhibere putant Guarnaccius *), et Maffei *), qui tamen aliud non est, quam barbarus quidam abortus, ut litterae barbarae adfatim docent.

Moneta aenea.

Censent aliqui, hanc primum fuisse inductam a Dionysio rethore, qui propterea *Χαλκός*, *aeneus*, appellatus est teste Athenaeo *). Cum Plutarchus memoret *), hunc Dionysium fuisse ducem Atheniensem, qui Thuriis in Lucania aedificarunt, hoc autem teste Diodoro Siculo contigerit circa annum V. C. 308, aut saltem biennio post, (V. numos Thuri.) hinc conficitur, monetam aeneam saltem ineunte jam saeculo IV. urbis conditae Athenis valuisse. Verum Athenaeus non dicit, monetam aeneam tum fuisse invectam, sed tantum, Dionysium istud suavisse, (*συμβουλευσαι*,) quod unum jam per se satis causae fuit ad impingendum Dionysio Chalci scomma. Certiora indicia habemus apud Aristopha-

x) Athenaeus L. X. p. 437. Scholiaff. Aristoph. ad Acharn. v. 960. et Equit. v. 95. y) Iphig. in Taur. v. 943. seq. z) Num. vet. p. 161. a) Orig. Ital. T. II. tab. 8. b) Offerv. lett. T. V. p. 273. et in Veron. ill. p. 259. c) L. XV. p. 669. d) in Nicia p. 326.

nem ^{a)}, quo loco querela inducitur monetae aeneae pro vetere argentea constitutae. Ranas esse actas anno III. Olympiadis XCIII. conficiunt eruditi, qui respondet anno V. C. 348, ergo aliquo saltem antea tempore ea monetae innovatio peracta. Non diu tamen eam legem constituisse, ex ejusdem Concionantibus v. 816 docemur; ubi narratur, aes praeconis voce fuisse abolitum. Haec autem fabula annis serius XIII. acta fuit. Sintne numi aliqui aenei ex Atheniensium moneta nobis superflites ejus aetatis, tuto definiri nequit, de quo mox pauca monebimus.

Spectata *epigraphe* singulares sunt:

Caput galeatum. X A \square . *Tripus inter malum Punicum et fulmen.* A \square . In alio: A \diamond H. *Diota.* A \square . (Haym.)

Caput Medusae serpentibus horrens. X A \square E. *Pallas gradiens d. hastiam.* A \square . III. (Haym, Mus. Neumann.)

Numos similes propter Θ quadratum ipsis Miltiadis temporibus admovet comes Winchilsea, sed argumenta, quibus istud comprobare nititur, infirmiora sunt, quam ut refutari mereantur. Si ab arte, cujus cognitio minus fallit, velimus capere augurium, remotam omnino aetatem non produnt, quin cum satis ex ejusdem artis praescripto appareat, numos argenteos, quos supra inter antiquiores proposuimus, hos aeneos aetate multum anteire, mirari omnino oporteret, in his quadratam hanc litteram non comparere, si ea tantae vetustatis est argumentum. Istud certum, Θ

similis formae saepe observari in inscriptionibus protomarum virorum illustrium, quae sunt certa aevi sequioris artefacta, et quadratum Θ adhuc serius valuisse apud Athenienses invecto jam elemento H, numus mox citatus cum inscripto A \diamond H. satis comprobatur. \otimes . pro Θ in numo neque hoc multum antiquo infra intuebimur.

Cujus sit caput anticae numi alterius, Herculisne, an Thesei, dubitat comes Winchilsea, et poterat dubitare, quia caput illud sibi leonis exuviis tectum videbatur. At dubium istud eximit numus Neumannianus, qui certum offert Medusae caput, perpetuum Palladis socium.

* * *

A Θ . A Θ E. A Θ H. A Θ HNAI. A Θ HNAI Ω N, A Θ HNAI Ω N.

Sunt hae solitae aeneorum inscriptiones. Antiquiores sunt plerumque, qui A Θ E. inscribere. Reliqui posterioris sunt aevi, et multi per rudem fabricam ipsius Gallieni aevum non inficiantur.

* * *

Typi plerumque Palladem praesidem aut tributos ei honores jactant, quos adeo jure praemittimus.

Caput Palladis. X . A Θ HNA Σ . NIKH Φ OPOT. *Tropaeum.* In aliis: *Noctua expansis alis lauri ramo insists.* A \square . III. (Mus. Caes.)

Palladem *Victoriam*, A Θ ηραν Νικην, liberaliter Athenis cultam copiose de-

c) in Ranas v. 73s.

monstrat Meursius ¹⁾. Apposita huc Moschopolus: Νίκη, το περιγινωμαι, ἀρ' ὅ Νίκη, ἡ τροπαιχία, καὶ ἔσονται Ἀθηνᾶς παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις. *Vinco, superior sum, a quo Victoria, possessio tropaei, et signum Palladis apud Athenienses.* Ea causam tropaei in hoc numo. Aristides loquens de Pallade ²⁾: *haec sola omnium deorum dearumque non cognomen habet Victoriae, sed ipsa dicitur Victoria.* Vnde et Euripidi dicitur: ὁ ποτνια Νίκα, et Νίκη Ἀθηνᾶ ³⁾. Etiam noctua volans alterius numi ad idem argumentum pertinet, nam ut ait scholiastes Aristophanis, (ad Equit. v. 1091.) *noctuae volatus symbolum victoriae putabatur*, et quidem Atheniensibus, ut discrete notavit Diogenianus ⁴⁾. Quae causa fuit, cur Agathocles, ut animos militum erigeret, noctuas per castra dimitteret. Eandem etiam Minervam Nicephoram video in aeneis obviis C. Clovii, in quorum una parte protome Victoriae, in altera Minerva tropaeum gestans. Pellerinius in numo simili pro tropaeo vidit duas mulieres fulciendo aedificio destinatas, quas esse Caryatidas censet, easque in numo expressas in memoriam Caryae expugnatae, ejusque mulierum in servitutem abstractarum ⁵⁾, cum quo consentit et Comes Caylus ⁶⁾. At enim in omnibus iis, quos hactenus conspexi, et alii prodiderunt, luculentum est tropaeum. Ad eandem Palladem Nicen ab Atheniensibus cultam referendum est festum ab

iisdem constitutum, dictumque Νικητήρια Ἀθηνᾶς, cujus causam expedit Meursius ex Procli in Timaeum commentariis: *ergo nunc quoque festa Victoriae Minervae apud Athenienses celebrantur, faciuntque illud solenne, tanquam Neptuno a Minerva victo* ⁷⁾. Ceterum Minervae Nicephorae nomine potest ipsa Phidiae Minerva in Acropoli posita intelligi. Eam enim sic describit Epictetus apud Arrianum ⁸⁾: Καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Φειδίας ἐκτείνουσα τὴν χεῖρα, καὶ τὴν Νίκην ἐπ' αὐτὴν δεξαμένη κ. τ. λ. et *Minerva Phidiae porrecta manu, et ea Victoriam gestans etc.* Ea, quae hactenus dixi, Minervam quidem Victoriam recte explicant, at non evincunt, numos hos, in quibus Athenarum inscriptio abest, Athenas pertinere. Praeterquam enim, quod delicatioris sunt laboris, quam quem praefert moneta Atheniensis, narrat etiam Sestinius, in vicinia Smyrnae esse obvios, et videri Pergamenos, quia in horum uno observavit monogramma ΠΕΡΓ ⁹⁾.

Caput Palladis. Ξ ΑΘΗΝΑΣ. ΑΡΕΙΑΣ. Noctua fians. AE. III. (Pellerin.)

Aversam plene explicat Pausanias narrans ¹⁰⁾, in Areopago stetitisse βασιλεὺς Ἀθηνᾶς Ἀρείας, ὃν (Ὁρέστης) ἀνεθάρτυεν ἀποφύγων τὴν δίκην, aram Minervae *Areae*, quam Orestes absolutus dedicavit. Vocem Ἀρείας Amalaeus male vertit *deprecatrix*, cum potius sic ara dicta videatur

¹⁾ Attic. lect. L. I. c. 20. ²⁾ Orat. in Pallad. ³⁾ Ion. v. 457 et 1529. ⁴⁾ Proverb. Cent. III. §. 72. ⁵⁾ Rec. I. p. 145. ⁶⁾ Rec. d' Ant. T. IV. p. 145. ⁷⁾ Graec. ser. n) L. II. c. 8. ⁸⁾ Lettere p. 135. ⁹⁾ L. I. p. m. 68.

a loco, in quo stetit, ἀπο τῆς Ἀεῖς παγῆς,
a Martis colle.

* * *

Caput Palladis X AΘHN. *Rupes, super qua templum, juxta statua Palladis, et porta, ad quam gradus per rupem ducunt.* AE. II. (Pellerin.)

Habes in insigni hoc numo Acropolis celebrem Athenarum arcem, de qua vide multa apud Pausaniam, aliosque.

* * *

Caput Palladis. X AΘE. *Neptunus tridentem intorquens, et Pallas stans, in eorum medio olea, cui insidet noctua, et obvolvitur serpens.* AE. (Haym. T. II. P. 97.)

Caput Palladis. X AΘHNAIΩN. *Noctua, olea, diota, infra palmarum ramus.* AE. III. (Haym. T. I. tab. 15.) In simili musei Caesarei est noctua, olea, diota, palma arbor.

Prior sibi decantatam Neptunum inter ac Palladem contentionem, ab utroque urbs appellationem caperet, de qua abunde actum a mythologis. Ad idem argumentum pertinet numus alter, vase proventus ex olea indicante, et palma ipsam victoriam, qua de causa instituta fuisse Νικητήριον supra diximus.

* * *

Caput Palladis. X AΘH. *Mensa, supra quam caput Palladis inter noctuam, et coronam oleaginam, infra vas.* AE. III. (Mus. Caes.)

Thema partis averſae referendum ad certamina Panathenaica, quorum victores donabantur corona oleagina, et vase oleo referto. De hoc vide Meursium, qui de Panathenaeis librum singularem scripsit, qui exstat in ejus operum Tomo II.

* * *

Caput Palladis. X AΘE. *Sphinx intra coronam oleaginam.* AE. (Haym, Mus. Caes.)

In celeberrimo Palladis simulacro, quod in Parthenone stetit, opus Phidiae a Pericle imperatum, galea, quae deae caput tegebatur, Sphinge et gryphis ornata fuit, quae copiose descripta vide apud Pausaniam. Ab hoc velut archetypō videntur urbes aliae, ac praecipue M. Graeciae eadem ornamenta Palladi suae quaesivisse, ut earum numi ostendunt.

* * *

Caput Vulcani laureatum, pone foriceps. X AΘH. *Binae faces accensae.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. X AΘHNAIΩN. *Vulcanus stans d. malleum, pro pedibus incus, et forcipes.* AE. II. (Haym T. I. p. 184.)

Mirum, Pellerinium in iconismo talem sistere Vulcani luculentam imaginem, qualem descripsi, et tamen, quo loco numum hunc explicat, caput Herculis cum clava statuere⁹). Numum hunc insigniter explicat historia Attica. Erichthonium ve-

⁹) Rec. I. p. 147.

terem gentis regem fuisse filium Vulcani et Minervae, plures prodidere, cuius testimonia vide apud Meursium ¹⁾, quae causa videtur, cur Aeschylus Athenienses *Vulcani filios* dicat ²⁾. Cicero ex Vulcano et Minerva praedicat natum eum Apollinem, quem custodem Athenarum antiqui historici sanxerunt ³⁾. Ejus honori Athenis constituti fuereludi *Ἡρακλῆα*, *Vulcanalia*, qui lampadum cursu peragebantur, de quibus copiose Meursius ⁴⁾, quorum adludunt faces accensae partis avergae, quae ex eadem causa sunt etiam in numis Hephaestiae Lemni. Adde et testimonium Nonni ⁵⁾:

Εἰ δὲ ἡ Πάλλας ὄρνει, καὶ ἡ καχὴν Ἀμφιγυγίης,
Κεκροπίς λυχνόισι φεραυγέα δαλὸν ἀνάψας,
Μακρὰ μαι ἀμφοτέρωσι, καὶ Ἡραίστῳ καὶ
Ἀθηνῇ.

Si vero ipsam Pallas agitat, aut dolore affecit Vulcanus,

Cecropii lychni lucidam lampadem accendens,

Pugno cum utroque, et Vulcano et Pallade.

Aliam etiam ob causam Vulcano lampadem tribuit Euripides ⁶⁾.

Ἡραίστε, δαδὲ χεῖς μὲν ἐν γαμοῖς βροτῶν.
Vulcanē, facem quidem fers in nuptiis mortalium.

Caput Cereris. X AΘE. Scrofa. AE. (Haym.)

Caput Palladis. X AΘH. Ceres vecta in bigis draconum alatorum d. spicas ostentat. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Cereris velatum. X AΘE. Triptolemus in sinili curru vectus d. spicas ostentat. AE. (Haym.)

Typi, quos offerunt partes avergae utriusque numi prioris, obvii sunt in numis Eleusinis, ad cuius mysteria ibi celebrata etiam pertinent, ut tum dicitur. Ad haec narrat Aelianus ⁷⁾, Athenienses in mysteriis suos immolare propter perniciem, quam segetibus moluntur. Pellerinius numum secundo ex hic descriptis simillimum, quod in eo *ΙΑΗΑ* legeret, Hilejae Mesopotamiae tribuit ⁸⁾, quem errorem in hac notabo. Fabula Cereris et Triptolemi agriculturae magistrorum in vulgus cognita.

Caput Palladis. X AΘH. AΘHNAION. Theseus cum Minotauro pugnans. AE. II. (Pellerin.)

Caput juvenile, pone clava. X AΘH. Caput bovinum detracta pelle. AE. (Haym.)

Caput Palladis. X AΘHNAION. Vir nudus toto nisu praegrandem lapidem erigit. AE. II.

Thesei, qui Minotaurum percussit, turpique Athenas tributo liberavit, notior fabula, quam ut ei enarrandae immer. In capite juvenili numi alterius comes Winchilsea Herculem juvenem vi-

¹⁾ De regib. Athen. L. II, c. 1. ²⁾ Eumenid. v. 13. ³⁾ De Nat. deor. L. III, c. 22. 23.

⁴⁾ Graec. fer. sub *Δαμπας*. ⁵⁾ Dionys. L. XXXIII. v. 123. ⁶⁾ Troad. v. 343. ⁷⁾ Nat. anim. L. X, c. 16. ⁸⁾ Suppl. III. p. 113.

(Vol. II.)

det. Verum cum non satis addicant oris lineamenta huic tribui solita, et constet, Theseum quoque clava usum, in hujus quoque effigiem propendeo, quem novimus, et Minotauri, et tauri Marathonii habitum victorem. Numus III, nuper demum innotuit vulgante eum cl. Münstero ^{b)}. Praeclarum istud cimelium argumentum continet in re quidem numismatica novum, sed ex aliis monumentis satis jam cognitum, nimirum Theseum matris Aethrae jussu calceos, et gladium, quos pater Aegeus sub petra absconderat, investigantem. Vide facti hujus causas omnes accurate expofitas Winckelmannum ^{c)}.

* * *

Caput Palladis. X AΘH. *Navis, super qua miles gradiens d. coronam, f. tropaeum super humero, prorae infistit notua, et serpens.* AE. II. (Mus. Caes.) In simili alio scriptum A⊗H. (Mus. Neumann.)

Caput Palladis. X AΘE. *Tropaeum, prae quo figura nuda pileo Phrygio tecta manibus retro ligatis, quas miles ponens retinet.* AE. (Haym. T. II. p. 95.)

Priore numo exhiberi Theseum a peracta Minotauri caede e Creta reducem conjecit Oadinetus. Sed enim quid tropaeum ad Minotaurum? Praestat sequi filum, quod porrigit Pausanias. Narrat is ^{d)}, in Salamine insula Atticae vicina, esse templum Dianae, et tropaeum ere-

ctum in memoriam victoriae a Themistocle apud hanc partae, et esse ibi templum Cycarei. In ea enim maritima Atheniensium cum Medis pugna serpens in navibus dicitur conspectus, quem ex oraculi monitu esse heroem Cycereum didicere Athenienses. Compone haec Pausaniae verba cum numi typo. Additur miles heros, ut facilius intelligatur, sub serpente Cycereum latere. Adverte etiam ad scripturam A⊗H. Recte ad suum hunc numum observat eruditus Neumannus, literam Theta hujus formae, etsi in vetustissimis monumentis appareat, in hoc non esse indicium vetustatis, sed archaismi adfectati.

Alterius numi explicationem non tento, neque probantur, quae conjecit Haymius.

* * *

Apis. X AΘE. *Typi varii.* AE. IV. (Haym, mus. Caes.)

Apis. X AΘE. *Diota.* AE. IV. Mus. Caes.)

Videtur adludere apes ad praestantiam mellis, quo nomine vicinus mons Hy-mettus secundum omnia veterum testimonia celebratus fuit. Narrat praeterea Philostratus ^{e)}, cum Athenienses colonos in Ioniam ducerent, Musas sub apum specie cursum rexisse.

Numum alterum propter insolens Theta, quod magis ad Θ accedit, proponendum duxi, qua forma illud etiam in marmore

b) Heeren. Bibl. der alten Litterat. IX. Stück S. 48. c) Monum. ined. pag. 130. d) L. I. c. 36. e) In imag. Meletis.

Athenis reperto comparet, quod edidit Paciaudus ¹⁾. Numum, similem, sed non satis integrum, cum in eo ΕΦΕ. legendum putarem, olim Ephesum perperam adegi ²⁾.

tum caput illud haud dubie est Bacchi Indici.

AR. et AE. C.

Regit.

Comes Winchilsea in variis capitibus galeatis sui musei Periclem, Aspasiam, Aristidem, Cimonem, Themistoclem, Phaedram, Callisthenem vidit, quam sententiam jam improbavit Corfinius ³⁾. Plerique hi numi exstant etiam in museo Caesareo, at in his indubitatum est caput Palladis. Vidimus hactenus, Athenienses pleraque numorum suorum argumenta ex mythologia, vel ritibus sacris hausisse. Quare vereor etiam, ut in numo Haymiano ⁴⁾, in quo juxta caput barbatus et hedera coronatus legitur ΑΘ. ΘΕ., revera propositus sit Theseus, poeta tragicus, ut opinatus est comes laudatus, quem olympiade LXI. docuisse fabulas testatur Suidas. Fateor, iudicio huic nonnihil suffragari coronam hederaceam, sed mirum tamen videatur, Athenienses istud honoris habuisse tragoedo, quod non concessere viris praestantissimis, qui temp. sive belli, sive pacis ornamentis ad summum gloriae apicem promoverunt. At omnis haec controversia suapte corrumpitur, si suspicemur, male lectum ΑΘ. ΘΕ. pro ΑΘΕ. propterea, quod in simili altero Hunteriano posterior haec scriptura obtinet, at

Numos Demetrio Poliorcetae ab Atheniensibus dedicatos vide in moneta hujus Macedoniae regis.

Numus Mithridatis VI., alique synchroni:

Caput Palladis. Χ ΑΘΕ. ΒΑΣΙΛΕ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΗΣ, infra ΑΡΙΣΤΙΩΝ. Noctua diotae insists, in area astra solis et lunae. AR. I. (Combe Catal. mus. Hunter p. 49. ip. nota.)

Caput Palladis. Χ ΑΘΕ. ΑΡΙΣΤΙΩΝ. ΦΙΛΩΝ. ΗΓΙ. Noctua diotae insists, in area Pegafus pascens. AR. I. (Catal. Hunter. p. 49.)

Caput Palladis. Χ ΑΘΕ. ΑΠΕΛΛΙΚΩΝ. ΓΟΡΓΙΑΣ. ΔΙΟΣΙΩ. Noctua diotae insists. AR. I. (Ibid.)

Priores duo numi praestantissimi historiam egregie illustrant. Docet haec, Archelaum pro Mithridate VI. ducem tracto in Graeciam exercitu V. C. 667 Athenas et Piraeum occupasse juvante ejus consilia Aristione, qui antea dictus Athenion, sed in civitatem adscriptus nomen mutavit, ex philosopho peripatetico factus Athenarum tyrannus, cujus ortum ac progressum late describunt Athenaeus ⁵⁾,

¹⁾ Mon. Pelop. p. 207. ²⁾ Num. vel. p. 204. ³⁾ Fast. Att. T. II. p. 247. ⁴⁾ T. I. p. m. 205. ⁵⁾ L. VI.

Plutarchus ¹⁾ Appianus^{m)}. Verum anno sequente captae a L. Sulla Athenae, sumptumque de Aristione supplicium. Ergo Atheniensium numis illatus REX MITHRIDATES, ut olim Demetrius Poliorcetes, atque una ARISTION, neque satis visum, regis solum nomen monetae inferre, nisi et junxissent astra solis et lunae, sueta regum Ponticorum symbola. Numus alter iterum Aristionem sistit. Ne vero dubitari possit, esse eum ipsum tyrannum, quem prior numus offert, vetat Pegasus in area pascens, qui obvius est in Mithridatis VI. moneta typus, quemque is in ejus regis gratiam huc adegit. Ex his numis apparet, quod supra indicavi, Athenis tetradrachma hujus generis in haec usque tempora fuisse signata, retenta adhuc dum vetere orthographia AΘE.

Addidi numum tertium forte praecedentibus synchronum, si modo inscriptus *Apellicon* idem est cum illo, qui Aristionis partes secutus est, et de literis praeclare meritis hac una causa, quod Aristotelis scripta a blattis tineisque vindicavit.

Imperatorii.

Horum nullum indubitatae fidei editum reperi ne quidem cum Hadriani imagine, qui profusus officiis urbem sibi devinxit. Tamen sub Augustis perrexisse Athenienses, et quidem in extrema usque tempora ferire monetam autonomam, miserum

in compluribus opus Gallieni aevo non indignum satis eloquitur. Ejus vera ratio ignota, etsi varias alii attulere, sed quae non satisfaciunt. Pauci tamen illi in examen vocandi, qui imperatoria Atheniensium moneta habiti sunt.

Cum capite *Liviae* numum edidit Corfinius ex museo rev. Trombellii Bononiaeⁿ⁾, sed eum numum vidi ipse, et in eo fraudem recentem facile agnovi, et vidi ejus similes, eosque argenteos, in pluribus museis Italicis, unde fraus certior. Accedit, quod in his ad caput muliebre nulla addatur epigraphe; quare etsi hi numi essent genuini, difficile foret continuo statuere, proponi in iis *Liviae* caput.

Cum capite *Vespasiani* numum edidit Vaillantius: ΕΠΙ. ΑΤΕΛΙΑΝΟΤ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Caput Palladis*. Hic praecone citat Franciscum Camelum. Sitne hujus viri testimonio standum, tum quis deciderit, cum ejus catalogum musei reginae Christinae pervolverit.

Qui adhuc citantur cum capite Aurelii, et Commodi, nempe numi concordiae Athenienses inter, et Smyrnaeos, eos certum est Smyrnae perculosos, ut in hac dicitur.

Singulare est, quod adserit Winkelmannus^{o)}, Athenienses sub Vespasiano perdidisse jus, numos sine imperatoris imagine feriendi. Ergo deinceps aut novos autonomos non cuderunt, aut tantum cum capite imperatoris, quod

1) In Sulla.

m) In Mithridat.

n) Epist. ad Trombell.

o) H. B. art. p. 397. edit. Dresd.

utrumque esse falsum ex dictis patet. Citat vades sententiae suae Vaillantium, et Wisium, sed qui viri locis laudatis longe aliud dicunt.

Numi aliarum urbium

ad exemplar monetae Atheniensis signati.

Operae pretium, numos sequentes curatius describere.

Caput Palladis. Ξ ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ. *Noctua diotae insifens, cui insculptum B, in area bos conuicta, omnia intra coronam oleaginam.* AR. I. (Pembrock P. II. tab. 8.)

Caput Palladis. Ξ ΙΕΡΑΠΤ. ΖΗΝΟΦΙ. *Noctua diotae insifens, in area aquila, omnia intra oleaginam.* AR. I. (in meis Numis vet. p. 149.) Alius, sed cum magistratu ΚΤΡΑΝΝΙΣ. AR. I. (Hunter.)

Caput Palladis juxta ΑΙΘΩΝ. Ξ ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ. *Noctua diotae insifens, in area Hercules nudus gradens, et clava ictum intentans.* AR. I. (le Blond ex museo Pellerin. p. 12. Dutens Explic. de quelq. med.)

In singulares hos numos, quod mereri videbantur, uberius olim sum commentatus ^{p)}. Eorum primum esse Gortynae, alterum Hierapytnae, tertium Cydoniae, quae illustres omnes Cretae urbes fuere, ipsa epigraphe eloquitur. Mirum enim vero illud visum, non, quod earum oppidani Palladem, noctuamque in his, ut Athenienses, signavere, nam ejus deae cultus late patuit, sed quod tam

anxie typum, pondus, metallum, volumen, omnia, quae in obviis Atheniensium tetradrachmis observantur, adfectaverunt. Contende, si lubet, hos numos, et fatebere, neque in levissimo apice ab archetypo discessum. Unum discrimen faciunt pro ΑΘΕ. epigraphe urbium propria, et sigilla areae adfixa, quae domesticos esse earum typos, suis locis videbimus. Ex quo efficitur, has Cretae urbes certo quodam consilio typis Atticis in moneta sua usas, sed cujus veram reperire causam difficile. Aliquid lucis suppeditavit Plutarchus, cum narrat ^{q)}, quo tempore Lyfander cum Atheniensibus bellum gessit, plurimos numos aliarum quoque urbium propter Athenienses fuisse noctua insignes. Verum non addit, utrum hanc legem causa commercii, an alia quaeprim ratio publica suaserit. Initam quandam ab Atheniensibus in re monetaria concordiam cum aliis urbibus, persuadent numi argentei fere II. formae, in quibus hinc: *Caput Palladis*, illinc: ΤΑΡ. ΑΘΗ. *Noctua oleae ramum pedibus siringens.* Hos numos esse Tarentinos, et nequaquam cum Atheniensibus miscendos, ut placuit comiti Winchilsea ^{r)}, inde patet, quod in aliis similibus, plene scribitur ΤΑΡΑΝΤΙΝΩΝ, et in certis Atheniensibus alia sunt in Palladis galea ornamenta; denique si Athenis essent signati, scriptum foret ΑΘΕ., non ΑΘΗ. lege constante in earum moneta argentea. Vide super hoc argumento plura in citato meo opere.

p) Num. vet. p. 149.

q) In Lyfandro.

r) Haym. T. I. tab. 20. num. 1. et 3.

ANAPHLYSTVS.

Vrbs modica prope Athenas.

Autonomum aeneum edidit Goltzius *): ANΑΦΛΥΣ. *Caput Apollinis*. Ξ Pegasus volans. Hic si exstitit, haud dubie huc est vocandus. Alter argenteus, quem ibi conjungit, et cujus similis etiam a comite Winchilsea huc fertur †), cum capite Palladis, et Pegaso addito ANA., hic, inquam, Syracusarum numus est cum mentione Anactorii, de quo numorum genere agemus infra in numis coloniarum Corinthi.

AZETINI.

Habentur autonomi:

Caput Palladis. Ξ AZETINΩN. *Noctua insistsens capitulo ordinis Ionici*. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Aquila fulmini insistsens. Ξ AZETIN. *Spica*. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Typus prioris numi suaserit Froelichio, ut eum *Azetinensibus Atticae* tribueret †), qui tamen veterum nulli memorantur. Hi igitur numi lucem adhuc desiderant. Nam Froelichius, qui alibi *) *Azeniam* exsculpsit, quae fuit pagus Atticae tribi i Hippothoontidi subjecta, jure reprehenditur a Pellerinio †) AE. RR.

DECELIA.

Ad mare Euboeae, quae a Spartanis suadente Alcibiade praesidio munita diu Atheniensium res adflixit. Vide Thucydidem.

Caput. galeatum. Ξ ΔΕ. ΔΕΚΕΛΙΕΩΝ. *Caduceus*. (Froelich Not. elem. p. 81. ex le Bret.)

AE. RRRR.

ELEVSIS.

A Cereris mysteriis famigerata.

Ceres vecta bigis draconum alatorum d. spicas praefert. Ξ ΕΛΕΤ. ΕΛΕΤΣΙ. *Scrofa*. AE. III.

Ejus generis complures edidit comes Winchilsea apud Haymum †). Partem anticam jam in numis Atheniensium vidimus sacram Cereri, cui et ipsa urbs et acta ibi mysteria sacra, unde et Euripides †):

Δημητρες ἐστὶς Ἐλευσίνος Ἥραρος.

O Ceres! tutelarix Eleusinis terrae.

Huc servit, quod ait Minucius †): *Ceres facibus accensis, et serpente circumdata errore subreptam, et corruptam Liberam anxiam et sollicitam vestigat. Haec sunt Eleusinia*. Recte etiam huic deae jungitur scrofa, quia οὐκ ἐργα, οὐκ φῶτα λυμαίνονται, *sues opera agrestia, sues plantas adfligunt*, ut canit Callimachus †). Ergo jure

prima putatur

Hofia sus meruisse mori, quia semina pande

Eruerit restro, spemque interceperat anni,

judice quidem Pythagora apud Ovidium †). Ergo Cereri nulla sue gratior victima teste iterum Ovidio †):

Prima Ceres avidae gavisæst sanguine porcae

*) In Graec. tab. XV. †) Haym. T. I. p. m. 228.

†) Cimel. Vindob. p. LXXXI.

*) Notit. elem. p. 77. †) Rec. I. p. 148.

2) T. I. tab. 21.

a) Supplic. v. 1.

b) In Octav.

c. 21.

e) Hymn. in Dian. v. 156.

d) Met. L. XV.

e) Fast. L. I.

Vlla suas meritis caedere nocentis opes.
Nam fata vere novo teneris lactentia
succis

Eruta setigeræ comperit ore suis.

Secundum Gellium ¹⁾ porca etiam praecidanea appellata, quam piaculi gratia ante fruges novas captas immolari Cereri mos fuit. Vide etiam Aelianum ²⁾. In denariis quoque Vibii Pansa Ceres comitem habet porcum.
 AE. RR.

ERADAE.

Caput Apollinis. Ξ EPAΔ. Noctua oleae ramo insiftens. AE. III.

De hoc numo haec Pellerinius editor: *est oppidi, quod dicebatur Eradae, cujus Suidas facit mentionem* ³⁾. Hic locus Suidae mihi ignotus. At Hesychius, Harpocration, et Stephanus memorant Atticae populum dictum *Eroadae*, sed cum quo non conspirat epigraphe numi. Videtur igitur hactenus inter incertos seponendus, periade ac numi inscripti AZETINQN, de quibus supra egimus.

LAURIVM.

In solo museo Theupoli produntur numi duo Gordiani Pii: ΔATPEQN. *Dea stans eum velo a capite usque pedes* ¹⁾. Fuit Laurium mons argenti metallis dives, at oppidi huic impositi veteres non meminere. Scribendum item fuerat ΔATPIQN, non ΔATPEQN. Quid quod dictae fodinae jam Strabonis aetate defecere. Re-

cte, ut videtur, arguit Sestinus, pro ΔATPEQN legendum MTPEQN, et esse numos Myrae Lyciae ⁴⁾.

M A R A T H O N.

Nobilis a victoria de Persis duce Miltiade relata. *Autonomum*: MAPAΘQN. ΔHMOC, cum capite hinc Palladis, illic Mercurii vulgavit Harduinus, sed neque museum citat, neque quod sciam, ab alio hic numus conspectus est.

M E G A R A.

Sita in Megaride, quae secundum aliquos geographos Atticae partem constituit.

Autonomi.

Caput Apollinis. Ξ MEΓAPEQN. *Mulier gradens utraque manu facem jactat.* AE. III. (Neumann.)

MEΓAPEQN. *Caput Apollinis.* Ξ Lyra. AR. III. (Sestini Lettere T. IV. 98.) AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. Ξ MEΓAPEQN. EΠH ΓPAMMA - - Lyra. AE. II. (Pellerin.) In alio: EΠH ΔIONTΣIOT. AE. III. (Sestini l. c.)

Praeter haec Atticae Megara fuisse etiam alia Siciliae. Numos, quos coram descripsi, huc pertinere non dubito causa Apollinis. Constat ex Pausania ¹⁾, Apollinem Alcathoo in aedificandis Megarorum moenibus operam locasse, ejus-

¹⁾ L. IV. c. 6. ²⁾ De Nat. anim. L. X. c. 16. ³⁾ Rec. I. p. 149. ⁴⁾ Pag. 1047.
⁵⁾ Lettere T. III. p. 86. ⁶⁾ Attic. c. 42.

que facti testimonium sua adhuc aetate praestare lapidem, in quo ferunt Apollinem Iyiam deposuisse. Eum namque percussum cytharae sonum imitari. Idem perhibetur in poemate, quod *Ciris* inscribitur, et Virgilio tribuitur^{m)}, tum et ab Ovidioⁿ⁾. Numus primus tanto certius horum erit Megarorum, quia similis Cereris gradientis typus est etiam in imperatorio, et in numis sequentium Pagarum. Vocabula numi postremi ΕΠΙ. ΓΡΑΜΜΑ - - non videntur aliud, quam scribam eponymum indicare, etsi hic magistratus hactenus in nullo numo Graeciae Europaeae comparuerit. Ea Burmanno suspecta visa sunt, sed ex causa infirma^{o)}.

Sunt apud Pellerinium aliosque numi inscripti: ΜΕΓ. ΜΕΓΑ. ΜΕΓΑΡΑ, de quibus jure dubitatur, sintne Megarorum Siciliae, an Atticae, typis *navis* vel *delphini* non satis ad judicium valentibus.

AE. RR.

Imperatorii.

Inscripti ΜΕΓΑΡΕΩΝ sunt Megarorum Atticorum, quia, ut alias dictum, Italicis et Siculis urbibus mature ademptum fuit jus feriundae monetae.

Exstant hujus urbis numi cusi sub Antonino, Aurelio, Vero, Commodo, et in

Severi familia, quos vide apud Vailantium, Pellerinium^{p)}, in museo Caesareo, Theupoli, Arigoni.

Typus plerumque est *Ceres utraque manu facem gestans*, de quo agetur mox in Pagis. Ante Cererem non raro adstituitur aliquid, quod in Theupoli dicitur fax oblonga; apud Arigonium instar arae luculentae pingitur, sed Pellerinio Herma est.

AE. RR.

N I S A E A.

Megarorum navale.

Caput Jovis. Ξ ΝΙΣΑΙΩΝ. *Aquila insists taedae ardenti, in area spica.*

AE. III.

Princeps Turris Mutiae numos similes tribuit Nisae Siculae, sed non satisfacit, ut in hac dictum. Praeplacet sententia Goltzii et Harduini, similes numos huc ferentium, quam sententiam juvant certe fax et spica, attributa propter Cereris cultum Megaridi propria. Praeterea hujus Nisaeae gentile fuisse ΝΙΣΑΙΩΙ, abunde in Nisa Sicula ex veteribus comprobavi.

AE. RR.

P A G A E.

Megaridis. Latinis dicuntur *Pegae* et *Pagae*, ut et Graecis Πηγαι, sed Πάγας fecit dialectus Dorica Megarensisibus familiaris.

m) Vers. 105.

n) Met. VIII. 14. seq.

o) Dorville Sicula p. 612. H.

p) Rec. III. p. 199.

Imperatorii.

Bimos possidet gaza Caesarea, Com-
modi unum, alterum Severi. Singulos
Commodi adjecere Pellerinius, (Rec.
III. p. 253.) Arigonius, Neumannus.

Epigraphe ΠΑΓΑΙΩΝ, sed etiam ΠΑ-
ΓΕΩΝ.

Typus: *Ceres utraque manu facem
jactans*, in uno mulei Caesarei insuper
praecedit aries.

Froelichius, qui horum unum primus
edidit⁹⁾, scite conjecit, esse Cererem
Μαλοφορον, *oviferam*, aut si malis, *ta-
niferam*, quae teste Pausania prope Me-
gara hoc nomine templum habuit, quam
conjecturam opportune firmat aries jux-
ta positus. Magnum fuisse in hoc tractu
lanae parandae studium, docet lepidum
Diogenis Cynici dictum, qui cum apud
Megara videret oves pellibus probe te-
ctas, at eorum filios nudos, praestare
ajebat, esse Megarenis civis arietem,
quam filium¹⁾.

AE. RR.

AEGINA insula.

Atticae subjecta.

Autonomi.

Caput arietis. X *Quadratum incusum*.
AR. III. (Hunter.)

Arietis caput, quod in sequente cer-
to hujus insulae numo typum facit, nu-
mi hujus huc referendi causa fuit. Ve-
rum hoc typo aliae quoque urbes usae

fuere. Mirum, non magis abundare ar-
genteam Aeginae monetam, cum Thu-
cydides et obolos, et drachmas Aegi-
neas memoret¹⁾. Insignis est locus apud
Athenaeum²⁾, ubi quidam de improbi
piscarii insidiis conquectus ait:

*Illum frigēs, quanti lupus hic? obolis-
Decem, respondet, nec quibus, ad-
jicit.*

*Deinde illam pecuniam argenteam si
repraesentes,
Aeginensem inquit se postulasse. At
ipse, numi si dandi
Sunt minutiores, eos reddit Atticos,
Commotans utrobique lucro suo.*

Quo ex testimonio colligimus primum,
numos Aeginensibus fuisse argenteos,
eosque obvios, quod ad quotidianum
mercatum suppetebant, deinde fuisse gra-
viores Atticis, quod quidem aliorum
jam constabat, denique extra Aeginam
quoque eorum usum valuisse.

Caput arietis, infra ΑΓΛΑ. X ΑΙΓΓ-
NH. *Navis*. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)
AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii.

Severi et Caracallae, (Arigoni.) Plan-
tillae, (Theup. Pellerin.) Elagabali.
(Vaill.)

Epigraphe: ΑΙΓΓΙΝΗΤΩΝ. Vaillan-
tii ΑΙΓΓΙΝΗΤΩΝ fallit, nam numum,
quem citat, vidi ipse in museo Christi-

9) IV. Tent. p. 243. 1) Diog. Laert. in vita Diog. et Aelian. V. H. L. XII. c. 56.
1) L. V. c. 47. 2) L. VI. p. m. 225.
(Vol. II.)

nae, in quo prior inscriptio obtinet. Dubitare etiam jure liceat de epigraphe ΑΙΓΑΙΝΕΙΤΩΝ apud Theupoli.

Typi: *Vir nudus utraque manu arietem super humero portans*, Plautillae. (Theup.)

Hujus typi causa obscura, nisi forte ad Mercurii cultum est referendus. Illud saltem inde eruimus, capite arietis, quod in autonomis exhibetur, aliud indicari, quam lanae proventus, ut conjecit Haymius. Reliqui typi obvii.

AE. RR.

HELENA insula, quae et CRANAE.

Promontorio Sunio contra polita, quam et dictam fuisse *Cranaen*, propterea quod Paris hac primum in insula raptae Helenae amore est fruitus, testatur Strabo ¹⁾. Quare idem vocem Κραναιη versus Homericum ²⁾ Νησας δ' ἐν Κραναιη ἐμύγην φιλοτητι και ἐννη, de hac Helena insula capit, ut et scholiasta ad eundem hunc Homeri versum ait: δοκει δε ἡ νησος της Αττικής εἶναι, ὅθεν και ἔτιωσ προτερον ἐκαλετο ἀπο Κραναι βασιλῆως της Αττικής, νυν ἀπο τοιαυτης μιξεως Ελενη καλεται. Videtur vero (haec Cranae) esse insula Atticae, sic enim antea vocata fuit a Cranao Atticae rege, nunc vero propter dictum concubitus Helena dicitur. Cum Strabone sentit et Mela ³⁾: in Attide Helena est nota supro Helenae. Et Euripides fingit, Helenam, ne a Paride raperetur, a Mercurio translatae παρ' Ακτῆν νησον, Acte autem anti-

quitus vocabatur Attica. At Pausanias hoc Paridis scelus fuisse admissum in insula Cranae ante Gytheum Laconiae sita docet ⁴⁾. In eadem sententia est Stephanus ⁵⁾, addito, eandem hanc Laconiae Cranaen vocari etiam Helenen, in quo utroque diversissimus abit a Strabone, quamvis non diffiteatur, ab aliis quibus dictam Homeri Cranaen pro ipsa regione Attica poni sic vocata a Cranao Atticae rege Cecropis successore. Eustathius ad dictum versum Homeri notat, ab aliis nomine Κραναιη intelligi Cranaen Atticae, ab aliis Cythera insulam. Illud certum, hanc Atticae insulam duplex habuisse nomen, unum antiquius Cranaes a Cranao Atheniensium rege secundum Stephanum, et laudatum Homeri enarratorem, alterum Helenes, tractum ab Helena adultera, seu quod illuc cum Paride appulit, seu quod capta Troja ibi consenuit ⁶⁾. Haec propter sequentes numos fulius exponere necesse fuit.

Autonomi.

Horum argenteos tres edidit Goltzius. (Insul. tab. VIII.)

Caput muliebre nudum. X ΕΛΕΝΙΤΩΝ. Diota.

Caput simile. X ΕΛΕΝΙΤΩΝ. Vespertilio.

ΚΡΑΝΑΑΤΩΝ. Vespertilio X ΚΡ. Caput arietis.

Hos omnes in una eademque urbe signatos, si modo genuini sunt, omnia

a) L. IX.

x) II. Γ. v. 445.

y) L. II. c. 3.

z) in Helena.

a) L. III. c. 22.

b) in Κραναιη.

c) Stephanus in Ελενη. Eustath. ad Dionys. v. 524

arguunt. Nonnius hos Cranaen Laconiae referendos censet. Harduinus tantum commemorat, quod alioqui constabat, fuisse binas insulas Cranaes nomine. Elegans caput muliebre in his numis dubium non est, esse Helenae. Cum utraque Cranae, ut ex discordibus auctorum sententiis arguere licet, pro vindicando sibi hoc stupri honore certaverit, possunt hi numi utrique Cranae competere. At cum in aliis unius ejusdemque urbis numis sit †EΛENITΩN , in aliis KPANAATΩN , neque constet, Cranaen Laconiae dictam quoque fuisse Helenen dempto unius Stephani testimonio, quod cum aliis collatum aspernamur, hi numi certe Cranaen Atticae sunt vocandi. Si non fallit Harduini testimonium adfirmantis, a viris summae eruditionis conspectos numos inscriptos: $\text{EΛENITΩN. TΩN. KAI. KPANAATΩN}^d)$, rationem habemus, cur in numis uno alterove vocabulo promiscue usi fuerint Helenitae.

Si igitur genuinos putemus hos numos, nescio, an non quartus Goltzii numus, in quo: *Caput arietis addito K. Ξ KPA. Pes bovis*, recte quoque hujus Cranaes numis sit additus, etsi tum ego, cum eundem restituerem ^{e)}, potius in Cranaen Cephalleniae propenderem. Idem dubium urgebit alium argenteum III. formae musei Caesarei a Froelichio editum ^{f)}, in quo: $\text{KPAN. Aries stans. Ξ Δ, vel arcus}$, de quo difficile erit sta-

tuere, sitne hujus Cranaes Helenae, an Cranii Cephalleniae. Ajebam, si genuini sunt capti a Goltzio numi; nam praeterquam quod ejus multi suspecti jure sunt, etiam dubium movet aspirata † vocabulo EΛENITΩN praefixa, quae hactenus tantum in numis Heracleae et Tarenti observata est.

Imperatorii:

Inscripti constanter KPANAION recensentur a Vaillantio cum capite Maximini, Philippi sen., et Otaciliae. Auctor Theupoli alium Domnae addidit. Vaillantius, Harduinus, aliique hos numos Cranio Cephalleniae confidenter tribuerunt, at nullam adferunt rationem, cur non ad hanc Cranaen referri possint. Gentile Cranii Thucydidi et Straboni est Κρανιος , ex quo et Livii *Cranius*. Istud Cranii gentile ultro ex Gracco urbis nomine Κρανιον fuit. Quod si etiam admittamus Stephani suspectum Cranii gentile Κραναις ignotum gravioribus aliis scriptoribus, ex hoc KPANAION formari non posset, sed KPA. NAEON , ut a NIKAIEIΣ NIKAIEON . De Cranae definite Stephanus: *Laconiae Κραναιτης, Atticae Κρανιος* ut Αθηναιος . Vtrumque gentile habemus in his numis, in autonomis Goltzianis KPANAATΩN , in imperatoriis KPANAION . Spectatis ergo his gentilibus, quod unum ad figendos hos numos valere potest typis nihil docentibus, referendi

d) Num. illustr. in ΕΛΛΗΝΤΩΝ .

e) Num. vet. n. 111.

f) Not. elem. p. 24.

hi numi potius sunt ad Cranaen aliquam. At cum in numo Otaciliae apud Vaillantium legatur ΚΡΑΝΑΙΩΝ. ΑΘΗ. typo capitis Minervae, hi numi Cranae Atticae competent, quomodocunque το ΑΘΗ. explicare voles; nam non audio Vaillantium docentem: *in hoc ΑΘΗ. Αθηναιων, quod Cranii Cephelleniae essent Atheniensium colonis*^g). Oportuerat sententiae hujus aliquem ex veteribus auctorem citare. Si ergo hi numi revera ad Helenen, vel Cranaen spectant, videtur incolis vetustius Cranaes nomen prae recentiore Helenes Augustorum aetate placuisse, ut Edeffeni Macedoniae nomen Edeffae a Carano in Aegae commutatae sub Augustis resuscitavere. *AE. RRR.*

SALAMIS.

E regione Eleusinis, Aeacidarum, atque inter hos illusterrimi Ajacis Telamonii patria, mater Salaminis Cypriae a Teucro Ajacis fratre aedificatae, at longe celeberrima Themistoclis de Persis victoria navali.

Autonomum huc refert Combis: *Caput bovis cum insulis. X ΣΑ. nullo alio typo. AE. II. (Hunter.)* iudicio, ut reor, incerto, cum tot urbium nomina ab his literis incipiant.

Saepe hortabatur animus huc vocare autonomos binos argenteos perantiqui operis, inscriptos ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΝ, typis navis, capitis vel cornubovini, arietis, quos a se vulgatos Pellerinius Salaminii Cypri donavit, et ipse in hac largius describam. Et fuere praesto causae complures, insulae nostrae antiquitas, et illustre nomen, adumbrata typo navis res nautica, qua sic excellere Salaminii, ut, cum Bacchus apud Aristophanem se vellet ἀθαλαττωρον, *maris ignarum*, profiteri, ἀσалаμινον sese diceret^h). Ad haec typum arietis offert etiam vicina Aegina. Accedit, si hanc Salaminem demas, in nulla alia urbium Cypri, quod hactenus conflet, numos autonomos fuisse signatos. Tamen cogor assentiri Pellerinio vel ob hanc unam causam, quod utrumque hunc numum sibi Cypro adlatum testatur.

P E L O P O N N E S V S.

Peninsula in plures regiones divisa, illustrium populorum patria, quos non minus fides historica, quam fabularum inclucta memoria commendavere.

Peloponnesiis in genere propriamuisse monetam, et quidem testudinis ima-

gine insignem, tellatum reliquere veteres, et quidem Pollux ejus gentis numos dictos χελωνας, *testudines*, ex impressa ejus animalis figura docet, ex quo ortum adagium: *virtutem et sapientiam vincunt testudines*ⁱ). Sic et Hesy-

^g) Num. Graec. p. 199.

^h) in Ranis v. 206.

ⁱ) L. IX. §. 74.

chius *): Χελωνή - και νομισμα Πελοπον-
νησιακόν. Revera didrachma, et drach-
mae pervetustae fabricae non paucae
superfunt cum testudinis typo, et infor-
mi in averfa quadrato, et anepigra-
phae, quae certe Peloponnesia moneta
sunt, praecipue cum similibus numorum
nonnulli ΑΙΓ. vel ΑΙΓΙ. inscriptum ha-
beant, nempe *Aegii* Achaiae urbis, un-
de argui potest, etiam similes reliquos,
sed anepigraphos, in eadem urbe cufos.
Videri potest ad obviam hanc Achaeo-
rum monetam respexisse T. Flaminium,
dum Achaeos Zacyntho inhiantes aver-
tere a proposito perstitit addito: *κινδύ-
νισαιεν, δι' ὥσπερ αἱ Χελωναὶ προερωτέρω τῇ
κεφαλῇ τῆς Πελοποννήσου προτεινῶσιν, peri-
culosum ipsis fore, si testudinum instar
extra Peloponnesum caput exsererent* 1).
Idem facete commemorat Livius m). Οβό-
λον καλλιχελωνον, obolum pulchra testu-

dine signatum, ex Eupolide citat Pol-
lux n). Revera testudo in numis his,
etsi operis pervetusti, summa elegantia
solet esse elaborata.

Harduinus similibus numorum unum
ex gaza regia dedit inscriptum, ut ver-
ba ejus accipio, ΧΕΛΩΝΗ, quem urbi
Chelonae, promontorio Chelonati in Eli-
de impositae, tribuit o). Verum urbis
cognominis nullus veterum meminit, ne-
que numi hujus antiquariorum alter
quispiam.

Froelichius p), Barthelemys q), et
Pellerinius r) huic quoque peninsulae
tribuerunt argenteos, in quorum antica
figitur folium, in averfa quadratum in-
forme incusum, atque id propterea,
quod veteres Peloponnesum folio pla-
tani esse similem dixere. At nunc con-
stat, hos numos esse Selinauntiorum Si-
ciliae, ut in horum moneta dictum.

A C H A I A.

Achaia hoc nomine propriam intelli-
gimus, nimirum partem Peloponnesi in
septemtriones vergentem.

Numos Achaeorum nomine inscriptos
in duas classes dispesco, I. in monetam
Achaiae propriam, II. in numos foe-
deris Achaici.

I. Numi Achaiae proprii.

Autonomi.

Caput Jovis, in nonnullis juxta ma-

*gistratus, ut ΕΠΙΝΙΚΟΣ, etc. Ξ Ξ in-
tra lauream, (in solo simili Goltziano
est idem monogramma, et infra ΙΩΝ,
quod junctum cum monogrammate efficit
ΑΧΑΙΩΝ) per numi ar-ae vagantur li-
terae solitariae, monogrammata, sigilla.
AR. III.*

Non laboramus in monogrammate X
quod certum est notare Achaeos. Fuit
illud praecipue Peloponnesis in more

k) in Χελωνή.

l) Plut. in Flamin.

m) L. XXXVI. c. 32.

n) L. IX. §. 74.

o) Num. illustr. p. 10. §2.

p) Not. elem. p. 21.

q) M. L. T. XXIV. p. 46.

r) Rec. I. p. 106.

positum, ut monogrammatismo nomen suum in moneta indicarent, quod docebunt praeter Achaeos etiam Patrae, Arcades, Epidaurus etc. In aliquibus primum gentis elementum sufficere videbatur, ut in Eleis, et Argivis, qui mos extra monetam quoque valuit; nam refert Xenophon ¹⁾, Sicyonios clypeis suis inscribere solitos literam Σ, Argivos Α, Lacedaemonios Λ. At multo implicatior ratio literarum et monogrammatum, quibus praeter princeps Achaeorum monogramma horum numerum averfa oneratur. Horum explicatio cum hactenus antiquariis minime tentanda videretur, erat Sigfridus Bayerus, qui eas literas esse earum urbium ἀρχαῖστας affirmaret in quibus, tanquam foederis Achaici sociis, illi essent cusi numi ²⁾. At sententiam hanc conjecturis omnino infirmis, et nullo pacto probabilibus niti, alibi dixi ³⁾. Ergo non pertinuerint hae drachmae ad dictum foedus? Pertinuerint, verum ipsi numi istud non docent, et aspernamur conjecturas, quae nullam omnino veri speciem praebent, in quarum numero etiam putamus illam, qua ex literis ΕΒ in simili numo expressis epochae annum elicit ⁴⁾. Fuit ergo hi numi communis Achaiae moneta ea ratione, qua tot alii populi, ceu Macedones, Theffali, Boeoti etc. et quidem in Peloponneso quoque Argivi et Arcades communem habuere monetam. In paucissimis produntur ur-

bes, quae eos signaverunt. Harum certam habemus Aegium per nomen ΑΙΓΙΩΝ. Etiam το Ϛ OP., quod in averfa offert numus Haymianus, commodum Corinthum notat. Observandi in numis his, qui remotae antiquitatis certe non sunt, nonnulli archaismi retentis literis F et Ϛ in ANFA. et Ϛ OP.

Aureum his similem ex museo Caesareo edidit Froelichius ⁵⁾, sed quem, ut apertis iudiciis spurium, inter adulterinos seposui.

Caput Jovis. X AXAIQN. Mulier capite tutulato stans dextera extenta. AE. III. (Pellerin.)

En unicum certum Achaeorum numum aeneum, nam de altero, quem Pellerinius ibi addit, in quo *Caput Paladis. X X Botrus*, dubitari potest, utrum huc pertineat, et non potius sit Locrorum, quorum aenei eosdem habent typos; quin et saepe monogramma quodpiam ita est uni urbi proprium, ut tamen etiam nonnunquam in alterius urbis moneta observetur. Sic in tribus Tegeatarum numis est monogramma ΜΙ., quod proprium esse Mileti solet, in argenteo Achaeorum apud Haymianum ²⁾ sigla Tyriorum. Quid quod idem monogramma X est in numo certo Lacedaemonis musei Caesarei.

AR. C. AE. RRRR.

¹⁾ Hist. Graec. L. IV.

²⁾ Comment. Acad. Petrop. T. V. p. 372.

³⁾ Num. vet. p. 115.

⁴⁾ l. c. p. 373.

⁵⁾ Cinel. Vindob. p. CLIII.

⁶⁾ T. II. p. m. 114.

Imperatorii.

Hujus classis numum unus nobis exhibuit Vaillantius cum capite L. Veri, inscriptum: CTP. M. ATP. ΔΙΟΔΩΤ. ΜΗΝΟΦ. ΑΧΑΙΩΝ. Haec scribendi ratio Asiam plane sapit, et inscriptum praetorem in Graeciae Europaeae numis, si Thessalicos demas, non reperias. Ceterum numus hic, etsi veram demus hanc lectionem, huc proprie non pertinet, cum post subjugatam a Romanis Graeciam Achaia latius patuerit.

Numos Antinoi inscriptos ΤΟΙC ΑΧΑΙΟΙC. vide in hujus numis in classe imperatorum.

II. Numi foederis Achaici.

Tyrannos ac factiones, quibus pleeraeque Peloponnesi urbes faventibus postremis Macedoniae regibus misere vexabantur, pertaesa tandem major ejus pars in foedus denique ad liberandas civitates coaluit consilio potissimum Arati Sicyonii viri summo ingenio ac virtute praediti. Foedus vero illud *Achaicum* dictum, quod ejus auctores fuere Achaei, qui tum propter virtutis opinionem, ac praeclaras leges magnam sunt laudem adepti. Quod nobile institutum Polybius, qui circa annum V. C. 551 natus statuitur, aetate sua adeo fuisse perfectum scribit, ut urbes non solum ad amicitiam sociali foedere inter se jungendam coiverint, sed etiam

τομοῖς χεῖσθαι τοῖς αὐτοῖς, καὶ σταθμοῖς, καὶ μέτροις, καὶ ΝΟΜΙΣΜΑΣΙ, iisdem legibus, ponderibus, mensuris, *PECVNIA sint usi*, et sic universa propemodum Peloponnesus urbs una potuerit censi^{a)}. Praeclari hujus foederis testes habemus numos non paucos in variis Peloponnesi urbibus signatos, quibus insigniter comprobatur, urbes, quae eidem se adplicuere, eadem pecunia esse usas. Operae pretium, numos id genus omnes in unum collectos ob oculos ponere. Sunt hi aenei omnes III. formae. Virum memoratae supra drachmae Achaicae etiam fuerint communis hujus societatis moneta, non satis constat, etsi fuerit, qui istud censeret, ut ibi dictum.

In horum numorum una parte est *Jupiter stans d. Victoriolam, s. hastam, addito magistratu, ut* ΙΕΡΩΝ. Parte altera: *Mulier sedens s. hastam, d. in aliis coronam, in aliis spicas, additur nomen urbis, et huic constanter ΑΧΑΙΩΝ*, tanquam nimirum ejus cives per foederis leges Achaeos se profiteantur. Iuppiter hic secundum verisimilem Bayeri sententiam^{b)} est is, qui prope Aegium nomine Ομικρονίς, id est: *Congregantis in unum*, colebatur, ut narrat Pausanias^{c)}, qui adeo typus egregie juvat monetam ex communi foederatorum concilio cusam. Et cum idem Pausanias paullo post subjiciat, proximum Homagyrio Jovi esse PANACHAEAE CERERIS fanum, omnino certum videtur, mulierem par-

a) Hist. L. II. c. 37.

b) Comment. acad. Petrop. T. V. p. 364.

c) in Achaic, p.

partis averſae ſedentem eſſe hanc ipſam Cererem, nempe quae faveret *omnibus Achaici* foederis ſociis, ut nomen ipſum indicat. Sane cum in nonnullis ea luculentas dextera ſpicas geſſet, de Cerere dubitari nequit. En promiſſum horum numorum catalogum :

ACHAEL.

ANTANΔPOΣ. *Juppiter ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam.* X AXAIQN. KAAΛIΣTATA. *Mulier ſedens d. coronam, ſ. haſtam.* AE. III. (Muſ. Savorgnan.)

Egregium hoc cimelium, quod olim edidi ^{d)}, id habet peculiare, quod gentem Achaeorum ſolum edifferat nulla urbis mentione, deinde quod duplicem prodat magiſtratum, unum in recto, alterum in gignendi caſu Dorico, more Apolloniatarum, et Dyrrhachenorum. ALEA Arcadiae.

IEPQN. *Juppiter ſtans etc.* X AΔEIQN. AXAIQN. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Muſ. Savorgnan.)

Hic item a me olim vulgatus ^{e)}. Arcadas prae Peloponneſiis aliis Achaeorum foederi animoſius acceſſiſſe teſtatur Pauſanias ^{f)}, quod et confirmant numi hujus argumenti, quorum plerique urbium ſunt Arcadiae.

ANTIGONIA Aroadiae.

XI. *Juppiter ſtans etc.* X ANTIFO- NEQN. AXAIQN. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 114.)

Hic numus aetatem hujus generis nu-

morum multum illuſtrat. Nam cum Antigonia, quae prius Mantinea dicta eſt, poſterius illud nomen adoptaverit in honorem Antigoni Doſonis Macedoniae regis ^{g)}, iſque regnum tutorio nomine adminiſtrare coeperit V. C. 523, numus hic ante hunc annum ſignari non potuit, et cum hujus generis numi eandem omnes fabricam, et formam praeferant, veriſimile eſt, eos omnes circum illud aevi ſignatos, neque poſterius anno V. C. 608, quo exciſa Corintho foedus Achaeorum ruptum fuit.

ARGOS Argolidis.

Juppiter ſtans etc. X APTEIAΣ. AXAIQN. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Haym T. II. p. 115.)

Haymius voce APTEIAΣ indicari Argivos opinabatur. Habet haec conjectura quandam veri ſpeciem eo, quod vocem AXAIQN in his numis fere conſtanter nomen urbis praecedat, et conſtat etiam, Argivos leſe foederi Achaico junxiſſe. Verum cum in numo Meſſeniorum, quem mox producam, pro magiſtratu eadem vox APTEIAΣ legatur, et more conſueto ſcribendum potius fuiſſet APTEIQN, ad haec in numo Achaeorum, quem primum citavi, juxta idem nomen AXAIQN addituſtus ſit magiſtratus, veriſimilius videtur, nomine APTEIAΣ notari magiſtratum, non Argos urbem.

ASEA Arcadiae.

Juppiter ſtans etc. X ACEATQN.

d) Num. vet. p. 116.
l. VIII. p. 615.

e) Num. vet. p. 128.

f) L. VIII. c. 6.

g) Pauſan.

ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens*. etc. AE. III. (Haym. T. II. p. 114.)

CARINOEAE situs incerti.

ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ. *Juppiter stans* etc. X KAPINOIΩN. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens* etc. AE. III. (Haym. T. II. p. 114.)

Primus *Cures* Asiae minoris respexit Haymius, mox *Caryam* Arcadiae, verum quoniam tum scribendum fuisset KAPTATΩN, Khellius in nota subiecta in *Carynenses* Achaiae inclinat, quos Polybius narrat in foedus Achaicum repositos e). At neque hi cum gentili in numo expresso componi possunt, cum scribi oportuisset KAPTNEΩN observante etiam illud Khellio. Accedit, quod nullus hactenus conspectus est numus cum mentione urbis cuiuspiam Achaiae propriae, qui ad illud genus, de quo agimus, referri posset, si Sicyonem demas, de qua tamen certum non est, utrum το ΑΧΑΙΩΝ addiderint, ut infra dicetur. Nam cur Achaei sese in numis scriberent *Achaeos*, quod alioqui constabat, aut cuderent numos, quibus se foederis Achaici participes testarentur, cujus ipsi fuere auctores? At pertinuit ad urbes extra Achaiam propriam sitas, eum primum ad hanc foederis communionem accessere, sese Achaeos profiteri, quo testarentur, se omnia ad ejus foederis legem moderari. Dubium igitur adhuc manet, quae urbs nomine KAPINOIΩN notetur, nisi forte eadem est cum sequente nominis adfinis.

CORONE Messeniae.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ. *Juppiter stans* etc. X

KOPONAIΩN. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens* etc. AE. III. (Mus. Caef.)

Numum integerrimum hactenus ignotum alias edidi et explicavi^{b)}. Coroneam Sicyonem inter et Corinthum prodidit Stephanus. Haec urbs a clarioribus aliis geographis ignoratur, qui tamen celebriorem aliam passim prodidere, cujus cives Strabo vocat Κορωνείς, at Stephanus etiam alterum Κορωνάιος iis tribuit. Posteriori huic propositum numum tribuo, tum quod altera fere ignota fuit, tum quod ex numo sequente videbimus, Messenios omnino foederis Achaico adhaesisse. Fuisse etiam huic urbi aliquem cum Achaeorum rebus nexum, indicat ejus portus, dictus λιμνη Αχαιών^{c)}.

MESSENE regio et urbs.

ΑΡΓΕΙΑΣ, in alio ΔΕΞΙΑΣ. *Juppiter stans* etc. X ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens* etc. AE. III. (Haym. T. II, p. m. 114. Gelsner ex museo Pfau Tab. 26.)

PSOPHIS Arcadiae.

ΠΑΣΩΝ. *Juppiter stans* etc. X ΨΩΦΙΣΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens* etc. AE. III.

Numum hunc, qui nunc est in museo Caesareo, olim edidi ex museo Illegiano^{b)}. Alterum ejus exemplar habetur apud nos in museo Neumanni, sed, ut ingenuè fatear, in neutro urbis nomen distincte legitur. In imperatoris hujus urbis legitur ΨΩΦΙΔΙΩΝ, ut scribi debet, ductum a gignendi casu Ψωφιδος.

g) Hist. L. II. c. 41.

Vol. II.)

h) Num. vet. p. 131.

i) Paulan. L. IV. p. 365.

k) Num. vet. p. 140.

SICYON Achaiae.

Juppiter stans etc. Ξ ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ. AXAIΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 28. Sestini Lettere p. 153. Wheler Voyage num. 128.)
TEGEA Arcadiae.

IMΣΑΣ. *Juppiter stans etc.* Ξ TEΓEATΩΝ. AXAIΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Pellerin Rec. I. p. 110 et 139.)

Fuisse apud Tegeam saepius celebratum communem Achaeorum conventum, testatur Livius ^m).

THISSOA Arcadiae.

Juppiter sedens etc. Ξ ΘΙΣΟΑΙΩΝ. AXAIΩΝ. *Mulier sedens etc.* (Sestini Lettere T. III. p. 136.)

De hac Thissoa agemus in urbibus Arcadiae.

AEGIALVS.

Binos imperatorios reperio hoc nomine editos :

ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡΥΤΑΝΕΙ. ΕΠΙΚΡΑΤΟΤ. Β. ΕΓΙΑΛΕΩΝ. *Juno Pronuba et Apollo nudus stantes cum attributis, in numo Caracallae. AE. m. m. (Numi max. mod. reg. Gall. tab. 20. et Vaillant.)*

ΕΓΙΑΛΕΩΝ. *Quadrigae decurrentes aurigante imperatore, in numo Domnae. (Theupoli.)*

Advertit ad numum suum Vaillantius: *Egialos urbs Peloponnesi prope Sicyonem apud Strabonem* ⁿ). At Strabo nequam urbem hoc nomine prope Sicyo-

nem sitam docuit, sed Sicyonem ipsam remotissimo tempore *Αργιαλς*. Numus ergo Achaiae esse nequit, primum, quod urbem hoc aevo in Achaia sic dictam non habemus; at neque Sicyoni tribui potest, quod hujus moneta eadem hac aetate inscribitur CIKTΩΝΙΩΝ, ut dicetur. Deinde quod totius epigraphes ratio, tum et modulus a Peloponnesi urbibus alieni sunt, et Asiam potius respectant. Denique scriptum ΕΓΙΑΛΕΩΝ, contra quam oportuit, ΑΓΙΑΛΕΩΝ, etsi simile peccatum non sit sine exemplo, cum et in quibusdam numis Aegiarum Ciliciae magis barbaris legamus ΕΙ'ΕΩΝ pro ΑΓΓΑΙΩΝ. His credo motum rationibus Harduinum, cum numum hunc promulgaret, addidisse, urbem, ad quam is pertineret, sibi esse ignotam. Numum male a Vaillantio esse lectum, adferre non possum, cum eandem lectionem tueatur quoque Spanhemius *αντοπτης* ^o). Idem dubium urget numum alterum Theupolianum.

AEGIRA.

Aegium inter et Sicyonem.

ΑΓΓΙΡΑΤ - *Caput muliebre velatum.* Ξ *Capra stans, juxta ΛΑ., omnia intra lauream.* AE. III. (Mus. Caes.)

Alius similis, sed juxta capram AP. AE. III. (Mus. Caes.)

ΑΓΓΙΡΑΤΑΝ. *Caput Aesculapii laureatum.* Ξ *Eadem averfa una cum AP. in area.* AE. III. (Mus. Caes.)

Tribus his numis rem numismaticam

^m) L. XXXV. c. 27 et L. XXXVIII. c. 34.

ⁿ) Num. Græc. p. 100.

^o) T. I. p. 702.

ditamus nullo adhuc ab antiquariis prodito hujus urbis numo. Ejus tamen meminere auctores veteres plerique. Scribitur Ἀργεῖα, vel Ἀργεῖα, et gentile Ἀργεῖατος. Typus caprae ad urbis nomen adludit, et narrat Strabo, Aegas Aegiram fuisse translatus ¹⁾. Antea dictam fuisse Hyperefiam, deinde Aegiram, ex quo Hyperefienfes caprarum ope Sicyonios hostes fugere coegere, tradit Pausanias ²⁾. ΛΑ. et AP. haud dubie magistratuum sunt initia, neque enim satis apparet rationis, ut ex ΛΑ. Lacedaemonios, ex AP. Argivos efficiam. Etiam in Tegeae Arcadiae numis aliis legitur ΛΑ., in aliis IE.

AE. RRRR.

AEGIVM.

Nobilis Achaiae vrbs.

Autonomi:

Antiquissimi:

Testudo alte exstans. Ξ ΑΙ. ΑΙΓ. ΑΙΓΙ.

Quadratum in quinque partes divisum.

AR. II. III.

Hoc typo veterem fuisse Peloponnesi monetam, supra in Peloponneso docuimus. Quare verisimile est, reliquos similes, qui inscriptione carent, quique huic peninsulae ab omnibus tribui solent, hac in urbe signatos.

Recentioris aevi.

ΑΙΓΙΕΩΝ. *Caput Jovis.* Ξ Χ ΑΠΙ-
ΕΤΟΔΑΜΟC, *omnia intra lauream.*
AR. III. (Mus. Caesf.)

Praeunte hoc numo verisimile rursum videtur, frequentes illas drachmas cum eodem monogrammate, quae fuerunt communis Achaeorum moneta, quarumque supra in Achaia nemini, hac in urbe signatas. Fuere autem jam a principio Aegium conventus Achaeorum vocati, ut testatur Livius ³⁾. Ergo dubium non videtur, hunc similesque numos alios cufos fuisse constante adhuc Achaeorum republica. Quod si non fallit, videmus ex integerrimo hoc numo, literas C, E, O mature invaluisse, quod quidem jam ex aliis numis urbium secundum litus maris Adriatici sitarum constabat. Ceterum Aristodemum aliquem nobis prodit Diodorus ⁴⁾, qui copiarum dux pro Antigono Asiae rege Aegium aliquamdiu tenuit. Signatum in Aegienfium moneta Jovis caput mirum videri possit, quando hi teste Luciano ⁵⁾ Jovem nequaquam genuinum, sed ὑποβολιμαίον credidere.

* * *

ΗΜΙΟΒΕΑΙΝ. *Caput barbatus laur.*
Ξ ΑΙΓΙΕΩΝ. *Fluvius decumbens d. urnam, ex qua aqua majore arcu profluit, s. arundinem.* AE. III. (Mus. Caesf. et a me editus in Num. vet. p. 118.)

ΗΜΙΟΒΕΑΙΝ. *Puella velo supra caput fluitante manibus porrectis avem respicientem persequens.* Ξ ΑΙΓΙΕΩΝ. *Caput laur. multum promissa barba.* AE.

¹⁾ L. VIII. p. m. 592.
²⁾ in Concil. deor.

³⁾ L. VII. c. 26.

⁴⁾ L. XXXVIII. c. 30.

⁵⁾ L. XIX.

III. (ex Mus. Savorgnan a me editus KAHTAIOΣ. *Juppiter nudus stans d. fulmen intentat, f. extenta aquilam.* AE. in Num. vet. l. c.)

HMIOBΕAIN. *Caput promissa barba.* X AIPION. *Caput muliebri turratum.* AE. II. (Khell Adpendic. II. p. 14, ex museo Savorgnan.)

HMIOBΕAIN. *Juppiter fulminans.* X AITIEON. *Caput barbatum laur.* AE. III. (Hunter.)

Vocabulum HMIOBΕAIN erudite jam explicavit Khellius¹⁾. Ait positum esse pro solito HMIOBΟAION, et indicare *dimidium obolum*, etsi causam insolitae hujus terminationis in IN adferre non possimus. Sed habemus etiam in Chiorum moneta ACCAPION et ACCAPIN. Illi, qui in veterum pondera inquirere amant, habent praeparatam a Khellio materiam, qui singulorum pondus exploravit. Praeclare etiam idem advertit, το AITIEON numi tertii non esse εἰδικον, sed πτητικον, jugendumque cum HMIOI ΕAIN alterius partis, sic ut sit *semiobolus Aegius*.

Aversa numi I. notat fluvium Selinuntem, qui teste Strabone per Aegien- sium urbem fluxit. At insignius argu- mentum, quod offert pars adversa numi alterius, nimirum Phthiam puellam Aegiensem, quam a Jove in columbum mutato fuisse adamatam testibus Aelia- no, et Athenaeo, et indicio Khellii, lu- culente ostendi²⁾.

KAHTAIOΣ. *Juppiter nudus stans d. fulmen intentat, f. extenta aquilam.* AE. II. In aliis: *Eadem utrinque epigraphe. Caput Bacchi hedera coronatum.* X Aquila. AE. II.

Similis numi jam meminit Spanhe- mius³⁾, sed qui pro KAHTAIOΣ legit KPHTAIOΣ, ac mire sese torquet, ut ex inscripto utroque nomine Jovis epi- theta extunderet. Spanhemii lectionem confirmat quoque Pellerinius ex numo suo. At numi similes musei Caesarei, Nob. Iacobi Gradenigo, Khellii²⁾ lu- culentum habent KAHTAIOΣ, et vix per- mittunt dubitare, vocabulis his notari magistratum.

AR. et AE. RR.

Imperatorii:

Ab Antonino usque ad Getam.

Epigraphe: AITIEON, at insolentior in numo Plautillae: AITIEON⁴⁾. Au- ctor musei Theupoli numos sic inscri- ptos perperam tribuit Aegis Ciliciae, quarum epigraphe multum differt. Ad haec typus *Jovis stantis, et d. fulmen, f. aquilam tenentis*, qui in imperatoriis hujus urbis numis laepius occurrit, eos docentibus autonomis Aegio vindicat. Reliqui typi obvii. Hos numos reperias in Theupoli, apud Pellerinium, copio- sius Arigonium.

AE. RR.

B V R A.

AITIEON. *Caput Jovis* X ΘEOΞIOΣ.

Ex veterum testimoniis in Achaia sita,

u) l. c. x) Num. vet. l. c. y) Beger Observ. p. 132. z) Adpendic. II. p. 12.
a) Pellerin, Mel. I. p. 102.

nescio, cur a Vaillantio Arcadiae inferatur. Abſorpta terrae motu et maris eluvione V. C. 381, ut perhibet Diodorus^{b)}, surrexit iterum.

Imperatorii.

Binos, Domnae et Caracallae recitant Vaillantius, et Harduinus: ΒΟΤΡΑΙΩΝ typis obviis. Saepe deinceps videbimus, multas Peloponnesi urbes, quarum nulli alias cogniti numi, tamen cudisse numos cum capite Severi, ejusque familiae.

AE. RRRR.

CENCHREAE.

Vide infra in Corintho.

CERAUNIA.

A Polybio, et Aeliano^{c)} Achaicis urbibus accensetur, de ejus tamen sede nihil certi constat.

Autonomus aeneus ΚΕΡΑΤΝΙΕΩΝ a solo Goltzio vulgatus, quem Harduinus tribuit huic Achaiae Cerauniae, at Goltzii commentator Nonnius Cypriae.

CORINTHVS.

Doctrinam numismaticam nobilissimae hujus urbis ad Isthmum politae, cum sui adhuc juris esset, multa sunt, quae impeditam reddunt. Sin hos audias, abundat opibus nostrae argumenti, sin illos, vix unum alterumve numum aeneum opulentissima urbs potest ostentare. Ante omnia numi certi ab incertis separandi.

Autonomi certi.

Caput Palladis. Χ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ. *Tridens.* AE. II. (Pellerin.)

Solus hic, quod mirere, certus est Corinthi numus autonomus; nam reliqui, quos eadem tabula proponit Pellerinius, autonomi quidem sunt etiam, sed Corinthi jam coloniae, de quibus infra, quanquam neque hunc Graecum esse totum sanum ex Cl. Blondii literis intelleximus.

Autonomi incerti.

Numos cum inscriptione plena ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ complures in omni metallo vulgavit Goltzcius, sed quorum fidem ipse praeco elevat.

Pellerinius argenteos IV. Corintho tribui posse putat, quos in suo Recueil I. tab. XVII. proponit. Horum is, qui est num. 12, et hinc habet *caput Palladis addito* ΚΟΡ, illinc *Pegasum*, verisimilius referendus est Corcyram, ut dicetur infra in numis coloniarum Corinthi, neque ipso invito Pellerinio. Alter num. 13 nullum certum offert indicium, Syracusanis obviis eodem utrinque typo praeditis. Tertius num. 14 cum addito ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ hic item inter Syracusas et Corinthum dubius, ut dicetur infra. Quartus num. 15 typo Chimaerae criterium idoneum non sufficit; hanc enim offerunt quoque numi Leucadis, Siphni, Seriphi, Crotonis, etc. ut animadvertit ipse. Is, quem serius edidit^{d)} typo equi marini, ut ipse censet, verius Pegasi dimidii, per additam

b) L. XV. c. 48.

c) V. H. L. XIII. c. 6.

d) Suppl. II. p. 95.

literam φ dubium non solvit, cum haec omnia insint in certis numis Syracusarum.

Huc etiam a multis vocantur didrachma, in quibus hinc *caput Palladis*, inde *Pegasus*, et *litera φ* , sed de quibus infra post numos Corinthi coloniae separato articulo agam.

In museo Theupoli proditur numus inscriptus KOPIN. typo una parte Neptuni, altera Pegasi. Verum in similibus aliis, qualis est Hunterianus, legitur vel CORIN., vel COL. CQR. Est adeo Corinthi coloniae.

Imperatorii.

Imperatorios Graecos absque coloniae nomine frustra quaeras, quia jam a J. Caesare deducta fuit colonia. Neque huc duci possunt numi Antinoi, in quorum averſa legitur: ANEΘHKΕ. KOPIN. ΘΙΩΝ, et quos in ejus catamiti numis recensimus, primum quod is ad Caesaream domum non pertinuit, deinde quod hi numi, ut facile periti intelligent, monetae rationem certe non habere. Spanhemius post alios huc vocavit numum Britannici cum mentione Minidii Balbi proconsulis^{e)}, sed quem jam constat esse Nicomediae Bithyniae.

Numi coloniae Corinthi.

Colonia deducta, ut Dio perhibet, V. C. 710, eodem anno quo Carthago, utraque a Caesare dictatore, a quo et nomen abstulit dicta *Laus Julia*.

Autonomi coloniae Corinthi.

Eorum complures edidit Pellerinius. (Rec. I. tab. 17.)

Epigraphe: COR. — CORINT. — COL. COR. — COL. L. I. COR. — quin et CQRINTHYM. typis obviis. Ex his memorabiles tamen:

SENATV. P. Q. R. *Caput senatus velatum*, vel ROMAE. ET. IMPERIO. *Caput muliebre turritum*. \propto L. CAN. AGRI-PAE. II VIR. COR. *Victoria gradiens*, vel: *Duae dexterarum junctae tenentes spicas et papaver*, vel: *Templum*. AE. III. (Mus. Caes. Theup. Liebe Goth. num. p. 190.)

Auctor musei Theupoli hos numos post mortem Neronis cufos censet^{f)}. Verisimilius puto, post mortem Galbae, suspensis nimirum provinciis, an Othoni, an Vitellio adhaerendum sit. Istud certum, L. Caninium Agrippam memorari Ilvirum Corinthi in frequentibus numis Galbae, qui adeo, donec de certo principe constaret, interea senatui et Romae coloniae suae monetam dedicandam curavit. Eodem modo exercitus Germaniae superioris, cum obsequium in Galbam exueret, in *senatus populi que R.* nomen juravit^{g)}.

* * *

P. TADI. CH. — C. IVLL. NIGER. II VIR. *Neptunus saxo insidens s. tridentem*. \propto CORINTHYM. *Bellerophon Pe-*

e) T. I. p. 591.

f) Pag. 673.

g) Tacit. Hist. I. c. 55.

gafum domans ante portam Corinthi. AE. II.

(Mus. Caes. Morelli in fam. Tadia.)

Typi causa commemorare hunc nummum placuit. De Bellerophonte plura infra.

* * *

COR. *Pegasus volans.* X SE. *Vir nudus stans d. gubernaculum unum, f. altorum tenet.* AE. III. (Mus. ill. Jac. Gradenigo.)

Caput Solis radiatum addito nomine Iiviri. X COR. SE. *Neptunus stans d. delphinum, f. tridentem.* AE. III. (Pellerin. Suppl. III. p. 102 et Suppl. IV. p. 37.)

Similem priori vulgavit quoque Pellerinius^{b)}, verum cum in eo legeret CE. pro SE., secus quam descripti hic numi exhibent, perperam conjecit, notari his literis portum Corinthiorum dictum *Cenchreae*. Interea, quem habeant explicatum literae SE., nemo hactenus est adsecutus. Vir duplici instructus gubernaculo duplicem Corinthiorum ab utraque Isthmi parte. portum belle indicat. At nobilius argumentum Solis et Neptuni. Narrat Pausanias binis locis^{c)}, Neptuno et Sole de Corintho, utrius esset, litigantibus Briareum arbitrum sic statuisse, ut Isthmus Neptuno, at mons urbi imminens, dictus Acrocorinthus, Soli cederet. Corinthi Apollonium Tyanensem Soli sacrificasse, narrat Philostratus^{d)}.

Caput muliebre ligatis retro capilli, X COL. L. IVL. COR. *Leuena stans super arietem in basi prostratum.* AE. II. (Mus. Caes. Mus. Christinae, Catal. raison. pag. 59.)

Caput anticae esse Laidos famosae apud Corinthios meretricis, et in aversa ejus sepulcrum, dubium non erit expendenti verba Pausaniae, qui inter publica Corinthi monumenta refert etiam^{e)} ταφος Λαίδος, ἣ δὲ Λαίνα ἐπιθήμα ἐστὶ κριὸν ἐχέουσα ἐν τοῖς πρῶτοις ποσσὶν, sepulcrum Laidis, cui imposita leaena prioribus pedibus arietem stringens. Est haec famigerata illa Lais, quae in noctem drachmarum millia decem pepigit, quam summam cum a Demosthene quoque rethore peteret, is aversus dixisse fertur: ἐκ ὧν εἶναι μνηστῶν δραχμῶν μεταμέλειαν, tanti poenitere non emo, tot scilicet, quot dixi, drachmarum sumptu. Ab his sumptibus creditur natum proverbium: Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κορίνθον ἵσθ' ὁ πλῆξ, Non cuivis homini contingit adire Corinthum. Vide haec apud Gellium^{m)}, Macrobiūⁿ⁾ et Schol. Aristoph. ad Plut. v. 149. 179. Quod si cui mirum videatur, feminam publica infamia notatam fuisse in numi argumentum lectam, is reputet, non tam, summos ejus aetatis viros, Demosthenem, Aristippum, Diogenem Cynicum cum ea confuevisse^{o)}, quam quod loco citato mox addit Pausanias: Σαυ-

b) Rec. I. p. 113.

i) Corinth. pag. 112 et 121.

k) Vit. Apoll. L. VII. c. 16.

l) L. II. c. 2.

m) L. I. c. 3.

n) Sat. L. II. c. 2.

o) Athenaeus L. XIII. p. m. 588.

μασθῆναι τε ἄρκος παρὰ Κορινθίους, ὡς ἀμ-
φισβῆται σφας καὶ νῦν ἐστὶ Λαίδος, fuisse eam sic
Corinthiis admirationi, ut nunc etiam de
Laide certent. Enim vero non modo de Lai-
de nata, sed et sepulta disceptatum. Sicu-
lam plerique dixere, captis a Nicia Athe-
nienfi Hyccaris, vel Catana puellam ad-
modum in Peloponnesum missam^{p)}, alii
Corinthiam adfirmarunt^{q)}. Sepultam alii
tradidere in Theffalia ab invidis mulie-
ribus interfectam, et monstrari ejus se-
pulcrum ad Peneum addito epigramma-
te, quod recitat Athenaeus^{r)}. Ergo Co-
rinthii moti ejus mulieris fama, ad cu-
jus iacuit Graecia tota fores, ut ait Pro-
pertius^{s)}, non indecorum putabant fa-
mosam suam civem inferere numis, quam
alii alibi natam sepultamque contende-
runt, perinde atque Smyrnaei et Jetæ
Homerum, quod hunc illi apud se na-
tum, hi praeterea apud se sepultum cre-
diderunt. Et poterant Corinthii iis, qui-
bus facinus istud indignum visum, re-
spondere idem, quod olim Theon Se-
rapioni, cui magnum intemperantiae
Graecorum argumentum est visa imago
aurea Phrynes meretricis in templo Del-
phico dedicata; ita tu, inquiebat, plane
mihi videris a templo arcere muliercu-
lam non liberaliter forma et aetate sua
usam; cum autem videas caedium, bel-
lorum, rapinarumque primitiis ac deci-
mis in orbem cingi Apollinem, non in-
dignari, non miserari Graecos, pulcher-
rimorum donariorum turpissimas legens

inscriptiones: *Brasidas, et Acanthii de Atheniensibus, Athenienses de Corinthiis etc.*^{t)}? Typum leaenae arietem doman-
tis non explicavit Paulanias. Istud veri-
simile, hujus signum monumenti ad Lai-
dis ingenium adludere. Sic canis tumu-
lo Diogenis impositus mores ejus cani-
nos expressit^{u)}. Siren in tumultu Isocra-
tis arietem incumbens suavem ejus elo-
quentiam notavit^{v)}. Faustuli uxor pro-
pter vulgati corporis vilitatem lupa in-
ter pastores dicta lupae etiam imagine fuit
propolita, quod quidem simulacrum fuit
non corporis, sed mentis ac morum, ut
ait Lactantius^{w)}. Et Leaena Harmodii
Atheniensium tyranni concubina, secun-
dum alios Aristogitonis, quod caesi ty-
ranni causa fuit, leaenae animalis ima-
gine ab Atheniensibus fuit honorata,
quia nefas putabatur, simulacrum me-
reticis in templo constitui^{x)}, etsi Pau-
sanias doceat, aeneam ejus ipsius fuisse
in templo statuat^{y)}. Leaena etiam di-
cta Demetrii Poliorcetae celebris ami-
ca, de qua vide Athenaeum^{z)}. Teste
Aeliano^{a)} Lais dicebatur ἀξίμη, securis,
cognomen inventum ad indicandam ejus
ingenii feritatem, et saevitiam.

FVNDATOR. *Diota*. X CORIN. intra
lauream. AE. III. (Sestini Lett. T. IV.
p. 99.

Numus mirus tam parum concorde
typo cum inscriptione. *Fundator* intelli-
gi non potest, nisi J. Caesar.

p) Athenaeus l. c. Paulan. l. c. Plutarch. in Nicia et Alcibiad. q) Athen. l. c. r) l. c.
s) L. II. eleg. 2. t) Plutarch. de Pyth. orac. u) Laert. in Diog. x) Plutarch. in X. rhet. y) De
fab. relig. L. I. c. 20. z) Lactant. l. c. a) L. I. c. 23. b) L. VI. p. m. 253. c) V. H. XII. 5.

Similes autonomi cujus sint aetatis, non raro ex adjectis Iiviris potest intelligi. Est in museo Caesareo numus perelegans:

CORINT. *Caput muliebre ligatis retro crinibus.* X Q. CAECIL. NIGR. C. HEIO. PM. IIVIR. *Bellerophon ex Pegaso cum Chimaera dimicans.* AE. II.

Vaillantius in suo de Coloniae opere inter numos Julii Caesaris numum vulgavit, in cujus averfa. Q. CAECIL. NIG. C. HEIO. POL. *Caput Augusti nudum.* Ergo praefens autonomus, qui eisdem Iivros exhibet, sine dubio imperante Augusto signatus est. Quid in eodem numo significant litterae PM plane luculentae, mihi ignotum.

AE. R.

Imperatorii coloniae Corinthi.

Sunt hi numero infloiti. Habentur primum cum capite J. Caesaris conditoris, et porriguntur usque ad Gordianum, sed post Getam rarissimi. Insignes sunt numi Agrippae Postumi, et Antoniae Drusi senioris, quos descriptos et explicatos vide in utriusque moneta.

Epigraphe initio fuit: CORINT. vel LAVS. IVL. CORINT. Vocabulum *Coloniae* non adjectis usque ad Domitianum, si unius generis numos demas sub Nerone signatos: GEN. COL. COR. A Domitiano per omnes deinceps Caesa-

res: C. L. I. COR. vel: COL. LAVS. IVL. COR. Sub Domitiano placuit: COL. IVL. AVG. COR. vel: COL. IVL. FLA. VIA. AVG. COR.

Typi illustriores:

POPVL. COL. COR. *Vir togatus sedens d. elata*, in numo Veri.

Eruditus de Boze, qui numum edidit^{d)}, virum sedentem Diogenem Cynicum putat, quia sedile dolii formam praeferre videatur. At malim dicere imaginem POPVLi COLoniae CORinthi, ut saepe in numis Graecis ΔΗΜΟC *populus* specie viri proponitur. Eodem modo in numis inscriptis GEN. COL. COR. typus est genius coloniae.

Bellerophon Pegasus domans, vel ex *Pegaso cum Chimaera dimicans*, typus obvius. In numo Getae tota haec pugna imposita est capiti ordinis Corinthii.

(Vaill.) Heros hic domo Corinthius, et miris factis suis late conspicuus non modo Corintho suae, sed hujus etiam coloniae in monetae argumentum cessit, ut alias vidimus.

Meliscerta etiam perfrequens, nam hujus quoque fabula domestica. Ino Cadmi filia mariti Athamantis Boeotiae reguli insidias verita sese cum puero filio Meliscerta ex petra in mare abiecit, quam deinde Neptunus una cum filio in marinorum deorum conlegium cooptavit indito huic

d) B. L. T. XIX. p. 476.

(Vol. II.)

Palaemonis nomine, secundum Latinos Portumni, de quo vide praeter mythologos alios Ovidium^e). Fabulae hujus jucunda in Corinthi numis varietas. In numo Domitiani est *Neptunus sedens, cui adstans Ino Melicertam offert*^f). In numis Severi est *Ino sese ex rupe in fluctus cum filio praecipitem agens adstituto delphino*. (Mus. Caes.) Saepe fingitur *Melicerta dorso delphini vectus*, nam ab hoc pisce exceptum fuisse a lapsu, et in Isthmum delatum narrat Pausanias^g). Saepe *juxta puerum cubantem est pinus, aut puer, delphinus, et ipsa pinus super ara*, secundum id, quod narrat Pausanias^h), juxta pinum fuisse Melicertae aram, ad quem locum puer in mare abjectus a delphino exportatus est, quem cum ibi expositum invenisset Sisyphus, eum humavit institutis in ejus memoriam ludis Isthmiis. Saepe *proponitur in templo delphinis forinsecus ornato*. In numo Severi *adstat taurus ante templum, nempe ad sacrificium paratus*.

Templum 6 columnarum, cujus epistylus inscriptum: GEN. IVL. in numis Augusti et Liviae. (Pellerin Mel. I. Theup. Arigoni.)

Docent hi numi, stetisse Corinthi templum GEN^{ti} IVL^{iae} dicatum. Liebeus in similibus suis pro GEN. IVL. perperam legit LENTVL., et si clarissime istud adparere adferatⁱ).

Venus stans, et utraque manu speculum tenens, nonnunquam sic fiat in templo rupi imposito.

In ipso ad Acrocorinthum aditu stetisse templum Veneris, quin et narrantibus Corinthiis ipsum Acrocorinthum a Sole Veneri dono datum scribit Pausanias^k); unde et Euripidi dicta πόλις Αφροδίτας^l). Hanc amoris praesidem in magno fuisse apud Corinthum pretio, non modo repetita toties in Corinthi moneta ejus imago, sed etiam veterum ἑρωτικά abunde testantur. Dio Chrysostomus eam appellat πόλιν των ἔσων τε και γεγεννημένων ἑπαφροδίτοτατην, urbem omnium, quae sunt, quaeque fuerunt, maxime Veneri addictam, ac propterea sunt, qui citatam supra paroemiam: *Non cuivis homini contingit adire Corinthum*, ad meretricum et illecebras et rapacitatem referant. Vide Erasmi adagia.

ADVENTVS. AVG. in alio: ADV. AVG. P. M. CLEANDRO. QV. COR. *Triremis cum vectoribus*, in numis Neronis. (Vaill. Mus. Caes.)

ADLO. AVG. P. MEM. CLEANDRO. IIV. QV. *Nero togatus stans in cippo adloquitur*. (Mus. Caes. Theup.)

Neronem profectum in Achaia, ut currus agitare, in theatris caneret, in ejus moneta docebimus. Vide similes numos in moneta Patrarum ejusdem Achaiae.

e) Met. IV. 530.

i) Goth. num. p. 41c.

f) Vaill. Morelli Impp.

k) L. II. p. m. 121.

g) Attic. cap. ult.

l) Belleroph. v. 3.

h) Corinth. c. 1.

IVPPITER. LIBERATOR. *Juppiter nudus stans d. aquilam*, Neronis. (Arigoni.)

Juppiter Liberator satis ex Syracusarum numis cognitus, in quibus dicitur ΖΕΤΣ· ΕΛΕΤΘΕΠΙΟΣ. Cur eum Corinthii, atque etiam, ut infra videbimus, Patrenses, utrique Achaei, in moneta sua extulerint, causam certam tenemus. Datam enim Achaiae a Nerone libertatem copiosa docent veterum testimonia, quae collecta vide apud Spanhemium^{m)}, tum et numi Patrarum, quos vide. At idem Nero ex causa dissimili Senecae et Thraseae, cum eos ad mortem adigeret, occasionem dedit libandi Iovi Liberatori, ut scripsit Tacitusⁿ⁾.

PERM. IMP. *Imperator paludatus in lentis quadrigis*, in numis Domitiani. (Vaill.)

Libertatem, quam a Nerone Achaiae concessam mox dixi, post iterum admittit Vespasianus. Vide hujus facti testes copiosos apud Spanhemium^{o)}. Quisquis fuit rei monetariae cum libertate nexus, istud certum, nullum hactenus conspectum sive Corinthi, sive Patrarum numum Vespasiano et Tito imperantibus signatum. Succedit praefens Domitiani numus, qui per epigraphen PERMISSU IMPERATORIS invictae probat, ademptum Corintho feriundae monetae jus Domitiano redditum, ut revera copiosos ite-

rum utriusque coloniae habemus numos eo imperante percussos. Quod quidem benevolentiae argumentum in causa fuisse existimo, cur in ejus Augusti gratiam Corinthus Flaviae cognomen sibi adsciverit, ut dictum.

Magistratus IIviri jam inde a principio inscripti leguntur, postremi comparent in numis Galbae. Insignis est numus:

TI. CAESARE. II VIR. COR. *Caput Tiberii nudum*. X. M. AIMILIO. LABEONE. II V. Δ. Δ. *Caput Augusti nudum*. (Morelli in Fam. Aemil. Tab. II. C. et D.)

Ergo Tiberius honoris causa fuit IIviri coloniae Corinthi. In numis cum capite J. Caesaris et Augusti memoratur M. ANTONIVS. HIPPARCHVS. II VIR. Videtur hic esse idem ille, quem Plutarchus narrat libertum maxima fuisse apud patronum M. Antonium gratia, et tamen primum ad Octavianum defecisse, ac domicilium postea apud Corinthum fixisse^{p)}. In moneta Augusti unus idemque numus nonnunquam continet IV. IIvires addito etiam in horum uno PRAEF. II VIR. (Vaill.) Numos, in quibus memorantur IIviri M. Bellius Proculus, et P. Vipstanus Agrippa, signatos fuisse imperante Caligula, probatur a me in numis Antoniae Drusi senioris. Exstant etiam numi:

m) Orb. Rom. p. 252.
M. Ant. p. m. 947.

n) Ann. XV. 64, et XVI. 35.

o) L. c. p. 259.

p) In

CORINT. AVGUSTVS. *Caput Augusti nudum.* X P. AEBVTIO. C. IVL. HERAC. II VIR. QVIN. ITER. *intra lauream.* (Mus. Caes. Vaill.)

Numi hi docent, aliquo tempore pro Ilviris ordinariis Ilviros quinquennales coloniae praefuisse. Sane Apuleius Thyasum quendam memorat quinquennali apud Corinthum magistratui destinatum q). Et Quinquennales memorantur etiam in numis Neronis supra descriptis. Alium huic geminum, nisi quod pro capite Augusti impressum dicatur caput M. Antonii, inter hujus Ilviri numos vulgavit Vaillantius in suis coloniarum numis. Mirum mihi jure visum, utrumque Ilvirum, eumque *quinquennalem iterum*, comparere in numis et M. Antonii, et Augusti, quorum ille V. C. 723. ad Actium attritus fuit, hic non nisi V. C. 727 Augusti nomine honoratus. At enim consulto Patino, quem Vaillantius hujus numi indicem ex ejus Familiis pag. 5 citat, continuo vidi, caput, quod est Augusti, a Vaillantio perperam pro M. Antonii capite acceptum.

* * *

Ludi ISTHμία scripti intra coronam ex apio, vel pinu, obvii in numis Corinthi, apud quam urbem primum constituti fuere, ut docebitur alibi. Praemium victorum primum fuisse ex pinu, serius ex apio arido, tradit scholialles Apollonii Rhodii)*
AE. C.

ANIMADVERSIONES

in numos argumenti Corinthii.

Exstat numerorum veterum quoddam genus, quod propter ea, quae differemus, necesse est liberalius describere.

Pars antica exhibet *Caput Palladis, pone quod sunt sigilla infinite varia, deorum, dearum, hominum, animalium, artefactorum, aut cujuscunque rei ex quocunque naturae regno petita*. Pars aversa suum perpetuo habet *Pegasum volantem*. Omnes hi numi, tanto in hunc diem numero superstites, ut omnia iis musea referta sint, praeterquam quod memoratis Palladis et Pegali typis conspiciant, eodem etiam sunt metallo, nempe argento, pondere, quod duas drachmas aliquantum excedit, fabrica, quae in omnibus est singularis artificii. Typum hunc ad ipsam Corinthum pertinere, nemo dubitat. Nimirum in hac urbe Pallas templum habuit nomine *Χαλνιτιδος, Frenatricis*, quia Pegasus freno subactum Bellerophonti donum dedit, ut in Syracusis docuimus.

Dixi, in quibus totum istud numerorum agmen conspirat, demptis minutis signis, quae omnino videntur fuisse arbitraria. Memorandum nunc etiam, in quibus discrepent.

Alii, quorum maxima est copia, habent in aversa literam ϕ infra Pegasus, in antica literam unam, aut duas, raro tres pluresve, ut: ETΘ. ETTT., in uno, quod sciam, plene ΑΑΕΕΑΝΔΡΟΣ, de quo infra.

q) Metam. L. X. p. m. 209.

*) Ad L. III. v. 1239.

Alii variarum urbium nomina sive plena, sive decurtata inscribunt, ut: ΣΤ-ΡΑΚΟΣΙΩΝ, ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ, ΔΟ-ΚΡΩΝ, ΑΡΓΙΩΝ, vel: ΑΤΡ.ΚΟΡ.ΑΑΤ. ΔΕΤ. etc. At in his constanter omittitur litera Ϙ, etsi literis aliis in utraque numeri facie suis permittatur locus.

Alii sine certo urbis nomine, aut elemento Ϙ literas tantum solitarias, aut monogrammata continent, ut: Α. Α. ΑΝ. etc.

Commemorata hac horum numorum varietate inquirendum ante omnia, quia in urbe verisimile sit percussos numos, quos primo loco recitavi, nempe eos, qui literam Ϙ exhibent. Eam esse vetus Phoenicium Koph, in cuius locum successit K, et illa indicari Corinthum, inter omnes convenit. At variant deinde sententiae, dum alii signatos eos apud ipsam Corinthum statuunt, alii Syraculis, tanquam nimirum hae literam metropolis Corinthi ἀρχαῖσθιν numis suis imprimendo tractam ab hac originem propalam voluissent profiteri. De tota hac lite, quae in hodiernum diem eruditorum sententias distrahit, ut recte arbitrari possit lector, lubet universam causam in plura capita dispescere.

C A P V T I.

*quo proponuntur momenta eorum, qui
numos similes elemento Ϙ notatos
Corintho tribuunt.*

Hujus patroni sententiae validis aliquot argumentis nituntur. I. Testimonium luculentum est Pollucis, cuius verba sunt ¹⁾:

πῶλον δὲ τὸ νομισμα τὸ Κορινθίων, ὅτι Πη-
γαῖον εἶχεν ἐντετυπωμένον, Pullum vero vo-
cat numum Corinthium, quia Pegasum
insculptum habuit. Cum numus hic Co-
rinthius certam ab imagine appellationem
habuerit, necesse est fuisse obvium,
ut obvia fuit pecunia Atheniensis, quae
ejusdem Pollucis, aliorumque testimo-
nio dicta est Καρὰ et γλαυξ. Ergo nisi
numos, de quibus agimus, eos esse ipsos
statuamus, quos hic indicat Pollux, ne-
cesse est, aut hunc fallere, aut alios
Corintho circumspicere numos Pegasi im-
agine insignes, at unde hos petes? Drach-
marum Corinthiarum meminit etiam Thu-
cydides, tempore, quod bellum Pelo-
ponnesiacum praecessit ²⁾. II. Constat in-
ter scriptores omnes de veteris Corinthi
potentia, magnificentia, factis in gra-
via bella, colonias, substructiones, cer-
tamina Isthmia, omnis generis, etiam
ex nobilissimis metallis, artefacta im-
mensis sumptibus, sic ut post Athenas
omnium Graeciae propriae urbium fa-
cile princeps haberetur. Constat etiam
inter nos, veterum urbium Graecarum
facultates sive amplas sive modicas ex
superstitis earum monetae sive copia si-
ve inopia plerumque comprobari. De-
mus Corintho numerosum hoc didrach-
morum agmen, et conspirabunt facile
residuae hae opes cum concordibus scri-
ptorum omnium de ejus potentia testi-
moniis. Auferamus, et quid tum habe-
bimus ejus Corinthi omnium linguis ac
praeconiis jactatae? aut an numulus uni-
cus aeneus, quem supra citavimus, is-

¹⁾ L. IX. c. VI. §. 76. ²⁾ L. I. c. 27.

que ambiguus, conceptam de ejus reip. praestantia opinionem satis poterit stabilire? III. In numis, qui per inscriptum ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ certo sunt Syracusarum, illud ϙ constanter abest, quod verum esse patebit intuenti omnes hujus generis hactenus editos. Mirum autem videretur, monetarios Syracusanos non etiam in his, aut saltem horum aliquibus adstituisse illud elementum, quod tam frequenter fecere in aliis, in quibus urbis inscriptio abest. Nam si ea libera confessio est coloniae Corintho ductae, cur illa dissimulanda fuerat in numis ejus urbis certis, inscriptis ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ? Monendum iterum, me hic intelligere tantum numos cum capite Palladis et Pegaso, nam novi, editos nonnullos a principe Turris Muciaae, in quibus hinc ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ, inde ϙ et Pegasus, verum in horum antica non est caput Palladis, sed Arethusae. IV. Neque minus in omnibus id genus numis, qui per inscriptionem ΑΡΤΙΩΝ, ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ, ΑΕΤΚΑΔ. etc. videri possunt in variis Corinthi coloniis cusi, de quibus agetur infra, abest elementum ϙ. Ex quo colligi potest, litteram hanc solitarie positam in his numis uni Corintho fuisse propriam, quo signatae monetae locus indicaretur. V. In horum nonnullis, quos edidere Pellerinius^{u)}, alique, juxta caput Palladis plene scriptum legitur: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Censet Pellerinius, hoc nomine intelligendum ipsum Alexandrum M.,

eumque numo inscriptum tanquam constitutum honoris causa urbis magistratum; nam constat ex Seneca^{v)}, eum regem jam Orientis victorem a Corinthiis missis legatis civitate donatum. Haec Pellerinius; at si numi hi vere sunt Corinthii, tum potius crederem, eo vocabulo notari Alexandrum Polysperchontis F., qui aliquamdiu Corinthum praesidio occupatum tenuit, ut scripsit Diodorus^{v)}, quo modo et supra in Aegii numis verisimile diximus, in his signatum Aristodemum, aut notari Alexandrum alium, qui Corinthii item arcem in potestate habuit, veneno sublatum ab Antigono Gonata^{v)}. Quare cum ex hoc satis appareat, numos hos esse Corinthios, verisimile etiam, numos alios ejusdem argumenti et eodem ϙ insignes Corinthum pertinere.

C A P V T II.

quo proponuntur momenta eorum, qui numos similes elemento ϙ notatos Syracusis tribuunt.

Pauca, sed gravissima hujus amici sententiae commemorant. Adferunt argumentum, quod in re numismatica plurimum semper valuit, ab ipso petitum loco, quo copiosius ea merx solet reperiri. Quanta vero copia id genus numorum reperitur in Sicilia, docebit testis omni exceptione major princeps Turris Muciaae, qui in haec verba consulenti mihi rescripserat: *scire te velim, in solo numophylacio collegii Panormitani*

u) Rec. I. p. 112.
in Arato.

x) De Benefic. L. I. c. 13.

y) L. XIX. c. 74.

z) Plutarch.

patrum S. J. olim servatam fuisse, et a me inspectam similibus numorum fere myriadem. Tercentis plures servantur in monasterio S. Martini prope Panormum, privata per insulam musca iis abundans, plures ducentis ipse possideo. Denique ab hinc annos XX. apud aurifabrum nostratem vidi id genus numos pondere CC. librarum, quos ille testabatur Syracusis sese omisse a villico quopiam, qui cum ruri opus faceret, eos eodem loco reperit omnes, quos inter fuere etiam aurei nonnulli Agathoclis. At praeter illustre hoc viri nobilissimi testimonium praesto habeo exemplum domesticum. Reperio in catalogo MS. Caroli Gustavi Haerei, Caroli VI. Aug. antiquarii, trecentos similes solis sigillis, literisque solitariis diversos missos imperatori ex ea insula, quo tempore is utramque Siciliam regio nomine tenuit. II. Exstat in Sicilia numismatica principis T. M. numus argenteus: ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ. *Caput Arethusae. Ξ Pegasus, infra quem Q inversum.* (Tab. LXXIX. n. 2.) Cum ergo ex hoc numo certum sit, literam hanc tanquam Corinthis ἀρχαίων fuisse a Syracusanis revera usurpatam, poterunt etiam Syracusas pertinere numi alii hoc elemento insignes, et si urbis ipsius inscriptio absit. III. Est in museo Caesareo numus hujus argumenti, in cujus antica scriptum ETΘ., in averfa Q. Idem ETΘ. vero etiam exaratum reperitur in quatuor certis Syracusarum, qui sunt in Sicilia principis T. M. (Tab. LXXII.

n. 8—11.) qui adeo videtur fuisse unius ejusdemque urbis magistratus. Vide etiam Neumannum de hoc argumento copiose et erudite differentem^{a)}.

CAPUT III.

quo verisimile statuitur, numos elemento Q notatos pertinere Syracusas.

Propositis utriusque sententiae rationibus arbitrandum denique, utrae alteris videantur praestare. Serias ac graves esse eas, quae pro Corintho pugnant, nemo erit, qui inficiabitur, quibus olim persuasus ipse, antequam amicae principis T. M. literae judicium meum sollicitassent, Corinthum sibi numos similes habere iussi^{b)}, praeceuntem secutus magnum in arte nostra magistrum Pellerinium eandem sententiam iterato docentem^{c)}. Juvabat sententiam meam ill. Jacobus Gradenigo, qui datis ad me literis testatus est, triginta hujus argumenti numos in gaza sua servari, repertos omnes per insulas ditioni Venetae obnoxias, et per tractum sinus Ambracii, cum has terras reip. causa obiret: Addit, si statuatur, numos similes ex foedere Corinthum inter ac filias colonias inito commercii causa fuisse signatos, nequaquam mitum videri, multa eorum exemplaria reperiri etiam in Sicilia, quorum necesse fuit magnum numerum propter commercium cum praepotentibus Syracusis derivari. Tamen quocunque quis loco haec velit argumenta putare,

a) Num. pop. P. I. p. 54. et Supp. II. p. 95.

b) Num. vet. p. 121.

c) Rec. I. p. 112. Rec. III. p. 110.

tam prodigiosus, tantusque numerus, quanto eos indies per Siciliam reperiri supra demonstravi, domesticam hanc fuisse Syracusarum monetam plane persuadet. Vt factum tenemus, ita tamen minus esse facile intelligo, certa quadam ratione conciliare cum hac sententia rationes, quas capite I. Corintho favere diximus.

CAPUT IV.

Verisimile etiam, numos coloniarum Corinthi nomine insignes Syracusis signatos.

Dixi supra, complures exsistere numos, illis, de quibus ago, numis tam typo, quam metallo, ac pondere simillimos, sed in quibus pro elemento ϕ comparent variarum urbium nomina, Leucadis, Ambraciae, Dyrrhachii etc., quas fuisse Corinthi colonias constat, et quarum adcuratum catalogum sequente capite dabimus. Eos signatos in urbibus, quarum praeferunt nomina, vetus omnium fert opinio, cui nuper accessit etiam princeps Turris Mucia^{d)}. Censueram ipse olim, quo loco in hujus generis numos prolixè commentabar^{e)}, Corinthiorum colonos communi inter se consensu in suis quosque urbibus cum metropoli eos typo cudisse, non tam ut ejus sese colonos profiterentur, (nam si haec una causa placuisset, poterat idem obtineri, quin tam anxie in pondere, metallo, et omnibus typorum apicibus conspirasset) quam ut ii, aut saltem aliqua eo-

rum portio cederent in primitias, quas metropoli coloniae mittere consueverunt, aut caerimonias sacras in metropoli obiri solitas, de quibus metropoleos in colonias suas juribus eodem loco latius egi. Sed enim hos quoque ipsos numos frequentius reperiri in Sicilia, perinde ac numos litera ϕ notatos, eo non obscure potest colligi, quod inter id genus numos, quos magno numero Carolo VI. Aug. ex Sicilia adlatos supra dixi, fuisse etiam inscripti AKTIOT, AAT. AM-BPAKIOTAN, APTION, AETKAA. AOKPON, ut taceam eos, qui literas A, A, AN etc.: quas plerique primas similium coloniarum literas putant, exhibent. Ex quo conjici potest, fuisse aliquod tempus, quo Syracusani quacunque ex causa, quam ut multa alia nobis inviderunt scriptores veteres, tam matris Corinthi, quam sororum coloniarum nomine feriundos numos curare. Licebit non injuria conjicere, praeslitum hunc a filiis Syracusanis matri Corintho honorem tum, cum a Corinthiis duce Timoleonte, ejecto tyranno Dionysio juniore, in libertatem adferti fuere, ac praeterea Syracusis aliarum coloniarum nomine signatos numos, ut matris gloria ostentatis tot conspicuis ejus prolibus augetetur. Factum istud anno V. C. 411, cum qua aetate elegans hujus monetae opus probe convenit. Haec, quae dixi, si adrideant eruditibus, facilis dabitur ratio, cur numis his omnibus, tam variarum, ac dissitarum urbium no-

d) Aggiunte p. 197.

e) Num. vet. p. 128.

mine inscriptis, tam adcurate ad minimas quasque peristases conveniat, quod fieri facile potuit, si ex una omnes officina prodire; at quam difficile ad consensum vocare tot urbes inter se plerumque dissidentes, et ipsi etiam metropoli palam insensas, cujus in Corëyra exemplum mox videbimus. Nolim mihi obici tot urbium exempla, quae uno eodemque consilio tetradrachma Alexandri M. inter se simillima signavere. Etenim in his certa alia habemus indicia, fuisse diversis locis percussa, v. g. additas literas Phoenicias, quae Phoeniciam eorum patriam eloquuntur, vel in numis Aradi notas arithmeticas huic urbi familiares, ac plura alia; deinde poterat in urbibus unius imperio obnoxiiis facile monetaria aliqua lex statui, ad quam sese omnes accommodarent, non item in iis, quae nullis legibus, nisi suis, tenebantur.

CAPUT V.

continens catalogum urbium cum typis Corinthiis.

Praemonendum hoc loco iterum, me in hunc censum admittere solum eos numos, qui sunt didrachma, et hinc caput Palladis, illinc Pegasus, et pro Phoenicio Φ urbis nomen sistunt, verbo ut absolvam, qui totius ejusdem plane sunt rationis, qualis sunt ii, de quibus hactenus agere institueram, quique per

hunc ipsum consensum Corinthum metropolin constituentur.

Horum alii urbem plane eloquuntur, ut $\Delta\text{OKP}\Omega\text{N}$, alii compendio, ut ΔTP . Parcius alii unicam tantum literam, ut A. Δ ., aut duas, ut AN., et saepe monogrammate ligatas indulgent. Sicut hae literae principia similium urbium coloniarum, an aliud notent, nequaquam proclive decidere; nullo enim pacto adfensero Havercampo, qui is indicari amphipolos, Jovis apud Syracusas mibistros, conjicit ¹⁾, ad similia commenta necessario adactus, cum per opus illud frequentius magno hiatu promitteret, se abscondita quaeque rimaturum, et quae alii modestius ignorare sese profitentur, explicaturum. Harum catalogum coloniarum jam olim edidi ²⁾, quem hic, sed compendio, restituo, in nonnullis tamen auctiorem.

Actium.

AKTIOT. Caput Palladis. χ Pegasus, infra ANA. in monogrammate. AR. II. (Muf. Caes. Pellerin.)

Numos similes recte Actium ab Apollinis templo inclytum indicare statuit Pellerinius ³⁾. Literae ANA. videntur notare agrum *Anactorium*, in quo secundum Thucydidem situm Actium. Teste Strabone totus hic tractus colonos Co-

¹⁾ in Parutam p. 372.

²⁾ Num. vet. p. 171.

³⁾ Rec. I. p. 86.

rinthios recepit ducibus Cypselo et Gar-
gaso ¹⁾).

Alyzia.

ΑΛΤ. *Caput Palladis.* ☿ *Pegasus.* AR. II. (Mus. Caef.)

Vrbs Acarnaniae testibus veteribus, quos alias citavi. Majorem Acarnaniae partem a Corinthiis habitatam mox diximus.

Ambracia.

ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Caput Palladis.* ☿ *Pegasus.* AR. II. (Mus. Caef.)

ΑΜΠΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Caput Palladis, pone fax ardens.* ☿ *Pegasus, infra A.* AR. II. (Mus. Card. Borgia.)

Fuisse Ambraciam Epiri certam Corinthi coloniam, multi veteres prodidere, quorum testimonia vide in meis Numis vet. p. 123. De scriptura ΑΜΠΡΑΚΙΩΤΑΝ egimus in numis Ambraciae. *Amphilochia, Argos Amphilochium.*

ΑΜΦΙΛ. vel: ΑΡΓΕΙΛ. vel: ΑΡΓΙΩΝ. *Caput Palladis.* ☿ *Pegasus, juxta variae literae, vel sigilla.* AR. II. (Mus. Caef. Pellerin.)

Acarnaniae portio *Amphilochia* vocabatur, cujus caput erat Argos Amphilochium sic dictum ab Amphilochio Amphiarai F. Argivo, qui post bellum Trojanum in sinu Ambracio urbem condidit, et de patriae nomine Argos appellavit ²⁾. In simili Goltzii numo est plene ΑΜΦΙΛΑΟΧΙΩΝ.

Anactorium.

ΑΝΑΚΤΟΡΙΩΝ. *Caput Palladis, po-*

ne astrum. ☿ *Pegasus.* AR. II. (Pellerin.)

Fuit Anactorium et portio Acarnaniae, in qua situm Actium, et eodem nomine urbs. Eodem etiam revocandos conjeci numos similes, qui literas ΑΝ. vel solutas, vel sigla nexas offerunt, motus praecipue eo; quod in his plerumque aliquod Apollinis attributum, tripus, lyra, cortina conspicitur. Fuit autem Anactorius ager Apollini sacer.

Corcyra.

ΚΟΡ. *Caput Palladis, pone vas.* ☿ *Pegasus.* AR. II. (Pellerin.)

Haec, etsi certa Corinthi colonia, suam tamen metropolin, quod perpetuis cum hac bellis collidebatur, aperte est inficiata, obtentu, ab antiquis se Phaeacibus esse oriundam. Quare neglexit etiam consueta sacra aliarum coloniarum more Corinthum mittere. Vide de hoc argumento Thucydidem ³⁾, et Diodorum ⁴⁾. Pellerinius adlatum numum Corinthum refert, utrum recte, ambigo. Nam Corinthum matrem satis puto indicatam in numis iis, qui elementum Ϟ offerunt, obvios vero habemus autonomos Corcyrae, in quibus haec iisdem literis ΚΟΡ. utitur. Ceterum illi sententiae, quae numum hunc Corcyram refert, non obest, quod ea coloniam Corinthum palam est dedignata. Nam si, ut dixi, numi similes lignati sunt Syraculis, penes has stetit judicium, utrum haec quoque Corinthi coloniis sit accen-

i) L. X. p. 45*.

k) Thucyd. L. II. p. 141.

l) L. I. c. 25.

m) L. XII.

fenda. Sed docemur etiam copiosis Corcyrae numis autonomis, in quibus Pegasus frequens typus, fuisse tempus, quo, ut lubrica fuerunt Graecorum ingenia, placuit Corinthum matrem agnoscere.

Dyrrhachium.

ΔΤΡ. *Caput Palladis, pone clava.* X Pegasus. *In aliis pone caput Palladis tantum, et clava.* AR. II. (Mus. Caef.)

Fuit Dyrrhachium Corcyrensiū quidem colonia, sed ejus deducendae auctorem habuit Phalium genere Corinthium et ab Hercule oriundum, cumque Dyrrhacheni a finitimis vexati metropolis Corcyrae opem frustra implorassent, ad Corinthum sese, tanquam suam ἀναδελφὴν metropolin verterunt, ut auctor est Thucydides ^{a)}. Clava ad Phalium ab Hercule, ut dixi, oriundum adludit. Quin et Herculem ab oppidanis pro conditore cultum scripsit Appianus. (Bell. civ. L. II. c. 39.)

Leucas.

ΛΕΤ. ΛΕΤΚΑΔ. *Caput Palladis.* X Pegasus. AR. II. (Mus. Caef.)

Insula Acarnaniae fere adhaerens, et certa Corinthi colonia teste Thucydide ^{o)}, et Plutarcho ^{r)}.

Locri.

ΛΟΚΡΩΝ. *Caput Palladis.* X Pegasus. AR. II. AE. II. (Mus. Caef.)

Cum in Graecia propria essent Locri Opuntii, Epicnemidii, Ozolae, in Italia Epizephyrii, implexa quaeestio, qui-

nam ex tot diversis populis communi hoc ΛΟΚΡΩΝ nom ine intelligantur. Pellerinius in Locros Ozolas inclinat ^{q)}, neque alienum me ab hac sententia olim sum professus ^{r)}. Novissime cl. Neumanus planissime sese demonstrasse existimavit, Epizephyriis hos tribuendos esse numos capto argumento ex narratione III. Cononis, quem citat Photius ^{q)}. Cononis verba sunt agentis de Scheria insula subinde Corcyra dicta: *Mortuo Phaeace insulae rege filii Alcinous et Locrus inter se diffidentes in has tandem conditiones consensere: regnum in Phaeacide obtineret Alcinous, Locrus cum pretiosa suppellectile et parte gentis insula excederet. Ei in Italiam delato Latinus Italorum rex non modo hospitium prae-buit, sed filiam quoque Laurinam uxorem dedit. Quare Phaeaces hos Italiae Locros cognatione secum conjunctos profitebantur.* Ex his ita concludit Neumanus: erant igitur Locrenses genere Corcyraei, Corcyraei omnium confessione Corinthii, ergo manibus tenemus rationem, cur Locrenses isti Corinthios in numis natales fuerint professi ^{r)}. Sed enim juvat inquirere, quantum momenti huic insit argumento, quem in finem necesse est duo capita in examen vocare, I. utrum haec Cononis narratio aliquid habeat probabilitatis, II. an etiam hac admitta illud, quod vir eruditus intendit, possit adfirmari.

I. Quoscunque habemus scriptores

n) L. XII. c. 30. o) L. I. c. 30. p in Themistocle. q) Rec. I. p. 97. r) Num. 70. p. 97. s) Cod. 186. t) Num. pop p. 36.

gravissimos, in eo consentiunt omnes, eundem Photium s), Epizephyrios, quoties bella gerunt, semper Ajaci locum in acie relinquere, tanquam ipse in acie pugnaret. A Locris Ozolis exstitisse Epizephyrios, diserte Strabo addito etiam duce Evanthe, factumque istud paullo post Crotonem, et Syraculas conditas. Idem confirmat Dionysius Periegetes, ejusque commentator Eustathius, t). Denique Scymnus, quem jam supra pro Opuntiis stetit diximus, mox versu sequente sic: *Εἴροι δὲ Λοκρῶν παρὰ τῶν ἐν Ὀζολῶς, αὐτοὶ δὲ Ὀζολῶς ἀγούσιν αὐτῶν αὐτῶν*, at alii oriundos ajunt a Locris Ozolis. Sed audiamus alteram ipsorum confessionem Locrorum, quam ab illis ipsis accepisse sese profitetur Polybius, qui cum ea gente multus erat, sibi que eam propter magna beneficia obstrictam habuit d). Narrat is, sese etiam amicitia cum Locris conjunctum non tamen cunctatum confirmare ea omnia, quae de origine hujus coloniae Aristoteles multo veriora memoriae prodidit, quam quae Timaeus. Addit, Locrenses fateri ipsos, hanc se a patribus quoque traditam accepisse de sua colonia famam, cujus memineral Aristoteles. Eam hoc loco dissimulat Polybius, sed paucis, comme morat alibi e), laxius deinde enarratam ab Eustathio f), Locros nimirum hos, cum servili antea conditione apud Ozolas essent, heris belli causa ab hostibus cum horum uxoribus congressos, poenae metu cum iis ipsis, quibus vim pertulerant, solum vertisse, et sedem apud

u) L. VI. p. m. 397.

x) v. 315.

y) Aen. III. v. 399.

z) Metam. L. XV. v. 705.

a) L. III. c. 19.

b) Narrat. XVIII.

c) ad vers. 365.

d) Hist. L. XII. c. 3.

e) Ex-

cerpt. de Virt. L. XII. sub init.

f) ad Dionys. v. 365.

Zephyrium fixisse. Haec utut genti iade-
cora ut ausi non sunt plane inficiari,
ita non dubitaverunt adferere, ex cen-
tum iis familiis, ex quibus oraculi mo-
nitu virgines Ilium mittendae sorte le-
gebantur, mulieres nonnullas secum in
novam hanc coloniam profectas, qua-
rum posterii in praecipuo apud Epize-
phyrios honore cenfebantur. At constat,
særale illud virginum tributum in mille
annos porrigendum Locrensis Graecis
fuisse imperatum ad placandam Miner-
vam, cujus sacerdotem Cassandra cor-
um dux Ajax apud Ilium vitiaverat,
ut obiter narrat Plutarchus^{g)}, Stra-
bo^{h)}, et copiosius Tzetzesⁱ⁾. Ergo cum
tot, tamque gravia habeamus testimo-
nia, et insuper, quod maximi pu-
tandum, ipsam indigenarum confessio-
nem de hujus ortu coloniae, quis ferat
Cononem, Locris his originem ex Phae-
acide reliquis omnibus ignotam tribuen-
tem, et, ut vidimus, narrato honore
Ajaci ab his ipsis habito sibi ipsi con-
tradicentem? Neque vero etiam audien-
dus Pausanias, qui forte etiam audien-
dus Laconiae colonos facit^{k)}, etsi
ut dictum, alibi eorum cum Opuntiis
adfinitatem profiteretur.

II. At demus aliquid Cononi gram-
matico, secutumque famam obscuri no-
minis, et undecunque haustum. Tamen
si vera, tantum abest, ut Locrensi-
um Corinthiis per Corcyraeos nexum
stabiliat, ut etiam rectissime evertat.

Ipsi Conone teste Locri a Phaeacibus
oriundi, et cum his fuerit cognati. At
quid Phaeacibus cum adventitiis Corin-
thiis, novo populo, sero admodum, ex
quo praetensa haec Locri migratio con-
tigit, ex Isthmo in Scheriam delato, et
quidem teste Timaeo sexto demum post
Troica saeculo^{l)}? Qua ergo prolepteo
licentia dici potest aut Phaeax rex Cor-
cyrae, aut Locrenses Corcyraei? Sin
illud, permillum etiam nobis putabi-
mus, Gallograecos appellare Francos,
quoniam hi Gallis succedere, quorum
Gallograeci fuerit coloni, quo modo le-
pide dixit Constantinus Porphyrogeni-
tus: δι δε Γαλαται αποικοι ειναι των Φραγ-
γων. (de Them. L. I. them. 6.) Ipse
Conon paullo altius veras appellationes
recte secundum tempora digere. Ait,
insulam dictam Scheriam, incolas Phae-
aces, αυτοχθονας, et sic dictos ex nomi-
ne regis veteris, υστερον, continuo sub-
jicit, επωκησαν αυτην μοιρα Κορινθιων, και
ΤΟΤΕ ονομα εις Κερκυραν μεταβαλε, serius,
incoluit eam pars Corinthiorum, et ΤΚΜ.
Corcyra dici coepit. Igitur ex quo Scher-
iam ingressi sunt Corinthii, cessavit
omnis Locrorum cum novis incolis ne-
xus, Phaeacibus, per quos cognatio se-
tit, aut deletis, aut extrusis. Quia si si-
des Plutarcho, quo tempore hostili ani-
mo in Corcyram ingressi sunt Corinthii,
eam non amplius Phaeaces, sed Ere-
trientes Euboeae tenuerunt^{m)}. Perperam
Neumannus Dyrrhachenos in exemplum

g) T. II. p. m. 557.

h) L. XIII. p. m. 896.

i) ad Lycophr. v. 1141.

k) L. III.

e. 3.

l) Schol. Apollonii ad L. IV. v. 1216.

m) Quaest. Graec.

vocat. At horum causa quam immane dispar! Dyrrhacheni matrem agnovere Corcyram, et per hanc aviam Corinthum. Locri, si Cononi fides, matrem Phaeaciam, verum per hanc an et aviam Corinthum?

Ex his efficitur, hanc Cononis narrationem, ut principio dixi, non modo non probare, sed inficiari etiam Epizephyrios Corinthi colonos. Non tamen negavero, posse numos sic inscriptos ad hos Italiae Locros pertinere, etsi de nexu hos inter, et Corinthios nihil aperte conflet. Sed eundem etiam in Tauromenitarum numis ignoramus. Favet Epizephyriis, quod, ut recte advertit Neumannus, in numis similibus, sed aeneis, comparet monogramma ΑΓ., quod idem non raro in certis aliis eorum numis conspicitur. Aiebam aeneis, nam argentei hujus classis eo carent, et recte istud secundum conjecturam meam, qua verisimile dicebam, didrachma omnia hujus argumenti apud Syracusas signata. Quare numis aeneis, qui apud ipsos Locros malleum subiere, potuit haec nota domestica imprimi, sed ejus expertes fuere argentei, qui fuere opus officinae Syracusanae.

Lyfimachia.

ΑΤΣΙ. *Caput Palladis, pone AN. et candelabrum. X Pegasus, et AN. in monogrammate.* AR. (Hunter.)

Lyfimachiam Aetoliae hunc numum refert Combis.

Naupactus.

NAT. *Caput Palladis, pone AN. X Pegasus, infra AN. AR. II.* (Pellerin. Lettres p. 200.)

Dubitabam olim propter insertum bis monogramma AN., quo verisimilius Anactorium indicari censebam, tum quod in simillimo altero musei Caesarei pro NAT. luculentum NTΣ. legitur, utrum vere, quod Pellerinius volebat, Naupactus Aetoliae hac inscriptione notetur^{a)}. Neque vero etiam constat, fuisse Naupactum a Corinthiis habitatum. Quare compendia NAT. et NTΣ. aliorum videntur accipienda.

Syracusae.

ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ *typis solitis.* AR. II.

De hac Corinthi colonia post ea, quae jam dicta sunt, nihil attinet monere. Apud Theocritum mulier Syracusana molesto cuiquam peregrino sic respondet^{b)}:

Ως ἰδὼς καὶ τὸ το, Κορινθιαὶ εἶμερ ἀνῶθεν,
Ως καὶ ὁ Βελλεροφῶν. Πελοποννησιστὶ
λαλευμεν.

*Vt noveris et istud, Corinthiae sumus
ex vetere stirpe,*

Aequae ac Bellerophon. Peloponnesse loquimur.

Tauromenium.

TATPOMENITAN. *Caput Palladis. X Pegasus.* AR. II. AE. II. (Torremuzza.)

Quis fuerit Tauromenio Siciliae cum Corintho nexus, ignoro. Forte peractus est per Syracusanos. Quid veteres de Tauromenii ortu, et progressu prodiderint, in ejus moneta differuimus.

a) Num. vet. p. 127.

b) Id. XV, v. 91

Thyreum.

Caput Palladis. Ξ ΘΤΡ. in alio ΘΤ.
Pegasus. AR. II. (Mus. Caes.)

Acarnaniae urbes passim fuisse a Corinthiis frequentatas, satis in praecedentibus vidimus.

P A T R A E.

Vrbs nobilis, et numorum dives.

Autonomi.

Epigraphe aut ΠΑΤΡΕΩΝ, aut pro hoc monogramma quod resolvitur commodè in literas ΠΑΤΡΕ., atque idem monogramma etiam, quando urbis nomen jam inscriptum est, aream tamen averfae occupat.

Caput Jovis laur. Ξ ΑΓΤC. ΑΙCΧΡΙΩ. ΝΟC. ΠΑΤΡΕ. in monogrammate, omnia intra coronam. AR. III. (Mus. Caes.)

Hae drachmae similes sunt iis, quas communi Achaiae nomine magno numero signatos supra diximus. Similem tam fabrica, quam literarum forma descripsimus etiam in moneta Aegii, ex quo apparet, utriusque aetatem convenire.

* * *

Caput Herculis laur. Ξ ΜΗΤΡΟΔΩ. ΠΟC. ΜΕΝΕΚΛΕΟC. ΠΑΤΡΕΩΝ. *Pallas gradiens d. hastam, f. clypeum, in area noctuu, et dictum monogramma.* AE. II. (Mus. Caes.)

Frequentiores sunt numi similes variante tantum magifratu.

ΠΑΤΡΕΩΝ. *Monticulus inter duas spicas, omnia intra coronam hederaceam.* Ξ ΞΕΝΟΦΑΝΤΟC. CΩCΙCΤΡΑ. ΤΟΤ. *Vir habitu curto stans d. elata . . f. - - in area solitum monogramma.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Narrat Polybius^{p)}, Patrensum urbi imminuisse montem, dictum Παναχαϊκον. Nomen ipsum docet, eum toti Achaeorum conventui sacrum fuisse, ut supra Homagyrium Jovem, et Panachaeam Cererem vidimus, quae adeo causa existit ejus in moneta domestica celebrandi.

* * *

Begerus huc vocavit numos argenteos inscriptos ΠΑΤΡΑΟΤ, quo nomine indicari Patrem Patrarum conditorem credidit^{q)}, quam sententiam impugnatam vide in meis Numis vet. p. 221., suntque hi numi adhuc incertae patriae. AR. RR. AE. R.

Imperatorii.

Numi Graeci hujus classis cum capite Claudii, et inscripti ΠΑΤΡ. vel ΠΑΤΡΩΝ a Vaillantio, aliisque jussu numero sunt editi, et his Patris tribut; verum has literas esse principium vocabuli ΠΑΤΡΩΝΟΣ, hosque numos restituendos Nicaeae, vel Nicomediae Bithyniae, in harum urbium numis docetur.

p) Hist. V. c. 30.

q) Thef. Gr. T. I. p. 283.

Alium inscriptum: NEPQN. ΠΑΤΡΕΩΝ vide mox infra.

Coloniae numi frequentissimi habentur ab Augusto coloniae parente usque ad Gordianum. Urbs primum condita ab Eumelo, qui atandi modum a Triptolemo edoctus urbem vocavit Αγοα, nimirum ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς γῆς. Nomen immutavit Patreus Agenoris nepos, qui deturbatis ex hoc tractu Ionibus Aroen amplificavit, eique de se *Patrarum* nomen indidit. Post Actiacam victoriam Augustus copias militares, tum et vicinarum urbium incolas Patras deduxit additis coloniae juribus. Haec ex Pautania¹⁾, et Strabone²⁾. Eusebius in Chronico deductam coloniam definit anno III. Olympiadis CXCI. seu V. C. 740. Ex his iudiciis Seguinus sensum epigraphes in his numis passim obviae: COL. A. A. P. affecutus est, nempe primum A. *Augusta* a conditore Augusto, alterum A. priorem urbis appellationem *Aroen*, P. nomen recentius *Patras* notat³⁾.

Epigraphe: COL. A. A. P. quae ab Augusto ad Claudium valuit, sub hoc aucta est, et deinceps scribi coepit: COL. A. A. PA. PAT. PATR. PATRAE. PATRENS. In numis Neronis frequentius C. P., quos huc pertinere arguunt numi: ADVENTVS. AVGVSTI. typo triremis, et IVPPITER. LIBERATOR typo Jovis stantis d. aquilam tenentis,

de quo mox, quae inscriptiones et typi sunt etiam in Neronianis vicinae Corinthi numis. Pro C. P. a nonnullis olim lectum G. P. et explicatum in *Graecia Paragrata*⁴⁾, quod jam nemo credit. In numo Neronis est: GEN. COL. NER. PAT. typo Genii, sacrificantis, exemplo ab eadem Corintho sumpto.

Augustorum inscriptiones saepe ad modum monetae Romanae sunt. Sic Augustus dicitur: PATER. PATRIAE. In numis Domitiani additur numerus trib. potestatis.

Typi illustratores IVPPITER. LIBERATOR. *Juppiter nudus stans d. aquilam, s. hastam*. Neronis. (Vaill.)

Eadem aversa existat etiam in Neronianis coloniae Corinthi, ad quos pherservavimus, Jovem hunc Liberatorem illatum Achaiae urbium numis sub Nerone signatis, quod hic Achaiae libertate donavit. Ad idem argumentum pertinet numus:

NEPQN. ΠΑΤΡΕΩΝ. *Nero togatus stans in templo distyle d. clata*. X. NEPQN. ΠΑΤΡΕΩΝ. *Libertas stans d. pileum*. AE. II.

Sic numum restituendum duxi, collatis exemplis tribus hactenus editis, quorum singula aliquam labem traxere. Ea vide apud Vaillantium⁵⁾, Theupoli⁶⁾, et Morellium⁷⁾. Proponitur in antica Nero gestu libertatem palam dispensantis, ac insignis hujus causa beneficii in templo numinis instar collocatus.

¹⁾ in Achaic. art. 72.

²⁾ L. VI. Num. Graec. p. 17.

³⁾ Sel. num. p. 114. pag. 848.

⁴⁾ Mem. Trev. in Apr. 1703. ⁵⁾ Imp. T. II. p. 120.

Aversa concessum ipsam libertatem depraedicat. Neque adeo mirum, Patrenses, qui inde ab Augusto nonnisi coloniae nomine numos signavere, modo ab lege ordinaria discessisse, et in communi laetitia heterogeneous hunc numum emisisse, qui veteris libertatis postliminio reducis argumentum contineret.

re eidem adclamatum quoque fuisse: Νερωσι τῶ Ἡρακλεῖ δ). Vide de hoc plura in numis Neronis. Cum M. Antonius Patris ageret, arsit templum Herculis, malo istud omine, quod is Hercules abnepos fuit *).

DIANA. LAPHRIA. *Diana venatrix stans*, in numis Neronis, et Domitiani. (Vaill.)

Et si in his coloniae hujus nomen abest, tamen jure huc referuntur. Diana hoc nomine templum Patris habuit, in quo servabatur ejus signum, quod ademptum Aetolis Augustus Patrensis concessit, re ipsa venatricis habitu effictum, ut narrat Pausanias *). Ad ejusdem Dianae Laphriae cultum pertinet typus in numo M. Aur. lii, quem exhibuit Vaillantius. Sedit is *Mulierem cervorum bigis vectam*. Eum vir eruditus praeclare ex Pausania explicat docente, in quodam Dianae festo apud Patrenses virginem ejus sacerdotem in cervorum bigis vehi b).

HERCVLI. AVGVSTO. *Hercules stans*, in numo Neronis. (Morelli Impp.)

Erudite ad hunc numum observat Havercampus ex Suetonio c), voluisse Neronem etiam imitari Herculis facta. Qua-

PORTVS. FRVCTIF. P. R. C. P.

Vir seminudus stans d. gubernaculum, f. cornucopiae, Neronis. (Liebe Goth. p. 420)

Numus insignis propter singularem inscriptionem, qua Patrensem portus, nullo, si Strabonem audias, merito illustri, *portus fructifer P. R.* appellatur. Imaginem ejus portus insuper offert numus Commodi apud Sponium d).

LIBERIS. AVG. *Capita tria, quorum medium Britannici, alterum Octaviae, tertium Antoniae, infra duplex cornucopiae*, Claudii. (Vaill.)

Fuere hi tres liberi Claudii, de quibus vide numos hujus Augusti.

XXII. *scriptum juxta aquilam legionariam inter duo signa militaria*, in numis variorum Augg. (Muf. Caes. Vaill.)

Docent hi numi, Augustum veteranos legionis XXII. Patras deduxisse.

INDVLGENTIAE. AVG. MONETA.

a) in Achaie. b) L. VII. c. 13. c) Cap. 53. d) Dio L. LXIII. e) Ptolearch. in Ant. f) Voyage T. III. p. 174.

(Vol. II.)

IMPETRATA. *Caput muliebre velatum.* X CAESARI. AVG. COL. A. A. P. *Augustus in quadrigis triumphalibus.* (Se-
guin Sel. num. p. 114. Vaill.)

De capite anticae Seguinus nihil pronuntiat. Vaillantius in eo certum Liviae caput videt ²⁾. Credam verius, esse caput ipsius *Indulgentiae*, perinde ac *Clementiam*, *Moderationem*, *Libertatem* etc. typo capitis muliebris, et quidem etiam plerumque velati circum Augulli aetatem proponi videmus. Omnino istud persuadet formula INDVLGENTIAE. AVG., quae votiva est, ut CLEMEN-
TIAE, MODERATIONI in numis Tiberii Romanis, CONSTANTIAE. AV-
GVSTI in numis Antoniae.

* * *

Silenus stans, in numo Hadriani. (Arigoni.)

Typus obuius in coloniarum numis, de quo agemus alibi.

* * *

Magistratum colonia haec non inscripsit. Cleandrum Iivirum quidem nobis fuit Vaillantius in numo Neronis, sed hic certe est Corinthi, ut colligi potest ex numis similibus musei Caesarei, Liebei ³⁾, et Theupoli.

* * *

Nomen ab imperatoribus. Ab *Augusto* conditore, ut dictum. A *Nerone* NERONIANA. Patrae sese Neronis honori per-

quam addictas professae sunt, quod praeterea docent copiosi numi adhuc superstites cum Neronis effigie, quos plerosque collectos vide apud Morellium. Causa adfectus haud dubia, quod Nero Achaïam libertate donavit, de quo vide, quae diximus in moneta Carinthis coloniae.

AE. C.

PEIRA.

Obscurae huic urbi Combis tribuendos putavit argenteos Hunterianos inscriptos ΠΕΙΡΑ, sed de quibus iudicabimus in moneta Sinopes Paphlagoniae.

PELLENE.

Ad sinum Corinthiacum.

Imperatorium

Catacallae edidit Haymius: (T. II. p. m. 323.)

ΠΕΛΛΗΝΕΩΝ. *Diana venatrix.*

Haec epigraphe conspirat cum scriptoribus Graecis, quibus haec vrbs Πέλλα λέγεται dicitur. Quod monere necesse fuit, nam Pellerinius Domnae numum edidit: ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ typo Palladis, eumque eidem Achaïae urbi tribuit ¹⁾. Praeterquam quod verisimile non est, Pellenenses in numis una eademque aetate signatis sic variasse, ut alios ΠΕΛΛΗΝΕΩΝ, alios ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ inscriberent, ad haec nulla sit ratio, numum cum posteriore hac epigraphe Pellenae Achaïae tribuendi, cum Plinius

g) Colon. p. 52.

h) pag. 419.

i) Rec. III. p. 192.

Pallenen memoret in Arcadia sitam, cum quo nomine το ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ recte componitur, animadvertit etiam scholiastes Apollonii ^{h)}: ἡ Αἰαῖκη Πελλήνη δια τῆς Ε, ἡ δὲ ἑτέρα ἡ τῆς Ἀρκადίας δια τῆς Α γράφεται Παλλήνη, ut adeo numus Pellerinianus jure in Arcadiam revocandus sit, aut, si malis, in Laconiam, nam Pallenes Laconiae meminit Diodorus ⁱ⁾, nisi una eademque est urbs, finibus, ut saepe factum, confusis. At misere peccat idem scholiasta, dum continuo addit: Αἰαῖς δὲ μέρος τῆς Θεσσαλίας, ἐς ἣν Πελλήνη, *Achais vero pars est Thessaliae, in qua sita Pellene*. Urbs haec Thessalica non *Pellene*, sed *Pelinna* vocabatur testibus etiam numis. Enimvero Apollonius ipse hoc loco non aliam Pellenen, quam hanc ipsam Achaicam intelligit.

AE. RRR.

PHLIVS.

Phliuntis nomine duae fuere in Peloponneso urbes, illustrior una Achaiae, tenuior altera Argolidis. Ad priorem adeo pertinere numos, quos citabo, verisimile.

Imperatorii.

In familia Severi, quos vide apud Vaillantium, Theupoli, Pellerinium. (Rec. III. p. 197.)

Epigraphe: ΦΑΙΑΙΩΝ. Errasse se aliquando putabat Cicero, cum deceptus analogia nominum Οπες, Σιπες, a

quibus flectitur Οπέντιοι, Σιπέντιοι, ipse a Φλεις flecteret Φλιέντιοι, pro Φλιασίοι, ut fatetur ipse ^{m)}. Et vero a veteribus constanter scribitur Φλιασίοις. Tamen Stephanus Ciceronem absolvit, qui alterum quoque gentile Φλιαπτιος valuisse docet.

Typus in Pelleriniano: *Aesculapius imberbis stans*. Narrat Pausanias ⁿ⁾, stetit apud Phliasios Aesculapii imberbis signum. Si ergo in hoc numo hic deus revera praeter morem imberbis est, neque Pellerinium, ut talem videret, occupavit oratio Pausaniae, ambiguum non est, numum hunc, atque etiam alios cum alio argumento, huic Achaiae Phliunti deberi.

AE. RRR.

RHYPAE.

Straboni Ρυπες, Stephano Ρυπαι, Pausaniae Ρυπων τα ἐρείπια.

Autonomi.

Caput virile laureatum incertum. X PTΨ. *Clava, pharetra, arcus intra coronam.* AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 31.)

Caput Jovis, in area lunula et Θ. X PTΨ. *Aquila fulmini insists, in area lunula.* AE. III. (Pembrock, et in meis Num. vet. p. 129.)

Numos hos huc pertinere dubium non est, cum ejus gentile Stephano sit Ρυψ. Non exstare imperatorios, nequaquam mirum, cum ejus incolas ab Augusto Patras traductos scripserit Pausanias ^{o)}.

h) ad L. I. v. 177. i) L. XV. c. 67. m) ad Attie. L. VI. ep. 2. n) L. II. p. 141. o) Achaic. p. 569.

Huc etiam Combius refert Hunteria-
um:

ΓΡΟΣΣΟΣ. *Caput Iovis. X PT. Mu-
lier stans d. pateram, f. cornucopiae.*
AE. III.

Verum hic forte tutius Rubastinis Apu-
liae tribuetur, quos vide.
AE. RR.

SICYON.

Urbs vetustate, et antiqua artium glo-
ria insignis famae.

Autonomi.

ΣΙΚΤΟΝΙΟΝ. ΑΧΑΙΟΝ. etc.

Hunc numum supra in moneta foe-
deris Achaici descriptum vide.

* * *

Haymius huc vocandos putavit nu-
mos inscriptos: ΔΗΜΗΤΡΙΕΟΝ. ΘΗΣ,
ΙΕΡΑΣ, sed quos esse alterius Deme-
triadis, in Demetriade Thessaliae monui.

* * *

Alii hactenus urbis hujus autonomi
editi non sunt, ut adeo is, quem prio-
re loco descripsi, isque tantum foede-
ris Achaici, totam illustris hujus urbis
monetam constitueret. Haud ita pridem
patronos est antiquarios nacta, ac pri-
mum quidem ego certum quoddam drach-
marum genus huc vocavi, sic tamen,
ut Sicyonem inter et Siphnum pende-
rem animi; nuper vero abbas Sestinus
rem Sicyonis numismaticam amplis ac-

cessionibus auxit, oblato numerum om-
nium, quos huc pertinere existimavit,
adcurato catalogo^{p)}. Operae pretium,
universam hanc causam in examen vo-
care, ut pateat denique, qui numi qua-
dam veri specie huc vocari possint, qui-
bus negandum civitatis jus. Ab illis or-
diamur.

*Columba volans, per aream variantes
literae, et minuta sigilla. X In medio Σ
magnum, scripto circum magistratus no-
mine, v. g. ΑΛΕΞΙΟΝ, ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ,
ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ, etc. omnia intra qua-
dratum. AR. III. (Pellerin, Hunter, Mus.
Caes. etc.)*

Primus fuit Begerus, qui numum si-
milem Maleam Laconiae adegit, reli-
quis deinde omnibus ejus oraculum se-
quentibus. Illud statuendi Begero ansam
dedit numus sic inscriptus: (Thes. Gr.
T. I. p. 439.)

ΣΜΑΕ

Iungendo igitur M magnum cum reli-
qua epigraphe ΑΛΕΩΝ, en tibi luou-
lentum *Malea*, vel *Malensium* vocabu-
lum. Verum sunt multa, quae ab hac
me sententia avertunt. I. Sicut in prae-
sente numo penes M legitur ΑΛΕΩΝ,
sic in aliis juxta legitur ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ,
vel ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ etc. Nemo certe cen-
sebit, cum his quoque nominibus, quae
sunt certa magistratuum, jugendum M.
Si ergo in his nullus est, neque esse
potest rs M cum reliqua scriptura nexus,
cur is in numo priore exigitur, et an

p) Lettere p. 148:

non το ΑΛΕΩΝ perinde esse potest magistratus nomen, atque ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ etc.? Offendit ad similem scopulum Harduinus, qui cum literas ME, nempe Messeniae δεχαισας cum magistratu ΔΙΩΝ conjungeret, inde *Medlon* Aetoliae parturivit. II. Malea promontorium tantum fuit naufragiis infame, cui adsitutum fuisse oppidum, nullus omnino veterum dixit, ne Pausanias quidem, qui pagos Laconiae singulos liberaliter descripsit, et quamvis habeamus monticularum numos, quorum oppida retinere scriptores, ut supra in Othrye Thessaliae vidimus, tamen si hi numi essent oppidi Maleae impositi, necesse est, non ignobile illud fuisse, quod tanto numero numos, et quidem argenteos ferisset. III. Rara est in Laconum rep. moneta argentea, et rara esse debuit, quia lege vetita, neque dempta Lacedaemone, cujus quoque argentei admodum rari, alterius urbis Laconicae monetam habemus argenteam; an ergo verisimile, Maleam, oppidum, si tamen existit, sane obscurum a communi hac lege exemptum?

Propositis his adversus receptam hactenus opinionem dubiis aliam lubet proponere, quam opportunis argumentis stabilire adnitur. Numi hi, prout veritas, aequae offerunt Σ ac M, ac propterea perinde est, seu legas

 ΑΛΕΩΝ
 M seu

 ΑΛΕΩΝ

Quod si conferamus numos argenteos

aliorum Peloponnesi regionum, quarum pleraeque numis suis literam nominis sui δεχαισας, eamque majore forma inscribere, videbimus in iis, reliquam scripturam majori huic literae adstitutam esse horizontalem, non in perpendiculari vergentem. Sic in numis Achaeorum:

 ΑΝ
 F

 ΑΠΙ
 ΔΑ
 ia numis
 Argivorum

 ΤΡΤ
 Α

Ex quo pronum est inferre, numos, de quibus agimus, situm exigere, ut sit Σ, non M, atque adeo tribuendus urbi a Σ incipienti. Non in solis his numis peccatum ab antiquariis suspicor. Numus Pellerinii, quem is sic proponit, M intra coronam, eumque propterea Mileto tribuit ⁹⁾, videtur vertendus sic, ut sit Σ, ac tribuendus Siphno, quod similes alii hujus insulae numi persuadent.

Et si litera Σ, et typus avis volantis videantur in insulam Siphnum, vel Seriphum invitare, tamen cum videamus, elementum illud totam numi averfam occupare, qui fuit mos Peloponneso proprius, non patior me ab hac peninsula dimoveri, ac tum nullam aliam urbem prae Sicyone malle. Nam primum credibile non est, urbem tam nobilem, et omnibus copiis abundantem non habuisse propriam monetam tum, cum sui adhuc juris esset; vidimus autem supra, nullum hactenus repertum ejus numum, praeter unius generis aeneos, sed qui non tam ad urbem, quam foe-

⁹⁾ Rec. II. p. 77.

duſ Achaicum pertinent, quod temporarium tantum fuit. Sunt vero numi praefentes tam metallo, quam pondere et fabrica ſimillimi iis, qui in Achaia cuſi fuere, cujus pars fuit Sicyon cum agro. Cum igitur in his expreſſum ſit Σ urbis litera princeps, nulli alteri urbi prae Sicyone opportunius poterunt adcommodari. Ad haec narrat Xenophon¹⁾, Sicyonios conſueviſſe clypeis ſuis inſcribere literam Σ. Ergo quo characterē uſi ſunt ad ſuos in praeliorum tumultu diſcernendos, eodem etiam videntur fuiſſe uſi ad diſcriminandam monetam ſuam ab alia aliorum Peloponneſi populorum. Haec ſi eruditis probantur, nobiliſſimae Sicyoni ſuos vindicaviſus numos uſque in hunc diem patrio ſolo extorres.

Haec ante annos minimum XII. ſcripſeram, neque dubitaveram, hanc inventati erroris ſuſpicionem in vulgato a me catalogo muſei Caſarei obiter indicare²⁾, cum me cl. Neumannus ſerius Sicyone in Siphnum abſtraxit. Et enim cum in numo aeneo Hunteriano, quem non dubitabat eſſe Siphni inſulae, legeret magiſtratum ΑΛΕΞΙΩΝ, atque idem legatur in ſimilibus argenteis, de quibus nunc agimus, jure putabat hoſ quoque Siphno reſtituendos³⁾. Quod quidem argumentum ſatis mihi validum viſum, ut ego quoque ad hanc inſulam animum adverterem, quod et ſerius ipſe profeſſus ſum⁴⁾.

Postremo cl. Seſtinus collaudato Neumanni, meoque judicio, quod a Malea hoſ numos avertimus, acriter contendit, nihil Siphno in eoſ eſſe juris, omnes ſibi Sicyonem vindicare. Super argumenta pleraque, quorum cauſa ſupra praefarendam Sicyonem dixi, commemorat etiam, certis ſibi indiciiſ conſtare, iſtud monetae argenteae genus non reperiri, niſi in vicinia veteris Sicyonis, quae hodie *Baſſica* dicitur. Validum ſane in dubiis numismaticis argumentum. Rationem Neumanni ab inſcripto magiſtratu ΑΛΕΞΙΩΝ petita, elevat ſtatuendo, hunc quoque aeneum Hunterianum eſſe Sicyonis, ſuamque adeo potius cauſam confirmari; etenim ſi hic Sicyonem patriam habet, etiam argentei eodem magiſtratu notati ad eandem erunt urbem vocandi.

Quod meum ſit in univerſa hac cauſa judicium, paucis expediam. Nullus jam dubito, quod pridem conjeceram, omnes hoſ argenteos majore Σ notatos Sicyonem revocandos. Praeter argumenta, quae attuli, eaque, ut reor, omnino ſolida, etiam locus, in quo eoſ reperiri teſtatur Seſtinus, magnum adfert momentum. Atque haec omnia ſimul ſumpta tam mihi videntur valida, ut argumentum a vocabulo ΑΛΕΞΙΩΝ captum, quod Neumanni fortiffimum eſt, omnem videatur amittere auctoritatem. Etenim ſi aenei hi numi ex Seſtini ſententia ſunt Sicyonis, Siphnus

¹⁾ Hiſt. L. IV. p. m. 523.
loge I. p. 30.

²⁾ P. I. p. 121.

³⁾ Num. pop. P. II. p. 221.

⁴⁾ Syl-

omne in hos numos jus amisit. Quod si permittamus etiam in Siphni eum moneta censendum, non video, cur non etiam Sicyon magistratum habere poterit, cui nomen esset ΑΛΕΞΙΩΝ. Denique haec sribenti occurrit pro Sicyone argumentum alterum a dialecto petittum. Video enim, magistratum in his argenteis nomina scripta esse Dorice, ut: ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ, - ΑΤΠΑΔΑΣ etc. Sicyonios, quia Achaei, fuisse Diores, constat, verum hactenus neque ex scriptoribus, neque monumentis aliis constat, Siphnios ex Porum fuisse profapia.

Ex iisdem causis Sicyonis erit numus sequens:

Columba volans. X Σ intra quadratum.
AR. II. (Mus. Caes.)

Numum hunc olim edidi, sed, ut dixi, Siphno tum tribuendum putavi^{x)}. Est ergo Sicyonis nostrae, idque habet meriti, quod numos hujus argumenti hactenus cognitos antiquitate praestat.

* * *

Hactenus cum mihi cum cl. Sessini dictatis convenerit, non mihi idem cum reliquis ejus praeceptis iudicium. Etenim huc numos adigit, quos sibi Siphni vindicant jure, quam qui optimo, atque item alios, de quibus dubitari adhuc potest, utrum Sicyoni prae Siphno po-

tiora sint jura. Sed haec opportunius in Siphni moneta disputabuntur.

AR. R. AE. RRR.

Imperatorii.

Inscripti ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ cusi sub Domitiano, et per Severi imperium. Eos hactenus cognitos ex Vaillantio aliisque collegit et descripsit cl. Sessinus.

Typi plerumque sunt variorum numinum, Bacchi, Apollinis Actii, Aesculapii, Palladis, Sarapidis, Cupidinis, qui alatus fiat, d. facem inversam tenens, f. brachio caput sustentans etc.

* * *

Goltzius in Thesauro suo, opere, si quod aliud, exiguae fidei, Tiberii numum edidit: ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΤ, cujus fidem elevavit Harduinus^{y)}, sed defendit Paciaudus^{z)}. Verum meminisse oportet, vix unam alteramve Europae urbem sese in numis scripsisse Ιεραν, nullam Ασολον. Cum tamen testetur Paciaudus, similem sibi omnino numum alias conspectum, ejus sane viri testimonium continuo non repudiabimus, propter tamen rei insolentiam novo is examini esset subjiciendus, praecipue cum per totum eum tractum non constet ex adcuratis catalogis Tiberio dedicatum numum.

AE. RR.

E L I S.

Habuisse Eleos propriam univerfae genti monetam, nisi ea ad urbem ejusdem nominis pertinuit, testantur numi certi imperatorii, Vtrum essent ejus regionis

x) Sylloge I. p. 30.

y) Num. urb. illustr.

z) Mon. Pelop. p. 160.

autonomi, continuo inquiretur. Ceterum nequaquam mirum, paucos exstare numos certos oppidorum in Elide sitorum, quando ex Polybio constat, Eleos ex vetere suo instituto non facile in civitates coivisse, sed ruri suo fere adfixos vitam agrestem et pastoritiam praehabuisse, contentos opibus, quas culti adhaec agri obtulere^{a)}.

Autonomi.

Aeneum III. formae, in quo hinc *Caput bovis*, illinc H. nullo alio typo visitur, Khellius huc vocandum censuit^{b)}. Conjecturam firmat mos in Peloponnesi populis receptus, quo nomen suum una alterave solum litera eos notasse constat. Illud si verum, tanto magis huc ducendus erit aeneus item III. formae, in quo hinc *Caput Iovis*, illinc idem H intra coronam, quem Pellerinius nulla certa ratione Heracleae Bithyniae tribuit^{c)}. Jovis Olympii in Elide cultus notissimus, cujus item caput in certo Eleorum numo Severi cernitur, averfam vero juvat numus Hadriani editus a Patino ex Thesaurο Mauroceno^{d)}, in quo plenum HAEION intra coronam, quo numo praeunte etiam alter Antonini Pii musei Caesarei, in quo item solum H intra coronam, eandem Elidem videtur respicere. Corona facile ludos Olympios in his numis notat.

Autonomum cūm pleniore epigraphe edidit Pellerinius^{e)}: *Caput Cereris ve-*

latum, et spicis coronatum. Ξ ΕΛΕΙΔΙΟΝ. Lyra. AE. III. Hunc Elidi tribui posse timide conjectat; nam etsi prima Elidis litera soleat esse H, poterat tamen numus signari tum, cum id elementum nondum fuit ab Eleis receptum; deinde teste Stephano Elidis gentile etiam fuit Ηλιδιος. Sed enim numus tam remoti aevi non videtur esse, ut τϱ H locus esse nondum potuerit, ut revera utrumque Ε sinuatum recentius opus arguit; sin operis vetustioris, tum verisimiliter neque Ω adhuc fuisset inductum, et legeremus scriptum ΕΛΕΙΔΙΟΝ. Dein constat, secundam syllabam in Ηλιδος semper corripī; quare hoc loco diphthongus EI stare nequit, secundum quam legem et a Stephano scribitur Ηλιδιος, non Ηλιδος. His motus rationibus coepi dubitare de numi lectione, et cum in multis Italicis numos cetera simillimos reperissem, sed inscriptos MEAITAION, olim suspicabar, eandem epigraphen in numo Pelleriniano contineri^{f)}. Graviter istud iudicium tulit Pellerinius, et in postremo suo opere lectionem suam confirmavit, testatus iterum, numum suum esse integerrimum^{g)}. Quod si revera ita habet, videant eruditi, an tamen Elidi tribui possit hic numus spectata insolente regionis inscriptione.

Inter haec exiit vir quidam eruditus, qui monet Eleae inopiam illustriorum numorum accessione posse levare existimavit. In volumine I. prae-

a) Hist. IV. c. 73.

b) Adpendic. I. p. 33.

c) Rec. II. p. 23.

d) Pag. 56.

e) Suppl. I. p. 23.

f) Num. vet. p. 129.

g) Addit. p. 28.

sentis operis pag. 90 vulgavi numos inscriptos FA., vel plenius FAΔEIΩN, quos hactenus omnes fere artis nostrae magistri Faleriae Etruriae urbi, aut Faliscis, in quibus ea sita fuit, inde a Goltzio tribuendos putavere. Atque horum ego sententiam in hunc diem secutus sum, non quod plane ignorarem difficultates, quae ei videntur adversari, sed partim, quod typi in his numis obvii ex Faliscorum historia commode possunt explicari, partim quod hactenus ii, qui aliam ispatriam adsignavere, nihil idoneum attulerunt, quod ad adsensum permoveat. Prodiit nuper Londini, opus inscriptum: *An analytical Essay on the Greek Alphabet*, in quo ejus auctor *Richardus Payne* adferit, numos cum epigrapha FA., vel FAΔEIΩN nequaquam Faliscis, sed Eleis Peloponnesi tribuendos esse. Quibus vir eruditus argumentis usus fuerit, equidem ignoro; nam ex ea lubricatione, quam videre hucusque non licuit, aliud mihi non constat, nisi quantum ex Indiciis literariis Gottingensibus anni 1792 pag. 1962 intellexi. Digna res visa, in quam inquirerem, quod cum agerem, duplex mihi examen vidi esse propositum, I. utrum epigrapha FAΔEIΩN possit Faliscos indicare, II. sin minus, ad quam verisimilius urbem numi sic inscripti sint revocandi, quae nunc dubia, quam breviter potero, expedire conabor.

In enucleando dubio priore quaeritur cum primis, fueritne elementum F vetustissimo Graecorum aevo sic adhibitum, ut aequivaleret elemento Φ serius reperto, quo modo serius scriptum Ω pro OO, Η pro EE, Ξ pro KΞ, Ψ pro

(Vol. II.)

ΠΞ, Θ pro TH. Si quid valet analogia, vix videatur posse dubitari. Certum est, Latinorum alphabetum aliud non esse, quam vetustissimum Graecum, servatumque ab illis literarum ordinem, quem hoc praescripsit. Ergo character F Latinorum idem fuit cum illo, qui in Graecorum alphabeto sexto loco statuit. Fuit Latinorum F ejus naturae, ut Graeci omnis aevi, ex quo vocabulorum propria Graece scribere coeperunt, illud scripto Φ compensarent. Sic stante adhuc rep. Macedones *Fulcinium*, hominem Romanum, in numis scripsere ΦOAKINNION, cujus subinde exempla alia sunt innumera. E converso Graecorum φεγω fuit Latinorum *fero*, φυγη *fuga* etc. quin et literae F non raro usus fuit in iis quoque vocabulis, quae ex lege ordinaria aspiratam PH, quae eadem est cum Φ Graecorum, postulabant. In numis Constantii II. est TRIVMFATOR pro TRIVMPHATOR, in numis Phocae FOCAS, pro quo Graeci Φωκας, in numis Nicephori II. NICHFOR. dictus Graecis Νικηφορος, etsi Latine quoque *Phocas* et *Nicephorus* recte scriberetur. Ergo cum viderem, elementum F, quia captum ex alphabeto Graeco, non modo Graecae esse prosapiae, sed etiam ejusdem cum Φ potentiae, non dubitabam, factum nonnunquam, ut in Graecis pro Φ antique scriberetur F, quemadmodum antique pro Kappa positum fuit Koph, et in numis pro KPOTΩN scriptum legitur ϙ POTON; et quemadmodum Graeci antiquato Koph in solo Kappa acquirere, sic et antiquato F solo deinceps Φ fuisse contentos ve-

L I

risimile est visum. Noveram, posse mihi objici Quintilianum, qui Ciceronem ipsum auctorem citat, (Inst. L. I. c. 4.) adferentem, testem quempiam Graecum ne primam quidem literam, quae est in vocabulo *Fundanius*, enunciare potuisse. At novi etiam, inter Φ Graecorum, et F Latinorum exiguum fuisse spectata pronuntiatione discrimen. Ait Priscianus ^{b)}: *F Aeolicum digamma, quod apud antiquissimos Latinorum eandem vim, quam apud Aeoles habuit Φ, cum autem PROPE sonum, quem nunc habet F, significabat P cum aspiratione, sic ut etiam apud veteres Graecos pro Φ, P et H. Vnde nunc quoque in Graecis nominibus antiquam scripturam servamus pro Φ, P et H ponentes, ut: ORPHEVS, PHAETHON.* In quo confiterit ea differentia a Prisciano vocabulo PROPE indicata, idem explicat alibi ⁱ⁾: *Hoc tamen scire debemus, quod non tam fixis labris est pronuntianda F, quomodo Φ, atque hoc solum interest inter F et Φ.* Et infra: (Pag. 549.) *Est aliqua in pronuntiatione ejus literae differentia F cum sono PH, ut ostendit ipsius palati pulsus, linguae, labrorum.* Lege etiam Quintilianum utriusque literae sonum discriminantem ^{k)}. Ex quo arguo, soni discrimen, atque istud perexiguum, nequaquam obitare, quominus credi possit, Latinorum F perinde ac quascunque alias literas ex vetustissimo Graecorum alphabeto depromptum fuisse. Idem suadere mihi videbatur eadem litera, quia sexto loco posi-

ta, et a Phoeniciis haud dubie inducta, sed quod argumentum latius exponam volumine IV. in tractatu de notis chronologicis. Atque hanc ego doctrinam manifesto exemplo scripti FAΛEION pro ΦAΛEION, tum et FA. in drachmis Achaeorum, FAΣT. EΤFAPA in argenteis Boeotorum, EΣTFEΔHTZ in numis Aspendi plane confirmatam conjeci, in quibus nimirum ἀρχαῖος F pro Φ positum esset, neque eam loco moveri posse, nisi quis numis FAΛEION certiore aliam patriam prae Faliscis possit assignare. Atque et si veteres artis grammaticae magistri in eo conspicerent omnes, in primaevo Graecorum alphabeto non exstitisse elementum F, sed pro hoc usurpatum Π addita aspiratione H, antequam litera Φ recepta esset, ac praeterea et si in vetustissimis quibusque marmoribus, quotiescunque Φ exarandum fuit, nunquam pro hoc reperissem scriptum F, sed semper aut Φ antiquae formae, aut dictum ΠH, tamen tanti mihi ponderis visa sunt publica haec numerorum monumenta, ut non dubitarem, eorum oracula quibuscunque grammaticorum praeceptis anteferre, neque desperarem, marmora aliquando Graeca in lucem proditura, quae scripto F pro Φ sententiam meam confirmarent.

At enim universa haec lis unius verbi FAΛEION ergo suscepta, fueritne olim F in Graecorum alphabeto, et quam alio loco curatius disceptabo, in causa

b) Ap. Putsch p. 542.

i) Ibid. p. 543.

k) Ins. L. XII. c. 10.

praesente suapte cessat, ex quo certiorum ejus vocabuli explicandi modum reperi, secutus nempe judicium Richardi Payne, numos FAAEION Elidi tribuentis, in cujus ego meritum cum inquirere, facile perspexi, nihil illo esse verius, nihil praestantius. Enim vero si fingamus, pro FAAEION in his numis scriptum esse AAEION , nemo dubitaverit, quin continuo patriam iis Elidem adsignet. Nimirum Elidis gentile est HAEIOS , quod non modo statuunt scriptores, sed et numi hujus gentis imperatorii inscripti HAEION . A pro H nemo mirabitur, qui novit, dialectum Doricam per Peloponnesum valuisse. Ait Stephanus ¹⁾: $\alpha\phi'$ ὁ AEIOS ὁ ZEUS , a quo (nempe ab HAEIOS) est *Iuppiter Aeus*, id est, secundum dialectum communem *Eleus* ²⁾ Vnum igitur superest F praefixum, sed et istud explicatus plani, facilisque. Est enim digamma Aeolicum, frequenter testibus grammaticis, et marmoribus magis vetustis positum aut ante verbum a vocali incipiens, aut inter duas vocales, cujusmodi sunt in inscriptionibus Graecis peranti-
 FOIKIAN , AFVTO pro OIKIAN , ATTO , tum in numis Axi Cretae FAEION , atque secundum hanc legem explicanda sunt vocabula supra memorata FA.FAET . ETFAPA . Sed de hujus digamma Aeolici natura, et usu plura differemus volumine IV. in tractatu de notis chronologicis.

Addita vero Aeolica hac nota hi populi nonnunquam indulgere archaismo, quo modo Athenienses in numis suis scripsisse AΘE . pro AΘH . diximus etiam tum, cum literam H jam recepere. Ad typos horum numorum quod attinet, ex iis quoque Elidem facile agnoscas. Typus potior est Iuppiter, aut quae ad eum pertinent, aquila, et fulmen. At cui ignotus Iuppiter Olympius summae per Elidem religionis? Ergo etiam jure illi in numis aliis sociata Iuno soror, et conjux. Iuppiter et aquila saepe sunt etiam in imperatoriis, qui certe sunt Elidis. In autonomo aeneo est FAAEION intra coronam; eadem averfa est in numo Hadriani, nisi quod omisiss archaismis. ³⁾egitur HAEION ; hac enim jam aetate urbes Graecae omisiss dialectis communem scribendi modum sunt secutae. Sic in vetustioribus Meli insulae numis est MAAION , in posterioribus MHAION .
 Ex his, quae disputavimus, sequitur I. Si hi numi etiam propterea Elidi sunt tribuendi, quia inscriptum gentile Eleos. rite enunciat, tanto magis arcendi erunt a Faliscis, qui a nemine dicti fuere Φαλαιοί , semper Φαλισκοί . Quae quidem causa me pridem a Faliscis reddiditalicum, sed quia melius quid non occurrerit, secutus sum sententiam plurium. II. Si in his numis F positum esset pro Φ, mirum sane foret, non occurrere saltem.

¹⁾ In HAEIOS .

²⁾ Illud cum suapte clarum sit, mirabimur sane, Berkelium Stephanik editorem hoc loco pro AEIOS reposuisse HAEIOS , atque istud tanto magis, quod ipse adferit, in AEIOS codices omnes conspirare. Thomas Pinedo alter Stephani editor sive cautior, sive eruditior, secum intactum reliquit.

interdum in numis Pherarum, Pharsali, Phocidis, quorum multos habemus per antiquos, scriptum FERAION, FARΣ., FOKI. etc. Quae etiam causa fuerit, cur jam olim eruditi a Faliscis averterint animum, et ad Aeolicum digamma converteri urbem ab A incipientem respexerint. Hos inter Havercampus Αλευν vel Αλειων, Arcadiae, et Thessaliae oppida praehabuit^{m)}, cujus deinde iudicium amplexus est cl. Dutensⁿ⁾. Si numos hos restitui- mus Elidi, nulla amplius supererit ratio inquirendi in causam, cur nobilis hujus provinciae, sui que olim semper juris, nulli superent numi ante Romanorum tempora signati. Utinam eadem fortuna aliquando adfulgeret nobilissimae Corintho, cujus hactenus monetam veterem, antequam in coloniam abiret, incassum quaesivimus. IV. Elidi quoque eximie favet indicium abbatis Sestini testantis^{o)}, numos similes ex Peloponnesi vicinia sibi fuisse adlatos. Ipse etiam expertus non sum, hujus argumenti numos in museis Italicis magis abundare, quod evenire necesse foret, si essent Faliscorum Etruriae; neque etiam memini, cum ex Italia numorum supplementa nactus sum, numum in horum consortio similem se mihi unquam obtulisse.

Imperatorii.

Sunt Hadriani, Aurelii, Severi, Caracallae, alium Gallieni adjecit Arigonius.

Epigraphe in omnibus HAEION. In citato supra Antonini numo solum est H, si modo certo huc pertinet.

Typus solitus est: *Sola epigraphe intra coronam*, vel: *aquila intra coronam*, vel: *caput Iovis Olympii*. Illustrior alius:

Vir nudus undis infidens d. coronam, s. arundinem, pro pedibus urna prominente palmae ramo, in numo Hadriani. (Mus. Caes.)

Hujus praeco Froelichius^{p)} dum illum Elidi urbi tribueret, figuram jacentem Peneum fluvium dixit, qui eam permeabat; verum cum adstituta ludorum urna, et corona victoriae praemium, quam fluvius decubens ostentat, manifesto ad certamen Olympicum sint referendae, illud vero non ad ipsam urbem Elidem, sed ad Olympiam juxta Alpheum fluvium perageretur, mallet fluvium in numo propositum dicere Alpheum, ex qua item causa tutius est statuere, numos inscriptos HAEION esse monetam regionis universae, non urbis cognominis. In numo Gallieni, quem Arigonius edidit, videtur Satyrus sedens adstituta avi, in cujus insolentis typi explicatum inquirere operae pretium foret, si ectypis Arigonianis satis fidi posset. AE. RR.

ALESII.

Memorati Stephano. Numum Hadriani his permisit Vaillantius inscriptum AΛHCEITON, sed jure Pellerinius hanc

m) Diff. de lit. Graec. p. 275.
II. p. 10.

p) IV. Tent. p. 180.

n) Explic. de quelq. med. p. 187.

o) Lettere T.

lectionem in dubium vocat, cum numus vitiatum sit, (Mel. II. p. 69.) et conjectat alibi, (Rec. III. p. 208.) legendum fors esse AMACEITON.

C H E L O N A T E S.

Promontorium cum urbe cognomine ab Harduino adfecta, de cuius numo vide supra in Peloponneso in genere.

E V R I D I C I V M.

Exstant autonomi:

Caput muliebre velatum. X ETPTAIKEON. Tripus. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin, Pembrock.)

Cum ratio alia magis idonea non suppetat, geographorum veterum nemine urbis Eurydicii mentionem faciente, Pellerinius eos interea luco Elidis *Eurydice* dicto tribuit, cuius meminit Strabo ^q). At vero, ut jam advertit Pellerinius ipse, in MSS. Strabonis est *Ευρυδιον*, sed quod nomen ex sola Xylandri correctione evasit *Ευρυδικιον*. Quid quod Pausanias in principio Eliacorum ^r) mulierem prodat vocatam *Ευρυκιδαν*, a qua verisimile est luco huic Straboniano nomen inditum, sed hoc nomen rursus a nomine in numo signato aberrat. Nihil igitur certi hactenus statui potest.

O L Y M P I A.

A ludis Olympiis spectata. Nonnius ^s), et Begerus ^t) huic impertivere numos argenteos, in quorum antica: *Caput Pal-*

ladis, in X *Noctua*, adscripto in aliis OATMΠΙΑΣ, in aliis OATMΠΙΣ. Verum hos Tarento vindicandos ex similibus aliis, qui praeterea TAP. additum habent, docui alibi ^u), et supra in Tarento. Alius ibidem cum inscripto OATM. et Pane sedente est Arcadium, ut dicitur.

P H E A.

Autonomum ΦΕΑ typo arietis minus integrum Pellerinius huc timide vocat.

P Y L V S.

ΠΤΑΙΩΝ. *Bos gradiens, infra delphinus.* X *Quadratum incisum.* AR. III. (Goltz. Graecia tab. X.)

Alius, sed pro ΠΤΑΙΩΝ *scriptum* ΠΤ. AR. III. (Mus. Caes. Pellerin. Rec. I. tab. XVIII.)

Caput muliebre. X ΠΤΑΙΩΝ. *Bos gradiens, superne ramus.* AR. III. (Goltz. l. c.)

Caput muliebre. X ΠΤΑ. *Caper stans.* AE. III. (Hunter.)

Soli Goltziani plenum ΠΤΑΙΩΝ inscribere, verum iustus metus, ne, quod alias saepe ab erudito hoc viro factum, reliquas literas de suo ingenio adiecerit. Certa ergo argenteae hujus monetae epigraphae est ΠΤ. litera priore singulari modo formata, atque, si lubeat Goltzii testimonium negligere, necesse non est eam Pylo tribuere, sed alicui ex uribus a binis his literis incipientibus, quae-

^q) L. VIII. p. m. 532. p. 432.

^r) Pag. 375.

^s) Goltz. T. III. p. 45.

^t) Th. Br. T. I.

^u) Num. vet. p. 35.

cunque ea sit. Neque eam Pellerinius Pyli signatam dixisset, nisi sequendam Goltzii auctoritatem putasset. Tamen etsi certi essemus, literis ΠΤ. intelligendam Pylium, tamen nondum constaret, quae ex pluribus hoc nomine oppidis illam sibi vindicaret. Fuere Pyli tres in Pelo-

ponneso, una in Elide propria, altera in Triphylia, quae fuit Elidis pars, tertia in Messenia, quam vide. Dubium etiam, cui ex his tribus permittendas postremus inscriptus ΠΤΑ.
AR. RRR. AE. RRRR.

C E P H A L L E N I A.

Insula juxta Elidem. Ejus incolae in numis signasse equum, tradit Pollux ²⁾, sed certus cum hoc typo repertus nondum est. Id quidem Pollucis testimonium movit Liebeum, ut numum aeneum, in quo: *Caput Iovis. X Equus, supra KE., infra TEP.*, huic insulae largiretur indicatae literis KE ¹⁾. Verum in aliis similibus, quorum plures edidit Pellerinius ²⁾, pro KE. legitur A. IA. KA., quae sunt certae notae arithmeticae, et cum in iisdem Pellerinianis constanter retineatur το TEP., certum est, his literis notari urbem horum numorum patriam, quam esse Termessum Pisidiae conjectat Pellerinius ³⁾.

Aeneum alium huc arcessit Pellerinius, in quo KE., et *caput arietis*, propterea maxime, quod in Sameis quoque numis, quae est hujus insulae urbs, aries contpiciatur. At si veri sunt numi Goltziani cum nomine Helenes et Cranaes, de quibus egi in insulis Atticae, in quorum uno simile caput arietis conspicitur, mallem numisma illud Ceae insulae, quae Helenae fere fuit contigua, tribuere,

quam certo constat fuisse fere semper in moneta sua usam inscriptione KE., quod de Cephallenia non constat. Quid quod et nob. Iacobus Gradenigo datis ad me literis testatus est, sibi per annos XXX., quibus in eo tractu morabatur, similem nunquam fuisse objectum.

* * *

Cephallenibus tamen tribuendi sequentes :

Caput Cereis spicis coronatum, juxta ΠΑ. X ΚΕΦΑΛΟC. Vir nudus saxo insidens s. sagittam tenet. AR. III.

ΚΕΦΑ. *Caput juvenile pileo tectum. X Caput muliebre, pone arcus, ut videtur.* AR. III. (Pembrock P. II. tab. 42.)

Binos similes illi, quem primum descripseram, possidet laudatus patricius Venetus Jac. Gradenigo, quorum duobus ectypa amice mecum communicavit. Eos testatur repertos in ipsa Cephallenia inter rudera veteris Sameis. Alium similem, in quo nitidae literae ΠΑ., vidi in museo ill. Com. Vitzai. Horum simi-

¹⁾ L. IX. c. VI. §. 84.

²⁾ Goth. num. p. 178.

³⁾ Res. T. II. p. 150.

⁴⁾ L. c.

lem princeps Turris Mucia in moneta Cephaloeditanorum Siciliae, nempe re tum nondum satis explorata, recenset b). Vt locus, quo ejus similes effossi sunt, palam favet Cephalenibus, ita eos invicte vindicat nomen ΚΕΦΑΛΟΕΔΙΩΝ in horum uno plene scriptum, ex quo omne Cephaloedion in hos numos jus sublatum. Ea ergo vox virum saxo insidentem certum Cephalum facit telum illud manu tractantem, quod tanquam donum nequaquam aspernandum (nunquam enim fefellerat) ab uxore Procris abtulit. Constat autem ex Pausania c), Cephalum occisa eodem telo imprudenter Procris Athenis exulem in hanc insulam commigrasse, eique de se Cephallenia nomen dedisse. Neu vero dubitari amplius possit, numos similes Cephalenum esse monetam, efficiunt literae ΠΑ., quae sunt certae ἀρχαῖαι Παλенсиū hujus insulae oppidanorum, et ia quorum etiam numis, quos mox recensebimus, simile comparet Cereris caput, in nonnullorum etiam averfa granum hordei. Mirari subit, principem Turris Mucia in Sicilia sua pro certis hos Cephaloedii numis venditare, cum tamen nihil praesto haberet, quod opponeret iis, qui Cephalenibus eos tribuendos censerent, ut apparet ex ejus Auctario III. p. 165. Accedit, fateri ipsum in Sicilia sua, nullum sibi hactenus argenteum Cephaloedii in museis patriis conspectum.

Alterum quem sociavi, nolim confi-

dentius tueri, esse Cephalenum potius, quam Cephaloedii. Huic favet, quod Sicula haec urbs constanter ΚΕΦΑ., ut in numo praesente, inscribitur. At quoniam, ut dixi, nullus adhuc certus Cephaloedii argenteus cognitus est, et nihil obstat, quo minus et Cephalenes insulam suam primoribus quatuor elementis indicare potuerint, jus huic in cimelium istud adimi non poterit, nisi aliud dies doceat. Auctor musei Pembrock capite anticae effectum Vlystem existimat, quod minus verisimile, cum hic barbatus semper fingatur. Si vere est Cephalenum, mallet in antica Cephalum, in averfa Procrin propositos credere.

AR. RRR.

Habuit Cephallenia urbes quatuor, *Cranios, Pallenjes, Pronacos, Samacos* d), quarum modo numos proferemus.

CRANIVM.

Autonomi:

Caput arietis, in area K. X KPA. Pes bovis. AR. III. (Mus. Caes.)

KPAN. *Aries gradiens. X Δ, vel arius intra quadratum incusum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Alius similis, sed sine urbis nomine. AE. III. (Hunter. Neumann.)

Caput arietis. X Δ intra quadratum. AR. IV. (Hunter.)

Horum priorem jam edidit Goltzius e), serius ipse restitui f). Eum Goltzius in-

b) Tab. XXVI.

c) Attic. p. m. 91.

d) Thueyd. L. II.

e) In Inf. tab. VIII.

f) Num. vet. p. 111.

insulae Helenae, quae et *Cranae* dicebatur, et fuit Atticae opposita, largitus est, ego huic Cranio Cephalleniae. Fateor tamen, cum in certis Cranaes Helenae numis, si modo certi dici possunt numi Goltziani, sit caput arietis, in utramque posse partem disputari, utrum Cranium, an Cranae numum hunc, atque etiam secundum sibi possit vindicare, ut patet ex iis, quae ad Helenae insulae monetam differui. Pro Cranio nostro momentum, quod aries comparet quoque in numis Sames ejusdem Cephalleniae, quod animal facile cum hac insula connectitur, quoniam ei nomen dedit Cephala secundum Apollodorum Mercurii filius, cui deo aries sacer.

* * *

Quos numos aeneos Goltzium, eumque secutus Neumannus huic Cranio tribuerunt, esse potius Cragi Lyciae, in hujus numis disputabitur.

AR. AE. RRR.

Imperatorii:

Nonnullos inscriptos ΚΡΑΝΑΙΩΝ antiquarii hactenus omnes huc adegere. Re magis expensa videntur eidem Helenae restituendi, ut in hujus moneta probare conatus sum.

P A L L E N S E S.

Horum nomen varie scriptum reperitur apud Cellarium. Eos vetere nomine fuisse dictos Dulychios, testatur Pausanias ^g), qui eos vocat Παλλεις, recte se-

cundum marmor Reinesii ^h) in quo Παλλεις Παλιων της Κεφαλληνιας. Sed variat gentile.

Caput Cereris spicis coronatum, iuxta ΠΑ. Ξ ΚΕΦΑΛΟC. *Vir nudus saxo infidens s. sagittam tenet.* AR. III.

Caput Cereris simile. Ξ Π, *cul inclusum A, nullo alio typo.* AE. III. (Mus. Caes.)

Delphinus super fluctibus maris. Ξ Π *incluso huic literae hordei grano.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. Ξ *Typus similis.* AR. III. (Hunter.)

Delphinus. Ξ Π *incluso hordei grano, in area* ΠΑ. AE. III. (Hunter.)

Numum ex his primum esse Cephallenem, et a Pallenibus signatum, in ipsa Cephallenia dixi, quo loco et numi argumentum explicatum habes. Binis, qui sequuntur, similes jam edidit Burmannus ⁱ), et Pellerinius ^k), quorum uterque Panormum respexit. Alium videre est in Khellii Adpendicula II. p. 167, qui quo vocandum putet, anceps haesit. Eorum veros natales feliciter reperit Iacobus Gradenigo patricius Veneris, qui id genus numos non infrequenter reperiri ad me scripserat eo praecipue loco, quo Pallenium urbs stetit, quae in hunc diem nomen *Pallichi* veteri adfines retinet. Typi urbem maritimam, et laeta Cereris praemia testantur. *AR. RRR. AE. RR.*

P R O N I.

Caput Iovis. Ξ ΠΠ. *in monogrammate,*

^g) L. VI. c. 15.

^h) Inscr. T. I. p. 335

ⁱ) Dorville Sicula p. 469.

^k) Rec. III. p. 109.

ex quo pendet botrus. AE. III. (Neumann Num. pop. P. II. p. 157.)

Contentis Pallenium numis mox citatis jure verisimile visum Neumanno, numum hunc ad Pronaeos hos pertinere.

* * *

Alium aeneum huc vocavit Pellerinus inscriptum IPO. ob quamdam typi conformitatem cum numo alio, quem Cephalleniae propter additum KE. tribuit, at sunt nonnulla dubia, an non posterior hic numus vindicandus sit potius Ceae insulae, quae copiosius proposui supra in numis Helenae insulae ad Atticam.

AE. RR.

S A M E.

Urbs insulae princeps, quo nomine et universa Cephallenia ab Homero appellatur¹⁾.

Caput adversum galeatum. X ΣΑ. ΜΑΙΩΝ. Aries. AR. AE. III. (Pellerin, Haym.)

Caput Apollinis laur. X ΣΑΜΑΙ. vel ΣΑΜΑΙΩΝ. Canis terrae inhians. AR. AE. III. (Savorgnan, Mus. Caes.)

Caput Palladis X ΣΑΜ. ΑΚΗΡ. Aries dimidiatus. AE. III. (Hunter.)

Haymius caput numi primi esse ipsius Cephali conjicit. Si istud, jure aversam obtinet aries, quod hic Mercurio sacer est, quem Cephali patrem dixit Apollodorus. Numum alterum alias edidit^{m)}, dixique, canem in eo excubantem esse Laelapem, quem cursu valentissimum a Procris una cum telo fallere nescio donatum Cephalo prodidit Ovidius, sacrum etiam religione, nam eundem esse cum Sirio astro creditum nonnullisⁿ⁾.

AR. et AE. RR.

ZACYNTHVS.

Insula Elidi opposita.

Autonomi.

Caput Apollinis. X ΖΑΚΤΝΘΟΤ. Vir imberbis feminudus sedens d. serpentem apprehendit. AR. I. (Pellerin.)

Epigraphe utrum insulam ipsam, aut urbem cognominem indicet, an referenda sit ad figuram sedentem, perinde ac ΚΕΦΑΛΟΣ in numis vicinae Cephalleniae, incertum. Sin istud, haberi pos-

set Zacynthus Dardani F. civis Psophidius, qui huc commigrans insulae nomen dedit^{o)}, aut Zacynthus Dardani Trojanorum regis F., de quo idem narrat Dionysius Halic.^{p)} Sed obitare videtur serpens, quem manu tractat. Quare potest putari aut Aesculapius, quem absque barba nonnunquam fictum supra in Phliuntis Achaiae moneta diximus, aut Arislaeus in hoc quoque tractu observatus, secundum ea, quae olim

1) Odyss. A. 246.

o) Pausan. Arcad. p. 644.

(Vol. II.)

m) Num. vet. p. 111.

p) L. I. c. 50.

n) Sokol. ad Apollon. L. II. v. 519.

de hoc Apollinis et Cyrenes filio copiose disserui^q).

Tripus intra quadratum. X ZA. *Lucina.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Apollinis. X ZA. ΔΙΩΝΟΣ. *Tripus.* AR. II. (Pembrock P. II. tab. 78.)

Numus prior per causas longae antiquitatis insignis est. Ad alterum quod attinet, testatur Plutarchus^r), non modo Apollinis templum fuisse Zacynthi, quorsum adludit repetitus toties in ejus numis Apollo, aut ejus attributa, sed etiam Dionem Syracusanum, cum exul bellum contra Dionysium juniorem pararet, Zacyntho belli sede delecta, antequam exiret, magnificum in Apollinis templo sacrificium adornasse. Verisimile est, hac occasione signatos hos numos, opulento Dione forte sumptus suppeditante, ac propterea ejus quoque nomine numis inserto.

In reliquis epigraphe: ΞZA. A. ZA. KTN. Typi: *Caput Apollinis*, vel *Dianae*, in averfa: *Apollo nudus sedens s. lyram*, aut *utriusque numinis attributa*, in aliis: *diota*, *Pegasus dimidiatus*. Numi sunt apud Pellerinium, Hunterum, in museo Caesareo, Theupoli, in meis Numis vet. p. 130.

AR. et AE. R.

Imperatorii.

Sat frequentes enumerant Vaillantius, Arigonius, catalogus Theupoli ab Antonino usque ad Elagabalum. Epigraphe: ZAKTNΘΙΩΝ, at in numo Aurelii: ZAKTNΘOC. (Neumann). Typi obvii. Is, quem cum capite Alexandri Sev. edidit Trifanus, est Perinthis Thraciae.

AE. R.

ITHACA.

Insula prope Cephalleniam ab Vlysse suo nobilitata.

Caput Vlyssis barbatus et pileo tectum. X IOAKΩN, *Gallus.* AE. III. (Neumann Num. pop. p. 200.)

IOA. *Caput simile.* X *Caput Palladis.* AE. III. (Hunter, Mus. Caes.)

Primus insulae hujus antiqua fama cognitae numum edidit Neumannus nosse, et erudite explicavit. Vlysses par-

tis adversae pileus sui moris facile comprobatur. At praecipuus labor fuit, gallum partis averfae cum Vlysse componere. Verisimile visum, gallum in hoc numo vicarium pro Pallade munus obire. Constat ex Pausania^s), gallum Palladi sacrum propter pugnandi studium, ac propterea cum in pluribus Campaniae urbium numis cum Pallade sociatum. Constat vero etiam, Palladem omni-

q) Num. vet. p. 103.

r) In Dione cap. 22. 23.

s) Eliac. II. p. 518.

bus in rebus Vlyssi operam suam addixisse, sic ut de se ipse apud Sophoclem profiteatur: *Νῆαυ τ' Ἀθήνα πολεμας, ἡ σωζου μ' εἰ, et Victoria Minerva urbium custos, quae me semper tuetur*, quare et a bello Trojano redux fertur *Ἀθήνα Σωτεινή, Minervae Sospitae*, templum aedificasse ¹⁾, quo de argumento vide plu-

ra apud Apuleium ²⁾. Cui quidem conjecturae praeclare succurrit numus alter Hunterianus, qui ipsum Palladis caput sistit, sic ut plane appareat, gallum eam stationem pro dea sua obtinere, ut saepe aquilam pro Jove ipso positam videmus.

AE. RRRR.

A S T E R I A.

Insula modica inter Cephalleniam et Ithacam, jam enarrata Homero, et posita plerisque geographis. Vide Cellarium.

A. nullo alio typo. X *Astrum*. AE. III.

Hunterianum hunc numum cl. Combius tribuit accolis montis Siculi Atabyrii, si qui unquam fuere. At dnbium

jam plerisque, possintne huic Atabyrio numi fidenter tribui. Quare permissum mihi, aliam huic cimelio patriam circumspicere. Et occurrit, quam dixi, insula Asteria, quam facile indicat hinc elementum princeps A, illinc astrum cum adlusione ad nomen Asteriae.

AE. RRRR.

M E S S E N I A.

Regio cum urbe cognomine.

Autonomi.

Caput Jovis, rarius Cereris. X MEΣ. utraque litera colligata. *Tripus, adscripto in nonnullis magistratu, ut: ΑΠΟΔΑΩΝΙΔΑΣ, omnia intra lauream.* AR. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput muliebre. X ME in monogrammate. *Juppiter stans d. fulmen intorquet, s. extenta aquilam, addito fere semper magistratu, ut: ΔΙΩΝ, in area constanter tripus et corona.* AE. III. (Ibid.)

Juppiter in Messeniorum numis frequens est Ithomates, qui magno honore in vicino monte Ithome colebatur. In simili numo Harduinus ex nomine urbis ME., et magistratu ΔΙΩΝ unam vocem composuit, cumque adeo legeret MEΔΙΩΝ, numum hunc Medioni Aetoliae adsitae tribuere non dubitavit.

MECCHNIΩN. *Caput muliebre velatum turritum.* X *Juppiter similis stans,*

¹⁾ Pausan. L. VIII, c. 44.

²⁾ De deo Socrat. in fine.

in aliis: *Aesculapius stans, juxta corona.* AE. III. (Ibid.)

Numos hos in posterius aevum locandos patet cum ex forma literarum, tum oblitterato jam Dorismo.

* * *

De numis Messeniae, testibus foederis Achaici, et inscriptis: ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ, actum supra in Achaia. AR. RR. AE. C.

Imperatorii:

Hactenus editi Severi et familiae.

Epigraphe: ΜΕΤΤΧΝΙΩΝ, typis obviis, (Vaill. Pellerin.) AE. RRR.

Α Ε Ρ Ε Α.

Numus ΑΙΠΕΑΙΩΝ huic Messeniae oppido in museo Hunteriano tributus est Aegarum Ciliciae, quas vide.

Α Μ Ρ Η Ε Α.

Ad fines Laconiae auctore Pausania^{x)}, et Stephano, Graecis dicta *Αμφρα*.

Autonomum huic tribuit Pellerinius: (Suppl. I. p. 31.)

Caput Apollinis laur. Ξ ΑΜΦΙΤΩΝ. *Juppiter sedens d. fulmen, f. hqstam.* AE. III.

Existimat sic scriptum pro ΑΜΦΙΤΩΝ. Sed enim gentile Stephano est *Αμπεος*. Res ambigua.

Α Ν Δ Α Ν Ι Α.

Perperam Panelius huc vocat auto-

nomum: ΙΕΡΟΣ. ΔΗΜΟΣ. Ξ ΑΝΔΑΝΙΤΩΝ. *Juppiter stans d. aquilam.* Haec numi forma provinciam Asiam sapit, tum et Juppiter, qui certus est Laodiceus. Vix dubitem, in averfa legendum: ΑΙΖΑΝΕΙΤΩΝ, et esse numum Aezanitarum Phrygiae.

C O L O N E.

A Ptolemaeo dicitur *Κολωνη*, a Pausania multitudinis numero *Κολωνίδες*^{y)}, quorsum autonomum refert Pellerinius: (Suppl. III. p. 103.)

Caput Palladis. Ξ ΚΟΛΩΝΑΩΝ, scriptum intra radios astri. AE. III.

Epigraphe Dorica confirmat id, quod eodem loco recitat Pausanias, urbis incolae huc ex Attica profectos tempore dialectum Doricam imbibisse. AE. RRRR.

C O R O N E.

Autonomum ΚΟΡΩΝΑΙΩΝ vide supra in Achaia inter numos foederis Achaici, qui unicus est hujus urbis hucusque cognitus.

Ε Ξ Ρ Α Ρ Ι Σ Σ Ι Α.

Ad fines Elidis, cui etiam a Diodoro Siculo inferitur^{z)}.

Imperatorii.

Exstant cusi in honorem familiae Severi. (Vaill. Pellerin, Arigoni, Theopoli.)

Epigraphe: ΚΤΗΡΑΠΙΤΤΕΩΝ, typis obviis.

x) Messen. c. 5.

y) L. IV. p. 40. 365.

z) L. XV. c. 77.

Singularis omnino esset numus cum capite Drusillae, et inscriptus: ΔΡΟΤ-
CΙΑΑΑ. CEB. vulgatus ab Arigonio,
nisi pro praetensa hac inscriptione re-
gendum ΠΑΤΤΙΑΑΑ. CEB. jure liceret
susplicari.
AE. RR.

M O T H O N E.

Haec urbs varie scripta in codicibus
reperitur, sed vere dictam *Mothonen*
probant numi, aliaque argumenta, quae
uberius proposui in meis Numis vet.
p. 133.

Autonomis caret, etsi aliquando ho-
rum unum vulgatum a Corfinio memo-
riae lapsu adfirmaveram. (Ibid.)

Imperatorii.

ΜΟΘΟΝΑΙΩΝ in sola Severi fami-
lia exstant apud Pellerinium, et in meis
Numis vet. (l. c.) typis tritis.
AE. RRR.

P Y L V S.

Autonomi.

Caput Neptuni. ΞΙΥ.ΕΠΙ.ΔΙΟΣΚΟΤΡ.
Tridens. AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 120.)

Literas colligatas Pellerinius interpre-
tatur ΠΙΤλος, conjicitque, ex pluribus
hujus nominis urbibus, quarum duae
fuere in Elide, hos numos huic Messe-
niae Pylo tribuendos. Vide etiam Py-
lum Elidis.
AE. R.

Imperatorii.

ΠΙΤΑΙΩΝ in familia Severi. Typi:
Pallas stans, Aesculapius stans. (Vaill.
Theup. Pellerin.)
AE. RR.

T H Y R I A.

Graecis Θυσία, [populus Θυσιαται se-
cundum Pausaniam, olim dicta *Aepea*
teste Strabone.

Autonomi.

Caput Jovis diademat. Ξ ΘΟΤΡ.
ΝΙΚΟΝΤΜΟΣ. *Pallas stans d. hastam,*
s. clypeum humi attinet, in urea corona
spicea. AE. II. (Mus. Caes.)

Khellium, qui numum hunc edide-
rat*), absterruit fabrica, quo minus
numum hunc daret Thurio Lucaniae,
cum quo si conferantur alii Messeniae
numi, videmus conspirare omnia, fa-
bricam, typi et inscriptionis modum,
et magistratum. Eundem numum vulga-
vit quoque Pellerinius, sed quoniam in
eo legerat ΒΟΤΘΡΟ., eum Buthroto
Epiri adscripsit^{b)}. Serius lapsum suum
ingenue confessus est^{c)}, quo etiam loco
profitetur, sese inique huic Messeniae
Thyriae adjudicasse numum inscriptum
ΘΥΡΙΑ^{d)}, qui est Thyriae Argolidis.
AE. RRR.

Imperatorii.

Exstant in familia Severi.

a) Adpendio. I. p. 36.
p. 120.

b) Rec. I. p. 80.

c) Suppl. I. p. 47.

d) Rec.

Epigraphe: ΘΟΤΡΙΑΤΩΝ, quod fuisse proprium hujus urbis Ἰθρμος, supra ex Pausania monuimus, est hoc Stephanus etiam Thurio Italiae tribuat *), qui omnia hoc loco confundit, eaque, quae Pausanias de Thuria Messeniae prodit, Thurio Italiae adscribit. Areae

numi constanter inscribitur ΛΑ., ut advertit Pellerinius †). Constat autem ex Pausania, Augustum adeptam Messeniis Thuriam, quod hi a M. Antonio stetit, subiecisse Lacedaemoniis ‡), *AE. RRR.*

L A C O N I A.

L A C E D A E M O N.

Secundum divinas humanasque leges exulare debuit Lacedaemone pecunia omnis praeter ferream †), ex quo tamen ignobili metallo nullae ad nos reliquiae pervenere. Idem puta de numis scorteis, quibus in commercio usos Spartanos diserte tradit Seneca †). At enim reperit avaritia causas, quae praeclarum istud Lycurgi institutum infringere. Narrat Pausanias †), ex omni antiquitatis memoria primos omnium Lacedaemonios hostem muneribus sollicitasse, et venalem fecisse belli eventum, adlato ibi ejus exemplo, quod septem fere ante Christum natum saeculis contigit. Telle Thucydide volebant Spartani multare regem suum Agin centum drachmarum millibus, quod factum V. C. 336. †) Potissimum subinde Lyfander auro argentoque per crebras victorias il-

lato avaritiam simul et corruptelam intendit obnitentibus frustra ephoris. Sane Platonis aetate, ut testatur ipse †), plus erat Spartaee argenti et auri, quam in tota reliqua Graecia. Quare passim apud citatos supra auctores, et Thucydidem, Xenophontem, Diodorum legitur de Spartanis vel auro corruptis, vel corrumpentibus. Neque alienam solum pecuniam nobilioris metalli invenere Spartani. de quo lepidam propter Gylippi noctuas Atticas historiam narrat Plutarchus †), sed successu temporis argenteam ipsi quoque monetam (de aurea non constat) signavere, cujus exempla cum ignota adhuc essent Oudineto, qui in Lacedaemonis numos singulari dissertatione commentatus est †), credit, hunc ipsum pecuniae ex nobili metallo defectum legi domesticae tribuendum. Arei regis Spartani numisma argenteum habemus, qui regnum adiit V.

e) in Ὀστρον. f) Rec. III. p. 189. g) L. IV. c. 31. h) Aelian. V. H. L. XIV. c. 29. Plutarch. in Lycurgo, Sulla, Lyfandro, de Lacon. instit. p. m. 239. Xenophon de rep. Laced. Polyb. Hist. VI. c. 47. Porphyry. de abstinentia ab esu carn. L. IV. §. 3. Plato in Eryxio p. 409. Pollux L. IX. §. 79. i) de Benefic. L. V. c. 14. k) L. IV. c. 17. l) L. V. c. 63. m) Alcibiad. I. p. 122. n) in Lyfandro. o) B. L. T. I. p. 227.

C. 445, et mortuus est V. C. 439. Autonomis ejusdem metalli ex fabrica et picturae modo non possumus remotum magnopere aevum largiri. Ceterum causam inventi nobilis metalli prodidit Polybius^{p)}, et varia eodem pertinentia dictavit eruditus Dutens^{q)}.

Autonomi.

Caput Palladis. Ξ ΛΑ. *Hercules nudus petrae leonis exuviis coopertae infidens, d. clavam.* AR. m. m.

Eximium istud cimelium quavis gemma praestantius edidit idem eruditus Dutens, et Lacedaemoni vindicavit^{r)}. Illud ipsum aliquanto post restituit insignis Blondius, at Lamiam Thessaliae vocandum censuit^{s)}. Verum novis iterum argumentis, quae Blondianis subiecta reperies, antiquarius Anglus veterem suam sententiam tueri perrexit, inter quae praecipuum, repertum fuisse in ipsa Peloponneso. Quod vero objectat Blondius, elegantioris huius numi esse fabricam, quam quae dari facile possit Lacedaemoni artibus nunquam amicae, respondet Anglus, exflare alium Lacedaemonis numum paris elegantiae, metalli, ac ponderis, quem infra in regum Laconiae numis proponam, qui adeo dubium omne de artis peritasti motum dispellit. Facile ego Dutensii partibus accedo, etsi minus probetur, quod regnante Agefilao signatum eum putat. Mortuus est Agefilaus V. C. 396,

artis perfectione tum neque adhuc in reliqua cultiore Graecia, nedum Lacedaemone satis matura. Herculis cultus apud Spartam praecipuus, atque esse debuit, quod ejus reges per Proctem et Eurysthenem ab Hercule descenderunt, qui propterea etiam Laconum *δεληγετης* dicitur apud Xenophontem^{t)}. Quare in Lacedaemonis numis clava frequens est typus, nempe Herculis princeps attributum.

* * *

Caput Herculis hedera redimitum. Ξ ΛΑ. *Diota inter binos aspriferos Dioscurorum pileos, in area — A, extra numi marginem punctatum legitur: ΜΑΣΑΝΙΣΣΕΟΤ.* AR. III. (Haym. T. II. p. 157.)

Caput Herculis laur. Ξ ΛΑ. *Idem typus, in area magistratus ΓΕΙΚΙΠ. vel ΚΙΠ. etc. omnia intra lauream.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Prior ex his primus erat Lacedaemonis numus argenteus orbi literato cognitus. Mirum Haymio visum est vocabulum ΜΑΣΑΝΙΣΣΕΟΤ numi sui. Si, inquit, Massinissa Numidiae rex illo notatur, quid huic cum Laconibus commune? Si nomen magistratus, quid barbarum istud nomen inter Graecorum nomen elegantias? Sed enim, quoniam, ut ex iconismo apparet, nomen istud extra puneta, quibus finitur typus Laconicus, conspicitur, satis eo liquet, numum bis esse percussum, cumque adeo

p) l. c. q) Explic. de quelq. Med. p. 37. r) l. c. s) B L. T. XL. Hist. p. 89. t) Hist. L. VI. p. m. 591.

certi esse non possumus, utrum primae-
vus typus revera ad hanc urbem perti-
nuerit, inutile est etiam, in scrutando
Laconum cum Numida nexu esse curio-
sum. Quare et parvi facienda conjectu-
ra eruditi de Cleve, pro hac epigraphæ
legendum potius censentis MAXANIDOT,
qui Philopoemenis aetate Spartae ty-
rannus fuit *), neque etiam ea, quae
ad numum hunc in subjecta Haymiano
textui nota differit Khelkhus, plus quam
tenuis conjecturae nomen merentur. De
Dioscuris mox.

CIAPTH. *Caput juvenile.* X AA. EPII.
ETPTKAEOS. *Dioscuri equis citatis*
vecti. AE. II. (Arigoni.)

Idem numus exstat etiam in museo
Caesareo, sed adrosus est locus capien-
do CIAPTH destinatus. Idud si vere
legitur, habemus in antica Spartam,
quae fuit Eurotae filia, Lacedaemonis
uxor, a qua urbi nomen datum testa-
tur Pausanias *). Dioscuri, aut eorum
symbola obvis sunt typus in numis La-
conicis omnis aetatis. Satis rationis,
quod hinc pregnati fuere. Et fuit Spar-
tanis solita jurandi formula: *ναί τω Σίω*,
per Dioscuros, nam hoc vocabant Σίω,
de quo vide plura apud Meursium *).
De inscripto *Euryclæ* infra.

ATKOTPTOC. *Caput virile barba-*
tum. X AA. *Clava caduceo juncta, in*

area NI. vel TI. etc. AE. III. (Mus.
Caes.)

Lycurgi legislatoris sacrum Spartae
nomen, et grata memoria. Ceterum cum
caput in his numis omnia praeferat Jo-
vis lineamenta, dubitari forte potest,
et dubitat ipse Oudinetus, Lycurgi sit,
an Jovis imago. Sin Jovis, erit AT-
KOTPTOC nomen magistratus.

AIKXAZ. *Caput juvenile.* X AA. *Pro-*
tothoe Dianae, in area AI., omnia intra
coronam. AE. II. (Mus. Caes.)

TIMANΔOC. *Caput juvenile.* X AA.
Diana succincta stans d. extensa, f. ha-
stam, pro pedibus canis, in area mono-
grammata, omnia intra lauream. AE. II.
(Mus. Caes., Savorgnan, Neumann.)

Videntur Spartani viros etiam civita-
tis suae illustres numis nonnunquam in-
tulisse, quos inter iudicio Neumanni *)
est etiam Lichas numi prioris, qui te-
stibus Herodoto *), et Pausania *) reper-
tis Tegeae Orestis reliquiis, iisque astu
Spartam translatis civitati suae salutem
attulit. Licham quoque memorat Xeno-
phon, cujus insignis fuit in hospites li-
beralitas *).

Alterum numum olim edidi ex ecty-
po mihi ab illustri Savorgnano misso,
sed cujus prototypum ab aevi injuriis
misere habitum fuit, in quo cum aliud
non legerem, quam TIMANΔP., pu-
tabam, ea effigia exhiberi Timandram
Helenae forem *). Verum numus, quem

u) Johert. T. II. p. 343.
pop. p. 237.
vet. p. 134.

a) L. I. c. 67.

x) in Lacon. c. 1.
b) Lacon. c. 3.

y) Misc. Lac. L. II. c. 8.

c) Mem. Societ. L. I. p. m. 721.

z) Num.
d) Num.

coram descripti, veram lectionem nos edocet, atque hoc loco, quae ibi cum de Timandra, tum de Philonoe altera Helenae sorore conieceram, retracto.

Caput juvenile laureatum. Ξ ΛΑ. *Diana gradiens comite cane facem gestat, in area duo pilei Diofcurorum, et TIMO. omnia intra lauream.* AE. II. In alio simillimo musei principis de Waldeck pro TIMO. legitur: TIMAPICTOC.

Vnicus hic est hujus urbis numus, qui ipsum hunc magistratum diferte exprimat. Ephorum vidit etiam Vaillantius in numo Ancyrae Phrygiae, sed quam lectionem valde videri suspectam, dicitur in ejus urbis moneta. Sintne etiam habendi ephori ΔΙΟΚΛΗΣ, ΚΑΙΘΡΑΤΑ etc. qui in aliis Lacedaemonis numis memorantur, incertum.

Magistratus: ΕΠΙ. ΕΤΡΤΚΛΕΟΣ. (Mus. Caes.) Dubium non est, memoratum in hoc numo Euryclem esse eum ipsum, quem per Angulli gratiam fuisse apud Spartanos facile principem narrat Strabo, sed quae ipsa viro impotenti male vertit solum subinde vertere jussu, de quo vide plura apud Meursium ^e). Quod dixeram, confirmatur numo Augusti, in cujus item averfa scriptum: ΕΠΙ. ΕΤΡΤΚΛ - - . In alio apud Haymum est: ΕΠΙ. ΛΑΚΩΝΟC, qui in tempora Claudii differendus, nam eandem epigraphen continet averfa numi ejusdem imperatoris. (Mus. Caes.) Sed de hoc Lacone nihil aliud dicere habeo. Singularis alius apud Pellerinium ^f): ΕΦΟΡΟ - TIMAPACTOC. (forte melius TIMAPICTOC praecedente numo Waldeckiano mox laudato). Noti apud Lacones Ephori, quorum erat, utriusque regis sui potentiam moderari.

Vt nomen urbis plerumque solo ΛΑ. inscribi solet, (plenum ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ perraro) ita non sola Lacedaemon binis his literis uti consuevit, quod non satis animadversum in fraudem induxit. Sic in binis peccavit Pellerinius, in uno, cujus typus clypeum Boeoticum offert, quem haud dubie esse Larymnae Boeotiae, supra monuimus; in altero, qui lyram sistit, qui est Lappae Cretae.

AR. RR. AE. C.

Regii.

Agefilaiet Polydori, qui Spartae regnum tenere, numos jam edidit Goltzius ^g), sed quos nemo alius vidit. En tibi certum alium:

AREVS.

Caput Herculis imberbe leonis exuvias tectum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΕΟΣ. *Jup-*

^e) de regno Laced. p. m. 75.

^f) Suppl. IV. p. 43.

^g) in Graec. tab. VI.

piter sedens d. aquilam, f. hastam. AR. I. (Mus. Savorgnan.)

Egregium hunc numum primus divulgavit Froelichius, ejusque regis historiam amplius, et pereruditius commentariis illustravit^{b)}. Areus Acrotati F. circa annum V. C. 445. Spartae regnum adit. Ejus nota est epistola data ad Oniam I. Iudaeorum pontificem, qua cognationem cum Iudaeis aperit, et amicitiam cum his renovat^{c)}. Eo in Creta absente Pyrrhus Epiri rex Spartam omni vi obsidet, sed adventante cum auxiliis rege discedere cogitur. Ipse ad Corinthum occumbit V. C. 489.

Numus hic praeclare confirmat, quae veteres de prolapsis Laconum institutis, et regum domesticorum ambitione, qui exteris pares videri volebant, tradita reliquere. De hac morum corruptela non pauca memorat Plutarchus^{d)}, nimirum cum morti antea fuisset adjudicatus, qui pecunias Spartae collegerat, tamen quando Lysander captis Athenis magnam auri argentique vim intulerat, probatum istud domi fuisse, de quo etiam argumento praecepi nonnulla paulo altius. Et quod maxime huc pertinet, ipsum hunc Area scribit Athenaeus primum fuisse, qui regios animos ac mores sumeret^{e)}. Idem docet numus, quem proposui. Nam cum ii, qui tum fuere reges, Seleucus, Lysimachus, Demetrius ejus rationis monetam feriendam curarent, cujus nuper Alexander

M., nimirum caput Herculis, et Jovem aetophorum in ea signando, et numos his simillimos imperaret Areus nosceret, satis apparet, eum coaevorum regum instituta proxime imitanda sibi proposuisse. Ad numi epigraphen adverto, eam, ut a Froelichio proditur, suspectam videri. Nam cum utraque ejus vox ejusdem sit naturae, singulis in *εως* exeuntibus, necesse etiam est, utramque in gignendi casu eodem modo exire, sive in ΕΩΣ, quod est Atticum, sive in ΕΟΣ, quod est commune, et constanter adhibitum in numis regum Siciliae.

* * *

Caput regis imberbe diadematum. ΛΑ. Pallas flans d. elata hastam intemat, f. - - - pro pedibus caper, in area corona. AR. I. (Bell. lettr. Hist. T. XL. p. 93.)

Hoc quoque tetradrachmum ad eandem urbem pertinere certum est non tam propter epigraphen ΛΑ., quam quod juxta Lacedaemonem inventus est a Fourmontio, et in museum regis Galliarum illatus. Cujus regis illud sit caput, quoniam inscriptio abest, decidi nequit. Non improbabile putat cl. Dutenius, cujus ibi commentarii adjiciuntur, esse posse alicujus regis Macedoniae, qui Spartam sibi subjecit. Quod constet, unicus fuit ex Macedoniae regibus Antigonus Doson ea fortuna, ut Spartam antehac inexpugnabilem subjugaret, sed

b) ad Reg. vet. access. p. 1. i) Macchab. L. I. c. 12. v. 20. Joseph. Antiq. L. XII. p. 606. et L. 13. p. 648. k) de Lacon. instit. sub fin. l) L. IV. p. m. 141.

constat etiam, libertatem victis mox reddidisse. Narrat etiam Plutarchus ^{m)}, Spartanos nulli Macedoniae regi socios sese praebuisse, aut in commune consilium, quod a reliquis saepe Peloponnesiis factum, adjunxisse, aut tributum contulisse. Vt adeo dubitari non possit, domesticum eo regem, quisquis is est, proponi. Caper, vel hircus Minervae comes res insolens, nullo forte alio exemplo. Pausanias nihil lucis suppeditat, qui complura ejus simulacra recitat, quae Lacedaemone steterunt. Forte adludit animal istud ad monstrum Aegida a Pallade devictum, cujus deinde pelle pro scuto utebatur. Vide Diodorum ⁿ⁾.

Imperatorii.

Complures cogniti a M. Antonio usque ad Saloninam. (Vaill. Arigoni, Theup.)

Epigraphe: ΛΑ. ΛΑΚΕ. ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ, quod postremum plerumque obtinet in numis posteriorum Caesarum.

Singularis est numus:

ΑΤΡΑΤΙΝΟC. Caput M. Antonii nudum. Ξ ΛΑ. ΦΙ. *Aquila stans.* (Arigoni.)

Atratinus nomen Romanum est, et quidem gentis Semproniae, fuitque L. Sempronius Atratinus praefectus classis M. Antonii, et plura numismata aenea cum hujus capite extra urbem signari curavit, de quibus agetur fufius in numis hujus Illviri. Videtur ergo hic a M. Antonio, cui secundum postremam di-

visionem Graecia accessit, Laconiae fuisset praefectus, aut forte universae orae maritimae per eum tractum.

Typi: *Aquila, Dioscuri, clava etc.* Insolentior est, quo fingitur *Mercurius puellum Bacchum ulnis suis asportans*, in numo Saloninae (Arigoni.) quod factum etiam exstabat insculptum sellae dei Amyclaei, quae stetit Spartae, quamque late describit Pausanias ^{o)}. Aliud etiam simile agnum publice Spartae stetisse, idem docet ^{p)}. Idem obsequium, et simillimo modo effictum Mercurius impendit Arcadi Jovis et Callistus filio in numo Phenei Arcadiae.

Magistratus: ΕΠΙ. ΕΤΡΤΚΛΕΟΞ, in numo Augusti. (Mus. Caes.) ΕΠΙ. ΛΑ. ΚΩΝΟΞ, in numo Claudii. (Mus. Caes.) De utroque magistratu egi in autonomis.

Nescio, qua fide adserat Vaillantius, Laconum numos cum magistratu CTP. id est. *praetoris*, cufos esse ^{q)}. Ipse sane nullum cum hoc magistratu profert, praeterquam numum concordiae cum Smyrna sub Commodio. At numus hic certe signatus est Smyrnae, et expressus in hoc Σμυρνηος ad Smyrnam, non Lacedaemonem pertinet.

Concordia cum Sagalasso et Selge Pisdiae urbibus, de qua vide, quae in his notabuntur. Cum Smyrna in numo Commodi, qui ex magistratu Aelio Heraclide praetore signatus Smyrnae agnoscitur, ut et similis Atheniensium

m) Lacon. instit. sub fu:

n) L. III. c. 69.

o) L. III. c. 18.

p) L. III. c. 11.

q) Num. Graec. p. 199.

numus. Vide praeter Vaillantium etiam Museum Pisani sub Commodo.

AE. RR.

A S I N E.

Tres fuere urbes hoc nomine praeditae, una Messeniae, altera Laconiae, tertia Argolidos.

Caput Herculis. Ξ ΑΣΙΝ. *Clava, et arcus.* *AE. III.*

Ad hanc Laconiae Asinen numum hunc fert Pellerinius, quod, ut ait, fabrica cum alijs Laconicis conspirat, tum propter typum Herculis, cujus cultus cumprimis in Laconia valuit.

AE. RRRR.

De imperatoriis difficilius statuere, quorum complures in honorem familiae Severi signati fuere, inscripti ΑCΙΝΑΙΩΝ, quam difficultatem fufius commemorat Pellerinius ¹⁾.

AE. RRR.

A S O P V S.

Imperatorii habentur tantum, iique in familia Severi.

Epigraphe: ΑCΩΠΕΙΤΩΝ. Typi obvi.

Primus hujus urbis numum prodidit Haymius ²⁾, verum Asopo Sicyoniae tribuit, quae tamen urbs non fuit, sed fluvius, et modica regio ab hoc flumine nomen adepta teste Strabone; quare merito ibi castigatur a Khellio. Non pauca de hac urbe commemorat Pausa-

nias ³⁾. Praeter Haymium ejus utbis numi proditi sunt ex museo Caesareo, a Pellerinio, et Arigonio.

AE. RR.

B O E A.

Prope Maleam. *Imperatoris* in familia Severi apud Vaillantium, et Pellerinium. Memorabilis est numus Getae propter epigraphen: ΙΟΤΑΙΟC. CΕΠΤΙΜΙΟC. ΓΕΤΑC ⁴⁾. Causam vide in numis Getae.

AE. RRR.

D Y R R H A C H I V M.

Autonomum dedit Pellerinius: *Caput Apollinis.* Ξ ΔΤΡ. ΑΑΚΟ. *Ceres gradiens utraque manu facem gestat.* *AE. fere II.* Iudicio capto ex Stephano, qui omnium unicus Dyrrhachium aliud ab Illyriciano in Laconia constituit, auctor vocem separat, sic ut legendum putet: ΔΤΡ^αΧη^νν ΛΑΚΟ^νν. Verum in numo alio, cujus mihi ectypon misit nob. Jacobus Gradenigo, legitur ΦΑΚΟ. In aliis similibus luculenta epigraphe ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ, quibus hos numos deberi, non dubito. Vide Toremuzza tab. LXXXII. n. 4. Vidi numum similem musei Vitzaiiani, cujus epigraphe spectatis literis distortis revera ad Pellerinianum ΔΤΡ. ΑΑΚΟ. accedit, sed probe explorata certum denique ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ constituit.

¹⁾ Rec. III. p. 192.

²⁾ T. II. p. 334.

³⁾ in Lacon.

⁴⁾ Rec. III. p. 194.

G Y T H I V M.

Fuit celebre Spartae navale.

Autonomus.

Exstat tantum in Goltzii Graecia.

Imperatorii

In familia Severi. *Epigraphe*: ΓΤΘΕΑ-
ΤΩΝ. Typi: *Hercules et Apollo*, qui
fuere urbis conditores habiti, ut dixi in
meis Numis veteribus *).

AE. RR.

L A S.

Imperatorii tantum. Horum tres unus
Pellerinius protulit, Caracallae, Getae,
et quod mirere, Maximini Pii, paucis
Peloponnesi urbibus ultra Severi impe-
rium numos ferientibus y).

Epigraphe: ΛΑΩΝ.

Typus: *Caput muliebre velatum turri-
tum, prae quo sceptrum, infra tres mon-
ticuli*, in numo Maximini. Teste Pau-
sanias urbs sita erat intra tres montes,
qui adeo in numo hoc indicantur.

AE. RRR.

LONGOSTALETES.

Vide infra in *Taletum*.

M A L E A.

Notum Laconiae promontorium. De
numis argenteis hactenus huc perperam
vocatis egimus supra in Sicyone Achaiae.

PRASIAE.

Huic Laconiae urbi Haymius au-
tonomum tribuit inscriptum ΠΡ 2) at eum
ΑΣ

pertinere Ascalonem, et ΠΡ esse notas
epochae, docuit Pellerinius *). Alium
aeneum ex museo Granelliano huc ad-
egit Froelichius: ΠΡΑΣΙΩΝ. ΠΟ. b) sed
legendum ΠΡΑΙΩΝ. ΠΟ., alius simi-
lis musei Caesarei rite comprobatur. Est
hic numus Praesi Cretae, et hactenus
non constat, has Laconiae Prasias ho-
nores monetarios nactas esse.

PSAMATHVS.

Autonomum vulgavit Arigonius: ΨΑ.
Caper stans, in quo primum elementum
sic formatum est, ut aequae Φ et Ψ ha-
beri possit. Ibi, ut titulus praefert, huic
Laconiae urbi tribuitur, sed qui haud
dubie restituendus Pharo Adriatici in-
sulae. Alius cum capite Tiberii citatus
in Thesauro Goltzii tuto negligendus.

T A L E T V M.

Impositum vertici montis Taygeti au-
ctore Pausania, cui scribitur Ταλτων *).

Exstant autonomi.

*Caput virile jam diadematum, jam nu-
dum, cui in nonnullis additur epigraphe
ambigua. X ΛΟΓΓΟCTAΛHTΩΝ. Tri-
pus.* AE. II. (Pellerin, Mus. Caes.)

Hos Pellerinius huc derivat argumen-
tis ejus generis, quae utut parum vali-
da, impugnare tamen animus non est,

x) pag. 135.

y) Rec. III. p. 190.

2) Tom. II. p. m. 170.

a) Rec. II. p. 237.

b) Notit. elem. p. 107.

c) L. III. c. 20.

cum, cui alteri urbi tribui possent, non satis videam. Similem jam edidit Harduinus, sed neque is, cui nihil invium erat, aut esse videbatur, superare has difficultates potuit. Non dissimulanda nonnulla indicia, quae suppeditat Barthelemynus apud Pellerinium^{d)}, plures hujus generis numos ante annos non multos repertos esse in sinibus Tolosatium, horum aliquibus inscripta esse nomina parum Graeca: βασις vel βασις, ΔΟΤ-ΚΟΤΙ, vel ΔΟΤΚΟΤΙΩΝ, unde leviter suspicatur, eos ad hunc veteris Gallicae tractum pertinere. Istud certum, numos binos ejus generis, qui sunt in museo Caesareo, fabricam barbaram praeferre.

AE. RR.

Non reticendus numus singularis, quem edidit cl. Sestinius: (Lettere T. IV. p. 99.)

M. ANTONIOC. ATTOC. OIONICT. ΤΡΙΩΝ. ΑΝΔΡ. *Caput M. Antonii nudum.* Ξ ΛΟΓΓΟCTAAHTΩΝ. *Tripus* AE. I.

Numum esse genuinum non dubito, sed neque dubito etiam, partem ejus anticam esse opus falsarii. Titulus Τριων Ανδρων nonnisi in paucissimis Antonii numis Graecis legitur, δῶνιστος, *auguris*, nonnisi in Goltzianis, ut dicetur in huius IIIviri moneta, ut taceam dubia alia, quae insolens hic numus offert.

CYTHERA.

Insula Laconiae vicina, cujus autonomus argenteus ΚΤΘΗΡΑΙΩΝ apud unum Goltzium. Ei tamen minutos aeneos ΚΤ., typo *columbae volantis* permittendos conjicit Sestinius, sed argumentis minus validis. (Lettere T. II. p. 12.)

A R G O L I S.

A R G O S.

Autonomi.

Lupus dimidiatus. Ξ A. magnum additis magistratum nominibus plerumque in compendium redactis, et sigillis admodum variis, ut: pileis Diofleurorum, notua, triquetrae quadam specie, aquila Persei harpae insidente etc. AR. III.

Lupi, quem obviae hae drachmae offerunt, hanc causam suppeditat Pau-
 nias *).

Corinthiorum agro a lupis infestato ostendisse Apollinem lignum, cuius cortice carnibus mista cum veste-
 rentur lupi, hanc illis coenam fuisse lethalem, cuius gratia beneficii huic deo Lycasi cognomento sacellum fuisse positum. Eodem libro^{f)} haec scribit: nobilissimum templorum omnium, quae sunt Argis, esse templum Apollinis Lycii hac occasione erectum: cum ex Aegypto Argos venisset Danaus, et cum Ge-

d) Suppl. IV. p. 91.

e) L. II. c. 9:

f) cap. 19:

lanore de regno disceptaret, pendente lite lupum ad ipsa urbis moenia cum tauro congressum victorem discessisse, cumque fervente inter utrumque animal pugna Argivi Danaum lupo, Gelanorem tauro comparassent, capto hinc augurio regnum Danao obtulisse. Similia refert Plutarchus s). Ex utraque Pausaniae historia antiquarii seu unam, seu alteram ad explicandum lupi argumentum amplexi sunt, pro prima, nempe Apollinis Λυκοτόνου, stetit scholiae ad Sophoclis Electram v. 6. ὁθεν καὶ τὸ νομισματὶ τῶν Ἀργείων ἐγχάραττεσθαι φασὶ λυκῆς, ὡς καὶ τὰς ὀφθαλμῶν Ἀθηνησὶ. Unde ajunt monetae Argivorum insculptos lupos, ut Atheniensi noctuas. Pollucis testimonium cum numis hactenus notis non cohaeret, qui Argivos signasse murem perhibet h). De causa harpae Persei, cui Argos patria fuit, plura disse-ruit in meis Numis vet. p. 78. Pilei Dioscurorum illati, quia hi etiam Argivi agniti sunt, ut dictum in numis Philippi V. Macedonis.

* * *

Caput muliebre cum corona fastigiata, et intus ornata. Ξ ΑΡΓΕΙΩΝ. Vir nudus defluo post tergum pallio d. gladium, f. Palladium. AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Insignem hunc numum jam olim eruditorum oculis subjeci i). Sistit aversa Diomedem Palladium ostentantem, quod clam Trojanis ex arce extulit. Praeclari ejus facti memoriam copiosae vete-

rum gemmae servavere a peritissimis Graecae elegantiae artificibus incisae, numi vix unquam. Habitus ab Argivis hic honos Diomedei, quia Argivus ipse fuit. Capite anticae exhiberi Junonem Ἀνδρειαν, Floridam, quo nomine ejus deae templum Argis stetit, eodem loco verisimile dixi.

* * *

Pellerinius numum edidit: *Caput juvenile corona fastigiata, cut inscriptum: ΑΡΓΕΙ. Ξ Pallas gradiens, et jaculum vibrans. AE. III.* Hunc auctor aliquando Argis Argolidis tribuerat, et recte quidem, ut opinor k). Alium, in quo *similis antica*, in Ξ ΠΑΜΦΑΗΣ. *Phaetra, tridens, prora navis, AE. III.*, quem perperam primum Panticapaeo Bospori Cimmerici l), serius Argis Amphilochicis una cum priore largitus est m). Posterioriorem, qui nunc est in museo Caesareo, Khellius infirma sane conjectura Pamphium Aetoliae revocavit n). Verius credam, ad hoc Argos utrumque pertinere, nam caput simile cum corona eminente exstat in numo praecedente, qui certus est hujus urbis. Quod in iis tridens, et prora conspiciantur, non probat, indicari urbem maritimam, qualis erat Argos Amphilochium, nam poterant hoc typo notari vires Argivorum maritimae, ac praeterea, etsi maritimum non erat Argos Argolidis, non tamen a mari longe distabat. AR. C. AE. RR.

g) in Pynho sub fin. p. 130.

h) Rec. I. p. 206.

i) L. IX. c. VI. §. 84. m) Suppl. I. p. 48.

j) Num. vet. p. 135.

n) Appendic. II. p. 105.

k) Rec. I.

Imperatorii.

Sunt ab Hadriano usque ad Alexandrum. His tamen priorem cum capitibus Neronis et Agrippinae, et typo gryphi in averſa editum reperio in Memoriiſ Trevoltienſibus *). Vide hujus claſſis numos diligenter collectos a cl. Seltino †).

Epigraphe conſtans ΑΡΓΕΙΩΝ.

Typi illuſtriores:

Caput muliebre alatum, ante quod un-
cus, quibus verbis Vaillantius deſcribit
numum Antonini. At dubium non eſt,
eſſe hoc caput Perſei Argivi cum har-
pa, qui typus obviuſ eſt in numis po-
ſtremorum Macedoniae regum.

Vir militaris in erectum ſerpentem ha-
ſſam intorquens viro alio humi proſtrato
jacente, in numo Severi. (Arigoni.)

Hoc typo aut exhibetur Cadmuſ per-
emptoſ a dracone ad fontem ſocioſ ul-
ciſcens, aut quoniam difficiliuſ eſt, ar-
gumentum Thebanum Argoſ revocare,
Archemoruſ puelluſ, quem a ſerpente
peremptuſ ſeptem duceſ egregie ul-
ti ſunt caeſo dracone, et inſtitutiſ ludis
Nemeiſ, de quibuſ mox.

* * *

Ludi.

Nieſta quatuor columniſ ſulta, ſupra
quam hinc pavo, juxta quem HPAIA,
inde aquila, juxta NEMEIA, in numo
Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 154.)

Eſſi urbiſ nomen non addatur, tamen
certum eſt, hunc numum Argiſ cuſum.

Narrat Pauſaniaſ †), Argiſ prope arcem
eſſe ſtadium, in quo Jovi Nemeo, et Ju-
noni ludi peraguntur. Satiſ conſtat, Ju-
nonem Argiſ ſumma religione cultam,
unde et in numo Hadriani apud Vail-
lantium: ΑΡΓΕΙΩΝ. ΗΡΑ, typo pavo-
niſ; conſtat etiam de ludis *Heraeiſ* Ar-
giſ in Junoniſ, Ηεας, honorem celebra-
ri ſolitiſ, quorum praemiuſ fuit cly-
peuſ; quare frequenter apud auctoreſ,
tum et in marmoribuſ pro Heraeiſ le-
gaſ: ΘΗΝ. ΑΣΠΙΔΑ. ΗΡΑΣ, vel: ΘΗΝ.
ΕΞ. ΑΡΓΟΤΣ. ΑΣΠΙΔΑ. Vide de hoc
plura in Meurſii Graecia feriata ſub
HPAIA. Nemea certamina obita plu-
reſ Argorum alii teſtantur numi. Inſignis eſt
in Theupoli: ΑΔΡΙΑΝΟC. ΚΤΙCΘΗC.
Caput Hadriani. Ξ ΑΡΓΕΙΩΝ in ambi-
tu coronae, intra quam NEMEIA. Vtram-
que numi faciem eleganter explicat Pau-
ſaniaſ †), Hadrianuſ certum currendi
morem Argiviſ reſtituiſſe, quo in Ne-
meiſ ludibz uterentur. Nemei quidem lu-
di apud Nemeam Cleonaſ inter et Phli-
untem ſitam edebantur, praefidiſ Cor-
rintho, Argiſ, et Cleone accitiſ, at etiam
ad ipſum Argoſ Nemeo Jovi fuiſſe lu-
doſ conſtitutoſ ſupra ex Pauſania vidi-
muſ, et cum apud auctoreſ variant cau-
ſae inſtituti certaminis Nemei, aliis in
honorem Archemoriſ, Joviſ aliis perhi-
bentibuſ, citatuſ ſupra numuſ Pelleri-
nianuſ cum typo aquilae docet, ſaltem
Hadriani aetate intentoſ fuiſſe honoreſ
Joviſ, niſi forte NEMEIA in Argivorum
numiſ expreſſa indicent ludoſ Argiſ ce-

*) April. 1701. p. 123.

†) Lettere T. III. p. 111.

q) L. II. c. 24.

r) L. VI. c. 16.

lebratos, diversos ab iis, qui ad Neameam edi solebant, de quibus supra.

Huc refer etiam: ΑΡΓΕΙΩΝ. *Corona apii, in qua A*, in numo Elagabali. Vaillantius A istud explet legendo ΑΥΓΙΑ. Praeunte ergo hoc numo etiam numi Aelii, Antonini, et Faustinae junioris vulgati ab Arigonio, in quibus suppresso urbis nomine exhibetur corona, intus A. AKTI. AKTIA, huc pertinere possunt. Sed litem intentat Nicopolis Epiri, in cujus aliquot numis insuper additur ΙΕΡΑ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ, ut hic ΑΡΓΕΙΩΝ, ut. in hujus urbis numis dictum.

* * *

Cum Argorum Argolidis numis hactenus permixti fuere ii, qui ad Argos Ciliciae haud dubie pertinent, et quorum complures Valeriani, et Gallieni aetate signati sunt. Neque certum est, non etiam complures cum capite praecedentium imperatorum Argis Ciliciae restituendos, nam utraque urbs una eademque usa est inscriptione ΑΡΓΕΙΩΝ. Neque ad discrimen aliquid conferunt typi, nam ex iis ipsis, quos in numis Argorum Ciliciae reperias, plerique in Argorum quoque Peloponnesi moneta habentur, cujus concordiae ratio est, quod verisimile est, hanc Ciliciae urbem fuisse alterius coloniam, quo factum, ut originis suae decus in moneta adfectaret. Novi, cl. Sestinum nullum Argorum Ciliciae numum agnoscere, omnesque Argolidi velle restitui, qua de lite vide Argos Ciliciae.

AE. R.

(Vol. II.)

CLEONE.

Autonomus.

Caput Hercules imberbe leonis pelle tectum. X KAEΩ. intra coronam. AE. III. (Pellerin.)

Jure in Cleones moneta habitat Hercules, cujus prima aerumna fuit domitus leo, qui in saltu urbi vicino cubile habuit, ac propterea poetis quoque dictus *Cleonaeus*.

AE. RRRR.

Imperatorii.

In familia Severi, Commodi etiam unum adfert Vaillantius. Epigraphe: KAEΩNAIΩN.

AE. RRR.

EPIDAVRVS.

Ab Aesculapii cultu incluta, quem numi quoque comprobant.

Autonomi.

In iis, qui antiquitate praestant, epigraphe est ΕΠ. in monogrammate, raro literis solutis. Illustriores sunt:

Caput Aesculapii. X ΕΠ. Hygia stans cum serpente. AE. III. (Pellerin.)

Caput idem. X ΕΠ. Lupus jacens. AE. III. (Pellerin.)

Caper stans. X ΕΠ. Gallus vespens. AE. III. (Pellerin Supplem. II. p. 97.)

De Hygia Aesculapii comite constat, ut et de gallo alite eidem sacro. Caper ad dei historiam pertinet, nam tradit

Oo

Pausanias ¹⁾, Coronidem natum recens Aesculapium filium, quem ex Apolline conceperat, in monte Epidaurum vicino exposuisse, infantem interea a capra lacte nutritum, et a cane custoditum. Forte animal numi II., quod Pellerinio lupus dicitur, reipsa est major quidam canis ad praesentiam deo custodiam adludens, ut revera propter pedes simulacri ejus dei, quod apud Epidaurum stetit, excubabat canis ²⁾. Sin lupus est, solitum is est Argivorum symbolum, de quo vide dicta in Argis.

* * *

ΕΠΙΔΑΤΡΟΤ. ΙΕΡΑC. *Caput Aesculapii. Χ ΑCΚΛΗΠΕΙΑ. intra lauream.* AE. III. (Mus. Savorgnan).

De Asclepeis magno sumptu apud Epidaurum editis vide Meursium ³⁾, et in meis Numis vet. p. 137, quo loco insignem hunc numum edidi.

* * *

Notanda variorum in definiendis urbis hujus autonomis admitta sphalmata. Edidit Haymius numum ⁴⁾: *Caput barbaratum. Χ ΙΕΡΑC. intra coronam.* Auctor hac inscriptione notari Hieran Germen Myssae existimavit; at Khellius in nota ibi subjecta Hieram Aegatum insularum unam respexit. In alio simillimo juxta caput anticae Pellerinius legit ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC ⁵⁾, inductus haud dubie inscriptione aversae ΙΕΡΑC. Cum uterque auctor numi sui partem anticam minus

integram profiteatur, praeterea capitis lineamenta certum Aesculapium prodant, dubium non est, docente numo Savorgnani mox citato legendum esse juxta caput anticae ΕΠΙΔΑΤΡΟΤ. In simillimo alio musei Hunteriani Combis legit: ΠΡ. ΤΤΡΟΤ. ΙΕΡΑC, eumque adeo Tyrum amandavit. At ego ausim affirmare, numum esse mutilum, legendumque, ut in Savorgnaniano: ΕΠΙΔΑΤΡΟΤ. ΙΕΡΑC, quod propterea fidentius adfero, quia numus hic, si fallacem epigraphen demas, totus abludit ab ingenio monetae Tyriae.
AE. RR.

Imperatorii.

Hactenus comperti sunt Antonini, et descripti a Pellerinio ⁶⁾, et Neumanno ⁷⁾. *Epigraphe* in his: ΙΕΡΑC. ΕΠΙΔΑΤΡΟΤ. Alius max. mod. Alexandri Sev. ΕΠΙΔΑΤΡΙΩΝ. *Serpens in spiras erectus juxta aram.* ⁸⁾.

Epitheton ΙΕΡΑC rarum est in urbibus Europae, datumque fuit propter religionem Aesculapii.
AE. RRR.

HERMIONE.

Imperatorii tantum; iique in familia Severi.

Epigraphe ΕΡΜΙΩΝΕΩΝ. typis obviis. (Vaill. Mus. Caes.)
AE. RRR.

METHANA.

In codicibus varie scripta reperitur,

¹⁾ L. II. c. 26. ²⁾ Pausan. I. c. c. 27. ³⁾ Graec. fer. ⁴⁾ T. II. p. m. 138. ⁵⁾ Rec. I. p. 82. ⁶⁾ Suppl. II. p. 96. ⁷⁾ P. II. tab. V. ⁸⁾ Catal. d'Ennery.

at veram scripturam esse *Μεθαρα*, alibi docui *).

Imperatorii etiam hi tantum in familia Severi, quorum binos, Domnae unum, Caracallae alterum protulit Pellerinius. Epigraphe *ΜΕΘΑΝΑΙΩΝ*.

AE. RRRR.

MYCENAE.

Vrbs antiqui nominis, Persei opus, sed numerum sterilis. Achaeorum quidem argenteum edidit Haymius ^{d)}, in cuius area sigla, quam in *MTQ* ^γ *α* ^ι ^{α ^ι exsolvit Bayerus ^{e)}, eumque secutus Froelichius ^{f)}. At supra, cum de similibus signis in Achaeorum moneta contentis agerem, adfatim ostendi, iis urbium nomina contineri vix posse. Ad haec Mycenae circa annum V. C. 286 in ruderum confedere evercae ab Argivis, ut docet Diodorus ^{g)}, sic ut Strabonis aevi harum ne vestigium quidem superesset. Ignoti igitur in hunc diem hujus urbis summi.}

THYREA.

Vrbs cum regione Thyreatide, ob quam eruentae saepe Spartanis cum Argivis dimicationes.

Caput Palladis. *Χ ΘΤΡΙΑ.* *Noctua.* *AE. III.* (Pellerin.)

Caput lupi. *Χ □ Pharetra, galea, caput lupi, et monogramma.* *AE. III.* (Mus. Caes.)

Numum priorem Pellerinius olim Thuryae Messeniae tribuit ^{h)}, at mutata serius mente rectius huic Thyreae Argolidis ⁱ⁾. Alterum huc vocavit Khellius suadente elemento *Θ* posito nonnunquam pro *Θ*, ut diximus ad Athenarum numos, atque eadem occasione alios quoque numos simili elemento inscriptos ab Haymio et Pellerinio vulgatos, et Thebis vel Thespiis tributos huic Thyreae vindicare contendit ^{j)}, obnitente acriter Pellerinio ^{k)}. Vix operae pretium, in causam tam levem pertinacibus conjecturis inquirere.

AE. RRR.

TROEZEN.

Autonomi.

Caput Neptuni. *Χ ΤΡΟ.* *Tridens.* *AE. III.* (Pellerin, Hunter.)

Caput imberbe comis revinctis. *Χ ΤΡΟ.* *Tridens.* *AR. III.* (Wise Mus. Bodl. p. 6.)

Nimirum teste Strabone, et Plutarcho ^{m)} haec urbs Neptuno sacra fuit, cujus causam mox dabimus. Numum alterum Wisius Troadem primum ablegavit, agnito subinde errore Troezenem respexit ⁿ⁾. Troezenios se scripsisse etiam Trozenios, docet marmor apud Chis-hull ^{o)}.

Commemorandi adhuc bini alii:

ΣΔΕΤΣ. ΕΛΕΤΘΕΡΙΟΣ. *Caput Jovis laur. imberbe.* *Χ ΤΡΟΙΖΗΝ.* *Fulmen.* *AE. (Goltz.)*

^{e)} Num. vet. p. 133. ^{d)} T. II. p. m. 114. ^{e)} Comment. acad. Petrop. T. V. ^{f)} Annal. Syr. p. 158, et Not. elem. p. 101. ^{g)} L. XI. c. 65. ^{h)} Rec. I. p. 120. ⁱ⁾ Suppl. I. p. 47. ^{k)} Adpendic. I. p. 41, et Adpendic. II. p. 158. ^{j)} Suppl. I. p. 60. ^{m)} In Thesico. ⁿ⁾ Pag. 132. ^{o)} Ant. Asiat. p. 164.

ΠΟΛΙΑΣ. *Caput Palladis.* X TPOI-
ZHNIQN. *Tridens.* AE. (Goltz.)

Horum priorem non moror, quem ex numis Syracusanis ejusdem argumenti confictum ut credam, facile inducor. Alter si fictus, totus ex Pausania confictus est perhibente ^{p)}, Minervam et Neptunum de loci praesidio disceptasse, at Jovem sic composuisse litem, ut communis utrique is honos esset; quare, addit, Troezenios venerari Minervam *Poliadem*, et Neptunum cognomine regem, quin et vetustum ejus gentis numum tridentis et Minervae imagine insignem fuisse. Tridentem eorum numis impressum prodit etiam Plutarchus ^{q)}.
AR et AE. RRRR.

Imperatorii.

Cum capite Commodi, et in familia Severi.

Epigraphe: TPOIZHNQN, TPOI-

ZHNIQN. (Vaill. Arigoni, Theupoli).
AE. RR.

I R E N E.

Insula juxta Troezenem, exulis Demosthenis violenta morte cognita, dicta etiam *Calauria*, et si diversam utramque insulam faciat Plinius.

Autonomos binos huc refert Pellerinus:

Caput Palladis. X IP. *Tridens.* AE. III.

Caput muliebri spicis coronatum. X IP.

Fax ardens intra coronam. AE. III.

Similem priori, nili quod pro IP. legitur PI., olim ex museo Caesareo vulgavi, eumque propterea Rhithymnae Cretae, tribui ^{r)}. Similis alteri, nisi quod pro IP. legitur EP., editus est in museo Hunteriano, ac propterea a Combio tributus Erelo Lesbi. Difficile est, numis tam parcae inscriptionis veram assignare patriam.

A R C A D I A.

Communi gentis nomine signati copiosi
Autonomi.

Caput imberbe nudum, cornu uno, aut binis e fronte turgentibus. X P, infra *fistula pastoritia, per aream literae variae.* AR. IV. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput Jovis laur. X Idem monogramma. *Fistula pastoritia, omnia intra querndm.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Jovis laur. X Idem monogram-

ma. (etiam sine hoc) Pan imberbis nudus sedens exstante ex fronte cornu declata, s. pedum, in area plerumque aquila, tum variae literae, et monogrammata. AR, III. (Numi obvii). Insignior alter non multum absimilis, sed scripto praeterea infra QATM. AR. I. (Hunter.)

Caput Panos. X APKAΔON. *Pallasians.* AR. max. mod. (Panel Mem. Trev. Octob. 1737.)

p) L, II. c. 30.

q) In Thesco cap. 6.

r) Num. vet. p. 155.

Pan deus Arcadiae res in vulgus notissima. Eum Arcadam numi nequaquam forma horridum, sed speciosi adolescentis ritu proponunt, qualem diximus exflare etiam in insigni numo Messanae Siciliae, ubi praeterea adscriptum ΠΑΝ legitur. Fistula, et pedum certa sunt Panos attributa, quanquam quod fistulam dixi, Pellerinius censet esse cistam myricam ad Panos sacrum ritum pertinentem. Causam adfert, quod calami aequales corbem potius vimineum notant, fistula calamis disparibus constante. At sunt etiam in monumentis veterum propositae fistulae compactae cicutis aequalibus, ut apud Caylus Rec. T. I. tab. 51, et T. II. tab. 47. Adde, quae nuper cl. Frid. Münterus ad numum Syracusanum de fistula Panos cum cicutis aequalibus erudite disputavit *). Caput anticae videtur esse Jovis nomine Lycaei in Arcadia culti, de quo ferebat fabula, quisquis in ejus templo humana viscera cum aliarum victimarum visceribus mixta gussasset, lupum fieri †).

Vocabulum OATM. numi Hunteriani inscriptum monticulo, cui Pan insidet, videtur designare nomen ipsius montis, nempe Olympi. Nullus quidem mons hujus nominis a geographis in Arcadia memoratur. Sed narrat Pausanias †), monti Arcadiae Lycae Olympi etiam nomen fuisse, atque idem paullo infra perhibet, in monte Lycae fuisse Panos templum. Epigraphe in his numis mo-

nogrammate, quod literas APK. complectitur, plerumque finitur.

* * *

Caput muliebri ligatis filo crinibus intra quadratum, in area A. f. Juppiter sedens dexteram extendit, ex qua evolat aquila, f. hastam. AR. III. (Mus. Caes.)

Alius, sed in area AK. (Pellerin.)

Alii, sed in area APKA., vel disjectis literis ARK. (Hunter tab. 7. n. I. II. III)

APKAΔΙΚON. *Caput smile. x. Eadem aversa.* AR. III. (Mus. reg. Daniae, Catal. d'Ennery p. 67.)

Numi hi perantiquae fabricae varias sunt vices passae. Similem jam a Paruta editum video, cui cum legendum videretur AKP., eum Agrigentinis dicavit †). Pellerinius literas numi sui A. K. explevit legendo: Αἰδης Κορας, secutus nempe Goltzium, in cujus numo simili plene scriptum ΑΒΔΗΡΑΣ. ΚΟΡΑΣ praetenditur †), quo factum, ut in id genus numis aliis solitarium A esse princeps et Αἰδης elementum crederetur. At palam testatur cl. Combuis, in integerrimo musei Hunteriani numo distincte legi APKA., et cum praeterea in postremo numo legatur plene APKAΔΙΚON, certum jam est, omnes hos numos Arcadiae restituendos: Qua in causa cum libenter Combii praeconium amplector, tum illud minus adridet, quod eos non Arcadiae Peloponnesi regioni, sed Ar-

s) Heeren Bibl. der alten Litterat. IX. Stück, S. 37.

†) Plato de rep. L. VIII. p. 565.

u) In Arcad. c. 38.

x) Sic. num. tab. 79.

y) In Graec. tab. 25.

cadiae Cretae urbi tribuit, cujus certum nullum hactenus numum habemus. Epigraphe Pellerinii A. K. haud dubie manca est evanido medio P. Adverte rursus Goltzii malam mentem, inscriptum numo suo ΑΒΔΗΡΑΣ. ΚΟΡΑΣ profitentis, quando in numis id genus certis aliud non legimus, quam A, vel ΑΡ-ΚΑ. vel ΑΡΚΑΔΙΚΟΝ. Postrema haec scriptura possessivum indicat pro gentili, cujus jam exempla dedimus, et dabimus adhuc.

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Totius gentis non exstant, nisi huc revocare velis numos Antinoi, quos vide in hujus herois moneta.

ALEA.

Autonomi.

Aeneum ΑΛΕΩΝ typo Jovis aetophori sedentis huc vocandum putat Pellerinius, dubitat tamen, an non aliud forte elementum numo suo exclusum praecedat.

Certiore ΑΛΕΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ, qui ad foedus Achaicum pertinet, protul; supra in numis dicti foederis.

AE. RRRR.

Imperatorius.

Vnicus, isque Marcianae, est apud Arigonium, si modo epigraphe rite lecta . . . ΚΙΑΝΑ. ΚΕΒΑΚ. Caput Mar.

ianae. Ξ ΑΛΕΩΝ. Mulier humi decumbens d. arundinem, f. urnae innixa. AE. RRRR.

ANTIGONIA.

Vide infra in Mantinea.

ASEA.

Apud quam urbem rursus emergit Alpheus.

Numum ΑΣΕΑΤΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ dedi supra in numis foederis Achaici.

CAPHYA.

Imperatoris tantum, iique in familia Severi.

Singularis est capitis inscriptio in numo Caracallae apud Vailantium: ΑΝΤΟΝΙΝΟΝ. ΒΑΚΙ. Observat ad hunc Harduinus, το ΒΑΚΙ. legi non posse ΒΑΚΙ^α, hoc enim esse contra morem Romanorum. Quare legendum: ΑΝΤΩΝΙΝΟΝ. Βιοδωρος Αγαπα ΣΙτω, Antoninum alma diligit Ceres²⁾. Nugae, quando in numis Commodi, Nicaeae, Caesareae Cappadociae, et Cii scribi potuit: ΚΟΜΟΔΟΥ. ΒΑΚΙΑΕΤΟΝΤΟC etc. Vide lites de hujus lectione vocabuli agitatae in Memoriis Trevolt. anni 1701.

Epigraphe: ΚΑΦΤΙΑΤΩΝ typis obviis.

AE. RRR.

EVA.

Numos aureos et argenteos inscriptos

2) Num. urb. ill.

ETA esse potius Cyrenaicae, dicetur in hujus numis.

hic moneta vide, quae in Antinoi numis observabimus.

AE. RRR.

HERAEA

Ad Alpheum sita.

Imperatorium unicum (vulgavit Pellerinius cum capite Caracallae, et HPAE. ΩN. *Flavius decumbens, cui adstat bos.* (Lettres p. 168.)

AE. RRRR.

MANTINEA, quae et ANTIGONIA.

Autonomus.

Caput Palladis. X MANTINEΩN. *Vir pileatus fuccincto habitu gradiens, f. hastam, vel scipionem.* AE. III. (Pellerin.) AE. RRRR.

Eadem urbs in Antigoni Dofonis gratiam, quod is Achaeorum studiosus esset, sese *Antigoniam* Arato sic volente nominavit, ut narrat Pausanias ^{a)}, et Plutarchus ^{b)}, atque hoc nomine supra in moneta foederis Achaici numum ANTIGONEΩN. AXAIΩN vidimus. Serius Hadrianus adscititum illud Macedoniae nomen suffulit revocato vetere Mantineae teste eodem Pausania ^{c)}, et comprobant istud sequentes

Imperatorii:

In familia Severi, *Epigraphe:* MANTINEΩN. (Vaill. Theup. Mus. Caes.)

De honoribus Antinoo hoc in oppido habitis, ejusque causis, et signata

MEGALOPOLIS.

Patria Polybii, paullo post pugnam Leutricam Epaminondae consilio pluribus aliis circumfritis oppidis coaluit, ut fortius resisteret Spartanis; quare Graecarum urbium *sewaray* dicebatur ^{d)}. Chronicon Parium ejus annum natalem statuit V. C. 384.

Autonomi:

Caput Jovis laur. X MET. *Pan nudus rupi insidens d. olata, f. pedum, in arca aquila.* AR: III. AE. II. (Pellerin.)

Simillimi his sunt argentei, quos supra recitavimus, communi Arcadum nomine signati, unde verisimile, etiam hos hoc in oppido signatos. Similes Goltzium perperam Zephyrio Ciliciae tribuit.

Numi alii inscripti MET. incertum, utrum huc, an Megara sint avocandi.

AR. et AE. RRR.

Imperatorii.

Tantum in familia Severi. Hujus, et Caracallae numos tres dedit Pellerinius ^{e)}. Domnae unum addidit Arigonius. In museo Theupoli memoratur unus Elagabali, at verius etiam hic est Caracallae. Notandum enim, plerasque Peloponnesi urbes familiae solum Severi dedicasse monetam, atque id vivo Severo, quod

a) L. VIII. p. 615.

b) In Arato cap. 45.

c) L. c.

d) Pausanias L. IX. c. 14.

e) Rec. III. p. 129.

colligo primum ex capite Caracallae, quod adhuc juvenile, ac plane imberbe proponitur, ex quo fit, ut facile Elagabalus haberi possit, qui re ipsa est Caracalla; deinde quod in his numis Geta nunquam dicitur Augustus, sed Caesar tantum.

Epigraphe est: ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.
AE. RR.

NONACRIS.

Harduinus in Plinio suo ¹⁾ autonomum vulgavit, in quo legit: ΔΗ. ΝΩΝ., quod solvit in ΔΗμῶς ΝΩΝακρινῶν, typus: *Protonotome Dianae*. X *Aquila intra lauream*. Dubium non est, numum hunc per aetatem fuisse attritum, legendumque: ΑΒΤΑΗΝΩΝ, ut collati Abydi numi doceant.

ORCHOMENVS.

Fuit praeter Orchomenum Boeoticum hujus nominis urbs alia in Arcadia.

Imperatorii.

In familia tantum Severi signati, et quidem eadem fabrica et forma, qua passim in aliis Peloponnesi urbibus hac aetate signatos videmus; ut adeo jure huic nostro Arcadiae Orchomeno sint vindicandi.

Epigraphe: ΟΡΧΟΜΕΝΙΩΝ. Sunt apud Vaillantium, Pellerinium, Theupoli, at majore numero apud Arigonium.
AE. RR.

PHENEVS.

Autonomi:

Caput Cereris spicis coronatum. X ΦΕ. ΝΕΩΝ. *Mercurius gradiens d. caduceum, s. puellum gestat, juxta quem scriptum*: ΑΡΚΑΣ. AR. m. m. (Pellerin). Eundem exhibet etiam Pembrock, (P. II. tab. 9). in quo tria signa incusa conspiciuntur, quorum unum conficit epigraphen ΔΕΛΦ. Item AE. II. (Mus. Caes.)

Fuit Arcas Jovis et Callistus filius, quem Juppiter matre in ursam mutata in Arcadiam a Maja educandum misit ²⁾. Eo ministerio functum Mercurium hic numus docet, et jure, quod et ipse Majae filius fuit. Audi et Ciceronem ³⁾: *Quintus (Mercurius) quem colunt Pheneatae, qui et Argum dicitur interemisse*. Deorum omnium maxime Mercurium veneratos Pheneatas, eique ludos Hermaea fecisse tradit Pausanias ⁴⁾, et Lactantius ⁵⁾.

* * *

Caput Cereris spicis coronatum. X ΦΕ. ΝΙΚΩΝ. *Bos gradiens*. AR. III. (Mus. Caes.)

En iterum possessivum ΦΕΝΙΚΩΝ gentili ΦΕΝΕΩΝ, ut supra in Arcadia quoque vidimus.

* * *

Caput Dianae X ΦΕΝΕΩΝ. *Equus pascens, intra cujus crura monogramma*. AE. III. (Mus. Caes.)

¹⁾ T. I. p. 196.
²⁾ L. VIII. c. 14.

³⁾ Apollodor. L. III. c. 8. §. ult.
⁴⁾ De fals. relig. c. 6.

⁵⁾ Nat. deor. L. III. c. 22.

Vlysses cum perditas equas apud Phe-
neum reperisset, Prianam inde Ευριππην,
equarum inventricem, coluisse erecto apud
eam urbem templo narrat Pausanias ¹⁾.
Vide praeterea, quae de hoc numo ali-
bi docui ²⁾.

AR. et AE. RR.

Imperatorii:

Aurelii, Caracallae, et Plautillae. (Vaill.
Teup.)

Epigraphe ΦΕΝΕΑΤΩΝ.

Singularis est numus Plautillae in
musaeo Theupoli citatus: ΕΠΙ. ΧΑΡΙ-
ΔΗΜΟΤ. ΦΕΝΕΑΤΩΝ. *Mulier utraque*
manu facem tenens. AE. m. m. Nolim
de viri eruditi adcuracione dubitare;
mirum tamen videtur primo maximi mo-
duli numisma, cum vix hac forma in
Peloponnesi urbibus numi signati sint
demptis iis, qui ab Achaeis et Arcadi-
bus in Antinoi honorem cusi sunt, qui
tamen proprie moneta non fuere, dein-
de nomen magistratus, quem numis ur-
bium Peloponnesi sub Augustis vix soli-
tum fuisse inscribi constat.

AE. RRR.

PHIALAEA.

Antea dicta Phigalia.

Imperatorii tantum in una Severi fa-
milia complures editi, et majore nume-
ro a Vaillantio.

Epigraphe ΦΙΑΛΕΩΝ typis obviis.

AE. RR.

PSOPHIS.

Autonomum

Dubium hujus urbis produxi supra in
moneta foederis Achaici.

Imperatorii.

ΨΩΦΕΙΔΙΩΝ Caracallae apud Pel-
lerinium, Getae apud Vaillantium.

AE. RRRR.

STYMPHALVS.

Ad cujus aditum lacum habitabant
aves Stymphalides.

Caput muliebrie laur. Ξ ΣΤΥΜΦΑ-
ΔΙΩΝ. *Hercules gradiens d. clavam at-*
tollit, f. exuvias leonis, in area ΣΟ.
AR. m. m. (Pellerin.)

Caput Herculis imberbe leonis pelle
coopertum. Ξ ΣΤΥΜΦΑΔΙΩΝ (*retro-*
grade). *Caput avis cum collo.* AR. III.
(Pellerin.)

Herculem apud Stymphalum majore
opere cultum, non mirum ob praesti-
tum caede Stympthalidum beneficium.
Harum imaginem in numo altero pro-
poni existimat Pellerinius, quae tamen
multum diversa sunt forma in numo Ni-
caeae, et monumentis aliis, quibus Her-
culis aerumnae proponuntur.

AR. RRRR.

TEGEA.

Dia ignoti fuere urbis hujus numi,

¹⁾ L. VIII. p. 628.

²⁾ Num. vet. p. 140.

dum eorum complures nostra aetate va-
riorum antiquariorum ope lucem vi-
derent.

Autonomi.

Caput Palladis. X TEFE. *Noctua.* AR.
III. (Mus. Caes). In alio solum TE. AE.
III. (Pellerin.)

Constat ex Pausania, Palladem *Aleae*
cognomine ab his Tegeatis magno in
honore habitam. Pellerinius aeneos suos,
quos citavi, Tegeatis Cretae proprios
esse voluit, qua id veri specie, magis
patebit ex iis, quae mox dicentur.

Caput Palladis. X TEFEA. *Corva puellum lactans, in nonnullorum area bina monogrammata.* AE. III. (Mus. Caes.
Khell Adpendic. I. et II. Pellerin.)

Numi argumentum jam alias praecla-
re explicavit Khelliusⁿ). Narrat Pau-
sanias^o), Apollodorus^p), et Diodorus
Siculus^q), Augem Alei Tegeae regis fi-
liam ab Hercule vitiatam natum puel-
lum primo in Palladis, cujus ea sacer-
dos fuit, luco deposuisse, at vulgato
crimine infantem Alei jussu in monte
Parthenio expositum, sed cui mox prae-
sto fuit cerva, quae praebito lacte ma-
ternam abjecto opem tulit, ex quo
facto *Telephus* est appellatus. Alibi nar-
rat Pausanias^r), in Helicone Boeotiae
cervam Telepho infanti lac praebentem
effictam fletisse. In hunc fere sensum

Khellius. At Pellerinius aliorum argu-
mentum traduxit. Nam cum animal par-
tis averfae nequaquam cervam, sed lu-
pam putaret, et constaret ex Cretensium
historia, simile beneficium Mileto suo,
Apollinis filio, ab hac impensum, numum
Tegeae Cretae adjudicavit, cum idem
argumentum in Cydoniae quoque nu-
mis compareat^s). Verum sine dubio prae-
ferenda Khellii sententia, primum quod
integerrimus numus musei Caesarei nul-
lum de cerva dubium relinquit, deinde
quod in nonnullis numis hujus thema-
tis bina comparent monogrammata, quae
eadem sunt in numis aliis certis hujus
Tegeae Arcadiae, de quibus mox, quod
manifeste patet collatis binis ejus numis
a Khellio in Adpendicula II. productis.
Accedit, quod in horum antica est Pal-
las multum a Tegeatis Arcadiae, ut di-
xi, observata, et cujus Auge Telephi
mater sacerdos fuit; denique quod Te-
geae Cretae perobscurum fuit Cretae op-
pidum. Numos alios et monumenta, quae
hanc Telephi fabulam multo illustrius
sistunt, indicabo in numis Pergami Myliae.

*Caput Dianae prominente retro phare-
tra et arcu.* X TEFEA. *Pallas stans f. hastam, d. aliquid imponit urnae, quam
adstans puella offert, in area ΔA. AE.
II. (Pellerin.) In alterius area IE. (Khell
Adpendic. II.) In alterius area duo mo-
nogrammata. (Khell I. c.).*

n) Ll. cc. o) L. VIII. c. 48. p) L. III. c. 9. q) L. IV. c. 33. r) L. IX.
c. 31. s) Rec. III. p. 73. Suppl. I. p. 52.

AAEOZ. *Caput barbatus diadematum.* X TEFEATAN. *Heros galeatus, cetera nudus stans, s. hastam et clypeum tenens, dextera aliquid acceptat a Pallade, quod adstans puella oblato vase exolpit, per aream eadem monogrammata.* AE. II. Numi hujus praecones mox citabo.

Caput Palladis. X TEFEA. *Heros galeatus, cetera nudus, gradiens d. enfem, s. clypeum opponit.* AE. III. (Pellerin).

In sole numo II. morabor, qui rite explicatus reliquis lucem impertit. Eum primum edidere, sed, ut apparet, minus integrum Harduinus ¹⁾, et Haymius ²⁾. Adcuratius restituerunt Wachterus ³⁾, ac praecipue Pellerinius ⁴⁾. Anticae explicatus planus. Sistit ea Aleum Aphidantis F, Arcadis nepotem, Jovis et Callisus abnepotem, Lycaonis adnepotem. Alei regia adhuc Pausaniae aetate Tegeae monstrabatur, ut et sanum Minervae Aleae ab eo aedificatum, de quo vide plura apud Haymium ⁵⁾. At averse explicatum nemo omnium, qui numum siteret, est adsecutus. Eum latius exposui in meis Numis vet. ⁶⁾ secutus Apollodorum ⁷⁾, et Pausaniam ⁸⁾, qui perhibent, Cepheum Alei filium et Tegeae regem invitatum ab Hercule, ut sese ad bellum sequeretur, sed conditiones detrectantem, quod se absente Argivorum incurSIONem metuebat, tum denique persuasum, cum ei Pallas detonsum Medusae crinem in amphora obtu-

lit, quem Sterope Cephei filia, si forte hostes ingruerent, ostentare e moenibus jubebatur. Monere non attinet, numum hunc Aleo synchronum non esse, qui annis circiter 1400 ante Christum Tegeae regnaverit. Numus III. ipsum iterum Cepheum sistit, ut colligitur ex cultu, quem is in binis praecedentibus obtinet.

In area numi I. legitur AA., quo Pellerinius indicari censet aut concordiam cum Lacedaemoniis, aut Tegeatas se profiteri his subjectos. Verum cum in simili alio pro hoc legatur IE., videtur π AA. aliud significare, perinde atque in Aegira Achaiae vidimus.

Numum TEFEATON. AXAIQN. descripti supra in numis foederis Achaici AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii.

In sola Severi familia. (Theupoli, Pellerin).

Epigraphe: TEFEATON.

Typus illustrior: Atalanta Tegeaea aprum Calydonium hasta feriens, in numo Domnae. (Mus. Caes.) Vide, quae huc pertinentia supra in Aetolia notavi.

AE. RRR.

THELPVSA.

Autonomi.

Caput radiatum. X ΘEA. *intra lauream.* AE. III.

¹⁾ Num. ill. in *Tesyeu.* ²⁾ T. H. p. 4. ³⁾ Archaeol. num. p. 82. ⁴⁾ Rois p. 33.
⁵⁾ L. c. ⁶⁾ Pag. 142. ⁷⁾ L. I. c. 7. ⁸⁾ In Aread. c. 47.

Similem edidit Neumannus ^{d)}, sed in quo prior litera Θ deficit. At testatur idem, sese a cl. Wackero, qui praesen tem numum vulgavit, edoctum, literas ΘΕΑ. in eo esse luculentas. Idem quoque integer est Veletis in museo Em. Card. Borgia.
AE. RRR.

Imperatorii.

In Severi tantum familia.

C R E T A.

Insularum hujus tractus maxima et nobilissima, Jovisque natalibus, Labyrintho, Minotauro, aliisque fabularum prodigiis incluta, quorum haud dubie causa meritorum in antiquo lapide jactantius dicitur ab indigenis ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΑ. ΤΩΝ. ΝΗΣΩΝ, *regina insularum* ^{e)}. Olim centum digestam per urbes fama ferebat, quarum non paucas numi hodieque superstitēs nobilitant. Sunt hi argentei aeneique, aurei nondum reperti, habentque tam certum ac peculiarem characterem, ut natales suos celare non possint oculum tractandis numis adfuetum. In argenteis discrimen illud omnium maxime elucet, quod plerique praeter certa remotae antiquitatis indicia duriores quendam picturae modum offerunt, qui neque in numis serius signatis facile mitescit, raro visis Gratiis in hanc insulam pedem intulisse.

Epigraphæ: ΘΕΛΠΟΤΕΙΩΝ. (Vaill. Theup.)

AE. RRR.

THISSOA.

Dicta Pausaniae: Θείσσα ή προς Ορχομενο, et fuit una ex oppidis; ex quibus conflata fuit Megalopolis ^{f)}.

Numum: ΑΧΑΙΩΝ. ΘΙΣΟΑΙΩΝ vide supra inter numos foederis Achaici.
AE. RRRR.

Autonomi:

Nomine totius insulae, iique argentei sunt apud solum Goltzium, inscripti ΚΡΗ. ΚΡΗΤΑΙΩΝ, suntque cistophoriomnes, quod genus, ut alibi docebitur, verisimile non est in Creta signatum, unde de vera eorum lectione jure dubitatur.

In numo Haymii ^{g)}, et musei Pembrock ^{h)} cum capite Homeri male lectum ΚΡΗΤΩΝ pro ΙΗΤΩΝ, qui adeo ad insulam Ion pertinent.

Imperatorii.

Horum primus est cum capite Tiberii, (Vaill.) reliqui porriguntur usque ad M. Aurelium. Major eorum numerus est cum capite Trajani, quos videlicet in museo Farnesiano.

Epigraphæ constans: ΚΟΙΝΟΝ. ΚΡΗ. ΤΩΝ.

Typi: Hi fabulis domesticis plerum-

d) Num. pop. P. II. p. 161.
 p. III. 72. h) P. II. tab. 80.

e) in Arcadic. c. 27.

f) Goltz. p. 1090. 11.

g) T. II.

que inhaerent, sic: *Europa tauro vecta*. *Nympha Jovem puellum ulnis complexa*, in arca hinc cornu *Amalthaeae*, inde aquila. *Juppiter infans globo insidens inter septem astra adstante capra*. Hic rex deorum in Creta natus educatusque res nota, unde et dictus *Cretagenes*, de quo infra separato articulo agam. Saepe etiam occurrit *Diana*, nomine *Dictynnae*, aut *Britomartis* late in hac insula culta, de qua infra quoque recurret sermo.

Sunt aenei non pauci minimae formae cum capite Hadriani et Antonini, quorum sola inscriptio in averfa est K. Typi sunt: *Ara*, super qua globus. — *Miles galeatus, cetera nudus gradiens cum hasta et clypeo*. — *Diana venatrix*. (Mus. Caes. Arigoni.) In his primum K notare *Κωνων*, dubium non est; de altero ambigi potest, utrum *Κιδναγας*, an *Κρητων*, an *Κυρητων*, an *Καρων* indicet. Pro Cilicibus stetit Harduinus. Auctor musei Theupoli eos Alexandrinis accepit¹⁾, ad quos eos pertinere nulla ratio suadet. Verisimilius legendum *Κρητων*, nam fabrica Cretensis potius est, et typus Dianae venatricis in Cretam potius videtur invitare, et miles similis gradiens obvius est in numis Apterae.

Juppiter Cretageges. Eum eloquuntur numi sequentes:

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΕΠΙ. ΚΟΡΗ. ΛΙΟΤ. ΑΤΗΟΤ. *Caput Augusti radiatum*. Ξ ΤΑΝ. ΚΡΗΓΑΓΕΝΗΣ. ΠΟΑΤΡ. *Caput Jovis laureatum, infra quod fulmen*. AR. m. m. (Barthelemy B. L. T. XXVI. p. 546.)

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΡΗΤΩΝ. ΕΠΙ. ΚΟΡΗΛΙΟΤ. *Caput Augusti radiatum*. Ξ ΤΑΝ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. ΙΕΡΑ . . . *Caput Jovis diadematum, infra fulmen*. AR. m. m. (Liebe Goth. num. p. 364.)

ΑΤΤΟ. ΤΙΤΟ. *Caput Titi laur.* Ξ ΖΕΤΣ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. *Juppiter nudus stans inter septem astra d. fulmen intorquet, s. strophio involuta*. AE. I. Hunc numum post Triflanum et Harduinum (Num. III. in Γαζα.) adcuratius edidit Pellerinius. (Mel. I. p. 341.) Est etiam in Museo Caesl.)

Priores duos numos erudite explicat Barthelemyus. (l. c.) Signatus uterque in Creta, et prior quidem *Polyrrhenii*, alter *Hierapytnae*, in quo Liebei lapsum jure obelo notat. Nomen ΤΑΝ Doricum est pro ΖΑΝ, vel ΖΗΝ, pro quo in numo III. multo serius signato est solitum ΖΕΤΣ. Verbum ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ significavit Jovem in Creta genitum, cuius alioqui natales a plerisque in Creta constituuntur. Jovem hoc nomine cultum in Creta docet foedus Olontiorum, et Latiorum, in quo: ΟΜΝΕΩ . . . ΤΟΝ. ΖΗΝΑ. ΤΟΝ. ΚΡΗΤΟΓΕΝΕΑ¹⁾. Ex his numis habemus etiam imaginem Jovis Cretagenis, nempe cuius attributum princeps est fulmen. Astris cingitur, quia, ut ait Nonnus¹⁾:

1) pag. 1134.

1) Reines. T. I. p. 501.

1) Dionys. XXXI. v. 56.

Ζευς μεν ἀναξ κατ' Ὀλυμπον ἔχει δομον
εμπλεον ἀστρων.

*Juppiter rex in Olympo tenet domum
plenam astris.*

Infra in numis Gazae Judaeae ex Marco Diacono docebo, eundem Jovem Cretagenem ante omnes deos a Gazaeis cultum, sed nomine *Marnas*, et quidem velut *dominum imbrum*, quorum fulmen apte refertur. In numis Ephesi videbimus etiam Iovem Pluvium fulmine armatum. Ad idem argumentum pertinerent etiam numi Aegii Achaiae inscripti ΚΡΗΤΑΙΟΣ, et typo Jovis fulminantis, quos edidere Spanhemius, Pellerinius, alique, sed in his non legi ΚΡΗΤΑΙΟΣ, sed ΚΑΗΤΑΙΟΣ in hujus numis dictum. Numum IIL Harduinus ob dictas causas Gazae tribuit, verisimilius tamen est, hunc quoque in Creta flatum.

* * *

Cum hic Cornelii Lupi proconsulis Cretae facta sit mentio, juvat alios quoque numos. ejus nomine inscriptos, et in variis Cretae urbibus signatos commemorare. Sunt omnes argentei, et cum capite Tiberii, et depicti exstant apud Morellium in Familia Corn. Tab. VII.

TIBEPIΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ.
ΕΠΙ. ΚΟΡ. ΑΤ. *Caput laur.* Ξ ΣΤΝ.
ΚΑΗΤΩ. ΚΡΗΤΕΣ. ΚΤΔ. *Caput Senatus barbatum velatum.* AR. m. m.

Alius, sed in averfa plene scriptum;
ΚΤΔΩΝΕΑΤΑΝ.

ΤΙ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΤΔ.

Caput laur. Ξ ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ.
Κ. ΚΡΗΤΩΝ. Ε. ΚΟΡ. Α. *Caput Augusti laur.* AR. III.

ΤΙ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ε. ΚΟΡ. Α.
Caput laur. Ξ ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ.
ΕΛΕΤΘ. *Caput Augusti radiatum.* AR. III.

TIBEPIΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ.
ΓΟΡΤΤΝΙΩΝ. *Caput laur.* Ξ ΚΑΙΣΑ.
ΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΡΗΤΕΣ. Ε. ΚΟΡ.
ΑΤ. *Caput Augusti radiatum.* AR. III.

Fuit Cornelius Lupus proconsul Cretae, ut hi numi docent, et fuisse ex familia Lentulorum, probant marmora Capitolina, in quibus ad annum V C. 697. memoratur consul L. Cornelius Cn. F. L. N. Lentul. Lupus^{m)}. Eum sub Claudio insidiis Suillii appetitum, interemptumque docet Tacitus; nam objectum fuisse tum inter alia Suillio: *Valerium Asiaticum, Lucium Saturninum, CORNELIUM LVPVM circumventos*ⁿ⁾. Et Seneca hunc quoque Lupum inter amicos, et quidem consulares a Claudio caesos narrat^{o)}. Haec pleraque jam observavit Havercampus. Nomina igitur decurtata sic explenda: ΕΠΙ. ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ. ΑΤ. ΠΟΥ, ut plene comprobatur numus Jovis Cretagenis paullo altius citatus. Habemus in numo I. caput Senatus eo cultu, qui grave hoc collegium decuit, non facie juvenili, ut saepe in numis Asiae. Tres priores numi signati sunt apud Cydoniam, quartus apud Eleuthernas, quintus Gortynam. Hi quoque numi quaesitum Cretensium in Augustum.

m) Grut. p. 293.

n) Annal. XIII. c. 43.

o) Αποκολοκ. sub. fin.

adfectum nos edocent, qui tantus fuit, ut a Tiberio, sub quo hi numi signati sunt, asyli jus simulacro D. Augusti petere auderent ^{q)}. Senatum coluere, quia Creta fuit Senatus provincia, cujus exempla passim offerunt numi Asiae preconsularis.

His addendus numus similis rationis:

TIBEPIΩ. KAIZAPI. SEBACTΩ.
EΠI. ΔAXHT. *Caput laur.* X ΣTN.
KAHTΩ. KPHTEΣ. KTAΩNEATΩN.
Caput Senatus barbatum velatum. AR.
m. m.

Numum edidit Harduinus ^{q)}, et Morellius ^{r)}. Differt a numo II. supra descripto solo magistratu. Quis fuerit hic Laches, an proconsul, an, quod verius, magistratus Cydoniae proprius, (nam Laches nomen Graecum est) decidere nequeo.

Addendus et numus alter bilinguis:

IMP. CAES. NER. TRAIAN. OPTIM.
AVG. GER. DAC. PART. *Caput laur.*
X ΔIKTTNNA. KPHT. *Diana venatrix habitu rupi insidens d. telum, s. infantem tenet, adstat hinc et illinc vir armatus.* AR. III. (Tristan. in Traj. Se-
guin. p. 126. Theup. Vaill.)

Ex mente Tristani proponitur in hoc numo Diana, quae Graecis et *Dictynna* dicta est, insidetque monti Tityro regionis Cydoniatis, in quo ejus templum aeternum appellatum Δικτυννείον secundum

Strabonem. Infantem manibus tenet, quoniam Diana eadem est cum Lucina partuum praefide. Adstans uterque vir armatus Seguino in mentem revocat enopliam, seu pyrrhicam saltationem inventam a Cretensibus, nimirum Rhea Jovis recens nati vagitum edito a Corybantibus armorum fragore obtundente. Vide plura apud Spanhemium ^{r)}.

Dubium est, utrum Cretensis moneta sint numi Titi et Domitiani, in quorum posica: ΔΙΟΣ. ΙΔΑΙΟΥ. *Aquila stans.* AE. II. (Morelli in Tito tab. XIV. 1.) Nam et in Mylia fuit mons Ida, et hic Jovi sacer.

AR. RRR. AE. C.

ALLARIA.

Hujus Cretae urbis nulla uspiam mentio, praeterquam in veteri epigrammate, quod post alius edidit Chishull ^{r)}, in quo dicitur: Ἀλλαρῶταν ἡ πόλις.

Caput Palladis. X ΑΛΛΑΡΙΩΤΑΝ. *Hercules stans.* AR. m. m. (Pellerin Suppl. III. p. 106.) AR. III. (Mus. M. Duc.)
AR. RRR.

APOLLONIA.

Huc cl. Combis vocat argenteura Hunterianum: A. *Tripus.* Credam verius, extritam literam Z το A praecedentem, numumque esse Zacynthi.

p) Tacit. Ann. L. II. c. 63. q) Num. ill. sub Cydonia. r) Impp. in Tiber. tab. IV. n. 25. s) ad Callim. in Dian. v. 205. t) Ant. Asiat. p. 137.

APTERA.

Mediterranea in occidentem.

ΑΠΤΕΡΑΙΩΝ. *Caput muliebre. X Vir fians d. quid tenet.* AR. I. (Mus. M. Ducis.)

Eadem. adversa. X ΠΤΟΛΟΣΤΟ. Miles armatus fians, juxta arbutum. AR. I. (Hunter.)

Caput Jovis. X ΑΠΤΑΡΕΩΝ. Mercurius fians d. caduceum. AR. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre. X ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. Miles gradiens cum hasta et clypeo. AE. III. (Mus. Caes.)

Horum prior fabricae est perantiquae, et recte inscribit ΑΠΤΕΡΑΙΩΝ, cum in reliquis aevi recentioris sit ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. Haec enim urbs teste Stephano, et Suida nomen traxit ἀπο τῶν πτερῶν, quod apud hanc urbem Sirenes cantu a Mulis superatae alas abjecere, de quo vide plura in meis Numis vet. *) quo loco numum priorem edidi, et in numis gentis Petroniae, quibus adde Tzetzem ²⁾, et monumentum vetus apud Winckelmannum ³⁾. Serius E in A vertit receptus in Creta Dorismus. Vetus scholialtes Euripidis: ἀτερος ὁ ἰτερος Δωριῶτι ²⁾, et secundum enarratorem Theocriti: Αἰτῆμις Dorice pro Αἰτῆμις ³⁾.

Caput muliebre. X ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. Apollo nudus sedens d. pateram, f. lyrae innixus. AR. III. (Pellerin.)

ΑΠΤΑ. *Apis.* (Harduin.)

Videntur hi numi aliam sequi famam, nimirum urbem nomen traxisse a Ptera quopiam, qui vetustissimum Delphis Apollinis templum struxit, unde natam fabulam, fabricatum ab apibus templum ex apum cera, et pinnis ^{b)}. AR. RR. AE. R.

ARCADIA.

Hujus insulae urbs secundum veterum testimonia, et maritima in ortum. Arcadum Peloponnesi coloniam fecit Pel- lerinius, sed auctorem reticuit. Eidem is numum tribuit: *Caput Ammonis. X ΑΡΚΑΔΩΝ. Pallas fians d. hastiam, f. clypeum humi attinet.* AR. II. Tamen causam non adfert, cur huic Cretae urbi potius prae Arcadibus Peloponnesi tribuendus sit. Ipse discriminis hujus rationem probabilem non video. Addit: huic quoque urbi ab Harduino tributum numum, qui tamen, saltem in ejus numis illustratis, non reperitur. Videtur ergo dubium, an propria huic opido hactenus exsistat moneta.

ARSINOE.

Caput Palladis. X ΑΡΣΙ. Duo Delphini. AE. III. (Mus. Caes.)

In hoc et fabrica et typus plane ex Cretae sunt ingenio, et est Stephano Arsinoe Ἐσσηνὴ Λυκτε, quo docemur, urbem Lycto Cretae urbi paruisse. Vide, quae de hoc in meis Num. vet. p. 144. disserui.

u) pag. 143. x) ad Lycophr. v. 653. y) Monum. ant. num. 42. 46. z) Hippo-
lyt. v. 894. a) ad Idyll. I. v. 4. b) Pausan. in Phocae. p. 810. Philostrat. Vit. Apoll.
L. VI. c. 10.

Similem edidit Arigonius, quem Froelichius dubitantis more Graeciae, vel Cypro tribuit c). Serius alium addidit Combuius:

Caput muliebre. X APΣI. *Miles nudus stans.* AE. II. (Mus. Hunter.)

AE. RRR.

A X V S.

Caput Jovis, in aliis Apollinis. X [A-ΞION. *Tripus, per aream monogrammata, aut etiam sine his.* AE. II. III. (Mus. Caes.)

Alii similes, sed scriptum: FAΞION. (Liebe Goth. num. p. 163. Hunter pag. 65. Dutens Explic. de quelq. Méd. p. 186. 195. 228.)

Quatuor produntur in Creta urbes nomine adfina, *Axus, Oaxus, Saxus, Naxus.* Primae meminit Stephanus: AXVS *urbs Cretae, ut Herodotus libro IV. sc. cap. 154.* Verum in hoc Herodoti loco alia MSS. habent Aξος, alia Oαξος, ut sane etiam apud Suidam, qui idem factum ex Herodoto exscripsit, legitur Oαξος d). Sed et alibi Stephanus: OAXVS *urbs Cretae.* Et consentiunt scriptores alii. Virgilius e): *et rapidum Cretae veniemus Oaxen,* ad quem versum Servius, quid statueret, incertus inter alia prodit etiam, Oaxen Apollinis filium Oaxen in Creta oppidum condidisse. Etiam Vibio Sequestro est Oaxes Cretae, a quo civitas Oaxia f). Denique

Hierocles in Synecdemo: Oαξιος, Ελευθερα etc. Sed videtur Axus, et Oaxus eadem fuisse civitas, de quo mox iterum. Saxum oppidum Cretae intulit, non quidem scriptorum veterum quispiam, sed Chishullius fide veteris marmoris in Creta reperti, in quo legitur ΣΑΞΙΟΙ et ΣΑΤΕΙΟΙ s). At enim haec Cretae Saxus suspecta est. Nam Chandlerus, qui marmor illud post Chishullum inspexit, pro ΣΑΞΙΩΝ legendum ΝΑΞΙΩΝ testatur h). Sin istud, nomine ΝΑΞΙΩΝ intelligenda est *Naxus* civitas, quam in Creta constituunt complures inferioris aevi grammatici, quos dabunt Stephani Byzantii interpretes Hollsenius, et Pinedus i), a qua urbe nomen habuit celebrata a veteribus, et ipso Pindaro Ναξια ἀκρον, *Naxia cos.*

Ad numos ut revertar, eos Haymius Saxo Cretae tribuendos censuit l). Revera in numis copiosa sunt exempla τς Σ inftar [formati. Et confirmata haec conjectura videbatur marmore Chishullii, quod nobis Saxum Cretae prodidit. At enim, cum hanc ex marmore lectionem, ut diximus, secundae Chandleri curae suspectam reddiderint, ad haec reperti sint numi alii, qui certam epigraphen FAΞION. sistent, cujus primum elementum pro Σ haberi nequit, omitenda sine dubio est Saxus, numique tribuendi Axo, cujus gentile Stephano est Aξιος, scripto adeo in numis ΑΞΙΩΝ,

c) Not. elem. p. 76. d) in Barroq. e) Eclog. I. v. 66. f) de Flumin. g) Ant. Asiat. p. 114. h) Inscript. ant. in nota ad marm. XVIII. i) sub Ναξος. k) Thef. Br. T. II. p. 181.

sed praefixo digamma Aeolico $\text{FA}\epsilon\text{I}\Omega\text{N}$, quo modo in numis Elidis vidimus scriptum $\text{FA}\epsilon\text{I}\Omega\text{N}$ pro $\text{A}\epsilon\text{I}\Omega\text{N}$. Atqui jam alibi vidimus, et differemus copiosius in tractatu de notis chronologicis, digamma illud promiscue jam forma C , jam F expressum fuisse, quo modo in numis Capuae jam legimus $\text{K}\alpha\text{I}\text{F}$, jam $\text{K}\alpha\text{I}\text{C}$. Cum igitur haec Cretae urbs, ut ex his numis discimus, spiritum aliquem nomini suo certe praefixerit, fieri poterat, ut hic a Cretensibus pronunciaretur sono, qui ad litteram O accederet, unde exterorum *Oaxus* nasci facile potuit, cum interim *Axus*, et *Oaxus* una eademque urbs esset.

Combius numos cum epigraphe seu $\text{A}\epsilon$, quos vulgo *Axiae* Locrorum tribuimus, seu $\text{FA}\epsilon\text{I}\Omega\text{N}$, de quibus modo agimus, *Axiae* Italiae largitur¹⁾. Numos $\text{A}\epsilon$ hoc loco non moror. Cur vero numos $\text{FA}\epsilon\text{I}\Omega\text{N}$ Cretenses malim in causa est, quia Stephanus Axo Cretae gentile $\text{A}\xi\text{ios}$ adsignat, diversum vero *Axiae* seu *Italicae*, seu *Locrorum*.
AE. R.

C A M A R A.

Autonomum argenteum $\text{K}\alpha\text{M}\alpha\text{P}\alpha\text{S}$ typo insolito edidit Goltzius, (in *Insul. tab. IV.*) quem cum is, tum Nonnius et Harduinus huic Cretae urbi Stephanò memoratae donum dederunt.

CERAITAE.

Populus Cretae, ut mox probabimus.

Caput Dianae. X KEPAITAN . Du-

plex hastilis ferrum, sed forma varium intra coronam. AR. II. (Hunter.)

Jure singulari huic numo patriam Cretam dedit eruditus Combius; nam Cretensem faciunt fabrica, typi, dialectus. At nunc propius urbs ipsa investiganda. Nomen adfines suppeditat Polybius, cum narrat, Polyrrhenios, CERETAS ($\text{K}\epsilon\text{ρεται}$) Lampaeos, Orios, Arcades a Cnoissis ad Lyttios defecisse^{m)}. Stephanus agens de poeta Rhiano: $\text{P}\alpha\text{ν}\alpha\text{ος γὰρ ὁ ποιητὴς Βηναῖος ἦν, ἢ Κερεατῆς, ἢ Κρης}$. *Rhianus enim poeta Benaëus fuit, vel Cereates, vel Cretensis.* Ex binis ergo his testimoniis habemus et *Ceretas*, et *Cereatas* Cretae. Sed magis apte ad numi epigraphen Suidas, qui eundem Rhianum laudans sic fatur: $\text{P}\alpha\text{ν}\alpha\text{ος ὁ καὶ Κρης ὦν, Βηναῖος (Βηνη δὲ πόλις Κρητῆς) πινεὶ δὲ ΚΕΠΑΙΤΗΝ}$. *Rhianus Cretensis Benaëus (est autem Bene urbs Cretae) alii vero CERAIITEM praedicantⁿ⁾.* Eodem modo Eudocia Augusta, quae idem perhibet, Rhianum appellat Cretensem, et quidem *Κερεατῆν*, ut Suidas^{o)}. Quocirca nequaquam, quod visum Meursio, aliisque, Suidas ex Polybio corrigendus, sed Polybius ex Suida, cujus Κερεατῆς praeclare cum epigraphe numi KEPAITAN conspirat. Satis etiam apparet, postrema Stephani verba: ἢ Κρης ex marginali glossa in textum recepta; nam nonnisi insanus diceret: Rhianum fuisse Benaëum, vel Ceraiten, vel Cretensem, quando et Benaëi et Ceraitae populus fuere Cretensis.

1) Mus. Hunter. p. 65.

m) Hist. L. IV. c. 53.

n) in $\text{P}\alpha\text{ν}\alpha\text{ος}$.

o) in Ionia sub $\text{P}\alpha\text{ν}\alpha\text{ος}$.

Ad situm urbis quod attinet, ex citatis Polybii verbis colligo, eam prope Polyrrhenios stetisse, qui fuere populus in occidentem positus. Eandem viciniam arguit etiam typus; nam haec fides ferrum, quale in hoc Ceraitarum numo videmus, frequenter in Polyrrheniorum moneta occurrit.

AR. RRRR.

CHERSONESVS.

Ex Chersonesis pluribus, quos antiquus orbis cognitus memorat, Chersoneso Cretae numi sequentes vindicandi.

Caput Dianae. X XEPZO. *Hercules d. elavam attollens, f. leonis exuvias.* AR. I. (Muf. Caef.)

Caput Dianae laureatum. X XEPO-NAZION, in alio: XEPZONHZION, etiam XEPZONA, vel XEPZONAZION. *Apollo nudus cortinae insidens d. plectrum, f. lyram.* AR. I. (Pellerin Rec. III. p. 75. et Additions p. 24. Pembrock, Hunter.)

Horum priorem, qui per fabricam, et literarum formam remotissimi est aevi, a me editum vide in meis Numis vet. p. 145. Ipsa vero fabrica et typi utrumque numum huic Cretae Chersoneso invicte tribuunt. Verum cum binae fuerint in Creta Chersonesi, una in occidentali litore juxta promontorium Criumetopon, altera versus Orientem prope Lyttum, dubitari nonnihil potest, ad utram pertineant. Lucem aliquam adfert Strabo, qui de Lytti Chersoneso

ait, in ea esse Britomartis templum^{p)}. Fuit autem Cretensum Britomartis Diana. Narrat praeterea Plutarchus^{q)}, Tyrrenos ejus Chersonesi, quae juxta Lyttum est, conditores, huc detulisse signum Dianae a majoribus acceptum. Cum igitur in singulis his numis compareat hujus deae caput, videntur alterius hujus esse Chersonesi. Animadvertenda in Dianae capite corona laurea, quae in utroque numo Pelleriniano comparet, insolitum hujus deae ornamentum. Herculis gestus ictum clava minantis indicat singulare beneficium, quod a malignis feris totam insulam purgavit^{r)}.

Caput Palladis. X XEP. *Navis.* AE. III. (Muf. Caef.)

Hunc etiam huc pertinere alibi offendit^{s)}. Ejus rationem non tam ex typo navis peto, quod Chersonesum hanc fuisse Lytti navale prodidit Strabo, quam quod hic numus utriusque faciei typo simillimus est alteri, quem signatum fuisse Lytti inscriptio ATT. manifestat, quemque infra reperies.

AR. RR. AE. RRRR.

C N O S S V S.

Vrbs mediterranea, Minois regia, et Labyrintho celebrata, cujus exstant numi copiosi, et insignes.

p) L. X. p. 479.
vet. p. 145.

q) de Virt. mul. p. m. 247.

r) Diodor. L. IV. p. 263.

s) Num.

Autonomi.

Minotaurus flexo genu sinistro d. elata globum tenet. X Quadratum incusum, intra quod Labyrinthus in crucis formam. AR. m. m. (Pellerin.)

ΠΟΛΧΟΣ. *Caput Apollinis laur.* X ΚΝΩΣΙΩΝ. *Labyrinthus rotundus.* AR. m. m. (Chishull. Ant. As. p. 127. Pellerin.)

Caput Jovis. X ΚΝΩΣΙΩΝ. *Labyrinthus quadratus.* AR. m. m. (Muf. Caef.)

Labyrinthus, opus Daedali a Minoe imperatum, subinde cum Minotauri, tum artificis ipsius carcer, res notior, quam ut commemorando immorer. Eum jactant numi Cnossi, quia prope hanc stetit, et quidem frequentes, ab iis, quos hic descripsi, nonnihil discrepantes, sed quos omnes recitare non attinet. Ex his numus primus omnium maxime insignis cum propter indicia certa longae vetustatis, propter quam et citatus, et propositus est a Barthelemyo ¹⁾, tum propter ipsum Minotauri typum.

ΠΟΛΧΟΣ numi II. esse nomen magistratus, quis dubitabit post tot alia exempla, quae sufficiunt numi urbium Creticarum? Verum non ita visum Chishullo, cujus lepidam interpretationem ex etymologiae penu petitam, neque improbatam Pellerinio legisse non poenitebit ²⁾.

NIKA. (etiam sine hoc.) *Caput barba-*

tum diadematum. X ΚΝΩΣΙΩΝ. *Labyrinthus.* AR. m. m. (Pellerin Rois tab. III.)

Existimat Pellerinius, hoc capite proponi veterem Cnossi regem Minoe, et sic ejus in his numis memoriam a grata posteritate renovatam.

* * *

Caput Jovis. X ΚΝΩΣΙΩΝ. *Aquila stans explicatis alis.* AE. II. (Muf. Caef.)

ΚΝΩΣΙΩΝ. *Caput Jovis.* X ΜΝΑΣΙΘΕΟΣ. *Aquila stans explicatis alis.* AE. II. (Hunter.)

Caput Jovis. X ΚΤΔΑΣ. *Aquila stans explicatis alis.* AE. II. (Muf. Caef.)

Caput Jovis. X ΑΡΙΣΤΙΩΝ. *Aquila stans explicatis alis.* AE. II. (Muf. Caef.)

Horum duo priores sequentium veram patriam edocent, nam fuere olim, qui numum tertium Cydoniae tribuerent, quantumvis ΚΤΔΑΣ multum differat a ΚΤΔΩΝΙΑ vero urbis nomine. Ergo ΚΤΔΑΣ aliud non est, quam magistratus nomen, nam et Cicero memorat *CYDAM Cretensem, portentum insulae, hominem audacissimum, et perditissimum* ³⁾. Quin et Livius binis locis Cydantes Cretenses aetate postremorum Macedoniae regum florentes prodidit ⁴⁾. Idem sentiendum de vocabulo numi ΑΡΙΣΤΙΩΝ. Similes Pellerinius Arislaeo ignobili Thraciae urbi adjudicavit ⁵⁾. Khellius, cum scriptum sibi videretur ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ, quae epigraphe etiam in

¹⁾ Mem. B. L. T. XXIV. p. 30.
³⁾ et XLIV. 14.

²⁾ Rec. I. p. 195. Suppl. I. p. 52.

^{u)} l. c.

^{x)} Philipp. V. c. 5.

^{y)} L. XXXIII.

numo Arigonii prætenditur ^{a)}, eum Carisso Ligurum dedit ^{b)}. Verum illud APIΣTION non notare urbem, sed magistratum *Ariftonem*, alibi luculente comprobavi ^{c)}, ipso Pellerinio serius mecum sentiente ^{d)}.

* * *

Caput Dianae. Ξ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Pharetra pendentibus loris.* AE. II. (Mus. Caes.)

Caput Dianae. Ξ ΘΑΡΣΤΑΙΚΑΣ, vel: ΑΤΡΙΑΔΑΒ. *Pharetra pendentibus loris.* AE. II. (Mus. Caes.)

In numis loci II. literae per aream saepe miro modo confusae apparent. Ceterum dubitari nequit, esse magistratum nomina.

* * *

In numis aliis valet etiam epigraphæ ΚΝΩ. ΚΝΩΣΙ.
AR. R. AE. C.

Imperatorii:

Bini hactenus comperti, Augusti: ΓΝΩΣΣΙΩΝ. *Labyrinthus.* Tiberii: ΓΝΩΣΙΩΝ. *Minotaurus.*
AE. RRRR.

C Y D O N I A.

Ex clarissimis Cretae urbibus una, paritima in ora septentrionali versus occasum.

Autonomi.

NETANTOΣ. ΕΠΟΕΙ. *Caput muliebri floribus redimitum.* Ξ ΚΤΑΩΝ. *Vir*

nudus utraque manu arcum tenens. AR. I. (Mus. Caes.)

Caput simile. Ξ ΚΤΑΩΝ. *Vir nudus arcum ad subiectum ignem parans, cui praeterea in nonnullis adblanditur canis.* AR. I. (Mus. Caes. le Blond.)

Numus prior propter anticae epigraphen est unum ex illustrioribus musei Caesarei cimeliis. Ejus sensus: *Nevantus fecit.* Ea si ad ipsum numi opus adludit, ut dubium non videtur, unicum illud habemus exemplum artificis nomen suum in moneta professi, quod in gemmis minus rarum. Froelichius pro NETANTOΣ legit ΗΠΙΚΑΝΤΟΣ, at quam proposui lectionem, duo alii ejusdem musei numi confirmant.

Typo partis averſae indicari videtur Cretenſium, ac privatim Cydoniatarum ſolertia in aptandis arcubus, quam praecipue celebrat Claudianus ^{e)}:

Quis labor humanus tantum ratione sagaci

Proscit? Eripiunt trucibus Gortynia capris

Cornua, subjectis eadem lentescere cogunt

Ignibus, intendunt taurino viscere nervos, —

Et mox infra:

— — — *morem hinc traxisse Cydonas Bellandi.*

Similem etiam parandi arcus morem jam commemoravit Homerus ^{f)}:

Αρχεῖ δὲ πυρκαϊῶν ἐνὶ μεγαροῖσι, Μελαρσεν,

a) Num. urbb. tab. V. b) Adpendic. II. p. 90. c) Num. vet. p. 146. d) Ad dit. p. 73. e) in Idyll. Hiftrix. f) Odyſſ. 11. v. 176.

Παρ δὲ τιθεὶ διφρον τε μέγαν, καὶ κωας
ἐπ' αὐτῆς,

Ἐκ δὲ στατος ἐνείκε μέγαν τροχὸν ἔνδον
ἐόντος,

Ὀφρα νεοὶ θαλπόντες, ἐπιχειρόντες ἀλοφῇ
Τοξὲ πειρωμέσθαι, καὶ ἐκτελέσωμεν ἀέθλον.

Age, ignem accende in domibus, Me-
lantheu,

Et appone sedemque magnam, et pel-
lem super ipsum,

Et profer sevi magnam massam, quod
intus est,

Vt juvenes calefacientes, inungentes
unguine,

Sic demum arcum tentemus, et perficia-
mus certamen.

ΠΑΣΙΩΝ. Caput Dianae cum pharetra
et arcu. X ΚΤΔΩΝΙΑΤΑΝ. Figura suc-
cincta stans dexteram versus adstantem
canem extendit, s. praegrandem lampa-
dem, omnia intra lauream. AR. m. m.
(Pellerin.)

Numus mole spectabilis, et si argu-
menti, si conjecturas excludas, mihi
ignoti.

Caput Bacchae hedera et corymbis re-
dimitum. X ΚΤΔΩΝ. Lupa puellum la-
ctans. AR. I. (Hunter.)

Caput Palladis. X ΚΤΔΩΝ. Idem ty-
pus. AR. III. (Pellerin.)

Argumentum illud frequentius in im-
peratoriiis, quam autonomis conspici-

tur. Exhibet Miletum filium Apollinis
et Acacallidis Minois filiae, quae pa-
trem verita natum puerum in silva ex-
posuit, ubi eum lupae jussu Apollinis
custodiverunt, et lac prae buerunt, qui
adultus in Cariam profectus urbem sibi
cognominem aedificavit. Haec Antoni-
nus Liberalis s). At secundum Pausaniam
Acacallidis Minois filiae, et Mercurii
filius fuit Cydon, sed utrum hic a lupa
nutritus sit, non addit b).

In numis aliis aeneis III. formae:
KT. ΚΤΔΩ. Canis excubans — No-
ctua — Astrum et luna. Inscriptos KT-
ΔΑΣ esse Cnossi, supra in hac diximus.

Memorandus denique numus insignis
argumenti:

ΑΙΘΩΝ. Caput Palladis. X ΚΤΔΩ-
ΝΙΑΤΑΝ. Noctua diotae insistent, in
area Hercules nudus gradiens, et clava
ictum intentans. AR. I.

De hoc numo cum typo utrinque At-
tico vide, quae in moneta Athenien-
sium differui.

Magistratus. Hunc nonnunquam Cy-
doniae monetae fuisse inscriptum, pro-
bat numus supra citatus addituito ΠΑ-
ΣΙΩΝ. Ejus alterum meo arbitratu ex-
emplum offert nomen ΑΙΘΩΝ, scriptum
juxta caput Palladis in numo argumen-

s) Cap. 30.

h) L. VIII. c. 53.

ti Attici, quem continuo obtuli. Novi, visum aliquando erudito Dutens, posse illud vocabulum significare epitheton Palladis, quod interpretari liceret *flava* saepe huic deae tribui solitum ¹⁾, neque alienum fuisse ab hac sententia praeclarum Villoisonium, qui binis literis eadem operi subjectis ²⁾ comprobat, posse το ΑΙΘΩΝ etiam in genere feminino usurpari. Sed enim cur illud verbum violentius cogamus induere naturam cognominis, cum sese magistratus appellationi ultro adcommode? Si ΑΙΘΩΝ facimus cognomen Palladis, faciamus et ΗΑΣΙΩΝ cognomen Dianae, aut si hoc est nomen certum magistratus, cur non et illud? Neque vero Αιδων nomen veteribus ignotum. Teste Homero Aethonem se dixit Vlysses, cum in Ithacam rediret, et teste Dutensio ³⁾ ΑΙΘΩΝ inscribitur etiam numo Lyfimachi, in cuius moneta non raro scripta magistratuum nomina occurrunt.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii.

Horum non paucos reperias ab Augusto ad Antoninum.

Epigraphe solita: ΚΤΑΩΝ. ΚΤΑΩΝΙΑΤΑΝ.

Typi potiores: *Miletus lactens*, de quo in autonomis.

Juppiter puer caprae insidens.

Singularis est numus aeneus I. formae in museo Caesareo cum capite Claudii, in quo tam inscriptio capitis: ΤΙ. ΚΑΑΤ.

KAICAP, quam averfae ΚΤΑΩΝΙΑΤΑΝ retrograda est, quo docemur, epigraphen retrogradam non semper altae vetustatis, sed etiam nonnunquam ingruentis barbariei esse indicium, ut revera typus quoque in hoc numo informis est.

* * *

Magistratus in numo Tiberii ex catalogo Theupoli proditur ΕΠΙ. ΣΤΡΑ... exeso indicati praetoris nomine. Fuerintne in Cretae urbibus strategae, cum *cosmi* passim memorentur, dubitandum videtur. — ΕΠΙ. CABINOT. in numo Domitiani. (Morelli Imp.)

* * *

Insignes sunt numi argentei, etiam max. mod., cum capite Tiberii, Augusti, Senatus, et mentione lupi procos. et Lachetis, et Communis Cretensium, quos supra in numis Cretae in genere produxi.

AR. RRR. AE. RR.

ELEVTHERNAE.

Mediterraneae Lappam inter, et Gortynam. Earum *autonomi* alii sunt formae antiquissimae, alii recentioris.

Antiquiores:

Caput muliebre. Ξ ΕΛΕΤ. ΕΛΕΤΘΕ. ΕΛΕΤΘΕΡΝΑΙΩΝ. (*scriptura recta, vel retrograda.*) *Apollo nudus stans d. malum, f. arcum.* AR. I. (Mus. Caes. Pellerin.)

i) Explic. de quelq. Méd. p. 65.

k) pag. 229.

l) l. c.

Omnia in his numis remota tempora spirant, ac praecipue literarum modus, quem cape sive a numis ipsis, sive eorum iconismis.

Recentiores.

Caput Apollinis laur. X EAETΘEP-NAIΩN. *Apollo nudus cortinae insidens d. pomum gestat adstituta lyra.* AE. III. (Mus. Caes.)

Hujus generis unum, inscriptum ΘEP-NAIΩN, admorso nempe epigraphes principio Goltzium Thernae Thraciae tribuit, inique istud, etsi Harduinus similem ex museo regio produxerit, sed, ut certum est, aequè vitiatum. Pauci sunt typi alii, siquè vulgares.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii.

Tiberii cum mentione Lupi procos., isque argenteus descriptus est supra inter numos Cretae in genere.

AR. RRRR.

E L Y R V S.

Mediterranea in occasum.

MI. *Apis.* X EATPION. *Caput caprae silvestris, infra venabulum.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.) *In simili additur magistratus* TPIAKINIΩN. (Hunter.) *In alio: Capra silvestris stans, et arbutum adrodens.* AR. III. (Beger.) Sunt etiam fere similes aenei.

Capra silvestris in numis Elyri typus fere perpetuus, seu quod eo animali prae ceteris abundabat Creta, seu quod

secundum Elyriorum praekonium Phylacidi et Phylandro Apollinis filiiis lac praebuit, ob quam causam et capellam aeneam Apollini Delphico donum misere, ut narrat Pausanias^{m)}. Frutex numi Begeriani videtur esse decantatus dictamnus, cujus pastu capras Cretenses sagittis ictas eiecisse ferrum veteres complures meminere.

AR. et AE. RR.

G O R T Y N A.

Vrbs mediterranea illustris famae, quam et copiosa numismata non inficiantur. Fuisse coloniam Gortynis Peloponnesiae, testatur Platoⁿ⁾.

Autonomi:

Virgo insidens trunco arboris ramosae, cui saepius et aquila insidet. X ΓOPTT-NION. (*retrograde*) *etiam sine omni epigrapha.* Taurus. AR. I. In alio: ΓOPTT-N. *Europa tauro vecta.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Virgo in commercio cum aquila expansis alis. X Bos stans et respiciens. AR. I. (Hunter.)

Numi sunt fabricae perantiquae. Argumentum explicat Plinius^{o)}: *Est Gortynae platanus - statimque ei Graeciae fabulositas superfuit, Jovem sub ea cum Europa concubisse.* Ejusdem scenae socius est taurus partis posticae, nempe quem ad fallendam puellam mentitus est rex deorum.

m) in Phocic. p. 835.

n) de Legib. L. IV. p. 708.

o) L. XII. §. 5.

HIERAPYTNA.

Caput Jovis diadematum. Ξ ΓΟΡΤΤ-
ΝΙΩΝ. Miles nudus gradiens d. scutum
humi attinet, f. hastam. In aliis: Vir ru-
pi insidens f. arcum tenet, per aream li-
terae solitariae A vel B. AR. III. (Mus.
Caes.)

Adde aeneos alios typis raptus Euro-
pae, tauri cornupetae etc.

De Gortyniorum numo cum typo At-
tico vide, quae in moneta Atheniensium
advertimus.

AR. R. AE. C.

Imperatorii.

Obvii sunt cum capite hinc Germani-
ci, inde Caligulae, addito ΕΠΙ. ΑΤΓΟΤ-
ΡΕΙΝΩ. ΓΟΡΤ: Est Augurinus cogno-
men gentis Minucia, videturque pro
consule rexisse Cretam, unde eum Cre-
tae urbes, (nam et Hierapytnae et Po-
lyrhenii numi ejus meminere) monetae
suae inferuere. Alios citat Vaillantius,
unum Trajani inscriptum ΓΟΡΤΤC. In
alio Hadriani: ΓΟΡΤΤC. ΚΟΙΝΟΝ. ΚΡΗ-
ΤΩΝ, et testatur Stephanus, eam serius
Γεργυς dictam fuisse.

Insignem argenteum cum mentione Lupi
proconsulis vide descriptum supra in nu-
mis Cretae in genere.

AR. RRRR. AE. R.

In litore meridionali versus orientem.

Autonomi.

Caput muliebre turritum. Ξ ΙΕΡΑΠΤ-
ΙΕΡΑΠΤΤΝΙ. Aquila expansis alis stans
juxta palmam, in area ΜΕΝΕΣΘΕ. vel
ΙΜΕΡΑΙΟΣ, vel ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ etc.
AR. I. (Theupoli, Pellerin).

Typus aquilae cultum Jovis, palma
uberem in Creta ejus arboris proventum
videtur spectare. Nomen urbis duci a
Cretico πύρρα, quod idem esset cum πύ-
ρρα, probat Chishull p).

Astrum. Ξ ΙΕΡΑ. ΚΑΛΛ. Palma. AE.
III. (Mus. Caes.)

Singulare tetradrachmum cum typis
utrinque Atticis a me olim editum vide su-
pra in moneta Atheniensium. Legitur in
hoc magistratus ΖΗΝΟΦΙΛ. id est: Zo-
nophilus, quod nomen exstat quoque in
lapide vetere apud Hierapytnam reper-
to, quem descriptum edidit Donius 9).

ΤΑΝ. ΔΑΜΑΤΡΑ. ΚΑΙ. ΤΑΝ.
ΚΟΡΑΝ. ΑΡΧΕΔΙΚΑ. ΖΗΝΟ-
ΦΟΙΛΩ. ΜΕΤΑ. ΤΑΝ. ΠΕΡΙ-
ΣΤΑΣΙΝ. ΤΠΕΡ. ΤΑΣ. ΠΟΛΕΟΣ.
ΙΑΡΤΣΑΤΟ.

Patet ex ipso hoc numo, male in hoc
marmore aut scriptum, aut ex eo le-
ctum ΖΗΝΟΦΟΙΛΩ pro ΖΗΝΟΦΙΛΩ.
AR. RR. AE. RRR.

p) Ann. Aëat. p. 132.

q) Infer. Cl. I. n. 56.

Imperatorii.

Argenteum cum capite Divi Augusti, et nomine Lupi procos, et in averfa typo Jovis Cretagenis vide fupra in Creta defcriptum.

Caligulae bini citantur apud Vaillantium: ΙΕΡΑΠΙΤΤΝΙΩΝ. Neronis eft in Theupoli.

Magiftratus: ΕΠΙ. ΑΤΓΟΤΡ., qui etiam eft in numo Gortynae. In alio: ΕΠΙ. ΦΛΑΟΤΙΟΤ. Vterque in citatis Caligulae numis.

AR RRRR. AE. RRR.

I T A N V S.

Maritima in ortum.

Caput Palladis. Ξ ITANIΩΝ. *Aquila fians, in area nonnunquam mulier in pifcem defignens, et f. tridentem tenens.* AR. I. II. III. (Mus. Caes.)

Monftrum in area pofitum Amphitriten cenfet Pellerinius. Sed eam in pifcem exiviffe, vix probaverit. Videtur verius efle una ex Tritonum choro.

* * *

Huc etiam pertinet numus fimilis TANIΩΤ, quem auctor mufei Theupoli ad Cretae urbem *Tanum* adegit ¹⁾, fed excidit litera *δεΧαισσα* I.

AR. R.

L A M P A, L A P P A.

A veteribus *Lampa*, et *Lappa* in Creta memorantur. *Lampen* habet Polybius,

cujus incolae vocat *Λαμπαῖες* ²⁾, et Dio Caffius ³⁾. Stephano eft *Λαμπη*, *Αγαμενωνος* *πνισμα*, *Λαμπαῖος*. In Notitia eccles. *Λαμπαῖ*. Apud Scylacem: *Λαμπαῖα*. Plinius quoque *Lampen* citat, fed Arcadiae oppidum. *Lappen* in eadem Creta conftituunt Ptolemaeus, Dio ⁴⁾, Theophrastus: *ἐν τῇ Λαμπαῖα* ⁵⁾. Denique in marmoribus habemus ΛΑΠΠΑΙΩΝ ⁶⁾, et ΛΑΜΠΑΙΩΝ ⁷⁾.

Quaestio a nonnullis agitata, fitne una eademque urbs haec Cretae Lampa, et Lappa. Adfirmant iftud, qui Stephanum fequuntur, cujus verba funt in *Λαμπη*: *Ξενοιων δὲ ἐν Κρητῇ δια δυο πεγραφει την πολιν την Κρητικην*. Spanhemius, quod in numis conftanter ΛΑΠΠΑΙΩΝ fcribi animadvertit, omnem *Lampēs* mentionem fastidit, et Stephanum ipfum culpat, cui numorum fidem longe praefert. Dionis vero duplicem lectionem fcribarum injuria intrufam adferit, ut adeo unica illi fit Cretae urbs dicta *Lappa* ⁸⁾. At praeter Dionis et marmorum tellimonium credo poffe ex Polybio argui, et Lampen et Lappen in Creta exiftiffe. Cum Lyttii, ait ⁹⁾, fufcepto adverfus Cnofios bello omnes fuas copias in horum agrum deduxiffent, converfos repente Cnofios Lyttium praefidio vacuum occupaffe, et incendiffe, liberis conjugibus. que Lyttiorum Cnofsum miffis. Reverfos mox Lyttios confpecta urbis fuae fortuna in Lampaeorum urbem concessiffe, atque adeo unius diei fpatio fuiffe ex-

¹⁾ Pag. 1301. ²⁾ Hift. L. IV. ³⁾ L. LI. ⁴⁾ L. XXXVI. ⁵⁾ Hift. plant. ⁶⁾ Gruter p. 1091. ⁷⁾ Chishull Ant. Afiat. p. 122. ⁸⁾ Doni infer. pag. 206. ⁹⁾ Mabillon Mus. Ital. p. 33.
⁴⁾ T. I. p. 342, et Orb. Rom. p. 243. ⁵⁾ L. IV. c. 54.

torres urbe sua, et hospites in aliena, ἀπολίδες ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ καὶ ξένοι. Necessse ergo est, hanc Lampen fuisse Lytto vicinam, ut una eademque die se videre potuerint excidisse patria, et facta alio discessione hospites alterius urbis, et cum Lyttus a Ptolemaeo dicatur ultima mediterraneorum in ortum, et Lappa inter primas in occidentem, haec Lappam commigratio unius diei angustiis concludi non poterat cum ob unius ab altera distantiam, tum quod per hosti. cum fuerat eundem, si Lappam meditarentur, quod morae et periculis obnoxium fuerat. Ex quo patet, esse verisimilius, Lampen et Lappen binas fuisse distinctas Cretae urbes. Idem discrimen numorum quoque testimonio videbatur posse confirmari, sed aliter fors cecidit, ut mox dicetur.

Autonomi.

Caput muliebri laur. ✕ ΛΑΠΠΑΙ. ΣΤ. ΛΩΚΟΣ. *Apollo nudus stans cum lyra.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput Apollinis laur. ✕ ΛΑΠΠΑΙΩΝ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caes.).

Caput muliebri laur. ✕ ΛΑ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caes.).

Caput virile. ✕ ΛΑΠΠΑΙΩΝ. *Tres spicae.* AE. III. (Pembrock).

Spanhemius numum similem illi, quem primum dedi, ex museo Christinae citat inscriptum ΑΣΤΛ. ΛΑΠΠΑΣ., quo probat, habuisse Lappam ἀσφλι jura^{c)}.

Sed aliud docent numi integerrimi, quos descripsi.

Numum III. solo ΔΑ. notatum edit quoque Pellerinius, sed perperam Lacedaemonem revocavit. Non modo typi Lappae favent, sed et fabrica, quae in hoc numo Cretica tota est.

Idem Pellerinius huc vocavit numum: ΔΑΜΠΑΙΩΝ. *Caput muliebri turratum.* ✕ *Aquila volans intra lauream.* AE. III. Cum nullum ipse de numi lectione dubium moveret, effecit, ut alteri simili, sed in quo adrofa fuit epigraphe, in urbis hujus moneta stationem adsignarem^{d)}. At serius numos similes integrior nactus facile vidi, nequaquam ΔΑΜΠΑΙΩΝ, sed ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ legendum, et esse utrumque Cassopes Epiri. AR. et AE. RR.

Imperatorii.

In adcuratioribus catalogis recensentur Augusti, Domitiani, Domitiae, Commodi. (Vaill. Theup).

Epigraphe. ΛΑΠΠΑΙΩΝ.

Typus in Augusti numis: *Apollo cum lyra*, ut in autonomis, reliqui variant. AE. RRR.

L A S O S.

Hujus urbis unus Plinius meminit, cui numum hactenus unicum olim vindicavi: (Catal. mus. Caes.).

Caput Dianae. ✕ ΛΑΤΙΩΝ. *Mercurius gradiens cum caduceo.* AE. III. (Mus. Caes.).

c) T. I. p. 662.

d) Catal. mus. Caes.

ΛΑΤΙΩΝ pro ΛΑΣΙΩΝ Doricum est, anno V. C. 534, quo excisa fuit a Cnos-
ut ΘΑΤΙΩΝ pro ΘΑΣΙΩΝ. In marmo-
ribus saepe Λατιων á Πολις *), quae do-
cent, fuisse Lassios Oluntii finitimos, qui
ipsi sitii fuere in littore septentrionali
versus ortum.
AE. RRRR.

L I S S V S.

A Ptolemaeo in litore meridionali lo-
catur, aliis fere ignota.

Caput muliebre. X ΛΙΣΙΩΝ. (βρεττοφ-
δον). Delphinus, cui insculptae literae ΑΔ.
AE. III.

Singularem hunc numum, et hacte-
nus unicum olim ex museo Caesareo
vulgavi. (Num. vet. p. 152.)
AE. RRRR.

L Y T T V S.

Mediterranea in ortum, urbs peran-
tiqua, et jam Homero Hesiodoque me-
morata, et credita Spartanorum colo-
nia, de quo vide plura apud Meur-
sium †). Dicta a scriptoribus *Lyctus*, et
Lyttus. Numi posteriorem modum se-
quuntur.

Aquila volans. X ΛΤ. ΑΤΤ. ΑΤΤ.
TION, etiam retrograde. Caput apri.
AR. I. III. (Mus. Caes. Pellerin). Alii
typo fere simili. AE. III. (Mus. Caes.)

Argentei, quos citavi, vetustissimae
sunt fabricae, quorum similes Goltzius,
quod AKTION in iis legeret, Actio tri-
buit. Aenei plerique recentius opus ar-
guunt, et forte omnino numus desit

fiis, ejusque se oppidani cum Lampaeis
miscuere, de quo vide dicta in *Lampa*.
Polybius, qui haec prodidit, tamen se-
rius attributi Lyttiis agri meminit †).

* * *

Caput Mercurii. X ΛΤ. Caduceus. AE.
III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. X ΑΤΤ. Navis. AE. III.
(Mus. Caes.)

Altero numo usus sum ad stabilien-
dam Chersonesi Cretae monetam †).
AR. et AE. R.

O A X V S.

Vide supra *Axus*.

O L V S.

In litore septemtrionali in ortum.

Caput Dianae. X ΟΛΟΝΤΙΩΝ. *Jup-
iter aetophorus sedens*. AR. I. (Liebe
p. 191. Hunter).

Caput anticae esse Dianae Britomar-
tidos censet Liebeus, cujus signum a
Daedalo elaboratum Olunte fuisse Pau-
sanias tradit †). Olontii frequenter me-
morantur in marmoribus Cretensibus,
quae recitat Chishull.
AR. RRRR.

P H A E S T V S.

Maritima fere in medio litoris Afri-
cam respicientis. Urbs antiqui nominis,
condita secundum aliquos a Minoe, se-

e) Chishull Ant. Aëat.

f) In Creta L. I.

g) Excerpt. leg. c. 45.

h) Num. vet. p. 152.

i) Bocot. p. 314.

secundum alios a Phaeſto Herculis progenie, ut dicitur.

[EΛXAN. (retrograde) *Vir nudus ſedens d. gallum tenet, inde porta, ut videtur, pone arbor, et ſuperne virgulta dependentia.* X ΦΑΙΣΤΙ. (retrograde) *Bos gradiens.* AR. I. (Mus. Caes. et M. Ducis).

Hercules nudus ſans d. clavam, ſ. exuvias leonis, hinc draco ſe erigens, inde arbor Hesperia. X *Sine epigraphe. Bos gradiens pedibus laxè colligatis.* AR. I. (Mus. M. Ducis).

Herculis cum hydra pugna, ad ejus pedem humi cancer murinus. X *Sine epigraphe. Bos cornupeta.* AR. I. (Mus. Caes.)

Hercules ſans d. clavam, ſ. arcum, in area exuviae leonis. X ΕΛΙΜΤΙΑΟΝ (retrograde) *Bos pedibus colligatis.* AR. I. (Pellerin.)

ΦΑΙΣΤΙΩΝ. *Hercules nudus leonis exuviis inſidens, pone praegrandis diota.* X *Bos gradiens.* AR. I. (Pellerin.)

En Phaeſti numos maxime illuſtres, et pleroſque remotae antiquitatis. In numo I. cenſebam aliquando forte exhiberi Idomeneum Minois nepotem, qui revera a Cretenſibus pro deo cultus eſt, et in cujus ſcutò, quod ejus ſignum manu tenebat, pro inſigni fuiſſe gallum gallinaceum ex Pauſania docui ¹⁾. Herculem in Phaeſti moneta ſaepe proponi, nequaquam mirum, quod, ut dixi, condita ferebatur a Phaeſto Herculis nepote auctoribus Stephano, et Euſtathio.

At Pauſanias Herculis filium facit, qui omiſſo Sicyonis regno in Cretam navigavit ¹⁾. Herculis cum hydra pugna reſ eſt in veterum artefactis obvia, at non perinde adſtitutus Herculis pedi cancer marinus, quem praeterea ſiſtit numus III., et cujus cauſam ſuppeditat Apollodorus, narrans ²⁾, cancerum eo in certamine hydrae admoſo Herculis pede opemtuliffe. [EΛXAN et ΕΛΙΜΤΙΑΟΝ, eſſe vocabula peregrinae Graecitatis, eſſe nomina magiſtratum, mihi facile perſuadeo. Bos partis averſae haud dubie laeta paſcua indicat, praecipue quod frequenter ejus pedes laxius colligati comparent, quod factum, ne a grege latius aberret. Revera Feſtus Avienus Phaeſtum ſola propter pinguia commendat ³⁾.

* * *

Vir nudus praegrandibus aliſ inſtructus gradiens utraque manu globum jactat. X ΦΑΙΣΤΙΩΝ. *Lupus gradiens.* AE. II. (Pellerin, Thèupoli).

Quem utriusque faciei typus ſenſum includat, libenter ab alio edoceri me patiar.

* * *

Sunt in muſeo Caefareo, et apud Pellerinium complures argentei inſcripti ΦΑ, et typo tridentis. Hos ut jubente fabrica certum eſt eſſe Cretenſes, ſic aequè decidi nequit, an non ad aliam aliquam Cretae urbem ſic incipientem pertineant?

i) Boeot. p. 314.

k) Num. vet. p. 154.

l) L. II. c. 6.

m) Bibl. L. II. c. 4. §. 2.

n) Deſcript. orb. v. 133.

et forte ad Phalasarnam, cui etiam similes tribuit Combis, aut ad sequentem Phalannam, aut aliam hujus initii. Quo magis dubitari potest, utrum ad hanc urbem pertineant aenei, in quorum averfa praeter solum Φ nulla alia legitur litera, quorum binos offert Pellerinius.

AR. R. AE. RRR.

PHALANNA.

Abbas Sestinus vulgandis numis anecdotis musei Ainslieani praeclare de arte nostra meritis sequentem etiam numum insignem nobis obtulit. (Lettere T. III. p. 145).

Caput imberbe tectum corona fastigiata. χ Φ ΑΛΑΝΝΑΙΩΝ. *Duo pisces marini situ parallelo, quos inter dimidium animal mihi ignotum.* AR. I.

Oblatus oculis meis numi hujus iconismus me continuo Cretae admonuit. Corona fastigiata ceu in numis Tylisti, pisces situ parallelo dispositi, et quae alia modum monetae Cretensis eloquuntur, qui magis oculis percipitur, quam verbis potest explicari. At enim frustra sic ratiocinabar, nisi praeter notam Thessaliae Phalannam etiam de altera Cretae constaret. Haec animo versantem sublevavit testimonium Stephani, qui laudata Thessaliae Phalanna continuo subjicit: *Est etiam altera Cretae*, addita etiam altera peristasi, *ex qua fuit Phaniades peripateticus*. Fuit ergo in utraque regione urbs ejusdem nominis, quemadmodum fuit Phaeus et Thessaliae et Cretae urbs. Adversus Phalannam Thessaliae et illud pugnat, quod pars aver-

sa exhibet pisces maris incolas, cum tamen mediterranea fuerit, et latis a mari remota.

AR. RRRR.

POLYRHENIUM.

Verfus litus occidentale.

Autonomi.

Caput Jovis laur. χ ΠΟΛΤΡΗΝΙΩΝ. χ ΑΡΙΣ. - *Caput bovis cum infula.* AR. I. (Mus. Caes. Pellerin, Pembrock). Videtur typus eo adludere, quod narrat Suidas, Cretenses apud hanc urbem sacra facere esse solitos.

* * *

ΠΟΛΤΡΗΝΙΩΝ. *Caput bovis cum infula.* χ ΠΟΛΤΡΗΝΙ. Pilum hastae. AR. II. (Mus. Caes.)

Sunt etiam in museo Caesareo aenei cum iisdem typis, quos inter unus tam fabrica, quam literarum forma adeo insigniter barbarus, ut mirum videri possit, artem unquam in Creta tam turpiter prolapsam.

* * *

Protome Dianae adversa. χ ΠΟΛΤΡΗΝΙΩΝ. *Vir nudus gradiens d. extenta, s. hastam transversam gestat.* AR. III. (Mus. Caes.)

Apud Polyrrhenium stetit Dictynnae fanum narrat Strabo.

AR. AE. R.

Imperatorii.

Insignem argenteum cum capite D. Augusti, Jove Cretagene, et Cornelio Lupo

procos. vide supra in numis Cretae in genere.

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΓΕΡΜΑ . . . *Caput Caligulae laur.* Ξ ΓΕΡΜΑΝΙ . . . ΟΤΡΙΝΩ. ΠΟΛΥΓΕΝΙΟΙ. *Caput Germanici laur.* AE. III. (Mus. Com. Vitzai).

Explendum: ἐπὶ ἀντὶ ΟΤΡΙΝΩ, nimirum Minucio Augurino, quem habent quoque numi Gortynae, et Hierapytnae.

ΠΟΛΤΡΗΝΙΩΝ. *Fluvius decumbens, in numo Trajani.* (Pellerin). AR. et AE. RRRR.

P R A E S V S.

Mediterranea in ortum. Strabonί διδύκται *Prasus*, sed quod corrigendum cum ex auctoribus aliis, tum numis.

Neptunus sedens d. delphinum, f. tridentem. Ξ ΠΡΑΙ. *Bos cornupeta.* AR. I. (Pellerin).

Caput muliebre. Ξ ΠΡΑΙΣΙΩΝ. *Bos cornupeta, superne flos.* AR. I. (Mus. M. Ducis a me editus Num. vet.)

Caput Apollinis. Ξ ΠΡΑΙΣΙΣ. (*sic*) *Dimidius caper silvestris, et pilum hastae.* AR. (Pembrock).

* * *

Caput Apollinis. Ξ ΠΡΑΙΣΙΩΝ. Π. vel ΠΟ. *Fulmen.* AE. III.

Hujus similem primus edidit Liebeus *) at Pellerinius binis locis cum Poemanenis Myflae restituendum monet †). Perperam, nam ejusdem numi bina exempla integerrima exstant in museo Caesareo, et Liebeum absolvunt. In simili-

mo, sed minus integro, Fröelichius legit ΠΡΑΙΣΙΩΝ, eumque adeo Praefis Laconicae tribuit ‡), sed restituendus nostrae Praefo. Huic similem editum etiam vide in Pembrock §).

AR. RRR. AE. RR.

P R I A N S V S.

Autonomi:

ΠΡΙΑΝΣΙΩΝ. *Neptunus stans d. tridentem tenet, vel d. delphinum, f. tridentem.* Ξ *Mulier sedens dexteram versus serpentem extendit, pone palma.* AR. I. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput muliebre. Ξ ΠΡΙΑΝΣΙΩΝ. ΠΡΙΑΝΣΙΩΝ. *Palma inter gubernaculum et delphinum.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Urbem hanc scriptorum nullus discrete memorat. Ejus tamen vestigia reperio apud Stephanum: Πριασιος πόλις Κρητης, pro quo certe legendum Πριανσιος. Enim vero numos, quos citavi, ad Cretam pertinere, fabrica Cretensis, quae adfuetum oculum vix fallit, aperte monet. Sed neque numi soli Priansum in Creta stabiliunt, nam et in marmoribus, quae restituit Chishull †), ejus luculenta sit mentio: Πριανσιων τοις κοσμοις — ἐν Πριανσιω — Πριανσιους — Πριανσιους, praeclare secundum numos. Fuisse vicinam Hierapytnae, colligitur ex foedere inter hanc et Priansum constituto, quod legitur locis citatis, tum et inter marmora Oxoniensia num. III.

In collocandis his numis varie ab eru-

*) Goth. num. p. 194. †) Rec. II. p. 57, et III. p. 71. ‡) Not. elem. p. 107
§) P. II. tab. 25. §) Ant. Asiat. p. 122. 129.

ditis erratum. Priorem Froelichius Prienenfibus Ioniae tribuere non dubitavit ¹⁾. Wildius, et Panelius, cum in similibus legerent vel ΠΡΙΑΠΕΙΩΝ, vel ΠΡΙΑΝΕΙΩΝ, eos vel Priapum Hellefponi, vel Prienen Ioniae extorres fecere, ut jam monuit Pellerinius ²⁾.

AR. RR.

In imperatorio Hadriani, quem citant Vaillantius et Harduinus, promulgatur epigraphē ΠΡΙΑΠΕΩΝ typo delphini et gubernaculi, quem etiam in autonomis exiftere dictum. Jure epigraphen in dubium vocat Pellerinius ³⁾, videturque hic numus aequa lege Prianfum révo-candus.

R H A V C V S.

Mediterranea, fecundum Stephanum in medio infulae.

Neptunus nudus flans f. equum retinet, d. tridentem. X PATKION. (ἑστέρωρον) Tridens. AR. I. (Mus. Caes.)

PAT. PATK. Tridens, vel navis. (Mus. Caes.)

AR. RRR. AE. RR.

R H I T H Y M N A.

Maritima in latere infulae feptentrionali, olim parum cognita, hodie illufrior nomine Retimo.

Caput Palladis. X ΠΙ. Tridens, vel: ΠΙΘΤ. Duo delphini. AE. III. (Mus. Caes.)

Numis his hactenus ignotis certam olim in hac infula ftationem adsignavi ⁴⁾. AE. RR.

S A X V S.

Numi huic Saxo tributi, funt verius Axi ejusdem Cretae, quam vide.

AE. R.

S Y B R I T I A.

Hujus oppidi nomen varie a veteribus proditur, at exarandum effe Sybritia, docet monumentum a Chishullio productum, in quo ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ. Α. ΠΟΛΙΣ, et infra: ΕΕΤΒΡΙΤΙΑΣ ²⁾, quod poftremum pofitum eff pro: ΕΚ. ΣΤΒΡΙΤΙΑΣ, qui contrahendi modus, etfi non obuius, tamen et alibi occurrit. Sic in marmore Prienes Ioniae, quod exhibet Chandlerus ³⁾, legas:

Τπνωδης Φιλιος, Κυπριος γενος, εξαλαμνος
Τιος κ. τ. λ.

Dormitans Philius, Cyprius genere, ex Salamine Filius etc.

ubi habes εξαλαμνος pro ex Σαλαμνος, nempe ex Salamine Cypri urbe. Com-monere iftud necelfe vifum, quod hanc contrahendi rationem non fatis video eruditis cognitam; nam et Chandlerus, vir fane eximius, vertit: Hexalaminis filius. Eadem lex numis quoque ftabilitur. Ptolemaeo eff mediterranea circa Lappam.

ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ. Mercurius nudus flans d. pateram, f. caduceum. X Bacchus Indicus feminudus fedens d. diotam, f. thyrsum. AR. I. (Pellerin Additions p. 22).

Bacchus panthera vectus f. thyrsus. X ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ. Mercurius pedem saxo impositum calceat, in area caduceus. AR. I. (Hunter).

¹⁾ Cim. Vindob. p. XXXIV.

²⁾ Rec. III. p. 71.

³⁾ L. c.

⁴⁾ Num. vet. p. 155.

(a) Aat. Afat. p. 113.

(a) Infcr. ant. p. 13.

Caput Bacchi hedera coronatum, pone botrus. X ΣΤΒΡΠΙΤΙΩΝ. *Mercurius nudus stans d. oblongum caduceum.* AR. I. (Hunter).

Caput Bacchi Indici barbatus et hedera redimitus. X. *Sine epigraphe. Caput Mercurii pileatum, prae quo caduceus.* AR. I. (Hunter in incertis tab. 66. n. 28.)

Dubitare possis, utrum Creta perfectius quidquam ab artis commendatione dederit. Adeo in his numis eximia omnia, etsi numus primus sit remoti aevi, et oppidum ipsum parum cognitum. Omnes Bacchi et Mercurii cultu occupantur. Postremum, etsi anepigraphum, huc pertinere, collati alii invicte docent.

* * *

Caput Jovis, in aliis: Mercurii. X ΣΤΒΡΠΙΤΙΩΝ. *Delphinus.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Similem primus vulgavit Maffei^{b)}, addidit alium Pellerinius, tertium ego ex gaza Caesarea^{c)}.

AR. RRR. AE. RR.

T A N O S.

Vrbs praeter Stephanum a nemine laudata.

Caput Jovis. X TANOΣ. *Aquila stans.* AE. III.

Nisi Pellerinio hujus numi praeconi accidit, quod auctori musei Theupoli, quem legisse TANION pro ITANION supra diximus, habemus numum Stephaniteflimonium confirmantem, quan-

quam illud et Holstenio suspectum visum est, qui pro Ταῖος legendum Ιταῖος existimat.

AE. RRRR.

T E G E A.

Autonomos varios Pellerinius huic Cretae Tegeae muneratus est. Ego verisimilius hos omnes Tegeae Arcadiae restituendos supra in hujus urbis numis dixi.

T H E N A E.

Vrbs Stephano et Callimacho inter Creticas urbes memorata.

Numi inscripti ΘΕΝΕΩΝ nimis obiter meminit Holstenius ad Stephanum p. 134.

T Y L I S S V S.

Caput muliebre cinctum corona floris distincta. X ΤΤΑΙΣΙΩΝ (retrograde) *Vir nudus stans d. caput caprae silvestris, s. arcum.* AR. I. (Mus. Gaes.)

Numum hunc post Liebeum alii omnes Tyli Thraciae urbi obscurae dederunt. At cum numos similes omnes, quotquot in variis museis viderim, Cretensis esse fabricae facile agnoscerem, malui eos Tylisto Cretae vindicare, cujus nomen in Plinio et Solino valde corruptum multo olim labore integrum, sanumque restitui^{d)}. Nonnullos hujus urbis numos vidi de fraude omnino suspectos, ac praecipue aeneos, quorum unus etiam exstat in gaza Caesarea, et suspectos similes in utroque metallo sibi oblatos

b) Ant. Gall. p. 116.
Vol. II.

c) Num. vet. p. 156.

d) Num. vet. p. 156.

testatur Pellerinius ^{e)}. Adverte praeterea, omnes hujus urbis numos inscribi ΤΤ-ΛΙΣΙΟΝ, et deceptum videri Liebeum, qui unus in suo vidit ΤΤΑΙΣΙΟΝ, quo praeconio inductus Minervinus, cum ter-

minatio in OM propria sit urbium Italicarum, numos similes Telestiae Campaniae tribuendos putavit ^{f)}.
AR. RR.

E V B O E A.

Secundum Cretam in hoc mari insula maxima.

Communi insulae nomine sunt:

ET. ETBO. ETBOIEQN, in Pelleriniano etiam ETBOT. Typi: *Caput bovis cum, vel sine infulis, bos gradiens, vel cornupeta*, qui typi ad nomen insulae adludunt; etiam *navis etc.* Sunt in museo Caesareo, apud Pellerinium, aliosque.

* * *

Numos aeneos III. formae, in quorum antica est: *Columba addito nonnquam* ΣΙ. & ET. *intra lauream*, quos alii Euboeae, alii Siphno largiti sunt, esse Sicyonis Peloponnesi mavult Seftinus ^{g)}.

AR. AE. R.

A E D E P S V S.

Autonomus ΑΙΔΗΨΙΟΝ apud unum Goltzium. (in Graecia).

C A R Y S T V S.

Autonomi.

KAPTETION. *Gallus stans.* & Bos

vitulum lactans. AR. I. (Mus. Savorgnan).

Caput Herculis leonis exuvii tectum. & KAPT. *Bos jacens, in area tridens, vel cluva.* AV. III. (Mus. Caes.) AR. III. (Mus. Savorgnan). In alio: *Caput bovis cum infulis.* AE. III. (Mus. Caes.).

Caput bovis. & KAP. *Duae palmae.* AR. III. (Mus. Gradenigo).

Caput Neptuni. & KAPTETION. *Tridens, cui implexus delphinus.* AE. III. (Hunter).

Caput bovis. & K. *tanium.* AE. III. (Mus. Caes. Hunter).

Priores tres olim edidi, et annotationibus illustravi ^{h)}, erantque hi primi certi hujus urbis numi, nisi velis et certis adnumerare aureum Goltzii, qui hinc *caput Mercurii*, illinc *gallum* offert, praecipue cum gallus quoque numum ex citatis primum insideat.

Eodem loco typos numi I. liberaliter explicavi. En compendio: Carystios bovem aeneum dedicasse Apollini ob victoriam Medicam, nimirum quod propter hanc permissum paterna rura libere bobus suis exercere, narrat Pausanias ⁱ⁾.

e) Additions p. 74. f) De monte Vulture p. 201. g) Letters T. I. p. 49, et p. 151.
h) Num. vet. p. 160, et Sylloge I. p. 30. i) L. X. p. 835.

Atque eodem consilio Plataeenses quoque dedicasse Apollini buculam, idem perhibet ¹⁾. Galli typus videtur allegoricus; nempe pugnax est istud animal, ac cumprimis cum de sterquilinio suo agitur, quo Carystiorum virtus in pellendis Persis, qui laribus suis imminuere, videtur innui, qua de causa etiam constitutus apud Athenienses ἀγων ἀλεκτερυωνων, *gallorum certamen*. Adde, creditum gallum in ipsos olim Persas exercuisse imperium, quapropter et dictus fuit Περσικὸς ὄρνις, *Persicus ales* ¹⁾. Adludere etiam potest ad vetus adagium, cujus meminit Plutarchus ^{m)}: οἱ τὰς ἐν ἐρηγῇ καθεύδοντες ἔσθ' ἀλεκτριγυγες, ἀλλ' ἀλεκτερυόνες ἀφύπνισσι, *in pace dormientes non a tubis, sed gallis e somno excitari*.

Numum Arigonii cum praetenfa epigraphe ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ esse Cnossi Creatae, in hujus numis monui.
AV. RRRR. AR. et AE. RR.

Imperatorii

Proditi sunt cum capite Trajani, et Antonini. (Mus. Caes. Vaill.)

Epigraphe: ΚΑΡΤΣΤΙΩΝ.

In Antonini quoque numo typus est gallus.

et perfunctorie citat, quin typum, aut museum manifestaret.

AE. RRR.

C E R I N T H V S.

Autonomus ΚΗΡΙΝΘΙΩΝ apud Goltzium.

C H A L C I S.

Insulae totius facile princeps, sita ad Euripum.

Autonomi.

Caput Apollinis. Ξ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. addito magistratu, ut: ΑΣΚΛΗΠΙΟΔΩ. POT etc. *Lyra*. AV. (ex museo M. Ducis a me editus in Num. vet. p. 161). AR. I. II. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput muliebre. Ξ ΧΑΛ. (etiam retrograde). ΧΑΛΚΙ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Aquila serpentem, rarius leporem depascens*. AR. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre adversum margaritis profuse ornatum. Ξ ΧΑΛΚΙ. ΣΩΣΗΙΑ. *Prora navis*. AR. III. (Mus. Caes.)

Sunt hi nobiliores hujus urbis numi, ex quibus maxime obvii, quos secundo loco descripsi. Caput numi III. esse Junonis, patebit ex iis, quae in imperatoriiis dicentur.

Caput Neptuni cum tridente. Ξ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Templum distylum, intra quod lapis conoidicus*. AE. III.

Mamaeae numum inscriptum ΚΑΡΤΣΤΙΩΝ. ΝΑΤΑΡΧΙ. unus Harduinus,

¹⁾ L. X. p. 833,

^{l)} Aristoph. in Avib. v. 483.

^{m)} In Nicia cap. 9.

Nulla satis probabili ratione Pellerinus numum hunc Chalcidi Syriae tribuit^{a)}. Observandi Neptuni plus rationis habuit haec Euboeae urbs ad Euripum posita, tremoribus et procellis, ut testatur Strabo, misere obnoxium.
AV. RRRR. AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Huc vocandi videntur sequentes:
ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. Caput Augusti. X. Caput muliebre turritum. (Pellerin).
ΕΠΙ. ΚΛΑΤ. ΕΤΟΤΚΑΙ. ΧΑΛ. Caput muliebre turritum, in numo Neronis. (Pellerin).
ΗΡΑ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. Juno rupi insidens d. pateram, s. hastam, L. Veri. (Mus. ill. com. Vitzai in meis Num. vet. p. 162. Neumann).

ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. Caput muliebre ornatum, Severi, (Theup).

Pellerinius et auctor musei Theupoli numos suos, quos hic descripsimus, Chalcidi Syriae sunt largiti. Sed enim aut nulla est ratio, cur huic Chalcidi sint adimendi, aut sunt variae, cur illi permittendi. Numos Augusti, et Neronis vix esse posse Chalcidis Syriae, argumento est etiam, quod eorum aetate, et usque ad Vespasianum satis constat, Chalcidenen variis regibus paruisse, ut videre est apud Norisium^{b)}. Numos duos postremos huc pertinere, eo etiam probatur maxime, quod ex iis abest *ΦΑ.* seu praenomen *Flaviae*, quo Chal-

cis Syriae inde a Vespasiano in numis uti consuevit.

Junō in numo Veri diferte notatur addito *ΗΡΑ.* Et fuisse Junonem magnis apud hanc urbem adfectam honoribus, ipsi etiam autonomi probant, in quibus ex margaritarum luxu haec deorum regina facile agnoscitur, praecipue cum eundem cultum in numis Plataearum quoque non longe trans fretum diffitarum praeferat. Nescio, utrum satis evineat cl. Neumannus, hos Veri numos inscriptos *ΗΡΑ* potius Chalcidi Syriae esse tribuendos^{c)}.
AE. RR.

Ε Ρ Ε Τ Ρ Ι Α.

Haec quoque nobilis hujus insulae urbs.
Caput Dianae cum pharatra. X. ΕΡΕΤΡΙΕΩΝ. ΦΑΝΙΑΣ. vel: ΧΑΡΙΔΑΜΟΣ etc. Bos jacens. AR. I. II. (Mus. Caes. Pellerin, Hunter.)

Caput simile. X. ΕΡΕΤΡΙΕΩΝ. ΑΜΦΙΝΙΚΟΣ vel cum aliis magistratus nominibus. Duo botri pendentex. AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. X. ΕΡΕΤ. Diana gradiens arcum tendit. AE. III. (Hunter.)

Offert antica caput Dianae Amarynthidis apud Eretrienles celebratae, et sic dictae a vicino pago Amaryntho, de quo vide Strabonem^{d)}, et Livium^{e)}. Etiam Aelianus Eretrienesium Dianam citat, sed eam vocat *Ερβοινθον*^{f)}, pro quo legendum item videtur *Αμαρυνθιον*. Eretrienles Jovi Olympio dedicasse bo-

^{a)} Rec. H. p. 210. ^{b)} Epoch. Syrom. p. 272.
^{c)} L. XXXV. c. 38.

^{d)} Num. pop. P. II. p. 70.

^{e)} L. X.

^{f)} Nat. anim. L. XII. c. 34.

vem aeneum auctor est Pausanias. Vide, quae de similibus donariis in numis Carystii mox notavimus.

AR. RR. AE. RRRK.

HISTIAEA.

Fuisse urbem ἱσθαιμόνα, comprobant numi insignes.

Caput Bacchae racemis redimitum. Ξ ΙΣΤΙΑΙΕΩΝ. Mulier prorae navis insidens s. velum explicatum tenet. AR. m. m. AR. III. In his nonnumquam epigraphae retrogradae. (Pellerin. Mus. Caes.)

Caput simile. Ξ ΙΣΤΙ. Bos stans, retro vitis. AR. III. AE. III. (Mus. Caes.)

Typum Bacchae et vitis explicat Homerus, cum urbem vocat: πολυεταφύλοι 9' Ἰστιαίαν, et uvis abundantem Histiaeam. At mulierem partis aversae eam puto, de qua Eustathius ad citatum versum Homeri 1), καὶ ἔρετα δὲ Ἰστιαία ἀρχαία θεῶν. Δουγάρη Τριώες, ἀπ' ἧς ἡ πόλις ὠ-

νομαστῆαι, et alia quaedam Histiaeae votiva heroína Hyriai filia, a qua urbs nomen accepit. Confirmare istud videtur velum latius, et ad ostentationem extensum, nam velum Graecis ἱστῖον tam ad heroinam, quam nomen urbis addudit.

Exstant etiam aenei typo non multum ab simili.

Huc etiam Pellerinius, aliique traxere aeneos ΙΣ. typo capri, quos esse Insulae insulae Adriatici, in hac demonstravi. AR. C. AE. RR.

STYRA.

Concha. Ξ ΣΤΤ. Aquila insidens fulmini. AE. III. (Hunter.)

Sunt bini similes in museo Caesareo, sed quos ex fabrica et typis Graeciae M. partus potius agnosco.

INSULAE AEGAEI MINORES EVROPAEAEE.

Hostifulo comprehendimus parvas Aegaei maris insulas, quas geographi Europae adhuc accensent, et quarum pleraeque inter Cyclades et Sporades referuntur.

AMORGVS.

Sporadum una, Naxo vicina.

Caput Apollinis laur. Ξ AM. Sphaera tripodis imposita. AE.

Numum hunc ex museo suo promulgavit Pellerinius, addito, a Goltzio jam fuisse editum 2). Verum in Goltziano plene scribitur AMOPTINΩΝ 3), quanquam juxta addatur alter inscriptus item AM., sed typo sphaerae et circini. Praeterea Goltzius ex binis suis numis unum aureum, alterum argenteum profertur, at suum Pellerinius aeneum 4). Verius istud, nam minorum Archipelagi insularum paucos

1) Il. B. v. 537.

2) Rec. III. p. 27.

3) Insul. tab. XXII.

4) Rec. III. p. 266.

Nulla satis probabili ratione Pellerinius numum hunc Chalcidi Syriae tribuit^{a)}. Observandi Neptuni plus rationis habuit haec Euboeae urbs ad Euripum posita, tremoribus et procellis, ut testatur Strabo, misere obnoxium.

AV. RRRR. AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Huc vocandi videntur sequentes:

ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Caput Augusti. X Caput muliebre turritum.* (Pellerin).

ΕΠΙ. ΚΛΑΤ. ΕΤΘΤΚΑΙ. ΧΑΛ. *Caput muliebre turritum, in numo Neronis.* (Pellerin).

ΗΡΑ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Juno rupi insidens d. pateram, f. hastam, L. Veri.* (Mus. ill. com. Vitzai in meis Num. vet. p. 162. Neumann).

ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Caput muliebre ornatum, Severi, (Theup).*

Pellerinius et auctor musei Theupoli numos suos, quos hic descripsimus, Chalcidi Syriae sunt largiti. Sed enim aut nulla est ratio, cur huic Chalcidi sint adimendi, aut sunt variae, cur illi permittendi. Numos Augusti, et Neronis vix esse posse Chalcidis Syriae, argumento est etiam, quod eorum aetate, et usque ad Vespasianum satis constet, Chalcidenen variis regibus paruisse, ut videre est apud Norisium^{c)}. Numos duos postremos huc pertinere, eo etiam probatur maxime, quod ex iis abest ϜΑ. seu praenomen *Flaviae*, quo Chal-

cis Syriae inde a Vespasiano in numis uti consuevit.

Junq in numo Veri diserte notatur addito ΗΡΑ. Et fuisse Junonem magnis apud hanc urbem adfectam honoribus, ipsi etiam autonomi probant, in quibus ex margaritarum luxu haec deorum regina facile agnoscitur, praecipue cum eundem cultum in numis Plataearum quoque non longe trans fretum distitarum praeferat. Nescio, utrum satis evineat cl. Neumannus, hos Veri numos inscriptos ΗΡΑ potius Chalcidi Syriae esse tribuendos^{d)}.

AE. RR.

ERETRIA.

Haec quoque nobilis hujus insulae urbs. *Caput Dianae cum phacetra. X ΕΡΕΤΡΙΕΩΝ. ΦΑΝΙΑΣ. vel: ΧΑΡΙΔΑΜΟΣ etc. Bos jacens.* AR. I. II. (Mus. Caes. Pellerin, Hunter.)

Caput simile. X ΕΡΕΤΡΙΕΩΝ. ΑΜΦΙΝΙΚΟΣ vel cum aliis magistratus nominibus. Duo botri pendentes. AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. X ΕΡΕ. Diana gradiens arcum tendit. AE. III. (Hunter.)

Offert antica caput Dianae Amarynthidis apud Eretrienles celebratae, et sic dictae a vicino pago Amaryntho, de quo vide Strabonem^{e)}, et Livium^{f)}. Etiam Aelianus Eretrienium Dianam citat, sed eam vocat Εμφοινθο^{g)}, pro quo legendum item videtur Αμαρυνθιον.

Eretrienles Jovi Olympio dedasse bo-

a) Rec. II. p. 210. o) Epoch. Syrom. p. 272.

p) Num. pop. P. II. p. 70.

q) L. X.

P. m. 448.

r) L. XXXV. c. 38.

s) Nat. anin. L. XII. c. 34.

vem aeneum auctor est Pausanias. VI. de, quae de similibus donariis in numis Carystii mox notavimus.

AR. RR. AE. RRRR.

HISTIAEA.

Fuisse urbem ἱσθαιονα, comprobant numi insignes.

Caput Bacchae racemis redimitum. X IΣTIAIEΩN. Mulier prorae navis insidens s. velum explicatum tenet. AR. m. m. AR. III. In his nonnumquam epigraphae retrogradae. (Pellerin. Mus. Caes.)

Caput simile. X IΣTI. Bos stans, retro vitis. AR. III. AE. III. (Mus. Caes.)

Typum Bacchae et vitis explicat Hømerus, cum urbem vocat: πολυσταφυλον θ' Ἰστιαίαν, et uvis abundantem Histiaeam. At mulierem partis aversae eam puto, de qua Eustathius ad citatum versum Homeri 1) καὶ ἔτερά τις Ἰστιαία ἀρχαία ἦεν. Συναγὰς Τεμεώς, ἀπ' ἧς ἡ πόλις ἐ-

νομαζται, et alia quaedam Histiaeae votiva heroina Hyriei filia, a qua urbs nomen accepit. Confirmare istud videtur velum latius, et ad ostentationem extensum, nam velum Graecis ἱστῖον tam ad heroinam, quam nomen urbis alludit.

Exstant etiam aenei typo non multum absimili.

Huc etiam Pellerinius, aliique traxere aeneos IΣ. typo capri, quos esse Isae insulae Adriatici, in hac demonstravi. AR. C. AE. RR.

STYRA.

Conoha. X ΣΤΤ. Aquila insidens fulmini. AE. III. (Hunter.)

Sunt bini similes in museo Caesareo, sed quos ex fabrica et typis Graeciae M. partus potius agnosco.

INSULAE AEGAEI MINORES EVROPAEAE.

Hoc titulo comprehendimus parvas Aegaei maris insulas, quas geographi Europae adhuc accensent, et quarum pleraeque inter Cyclades et Sporades referuntur.

AMORGVS.

Sporadam una, Naxo vicina.

Caput Apollinis laur. X AM. Sphaera tripodi imposita. AE.

Numum hunc ex museo suo promulgavit Pellerinius, addito, a Goltzio jam fuisse editum 2). Verum in Goltziano plene scribitur AMOPTINΩN 3), quanquam juxta addatur alter inscriptus item AM., sed typo sphaerae et circini. Praeterea Goltzias ex binis suis numis unum aureum, alterum argenteum profertur, at suum Pellerinius aeneum 4). Verius istud, nam minorum Archipelagi insularum paucos

1) Il. B. v. 537.

2) Rec. III. p. 27.

3) Insul. tab. XXII.

4) Rec. III. p. 266.

habemus argenteos, aureum certum ha-
ctenus nullum. Sed satis constat, non
desuisse Goltzio artem multis anxie quae-
sitam, vile aë in nobile metallum con-
vertendi.

AE. RRRR.

ANDRV S.

Cycladum una, Bacchi cultu celebris.

Autonomi.

Caput Bacchi hederæ coronatum. X
ANΔP. ANΔPI. *Thyrus, vel panthera,*
AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Mulier stans d. - - f. hastam. X AN-
ΔPI. *Diota.* AE. III. (Mus. princ. de Wal-
deck).

Sunt hi insulae hujus numi certi. Ve-
rum ab eruditis variis ei numi tributi
sunt, qui aliorum sine dubio sunt vo-
candi. Chiffletius, ut est apud Spanhe-
mium²⁾, binos vulgavit, quorum unum
cum epigraphe ANΔPIQN jure sibi vin-
dicat Apollonia Illyrici, ut jam obser-
vavit Spanhemius ipse. Alter neque ty-
pi causa, neque inscriptionis, qua ca-
ret, huc referri potest. Aeneum edidit
Pellerinius, quem huic Andro largitur:
ANΔPON. *Fulmen.* Ejus gentile constans
fuit *Ανδριος* juxta scriptores omnes, at-
que etiam, ut vidimus, numos. Videtur
ergo το ANΔPON esse magistratus, ut
Ανδρων Tejus memoratur scholiastæ Apo-
lonii Rhodii³⁾. Aureus ANΔPIQN ty-
po hinc Palladis, illinc bovis ad aram

stantis uni, quod sciam, notus fuit Gol-
tzio.

Typi Bacchum praedicant, cui sacra
insula. In ejus templo quotannis Nenis
Januariis fontem vini sapore fluxisse,
narrat Plinius⁴⁾.

AE. RR.

Imperatorium.

Antonini obiter recitat Harduinus si-
ne mentione typi. Epigraphæ: ANΔPIQN.

CEOS vel CEA.

Versus Sunium Atticae promontorium.
Numos habemus non modo nomine in-
sulae, sed etiam duorum oppidorum in
hac sitorum *Carthaeæ et Julidis*, quos
continuo subjiciam.

Autonomi.

Caput barbatum laureatum, in aliis
quasi radiatum, in aliis: *Caput imber-
be.* X KE. KEQN. KEI. KEIQN. *Canis
dimidiatus intra radios.* In aliis videtur
esse *Equus dimidiatus.* AE. III. (Pellerin,
Khell Adpendic. II. Mus. Caes.)

Communem typum mox in Carthaea
videbimus. Eum Khellius erudite ac ap-
posite ad Aristaeum Apollinis et Cyre-
nes filium refert, de quo copiosa, quae
huc valere possunt, jam dedi in meis
Numis vet. (Pag. 108.) Quod vero pro-
pius huc pertinet, est, quod narrat Dio-
dorus⁵⁾, Aristaeum, cum in Cea dege-
ret, Graeciam peste laborantem liberaf-

²⁾ Tom. I. p. 209.
³⁾ L. IV. p. 324.

⁴⁾ Ad L. II. v. 354.

⁵⁾ L. II. §. 106, et L. XXXI. §. 13.

le. Ampliorem lucem adfundit Apollo-
nii perhibens ^{d)}, Aristaeum in commu-
ni illa lue in Cea insula sacra fecisse
Jovi et Sirio astro, ut Etesiarum ope
aeris salubritas restitueretur; addit in-
terjectis aliquibus, hodie quoque Ceos
sacerdotes ante Canis, nempe Sirii, ex-
ortum vota concipere, quod et confir-
mat Cicero ^{e)}. Igitur caput seu barba-
tum seu imberbe haud dubie est ipsius
Aristaei, neque haec varietas officit,
nam idem Aristaeus jam Juppiter, jam
Apollo habitus est, ut docet Athenago-
ras ^{f)}, et jam alias ex Pindaro ostendi ^{g)},
uti quoque, fuisse eum per Graeciae
urbes instar dei cultum, et quidem
Αγρεως nomine, et huic hoc nomine si-
gnatos in Corcyra numos. In cane au-
tem posticae possumus intueri ipsum Si-
rium, seu Caniculam, qui radiis ambi-
tur, nimirum quia astrum est, secundum
quod explicari etiam debet astrum, quod
occupat averfam numerum Carthaeae.
Caput Sirii radiatum habes etiam in
gemma, opere Caji, quam sistunt Nat-
terus ^{h)}, et Worlidge ⁱ⁾.

Numum KE. ΤΡΙΠΟΙΟΣ a Pelleri-
nio inique huc vocatum vide in The-
bis Boeotiae.

AE. RR.

Imperatorii.

Huic insulae in museo Theupoli tribu-
ti sunt Cii Bithyniae.

CARTHAEA.

Ejusdem insulae Ceae urbs.

*Caput laureatum barbatum, in aliis
imberbe.* X KAP. KAPΘA. KAPΘAI.
*Canis dimidius intra radios, in aliquibus
juxta apis.* AE. III. (Khell Adpendic.
II. Pellerin.)

Caput juvenile laur. X KAPΘAI. *Astrum.*
AE. III. (Ibid.)

Caput Bacchi hedera redimitum. X KAP-
ΘA. *Botrus, juxta astrum.* AE. III. (Ibid.)

Horum explicatio numerum ex prio-
ribus petenda. Notanda praeterea in his
apis. Praeclare istud ad Aristaeum, qui
passim auctor mellificii est habitus, ut
alibi ostendi ^{j)}.

Pellerinius et Khellius primi huic Car-
thaeorum monetae lucem adfudere, quae
hactenus non quidem ignota fuit, sed
aliorum injuste averfa; nam binos edi-
dit Haymius ^{k)}, at cum in iis legeret
KAPPAΣ, eos Carrhas in Mesopota-
miam traduxit. Alium cum botro et
astro protulit Arigonius lecto ΑΠΙΑ,
quo errore eum Harpalae Cariae urbi
proprium dedit.

AE. RR.

JVLIS.

Haec quoque Ceae urbs.

Autonomi:

Caput laureatum barbatum. X IOTA.
Apis. AE. III. (Mus. Caes.)

Dubium non est, caput hujus numi
esse Aristaei, ad quem refertur apis po-

d) Argon. L. II. v. 500.

e) De Divinat. L. I. c. 57.

f) Legat. pro Christ.

g) Num. vet. l. c.

h) Traité p. 27.

i) Num. 1.

k) Num. vet. p. 108.

l) Tom. II. p. m. 141.

stiae, nam cum in Cea reperisse mellis usum, jam ante ad numos Carthaeae monui. Similis huic, sed in cujus antica est caput nudum imberbe, est apud Pellerinium ^{m)}, item alius apud Hunterum cum capite Herculis.
AE. RR.

Imperatorium.

M. Aurelii inscriptum ΙΟΤΑΙΕΩΝ ty-
 po Neptuni, editum a Froelichio ⁿ⁾ Pellerinius putat hujus esse urbis ^{o)}, sed quem esse Juliae Phrygiae, in hac dicitur.

CIMOLIS.

Cycladum una.

Caput Palladis. X KIMΩAI. *Tridens.*

AE. III.

Vnicus hic ex Pellerinio cognitus. Sed forte etiam huic pertinet sequens:

Caput Mercurii. X KIZΩ. *Delphinus.*

AE. IV. (Pembrock P. II. tab. 14.) Nimirum scripto forte KIZΩ pro KIMΩ.

AE. RRRR.

CYTHNVS.

Cycladum una.

Caput Apollinis. X KTΘNI. *Lyra.* *AE.*

III. (Pellerin, Hunter.)

Caput muliebre. X KTΘN. *Balaustium.*

AE. III. (Pembrock.)

Goltzius cum argenteos, tum aeneos prodidit, in quibus epigraphe KTΘN. KTΘNION. In horum omnium averfa

est canis stans, et in uno supra canem quiddam rotundum, quod Begerus caesum Cythnium summe laudatum censet ^{p)}, quam sententiam suo calculo adprobat Winckelmannus ^{q)}. At aliud dicant numi alii a variis editi. In argenteo Pellerinii juxta canem stantem, supra quem similis clypeolus, legitur HAIEIE., et dubitat ipse vir eruditus, an non Cydoniae potius sit restituendus. In aeneo musei Caesarei stat canis intra IV. annulos eadem linea situ omnes perpendiculari collocatos, sed nulla adstituta epigraphe. Princeps Turris Muciae id genus numos, etsi anepigraphos, in Segestanis Siciliae numerat, jure, nam in horum aliis adscriptum urbis nomen.

AE. RRR.

DELVS.

Cycladum notissima ob Apollinis et Dianae natales. Ejus historiam et monumenta late descripsit Dorvillius in Observationibus Crit. mox citandis.

Autonomi.

Caput Apollinis. X ΔH. *Lyra.* *AR. III.* (Pellerin.) *AE. III.* (Mus. Caes.) *adstituto etiam cycno.* *AE. III.* (Hunter.)

Sunt hi soli certi hujus insulae numi. Aliorum esto judicium, utrum parem fidem mereantur Goltziani: ΔHAIOT. ΔHAIAS. ΔHAIQN. typis *Apollinis folis*, et *Dianae lunae*. Aenei cum tribus astris et totidem lunulis, quos Goltzius

m) Suppl. II. tab. VIII. n. 9.
 antiqu. p. 29.

q) Pierr. grav. de M. Stofch p. 73.

n) IV. Tent.

o) Rec. III. p. 49.

p) Spicil.

et Arigonius Delum comportant, sunt Veliae Lucaniae, et esse Deli non posse, ipsi globuli adstituti abunde loquuntur.

AR. et AE. RRRR.

Imperatorii.

Horum cum nullus cognitus esset, erat Pyrrhus Ligorius, ut nos docet Holstenius ¹⁾, qui horum plures possedit, et quidem Antonini cum lepida capitis epigraphe: ANTΩN. POMTAOT BACIAEΩC. X KOINON. ΔΗΛΙΑΤΩΝ. *Romulus et Remus lactentes.* Alium Aurelii et Commodi, in quorum averfa: MANTEION ΔΗΛΙΑΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Templum monti impositum etc.* At nimio cognitum, nullam in re numismatica esse Ligorii fidem, quam et ipsa ejus numorum descriptio elevat, et satis incaute Holstenius ex his probat, etiam Δηλιατης fuisse Deliorum gentile, quod ignoraverit Stephanus. Vide ineptos hos numos laxius, quam meruerunt, reprobatos in Miscell. Observat. critic. Amstælod. 1736 p. 86.

Ι Ο Σ.

Sporadum una.

Autonomi.

Caput muliebre laureatum. X IH. *Antiochia.* AE. III. (Pellerin.)

Simillimum averfae typum habes in numis Abydi.

Caput Bacchi Indici. X IHT. *Palma.* AE. III. (Pellerin.)

Apposita ad hunc typum Plinius et Stephanus, adfirmantes, hanc insulam et *Phoenicen* fuisse vocatam.

ΟΜΗΡΟC. Caput laureatum, in aliis diadematum X IHTΩN. *Pallas flans d. pateram, s. hastam, pro pedibus hinc ara ignita, illinc clypeus.* In aliis: *Pallas hastam vibrans.* In aliis: IHTΩN *intra lauream.* (Mus. Caes. Pellerin.)

Fuit Ietis Homeri in numis signandi gravis ratio; nam teste Strabone sepultus erat in hac insula, et secundum Stephanum, et Pausaniam ¹⁾ ejus mater hinc fuit oriunda. Plutarchus in fortunae casibus putat ²⁾, *δυσιν δμῶνυμων τοις ἐνωδισατοῖς φυτοῖς πολεων, Ἰς καὶ Σμυρνης, τῶν ποιεῖν Ὀμηρον ἐν ᾗ μὲν γενέσθαι λέγουσιν, ἐν ᾗ δ' ἀποθανεῖν.* Cum duae essent urbes ejusdem cum plantis fragrantissimis nominis, *Ios et Smyrna*, (viola et myrrha) in harum una ajunt natum poetam Homerum, in altera mortuum. Sed et alii natum eum in hac insula praedicant, ut docet notus versiculus apud Gellium ³⁾, etsi in hoc alii pro *Ιος* legendum *Χιος* putent, tamen eodem loco Gellius, tum et auctor vetus vitae Homeri eum Ietam domo faciunt citato teste gravi Aristotele ⁴⁾. In numo simili musei Pembrock

¹⁾ Ad Steph. in *Δηλος*,
²⁾ Sub init.

³⁾ L. X. c. 24.

⁴⁾ In Sestor. sub init.

⁵⁾ L. III. c. 11.

pro IHTΩN. perperam legitur KPH. TΩN^{y)}, erroris utique auctore Haymio^{z)}.

AE. RR.

Imperatorii.

Rini hactenus comperti, IHTAN. *Palma*, Fauullinae jun.^{a)}). Alter: IHTΩN. *Pallas stans, et jaculum vibrans, humi serpens*, est Lucillae, editus ab Havercampo^{b)}, quem numum vidi ipse Romae in museo Christianae, eumque integerrimum, at quem Vaillantius perperam Bargyliae Cariae tribuit.

AE. RRRR.

M E L O S.

Ex illustrioribus Cycladum.

Autonomi.

Malum Punicum. X M. scriptum in area quadripartita. AR. II. Est fabricae perantiquae. (Hunter).

MA. *Malum Punicum*. X Area quadripartita. AR. II. Est fabricae item perantiquae. (Hunter).

Malum Punicum. X MA. *Diota*, ex cuius ansis pendet botrus. AE. III. (Pellerin Rec. III. tab. CIII. num. 12.).

Caput Palladis. X MAAIΩN. ΔΤΣΑΝΙΑΣ. *Malum Punicum*, omnia intra coronam. AE. III. (Harduin. Num. urbb. sub *Melos*, le Blond. B. L. T. XL. p. 90).

Caput Palladis. X MAAIΩN. ΣΩΣΑΡΧΟ. *Iuvenis curto habitu indutus*

faxo infidens f. lyram tenet. AR. m. m. (Pellerin Rec. I. tab. 27.).

Numi hic descripti quorundam pertineant, disputatum ab eruditiss. Harduinus et Barthelemys numos IV. et V. (ab his disputationem ordiri juvat) insulae Melo, Pellerinius et Blondius Malienfibus Thesalidae proprios dixerunt. Blondii argumenta sunt, I. hactenus cognitos non esse argenteos Meli numos. II. omnes huius insulae numos inscribi constanter ΜΗΛΙΩΝ. III. Herodotum, Thucydidem etc. eam constanter appellare Μηλον, nunquam Μαλον. Sed enim multo mihi videtur verisimilius, utrumque numum Melo restituendum, quod ut comprobem, molliendae primum difficultates a Blondio objectae. Ait primum, ignotos Meli numos argenteos. At non longum tempus, quo adhuc legis insitae fuit creditum, non modo non exstare argenteos Lacedaemonis numos, sed etiam per severum Spartanorum institutum ne exstare quidem posse. Adfirmat deinde, omnes Meli numos inscribi ΜΗΛΙΩΝ, non ΜΑΛΙΩΝ. Verum hoc ipsum est, quod quaeritur. Elio, Herodotum, aliosque, quorum bene multos, ordine recenset, dixisse semper Μηλον, at iidem hi auctores constanter quoque dixere Θασος, Μεσημζεια, Μηδυμα, Κυρηνη, Ηπειρος, et tamen in numis legitur ΘΑΤΙΩΝ, ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ, ΜΑΘΤΜΝΑΙΩΝ, ΚΤΡΑΝΑΙΩΝ, ΑΠΙΕΛΩΤΑΝ. Si auctores hi scripissent Dori-

y) Part. II. tab. 80.
Christine Tab. LXI.

z) Tom. II. p. 72.

a) Panel. Mem. Trev.

b) Med. de

cē, pro Μηλος dixissent quoque Μαλος, cumque insula nostra nomen traxerit ἀπο το μηλο, a malo, cujus per rotunditatem speciem referebat, (nam omnium insularum rotundissimam dixit Plinius) recte Dorice dicebatur Μαλος, et sic constanter Doricus Theocritus dixit μαλον, unde Latinorum malum. Non negō, in aliis Meli numis, quos continuo describam, legi ΜΗΛΙΩΝ, nimirum etiam urbium, quas modo recensui, numi alii inscribuntur Dorice, alii dialecto communi ΘΑΣΙΩΝ, ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝΩΝ, ΜΕΘΤΜΝΑΙΩΝ etc.: qui mos varius pendebat a variaetate, et variis incolis.

At quod caput est, epigraphe ΜΑΛΙΩΝ Malienfibus Thessaliae competere nullo pacto potest. Horum gentile, ut in eorum moneta diximus, perpetuum fuit Μηλιεύς, vel Μαλιεύς, a quo recte deducitur Μαλιών, quod praeferunt quoque numi; verum an et Μαλιών formari inde potest? Atqui gentile Meli fuit Μηλιος, secundum quod in numis ΜΗΛΙΩΝ, et quod sequitur, Dorice ΜΑΛΙΩΝ. Quod ad typos attinet, caput Palladis sistitur etiam in agnitis Meli numis, quos videbimus, et in iisdem est etiam malum Punicum, aut, si mavelis, pepo, nempe cum adlusione ad vocem μηλον, vel μαλον, ut diximus. Offerunt hi numi nomina magistratuum, ut et numi Meli alii, quos citabimus, nullo hactenus in certis Malienfium numis comperto magistratu. Quod numos ea argenteos lignavit, cum tamen Aegaei insulae mino-

res rarissimos ex hoc metallo offerant, in causa esse puto, quod teste Strabone vicinarum insularum fuit ἀξιολογώτερα, cumque constet ex Thucydide ³⁾, fuisse Melios Spartanorum colonos, tum ex Conone apud Photium ⁴⁾, Melum a Spartanis exulibus conditam, sic ut propterea Sparta et Melus foedere semper junctae essent, causam etiam dialecti Doricae manifestam habemus.

His constitutis cum malum Punicum frequens sit in Meli numis typus, et ipsa insula Dorismi patiens, habemus quamdam velut impositam legem, ut numos tres, quos primo loco descripsi, hucavocemus. Novi, numum tertia sede positum a Pellerinio tribui Methymnae, nimirum suadente ΜΑ., et diota ejus formae, qua eam in certis aliis Methymnae numis fictam videmus. Verum hujus formae diota minus tutum iudicium constituit; simillimam enim offerunt numi Corcyrae, Boeotorum, Minyae Thessaliae, Naxi vicinae, aliarumque urbium, atque si pertinacius a Meli quoque numis ejusmodi diotam exigas, habebis eam etiam in numo imperatorio, quem infra citabo. At certius discrimen suppeditat malum Punicum, rarum in numis symbolum, quod in certis Methymnae numis nunquam, in certis Meli frequenter conspicitur, sic ut etiam, cum alium inferre typum principem placuit, tamen in nonnullorum area, ut videbimus, minoris formae aliud expressum sit, qui mos apud Sidetes quoque valuit. Nihil ergo amplius

3) L. V. c. 24.

4) Narrat. 37.

dubii reliquum, quin malum Punicum cum litteris MA. conjunctum certam constitueret Meli monetam existimemus.

Commemorandum adhuc, numum V. a Panelio ex museo le Bret fuisse editum, at cum in eo legeret ΙΔΑΛΙΩΝ, eum Idalium Cypri perperam ablegavit.

* * *

MΗΑΙΩΝ. - ΑΡΣΑ. *Protome Palladis, juxta astrum*, vel: MΗΑΙΩΝ. ΔΗΜΟC. *Caput nudum barbatum*, vel: MΗΑΙΩΝ. *Caput Palladis, pone malum Punicum*, X ΕΠΙ. ΤΙ. ΠΑΝΚΑΕΟC. ΤΟ. Γ. *intra lauream*. AE. I. (Mus. Caes.) AE. II. (Pellerin.) AE. III. (Hunter.)

Malum Punicum. X MΗΑΙΩΝ. *Hermathena jaculum vibrans*. AE. II. (Pellerin.)

Tria mala Punica ex uno stamine excrescientia. X MΗΑΙΩΝ. *intra lauream*. AE. II. (Pellerin.)

Vir philosophi habitu sedens d. elata. X MH. *intra lauream*. AE. II. (Mus. Caes.)

Caput Palladis, X MΗΑΙΩΝ *intra lauream*. AE. II. (Mus. Caes.)

Mulier stans d. columnae innixa, s. infantem tenet, in area TTXH, omnia intra lauream. X MΗΑΙΩΝ *intra lauream*. AE. I. (Pellerin.)

Numos hos descripsi adcuratius, quoniam propter repetitos Palladis et mali Punici typos multum illustrant numos, quos supra recitavi. Horum non pauci in opere hiulco scripturam offerunt re-

trogradam, nullo vetustatis argumento, ut jam ad numos Cydoniae observavi. Similem illis, quos primos proposui, edidit auctor musei Theupoli, verum cum literas ΤΟΓ incautius conjungeret, in iis epochae annum vidit, cum tamen aliud non notent, quam *Tiberium Panolea* fuisse *tortium* magistratu functum.

Numi postremi typus puerperam sistit, sed quam, incertum. Quidquid erit, signum sic propositum fuisse Fortunam urbis habitum, docet scriptum juxta TTXH, nam sic legendum illud vocabulum, non NIKH, ut habet numus Pellerinianus, jam advertit Neumannus *).

AR. RRR. AE. C.

Imperatorii.

Horum binos reperio vulgatos, unum Nervae: MΗΑΙΩΝ, *Pallas stans*, (Pellerin Rec. III. p. 224.) alterum Elagabali: MΗΑΗΩΝ. (corrigere MΗΑΙΩΝ.) *Duo hirci considentes media diota ejus formae, quam offert argenteus supra descriptus*. (Arigoni.)

AE. RRRR.

MYCONVS.

In Cycladum numero.

Autonomi.

Caput Jovis. X MTKO. *Botrus*. AR. (Wheler Voyage L. I. p. 100.)

Caput Bacchi adversum. X MTKO. MTKONIΩΝ. *Botrus et hordei granum*.

e) Num. pop. P. II. p. 234.

In alio: *Duae spicae junctae*. AE. III. (Muf. Caef. et in meis Num. vet. p. 159.)

Minus certum, utrum hujus sit insulae numus Pellerinianus: *Caput Bacchi*, Ξ KQN. EKATAIOΣ. *Botrus*. AE. I. In urbis hujus nomine Ω pro O permutari nequit, ex quo verisimile, aliter explendam epigraphen.

AR. AE. RR.

Imperatorius.

Cum capite Augusti apud unum Pellerinium. (Rec. III. p. 224.) MTKONIΩN. *Bacchus stans*.

Frequens Bacchi, ejusque attributorum in Myconi numis typus Plinii testimonium confirmat vinum Myconium eximie laudantis, quod hodieque in hac insula copia et bonitate praestat teste Tournefortio.

AE. RRRR.

NAXVS.

Cycladum una.

Autonomi:

Caput Bacchi hedera redimitum, jam barbatus, jam imberbe. Ξ NA. NAΞI. *Diota, adstituto etiam thyrso, vel ambiente eam hedera, rarus magistratus, ut: ΔΕΩΚΡ*. AE. I. II. III. (Pellerin. Muf. Caef.)

Jure Bacchum in moneta sua praedicat insula. Nam tanta fuit in ea vinearum fertilitas, ut propterea *Dionysias*

quoque diceretur¹⁾, et Solinus eam hospitam Libero patri adfirmaret, et Martio²⁾: *Bacchatamque jugis Naxum*.

Sunt hi certi Naxi autonomi, quos etiam per ipsam fabricam, quae tota est ex insularum hujus tractus ingenio, facile huc vocaveris. Argenteos omnes Naxi nomine insignes pertinere ad Naxum Siciliae, ut aeneos ad Naxum insulam, satis in Naxi Siculae moneta disputavi.

AE. RR.

Imperatorii.

Sunt in familia Severi, edente horum aliquot Vaillantio.

Epigraphae NAΞION. Typi: Bacchus stans, vel: Tres Gratiae se mutuo complexae.

AE. RRR.

PARVS.

Cyclas, marmoris praestantia commendata.

Autonomi:

Caput Bacchi hedera coronatum. Ξ ΠΑΡΙΩΝ. ΣΙΑΗΝΟΣ. *Mulier cistae insidens d. duplex folium, f. thyrsus tenet*. AR. m. m. (Hunter.)

Aversa praeclari hujus numi exhibet Baccham mysticae Dei sui cistae insidentem. Ad haec ejus augetur pretium propterea, quia unicus est certus hujus insulae numus, reliquis argentei aenei sive, quos hactenus iusto numero huc

¹⁾ Plinius L. IV. §. 22.

²⁾ L. III.

vocare consuevimus, tutius Pario My-
thae restituendis ut in hac dicetur.

* * *

Pariis drachmis insculptam fuisse effi-
giem Arati, ex vetere epigrammate do-
cet Diogenes Laertius ^{b)}, sed ejusmodi
numus nondum in conspectum venit, et
mihî plane videtur verisimile, vocabu-
lum *Agatos* hujus epigrammatis in mendo
cubare, quod jam ante me a viris eru-
ditis ad hunc Diogenis locum fuit ob-
servatum. Brunnkius in *Analectis* suis
Vol. I. p. 141. n. 80 pro *Agatos* legit
anatos, quod est poculi, vel navigii ge-
nus. Verum mutatae lectionis in obser-
vationibus suis causam non addit.
AR. RRRR.

Imperatorii.

Vnicus hujus classis compertus, isque
M. Aurelii: ΠΑΡΙΩΝ. *Protome galeata.*
(Theupoli.)
AE. RRRR.

R H E N E.

Modica insula Delo vicina.

Imperatorium PHNION cum capite
Maximi dedit Trifstanus, aliosque in
fraudem induxit ^{c)}. Legendum in hoc
THNION, et est Teni insulae.

S C Y R V S.

Ad Euboeam. Argenteus ΣΚΤΡΙΩΝ
apud unum Goltzium.

S E R I P H V S.

Cycladum una et ignobilis, autono-
mos tamen illustres habet.

ΣΕ. *Chimaera*. X *Columba volans in-*
tra lauream. AR. I. III. (Mus. Caes.)

Mirum videatur, tam obscuri nomi-
nis insulam, quae Tacito per contemp-
tum *saxum Seriphium* dicitur ^{d)}, quam
et ignobilitatem ei palam imputant Ci-
cero ^{e)}, et Origenes ^{m)}, tam illustres,
neque infrequentes numos feruisse, cum
tamen multo insigniores aliae ejus tra-
ctus numis argenteis fere desituantur.
Occurrit, quoniam Siphnus insula locu-
ples, ac Seripho fere contigua simili-
mos tam metallo et fabrica, quam utrius-
que faciei typis numos signavit, hujus
egestatem illius opibus sublevatam, et
utramque insulam felici inter se concor-
dia et bonorum communione vixisse ea
aetate, qua hi Seriphiorum numi cusi
sunt. Ceterum quando, ut saepe factum
videmus, in numis similibus solum Σ
inscribitur, discerni nequit, ad utros hi
pertineant, etsi certum sit, ad alterutros
pertinere. Vide, quae de his alia ad
proximam Siplinum notabuntur.

* * *

Caput juvenile teotum galea alata in vo-
lucris caput exeunte. X ΣΕΠΙ. *Harpa*. AE.
III. (Hunter.)

Praeclarum numus hic continet argu-
mentum. Capite anticae quis negabit
exhiberi heroem Persea lectis iis, quae

^{b)} L. IV. c. VI. in fine.

^{c)} Tom. II. p. 455.

^{d)} Annal. IV. c. 21.

^{e)} De Senecl.

^{m)} 3.

ⁿ⁾ Contra Celsum L. I.

ad numos Philippi V. Macedoniae regis, Larissae Thessaliae, Iconii Lycaoniae, aliarumque urbium adfatim differuimus? quibus locis egimus etiam de harpa, quam aversa sistit, cultro uni fere Perseo proprio. At quid Perseo cum Seripho commune, expediendum. Narrant Hyginus ⁿ⁾, Apollodorus ^{o)}, et Lucianus ^{p)}, Perseum ex Danae recens natum ab avo Acrisio, qui oraculi monitu nepotis se manu caesum iri cognoverat, arcae inclusum, et in mare dejectum Seriphum forte delatum, repertumque a piscatoribus ad insulae regem Polydectem delatum, ac liberaliter in templo Minervae fuisse educatum. Serius etiam reversum in insulam tradit Apollodorus ^{q)}, regemque Polydectem, quod asperius matrem tractaverat, objecta Gorgone in saxum vertisse. Praeclare secundum hunc numum Pausanias, qui cum narrasset, Perseo prope Mycenae honores haberi, addit, multo vero maximos in Seripho ^{r)}, nimirum ob dictas causas, atque etiam hoc suo cive gloriatos scribit Aelianus ^{s)}.

AR. R. AE. RRRR.

SICYONIENSIS.

Inter Cycladas exigui nominis.

Caput virile nudum. X. ^{SI.} *Apis*. In aliis: ^{SIKI.} *Botrus*. AE. III. (Pellerin, Hunter.)

AE. RRR.

SIPHNIENSIS.

Cycladum una, quae teste Herodoto ^{t)} ejus vicinae insularum ditissima habita fuit propter auri, argentique fodinas, quibus opulentiam suam debuit, et quas testantur quoque Pausanias ^{u)}, et Eustathius ^{v)}. Has opes confirmant residui magna copia argentei etiam tetradrachmi.

Autonomi:

^{SI.} *Chimaera*. X. *Aquila*, vel *columba volans intra lauream*, adduntur saepe *variarum vocum principia*. AR. I. III. (Muf. Caes.)

Numos simillimos a vicina Seripho fuisse signatos, in hac vidimus, sed causam illatae utrisque Chimaerae nondum divinare licuit. Qui utrumque populum Corintho oriundum dixere, id potius conjecturam a typo Chimaerae petitam, quam certam auctoritatem secuti sunt, quos inter Begerus ^{y)}. Atqui hoc pacto Chios quoque statuemus aut Aegypto, aut Boeotia oriundos, quia Sphingem in moneta sua signavere.

Hactenus illustres hi numi in sua tuti statione videri poterant, cum litem iis nuper intendit cl. abbas Sestigius, dejerans, eos injuria in Siphnum fugitivos herae Sicyoni restituendos. Causas adfert, I. quia hodie frequentius in vicina veteris Sicyonis effodiuntur. II. quia ejusdem sunt fabricae cum certis Sicyonis numis. III. quia typum habent

n) Fab. LXIII.

o) L. II. c. 4.

p) Dial. mar. 12.

q) L. II. c. 4. §. 3.

r) L. II. c. 18.

s) De Nat. anim. L. III. c. 37.

t) L. III. c. 57.

u) L. X. c. 11.

x) Ad. Dionys. Perieg. v. 525.

y) Thes. Brand. T. I. p. 436.

Chimaeram proprium Corinthi symbolum, cui Sicyon vicina fuit²⁾. Verum, pace viri clarissimi dixero, non possunt omnes hae causae persuadere, ut novae huic sententiae subscribam, praevalente ex causis solidioribus vetere, cujus argumentum princeps est perfecta horum numorum similitudo cum numis Seriphi quos profecto non distingueres, nisi epigraphae in illis ΣΙ., in his ΣΕ. discrimen faceret. Non negat Sestinus, numos inscriptos ΣΕ. esse Seriphi, quo ergo pacto negare potest, numos cum epigraphae ΣΙ. esse Siphni, quando nonnisi utriusque vicinia, et politicus inter utramque nexus tam anxiam monetae concordiam imperare potuit? Abstineo in re, ut opinor, evidente argumentis aliis.

Caput mulieb. ΣΙΦ. Avis sursum evolans intra quadratum. AR. I. (Pellerin.)

Numus est operis pervetusti.

Caput mulieb. nudum. ΣΙΦ. Aquila volans rostro serpentem stringit. AE. III. (Hunter.)

Caput Apollinis laur. ΣΙΦΝ. Tri-dens. AE. II. (Pellerin.)

Caput Jovis laur. ΣΙΦΝ. Arbor. AE. II. (Pellerin.)

ΕΠΙ. ΗΡΟ. (retrograde) Protome Pal-ladis. ΣΙΦΝΙΩΝ. Columba stans. AE. II. (Pellerin.)

In postremo hoc numo epigraphae retrograda vetustati numi tribuenda non est, cum averfa inscriptionem recentis

formae offerat. Simile ingruentis barbariae exemplum in Meli moneta vidimus.

Peractis numis hujus insulae ad incertos progrediamur, quos quidem cl. Sestini censura ad unum omnes, tanquam certos Sicyonis, Siphno eripendos adserit. Juvat eorum illustriores commemorare, nam omnium accuratum catalogum idem vir eruditus composuit.

Caput Apollinis laur. ΣΙ. Columba volans. AR. IV. (Hunter.) AE. III. (Mus. Caes.) addito in nonnullis magistratu, ut: ΑΙΝΕΑΣ — ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ — ΚΛΕΑΝΔΡΟΥ etc. AE. III. (Mus. Caes. Hunter.)

Columba stans, in area ΑΝΔΡΟΥ. ΜΟΣ. ΣΙ. Tripus intra lauream. AE. III. (Hunter.)

ΣΙ. Planta incerta. (Sestini Columba stans.) ΣΕΤ. Tripus intra lauream. AE. III. (Neumann, et in meis Numis vet. p. 159, sed quem ibi perperam causa ET., et extrito ΣΙ. Euboeae tribueram. Sed et similem Pellerinius, cum juxta ΣΙ. scriptum videret ΔΗ., Sidetibus Pamphyliæ inique tribuit.)

Caput Apollinis laur. Σ. intra lauream. AE. III. (Pellerin in numis Mi-leti.)

Hos numos esse Sicyonis, diserte adfirmat Sestinus. Causa illi una, quod in eo tractu sunt obvii testibus eo com-
meantibus. Sit sua huic testimonio re-

²⁾ Letrere T. I. p. 142.

verentia. Hoc misso magis in Siphnum inclinat animus. Columbam volantem in certis Siphniorum argenteis vidimus, et in certo eorum aereo vidimus caput Apollinis, quod nunc in praesentibus quoque recurrit, aut pro hoc ejus attributum tripodem. Auctore Stephano *) fuit in Siphno oppidum dictum *Apollonia*, ex quo liberalior ejus dei in hac insula cultus potest affirmari. Sin parum validum quis putaverit hoc argumentum, is validius aliud pro Sicyone adferat. In numo postremo a Pellerinio lectum M pro Σ, eumque propterea perperam donatum Mileto, diximus in numis Sicyonis.

Σ. *Columba volans*. X *Columba volans*. AR. III. IV. (Mus. Caes. Sestini.) AE. III. (Neumann.)

Columba volans, in area ΑΔΕΙΩΝ, vel ΟΑΤΜΠ. etc. X ΣΙ. *intra lauream*. AE. III. (Hunter. Pellerin.)

ΣΙ. *Columba stans*. X ET. *intra lauream*. AE. III. (Sestini.)

Columba volans. X ET. *vel* ΘΕΤΦ. *intra lauream*. AE. III. (Pellerin, Neumann.)

Omnes item hos numos Sicyoni largitur Sestinus. Vt non nego, eos Sicyonis esse posse, ita exclusa Siphno Sicyoni debere tribui, certam rationem non video. Causas pete ex iis, quae jam dicta sunt.

AR. RR. AE. C.

Imperatorii.

Vulgati sunt: Balbini unus: CΙΘΝΙΩΝ.

Pallas stans jaculum vibrat. (Arigoni.) Alii Gordiani cum eodem typo. (Vallant, Arigoni.)

AE. RR.

S Y R V S.

Cycladum una.

Dimidius bos cornupeta. X ΣΤΠΛΩΝ. *Spica*. AV. VI. (Theupoli.)

Moneta aurea e minoribus his insulis nondum prodit. Adverto, bovem cornupetam et spicam occurrere etiam in numis Syracusarum. An non forte in orbiculo minuto fugientibus reliquis literis legendum ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ?

* * *

Caput barbatus turgente e fronte uno vel duplice cornu. X ΣΤΠΛ ΣΤΠΙΕΩΝ. *Caper stans propter arbutum, vel spicam*. AE. III. (Pellerin.)

Mirum in numo altero gentile ΣΤΠΙΕΩΝ, cum ΣΤΠΙΩΝ et analogia, et Stephanus exigant. Antica exhibet Pana, ejusque comitem caprum averfa. AV. RRRR. *liquidem est Syri*. AE. RRR.

T E N V S.

Inter Cyclades.

Autonomi.

Epigraphe. TH. THNI. THNIΩΝ. In argenteo Hunteri, si modo huc pertinet, est solum T.

Typi: *Caput cum cornu arietis, in aliis barbatus, in aliis imberbe*. X *Neptunus stans vel sedens d. delphinum, f. tridentem, in area saepe balaustrum*. AR.

a) In Απαλλωνια.
Tom. II.

(II. Hunter.) AE. II. III. (Pellerin, Mus. Caes.) In aliis: *Neptunus, aut ejus attributa etc.*

In parte antica videntur expressa capita Jovis Ammonis, ejusque filii Baſchi. Vide, quae de his observabimus in moneta Cyrenaicae.

AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii.

Inscripti THNION proditi sunt Sabinae, (Pellerin.) Antonini, Alexandri, et Maximi. (Vaillant.)

Typi obvii praeter sequentem: *Tridens, cui implicatus serpens*, in numo Alexandri. (Vaill.) Narrat ex Philochoro Clemens Alexandrinus^{b)}, Neptunum in hac insula pro medico habitum. Quae causa est juneti tridenti serpentis.

AE. RR.

THERA.

In mari Cretico, Cyrenensium metropolis.

Autonomi:

Caput juvenile adversum. X OH. Tres delphini. AE. III. (Pellerin.)

Vnicum hunc certum habemus hujus insulae numum, quem enim alterum conjungit Pellerinius scripto supra navim OHPA; certus est Corcyrae numus, ut manifestant non modo typi, sed et numus alter geminus, cujus ectypon mihi miserat nobil. Jacobus Gradenigo, qui praeterea literas luculentas KO. exhibet.

AE. RRRR.

Imperatorii.

OHPAION, OHPEON memorantur cum capite Aurelii, Veri, et Commodi; (Vaill. Theup.) typo plerumque *Hermac.*

AE. RRR.

^{b)} Admonit. ad gent.

A S I A.

B O S P O R O S C I M M E R I V S.

Regnum Bosporanum a Bosporo Cimmerio, quod nomen est angusto freto, quo palus Maeotis cum Ponto Euxino committitur, in Bosporanos Europaeos, et Asiaticos secatur. Europaeos, quatenus numismatici sunt, lustravimus in Taurica. Restant Asiaticorum urbes binae ex numis quoque cognitae.

G O R G I P P I A.

Vrbs memorata Straboni. Apud Demosthenem queritur Dinarchus rhetor, Athenis in foro erectas fuisse statuas aeneas Paerifadi, Satyro, Gorgippo, dirissimis tyrannis^a). Fuit Paerisfades rex Bospori, Satyrus tyrannus Heracleae, uterque aequalis Demosthenis. Videtur ergo circum eadem tempora fuisse Gorgippus rex Bospori, saltem in ejus parte, atque ab hoc Gorgippia nomen traxisse.

Autonomi.

Caput Apollinis. X ΓΟΡΓΙΠΠΕΩΝ. Tripus inter duo monogrammata. AE. II.

Binos similes exsare in museo Pellerinii, ex Cl. Blondii literis intellexi. AE. RRRR.

P H A N A G O R I A.

Ad ipsum Bosporum, Bospori Asiatici urbs princeps.

Autonomus.

Caput barbatus nudum X ΦΑ. Arcus et sagitta. AE. II. (Pellerin.)

Hic averfae typus frequens est per Bosporum, et Chersonesum Tauricam, quae causa fuit, cur numum hunc Pellerinius omisis aliis urbibus a ΦΑ. incipientibus huic Phanagoriae tribuendum putaverit.

Caput Panos X ΦΑΝΑ. Arcus et sagitta. AE. III. (Sestini Lettere T. IV. p. 100).

AE. RRRR.

* * *

Numos REGVM BOSPORI vide in regibus Ponti.

C O L C H I.

Euxino. et regno Bosporano in orientem adlita. Argenteos binos. prodidit Goltzius inscriptos ΚΟΛΧΩΝ et ΚΟΛΧΟΙΣ^b), quos esse hujus gentis est ar-

^a) Contra Demosth. p. 178. B.

^b) In Asia tab. I.

bitratus. Eos altero errore Harduinus Golgo Cypri dedit. Satis nunc constat, numos similes pertinere Miletum Ioniae, quod docent typus leonis astrum respectantis et adlittutum monogramma ML. Vnicam urbem numismaticam habet Colchis, nempe Dioscuriadem, de qua continuo.

DIOSCURIAS.

Maritima.

Autonomi.

Duo pilei Dioscurorum. Ξ ΔΙΟΣΚΟΤ-
ΡΙΑΔΟΣ. *Meta, vel pharus.* AE. II.
(Haym, Pellerin, Arigoni.)

Pilei ad urbis nomen, et Dioscurorum cultum, a quibus urbs nomen traxit, adludunt, ut revera ab his condita fuit teste Mela, aut si fides Ammiano ^{c)}, et Plinio ^{d)}, ab Amphito et Telchio Spartanis, penes quos nota Dio-

scurorum veneratio. Sed Milesiorum fuisse coloniam, seriusque dictam Sebastopolin scripsit Arrianus ^{e)}. Secundum Strabonem ^{f)}, et Iustinum ^{g)} post expeditionem Argonauticam huic orae praefuerunt Rhecas, et Amphistratus Dioscurorum aurigae, unde populus dicti *Heniochi, aurigae*. Ad haec Pontus Euxinus a Dioscuris, qui zodiaci partem geminorum nomine constituunt, regitur teste Manilio ^{h)}:

*Euxinus Scythicos Pontus sinuatus
in arcus*

Sub Geminis te, Phaepe, colit.

Ex quibus omnibus causis tenemus, cur adlittae Euxinae urbes, ac praecipue Dioscurias frequentius Dioscurorum pileos in numis jactent. De typo averlae minus confidenter possum arbitrari, quod in eo definiendo variant auctores. Haymius metam dixit, Pellerinius pharum. *AE. RRR.*

PONTVS.

PROLEGOMENA.

Quod factum in Campania, et Creta vidimus, et videbimus iterum in Lycia, ut unius regionis tractusve urbes conspirent non typis solum, sed toto numorum modo, id ab urbibus Ponti, et nonnullis finitimae Paphlagoniae multo luculentius, multoque certiore consilio factum videmus. Atque haec in typis,

metallo, volumine concordia tanta est, atque haec omnia sic uni Ponto, et Paphlagoniae propria, ut numum hoc ingenio praeditum, etsi epigraphe vinctum fecit, continuo pronunciemus Ponticum, et si forte urbs numo inscripta hoc nomine nulla in hoc tractu a geographis memoretur, non dubitemus tamen ex ipsis his typis dicere Ponticam, et a veteribus omisam statuere. Possu-

c) L. XXII. cap. 8.

d) L. VI. §. 5.

e) Peripl. Ponti.

f) L. XI. p. m. 756.

g) L. XLII. c. 3.

h) L. IV. v. 753.

mus in nonnullis causam typorum solidis conjecturis eruere, in aliis non item. En tibi eorum catalogum additis nonnullis observationibus.

Caput Palladis. X. Vir juvenis galeatus, ala nonnunquam galeae adfixa, vestitus fians d. perfecta gladium, plerumque unco munitum, s. caput resectum, jacente pro pedibus trunco, hoc quoque in nonnullis alato. AE. I. In numis Amisi, Cabiropum, Comanorum Ponti, Amastrios et Sinopes Paphlagoniae.

Caput juvenile testum galea recurva mentum includente X. Pegasus pascens sublato pede dextero anteriore. AE. II. In numis Amisi et Chabactorum.

Argumentum numorum, quos priore loco citavi, late olim explicaviⁱ⁾, cujus epitome est: ab omnibus causis invicte argui, proponi in iis Perseum Medusae percussorem, has vero causas constituisse galeam in nonnullis alatam, gladii modum, nempe harpam, et quod serius compertum, ipsum etiam Medusae corpus in nonnullis penna instructum, quae omnia ad unum hujus caedis argumentum possunt referri. Praeclare etiam cum hoc facto in parte antica conjungi Palladem, cujus consilio Perseum istud ausum constat. Denique et in numis alterius loci, quos infra in Amiso magis illustrabo, ex galea et conjuncto Pegaso agnoscendum Perseum. Attuli etiam causam, cur hic Danaes filius majore studio

a Ponti urbibus observatus fuerit. Gravium nempe scriptorum auctoritate constare, quos inter eminent Herodotus¹⁾, et Plato²⁾, creditum Persis, genus sese nomenque ipsum ducere ab heroe Perseo. At non minus constat, Ponti reges a Persis, et nobilissima Achaemenidarum stirpe descendisse, quam praesapientiam testantur numi quoque, non modo horum Ponti, sed et Cappadociae regum (nam et hos a Persis ortos consentiunt veteres) in quorum area solis lunaeque astra plerumque collucunt, tracta nimirum a Persis religione, apud quos utrumque sidus magno in honore, et praesequitium numinum loco fuit. Placuit ergo urbibus Ponti, et Paphlagoniae, quae Ponti regibus parvire, non modo illustre hoc Persei factum, sed et solis lunaeque astra, (nam et haec frequenter aream numorum, quos Ponti urbes percussere, occupant) monetas inferre, ut hoc pacto illustrem, et a priscis regibus deductam regum suorum originem praedicarent.

Haec ordine atque nitide comprobata credideram, neque de eruditorum consensu dubitaveram, cum repente cum admiratione viderem, sententiam meam a viro summo Pellerinio in postremo suo opere, quod *Additions aux recueils des Médailles* inscripsit, acriter impugnari stabilita nova sua, quam paucis lectori proponere lubet^{m)}. Ait, hoc typo in suo Amastrios numo exhiberi Tiridatem percussorem Phereclis sive Agathoclis,

i) Num. vet. p. 172.

k) L. VII. c. 50.

l) in Alcibiad. I. p. 120.

m) Pag. 54.

qui pro Antiocho II. Syriae rege provincias omnes trans Tigrim litas rexit, et propter crudelitatem fuit exosus omnibus, ac privatim Tiridati, quod ejus pudicitiam tentaverat. Ergo Amastrianos origine Persas veteris patriae amore Persis hoc numo Phereclis caedem gratulatos, quod ea perpetrata vetus majorum suorum regnum recuperavere. Satis apparet, scripssisse haec Pellerinium, quando oppressus senectute cum oculorum acie memoriae etiam jacturam coepit experiri. Adeo inconflata omnis haec est oratio, et invitis Musis prolata, et praetereunda potius videtur, quam refutanda, nisi metus esset, ne cui minus attento imponat praestantis ejus viri auctoritas. Iam primum istud ignoro, cur is in numo Tiridatem potius videat, quam Arfacem fratrem, quando historia, quae Phereclis caedem refert, in genere memorat, Arfacem cum fratre minore et conjuratis eam caedem peregrisse? Sed esto levius istud. Quod ait, Amastrianos origine Persas laetatos eo, quod Phereclis caede majorum hi regnum recipere, numos hujus facti testes feriundos curasse, bis gravissime offendit. Nam primum non reflexit animum vir eruditus, eundem typum non in unis haberi Amastrianos, sed et Amisi, Cabirorum, Comanorum, Sinopes. An vero et harum cives origine Persae? An non ex hac typi concordia palam fit, eo contineri argumentum, quod ad omnes

Ponti urbes aequae petineat? Deinde quo pacto Amastrianos poterant Persis suis receptum regnum gratulari, quando per Phereclis caedem non hi, sed Parthi adepti sunt imperium, Persae vero eo facto non libertate servitium, sed dominos tantum mutavere? Denique meminisse oportuerat Pellerinium, quod ipse omnium optime noverat, in numos Graecos veteris ejus aevi, quo similes numi malleum experti sunt, vix vocata fuisse argumenta historica, aut si forte admissa sunt, symbolis potius fuisse involuta, neque tam manifeste proposita. Abstineo pluribus argumentis aliis, quae qui volet, adeat cl. Neumannum, male consultam hanc Pellerinii doctrinam praeclare ac solide impugnantemⁿ⁾.

* * *

Caput juvenile galeatum. X. Pharetra.
AE. II. In numis Amasiae, Amisi, Chabactorum, Gaziurae, Laodiceae, Pimoliforum, Amastrios, Sinopes.

Dixi: caput juvenile galeatum, quod alii definite Palladis dicunt. At in multis, quos vidi, non ambigua sunt lineamenta viri, quae Martem potius facerent. Accedit, in numo Pimoliforum, quem edidit Pellerinius, galeatum illud caput revera esse barbatus. At constat a Graecis Martem jam barbatus, jam imberbem fictum.

* * *

Aegis, Palladis inserto Medusae capite.

n) Num. pop. Part. II. p. 1.

✕ *Victoria gradiens elato super humerum palmarum ramo.* AE. II. In numis Amisi, Cabirorum, Comanorum, Laodiceae, Amastris, Sinopes.

Caput Jovis. ✕ *Aquila insistens fulmini.* AE. I. II. In numis Amasiae, Amisi, Cabirorum, Gaziurae, Amastris, Sinopes.

Caput juvenile diadematum, in aliquibus alatum. ✕ *Cornu copiae inter binos Dioscurorum pileos.* AE. III. In numis Amasiae, Amisi, Sinopes.

Caput Cupidinis ✕ *Phaetra et arcus.* AE. III. In numis Amisi et Sinopes.

Horum rationem typorum velle expedit inutiles videatur opera, et in meras denique conjecturas exitura. Satis esto, hoc catalogo concordiam numorum Ponticorum, fortasse in commercii commodum constitutam, ob oculos posuisse.

AMASIA.

Mediterranea ad Irin fl., urbs celeberrima, et Strabonis nostri patria. Videtur Amazoni originem suam debuisse; nam in numo concordiae cum Nicomedensibus Amasea proponitur Amazonis cultu. (Vaill. sub Commodo).

Autonomi.

Caput juvenile galeatum. ✕ AMΑΣΣΕΙΑ *Phaetra.* AE. III. (Mus. Caes.).

Caput Jovis. ✕ AMΑΣΣΕΙΑΣ *Aquila fulmini insistens.* AE. I. I. (Mus. Caes.).

Caput imberbe diadematum. ✕ AMΑΣΣΕΙΑΣ

ΣΕΙ. *Cornu copiae inter Dioscurorum pileos.* AE. II. (Wilde).

Omnes hi typi in moneta Pontica sunt obvii, de quibus vide, quae mox supra dixi in prolegomenis ad numos Ponticos.

AE. RR.

Imperatorii.

Majore numero exstant a Domitiano usque ad Mamaeam. De numo Claudii dubio vide infra sub *Concordia*.

Epigraphe: AMA. AMAC. AMACEIA. AMACIAC. In numo Trajani musei Caesarei AMACEΩN. quod verum est urbis gentile ipsi Straboni familiare; sed in numo Commodi AMACEIT. (Pellerin Rec. III. p. 208).

Typi illultriores.

Substructio quadrata, juxta constanter, minuta arbor. Substructioni saepe impostum est templum 4. columnarum, vel pro hoc est aquila, tum praeterea in numis Commodi et Alexandri superne Sol quadrigis vectus. (Mus. Caes. Pellerin.).

Hujus typi in Amaseae numis obvii explicatum me ignorare profiteor.]

* * *

Fluvius unus vel duo decumbentes, Faustinae jun: Commodi. (Vaill.)

Cum unus est, Irin laud dubie potat, qui urbem praeterlabitur. Cum duo, alter videtur Halys, ad quem Amasensium ager se porrexit telle ipso Strabone °).

Serapis sedens cum calathio in capite d. extenta, f. hastam, pro pedibus animal triceps, Caracallae. (Vaill.)

Serapis jure in numum Ponticum vocatur, cum constet, numen istud ex Ponto in Aegyptum evocatum. Tamen animal adstitutum minus recte Cerberum dixit Vaillantius, ut dicemus in prolegomenis ad numos Alexandrinos.

Conditor:

ΕΡΜΗC. ΚΤΙCΑC. ΤΗΝ. ΠΟΛΙΝ.

Aquila rostro coronam stringens trunco arboris insistit, Severi. (Haym.)

Sensus epigraphes est: *Mercurius, qui urbem condidit.* At enim tacentibus mythologis ignoramus, quae causa fuerit, cur pennatus hic deus, ut Apollo et Neptunus Trojam, sic ille Amaseam munitet.

Nomina ad Impp.

Nomen *Hadrianae* primum compareret in numis Commodi, et constanter retinetur in numis sequentium imperatorum. Sub Severo dicitur *Hadriana*, *Severiana*, *Antoniniana*, sub Alexandro: *Hadriana*, *Severiana*, *Alexandrina*.

Metropolis Ponti. ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΤ. Hic titulus occurrit primum in numo Trajani, (Arigoni.) et Plotinae, (Vaill.) cumque exstet numus alius Tra-

jani cum simplice AMACEON, (Mus. Caes.) verisimile est, Amasiae metropoleos Ponti honorem a Trajano tributum. Vaillantius id factum contendit ab Hadriano ^{p)} immemor numi Plotinae, quem ipse citat. Harduinus cum in numo Aurelii legeret: ΜΗΤ. ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤ., arguit, Amasiam fuisse primam Pontimetropolin ^{q)}, verum τα ΠΡΩΤ. refert non posse ad ΜΗΤ., docent numi Severi inscripti: ΜΗ. ΝΕ. ΠΡ. Π., in quibus metropoleos et primatus tituli anecoratu dirimuntur. Metropoles Pontise scripsere etiam Neocaesarea vicina, et Tomi Moesiae, fuitque et Amasiae et Neocaesareae metropoleos dignitas iterum confirmata a Justiniano ^{r)}.

Prima Ponti. Π. Π. — ΠΡ. Π. — ΠΡΩ. ΠΟ. — ΠΡ. ΠΟΝΤΟΤ. — ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤΟΤ. Haec obvia. In numo Commodi: ΠΡ. Τ. ΠΟΝ. nempe: ΠΡΩΤΗ ΤΑ ΠΟΝΤΩ. (Pellerin Rec. III. p. 208.) Rursum perstringendus Vaillantius, qui concessum a Commodio primatus Ponti honorem adserit ^{s)}, cum tamen ipse Faustinae jun. numum cum hoc epitheto promulgaverit. Harduinus M. Aurelii numum jam cum ejus honoris mentione citat. Videtur ergo ab hoc ad hunc apicem evecta.

Neocoratus honorem videtur adeptus, M. Aurelio; nam in numo M. Aurelii,

p) Num. Graec. p. 207.

q) Num. iil. sub. Amasia.

r) Novell. XXVIII. tit. IV.

c. 2.

s) Num. Graec. p. 210.

quem refert Harduinus, et in praece-
dentibus ejus mentio non fit. Occurrit
autem primum in numo Faustinae jun.
(Vaill.) et in sequentibus omnibus. Non
igitur ex numis probari potest, neocora-
tum urbi tributum ab Hadriano, quod
sanxit Vaillantius ¹⁾.

* * *

Concordia memoratur in numo Clau-
dii, si fides Harduino cum progenti,
ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΑΜΑΞΕΙΑΣ. At veri-
or ejus lectio: ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΜΝΑ-
ΣΕΑΣ., ut dicetur in Sardibus. Con-
cordia cum Nicomedia est in numo
Commodi.

* * *

Epocham sedulo monetae suae inscrip-
sere Amasenses praefixo plerumque ΕΤ.
vel ΕΤΟΤ.

BIP. Trajani. (Mus. Caef.)

PNE. PNH. Antonini. (Haym, Pelle-
rin.)

ΘΕΡ. Faustinae jun. (Vaill.)

ΠΠΘ. Faustinae jun. (Harduin ex mu-
seo regio, Num. ill. sub *Amasca*, et
Hist. Aug. p. 789).

ΠΠΘ. Commodi. (Pellerin Rec. III.
p. 208).

ΠΙΘ. Commodi. (Vaill.)

CH. Severi, Domnae, Caracallae, Getae.
(Vaill. Mus. Caef.)

CΘ. Severi, Caracallae. (Mus. Caef.
Vaill.)

CIF. Getae. (Catal. d'Ennery.)

CKH. Alexandri. (Mus. Caef. Pisani,
Theupoli.)

CAA. ejusdem. (Vaill.)

CMB. Mamaeae. (Vaill.)

In figendo aerae Amasensis principis
variarunt eruditi, divisi inter annos V.
C. 743. 744. 746., de quo vide plura
apud Belleyum ²⁾. At demonstravit Maz-
zolenus, alium ab anno V. C. 747. esse
non posse ³⁾. Non posse incipere hoc an-
no serius, minus quidem tuto probat
ex anno Mamaeae CMB. Etenim hoc
admisso mors Alexandri longius differ-
tur, quam ut istud cum rationibus chro-
nologicis consistere possit, quod quidem
luculente me probaturum spero in mo-
neta ejus imperatoris. Forte igitur recti-
us in hoc numo legendum CAB. At ve-
ro habeo numum illum, qui idem prae-
stat officium, eumque certae fidei, in-
telligo numum Commodi cum anno ΠΘΘ.
199. Hunc si addas ad 747., intelliges,
numum signari debuisse ab autumno V.
C. 945., cujus ipsius anni die ultimo
caesus est Commodus. Ergo aera Ama-
sensis serius anno V. C. 747. initium
ducere non potuit. Non potuisse incipe-
re citius, conficit numus integerrimus
Alexandri, isque maximae formae mu-
sei Caesarei cum anno CKH., 228., qui,
si addatur ad 747., prodibit annus V
C. 974, a cujus anni autumno usque ad
autumnus 975. supponitur signatus nu-
mus. Jam vero Alexander, qui in hoc
numo Augusti et titulo et ornamentis om-
nibus condecoratur, mense Martio anni

¹⁾ Num. Graec. p. 217.

²⁾ Mem. B. L. T. XXX. p. 330.

³⁾ Mus. Pis. Part.

II. p. 147.

II. Tom.

Juliani 975. caeso Elagabalo imperium auspicatus est. Eigo hoc anno maturius numus hic feriri non potuit, neque adeo epocha in annum anteriorem promoveri. Turbat quidem hanc legem citatus Faustinae jun. numus cum anno ΠΠΘ, qui adeo signatum se profitetur V. C. 935., cum tamen haec Faustina jam V. C. 928. diem obiverit. Verum aut Amasenses impetrante Commodus hujus matrem etsi mortuam memoriae causa restituerunt, aut annus ab Harduino, qui solus hactenus hunc numum promulgavit, male est lectus. Manet ergo pro initio aerae Amasensis immotus annus V. C. 747.

Idem aerae initium habuere etiam Germanicopolis, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae urbes, ut in his probabitur. Quam aerae concordiam in numis urbium Ponti cum videret Belleyus, conjecit, Augustum hoc anno V. C. 747. ex Bithynia, Paphlagonia, et Ponti parte unam constituisse provinciam, quod refert Strabo, etsi hic annum dissimulet, atque hinc urbes instituentiae novae epochae ansam cepisse.

AE. RR.

A M I S V S.

Maritima Halyn inter et Irin fluvios, urbs celebris, Atheniensium et Milesiarum colonia secundum Strabonem, et Arrianum ^{y)}, neque opibus numismaticis minus clara.

Autonomi.

Caput juvenile tectum galea recurva men-

tum includente. X AMIZOT. Pegasus passens sublato pede dextero anteriore. AE. II. (Mus. Caes.)

Caput juvenile nudum alatum. X AMIZOT. Cornucopiae inter binos Dioscurorum pileos. AE. III. (Mus. Caes. Wilde, Pembrock Part. II. tab. 35).

Caput juvenile numi prioris esse herois Persei, abunde docuimus in progenienis ad numos Ponticos. Cum eo jungitur Pegasus ex causa certa. Secundum enim mythologorum doctrinam natus ex defluo Medusae sanguine, cum ejus collum demeteret Perseus, hujus beneficio ortum suum debuit ^{z)}. Aliud praeter ea docet haec averfa, nimirum tetradrachma Mithridatis VI. Ponti regis, in quorum averfa est Pegasus, in eadem hac Amiso signata, quod opinari facit non quidem sola causa Pegasi, sed quod hic eodem prorsus modo, quo in dicto Amisi numo, et passit, et dexterum crus attollit. At constat etiam teste Cicerone ^{a)}, fuisse Amisi ejus regis domicilia. Similes utrinque typos vide infra in numo Chabactorum. Sitne caput numi alterius Persei quoque, decidere vereor. Confidentior Wildius propter adpositam alam Calaidem Boreae F. statuit, a quo ait conditam Amisum, nullo tamen prodito auctore ^{b)}. Ex Amazone, quam habet numus *Concordiae*, arguendum, creditum Amisenis, urbem suam ab Amazone conditam.

^{y)} Periopl. Eux. ^{z)} Hesiod. Theog. v. 280. Apollodor. L. II. c. 4. §. 2. ^{a)} Pro leg. Manil. ^{b)} Sel. num. p. 57.

Caput muliebre furritum. X AMISOT. *Noctua intra coronam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Bacchi hedera coronatum. X AMISOT. *Cista mystica, cui incumbit thyrsus, per aream varia monogrammata.* AE. III. (Mus. Caes.)

Habes in numo I. noctuam, quia, ut diximus, condita ab Atheniensibus Amisus ferebatur.

Caput Palladis X *Perseus stans d. harpam, f. caput Medusae resectum, trunco pro pedibus jacente.* AE. I. (Hunter).

Caput Jovis X *Aquila fulmini insidens.* AE. I. (Mus. Caes.)

Caput juvenile galeatum. X *Phaetra.* AE. III. (Mus. Caes.)

Aegis Palladis inserto Medusae capite. X *Victoria gradiens palmarum ramum super humero effert.* AE. III. (Mus. Caes.)

Protome Cupidinis alata. X *Phaetra et arcus.* AE. III. (Pellerin.)

Horum aream numorum saepe insident astra solis et lunae, Pontica item symbola, quae, ut et numismata hoc loco descripta habes explicata in prolegomenis ad Ponti numos.

De numis argenteis inscriptis ΠΕΙΡΑ huc forte vocandis vide, quae docebitur in numis Sinopes Paphlagoniae.

Nexum cum Roma adhuc libera profitentur sequentes:

AMISOT. *Protome Palladis.* X ΕΠΙ. ΓΑΙΟΤ. ΠΑΠΕΙΡΙΟΤ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. *Roma galeata sedens d. Victoriolam, f. chypeum, infra: ΡΩΜΗ.* AE. II. (Pellerin Suppl. II. p. 24).

Alius, sed cum magistratu: ΕΠΙ. ΓΑΙΟΤ. ΚΑΙΚΛΑΙΟΤ. ΚΟΡΝΟΤΤΟΤ. AE. II. (Vaill. in fam. Caecil.)

Non pauci exstant numi urbium Bithyniae, Paphlagoniae, Ponti, qui *C. Papirium Carbonem* offerunt, qui eas provincias exeunte saeculo VII. urbis conditae rexit, de qua numorum classe agam copiosius in prolegomenis ad numos Bithyniae. Numus alter *C. Caecilium Cornutum* memorat. Eo Vaillantius intelligendum putat Caecilium Cornutum praetorium, qui sub Tiberio accusatus sibi ipsi mortem conscivit^e). At cum numus hic, si magistratum demas, praecedenti, ut gutta guttae, similis sit, nolim utrumque intervallo centum fere annorum dirimere, et magis verisimile puto, Cornutum circum eadem Papirii tempora eas provincias rexisse.

Imperatorum aetate signati sunt:

ΕΓ. CΕΗ. *Caput Bacchi.* X AMICOT. ΕΛΕΤ. *Cista Bacchi et thyrsus.* AE. III. (Pellerin)

AMICOT. ΕΛΕΤΘΕΡΑC. *Protome Palladis.* X ΕΓΟΤC. . . . *Fluvius decumbens f. urnae innixus.* AE. III. (Mus. Caes.)

Prior per annum epochae, de qua in-

^e) Tacit. Ann. IV. 28.

fra, in imperium Maximini cadit. De titulo ΕΛΕΤΘΕΡΑC agetur in imperatoriis.

AE. C.

Imperatorii.

Primorum imperantium aetate Amiseni aut nullam signavere pecuniam, aut nonnisi autonomos. Caput extulere Hadriano demum imperante, monetam suam imperatoriam ab elegantibus drachmis auspiciati, paucis urbibus Graecis permissa, ex argento ferire numos. Sed et hic sive mos, sive privilegium paullo post Hadrianum sub Antonino exspiravit, reliqua inde ejus moneta usque ad Salatinum tota aenea.

Epigraphe: AMICOT. rarius AMICOC., at AMICHNΩN. in numo Concordiae, de quo mox, et alias rarius.

Typi: qui sunt in moneta argentea, eos infra in epocha memorabo. Qui sunt in aenea, idoneum nihil offerunt.

ΕΛΕΤΘΕΡΑC. *liberae* constanter amabat addere, ut et Plinius senior eam dixit *Amisum liberam*, et Plinius junior scribens ad Trajanum ^{d)}: *Amisenorum civitas et libera et foederata beneficio indulgentiae tuae legibus suis utitur. De hoc argumento vide plura infra in epocha.*

Concordia in binis celebratur: AMI.

COC. AMACTPIC. *Duas Amazonas stantes*, in numo Antonini. (Vaill.) In altero Maximini praeter solitum AMICOT. ΕΛΕΤΘΕΡΑC. ET. CEH. additur: AMICHNΩN. MIAHCION. *Serapis stans, qui Amisum respicit*, (ducto nempe ex Ponto ejus dei cultu) et *Apollo sedens*, qui Miletum jure pertinet. (Vaill.)

Epochae annum Amisi numi omnes, modo integri sint, ostentant praefixo vocabulo ETOTC. En eorum catalogum praemissis argenteis, alioquin et tempore prioribus.

Argentei Amisi cum epocha.

ΠΕΓ. *Pallas stans d. Victoriolam, f. clypeum*, Hadriani. (Mus. Caes.)

ΠΕΔ. *Capricornus cum globo et cornu copiae*, Hadriani. (Vaill.)

ΠΕΕ. *Ceres stans*, Hadriani. (Mus. Caes.)

ΠΕΖ. *Mercurius stans*, Hadriani, Sabinae. (Vaill. Mus. Caes.)

ΠΕΖ. *Mulier stans d. extenta, f. hastam*, Hadriani, Sabinae. (Mus. Caes.)

ΠΕΗ. *Mulier stans d. pateram, f. hastam*, Sabinae. (Vaill.)

ΠΕΗ. *Ceres stans*, Hadriani. (Mus. Caes.)

ΠΕΘ. *Venus genuflexa d. speculum*, Sabinae. (Vaill.)

ΠΕΘ. *Aequitas stans*, Aelii Caes. (Vaill.)

ΠΠΘ. *Fortuna stans*, Antonini. (Mus. Caes.)

d) L. X. ep. 93.

Aenei Amisi eum epocha.

CME. Caracallae. (Muf. Caef. Vaill. Liebe.)

CMH. Caracallae. (Muf. Caef.)

CMΘ. Diadumeniani. (Vaill.)

CEH. Maximini, (Vaill.) et in autono-
mo supra citato.

Aerae Amisenae initium antiquarii haec-
tenus fere omnes duxerunt ab anno V.
C. 721. Rationem repetunt a Strabone,
cujus verba sunt: *liberatam a D. Caesare*
(nempe victo Pharnace, ut ad annum V.
C. 707. refert Dio). *Antonius regibus*
subiecit; deinde vexata est a Stratone ty-
ranno, liberata rursus ab Augusto post
victoriam Actiacam. Cum igitur definite
Strabo tempus liberatae ab Augusto ur-
bis pronunciet, fieri potuit, quod opina-
tur etiam Vaillantius *), ut Amiseni se
ipsos antea a Stratonis violentia libera-
rent adjuvante fors M. Antonio, eamque
libertatem serius Augustus confirmaret.

Ducendam aeram ab anno V. C. 721
ex numis Diadumeniani et L. Aelii con-
ficiunt eruditi. Annus CMΘ. in numo
Diadumeniani rite comprobatur, non po-
tuisse incipere citius, ut patebit ducenti
calculum. At non perinde firmum argu-
mentum captum ex numo Aelii cum anno
PΞΘ., non potuisse epocham incipere
serius, quod verum esse potest tantum
in eorum sententia, qui Aelium Kal.
Ian. V. C. 890. vita functum statuerunt.
Nam si pro aerae principio sumas annum
sequentem 722., annus PΞΘ. incipiet in
autumno V. C. 890., Aelio jam Kalendis

Ian. ejusdem anni e vivis sublato. At
vero cum certum sit, Aelium mortuum
non Kal. Ian. 890., sed 891., ut probabi-
mus in moneta hujus Caesaris, vi hujus
numi poterit initium hujus aerae differri
in annum V. C. 722., non refragantibus
huic calculo reliquis Amisi numis hactenus
cognitis. Certiora docebit dies.

Pro simplice hac Amisi aera tripli-
cem varia aetate usitatam ex numis sta-
bilire aggressus est Abbas Mazzolenus †),
unam ab anno V. C. 707. teste numo
Caracallae cum anno CNE., quem citat
Holstenius ‡), alteram, quae eadem est
cum nostra, ab anno V. C. 721., tertiam
ab V. C. 723. jubente illud numo Aelii
cum anno PΞE., quem ex regia Gallo-
rum gaza vulgavit Pagius. Nihil agit vir
eruditus, cum vero propius sit, utrum-
que numum male lectum. Quod ad Ca-
racallae numum attinet, est in museo
Caesareo numus similis illi, quem citat
Holstenius, typo etiam Victoriae in bi-
gis, sed in quo luculentus est annus CME.
non CNE. Male igitur novam aeram sta-
bilimus ex prono errore seu Holstenii
inconsultius legentis, aut typothetae M
in N mutantis. Simile peccatum agnosco
in anno PΞE. Aelii, pro quo haud dubie
reponendum PΞΘ. Elementum Θ, si cir-
culi pars dexterio aervo erosa est, facile
potest elementi E speciem praebere, quod
Hadriani jam aetate in ipsis etiam Amisi
numis arcuatum fuit. Et verò numus hic,
quem Pagius ex regia gaza citat, Vail-
lantio, qui eam sollicite excussit, ignotus

e) Num. Graec. p. 249.

†) Muf. Pisan. Part. II. p. 162.

‡) Ad Stephan. in *Αμίσος*.

tamen fuit, at bene cognitus alter Aelii cum anno ΠΕΘ. ex eodem museo. Taceo absurda alia, quae ex hac triplicis aerae doctrina consequuntur, et quae jam alibi prolixius exposui ^{b)}.

AR. et AE. RR.

ASIBA.

Mediterranea in Ponto Cappadocico, ejus meminit Ptolemaeus.

Imperatorius.

Gordiani: ACIBAION. *Juppiter sedens.* (Vaill. Harduin.)

AE. RRRR.

CABIRA.

In Ponto Cappadocico versus Armeniam minorem.

Autonomi.

Caput Palladis. Ξ KABHPQN. *Perseus flans caede Medusae occupatus.* AE. I. (Haym.)

Aegis Palladis inserto Medusae capite. Ξ KABHPQN. *Victoria gradiens palmarum super humero effert.* AE. II: (Pellerin.)

Caput imberbe galeatum. Ξ KABHPQN. *Aquila fulmini insists.* AE. fere I. (Hunter.)

Sunt hi typi omnes Pontici, quos explicavi in prolegomenis ad numos Ponti. Spectata orthographia differunt numi a scriptoribus, Strabone, Plutarcho, Appiano, qui urbem τα Καβίρα appellant, ut et Latini *Cabira*.

AE. RRR.

CERASVS.

Maritima in Ponto Polemoniaco, unde arborem cognominem pomis suis nobis, Hygiae donum, advexit Lucullus teste Ammiano ⁱ⁾.

Imperatorii.

ΚΕΡΑCOTNTION. -- COA. *Jupiter flans*, Hadriani. (Panel ex le Bret Mem. Trev.)

ΚΕΡΑCOTNTION. ET. H. *Satyrus flans d. taedam, f. pedum*, M. Aurelii. (Vaill.)

Posteriorem hunc numum mendose promulgavit Spanhemius, cum pro dicta epigrapha legeret: ΚΕΡΑCOTN. TIANEON ^{h)}.

Arrianus in Periplo ex Pharnacia, de qua infra, et Cerasunte unam eandemque urbem facit, cum ait: *haec Pharnacia olim Cerasus vocata fuit.* Huic orationi jam contradixit Cellarius teste usus Strabone multo aliud adferente, et utrumque oppidum disjungente. At Arrianum adfignant etiam numi praesentes ei ipsi coevi, qui diserte docent, valuisse adhuc tum Cerasuntis nomen, neque ab adventitio Pharnaciae fuisse extrusum.

Epochae annum utrum significant litterae COA. in citato Hadriani numo, incertum.

Annus imperii M. Aurelii τω ET. H. expressus.

AE. RRRR.

CHABACTA.

Vnus Strabo urbis hujus meminit Iri-

^{b)} Num. vet. p. 166.

ⁱ⁾ L. XXII c. 13.

^{h)} Caes. Julian. p. 45.

inter et Halyn sitae, sed quam *Χαβανα* appellat, vocabulo utique per librarios luxato, ut numi docent.

Autonomi.

Caput imberbe galeatum. X XABAKTON. *Phaetrea, in area astra solis et lunae.* AE. II. (Haym, Pembrock.)

Aegis Palladis inferto Medusae capite. X XABAKTON. *Victoria gradiens elato super humerum palmae ramo, in area eadem astra.* AE. II. (Haym, Hunter.)

Caput juvenile tectum galea recurva mentum includente. X XABAKT. *(retrograde) Pegasus pascens sub lato pede dextero anteriore.* AE. II. (Pellerin Suppl. I. p. 32.)

De numis binis prioribus cum typis Ponticis vide prolegomena ad numos Ponti. Tertio simillimum jam vidimus in moneta Amisi, unde explicationem pete. Confirmatur adeo ab his numis id, quod tradit Strabo, fuisse Chabacta Amiso vicina.

AE. RR.

COMANA.

Mediterranea in Ponto Galatico ad Irin Fl., ubi vetustissimum et sanctissimum Bellonae templum fletit, ut refert Hirtius ¹⁾, aliiue.

Autonomi.

Caput Palladis. X KOMANON. *Perseus stat Medusae caede occupatus* AE. I. (Theupoli.)

Aegis Palladis inferto Medusae capite. X KOMANON. *Victoria gradiens elato super humerum palmae ramo.* AE. III. (Mus. Caes.)

Hos Pontici argumenti numos explicavimus in prolegomenis Ponti. Numi prioris aversam aevo fuisse attritam, patet ex verbis auctoris, qui catalogum Theupolianum concinnavit. Sed recte eam resiliunt numi Ponticarum urbium analogi.

AE. RR.

Numi coloniae, et imperatorii Graeci. COL. IVL. AVG. Felix COMANORVM. *Templum distylum, in quo mulier stans diducto pallio instar Junonis Pronubae, in numo Caracallae.* (Vaillant, Harduin.)

Tria fuere Comana in Asia minore, una in Ponto, de quibus hic agitur, altera in Cappadocia magna, tertia in Pisidia. Quibus tribuendus sit hic numus, jure dubitatur. Vaillantius in haec Ponti Comana propendet, Harduinus in altera Cappadociae. Historici nihil opis conferunt, qui Comana quaequam fuisse coloniam dicere neglexerunt. Verum ante omnia investigandum, quorsum pertineant imperatorii Graeci, inscripti KOMANON. Eccos:

KONANON. (sic) *Juppiter stans*, M. Aurelii, (Vaill.) *Dioscuri stantes*. M. Aurelii, (Catal d'Ennery p. 596.) *Bacchus stans*, Philippi. (Panel ex le Bret. Mem. Trev.)

¹⁾ Bell. Alex.

ΙΕΡΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΚΟΜΑΝΕΩΝ. ET. BOP. *Templum, in quo Victoria cippo insistsens. Severi. (Vaill.)*

ΙΕΡΟΚΑΙ. ΚΟΜΑΝΕΩ. ET. BOP. *Idem typus, Caracallae laureati barbati. (Pellerin Rec. III. p. 215.)*

ΚΟΜΑΝΕΩΝ. *Mensis stans, Alexandri. (Vaill.)*

Hos numos Comanis Pisidiae confidenter tribuit Vaillantius. In numo Severi concordiam inter Hierocaesarienses Lydiae et Comanenses initam videt, et annum BOP. esse Hierocaesareae, cujus initium duceretur ab anno V. C. 779. grata nempe hac Lydiae urbe adversus Tiberii beneficia, quibus eam terrae motu aliquot ante annis concussam, ut revera eo malo collabefactatam refert Tacitus, recreavit ^{m)}. In eadem sententia est Harduinus, nisi quod aerae initium figat ad autumnum V. C. 775. Vtriusque sententiam de epochae principio evertit numus Caracallae; nam si anno Vaillantii 779. addatur annus numi 172., hunc Caracallae numum signari oportuit ab autumno V. C. 950., quo anno novennis erat Caracalla, quam aetatem prodit etiam in omnibus numis Romanis hoc anno cufis; sed dictus numus Caracallam liberaliter barbatus fuit. Multo minus, ut ex dictis patet, valere potest principium epochae ab Harduino anno 775. illigatum.

Diverfo ab his tramite incessit Cl. Wile ⁿ⁾, qui Hierocaesarienses Lydiae, ac praetensam illam hos inter et Co-

manenses Pisidiae *δημοκρατία* penitus excludit, Comanenses vero Ponti honore causa dictos *Hierocaesarienses* putat, iisque hunc Severi numum largiendum. Epocham autem ducendam ab V. C. 788., aut circiter, quo tempore Pythodoride mortua Comana ad Romanos pervenere. Haec ille conjicientis more, et argumentis aliis abstinet.

Audacior primum haec Cl. viri conjectura visa, continuo magis expensa prae altera priorum antiquariorum sententia adrisit. Tot habemus per Asiam minorem Caesareas, Neocaesareas, Dio-caesareas, Hierocaesareas, Sebastes, Sebastopolis, Claudiopoles, Neoclaudiopoles, Germanicopoles, quarum vetera nomina imperatorum nominibus permutata fuere, ut idem honos ad nostra quoque Comana derivari facile poterit, atque ut alia Caesarea ob stabilitum apud se Jovis cultum dicta est Dio-caesarea, alia Ponti, ut se ab aliis Caesareis distingueret, Neocaesarea, sic nostra Comana se dixerint *Hierocaesarea*, idque cum primis apposite, nam circumlitus ager, et Comanis obnoxius passim a Strabone dicitur *ἵερὰ Χώρα*, et *τὴν ἵερεως* propter templi religionem, et quod sacerdoti paruit. Refert idem Strabo, Cabira, haec quoque Ponti oppidum, a Pompejo dicta *Diopolin*. Ergo si exstaret numus ΚΑΒΗΡΩΝ. ΔΙΟΠΟΛΙΤΩΝ., male perinde argueremus, Cabira et Diopolin esse urbes diversas, et utriusque in eo notari concordiam.

m) Num. Graec. p. 273.

n) Mus. Bodl. p. 205.

Ceterum opus non est commemorare, ut urbes saepe abjecta appellatione sua veteri deinceps adventitio constanter nomine usas, ut factum a Caesariensibus Cappadociae, aut abjecto adventitio respexisse vetus, cujus exemplum praebent Mantinea, Edessa Macedoniae, et Ancyra, aut vetus junxisse cum adventitio honoris vocabulo, cujus, quod nota sunt, exempla adferre piget. Vt concordiam inter utramque urbem initam opinemur, nulla certa ratio suadet, et fuere antiquarii priores nimium saepe liberales in ea ex numis statuenda, quorum praeceptum iudicium jam perstrinxit Pellerinius, et supersunt adhuc, quae cenfore egent. Sane in his, de quibus agimus, numis abest vox OMONOIA, et cum in numis Concordiae utriusque urbis, cujus in iis fit mentio, expressus plerumque sit typus, in his simplex tantum est. Novi per utriusque criterii absentiam evidenter argui non posse, non notari in his numis concordiam, at cum utrumque abest, abfunt etiam certi concordiae characteres, et non cogimur eam profiteri, cum aptiorem alium habemus explicatum. Eodem consilio Vaillantius epigraphen ΙΕΡΟΠΟ. ΚΑΤΑΒΑ. non de binis diversis urbibus cepit, sed de Castatabalis solis, quae Hieropolis quoque nomen habuisse conjecit^{o)}. Accedit denique, raros esse urbium Lydiae numos epocha insignes, cum tamen haec frequenter Ponticarum urbium monetae

inscribatur. Quare etsi hanc meam, et Cl. Wise sententiam non tantis putem argumentis confirmatam, ut veterem aliorum continuo loco motam existimem, verisimiliorem tamen prae hac censeo, et hos numos Comanis Ponti tribuendos.

In *Epochae* jam etiam, exordium inquirendum. Illud, quod dictavere Vailantius et Harduinus, jam refutavi. Erudivito Wise placuit annus V. C. 788. Aditis huic annis 171. habemus annum V. C. 959. in cujus autumno coepit annus Comanorum 171. At tum Caracalla annum circiter XVIII. agebat, cum qua aetate liberalior barba, quam numus offert, componi non potest. Hanc Caracalla primum adpendit, cum trib. potestatem XII. numeraret, ut istud inspecta locupletiora musea luculente ostendunt. Ea illi obtigit V. C. 962., igitur annus Comanensium 172. anteriori V. C. anno respondere nequit; neque respondere potest alteri, qui sit posterior anno 964., nam hoc anno menle Febuario mortuus est Severus, in cujus quoque numo legitur idem annus 172. Igitur initium epochae ducendum est ab autumno V. C. 791. vel 792., qui respondent annis Christi 38. 39. Refert Dio, Caligulam Polemoni Polemonis F. paternum imperium, Pontum nempe, ex S. C. tribuisse V. C. 791 p). Forte tum beneficiorum aliquid in Comanenses fluxit, quod instituendae epochae causam suffecit, ac etiam tum fieri poterat,

o) Num. Graec. p. 124.

p) L. LIX. §. 12.

ut Hierocaesareae honorificum titulum simul caperent.

An etiam alii duo supra citati numi Graeci ad haec Comana pertineant, difficilior quaestio. Suadere istud videtur typus in numo Alexandri, qui proponit deum Menfem, cum Strabo testetur, hunc deum inter primos a Comanensibus cultum. Verum ejus deastri honores per totam praecipue Asiam minorem late patuere. Minus habeo, quod de numis KONANĒON statuam, sintne tribuendi his nostris Comanis, an referendi ad urbem Pisidiae, quam Notitiae vocant Κοῦανν.

Denique ut ad citatum supra coloniae numum redeam, si numi Graeci Severi, Caracallae, et Alexandri revera sunt horum Comanorum Ponti, hic illis coloniae numus vix competet. Nam quae urbs se coloniam professam est in numo Caracallae, ejus mentionem non dissimulasset in numo Alexandri. Vocandus igitur videretur hic numus ad alia Comana seu Pisidiae, seu Cappadociae. At ex omnibus his satis apparet, Comanorum monetam sub imperatoribus signatam copiosiore adhuc lucem postulare.

AE. RRR.

GAZIVRA.

Mediterranea ad Irin fl., incluta olim, sed Strabonis aetate deserta. *Autonomi.*

Caput Jovis. X ΓΑΖΙΟΤΡΩΝ. *Aquila insfrens fulmini.* AE. I. (Pellerin).

Caput juvenile galeatum. X ΓΑΖΙΟΤΡΩΝ. *Phaetra.* AE. II. (Haym, Theopoli).

Vide de his typis prolegomena Pontica.

AE. RRR.

LAODICEA.

Nemo veterum Laodiceae cujusdam Ponticae meminit. Verum cum numi, quos mox recitabimus, typos habeant uni Ponto proprios, necesse est, fuisse in eo oppidum aliquod sic dictum, cui numi hi debeantur. Testatur tamen Pellerinus, in geographia Turcica MS. memorari urbem *Ladik* inter Amasiam et Osmandgik.

Autonomi.

Aegis Palladis inserto Medusae capite. X ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Victoria gradiens palmarum super humero gestat.* AE. II. (Haym.)

Caput juvenile galeatum. X ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Phaetra.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

LIVIOPOΛIS.

Vix attinebat meminisse obscuri hujus Ponti oppidi ex autonomo *Αριγονii*: *ΑΙΙV.* typo botri, nisi viderem, illud a Frölichio in urbium catalogum receptum 9). Epigraphe haud dubie manum medicam postulat, ut plures aliae per *Αριγονii* opus.

9) Not. alem.

MACROCEPHALI.

Horum solus Plinius meminit, quos in Themiscyra Irin inter et Thermodontem collocat. His tamen Goltzius autonomos tribuit: *Caput Neptuni*. Ξ ΜΑΚΡΟ. *vel* ΜΑΚΡΟΚΕΦΑΛ. *Caput bovis intra lauream*. Sed hos referendos Corcyram, in hujus insulae numis docui.

NEOCAESAREA.

Mediterranea ad Lycum Fl., urbs Pontii Polemoniaci nobilissima teste Ammiano. Catalogum ejus numorum omnium dedit cl. Sestinus ¹⁾).

Autonomus.

Caput Herculis laureatum, ad humeros clava, in area ΚΘ. Ξ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. *intra lauream*. AE. II.

Numum hunc a Cl. Iacobo Biancano Bononiensi mecum communicatum olim vulgavi ²⁾. Per annum epochae, in quam mox inquiram, signatus est V. C. 844. imperante Domitiano. AE. RRRR.

Imperatorii.

Exstant a Tiberio usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ, in numo Tiberii. (Vaill. Theup.) ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ, Caligulae, Domitiani, Faustinae jun. (Pellerin.) ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. Valeriani, Gallieni. (Pellerin, Arigoni.) In aliis.) ΝΕΟΚ. ΝΕΟΚΑΙΣ.

Typi obvii, plerumque *templum 4. columnarum*. Singularem alium vide mox in *Metropoli*.

Metropolis honore claruisse testantur numi, quem urbi accessisse a Nerone V. C. 815. censet Vaillantius, quo Pontus Polemoniacus ab eo in provinciam fuit redactus. Hunc honorem jactare incipit numus M. Aurelii, (Vaill.) neque is deinceps omittitur, inscripto MHT. MHTPO. At in numo Alexandri: MHT. ΠΟΝΤΟΤ. (Vaill.) Ad hanc metropoleos dignitatem videtur adludere typus singularis, qui est in numo Severi apud Haymum: *Sex mulieres tutulatae stantes, quarum media gubernaculum tenet*, quibus verisimile est indicari totidem Pontii illustriores urbes Neocaesareae metropoli subjectas. Simile exemplum videbis infra in numo coloniae Laodiceae Syriae, et Damasci.

Neocoratus in numo unico Valeriani ΔΙΟ. ΝΕΩ. (Sestini Lettere P. III. p. 10.)

Commune saepe inscripsit inde a M. Aurelio, solito ΚΟΙΝΟΝ. In numo Getae: ΚΟΙΝΟΝ ΠΟΝΤΟΥ ³⁾, quo docemur, totius Ponti nomine hic constitutos fuisse ludos.

Hadrianam se scripsit in numo Faustinae jun. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΝΕΟΚΕΑΡΕΩΝ. (sic) (Pellerin.) et in alio Getae. (Mus. Caes.)

Magistratus urbis proprii observantur in his numis Caligulae, in quorum

¹⁾ Lettere P. III. p. 5.

²⁾ Num. vet. p. 167.

³⁾ Pellerin. Mel. I. p. 165.

aversa: ΑΓΡΙΠΠΙΑΝ, typo Agrippinae matris sedentis. Notantur autem nude: ΑΡΤΕΜΩΝΟC. vel: ΕΡΜΟΓΕΝΟΤC. (Pellerin Mel. II.)

Epochae anni plerumque inscripti praefixo ET. En eorum catalogum:

KΘ. in autonomo supra citato.

QH. M. Aurelii. (Vaill.)

PMB. Getae. (Vaill.) Severi. (Sestini.) Caracallae. (Sestini.)

PMR. Severi. (Mus. M. Ducis, com. Vitzai, Haym.) Getae Caesaris. (Haym.)

PMH. Domnae. (Vaill. Theup.) Getae Caesaris. (Sestini.)

PΞ. Alexandri. (Vaillant Num. Graec. in iconismo.)

PΞB. Alexandri. (Vaill.)

POH. Gordiani. (Panel. num Trebon. p. 18.)

P4B. Valeriani. (Pellerin.)

PqΘ. Gallieni. (Arigoni.)

Antequam stabilire epocham aggredior, expediendum, quem valorem habeat annus PMR, qui sic exaratus comparet in numis Severi et Getae. Eum Haym. pro PMB. habet^{u)}. At mihi elementum R habere valorem epifemi, seu 5 videtur, nam hoc modo effectum senarium in Syriae urbium numis intuemur. At quod dixi, multo certius probant synchronae Caesareae Cappadociae drachmae, quarum binas cum capite Severi, et luculento ET. R. habet museum Caesareum, quae adeo nota ex Haymii lege indicabit Severi annum II., quod nullo

pacto verisimile, quia certum est, Cappadociam nonnisi adulto anno II. Severi juxta domesticum annorum suorum calculum victo Pelcennio in partes Severi concessisse. Quocirca verisimile, eandem notam in synchrono Neocaesareae numo senarii quoque potestatem habere. Constat, Graecorum epifemon formarum fuisse omnium patiens, at nullius fere literae formam minus variatam, quam

rs B. Legendum ergo PMR, 146.

Epochae Neocaesariensis exordium ad annum V. C. 815. fixit Vaillantius, quod iudicium jure impugnat Harduinus ex numo Aurelii Aug. cum anno QH., qui additus ad 815. coepit in autumnno V. C. 912. exiturus in autumnno anni sequentis. At Aurelius nonnisi V. C. 914. mortuo Pio Augustus dictus est. Sed Harduinus, qui Vaillantii Scyllam vitaverat, suam tamen Charybdis reperit, dum aerae principium statuit annum 817. Recitavit ipse numum Severi cum anno PMH., qui ex calculi lege incipit in autumnno V. C. 964. At Severus jam mense Februario ejusdem anni diem obivit. At his incommodis liber est annus V. C. 816., quo coepisse aeram suffragantibus numis statuo. Non potuisse incipere citius, ex numo Aurelii mox vidimus. Non serius, recte quidem probaret citatus Severi numus cum anno PMH., nam signatus esset ab autumnno V. C. 963 nullo in sequentem autumnnum effugio, quia hic imperator proximo Februario mortuus est. At enim numum hunc, quem ex museo Mediceo citat Vaillantius, vidi ipse, qui

u) Tom. II. p. m. 315.

tamen non PMH., quod is adleverat, sed solum PMR inscriptum offert. Ejus tamen vicem supplet numus Getae adhuc Caesaris cum eodem anno, seu, ut paullo supra explicui, 146., qui si addatur ad 816., docebit numum signatum ab autumno V. C. 961., quo anno labente Geta Augusti titulum abstulit, ut copiose in ejus moneta docebitur.

Vaillantio judice, qui epocham ab anno V. C. 815. inchoavit, ejus institutendae causa fuit, quod hoc anno Polemo II. Pontum a se dictum Polemoniacum Neroni cessit. Probabimus infra in moneta regum Ponti ex numo ejus regis cum anno ΚΔ., eum adhuc ab autumno V. C. 814. Ponto praefuisse. Ergo ante annum 815. Pontus in Romanorum potestate esse non potuit, atque consultis numis, qui epochae initium ad annum 816. constituunt, verisimile fit, hoc demum anno Pontum Romanis accessisse, quo factum, ut hos demerendi causa non Neocaesarienses modo, sed et vicini Trapezuntii et Zelitae ab hoc tempore epocham novam ducerent.

AE. RR.

PHARNACIA.

Maritima, ex vetere Cotyoro condita teste Strabone.

Autonomus.

Caput Jovis. X ΦΑΡΝΑΚΕΩΝ. *Bos gradiens.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRR.

PHINEVM.

Ab uno Stephano obiter τοπος το Πιννεο dicitur. Neglecto eo, quem Goltzius in Thesauro proponit, alium nobis exhibet Arigonius inscriptum ΦΙΝΕ. typo tripodis, quem Frölichius in urbium catalogo Notitiae suae elementaris huic Stephani Phineo tribuit. Sed forte fallit Arigonii lectio nimium saepe intuta.

PIMOLISA.

Hujus oppidi, sit in agro Pimoliseno, meminit Strabo, et ex eo Stephanus.

Autonomi.

Caput galeatum barbatum. X ΠΙΜΩΛΙΣ ΦΑΡΕΤΡΑ. AE. III. (Pellerin.)

Caput galeatum juvenile. X ΤΙΜΩΛΙΣΩΝ. ΦΑΡΕΤΡΑ. AE. II. (Pembrock P. II. tab. 31.)

Suapte patet, in altero hoc numo legendum ΠΙΜΩΛΙΣΩΝ confirmante hanc lectionem etiam simili Hunteriano. De typis his Ponticis vide prolegomena ad Pontum.

AE. RRR.

SEBASTOPOLIS.

Mediterranea, memorata Ptolemaeo et Plinio, et marmori, quod recitat Corfinus *): ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΛΕΙΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ.

Autonomus.

Caput Bacchi hedera redimitum. X CE-

* Differt. agon. p. 32.

ΒΑCΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Cista, ex qua prospectat serpens.* AE. III. (Pellerin.)
AE. RRRR.

Imperatorii.

Reperti duo cum eadem epigraphe:
Diana Ephesia, Antonini. (Arigoni.)
Juno Fronuba, Domnae. (Pellerin Rec. III. p. 256.)

Putabat aliquando Pellerinius, numum suum tribuendum Myrrhinae Aeolidis, quae teste Plinio *Sebastopolis* vocabatur^{y)}, sed idem serius in eandem hanc Ponti Sebastopolin consensit^{z)}.
AE. RRRR.

ΣΜΑΕΤΑ.

Domnae numum edidit Harduinus ΣΜΑΙΤΩΝ. ET. PMB. typo templi. Ex nonnullis indiciis numum ad aliquam Ponti urbem pertinere recte opinatus est; etsi Smaetae geographorum nemo meminerit. At indubitatum videtur tam ratione typi, quam epochae, numum Zelam ejusdem Ponti pertinere, et pro vero ΖΗΛΙΤΩΝ lectum ΣΜΑΙΤΩΝ. Non defunt exempla, M pro H, et A pro Λ lecta esse. Si dubitas, confer numos Zelae Ponti.

ΤΡΑΠΕΖΥΣ.

Maritima versus Colchidem, urbs nobilis, Sinopensium colonia teste Xenophonte^{a)}, et Diodoro Siculo, qui eam jam Colchidi inserit^{b)}.

Αυτονομί.

Hos praeter Goltzium nemo vidit.

Imperatorii.

Horum tres primus edidit Frölichius^{c)}, addidere deinde suos Theupolius, et Pellerinius. Hactenus a Trajano usque ad Gordianum procedunt.

Epigraphe constans: ΤΡΑΠΕΖΟΝΤΙΩΝ.

En hujus urbis numos hucusque cognitos:

ΕΤ. I. *nomen urbis intra lauream*, Trajani (Theupoli.)

ΕΛΡ. *Mensis eques medio suo et equi corpore*, Severi. (Mus. Caes.) In alio simili, sed Caracallae, praefigitur ΕΤΟΤC. (Mus. princ. Waldeck.)

ΘΔΡ. *Serapis stans*, Caracallae. (Mus. Caes.)

ΕΤ. ΠΝΕ. *Mensis equus, juxta ara*, Elagabali. (Pellerin Rec. III. p. 204.)

ΓΞΡ. *idem typus*, Alexandri. (Pellerin ibid.)

— *Fortuna stans*, Gordiani. (Mus. Caes.)

Epochae principium jam Frölichius ad annum V. C. 816. fixit; cum quo omnes anni his numis inscripti componi possunt. Ex anno Elagabali tehemus, non posse principium epochae in anteriorem aliquem annum cadere. Fuit ergo Trapezuntis *idem* epochae initium, quod Neocaesariensis et Zelitidis, et eadem haud dubie ejus stabilendae cau-

y) l. c.

z) Suppl. I. p. 50.

a) Exped. Cyri.

b) L. XIV. c. 30.

c) IV. Tent.

sa, quam vide supra in numis Neocaesareae.

legit: KOINON. ZHAIION. (Num. Graec. p. 272.)

Typi: *Templum 6. columnarum — Jupiter sedens.*

Annos imperii sub praecedentibus imperatoribus fuisse aeri insertos, probat citatus numus Trajani.

Ex mente Frölichii numi Commodi et Severi, inscripti ΤΡΑΠΕΖΟΠΟΛΕΩΣ, quos Vaillantius Trapezopoli Cariae tribuit, huc quoque revocandi sunt, cum quo sentit et Pellerinius ^{d)}. Verum injunctam hanc esse rapinam, in hac Cariae urbe docebo.

AE. RRR.

TRIPOLIS.

Castellum et locus obscurus ad mare, cui insignes quosdam Trajani numos largitur Pellerinius ^{e)}, sed quos verisimilius esse Tripolis Cariae, in hujus numis statuemus.

ZELAE.

Mediterranea versus Armeniam, Triarii clade, et I. Caesaris de Pharnace victoria illustris.

Imperatorii.

Oppido pauci cum capite Domnae, et Caracallae, suntque apud Vaillantium, et in museo Caesareo.

Epigrapha: ΖΗΑΙΙΟΝ. ΤΟΤ. ΠΟΝΤ. in numo integerrimo Caracallae. (Mus. Caes.) At Vaillantius in binis Domnae

Epochae annum omnibus his inscribit praefixo ET. Quam varius et inconsistentis fuerit Vaillantius, et quam insigniter in definienda hac aera peccaverit, jam observavit Pellerinius ^{f)}, et ipse ad similem musei Caesarei numum comprobavi ^{g)}. Tam in Domnae, quam Caracallae numis est: ET. PMB, qui adeo ab anno V. C. 707., anno nempe victoriae J. Caesaris, deduci nequit, ut opinabatur Vaillantius. Neque valere potest annus 706. Frölichii ^{h)}, neque 708. Harduini, quorum uterque inconsulto Vaillantii praeconio deceptus est. Est ergo haud dubium epochae exordium annus V. C. 816. exemplo Neocaesareae, et Trapezuntis, cui addendo annum PMB, seu 142., qui est in his numis, prodit annus V. C. 957., quo peradolescens adhuc fuit Caracalla, qualem eum reipsa numus musei Caesarei sistit. Causam probabilem constitutae ad hunc annum epochae vide supra in numis Neocaesareae.

Praeter hos nullus hactenus Zelae numus editus est. Quem cum capite Trajani obtulit Haymius ⁱ⁾, ipse sub finem praefationis ad Tomum II. pertinere Smyrnæ docuit.

AE. RRR.

^{d)} Mel. II. p. 112 et 130. ^{e)} Rec. II. p. 706. ^{f)} Met. H. p. 320. ^{g)} Catal. Mus. Caes. P. I. p. 139. ^{h)} IV. Tent. p. 257. ⁱ⁾ T. II. p. m. 266. ^{j)} Mus. (p)

PONTI ET BOSPORI CIMMERII.

Placuit utriusque regni principes conjugere, quia major pars regum Ponti, quorum habemus numos, Bosporum una tenuit, et quod verisimile est, ejusdem epochae annos utrique numis suis inscribere, ut dicetur.

Vtriusque regni numi praeclaros nacti sunt enarratores, quorum lucubrationes eo ordine, quo providere, lubet commemorare. Dissimulatis vetustioribus, quorum non aequae felices fuere conatus, quoniam carebant subsidiis, quae serius accessere, eruditus de Boze anno 1725. praeclaram de regibus Bospori usque ad Mithridatis VI. Pontici tempora dissertationem edidit, quae exstat in *Memoriis inscriptionum Tomo VI. p. 549.* Eodem anno prodixit Lutetiae opus postumum Vaillantii, quod inscribitur: *Achaemenidarum imperium, sive regum Ponti, Bospori, et Bithyniae historia ad fidem numismatum accommodata.* Vt sunt pleraque Vaillantii festinantius, et minus ἀκριβως scripta, ita opus istud tanto peccat frequentius, quod auctore morte praevento limae beneficio caruit. Proximus ad explicandos regum Bosporanorum numos accessit P. Stephanus Souciet S. I. edito insigni commentario, cui titulus: *Histoire chronologique des Rois du Bosphore Cimmerien*, qui insertus est ejus operum Tomo III. typis dato Parisiis 1736. in 4to. Successit eru-

ditus Cary, jam in regum Thraciae numis cum laude commemoratus, cujus perelegans habemus opus: *Histoire de Rois de Thrace, et de ceux du Bosphore Cimmerien éclaircie par les Médailles, à Paris 1752. in 4to.* Eodem ipso anno prodixit Vindobonae opus insignis: *Regum veterum numismata anecdota aut perrara notis illustrata.* Frons auctorem praefert Franciscum Comitum de Khevenhüller, sed manum duxit P. Erasmus Frölich, ut de omnium fere regum numis, sic de Ponticis et Bosporanis in hoc commentario praeclare meritis, ut ex his nostris patebit. Idem triennio post numos Bosporanos nondum cognitos protulit, novisque observationibus illustravit in opere: *Ad numismata regum veterum anecdota, aut rariora accessio nova.* Per insignes ergo tantorum virorum conatus nihil jam aliud restat, quam ut pro instituti mei brevitatem summa eorum capita proponam, insertis ubique numis, qui serius detecti sunt. Epocham Bosporanam, de qua agemus post productos omnes numos, nunc προληπτικως figimus ad annum V. C. 457. ante Christum 297.

REGES BOSPORI CIMMERII.

Regnum dictum Cimmerium ab urbe pervetusta Cimmerico, posita olim in peninsula, Ponto et palude Maeotide intercepta ^{h)}, quae hodieque vetus no-

h) Strabo L. XI. p. m. 756.

men in *Crimen* detortum obtinet. Dictum *Bosporus* a freto ejusdem nominis, hodie *Cassa*, quod Pontum cum Maeotide conjungit, et regnum ipsum in duas partes secat, quarum una Europaea, et ipsa peninsula est, cujus caput Panticapaeum, altera Asiatica, cujus caput Phanagoria. Inde a tertio urbis conditae saeculo Bosporum suos habuisse reges constat, eosque durasse usque in tempora Constantini M., numi palam docent, quousque nulli regum veterum aliorum numi porriguntur, si forte numos regum Persiae Sasanidarum demas, sed quorum certa aetas figi nequit, cum notis chronologicis destituantur.

Bosporanorum regum numi haec habent sibi propria, I. quod epocham, aut regis sui annos plerique inscribunt. II. quod saepe altera parte imperatoris R. effigiem sistunt, quae primis duobus Romae imperantis saeculis, quando artes nondum plane collapsae fuere, satis commode discernitur, deinceps vero vix discerni potest, nisi cum annus epochae suppetias venit, nam imperatorum nomina adscripta non sunt. IM. quod numos eorum habemus aureos, argenteos, et aeneos, et aureos quidem magno numero, et ex auri genere, quod electrum dixere veteres, admixta nempe argenti portione, de quo regimus alibi.

Primam regum stirpem fuisse Archaeonactidarum, docet Diodorus Siculus, quae coepit V. C. 267. et desivit 309. Alterius, quae successit, caput fuit Spartacus I. Hunc post aliquot ex ea gente principes, quos vide apud Cl. Bozium excepit

Tom. II.

PAERISADES I. rex Bospori.

Propter praeclara in remp. merita a suis post mortem pro deo cultus teste Strabone. Regnavit inde ab V. C. 405. usque 443. Vide Bozium.

N u m u s.

*Caput regis diadematum. X BAZI-ΛΕΩΣ. ΠΑΙΡΙΣΑΔΟΤ. Pallas sedens d. Victoriolum, f. clypeo innixa, intra fel-
tae fulcra monogramma ΠΑΝΤ., in imo tridens. AV. (Boze ex mus. reg. Gall.)* Similem alium se vidisse Vindobonae testatur Frölichius. (Not. elem. p. 154.)

In praeclaro hoc numo pars averfa adeo similis est parti averfae, quae est in numis Lyfimachi regis Thraciae, ut nisi Bosporani regis inscriptum nomen legeretur, cum nullo erroris metu numum Thracium diceret. Etenim non modo conspirat metallum, et typus princeps Palladis, sed etiam modus inscriptionis, tridens, et monogramma eandem in hoc quoque numo stationem occupans. In numis Lyfimachi eodem loco observamus varias literas, plerumque BT. ΚΑΛ. ΙΣ. ΤΟ., quibus verisimile diximus indicari *Byzantium*, *Chalcedonem*, *Isirum*, *Topirum*, quibus in oppidis hi essent numi-culi. Ex eadem ergo lege το ΠΑΝΤ. numi, de quo agimus, indicabit *Panticapaeum*, quae fuit Bospori Europaei urbs praecipua. Plerum haec cum moneta Lyfimachi concordia dubitare non sinit, fuisse certam aliquam causam, cur rex Bosporanus monetam suam cum moneta vicini regis tam exacte conformaret. Constat vero etiam, postremos XI. Paerisadis annos incidere in tempora Lyfimachi: Soucie-

Z z

tus numum hunc tribuit Paerifadi III., sed argumentis, quae facile refutaveris ¹⁾). Eum tamen, quod mirum, sequitur Frölichius. Cimelium istud veram nominis lectionem comprobat, cum ab auctoribus varie exaretur, Παρυσαδης, Παρισαδης, Περισαδης, Βερισαδης. Vide Bozium ^{m)}).

AV. RRRR.

Paerifadis I. successores proximi nomine solum cogniti sunt, reliquorum deinceps ipsa nomina ignota. Horum omnium, ut et illorum, qui Paerifadem praecessere, numos non habemus, etsi eorum aliquos reperiundi spes temere abjicienda non est, si verum est, quod refert Polyaeus a Bozio citatus ⁿ⁾), Leuconem Paerifadis patrem per fraudem veteris pecuniae valorem mutasse. Horum regum postremus Paerifades III. regnum Bospori Mithridati VI. Ponti regi tradidit, ut paullo infra in hoc dicetur.

REGES PONTI.

Regnum Ponti a Ponto Euxino nomen traxit, et erat portio Asiae minoris. Colchide, Cappadocia, Paphlagonia, mari Euxino intercepta. Ejus primus rex, aut satrapa fuit Artabazes, ut nonnullis visum, a septem Persis oriundus, certe ex stirpe Achaemenidarum, ex qua ipsi Persiae reges fuere teste Herodoto ^{o)}). Enim vero adhuc et illi, qui se a Mithridate VI. Eupatore

genus ducere professi sunt, Achaemenidas se professi sunt, ut dicetur infra in Mithridate Bospori rege. Cum Darius Hystaspis regnum Persicum in satrapias divisisset, Artabazen Ponto praefecit, a quo reges successores genus duxere, quorum illos, qui proxime secuti sunt, quoniam numis carent, obiter enumerabo. Qui plura volet, adeat Reinerum Reineccium, et Vaillantii historiam Achaemenidarum.

ARTABAZEN regni auctorem secutus forte est RHODOBATES, hunc filius MITHRIDATES I., qui cum Cyro minore contra Artaxerxem Mnemonem conspiravit, et imaginem Platonis in academia ponendam curavit, de quo auctores varii a Reineccio citati. Succedit filius ARIOBARZANES I. adhuc patre vivo Lydiae, Ioniae, Phrygiae satrapia ab Artaxerxe Mnemone donatus. Sequitur

MITHRIDATES II rex Ponti.

Ariobarzanis F. Regnavit per Alexandri M. bella Persica, post cujus mortem ab Antigono exagitatur. Habuit cognomen Κρις, conditoris, sed quod alii filio tribuunt.

N u m u s :

Caput regis diadematum. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. Jupiter sedens d. Victoriolam, s. hastiam, in area astra solis, et lunae, juxta monogramma. AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 104.

1) l. c. p. 67.

m) l. c. p. 552.

n) pag. 564.

o) L. VII. c. 11.

Tota praestantissimi hujus numi averſa capta eſt ex nota Alexandri M. moneta argentea, quod ipſum ab aliis quoque regibus fuit obſervatum, quos in magni ejus regis numis enumeravi. Pellerinius eum Mithridati III. tribuendum putavit. Non repugno. Malui Mithridatem II., quia hic per ipſum Alexandri regnum, et aliquanto etiam poſt regnavit. De utroque aſtro Ponticis regibus familiari agemus proxime.

In numis perpetuo ſcriptum reperitur ΜΙΘΡΑΔΑΤΗΣ, non ΜΙΘΡΙΔΑΤΗΣ, eamque ſcripturam Graeca etiam marmora confirmant. Ac jure iſtud, cum ducatur a vetuſtiſſimo Indorum *mitra*, quod *ſolem* et *amicum* ſignificat, ex quo Perſae, et Graeci inſerta aſpirata fecerunt *Mithra* *). Jure igitur carpendi auctores Graeci non pauci, qui Μιθριδατην eum appellant mutato perperam A. in I. Non item, ut recte obſervat Spanhemius †), auctores Latini, in quorum lingua faepius A nominum propriarum in I abiit. Sic ex Αχραγας, Κατανα, Μασσαλια ducta ſunt *Agrigentum*, *Catina*, *Maffilia*. Addo, dixiſſe Graecos Μασσανασσα, quin et Appianum Μασσανασσα, et Latinos *Maffiniſſa*.

AR. RRRR.

MITHRIDATES III. nonnullis Κτιστης, ut diximus in numis patris Mithridatis II. Hic Cappadociae, et Paphlagoniae partem ſibi ſubjicit. Sequitur ſecundum aliquos MITHRIDATES IV. ſocer Antiochi M., quem excepit filius

PHARNACES I. rex Ponti.

Sinopen V. C. 572. expugnat, et regni ſedem conſtituit. Multa per Aſiam minorem turbat. Moritur exeunte ſaeculo VI. urbis conditae. Praeter Mithridatem V. habuit Laodicen nuptam Achaeo Aſiae minoris tyranno.

N u m i.

Caput regis diadematum modeſte barbaturum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΑΡΝΑΚΟΤ. *Vir curto habitu indutus ſians capite et pedibus alatis d. demiſſa racemum pantheriſco adſtanti porrigit, ſ. caduceum et cornucopiae, vertici imminet fulmen, in area aſtra ſolis et lunae, inde ΠΣ. AV. m. m. (Muſ. M. Ducis) AR. m. m. (Pembrock, Wilde.)*

Aureum ex cimeliis M. Ducis poſt alios adcuratius olim edidi. Miram partis averſae figuram cauſa variorum attributorum Pantheon dixi, Mercurium, Bacchum, Jovem, Abundantiam completum †). Vaillantio Bacchus, Frölichio Mercurius creditur. Eruditus le Blond adfirmat, eſſe imaginem dei Menſis, qui teſte Strabone apud Cabira Ponti urbem nomine Pharnacis templum habuit, ſed abſtinet argumentis, quae ſententiam hanc verifiſimilem efficiant †). Sane prae omnibus probandum fuerat, deum Menſem hoc etiam cultu fuiſſe propolitur. Enimvero nimio hic diverſus eſt ab eo, quo in variis Aſiae minoris urbium numis proponitur.

Obſervanda etiam aſtra ſolis et lunae,

p) Paullini Syſtema Brahman. p. 1.

*) Deſer. des pierr. grav. T. I. p. 82.

q) T. I. p. 125.

r) Num. vet. p. 168.

quae in his numis, tum praecipue Mithridatis VI. nepotis, et urbium Ponti, tum etiam nonnullis regum Cappadociae obvia sunt. Dixeram olim, eo indicari derivatam a Persis religionem, ex quorum sanguine Ponti reges fuere ¹⁾, nam teste Herodoto ²⁾ Persae sacrificant Soli et Lunae. Belleus utroque astro indicari cultum Mensis Pharnacis a Persis inductum censet ³⁾. Vtrum rectius, arbitrentur eruditi. Vtrumque hoc fidus sic regum Ponticorum proprium habebatur, ut Athenienses, cum numos Mithridatis VI. nomine ferirent, illud adstituere non negligerent.

AV. AR. RRRR.

MITHRIDATES V. EVERGETES
rex Ponti.

Pharnacis I. filius. Romanos cum obsequare studeret, eis auxilia bello Punico III. et adversus Aristonicum, qui Attali Pergameni haeredem sese ferebat, misit, quo factum, ut socius et amicus P. R. diceretur. Mortuus est fraude suorum circa annum V. C. 630.

N u m u s.

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΤ ΕΤΕΡΕΤΟΤ. *Figura barbata fians capite modio insignito, et divinitatis pallio amicta, d. aquilam, f. sceptrum transversum, in area GOP. et monogramma. AR.*

En ipsa verba Vaillantii numum ex museo Card. Maximi describentis, sed

quae ab ipso iconismo multum abluunt. Nam in hujus antica exhibetur caput regis laureatum, figura averlae tegitur pileo crucigero, manu sinistra pro sceptro tenet palmae ramum, ut adeo de typis hujus numi, qui aliter describitur, aliter pingitur, nihil audeam statuerere. Ait Vaillantius, neminem in deorum historia tantisper versatum esse, qui figuram averlae statim ad Serapin non revocaret. At cuperem in certo aliquo antiquitatis monumento Serapin hoc culto propositum videre.

Mithridates hic Straboni passim dicitur *Ευεργετης* ⁴⁾, ut et Appiano ⁵⁾.

Annus GOP. 173. incipit ab autumno V. C. 629., qui circiter fuit Mithridatis penultimus.

* * *

Numum ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΙΘΡΙΑΔΑΤΟΤ quem eruditi huic Mithridati tribuunt, quaere in moneta regum Armeniae, quorsum is haud dubie pertinet. AR. RRRR.

MITHRIDATES VI. EVPAΤΟΡ
DIONYSVS.

Ponti primum, deinde et Bospori rex.

Patrem puer amisit, vitasque caute tutorum insidiis, cum per aetatem licuit, regnare aggressus, auctus deinde etiam Bospori regno, quod sibi ejus rex Paerisades III. cesserat, domitis bello Scythiis aliisque barbaris juventutem ad graviora, quae animo conceperat, bella

¹⁾ Nom. vet. p. 176.

²⁾ L. I. c. 131.

³⁾ B. L. T. XL hist. p. 130.

⁴⁾ L. X.

⁵⁾ Bell. Mithr. c. 10.

erudit. Collisus deinde cum Romanis, quod Paphlagoniam invasisset, Nicomedem Bithynia, Ariobarzanem Cappadocia eiecisset, Man. Aquillium legatum inter ludibria et cruciatus enecasset, omnes per Asiam Italici generis uno die interficiendos curasset, universam Asiam seu Romanam, seu regiam, seu liberam cum parte insularum sibi subiecisset, indicto bello, et in XXVI. annos porrecto, gravissimis cladibus a Sulla, Lucullo, ac denique Pompejo M. adfectus, deinde in Bosporum profugus, sed a suis proditus, desperatis omnibus caput militi Gallo amputandum dedit V. C. 691. Ejus hanc habere imaginem ex Velleio^a): *Vir neque silendus, neque dicendus sine cura, bello acerrimus, virtute eximius, aliquando fortuna, semper animo maximus, consiliis dux, miles manu, odio in Romanos Hannibal*. Ejus historiam latius descriptam vide apud Appianum, Plutarchum, Iustinum, aliosque.

Ex agminis uxorum et pellicum numerosam habuit sobolem, cujus majorem partem dirus ipse generis sui carnifex seu metu insidiarum, seu furore actus interemit. Ex filiis memorandi MACHARES, quem ipse primum Bospori regem dixit, sed quia pacem cum Lucullo fecit, ad mortem adegit. PHARNACES II post patrem rex Bospori, de quo infra. Filia CLEOPATRA nupta Tigraui Armeniae regi.

N u m i.

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙ-

ΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΤ. ΕΤΠΑΤΟ. ΡΟΣ. *Cervus pascens in area Δ, et astra solis et lunae, omnia intra coronam hederaceam*. AV. (Cary, Pellerin.) In alio praeterea monogramma ΠΕΡ. AV. (Mus. M. Ducis.)

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙ. ΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΤ. ΕΤΠΑΤΟ. ΡΟΣ. *Cervus pascens, vel Pegasus pascens, in area varians annus epochae, astra solis et lunae, et varians litera solitaria, omnia intra hederaceam*. AR. I. (Mus. Caes.)

ΕΤΠΑΤΟΡΟΣ cognomen omnes hi numi offerunt, quod Mithridati VI. inditum Strabo, Appianus, alique testantur, sed ejus causa incerta. Ex hoc nomine Mithridates urbem in Ponto a se condi coeptam appellavit *Eupatoriam*, quam cum Pompejus M. imperfectam reperisset, de se *Magnopolin* vocavit^b). Vtriusque animalis pascentis veram causam nemo hactenus reperit. Tamen eos, qui Pegasus pascentem sistunt, videri signatos Amisi hujus ipsius causa typi, dixi supra in moneta Ponticae hujus urbis. Vtriusque astri causam verisimilem in numis Pharnacis expedivi. Monogramma ΠΕΡ. indicat Pergamum Mysiae, in qua cusus numus, testibus Cistophoris, in quibus ea urbs eodem monogrammate notatur. Constat autem, Mithridatem consedisse Pergami, quo tempore ejus dux Archelaus in Graecia cum Sulla bellum gessit^c). Constat etiam, Pergamenos benevolentia in Mithrida-

a) L. II. c. 18.

b) Strabo L. XII.

c) Plut. in Sulla p. 452.

tem, et in Romanos odio, qui ex his in Aesculapii templum confugerant, statuit haerentes sagittis confecisse ^{d)}).

Corona hederacea ad cognomen *Dionysi* seu *Bacchi* aperte adludit. Ita enim dicit Appianus de hoc Mithridate ^{e)}): και διαδεχεται Μιθριδατης υιος, ὃ Διονυσος και Ευπατωρ επωνυμια ην. *Ei successit Mithridates filius, cui Dionysi et Eupatoris cognomina fuere.* Et Cicero de Asiaticis ^{f)}): *Mithridatem, deum illum patrem, illum conservatorem Asiae, illum Evium, Nyssum, Bacchum, Liberum nominabant.* Repertum istud cognomen credidere aliqui teste Plutarcho ^{g)}), quod in compositionibus palmam semper abstulit, aut verius eo etiam iudice, quod perinde atque olim Bacchus illaesus a fulminibus fuit. Serius iidem Asiani in Cistophoris suis M. Antonio quoque, nam et hunc Bacchum dixere, coronam hederaceam sunt largiti, de quo vide ejus Illviri numos.

Anni epochae in his numis assiduè Comperti hactenus sunt: ΘΣ. ΒΙΣ. (Mus. Caes.) ΘΙΣ. (Theup.) ΑΚΣ. (Spanheim epist. III.) ΒΚΣ. (Mus. Caes.) ΓΚΣ. (Mus. M. Ducis.) ΔΚΣ. (Apost. Zeno.) Fixo ad annum V. C. 457. aerae initio annus primus ΘΣ. ducitur ab autumno V. C. 665. postremus ΔΚΣ. ab anno 680.

Numum Mithridatis VI. nomine ab Atheniensibus signatum vide in horum moneta.

ΑΥ. ΡΡΡ. ΑΡ. ΡΡ.

PHARNACES II.

rex Bospori, subinde et Ponti.

Mithridatis VI. hic filius, cum videret patris res perditas, et ab hoc sibi insidias strui, conciliata sibi militum voluntate passus est patrem jam omnia desperantem violentas sibi manus inferre V. C. 691., ejusque ad Pompejum misso cadavere regnum Bospori in paricidii praemium abstulit, dictus praeterea amicus populi R. Quietus tantisper, donec metus aderat, cum imperium R. Caesaris et Pompeji dissidiis turbatum intelligeret, spe recuperandi regni avidi illectus, relicto in Bosporanis Afandro Pontum invadit, et extrulso Romanorum praesidio patris ditionem omnem sibi subjicit. Ea re audita Caesar ex Aegypto advolat, commissoque ad Zelam Ponti urbem praelio Pharnacem fundit, fugatque, quem deinde a clade in Bosporum profugum Afander interimi iussit V. C. 707.

N u m i :

Caput regis diadematum. ☿ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΜΕΓΑΛΟΤ. ΦΑΡΝΑΚΟΤ. *Apollo sedens ante tripodem d. ramum, s. lyrae innixus, in area anni hactenus comperti* ΕΜΣ. ΞΜΣ. ΖΜΣ. *in area monogramma, vel litera* Δ. ΑΥ. ΑΡ. (Mus. Caes.)

En in his numis turgidos titulos *regis regum*, et *magni*. Regem regum sese ambitiose appellaverit post subactos vicinos regulos, quo etiam titulo intui-

d) Appian. Mithr. c. 23.
L. I. p. 624.

e) Mithr. c. 10.

f) pro Flacco c. 25.

g) Sympos.

muīt coaevus Tigranes Armeniae et Syriae rex. Ex eadem causa adsciverit nomen magni, quod Mithridati quoque patri tributum a scriptoribus novimus, sed quo ipse, saltem quod ex numis confiet, usus non est. At consultius hoc elogio abstinuisset, si apud animum reputasset, Magnum patrem a cognomine Magno Pompejo internecione victum, et se ipsum ab eodem Magno precarium Bospori regnum accepisse.

Anni his numis inscripti respondent annis V. C. 701. 702. 703. nimirum turbidis tum Romanorum rebus ob Crasum recēter a Parthis caesum coepit sese efferre homo impotens, et altiora animo concipere. Solitarium Δ indicare annum IV. regni Pharnacis contēdit Vaillantius, sed quam sententiam jam evertit Frölichius. Enimvero eadem litera Δ et variae aliae occurrunt etiam in numis Mithridatis patris, quas tamen, quoniam secundum epochae annos non consequuntur, ne ipse quidem Vaillantius annos regni notare poterit adferere. Igitur in utrisque perinde ac monogrammata erunt notae monetariorum. Neque obeſt, succēssorem Asandrum, ut continuo videbimus, regni annos numis suis inscripſisse, nam hic annis epochae plane abstinuit, substituendo his annos regni. Ruit ergo princeps Vaillantii argumentum, quo is ex litera Δ initium aerae Ponticae anno V. C. 448. adſixit ^{b)}.

In numo simili Patinus pro ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. legit ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΟΣΣΑΝ ¹⁾, sed deceptum fuisse virum eximium jam ostēdit Bozius ²⁾.

AV. AR. RR.

A S A N D E R.

Archon primum, dein rex Bospori,

Eum Pharnaces, ut diximus, Bosporo praefecit, dum is Pontum, creptasque patri provincias recuperare nitēbatur. Victum a Caesare, et ad suos e clade reducem interficiendum curat V. C. 707., et Bosporum retinet. At Caesar hominis in regem sūtum perfidiam detestatus Mithridati Pergameno, de quo infra, bellum in Asandrum mandat, et ipsum Bospori regnum addit ³⁾, sed Bosporum ingressum, evertit Asander, ut docet Strabo a Casaubono praeclare correctus ⁴⁾. Firmata sic potentia primum ethnarchae nomine secundum Lucianum ⁵⁾, sed archontis secundum numos, accedente subinde Augulki auctoritate regis nomine Bosporo praefuit. Mortuus est V. C. 740. regno uxori Dynami Pharnacis F. relicto ⁶⁾. Lucianus, qui eum morte voluntaria exſinctum tradit, quod militum animos in Scribonium, de quo infra, inclinare videret, addit, vixisse eum annos XCIII., et adhuc extrema senecta equeſtri et pedēstri pugna nemine inferiorem habitum ⁷⁾.

N u m i :

Caput Asandri imberbe nudum. X AP.

^{b)} Reg. Bosp. p. 205.

ⁱ⁾ Ad Sueton. p. 25.

^{k)} Hist. B. L. T. XII p. 292.

¹⁾ Dio L. XLII. §. 48. Hist. Bell. Alex. cap. ult.

^{m)} L. XIII. p. m. 927.

ⁿ⁾ In Macrob.

^{e)} Dio L. LIV. §. 24.

^{p)} l. c.

ΧΟΝΤΟΣ. ΑΣΑΝΔΡΟΤ. ΒΟΣΠΟΡΟΤ. *Victoria prorae navis insists, in area*
H. AV. (Vaill.) in area XH. AR. (Cary.)

Caput Asandri diadematum. X BAZI.
ΑΕΩΣ. ΑΣΑΝΔΡΟΤ. *Idem typus, in*
area: Δ. Σ. Ζ. Η. ΙΔ. Ις. ΙΖ. ΚΓ. (Muf.
Caef. Frölich, Cary, Pellerin Suppl. III.
p. 3. Sestini Lettere p. 35.)

Asandrum, quem, antequam regium
nomen obtineret, ethnarcham a Lucia-
no dici vidimus, numi priores *δεχοντα*,
principem, posteriores *regem* appellant,
et diadema addunt. Verum quid de no-
tis arithmeticis sentiendum sit, dubius haec-
ret Frölichius. Verisimile quidem est,
indicari annos principatus, deinde re-
gni. Sed creat difficultatem annus ΚΓ.
Constat ex Luciano, Asandrum ab Au-
gusto regem pro ethnarcha appellatum.
Fieri illud non potuit ante annum V.
C. 723., quo demum Octavianus victo
ad Actium Antonio jus in orientis re-
gna obtinuit. Si ergo ad annum 723. ad-
das annum numi 23., habebis annum
V. C. 746., sed Asander, ut supra vidi-
mus, jam anno V. C. 740. diem obiit.
Ergo aut fallit Lucianus, aut numus,
aut hae notae aliud indicant. Non te-
mere suspicor, Asandrum jam ante a M.
Antonio, qui plures reges per Pontum,
Armeniam, aliasque provincias consti-
tuit, regem appellatum, ut eo amico
reddito auxilia sibi in futuros casus pa-
raret, et in ea subinde dignitate ab Octa-
viano confirmatum, quod idem in Po-
lemone Ponti rege factum novimus. Illud

si ita habet, nolim adfirmare, errasse
Lucianum, sed minus fuisse in oratione
adcuratum.

AV. RR. AR. RRRR.

MITHRIDATES PERGAMENVS
rex Bospori.

Mithridatis VI. ex pellice filius. Ei
Caesar dictator propter collatam infig-
nem in bello Alexandrino opem primum
tetrarchiam Galatiae regis nomine tri-
buit. Ab eodem deinde Bospori rex,
cum regnum adire pararet, ab Asandro
e medio tollitur, ut mox supra dictum.

Hujus Mithridatis Pergameni binos nu-
mos edidit Seguinus ¹⁾, sed eorum prior
est Mithridatis ejus, qui Polemoni II.
in Bosporo successit, alter est autono-
mus Pergami, ut suis locis docemus.

P O L E M O I.
rex Ponti, subinde et Bospori.

Scribonius quidam, Mithridatis sese
nepotem ferens, seque ab Augusto post
Asandri mortem regem Bospori consti-
tutum, regnum occupat ducta Dyna-
mie Asandri vidua. Qua re audita M.
Agrippa, qui tum orientis res procura-
bat, Polemonem regem ejus Ponti, qui
ab eo, aut secundum Victorem ²⁾ a si-
lio Polemone *Polemoniacus* dictus est,
misit, ut Scribonio bellum inferret, qui
tamen hominem superstitem amplius non
reperit, nam cognita fraude caesus est
ab ipsis Bosporanis. Urgente deinde
Agrippa ipse genti rex praeficitur. Haec

¹⁾ Num. sel. p. 62.

²⁾ In Nerone.

Dio ad V. C. 740 ¹⁾. Habuit hic Polemo patrem Zenonem rhetorem Laodicenum Phrygiae, cujus illustria fuere in Antonium Illvirum merita cumprimis in bello contra Labienum, quae praecipua causa fuerit, cur is filio Polemoni partem Ponti regio titulo subjecerit. Quo id anno factum, ignoratur, sed Dio eum jam anno V. C. 718. Ponti regem appellat ²⁾. Triennio post ab eodem Illviro Armeniam quoque minorem abstulit ³⁾. V. C. 728. ab Augusto dictus socius et amicus P. R. ⁴⁾ ac denique V. C. 740. Agrippae, et Augusti voluntate regnum Bosporanum obtinuit, ut diximus. Interiisse in bello cum fœditimis barbaris, binis locis perhibet Strabo.

Vxor I. *Dynamis* filia Pharnacis, nepotis Mithridatis VI., Afandri primum, deinde Scribonii vidua ⁵⁾, nullis ex ea natis liberis.

Vxor II. *Pythodoris*, de qua, natisque ex ea liberis infra.

N u m i :

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput regis diadematum.* X M. ΑΝΤΩΝΙΟΣ. ΑΤΤ. ΤΡΙΩΝ. ΑΝΔΡΩΝ. *Caput Antonii Illviri nudum.* ΑΒ. (Patin ad Sueton. p. 298.)

Confirmat hic numus ea, quae de Polemone Ponti rege ab Antonio constituto supra diximus. Eidem Polemoni Frölichius tribuit numum inscriptum : ΜΑΡΚ.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ⁶⁾. Sed eum esse in Ciliciam referendum, dicitur in numis Olbae Ciliciae.

* * *

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput regis diadematum.* X IMP. CAESAR. AVG. *Caput Augusti nudum.* ΑΕ. (Vaill.) *Similis adversa.* X ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Augusti nudum.* ΑΕ. (Seguin Num. sel. p. 317.)

Hos numos Polemoni I. tribuendos arguunt averfae cum capite Augusti. Nam Polemo II. nonnisi post ejus mortem in Ponto regnavit. Praeclare hi numi confirmant, quod refert Strabo ⁷⁾, Polemonem ob res praeclare gestas regia dignitate primum ab Antonio, deinde Augusto fuisse ornatum.

* * *

Placet coronidis loco commemorare insigne marmor repertum apud Cymen Aeolidis, et ab illustri Peyssonello Lute-tiam missum. Ejus partem, quae Polemonis I. nomen continet, jam recitavit Caryus, et ex eo Frölichius, sed integrum deinde edidit Com. Caylus addito insigni commentario eximii in nostris studiis Belleyi ⁸⁾. Verba, quae huc pertinent, sunt :

ΕΠΙ. ΙΕΡΕΟΣ. ΤΑΣ. ΡΩΜΑΣ. ΚΑΙ. ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΘΕΩ.

¹⁾ L. LIV. §. 24. ²⁾ L. XLIX. §. 25. ³⁾ Dio L. XLIX. §. 44. ⁴⁾ Dio L. LIII. §. 25. ⁵⁾ Dio. L. LIV. §. 24. ⁶⁾ Ad Num. reg. accessio p. 88. et Not. elem. p. 205. ⁷⁾ L. XII. p. m. 867. ⁸⁾ Rec. d'Antiq. Tom. II. p. 170.

ΤΙΩ. ΘΕΩ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ.
ΜΕΓΙΣΤΩ. ΚΑΙ. ΠΑΤΡΟΣ. ΤΑΣ.
ΠΑΤΡΙΔΟΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΤΩ.
ΖΗΝΩΝΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΟΣ.

Marmor istud docet, Polemonem V. C. 752. fuisse adhuc in vivis, nam hoc demum anno Augustus dictus est *pater patriae*. Fuisse etiam, quamvis absentem, honoris causa sacerdotem in templo, quod Cymaei Aegolidis Romae et Augusto dedicavere. Credo, reverentiae causa omissum nomen ΒΑΣΙΛΕΩΣ, etsi tum, cum marmor istud positum esset, regna Ponti, et Bospori teneret.
AR. et AE. RRRR.

PYTHODORIS regina Ponti.

Ejus vitam ac numos prolixa dissertatione chronologica illustravit Soucietus, quae est in ejus dissertationum Tomo III. In simili argumento subinde multo accuratius versatus est insignis Belleyus ^{e)}. Nos summa capita perstringemus. Patrem habuit Pythodorum natum apud Nysam Cariae, ^{f)} sed qui relicta propter ignobilitatem patria vicinas et magis illustres Tralles Lydiae commigravit, ubi et Asiarcha fuit. Ejus viri imensas opes, et cum Pompejo M. amicitiam depraeclat Strabo ^{g)}. Pythodoridae sibi Polemo I. mortua Dynamie, quam V. C. 740. factus rex Bospori uxo-

rem duxerat, matrimonio junxit. Hoc a barbaris Aspurgitanis in acie caeso Pythodoris in regno Ponti, at non Bospori, ut dicitur infra post Polemonis II. numos, successit, subinde altero matrimonio Archelao Cappadociae regi nupta, cum hic V. C. 770. fraude Tiberii Romam evocatus mortem oppeteret, in suum Ponti regnum rediit, cumque ibi plures adhuc annos magna prudentiae et moderationis laude regnasset, mortua est, ut visum Soucieto, anno V. C. 791. Haec ex variis Strabonis locis.

Proles habuit ex Polemone marito I. *Polemonem*, qui in Ponti regno successit, II. *Zenonem* dictum ex nomine avi patris. Eum Armeniae majoris populi ad se accitum regem dixerunt, sed nomine *Artaxiae* ex nomine urbis Artaxatae, Germanico ejus capiti insigne regium imponente V. C. 771 ^{h)}. III. Filiam *anonymam*, nuptam Cotyi V. Thraciae regi, quo a patruo Rhascuporide caeso vidua permanlit relicto filio, qui successit ⁱ⁾.

N u m i :

Caput Augusti, secundum alios Tiberii laureatum. ζ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΠΤΘΟΔΩΡΙΣ. ΕΤΟΥΣ. ζ. *Capricornus.* AR. III. (ex Mus. Rothelin.)

^{e)} B. L. T. XXIV. p. 67.

^{f)} Gravem errorem errat Soucietus, qui ejus patriam facit Nisaeam navale Megarum juxta Atticam. Straboni dicitur Νύσσα, quod est gentile Nysae Cariae Tralibus vicinae; at urbs Megaridis fuit Νύσσα, et gentile Νύσσα, quod utrumque comprobant et historici et numi.

^{g)} L. XIV. p. m. 960.

^{h)} Tacit. Ann. II. 56.

ⁱ⁾ Strabo.

Caput Tiberii laur. Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΠΤΟΟΔΩΡΙΣ. ΕΤΟΤΣ. Ε. *Bilanx.* AR. III. (Seguin Num. Iel. p. 45).

Seguinus et Vaillantius, cum in numo II. non satis integro pro ΕΤΟΤΣ. legendum putarent ΚΟΤΤΟΣ, non dubitavere eum tribuere filiae Pythodoridos anonymae, quam mox supra Cotyi Thraciae regi nuptam dixi, censueruntque, patere ex hoc numo, filiae perinde ac matri fuisse nomen Pythodoridos. Serius collatus prior integerrimus ex museo Rothelinii, qui luculentum ΕΤΟΤΣ exhibet, alterius quoque lectionem favavit. Certum igitur, numum hunc esse Pythodoridos Ponticae. Vide de hoc plura apud Bimardum ^{g)}.

At pertinacius disputatum, cujus sit caput numi prioris, an Augusti, an Tiberii, de quo vide differentem Soucietum ^{h)}, qui tamen mavult perinde ac in altero Tiberium agnoscere. Verum secundum iconismos, quos Belleyus suae de Pythodoridos numis dissertationi praefixit ⁱ⁾, numus prior indubitatum sistit caput Augusti, alter Tiberii. Addit idem infra ^{k)}, a viris multo in renumismatica usu exercitatis Augustum in numo praecedente agnitum. Ea lis otiosa non est, nam magnum momentum confert ad explicandum annum Ε numis his inscriptionum, ad quem modo aggredior.

Ad annum ergo Ε, 60., quod attinet, eum Soucietus ab anno V. C. 713. deducit, quo Polemonem I. post praelium Philippense a M. Antonio dictum Ponti

regem conatur evincere. Hanc deinde aeram ab uxore Pythodoride continuatam, sic ut annus Ε exeat in autumnio V. C. 773. Ejus sententiae accessit etiam Baro Bimardus ^{l)}. Causam suam etiam magnis conatibus, et per longas ambages tueatur Soucietus, tamen eruditos omnes nondum nactus est consentientes. Nam quod ille, Reineccium, ut videtur, secutus, Polemonis I. regnum ab anno 713. orditur, una conjectura nititur. Alii illud serius factum putant propter merita patris Zenonis in bello Labieni, qui V. C. 714. Asiae provincias vexavit. Et vero Frölichius, cui ignota non fuere, quae Soucietus disputaverat, tamen fatetur, se definire non posse, an hic annus Ε sit regni, vel vitae Pythodoridos, vel alterius epochae ^{m)}. Si verum est, quod confidenter adserit Belleyus, in numo priore esse caput Augusti, in altero Tiberii, omnis continuo difficultas evanescit. Nam cum utriusque numo idem annus Ε inscribatur, patet, eundem annum fuisse postremum Augusti, primum Tiberii, quem constat fuisse V. C. 767., et praeterea utriusque numi, de quo agimus, natalem, a quo si auferamus annos 60., erimus in anno V. C. 707., quod iustum sane erat constituendae in Ponto novae epochae tempus; nam eodem anno vicus est a I. Caesare Pharnaces II., qui inde ab aliquot annis Ponti regnum usurpaverat, et crudeli imperio exercuerat.

Sed neque typi capricorni, et bilan-

g) Ad lobert. T. II. p. 345.

h) Pag. 29. et 38.

i) B. L. T. XXIV. p. 67.

k) Pag. 78.

l) Ad lobert. T. II. p. 345.

m) Reg Bosp. p. 154.

cis praetereundi. Cum Soucietus in utroque numo caput Tiberii viderit, non poterat capricornum ad notum Augusti horoscopus revocare. Alium igitur, eumque ingeniosum modum excogitavit, quo capricornum et bilancem, zodiaci, mensiumque signa ad deum Menslem singulari in Ponto religione observatum refertⁿ⁾. Si in numo priore ex Belleyi sententia est caput Augusti, rursum in proclivi res erit; habebit enim Augustus capricornum suum sibi ex causa cognita amicum. Tametsi fieri poterat, ut existimat Belleyus^{o)}, ut ex eadem causa in Ponto zodiaci signa monetae inferrentur, ex qua in regionibus aliis, ac praecipue in Aegypto, Syria, Mesopotamia monetae illatae sunt, etsi haec eadem causa nondum satis perspecta sit. Sane in numis, qui regum Parthorum capita offerunt, pro signo mensium ipsa mensium nomina fuisse scripta novimus.

AE. RRRR.

P O L E M O H.
rex Ponti, et Bospori.

Polemonis I. et Pythodoridae F. Fra-
tre Zenone, ut Armeniae majoris sce-
tra capefferet, evocato, ipse apud ma-
trem pro caeso patre Ponti reginam re-
stitit. Matre mortua Caligulae beneficio
paterna regna Pontum et Bosporum ob-
tinuit V. C. 791^{p)}. At Claudius illi V.
C. 794. pro Bosporo, quem Mithridati
largitus est, partem Ciliciae dedit^{q)}. Vt
erat vir stolidi ingenii, facile persuaderi

se passus est a Berenice Agrippae I. Iu-
daeorum regis filia, subinde famigerata
Titi amica, ut Iudaico ritu circumci-
sus sese uxorem duceret. At non diu da-
ravit conjugium. Nam Berenice vagis
amoribus inhians non multo post Pole-
moni, atque hic vicissim Iudaicae reli-
gioni valedixit^{r)}. Idem postea Neroni,
incertum, qua de causa, Pontum spon-
te cessit, qui deinde in provinciam re-
ductus est, ut perhibent Suetonius^{s)},
Aur. Victor, qui addit, ab eo partem
Ponti dictam Pontum Polemoniacum, et
Eutropius^{t)}. Quid eo deinceps factum,
incertum. Cum hoc Polemone desinunt
reges Ponti.

N u m i :

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. Caput
diadematum.

ΕΤΟΤΣ.ΙΑ. Caput Claudii laur. AR.
(Vaill. Num. praest. in Claudio.)

*ΕΤΟΤΣ.ΙΕ. Caput diadematum Agrip-
pinae jun. AR. (Pellerin Rois. p. 187)*

ΕΤΟΤΣ.ΙΗ. Caput Neronis radiatum.
AR. (Vaillant.)

ΕΤΟΤΣ.ΙΘ. Caput Neronis radiatum.
AR. (Frölich ex Mus. Rothelin.)

ΕΤΟΤΣ.Κ. Caput Neronis laur. AR.
(Pellerin Rois. p. 187. Khell Supplem. ad
Vaill. p. 24.)

ΕΤΟΤΣ.ΚΓ. Caput Neronis laur. AR.
(Patin ad Suet. p. 298. sed qui in hoc
perperam Augustum pro Nerone vidit.)

ΒΑC. Π. ΚΔ. Caput diadematum. Ξ
IMP. NERO. CAES. AVG. Caput ra-
diatum. AR. (Vaill.)

n) Pag. 40. o) Pag. 86.

p) Dio L. LIX. §. 12.

q) Dio L. LX. §. 8.

r) Io-

s) In Ner. c. 18.

t) In Nerone.

Ex hoc numerum catalogo patet, Polemonem II. non continuasse aeram a Polemone I. coeptam, cujus annum Ξ in Pythodoridos numis vidimus, sed inscripisse monetæ annos regni sui, inserto etiam observantiae causa capite tum imperantium. Cum ergo regnum auspiciatus sit V. C. 791., annus IA. incipiet ab autumno V. C. 801., annus IE., qui est in insigni numo Agrippinae junioris, ab autumno V. C. 805. Mulierem Polemo observandam duxit, non modo praevalidam per mariti Claudii socordiam, sed etiam per spem futurae potentiae, ejus filio Domitio jam tum in familiam Claudiam, et nomen Neronis adoptato, et jam non obscure ad imperium destinato. Anni reliqui in tempora Neronis cadunt, quorum primus IH. ducitur ab autumno V. C. 808., postremus KA. ab autumno V. C. 814. Factum anno sequente 815. vel 816., ut rex Neroni Ponti regnum cederet; nam non aliam ob causam Ponti urbes novam auspiciatae fuerint epocham, quam exhibent numi Neocaesareae, Trapezuntis, et Zelaë, et quae certe ab anno V. C. 816. ducitur, ut in his diximus. Singularis est numus postremus bilinguis, ad quem juvat observare, ejusdem rationis numos aureos et argenteos eadem aetate cum capite Neronis apud vicinam Caesaream Cappadociae signatos fuisse.

Omnes hi Polemonis II. numi in Pontio signati sunt. Ex Bosporo, quem solido triennio tenuit, nullum habemus. Nu-

mi Pontici et Bospori facile suis se modis distinguunt.

AR. RR.

RELIQVI SOLIVS BOSPORI REGES.

Supra in Pythodoridos vita leviter attigimus, caeso Polemone I. uxorem Pythodorida Ponti quidem, at non una Bospori regnum tenuisse. Vaillantio, et Soucieto, qui eam Bospori quoque regnam dixere, litem intenderunt Frölichius, Belleyus, et Caryus cum ex silentio coaevi et Pontici Strabonis, qui cum subjectas ei ditiones enumerat, nusquam Bospori meminit, tum ex testimonio numorum, qui, quo tempore Pythodoris Pontum rexit, reges Bosporanos memorant. Ad comprobandum istud Belleyus eximium adfert Strabonis testimonium, qui agens de Chersoneso Taurica, haec additⁿ⁾: *καὶ νῦν ὑπο τοῖς τῶν Βοσπορανῶν βασιλευσιν, ἐς Ῥωμαῖοι κατασχέσωσιν, ἀπαίτα ἐστίν, et nunc Bosporanorum regibus, quos Romani constituerint, haec omnia parent.* At quo tempore haec scripsit Strabo, Pythodoris in Ponto regnavit, ut ait alibi^{x)}: *νῦν δὲ χηρεῖται, τὰ τε λεχθέντα ἔχουσα χῶρια* - - *nunc vidua est, et possidet, quae diximus, loca.* Regum Bosporanorum nomina, qui inter Polemonem I. et II. intercessere, reticet Strabo, at eos produnt numi, Sauromaten I. et Rhefcuporida I., de quibus continuo.

TI. IVLIVS SAUROMATES. I.
ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΤ. Ca.

n) L. VII. p. m. 480.

x) L. XII. p. m. 834.

put regis diadematum. X Caput Augusti.
AE. III. (Vaill. Num. Graec. p. 6.)

Caput regis diadematum, hinc monogramma ΠΑΝ., inde IB. X ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΤ. Caput Tiberii laur. AE. III. (Sestini Lettere p. 35.)

TI. ΙΟΤΑΙΟΤ. ΒΑCΙΑΕΩC. CATPO-MATOT. *Caput inberbe diadematum. X Victoria gradiens, in area MH.* AE. II. (Cary.)

T. ΙΟΤΑΙΟΤ. ΒΑCΙΑΕΩC. CATPO-MATOT. *Sella curulis, super qua laurea, hinc hasta cum clypeo, inde fax ardens. X Corona querna, intra quam HM.* AE. II. (Cary.)

... MATOT. AΠOYTPOT. *Hasta cum clypeo, in area ΚΔ. X TEIMAI. B. ... Sella curulis, super qua laurea.* AE. III. (Cary ex mul. reg.)

ΒΑΣΙΛΕΩC. ΣΑΤΡΟΜΑΤΟΤ. *Caput regis diadematum. X Clypeus cum tripode, in area MH.* AE. II. (Citatus a Cary ex mul. reg. p. 45.)

Caput regis diadematum barbatur. X BA. C. Vir nudus citis quadrigis vectus f. elata, superne ΚΔ. et clava. AE. II. (Pellerin Rois. p. 36.)

Alium Sauromatae I. vide in Pepaeptrie sequente.

Frölichius omnes hos numos Sauromatae nomine insignes tribuit Sauromatae partis Thraciae regi, quem arbitratur fuisse fratrem Cotyos VI. Thraciae regis. Vna illi causa, (nam Thraciae rex hoc nomine nullus proditur) quod numi hi similes sunt ejus Cotyos numis γ). Ve-

rum et hos numos esse Cotyos Bosporani, non Thracii, dicetur infra in ejus numis. Generatim numi omnes, qui notas arithmeticas IB. ΚΔ. MH. exhibent, quas omnes in his Sauromatae numis et sequente Pepaeptreos videmus, et videbimus dehinc quoque, Bosporani sunt. Earum explicatum non tentavit Caryus γ), etsi mirum ei videretur, hos tantum, neque alios numeros (de epochae annis non hic sermo) in his regum Bospori numis reperiri, eosque aequidistantes, nempe 12. 24. 48., sic ut videri possit, aliquem cycli modum apud Bosporanos valuisse.

Statuto ergo, hos numos esse Bosporanos, ab iis docemur, ejus gentis reges, qui jam inde a Pharnace II. coepere Romanis esse obnoxii, deinceps quoque perrexisse Romanos principes palam observare, sive quod ab iis ad regnum fuere promoti, sive illud confirmatum. Sauromates hic qua ratione illud obtinuerit, non constat. Tamen ex numo I. patet, eum imperante Augusto, et forte mox post caesum Polemonem I. Bosporo praefuisse. In numo II. dixi esse caput Tiberii, idque fide Cl. Sestini, etsi epigraphe Augustum potius indicet. Numi III. ac IIII. comprobant, ejus regnum in Tiberii adhuc imperium porrectum, nam observantiae ergo ejus adoptavit nomina *Tiberii* ac *Julii*, quod et a successore Rhescupotide factum.

Numi IIII. et V. offerunt sellam curulem et lauream, nempe honores, et mu-

γ) Reg. Bosp. p. 159.

2) P ag. 44.

nera, quae a principibus R. tanquam focii et amici P. R. consecuti sunt. Istud ne ambiguum haberetur, in numo IV. additur ΤΕΙΜΑΙ. honores. Vide similia exempla in numis regum Thraciae, et Ptolemaei Numidiae regis. Harduinus edidit numum, quem ipse a se visum testatur^{a)}: ΙΟΤ. ΑCΠΟΤΡΓΟΤ. *Clypeus*, infra ΚΔ. Ξ ΤΕΙΜΑΙ. ΒΑCΙΛΕΩC. ΚΟΤΤΟC. *Sella curulis*, supra quam laurea. AE. III. Satis certum, numum huic esse eundem cum illo, quem loco V. descripsi, et forte mancā in utroque inscriptionem ex utroque integrandam. Nomen ΑCΠΟΤΡΓΟΤ dubium non videtur ex gente Bosporana caput, cui nomen *Aspurgiani*, quos habitasse juxta paludem Maeotidem, et a quibus interfectum Polemonem I., testatur Strabo, et ex eo Stephanus. AE. RR.

PEPAEPIRIS REGINA.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΠΗΠΑΙΡΙΠΕΩΣ. *Caput reginae diadematum, in area IB. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΤΡΟΜΑΤΟΤ. Caput diadematum. AE. II. (Theupoli. Seftini Lettere p. 36.)*

Eximius hic numus reginam Pepaepirin, Sauromatae uxorem, et omnibus hactenus ignotam sistit.

AE. RRRR.

RHESCVPORIS. I.

ΤΙΒΕΡΙΟC. ΙΟΤΑΙΟC. ΒΑCΙΛΕΤC. ΠΗΚΟΤΠΟΡΙC. *Caput diadematum bar-*

batum. Ξ Caput muliebri diadematum, in area ΚΔ. AE. II. (Cary.)

BA. P. *Caput regis nudum, infra quod* 5KT. *in alio: AAT. Ξ Caput Tiberii nudum. AV. (Cary, Vaill. Num. praef. T. II. p. 43.)*

BA. P. *Caput regis diadematum, juxta* IB. Ξ ΓΑΙΟΤ. ΚΑΙΣΑΡΟ - - *Caput Caligulae nudum. AE. III. (Cary.)*

En alium adhuc regem, qui, quo tempore Pythodoris in Ponto regnavit, Bospori rex fuit. Numus I. eo est insignis, quod et sequentes praeclare illustrat. Et enim cum in eo Rhescuporis sese appellet *Tiberium Julium*, certum est, fuisse eum regem imperante Tiberio. At cum numi sequentes per annos epochae in ejusdem Tiberii aetatem incidant, certum est etiam, in illis litteram P non indicare *Rhoemetalcem*, aut regem alio nomine ab P incipiente, sed *Rhescuporida*, quoniam certum hoc nomine sub Tiberio Bospori regem numus I. prodit. Bal-dinus, qui numum cum anno AAT. novae editioni Vaillantii inseruit, monogrammate BA. P. Rhoemetalcem Thraciae regem intelligendum censuit, at non advertit animum, reges Thraciae nunquam epocham numis suis inscripsisse, quem lapsus jam perstrinxit Caryus. Anni 5KT. 326. et AAT. 331. ducti a capite epochae, nempe V. C. 457, incidunt in, annos V. C. 782. 787. Numus postremus docet, Rhescuporin regem adhuc fuisse sub initium imperantis Caligulae, sed non multo post aut mortuum, aut ex-

a) Opp. fol. P. 141.

trufum, inde probatur, quod Caligula, qui V. C. 790. imperium adiit, anno fequente in Bosporum induxit Polemonem II., cujus numos jam defcripfimus fupra.

AV. RRR. AE. RR.

MITHRIDATES.

Regno Bosporano, quod a Caligula V. C. 791. Polemoni II datum diximus, Claudius V. C. 794. praefecit Mithridatem data Polemoni parte Ciliciae ^{b)}. Hic Mithridates genus a magno Mithridate duxit teffe Dione ^{c)}. Iure adeo fe ipfe profefus eft *prolem magni Achaemenis* ^{d)}. Eum auditis fratris Cotyos criminationibus iterum dejecit Claudius circa annum V. C. 800. translato in fratrem proditorem regno. At Mithridates amiffa recuperare fatagens exercitum colligit, fed Romanis armis inferior, fe fuisque omnibus, re-tento uno Achaemenidarum faftu, victor-ium arbitrio permiffis, Romam ducitur. Haec proluxe Tacitus ^{e)}.

Frölichius hunc Mithridatem fratrem-que Cotyen filios Cotyos V. Thraciae regis ftatuit, et Claudii beneficio regno Bosporano donatos ^{f)}. Sed praeterquam quod fententiam hanc nullo argumento ftabilit, illud obftat, quod uterque, ut mox vidimus, fuit ex Achaemenidarum genere, quos aliquando in Thraciam derivatos non conftat. At certum eft praeterea, Cotyen V. Thraciae regem, praetenfum utriusque patrem, ab indigenis Sapaeis genus duxiffe teffe Strabone ^{g)}.

N u m i.

BACIAEWC. MIOPAΔATOT. *Caput regis imberbe diadematum. X IB. Clava, ex qua pendent exuviae leonis, hinc pharetra, inde tridens.* AE. II. (Cary.)

Numus hic a Seguino perperam tribuitur Mithridati Pergameno^{h)}, ut fupra in hoc notavimus.

* * *

Numum aeneum: NEPΩNA. KAICAP. - *Caput Neronis.* X EΠI. KAA-ΔIOT. MIOPAΔATOT. *Bilanx*, non effe hujus Mithridatis, jam enim ante Neronem regnum amiffit, fed infcriptum Claudium Mithridatem effe verifimilius magiftratum urbis cujuspiam Afaticae, jam probavit Caryus ⁱ⁾.

AE. RRRR.

COTYS I.

Fratris Mithridatis primum proditorem, deinde pro eo Bospori regem mox vidimus. Ejus reliqua ignorantur.

N u m i.

BA. K. *Caput regis, in arca* BNT. X *Caput Agrippinae jun.* AV. (Baldin. ad Vaill. T. II).

BA. KO. (*in monogrammate*) *Caput laur. infra* ENT. X *Caput Neronis laur.* AV. (Muf. Caef.)

NEPK. (*in monogrammate*) *Caput laur. infra* ENT. X *Caput laureatum,* AV. (Cary.)

Numus prior fignatus eft ab autumno

b) Dio. L. LX. §. 8. c) l. c. d) Tacit. Ann. L. XII. c. 18. e) Ann. XII. 15. feq.
f) Reg. Bosp. p. 153. g) L. XII. p. m. 833. h) Num. fel. p. 69. i) Reg. 53.

V. C. 808 sub initia imperantis Neronis, quo adhuc tempore praepotens fuit Agrippina. Ejus Augustae etiam numum, sed Ponticum, vidimus in Polemone II. Numus alter, quem edidi, pictumque fuit in mea Sylloge I. ^{k)} cusus est ab autumno V. C. 812. Dixi ibidem, caput laureatum anticae esse ipsius regis Coctyos. At cum verisimile jam non videatur, voluisse regem pro diademate usurpare gestamen imperatorum lauream, malim in una numi parte expressam dicere effigiem Neronis tum imperantis, in alia Claudii jam tum quidem mortui, sed cujus beneficio regum debuit. Mortum a Cl. Sessino dubium me impulit, ut in veritatem adcuratius inquirerem. In numo tertio π NEPK. Caryus legit NEPQN. KOTTΣ, quod non improbabile.

BA. KO. (*in monogr.*) *Caput regis nudum, infra* EΣT. X *Caput laureatum.* AV. III. (Sessini Lettere p. 37.)

Sessinus caput avergae statuit esse Vespasiani, quod repugnat historiae chronologicae. Additis enim ad annum V. C. 457. annis Bosporanis 365, emergit annus V. C. 822, in cujus autumno exivit dictus Bosporanorum annus 365. At Vespasianus non nisi Kalendis Julii ejus anni, et quidem in remotissima adhuc tantum Aegypto agnosci imperator coepit, Roma usque ad exitum Decembris Vitellio adhaerente. Ergo caput laureatum praecedentis est imperatoris, et quantum ex dubiis lineamentis conjicere licet, vel Galbae, vel Vitellii.

AV. RRR.

RHESCVPORIS II.

Hujus regis memoriam cetera deperditam conservavit monumentum artis nostrae.

N u m u s:

BACIAEWC. PHCKOTHOPIAOC. *Caput diadematum.* X *Caput Domitiani laur., infra* ΠT. AV. (Baldinus I. c.) Annus ΠT. incipit ab autumno V. C. 836., qui fuit tertius Domitiani imperantis.

AV. RRRR.

SAVROMATES II.

Aetate Trajani fuisse in Bosporo regem Sauromatem, sequentes numi docebunt, ac praeterea Plinius junior, qui meminit legati a rege Bospori Sauromata missi ^{l)}.

N u m i.

BACIAEWC. CATPOMATOT. *Caput regis diad.* X *Caput Trajani laur., infra* EYT. AV. (Pellerin Rois. p. 37.)

Eadem adversa. X *Caput Trajani laur. infra* ΔT. AV. (Baldin. I. c.)

BACIAEWC. CATPOMATOT. *Caput diad., juxta sceptrum.* X *Caput Trajani laur., infra* HT. AV. (Cary.)

BACIAEWC. CATPOMATOT. *Caput diad.* X *Caput Trajani laur., infra* ΓIT. AV. (Pellerin Suppl. III. p. 1.)

Eadem adversa. X *Caput Hadriani laur., infra* ΓIT. AV. (Haym. T. II. p. m. 68.)

Alius cum anno ΓIT. AV. (Sessini Lettere.)

k) Pag 86.

l) L. X. epist. 13. seq.

Alius cum anno HIT. AV. (Cary.)

Alius cum anno KT. AV. (Sestini l. c.)

Eadem adversa. X BKT. *Aquila coronam rostro firgens.* AE. II. (Cary.)

Eadem adversa. X MH. *intra quernam.* AE. II. (Cary.)

Numi hi partem imperii Trajani, partem Hadriani occupant. Horum primus per annum 697. 395. signatus est ab autumno V. C. 851., quo eodem anno, exeunte Januario, Trajanus mortuo Nervae successit. Eximius prae omnibus annus I IT. 413. postremus Trajani, et primus Hadriani, qui in utriusque imperatoris numis, comparet, et plurimum valet ad stabiliendum aerae Bosporanae initium, ut dicitur.

Numum postremum Caryus propter vultus lineamenta Sauromatae II. pro I. tribuendum putat, si modo haec satis tutum criterium suppeditant.
AV. et AE. RR.

C O T Y S II.

Imperante Hadriano fuisse in Bosporo regem nomine Cotyos, docet Arrianus in periplo. Ejus testimonium numis rite stabilitur.

N u m i :

BACIAEWOC. KOTTOC. *Caput diadematum, prae quo sceptrum.* X *Caput Hadriani laur., infra* 5KT. et HKT. AV. (Cary, Mus. Caef.)

BACIAEWOC. KOTTOC. *Caput diadematum, prae quo tridens.* X MH. *intra quernam.* AE. II. (Cary.)

BAK. *(in monogrammate) infra* KA. *omnia intra lauream.* X KAIIE. *Frons templi.* AE. II. (Cary.)

Anni 5KT. 426. et HKT. 428. respondent annis V. C. 882. et 884. Vterque imperio Hadriani illigatur. Annus HKT. reperitur etiam in numo successoris Rhoemetalcis, quo docemur, eundem annum fuisse Cotyos II. postremum, et Rhoemetalcis primum.

In numo postremo το KAIIE. cum typo templi haud dubie indicat templum Jovis Capitolini honori in Bosporo fuisse erectum, ut recte conjicit Caryus. Sed conferendus hic numus cum numo regis Eupatoris.

AV. et AE. RRR.

RHOEMETALCES.

N u m i :

BACIAEWOC. POIMHTAAKOT. *Caput diadematum, ante quod in nonnullis sceptrum.* X *Caput Hadriani laur., infra:* HKT. OKT. AAT. ΓAT. AV. (Cary, Mus. Caef. Sestini.)

Eadem adversa. X *Caput Antonini laur., infra* MT. BMT. ΔMT. 6MT. ZMT. NT. AV. (Cary, Sestini.)

BACIAEWOC. POIMHTAA. - *Caput diadematum, prae quo tridens.* X MH. *Victoria gradiens.* AE. II. (Cary.)

Diximus in numis Cotyos II., ex anno HKT. certo constare, hoc aerae Bosporanae anno Rhoemetalcen regnare coepisse. Opportune Caryus Capitolinum citat, quo testante aetate Antonini revera Rhoemetalces in Bosporo regnavit, de quo testimonio agemus etiam in sequente Eupatore.

AV. RR. AE. RRR.

E V P A T O R.

Hujus Eupatoris meminit Lucianus,

cum narrat, (in Pseudomantie) venisse in Bithyniam legatos Eupatoris regis Bosporani, qui annum tributum repraesentarent, quod factum imperante M. Aurelio, quae aetas numis quoque confirmatur. Eum etiam Caryus ex Capitolino felici conjectura eruit, cujus verba sunt ^{m)}: *Rimetalcem in regnum Bosporanum audito inter ipsum et curatorem negotio remisit. Quo loco pro curatorem legendum Eupatorem recte existimat. Patet inde, Rhoemetalcem, qui praeceffit, ab Eupatore regno pulsum, restitutum ab Antonino, eique forte mortuo successisse Eupatorem.*

N u m i :

BACIAEWC. ETΠATOPOC. *Caput diadematum, juxta sceptrum. X Caput Antonini laur., infra: BNT. FNT. ENT. 5NT.* In aliis: *Capita adversa M. Aurelii, et L. Veri, infra: ΘNT. ET. ΓET. 5ET. ΖΞΣ. AV.* (Sestini, Cary, Mus. Caes.)

BACIAEWC. ETΠATOPOC. *Capita duo adversa, alterum nudum, velatum tutulatum alterum. BNT. Mulier sedens d. globum. AE. II.* (Pellerin Rois. p. 37.)

Perperam hunc numum Caryus Sauromatae III. tribuit.

BA. ET. *supra NO. infra KΔ. omnia intra lauream. X KΑΠΕ. Frons templi. AE. II.* (Mus. Caes.)

BA. E. *Caput equi. X Protome barba et galeata cum clypeo. AE. III.* (Sestini Lettere p. 40.)

Priorem Frölichius olim Eumeni regi Pergameno tribuit, sed notavit errorem Caryus collato altero simili, quem supra in Cotye II. recitavimus. Idem de literis NO. dubitavit, utrum revera in numo exillant. Sed testari possum, Frölichium recte vidisse, numumque esse integerrimum, etsi de harum sensu literarum nihil aequae certi possit adfirmari.

AV. RR. AE. RRR.

SAVROMATES III.

Ex solis numis cognitus.

N u m i :

Pellerinius hujus regis numum ex museo suo citat cum anno 472. Reliqua dissimulat ⁿ⁾. Signatus adeo est inde ab aetumno V. C. 928. et cadit in tempora M. Aurelii.

BACIAEWC. CATPOMATOT. *Caput diadematum. X Caput Commodi laur. infra ZOT. EΠT. 5ΠT. ZΠT. ΘΠT. AV.* (Pellerin Addit. p. 1. Mus. Caes. Cary.)

Eadem adversa X Caput Severi laur. ante quod astrum, vel globulus, vel lunula, infra QT. BQT. (posterior hic est etiam aeneus III. in museo Caesareo, et Pellerinii.) ΔQT. AV. (Cary. Mus. Caes.)

Eadem adversa. X Capita adversa laur. Severi et Caracallae, infra EQT. 5QT. HQT. Φ. AΦ. EΦ. AV. (Pellerin Rois. p. 37. 38. Sestini Tom. III. p. 169. Cary.)

Eadem adversa. X Caput Severi laur., in area aquila, infra 5Φ. AR. III. (Sestini)

^{m)} In Antonino.

ⁿ⁾ Rois p. 38.

Eadem adversa. ☿ *Eques pacificatoris habitu, in area astrum, et B. AE. II. (Cary.)*

Eadem adversa. ☿ *Mulier sedens d. globum, s. hastam, in area caput Severi laureatum, et BM. AE. II. (Cary.)* Vide plures aeneos alios apud Sestinum.

Numum aeneum cum binis in antica capitibus adversis, quem Caryus tabula III. n. 8. sinit, et huic Sauromatae tribuit, esse Eupatoris, ex verbis Pellerinii colligitur o)

AV. R. AR. RRRR. AE. RR.

RHESCVPORIS III.

Regnasse sub Caracalla, durasse in ipsum Alexandri imperium, ex solis numis constat.

N u m i;

BACIAEΩC. PHCKOTΠOPIΔOC. *Caput diadematum.* ☿ *Caput Caracallae laur., infra HΦ. AIΦ. BIΦ. AV (Cary. Sestini.)*

Eadem adversa. ☿ *Caput Elagabali laur., infra EIΦ. EL. (Sestini.)*

Eadem adversa. ☿ *Caput Alexandri Sev. laur., infra AKΦ. AR. (Cary ex Spanhemio.) Alius cum anno EKΦ. AR. (Sestini.)*

AV. et AR. RRR.

C O T Y S III.

Regem hunc numi in Alexandri Sev. tempora vocant.

N u m i:

BACIAEΩC. KOTTOC. *Caput diadematum.* ☿ *Caput Alexandri laur., infra: EKΦ. ZKΦ. HKΦ. OKΦ. ΛΦ. AR. AE. III. (Mus. Caes. Cary. Sestini.)*

Postremum numum edidit Patinus, sed in eo legit AΦ. Verum recte observat Caryus, annum Bosporanum 501. cadere in ea tempora, quibus regnavit Sauromates III., cuius habemus numos cum annis 597. AΦ. EIΦ. Verius igitur legendum ΛΦ., praecipue cum ejusdem Cotyos habeamus numum cum anno proxime praecedente OKΦ., et cum proxime sequente AΛΦ. in successore Ininthimevo. Addo, in numis circa annum AΦ. signatis comparere duorum imperatorum capita, Severi et Caracallae. AR. et AE. RRR.

ININTHIMEVVS.

BACIAEΩC. ININΘIMHTOT. *Caput diadematum, juxta sceptrum.* ☿ *Caput Alexandri laur., infra AΛΦ. AR. (Cary ex Sequino.)* AR. forte unicus.

RHESCVPORIS IV.

N u m i:

BACIAEΩC. PHCKOTΠOPIΔOC. *Caput diadematum.* ☿ *Capita Maximini, Gordiani III. Philippi, Decii, Valeriani, Galliceni, infra: AΛΦ. 5ΛΦ. ΘΛΦ. AMΦ. BMΦ. ΓMΦ. EMΦ. 5MΦ. ZMΦ. HMΦ. ΘMΦ. ΞΦ. ΓΞΦ. AR. mixti. AE.* Horum similem edidit Khellius cum

o) Rois. p. 37.

anno nondum cognito ΑΗΦ. p) verum in hoc legendum haud dubie ΑΜΦ., nam observo, in numis Bosporanis constante lege praecedere monades, sequi decades, denique centenarios. Non raro in literarum lectione perperam captum Δ pro Α, et Η pro Μ, et vicissim, satis constat.

Inde a Caracalla numorum Bosporanorum fabrica in pejus semper ruere coepit, sic ut deinceps ab his vera imperatorum effigies discerni non possit. Deinceps ergo nequaquam, quod antehac factum, ex vultu imperantis annos epochae, sed ex annis epochae vultum imperantis definimus.

AR. AE. RR.

TEIRANES.

BACIAEWC. TEIPANOT. *Caput diadematum, X Caput Probi laur., infra TOΦ. AE. (Cary.)*
AE. forte unicus.

THOTHORSES.

BACIAEWC. ΘΘΘOPCOT. *Caput diadematum, X Caput Diocletiani, vel Maximiani laur., infra: ΗΠΦ. ΒqΦ. ΓqΦ. ΔqΦ. ζqΦ. ΗqΦ. ΘqΦ. AE. III. (Cary, Frölich, Pellerin.)*
AE. RR.

SAVROMATES IV et V.

Caryus ex Constantini Porphyrogeniti libro de administrando imperio tres sub Diocletiano Bosporanos principes eruit,

Rhescuporidem, ejusque filium Sauromatem, et nepotem Sauromatem. Sed hactenus eorum numos nacti non sumus.

RHESCVPORIS V.

BACIAEWC. PH . . . *Caput diadematum, juxta tridens. X Caput Constantini M. laureatum infra ΓIX. AE. III. (Mus. Caes.)*

BACIAETC. PHCKOTΠOΠIC. *Caput diadematum, juxta tridens. X Caput Constantini M., infra ϚIX. HIX. KX. AKX. BKX. ΓKX. ΔKX. AE. III. (Cary, Pellerin Rois. p. 38.)*

SAVROMATES VI.

Hunc quoque ex Constantino Porphyrogenito eruit Caryus, sed et hunc certis suis numis dellitutum,

* * *

De aerae Bosporanae et Ponticae exordio.

Verum aerae Bosporanae et Ponticae exordium diu eruditos varias in sententias distraxit, quas, ne vetera, et jam inutilia recoquam, videre potes in commentariis Frölichii, et Caryi. Eruditi hi Ilviri exordium istud explicare aggressi editis anno 1752. suis lucubrationibus, quin alteri de alterius proposito constaret, in eo ambo consensere, epocham Bosporanam ducendam ab autumno V. C. 457 Sententiam suam stabilivere consensu numorum plurium, qui Vaillantio aliisque ignoti fuere, et quorum deni-

p) Subplem. ad Vaill. p. 160.

que iudicio exordium istud revocari amplius in dubium non potest. Numi post horum conatus detecti tantum abest, ut oraculi veritatem elevent, ut eam etiam praeclare confirment.

Exordium istud ab anno V. C. 457. invictae stabilit annus ΠΙΤ. 413., qui idem est in numo pridem cognito Sauromatae II. cum capite Hadriani, et idem in numo ejusdem Sauromatae II. cum capite Trajani recens reperto a Pellerinio ^{q)}. Ex utriusque hujus numi testimonio liquet, annum Bosporanum 413. fuisse eum ipsum, quo mortuus est Trajanus, et successit Hadrianus. Factum istud circa medium Augustum V. C. 870. P. X. 117. Ab hoc si auferamus annos 413., remanebit pro aerae exordio annus V. C. 457. Finge, epocham incipere ab anno 456. Additus huic annus Bosporanus 413. effluxisset in autumno V. C. 869. At Hadrianus nonnisi anno sequente inde ab Augusto imperare coepit. Finge iterum initium epochae ab anno 458. Additus annus numi 413. coepisset in autumno 870. Verum Trajanus jam praecedente Augusto diem obivit. Eodem modo ex anno ΘΠΤ., qui est in numo Commodi, et Sauromatae III.; probatur, aerae incipere non potuisse V. C. 458.; nam tum annus ΘΠΤ. coepisset in autumno V. C. 946., at Commodus die ultimo Decembris V. C. 945. caesus jam est.

Iidem viri praestantes Caryus et Frölichius in eo etiam conspiravere, quod verisimile iis visum, eandem esse aerae Bosporanam cum Pontica, seu ea, quam reges Ponti Mithridates V. et VI. numis suis inscripsere. Vaillantius initium aerae Ponticae deduxit ab anno V. C. 448., quam sententiam praeclare refutatam vide apud Caryum ^{r)}. Istud certum, easdem difficultates non occurrere in ea sententia, quae utrique aerae idem exordium, nempe ab anno V. C. 457, constituit. Horum virorum iudicio si stare lubet, quaeri rursus potest, utrum Bosporani a Ponto, an Pontici a Bosporo aerae sint mutuati? Verisimilius censet Caryus ^{s)}, a Mithridate VI. Ponti rege in Bosporum recens acquisitum aerae Ponticam illatam, et a magno hoc rege ibi stabilitam a successoribus retentam fuisse. Quae fuerit causa constitutae in Ponto V. C. 457. epochae, deficientibus ejus aetatis monumentis non constat. Varia conjecerunt Frölichius et Caryus, quin tamen ipsi suis sibi conjecturis satisfacerent.

Praeter communem hanc utrique regno epocham alia comparet in numis Pythodoridos ducta verisimiliter ab V. C. 707., ut in ejus reginae moneta diximus. Asander et Polemo II. regni annos in numis suis signavere.

q) Suppl. III. p. 1.

r) Pag. 18.

s) Pag. 16.

PAPHLAGONIA.

Quae de Paphlagoniae numis in genere dici possunt, jam praecepta sunt supra in prolegomenis ad numos Ponti.

ABONI TICHOS, quod et IONOPOLIS.

Maritima, *σμίκρα πόλις* Arriano¹⁾, et Stephano, et Straboni *πολιχίον*, celebris tamen evasit aetate Antonini, et M. Aurelii fraude Alexandri impolloris, quem Lucianus opere singulari, cui titulus. *Pseudomantis*, perstringit, qui opeserpentis cicuris, quem impune manibus tractavit, cuique *Glyconis* nomen indidit, novum sese Aesculapium ferebat, conslituto etiam hac in urbe oraculo, ad quod Paphlagonēs, gentesque finitimae ingente numero confluxere, ipsis etiam Romanis fraudi involutis:

Autonomus.

Caput Jovis. X ABΩNOT. TEIXOT. Aquila expansis alis, in area monogramma. AE. III. (Wise mus. Bodl. p. 257. num. 1.)

Non satis haec rarissimi numi epigraphe conspirat cum tellimonio scriptorum, qui oppidum hoc constanter dixere *Ἀβωνίτιχος*, *Aboni moenia*, unde gignendiculus esse non potest TEIXOT, sed TELXEOΣ, vel contracte TEIXOTΣ, quem posterioremodum revera forte habuerit numus, sed litera postrema aevo extrita. Apparet ex forma literarum, aliis

que caulis, cimelium illud antiquitate multum anteire imperatorios, de quibus continuo.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Hujus oppidi exstant nomine *Aboniticheos* et *Ionopoleos*. Praecedant illi vetustioris nominis.

Aboni ticheos nomine exstant cum capite Antonini, et M. Aurelii.

Epigraphe ABΩNOTEIXEITΩN.

Typus: *Serpens in spiras erectus capite humano, infra quem in nonnullis scriptum: ΓΑΤΚΩN.*

Numos hos prolixè illustravit Spanheimius²⁾. Goltzius, et Sponius³⁾ in suis pro ΓΑΤΚΩN legerunt ΓΛΑΤΚΩN, quod est contra fidem numorum aliorum rite inspectorum, contra fidem Luciani mox laudati, contra fidem metri, quod idem Lucianus conservavit:

Εἴμ ΓΑΤΚΩN, τρίτον ἄμα Διός, φάος ἀνδρωποισι.

Sum GLYCON, *tertia soboles Jovis, lumen mortalibus*. Compositum illud erat ab Alexandro in Glyconis serpentis sui gratiam, ut attonito populo fidem faceret. Persona capitis humani serpenti addita apposite ad tellimonium Luciani, qui illud e pictis linteis confectum fuisse ab impostore narrat. Quando coeperint hae praestigiae, et quamdiu duraverint, idem non edixit. Sed satis appa-

1) In periplo.

2) Tom. I. p. 213.

3) Recherch. p. 496.

ret ex his numis, eas jam coepisse sub Antonino, et sub ipsum L. Verum, cuius numum nomine *Ionopolis* mox producam, continuatas. Si fides Harduino adferenti, in numo Antonini musei Foucault legi

Epochae annum: ET.PA., et praeterea de hujus exordio certum quid definiri possit, tempus propius teneremus. At numus hic nemini alteri conspectus fuit, atque ut exflaret, annus numi PA. per omnes Antonini annos vagatur. Interea Harduini periculo sigatur aera ad V. C. 803.

AE. RRR.

Ionopoleos nomine. Addit Lucianus in eodem opere ^{y)}, ausum Alexandrum pollulare ab imperatore, ut Abonitichos deinceps *Ionopolis* appellaretur. Et illud illum impetrasse, docet numus musei regii cum capite L. Veri:

ΙΟΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΓΑΤΚΩΝ. *Serpens cum capite humano inter spiras adsurgens.* (Patin, Vaillant.)

Et quod magis mirum, etiam comperita fraude mansit tamen deinceps *Ionopolis* nomen. Sic Marcianus Heracleota ^{z)} εἰς πόλιν Ἀβωνος τεῖχος, τὴν νῦν Ἰονοπόλιν λεγομένην, in urbem *Abonitichos*, nunc dictum *Ionopolin*, quod et testantur aevi posterioris monumenta, ut in *Novella XXIX.* tit. 3.

Subjicit continuo Lucianus: ejusdem Alexandri jussu νομισμα καινον ἐγκτεχασαγμενον, τῇ μὲν τῷ Γλυκωνος, κατὰ θάτερα δὲ, Ἀλεξάνδρου, σχήματα δὲ τῷ παππῷ Ἀσκληπίου

καὶ τὴν ἀρπὴν ἔχειν τὴν πατρομητορὸς τῷ Περσεὺς ἔχοντος, numum novi generis signatum, hinc *Glyconis* imagine, inde vero *Alexandri*, coronam avi *Aesculapii*, et harpen illam proavi materni *Perseus* gestantis, nimirum ut supra dixerat, processit in publicum ἀρπὴν ἔχων κατὰ τὸν Περσεὺς, ἀφ' ἧς ἑαυτὸν ἐγενεαλογεῖ μητροδέν, harpen praeferens instar *Persei*, ad quem per matrem genus suum vocavit. At hujus generis numus nondum visus. AE. RRR.

AMASTRIS.

Ab Amastrie, Oxyathrae fratris Darii filia, cujus numos post Heracleam Bithyniae recensuimus, nomen traxit, cum antea teste Plinio *Sesamum* vocaretur. Stephanus fuisse eandem cum vetere *Cromna* perperam adseruit.

Autonomi.

Horum vetustiores Ponticos habent typos.

Caput Palladis Ξ AMAΣΤΡΕ. *Perseus stat Medusae caede occupatus.* AE. I. (Pellerin.)

Caput juvenile-galeatum. Ξ AMAΣΤΡΕ. *Phaetru.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Jovis. Ξ AMAΣΤΡΕ. *Aquila insists fulmini.* AE. II. (Pellerin.)

Aegis Palladis inserto Medusae capite. Ξ AMAΣΤΡΕ. *Victoria gradiens palmam super humero effert.* AE. II. (Haym.)

De his typis vide, quae notavimus in prolegomenis ad numos Ponti.

y) Sub fin.

z) Sub fin. Peripli.

Caput muliebre turritum. Ξ ΑΜΑΣ-
ΤΡΕΩΣ. ΓΜ. *Thyrus, omnia intra co-*
ronam. AE. III. (Haym. T. II. p. 172.)

Dubium non videtur, literas ΓΜ. in-
dicare annum epochae. At quae ista?
Ejus principium Haymius nimium sedu-
lus conjectura sane infirma ab anno V.
C. 473. opinatur posse deduci. Verum
ex numo unico, eoque autonomo fru-
stra in ejus exordium inquirimus.

Caput muliebre galeatum laureatum et
stella insignitum. Ξ ΑΜΑΚΤΡΕΩΝ. *Jup-*
piter sedens d. aquilam, s. hastam. AR. I.

Illustris cum volumine, tum metallo.
Eum Cl. abbas Sestinus vulgavit ex
musco Ainslieano. (Lettere T. IV. p. 101.)

Autonomi recentiores, et ex Augusto-
rum aevo.

ΑΜΑΚΤΡΕΩΝ. *Caput muliebre velatum*
turritum. Ξ ΟΕΒΑΚΤΗ. *Victoria stans*
AE. II. (Pellerin.)

En honorificum *Sebastes* titulum huic
urbi datum. Paucae sunt urbes, quae
istud honoris nomen in moneta jactant,
etsi fuerint non paucae, quae *Sebastes*
nomen abolito vetere sumperunt.

ΖΕΤC. ΚΤΡΑΘΗΓΟC. *Caput Jovis.*
(Pellerin.)

In solis forte Amastris numis Juppi-
ter Στρατηγος, *imperatoris*, aut *exerci-*
tus ducis nomine occurrit. Idem et in
imperatoriiis redit.

ΟΜΗΡΟC. *Caput Homeri diadematum.*
Vol. II.

Ξ ΑΜΑΚΤΡΕΩΝ. ΜΕΛΗC. *Fluvius*
Meles decumbens d. lyram. AE. II. (Pa-
tin Num. Imp. p. 2.)

Eadem adversa. Ξ ΑΜΑΚΤΡΕΩΝ. *Ca-*
put muliebre velatum turritum. AE. III.
(Hunter.)

Eadem adversa. Ξ ΑΜΑΚΤΡΕΩΝ.
Victoria gradiens. AE. III. (Mus. Caes.)

Vulgo notum, Homerum propter Me-
letem Smyrnae fluvium natum. Verum
ardua quaestio, cur is in Amastrio-
rum monetam vocatus sit. Patinus aenig-
ma facile expedit adserendo, certum
esse, fuisse Amastrin Smyrnaeorum co-
loniam, sed auctorem non citat, etsi
verisimile omnino sit, vetus Sesamus,
ut plerasque Ponti urbes, colonis Ioni-
bus constituisse. Cum vero hi Homerum
apud senatum gloriarentur, horum etiam
coloni Amastris constituti domesticum
istud suum decus ostentaverint in numis.
Vide Homerum etiam in imperatoriis.

AE. RR.

Imperatorii.

Exstant copiosi a Domitia usque ad
Gordianum.

Epigraphe: ΑΜΑΚΤΡΕΩΝ.

Typi variorum deorum, heroumque
effigies additis nominibus offerunt, lic:

ΖΕΤC. ΚΤΡΑΘΗΓΟC. *Juppiter stans*
d. hastam, pro pedibus aquila, Antoni-
ni. (Mus. Caes.) Vide autonomos.

ΗΡΑ. *Juno stans socio pavone*, Anto-
nini, et Faustinae sen. (Vaill.)

ΗΡΑ. ΖΕΤC. ΚΤΡΑΘΗΓΟC. *Juno et*
Juppiter Strategus hastati stantes, Anto-
nini. (Mus. Caes.)

ΑΣΚΑΝΗΠΙΟC. vel: ΤΡΕΙΑ. *Aescula-*
C c c

pūs, vel *Hygia stantes*, Antonini, Faustinae jun. (Vaill.)

OMHPOC. *Caput Homeri*, M. Aurelii. (Vaill.) Vide autonomos.

M. ATPHAION. KAICAPA. M. Aurelius *eques*, Antonini. (Vaill.)

IOTAIAN. MAICAN. CEBAC. *Pro-tome Maesae jub Cereris specie d. spicas, f. papaver praetendentis*. Ξ AMACTPIANQN. *Juppiter et Juno hastati stantes intra zodiacum*. AE. I. (Haym. T. II. p. 346).

* * *

Metropolis. AMACTPIANQN. MH-TPOΠOΛEITQN, in numo Trajani, et Plotinae. (Muf. Caes.) Plotinae numum cum hoc titulo jam vulgavit Patinus, sed videtur suspectus habitus Vaillantio et Pellerinio, nam neuter Amastrien inter urbes metropoles nominavit.

Concordia notatur in numo Antonini: AMICOC. AMACTPIC. *Duae Amazones turritae stantes jungunt dexterarum media inter has ara*. (Vaill.) Videntur ergo Amastriani binas agnovisse urbis suae auctores, unam historicam, nempe Amastrien reginam, alteram mythologicam, nempe Amazonem exemplo multarum aliarum Asiae minoris urbium. Refert Stephanus, Amastrien nomen abstulisse ab Amazone cognomine, idque ex testimonio Demosthenis. At hic intellexit haud dubie, Sesamum, quod fuit vetus Amastrios nomen, ab Amazone fuisse conditam. Harduinus etiam ex inscripto OMHPOC. et MEΔHC. concordiam cum Smyrnaeis capit, sed utriusque nominis in Amastrianorum mone-

tam vocati causam magis probabilem in autonomis dedi.

Magistratus in unico numo: EΠI. AC. KAHΠIΔOT. (Vaill.)

Situs ad Parthenium fl. ΠΑΡΘΕΝΙOC. *Fluvius decumbens*, M. Aurelii. (Vaill.)

De epocha dubia, et nomine Sebastae egi in autonomis. AE. C.

GROMNA.

Maritima prope Amastrien, cui et incolae suppeditavit, regina Amastrie ex vicinis oppidis colonos in novam suam urbem evocante.

Autonomi.

Caput Jovis. Ξ KPOMNNA. *Caput muliebri cinctum corona eminentiore*. AR. (Pembrok, Pellerin, Hunter.) AE. RRR.

CYTORVS.

Autonomos aeneos maritimae hujus urbis unus prodidit Goltzius: KTTO-PIQN. (in Insul. tab. II.)

GERMANICOPOLIS.

Imperatorii cum urbis hujus nomine signati complures, sed in familia Severi tantum. Cum plures fuerint per Asiam minorem Germanicopoles, una haec nostra, olim dicta *Gangra*, sed quae in gratiam Claudii nomen mutaverit, ut conjectat Belleyus, altera in Bithynia, tertia in Isauria, huic postremae Vaillantius numos hoc nomine inscriptos est largitus. Sed Belleyus dissertatione sin-

gulari eos Paphlagoniae vindicavit *) his motus argumentis, I. quod in numo regio et Arigoniano scribatur: ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΕΣΤΙΑ. ΘΕΩΝ. ΠΑ. quas postremas literas legit ΠΑφλαγονίας. At in numo Arigonii cum capite Severi mira est haec epigraphē: ΑΡΧΠΑΦΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙΣΕΣΤΙΑ. ΘΕΩΝ., in qua difficile sane est decidere, an το ΑΡΧ. notet ΑΡΧοντα, an ΑΡΧιερα, an ΠΑΦ. sit hujus ipsius magistratus nomen, ut ordo postulat, an ΠΑΦλαγονίας indicet. Sed neque lubet immorari, quia parum fideles novimus Arigonii iconismos. II. Argumentum capit ex annis epochae, de qua infra. Harduinus in numo musei regii legit: ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΕΛΓ. Quare eum Germanicopoli Bithyniae vindicat, quae teste Plinio antea *Helgas* dicta fuit. At singularem hunc numum alibi laudatum non video, et forte deceptus est legendo ΕΛΓ. pro anno epochae CΔΙ., qui revera in aliquibus hujus urbis numis exstat.

Epigraphē: ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. vel ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ., cui plerumque additur: ΕΣΤΙΑ. vel ΕΣΤΙΑΣ. Θ. vel plene ΘΕΩΝ. Censet Belleyus, eam sic vocatam propter plura templa urbis moenibus inclusa. Atque hoc sensu video a Virgilio Trojam item vocari *deorum domum* b): *O patria! o divum domus Ilium!*

Typi varias offerunt deorum effigies. At singularem aversam habet numus

Domnae, quem olim edidi ex museo Com. Fefetics c).

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Ε . . . ΕΤ. CΔΙ. *Figura fluvii barbata decumbens d. Palladium, f. arundinem, infra ΞΑΝΘΟΣ. ΑΕ. I.*

Xanthus ad Trojam fluxit, ergo hoc typo et hac epigraphē Germanicopolis nostrae situs indicari non potest. Neque potest hoc Xantho intelligi fluvius Paphlagoniae fors neglectus a geographis ob ignobilitatem, nam quod Palladium d. tenet, istud Trojae Xanthum manifesto arguit. Videntur ergo Germanicopolitae, ut pluribus ibi verisimile dixi, Xanthum, qui a veteribus passim deus habitus est, suo quoque larario, tanquam *εσις θεων* intulisse, aut fuere coloni ex Troade profecti, et Xanthum eadem ratione signavere in moneta, qua Amasiriani Meletem, ut in his diximus.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. *Taurus gradiens*, in numo Domnae musei M. Duois, quem ibidem edidi.

Forte unicus hic numus est, qui quadam veri specie Germanicopoli Bithyniae tribui possit; nam abest epochae annus et *Εστια θεων*, et secundum Plinium haec urbs dicebatur *Boos coete*, id est: *bovis stabulum*.

Epocham nonnulli inscribere praefixe

a) B. L. T. XXX. p. 324.

b) Aen. II. 241.

c) Num. vet. p. 170.

ET. Annos varios quatuor reperit Belleyus: C. CIA. CIA. CIE. At in binis, quos edidit, annus scribitur hac lege: ET. CAI. Belleyus ducendam aeram putat ab anno V. C. 747. exemplo Amasiae Ponti, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae, cujus causam supra in Amasia exposui.

AE. RR.

IONOPOLIS.

Vide supra in *Aboni tichos*.

MASTIA.

In Paphlagoniae urbibus memoratur Plinio *Mastyia Milestorum*, qui locus in mendo cubare visus est Harduino, aliisque, quod ejus urbis aliorum nemo meminit. At Pellerinius *autonomum* citat ⁴⁾, qui exstat in cimeliis curiae Lugdunensis Galliae, in cujus averfa: ΕΠΙΓΑΙΟΥΤ. ΠΑΠΕΙΡΙΟΥΤ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. ΡΩΜΗ. *Roma sedens*, qui typus est etiam in numo Amisi, obvius autem in moneta urbium Bithyniae. Constat vero, Bithyniam, tum Ponti et Paphlagoniae partem exēunte rei Romanae saeculo VII. unam provinciam effecisse, ut late disputabitur in prolegomenis ad numos Bithyniae. Urbis epigraphen Pellerinius ait esse *Mastyia*, sed qualis reipsa in numo sit, non prodit. Vindicatur igitur Paphlagoniae sua Mastia, corrigendumque Plinii *Mastyia*. Tabulae *Mastrum* videtur idem esse cum Mastia.

AE. RRR.

NEOCLAVDIOPOLIS.

Ptolemaeus vetus et novum urbis nomen conjungit: *Ἀνδραπα, ἡ καὶ Νεοκλαυδιόπολις*.

Imperatorium M. Aurelii nuper divulgavit Sestinus: (Lettere T. IV. p. 101.) ΝΕΟΚΛΑΤΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Ara cum serpente adsurgente*. Sed jam olim numum Severi edidit Belleyus ex museo de Cotte ^{e)}, in cujus averfa (urbis epigraphen dissimulat) *aquila coronam rostro stringens super ara inter duo signa militaria addito epochae anno CΘ*. Numum hunc esse unicum hactenus cognitum censet Belleyus.

At Tristanus numum Caracallae edidit typo *serpentis arae insidentis*. Epigraphē in numi ambitu exteriore: ΚΛΑΤΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, in interiore: ΝΕΟ ^{f)}. Dubium hic est, an το ΝΕΟ. praecedere debeat urbis nomen; an sequi. In priorē sententia fuit Tristanus, numumque propterea Neoclaudiopoli tribuit. In altera Harduinus, et cum το ΝΕΟ. legeret ΝΕΟΚΟΡΩΝ, numum Claudiopoli Bithyniae transtulit ^{g)}. Quod Harduinī opinionem videtur refellere, est, non tam, quod scribendum fuerat ΝΕΩ. ad indicandum ΝΕΩΚΟΡΩΝ, (nam passim in numis Cyzicenis et Pergamenis legas ΝΕΟΚΟΡΩΝ pro ΝΕΩΚΟΡΩΝ.) quam quod Caracallae aetate, cujus caput offert numus, ac jam multo ante haec Bithyniae urbs non amplius Claudiopoli, sed veterē Bithynii nomine monetam suam inscripsit, ut infra videbimus, neque ex numis, saltem certis, constet, hanc urbem,

d) Suppl. II. p. 24.

e) B. L. T. XXX. p. 334.

f) Comment. hist. T. II. p. 214.

g) Num. ill. p. 83.

utrovis nomine numos suos inscripserit, neocoratus honore gavissam. Claudiopolis Isauriae, et alterius praetensae in Lycaonia nullos esse numos, probabimus in numis Claudiopolis Bithyniae. Ex quo sequitur, numum hunc potius esse Neoclaudiopolis, si modo rite est lecta epigraphe; nam in hac rei numismaticae luce diffidere Tristano licet insigniter quidem erudito, sed nondum his subsidiis instructo. Eodem loco alium Severi citat Harduinus similem Tristani numo, addito ET. C⁵. Hic si unquam exstitit, haud dubie est Neoclaudiopoleos; nam exactus hic annus ad epocham hujus urbis, quam mox statuemus, incidit in ipsum Severi imperium. Claudiopolis Bithyniae aliud secuta est aerae exordium.

Epocha, quantum ex unico certo hujus urbis numo, et unico anno CΘ. colligere licet, coepit sub autumnum V. C. 747. exemplo Amasiae et Germanicopolis, ut definivit Belleyus, et exposui supra in Amasia Ponti.

AE. RRRR.

POMPEIOPOLIS.

Mediterranea Gangram inter et Sinopen secundum tabulam Peutingeri., Harduinus hoc nomine latere veterem Amisum putat, quae testante Plinio dicta fuit Pompejopolis una cum adjuncta Eupatoria a Mithridate condita ^{b)}. At Amisus, cujus copiosos habemus imperatores, nunquam vetus suum nomen obli-

teravit, et haud scio, an unquam Paphlagoniae contributa fuerit, in qua nostram Pompejopolin sitam ipsi numi eloquuntur.

Imperatorii.

M. Aurelii et uxoris apud unum hactenus Vaillantium.

Epigraphe ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙΣ. addito ΜΗΤΡ. vel ΜΗΤΡΟ. ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑΣ, atque his titulis hujus sese urbis numi satis a numis Pompejopolis Ciliciae discernunt, quae insuper epocham inscripsit, qua caret nostra. A quo tempore metropolis dici coeperit, tuto adfirmari nequit.

Typi sunt obvii.

AE. RRR.

SESANVS.

Urbs Paphlagoniae jam memorata Homero ¹⁾. Fuit vicina Amastris, aut ipsa Amastris mutato nomine. Vide Cellarium.

Caput barbatum laur. χ ΣΗΣΑ. *Caput muliebre.* AE. III.

Praeter hunc nullus alius urbis hujus numus cognitus, quem nuper Sestinus ex insigni museo Ainslieano vulgavit.

AE. RRRR.

SINOPE.

Hujus tractus urbium clarissima, Milesiorum colonia, ²⁾ V. C. 572. a Pharnace I. capta Ponti regum sedes fuit. Expugnata a Lucullo coloniam Romanam recepit serius, ut dicitur.

b) L. VI. §. 2.

i) In Catal. v. 360.

Autonomi:

ΦΑΕΙΑ. (retrograde) *Bos cornupeta*.
 Ξ ΣΙΝΩ. *Rota intra quadratum incusum*
 AR. II. (Sestini Lettere tab. IV. n. 23.)

Caput muliebre. Ξ ΣΙΝΩ. *Aquila pifcem depascens, in area: KPH.—ΔΙΟΝΤΣ.—EK. etc.* AR. II. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

* * *

Caput muliebre cinctum corona eminentiore. Ξ ΣΙΝΩ. *Aquila adversa explicatis alis*. AR. III. (Pembrock. Pellerin.)

Exstant argentei non pauci huic non multum ab similes, nisi quod in averfa parte pro aquila est noctua simili cultu, nimirum adversa explicatis alis, et juxta pro ΣΙΝΩ. legitur HE. infra ΠΕΙΡΑ. (Pembrock P. II. tab. 11.) vel. ΑΙΠΤ. infra ΠΕΙΡΑ. vel: ΣΗΛ (retrograde) infra ΠΕΙ - - (Hunter tab. 41. n. 22. 23.) In aliis averfae epigraphen facit ΜΝΑΣ. (Mus. Caes.) vel. KTH. (Pellerin) ΣΩΧΑ. (Dutens Explic. de quelq. méd. p. 51.) ΔΙΑΝ. vel ΟΝΖΙΚΟΤ. (Sestini Lettere p. 91.) Habent hi nummi remotae vetustatis indicia omnia. Pellerinius suum cum KTH. tribuit *Ctemenis* Thessaliae, quod vix cuiquam probabitur. Cl. Dutens suum cum ΣΩΧΑ. ad hanc Sinopen vocat, quia, ut dixi, cum praesente certo Sinopenfi similis fere est naturae. (l. c.) In simili musei Caesarei, et apud Pellerinium legitur ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. Eum Pellerinius Athe-

nis in honorem Demetrii Poliortetae cufum est suspicatus, (l. c.) quod quidem aegre persuaserit. Cl. Combius eos, quos supra ex Hunteriano citavi, propter adscriptum ΠΕΙΡΑ. Petrae Achaiae tribuit, hoc quoque iudicio fallace, nam satis constat, id genus numos in ora Ponti Euxini reperiri. Denique Abbas Sestinus, cum in ΠΕΙΡΑ quoque urbis nomen videret, eos Amiso Ponti tribuendos censet, de qua Strabo^k: eam a Milesiis fuisse aedificatam, ab Atheniensibus subinde colonis frequentatam, vocatamque ab his Piraeum. Fuerit causa appellationis portus patrius Piraeus. Iudicium istud satis videtur probabile, suffragante etiam typo noctuae, ac tum certum etiam, oppidanos abjecto Piraei nomine subinde vetus Amisi revocasse. At vero si ob dictam causam numi ΠΕΙΡΑ Amisum pertinebunt, quosum ablegabimus eos, qui pro ΠΕΙΡΑ habent ΜΝΑΣ. vel ΣΩΧΑ vel aliud? An et hos dabimus Amiso? sed cur? Res valde incerta.

* * *

Caput Persei herois tectum galea alata et incurva. Ξ ΣΙΝΩΠ. *Harpa super cippo*. AE. III. (Mus. Caes.)

Illustris hic numus, etsi mole, fabrica, metallo ignobilis liberalem mihi olim materiem ad stabiliendum in Ponto Persei cultum obtulit^l, de quo argumento vide etiam prolegomena ad numos Ponticos.

k) L. XII. p. m. 823.

l) Num. vet. p. 172.

Caput Palladis. Ξ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Perseus stans Medusae caede occupatus.* AE. I. (Hunter.)

Caput Jovis. Ξ ΣΙΝΩΠΗ. *Aquila infestens fulmini.* AE. II. III. (Hunter, Mus. Caes.)

Aegis Palladis inferto Medusae capite. Ξ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Victoria gradiens palma super humerum elata.* AE. II. (Mus. Caes.)

Caput juvenile galeatum. Ξ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Phaetra.* AE. II. (Theupoli. Hunter.)

Caput juvenile nudum. Ξ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Cornucopiae inter duos pileos Dioscuro- rum.* AE. III. (Pellerin.)

Protome Cupidinis alata. Ξ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Phaetra et arcus.* AE. III. (Pellerin.)

De typis his Ponticis vide, quae praecipimus in prolegomenis ad numos Ponti. AR. RR. AE. R.

*Colonia a I. Caesare deducta non infrequenter signavit numos etiam cum capite conditoris, sed eo jam vita functo, causa nimirum benevolentiae, porrigunturque numi cum imperantium capite usque in Gallieni tempora. Cl. Belleyus Sinopes coloniae numos omnes collegit, et eruditus praeceptis illustravit ^{m)}, cujus laboris partem jam occupavit Frölichius in *Appendiculis II. novis* anno 1744. in 8vo editis, subinde anno 1762. a Khellio in 4to recensis. Multa etiam de Sinopes numis praeclare disseruit Abbas Fontenu ⁿ⁾. Ex his, quae cum*

primis ad plenam numorum coloniae Sinopes intelligentiam pertinent, excerptam, correctis, quae ab his peccata videbantur.

Epigraphe: Colonia Iulia Caesarea Felix Sinope, vel plenius SIN. SINOPE. SINOPE. mixtis nonnunquam barbaris litteris Graecis CINO. CINOPE., ipso etiam in multis opere perquam barbaro. Dicitur Iulia et Caesarea, quod posterius rarius occurrit, a I. Caesare coloniae auctore. In nonnullis additur A. vel AV., quod AVreliam aliqui interpretati sunt, cum AVgustam notet; nam dictum AV. jam occurrit ante Aurelios in numo Aelii. Inde a Maximino plerumque scribitur: C. R. L. F. S., ubi *ro* R. notat Romana.

Magistratus IIVir, sed cujus nomen exesum, notatur in unico numo Augusti, (Belley.) ut etiam EX. D. D. in solis numis Augusti et Caligulae.

Typi illustriores:

Caput Serapidis, aut is stans, adfidente nonnunquam animali tricipite; non ruro in lectisternio decumbit.

Serapidis cultus hic domesticus; nam hinc ejus signum a Ptolemaeo Alexandriam importatum, ut dicitur in prolegomenis ad numos Alexandrinos.

DioscURI stantes cum equis suis. Typus Ponticus. (Sellini Lett. T. IV. p. 101.)

Nemesis typus non infrequens. Reliqui obvii.

Epochae Sinopenfes, quoniam permul-

m) B. L. T. XXVI. p. 456.

n) B. L. T. X. Mem. p. 465.

tum ad rationes chronologicas valent, adcuratius tractandae. Harum annus aliquis numis Sinopes, sed coloniae, plerumque inscribitur hoc modo: A. vel AN. CCLV. etc. Epocha Sinopenfes usi fuere duplici, quam numi invicte stabiliunt. Eccas:

Epocha I. ab anno V. C. 684., cujus stabilitate causa fuit, quod hoc anno Lucullus Sinopen, quae Mithridati paruit, expugnavit, eamque, ut Appianus tradit, statim liberam edixit^{o)}, non vero ut Vaillantio visum, tum continuo colonia deducta est, nemine istud veterum dictante. Aliud ejus deductae tempus mox dabimus.

Epocha II. ab anno V. C. 709. Haec antea ab eruditis illigata fuit annis V. C. 705. 706. 707., et praeflo illis fuit titulus speciosus. Pharnaces Mithridatis VI. filius Romanis bello civili Caesaris et Pompeji distentis Pontum invasit, et expugnatas ejus urbes, quas inter Sinope, omni immanitate vexavit. At iis libertatem restituit Caesar dictator vieto V. C. 707. ad Zelam Pharnace, unde iis visum, novam tum a Sinopensibus coeptam aeram. At numi alii serius comperti novae hujus aerae exordium ab autumno V. C. 709. dimoveri non patiuntur, ut demonstrabimus. Non ergo victoria Caesaris de Pharnace, et impetrata altera haec libertas causa fuit instituendae alterius epochae, sed quod Sinope hoc anno, ut verisimile est, coloniam recepit, et deducente quidem I. Caesare, quod non modo titulus *Iuliae* compro-

bat, et quod eo mortuo cum ejus adhuc capite tanquam conditoris signavit monetam, sed quod satis constat, multas ab eo urbes colonis frequentatas.

Lubet a numis epochae II. ordinari, quod hanc Sinopenfes numis priorum imperatorum inscribere. Sunt omnes ex Belleyo capti, nisi cum aliter notatur.

Anni epochae II. ab anno V. C. 709.

AN. XXIII. *Caput I. Caesaris.* X *Caput Augusti.* (Mus. Caes.)

AN. XXXI. *Caput Augusti.* X *Capita Cui et Lucii Caes.* (Mus. Caes.) De hoc numo male explicato vide infra.

A. XXXVI. *Caput Augusti.* X *Capita Cui et Lucii Caes.* (Pellerin Mel. I. p. 250.) Et hic male explicatus, ut dicitur.

AN. LXXXIII. Caligulae.

AN. CII. Neronis. X Agrippinae matris. In alio: Octaviae. (Pellerin, Mus. Caes.)

AN. CIII. Neronis. X Octaviae.

AN. CXIII. Neronis. (Sestini Lettere T. IV. p. 101.) Vide de hoc numo mox infra.

CXX. Titi adhuc Caesaris.

CXLI. Nervae.

AN. CLXXVIII. Hadriani.

ANN. CLXXXII. Aelii.

AN. CCIII. M. AVR. VERO. CAES. M. Aurelii adhuc Caesaris. In alio: Faustinae jun.

AN. CCVII. Faustinae jun.

ANN. CCLII. Caracallae.

ANN. CCLV. Getae Aug.

CCLXI. Diadumeniani.

o) In Mithridatic.

Calculo subducto ex annis, qui sunt in numis Nervae et Diadumeniani, patebit, epocham non potuisse maturius anno V. C. 709. incipere, et non potuisse serius, docet annus Aelii Caes., qui praeterea confirmat, Aelium non Kal. Jan. V. C. 890. diem obivisse, quod visum aliquibus, sed iisdem Kalendis anni sequentis. Docet item annus CXIII. in numo Neronis cum epigraphe manca . . . CLAVD. AVG. GER . . . Eum Sestinius perperam Claudio tribuit; nam tum annus CXIII. neutri se epochae accommodaret. Legendum ergo: NERO. CLAVD. etc. Additus ergo annus 113 ad 709. coepit anno V. C. 821, quo anno caesus est Nero mense, ut creditur, Iunio. Praecipiente ergo hoc numo necesse aut Neronis caedem aliquanto serius patratam, aut Sinopensium annum aliquanto maturius occoepisse. Anni reliqui facile se huic calculo subiciunt, si rationem sequare, quam in describendis his numis tenui. At magnum malum intulit Frölichius, Belleyo quoque, Mazzoleno, et Pellerinio fallace suo indicio in partes tractis. Nam is, cum numum II. cum anno XXXI. promulgaret p), in averfa edixit exhiberi capita jugata M. Antonii et Cleopatrae. (Cautius in locum Cleopatrae Octaviam suffecere Belleys et Mazzolenus q). Constituto ergo Antonii capite cum non posset annum XXXI. deducere ab epocha II., seu V. C. 709., (nam tum signatus esset numus anno V. C. 739. pridem mor-

tuo Antonio) necesse fuit ad epocham I. Luculleam, seu V. C. 684. recurrere, numumque adeo V. C. 714. cufum profiteri. Serius hic lapsus suapte Frölichium advertit. Etenim in margine exemplaris, quo ipse usus est, et quod nunc penes me est, sic errorem suum correxit, ut adfereret mecum, in ejus numi averfa proponi capita Caii et Lucii, annumque XXXI. non ducendum ab anno 684. aerae vetustioris, sed ab autumno 709. aerae recentioris, ut adeo numum, de quo agimus, signari oportuerit ab autumno anni 739. biennio postea, quam uterque ab Augusto adoptaretur. Revera Khellius novum istud Frölichii praeceptum minime aspernandum ratus, cum eas Appendiculas anno 1762. novis typis restituendas curaret, illud novae huic editioni inferere non neglexit. Et vero, qui hunc Frölichii numum ob oculos habeo, adfirmare ipse possum, utrumque caput nihil habere Antonii vel Octaviae, sed esse puerilia, qualia tum Cajum et Lucium decebant.

Hoc Frölichii oraculo deceptus Pellerinius, et ipse in numo ex propositis III. cum anno XXXVI. hinc caput Augusti, inde M. Antonii et Octaviae vidit. Quo adferto coactus et ipse fuit, annum inscriptum ab epocha priore 684. ducere. At cum sic numus signatus esset ab autumno V. C. 719., quo tempore satis constat, non quidem, quod Pellerinius docet, repudiatam ab Antonio Octaviam, (nam istud contigit V. C. 722.) sed aperte ne-

p) Appendic. II. novae 1744. p. 3.

q) In num. Mus. Pis. P. II. p. 171.

glectam, effugium sibi quaerit auctor necessarium magis, quam verisimile, tum Sinopenfibus de averfo Antonii amore nihil adhuc fuisse compertum. Sed enim in hoc quoque numo capita Caii et Lucii agnosco, annumque XXXVI. perinde ab epocha 709. derivandum. Denique vixisse sub Augusto apud Sinopenfes epocham II., invicte comprobatur numus Augusti a me recens museo Caesareo illatus cum anno XXIII., qui si duceretur ab epocha I. 684., necesse esset numum signatum ab autumno V. C. 706., quod aperte repugnare, nemo est, qui non intelligat.

Anni epochae I. ab anno V. C. 684.

AN. CCXCHII. Alexandri Sev. (Mus. Caes.)

AN. CCCV. Maximini, (Mus. Caes.) et Maximi.

AN. CCCVIII. CCCX. CCCXI. Gordiani.

AN. CCCXV. CCCXVIII. Philippi sen.

AN. CCCXIX. Philippi Caes. (Mus. Caes.)

AN. CCCXXX. Gallieni (Mus. Caes.)

Per numum Gordiani cum anno

CCCVIII. et Philipporum cum anno CCCXIX. matet haec aera fixa ad annum V. C. 683. vel 684. Interim cum ex melioris notae historicis constet, Sinopen V. C. 684. a Lucullo fuisse captam, Belleyus aliique ipsum hunc annum pro aerae initio seposuere.

Ab his ergo numis docemur I., Sinopenfes, cum primum deducti sunt coloni, mox aeram novam inexistisse, eaque ob recentis beneficii memoriam continuo in numis usos, sic tamen, ut propterea non oblitterarent veterem, quam serius resuscitavere. Poterant sane uno eodemque tempore uti duplici aera, ut usi fuere Antiocheni Syriae, Ascalonitae, aliique pauci, quos constat, duplicem variam epocham in uno eodemque numo signasse. At Sinopenfes eam tantum aeri intulere, quae principe apud eos loco fuit, et videtur verisimile, utramque illos conjunxisse in actis publicis, quae utriusque notandae spatium dedere. II. Quaecunque causa fuit, praetulere serius aeram veterem, atque istud forte jam sub Elagabalo, cujus defuisset numi, certe sub Alexandro Severo.

AE. RR.

REGES PAPHLAGONIAE.

PYLAEMENES.

Habemus numos perpauca Graecos regis Pylaemenis nomine insignes. Fuit quidam Pylaemenes Paphlagonum rex jam Homero cognitus¹⁾, ex eorum ille

numero, qui Trojanis adversum Graecos auxilia misere:

Παφλαγονων δ' ἦρχετο Πυλαίμενος ἄναξ
σιων κλη.

Paphlagonibus vero praerat Pylaemo-

¹⁾ Il. B. v. 851.

nis animosum cor. Sed memorantur etiam reges Pylaemenes aetate Alexandri M., et exeuntis reip. Romanae, quos vide apud Reineccium, cui quidem verisimile visum, Paphlagonum reges omnes dictos fuisse Pylaemenes addito nonnumquam alio nomine, quod idem in Ptolemaeis Aegypti regibus factum. Sane non alia de causa ea regio videtur dicta *Py-laemenia* ¹⁾. Enimvero Nicomedes Bithyniae rex, ut haberet speciosum aliquem titulum, quo filium in Paphlagoniae regnum intruderet, eum, inquit Iustinus ²⁾, *Pylaemenem Paphlagonum regum nomine appellat, et quasi stirpi regiae reddidisset regnum, falso nomine tenet.* Idem hic Iulini Pylaemenes a Mithridate VI. dire exagitatus, et regno pulsus, restitutus deinde a Pompejo, moriens regnum Romanis legavit. Sed altior adhuc Pylaemenes ab Eutropio proditur, qui Romanis adversus Arifonicum auxilia misit.

Horum posteriorum alicui sequentes numi vindicandi.

N u m i :

Caput bovis adversum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΑΑΙΜΕΝΟΤ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΤ. *Caduceus.* AE. III. (Spon. Recherch. p. 307.)

Caput regis imberbe nudum prominente retro clava. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΑΑΙΜΕΝΟΤ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΤ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Haym Tom. II. p. m. 57.)

Conjecturas de typis, et nomine ΕΤΕΡΓΕΤΟΤ vide apud Sponium et qui integram de numo ex propositis primo dissertationem scripsit, Seb. Faeschium, quae exstat etiam in Graecis Gronovii Tomo IX. Pylaemenen Amyntae Galatiae regis F. habemus ex marmore Graeco Ancyrano, sed ad quem numi hi pertinere non possunt, cum hunc constet, regnum nunquam adivisse, ut dicitur in ejusdem Amyntae numis.

AE. RRR.

¹⁾ Plin. L. VI. §. 2.

²⁾ L. XXXVII. c. 4.

B I T H Y N I A.

PROLEGOMENA.

Bithyniae historia numismatica propter ejus numotum, ac potissimum epochae cognitionem accuratius tractanda. Eam principio reges tenuere, de quibus agetur in regum numis. Horum postremus Nicomedes IV. diem obiit V. C. 679., vel 680, aut secundum Appianum 678. ^{a)}, qui populum Romanum regni haeredem ex testamento reliquit. Coepit tum Bithynia a viro vel consulari, vel praetorio gubernari.

Primus magistratus Romanus, quem Bithyniae numi produnt, est *C. Papirius Carbo*. Sunt hi autonomi, et praeter urbis nomen inscribunt: ΓΑΙΟΤ. ΠΑΠΙΡΙΟΤ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. Typus potior: *Roma gateata sedens d. Victoriolam, s. hastam, inferne scriptum: ΡΩΜΗ*. Cum hoc magistratu sunt numi urbium *Bithynii, Nicaeae, Nicomediae, Prusae*, et extra Bithyniam *Amisi Ponti, et Mastiae Paphlagoniae*, de quibus suo loco agitur. Horum nonnullis epocha inscribitur, quae fuit Bithynica, et quidem numis Nicaeae: ΒΚΣ. ΔΚΣ., Nicomediae et Prusae ΔΚΣ. Amisus et Mastia ea abstinent, quoniam extra Bithyniam sitae, atque adeo ejus epocha ad has non pertinuit. Hunc *C. Papirium Carbonem* prae-

fuisse Bithyniae, prodidit Dio ad annum V. C. 687. Hic cum prolixè narret, magnam fuisse ea aetate (κατά τοις χρόνοις ἐκείνοις) Romanis inditam curam, ne quis largitionibus pervium se praeberet, ejus adfert exemplum luculentum: *M. Cottam* e provincia Bithynia redi- cem a *C. Carbone* repetundarum fuisse accusatum, quod adeo placuit Romanis, ut hunc, etsi tribuacicio tantum munere functum, consularibus honoribus exornaret. At vero hunc ipsum Carbonem *serius* (ὕστερον) eidem Bithyniae regendae admotum, cum nihilo moderatius se gereret, vicissim a Cottae filio fuisse injus vocatum, et reum peractum. His Dionis verbis docemur quidem, *C. Carbonem* fuisse in Bithynia, verum cum verbis vagis utatur: *ea aetate, serius*, quae plures annos possunt complecti, de anno definite non constat. Novimus, *M. Cottam* fuisse consulem V. C. 680., et anno sequente rexisse Bithyniam. (Pigh. Sigon.) Ex annis ΒΚΣ. et ΔΚΣ. apparet, Carboni saltem in biennium prorogatam provinciam.

Alter est *C. Vibius Pansa* in numis *Apameae Myrleae*, et *Nicomediae*: ΕΠΙ. ΓΑΙΟΤ. ΟΤΙΒΙΟΤ. ΠΑΝΣΑ. Inscribitur anni ΕΛΣ. ΖΑΣ. In uno Nicomediae Morellius legit ΒΑΣ., at recte con-

a) Bell. civ. L. I. c. 111.

tendit Liebeus, male lectum B pro E ^{b)}, quod confirmatur Pelleriniano ΖΑΣ. Nam verisimile non est, Pansam fuisse in eadem provincia praetorem ab anno Bithynico 232. usque 237. Pansa hic idem est, qui consul V. C. 711. una cum collega Hirtio in praelio ad Mutinam periit. Fuisse eum Bithyniae praefectum, alia monumenta non prodidere. Est apud Morellium numus ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. *Caput I. Caesaris nudum.* Ξ ΕΠΙ. ΓΑΙΟΤ. ΟΤΙ. ΒΙΟΤ. ΠΑΝΣΑ. *Victoria gradiens.* (in Fam. Vibia.) Quoniam hic numus Iulium Caesarem cum Pansa conjungit, eo antiquarii tanquam subsidio ad figendam Bithyniae epocham usi sunt. At vero nimium vaga sunt I. Caesaris tempora, ac praeterea in vulgandis similibus numis nimium video variare eruditos, nam Vailantius in suo pro ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ legit ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ, (Num. Graec. p. 1.) Gallandus ΝΙΚΑΙΕΩΝ. (Volterek Electa p. 80.)

Epocha igitur Bithynica ope paucorum horum numorum, adhibitis etiam in consilium numis tegum, definienda, expensis simul variis eruditorum iudiciis.

Harduinus eam fixit ad annum V. C. 442., qui fuit item exordium aerae Seleucidarum ^{c)}. Solus Papirii Carbonis numus cum anno ΒΚΣ. hanc sententiam evertit. Nam hic annus Bithynicus responderet anno V. C. 663., quo regibus

luis adhuc paruit Bithynia, ut argumentis aliis abstineam, quae vide apud Frölichium ^{d)}.

Spanhemio aptior visus annus V. C. 466., quem ope Syncelli statuere nititur ^{e)}. Eum sequitur Frölichius ^{f)} propter numum Nicomedis IV. cum anno ΖΣ., qui citatur in museo Theupoli, quique adeo, ut videbimus, Haymiano et Morelliano calculo repugnat. Ceterum huic exordio indicia hactenus cognita non obstant, demptis numis Vibii Pansae cum capite I. Caesaris, quos paullo altius recitavimus.

Liebeo placuit annus V. C. 473. propterea, quia quivis annus hoc posterior componi non potest cum anno Bithynico ΕΑΣ., qui est in numo Pansae ^{g)}. Nam si, ut placuit Morellio, exordium hujus epochae esset annus 476., dictus Pansae numus signatus fuisset anno V. C. 710., quo anno Tullium Cimbrum rexisset Bithyniam docet Pighius. Admisso igitur Liebei anno 473 Pansa vi annorum ΕΑΣ. ΖΑΣ. fuisset praetor Bithyniae annis V. C. 707. 708., tum 709. praetor Galliae Cisalpiniae. Notandus hic Havercampi lapsus, qui a Liebeo epochae exordium statui annum V. C. 476. contendit ^{h)}, quem tamen ipsum annum Liebeus solide impugnat statuto suo 473.

Haymius adoptavit annum V. C. 474 ⁱ⁾. Nam cum ex Justino colligeret, Nicomedem II. mortuum circa annum V. C. 660. et postremum annum in hujus numis reperiret 187., coepit ab anno V. C. 660.

b) Goth. num. p. 238. c) Chronic. vet. test. d) Animadv. in num. vet. urb. p. 72. edit. Florent. e) Tom. I. p. 515. f) l. c. et Not. elem. p. 196. g) Goth. num. p. 238. h) Fam. Morell. p. 448. i) Tom. II. p. 111. 56

annis 187. retrorsum progredi, atque ita ad annum 474. adhaesit, quem adeo in epochae exordium selegit. Verum reperit Pellerinius numum Nicomedis II. cum anno 188. Quare aut epochae exordium uno anno est anticipandum, et tum congruet cum Liebeano, aut mors Nicomedis II. serius figenda.

Morellius annum V. C. 476. maluit, quem secutus est Perizonius, ut testatur Havercampus ¹⁾. Sed annum hunc valere non posse, patebit ex iis, quae infra docebimus.

Quae in hac causa fuerit sententia Vaillantii, non satis intelligo. In suis Familiarum numis ¹⁾ praeoptavit eundem cum Morellio annum, nempe V. C. 476., saltem ut ex calculo apparet, nam typographi lapsu statuitur ibi annus 466. Alibi maluit annum V. C. 473^m).

Postremus Belleus olim annum V. C. 473. adoptavit, saltem ut ex ejus calculo colligitur. (B. L. T. XXX. p. 332. in nota). Adhaesit ergo sententiae Liebei. Serius in dissertatione singulari, qua Bithynicam hanc aeram in examen vocavit, maluit annum V. C. 472. (B. L. T. XLII. Hist. p. 44.) Argumenta, quibus causam suam probat, haec sunt. Mortuus est Nicomedes IV. anno V. C. 680. circa autumnum. Exstat in museo regio numus ejus regis cum anno ΘΣ., 209. Hic additus ad 472 coepit in autumno V. C. 680. Ergo aera Bithynica serius anno 472 collocari nequit, ne numus cum anno 209 a nobis statuatur post regis mortem signatus. Non potuisse aeram

incipere priore aliquo anno, probat anno ΕΑΣ, 435, quem supra numis C. Vibii Pansae inscriptum vidimus. Atqui constat, inquit, Pansam fuisse praetorem Bithyniae inde a dimidio anni V. C. 707. usque ad dimidium anni 708, quo exacto tempore abiit rector Galliam Cisalpinam. Ergo si annum 235 addamus ad 472, necesse erit hunc Pansae numum V. C. 707. culum profiteri, neque posse valere annum praecedentem, quia tum Pansa in Bithynia nondum fuit. Ex quo arguit denique, caput epochae sine dubio illigandum esse anno V. C. 472, illumque esse eum ipsum, quo Nicomedes I. regnum auspicatus est, dignam aerae constituendae causam.

At vero totum hoc Bellei ratiocinium evertit numus Nicomedis IV., nuper in lucem protractus a Sellinio, (Lettere T. III. p. 146), cui inscriptus est annus ΑΙΣ, 211, binis adeo annis auctor suo ΘΣ, 209. Quare hoc numo imperante epochae exordium saltem toto biennio anticipandum erit. Accedit, a viro praeclearo nonnulla tanquam certa adferri, quae tamen ut probaret, non laboravit, v. c. mortuum esse Nicomedem IV. anno V. C. 680, aliis id factum V. C. 678, vel 679 adferentibus. Item Nicomedem I. regnum adivisse V. C. 472. Sed et praeterea alia nascitur difficultas definiendi tempus, quo praetura in Bithynia obiverit Vibius Pansa, quod jam, ut patet, ex incerto adhuc aerae Bithynicae principio definiri nequit.

Ex hoc ergo Nicomedis IV. numo

k) In Fam. Morell. p. 313.

l) In Fam. Papiria p. 208.

m) Rég. Bithyn. p. 363.

cum anno 211 docemur, epochae hujus initium non posse posterius anno V. C. 469, vel 470 constitui, ac vel ideo suapte corruiere sententias Liebei, Haymii, Morellii, et Belleyi, quo vitio hactenus sola Spanhemii conjectura caret, quemadmodum exposuimus. Neque tamen vel haec hucusque secura est, et exspectanda subsidia alia, quae tot incerta, quibus Bithyniae historia laborat, e medio tollat.

Quod ad regimen politicum Romanorum in hoc tractu attinet, docent laudati Papirii numi, cujus nomen etiam numis Masiæ Paphlagoniae, et Amisi Ponti inscriptum est, Pontum et Paphlagoniae partem jam exeunte saeculo VII. urbis conditæ Bithyniae praetori fuisse attributam, fugato nempe a Pompejo Mithridate, et Pharnace filio intra Bosporum concluso. Nam circa hoc tempus, ut inscripti epochae anni comprobant, Papirius Bithyniam rexit. Altera Paphlagoniae parstium huc non pertinuit, quae proprios habuit reges. His extinctis Augustus eorum ditionem cum Amasia conjunxit, ac tum vocabatur *ἐπαρχία Ποντικῆς*, ut docet Strabo. Factum istud haud dubie anno V. C. 747., nam ab hoc anno Amasia Ponti, Germanicopolis, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae aeram suam testibus numis inchoarunt. Idem Augustus partem Ponti Polemoni I. cessit, qui ab hoc dictus est *Polemoniacus*. At Polemo II. totum eum tractum Neroni restituit, qui eum cum reliquo Ponto

conjunct V. C. 815. vel 816., ex quo memorabili eventu Ponti urbes Neocæsarea, Trapezus, et Zela epocham inchoarunt ducto principio ab anno V. C. 816. Exinde Pontum subjectum fuisse Bithyniae proconsulibus, numi affatim comprobant signati Nicomediae, in quibus ea urbs dicitur ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΒΙΘΥΝΙΑΣ. ΚΑΙ ΠΟΝΤΟΤ., atque istud circum tempora Domitiani et Trajani. Non multo post mutatos provinciae status. Nam cum ex prima Augusti divisione V. C. 727. esset provincia senatus, quam ob causam etiam legimus numis inscriptos proconsules, de quibus mox, Augustis subinde fuit attributa, ac tum vice proconsulum missi in hanc provinciam legati Augusti pro praetore marmoribus passim id docentibus. Factum istud sub Trajano, vel adhuc antea, putat Norisius ⁿ⁾, quia in marmore Gruteri ^{o)} C. Plinius legatus pro praetore consulari potestate huc a Trajano missus dicitur. Verum negat istud Spanhemius ^{p)}, cum propter alias causas, tum etiam quia teste Dione ^{q)} Bithynia ab Hadriano demum Caesaris provincia facta est. Ad marmor vero Gruteri quod attinet, ait, Plinium non ordinaria, sed extraordinaria potestate in Bithyniam ad inspiciendum civitatum statum missum. De varia hac Bithyniae et Ponti conditione lege copiose differrentem Belleyum ^{r)}.

PROCONSVLES Bithyniae primo Romae imperantis saeculo saepissime inscrip-

n) Cenot. Pis. diff. II. c. 11.

o) Pag. 291.

p) Tom. II. p. 593. seq.

q) L. LXIX.

§. 14.

r) B. L. T. XXX. p. 351.

annis 187. retrorsum progredi, atque ita ad annum 474. adhaesit, quem adeo in epochae exordium selegit. Verum reperit Pellerinius numum Nicomedis II. cum anno 188. Quare aut epochae exordium uno anno est anticipandum, et tum congruet cum Liebeano, aut mors Nicomedis II. serius figenda.

Morellius annum V. C. 476. maluit, quem secutus est Perizonius, ut testatur Havercampus ^{k)}. Sed annum hunc valere non posse, patebit ex iis, quae infra docebimus.

Quae in hac causa fuerit sententia Vaillantii, non satis intelligo. In suis Familiarum numis ^{l)} praeoptavit eundem cum Morellio annum, nempe V. C. 476., saltem ut ex calculo apparet, nam typographi lapsu statuitur ibi annus 466. Alibi maluit annum V. C. 473^m).

Postremus Belleus olim annum V. C. 473. adoptavit, saltem ut ex ejus calculo colligitur. (B. L. T. XXX. p. 332. in nota). Adhaesit ergo sententiae Liebei. Serius in dissertatione singulari, qua Bithynicam hanc aeram in examen vocavit, maluit annum V. C. 472. (B. L. T. XLII. Hist. p. 44.) Argumenta, quibus causam suam probat, haec sunt. Mortuus est Nicomedes IV. anno V. C. 680. circa autumnum. Exstat in museo regio numus ejus regis cum anno ΘΣ., 209. Hic additus ad 472 coepit in autumnio V. C. 680. Ergo aera Bithynica serius anno 472 collocari nequit, ne numus cum anno 209 a nobis statuatur post regis mortem signatus. Non potuisse aeram

incipere priore aliquo anno, probat anno ΕΛΣ, 435, quem supra numis C. Vibii Pansaе inscriptum vidimus. Atqui constat, inquit, Pansaem fuisse praetorem Bithyniae inde a dimidio anni V. C. 707. usque ad dimidium anni 708, quo exacto tempore abivit recturus Galliam Cisalpinam. Ergo si annum 235 addamus ad 472, necesse erit hunc Pansaе numum V. C. 707. cūsum profiteri, neque posse valere annum praecedentem, quia tum Pansa in Bithynia nondum fuit. Ex quo arguit denique, caput epochae sine dubio illigandum esse anno V. C. 472, illumque esse eum ipsum, quo Nicomedes I. regnum auspicatus est, dignam aerae constituendae causam.

At vero totum hoc Belleyi ratiocinium evertit numus Nicomedis IV., nuper in lucem protractus a Sestinio, (Lettere T. III. p. 146). cui inscriptus est annus ΑΙΣ. 211, binis adeo annis auctor suo ΘΣ, 209. Quare hoc numo imperante epochae exordium saltem toto biennio anticipandum erit. Accedit, a viro praeclearo nonnulla tanquam certa adferri, quae tamen ut probaret, non laboravit, v. c. mortuum esse Nicomedem IV. anno V. C. 680, aliis id factum V. C. 678, vel 679 adferentibus. Item Nicomedem I. regnum adivisse V. C. 472. Sed et praeterea alia nascitur difficultas definiendi tempus, quo praeturam in Bithynia obiverit Vibius Pansa, quod jam, ut patet, ex incerto adhuc aerae Bithynicae principio definiri nequit.

Ex hoc ergo Nicomedis IV. numo

k) In Fam. Morell. p. 313.

l) In Fam. Papiria p. 208.

m) Reg. Bithyn. p. 363.

cum anno 211 docemur, epochae hujus initium non posse posterius anno V. C. 469, vel 470 constitui, ac vel ideo sua-pte corrumpere sententias Liebei, Haymii, Morellii, et Belleyi, quo vitio hactenus sola Spanhemii conjectura caret, quemadmodum exposuimus. Neque tamen vel haec hucusque secuta est, et expectanda subsidia alia, quae tot incerta, quibus Bithyniae historia laborat, e medio tollat.

Quod ad regimen politicum Romanorum in hoc tractu attinet, docent laudati Papirii numi, cujus nomen etiam numis Mastiae Paphlagoniae, et Amisi Ponti inscriptum est, Pontum et Paphlagoniae partem jam exeunte saeculo VII. urbis conditae Bithyniae praetori fuisse attributam, fugato nempe a Pompejo Mithridate, et Pharnace filio intra Bosporum concluso. Nam circa hoc tempus, ut inscripti epochae anni comprobant, Papirius Bithyniam rexit. Altera Paphlagoniae parstium huc non pertinet, quae proprios habuit reges. His extinctis Augustus eorum ditionem cum Amasia conjunxit, ac tum vocabatur *ἐπαρχία Ποντικῆς*, ut docet Strabo. Factum illud haud dubie anno V. C. 747., nam ab hoc anno Amasia Ponti, Germanicopolis, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae aeram suam testibus numis inchoarunt. Idem Augustus partem Ponti Polemoni I. cessit, qui ab hoc dictus est *Polemoniacus*. At Polemo II. totum eum tractum Neroni restituit, qui eum cum reliquo Ponto

conjunxit V. C. 815. vel 816., ex quo memorabili eventu Ponti urbes Neocaesarea, Trapezus, et Zela epocham inchoarunt ducto principio ab anno V. C. 816. Exinde Pontum subjectum fuisse Bithyniae proconsulibus, numi affatim comprobant signati Nicomediae, in quibus ea urbs dicitur ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΒΙΘΥΝΙΑΣ. ΚΑΙ ΠΙΟΝΤΟΤ., atque istud circum tempora Domitiani et Trajani. Non multo post mutatos provinciae status. Nam cum ex prima Augusti divisione V. C. 727. esset provincia senatus, quam ob causam etiam legimus numis inscriptos proconsules, de quibus mox, Augustis subinde fuit attributa, ac tum vice proconsulum missi in hanc provinciam legati Augusti pro praetore marmoribus passim id docentibus. Factum illud sub Trajano, vel adhuc antea, putat Norisius ⁿ⁾, quia in marmore Gruteri ^{o)} C. Plinius legatus pro praetore consulari potestate huc a Trajano missus dicitur. Verum negat illud Spanhemius ^{p)}, cum propter alias causas, tum etiam quia teste Dione ^{q)} Bithynia ab Hadriano demum Caesaris provincia facta est. Ad marmor vero Gruteri quod attinet, ait, Plinium non ordinaria, sed extraordinaria potestate in Bithyniam ad inspiciendum civitatum statum missum. De varia hac Bithyniae et Ponti conditione lege copiose differentem Belleyum ^{r)}.

PROCONSVLES Bithyniae primo Romae imperantis saeculo saepissime inscrip-

n) Cenot. Pis. diff. II. c. 11.

o) Pag. 291.

p) Tom. II. p. 593. seq.

q) L. LXIX.

§. 14.

r) B. L. T. XXX. p. 351.

ti fuere numis urbium hujus provinciae. Factum illud, quamvis rarius, in aliis quoque provinciis, at quod uni Bithyniae proprium est, proconsulis nomini addidere nomen ΠΑΤΡΩΝΟΣ, *patroni*, nempe, qui proconsules fuere, eosdem et patronos suos agnovere Bithyni. Ipsum istud confirmant eximia epigrammata, quae conservavit Muratorius ¹⁾, secundum quae variae Bithyniae urbes proconsuli suo, addito ΠΑΤΡΩΝΙ ΚΑΙ ΕΤΕΡΕΓΗΙ. grati animi monumenta dedicavere. Istud vocabulum ΠΑΤΡΩΝ a principibus antiquariis aliorum fuit acceptum, et in eo latere nomen urbis Patrarum Achaiae passim creditum, quo factum, ut proconsules omnes, qui illud adjectum habent, Achaiae proconsules ex numis, quamvis et his repugnantibus, ad hanc usque aetatem haberentur. Haec clientelae professio non simplex tantummodo fuit, sed, ut continuo videbimus, iterata etiam fuit, v. g. Β. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. eo modo, quo archontes, praetores etc. suam iterasse dignitatem passim in numis conspiciamus. Abstineo pluribus, quia hoc argumentum fuisse alibi tractavi ²⁾. Tamen hoc loco in historiae subsidium omnia proconsulum nomina, ut ea sub singulis imperatoribus in numis produntur, restituta, ubi necesse est, vera lectione, recitabo.

ΕΠΙ. ΑΝΘΡΩΠΟΤ. ΘΩΠΙΟΤ.
ΦΛΑΚΚΟΤ. ΕΙΡΗΝΗ. *Pax stans d. ca-
duceum.* Ξ ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. *Caput Au-
gusti.* (Pellerin Mel. II.)

ΕΠΙ. ΑΝΘΡΩΠΟΤ. ΘΩΠΙΟΤ. *Aper-
Ξ . . . ΝΟΙΑ. ΝΙΚΟΜΗ. Caput juve-
nile diadematum turgentibus e fronte bi-
nis cornubus.* (Morelli in Fam. Thoria).

Dubium non est, autonomum hunc ab eodem Thorio procos. signatum. Havercampus, cui praecedens Pellerinianus ignotus fuit, eum L. Thorio Balbo tribuit, et quoniam in hujus denariis caput Iunonis Sispitae comparet, etiam in praesente hujus deae caput proponi credidit. Verum cum dicto capiti adscriptum sit ΟΜΟΝΟΙΑ, ex analogia ab aliis numis ducta est caput *Concordiae*, ut in praecedente ΕΙΡΗΝΗ *Pax* proponitur. Eadem manus medica admovenda Vailantii de hoc numo iudicio ³⁾. Fuisse genti Thoriae cognomen *Flacci*, ab hoc primum numo docemur.

ΕΠΙ. ΠΟΠΛΙΟΤ. ΟΤΙΤΕΛΛΙΟΤ.
ΑΝΘΡΩΠΟΤ. Μ. ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ.
in numo Germanici. (Mus. Caes. Vail-
Morelli. in Fam. Vitell.)

Fuit hic P. Vitellius patruus Vitellii Aug., cujus opera Germanicus in bello Germanico multum usus est, ejusdem etiam comes, cum in Orientem proficisceretur, effecitque eloquentia, ut Cn. Piso Germanici parricida condemnaretur. Ipse V. C. 784., tanquam qui cum Sejano collusisset, peremptus est ⁴⁾. Docet ergo hic numus, eundem hunc Vitellium rexisse Bithyniam, quo id anno, non constat. Verisimile est, quod censet Vailantius ⁵⁾, eum a bello Germanorum cum Germanica reducem destinatum in

¹⁾ Thef. infer. p. 1073. seq.
Tacit.

²⁾ In Fam. Vitell.

³⁾ Num. vet. p. 185.

⁴⁾ In Fam. Thoria.

⁵⁾ Sueton.

Bithyniam V. C. 770., cumque eodem hoc anno Germanicus de victis Germanis triumpharet, P. Vitellium pro suo in Caesarem adfectu numos in Bithynia cum ejus capite feriundos curasse, anno mox sequente sese Germanico in orientem profecto junxisse comitem.

Γ. ΚΟΗΔΙΟΣ. ΒΑΛΒΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΣ. in area monogramma, incertum, an Nicaeam, an Nicomediam notet, in numo Claudii. (Morelli. in Fam. Coel.) Sed Vaillantius legit: ΚΟΙΔΙΟΣ. (Num. Graec. p. 13).

Quis fuerit hic C. Coelius Balbus, incompertum.

Α. ΜΙΝΔΙΟΣ. ΒΑΛΒΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΣ. *Porticus, cujus epistyllo inscriptum: ΝΙΚΑΙΕΩΝ.*, in numo Claudii. (Morelli in Fam. Mind. Vaillant. Num. Graec.) In aliis Claudii et Britanniei apud utrumque: ΜΗΤΡΟ. ΝΕΙΚΟ.

Vaillantius, qui numos tres cum hujus proconsulis nomine produxit, ei praenomen A. nempe *Auli* tribuit, fors typographi lapsu. Ignotus in historia est hic L. Mindius Balbus. Similem Spanhemius post alios perperam tribuit Corinthus *).

Α. ΜΙΝΔΙΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΣ. ΠΑΤΡΩΝ. *Mulier gradiens et respiciens d. extenta*, in numo Claudii. (Morelli, et in meis Num. vet. p. 185).

Haecenus hic numus ab omnibus tributus fuit Patris Achaiae, ut ibidem docui. Incertum tamen, in qua Bithyniae urbe sit signatus, et an ad procon-

sulem L. Mindium Pollionem, de quo mox, pertineat. Conjecturam de typo eodem loco proposui.

ΕΠΙ. Α. ΜΙΝΔΙΟΤ. ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡ. *Caput Palladis*, in numo Claudii. (Morelli in Mindia, Haym. T. II. p. 230).

Vaillantius sub eodem imperatore binos dedit, sed inscriptos: ΕΠΙ. Α. ΜΙΝΔΙΟΤ. ΒΩΔΑΝΟΤ. ΑΝΘΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡ. Dubium non videtur, pro ΒΩΔΑΝΟΤ legendum ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ., quod postremum legunt accuratissimi Haymius, et Morellius. Ignotus hic etiam L. Mindius Pollio. Hi quoque numi passim tributi Patris Achaiae.

ΕΠΙ. ΦΙΡΜΟΤ. ΑΝΘΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΝΕΙΚΟ. in numo Claudii. (Vaill.)

ΕΠΙ. ΦΡ. ΠΑΣΙΔΙΗΝΟΤ. ΦΙΡΜΟΤ. ΑΝΘΠΑΤΟΤ. Β. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡ., *sequitur ΜΗΝΙΚΟ. in monogrammate, id est: Μητροπόλεως ΝΙΚΟμηδεια*, in numo Claudii. (Pellerin Mel. II. p. 26).

- - - ΠΑΣΙΔΙΗΝΟΣ. ΦΙΡΜΟΣ. ΠΑΤ - - - in medio ΑΝΘΠΑΓΟΣ. et monogramma, quod lego: ΕΝ. ΝΙΚΑια, vel ΝΙΚΟμηδεια, in numo Claudii. (Mus. Caes.)

ΚΛΑΤΔΙΟΤ. ΡΟΤΦΟΤ. ΑΝΘΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡ. *sine urbis mentione*, in numo Claudii. (Vaill.) In ejusdem Augusti numo apud Arigonium legitur, quanquam mendose, ΚΛΑΤΔΙΟΣ. ΡΟΤΦΟΣ. ΑΝΘ. ΠΑΤΡΟΣ.

2) T. I. p. 592.

ti fuere numis urbium hujus provinciae. Factum istud, quamvis rarius, in aliis quoque provinciis, at quod uni Bithyniae proprium est, proconsulis nomini addidere nomen ΠΑΤΡΩΝΟΣ, *patroni*, nempe, qui proconsules fuere, eosdem et patronos suos agnovere Bithyni. Ipsum istud confirmant eximia epigrammata, quae conservavit Muratorius ¹⁾, secundum quae variae Bithyniae urbes proconsuli suo, addito ΠΑΤΡΩΝΙ. ΚΑΙ. ΕΤΕΡΓΕΙΗΙ. grati animi monumenta dedicavere. Istud vocabulum ΠΑΤΡΩΝ a principibus antiquariis auctorum fuit acceptum, et in eo latere nomen urbis Patrarum Achaiae passim creditum, quo factum, ut proconsules omnes, qui illud adjectum habent, Achaiae proconsules ex numis, quamvis et his repugnantibus, ad hanc usque aetatem haberentur. Haec clientelae professio non simplex tantummodo fuit, sed, ut continuo videbimus, iterata etiam fuit, v. g. Β. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. eo modo, quo archontes, praetores etc. suam iterasse dignitatem passim in numis conspiciamus. Absineo pluribus, quia hoc argumentum fuisse alibi tractavi ²⁾. Tamen hoc loco in historiae subsidium omnia proconsulum nomina, ut ea sub singulis imperatoribus in numis produntur, restituta, ubi necesse est, vera lectione, recitabo.

ΕΠΙ. ΑΝΘΡΩΠΟΤ. ΘΩΠΙΟΤ. ΦΔΑΚΚΟΤ. ΕΙΡΗΝΗ. *Pax fians d. cauduceum*. Ξ ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. *Caput Augusti*. (Pellerin Mel. II.)

ΕΠΙ. ΑΝΘΡΩΠΟΤ. ΘΩΠΙΟΤ. *Aper* Ξ - - ΝΟΙΑ. ΝΙΚΟΜΗ. *Caput juvenile diadematurn turgentibus e fronte binis cornubus*. (Morelli in Fam. Thoria).

Dubium non est, autonomum hunc ab eodem Thorio procos. signatum. Havercampus, cui praecedens Pellerinianus ignotus fuit, eum L. Thorio Balbo tribuit, et quoniam in hujus denarii caput Iunonis Sispitae comparet, etiam in praesente hujus deae caput proponi credidit. Verum cum dicto capiti adscriptum sit ΟΜΟΝΟΙΑ, ex analogia ab aliis numis ducta est caput *Concordiae*, ut in praecedente ΕΙΡΗΝΗ *Pax* proponitur. Eadem manus medica admovenda Vailantius de hoc numo iudicio ³⁾. Fuisse genti Thoriae cognomen *Flacci*, ab hoc primum numo docemur.

ΕΠΙ. ΠΟΠΛΙΟΤ. ΟΤΙΤΕΛΛΙΟΤ. ΑΝΘΡΩΠΟΤ. Μ. ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. in numo Germanici. (Mus. Caes. Vaill. Morelli in Fam. Vitell.)

Fuit hic P. Vitellius patruus Vitellii Aug., cujus opera Germanicus in bello Germanico multum usus est, ejusdem etiam comes, cum in Orientem proficisceretur, effectique eloquentia, ut Cn. Piso Germanici parricida condemnaretur. Ipse V. C. 784., tanquam qui cum Sejano collusisset, peremptus est ⁴⁾. Docet ergo hic numus, eundem hunc Vitellium rexisse Bithyniam, quo id anno, non constat. Verisimile est, quod censet Vailantius ⁵⁾, eum a bello Germanorum cum Germanica reducem destinatum in

¹⁾ Thef. infer. p. 1073. seq. Tacit. ²⁾ In Fam. Vitell.

³⁾ Num. vet. p. 185.

⁴⁾ In Fam. Thoria.

⁵⁾ Sueton.

Bithyniam V. C. 770., cumque eodem hoc anno Germanicus de victis Germanis triumpharet, P. Vitellium pro suo in Caesarem adfectu numos in Bithynia cum ejus capite feriundos curasse, anno mox sequente sese Germanico in orientem profecto junxisse comitem.

Γ. ΚΟΗΔΙΟΣ. ΒΑΛΒΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΣ. in area monogramma, incertum, an Nicaeam, an Nicomediam notet, in numo Claudii. (Morelli in Fam. Coel.) Sed Vaillantius legit: ΚΟΛΔΙΟΣ. (Num. Graec. p. 13).

Quis fuerit hic C. Coelius Balbus, incertum.

Α. ΜΙΝΔΙΟΣ. ΒΑΛΒΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΣ. *Porticus, cujus epistyllo inscriptum*: ΝΙΚΑΙΕΩΝ., in numo Claudii. (Morelli in Fam. Mind. Vaillant, Num. Graec.) In aliis Claudii et Britanniei apud utrumque: ΜΗΤΡΟ. ΝΕΙΚΟ.

Vaillantius, qui numos tres cum hujus proconsulis nomine produxit, ei praenomen A. nempe *Auli* tribuit, fors typographi lapsu. Ignotus in historia est hic L. Mindius Balbus. Similem Spanhemius post alios perperam tribuit Corinθο *).

Α. ΜΙΝΔΙΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΣ. ΠΑΤΡΩΝ. *Mulier gradiens et respiciens d. extenta*, in numo Claudii. (Morelli, et in meis Num. vet. p. 185).

Haecenus hic numus ab omnibus tributus fuit Patris Achaiae, ut ibidem docui. Incertum tamen, in qua Bithyniae urbe sit signatus, et an ad procon-

sulem L. Mindium Pollionem, de quo mox, pertineat. Conjecturam de typo eodem loco proposui.

ΕΠΙ. Α. ΜΙΝΔΙΟΥ. ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΥ. ΠΑΤΡ. *Caput Palladis*, in numo Claudii. (Morelli in Mindia, Haym. T. II. p. 230).

Vaillantius sub eodem imperatore binos dedit, sed inscriptos: ΕΠΙ. Α. ΜΙΝΔΙΟΥ. ΒΩΛΑΝΟΥ. ΑΝΘΠΑΤΟΥ. ΠΑΤΡ. Dubium non videtur, pro ΒΩΛΑΝΟΥ legendum ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ, quod postremum legunt accuratissimi Haymius, et Morellius. Ignotus hic etiam L. Mindius Pollio. Hi quoque numi passim tributuri Patris Achaiae.

ΕΠΙ. ΦΙΡΜΟΥ. ΑΝΘΠΑΤΟΥ. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΝΕΙΚΟ. in numo Claudii. (Vaill.)

ΕΠΙ. ΦΡ. ΠΑΣΙΔΙΗΝΟΥ. ΦΙΡΜΟΥ. ΑΝΘΠΑΤΟΥ. Β. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡ., *sequitur* ΜΗΝΙΚΟ. in monogrammate, id est: ΜΗτροπολις ΝΙΚΟμηδεια, in numo Claudii. (Pellerin Mel. II. p. 26).

- - - ΠΑΣΙΔΙΗΝΟΣ. ΦΙΡΜΟΣ. ΠΑΤ - - - in medio ΑΝΘΠΑΓΟΣ. *et monogramma, quod lego*: ΕΝ. ΝΙΚΑια, *vel* ΝΙΚΟμηδεια, in numo Claudii. (Mus. Caes.)

ΚΛΑΤΔΙΟΥ. ΡΟΥΦΟΥ. ΑΝΘΠΑΤΟΥ. ΠΑΤΡ. *sine urbis mentione*, in numo Claudii. (Vaill.) In ejusdem Augusti numo apud Arigonium legitur, quamquam mendose, ΚΛΑΤΔΙΟΣ. ΡΟΥΦΟΣ. ΑΝΘ. ΠΑΤΡΟΣ.

2) T. I. p. 592.

Γ. ΚΑΔΙΟΣ. ΡΟΥΦΟΣ. ΑΝΘΠΑ-
ΤΟΣ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Porticus, ut in nu-*
mis Mindii Balbi, in insignibus duobus
numis, in quorum uno caput Claudii,
prae quo duae spicae, in altero caput
Messalinae cum totidem spicis, et epigra-
phe: ΜΕΣΣΑΛΕΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. ΝΕΑ.
ΗΡΑ. (Pellerin. Rec. III. p. 227).

Hunc Cadium Rufum fuisse proconsulem Bithyniae, docet Tacitus^a): *Damnatus et lege repetundarum Cadius Rufus accusantibus Bithynis, quod factum refert ad annum V. C. 802. Eundem in senatorium honorem post longum XX. annorum intervallum restitutum ab Othone, idem Tacitus narrat*^b). Numi Messalinae simillimi proponuntur a Vaillantio^c), et Morellio^d), nisi quod ab utroque pro Γ. ΚΑΔΙΟΣ, legitur ΓΕΛΛΙΟΣ, quae lectio ex utroque integerrimo Pelleriniano corrigenda est, ut Pellerinius ipse binis locis monet^e).

Μ. ΤΑΡΚΗΤΙΟΥ. ΠΡΕΣΚΟΤ.
ΑΝΘΠΑΤΟ. ΝΕΙΚ. *Ara, cui inscrip-*
tum: ΠΑΤΡΩΝΟΣ. in numo Neronis,
(Mus. Caes.)

Numi huic similes a variis sunt vulgati, sed cum haud dubie vitiiati fuerint omnes, eorum fallax lectio ingentia in rem numismaticam monstra invexit, quae prolixè olim recensui, et perstrinxi^f). Praetensius igitur *Tarquitius Pretanicus* Harduini^g), et mirabilis formula: ΕΞΕ-
στιας ΑΝΘΠΑΤΟΓΙΟΥ ΠΡΑΤΤΩΝΤΟΣ. ut est apud Vaillantium, et Morellium^h),

deinceps exulabunt, docente istud integerrimo hoc musei Caesarei numo. Huius Tarquitii meminit Tacitusⁱ): *Damnatus iisdem consulibus Tarquitius Prifcus repetundarum Bithynis interrogantibus. Id factum V. C. 814., iusta poena, ut qui VIII. ante annis Statilium Taurum Africae proconsulem intelligente Agripina postulavit atque evertit*^k). Ambiguum hactenus, sintne hi numi percussi Nicaeae, an Nicomediae.

ΕΠΙ. ΑΤΤΙΟΥ. ΑΑΚΩΝΟΣ. ΑΝΘ.
ΠΑΤΟΥ. ΝΕΙΚΑΙΕΩΝ. *Capricornus,*
cornucopiae, thyrsus super ara, cui in-
scriptum: ΝΕΡΩΝΟΣ. in numo Neronis. (Morelli in Fam. Attia, Hist. B. L. Tom. III. p. 197).

Idem hic numus laudatur a Vaillantio, sed sine mentione τς ΝΕΡΩΝΟΣ. Ex analogia numerorum Tarquitii plane persuasum mihi est, etiam in hoc pro praetensio ΝΕΡΩΝΟΣ. legendum ΠΑΤΡΩΝΟΣ. Huius Attii Laconis nullam usquam reperio mentionem.

ΕΠΙ. Μ. ΠΛΑΝΚΙΟΥ. ΟΥΑΡΟΥ.
ΑΝΘΠΑΤΟΥ. in numis Vespasiani.

Μ. Plancius Varus proconsul in plurius Bithyniae urbium numis legitur, qui omnes Vespasiani caput offerunt, suntque collecti apud Morellium in familia Plancia. Id praeterea habent pectus, quod in plerisque urbis nomen iuxta Vespasiani caput ponatur. Sunt vero ΚΛΑΤΑΙ, in averfa: *Caput multi-*
ebre. (Morelli l. c.) ΚΛΑΤΑΙΟ. Aquila

a) Ann. XII. 22. b) Hist. I. 77. c) Num. Graec. d) In Gellia. e) Rec. III. p. 277. et Mel. II. p. 27. f) Num. vet. p. 187. g) Num. urb. p. 124. h) in Fam. Tarquit. i) Ann. L. XIV. 46. k) Tacit. Ann. XII. 59.

flans. (Ibid.) Pertinent hi *Claudiopolin*, quae et *Bithynium* dicta fuit. NEKA. (sic) NEIKAEI. *typis variis*. (Morelli, Pellerin.) ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. *Ara*. (Haym T. II. p. m. 248). Videtur pertinere Prusiam ad mare. ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. *Caput Herculis*. (Sestini Lettere T. IV. p. 104). Hic Plancius Varus legitur etiam in numo Apameae Phrygiae cum capite Vespasiani.

Vaillantius hujus M. Plancii Vari numos adhuc sub Tito et Domitiano recitat, et Morellius dedit numum, cujus antica diffimulatur, inscriptum: M. ΠΛΑΝΚΙΟΥ. ΟΥΑΡΟΥ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΥ. Β. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΜΗ. ΝΙΚΟΜ. (in Fam. Planc. num. 9). sed cum videatur verisimile, in antica et Titum et Domitianum Caesaris nomine proponi, reipsa ad Vespasiani imperium pertinent.

ΕΠΙ. Μ. ΜΑΙΚΙΟΥ. ΡΟΥΦΟΥ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΥ. ΒΙΘΝΙΑ. *Genius Bithyniae flans cum gubernaculo*, in numo Vespasiani, (Morelli in Fam. Maecia, Catal. d'Ennery.) et Titi. (in eod. Catal.)

Idem Maecius Rufus memoratur in numo Domitiani, sed adhuc Caesaris, (Morelli, Catal. d'Ennery.) qui adeo sub Vespasiano item signatus est, typo *clypei cum hasta*. Eundem citat etiam Vaillantius, sed perperam legit ΜΑΡΙΟΥ. pro ΜΑΙΚΙΟΥ. (Num. Graec. p. 25). Ex his numis corrigendae Suetonii editiones, in quibus scribitur *Metius Rufus* Africae praefectus ¹⁾, quod late

probat Perizonius apud Havercampum²⁾. In Catalogo d'Ennery p. 528. laudatur numus Hadriani cum eodem M. Maecio Rufo procos., sed cui praefectio vereor, ut sit habenda fides.

ΕΠΙ. Μ. ΣΟΤΑΠΙΚΙΟΥ. ΠΡΟΚΛΟΥ. ΑΝΘΤΠΑΤ. ΝΕΙΚ. in numo Titi. (Vaill. et Morelli in Fam. Sulpic.)

Imperante Vespasiano aliquid videtur in Bithynia immutatum, et aliquamdiu saltem ΕΠΙΓΡΟΠΟΣ, *procurator*, reip. praefuisse, docente istud numo, quem mox dabimus.

Numi cum BITHYNIAE mentione.

Imperatorios tantum hujus classis habemus. Horum alii offerunt ΚΟΙΝΟΝ, seu *Commune* totius provinciae, omnes imperante Hadriano signati, alii ad politicum regimen pertinent. Entibi utrumque genus:

IMP. CAES. TRA. HADRIANO. AVG. P. P. *Caput Hadriani laur.* Χ. COM. BIT. *Templum 8 col., cujus epistyllo inscriptum: ROMSPAVG. AR. m. m.* (Vaill. Mus. Caes.)

ΑΤΤ. ΚΑΙC. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑ. CΕΒ. *Caput laur, vel nudum.* Χ. ΚΟΙΝΟΝ. ΒΕΙ. ΘΤΝΙΑC. *Templum 8 col. ΑΕ. m. m.* (Mus. Caes. et alibi).

Vide similes alios, sed cum capite *Antonin* in hujus numis.

CAΒΕΙΝΑ. CΕΒΑCΤΗ. *Caput Sabinae*

¹⁾ In Domitiano.

²⁾ Ad Morellii. fam. Maecianum.

spiciet coronatum. ☿ Eadem averfa. AE. m. m. (Mus. Farn. et Pisan.) In alio: *Caput Sabinæ solito cultu.* AE. II. (Mus. Caesl.

Alius, sed: *Templum 2. col., intra quod tria simulacra muliebria stantia.* AE. m. m. (Trifflan T. I. p. 414).

Sub unius Hadriani imperio signati sunt numi *Communis* conventus totius provinciae. Testes ergo haud dubie sunt singularis cujuspiam beneficii, quod Bithyni ab hoc Caesare abtulere. Constat, Hadrianum fuisse Bithynis causa quoque Antinoi sui in hac provincia nati. Docet praeterea Dio ⁿ⁾, eum tradita senatui Pamphylia sibi Bithyniam servasse. Cujus honori erectum videatur templum in his numis conspicuum, difficile est divinare. Buonarrotus ^{o)}, et Mazzolenus ^{p)} existimant, esse templum ipsius Hadriani honori consecratum. Verum hanc sententiam saltem quadam sui parte fallere, arguit numus I., qui docet, ROMam etiam in honoris societatem adscitam. Vaillantius in suo ad numum I. commentario docet, templum hoc esse *Romae et Augusto* dedicatum ^{q)}. Revera indulgente Octaviano etiam Nicomediae erectum fuisse templum Romae, et sibi, tradit Dio ^{r)}. Darem istud, si numi epigraphe esset ROMETAVG., qualis est in numis obviis argenteis Pergami, et aeneis Lugduni, ut creditur, signatis. Verum pro literis ET est luculentum SP non modo in numo Vaillantii, sed etiam in integerrimo musei Caesarei, quam is

difficultatem plene intactam relinquit, perinde quasi utrumque promiscue posset usurpari. Sed enim, ut has sententias evertere facile fuit, ita verisimilem literis SP dare significationem, arduum. Si tres figurae muliebres numi possetri essent integrae, aliquid forte posset erui. Trifflanus in iis tres mulieres videt, Palladem, Sabinam, et forte Pudicitiam. Absineo a conjecturis.

* * *

Numum *M. Maecii Rusti procos.* cum capite Vespasiani et addito BIOTNIA vide supra in numis proconsulium.

ΕΠΙ. Α. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΝΑΖΩΝΟΣ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ. ΒΙΘΝΙΑ. *Mulier s. gubernaculum tenens*, in numo Vespasiani (Haym. T. II. p. 247.)

Επιτροπος, procuratoris, in nullo alio certo numo vetere fit mentio, de cujus munere agemus alibi. Typus non Fortunam, ut Haymio placuit, sed genium, vel symbolum Bithyniae indicat; nam similis mulier etiam comparet in numis Hadriani inscriptis ADVENTVI. BITHYNIAE. Ex hoc numo videtur corrigenda mira epigraphe, quam ex numo Domitiani sic proponit Vaillantius ^{s)}. ΕΠΙ. ΠΡΟ. ΕΜΙΑΙΟΥ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΝΑΖΩΝΟΣ. Illud tanto magis certum, quia typum dicit esse *clypeum cum spiculo*, seu hasta, qui typus etiam est in numo Maecii Rusti proconsulis Bithyniae, ut vidimus supra. Eundem numum aliter

n) L. LXIX. §. 14. o) Oflerv. p. 22. p) Mus. Pis. p. 30. q) Num. praef. T. II. p. 128. r) L. LI. §. 26. s) Num. Graec. p. 25.

legit Harduinus, at non minus inique, et Rhodum transfert¹⁾.

ΕΠΙ. ANT. ΝΙCΩNOC. ΠΡ. CEB. ANTI. B. KI. (sic) ΠONTOT. *Diana venatrix*, in numo Fauſtinae ſen. (Haym. T. II. p. m. 284.)

Nimis mihi ſuſpecta lectio. *Niſo* nec Graecum nomen eſt, nec Romanum ſaltem cognitum facile. Deinde B ſolitarium, quo notaretur Βιθυνια, et KI. pro KAI. monetarii ſcilicet errore, quae quidem minus mihi probantur, etſi ceterum conſtet, Bithyniam et Pontum ſub uno rectore ſteſſiſſe, de quo egimus paullo altius. Ea epigraphes male lectae ſuſpicio tanto ingraveſcit magis, quod numos habemus Antonini Pii: ΕΠΙ. ANT. ΖΗΝΩNOC. ΠΡ. CEB. ANT. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤ. (Muſ. Caef. Pellerin Mel. II. p. 357.) Si conferamus geminam inſcriptionem, facile deprehendemus, eſſe unam eandemque, Haymianum vero numum minus fuiſſe integrum. Statuendo igitur, praefentem Fauſtinae ſen. numum, qui alioquin imperante item Antonino ſignatus eſt, Philippopolin Thraciae pertinere, omnis tollitur ambiguitas.

ALYATTA.

Oppidum Bithyniae parum cognitum.

Autonomi.

Caput galeatum. Ξ ΑΛΤ. vel ΑΛΤΑΤ. ΘΗΝΩΝ. *Lyra.* AE. III.

Numum hunc Panelius olim ex muſeo le Bret edidit, ſed ſolo ΑΛΤ. notatum,

eumque Alyattis Bithyniae tribuit²⁾. Aliquot poſt annis ipſum hunc numum reſtituit, ſed in eo legit plenius: ΑΛΤ. ΑΤΘΗΝΩΝ³⁾. Poſterior haec lectio ſi vera, dubitari non poterit de numo hoc his Bithyniae Alyattis tribuendo. Quod ſi lectio ΑΛΤ. valet, mallem eum Alyziae Acarnaniae propter lyrae typum tribuere, quia is tractus Apollini peculiari modo ſacer fuit, ut in hac diximus.

APAMEA.

Ad Propontidem poſt Rhyndacum fl.

Autonomi.

ΑΠΑΜΕΩΝ. *Caput Apollinis laur. r.* ΤΩΝ. ΜΤΡΑΕΑΝΩΝ. *Lyra, infra annus* ΖΛΣ. AE. II. (Pellerin.)

ΑΠΑΜΕΩΝ. ΜΤΡΑΕΑΝ. - - *Caput juvenile laur.* ΞΕΠΙ. ΓΑΙΟΤ. ΟΤΙΒΙΟΤ. ΠΑΝΣΑ. *Lyra, infra annus* ΕΛΣ. AE. III. (Liebe p. 238.)

Fuit haec urbeteſte Strabone aliisque dicta antea *Myrlea* a Myrlo Colophoniorum duce, ut refert Stephanus, ſed everſa fuit a Philippo V. Macedoniae rege, et data Pruſiae Bithyniae regi, qui eam inſtauratam ab uxoris nomine *Apameam* vocavit, quod praefentes numi praeclare confirmant. Euſtathius eam ſic dictam contendit ab uxore Nicomedis Epiphanis⁴⁾.

AE. RRRR.

Coloniae Apameae numi exſtant a Nerone uſque ad Valerianum, et Gallie-

¹⁾ Num. urb. in *Rhodus*.

²⁾ Num. Ciſſoph. p. 39.

³⁾ Mem. Trev. 1737. Octob.

⁴⁾ Ad Dionys. v. 918.

num, quorum omnium catalogum divulgavit cl. Sestinius ²⁾, quos inter praestantissimus is, si modo genuinus, quem ex museo privato citat, inscriptus IMP. DID. CAESAR. IVLIANVS. AVG. M. SCANTILLA. AVG.

Epigraphe: C. I. C. A. Vaillantius numos sic inscriptos tribuit *Carthagini Antiquae*, Harduinus jam *Caesaraugustae Hispaniae*, jam *Corintho*. At Belleyus conferendo epigraphes alias pleniores scriptura: C. I. C. A. — C. I. C. A. APA. — ac demum: COL. IVL. CONC. AVG. APAM., egregie evicit, omnes hos numos Apameae tribuendos, et quidem huic Bithynae, nam nullam urbem aliam Apameae nomine praeditam constat fuisse coloniam ³⁾. Quo anno deducta fuerit, non constat. Strabo eam coloniam jam vocat. Propter epitheta *Juliae Augustae* videtur conditorem habuisse Augustum.

Typi illustriores: *Genius addito*: GENIO. P. R. In alio: DIANAE. LVCIF. *Dea gradiens singulis manibus singulas facies praefert*. Diana Sophocli dicitur *Αμφιπυρος* ⁴⁾, nempe ut explicat vetus grammaticus: *quia utraque manu facem gestat, eadem cum Hecate*.

D. D. id est. *Decreto Decurionum* fere omnibus additur.

AE. R.

BITHYNIVM, quod et CLAUDIOPOLIS.

Mediterranea in Maryandinis. Ptolemaeus: *Κλαυδιопоλις ἢ καὶ Βιθυνιον*. Et

Dio ⁵⁾: *ὁ γὰρ Ἀντινοὺς ἦν μὲν ἐκ Βιθυνίας πολέως Βιθυνίδος, ἦν καὶ Κλαυδιόπολιν καλεῖται. Erat enim Antinous ortus Bithynio urbe Bithyniae, quam et Claudiopoli vocamus.*

Vtroque nomine hujus urbis habemus numos.

Autonomi.

Exstant tantum nomine Bithynii, nimirum signati antea, quam ea urbs a Claudio nomen sibi sumeret.

ΒΙΘΥΝΙΕΩΝ. *Caput Bacchi* Ξ ΕΠΙΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. ΡΩΜΗ. *Roma sedens*. AE. II. (Vaill. Morell. in *Fam. Papiria*)

Urbis hujus gentile est *Βιθυνεύς*, sicut provinciae *Βιθυνος*. De Papirio Carbone magistratu Romano egimus in prolegomenis ad numos Bithyniae.

AE. RRR.

Imperatorii.

Exstant et Claudiopoli et Bithynii nomine. Praemitto numos cum prior epigraphe, quia haec tantum in priorum imperatorum moneta valuit.

Nomine Claudiopoli.

Cogniti a Vespasiano usque ad Antoninum saltem in numis certis.

Epigraphe: ΚΛΑΤΔΙΟΠΟΛΙΣ. ΚΛΑΤΔΙΟΠΟΛΕΩΣ. ΚΛΑΤΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.

Fuere Claudiopoles plures, una Bithyniae, altera Mauriae, tertia Galatae, quarta Cappadociae, aut Armeniae minoris, quinta secundum nonnullos anti-

²⁾ Lettere P. III. p. 11.

³⁾ B. L. Mem. T. XXV. p. 105.

⁴⁾ Trachin. v. 218

⁵⁾ L. LXIX. §. 11.

quarios Lycaoniae. Ad quam ex his quinque pertineant numi sic inscripti, disquirendum. Quam quintam dixi, nunquam exstitit, nisi per conjecturam nonnullorum antiquariorum, ut in Lycaonia probabimus. Quarta videtur ultra fines orbis numismatici posita. Tertia Galatiae si unquam fuit, ignobilis fuit, et uni Ptolemaeo nota, et forte ab hoc cum altera Bithyniae confusa, ut putat Cellarius. Restant igitur duae aliae a me primo loco posita. Non ignoscenda in hujus urbis numis recensendis Vaillantii oscitantia, cum illos, quos in suo Graecorum numorum opere pag. 23. 34. 42. esse Claudiopoli Bithyniae adserit, eosdem pag. 198. alteri Isauricae largitur, ut adeo satis appareat, sententiam ab eo prolatam temere et inconsulto. Eodem modo Harduinus nulla certa ratione alios in Bithyniam, in Lycaoniam alios vocat. Patinus Domitiani numum, quem solum citat, in Isauriam transfert. Non expenderunt illi, quibus Isauria placuit, disertum Ammiani locum agentis de Claudiopoli Isauriae ^{d)}: *quam deduxit coloniam Claudius Caesar*. Ergo in numis his, qui omnes sunt Claudio posteriores, omissa non esset coloniae mentio, si ad hanc Isauriae Claudiopoli pertinerent. Quare tuto omnes Claudiopoli Bithyniae, quae una adhuc restat, tribui possunt, ut sane numi Vespasiani inscripti ΚΑΑΤΔΙΟ., et cum nomine M. Plancii Vari procos., de quibus egimus supra in prolegomenis Bithyniae, Claudiopoli nostrae eripi nequeunt.

Numi hactenus noti cum epigraphe Claudiopoli offerunt capita Vespasiani, Domitiani, Hadriani, et Antonini. Harduinus numos Gordiani et Tranquillinae cum epigraphe ΚΑΑΤΔΙΟΠΟΛΙΤΩΝ vulgavit, sed praeterquam quod neque typi, neque musei mentionem addat, eo etiam claudicat fides, quod inde ab Hadriano, ut mox videbimus, urbis hujus numi saltem certi omnes nomine Bithynii vetere signati sunt.

Neocoratum etiam infeliciter adserit uterque, et quidem Harduinus ex numo Antonini: ΚΑΑΥΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΝΕΩΚ. Satis esto ad infirmandam fidem, numum auctori non visum, sed corrigi tantum Occonem legentem ΜΤΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, sed ut patet, non in melius. Vaillantius numum Caracallae protulit inscriptum: ΚΑΑΤΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΝΕΩ. Est hic numus apud Tristanum, sed in quo legitur ΝΕΟ., non ΝΕΩ., atque hunc esse Neoclaudiopoli Paphlagoniae, in hujus urbis numis monui. Et vero si haec urbs fuisset neocora, non omisisset hujus mentionem honoris in numis posterioribus Bithynii nomine signatis. Vnde sequitur, certos hujus urbis numos cum *Claudiopolis* nomine non porrigi ultra Antoninum, atque etiam vulgatum hujus numum esse ambiguae fidei, ut mox dicetur.

* * *

Epocha in uno hactenus numo deprehensa est. Est is Domitiani cum anno PMA. (Mus. Caes.) Fluctuat ergo initium

d) L. XIV. cap. 8.

epochae intra annos 691. et 706. Videntur Claudiopoliſtae uſi aera Caefariana, niſi aliam privatam ſuam habuere.

AE. RR.

Imperatorii.

Nomine Bithynii.

Bithynii nomen vetus reſuſcitatum eſt abolito, ſaltem in numis, Claudiopoliſ vocabulo, inſcripto ΒΕΙΘΤΝΙΕΩΝ. ΒΙΘΤΝΙΕΩΝ. Ejus cauſa videtur fuiſſe Hadrianus, qui hos Bithynienſes propter natum apud eos Antinum ſuum impenſus dilexit derivato etiam adſectu in Mantinenſes Arcadiae, quia ab his Bithynienſes oriundi fuere, ut ſupra in *Arcadia* ex Pausania docuimus. Atque ut idem Hadrianus Mantinenſibus, qui in Antigoni regis gratiam Antigonenſes ſe vocavere, auctor exſtitit, veteris Mantineaſe nominis reſtituendi, ſic idem Bithynienſibus cognatis videtur perſuaſiſſe. Sane primi numi epigraphen Bithynii praeferentes ſunt cum capite Antinoi. At quaeri poteſt, fueritne deinceps in moneta plane abolitum Claudiopoliſ nomen? Cauſam dubii facit numus Antonini cum nomine Claudiopoliſ, et typo boſtri, quem vulgavit Vaillantius. At videtur hic perpetram Antoninum pro Hadriano vidiffe. Sane in numo ſimili muſei regii Harduinus Hadriani caput agnoſcit. Deinde ipſe olim numum Antonini ex muſeo Caefareo edidi inſcriptum ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΒΙΘΤΝΙΕΩΝ., quo deinceps nomine numi hujus urbis omnes uſque ad Gallienum, etſi rari, ſignati ſunt. Deſivit ergo

deinceps inde ab Hadriano in numis appellatio Claudiopoliſ, etſi ſerius iterum ipſum hoc nomen praevaluerit; ut docent Notitiae, Itineraria, et Conſtitutio Juſtiniani *).

Antinoi numi inſcribuntur: Η. ΠΑΤΡΙC. ANTINOON. ΘΕΟΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΒΙΘΤΝΙΕΩΝ. Nimirum, ut diximus, haec urbs Antinoi patria. Vide de his numos Antinoi. Memorabilis eſſet numus, quem Vaillantius ex muſeo Chriſtinae citat, in quo: *Caput Commodi. X Caput Antinoi.* In hoc numo, quem accurate ipſe Romae exploravi, aut caput Herculis juvenis, quod in aliis quoque hujus urbis numis ſub Commodo percuffis exſtat, in caput Antinoi reſectum eſt, aut Antinous prorsus non eſt, ſed ipſe Hercules. Opus enim valde rude eſt.

* * *

Hadrianam ſe urbs vocavit ob beneficia, quae ab Hadriano Antinoi ſui gratia abſtulit. Sic adhuc inſcribitur in numo Gallieni.

AE. RR.

CAESAREA.

Mediterranea inter Rhyndacum fl. et Olympon montem, antea dicta *Smyrlea*, aut *Smyrdiana*.

Autonomus.

ΘΕΟΝ CΤΝΚΑΗ. *Caput muliebre turritum. X ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. Sagitta intra coronam. AE. II. (Pellerin.).*

e) Novell. XXIX. tit. 8.

Caput muliebre velatum turritum ☒ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Sagitta, in area monogramma.* AE. III. (Sestini Lett. T. IV. p. 102.)

Huic Caesareae suum numum tribuendum putat Pellerinius. Observandum in eodem numo una parte Ε et C, altera Ε et Σ.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Sunt cum capite Augusti, Lucii Caes. Claudii, et Neronis. Magnum huic urbi malum intentavit cl. Sestinus, cum edicto sanxit, omnes ejus numos restituendos Trallibus ^{f)}. Sed mitius cum ea agendum censui ex causis, quas in moneta Trallium dabimus. Numos ergo hujus Caesareae statuimus sequentes:

ΟΘΗΔΙΟΣ. ΠΩΛΛΙΩΝ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Augusti nudum.* ☒ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΑΣΙΟΤ. *Templum 8. col., in area capricornus, et caduceus.* Editus a Goltzio, (Num. Aug. Tab. 74.) eumque esse genuinum, probat similis sequens.

ΠΩΛΛΙΩΝ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Augusti nudum.* ☒ *Eadem averfa.* AE. II. (Morelli Num. Aug. Tab. 41. n. 21.)

ΟΘΗΔΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Augusti nudum, pone ΣΕΒΑΣΤΟΣ.* ☒ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. ΠΑΡΑΣΙΟΤ. *Caput Jovis.* AE. III. (in meis Num. vet. p. 176. Pembrock P. II. Tab. 83.)

ΠΑΡΑΣΙΟΣ. ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. *Caput Augusti laur.* ☒ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Figura*

nuda stans d. pateram, s. caduceum. AE. III. (Pellerin.)

De his numis fusius disputavi in opere citato, ex quo compendio nonnulla excerptam.

Memoratur in illis famosus ille *Vedius Pollio*, a scriptoribus passim dictus *Vedius Pollio libertinus*, et secundum *Plinium ex amicis Divi Augusti*. Ejus quoque meminit marmor laudatum a *Grutero* ^{g)}, et marmor *Atheniense* recenseditum a *Chandlero* ^{h)}. Ο ΔΗΜΟΣ. ΠΟΠΛΙΩΝ. ΟΘΗΔΙΩΝ. ΠΟΠΛΙΟΤ. ΤΙΩΝ. ΠΩΛΛΙΩΝΑ. Fuit oriundus ex hac Bithyniae Caesarea, neque dubium est, ab eo impetratum, ut quae *Smyrlea* antea vocabatur, subinde *Caesareae* nomine fulgeret. Sic et Bithynio per *Antinoi* gratiam *Hadriani* nomen additum. Sane haec urbs neque antea, neque post inclyta fuit, quod ipsum et numerum egestas docet; argumento, se temporarium splendorem uni *Veidio* debuisse, quem adeo instar patroni sui, ut fere soli amabant Bithyni, in numis suis proposuit. Imperante *Hadriano* terrae motu graviter fuisse afflictam, docet *Eusebius* ⁱ⁾. Serius in *Notitiis* hujus Caesareae nomen recurrit.

Perstringendi etiam copiosi lapsus in explicandis his numis admissi.

Spanhemius το ΟΘΗΔΙΟΣ interpretatus est *Ovidius*, et adhibitum caput dixit esse ejus poetae, quod reipsa Augusti est, ut patet ex addito ΣΕΒΑΣΤΟΣ numi III. Erroris causa fuit nu-

f) Lettère T. IV. p. 59.

g) Pag 224 g.

h) Inscr. ant. p. 52.

i) In Chronis.

mus alius similis, qui ferebatur inscriptus: OTHIDIOS. NΑΣΩΝ ^{k)}. At fraudem detexit Mañonius singulari dissertatione inserta Tomo IV. oper. Ovid. edit. Amstel. p. 121. Advertit enim, posteaquam numum novo examini subiecit, a falsario vocabulum KAISAPEΩN in NΑΣΩN scite translatum esse, quo etiam loco pag. 127. testatur, parum exercitatum fuisse magnum Spanhemium in discernendis numis genuinis ab adulterinis. Prono altero errore idem Spanhemius caput numi III, quod Jovis dixi, propter vocabulum ΠΟΛΛΙΩΝ in aliis hujus generis numis scriptum esse *Asinii Pollionis* Augusto item perchari putat, cum tamen utrumque nomen ejusdem sit Veidii Pollionis. Nullam igitur ex his numis habemus aut Ovidii, aut Pollionis effigiem.

In numo simili Vaillantius et Harduinus pro OTHIDIOS perperam legerunt ΚΟΤΠΕΔΙΟΥ.

Idem Vaillantius, ac post eum Havercampus ^{l)} hos numos Caesareae Palaestinae signatos adseruere, quem lapsum jam notarunt Harduinus ^{m)} et Pellerinius ⁿ⁾. Iam solum illud, quod in his numis mentio fiat Veidii Pollionis, eos huic Bithyniae Caesareae vindicat.

KAISAPEΩN. *Capricornus*, in numo Lucii Caes. (Vaill.)

ΑΕΤΚΙΟΥ. KAISAPOΣ. *Victoria*. ☿

KAISAPEΩN. *Aquila* (Pellerin Suppl. II. p. 46.)

Dubium non videtur, numum hunc esse hujus Caesareae. In primo Augusti numo, quem supra descripsi, est item capricornus. Numum alterum Pellerinius dedit Caesareae Palaestinae, cujus tamen nullam certam video causam. Typus aquilae cultum Jovis eloquitur, quem praecipue fuisse observatum apud Caesaream Bithyniae, laudatus Augusti numus docet.

* * *

Capita Claudii et Messalinae se respicientia. ☿ BPETANNIKOΣ. KAISAPEΩN. *Ipse togatus stans* AE. II. (Morelli Impp. T. II. p. 57.)

Indicavit etiam Vaillantius, sed eum perperam in Palaestinam amolitur. (in num. Messalinae.)

* * *

KAISAPEΩN. ΛΑΡΑΣΙΟΣ. *Iuppiter stans*, in numo Neronis Caesaris. (Pellerin.)

Est hujus Caesareae causa inscripti magistratus, quem aliae Caesareae in monetam non vocaverunt. Sed Sestinus nomine ΛΑΡΑΣΙΟΣ. intelligendum Iovem Larasium censuit, sed quod minus certum, ut dicetur in Trallibus. Huc etiam haud dubie pertinebunt numis KAISAPEΩN. *Fasciculus 4 spicarum*: vel: *Pallas telum vibrans*, quos rursus Vaillantius Palaestinae largitur. Alius typo

k) T. I. p. 53. 54. et in Addend. p. 719. pop. p. 38.

a) Mel. II. p. 12.

l) Impp. Morell. T. I. p. 498.

m) Num.

equi gradientis apud eundem certe est Cymes Aeolidis, ut in hac monebo.

Cum Nerone desinunt certi hujus urbis numi hactenus cogniti. Addidit tamen unum Vaillantius cum capite Caracallae: KAICAPEΩN. KIBTPATΩN, quo indicari concordiam inter Caesarienses istos, et Cibyratas Phrygiae adseruit. At hoc loco το KAICAPEΩN est honoris appellatio, ut in Cibyratarum numis dicemus.

* * *

Magistratum, ut vidimus, monetae inscribere. In numis Augusti: MENANΔPOΣ addito ΠΑΡΑΣΙOT, nempe patris nomine. In numo Neronis ΔΑΡΑΣΙOΣ. At *Veidius Pollio* magistratus non est, sed verius patronus, ut supra diximus.

AE. RR.

CHALCEDON.

Urbs illustis ad Bosporum Thracium, dicta *urbs caecorum*, quia Megarenses, qui urbem condidere, pejorem hunc situm elegerunt prae commodiore trans Bosporum alio, ubi postea Byzantium conditum. Vide praeter alios Tacitum *).

Autonomi.

Inscribuntur KAA. KAAΛX., sed recentiores, ut et imperatorii plenius: KAA-XAΔONIΩN. Apud scriptores est metathesis litterarum K et X, scribunt enim Χαλκηδων. Dialectus Dorica H in A convertit. Numorum modum servat etiam

marmor Latium, quod Luculli res gestas laudat, in quo est CALCHADONA *). Goltzii XAAKEΔΩN certe fallit, nam in similibus Arigonianis est solitum KAA-XAΔONIΩN. Fallit etiam Begeri XAAKHΔΩN, ut dicitur.

* * *

Caput barbatur nudum. X Quadratum informe. AV. III. (Pellerin.)

Caput simile. X KAAΛX. Rota. AR. III. (Pellerin.)

KAA. Bos stans X Quadratum incusum. AR. III. (Mus. Caes.)

KAAΛX. Bos spicae insistent. X Quadratum incusum. AR. fere II. (Pellerin.)

Horum primum Pellerinius nulla alia causa, nisi quod simile caput habeat illi, quod est in numo II., Chalcedonium putat. Reliqui tres, qui sine dubio hujus sunt urbis, longam praeferunt vetustatem. In numo III. litera K formae est insolentioris, quam habes in mea Sylloge I. p. 33.

In autonomis reliquis typi obvi.

* * *

Concordiam cum Byzantio e regione posito indicant numi inscripti. BTZAN. KAAΛXA., de quibus egi in numis Byzantii.

* * *

Vulgavit Begerus numum cum praetensa epigraphe XAAKKHΔΩN, et typo lyrae intra quadratum *). Sed eum esse Chalcidis Euboeae, jam vidit Pellerinius.

AV. dubius, AR. RRR. AE. RR.

o) Ann. XII. 63.

p) Gori Inscript. T. II. p. 255.

q) Thes. Br. T. I. p. 489.
Fff 2

Regius.

De argenteo max. mod. cum capite et epigraphe Lyfimachi Thraciae regis, quem edidi ex museo Savorgnan ¹⁾, egimus in numis hujus regis.

* * *
Magistratus ΠΙΠΙΩΝ sine mentione dignitatis in numo Antinoi. (Seguin.)
AE. R.

Imperatorii.

A Trajano ad Tranquillinam usque.
Enigraphe constans ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ., sed Vaillantius plerumque obtrudit ΚΑΛΧΑΔΩΝΙΩΝ.

Typi in Apollinis cultu plerumque occupantur. Et vero antiquissimum Chalcedone stetit ejus dei templum testatur Lucianus ²⁾. Quare in his numis frequens *lyra*, *tripus* *obvoluto serpente*, *gryphus*. Saepae ipse *cycno sublime effertur*, nimirum fuisse *cycnos* Apollinis adfessores, et canoros homines, antequam in aves mutarentur, narrat idem Lucianus ³⁾, et ab Apolline junctis *cycnis* Cyrenen Hypsei filiam in Libyam avectam, refert Pherecydes ⁴⁾. Telle Nonno ⁵⁾.

λυρην δ' ἐξέρπειν Ἀπολλων,
καὶ πτεροεὶς πεποτητο λιπὼν πτεροεντας
δίδως
Εἶδος ἔχων κυκνοῖο.

lyram projecit Apollo,
Et alatus avolavit relinquens alatas
sagittas

Formam habens cycni.

Denique Socrate auctore ⁶⁾ *cycni* sunt Apollinis ministri, et vaticinandi arte praediti, canuntque suavius instante morte, quia laetantur, se brevi cum Apolline suo conjunctum iri.

CIEROS.

Autonomum inscriptum ΚΙΕΡΕ. Pellerinus Prusiadi ad Hypium tribuit, quam sententiam infra in numis *Prusiadis ad mare* refutabimus.

CIVS.

Numos hoc nomine inscriptos vide infra in *Prusiade ad mare*.

CLAVDIOPOLIS.

Vide altius *Bithynium*.

CRATIA.

Vide mox in *Flaviopoli*.

EREBOEA.

Imperatorius Commodi: ΕΡΕΒΟΙΩΝ.
Hercules stans. At Ptolemaeus, qui unus obscurae hujus urbis inter mediterraneas Bithyniae meminit, eam vocat Ερεβοία. Ceterum hic numus a nemine alio laudatur, praeterquam a Vaillantio et Harduino.

AE. RRRR.

FLAVIOPOLIS.

Mediterranea, olim dicta *Cratia*, Κρατία, sed numi Κρητιέων scribunt, forte Ionice. Appellata serius *Flaviopolis*, in

¹⁾ Num. vet. p. 62. ²⁾ In Pseudomant. ³⁾ De Electro. ⁴⁾ Schol. Apollonii ad L. II. v. 500. ⁵⁾ Dionys. L. II. v. 218. ⁶⁾ Apud Platon. in Phaedon.

numis tamen novo nomini vetus fere constanter additur. Aevo inferiore sola appellatio prisca videtur in usu fuisse, ut apparet ex Constitutionibus et Notitiis.

ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. *Caput juvenile laur.*
 X ΔΔΙΑΝΕΩΝ. *Fortuna stans. AE. II.*
 (Pellerin.)
 AE. RRR.

Imperatorii.

A Severo usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΚΡΗΤΙΕΩΝ; ΦΛΑΟΤΙΟ. ΠΟΛΕΙΤΩΝ. — ΚΡΗΤΙΑ. ΦΛΑΟΤΙΟ. ΠΟΛΙC., in unico Caracallae numo apud Vaillantium ΚΡΗΤΙΕΩΝ tantum.

Typi obvii. Apud Liebeum ²⁾: *Satyrus capripes, vel ipse Pan cornutus stans d. adfilientem hinnulum arripit, f. pedum et hinnuli exuvias.*

AE. RR.

GERMANICOPOLIS.

Sintne huic Bithyniae urbi aliqui numi tribuendi, disputatum supra in Germanicopolj Paphlagoniae.

HADRIANI.

Mediterranea ad Olympum M. quod docent numi, situ tamen minus certo, quae causa fuit, cur a quibusdam Myliae urbibus accenseretur, nam Olympi jugum saltem Australe in Mysiam pertigit. De hoc vide plura in meis Numis vet. p. 179., et apud Maillonum in vita Arifidis §. III.

Autonomi.

Protome Aesculapii. X ΔΔΙΑΝΕΩΝ. *Telephorus stans. AE. III. (Mus. Caes.)*

Imperatorii.

Ab Hadriano ad Saloninam usque.

Epigraphe: ΔΔΙΑΝΩΝ. ΔΔΙΑΝΕΩΝ. Varius hic scribendi modus nonnullos adhaerere fecit, cui ex pluribus hujus tractus oppidis ab Hadriano nomen sortitis recte adscribendi sint hi numi. At enim numi utroque modo inscripti conspirant in magistratu archonte et nonnunquam etiam typis, ut adeo dubium non videatur, utrosque ad hos Olympi Hadrianos pertinere. Diversitas scripturae ΔΔΙΑΝΩΝ, et ΔΔΙΑΝΕΩΝ diversas urbes non arguit, nam perinde legitur ΤΤΑΝΩΝ, et ΤΤΑΝΕΩΝ, tum ΝΙΚΑΕΩΝ, et ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Vide huc spectantia etiam in proxima Hadrianopoli.

Typi admodum varij, sed argumenti obvii.

ΔΔΙΑΝΩΝ. ΤΤΧΗ. *Caput muliebre turritum, in numo M. Aurelii. (Vaillant.)*

Similem Lucillae Vaillantius Adramnis Coelesyriae, nescio quibus, tribuit. Forte in utroque legendum ΔΔΡΑΗΝΩΝ, sic ut numi hi sint Adraae Arabiae. Sane in vicina Bosra eadem occurrit epigraphe, idem typus.

* * *

²⁾ Pag. 318.

Magistratus.

Archon APX., etiam A. TO. B. legitur in numis Aurelii, Valeriani, Salominae. (Vaill. Arigoni.)

Practor: ΕΠΙ. CTPA. ΔΙΟΔ. ΦΙΛΟΞ. ΤΟΤΚ. (sic) Τ. ΙΟΤΑ. ΑΔΡΙΑΝΟΝ. (sic) Antonini. (Pellerin.) ΕΠΙ. CTPA. ΑΤΡ. ΔΟΔ. ΠΡΟΚΛΟΤ. ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. Elagabali. (Mus. Albani.)

* * *

Mentio filius: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΠΡΟC. ΟΛΤ. ΟΛΤΜ. ΟΛΤΜΠΟΝ, insolentius: ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. ΕΝ. ΟΛΤΜΠΩ, in numo Hadriani. (Sestini Lett. T. IV. p. 103.)

* * *

Concordia cum vicinis Nicaeenfibus, et Cianis.

ΑΕ. RR.

HADRIANOPOLIS.

Vaillantius et Harduinus numos omnes hoc nomine inscriptos Hadrianopoli Thraciae adjudicavere. At cognitos hactenus habemus numos aliquot, qui ex certis indiciis ejus monetae detrahendi sunt, ut continuo patebit.

Autonomus:

Caput Palladis. Χ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙ. ΤΩΝ. *Deus Mensis flans d. . . f. haflam.* ΑΕ. II. (Hunter.)

Mensis effigies in moneta urbium Europaeorum insolens, at obvius in numis urbium Asiae minoris.

Imperatorii.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΩΝ. ΕΤ. ΒΕ. *Diana venatrix*, in numo Severi. (Vaill.)

In Thraciam pertinere hunc numum recte negarunt Wisius, et Pellerinius, nam hujus urbes monetae suae inscrip-
sisse annos epochae, non constat. Accedit, mirum omnino videri, ex tot Hadrianopolis Thraciae numis, quibus musea omnia abundant, unicum hunc esse numum epocha insignem. Quare cum aliae fuerint extra Thraciam Hadrianopoles, harum una manifeste respicienda.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΕΠΙ. CTPA. CΑΝΑΙΔΟΤ. *Imperator stans adstante hinc Pallade, inde muliere stolata d. amphoram gestante*, in numo Hadriani. (Pellerin. Rec. III. p. 210.)

Praetores Hadrianopolis Thraciae in numis non habuit, sed praefides, *ὑπομοναρχ*.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛ. ΑΡΧ. ΔΙΟΦΑΝΤΟΤ. ΑΛΞ. *Victoria gradiens, in arca Cē.* in numo Alexandri Sev. (Pellerin. l. c.)

Rursum Hadrianopoli Thraciae obstat magistratus archon, atque etiam literae Cē., si modo hae epochae annum notant.

Ad quam ergo Hadrianopolin citati hic numi pertineant, inquirendum. Ex nonnullis, quae hoc nomine extra Europam memorantur, Hadrianopolis illa, quae ab Hierocle et Notitiis Bithyniae accensetur, unum alterumve saltem ex citatis hic numis sibi videtur vindicare. Bithyniae urbes nonnullae epocham et magistratus varios in numis proposuere. Tamen ad unam eandemque urbem vix pertinebunt numi loco II. et III. laudati, quia illius magistratus dicitur praetor, hujus archon, nisi forte eadem urbs

tempore Hadriani habuit praetorem, aetate Alexandri archontem, quod idem mox supra vidimus in Hadrianis, et videbimus infra in Hadrianotheris et Nicomedia. Neque ejusdem urbis esse possunt numi I, et III., si modo. ¹⁰ Cē. numi III. epocham notat. Difficile est, de his numis certi quid statuere, cum quod exiguus adhuc eorum numerus, et pauci ii nullum certum criterium offerunt; tum quod plures fuere Hadrianopoles. Quin dubium non est, fuisse urbes plures, quae adscititum ab imperatore quopiam nomen tulere, quin de eo, nobis constet. Quis nostrum sciret, Stratoniceam Cariae Hadrianopolin quoque dictam, nisi illud adfereret Stephanus, et numus nuper repertus confirmaret? Vt adeo absonum non sit conjicere, posse unum alterumve ex his numis ad urbem aliquam pertinere, quae dissimulato vetere suo nomine aliquamdiu adscititio nova usa fuerit. Quare, ut veritas certius eratur, expectandae adhuc aliae numorum suppetiae.

Epocham BΞ. Vaillantius, Harduinus, Frölichius duxere ab anno V. C 885. Id certum, cuicumque Hadrianopoli hic Severi numus tribuendus est, epochae principium cadere intra annos imperii Hadriani, a quo ea urbs seu condita, seu inlaurata, seu beneficiis ornata nomen accepit inducta insuper nova epocha. In area numi III. legitur CΞ., quae litterae a reliquis avulsae epochae annum viden-

tur testari. Quo pacto alteram habemus Hadrianopolin; nam una eademque urbs, quae in Severi numo signavit annum BΞ., in numo Alexandri CΞ. scribere non potuit.

Erant, qui Hadrianos et Hadrianopolin unam urbem putarent. Hos inter fuit Carolus a S. Paulo, sed quem in subjecta nota jure correxit Lucas Holstenius^{a)}, in quo et erravit Fabricius. (Bibl. Graec. L. IV. c. 30. p. 376). Atque ut aliis argumentis abstineam, in Notitiis manifeste inter utramque distinguitur. Pellerinius conjicit, Hadrianos ad Olympum etiam Hadrianopolis nomine signasse monetam^{b)}. At non videtur verisimile, Hadrianos altero hoc nomine usos, quo nomine in vicinia urbs alia praedita fuit.

HADRIANOTHERAE.

Vrbs mediterranea, et, ut ex Notitiis arguitur, in vicinia Hadrianorum versus Mysiam, nisi in hac re ipsa sita fuit, nam auctores plerique eam huic inferunt. Condita fuit ab Hadriano, ut nomen arguit, et testatur Spartianus in ejus vita: *Oppidum Hadrianotheras in quodam loco, quod illic feliciter esset venatus, et ursam occidisset, aliquando constituit*; Et Dio^{c)}: καὶ πόλιν ἐν τῇ Μυσίᾳ ὀνόμας Ἀδριανὰ θήρας αὐτοῦ ὠρομασεν, et conditam in Mysia urbem Hadriani venationes vocavit. Quibus adde Cedrenum.

Autonomi.

Caput Herculis cum clava. Ξ ΑΔΡΙΑ-

a) Geogr. sacr. p. 251.

b) Rec. II. p. 20.

c) L. LXIX. 10.

ΝΟΘΗΡΙΤΩΝ. *Leo*. AE. III. (Pembrock).

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΟC. *Caput juvenilo*.

✕ *Eadem epigraphe. Aesculapius stans*. AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Philippum.

Epigraphe, ut in autonomis. In numo Severi max. mod. apud Arigonium mendose urbis nomen scribitur ΑΔΡΙΑΝΟΘΡΥΤΤΩΝ, geminato errore; rectius in numo simillimo musei Albani, ejusdemque Severi: ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΕΤΤΩΝ, ut adeo duplex habeamus urbis gentile, Αδριανοθηρης, ut passim, et Αδριανοθηρεως, et recte istud, nam Αδριανοθηρα est *Hadriani venutio*, et Αδριανοθηρεως, *Hadriani venator*.

Typi illustriores: Caput urfi, quod refertur ad ursam ab Hadriano in venatione peremptam, ut diximus. *Caput apri* in numo Antinoi, scripto juxta: ΑΔΡΙΑΝΟΤ. ΘΗΤΑ. *Hadriani servus*, ut legit, et interpretatur auctor musei Theupoli. Quis non videt, legendum hic esse ΑΔΡΙΑΝΟΤΘΗΡΑ, atque adeo lepidam ejus interpretationem penitus elusam?

Magistratus Vaillantius in numo Domnae legit. ΕΠΙ. ΔΙΟΓΕΝΟΤC. ΑΡ. Vnde doceremur, fuisse *archontem* hujus urbis magistratum. At Pellerinius in binis suis ejusdem Domnae, et cum eodem aversae typo Severi equitis legit: CΤΡ. ΔΙΟΙΕΝΟΤC. (Mel. II. p. 139.) Pellerinii

judicium confirmat citatus ex Arigonio Severi numus, in quo: ΕΠΙ. C. ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΥ. ΔΙΟΓΕΝΟΤC. Ergo *praetores* habuit ea urbs saltem Severi aetate, nam habuisse eam serius archontem, docet numus Vaillantii cum capite Philippi sen., nisi forte et hic dormitet vir praestans, in quo: ΕΠΙ. ΑΤΡ. CΩΚΡΑΤΟΤC. ΑΡΧ. Α. AE. RR.

HERACLEA.

Maritima in Marylandinis, colonia Megarensum et Tanagraeorum, unde in numis dialectus Dorica, quanquam ea non constanter valuit, ut videbimus. Aedificatam a Boeotis oraculi monitu proluxe narrat Iustinus^{d)}. Fuit urbs aliquando potens, quae proprios etiam tyrannos habuit, quorum numos infra prodemus. De hujus fortuna urbis vide Memnonem^{e)} et Buonarrotium^{f)}.

Autonomi:

ΤΩΝ. ΚΤΙCΤΑΝ. *Protome Herculis capite diademato addita clava*. ✕ ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. - ΠΟΝΤΩ. *Hercules Cereberum fune trahens, juxta signum Cerebris super basi*. AE. m. m. (Pellerin Suppl. III. p. 81.)

Alius sed cum epigraphe ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ. (Harduin. Num. urb. p. 67).

Numeri hi docent, Herculem ab Heracleotis conditorem habitum, typum vero explicat Mela de hac Heraclea dissentens^{g)}: *juxta speciem est Acherusia, ad*

^{d)} L. XVI. c. 3.

^{e)} B. L. T. XIV. p. 279

^{f)} Ofserv. ist. p. 275.

^{g)} L. I.

manos, ut ajunt, pervius, atque inde extractum Cerberum existimant. In eandem sententiam Xenophon ^{b)}, et Eustathius ⁱ⁾. Epigraphae reliqua explicabitur in imperatoriis.

Caput Herculis. Ξ ΗΡΑΚΛΕΙΑ. *Caput muliebre corona fastigiata, et floribus distincta.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Herculis. Ξ ΗΡΑΚΛΕΙΑ. *Clava.* AR. IV. (Mus. Caes.)

Caput Herculis. Ξ ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. *Clava, pharetra, arcus.* AE. II. (Mus. Caes.) In alio simili: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. OP. AE. III. (Sestini Lettere T. IV. p. 93.)

Vt moneta vetus insignem offert numorum copiam cum Heracleae inscriptione; ita in multis admodum dubium, cui ex tot Heracleis per tres orbis partes sparsis sint tribuendi. Quocirca res ad unam saepe conjecturas redit. Numum ex hic descriptis primum huc vocat Pellerinius, quia caput muliebre cum simili corona comparet in numis vicinae Cromnae. Plus fiduciae in binis sequentibus musei Caesarei, quod eos Ill. Comes Ludolf in his oris degens apud hanc Heracleam reperit. Praetereo copiosos numos alios propter dictam causam jure *ἀδελφότητος*: Sestinius numum suum Heracleae Thraciae tribuendum conjecit, quia literae OP. significare possent *Θρακων*. Sed Heracleam Thraciae in numis semper dictam Perinthum,

neque usam fuisse dialecto Dorica, quia opus Ionum fuit, alibi dixi.

* * *

Pellerinius argenteum inscriptum ΤΕΡΣΙΚΟΝ, ut olim Hercules Cerberum, ad hanc urbem vi adegit, qui Tarsi Ciliciae est, ut in hujus numis dicitur.

Idem aeneum, in quo hinc *Caput Jovis*, inde H *intra coronam*, hujus esse Heracleae conjecit, sed quem potius permittendum Elidi, in hujus regionis numis verisimile diximus.

AR. RR. AE. RR.

Imperatorii.

Incipiunt sub Trajano, ab hoc usque ad Severi tempora nullus cognitus; inde usque ad Gordianum porriguntur saltem certi; nam quos cum capite Gallieni et Saloninae obtulit Pellerinius, utrum huc pertineant, non satis expeditum.

Epigraphae sub Trajano: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ. A Severo usque ad Gordianum multa inconstantia: ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ. ΗΡΑΚΛΗΑΣ., quin etiam (si modo bene legit Vaillantius) ΗΡΑΚΛΕΩΝ. ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ, addito in omnibus his constanter ΕΝ ΠΟΝΤΩ. Sub Gordiano: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΕΝ ΠΟΝΤΩ., aut, ut sub Trajano: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ. Ex quo colligimus, usque ad Severi tempora valuisse dialectum Doricam, ab hoc Ionicam, priorem retractam sub Gordiano, forte quia civitas promiscue

b) Exped. Cyri. L. VI.

i) Ad Dionys. v. 791.

ex Doribus et Ionibus confiterit. Dore conditores supra narravimus. Per dialectum Ionicam juvari posset Strabo, qui diserte binis locis Heracleam Milefiorum coloniam proficitur ¹⁾, nisi eam omnium veterum consensus Dorum faceret, et iis locis eruditi pro *Μιλήσιων* legendum censerent *Μεγαρέων*. At haec utriusque gentis permixtio accidere facile potuit multis Milefiorum coloniis in eo tractu positis.

Typos Hercules conditor plerumque suppeditavit, aut Hesperidam poma tenens, aut taurum, aut, ut est in insigni musei Caes. numo, equum Diomedis domans; aut aprum Erymanthium humeris gerens, aut Amazonem fugientem insequens, aut, ut in numis Gordiani, Cerberum catena trahens. Illustrior est sequens:

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟΣ. ΑΠΟΙΚΩΝ. ΠΟΛΙΩΝ. *Theatrum turba referunt, intra quod templum, statua Herculis sedentis, juxta victor stans cum palmarum ramo, in numo Gordiani. (Buonarroti Osserv. ist. p. 275).*

Singularis hujus epigraphes explicatio continuo dabitur.

Metropolis. Vaillantius binis locis numos inscriptos ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ. Heracleae Thraciae tribuit ¹⁾. Fuit haec eadem cum Perintho,

at haec multo serius Heracleae appellationem accepit, ut constet ex ejus numis, in quibus usque ad Gallienum Perinthi nomen durat. Quare hi numi Heracleae nomine inscripti Perinthum Heracleam revocari non possunt. Agnovit ipse eodem in opere difficultatem ²⁾, quare aliam Heracleam respexit. Excluit tamen etiam hanc Bithyniae ob metropolis titulum, quia in Ponto duae jam fuerint metropoles, Amafae et Neocaesarea. Rem primum in medio reliquit Pellerinius ³⁾, at serius ipse agnovit, numos cum hac inscriptione esse hujus Heracleae, titulum autem metropolis esse potius honoris epitheton ⁴⁾. At vero hanc litem optime componunt citati supra autonomi duo, unus Pellerinii, qui inscribitur: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ., Harduini alter: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ., qui cum certe sint unius ejusdemque urbis, patet, eam Heracleam, quae in Ponto fuit, fuisse etiam metropolin.

Nequaquam huic sententiae officit, quod adversus eam adfert Vaillantius, fuisse jam binas in Ponto metropoles, neque cum Pellerinio confugiendum ad titulum mere honorificum, aut quod exiguae saltem Bithyniae partis cum jurisdictione fuerit metropolis. Etenim vocabuli metropoleos non una fuit significatio, ut late explicabitur in Tractatu de Metropolitibus. Alia enim est *urbis matris*, nimirum quae colonias eduxit, alia, at sensu minus proprio, capitis provin-

k) L. XII. p. m. 816. 817.
n) Mel. II. p. 254.

o) Suppl. III. p. 83.

l) Num. Graec. p. 150. et 196.

m) pag. 308.

ciae. Vt Augustorum aevo urbes omnes, quae metropoles se dixere, fuere tantum metropoles in altera hac significatione, sic una fuit Heraclea, quae se metropolin, *matrem urbium* dixit, nimirum ut in citato supra Gordiani nummo ipsa de se jactat: ΜΑΤΡΟC. ΑΠΟΛΙΟΝ. ΠΟΛΙΟΝ., *matris coloniarum urbium*. Et vero colonias aliorum deduxisse Heracleotas, innuit Aristoteles ^{p)}, quas inter fuere Cherfonnesus Taurica, et Callatia Moesiae, de quo vide Buonarrotium hujus numi eruditum interpretem ^{q)}. Fallitur igitur Harduinus, qui prima hac significatione nusquam vocabulum metropolis in numis occurrere adseruit ^{r)}.

Mentio fitus EN. ΠΟΝΤΟ., quod in numis hujus urbis certis semper additur, nisi quando pro hoc scriptum est ΜΑΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ., ut adeo alterutro epitheto satis se ab aliis Heracleis putaverit discretam. Scripsit autem se *Ponti*, non quod in Ponto proprio sita esset, sed quod Ponto Euxino adjaceret, qua ratione etiam Tomitae Moesiae se scripsere ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. ΠΟΝΤΟC. Sic etiam nostram hanc Heracleam his verbis laudat Stephanus: πόλις Θρακίς ἐν τῷ Πόντῳ, quo loco eo sensu videtur Heracleam dicere Thraciae, quia Maeyandinos, in quibus posita fuit, revera fuisse Thracas conjectat Strabo, con-

sentiente etiam Xenophonte ^{s)}, et Arriano ^{t)}.

Concordiam inter hos Heracleotas et Sebastenos seu Phrygiae, seu Galatiae vidit Pellerinius in nummo Severi: CΕΒΑCΤ. ΗΡΑΚΛΕΩΝ. (Mel. II. p. 123. et 308.) Ait vir eruditus, fabricam hujus numi, esse similem fabricae aliorum hujus urbis numorum, de quo ipse viderit. At qua ratione ipse serius potuit adserere, hujus urbis nomen non scribi, nisi ΗΡΑΚΛΕΙΑC. vel ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ ^{u)}? Revera hoc dempto in nullo alio scriptum reperio ΗΡΑΚΛΕΩΝ., nisi in nummo Maesiae, quem citat Vaillantius. Cujuscunque Heracleae numus est, vix credam indicari concordiam, nam neque hujus Heracleae, neque utriusque Sebastenes conspectus hactenus concordiae numus, et το CΕΒΑCΤ. videtur potius nomen urbis honorificum.

Neocoratum etiam huic urbi unus largitur Pellerinius, commemorando I. numum Gallieni ΗΡΑΚΛΕ -- ΝΕΩΚΟΡΩ. typo *urnae ludorum*, ex cujus numi fabrica rursus conjectat, numum hunc hujus esse urbis. (Mel. II. p. 222.) II. ex nummo Saloninae: ΗΡΑΚΛΗΑC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. typo *Veneris stantis, et d. pomum ostentantis*. (Suppl. I. p. XI.) Intentat rursus fabricam, et quod nulla alia Heraclea in numis scripsit ΗΡΑ-

p) Politic. L V. c. 5.

q) L. c.

r) Num. pop. in Amasia.

s) Exped. Cyri. L VI.

t) In Periplo.

u) Suppl. III. p. 83.

ΚΑΛΗΑC. Observa, rursus hoc loco sibi contradicentem Pellerinium, qui aliam hujus urbis epigraphen serius non agnovit, quam ΗΡΑΚΛΕΙΑC. vel ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ., ut mox diximus. Vocabulum quidem ΗΡΑΚΛΗΑC in certo hujus urbis numo musei Caesarei cum capite Caracallae observatur; interea Pellerinii argumenta, numos hos cum mentione neocoratus huc pertinere, tanta non videntur, ut non aliis Heracleis per Asiam positis tribui queant.

Magistratus proconsul: ΕΠΙ. ΜΑΡ. ΚΟΤ. ΠΛΑΝΚΙΟΤ. ΟΤΑΡΟΤ. ΑΝΘΤ. ΠΑΤΟΤ. in numo Vespasiani, de quo vide prolegomena ad Bithyniam.

ΑΕ. Β.

REGES HERACLEAE.

Historiam tyrannorum Heracleae conscripsit Memnon, quam ad summa capita redactam servavit Photius x), Gallice deinde redditam illustravit Gedoy-nus y). Is primum Heracleae tyrannum vocat CLEARCHVM Isocratis et Platonis discipulum, crudelem tamen, et sanguinarium. Tyrannidem adiit teste Diodoro Siculo V. C. 390., fuitque aequalis Artaxerxis Mnemonis. Caesus est a conjuratis anno XII. tyrannidis. Successit frater SATYRVS, idemque tutor liberorum Clearchi, crudelitate ante omnes tyrannos infamis, una tutela raro sanctimoniae exemplo obita illustris. Ei post septennium vita functo succedere nepotes ex fratre

TIMOTHEVS et DIONYSIVS.

Timotheus fratre Dionysio in tyrannidis collegium adscito, magna humanitatis ac prudentiae laude remp. administravit. Annis XV. secundum Diodorum in imperio exactis inter publicum ac sincerum suorum luctum elatus est.

Successit frater DIONYSIVS, qui pericula, quae sibi ab Alexandro M. victis Persis Asiae imperante, eoque mortuo ab ejus ducibus impendebant, prudentia ac sagacitate elusit. Ducta deinde uxore Amaltrie ex Persiae regum sanguine, de qua infra, amplas nactus opes, et nomen illustrius paullo post in nomen quoque regum invasit, et conciliata sibi ducum Alexandri amicitia sui jam securus, empta pretiosa Dionysii II. Syracusani supellectile, quem sui tyrannide dejecerant, coepit magnificentiam et molliem regiis curis anteferre, sed aucta inter haec supra quam credi potest corporis pinguedine, cum annos XXX. magna moderationis laude regnasset, relictis ex Amaltrie liberis, de quibus infra, decessit. De hominis fera incontinentia, et abdomine vide elegantia duo veterum epigrammata z).

N u m i :

Caput Apollinis, ut aliis visum, Bacchi. Χ ΤΙΜΟΘΕΟΤ. ΔΙΟΝΤΣΙΟΤ. *Hercules stans elata clava tropaeum constituit.* ΑΡ. ΙΙΙ. (Haym, Pellerin.)

Caput Bacchi hedera coronatum, retro thyrsus. Χ ΔΙΟΝΤΣΙΟΤ. *Hercules stans*

x) Cod. 224.

y) B. L. Mem. T. XIV. p. 279.

z) Analect. Branch. T. II. p. 72. et 434.

d. elata, f. tropaeum contingit, cui inclinatur clava. AR. III. (Muf. Caef.)
AR. RRR.

AMASTRIS.

Patrem habuit Oxathrem Darii Codomanni fratrem. Volente Alexandro M. nupta Cratero, quem inter principes is duces habuit, sed ab hoc post Alexandri mortem repudiata Dionysio Heracleae tyranno sese uxorem, et una amplas suas facultates obtulit. A mariti excessu tutrix liberorum, ac postea Lyfimacho Thraciae regi matrimonio juncta, insigni aliquamdiu apud novum maritum gratia valuit, donec hic novis nuptiis Arfinoes Ptolemaei Philadelphi sororis sese illigasset. Heracleam redux urbem in Paphlagonia aedificat de suo nomine dictam Amastriam, post a filiis in mare abjecta teterrimo parricidio sublata est, non impune, nam a Lyfimacho, qui Amastriem etsi facta discessione semper tamen amaverat, pertracti in retia, captique matris manibus immolati sunt.

Filii ex Dionysio: *Olvarchus* et *Oxathres*, par impium, merito caesi a Lyfimacho, ut diximus, filia *Amastris*. Filium *Alexandrum* eruit Gedoynus ex Polyaeno *), sed natum Amastrii ex Lyfimacho.

N u m u s:

Caput forte Amastrios cultu peregrino.

Ξ AMAΣΤΡΙΟ. ΒΑΣΙΛΙΣΣ. *Mulier*

sedens capite turrato d. Victoriolam tenet. AR. III.

Ediderunt ex museo reginae Christi-nae Spanhemius b), et Holstenius c). Similem etiam, sed aeneum, dedit Exc. Comitissa de Bentinck cum epigrapha AMAΣΤΡΙΟΙ. ΒΑΣΙΛΙΣΣ., in quo, si genuinus est, legendum certe AMAΣΤΡΙΟΣ.

AE. RRRR.

IVLIOPOLIS.

Strabo, Ptolemaeus, aliique Iuliopolin in Bithynia collocant, at Plinius disertis verbis binas hoc nomine, non tamen satis prope earum situm definit. Vnam Olympo M. et Mysiae admovet: *nunc sunt XII. civitates, inter quas Gordiu-come, quae IVLIOPOLIS vocatur d).* Hanc etiam nominat Strabo, quam narrat fuisse patriam Cleonis latronum ducis, qui eam in Augusti gratiam *Iulio-polin* appellavit. De altera Plinius sic: *intus in Bithynia colonia Apamena, Agrippenses, IVLIOPOLITAE, Bithynion. Flumina: Syrium - - Scopius e).* De his vide plura apud Cellarium. Numi hoc nomine inscripti non infrequenter exstant, quos antiquarii Bithyniae quidem tribuunt, non tamen facto utriusque Iuliopolis discrimine, credo, quod certi nihil ea in re definiri possit. Commemorabo hic numos sic inscriptos additis levibus conjecturis.

Imperatorii.

Editi a Trajano usque ad Valerianum.

a) L. c. p. 286.

b) Tom. I. p. 494.

c) Not. ad Steph. sub Αμύρις.

d) L. V. §. 40.

e) L. V. §. 43.

Epigraphe: ΙΟΤΑΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. in numo Commodi, in quo hic, ut in numis Romanis, ΗΡΑΚΛΗΣ dicitur; etiam ΙΟΤΑΙΟΠΟΛΙC. (Vaillant.)

Typi variant; potiores sunt: *deus Menfis* vario cultu, *tria signa militaria.*

Mentio fitus exstat in binis numis:

CΚΟΠΙAC. *Fluvius decumbens d. arundinem*, in numo Getae. (Vaill.)

Duo fluvii decumbentes, quorum is, cui adscriptum: CΑΝΓΑΡΙΟC, *remum manu tenet, alter, juxta quem* CΚΟΠΙAC, *ramum vel arundinem*, in numo Severi.

Alterum hunc, eumque illustrem numum olim edidi ex museo Comitissae Fletissae¹⁾. Alium similem serius vidi in museo ill. Com. Vitzai. Scopas fluvius idem est, quem supra vidimus a Plinio dici *Scopium*. Sangarius, vel Sagaris legitur etiam in numis vicinae Nicaeae, quam vide. De utroque flumine pluribus egi in citato opere.

Neocoratus.

ΙΟΤΑΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Pallas stans d. hastam, f. Victoriolam, ex adverso Mercurius d. crumenam, f. caduceum, in utriusque medio fluvius decumbens*, in numo Caracallae max. mod. (Mus. princ. Waldeck.)

Vnicus hic est Iuliopolis numus, in quo scriptum neocoratum viderim.

Video, complures numos Iuliopolis nomine notatos tam fabrica, quam typo, nempe *trium signorum militarium*, similes esse numis Nicaeae, in quibus hic typus inde a Caracalla obviis. Quid quod et Sangarius fluvius numo Domnae a Nicaeensis signato inscriptus est. Quare videntur hi numi tribuendi Iuliopoli illi, quae prae altera Nicaeae vicinior fuit. Alterius Iuliopolis videntur esse illi, quibus typus est Menfis, qui Galaticum quid, et Phrygium sapit, et vix in interioris Bithyniae moneta observatur. Sane Ptolemaeus Iuliopolin aliquam ultra Dadastanam ad fines Galatae promulgat, cui etiam eandem ob causam tribuendum crederem numum Valeriani cum Cybele sedente. (Arigoni.) De reliquis numis, qui alios typos obijciunt, multo incertius est iudicium. A. E. R.

M E T R O V M.

Autonomi:

Capita duo jugata incerta, Ξ MH. ΤΡΟΞ. Leo inter duos pileos Dioscurorum. A. E. III.

Hunc olim numum ex museo Savorgnan vulgavi, et copiose illustravi²⁾. Videtur vocabulo ΜΗΤΡΟΞ indicari Cybele, quae κατ'ἔξοχην dicebatur Μητρης. Et vero Arrianus Μητρεως maritimum facit prope Heracleam³⁾, et Μητρεως Graecis *Magnae Matris fanum* notat, quale etiam fuit Athenis⁴⁾. Suffragantur praeterea huic sententiae pilei

1) Num. vet. p. 181.

2) Num. vet. p. 181.

3) In Periplo.

4) Pollux L. III. §. 17.

Dioscurorum, qui typus frequens est in moneta urbium Euxino adlitarum.

* * *

Similis numus editus est ab Arigonio, sed cum auctor epigraphen legeret ΚΙ-ΠΡΟΣ, numum esse Cypri insulae adferuit.

AE. RRRR.

MYRLEA.

Vide supra in *Apamea* Bithyniae.

NICAEA.

Mediterranea, urbs illustis ad lacum Ascanium. Nomen traxit a Nicaea Antipatri filia, Lyfimachi uxore, cum antea varia per vices tulisset, quae enarrata vide apud Cellarium. Sed fabulae appellatam volunt a Nicaea Bacchi amasia, de qua infra.

Autonomi.

Satis rari, atque hi vix praeconio digni.

ΝΙΚΑΙΩΝ. *Caput muliebre laureatum.* X ECA - - *Hercules stans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput muliebre. X ΝΙΚΕΩΝ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Arigoni.)

Caput juvenile cum corona fastigiata, prae quo signum militare et literae ΙΕ. X ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Tria signa militaria.* AE. III. (Muf. Caes.)

In binis praecedentibus epigraphae aberrat a recepto scribendi more, cum in

reliquis omnibus legatur ΝΙΚΑΙΕΩΝ, ΝΙΚΑΕΩΝ. Fabrica et typus numi III. satis monent, eum vix ante Gordianum signatum esse.

* * *

Sunt adhuc autonomi argumenti magis eruditi.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Diota.* X ΕΠΙ. ΓΑΙΟΤ. ΠΑΠΙΡΙΟΤ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. *Caduceus clavae junctus, et annus BKΣ. AE. II.* (Morelli in fam. Papiria.)

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Caput Bacchi, infra annus ΔΚΣ. X. Idem magistratus. Roma sedens, infra quam ΡΩΜΗ. AE. II.* (Ibid.)

De C. Papirio Carbone, et annis epochae egimus altius in prolegomenis ad numos Bithyniae.

* * *

Numos cum magistratu ΠΟΤΠΙΟC a Spanhemio Nicaeae tributos ¹⁾ esse potius Cyrenaicae, dicetur in hujus numis. AE. RR.

Imperatorii

Autonomorum defectum suppleunt, qui porriguntur ab Augusto usque ad Gallienum, quin et duorum tyrannorum, qui Gallieno imperante Asiam vexavere, Macriani junioris, et fratris Quietii. Illius numum edidit Haym ¹⁾, et Pellerinius ²⁾, qui etiam est in muleo Caesareo, hujus Arigonius, atque iterum Pellerinius ³⁾. In utroque *castra praetoria* typum faciunt.

* * *

k) Tom. II. p. 163.

l) T. II. p. m. 393.

m) Mel. II. p. 23.

n) L. c.

Epigraphe: ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΝΕΙΚΑΙ-
ΕΩΝ., item in recto: ΝΙΚΑΙΕΙΣ. Apud
Vaillantium nonnunquam scriptum repe-
rio ΝΙΚΑΕΩΝ, ΝΙΚΑΕΙΣ, quod gentile
probat etiam Stephanus. Qui numi so-
lum ΝΕΙΚ. inscriptum habent, dubium
faciunt, an Nicaeam, an Nicomediam
referendi sint, nisi adsint alia indicia.

Typi, ut in tanto numero, varii ar-
gumenti. Inde a Caracalla nihil iis vi-
lius, qui *tria signa militaria* exhibent,
quos Frölichius nonnulla conjectura Ni-
cen Thraciae referendos censuit, ut in
hac dictum.

Herculis quoque cultus in hac urbe
cumprimis viguit, cujus aerumnae variae
proponuntur, ut cum *Antaeum sublimem
suffocat*, *Diomedis equos abigit*, *taurum
domat*, aut cum, ut est in numo singu-
lari Maximi Caes., *aves Stymphalidas
sagittis petit*, (Mus., Caes.) qui typus est
etiam in numo Perinthi.

Singulare etiam istud in Nicaeensium
moneta, quod non deos modo additis
eorum nominibus in numis proposuere,
sed etiam heroas, aliosque antiquitatis
viros illustres, quorum hic catalogum
texo.

ΖΕΤΣ. ΜΗΑΙΟΣ. *Caput Jovis.* (Vaih.
in Domit.) *

Harduinus interpretatur: *pecorum cu-
stos; a μηλον, ovīs, pecus.*

ΔΙΟΣ. ΑΓΟΡΑΙΟΥ. *inscriptum arae,*
in aliquibus neque urbis nomen additur,
in numo Domitiani. (Morelli Impp.) Cum
solo ΔΙΟΣ, Trajani. (Mus. Caes.)

De hoc *Jove Forensi* vide Harduinum o),
ΔΙΟΝΥΣΟΥ. ΚΤΙΣΤΟΤ. ΝΙΚΑΙΑΣ.
*Ara ignita, cui inscriptum K incertae
significationis, Neronis.* (Morelli. Impp.)
ΔΙΟΝΤΕΩΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. *vel tantum*
ΤΩΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΝΙΚΑΙΕΙΣ. *Bacchus
stans, Antonini, Aurelii, Veri.*

Bacchus variis etiam aliis modis, etiam
cum inscriptio abest, in Nicaeae numis
proponitur, in *consortio Ariadnes, coro-
natus a Satyro, vectus in quadrigis ele-
phantorum.* Narrat Plinius p), Liberum
victa India triumphantem curru elephan-
tis juncto invectum. Memoratur ergo
Bacchus in his numis Nicaeae conditor.
Ille nimirum, cum ejus loci *sympham*
Nicaeam deperiret, sed ad amoris ne-
gotium morosam, quod sese Dianae et
venatui sacraverat, quoniam puellam
siccam persuadere non potuit, vitia vit
ebriam digno sese altu, fluminis aquis
in vinum versis, quae omnia lepide de-
scribit Nonnus Panopolites totis fere li-
bris XV. et XVI., quorum postremum sic
claudit:

Και πολλὴν ἐνλαϊγῶν φιλακῆτῶ παρ-
λιν
Τεῦξε θεός. Νικαίαν ἐπωνυμιον, ἢ ἀπο-
νυμφῆς
Ἀσκήης, ἐκάλεισσε, καὶ Ἰνδοφύον μετὰ
νικῆν.

*Et urbem bonis lapidibus structam
vinum amans prope signum
Aedificavit deus Nicaeam nomine,
quam a nympha
Asiae vocavit, et Indos occidentem
post victoriam.*

o) Num. urb. p. 121.

p) L. VIII. §. 2.

Eandem fabulam recitat etiam Memnon apud Photium. Vide praeterea, quae mox in Hercule dicentur.

TON. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΕΡΚΟΛ. *Caput Herculis*, in numo Domitiani. (Catal. d'Ennery p. 529).

TON. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Hercules nudus stans clavae innixus, d. femori admota*, Aurelii. (Mus. Caes.)

Dio Chrysostomus vocat Bacchum Nicaeae προπατορα, et Herculem κτιστην^{q)}.

ΑΣΚΛΗΠΙΩ. ΣΩΤΗΡΙ. ΝΙΚΑΙΕΙΣ. *vel: TON. ΣΩΤΗΡΑ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Jungitur etiam cum Hygia: ΤΓΕΙΑ. ΚΑΙ. ΑΣΚΛΗΠΙΩ. Vterque stans*, in numis Antoninorum. (Vaill.)

ΘΕΑ. ΤΓΕΙΑ. ΝΙΚΑΙΕΙΣ. *Hygia cultu solito*, in numis Antoninorum. (Vaill.) Iungitur etiam cum Aesculapio, ut mox vidimus.

ΘΕΩ. ΤΕΛΕΣΦΟΡΩ. ΝΙΚΑΙΕΙΣ. *Telesphorus stans*, Antonini. (Vaill.)

ΘΕΑ. ΔΗΜΗΤ. ΝΕΙΚΑΙΕΙΣ. *Ceres in bigis*, Antonini. (Vaill.)

ΘΗΣΕΑ. ΝΙΚΑΙΕΙΣ. *Caput Thesei leonis exuviis tectum*, Commodi. (Vaill.)

ΘΗΣΕΑ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Theseus stans Herculis imberbis cultu, et clavae innixus*, Caracallae. (Vaill.)

De Theseo Herculis facta et cultum imitato vide Plutarchum^{r)}, et Aristidem^{s)}.

ΟΜΗΡΟΣ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Homerus sedens d. chartam*, Commodi. (Vaill.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ. ΝΙΚΑΙΕΙΣ. *Caput*

Alexandri M., Aurelii. (Vaill.) In alio: *Ipse nudus stans d. - - f. hastam*, Commodi. (Mus. Christinae.)

ΣΑΓΑΡΙΟΝ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Fluvius decumbens*, Domnae. (Vaill.)

Sagarin fluvium laudat Plinius, aitque; fuisse unum ex inclytis, dictumque a plerisque Sangarium^{t)}, quo posteriore nomine eum vidimus compellatum in numo Iuliopolis Bithyniae. Sagaris in hoc numo situm non indicat, nam urbis latera non alluit, pervaserit tamen ejus agrum. Analogia docet, eum instar numinis monetae insertum, forte propterea, quod Nicaea nympa, quae a se urbi nomen dedit, fuit Sangarii et Cybeles filia, ut alibi ex Memnone docui^{u)}. Sic et Xanthum velut deum vidimus in numo Germanicopolis Paphlagoniae.

ΡΩΜΑΙΩΝ. ΝΙΚΗΝ. ΝΕΙΚΑΙΕΙΣ. *Victoria inscribens clypeo*, in numo L. Veri. (Gessner ex museo Pfau tab. CXVIII. n. 21). In alio: *Imperator eques hostem hasta impetit*, ejusdem Veri. (Pellerin.)

Celebrant nimirum Nicaeenses Aurelii et Veri victorias de Parthis relatas. De numis similis argumenti agam in numis M. Aurelii commatis peregrini.

ΙΠΠΟΝ. ΒΡΟΤΟΠΟΔΑ. *Vir in equo, cuius pes sinisterior humano similis, dexterior manum humanam refert, qua baculum Aesculapii complectitur*, Gordiani. (Mus. Christinae.)

Singularem hunc numum ex eodem

q) Orat. 39. vel. p. 188.

r) In Theseo.

s) Orat. T. I. p. 486.

t) L. VI. §. 1.

u) Num.

museo describere Vaillantius, et Spanhemius ¹⁾, et vidi ipse ibidem Romae. Significat epigraphae *equum cum pede humano*. Existisse id genus monstra, veteres prodidere. De I. Caesare Suetonius ²⁾: *Vtebatur equo insigni pedibus prope humanis, et in modum digitorum ungulis fissis*. In eadem fere verba Plinius ³⁾. Quid vero in praesente numo monstrum istud indicet, difficile est adsequi. Connectendum cum Aesculapio arguit hujus baculus, quem manu praefert.

ΠΥΘΑΓΟΡΗΣ. *Pythagoras sedens d. glohum contingit*, Gallieni. (Vaill.)

Eodem cultu is proponitur in numis Samiorum.

ΝΙΚΑΙΑ. *Caput muliebri turritum hederæ coronatum, pone quod pharetra*, Antonini. (Vaillant.)

Caput istud est Nicaeae nymphae. Corona turrita eam decet, quae urbi nomen dedit, hederacea eam, quam Bacchus suam esse voluit, pharetra eam, quae vitam in venatibus exegit. Vide, quae de hac nymphea plura alibi dixi ⁴⁾.

ΑΓΑΘΗ. ΤΤΧΗ. *Mulier turrita rupi insidens d. spicas, pro pedibus fluvius emergens*, Faustinae jun. (Mus. M. Ducis, et reg. Christinae.)

Hic *Bonae fortunae* typus frequens est in numis Ciliciae, Syriae, Mesopotamiae, at in Asia minore cis Taurum vix obviis. De hac urbium *Fortuna* vide, quae olim observavi, quo loco numum hunc edidi ⁵⁾,

Inter Nicaeensis monetae averse moranda etiam:

ΚΟΜΟΔΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ. Ο. ΚΟΜΟΔΟΥ. ΕΤΤΥΧΕΙ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *scriptum intra lauream*, in numo Commodi. (Vaill.)

Eadem formula est etiam in numis Cii Bithyniae, et Caesareae Cappadociae.

* * *

Magistratus:

Romanos totius provinciae jam vidimus in autonomis. Frequenter in imperatoris leguntur nomina *proconsulum*, simul et *patronorum*. Sed de variis histotius provinciae magistratibus abunde egimus in prolegomenis ad numos Bithyniae.

An etiam magistratus civitatis suae proprios soliti sint monetae inscribere, dubitare liceat, et nescio, an istud certo evincat numus Etruscillae: ΕΠΙ. ΑΡΙΣΤΕΟΥ. quem unus citat Vaillantius. Alter Severi ab eodem productus: ΕΠΙ. ΚΤΡΑ. - - ΝΕΙΚΑΙΕΩΝ. ΚΤΖΙ. ΚΗΝΩΝ. nihil probat, quia idem signari etiam potuit Cyzici. Tertius Alexandri ΕΠΙ. Κ. Μ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. videtur male lectus pro ΒΤ. ΖΑΝΤΙΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Typus duorum pharorum, vel lampadum medio vexillo, ut eum describit Vaillantius, uni Byzantio proprius est, similemque infra sub Treboniano recenset: ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΒΤ. ΖΑΝΤΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Arula inter duos pharos vel lampades*. Est ergo ve-

¹⁾ T. I. p. 288.

²⁾ Cap. 61.

³⁾ L. VIII. §. 64.

⁴⁾ Num. vet. p. 188.

⁵⁾ Num. vet. p. 183.

rius numus concordiae inter utramque urbem.

Honorum vocabula leguntur varia, atque ambitiosa.

Primatus:

ΝΙΚΑΙΕΙΣ. ΠΡΩΤΟΙ. ΤΗΣ. ΕΠΑΡΧΕΙΑΣ. *Ara, in qua scriptum: ΔΙΟΣ. ΑΓΟΡΑΙΟΥ. vel: Cuduceus, vel: Imperator paludatus flans d. extenta, f. haestam, in numis Domitiani. (Vaill. Morelli Imp. Mus. Christinae, Theup.)*

ΠΡΩΤΟΙ. ΤΗΣ. ΕΠΑΡΧ. ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΕΡΚΟΛ. *Caput Herculis barbatus laur., Domitiani. (Mus. d'Ennery p. 523).*

ΤΟΝ. ΚΤΙΣ. ΝΕΙΚΑΙΕΙΣ. ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤ. ΑΜΒ. *Hercules flans d. femori admoda, f. clavae innixus, Domitiani. (Ari-goni.)*

Nicaeenses ergo se scripsere *primos provinciae*, deinde et *Ponti*. Constat ex Dione Chrysostomo ^{c)}, contentionem de primatus honore fuisse Nicaeenses inter et Nicomedenses, tum metropolis honorem uni fuisse Nicomediae proprium, at primatum utrique communem. Hunc igitur in numis his jactant Nicaeenses. At videtur is illis serius ademptus, nam in numis post Domitianum cussis nulla amplius ejus fit mentio. Dicere vero etiam se primos Ponti poterant, quia Domitiani aetate Pontus cum Bithynia conjunctus fuit, atque etiam Nicomedenses in suis se numis dixerunt *primos Bithyniae et Ponti*.

Literarum ΑΜΒ., quae sunt in numo III., impeditior est explicatio. Belleyus eas legit: Α, id est: *πρωτη Μητροπολις Βιθυνιας* ^{d)}. Non animum advertit vir eruditus ad id, quod refert Dio Chrysostomus ^{e)}, Nicaeam prinatus quidem titulum cum Nicomedia habuisse communem, at non metropoleos, ut mox diximus. Quod Dionis oraculum magni est ad rem praesentem momenti, nam I. ea vixit aetate, qua numus signatus est. II. Dixit istud ad ipsos Nicaeenses et Nicomedenses oratione publica, ergo utriusque jura penitus nosse debuit. Verum quidem est, Nicaeam Straboni dictam fuisse metropolin ^{f)}, at enim a Strabonis aetate usque ad Domitianum multa poterant in urbium juribus permutari, et verum scripsisse Strabo, ut tamen propterea non falsum dixerit Dio coaevus, et in Bithynia praesens, et publice orator. Si, ut censet Belleyus, Nicaeenses urbem suam dixere metropolin, ut pares se esse Nicomedensibus adfectarent, cujus exempla analogae praestant Anazarbus et Tarsus, quaeri jure potest, fueritne positum in arbitrio urbium, ut sese palam metropoles profiterentur nulla senatus R. auctoritate? Sin hujus permisso fuit metropolis, cur in unico numo eam proficitur dignitatem, in reliquis omnibus abstinet, praecipue si gestiebat aequalia habere cum Nicomedensibus jura? Cur velut metuentis more siglis tantum utitur, cum Nicomedia se plerumque metropolin plena scriptu-

^{c)} Orat. 38.
m. 848.

^{d)} B. L. T. XXXI. hist. p. 284.

^{e)} Orat. 38.

^{f)} L. XII. p.

ra profiteatur? Quam igitur significati-
onem his dabimus literis? Fateor, rem
a quaesitore difficilem, ac impeditam
imperari, et nescio, sitne operae pre-
tium, huic multum examini inhaerere,
antequam de vera harum literarum lec-
tione plane certi simus. Solus Arigonius
hunc nobis numum dedit, cujus iconis-
mi quam saepe a vero aberrent, satis cog-
nitum perspectumque. Quod si quam li-
cet tentare conjecturam, legi. forte pote-
rit: ΝΕΙΚΑΕΙΣ. ΠΡΩΤΟΙ ΠΟΝΤΙΟΙ ΑΓΙ-
ΣΟΙ ΜΕΓΥΣΟΙ ΒΙΔΟΥΙΑΣ., cujus lectionis in-
solentiam excusare possunt numi conti-
nuo sequentes, tum et quae in Tarfi
Ciliciae numis ad literas ΑΜΚ iis pas-
sim inscriptas observabimus.

Optimi Maximi.

ΜΕΓΙCΤΩΝ.ΑΡΙCΤΩΝ.ΝΙΚΑΙΕΩΝ.

*Tres urnae cum palmis, in antica capi-
ta Valeriani, Gallieni, Salonini. (Vaill.
Theup.)*

Varii sunt apud antiquarios horum epi-
thetorum explicatus. Vaillantius putat,
subaudiri *principum*, nimirum trium,
qui in antica nominantur ^a). At cur idem
inscribitur numo Gallieni, quem infra
citat ^b), in quo unicū tantum Gallieni
caput proponitur, et in averfa ΑΡΙC-
ΤΩΝ.ΜΕΓΙCΤΩΝ.ΝΙΚΑΙΕΩΝ.? Har-
duinus censet, subaudiri: *ludorum*, nem-
pe in honorem Iovis *Optimi Maximi*,
cui quidem sententiae suffragatur typus
urnarum; verum cur in folis his numis
ludi exprimerentur in gignendi casu, cum
in copiosis aliis hujus urbis, etiam Gal-

lieni aetate cufis, vigeat rectus, ut con-
tinuo videbimus? Frölichius ¹), et auc-
tor catalogi Theupoli hos titulos defe-
runt ipsis Nicaeenfibus. Istud si verum,
nihil ad Nicaeenfium insaniam addi pos-
se videtur, qui, quae erant Iovis epi-
theta, sibi tribuerunt. De Tarfensibus,
forte etiam ΑΓΙΣΟΙ, ΜΕΓΥΣΟΙ, vide ho-
rum numos.

* * *

Ludorum mentio in hujus urbis numis
frequens.

ΙΕΡΟC. ΑΓΩΝ. *Urna, Commodi.
(Vaill.)*

ΑΓΩΝΕC.ΙΕΡΟΙ. *Tres urnae, Gallieni.
(Pellerin.)*

ΙΕΡΟC. ΑΓΩΝ. ΠΤΘΙΑ. *Tres urnae,
Valeriani. (Arigoni.)*

ΚΟΜΟΔΕΙΑ. *Urna, Commodi. Vaill.)*
CΕΟΘΗΡΙΑ. *Severus togatus stans d.
pateram, f. hastam, Severi. (Vaill.)*

CΕΟΘΗΡΙΑ. ΑΤΡΟΤCΤΕΙΑ. *Duae
urnae, Philippi sen. (Vaill.) quod mi-
rum, nisi forte, quem Philippum puta-
vit, Severus est.*

CΕΟΘΗΡΙΑ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. ΜΕ-
ΓΑΛΑ. *Urna, hinc et inde caput Cara-
callae et Getae, Severi. (Mus. Caes.)*

ΑΤΡΟΤCΤΙΑ. ΚΑΙ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ.
*Capita Caracallae, et Getae, Domnae.
(Vaill.)*

CΕΤΗΡΕΙΑ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. *Duae
urnae, Getae. Vaill.)*

ΔΙΟΝΤCΙΑ. ΠΤΘΙΑ. *Tres urnae, Va-
leriani jun. (Pellerin.)*

g) Num. Graec. p. 178.

h) Pag. 182.

i) Not. elem. p. 28)

ICOM. ITΘ. *Mensa cum tribus urnis*, Valeriani. (Vaill.)

* * *

Concordiae duplex modus in Nicaeae moneta habetur.

I. Concordia inter ipsos oppidanos inita, quam probat numus L. Veri, quem ex museo M. Ducis edidi: OMONOIA. NIKAIΕΩΝ. *Mulier stans ante aram d. pateram*, quo indicari solam inter cives concordiam, pluribus tum probavi ^k). Similis, sed Plautillae exstat in Theupoli.

II. Concordia cum exteris populis inita: NIKAIΕΩΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. — ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ — ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. nulla in his causa digna, cui immoremur.

Numos NIKAIΕΩΝ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. vide in Cilbianis Lydiae.

* * *

Situs definitur in numo Commodi: NIKAIΕΩΝ. ΒΙΘΤ. Commodus eques, praecone uno Vaillantio.

Fluvius *Sugaris* Domnae numo inscriptus situm non indicat, ut supra dictum. *AE. C.*

NICOMEDIA.

Ad Propontidem, caput provinciae sub imperatoribus. Nomen traxit a rege Nicomede I.

Autonomi:

Sunt hi ejusdem rationis, cujus Ni-

caeneses, inscripto constanter magistratu Romano, et quidem

C. Papirii Carbonis: NIKOMHΔEΩN. EΠI. ΓAIOY. ΠAΠIPIOT. KAPBΩ. NOΣ. Typi: *Diota. X Clava caduceo juncta. — Caput Palladis. X Victoria. — Capita jugata Bacchi Indici et Herculis. X ΡΩΜΗ. Roma sedens. — Caput mulibre. X Diana stans cum face et arcu.* Sunt omnes AE. II. et apud Morellium in Fam. Papiria.

C. Vibii Pansae. NIKOMHΔEΩN. EΠI. ΓAIOY. OTIBIOT. IIANΣA. Caput mulibre turrutum. X Aquila insistens fulmini. AE. II. — *Eadem epigraphe. Caput nudum, secundum aliquos I. Caesaris.* (Vide dicta in Prolegomenis Bithyniae. X *Victoria.* AE. II. Morelli in Fam. Vibia.)

Thorii Flacci procos. Hujus numos binos attulimus in prolegomenis ad Bithyniam.

* * *

Epochae anni leguntur in numis Papirii: ΔΚΣ., Vibii: ΒΛΣ. De hujus initio agitur in Prolegomenis iisdem. *AE. B.*

Imperatorii.

Majore numero exstant ab Augusto ad Gallieni aetatem.

Epigraphe: NIKOMHΔEΩN. NIKOMHΔEIA. NIKOMHΔIAC. prima syllaba saepe diphthongo EI. scripta.

Typi varii generis.

k, Num. vet. p. 184.

Saepe comparet *Aquila cum serpente*, quin et *Serpens erectus instar Glyconis Aboni ticheos*. In numo Gordiani singularis est typus: *Vir sacrificans adstante altero, advolante desuper aquila, et serpente subtus emergente*. (Beger T. II. p. 726.)

Aquilae et serpentis explicatum suppeditat Libanius. Narrat is ¹⁾, conditoribus incertis, quo loco urbem statuerent, repente apparuisse aquilam et draconem, illam caput victimae ex igne unguibus eripuisse, utrumque mox contulisse se ad collem, quo fundari urbem divinitus fuit constitutum.

Numos inscriptos ΕΙΡΗΝΗ, — ΟΜΟΝΟΙΑ, vide in Prolegomenis Bithyniae inter numos proconsulum.

ΤΓΕΙΑ, *Hygia stans*, in numo Comodi, (Vaill.) nisi forte est Nicaeae.

CΤΟΔΟC. *Figura nuda stans d. extenta, f. gubernaculum inversum, pro pedibus prora navis*, Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 228.)

Potest hic typus notare expeditionem maritimam, quam et vocabulum CΤΟΔΟC significat. Et fuit gubernaculum, et inversum quidem, symbolum Bithyniae, ac privatim Nicomediae, ut docent numi Hadriani: RESTITVTORI BITHYNIAE. vel NICOMEDIAE. et infra numi concordiae, quo adeo Nicomedia propter situs opportunitatem urbem se navarchida voluerit profiteri. Sed potest nomine *solis* etiam annona mari advecta notari. Sane in utroque Codice

promiscue ponuntur *Alexandrinus stolis, Alexandrinum frumentum, commeatus frumentarii*. Verius ergo credam, Nicomedenibus ab Antonino decretam certam annonae mensuram, de qua principum in illustriores urbes liberalitate vide, quae dicentur in numis coloniae Laodiceae Syriae inscriptis AETERNVM. BENEFICIVM. Ex simili causa numis Tarasium inscriptum legitur CEITOC, *annona*, typo item navis.

Cereris et Proserpinae honores in his numis obvii, sed et teste Arriano in Bithynicis Nicomedia utrique deae sacra fuit.

Honorum tituli.

Metropolis: Μ. ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. in numo Germanici, quem descripsimus in Prolegomenis Bithyniae inter numos proconsulum. Non ergo hunc honorem Nicomedia primum sub Claudio nacta est, ut visum Vaillantio^m).

Metropolis et Primatus.

Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΚΑΙ. ΠΡΩΤΗ. ΒΕΙΘΝΙΑΣ. jam inde a Domitiano, et primatus adhuc mentio fit in numis Antonini, post hunc *metropolin* se tantum scripsit, et hujus quoque mentio inde a Severo definit. Supra in Nicaeae moneta observavi ex Dione Chrysostomo, Nicomediam utroque honore et *metropolis et primatus* gavissam.

Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΝΙΚΟ. ΚΑΙ. ΠΡΩΤΗ. ΒΙΘΝΙΑΣ. ΚΑΙ. ΠΟΝΤΟΤ.

1) Tom. II. orat. VI. p. 203.

m) Num. Gracc. p. 208.

in numo Domitiani, (ex Pellerinio Belleyus B. L. T. XXX. p. 332.) item Trajani. (Harduin.)

Bithyniam cum Ponto fuisse conjunctam, docui in Prolegomenis Bithyniae.

Addendus hoc loco numus singularis:

ΡΩΜΗΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ. ΝΕΙΚ. ΠΡΩ. ΒΙΘ. ΚΑΙ. Π. *Roma galeata thoraci infidens*, in numo Domitiani (Haym T. II. p. m. 254. Theupoli.)

Honoris et adulationis causa Nicomedes in his numis Romam vocant *metropolin*, quo sensu etiam Dionysius Periegetes eam dixit *μητέρα πασῶν πόλεων*, *matrem omnium urbium* ^{a)}. Ergo Nicomedes, qui privatum suum metropoleos honorem nunquam addere neglexerunt, quotiescunque se *πρωτος* scripsere, eum tamen in praesentibus numis caute omisere, ne aequales se dignitate ipsi Romae ferrent, quam in eodem monumeto *metropolin* appellavere.

* * *

* * *

Neocoratus mentio frequenter occurrit. Ejus prima fit in numis Antonini: ΝΕΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ. ΜΗΤΡΟΠΟ ΝΕΩΚΟΡ. (Vaill. Theup.) Iteratur primum sub Commodο: ΔΙΟ. ΝΕΩΚ., (Vaill.) idque constanter, ut ait Vaillantius, sub Severo, Caracalla, et sequentibus usque ad Valerianum, sub quo tandem in ejus doctrina incipit ΤΡΙΟ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, a quo ergo Nicomedenses tertium neocoratum adeptos censet. At Pellerinius integerrimos tres cum capite Caracallae e tene-

bris produxit inscriptos ΤΡΙΟ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., (Mel. II. p. 288.) neque soli hi sunt ante Valerianum cum hac epigraphe noti, nam et binos Elagabali (nisi forte et hi Caracallae sunt) sic inscriptos, et binos Alexandri reperias in museo Theupoli, quibus unum Alexandri addidit Arigonius. Sub Valeriano et Gallieno, eorumque familia jam ΔΙΟ. jam ΤΡΙΟ. comparet. In reliquis imperatorum omnium numis hactenus cognitis inde a Commodο constanter ΔΙΟ. tantum. Quod propter neocoratus implexam rationem latius exponere placuit, sed quoad fieri poterit, explicabitur in tractatu de neocoratu. Alterum neocoratum videntur adepti Nicomedenses favente Saotero et ipso Nicomedensi, et Commodο in paucis charo. Sane per hunc eos impetravisse a senatu, ut certamina celebrarent, et templum Commodο facerent, tradit Dio ^{o)}.

Magistratus.

Numos, in quibus exarata sunt proconsulum nomina, vide in Prolegomenis Bithyniae.

Magistratus privati: ΕΠΙ ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΤ, in numo Veri. Dignitas non additur. Videntur primum civitatem rexisse *archontes*, nam in numo Commodi apud Pellerinium (Mel. II. p. 243.) legitur: ΕΠΙ. Α. ΑΡΤΕΜΙΔΩΝΟΤ. ΑΡΧ. *Practores* inscribuntur inde a Macroino: ΕΠΙ. ΤΡ. Μ. ΔΟΝΓΙΝΟΤ. et

a) Defer. orb. v. 355.

o) L. LXXII. §. 12.

similiter in numis Etruscillae, et Valeriani. (Vaill.)

* * *

Concordia notatur vario sensu:

I. *Concordia* inter imperantes:

M. ATP. ANTΩNINOC. A. ATP. OTHPOC. ATTOKPATOPEC. *Capita*

M. Aurelii et L. Veri *se respicientia*. Ξ NIKOM. NEΩKO. OMONOIA. *Templum 4. col., intra quod mulier sedens d. pateram, f. hastam.* AE. I. (Mus. Caes.

Nimirum exemplo monetae Romanae concordiam inter utrumque hunc Augustum frequenter jactantis.

II. *Concordia* inter oppidanos: NEIKOMHΔEIA. BOTAH. ΔHMOC. OMONOIA. *Figura senilis dexteram porrigit mulieri turritae, in numo M. Aurelii.* (Vaill. Theup.)

III. *Concordia* cum urbibus exteris:

Amasia NEIKO. MHTP. AMACEΩN. OMONOIA. *Amazon dexteram porrigit mulieri turritae gubernaculum super humerum tenenti, Severi.* (Vaill. Theup.)

Amazone notatur Amasea, altera figura cum gubernaculo Nicomedia, cuius illud fuisse symbolum, dictum.

Smyrna: CMTP. NEIKOM. E. CTPA. M. CEΛΔIOT. *Amazon Smyrnae fians dexteram jungit cum muliere turrita stante juxta proram navis, f. gubernaculum inversum tenente, Commodi, et Crispinae.* (Arigoni, Pellerin. Mel. II. p. 114.)

Laodicea Phrygiae, Commodi. (Vaill.)

* * *

Ludi.

CETHPEIA. MEΓAΛA. *Duae urnae, Severi.* (Vaill.)

AKTIA. ΠTOIA. *Vrna, Caracallae.* (Vaill.)

ΔHMHTPIA. *Vrna, Caracallae.* (Vaill.)
ANTΩNINIANA, *Vrna, Elagabali.* (Vaill.)
AE. C.

PRVSIA AD OLYMPVM.

Olympo M. adfita, quam Strabo esse opus pervetusti cujusdam Prusiae dixit, qui cum Croeso bellum gessit, at Plinius ab Hannibale aedificatam sub Olympo adseruit. Gentile hujus urbis est Πρωσας, quo se reipsa ab aliis Bithyniae urbibus cum nomine adfini distinguit, nempe inscripto ΠΡΟΤΣΑΕΩΝ., ut et in insigni epigrammate apud Muratorium legitur: ΠΡΟΤΣΑΕΙΣ. ΑΠΟ. ΟΛΤΜΠΟΤ p).

Autonomi.

ΠΡΟΤΣΑΕΩ. *Caput juvenile, infra quod annus ΔΚΣ. Ξ ΕΠΙ. ΓΑΙ. ΠΑΠΠΙΟΤ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. Roma sedens.* AE. II. (Pellerin.)

Caput muliebri turritum addito in aliis ΠΡΟΤΣΑ. Ξ ΠΡΟΤΣΑΕΩΝ. *Cupido fians columnae innititur.* AE. III. (Pembrock, Sellini Lettere T. IV. p. 105.

Epochae annus ΔΚΣ. exigendus ad aeram Bithynicam, de qua egimus in Prolegomenis.

AE. RRR.

Imperatorii.

Vulgati a Trajano usque ad Saloniam, cujus numum vulgavit Sestinius. (l. c.)

Epigraphe constans ΠΡΟΤΑΕΩΝ. ΠΡΟΤΑΕΙΩ.

Inter *typos* frequentius occurrit: *Vir nudus galeatus ingenuatus d: pugio-nem*. Eo plerique exultant proponi Ajacem violentas sibi manus inferentem. Frölichius Gallum Cybeles sacerdotem sibi ipsi pessime consulentem putat^{q)}.

ΠΡΟΤΑΕΩΝ. ΔΙΑ. ΟΔΤΜΠΙΟΝ. *Iuppiter sedens d. hastam, f. Victoriolam, Trajani.* (Pellerin.)

Dubium non videtur, hunc Iovem a monte Olympo, cui adfluit Prusa, nomen tulisse.
AE. R.

PRUSIAS AD HYPPIVM.

Mediterranea ad Hypium fluvium, sic vocatum, quod ab Hypiis montibus decurrit, ut testatur scholiasta Apollonii^{r)}. Antiquitus dictam fuisse *Cieron* dixit Pellerinius, atque hoc nomine autonomum edidit inscriptum ΚΙΕΡΕ, sed istud refutabimus in sequente Prusiade ad mare. Nomen certe tulit a rege Prusia, incertum, quo. Ptolemaeo perperam dicitur *Prusa*, cui repugnat constans in numis gentile ΠΡΟΤΑΕΩΝ.

Autonomus.

ΒΟΤΑΗ. *Caput muliebre turritum.* Ξ
ΠΡΟΤΑΕΩΝ. ΠΡΟΤ. ΤΠΙΩ. *Nemesis*

flans d. ori admota. AE. III. (Pellerin. Suppl. I. p. 14.)
AE. RRRR.

Imperatorii.

Ab Antonino usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΠΡΟΤΑΕΩΝ. ΠΡΟΤ. ΤΠΙΩ., nempe ad Hypium fl., de quo continuo, cujus mentionem raro omittit.

* * *

Mentio fitus, ut diximus. Omnium prae-stantissimus est numus: ΠΡΟΤΑΕΩΝ. ΤΠΙΟC. *Fluvius decumbens*, M. Aurelii. (Haym T. II. p. m. 287.) quo typo et epigraphe docemur, Prusiadem non adstitutam fuisse monti hujus nominis, quod aliqui opinati sunt, sed fluvio. In marmore Muratorii supra citato legitur: ΠΡΟΤΑΕΙΩ. ΑΠΟ. ΤΠΙΟΤ^{†)}.

* * *

Numum Augusti, inscriptum, ut videbatur, ΠΡΟΤΑΕΩ. ΤΠΙΩ., quemque propterea olim huic Prusiadi tribuendum putavi^{†)}, esse Temni Aeolidis, in hac dicitur.

Metropolis dicitur in numo Macrini apud Tristhanum: (T. II. p. 299.) ΜΗΤΡ. ΠΡΟΤΑΕΩΝ. ΠΡΟΤ. ΤΠΙΩ., verum non jam facile unius Tristhani judicio acquiescimus.

AE. R.

PRUSIAS AD MARE, quae et CIVS.

Ad Propontidem, olim vocata *Cius*,

q) Appendic. II. novae.

r) Argon. L. II.

s) Pag. 1074.

†) Num. vet. p. 190.

verum, ut narrant Strabo et Stephanus, Philippus V. Macedo eam expugnatam Prusiae Zelae F. dono dedit, qui eam de se *Prusiadem* appellavit. Idem factum refert Memnon apud Photium, sed his verbis: Prusiam cepisse Cieron Kίρρον, Heracleae obnoxiam, eamque Prusiadem nominasse; cepisse item Tium etiam Heracleotis obnoxiam, ut sic Heracleam utrinque a mari ad mare clauderet. Hoc Memnonis testimonio nixus Pellerinius *Cieri* nomine numum edidit:

Caput nudum incertum. ☒ KIEPE. *Figura nuda gradiens d.* — — AE. II. eumque Prusiadi ad Hypium tribuere non dubitavit, (Rec. II. p. 24. Suppl. 1. p. 15.) eusum, ut opinabatur, tum, cum adhuc pro Prusiade Cieri nomen teneret. At enim Memnonem hac Ciero nostram hanc Cion indicasse, non modo ex celato, quem antea citavi, Strabonis loco palam fit, sed etiam ex iis, quae ibidem de eadem Cio addit: *ad hanc et appulisse Argonautas, sublatumque ex oculis Hylam, et circumerrasse Herculem ad eum quaerendum, fama est.* Iam vero haec omnia ad hanc Cion contigisse, et insuper annua a Cianiis Hylae gratia constituta sacra testantur auctores locupletes, Strabo ^{u)}, Apollonius ^{z)}, Solinus ^{y)}, Dionysius Alexandrinus. Ergo manifeste erravit Memnon pro *Cio* scribendo *Cieron*, quem alioqui saepe in re geographica ineptire arguit Holstenius ^{z)}, et quod sequitur, si numus hic ad aliquam Prusiadem pertineret, pertineret

certe juxta ejusdem Memnonis verba ad hanc nostram Propontidi aditam, omnium vero minime ad alteram ad Hypium, quam in mediterraneis numerat Ptolemaeus, et ipse Memnon, cum tamen Cieron fuisse maritimam idem Memnon cum per clausos a mari ad mare Heracleotas, tum per appulsum τῆς Ἀγῆς profiteatur. Nihil ergo huic numo inscripto KIEPE cum Prusiade qualicunque, alioqui spectatis etiam aliis causis nihil habet Bithynici.

Fuit ergo haec Cius serius vocata *Prusias*, atque ut ab altera cognomine ad Hypium distingueretur, dieta *ad mare*, quod non modo numi docent inscriptioni: ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ.ΘΑΛΑΣΣΗ, sed etiam epigramma Muratorianum in utraque urbe praecedentecitatum: ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. ΑΠΟ. ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

Autonqmi nomine Cii.

Caput Apollinis laureatum, infra quod KI. ☒ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Pellerin Rec. II. tab. LXVII. n. 33.)

Caput Apollinis laureatum ☒ KNIAK. PO. *Prora navis.* AE. III. (Pellerin l. c. n. 34.)

Caput Apollinis laureatum. ☒ ΑΘΗ. ΝΟΔΩΡΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Pellerin Rec. tab. XXVI. n. 9.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod K. ☒ ΒΑΚ. ΜΕΓΑ. *Prora navis.* AR. III. (Hunter tab. 36. n. 19.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod

^{u)} L. XII. p. m. 845.

^{z)} Argon. L. I. v. 1391.

^{y)} Cap. 45.

^{e)} Ad Steph. in Περσ.

KI. Ξ ΠΡΟΞΕΝΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Mus. Gradenigo.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod

KIA. Ξ ΠΡΟΞΕΝΟΣ. *Prora navis.* AR. III. IV. (Sestini Lettere p. 86.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod

KIA. Ξ ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ. *Prora navis.* AR. III. IV. (Sestini l. c.)

Caput idem Ξ ΜΙΑΗΤΟΣ. Prora navis. AR. III. (Ibid.)

Pellerinius numum ex descriptis primum, etsi in eo legatur KI., Cnido tamen tribuere non dubitavit. Causa illi haud dubie, quia in numo altero cetera simili legit KNIAKPO, in cuius literis prioribus KNI, Cnidum, in sequentibus AKPO initium magistratus videre sibi visus est. Numum tertium esse Demetriadis Thessaliae coniecit. Numum IV. Combis propter inscriptum ΜΕΓΑ. Megaris Atticae dedit, (Mus. Hunt. p. 194.) consentiente etiam Neumanno. (Num. pop. P. II. p. 225.) Mihi pridem verisimile visum, quia in his numis constanter infra caput Apollinis K vel KI. conspexi, nomen urbis ab his literis petendum, et conieci adeo, eos omnes Cifamo Cretae restituendos. At cum nuper in opere a cl. Sestinio vulgato viderem, in aliis similibus magis integris legi KIA., non amplius dubitavi sequi sententiam viri eruditi, eos omnes Ciani Bithyniae adjudicantis, quidcunque deinde significabunt vocabula KNIAKPO, vel BAK. ΜΕΓΑ., quae exemplo aliorum videntur esse nomina magistratum

forte ex numis exefis male excepta. Sunt ergo numi hi Cianorum antiquissimi, et signati, antequam urbs, ut dictum, pro Cio Prusias appellari coepit, quam etiam aetatem univerius eorum modus palam profitetur. Apollinis cultus tractus videtur a Mileto Cii nostrae metropoli; ut auctor est Plinius ^{a)}, neque dubitem, matrem Miletum notari vocabulo ΜΙΑΗΤΟΣ, quod inscriptum est numo postremo, signatumque illum tum, cum materna adhuc jura in filiam praevalere.

* * *

Autonomos alios resuscitato Cii nomine vide infra.

AR. RR.

Autonomi nomine Prusadis.

Caput Herculis barbatus diadematum. Ξ ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΘΑΛΑC. CAN. *Arcus et clava.* AE. II. (Goltzius in Asia tab. 5.) Sed in alio fere simili scriptum: ΘΑΛΑCCH. (Pembrock.)

Caput Herculis leonis exuviis tectum. Ξ ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. *Clava, clypeus, arcus.* AE. III. (Goltz. l. c.)

Caput Apollinis. Ξ ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΘΑΛΑC - - *Tripus.* AE. III. (Panel Cistoph. p. 41.) Alius, sed: *Caput Dianae.* (Sestini Lett. T. IV. p. 108.)

De his autonomis mox in imperatoris redibit mentio.

AR. RRR.

a) L. V. §. 40, sub fin.

R o g i i.

Numos cum mentione reginarum Muae et Oradaltidos in hac urbe signatos vide infra in numis regum Bithyniae.

Imperatorii Prusiadis nomine.

Prusiadis nomine signatum unicum novi, qui certe hujus sit urbis.

TON. KTISTHN. ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. *Hercules nudus stans d. clavam, f. spolia leonis, in numo Domitiani. (Theupoli.)*

Explicatus causa hujus urbis autonomos, sed Cii nomine, advoco: aliumque imperatorium:

TON. KTICTHN. *Caput nudum barbaturum Herculis specie. Ξ KIANON. Triremis. AE. II. (Mus. Caes.)*

ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΚΤΙΣΤΟΤ. ΚΙΑΝΟΝ. *Phaetra cum arcu, in numo Claudii. (Sestini Lett. T. IV. p. 103.)*

Cii conditores varii a veteribus produntur. Secundum Strabonem Cius Herculis socius a Colchis reversus eam de suo nomine statuit ^{b)}. Apollonius nomen traxisse a Cio fluvio, et conditam a Polyphemo ^{c)}. Ejus scholiastes Aristotelem citat adferentem, eam appellatam a Cio Milelio coloniae duce ^{d)}. Scholiasta Theocriti a Cio Olympi F. conditam refert ^{e)}. At ego in autonomo hoc indubitatum Herculis caput video, et secundum citatos supra Goltzii et Pembrockii autonomos Herculis arma in aversa proposita istud plane persuadent. Constat, Herculem, ut Hylam quaereret, diutius huic plagae immoratum. Quare facile credi-

tum Cianis, ab eodem suam constitutam urbem, ut amabat Graecorum vanitas, ad deos referre urbis suae originem, et dubium adeo non est, numum Domitiani, de quo agimus, qui Herculem ΚΤΙΣΤΗΝ aperte profitetur, ad hanc Prusiadem pertinere. Hanc sententiam ipsa omissa situs mentio non obscure confirmat, nam cum in aliis utriusque Prusiadis numis fere constanter addatur vel *ad Hypium*, vel *ad mare*, in hoc istud dissimulatur, quia Prusiadem ad mare satis conditor Hercules indicat.

Eidem Prusiadi videtur tribuendus numus:

ΑΤΤ. ΚΑΙ ΟΤΕ ΣΠΑΣΙΑΝΩ. ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. *Caput Vespasiani. Ξ Nomen Planicii procos. et typus arae, quem numum jam dedimus in Prolegomenis ad Bithyniam sub proconsulibus.*

AE. RRRR.

Nomine Cii resuscitato.

Cianos vetus suum nomen Cii abolito adventitio *Prusiadis ad mare* respexisse, numi luculente docent, et factum istud crederem sub Domitiano, nam, ut vidimus, cum hujus capite exstat numus inscriptus ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ, et exstant alii, ut videbimus, inscripti ΚΙΑΝΟΝ. sed jam unum Claudii vulgavit Sestinus. Posteriori haec epigraphen reliquorum imperatorum numi omnes praeferunt.

Autonomi.

TON. KTICTHN. ΚΙΑΝΟΝ. etc. qui numus mox supra in imperatoriis descrip-

b) L. XII. p. m. 345.

c) Argon. L. I. et IV.

d) L. I.

e) Ad Idyll. XIII. v. 30.

tus est. Videtur signatus post Domitianum, nam qui hujus urbis sub hoc signati sunt, Σ pro C offerunt.

Caput juvenile pileo incurvo tectum. Ξ KIANΩN. *Clava.* AE. III. (Neumann Num. pop.)
AE. RRR.

Imperatorii.

Sunt a Claudio ad Saloninam usque.

Epigraphe: KIANΩN.

Typi praeter obvios alios:

Hylas puer f. vas (καλπίδα) tenens aquatum abit. Alexandri Sev. (Arigoni.)

Nimirum is submersus in Cio fl., aut raptus a Nymphis Hercule illacrumante.

HPAKΛEOTΣ. KTIΣTOT. KIANΩN, in numo Claudii supra indicato.

ZETΣ. T. KIANΩN. *Juppiter stans.* d. *Victoriolam*, f. *hastam*, Domitiani. (Pellerin.)

An in hoc numo T. positum pro TΩN? CETHPOT. BACIAETONTOC. O. KOCMOC. ETΤΥΧΕΙ. HAKANOT. KIANOI. *sine typo, nisi parva corona in imo posita*, Severi. (Haym. T. II. tab. 39.)

Vide similem inscriptionis modum in numis Nicaeae, et Caesareae Cappadociae. Ceterum quid de vocabulo HAKANOT statuendum sit, hucusque ignoro. Pro eo Harduinus legit: HADAPLOT, (ad Plin. Tom. I. p. 289.) et more suo explicat.

Magistratus inscriptos reperio sequentes:

ΕΠΙ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΚΛΑΤ. ΒΙΑΝΤΟΣ. ΚΙΑΝΩΝ. *Juppiter sedens*, in numo Domitiani et Domitiae. (Vaill. Mus. Chrissinae.)

ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΚΡΑΤΙΠΠΟΤ. Alexandri. (Vaill.)

* * *

Nomen ab Hadriano: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. KIANΩN. in numo Hadriani, quem olim ex museo Caesareo vulgavi ^{f)}, et in numo M. Aurelii. (Arigoni.)

AE. R.

PYTHOPOLIS.

Hoc nomine tres urbes memorantur, ignobiles omnes. Vna, quam in Bithynia a Theseo conditam refert Plutarchus ^{g)}, et cujus meminit quoque Plinius. Altera, nisi eadem est cum priore, quam in Mylia collocat Stephanus, et cum quo conspirat Aristoteles de Mirabil. auscult. saltem secundum MS. bibliothecae Caes. Vjodob., nam in libris editis legitur *Mythopolis*, quo modo eadem quoque urbs perperam scribitur in Antigono Carystio ^{h)}. Tertia teste iterum Stephano Cariae, sed quae serius dicta est Nyssa; at idem parum sibi constans alibi Antiochiam Cariae dictam Pythopolin adfirmat ⁱ⁾.

Pythopoli Bithyniae *autonomum* tribuit Pellerinius, sed quem esse insulae Samothraciae, in hujus numis dictum.

f) Sylloge I. p. 24.

g) In Thes. p. 12.

h) Hist. mir. c. 178.

i) In Antiochia.

FIV M.

Maritima ad Billaeum fl. ad fines Paphlagoniae, ex quo oppido fuit Philetærus regum Pergami caput.

Autonomi.

TEIOC. *Caput juvenile diadematum.* Ξ TIANΩN. *Mulier stans juxta aram d. rotam super cippo tenet, f. cornucopiae.* AE. I. (Pellerin Rois p. 206.)

TEIOC. *Caput simile.* Ξ TIANΩN. *Neptunus d. pede rupi insilens d. delphinum, f. hastam.* AE. II. (Ibid.)

Pars antica sistit Tium sacerdotem genere Milesum, a quo urbs nomen cepit, ut refert Stephanus. Mulier partis aversae est Nemesis, cujus etiam ipsum nomen nonnullis imperatoriis inscriptum legitur.

AE. RRR.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Gordianum.

Epigraphæ: TIANΩN. TELANΩN., in numis Antinoi: TIANOI.

ZETC. CTPFACTHC. *Iuppiter stans d. pateram, in aliis fulmen, f. hastam, pro pedibus aquila, Domitiani, Trajani, Antoninorum.*

Pro CTPFACTHC Vaillantius constanter iis locis, quibus numos ipsos describit, legit ETPTACTHC, at ubi de hoc Tianorum Iove privatim loquitur ^{k)}, scribit ZTPFACTHC. et ΣΤΡΓΑΣΤΗΣ. Quare et Frölichius de vera lectione dubitavit ^{l)}. At in numis Domitiani, Tra-

jani, Antonini, qui sunt in museo Caesareo, manifestum est CTPFACTHC. Non satisfacit, quidquid Vaillantius ad explicandum istud vocabulum adfert, aut quod Harduinus, qui enixe vult legendum ETPTΑΣΤΗΣ, quod idem esse putat cum contracto EPΓΑΣΤΗΣ. *opifex.* Forte non inique dixeris, per synlophen dictum CTPFACTHC pro CTN-EPFACTHC, quasi *cooperator*, et hoc pro CTNEPFACTHP, vel CTNEPFACTHC, perinde atque dicitur *πρόεδρος* pro *πρόεδρος*, tum *δίκης* et *δικης*, ut adeo Tiani Iovem coluerint tanquam operum suorum socium et adiutorem, qualem Vlyssi se addixit Pallas. Eodem sensu Antiochus I. in celebri Sigeorum plephismate dicitur sibi adscivisse το δαιμόνιον *αὐτοῦ καὶ ΣΤΝΕΡΓΟΝ*, *deum benevolum, et OPERIS SOCIUM* ^{m)}. Huc pertinet Gruteri SVRGASTEO. MAGNO ⁿ⁾. sed quale fuerit istud numen, lapis in incerta relinquit.

ΔΙΟΝΤΕΟC. ΚΤΙCΤHC. *Bacchus stans solito cultu, Aurelii. (Vaill.) Tranquillinae (Sestini Lettere T. IV. p. 108.)*

Fuisse Tium Milefiorum coloniam, tradit Mela, nomen accepisse a Tio sacerdote Milefio narrat Stephanus ex Philone, atque idem ex Demosthene, Patrum fuisse urbis conditorem. Graecula vanitas Bacchum urbis auctorem maluit. ΑCΚΑΗΠΙΟC. TIANΩN, Antonini. (Vaill.)

ΤΟΝ. CΩΤΗΡΑ. TIANO. *Aesculapius stans, Severi. (Pellerin.)*

k) Pag. 295.

l) Not. elem. pag. 57.

m) Chishull Ant. Asiat. p. 50.

n) Pag.

NEMECIC. TIANON. Antonini et Aurelii. (Vaill.)

* * *

Situs definitur a fluviiis:

ΒΙΛΛΑΙΟC. CΑΡΔΩ. *Fluvius decumbens*, Aurelii. (Haym T. II. p. m. 286.)

ΒΙΛΛΑΙΟC. CΑΡΔΩ. *Duo fluvii decumbentes medio Bacchi stolati signo*, Antonini. (Muf. Caef.)

Billaeus Tianorum ex geographis notus, Plinio scribitur *Billis*. At *Sardo* ve-

teribus omnibus ignotus. Harduinus in eodem numo pro CΑΡΔΩ legit CΑΓΑ-PIC, qui est *Sagaris* vel *Sangarius*, quem etiam habent numi Iuliopolis et Nicaeae. Ab hoc adlui Tium dicit, quod certe falsum. At Vaillantius testatur, CΑΡΔΩ in numo regio probe legi, atque idem docet numus musei Caesarei. Videtur ergo *Sardo* ignobilis esse rivus prope Tium in mare, vel Billaeum exiens.

AE. R.

REGES BITHYNIAE.

Reges Bithyniae vetustiores Dydallus, Botiras, Bas, Zipoetes I. quia numis carent, ad praefens institutum non pertinent. Eorum seriem et res gestas enarratas videas apud Reinerum Reineccium, et Sevinum eruditum Gallum, qui regum Bithyniae historiam scribere aggressus est, cujus partes exstant in Actis Parisinis T. XII. Mem. p. 316. Tom XV. p. 21. et Tom. XVI. Mem. p. 141., sed eam morte praeventus cum Prusia I. finivit. Eorundem regum historiam scripsit Vaillantius regum Ponti et Bospori historiae adjectam. Haymius eorum, quot potuit, numos collegit et illustravit °).

N I C O M E D E S I.

Zipoete mortuo, qui prudentia ac scientia militari clarus regni sui res egregie promovit, circa annum V. C. 476.

successit filius Nicomedes I. Vt bella intestina averteret, mox ab adito regno fratres e medio tollit, atque eodem tempore, ut adversum bella externa tutum sese praestaret, quae sibi Antiochus I. Syrus minabatur, Gallos e Thracia trans Hellespontum certis legibus in armorum societatem vocat. Quod consilium ut temerarium videri poterat, eorum tamen ope bellum periculosum depulit. Nico. mediam deinde aedificat, illustre olim Bithyniae decus futurum. Regno magna cum laude administrato moritur circa annum V. C. 503.

Reliquit liberos *Zelam*, *Prusiam*, *Lysandram*.

N u m i:

Caput diadematum imberbe. Ξ ΒΑ-ΣΙΑΕΩΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΤ. *Diana alte*

°) Thes. Brit. T. II. p. m. 51.

succincta trunco insidens d. duas hastas, f. quid parazonio simile, pro pedibus scutum perelegans, retro arbor decisis ramis, in area Victoriola, et monogramma. AR. I. (Mus. Caes.)

Praeclarum hunc numum pridem edidit Frölichius ^{p)}, eumque ex tribus hoc nomine Bithyniae regibus huic primo vindicavit, quia in hoc lineamentorum conformatio multum diversa est ab iis, quae Nicomedem II. ac IV. in numis distinguunt. Addit vir praeclarus, sequentes hujus nominis reges addidisse titulum ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ, et epochae annos, quorum utrumque in hoc numo desideratur. Mulierem sedentem partis avervae Dianam Thraciam putat, (fuisse autem Nicomedis majores domo Thracas) secundum Hefychium vocabulo Thracio dictam Bendin, et Διδρυχον, quod binas hastas gereret. Numus hic, quod unicus forte est, et operis praestantissimi, insignis est meriti.

Numi NICOMEDIS incerti.

Caput imberbe diadematum. X BΑΣΙΛΕΩΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΤ: Mulier sedens d. ramum attollit, f. hastam. AE. III. (Pellerin.)

In alio: *Equus gradiens. AE. II. (in meis Num. vet. p. 192).*

Cum in numis his solum legatur ΒΑΣΙΛΕΩΣ, videri possunt eodem, quo praecedens, jure Nicomedi I. tribuendi. Verum constat, reges non semper omnes suos titulos in numis proposuisse. Ad haec

facies regis in iis multum abludat ea, quae est in praecedente. Sed enim critica a lineamentis petita in numis regum, etsi affabre factis, nimium saepe in vado delituunt, quod malum cum in his Bithyniae regibus, tum aliis quoque molestum experimur.

* * *

ZELAS Nicomedis I. filius cognitis novercae insidiis in Cappadociam fugit. Patre mortuo Bithyniae regnum testamentamento in fratres collatum repetiturus redit, illudque sibi variam expertus fortunam Gallorum denique ope vindicat. Horum proceribus cum insidias strueret, his detectis ab iis ipsis in convivio obtruncatur incertum, quo anno.

Reliquit filium *Prusiam*, sed numis ipse caret.

PRUSIAS I.

Zelae filius, varia cum Byzantiis et regibus Pergamenis bella gerit. Philippi V. Macedoniae regis auxilio adjutus, cuius sororem sibi matrimonio junxit, ut dicetur infra, urbes Cium et Myrleam sibi subjicit, illam de se Prusiadem, hanc de uxore Apameam vocat. In Heraclaeae obsidione adfecto ex lapsu femore *Claudus* deinceps appellatus est. Per Romanorum in Asia bellum ipse tantisper quietus, verum cum illo finito decedere Phrygia a senatu juberetur, quam occupaverat, vindictam meditans Hannibalem in Armenia exulem evocat, sed paullo post ipse moritur circa annum V. C. 566 ^{q)}.

p) Reg. vet. num. p. 40.

q) Sevinus l. c. in Prusia J. Vaillant.

Númos Prusiae I. vide infra in Prusia II.

PRUSIAE II.

Prusiae I. filius. Fuerunt, qui unum tantum agnoscerent Prusiam, quos inter Reinerus ¹⁾, et Sigonius ²⁾. Sed praeterquam quod historici Prusiam unum cognomento *Claudum*, alterum *Κυνήγορ*, *venatorem* memorant, binos Prusias invictae statuunt numi. De altero hoc Prusia haec Appianus ³⁾, Polybius ⁴⁾, et Livius ⁵⁾, capto Perseo ultimo Macedonum rege, cujus sororem duxerat, duobus Romanis pileatum et raso capite occurrisset, seque populi R. libertum palam appellasse. Ab his missum Romam, cum et hic ridiculus et minime metuendus compertus esset, facile in regnum remissum. Cum sese suis propter saevitiam exosum, et Bithynorum studia in filium Nicomedem inclinare intelligeret, eum Romam abire iussisse, sed qui subinde reversus inita cum Attalo Pergami rege conspiratione, oppresso repente caesoque patre Bithyniae regnum occupavit. Obiit circa annum V. C. 604.

Numi PRUSIAE I.

Caput diadematum barbatum. ✕ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΠΡΟΤΣΙΟΤ. *Iuppiter seminus flans d. protenta coronam, f. hastam, per aream varia monogrammata, plerumque TA. AV. II. AR. I. III.* (Mus. Caes. Pellerin.)

Numi PRUSIAE II.

Caput regis diadematum adstituta ala cum barbae tantum indicio. ✕ ΒΑΣΙ-

ΛΕΥΣ. ΠΡΟΤΣΙΟΤ. *Typus similis.* AR. I. (Mus. Caes.)

Caput juv. diadem. cum ala. ✕ *Ead. epigraphae.* *Hercules flans* AE. III. (Mus. Caes.)

Numi PRUSIAE alterutrius.

Caput Bacchi. ✕ *Centaurus lyra canens.* — *Caput Iovis.* ✕ *Victoria flans d. lauream, vel: Tropaeum.* — *Caput Apollinis.* ✕ *Lyra.* — *Caput Mercurii.* ✕ *Caduceus.* Sunt omnes AE. III. et inscripti: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΡΟΤΣΙΟΤ. (Mus. Caes. Neumann.)

Númos ΠΡΟΤΣΙΟΤ nomine insignes in tres classes distribui, quarum I. sistit caput regis diadematum barbatum, II. caput regis diadematum alatum, III. aliud quod in antica caput divinitatis.

Caput regium, quod est in numis classis I., adeo sive lineamentis oris, sive cultu abludit ab eo, quod sistunt numi classis II., ut dubitari non possit, binos in iis varios Prusias esse propositos. Quare falluntur ii, qui, ut dixi, unum tantum in Bithynia hoc nomine regem agnovere. At molestum criterium, quinam utrique regi numi sint tribuendi. Vaillantius et Pellerinius numos cum capite regis barbato omnes Prusiae I. adjudicant, alios cum imberbi Prusiae II., sed ejus rationem discriminis non exposuere. Spanhemius et Frölichius statutum ab iis ordinem inverterunt. Atque ille quidem numos classis II. propter ipsam alam tribuit Prusiae I., persuasus, eo attributo indicari hominem *δρασηγιον*, seu in ge

¹⁾ In regib. Bith.

²⁾ De ant. jure prov. *

³⁾ Bell. Mithr. c. 2. seq.

⁴⁾ Leg. 97.

⁵⁾ L. XLV. c. 44.

Vol. II.

rendo celerem et efficacem, quo ingenio fuit Prusias I., omnium vero minime Prusias II.?). Frölichius caput barbatum tribuit Prusiae II. Vna illi ratio, quod hic rex ab Appiano deformi fuisse vultu, et dictus *Venator* perhibetur?). At numi eum deformem non sistunt, sed facie potius liberali, una vero barba turpitudinis indicium non facit. Begerus, sed aperto is peccato, utriusque classis numos Prusiae II. largitur?). Quae sententia sit praestabilior, inquirendum.

Ala, quae in classis II. numis diademati conjungitur, in hoc examine cum primis observanda. Begerus ea censet indicari magnitudinem, vel gloriam regiam^{b)}. Spanhemii sensum mox exposui, cum quo et consentit Frölichius^{c)}. His ergo viris eruditus explicatus allegoricus placuit. Verum ego aliam subesse adscititii hujus cultus causam suspicor. Diximus in numis Alexandri M., hunc regem Ammonis cornu sibi adplicuisse, quia Ammonis filius credi voluit; diximus in numis Lysimachi Thraciae regis, et Demetrii I. Macedoniae regis, illum arietis, hunc tauri cornu, Bacchi certis insignibus, usum, quia ille genus suum a Baccho derivavit, hic Bacchum omni observantia coluit. His ergo praeceuntibus exemplis tantum abest, ut ad allegoriam advertendum animum putem, ut plane existimem, similis modi insaniam

Prusiae quoque placuisse, et seu Mercurium, seu Perseum in majoribus suis numis. In utrumque deum speciosum quoddam jus habuit Prusias. Constat, Arcaedes Mantinenses Bithynium Bithyniae oppidum deduxisse coloniam. Hi ergo Bithynienses domo fuere Arcades, apud quos natus Mercurius, et quod sequitur, ejus fuere dei abnepotes eodem modo, quo T. Statilius in marmore Hadriani aetate posito, quod recitavi in numis Philippi V. Macedonis, se dixit Persei et Dioscurorum abnepotem, quod hi dii Argivi, et ipse quoque Argivus esset. Habuit igitur Prusias homo Bithynus causam honestam, (nam quae causa honesta non videatur arrogantiae et vanitati?) genus suum a Mercurio ducendi. At multo certius Prusiae II. in Perseum jus. Natus is est ex Prusia I., atque haud dubie Apame Philippi V. Macedonis sorore, quam Prusias I. uxorem duxit. Copiose in numis hujus Philippi comprobavi, eum ab heroe Perseo voluisse oriundum videri, qua de causa toties in ejus moneta caput Persei alatum recurrit, indito etiam propterea filio suo ab hoc heroe nomine. Ex quo sequitur, Perseum Prusiae II. in majoribus maternis fuisse, atque illius cultum jure ab hoc advocatum. Accedit, Prusiae II. teste Appiano collocatam fuisse ipsam Persei Macedonis sororem, ut diximus?). Posterior haec adscitae alae

y) *Tom. I. p. 513.*

z) *Not. elem. p. 193. 194.*

a) *Thef. Br. T. I. p. 26.*

b) *Thef. Br. T. I. p. 270.*

c) *Not. elem. p. 124.*

*) Mira apud scriptores veteres confusio in definiendis utriusque Prusiae uxoribus, cujus posterior causa, quod in explicandis adscititibus adhibere vocabula nimium communia ac vaga, ex quo enasci debuit auctorum nostrae aetatis dissensus. Secundum Vaillantium Prusias I. Philippi V.

causa si verisimilis videbitur eruditis, habemus promptum in utriusque Prusiae numis argenteis discrimen, sic ut ii, qui exhibent caput barbatum, tribuendi sint Prusiae I., qui imberbe alatum, Prusiae II. Sane hac una causa suadente, reliquis oppido vagis ac incertis, hanc mihi in iis definiendis legem praefixi. Ex simili causa Seleucum I. Syrum, ejusque filium Antiochum in jus alarum involasse, dicemus in utriusque numis. Propter eandem causam eidem Prusiae dedi numos aeneos, in quorum antea est caput imberbe alatum diadema-

Macedonis filiam Apamen uxorem duxit. (in Prusia I. p. 317.) Dicti sui vadem non citat, sed videtur illud hausisse ex Polybio, qui Prusiam I. hujus Philippi καδεσην vocat, (Hist. L. XV. c. 22.) quod *generum* fuerit interpretatus. Verum Appianus discrete narrat, Prusiam II. Venatorem matrimonio junctam habuisse Persei sororem, id est, Philippi V. filiam. (In Mithridat.) Ex quo sequeretur, Philippum filiarum unam efocasse Prusiae patri, alteram Prusiae filio. Quod cum vix sit verisimile, proum est credere, Prusiae I. uxorem fuisse Philippi V. sororem, non filiam, nam καδεσην jam genorum, jam focerum, jam quemcumque adfinem notat, quod multis exemplis comprobavit Spanhemius. (ad Orat. I. Juliani p. 287.) Quod ipsum impulerit eruditum Sevinum, ut eam Philippi sororem confidenter adferret. (B. L. T. XVI. Mem. p. 146.) Quod fuerit huic Prusiae I. uxori nomen, et istud disputatur. Sevinus Apamen vocat. Fuisse Prusiae I. uxorem dictam Apamen, tenemus ex Strabone, cum refert, eum acceptam Philippi beneficio Myrleam ab uxoris nomine Apameam vocasse. (L. XII. p. m. 845.) Quae quidem peristasis facile me adducit, ut credam, hanc ipsam Apamen fuisse Philippi sororem; nam cum narret Polybius, (I. c.) Philippum in capiendis urbibus Cio et Myrlea auxilio fuisse Prusiae, suo tum adfui, et Strabo, Myrleam vocatam Apameam ex nomine suae uxoris, patet sane, Prusiae uxorem tum fuisse sororem Philippi, eamque vocatam Apamen. Frölichius Apamen filiam Attali I. Pergameni facit, nescio, quo auctore. (Not. elem. p. 193.) At Reinveccius: *Habuit Prusias in matrimonio Apamen Diegyllis Thracis filiam, et N. filiam Philippi regis Macedoniae*. Lapsus in his verbis manifestus. Nam etsi demus, unicum tantum fuisse Bithyniae regem nomine Prusiae, quod ille senserat, tamen certum est ex ipso rerum gestarum ordine, ut eas enarrant Appianus, et Strabo, (II. cc.) praecessisse matrimonium cum Philippi sorore, secutum alterum cum Diegyllis filia, nam illud peractum Philippo vivo, alterum capto jam Perseo. Accedit, Apamen nomen fuisse Graecum; at sicut Diegyllis nomen est Thracium barbarum, sic dubium non est, filiae quoque appellationem ejusdem fuisse indolis. Sane Numulizinthin Diegyllis filiam prodit Valerius Max. (L. IX. c. 2.) Secundum haec ergo argumenta habemus probabilem Prusiae I. uxorem Apamen Philippi V. filiam. Prusiae II. duas fuisse uxores, certum est, priorem anonymam, sororem Persei ex Appiano, (I. c.) et Livio, (L. XLII. 12.) alteram idem Appianus paullo infra obscure indicat, cum Diegyllin Thraciae regem Prusiae καδεσην appellat. Sed hoc vocabulum iterum molestum, et incertum, an *focerum* dicas, an *generum*. Interpres editionis Henrici Stephani, (pag. 174.) tum et postremus ejus interpres Schweighaeuserus (Vol. I. P. II. p. 649.) vertunt *focerum*, H. Valesius *generum*. (ad Diodori exc. T. II. p. 595. ed. Wess.) Secundas tamen nuptias aperte indicat Iustinus: (L. XXXIV. c. v.) *Eodem fere tempore Prusias consilium capit interficiendi Nicomedis filii, dum consulere studet minoribus filiis, quos ex noverca ejus susceperat*. Ex his colligo, Prusiam II. natum ex Apame Philippi sorore, ut avunculum tum potentem impensius observaret, addidisse

Kkk 2

tum. Videtur Pellerinius in his caput Mercurii vidisse ^{d)}. Verum ut Mercurio competunt alae, sic nequaquam diadema, quod in tribus illaesis mufei Caesarei luculentum est.

Numi aenei, quos loco III. descripsi, cujus sint Prusiae, quia criteria, quae fidem facere queant, penitus absunt, adfirmare non audeo.

Numi Prusiae I. aurei et argentei summae sunt elegantiae. Begerus Iovem partis aversae putat esse Tarantaeum, teste Stephano sic dictum a Tarento Bithyniae oppido, faventibus huic opinioni literis TA. plerumque adscriptis ^{e)}.

NICOMEDES II. EPIPHANES.

Regnum, ut diximus, parricidio aspicatur. Romanos in bello Aristonici juvat. Multis cum Mithridate VI. Ponti rege Cappadociae causa turbis collisus a Socrate filio occiditur circa annum V. C. 660, cum imperium ultra annos L. porrexisset. Alii hoc parricidium in Nicomede III. patratum censent.

N u m i :

Caput regis diadematum. χ ΒΑΣΙ-
ΛΕΩΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΤ.

Iuppiter seminudus stans d. elata coronam, s. hastam, in area aquila fulmini insistens, et anni : NP. BEP. EEP. OEP. EOP. HOP. OOP. PP. APP. ΓPP. ZPP. HPP. AR. I. (Haym T. II. p. m. 55. Pellerin Rois, Mus. Caes. Belley B. L. T. XLII. p. 46.

Sola oris lineamenta numos Nicomedis II. et IV. distinguunt. Nam etsi utriusque moneta annos inscriptos habeat, cum non constet, quo anno mortuus sit Nicomedes II., certi esse ex solis his annis non possumus, utrum anni HPP. HQP. sint ultimi Nicomedis II., an primi Nicomedis IV. At cum caput, quod est in numis ab anno NP. usque HPP. multum differat ab eo, quale cernitur in numis ab anno HQP. et sequentibus, evidens est, illos esse Nicomedis II., hos Nicomedis IV.

De epochae, ad quam hi anni referuntur, exordio adhuc vago, actum in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Numi regi huic cognomen Epiphanis tribuunt, sed eodem praeditum quoque fuisse Nicomedem IV., continuo videmus.

NICOMEDES III. Philopator.

A nonnullis eruditibus hic rex plane omit-

capiti suo alas, sibi per Philippi sanguinem a Perseo heroe tractum debitas, quod jus firmatum amplius subinde est juncta sibi matrimonio ejusdem Philippi filia. Duraverit haec observantia, quamdiu res successoris Persei integrae steterunt; at hoc a Romanis capto constat ex auctoribus, quos supra in ejus vita citavi, eum adcurrisse Romam, et servilem in modum senatui victoriam de Perseo gratulatum, atque tum, ut quo esset adfectus animo, palam testaretur, repudiata Persei sorore verisimile est inductam filio Nicomedi novercam, cujuscunque ea filia fuerit. Haec omnis lis adcuratius in judicium vocanda videbatur, ut agnito Prusiae cum Macedoniace regibus nexu etiam alarum causa a me constituta stabiliretur.

d) Rois p. 183.

e) Tom. I. p. 269.

titur, ut dicetur in Nicomede sequente. Non valde gravate istud ferimus, cum essi exstitisset, numis careat.

NICOMEDES IV. EPIPHANES.

Pulso propter parricidii infamiam Socrate malebant Bithyni alterum ejus filium Nicomedem sibi praescire secundum Memnonem apud Photium natum ex Nyfa, quam per ludibrium *saltatricem* appellavit Mithridates VI ^{f)}. Ejectus a Mithridate, restitutus a Romanis valde turbidum habuit regnum. Apud hunc commoratum Iulium Caesarem juvenem non sine ignominia prostratae regi pudicitiae, fama tulit. (Suet. in Iulio c. 2. et 49.) Legato Romanis regno, quia rapiendum praeviderat, mortuus est V. C. 679. vel secundum Appianum 678 ^{g)}. Bithynia subinde in provinciam redacta, ut diximus in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Postremorum Bithyniae regum, Nicomedis nomine, mire confusa est historia, sic ut, quem auctorem sequi oporteat, in incerto haereas. Reinerus Reineccius Nicomedes tres post Prusiam II. Bithyniae reges memorat, nimirum Nicomedem II. III. IV., atque ab hoc postremo Bithyniam Romanis legatam. Idem Nicomedis III. regnum, quem *Philopatora* vocat, longius producit ^{h)}. Spanhemius quoque Nicomedes tres Prusiae II. successores intulit, sed Nicomedi III. breve regnum dedit ⁱ⁾. At Vaillantius in sua regum Bithyniae historia hunc Nicomedem III.

ignorat, illique adeo Nicomedes III. est is, qui populum R. regni sui haeredem instituit, dictusque simul *Epiphanes*, simul *Philopator*, quod alterum illi nomen ab Appiano ^{k)} datum comperit. Vaillantius secutus est Frölichius ^{l)}. Diffidium istud componant historici. Ex numis istud tantum constat, fuisse post Prusiam II. reges duos Nicomedis nomine, an praeterea tertium aliquem, non produnt.

N u m i :

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΤ. *Juppiter feminudus stans d. elata coronam, s. hastam, in area aquila fulmini insistens, et anni:* ΗΡΡ. ΘΥΡ. Σ. ΕΣ. ϚΣ. ΖΣ. ΘΣ. ΑΡ. Ι. (Haym. l. c. Mus. Theup. Pellerin. Belley. B. L. T. XLII. p. 47). *Alius cum anno* ΑΙΣ. (Sestini Lettere T. III. p. 146).

Numus postremus cum anno ΑΙΣ. multum valet ad illustrandam epocham Bithynicam. Vide dicta in prolegomenis ad Bithyniae numos.

ΜΥΣΑ et ΟΡΑΔΑΛΤΙΣ reginae Bithyniae.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΜΟΤΣΗΣ. ΟΡΣΟΒΑΡΙΟΣ. *Caput muliebre.* Ξ ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣ. *in alio plinius:* ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΗ. *Caput Herulis.* ΑΕ. ΙΙΙ.

ΩΡΑΔΑΛΤΙΔΟΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΤΚΟΜΗΔΟΤ. ΘΥΓΑΤΡΟΣ. *Caput reginae diadematum.* Ξ ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΤΩΝ

f) Iustin. L. XXXVIII. c. 5. p. 176.

i) Tom. I. p. 516.

g) Bell. civ. L. I. c. 111. edit Schweigh.

k) De Bello Mithrid.

h) Part. III. l) Notit. elem. p. 194.

ΠΡΟΣ. ΟΑΛΑΣΣΗ. *Fulmen, omnia intra coronam.* AE. III.

Insignes hi numi binas reginas sistunt a scriptoribus omnibus neglectas, certe Bithynicas, nam signati sunt, ut averfae epigraphe eloquitur, apud Prusiam maritimam, notam Bithyniae urbem.

MVSAE numum primus edidit Scipio Maffejus ^{m)}. Secutus est alius similis me olim vulgante ex gaza Marchionis Savorgnan Veneti ⁿ⁾. Ad eum explicandum Maffejus profert fragmentum Sallustii agens de Nicomede Bithyniae rege, in quo legitur: *cum filius NVSA, quem regem appellaverat, genitus haud dubie esset*, quae lectio in variis codicibus varie effertur, et in binis quidem: *cum filius MVSA etc.* deinde Memnonem apud Photium, qui sic habet: *τον ἐκ Νικομηδῆος καὶ Νύσης*; denique Suetonium narrantem: Iulium Caesarem in senatu defendisse *NYSAE causam, filiae Nicomedis*. Sed varia haec testimonia magis adhuc impediunt virum eruditum, ambiguum, an NVSA vel NYSA dictante hoc numo in MVSA sit restituendum. Difficile enimvero, haec testimonia cum numo conciliare, et expectandum plus lucis. In nomine ΟΡΣΟΒΑΠΙΟΣ. Frölichius monetarii, aut artificis nomen latere suspicatur ^{o)}. At nemo non videt, esse Orfobarin Musae patrem, suppresso ΘΤ. ΓΑΤΡΟΣ, quod in sequente numo aperte ponitur. Memoratur Appiano Or-

fabaris Mithridatis VI. filia, a Pompejo M. in triumpho traducta ^{p)}, quae forte per matrem ad eundem Orfobarin genus retulit.

* * *

ORADALTIDOS numum primus protuli ex eadem illustri gaza M. Savorgnan ^{q)}. Ejus nullum in veterum monumentis vestigium. Neque mirum videatur, obscuriorem esse reginarum Bithyniae historiam, quando ipsos ejus reges nox atra premit, sic ut maxima ingenia in scribenda eorum historia non uno loco adhaereant. Ea difficultas in reginis tanto implicatio, quod raro a scriptoribus, etiam cum earum sit mentio, ipsa exprimuntur nomina, unde nata dissidia, quorum exempla supra in regibus dedimus. Huc accedit regum ejus aevi levitas in ducendis, ac mox repudiandis uxoribus, quo fit, ut haec nostra Oradaltis, vel quae proditur in marmore apud Chishul ^{r)}, *regina Camasarta* ex nullis Bithyniae regis toro possit excludi, quia sive ipsa repudiata alteri locum fecit, aut sibi factus locus repudiata altera. Dicitur in numo *regis Lycomedis filia*, sed neque hujus regis historia in aprico est. Quos Lycomedes prodiderunt Strabo ^{s)}, Hirtius ^{t)}, Dio Cassius ^{u)}, aut reges non fuere, etsi regii generis, aut si reges, fuerunt tempore posteriores, quam ut eorum filia esse potuerit Oradaltis no-

m) Ant. Gall. epist. 2.)

n) Num. vet. p. 193.

o) Not. elem. p. 38. et 195.

p) Mithrid. c. 117.

q) Num. vet. p. 192.

r) Ant. Aëat. p. 92.

s) L. XII. p. m. 558.

et 560.

t) Bell. Alex. c. 66.

u) L. LI. c. 2.

fra, ut tum probaveram. Observandum utrovis modo scribas, ex grammaticae denique, simillimum alterum Oradaltidos numum serius a Neumanno nostro ex praeclaro suo museo editum¹⁾, sed qui pro elemento tertio A potius O videtur offerre, sic ut forte verum ejus nomen sit *Orodaltis*. Differt etiam, quod in eo manifeste legitur $\Delta\text{TKOMH}\Delta\text{OT}\Sigma$, cum in meo sit $\Delta\text{TKOMH}\Delta\text{OT}$, sed

Graecae legibus perinde est. Sane in numis perpetuum est $\text{NIKOMH}\Delta\text{OT}$, etsi scriptores legem ordinariam scribendo Νικομηδης , nonnulli, ceu Appianus, utramque sequerentur. Serius Excell. Comitissa Bentinck alium Oradaltidos meo simillimum edidit²⁾.

x) Num. pop. P. II. p. 17.

y) Supplement au Catalogue p. 46.

M Y S I A.

Regio ad Propontidem et Hellespontum. Vaillantius et Harduinus prodidere numum Domitiani inscriptum ΜΤΣΙΑ typo *provinciae lugentis*. Eum Harduinus diserte huic Myliae largitur. At ego nomine ΜΤΣΙΑ certius existimo intelligendam Daciam Cisdanubianam in Moesia positam, ut probavi in numis Moesiae.

ABBAETI MYSI.

Autonomi.

Caput Iovis. Χ ΜΤΣΩΝ. ΑΒΒΑΙΤΩΝ. *Fulmen intra coronam.* AE. III. (Mus. Caes. Haym, Pellerin.)

Populi cujuspiam hoc nomine veterum nemo meminit, videnturque dicti in his numis Abbaeti constituta extra Mysiam sede patrium *Myforum* nomen addidisse, ut, unde essent profecti, sciretur, quas conjecturas copiosius propositas vide apud Haymium et Pellerinium.

AE. RR.

ADRAMYTIVM.

E regione Lesbi ad sinum cognominem. Scriptores veteres T geminant, at in numis simplex est, saltem secundum Pellerinium, et aliorum adcuratorum catalogos, nam Vaillantius ejus quoque numos cum duplice T proposuit. Sed et Stephanus utrumque modum probavit.

Autonomi.

Epigraphe constans : ΑΔΡΑΜΤΤΗΝΩΝ.

Typi: in antica : *Protome Palladis, vel caput muliebre laureatum, vel: caput barbatum diadematum*, quod Pellerinius recte adserit esse Adramyti conditoris, qui fuit filius Alyattae, Croesi frater, ut Stephanus ex Aristotele refert. In averſa : *Iuppiter actophorus stans*, (Pellerin.) qui videtur Adramytenorum princeps fuisse numen, nam eo usi sunt in numo Concordiae cum Ephelo ad notandam urbem suam. In aliis: *Cornucopiae inter pileos Dioscurorum*. (Pellerin.) vel : *Pallas stans d. Victoriolum*. (Pembrock.)

Magistratus : ΕΠΙ. ΤΡΑ. ΛΟΤΚΙΟΤ. - - (Pembrock.) In Pelleriniano mira epigraphe explicatu mihi ignoto: ΤΡΑΤΩΝ ΠΕΡΙ. Α ΚΑΙ ΚΑΠΙΤΩΝ. Α. AE. RR.

Imperatorii sunt a Domitiano usque ad Gallienum.

Typi obvii. In numo Alexandri max. mod. sistitur *Neptunus togatus stans s. tridentem, et dexteram extendens versus mulierem ingenuculatam, et velum per caput sinuantem*. Eum edidi ex museo Caesareo ^{a)}. Quas hic Neptuni delicias

a) Syllog. I. p. 35.

narret numus, incertum; enimvero his appetendis fratrem Iovem aequavit.

Magistratus praetor jam inde a Domitiano, inscriptus v. g. ΕΠ. CTPA. ΚΤΙΝΤΙΑΙΑΝΟΤ. vel ΠΑΚΙΑΝΟΤ. ΤΟ. Β. — *Scriba* in numo Domnae, etsi in aliis ejusdem Augustae numis pro more inscribantur praetores, de qua inconstantia agam pluribus in tractatu de archontibus.

Neocoros fuisse Adramytenos arguit Vaillantius ex unico numo Alexandri: ΕΠ. CTP. ΑΤΡ. ΓΑΡΟΤ. Β. ΝΕ. verum hoc loco το Β. ΝΕ. non refertur ad Adramytenos, verum ad praetorem iterum *neocoros*, ut jam advertit Pellerinius^{b)}, et nos docebimus in tractatu de urbibus neocoris.

Concordia cum Mytilenaeis in numo Veri, (Pellerin Suppl. II. p. 72.) Laodicensis Phrygiae M. Aurelii, (Vaill.) Ephesiis Caracallae. (Theupoli.)

Non praetereundus lapsus auctoris musei Theupoli, qui Commodi numum sic describit: ΑΔΡΑΜ. ΜΗΤΡ. ΝΕΟΚ. ΗΡ. ΠΟΝΤ. ΕΤ. ΡΠΘ., cumque ex singulis his titulis nullus Adramytio competat, ei tamen ibi tribuitur. Legendum in hoc numo: ΑΔΡ. ΑΜ. et est numus *Hadrianae Anasae*.

Numum Antinoi in hoc oppido signatum dabimus in hujus herois numis post numeros Hadriani commatis Romani.

ΑΕ. RR.

ANDERA.

Gordiani numum inscriptum ΑΝΔΕΙ-ΡΗΝΩΝ. citat Harduinus ex Ligorio non optimae auctore fidei.

ANTANDRVS.

Ad sinum Adramytenum, ab aliis Aeolidi inferitur.

Autonomum editum video in museo Pembrock. ANTAN. *Capra fians*. (Part. II. tab. 4.) Verum acute vidit Neumanus noster, legendum ΑΙΝΙΩΝ. eumque restituendum Aeno Thraciae.

Aeneus huic oppido tributus a Cl. Oderico^{c)} certus est Apameae Phrygiae. Vt adeo autonomum haec urbs necdum possideat.

* * *

Imperatorii a Tito usque ad Paulam. Epigraphe ΑΝΤΑΝΔΡΙΩΝ. typis *Dianaephesiae*, vel *Aesculapii*. Sunt apud Vaillantium et Pellerinium.

ΑΕ. RRR.

APOLLONIA.

Ad Rhyndacum fl., a quibusdam geographis Phrygiae accensetur.

Autonomi hactenus proditi non sunt.

Imperatorii a M. Aurelio usque ad Gordianum.

Epigraphe ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. addita mentione Rhyndaci, de qua mox. Vaillantius constanter in iis legit ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ., at prior inscriptio non modo exstat in binis accuratissimi Pel-

b) Mel. II. p. 280.

c) Num. Graec. p. 1.

lerinii, sed etiam in numo max. moduli musei Caesarei, neque puto Apolloniam aliam praeter illam in Illyrico sitam Dorice locutam. *Typus*: plerumque *Apollo stans intra templum*, aut *Rhyndacus decumbens*, aut *navis*.

Mentio situs per Rhyndacum fl. PTN. ΔAKOC. vel ΠPOC. PTNΔ. vel PTN. ΔAKΩ. quo se ab aliis urbibus cognominibus distinguit.

AE. RR.

A S S V S.

Ad sinum Adramytenum; Aeolidi ab aliis tributa.

Autonomi:

Caput Palladis. Ξ AZSI. *Gryphus*. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.) In alio: *Caput bovis superimposita diota*. AE. III. (Hunter.).

Gryphum haec urbs forte Apollinis causa exhibuit, nam dicta quoque fuit Apollonia teste Plinio. Typo numi Hunteriani haud dubie vini frumentique praesentia praedicatur. Diota vini symbolum res nota. Bos, quia aratro junctus, agriculturam facile indicat. Testatur Strabo ⁴⁾, a Persarum regibus triticum in coenam usque Assopetum.

AE. RR.

Imperatorii rari item a Claudio usque ad Alexandrum.

Insignis numus Pellerinii:

ΑΓΡΙΗ. ΚΛΑΤΔΙΟΣ. *Capita se respicientia Agrippinae jun. et Claudii*. Ξ AZSIΩN. *Gryphus jacens*.

In aliis potior typus: *Ara cum serpente*.

Magistratus KPINAKIΔHC. absolute in numo Commodi; at praetor dicitur in numo Alexandri: ΕΠΙ. CTP. ATP. MHTPΩNIKTOT. apud Vaillantium, pro quo Harduinus legit MHTPΩNICTOT.

Concordia cum Pionia vicina, quam vide.

AE. RRR.

A S T Y R A.

Imperatorii bini citantur, uterque Ant.

Pii.

ACTTPHNEΩN. KPINAKIΔHC. *Diana Ephesia cum adminiculis*. Citatur a Vaillantio ex museo reginae Christianae, sed quem, cum Romae essem, ibi non reperi. Alium similem dedit Patinus, sed exeso magistratu.

Ex pluribus Aethyris, quas citat Stephanus, hi numi videntur tribuendi illi, quam is prope Adramytium locat, et de qua narrat Strabo, ibi esse lucum Aethyrenae Dianae sacrum, cum quo testimonio conspirat typus.

AE. RRR.

ATARNEA.

Prope Adramytium.

Autonomi editi sunt ab Haymio et Pellerinio.

Caput Apollinis laur. Ξ ATAP. *Equus dimidius saliens, in area variantes litterae solitariae*. AE. III. In simili Hunteriano legitur tantum ATA.

CYZICVS.

Ad Propontidem urbs illustris, sita in insula orae adjacente.

Autonomos aureos pervetustos, in quorum una facie: *caput leonis*, in altera: *caput forte vituli*, vel: *quadrata incusa*, huic urbi tribuere non dubitavit Pellerinius, at cum ab sit epigraphae omnis, et leo typus sit pluribus urbibus familiaris, vereretur, mox pro Cyzico ferre suffragium. Abbas Sestinus eos Samios putat, ut dicetur in Samo.

Neque certiores sunt bini argentei ab eodem propoliti: *Caput muliebre*. X *Caput leonis cum pede anteriore, aut sine hoc. Posteriori horum additur K.* Pellerinius in his caput Proserpinae videt, cumque, ut mox dicetur, solitus monetae Cyzicenae typus fuerit ejus deae caput, et leo, non dubitat argenteos hos numos, suffragante praeterea elemento K, huic urbi largiri. Sed enim certum non est, caput anticae esse Proserpinae, nam abest corona spicea, proprium ejus attributum, et collatis Cnidi Cariae numis patebit forte, plus huic juris in hos numos esse, quam Cyzico. Sunt tamen numi illustres alii argentei, quos sibi vindicat Cyzicus:

ΣΩΤΕΙΡΑ. *Caput Proserpinae spicis coronatum*. X KTZIKHNΩN. *Caput leonis hiantis rictu*. AR. I. (Beger Thes. Br. T. I. p. 490. Hunter.)

Haec tetradrachma eximia sunt; nam confirmant id, quod refert Suidas *), *Cyziceni flateres celebres fuere, quod ele-*

ganter essent signati. Nota autem eorum fuit una parte facies muliebris, parte altera protome leonis. Pari fama fuerunt flateres Cyziceni aurei, sed verisimiliter imaginarii tantum, de quibus actum alibi. (Proleg. gen. cap. IX.) De Proserpina et typo leonis continuo.

Autonomi aenei frequentiores, inscripti: KTZI. KTZIKHNΩN. Qui neocoratus addunt, sub imperatoribus signati sunt.

Proserpinae in hac urbe cum primis stabilitum cultum praeter copiosa scriptorum testimonia comprobant etiam numi cum autonomi, tum, quos argumenti causa huc refero, imperatorii:

Caput Proserpinae spicis coronatum intra coronam ex spicis et papavera contextam. X KTZI. *Cornucopinae, ex quo spicae et papavera protuberant*. AE. II. (Hunter.)

KOPH. ΩΤΕΙΡΑ. KTZIKHNΩN. *Caput Proserpinae spicis coronatum*. X CTPA. KAMOT. CEBHPOT. KTZIKHNΩN. *Bacchus tigride vectus d. thyrsus*. In alio: *Vir nudus decumbens d. pateram, s. prorae navis innixus*. AE. m. m. (Mus. Caes.) Alios similes cum variis averlis vide apud Vaillantium in numis Graecis Impp. sub Faustina jun.

Eadem adversa. X CTPAT. NAIB. KTINTOT. ΕΠΙ. ΟΜΟΝΟΙΑ. KTZIK. CMTPNAI. *Bacchus solatus facem tenens in bigis Centaurorum cum solito comitatu*. AE. m. m. (Mus. Albani tab. 33.)

e) In Κυζικηνῶν σαρτηρῆς.

ΔΟΜΝΑ. ΣΩΤΙΡΑ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *Mulier tutulata stans d. hastam in ictum erigit, s. Victoriolam, in numo Trajani A.E. I. (Pellerin. Rec. III. p. 231. et Additions p. 5.)*

KOPH ΣΩΤΕΙΡΑ usitata sunt Proserpinae nomina non apud Cyzicenos modo, sed et Lacones ^{f)}, et Arcadas ^{g)}, et ΚΟΡΑΣ nomine eadem ornatur in numis Agathoclis Siculi. Causa impensioris ejus in hac urbe cultus fuit, quod ea huic deae a Jove in dotem tradita ferebatur ^{h)}, ac propterea ejus honores praedicant non modo citati hoc loco numi, sed et alii passim, cum typos offerunt ad hanc deam prorsus pertinentes, ceu *faces duas, quibus obvoluti serpentes intermedia ara*, (Hunter.) nam mater Ceres amissam Proserpinam curru serpentibus juncto, et accensis facibus inquisivit. Possunt etiam faces nocturna Proserpinae vel Hecates sacra respicere, ut monebimus in numis Stratoniceae Cariae, tum: *caput bovis, aut bos integer*. (Mus. Caes.) Fuit hoc animal Proserpinae immolatum, et quod propius huc spectat, cum Cyziceni obsidione a Mithridate premerentur, et imminetibus Proserpinae sacris deesset bos atra sacrificio destinata, per prodigium earum una urbi adnatavit, ut narrat Appianus ⁱ⁾, et Plutarchus ^{j)} tum: *caput leonis* in descriptis supra tetradrachmis. Porphyrius ^{k)}: *ἡ δ' Ἐκάτη ταυρὸς, κυων, λαίνα ἀκρεστά μαλλον ὑπάρκει, at Hecate, si tauros, canis, leaena vocetur, magis exau-*

dit. Proserpinam eandem cum Hecate habitam constat. Sed forte certius leonis typus Cybelen respicit, ut dicetur in imperatoriis.

At enim quem sensum dabimus inscriptioni ΔΟΜΝΑ. ΣΩΤΙΡΑ numi postremi? Existimat Pellerinius, το ΔΟΜΝΑ esse ex Latino captum, et ex DOMINA contractum, et hoc vocabulo compellatam a Cyzicenis Proserpinam suam. At sunt non pauca, quae sententiam hanc impediunt. Ac primum quidem nescio, cur Graeci ad exprimendam Proserpinam *Dominam* alienae linguae vocabulo uterentur, cum scribere potuissent ΚΤΡΙΑ. ΣΩΤΙΡΑ., perinde atque scripsere alias: ΚΤΡΙΑ ΝΕΜΕCΙC. Numus praeterea est Trajani, cujus aetate nondum facile Graeci linguam suam passi sunt contaminari. Deinde satis constat, nomen ΔΟΜΝΑ esse Syriacum, et hoc compellatam uxorem Severi, ut a me latius probabitur in hujus Augustae numis. Denique ut nomen videtur peregrinum, sic et adstitutus deae typus, qua forma vix credam Proserpinam ex ullius Graecae urbis monumento cognitam. An incredibile videatur, hanc Cyzicenorum Domnam fuisse ex alieno solo petitam, cum alii alienos Ammones, Sarapides, Anubies arcessiverint? aut Cyziceni observare non potuerint binas varias Sotiras, quando iidem binos varios conditores observavere, ut max docebimus? Ceterum in his tenebris offensionis metu nihil confidentius statuo. Quod si ea figu-

f) Pausan. L. III. c. 13.

g) Ibid. L. VIII. c. 31.

h) Appian. bell. Mithr. c. 75.

i) l. c.

k) In Lucullo p. 497.

l) De abstinent. L. III. §. 17.

ra vere Proserpinam refert, et vere etiam vocabulum ΔOMNA ex Latino *Domi-na* petatum est, hanc Cyziceni inferorum deam dixere *dominam* capto a Latinis exemplo, nam hoc eam honoravit quoque Virgilius ^{m)}: *hi DOMINAM Ditis thalamo deducere adorti.*

Putavit Vaillantius, et ego quoque olim, capite anticae numorum loci II. et III. exhiberi Fauflinam juniorem sub Proserpinae specie. Hoc ut verum sit, necesse est, secutos nos esse, id genus numos omnes imperante M. Aurelio signatos. At dubium movet numus III. praetorem *Naevium Quintum* indicans, sed quem sub Commodō fuisse Cyzicenorum praetorem comprobatur numus a Vaillantio promulgatus ⁿ⁾. Quod si Commodō imperante iterum hunc magistratum obivisset, vix reat omisum fuisse *το Β.* Vide, quae huc pertinentia in autonomis Smyrnae notabuntur.

* * *

KTZIKOC. *Caput Cyzici juvenile diadematum.* **Ξ. KTZIKHNΩN.** *NEOKO-PΩN. variis typis.* AE. omnis formae. (Mus. Caes. ac praecipue Hunter.)

KOPH. CΩTEIPA. KTZIKHNΩN. *Caput Proserpinae.* **Ξ. ΕΠΙ. CTPAT. NAIB. KTZIKHNΩN.** *Cyzicus stans s. hastam adscripto juxta KTZIKOC. dexteram jungit cum Amazone bipennem et peltam gestante, scripto juxta CMTPNH., in imo: OMONOIA.* AE. m. m. (Pembrock P. II. tab. 41.)

Offerunt hi numi Cyzicum hujus insulae regem, qui appulso huc Argonautas comiter excepit, at per imprudentiam a Iasone occisus est, de quo vide mythologos passim. Caesum ab Hercule refert Orpheus ^{o)}, a Cybele Valerius Flaccus, ut dicitur mox in imperatoriis. In numis cultu regio proponitur. Nimirum et Flaccus dixit: *Rex divitis agri Cyzicus* ^{p)}. Eum ergo ut heroem, a quo urbs nomen cepit, atque etiam ut *κτιστην* venerati sunt Cyziceni, quod vocabulum etsi omittatur in numis, additur tamen in vetere marmore, ut dicitur infra in *Κτιστης*. Partes averfae in his numis admodum variant, ut videri potest apud Hunterum, et Pellerinium. Rariores sunt in Pelleriniano *struthiocamelus*. In binis Hunterianis *capricornus*, aut *gemini pisces*, typi ex zodiaco petiti, incerta causa. Numi huiusmodi aetate signati sunt, nam plerumque neocoratus additur.

AV. dubii, AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii incipiunt cum Augusto, et desinunt cum Claudio Gothico.

Typi fere conspirant cum iis, qui sunt in autonomis, praedicaturque frequenter *Proserpinae* et matris *Cereris* cultus, quin et

Rheae seu *Cybeles*, cujus honoribus Argonautae huc advecti in monte Dindymo, qui urbi imminabat, simulacrum statuerunt, subinde a Constantino Constantinopolin translatus, ut refert Zosimus ^{q)}, de quo vide plura apud Com.

m) Aen. VI. 397.

n) Num. Graec. p. 74.

o) Argon. v. 520.

p) Argon. L. II.

636.

q) L. II.

Caylus. *) quin et Cyzicus rex peremptus a Cybele fertur, quod leonem, qui ejus currum subiit, interfecit *), unde forte petenda ratio capitis leonini in autonomis.

Opilio faxo insidens, et capram mulgens. Forte hoc typo adluditur ad tribum Cyzicenorum, quae ex vetere Atheniensis tribus nomine Αιγικαρχεῖς vocabatur, ut docet marmor Peyssonelii apud Caylus *), quamvis auctore Euripide ea tribus nomen habuit ab Aegicoreo Ionis filio, et hic a Palladis aegide *). Sed constat, aegidem quoque dictam ἀπο τῆ ἀργός.

Aedificia splendida hujus urbis, quae Strabo magnis laudibus effert, passim in numis occurrunt. Insolitae formae est, quod exhibetur in autonomo apud Haymum *), et Pellerinium *).

ΕΤΤΙΧΕΤΑΤΟΤ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ.

Navis cum vectoribus, in area hinc Cē. inde B, in numo Hadriani max. mod. (Catal. d'Ennery p. 405.) Epigraphe mira sane, et cujus ego elicere sensum non ausim. Neque enim satis video, qua fiducia auctor ejus catalogi interpretari eam potuerit: felicissimo Augusti adventu.

Neocoratus primum in Hadriani numis comparet, a quo hunc honorem abstulisse verisimile est, quem ex iisdem Peyssonelii marmoribus urbi impense fuisse constat exstructo ibi in suum ipsius honorem templo magnifico, constitutis in singula quinquennia certaminibus, quae *Hadriana Olymphia* dicebantur, et *Had-*

rianae nomine urbi ipsi concessio. Alter neocoratus haud dubie per Caracallam accessit; nam sub hoc is honos repetitur addito ΔΙC vel B. In sequentium imperatorum numis nulla certa lege jam simplex, jam repetitus notatur. Neocoratum III. in unico numo Hunteriano, qui autonomus est, reperi: ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. Γ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. Neocoratus B adhuc notatur in numo Claudii Gothici. Id in hujus urbis numis observandum, fere constanter scribi ΝΕΟΚΟΡΩΝ pro ΝΕΩΚΟΡΩΝ, vicinis Pergamenis eadem scribendi lege non raro usis.

Magistratus et dignitates.

Praetor. Hic memoratur in copiosis numis a Trajano usque ad Claudium, v. g. ΕΠΙ. ΤΡΑ. ΠΑΤΚΟΤ. In autonomis supra descriptis legitur: ΕΠΙ. ΤΡΑ. ΚΑΜΟΤ. CEBHPOT. Frölichius pro ΚΑΜΟΤ perperam legit ΚΑΙΤΟΤ *), mendose item Vaillantius in numo Faustinae jun. ΚΑ. CEBHPOT. et in numo M. Aurelii ΚΑ. ΒΤΡΡΟΤ. pro ΚΑ. CEBHPOT. in utroque. Corrigendum item Vaillantii ΠΟΝΤΙΑΝΟΤ in Haymianum ΠΟΝΤΙΚΟΤ in numo Claudii Gothici.

Archon in unico numo Caracallae comparet apud Vaillantium: ΑΡΧ. ΑΙΑ. ΟΝΗ. CΙΦΟΡΟΤ. Decebat Cyzicum archon, nam fuit colonia Miletī, haec Athenarum, ejusque tribus iisdem nominibus fuere insignes, quibus Athenienses. Nominantur etiam bini archontes in lapide Cyziceno apud Caylus *), nulla unquam in aliis ibi adlatis marmoribus praetoris facta men-

*) Rec. T. II. p. 198.

s) Val. Flaccus L. III. 20.

t) Rec. II. p. 207.

u) Ion.

v. 1580. x) Tom. II. p. m. 7.

y) Suppl. III. p. 136.

z) 4. Tent. p. 211.

a Rec

II. p. 261.

tionem. Adverte iterum hoc loco ad Vaillantii inconstantiam, qui cum in suis numis Graecis το APX. hujus numi legisset *Archontem* ^{b)}, subinde infra ^{c)} legendum putat APX^{ιστος}, addita causa: *Cyzici erant praetores*.

Asiarcha in numis Commodi: CTPA. Λ. ΑΤΡΗΑΙΟΤ. ΑCΙΑΡΧΟΤ. (Vaill.) CTP. ΑΤΡ. ΜΕΙΔΙΟΤ. ΑCΙΑΡΧΟΤ. (Mus. Caes.)

Conditores plures venerati sunt Cyziceni, I. Cyzicum suum, de quo supra egi, etsi ^{κτις} titulum non addiderunt; conditorem tamen fuisse agnitum, docet marmor Muratorii ^{d)}, in quo legitur: ΚΤΖΙΚΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. II. Herculem teste numo Tiberii, (Morelli Imp. tab. XII.) et Domitiani, (Vaill. Morelli in numis Domit.) in quibus; ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *Hercules fians*. A Thessalis aedificatam contendit Ovidius: *Cyzicon Haemoniae nobile gentis opus* ^{e)}, cui consentit Conon ^{f)}. IV. Apollinem Cyzici conditorem praedicat Aristides ^{g)}.

Antoninianam se dixit Cyzicus in honorem Caracallae in hujus numo. (Vaill. Pellerin Suppl. III. p. 136.) In alio numo Caracallae est: ΑΤΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑΝΩΝ. (Mus. Albani, Spon Recherch. p. 407.)

Concordia cum variis Asiae minoris urbibus.

Certamina ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ cum typo insolito octo figurarum circum duo vasa quadrata palmis referta ludentium, in

numo Caracallae max. mod. (Num. max. mod. reg. Gall.)

ΑΕ. C.

GARGARA.

Ad sinum Adramytenum, secundum aliquos Aeolidis, a messis abundantia apud veteres in proverbium abiit.

Autonomus.

Protome Palladis cum binis serpentibus. Ξ ΓΑΡΓΑΡΕΩΝ. *Talesphorus*. ΑΕ. III. (le Blond. ex mus. Pellerinii pag. 12.) ΑΕ. RRRR.

Imperatorium Commodi vulgavit Maseius ex museo Rothelin: (Antiq. Gall. p. 115.) ΓΑΡΓΑΡΕΩΝ. typo *Aesculapii* ΑΕ. III. cujus similis etiam proditus in catalogo d'Ennery.

ΑΕ. RRR.

GERME.

Binae fuere hujus nominis urbes in Mysia, una Ptolemaeo dicta *Γερα Γερμη*, quam is in Hellesponto locat, et mediterraneam dicit. Ejus etiam meminit Stephanus: *Γερμη πόλις Ελληνιστονία, πλησιον Κυζικα*. Alteram itinerarium Antonini Pergamum inter et Thyatira locat. Fuit etiam tertia sita in Galatia, cujus habemus numos coloniae nomine. Alteri ignobiliori vix tribuendi videntur numi, quosque habemus superfluites cum autonomos, tum imperatorios, ad priorem magis illustrem potius vocandi.

Autonomi in antica offerunt: ΙΕΡΑ. ΓΕΡΜΗ. vel: ΤΤΧΗ. ΠΟΛΕΩC. typo

b) Pag. 103.

c) Pag. 310.

d) Pag. 1042.5.

e) Trif. L. I. El. 10. v. 30.

f) Ap. Photium narrat. 41.

g) Orat. Tom. I. p. 237.

capitis muliebris turriti, vel ΙΕΡΑΝ. **CTNKΛHTON**. *Caput virile senatus*, vel: ΔΗΜΟC. vel ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. *Caput virile laureatum*. In averſa: ΓΕΡΜΗΝΩΝ. *Hercules, Aesculapius, Pallas*. Sunt in muſeo Caſareo, Pembrock, Arigoni, Pellerin.

ΙΕΡΑ. **CTNKΛHTOC**. *Caput laureatum imberbe ſenatus*. Ξ ΕΠΙ. ΑΙΑ. **ΑΡΙCΤΟΝΕΙΚΟΤ**. ΓΕΡΜΗΝΩΝ. *Apollo ſians cum lyra, ex adverſo figura alia dubia juxta arborem*. AE. m. m. (Muſ. Com. de Sternberg.)

Signatus ſub Gordiano, in cujus numis apud Vaillantium idem magiſtratus occurrit.

Abſtergendi etiam errores ab Haymio in recensendis hujus urbis numis admiſſi.

Caput Iovis laur. Ξ ΙΕΡΑΣ. *in corona oleagina* (T. II. p. m. 138.) Hunc numum eſſe Epidauri Argolidis, in hujus numis docui.

Numus inſcriptus hinc ΣΕΛΕΤΚΟΤ. inde ΓΕΡΜΗΝΩΝ. ab eodem primum Germae huic, et Seleuco I. Syriae regi tributus eſt. (T. I. p. 30.) Advertit lapſum ipſe vir eruditus, numumque Pergamo reſtituit in prooemio ad Tomum II. AE. RR.

Imperatorii editi exſtant a Trajano uſque ad Philippos. *Epigraphe* ΓΕΡΜΗΝΩΝ. *Typi* Herculis fere cultum perſequuntur.

Magiſtratus praetor non paucis numis inſcribitur. Vocabulum CΤΡΑ. inde a Gordiano non amplius additur. Videtur ſerius numis inſcriptus *archon*; nam ſic

legas in numo Gordiani: ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΤ. Α. ΑΡΧ. quod explico: *primi archontis*, non ut doctiſſimo Buonarrotio viſum, qui numum edit^{h)}, *primi pontificis*.

Colonias numos a variis huic Germae tributos pertinere Germani Galatiae, in hac videbimus.

AE. R.

LAMPſACVS.

Ad Hellespontum, Themiftocli a Xerxe permiſſa, unde vinum peteret. Doceſcente Mela condita a Phocaeenſibus, et ſic appellata, quod oraculi monitu ibi aedificare urbem juſſi ſunt; ubi primum fulſiſſet. At ſecundum Plutarchum ſic dicta urbs a Lampſace illuſtri ejus tractus femina, cui ſua adhuc aetate a Lampſacenſis ſacrificia fieri teſtaturⁱ⁾. Catalogum plenum numorum hujus urbis additis Ainslieanis nondum cognitis debemus induſtriae cl. Seſtini^{j)}.

Autonomi.

Caput Bacchi hedera redimitum. In alio: *Caput barbatum galea peregrinae formae tectum.* Ξ *Sine epigraphe.* *Equus marinus alatus ſaliens.* AV. (Hunter, Pellerin, Pembrock P. II. tab. 4. Seſtini.)

Equus marinus alatus ſaliens. Ξ *Quadrata informia incuſa.* AV. AR. III. (Seſtini, Pellerin, Hunter.)

Equus ſimilis. Ξ *sine epigraphe.* *Laecon genu flexo a binis ſerpentibus conſtrictus.* AR. II. (Pellerin.)

Numi hi cum propter metallum, tum

h) Offerv. p. 285.

i) De virt. mul.

j) Lettere. T. IV. p. 67.

aevi pervetusti iudicia omnia, insignis sunt pretii, atque etsi inscriptione carent, Lampfaceni tamen causa equi marini alati certe sunt, quia in numis eorum aliis ipsum populi nomen juxta scriptum legitur. Et quod amplius est, etiam tum, cum aliis in moneta sua typis sunt usi, ejus tamen sigillum juxta adstituerunt, ceu Sidetes malum granatum, Selinuntii folium apii etc. ex quo satis apparet, Lampfacenos fictitium istud animal velut sibi proprium adseruisse. Quis sive casus, sive deus Pegasus in piscem verterit, mihi ignotum. Res tamen esse debuit in vulgus nota, nam aliae quoque urbes, ut Syracusae, praeter Pegasus terrestrem marino saepe in numis usae sunt. Forte adlusum ad fabulam, qua docente Pegasus fuit Neptuni filius habitus ¹⁾. Plato in fabuloso suo templo effectum nobis Neptunum narrat ἐξ ὑποπτερων ἰππων ἡνιοχόν, *sex alatorum equorum aurigam* ^{m)}. Laocoon numi postremi insignis est typus, etsi non constet, qua de causa eum Lampfaceni advocaverint, forte causa viciniæ, quae atrox istud spectaculum vidit.

Caput Bacchi. Ξ ΛΑΜΨΑΚΗΝΩΝ. *Apollo stolatus fians d. plectrum, f. tyram, in area hinc monogramma, illinc palmae ramus, infra* ΩΩΚΡΑΤΟΤ. ΤΟΤ. ΞΕ. ΝΟΦΑΝΟΤ. AR. I. (Sellini.)

Videtur illustris hic numus paullo post victoriam Actiacam signatus, atque ea hoc numi typo celebrata. Apollo enim hoc cultu certus est Actius, et potest adfuita palma ad victoriam adludere.

In numis aliis *epigraphe* ΛΑ. ΛΑΜ. ΛΑΜΨ. ΛΑΜΨΑ. ΛΑΜΨΑΚΗΝΩΝ. In quibus solum ΛΑ. legitur, minus tuto huc pertinent, cum plurium urbium nomina ab his literis incipiant.

Typi praeter jam dictos: *Caput juvenile biceps* significatione incerta, *Apollo cum lyra*, *Bacchus cum thyrso*, vel *diota*, *Caput Ammonis*.

ΑΥ. RRR. AR. RR. ΑΕ. R.

Cum *Alexandri M.* *epigraphe* in hac urbe signata sunt insignia tetradrachma, quae vide in numis hujus regis.

* * *

Imperatorii ab Augusto usque ad Gallienum. Augusti sunt apud Pellerisium et Theupoli, Gallieni bini apud Arigonium.

Typi:

Pegasus marinus, ut in autonomis.

Priapus fians; vel *eius caput*, typus obvius. — *Templum* 4. col., in cuius aditu *Priapus ad aram ignitam*, in imo *fus*, in numo Caracallae (Vaill.)

Vulgatum fuisse Priapi apud Lampfacenos cultum, obvia veterum testimonia fidem faciunt, quae referre super vacaneum. Insigne marmor apud Gruterum ⁿ⁾: ΙΘΤΦΑΛΛΩΙ. ΚΟΡΤΝΗΦΟΡΩΙ. ΚΗΠΟΦΤΛΑΚΙ. ΚΛΕΠΤΟΜΑΣΤΙΓΙ. - - ΛΑΜΨΑΚΙΩΝ. ΚΟΙΝΩΝΙΑ. Sus in Caracallae numo haud dubie Priapo se in victimam offert deo suo dignam. Apud Ovidium ex causa ridentis asinus Priapi hostia dicitur ^{o)}.

1) Cornut. Natur. deor. c. 22.

m) In Critia p. 116.

n) Pag. 95. 3.

o) Faß. I. 391.

CTNKANTOC. *Caput Senatus*, in numo Augusti. (Sestini.)

Metropolis titulum jactat in unico numo Caracallae: (Pellerin. Rec. III. p. 232.) ΔΑΝ. ΜΗΤΡΟΠ. ΔΑΜΨ. neque ex alio quopiam monumento constat, Lampfaco eum honorem tributum. Quid praefixum ΔΑΝ. significet, necdum assequi licuit.

Magistratus praetor: ΕΠΙ. CTP. Λ. CEBHPOT. in numo Elagabali. (Sestini.; ΕΠΙ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ., Decii. (Pellerin.) ΕΠΙ. CTPA. ΦΙΛΙΠΠΟΝ. ut scriptum fertur, in numo Etruscillae. (Arigoni.)

AE. R.

Coloniā Lampfaco deduxit Julius Caesar, et talis fuit adhuc anno V. C. 719. docente istud Appiano ^{p)}. Videtur ergo paullo post coloniae jura amisisse, quia jam sub Augusto numos signavit nulla coloniae mentione.

MILETOPOLIS.

Mediterranea prope Cyzicum.

Autonomi tres hactenus editi:

Caput Palladis. Ξ ΜΙΛΗΤΟ. vel ΜΙΛΗΤΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Noctua una, vel duae, vel utraque in unum caput coalescens*. AE. II. (Haym, Muffeli, Pellerin.)

AE. RRR.

Imperatorii a Vespasiano usque ad Gordianum.

Epigraphae: ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Ty-pi* obvii.

Magistratus inscribitur jam addito, jam

omisso *praetoris* vocabulo. In numo Vespasiani: ΤΙ. ΟΤΟΛΟΤ. In numis Aurelii, Lucillae, Commodi, Crispinae: ΕΠΙ. CTPA. ΕΤΤΤΧΟΤC. ΑΔΕΞΑΝ. ΔΡΟΤ. Testatur Holstenius ^{q)}, exflare lucernam aeneam apud Petrum Bellorium, cujus ansae insculptum: ΑΡΤΕΜΙC. ΕΦΕCΙΩΝ. ΕΤΤΤΧΟΤC. ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΤ. ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. AE. RR.

PAESVS.

Huic Mysiae urbi numos ΠΑΙC tribuerunt Harduinus et Haymius, (T. II. p. m. 168.) quos esse Paesti Lucaniae in hac rei numismatae luce indicasse sufficiat, probare supervacaneum.

PARIVM.

Ad Propontidem, colonia Erythrarum Ioniae ^{r)}, sed Strabo conditum ab incolis Pari insulae dixit ^{s)}, Eustathius a Thasiis ^{t)}, sed qui ipsi fuere Pariorum coloni.

Urbs hujus numi hactenus aut magno numero editi non fuere, aut si editi, aliis urbibus inique sunt tribut. Magno nuper beneficio cl. Sestinus sibi obstrinxit eruditos, cum numosthesauri in Parii vicinia reperti, et in museum Aislineanum inlati vulgaret ^{u)}, eorumque numerum iis, quos repertus serius alter contulerat, augeret ^{v)}, qua fortuna factum, ut jam auctiorem, certioreque habeamus Parianorum rem numismaticam. Eadem occasione vir eruditus catalogum

p) Bell. civ. L. V. cap. 137.

q) In notis ad hanc urbem.

r) Pausan. L. IX. c. 27.

s) L. XII. p. m. 745.

t) Ad Dionys. 517.

u) Lettere P. I. p. 96.

x) Lettere P. III. p. 18.

amplum construxit numerum hujus urbis omnium hucusque cognitorum, unde eos, qui aliquid observatu dignum offerunt, excerpam.

Autonomi:

Caput Cereris spicis coronatum Ξ ΠΑΡ. intra coronam hederaceam. AV. III. AR. III. (Mus. Caes.)

Alius, sed inscriptus: ΠΑΡ. AR. III. (Hunter. tab. 41. n. XVIII.)

Caput juvenile nudum. Ξ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. intra coronam hederaceam. AE. III. (Pellerin).

Illustris est numus prior aureus musei Caesarei, et hactenus, quod norim, unicus. Esse eum hujus Parii, et non alterius urbis ab his literis incipientis, evincit numus III., qui inscriptum plene ΠΑΡΙΑΝΩΝ exhibet, quod fuisse Parii gentile, docuit Stephanus, eoque usus est etiam Paulanias ¹⁾. Siftunt hi numi Cererem, quia haec Parii conditoris mater fuit credita, de quo plura infra. Vide, quae alia ad hos numos alibi observavi ²⁾. Corrigendus ergo Paruta, ejusque commentatores, qui similem argenteum inscriptum ΠΑΡ. esse Paropi Siciliae sanxerunt ³⁾.

Bos stans et respiciens. Ξ *Quadratum incusum.* AR. IV. (Sestini l. c.)

Larva ejecta lingua serpentibus horrens. Ξ ΠΑΡ. *Bos stans et respiciens, inferne apis, astrum etc.* AR. III. (Mus. Caes. Sestini l. c.)

Eadem adversa. Ξ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *Victoria gradiens.* AR. I. (Dutens Explic. de quelq. méd. Hunter.)

Numi secundo loco descripti ab antiquariis olim Paro insulae tributum fuere. Primus dubium movit Pellerinius, qui, cum videret, numos Abydi Troadis, quae huic Paro fuit vicina, similes larvas praeferre, coepit suspicari, eos Parium forte vocandos ^{b)}. Non vanum fuisse vatem, docuere numi serius editi, quos loco tertio descripsi.

* * *

Caput muliebre. Ξ ΠΑΡ. ΑΝΑΣΚ. - *Caper stans.* AR. I. (Sestini l. c.)

Caput varians. Ξ ΠΑΡ. *Caper stans vel currens, vel cornupeta.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin, Sestini.)

Similes numos ipse ego, Pellerinium aliosque secutus, Paro insulae tribueram, sed quos modo auctoritate cl. Sestini Paro restitui.

* * *

Caput muliebre, vel: Bos cornupeta, vel: Bos stans vel: Caput bovis. Ξ ΠΑΡ. ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *Ara ignita, adstituta in nonnullis infra diota.* AE. II. III. IV. (Sestini.)

Arae typum praeclare vir eruditus ex Strabone explicat laudante aram in hac urbe aedificatam, opus Hermocreonis, mole et pulchritudine conspicuam ^{c)}. Adde, jam altius eundem Strabonem hanc Parii aram dixisse dignam visu, cujus

¹⁾ l. c.

²⁾ Num. vet. p. 199.

^{a)} Ad Parutae tab. 34.

^{b)} Rec. III. p. 89.

^{c)} L. XIII. p. m. 879.

latera stadii longitudinem aequent^{d)}, ad quem locum Cafaubonus citat verba Eustathii: ἀδεται γυν και Παριάνος βομος ἐπιμεγεθει, και Εφεσιος δε κεραινος, celebratur ara Pariana propter magnitudinem, et Ephesiorum cornea.

* * *
Caput Bacchi hedera coronatum. Ξ ΠΑΡΙ. intra coronam spiceam. AE. III. (Muf. Caes.)

Botrus. Ξ ΠΑΡΙ. Spica. AE. III. (Sestini.)

Parium a vini largo proventu praecipue laudat Strabo^{e)}.

* * *
Bos cornupeta. Ξ ΠΑΡΙ. Taeda, omnia intra coronam spiceam. In alio: *Apis.* AE. III. (Sestini.)

Lyra. Ξ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. Spica. AE. III. (Sestini.)

Caput adversum Medusae. Ξ ΠΑΡΙ. *Aquila adversa stans explicatis alis.* AE. III. (Pellerin sub Paro, Sestini.)

Caput Iovis. Ξ ΠΑΡΙ. *Fulmen alatum.* AE. III. (Sestini.)

Numi similes jam ab aliis fuere vulgati, sed passim Paro insulae adjudicati. *AV. RRRR. AR. RR. AE. R.*

Coloniam fuisse Parium jam constabat cum ex scriptoribus, tum inscriptionibus, quae documenta vide apud Cellarium, jam vero numis quoque invicte stabilitur, in quos erudite et eleganter commentatus est Belleyus^{f)}. Inscribuntur hi ple-

rumque: C. G. I. H. P. quos adeo Harduinus primum *Hadrumeto*, mox *Himerae* Siciliae, demum *Germae* Mysiae mira inconstantia tribuit. Vaillantius eos omnes Hipponem regium Africae transtulit. At Belleyus ex numis, qui plenius inscribuntur PA. PAR. PARIA, feliciter eruit, literam P legendam *Pariana*, quam ejus sententiam subinde ex numo, qui insuper Parium conditorem memorat, plene confirmavi, quem mox producam. Infra in imperatoriis probabimus, epigraphen legendam: *Colonia Gemella Iulia Hadriana Pariana*. Habet colonia Pariana cum autonomos, tum imperatorios.

Autonomi.

PARIO. CONDIT. *Caput nudum.* Ξ C. G. I. H. P. *Mulier stolata stans ante aram luculentam d. pateram, f. cornucopiae.* AE. II. In alio: *Lupa cum gemellis, supra aquila ramo insisens.* AE. III.

Numum priorem olim edidi ex Museo reverendiss. abbatis Trombellii Bononiae^{g)}. Alterum addidit cl. Sestinus. Fuit hic Parius Iasionis Cereri cumprimis dilecti filius, quem condidisse Parium, nomenque suum huic urbi indidisse prodidere veteres, quorum ibi testimonia citavi.

* * *
 RIOSSH. (*retrograde*) *Caput imberbe nudum.* Ξ DEO. AESC, C. G. I. H. P.

d) L. XII. p. m. 746.
 vet. p. 209.

e) L. XIII. p. m. 879.

f) B. L. T. XXV. p. 94.

g) Num.

Vir imberbis sedens, cui bos adflans anteriorem pedem porrigit. AE. II. (Pellerin Rec. II. p. 54.)

Adde similes alios:

Caput Commodi, in alio Gallieni. X DEO. AESC. SVB. C. G. I. H. P. *Idem typus* (Pellerin Additions p. 29. et Mel. I. p. 331.

Censet Belleyus, qui hos numos recepit ^{h)}, et SVB. explendum SVBvenienti, tanquam Aesculapius subveniret pecudi quoque morbis adflictae. Pellerinus SVBurbano legendum mavult ⁱ⁾, cujus conjectura prae Belleyana videtur infirmior. Neumannus hoc Aesculapii nomine et typo latere putat Alexandrum Paridem, qui Parianis teste Athénagora ἐπικὸς θεῶν, exaudientis dei instar fuit ^{k)}. Selige lector. Epigraphae anticae numi prioris barbariem jam sapit.

* * *

C. G.

P. I. *Aratrum, et spica.* X T. ANICIO. C. MATVIN. AED. *sine typo.* AE. III. (Sestini. l. c.)

C. G.

P. I. *Caput muliebre.* X C. MATVINO. T. ANICIO. AED. *Vas monotum.* AE. III. (Ibid.)

Eadem adversa. X MVC. PIC. HIVIR. DD. *Vas monotum.* AE. III. (Ibid.)

Eadem adversa. X DD. *Vas monotum.* AE. III. (Ibid.)

Numos hos omnes primo aspectu dejerasset in Hispania signatos, nisi obsta-

ret cl. Sestini auctoritas. Sane Hispanienses arguere poterant aratrum et spica, et haec quidem situ horizontali, tum et mentio magistratus, ac praecipue aedilium, qui, si Leptin Syrticae demas, hactenus in unis coloniarum Hispanicarum numis leguntur. At enim cum excusso solerter universo Florezii opere nullum horum numorum reperirem vestigium, neque ullo modo verisimile videretur, si Hispaniam patriam haberent, eorum nullum tot annis attentissimo Florezio in manus venisse, cum tamen Sestinus in opposito, ac tantis intervallis disjuncto Oriente varios quatuor reperit, et quidem numi postremi exempla omnino septem, cogebar dare manus victas, eosque cum Sestino proprios coloniae Parianae profiteri, praecipue cum is profiteretur, eos una cum aliis certis hujus coloniae numis, et quidem prope Parium, in eodem thesauro repertos. In aliis omnibus hujus coloniae numis epigraphes literae hoc ordine ponuntur: C. G. I. P., at in praesentibus est: C. G. P. I. Ergo in his epitheton *Iuliae* aut nomen Parii consequitur, quod hactenus tantum in numis Calagurris et Ilici Hispaniae urbium observatum, aut literae legendae sunt *βερεσφιδος.* AE. RR.

Imperatorii.

Horum primus hactenus fuit Nervae, quem edidit Neumannus, verum hoc

h) L. c. i) L. c. k) Num. pop. P. II. p. 22.

priores vulgavit Sestinus ex museo Ainslieano, in quod insignes duo thesauri, de quibus nobis supra sermo fuit, migrare. Horum primus est cum capitibus Augusti et Agrippae, quem mox describam, sequuntur Tiberius, Drusus jun., Claudius, Vespasianus, Nerva etc. et porriguntur in imperium Gallieni. Illustriores sunt:

M. AGRIPPA. *Caput nudum.* x IMP. CAES. DIVI. F. C. G. I. P. *Caput Augusti nudum.* AE. I.

Alium similem cl. Sestinus se vidisse testatur Thessalonicae in museo Cousinieri eruditi Galli¹⁾. Reperti feliciter huiusmodi variorum errata corrigunt. Pellerinius, cum in simili suo legeret: C. C. I. P., eum primum Carthaginem, ferius Paradam Zeugitanae migrare iussit^{m)}. Auctor musei Theupoli, cum et hic in suo legeret C. C. I. P., eum inter incertos reposuit. Morellius, quia in suo scriptum C. C. I. B. viderat, eum Babbam Mauretaniae adegit. Hos ergo omnes esse coloniae Parianae, reperti recens hi numi testantur.

Illustris est etiam numus Corneliae Superae apud Pellerinium, (Rec. I. p. XXI.) de quo agemus in numis huius Augustae.

Epigraphe in his numis ante Hadriani tempora est: *Colonia Gemella Iulia Pariana*. Inde ab hoc additur H. vel HA. id est: *Hadriana*, in numis Gallieni HAD. (Sestini.) Belleyus in numo Antonini legit: C. PAR. IVL. AVG., unde

arguit, coloniam fuisse deductam ab Augusto, praecipue cum in citato Trajani numo compareat capricornus Augusti symbolum. Verum hic numus haud dubie restituendus est coloniae Parilaidi Lycaoniae, quam vide.

OPTIMO. PRINCIPI. in numo Trajani. (Pellerin.)

SALVS. C. P. legendum, ut videtur, *Coloniae Parianae*, typo *gemellorum lactentium*, in numo Gallieni. (Pellerin.)

Lupa gemellos lactans; infra II. VII. in numo Gallieni. (Pellerin.)

Additi numeri indicare videntur, partem legionum II. et VII. apud Parium stetisse. Etiam in numis Romanis Gallieni legio II. lupam cum geminis habet, et belle geminorum lactentium typus ad nomen *Gemellae* huic coloniae inditum adludit.

Typi reliqui:

Capricornus, qui etiam frequenter in numis superiorum imperatorum signum incusum facit, ex quo verisimile, quia typus Augusteus est, coloniam ab Augusto deductam.

Silenus utrem super humero gestans, in numo Gallieni. (Sestini.) AE. R.

PERGAMVS.

Mediterranea ad Caicum fl., urbs clara et regum Pergamenorum sedes. *Autonomi:*

1) Lettere P. I. p. 103.

m) Rec. I. p. XXII. et Lettres p. 152.

Caput Herculis juvenis. Ξ ΠΕΡΓΑΜ. *Pallas in Hermæ forma hastam intorquet.* AR. III. (Pellerin, Hunter.)

Vnicus hic est certus Pergami argenteus praeter cissophoros.

Aenei copiosi supersunt.

Epigraphe: ΠΕΡΓΑ. ΠΕΡΓΑΜΗ-ΝΩΝ.

Pallas stans, Victoria, aquila fulmini insisiciens, baculus Aesculapii, serpens, Telephorus, caput bovis, etiam duplex.

ΙΕΡΑ. CNNΚΑΗΤΟΣ. *Caput juvenile senatus.* (Pellerin.)

Conditor.

ΠΕΡΓΑΜΟΣ. *Caput barbatus diadematum.* Ξ ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΚΛ. ΚΕΦΑΛΙΩΝΟΣ. *Baculus Aesculapii.* AE. III. (Haym.)

ΠΕΡΓΑΜΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. Harduinus ex museo reg. Gall., reliqua reticet.

Fuit Pergamus teste Pausania ⁿ⁾ Pyrrhi Aeacidæ et Andromaches filius, frater Molossi et Pielis, transgressus subinde in Asiam cum matre accitu Eurypyli, de quo mox, Pergamo nomen dedit, quorsum jam antea Telephus ex Arcadia coloniam deduxit, ut narrant Arilides ^{o)}, et Pausanias ^{p)}.

Magistratus *Cephalion* in numis Pergamenis et sub Augusto et Hadriano notatur. Sed videtur hic numus sub posteriore signatus.

Heros Eurypylos.

ΕΡΤΗΠΤΑΟΣ. ΗΡΩΣ. *Caput juvenile nudum.* Ξ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΕΠΙ.

ΣΤΡΑ. Ι. ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ. ΠΑΦΙΑ. *Templum Veneris Paphiae.* AE. (Spanheim T. I. p. 505.)

Eurypylos filius Telephi et Astyoche Priami filiae, vel secundum Q. Calabrum ^{q)} sororis, patre mortuo Mysiae rex, cujus ditio circa Caicum fl. fuit teste Strabone ^{r)}, atque adeo Pergamenum agrum complexa. Idem et urbem ipsam in Pergami gratiam condidisse dicitur a Servio ^{s)}. Ceterum ejus historia varie a veteribus refertur. Haec igitur Pergamenis ratio ejus in numis proponendi. Numus Spanhemius loco citato ex Homeri Odys. Λ. v. 518. eleganter explicat, ubi poeta inducit Vlysem haec de Neoptolemo memorantem.

Αλλ' ὅιον τον Τελεφίδην κατενῆρατο Χαλκῶ
Ἡρώ' Εὐρυπυλον, πολλοὶ δ' ἀμρ' αὐτὸν
ἔταίροι.

Κῆταιοι κτείνοντο, γυναικῶν ἕνεκα δῶρων.
Κείνον δὲ καλλύσον ἰδοὶ μετὰ Μενένορα
δῖον.

*Sed ut Telephidem interfecerit ferro
Heroa Eurypylos, multi autem circa
eum socii*

*Cetei trucidabantur muliebria propter
dona.*

*Illum sane pulcherrimum vidi post Mem-
nona divinum.*

Dicitur hic Eurypylos *heros*, ut in numo, memorantur *socii Cetei*, quod idem esse ac *Pergameni*, infra ad fluvium *Ceteum* docebo. Laudatur a pulchritudine, quam idem singularem in numo praefert. Haec similia apud Q. Calabrum ^{t)}. Cur

n) L. I. c. 11.

o) Orat. de concord.

p) L. I. c. 4.

q) L. VI. v. 135.

r) L. XIII. p. m. 915.

s) Ad Virgil. eclog. VI.

t) L. VI. 119. seq.

Veneris Paphiae templum in hoc numo jungatur, difficile est divinare. Forte ejus cultus viguit Pergami, ut Dianae Ephesiae in multis praeter Ephesum urbibus. Numus signatus est circa Trajani, Hadriani, vel Antoninorum aetatem, nam hac plures numi cum mentione Pollionis strategii percussi sunt. Exstat hic numus in museo reginae Christinae et Mediceo, et male lectum est a nonnullis ΚΑΛΑΜΙΝΙΩΝ pro ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ, ut abunde docuerunt Spanhemius, (l. c.) et Harduinus. (in *Salamina*.)

ΕΠΙ. ΠΕΡΓΑΜΟΤ. *Caput Palladis* ✕ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Victoria fians.* AE. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

ΣΕΛΕΤΚΟΤ. *Caput Iovis.* ✕ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Aquila insists fulmini.* AE. II. (Mus. Caes.)

ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΤ. *Protome Palladis.* ✕ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Aesculapius fians.* AE. II. (Seguin Num. sel. p. 62.)

ΧΟΡΕΙΟΤ. *Caput Palladis.* ✕ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Victoria fians.* AE. II. (Hunter.)

Numum Secundo similem Haymius Germae Mysiae cuspum primum censuit ^{u)}, sed agnito serius errore Pergamum revocavit ^{v)}. In eo tamen ipse cum Frölichio ^{y)} errasse visus, quod nomine ΣΕΛΕΤΚΟΤ indicari Syriae regem hoc nomine opinabatur. Videmus in hac serie pro Seleuco alia inscripta nomina. Vt ergo haec aliud non sunt, quam magistratum varia vocabula, sic et Seleucus

habendus urbis magistratus. Ad eundem lapidem offendit Seguinus, qui, cum in numo suo, quem citavi, legeret ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΤ, eum erudite quidem, verum, ut ex dictis apparet, non satis certa fide Mithridati Pergameno tribuit, de quo egimus in numis Aflandri regis Rospori.

Autonomi Pergami incerti.

Aureum anepigraphum: *Caput juvenile nudum.* ✕ *Caput bovis*, huc posse vocari opinatus est Pellerinius, sed conjectura valde infirma.

Caput barbatus nudum. ✕ ΜΩΔΑΙΩΝ. *Caput bovis adversum.* AR. I. (Pellerin, Mus. M. Ducis, Hunter.)

Cum populum non reperiret Pellerinius, quem numi epigraphae enunciat, Pergamum respexit causa numi alterius Pergameni, quem continuo adjecit, in cujus averfa legitur magistratus: ΕΠΙ. ΤΡΑ. ΜΩΔΑΙΩ. ΤΟ. Β. Vnde arguit, το ΜΩΔΑΙΩΝ numi argentei perinde esse posse magistratum, et eundem quidem, qui in altero numo ΤΡΑΡγγος dicitur. At vero spectata fabrica numi prioris facile eruitur, utriusque aetatem multum divergere, cum prior argenteus certe signatus sit ante imperatorum aetatem, posterior autem non minus certe sub imperatoribus.

De cistophoris Pergami cuspis agatur in horum tractatu.

AV. dubii. AR. RRRR. AE. C.

^{u)} T. I. p. m. 30.

^{v)} T. II. in prooemio.

^{y)} In Annal. Syr.

Imperatorii magno numero exstant ab Augusto usque ad Saloninam. In uno Vaillantius caput Iulii Caesaris videre sibi visus est, at eum esse Nicomediae, moxui supra *). Insignis est Corn. Superae. (Sestini Lettere T. IV. p. 109.)

Typi pro tanto numero variant. De Aesculapio, principe Pergamenorum numine, infra. Sed habuere et deos, quorum ipsa nomina numis inscribere. Ecos:

ZETC. ΦΙΛΙΟC. *Caput Iovis, vel. Iuppiter sedens d. pateram, s. hastam, in numis Trajani, (Mus. Caes.).*

Iuppiter dictus est Φίλιος et Εταίριος, amicitiae praefes, quod omnes homines in unum cogit, et vult esse inter se amicos, ut explicat Dio Chrysostomus *). Cultus etiam fuit ab Arcadibus b), passimque per eum veteres, praecipue in sermone familiari, jurare sunt soliti. Lepide Diodorus Sinopenfis apud Athenaeum c) Iovem hunc Philium parasiticae auctorem statuit, nempe qui omnium domos ingreditur, et sicubi lectum bene fratum viderit, mensamque adnotam, ocyus accumbit, expletusque cibo exit parum de symbolis anxius. Eidem imperante adhuc Gal. Maximino Theotecnus quendam praestigiatores Antiochiae posuisse simulacrum, narrat Eusebius d).

ZETC. ΠΙΟC. *Iuppiter Pius, eodem cultu, quo Iuppiter Φίλιος, in numo Trajani. (Vaill.) De hoc Iove Pio numos Ephesi consule.*

KOPΩNIC. *Mulier veluta stans involutis manibus, in numo Sabinae. (Vaill.) Fuit Coronis mater Aesculapii Pergamenorum tutelar.*

Augustus. Huic non mortuo modo, sed vivo quoque honores divinos habuere Pergameni, quod in utramque partem eorum testantur numi.

Deus Augustus vivus.

CEBACTON. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Caput Augusti laur. addito capricorno. X ATOKPATOPΑ. KAICAPA. Augustus paludatus stans in templo 4. ool. d. hastam. AE. III. (Morelli, Vaillant.)*

ΣΕΒΑΣΤΩΝ. ΚΕΦΑΛΙΩΝ. ΓΡΑΜ. ΜΑΤΕΤΩΝ. *vel. ΣΕΒΑΣΤΩΝ. ΔΗΜΟΦΩΝ. Augustus stans in templo, ut in praecedente. AE. III. (Mus. Caes. Morelli.)*

ΘΕΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΙ. *Augustus stans in templo, ut in praecedente. AE. III. (Vaill.)*

ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΒΟΤΑΙΩ. *Caput Augusti. AE. III. (Vaillant.) — Adde argenteum, quem infra in Augusto mortuo citabimus.*

Numos hos signatos fuisse vivo adhuc Augusto, arguit inscriptus horum nonnullis magistratus ΚΕΦΑΛΙΩΝ, qui idem occurrit in numo cum capitibus Caii et Lucii e). Neque istud mirum, cum certis auctoribus constet, quos in numis Augusti ad V. C. 735. adducam,

*) Proleg. ad Bithyn.

a) Orat. I.

b) Pausan. L. VIII. c. 31.

c) L. VI. p. m. 239.

d) Hist. eccl. L. IX. c. 3.

e) Pellerin Rec. III. p. 233.

Kol. II.

Augusto adhuc vivo Pergami dedicatum fuisse templum, ejusque et Romae nomine numos ibi argenteos signatos eodem templi typo, de quibus agemus mox. In numo postremo dicitur BOTΛΑΙΟΣ, *consilii praefes*, quod est certum Iovis epitheton, ut docebimus ad numum Mytilenes inscriptum ΖΕΤC. BOTΛΑΙΟΣ.

Deus Augustus mortuus.

ΑΤΤΟΥΤCΤΟC. ΠΕΡΓΑ. *Templum 4. col., in cuius fronte capricornus, intus Augustus pulvudatus, et hastatus stans.* Ξ ΤΡΑΙΑΝΟC. CΤΡ. Ι. ΠΟΛΛΙΩΝΟC. *Templum 4. col., in quo Trajanus pulvudatus hastatus stans.* ΑΕ. (Haym T. II. p. m. 269.)

ΑΤΤ. . . . CΕΒ. Π. Η. ΦΙΛΙΟC. ΖΕΤC. *Templum 4. col., intra quod Iupiter Philius sedens, et juxta, ut videtur, stans imperator.* Ξ ΡΩΜΗ. ΚΑΙ. CΕΒΑCΤΩ. . . . *Templum 4. col., intra quod Augustus sedens, quem adstans mulier s. cornucopiae tenens coronat, in area signum incusum.* ΑΕ. ΙΙ. (Mus. Caes. et a me editus in Sylloge I. p. 36.)

His adde insignes argenteos:

COM. ASIAE. *Templum 6. col., cuius epistylion inscriptum:* ROM. ET. AVGVST., in numo Augusti, addito: IMP. IX. TR. POT. V. AR. I. et III. (Mus. Caes. Morelli Impp. Vaill. num. praef.)

Numum hunc, etsi, quod patet, Augusto vivo signatum, propter seriem huc distuli.

COM. ASI. *Templum 2. col., in quo Augustus pulvudatus hastatus stans, quem*

adstans mulier s. cornucopiae tenens coronat, epistylion inscriptum ROM. ET. AVG. in numo Claudii. AR. I. (Morelli Impp. Vaill. Num. praef.) Nervae et Trajani, AR. I. (Vaill. l. c.)

Ex descriptis hic numis primus aeneus propter additum ΠΕΡΓΑ. Pergami certe est. In aeneo altero Pergami quidem nomen non comparet, quia a signo incuso absorptum fuit, hujus tamen urbis causa Iovis Philii sine dubio est. Atqui et hunc et sequentes argenteos mentio ROMAE et AVGVSTI, tum et COMMUNIS ASIAE, typusque templi Pergamo invicte vindicant, cum constet ex Tacito et Dione, permisisse Augustum, ut sibi et Romae ab Asianis apud Pergamum templum aedificaretur, quod paucis hic commemorasse suffecerit, quia de hoc prolixius agam in numis Augusti ad annum V. C. 735.

Trajanus. Huic quoque vivo Pergamus honores divinos maturavit testibus numis:

ΘΕΩ. CΩΤΗΠΙ. ΚΑΙ. ΤΩ. ΘΕΩ. CΕΒΑCΤΩ. *Templum 4. col., in quo Victoria coronat Trajanum stantem, in numo Trajani.* ΑΕ. ΙΙ. (Vaillant.)

ΤΡΑΙΑΝΟC. *etc. Trajanus stans in templo, in citato paullo supra Haymii numo.*

Apparet ex his numis, Pergameno Trajano majorem in modum fuisse devotos, quin et Augusto aequiparasse. Enimvero hac in urbe ejus honori constitutos fuisse ludos *Trajana*, qui saltem adhuc Severi aetate acti sunt, docet marmor Oxoniense¹).

ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae turritum*, in numo Augusti. (Vaill.)

De dea Roma Pergami aris templisque culta, et plerumque Augusto sociata continuo egimus.

ΣΙΑΒΑΝΟΝ. Numus Augusti haec loquitur:

ΣΕΒΑΣΤΟΝ. *Templum 4. col., in quo Augustus paludatus et hastatus stans, infra ΔΗΜΟΦΩΝ. Ξ ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΙ.*

ΣΙΑΒΑΝΟΝ. *Figura velata et togata stans et d. pateram tenens coronatur ab adstante figura habitu succincto induta.*

ΑΕ. (Haym. T. II. p. m. 219.)

Sunt, qui in similibus numis pro ΣΙΑΒΑΝΟΝ legunt ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ s), decepti numis in speciem similibus, in quibus legitur magistratus ΚΕΦΑΛΙΩΝ, de quibus infra. Apud Arigonium pro dicto vocabulo multo iniquius legitur ΑΡΑΙΑΝΩΝ. At Haymii lectionem adprobat numus simillimus musei Caesarei, et alter musei Christianae b), sed qui ibi injuria Commodi tribuitur, quoniam in eo editor perperam legit ΚΟΜΟΔΟΝ pro certo ΔΗΜΟΦΩΝ. Quaeritur, quis sit hic Silvanus? Haymius deum *Silvanum* in hoc numo propositum praepropere putavit. Silvanus Latinorum numen fuit, atque etsi demus a Pergamenis receptum, non videtur verisimile, eum fuisse effectum capite velato. Silvani veram imaginem habemus in numo, quem proposuit Morellius inter numos incertos familiarum i). Propius vero statuit in subjecta ibi nota Khellius, fuisse Sil-

vanum virum inter suos illustrem, quem Pergameni ob sua in rep. merita statua honoraverint. Quid si statuamus, fuisse Silvanum magistratum Romanum, et sorte Asiae proconsulem, ut revera Plautius Silvanus sub Augusto consul fuit V. C. 752., cui, quod rebus suis faveret impensius, hunc honorem habuissent Pergameni? praecipue cum ferat Suetonius k), templa etiam in provinciis proconsulibus decerni solita fuisse. A. Plautium proconsulem offert numus Augusti in Cypro signatus.

Huic propter adfinitatem argumenti conjungo sequentem:

ΣΕΒΑΣΤΟΝ. *Templum, in quo Augustus paludatus stans, in area: ΚΕΦΑΛΙΩΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΩΝ. Ξ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΑΡΔΙΑΝΩΝ. Vir togatus barbatus stans coronat adstantem virum alium togatum item et barbatum.* ΑΕ. III. (Mus. Caes.)

Etsi desunt attributa, videtur horum unus esse Aesculapius Pergamenorum, qui Iovem Sardoniorum causa concordiae inter utramque urbem stabilitae coronat.

Aesculapii cultum apud Pergamēnos fuisse praecipuum, supra ὅς ἐν παρῳδῳ indicavi. Epidauro huc accitum, refert Pausanias l). Imperante Tiberio cum asylorum jura examinarentur, consulti consules, apud Pergamum Aesculapii comperitum asylum retulerunt m). Memorabi-

g) Morelli Impp. T. II. p. 434.

h) Tab. LXIII.

i) Tab. I. lit. K.

k) In Aug.

l) 52.

l) L. II. c. 26.

m) Tacit. Ann. III. c. 63.

les sunt numi Pergameni Caracallae, in quibus hic fingitur *paludatus et eques pacificatoris habitu*, aut *juxta Aesculapii templum sacrificans*, aut *imperator eques dexteram extendens versus mulierem turritam d. Aesculapii sigillum tenentem*. AE. m. m. (Vaillant.) Nimirum ipse valetudinis causa V. C. 968. Pergamum adivit, et in Aesculapii templo somnia captavit ^{q)}, de quo ritu vide plura apud Arifiidem rhetorem. Quare eximii urbem privilegiis ornavit, de quibus vide infra in *Prima*.

Hygia et Telesphorus, Aesculapii comites, propter hanc ipsam causam Pergamum numeros frequenter occupaverunt. Narrat Pafanias ^{o)}, Evamerionem a Pergamenis ex quodam oraculo Telesphorum vocari.

Aesculapius saepe proponitur a Centauris daduchis vel sustentatus ^{p)}, vel vectus, de quo typo vide Spanhemii epistolam in Specimine Morellii p. 225. et de Praest. num. T. I. p. 282.

Herculis quoque labores, aut si qua alia ad eum pertinent, in Pergami numis saepe proponuntur. Insigniores typi sunt:

Hercules aprum Erymanthium gestans Euryftheo rege prae metu in dolium profugo. L. Veri. AE. m. m. (Muf. Caes.)

Idem argumentum jam dedimus ex numo Perinthi Thraciae.

Hercules stans d. clavam, f. arcum, contemplatur puellum a cerva super monte lactatum; in apice montis aquila expansis alis, in imo lacerta, Commodi. AE. m. m. (Muf. Albani, et Com. Vitai.)

Illustre numi hujus argumentum. Hercules ad Aleum Tegeae Arcadiae regem divertens hujus filiae Auge vitium obtulit. Pater comperto crimine filiam gravidam Nauplio familiari tradit mari mergendam, quorsum profecta misera per iter in monte Parthenio masculum infantem enitur, quem ibi solum relictum adcurrans cerva lacte nutrivit, quo prodigio conspecto pastores puerum acceptum ad regem Corythum tulere, qui puero filii instar habito educatoque ab eventu *Telephi* nomen, *απο της τελεφσης ελαψε*, indidit. Interim mater a Caribus peregrinis, quibus eam vendidit Nauplius, delata in Myliam ab ejus rege Teuthrante uxor adsciscitur. Telephus adultus et ab oraculo matris fatum edoctus, profectusque in Myliam ab ejus rege Teuthrante adoptatur, et in regno succedit. Haec Diodorus ^{q)}, Apollodorus ⁱ⁾, Hyginus ^{j)}, Pausanias ^{k)}, Tzetzes ^{l)}. Et vero ab hoc Telepho primum Pergamum deductam coloniam ex Arcadibus constatam creditum Pergamenis teste Arifiide ^{m)}. Quare illi tanquam heroi apud Pergamum decantati hymni, et sacra publice facta, ut docet Pausanias ⁿ⁾.

Fuit haec fabula non raro a veteribus in artis materiem lecta. Ejus simulacrum

n) Herodian. in Carac. o) L. II. c. 11. p) Beger. Thes. Br. T. III. p. 135.
q) L. IV. c. 33. r) L. II. c. 7. §. 4. et L. III. c. 9. §. 1. s) Fab. 99. t) L. VIII.
c. 48. u) Ad Lycophr. v. 206. x) Orat. T. I. p. 520. y) L. III. c. 26. sub fin. et
L. V. c. 13.

unum memorat Pausanias, nempe cer-
vam Telepho Herculis F. mammam prae-
bentem ²⁾. Ejusdem argumenti sunt alia
inter picturas Herculanenses ³⁾, apud
Winckelmannum ⁴⁾, et in binis gemmis
musei Caesarei. Horum numerum auget
insignis numus praefens, in quo stat Her-
cules miraculo velut attonitus. Eodem
modo is stat etiam in pictura Hercula-
nensi adstituta hic quoque aquila. In
gemma Caesarea Hercules sedens Tele-
phum in ulnis gestat adstante cerva. In
aeneo Tarfensi max. mod. cum capite
Maximini, quem edidit Cl. Venutus ⁵⁾,
et Liebeus ⁶⁾, Hercules stat cum suis at-
tributis s. gestans Telephum cum cerva
colludentem, pone arbor, cui insistit
avis, sed cujus typi significationem
uterque vir eruditus adsecutus non est.
Idem Telephus a cerva nutritus obvi-
us est typus in numis Tegeae Arcadiae,
prope quam haec fabula acta, quibus
adde numos Midaei Phrygiae, unum
Alexandri Sev. (Pellerin.) alterum Dom-
nae. (de Camps.) Causam positae super-
ne aquilae cum diu investigarem, sup-
peditavit tandem Q. Calaber, qui cum
ex furtivo Herculis cum Auge congressu
natum Telephum narrasset, addit ⁷⁾:

Θεῶν δὲ ποτὶ κεμίας, ἐφ' ἧσα φιλα-
το νεβρῶ,

Μαζὸν ὑποσχομένη ΒΟΤΑΗ ΔΙΟΣ, ἧ
γὰρ ἐρπει

Ἐκγονοῦν Ἡρακλῆος διζυρεὶς ἀπολεισθαι.

*Nutrivit velox olim cerva, et suum
tanquam hinnulum amavit,*

*Vbera praebens DECRETO IOVIS,
nec enim fas erat*

Prognatum Hercule misere interire.

En tibi missam a Iove aquilam, quae
expositum infantem custodiret. Causam
adpositae lacertae non aequè intelligo.

Copiosior fui in hujus numi explica-
tu, quia argumentum istud aliorum ab
eruditis averti video, etsi, ut ex dictis
patet, certissimum sistat Telephum, et
causa fuerit Pergamenis, cur eum mo-
netae inferrent. Rodulphinus Venutus
musei Albani eruditus interpretes hoc typo
intelligi Romulum a lupa nutritum ex-
istimat. Sed video virum praestantem
paullo antea in eodem argumento lap-
sum, quo loco proposuit numum Anto-
nini Pii, sed commatis Romani, typo
in utroque ita simili, ut, si conferre
lubeat, consistere necesse sit, ad idem
utrumque argumentum pertinere. Ma-
gis venia dignus Venutus, si in numo
Romano propter typi adfinitatem fabu-
lam Romanam videre sibi visus est. At
multa sunt in eodem hoc Antonini nu-
mo, quae hanc montis Palatini fabu-
lam evertunt. Quid enim Herculi cum
geminis? cur, quod in nullo alio mo-
numento videmus, unus tantum gemi-
norum animali subjicitur? cui animal
et infans editiorem montis locum occu-
pant, quando ipsa ratio dictat, gemi-
nos in fluvii vado destitutos infimo mon-
tis Palatini loco adhaesisse? Quas in
hoc actu partes agit aquila, eaque lu-
culenta, quando picum geminis adffi-

²⁾ L. IX. c. 31.
^{d)} Goth. num. p. 381.

^{a)} Tom. I. tab. 6.

^{e)} Paralip. L. VI. v. 140.

^{b)} Monum. ant. num. 71.

^{c)} Mus. Albani.

tisse scriptores omnes et monumenta docent? An vero satis exploravit animalis naturam, cum lupam dixit, quod per curtae caudae modum aliud quam cerva esse nequit? Novi, Vaillantium quoque in numo simili Antonini vidisse Romulum et Remum ^{f)}, novi, etiam, revera in pictura ejusdem numi, quae exstat in numis max. moduli regis Galliarum tab. 8., binos geminos quadrupedi subdi, at verisimile est, eum, qui picturam imperavit, alterum geminorum de suo addidisse. Sane eorum alter fatente ipso Venuto abest in numo musei Albani, qui certe idem est cum numo regis Galliarum. At, inquires, quid fabula Telephi in numo Romano? Idem nimirum, quod in alio ejusdem Antonini numo Romano fabula Promethei hominem fingentis. Pius hic imperator, quem constat, ut in ejus moneta docebimus, antiqua urbis decora in numis celebrare solitum, videtur argumentum Telephi propter ejus cum geminorum fato adfinitatem selegisse. Moverit etiam imperatorem privatus in Arcadiam adfectus, qua ex regione profectum Evandrum cum sociis fama erat eodem loco consedisse, quo deinde Roma aedificata est; quae causa fuit, cur Pallantium Arcadiae vicum et Evandri patriam in justae urbis formam redegerit teste Pausania ^{g)}. Ex quo magis patet, Telephum non minus propter fati cum geminis communionem, quam propter patriam Arcadiam cum rebus Romanis componi.

Bacchus bask infistens, juxta quem pa-taurum feriens, Severi. AE. m. m. (Pellerin. Suppl. IV. p. 7.)

Non novi alterum exemplum caesi Baccho tauri. Forte grata deo hostia est habitus, quod is puerum Ampelum, cuius amore insaniebat Bacchus, interemit, de quo fufe Nonnus toto libro XI. ac praecipue inde a. v. 264:

Magistratus et dignitates variae in Pergami numis memorantur.

Proconsulê Aviolam, et magistratum Menophanem, qui leguntur in Pergamenis Caligulae numis, vide infra in moneta Smyrnae.

Proconsulem Augustum reperio apud Vaillantium, sed etiam solum: ATTOK. KAIZAPI. ANΘΥΠΑΤΩ, utrum vera lectio, dubitem.

Archon. M. Furius IEPETΣ. KAI. APXON. in numo Augusti, (Pellerin. Mel. II. p. 13.) sed de quo vide, quae dicentur infra in Gymnasiarcha.

Praetor obviis inde a Domitiano per reliquos omnes, sic: CTPA. ΚΕΦΑ: ΔΙΩΝΟC. TO. B. in numo Hadriani.

Scriba. ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΩΝ. dicitur ΚΕΦΑΛΙΩΝ. in numo Augusti, quem supra produxi:

Quaestor. ΕΠΙ. ΤΑΜ. ΑΙΑ. ΘΕΟΦΙ. ΔΙΑΝΟΤ. Ant. Pii. (Beger Th. Br. T. III. p. 123.)

Epistates: Vaillantius in Severi numo.

f) Numi. praef. Tom. III. p. 126. ed. Rom.

g) L. VIII. c. 43.

legit: ΕΠΙΣΤΑΤΟΤ. ΤΕΜ. ΑΝΝΙΟΤ. quod explicat: ἐπιστάτα τεμενα, *praefecto templi*. (Num. Graec. p. 314.) Sed Belleyo est *praefectus sacri luci* ^{b)}. Varias ἐπιστάτα significationes, qui et magillratu loco fuit, vide apud Suidam, ac praecipue Spanhemium in hujus numi explicatione facundum.

Sacerdos. In numo Augusti: Μ. ΦΟΤΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. de quo infra in *Gymnasiarcha*. — ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΚΕΛ. ΙΕΡΕΩΣ. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. ΤΩΝ. ΣΕΒ. ΠΕΡΓΑΜΗ. ΝΩΝ. id est: *Sacerdotis perpetuo*, in numo Commodi. (Vaillant.)

Asiarcha. ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΠΟΛΛΙΩ. ΝΟC. ΑCΙΑΡΧΟΤ. Ant. Pii. (Vaill.) ΕΠΙ. C. ΑΤΡ. ΔΑΜΑ. ΑCΙΑΡΧ. (Pellerin. Suppl. II. p. 86.) Vide et titulum sequentem.

Gymnasiarcha. Numum Augusti III. formae aeneum ex museo Foucault protulere Vaillantius et Harduinus, in cuius averfa: Μ. ΦΟΤΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. ΚΑΙ. ΑCΙΑΡΧΗΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Vas petulum trapezae impositum*. Impugnat hanc lectionem Gallandus ἀντοπτης, et talem esse Foucaultiani hujus cimelii epigraphen contendit: Μ. ΦΟΤΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. ΚΑΙ. ΑCΙΑΡΧΗΣΑΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ., ut videre est in ejus ad Morellium epistola, quae est in Electis Woltereckii pag. 74. Non adrisit Pellerinio hic ΙΕΡΕΤΣ et simul Asiarcha, adjecta causa, infirma pol, quamque refutare piget, quod verisimile non sit, simplicem Ιερετα fuisse satis opulentum,

ut praestare potuisset sumptus, qui Asiarchis faciendi fuere. Legendum igitur ex simili suo suadet: Μ. ΦΟΤΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. ΚΑΙ. ΑΡΧΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗ. ΝΩΝ ⁱ⁾. Habeatur fides viro illustri hanc lectionem confidenter statuenti. Verum si ea est tam certa, qualem spondere videtur, quo pacto is eodem in volumine adferere potuit, non reperiri γερματεως, *scribae* nomen in ullo numo earum urbium, quae ab archontibus regebantur ^{k)}? Nam paullo altius scribam in numo Pergameno vidimus. Istud certum, nullum hactenus repertum alium Pergami numum cum archontis mentione. Quidquid erit, haud ita pridem numum similem museo Caesareo intuli, qui demptis nonnullis literis exesis has tamen offert luculentas: . . . ΙΕΡΕΤΣ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧ. . . ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Dubium non est, numum hunc esse eundem cum Foucaultiano, atque adeo collato hoc utroque veram plenamque ejus epigraphen esse: Μ. ΦΟΤΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Est hic numus unicus, qui magistratum gymnasiarcham memoret, etsi in marmoribus non infrequentem, de cuius munere vide quae differam in tractatu de Gymnasiarchis.

Theologus. ΕΠΙ. CΤΡ. ΤΙΒ. ΚΑ. ΑΔΕ. ΖΑΝΔΡΟΤ. ΘΕΟΔ. in numo Caracallae. (Vaill.) ΕΠΙ. C. ΚΟΜ. Φ. ΓΑΤΚΩΝΟC. ΘΕΟΛΟΓΟΤ. Herennii. (Vaill.) sed quem magistratum aliter legit Pellerinius in numo Etruscillae: ΕΠΙ. ΓΟΜΦ. ΓΑΤ-

^{b)} B. L. T. XXXVIII. hiß. p. 161.

ⁱ⁾ Mel. II. p. 13.

^{k)} L. c. p. 353.

ΚΩΝΟC. neque in hoc *Theologi* dignitas additur. ΕΠΙ. CΤΡ. ΓΑΤΚΩΝΟC. ΘΕΟΛΟΓΟΤ etiam meminit Harduinus in numo Decii. De hac dignitate vide tractatum de Theologis.

Metropolis. Hunc titulum in unico, quod sciam numo sibi arrogat, et quidem *metropolis prinae*, ut continuo videmus. Neque Vaillantius, neque Pellerinius ejus meminere.

Prima. Talem se frequenter proficitur inde a Caracalla. Inusitati saltus argumentum continet epigraphe in numo singulari Caracallae max. mod., qui est in museo Caesareo: Η. ΠΡΩΤΗ. ΤΗC. ΑCΙΑC. ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. ΠΡΩΤΗ. ΚΑΙ ΤΡΙC. ΝΕΩΚΟΡΟC. ΠΡΩΤΗ. ΤΩΝ. CΕΒΑCΤΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΠΟΛΙC. In hoc numismate primatum tergeminum sibi adrogat, I. Asiae provinciae, more aliarum ejus urbium. II. omnium *μνητεπολεων*, haud dubie, quod fuit sedes regum Pergamenorum, et caput adeo ejus regionis, quae deinde provincia Asia dicta est. III. videtur esse obvius ille, quo in numis aliis passim utitur, sed consueta formula: ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. Hos tantos honores civitas a Caracalla Aesculapii sui causa abstulit, ut dixi supra. At non modo iis a successore Macrino exuti sunt, sed etiam, quoniam eum hac de causa acerbis dictis infectati sunt, infamia publica notati, ut narrat Dio ¹⁾. Egregie utrumque factum confirmant numi, quorum vis ingens, et maximi quidem moduli, imperante Caracalla emer-

sit, additis, ut vidimus, novis et magnificis titulis; at post hunc rarior eorum moneta, et magis secundum veterem modestiam. Ceterum jam Trajani aetate Pergamenos se dixisse *primos*, docet marmor Pergamenum editum a Sponio ^{m)}.

Neocora. Qui honos incipit sub Antio, scripto primum simpliciter ΝΕΩΚΟΡΩΝ, et adhuc sub hoc legitur ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Geminatus hic honos memoratur in sequentibus; at sub Caracalla et Domna triplicari incipit. In nonnullis scribitur ΝΕΟΚΟΡΩΝ pro ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

Nomen ab imperatore. CΕΒΑCΤΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Vide, quae dixi in *Prima*, et *Sacerdos*, nempe in honorem Augusti, a quo multis beneficiis fuit ornata, ut dictum.

Mentio fitus a fluviis Selino et Cetio. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. CΕΛΙΝΟC. *Eluvius decumbens d. cymbam contingit*, in numo Aelii. (Vaill.)

CΕΛΙΝΟC. ΚΗΤΙΟC. *Selinus et Cetius decumbentes intermedio Aesculapii signo*, in numo Aurelii, (Vaill.) at in Pelleriniano pro Aesculapio est *Fortuna flans*. (Suppl. II. p. 69.) — *Juppiter nudus flans inter duos fluvios muliebres humi decumbentes*, in numo Commodi. (Spanh. ad Morell. ep. II.) In simili reginae Christinae Spanhemius legit ΚΗΤΕΙΟC, (Tom. I. p. 508.) non inique, nam utroque modo scriptum hoc flumen habemus. Vaillantii ΚΕΤΙΟC an recte scriptum ex numo Aurelii, dubitem.

1) L. LXXXVIII. §. 20.

m) Voyage T. III. p. 140.

De utroque flumine Plinius *): *longeque clarissimum Asiae Pergamum, quod intermeat Selinus, praefluit Cetus*, quamquam nec Caicus multo illustrior longe distabat. A Ceti^o urbis incolae, antequam Pergamus vocaretur, dicti sunt *Ceteii*, quos innuit Homerus versibus supra citatis: *ἑταῖοι Κητεῖοι*, quod mirum fuisse Strabonem, cum de his Ceteiis differens addit: non constare, quos Ceteios intelligere debeamus. Pellerinius in suo numo juxta figuram Selini videt folia apii, quod Graecis *σέλινον* dicitur, quo indicatur, fluvium sic vocatum ab ejus herbae copia propter ejus oram enascentis. Ex his, quae modo dixi, sequitur, quam injuste Massonius Cetium ex similibus numis extrusum vellet *).

Certamina indicantur: *ΟΛΤΜΠΙΑ.ΠΤΘΙΑ*, in numo Caracallae. — *ΟΛΤΜ.ΠΙΑ. Α.* interprete Vaillantio: *ΟΛΤΜ.ΠΙΑ. ΑΥΤΗ*, in numo Valeriani.

Concordiae frequens mentio initae cum variis Asiae et Bithyniae urbibus addito vel suppresso *ὁμονοίας* vocabulo. Eam mature admodum in numis testati sunt; jam enim in Augusti numis, quos supra citavimus, legitur *ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ*, de quibus vide etiam numos Sardium.

AE. C.

REGES PERGAMI.

Regnum Pergamenum conditorem habuit Philetaerum Tio Paphlagoniae ob-

scura stirpe oriundum, et quod vilius, spadonem. Ei Lysimachus Thraciae rex thesaurum regium, qui Pergami servabatur, credidit. Lysimacho in acie a Seleuco caeso ejus quidem gazam Philetaerus victori obtulit, at cum hic non multo post Ptolemaei Cerauni insidiis occubisset, ipse in Lysimachi opes successit, regnumque V. C. 473. A. X. 281. fundavit nonnisi cum gente sua destitutum. Mortuus est circiter V. C. 493.

Commemorato regni Pergameni exordio enarrandis successorum rebus gestis non immorabor, quod ad eas explicandas numi nihil conferunt. Etenim, ut recte advertit Pellerinius *), successores, etsi alii Eumenis, alii Attali nomine insignes fuerint, in numis tamen tantum Philetaeri fundatoris nomine usi sunt, ut reges Aegypti omnes se dixere Ptolemaeos, Parthiae Arsaces; tamen numos omnes Philetaeri nomine inscriptos non esse uni omnes Philetaero conditori tribuendos, ex ipsis numis satis apparet, qui nimium variantia oris lineamenta offerunt. At enim desperata ratio, varia haec capita singulis rite successoribus tribuendi. Ceterum Philetaerum excepit Eumones I. ex fratre nepos, hunc Attalus I., hunc Eumenes II., quem secuti sunt Attali II. et III. Fuere in historia per bella Gallica, Syriaca, Bithynica, et quaestuosam rebus suis erga Romanos observantiam cogniti. Attalus III. moriens regnum Romanis legavit V. C. 623., quod cum non ferret Ari-

*) L. V. c. 30.

o) In Collect. histor. ad Aristid.

p) Rois p. 179.

stonicus Attali II. filius, sed non legitimus, vi occupare regnum adortus, caelo primum Licinio Crasso Romanorum duce superior, deinde a Perpenna victus capiusque in carcere strangulatur. V. C. 625. Regum Pergami historiam adcurate scripsit Sevinus 9).

Numi regum Pergami.

Caput regis laureatum, rarius diadematum. X ΦΙΑΕΤΑΙΡΟΤ. Pallas sedens d. clypeum humi attinet, rarius coronam attollit, f. hastam, per aream litterae solitariae, in nonnullis ΑΣΚ. saepe arcus AV. II. (Mus. Theupoli.) AR. I. apud varios, praecipue Pellerinium.)

Caput Palladis galeatum. X ΦΙΑΕΤΑΙΡΟΤ. Serpens. AE. III. (Mus. Caes. Haym.)

Caput Apollinis. X ΦΙΑΕΤΑΙΡΟΤ. Tripus. AE. III. (Haym.)

Caput regis. X ΦΙΑΕΤΑΙ - - Folium hederæ. AE. IV. (Mus. princ. de Waldeck.)

In nullo hactenus id genus numo, si Gotzianum demas, repertum est additum ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Omissum illud a Philaero, et Eumene I., nequaquam mirum, quod ipsi in nomen regium nondum invasere. Eo tandem uti coepit Attalus I. victis magna gloria Gallis, docentibus istud Strabone, Livio, Polybio. Forte propterea huic et successoribus tribuendi illi, qui caput diademata sistunt.

Palladis effigies in argenteis perpetua,

quam forte iis intulerit propterea, quia eam proposuit in moneta sua etiam Lyfimachus, cui ad extremum fidus permansit Philaerus. Attalum solennes ludos in ejus deae honorem celebrasse ex Polybio constat 1). Serpens ad veterem apud Pergamum Aesculapii cultum adludit, de quo actum proxime. Tripus Apollinem, folium hederæ Bacchum respiciunt.

AV. RRRR. AR. RR. AE. R.

PERPERENE.

Versus Adramytiūm, ab aliis Aeolidi tributa.

Autonomis caret.

Imperatorii a Nerone usque ad Oaciliam. Singularis est sequens:

ΝΕΡΩΝΟC. ΚΛΑΤΔΙΟΤ. ΗΓΕΜΟΝΙΑ. *Caput muliebre laureatum. X ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ Botrus. AE. III.*

Hunc numum ex museo collegii sui primus vulgavit Harduinus 2), restituit bis Morellius 3). Solæ Thraciae urbes in numis *ἡγεμονας, praefides*, memorant, eoque nomine intellectus fuit magistratrus Romanus, qui provinciae praefuit. At in hoc numo nomine ΗΓΕΜΟΝΙΑ intelligitur *principatus Neronis*, nam et ipsos imperatores saepe a Graecis dictos fuisse *ἡγεμονας*, ostendam in tractatu de *Praefidibus*. Caput muliebre laureatum est caput symbolicum ipsius *ἡγεμονίας*, ut alibi senatus, populi, *Γερσίας* etc:

9) B. L. T. XII. Mem. p. 204.

1) Hist. L. IV. c. 49.

2) Num. urb. illustr.

3) Specim. tab. XXI. et Imp. Tom. II. p. 134.

ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗΣ. ΕΠΙ ΑΝΤΙΦΑΝΟΤΣ. ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ. *Fluvius decumbens*, Commodi. ΑΕ. I. (Vaill.)

Multi exstant numi imperantibus M. Aurelio, L. Vero et Commodo signati, qui ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗΣ. inscriptum offerunt, quos olim collegi in mea Sylloge I. p. 63. seq.

ΕΠΙ. ΣΤΡ. Μ. ΑΤΡ. ΠΟΝΤΙΜΟΤ. ΠΕΡΠΕΡΗΝΙΩΝ. *Caracalla paludatus fians d. pateram, f. hastam, quem adfians mulier tutulata f. cornucopiae tenens coronat.* Caracallae. ΑΕ. m. m. (le Blond Observat. p. 44.)

Observandum in hoc numo scriptum ΠΕΡΠΕΡΗΝΙΩΝ. pro solito ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ,

Commemorandi denique numi Perperenorum quidam dubiae omnes lectionis.

ΕΠΙ. ΔΕΩΝΟΣ. ΚΑΙΕΡΕΟΣ. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. ΤΩ. ΣΕΒ. ΓΑΤΚΩΝΟΣ. ΕΤ. - ΗΠ. ΠΕΡΠΕΡΗ. *Bacchus fians d. diotam, f. thyrsum, pro pedibus pantherifcus.* M. Aurelii. ΑΕ. m. m. (Mus. Pifani tab. XX.)

... ΙΕΡΕΟΣ. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. ΤΩ. ΣΕΒ. ΓΑΤΚΩΝΟΣ. ... ΠΕΡΠΕΡΗ. *Idem typus.* M. Aurelii. ΑΕ. m. m. (Mus. Florent.)

ΠΕΡΠΕΡΗ. ΑΝΕΘΗΚΕ. ΙΕΡΕΩΣ. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. ΤΩ. ΣΕΒ. ΓΑΤΚΩΝΟΣ.

ΕΤΟΤΣ. *Idem typus.* M. Aurelii. (Hollstenius ex MS. Ligorii in Not. ad Steph. p. 246.)

ΕΠΙ. ΑΓΩΝΟΘΕΤ. ΙΕΡΕΟΣ. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. ΤΩ. ΣΕΒ. ΓΑΤΚΩΝΟΣ. Β. ΔΗΜΕ. ΠΕΡΠΕΡΗ. *Cybele (verius Ceres.) canistro infidens d. spicas, f. facem.* M. Aurelii. ΑΕ. m. m. (Catalogue d'Ennery p. 408.)

Satis apparet, epigraphen in omnibus his numis esse eandem, sed quia singuli corrupti, a viris eruditis male exceptam. Non ergo videbantur promeriti tot conjecturas, quas ad evolendam epigraphen attulerunt, ac praecipue Abbas Mazolenus, qui binis locis praepropera, et incredibilia de proposito in his numis deo Glycone, et epocha, quam in literis ET. — ΗΠ. vidit, nobis proposu-²⁾it.

Magistratus praetor in numis Severi, Caracallae, Otaciliae.
AR. RRR.

PIONIA.

Versus sinum Adramytenum prope Gargara, memorata Straboni et Plinio.

Imperatorius Domnae: ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΑΤΡ. ΑCΘΙΩΝ. ΠΙΟΝΙΤΩΝ. *Templum 4. col., in cujus aditu mulier fians cum calathos f. hastam tenet.* (Vaillant.)

Exhibet hic numus concordiam Pioniam inter, Assumque vicinam.
AE. RRRR.

PITANE.

Versus Aeolidem. *Autonomi.*

²⁾ Mus. Pifani, T. I, p. 55. et T. II. Animadversione XIII.

ΠΙΤΑΝΕΩΝ *Caput Ammonis.* ꝥ ΕΠΙ. ΜΕΛΕΑΓΡΟΤ. *Iuppiter flans d. aquilam, f. hastam.* AE. III. (Mus. Theup.)

Caput Palladis. ꝥ ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ. Τελεσφωρος. AE. III. (Pellerin.)

Caput Ammonis. ꝥ ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ. Pentagonum. AE. III. (Pellerin.)

ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae.* ꝥ ΠΙΣΑΝΑΙΩΝ. Pentagonum. AE. III. (Pembrock.)

Nomen urbis secundum scriptores et numos fuit *Pitane*, et, si non fallit ectypon Pembrockianum, dicta quoque fuit *Pisane*. Sin istud, videtur *Pisane* in *Pitanen* mutatum ex dialecto vicinae Aeo-
lidos. Sic legimus in numis ΘΑΣΙΩΝ et ΘΑΤΙΩΝ, tum: ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝΩΝ et ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ.

Cum pentagonum in his numis totum averſae typum constituat, lubet in ejus sensum hoc loco inquirere. Refert Lucianus ^{x)}, Pythagoricis familiare fuisse το τριπλὴν τρίγωνον, το διαλλήλον, το πενταγέαμνον, *triplex triangulus inter se junctus, quinquelinearis*, atque illud symbolum, ait, ΤΡΕΙΑ πρὸς αὐτῶν ὀνομαζέτο, *SALVS ab ipsis appellabatur*. Nullus dubito, pentagono huic in Pitane quoque numis eandem esse significationem, propterea quod in alio ejus numo, quem citavimus, Telesphorus fingitur Hygiae comes. Eodem certe etiam sensu accipiendum pentagonum simile, quod saepe videre est in amuletis, quae ad Gnosticorum superstitionem vulgo referimus, et in quibus ple-

rumque res et virtus medica agitur. Et videtur idem symbolum in area numorum Nolae, Nuceriae, Ptolomaei incerti, tum et urbium Galliae obvium eandem habere significationem.

AE. RR.

Imperatorii tres cogniti, Faustinae jun. ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ. *Figura flans d. pateram f. bipennem.* (Pellerin.) Alexandri Sev., in quo magistratus: ΕΠΙ. CΤ. Μ. ΑΤΡ. ΡΟΒΛΙΟΥ. ΤΟ. Β. (Vaillant.) Idem numus, sed praegrandis moduli, est in museo princ. Waldeck, sed cum epigraphe. ΕΠΙ. CΤΡ. ΑΤΡ. ΠΟΠΛΙΟΥ. ΤΟ. Β. ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ.

AE. RRR.

POEMANENI.

Prope-Cyzicum. Eorum meminere Pli-nius, Aristides rhetor, et Stephanus.

Autonomus editus a Pellerinio:

Caput barbatur. ꝥ ΠΟΙΜΑΝΗΝΩΝ. *Fulmen infra* BH. AE. II.

Alium huic similem jam ante Pellerinium citavit Cl. Masson in Collectan-hist. ad Aristid. §. 3.

Perperam Pellerinius his Poemanenis tribuit numum inscriptum ΠΡΑΙCΙΩΝ, qui est Praefi Cretae, quam vide.

AE. RRRR.

Imperatorius unicus, isque Trajani, editus a Pellerinio: (Suppl. I. p. 35.) ΕΠΙ. ΕΓ. ΑΡ. - ΤΩΝΟΣ. ΠΟΙΜΑ. *Aesculapius flans.* Ejus dei illustre apud Poemanenos templum stetit, testatur Aristides ^{y)}.

AE. RRRR.

x) De lapsu inter salut.

y) Orat. IV. fac.

PRIAPVS.

Verfus Hellepontum et Lampfacum, a deastro cognomine appellationem adeptæ.

Autonomi:

Caput muliebre velatum. Ξ ΠΡΙΑΠΗ-
ΝΩΝ. *Caput bovis, juxta monogramma,*
omnia intra coronam spiccam. AE. II.
(Pellerin.)

Caput Apollinis. Ξ ΠΡΙΑΠΗΝΩΝ.
Cancer marinus oblongior. AE. II. III.
(Sestini Lettere T. III. p. 79.)

Inique Wildius et Frölichius huc vocaverunt numos, qui sunt Priansi Cretæ, ut in hac dictum.

AE. RRRR.

PROCONNESVS.

Insula, quæ vicinæ Cyzico nobile marmor dedit.

Autonomi:

— ΑΣΙΓΕΝΗΣ. *Caput laureatum.* Ξ ΠΡΟΚΟΝ. *Cervus dimidiatus respiciens, juxta vas.* AR. III. (Hunter.)

Plinius ²⁾: *Insulae in Propontide ante Cycicum: Elaphonnesus, unde Cyzicenum marmor, eadem Neuris, et Proconnesus dicta.* Advertit ad hæc Harduinus ¹⁾, Scylaci Proconnesum et Elaphonnesum binas distinctas esse insulas, sed hoc ipsum conciliari a Strabone, Proconnesum novam et veterem agnoscere, appellationis vero rationem utrinque esse parem; nam *προξ* et *ελαφος* cervini esse generis animalia, et ab his utrique insulae nomen factum. Sane teste scholiaste Apollonii ^{b)} *ἐν ταῖς κυήσεσι τὰς*

ελαφες λεγέσθαι προκας, ὅθεν καὶ προκονήσος, cervas, cum uterum gestant, dici προκας, unde et Proconnesus. Et infra: ὑπο τινῶν δὲ προκονήσος καὶ Ελαφονήσος ἐκλήθη, ab aliquibus vero Proconnesus et Elaphonnesus dicta est. Eodem etiam pertinere appellationem tertiam *Neuris* Plinianam, haud dubie ductam a *νεβρος, hinnulus.* Ab his ergo testimoniis explicatur typus cervi in hoc numo propositi.

Caput Iovis. Ξ ΠΡΟ . . . ΑΦΟΝΝΗ.
Fulmen alatum. AE. III. (Pellerin. Rec. III. tab. CVI).

Alium similem sic describit Sestinus (Lettere T. IV. p. 109.)

ΠΡΟΚΟΝ. ΑΦΟΝΝΗ. *Caput Iovis.* Ξ ΠΡΟΚΟΝ. ΑΦΟΝΝΗ. *Fulmen alatum.* AE. III.

Conjecit Pellerinius, alterum numi sui vocabulum, idque mancum explendum esse legendo ΕΛΑΦΟΝΝΗ, ut adeo illi utrumque insulae nomen, *Proconnessi*, et *Elaphonnessi*, de quo continuo egimus, videatur inscriptum. Verum cum in utraque numi Sestiniani parte aliud perinde non legatur, quam ΑΦΟΝΝΗ., conjectura hæc locum jam habere nequit, et vocabulum illud vel magistratum, vel aliud notat.

AE. RRRR.

SCEPSIS.

Vide Scepfin Troadis.

^{a)} L. V. §. 44.

^{a)} Nota 99.

^{b)} Ad Argon. L. II. 279.

T R O A S.

ABYDVS.

Ad Helleſpontum, qua is maxime ar-
tatur, Mileſiorum colonia teſte Thucy-
dide^{a)}).

Autonomi.

Perſona adverſa exſerta lingua. X Sig-
num incuſum in crucis formam. AE. III.
(Pellerin.)

Perſona ſimilis. X Caput Palladis. AV.
AR. III. (Pellerin.)

Perſona ſimilis. X Sine epigraphe, vel
ſolo adſtituto A. Ancora. AR. III. (Pel-
lerin.)

Perſona ſimilis. X ABT. Aquila ſians.
AR. III. (Pellerin.)

Facundior numus poſtremus praecedentibus aut anepigraphis aut parcius loquentibus patriam Abydum jure adſignat. Perſonae, ancorae, aquilae cauſa incerta. Similis formae perſonam offerunt etiam numi vicini Parii Myſiae. Aureus, quem loco II. citavi, eximiae eſt raritatis. Teſte Xenophonte^{b)} Abydeni fodinas auri poſſederunt. Numus loco I. deſcriptus, quia incuſus in parte averſa eſt, in antiquiſſimis eſt putandus.

Caput Apollinis laur. X ABT. MOA-
ΠΑΣ. Aquila ſians. AR. I. (Pellerin.)

Protome Dianae cum arcu et pharetra. X ABTΔHNΩN. Aquila ſians expanſis alis, in area delphinus tridenti implexus, omnia intra coronam. AR. I. (Pellerin.)

Protome adverſa Dianae capite turrato, cum arcu et pharetra. X ABT. Cerva ſians intra coronam. AE. II. (Pellerin.)

Protome adverſa Apollinis. X ABTΔH. Lyra. AE. III. (Pellerin.)

En tibi illuſtriores reliquos Abydi autonomos. Docent, Apollinis et Dianae cultum in hac urbe fuiſſe potiore. De Dianae cultu conſtat ex Polybio, qui reſert^{c)}; Abydenos a Philippo V. Macedoniae rege obſidione preſſos in ejus templo congregaſſe uxores filiasque, quas deinde rebus deſperatis occiderent ipſi.

Magiſtratus domeſticus nonnullis, ut vidimus, inſcribitur. Talis ſine dubio eſt etiam ANTIFONOT. inſcriptus numo Abydeno, quem edidit Panelius, creditque, eo nomine intelligendum Antigonom Macedoniae regem^{d)}. Similia eruditorum ſphalmata vidimus ſupra in numis Pergami Myſiae.

Arigonius Aryciae, Pellerinius Ary-

a) L. VIII. c. 61.

b) Hiſt. Graec. L. IV. ſub fin.

c) Hiſt. L. XVI. c. 14.

d) Catalog. le Bret.

candae tribuerunt numos, qui huc pertinent, ut suis locis observatum.

AV. RRRR. AR. R. AE. RR.

Imperatorii ab Augusto usque ad Ma-
maeam.

Epigraphe ABT. ABTΔHNΩN.

Typi insigniores:

HPΩ. ΔΕΑΝΔΡΟC. *Leander natans
versus turrim, in qua stat Hero lampadem
praetendens, superne volitat Cupido fa-
cem praegestans, Severi et Caracallae,
(Vaill.) Alexandri Sev. (Morelli Specim.
tab. XVIII.)*

Idem argumentum vidimus in numo
Selli Thraciae, freto ibi perangusto
utramque urbem, Leandrique et Herus
amores dirimente, quae fabula in vul-
gus nota. Quod in his numis Cupido fa-
cit, ipse etiam de se confessus est apud
Statium *):

*Vidi et Abydeni juvenis certantia remis
Brachia, laudavique manus, et saepe
natanti*

Praeluxi.

In numo Morelliano scribitur ΔΗΑΝ-
ΔΡΟC, quod perinde habendum. Mu-
saeus in carmine de Herus et Leandri
amoribus scripsit *Λεανδρος*, aut cum pri-
mam produci metri ratio iussit, *Λεαν-
δρος*.

* * *

*Naves binae, in quarum una tres mi-
lites confligentes, in litore specula, super
qua figura tuba canens, Severi, Caracal-
lae. AE. m. m. (Mus. Albani et Caes.)*

Causam hujus typi nondum reperi. Vi-
detur heroicum aliquod demi factum
nobis ignotum continere.

Magistratus archon frequenter memo-
ratur, ut: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΙΑ. ΖΩΙΑ.

AE. RR.

ALEXANDRIA TROAS.

E regione Tenedi maritima, olim dic-
ta *Sigia* ab Antigono Asiae rege nomen
Antigonia tulit; at Lyfimachus Thra-
ciae rex eam in Alexandri M. honorem
nominavit *Alexandriam*, diciturque *Tro-
as* a regione ad aliarum discrimen. A
Romanis, qui huic tractui incunabula
sua se debere crediderunt, serius mul-
tum amplificata et deducta colonia ejus
vicinae urbs princeps evasit. Vide Mem.
B. L. T. XXVIII. p. 325.

Autonomi:

Caput Apollinis adversum laur. Ξ ΑΔΕ-
ΞΑΝ. *Lyra intra lauream.* AE. fere I.
(Pellerin.)

Hunc numum ad hanc Alexandriam
pertinere, docet numus vicinae Abydi
cum simillimo utrinque typo.

* * *

Caput Apollinis. Ξ ΑΔΕΞΑΝΔΡΕΩΝ.
*Equus pascens, intra ejus pedes aquila
stans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. Ξ ΑΤΚΚΕΙΟΤ. *Equus
pascens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Equus pascens obvius subinde fuit ty-
pus in numis Alexandriae coloniae. Cau-
sa typi alterum quoque numum, etsi urbis

*) Silv. L. I. Carm. 2. v. 87.

nomen non addat, huc referendum puto. Est adeo vocabulum ΑΤΚΚΕΙΟΤ magistratus domestici nomen. Hunc numum olim edidi pictumque fuit in meis Numis vet. p. 194. Contra aliorum sententias equum cum Apolline conjungi cenfeo propterea, quod hoc animal apud barbaros aequae ac Graecos fuit Solis hostia, ut pluribus testimoniis in opere citato probavi.

* * *

De numo aureo, qui verisimiliter huc referri potest, agam infra in numis coloniae.

AV. dubius, AR. RRRR. AE. RR.

Numi Apollinis Sminthii.

Caput Apollinis laur. X ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΞΜΙΘΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. - - ΜΑΝΔΡΟ ΣΔΕ. Apollo stolatus gradiens pendente ex humeris pharetra, s. arcum cum sagitta, in arca monogramma. AR. I. (Cuperus in Harpocrate.)

In alio simili postremum vocabulum legitur: - - ΑΜΑΝΔΡΟΝ. (Maffei Veron. ill. P. III. p. 240.)

In alio simili epigraphe est: ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΞΜΙΘΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΤ. ΣΔ. (Pembrock P. II. tab. 35.)

In alio epigraphe est: ΞΜΙΘΕΩΣ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. - ΤΣΑΓΟΡΟΤ. ΡΠΓ. (Catal. d'Ennery p. 66.)

Praeclari hi numi copiose illustrantur cum a Cupero ^{f)}, tum a Spanhemio in adjecta epistola. Apollinis Sminthii magnus fuit in hoc tractu honos, sic dicti a *muribus*, nam, ut narrat Aelianus ^{g)}, Aeolibus et Trojanis mus dicebatur *Sminthius*. Cultus origo varie a veteribus narratur. Alii referunt, Apollinem sagitta mures interemisse, qui frugibus in eo tractu perniciem attulere; alii, Cretenlibus a Pythio datum responsum, ibi confiderent, ubi terrigenae bellum iis inferrent; ad hanc subinde oram cum appulissent, mures clypeorum lora adpulisse, quo impletum credidere oraculi monitum, et mox ibi Apollini Sminthio templum statuisset ^{h)}. Alias origines vide apud auctores a Cupero citatos.

In epigraphe notandum ΞΜΙΘΕΩΣ, extruso N, et terminatio secundum Homerum ⁱ⁾: Τενεδοιο δε ἱπὶ ἀνασσει, Σμινθεον, cum auctores alii passim scribant Σμινθιος. Notandum item primum elementum Ξ pro Σ, quod et in Smyrnaeorum numis observatur scripto frequenter ΞΜΤΡΝΑΙΩΝ pro ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ.

Typus in his numis non quidem conspirat cum simulacro Apollinis Sminthii, quod stetisse Chrysaë, quae fuit Alexandriae vicina, refert Strabo ^{j)}, nimirum sub ejus pede fuisse murem, opus Scopae Parii, consentiente etiam Eustathio ad citatum Homeri versum. Facilius conspirat cum ea fabula, qua mures sagittis a deo confixi feruntur. Veris-

f) L. c. g) Hist. anim. L. XII. c. 5. Aen. III. 108. Tzetzes ad Lycophr. v. 1307.

h) Aelian. l. c. Strabo L. XIII. Servius ad il. A. 38. k) L. XIII. p. m. 301.

stimum mihi videtur, Alexandrenses in fingendo horum numorum Apolline respexisse aureos illos Homeri versus, quibus is describit paratum ad ultionem Apollinem, quem Sminthii nomine invocavit offensus ejus sacerdos Chryses ¹⁾:

Βη δε κατ' Ουλυμπιοι κακηων χωμεντος
κη,

Τοξ' ωμοισιν εχων, αμφοξεφει τε φαρε-
την,

Εκλαγξαν δ' αε' διζοι επ' ωμων χωμε-
νιο

Αυτη κινηθεντος, ο δ' ης νυκτι εοικως.

Descenditque de Olympi verticibus iratus animo,

*Arcus humeris gestans, et undique teo-
tam-pharetram,*

*Olangorem vero dederunt sagittae in
humeris irati.*

Eo incedente; ipse vero ibat nocti simili.

Confer sodes hos versus cum praesentium typo numorum.

Mentio fitus ad Scamandrum fluvium dubia non est, sed Cuperus legendum censet ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΤ, Spanhemius ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ. Si fidelis est Maffei lectio, quam proposui, dubium non est, legendum ΠΡΟΣ. ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΝ. Ejus mentio omittitur in Pembrockiano.

Epochae annus in omnibus quatuor comparet, sed tribus tantum annis diversis: ΠΠΓ. ΣΔ. ΣΔΕ. Eam Spanhemius in citata ad Cuperum epistola ducendam censet a tempore, quo urbs auctore Lyfimacho pro Antigoniam dicta fuit Ale-

xandria. Factum istud ex Spanhemii sententia V. C. 454. A. X. 300. Signati ergo essent hi numi annis V. C. 636. 683. 688. Non dissentit huic opinioni Pellerinius ^{m)}, quamquam non minus verisimile censeat, adhibitam ab Alexandrensis epocham Alexandri M. Cum epocha his tantum autonomis inscripta sit, vix sperandum, nos certius aliquid aliquando comper-
turos.

AR. RRR.

Colonia deducta ab Augusto, et coloniae nomine signati numi abundant; et sunt etiam hujus generis

Autonomi copiosi, qui eandem epigraphen et typos offerunt, quos numi cum capite Imperatorum.

Imperatorii reperiuntur a Trajano usque ad Saloninam.

Epigraphe: COL. TROA. TROAS. TROAD. addito saepe AVG. vel ALEX. ALEXAN. ALEXAND. Non raro luxatis literis barbara jam tempora olet.

Typi:

Equus pascens, obvius in hujus coloniae numis. Vaillantius indicari immunitatem a tributis constanter et confidenter asserit; at ignoravit tum adhuc vir eruditus, eum jam exhiberi in numis hujus urbis, cum colonia nondum esset. Explicatum alium magis verisimilem dedi supra in autonomis Alexandriae liberae.

* * *
Aquila volans bovis caput unguibus stringit, in numis Commodi, aliorumque. (Vaill.)

1) Il. A. 44. m) Mel. II. p. 302.

Statua Apollinis cippo imposita, juxta figura militaris ad aram sacrificans, superne aquila volans bovis caput unguibus defert, Crispinae. (Vaill.)

Ioannes Malala, cum conditas a Seleuco per Syriam urbes refert, eas capto semper augurio aedificatas memorat, nempe advolante aquila abreptam victimae portionem, aut ipsum etiam tauri caput in eum locum deferente, ubi dei jussu nova urbs statuenda essetⁿ⁾. Praemonuit jam istud Vaillantius ad similem numum Antonini Pii. Idem in condenda Antiochia ad Orontem accidisse ante Malalam docuit Libanius^{o)}. Simile quid in condenda Alexandria Troade contigisse, docuerint fabulae domesticae. Argumentum aquilae bovis caput complexae exstat etiam in aureo anepigrapho pervetustissimi operis (nam postica quadratum informe offert) quem Pellerinius inter incertos recenset. (Rec. T. III. tab. CXV. n. 3.) Quare verisimile est, eam in hac urbe, sed cum Sigiae adhuc nomen teneret, fuisse signatum; praesertim cum videamus, Alexandrenses, etiam cum coloni essent, veteribus suae urbis typis, ut Corinthios, sedulo inhaesisse.

* * *

Alii typi sunt: *Apollo volanti grypho insidens, Silenus, lupa gemellos lactans, inferiore aevo potissimum caput muliebri turritum, pone vexillum, cui saepe inscriptae literae, sed plerumque dubiae. In uno musei Caesarei lego AV. TP. sunt-*

que fabricae satis barbarae. In Pelleriniano legitur CO. AV. (Mel. II. p. 61.) Plures etiam ex memoratis hic typis saepe in uno eodemque numo junguntur.

Aureliam Antoninianam se vocat in numis Caracallae.

Mentio fitus, a fluvio Scamandro in autonomis, et regione Troade in coloniae numis.

AE. C.

ARISBA.

Hujus urbis numum *imperatorium* cum capite Trajani Vaillantius ex museo vocat inscriptum APICBQN. typo *Herculis leonem suffocantis*. Citatur item similis AE. II. formae in museo Christinae. Fuit etiam Arisba Lesbi.

AE. RRRR.

DARDANVS.

Ad Hellepontum, urbs antiqua, aedificata a Dardano Trojano secundum Diodorum, et hodiernis Dardanellis nomen fecit.

Autonomi:

Mulier stolata equo gradienti insidens d. frenum, s. lateri admota. X ΔAP. Galus stans. AR. I.

Insignem hunc numum Pellerinius in postremo suo opere, quod *Additions* inscribitur, edidit^{p)}, explicavitque pagina ultima. Typus mulieris in equo non equitantis, sed sedentis, quo ritu Cybeleae leoni suo, Isidem cani insidere conspiciamus, vix alias in numis occurrit. Simili

n) Chronogr. L. VIII.

o) In Antiochico.

p) Pag. 1.

modo in numo Celenderis Ciliciae virum equo suo vehi videbimus. Quae sit equestris haec mulier, in veterum commentariis non reperi. Verisimile est, quod existimat Pellerinius, esse domesticam quandam veteris aevi heroidem inclyto quopiam facto illustrem.

In numis reliquis, quos vide apud Pellerinium et Haymum, *epigraphæ*: ΔΑ. ΔΑΡ. ΔΑΡΔ. *Typi* potiores: *Equus armatus* & *Gallus*. Quo typo confirmatur, quod refert Pollux, Dardanios in numis signasse ἀλεκτερονων μυχην, *gallorum pugnam* ¹⁾. — *Caput Aesculapii*. & *Serpens adsurgens*. (Pellerin.) Sunt hi numi aenei omnes.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii reperti ab Augusto usque ad Getam.

Augusti unus proditur solum in museo Theupoli: ΔΑΡΔ. *Victoria*. Reliqui ab Ant. Pio procedunt.

Epigraphæ: ΔΑΡΔΑΝΙΩΝ. *Typi* insigniores: *Aeneas humeris Anchisen portans*, d. *Ascanium ducens*, Domnae et Getae. *Ganymedes nudus pileo Phrygiæ tectus ab aquila sursum effertur*, Getae. Sunt haec argumenta domestica.

Magistratus urbis fuit *archon*, qui legitur in numo Severi: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΦΙΛΑΙΠΠΙΩΤ. (Vaill. Pisani.)

Mentio fitus a Rhodio fl. ΔΑΡΔΑΝΙΩΝ. ΡΟΔΙΟC. *Fluvius decumbens*, in numo Domnae. (Vaill.) Hunc Rho-

dium Strabo inter Abydum et Dardanum in mare exire dicit ²⁾.

AE. RR.

ILIUM.

Hoc nomine intelligimus non veterem illam Trojam, Ilium quoque dictam, sed Ilium novum XXX. stadiis a vetere versus mare remotum. Fuit olim pagus cum fano Minervae Iliados, de qua mox plura, cui Alexander post victoriam ad Granicum ornamenta addi iussit addita urbis appellatione. Abstulit tamen deae arma, quae deinde praege-
stari in praeliis iussit ³⁾. Mortuo Alexandro opus perfecit Lyfimachus. Temporum injuriis rursum desertum a Romanis nonnulla incrementa accepit, quod hinc se profectos aut scirent, aut putarent. Quare iis imperator Claudius tributa in perpetuum remisit oratore Nerone Caesare ⁴⁾.

Autonomi:

Caput Palladis. & ΙΑΙ. *Mulier gradiens capite velato d. hastam super humero*, s. *taedam*. AE. III. (Pellerin.)

Partis averlae mulierem Pellerinius Iliadem putavit; at patebit ex sequentibus Minervae Iliadis numis, in hoc quoque Minervam, qualis nempe Ilii colebatur, exhiberi; nimirum dempto velo nullum in utroque apparet discrimen.

* * *

¹⁾ L. IX. §. 84.

²⁾ L. XIII. p. m. 889.

³⁾ Arrian. de exp. Alex. L. I. c. 21.

⁴⁾ L. VI. c. 9.

⁵⁾ Suet. in Claud. v. 25. Tacit. Ann. XII. c. 58. Digg. L. XXVII.

lib. 1. §. 27.

Caput Palladis. Ξ ΙΑΙΕΩΝ. *Apollo stolatus flans d. pateram, f. lyram.* AE. III. (Pellerin.)

ΙΑΙΕΩΝ. *Caput Palladis.* Ξ ΙΑΙΕΩΝ. *Aeneas cum Anchise et Iulo profugus.* AE. III. (Pellerin.)

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Caput muliebre turritum.* Ξ ΙΑΙ. *Aquila Ganymedem nudum crinibus ex rostro pendulum tenet.* AE. III. (Arigoni.)

Merebantur hi numi ob typorum elegantiam, sed qui explicatione non egent, plene describi.

AE. RR.

Numi Minervae Iliadis.

Caput Palladis. Ξ ΑΘΗΝΑΣ. ΙΑΙΑΔΟΣ. *Pallas tutulata gradiens d. hastam super humero, f. taedam, pro pedibus noctua, vel apis, vel corona, vel palmae rama, pone monogramma, in imo: ΑΠΗΜΑΝΤΟΤ, vel: ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ. ΤΟΤ. ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΤ. vel: ΣΩΣΤΡΑΤΟΤ, vel: ΑΓΑΘΟΤ. ΤΟΤ. ΜΗΝΟΦΙΛΟΤ. vel: ΞΑΝΘΙΠΠΟΤ.* AR. m. m. (Pellerin. Rec. II. p. 63. et Mel. I. p. 136. Hunter.)

Fuit Minerva nomine *Iliadis* variis in urbibus religiose culta, quas enumerat Abbas Fontenu, qui in numum similem copiose commentatus est ^{u)}, fueruntque illae, quae Palladium se tenere jactabant, praeter nostrum Ilium et Romam Liris Lucaniae, Lavinium, Luceria, Argos, Sparta etc. Romae tanta fuit ejus deae veneratio, ut, quod paucis diis fuit con-

cessum, haeres potuerit institui ^{v)}. Habemus ergo in his numis Minervam Iliadem, qua forma saltem apud Ilienenses, aut per vicinum tractum colebatur. Nimis forte acute Fontenu illud, quod Minerva manu tenet, et quod ex omnibus his numis manifesta taeda videtur, colum esse dixit, nempe quia Apollodorus muliebre hoc attributum Palladio fuisse additum dixit. Quae infra scribuntur nomina, magistratum sunt, quod monere necesse, quia laudatus Fontenu ^{z)} ΑΠΤ. ΜΑΝΤΟΤ esse Minervae epitheton putavit. Pellerinianum ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΤ pro ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ videtur chalcographi vitio irrepsisse.

Expendendum adhuc superest, qua in urbe hi videantur numi signati. Corsinius, qui similem citat, eum Athenis cufum putat ^{y)}. Verum ut argumentis aliis abstineam, vel sola fabrica perelegans numos hos Atheniensibus eripit. Abbas Fontenu eos his nostris Ilienensibus tribuit ^{z)}. Cum hoc primum conspiravit Pellerinius ^{a)}, serius Sigeum tutius referendos censuit ^{b)}, propterea quod in inscriptione Sigea, quae exstat apud Chishul ^{c)}, et Muratorium ^{d)}, mentio fit templi Minervae Iliadis, quod Sigei stetit, et peractorum ibi sacrificiorum, et institutorum item ludorum in honorem Antiochi I. Horum igitur solemnium occasione verisimile censet hos percussos Sigei numos. Sed enim ut facile dem, tetradrachma haec illustra non fuisse

u) Mem. B. L. T. V. p. 265.

p. 280.

z) L. c.

a) Rec. II. p. 63.

x) Fragm. Vlpiani XXV. 6.

b) Mel. I. p. 136.

y) Fabr. Attic. T. II.

c) Ant. Asiat. p. 49.

d) Thes. inscript. p. 2118.

Ilensium monetam ordinariam, nam horum res tenuiores fuere, quam ut licuisset tam splendida uti moneta, constat tamen, non modo Minervae templum stetisse apud Ilenses; quod ipse Alexander M. et Lysimachus summa religione prosecuti sunt, ut testatur Strabo ¹⁾, atque illud quidem magnificum teste epigrammate Agathiae ²⁾, sed etiam festa et certamina ibi in ejus honorem constituta. Nam sic Eustathius ³⁾: *Ἰλιεῖα, ἑορτὴ δὲ ταῦτα ἦσαν ἐν Ἰλίῳ*, et Hesychius *Ἰλιεῖα, ἐν Ἰλίῳ Ἀθηνας Ἰλιάδος καὶ πομπὴ καὶ ἀγων*. Ergo ut per inscriptionem Sigeam constat, Sigei stetisse templum Minervae Iliados, et celebratos ibi ludos, sic etiam illud de Illo constat, atque adeo hi numi perinde apud Ilenses, quam Sigeos collata plurium urbium symbola in ejus celebritatis usum ferri potuerunt. Quin lego apud Strabonem ⁴⁾, Sigeum fuisse dirutum ab Ilensibus, quod oppidanis non satis fiderent, et sub Ilensibus fuisse oram maritimam omnem usque Dardanum, idque adhuc Strabonis aetate. Quare satis spectatum fuit Ilium, ubi solemnia certamina potuerint obiri, et insignia adeo haec tetradrachma signari.

AR. RR.

Imperatorii non infrequentes a Caligula usque ad Saloninam. Augusti caput etiam post ejus mortem signarunt Ilenses conjunctum cum capite jam Caligulae, jam Claudii. Neque mirum, id honoris illi habitum, cui Ilium tanto in

pretio fuit, quod ab eo ob cognationem sibi cum Ilensibus communem multis fuit beneficiis auctum, quae recenset Strabo ⁵⁾. Numum Caligulae, in quo hic dicitur ΓΑΙΟC. ΚΛΑΤΔΙΟC, vulgatum a Sestino in examen vocabimus in moneta hujus Augusti. Singularis est numus inscriptus: Π. CΕΠΤ. ΑΔΡ. ΓΕΤΑC. ΚΑ. quem edidit Pellerinius ⁶⁾, quia in hoc Geta *Hadrianus* dicitur, de quo nomine vide, quae notabo in numis Getae commatis Romani.

Epigraphe: ΙΑΙ. ΙΑΙΕΩΝ.

Aversae illustriores:

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. ΙΕΡΑ. ΣΤΗΝΚΑΗΤΟΣ.
ΙΑΙ. Pallas in cippo inter capita Romae et senatus. Caligulae. (Vaill. Arigoni.)

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΙΑΙ. *Caput Augusti radiatum, juxta signum Palladis, Claudii (Morelli Imp. T. II. p. 32.)*

ΙΑΙΟΝ. ΡΩΜΗ. *Duae mulieres stantes prior cum Palladio, altera cum vexillo, Caracallae. (Vaill.)*

ΔΙΑ. ΙΔΑΙΟΝ. ΙΑΙΕΙC. *Juppiter sedens d. hastam, f. Palladium, Domnae. (Pellerin.)*

ΔΑΡΔΑΝΟC. ΙΑΙΕΩΝ. *Vir seminudus sedens loquitur cum adstante muliere, Crispinae. (Pellerin.)*

Dardanus Trojae heros notus. In numo simillimo Swintonus legit ΔΑΡΔΑΝΟCΧΗΩΝ., eumque tribuit Daranisiae Ptolemaei sitae in Sophene majoris Armeniae ⁷⁾, perperam, ut nemo non videt.

Ganymedes. Ejus nomen in numis non

e) L. XIII.

f) Analect. Brunck. T. III. p. 54.

g) Ad Ilad. A.

h) L. XIII.

i) m. 896.

j) L. XIII.

k) Rec. III. p. XIII.

l) Philos. Transact. Vol. LVI. p. 27.

scribitur, cum satis ex typo, quis sit, intelligatur. Iam supra in autonomis expressum vidimus. In numis hujus classis: *Ipse sedens tectus pileo Phrygio super rupe, juxta aquila fallaciter adblandiens*, Commodi. — *Ipse ab aquila sursum fertur*, Getae. (Vaill.)

ΑΝΧΕΙΧΘ. ΑΦΡΟΔΕΙΤΗ. ΙΑΙΕΩΝ. *Anchises et Venus stantes jungunt dexteris*, insignis numus Domnae. (Pellerin. Rec. III. p. 243.)

ΕΚΤΩΡ. ΙΑΙΕΩΝ. *Hector horridus in armis vectus in citis quadrigis*, numi obvii per varios imp. In alio: *Hector pro caesi Patrocli cadavere dimicans*, Macrini. (Mus. Albani.) Typum Hectoris diversum vide infra in epocha.

Telle Maximo Tyrio creditum Iliensibus, Hectorem etsi vita functum in patria sua constanter permanere, eumque conspici salientem per campos, et fulgurantem^m).

Fluvius Scamander inscribitur numis Neronis, Britannici, Aurelii, Caracallae, Getae. ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ. ΙΑΙΕΩΝ. *Fluvius decumbens*. Scamandrum propter Hium fluxisse constat, non tamen insertus est numis ad indicandum situm, cuius ratio non fuit, sed quod dei instar non ab indigenis modo, sed et ab exteris habitus est, et ab Homero *μυγας δρος, ἀδωνας δρος* diciturⁿ). Idem etiam in numis Germanicopolis Paphlagoniae et Cymes Aeolidis proponitur, sed nomine Xanthi, quod ei fluvio quoque indi-

tum fuit, de quo pluribus egi in meis numis veterib. p. 170.

Epocham sibi videre visus est Vaillantius in numo Domnae: ΙΑΙΕΩΝ. ΔΟC, at primus eam impugnavit eruditus Wisse^o), testatus, a celebri Massonio numum, qui in gaza regis Galliarum exstat, ad examen vocatum, ab eoque distincte lectum ΑΘΕ pro ΔΟC Vaillantii. Iuxta examen alterum a Pellerinio institutum legitur ΙΑΙΕΩΝ. Ι - ΔΟC, quod conjicit legendum ΙΟΤΑΟC, qui fuit Aeneae filius^p). Alius ejusdem Domnae nuper museo Caesareo illatus est, in cuius averfa ΕΚΤΩΡ. ΙΑΙ - ΔΩΝ. *Hector galeatus, cetera nudus, s. clypeum praetendens, d. hastam vibrans irruit*. Literae mediae non distinguuntur, sed reliquae, ac praecipue ΔΩΝ. luculentae sunt. In numo Getae catalogi d'Ennery p. 546. legitur ΙΑΙΩΝ. ΔΑΙ. Harum ego literarum explicationem non tento, quia veri aenigmati modum habent. At istud saltem certum, uti epocham notare non possunt, ita eam neque in altero Vaillantii opinandam.

ΑΕ. R.

OPHRYNIVM.

Prope Dardanum.

Autonomi:

Caput aduersum galeatum barbdatum. Ξ ΟΦΡΤ. *Vir nudus genis flexus d. boerum praetendit*. ΑΕ. III. (Haym. Pellerin.)

Recte Haymius statuit, capite anti-

m) Dissert. m. XV. sub. fin.
p) Mel. II. p. 321.

n) II. (p. 248. et 380.

o) Mus. Bodl. p. 205.

cae proponi Hectora monente Strabone ^{q)}:
non procul inde Ophrynum, ibi lucus Hec-
toris est loco conspicuo. Typus posticae
 incerti est explicatus.

AE. RRRR.

SCEPSIS.

Versus sinum Adramytenum secundum
 Strabonem et Plinium. Aliam cognomi-
 nem in Myſia minore collocat unus Pto-
 lemaeus. Non pauci numi ex imperato-
 riis, qui CKHΨION inſcriptum habent,
 addunt alterum vocabulum ΔΑΡΔΑ-
 ΝΙΩΝ. Ex quo coniecit Pellerinius, nu-
 mos, qui illud addunt, eſſe Scepſis Troa-
 dis vel Dardaniae, qui omittunt, eſſe
 ejus, quam in Myſia ponit Ptolemaeus;
 nam ut ait, ſimilia cognomina addi non
 ſolent, niſi cauſa diſcriminis inter urbes
 eodem nomine praeditas. Fuit autem in
 ipla Troade ager, qui *Dardanii* nomen
 habuit, cujus meminit Strabo ^{r)}, eſſi
 aperte non definiat, Scepſin in ea fuiſſe
 poſitam. Ea ſententia tantum valeat,
 quantum valere conjectura poteſt; nam
 multae aliae eſſe cauſae poterant, cur
 Dardanioſ ſe ſcripſerint Scepſii nobis hac-
 tenus ignotae. Alteram in Myſia Scepſin
 geographi in dubium vocant.

Autonomi:

ΣΚΗΨΙΟΝ. *Pegasus marinus.* χ *Ar-*
bor, juxta N intra quadratum. AR. II.
 (Pellerin.) In alio ſimili ΣΚΑΨΙΩΝ,
 nempe Aeolice. AR. III. (Seſſini Lettere
 T, IV. p. 111.)

Aquila ſans explicatis alis. χ CKHΨ.
Arbor. AE. III. (Pellerin.)

Horum priorem commendant omnia
 remotae antiquitatis indicia. Typorum
 ratio mihi ignota. Secundum Pellerinii
 conjecturam ſunt hi numi Scepſis My-
 ſiae.

AR. et AE. RRRR.

Imperatorios Vaillantius binos edidit,
 Domnae et Caracallae, addidit Pelleri-
 nius Commodi, Caracallae, Alexandri,
 Maximini. Priores inſcriplere tantum
 CKHΨION addito epochae anno, de
 quo mox, Pelleriniani omnes: CKH-
 ΨION. ΔΑΡ. vel ΔΑΡΔΑ. vel ΔΑΡ-
 ΔΑΝΙΩΝ. Typi in Bacchi cultu fere
 verſantur.

ΙΔΗ. CKHΨION. ΔΑΡΔΑ. *Pallas,*
Venus, Iuno ſtantes, juxta Cupido ſub
arbore, et mulier, Caracallae, AE. m.
m. (Catal. d'Ennery p. 420.)

Tres deae in Ida monte pulchritudi-
 nis judicium ſubeuntes, notum argu-
 mentum.

Epocham in utroque ſuo numo vidit
 Vaillantius, et in uno quidem AAC. in
 altero BAC., eamque conjectavit pro-
 cedere ab anno V. C. 734 ^{s)}. Hardui-
 nus annum 723. maluit, Frölichius an-
 num 727 ^{t)}. Pellerinius binis locis conten-
 dit, erratum a Vaillantio, et pro prae-
 tenſis epochae notis legendum ΔΑΡ. ^{u)}.
 Attamen auctor muſei Theupoli in ſuo
 Domnae numo, qui per typum Aeneae
 patrem cum filio Troja educentis idem
 eſt cum Vaillantiano, itidem legit CKH-
 ΨION. AAC., niſi forte, quod ſaepe
 ſit, dubias numi ſui literas ex Vaillan-

q) L. XIII.

r) L. XIII. p. m. 891.

s) Num. Graec. p. 94.

t) Not. elem. p. 51.

u) Rec. II. p. 59. et Mol. II. p. 140.

tio explevit, quod inquirendum utique foret, ut de epocha iudicium ferri possit.

AE. RR.

SIGEVM.

Oppidum promontorio cognomini impositum, de quo Plinius: *in promontorio quondam Sigeum oppidum*. Et Strabo: *post Rhaeteum est Sigeum urbs diruta*, quo loco testatur etiam fuisse Achillis templum et monumentum ^{x)}, et infra ^{y)}: urbem exstructam ex lapidibus veteris Trojae. Observandum, diversam esse hanc urbem a Sigia, quae serius Alexandria Troas vocata est, ut in hac diximus.

Autonomi:

Caput Palladis adversum. X ΣΙΓΕ. Noctua cum lunula. AE. III. (Pembrock P. II. tab. 28. Hunter.) vel: *Noctuae binae communi eodem capite. AE. III.* (Mus. Caes.)

Typus plane Atticus me commonefacit ejus, quod narrat Strabo, Sigeum, et ejus tractus partem aliquando Atheniensibus paruisse ^{z)}. Sane remotissimo aevo dimicatum fuisse ab Atheniensibus et Mytilenaeis, utrorum esset Sigeum, victore pro his Pittaco, refert scholiastes ad Aeschyli Eumenides v. 401. Minime mirandum, non exstare plures huius urbis numos, nam refert idem Strabo ^{a)}, eam ab Iliensibus fuisse dirutam, et ex Strabonis et Plinii verbis supra citatis colligitur, eorum illam

aetate non amplius exstitisse. Stetisse tamen hic templum Minervae Iliados, ejusque festa magnifice obita docet inscriptio Sigea, cujus supra in Ilio meminimus.

AE. RRR.

TROAS.

Vide supra Alexandria Troas.

TENEDVS.

Insula prope Troadem.

Autonomi argentei varia magnitudinis abunde cogniti.

Epigraphe: ΤΕΝΕΔΙΩΝ., in peranti quo Pellerinii *βασελευς*: *TENEΔΙ—NO.*

Typus:

Capita bina instar Iani, quorum unum barbatur laureatum, alterum muliebre.

X Securis bifida, adstituta Pallade, vel noctua, etc. saepissime boiro vel lyra. AR. I. II. III.

De typo partis aversae egerunt complures scriptores veteres. Fertur Cynus Colonarum Troadis rex filium Tennem a noverca falso insimulatum, tanquam incestum sibi obtulisset, una cum sorore Hemitheae arcae inclusum in mare deiecisse, utramque vero prolem servatam avi Neptuni beneficio, et innoxie in insulam Leucophryn appulsam, cujus incolae cognito facto Tennem regem appellarunt, a quo subinde Tenedo nomen factum. Propter iustitiam magni a suis habitus, heroicis post obitum honores abstulit, cujus celebrata lex, qua adul-

^{x)} L. XIII. p. m. 891.

^{y)} Pag. 895.

^{z)} L. XIII. p. m. 895. 896.

^{a)} L. c.

teros securi feriri iussit. Haec Pausanias, aliique.

Typi mentionem fecerunt I. Aristoteles in libro: *Τενεδίων πολιτεία*, quod fragmentum conservavit Stephanus: legem narrat a Tenedi rege sancitam, quae deprehensos in adulterio securi percuti iubet, cumque ejus criminis reus perageretur filius ipse regis, in eo ipso voluisse servari legem, ac propterea, addit, in *Tenediorum moneta sculptam esse una parte securim, altera duo capita in memoriam ejus, quod filio accidit* ^{b)}. II. Suidas, cum idem narrasset ^{c)}, addit: *Quapropter et in numismate ab una parte securis, ab altera duo vultus ex eadem cervice comparent*. Idem refert Heraclides ^{d)}, qui insuper regis nomen Tennem prodit. IV. In alia omnia abit Plutarchus ^{e)}, nam cum narrasset, securim esse signum Tenedi, rationem addit, quia nati ibi cancri solisunt, qui expressam in testa securim offerunt. De securi haec adhuc Conon, qui Tennis quoque historiam descripsit ^{f)}: Cum pater Cynus Tenedum navi transmitteret, filium Tennem, ne pater ad insulam appellere posset, arrepta securi navis retinacula diffecuisse, unde proverbium in omni re praecipite: *Tennae securis*. Sed hujus proverbii alias praeterea causas dictant Suidas et Stephanus.

Secundum haec testimonia ratio secu-

ris in his numis propositae aperta quidem est, sed non aequae expedita duplicati in antica capitis. Alii moechum cum adultera proponi credunt, quod minus verisimile, cum alii Graeciae populi deos aut heroas spectandos in moneta exhiberent, Tenedios voluisse infamis criminis convictis hunc honorem haberi. Alii fidei maritalis symbolum opinantur, ad quam Tenedii hoc typo suos vellent hortari, nisi averse partis securim malint. Rectissime ii videntur sentire, qui Tennem et sororem Hemitheam notari putant, quos sanguis, amor, et idem periculum junxere, ab oppidanis adeo ut heroes cultos.

* * *

Caput Apollinis. X TEN. Securis inter duos botros. AE. IV. (Pellerin.)

Apollinis, sed Sminthii, apud Tenedios fuisse templum, et insignem ejus ibi fuisse cultum, satis constat, ipso etiam Homero istud testante: *Τενεδοιο δε ipsi ἀνασσεις, Σμινθην, et Tenedo fortiter imperas, Sminthie* ^{g)}! De Apolline Sminthio, eique sacris muribus vide quae latius supra disserui in numis Alexandriae Troadis. Mures gemini, qui in area similis numi Goltziani repant, si modo genuinus est hic numus, et non a Goltzio, ut saepe alias, erudite confictus, ad hunc Sminthium jure pertinent. Quae causa fuit, cur nu-

b) Stephan. in *Τενεδος*.

c) In *Τενεδιος ξυνηγορος*.

d) *Περί πολιτείας*.

e) De Pyth. orac. p. 399.

f) Ap. Phot. narrat. 28.

g) M. A. 38.

num Alexandri M., in cujus area par- rumque numis eleganter scripsit Ludo-
tis posticae mus habitat, Tenedi veri- vicus Hemmerus, in quo praecipue,
similiter signatum aliquando probave- quae ad numos pertinent, legatur ca-
rim ^{h)}).

Ceterum de rep. Tenediorum, co- AR. R. AE. RRRR.

^{h)} Num. vet. p. 87.

A E O L I S.

AEGAE.

Iam in Aegarum Macedoniae numis indicavi, admodum esse difficile, quin et rem desperandam, rite disponere numos urbium, quae ἀνο τς ἀγος, a capro nomen fortitae sunt, quarum illustriores fuere Aegae Macedoniae, Aegae Aeolidis, Aegae Ciliciae, Aegium Achaiae, ut mittam alias eodem, vel adfini nomine. Habet tamen haec Aeolidis urbs numos suos certos, quos priore loco recensebo.

Autonomi:

ΑΙΓΗ. *Protome muliebris capite turrito et cum bipenne super humero.* Ξ ΑΙΓΑΙΕΩΝ. *Fortuna stans.* AE. III. (Pellerin.)

Protome muliebris capite turrito. Ξ ΑΙΓΑΙΕΩΝ. *Pallas stans d. pateram, f. hastam cum clypeo.* AE. II. (ibid.)

Pleraeque hujus tractus urbes ab Amazonibus se conditas professae Amazonem in moneta sua proposuere, cujus frequentia deinceps occurrent exempla. Idem cum sibi persuaderent Aegaenses nostri, Aegen Amazonem numis suis intulerunt, docente istud utroque hoc numo. Quocirca certi sumus, numos hos his, in quibus sumus, Aegis deberi.

Caput Apollinis. Ξ ΑΙΓΑΙΕΩΝ. *Caper stans, in alio: caput capri.* AE. III.

Hos numos Pellerinius Aegis Macedoniae tribuit^{a)}. At enim, cum eandem habeant epigraphen, quam praecedentes, forte tutius ad has Aegas transferemus, etsi levis haec sit conjectura, ut dicetur.

* * *

Caput Apollinis pone prominente phaeetra et sagitta. Ξ ΑΙΓΑΙΕΩΝ. *Iuppiter nudus stans d. extenta aquilam, f. hastam, in area monogramma, omnia intra coronam quernam.* AR. m. m. (Pellerin.)

Hunc etiam numum per volumen et elegantiam praestantissimum Pellerinius Aegas Macedoniae advocavit. At jam monui in harum numis, cum praeter alias causas etiam propterea tutius in Aeolidem traducendum, quia plures hujus tractus urbes, ut Cyme, Lebedus Myrhina, et Smyrna numos maximi moduli argenteos, et plerosque cum corona in parte aversa signaverunt.

Ceterum et variantia Ἰωνία discrimen urbium eodem nomine praeditarum impediunt. Saep̄ harum Aeolidis Aegarum oppidani, qui in citatis numis Ἀργαίς

a) Rec. I. p. 178,

vocantur, Xenophonti sunt Ἀγυῖς ^{b)}, quod idem fuit gentile Aegienſium Achaiae.

AR. RRRR. AE. RRR.

Imperatorii certi harum Aegarum sunt, qui magistratum *στρατηγόν*, praetorem fiſunt, quorum unus eſt Veri, (Haym.) alius Commodi, (Catal. d'Ennery p. 538.) alius Alexandri, (Muſ. Caef.) alius Decii, (Vaill.) atque omnes hi inſcribuntur ΑΙΓΑΕΩΝ, ut earum certi autonomi.

Magiſtratus praetor, ut dictum.

Mentio ſitus a fluvio, qui decumbens humi ſingitur, ſed adſcriptum nomen varie legitur, ab Haymio in numo Veri ΤΙΤΝΑΙΟC, (T. II. p. m. 292.) a Vaillantio in numo Decii ΠΙΤΝΑΙΟC. Fluvius huius nominis in hoc tractu ignotus eſt, in quo extricando, vide, quam miſere ſemetipſum vexet Vaillantius ^{c)}. Videtur eſſe fons urbi vicinus, iſque religione ſacer. Vide, quae in tractatu de fluminibus, et fontibus notabo.

AE. RR.

CYME.

Vrbs illuſtris, ab elegantibus et copioſis etiam numis nobilitata.

Epigraphe: KT. KTMA. KTMAIΩN. KTMAIOIC.

Typos habet haec urbs ſibi uni proprios, primum, equum gradientem ſublato altius pede anteriore, deinde vas monotum ea forma, qua aliud nullum aliis in numis conſpicitur. Saepe etiam

aquila ſtans comparet. In averſa elegantis tetradrachmi Medicei, quod aliquando vulgavi ^{d)}, omnia haec tria Cymaeis propria videre licet. Tamen nullius ex his tribus expeditam habemus rationem.

Autonomi illuſtiores.

Caput juvenile revinctis filo crinibus. X KTMAIΩN. Equus gradiens ſuſpenſo altius pede anteriore, humi vas monotum, infra ΣΕΤΘΗΣ, vel ΚΑΛΛΙΑΣ, vel ΦΙΛΟΔΟΞΟΣ etc: omnia intra lauream. AR. I. (Pellerin, Muſ. Caef. alibi.)

* * *

KTMH. Caput muliebre turritum. X KTMAIΩN. Iſis ſtans d. ſiſtrum, ſ. ſitulam. AE. III. (Muſ. Caef. Haym.)

Exhibet antica Cymen Amazonem, a qua urbi nomen factum prodidere Mela et Stephanus.

* * *

KT. Equus dimidiatus ſaliens, infra ΔΙΟΝΤΙΟC. X Vas monotum. AE. III. (Pellerin.)

ΦΙΛΟΔΟΞΟΣ. Aquila ſtans. X KT. Vas monotum. AE. III. (Muſ. Caef. Pellerin.)

* * *

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΛΗΤΟC. Caput juvenile nudum ſenatus. X ΑΙΑ. ΕΡΜΕΙΑC. ΠΡΤΙ. KTMAIOIC. Fortuna ſtans. AE. II. (Pellerin.)

De inſcripto Prytane et epigraphe KTMAIOIC. agetur mox in imperatoriis.

b) Hiſt. Graec. L. IV. p. m. 536.

c) Num. Graec. p. 348.

d) Num. vet. p. 202.

Mentio filius ab Hermo fl.

ΙΕΡΑ. CTNKAHTOC. *Caput, ut in praecedente. X KTMALON. ΕΡΜΟC. Fluvius humi decumbens.* AE. II. (Pellexio.)

Hermus hic in aliarum quoque urbium per Aeolidem et Lydiam numis memoratur, creditus ipse Jovis filius, ut est in vita Homeri Herodoto tributa ^{e)}. Ipse quidem Cymaeorum maenia non alluit, forte tamen eorum agrum; nam secundum Phocaeam in mare exivit.

Proconsul:

ΘΕΟΝ. CTNKAHTON. *Caput juvenile diadematum senatus. X ANΘT. ΕΠΡΙΩ. ΜΑΡΚΕΛΛΩ. Γ. ΚΤ. Mulier succincto habitu flans d. globum, f. hastam.* AE. III. (Seguin sel. num. p. 103).

ΕΠΙ ΜΑΡΚΕΛΛΩ. ΑΝΘΤΙΑΤΩ. ΚΤ. *Figura succincta flans d. vexillum, in numo Vespasiani.* (Vaill.)

Seguinus ^{f)}, Vaillantius ^{g)}, Harduinus ^{h)}, Begerus ⁱ⁾, Havercampus ^{j)}, unanimi consensu hos numos propter additum ΚΤ. in Cypro signatos censent, quin idoneam aliam causam possent adferre. At enim tutius eos Cymaeis nostris tribuendos existimo. Nullus enim hactenus repertus Cypri numus, in quo ejus nomen solis literis ΚΤ. definiretur, at his solis saepe contenti fuere Cymaei. Neque vocabula ΘΕΟΝ. CTNKAHTON. Cypriis favent; etsi enim Cyprus fuit senatus populi quoque provincia, tamen senatus R. mentionem, obviam in numis provinciae Asiae,

atque, ut vidimus, Cymaeorum, vix in Cypri, et finitimi tractus moneta reperias. Ad solvendum dubium nihil confert mentio Eprii Marcelli; neque enim constat, eum aut Asiam, aut Cyprum proconsule rexisse. Auctore Tacito ^{l)} Eprius Marcellus imperante Nerone praefuit Lyciis, a quibus repetundarum accusatus evasit tamen. Rexit ergo tum Pamphylia, cui inde a Claudio Lycia libertate multata conjuncta fuit. Ab eodem Tacito dictus *acer eloquentia*, at una infamis Thraseae Paeti accusator ^{m)}.

* * *

Notandi denique varii eruditorum lapsus, cum urbi huic numos suos inique aut ademerunt, aut largiti sunt alienos.

Frölichius numum musei Granelliani, qui hinc aquilam stantem, et magistratum ΠΤΘΙΣ, inde vas monotum addito ΚΤ. exhibet, Pythio et Chytro Cretae urbibus tribuere non dubitavit ⁿ⁾, qui tamen, ut ex modo praeceptis patet, certe est hujus Cymes.

Alium inscripto magistratu ΙΠΠΙΑΣ Wildius, cum diu fluctuaret, tandem Phalannae Thessaliae permisit, quae aliquando Hippias quoque vocabatur ^{o)}.

Vulgavit Goltzius numum typo hinc equi dimidii salientis, inde valis monoti, et cum praetenta epigraphe ΚΑΡΑΛΙ-ΤΩΝ, Caralis adeo Sardiniae. At eum esse Cymaeum quoque, docet numus similis supra descriptus.

e) Cap. IX.

f) L. c.

g) Num. Graec. sub Vesp.

h) Num. illustr. sub *Cyprus*.

i) Thes. Br. T. 1. p. 408.

j) In fam. Epria.

l) Ann. XIII. 33.

m) Ann. XVI. 22.

seq.

n) Not. cl'em. p. 108.

o) Sel. num. p. 75.

Huc etiam Combius vocavit numum Hunterianum inscriptum, ut videbatur, KVM. et typo equitis ^{p)}, at hic idem est cum eo, quem idem vir eruditus edidit infra Tab. XXXI. n. 3. et in quo legitur: HISPANORVM.

AR. RR. AE. R.

Imperatorios stetit Vaillantius ab Ant. Pio usque ad Saloninam, sed museum Theupoli unum Sabinae offert. Hoc priorem Neronis olim edidi, de quo mox.

Epigraphe KTMAION. *Typi* obvii.

IEPONTMOC. ANEΘHK. KTMAIOIC. *Isis supra triremem velum explicat.* Ant. Pii. (Vaill.)

Formula solita circa hoc tempus, de qua ex instituto agemus alibi.

Magistratus dicitur praetor inde a Commodo, at in numis Valeriani senioris et Gallieni apud Vaillantium, Theupoli, et in citato supra autonomo Pellerinii saepe legitur: AIA. EPMEIAC. ΠΡΤΤ. KTMAIOIC. Vaillantius π ΠΡΤΤ. constanter explicat *Prytanidis* F. quod iudicium propagatum videtur ex numo Valeriani, in quo is legit: CTPA. EPMEIAC. ΠΡΤΤ. At suspicor, cum plures citentur numi cum hujus Hermiae nomine, et in nullo alio, praeterquam hoc, praefixum CTPA. legatur, Vaillantium in eo legendo lapsum, et pro hoc substituendum AIA. solitum. Est igitur hic Hermias

Prytanis, qui magistratus in ejus tractus urbibus, ut decent numi, et marmora, saepius occurrit. In marmore apud Com. Caylus ^{q)} inter alios hujus urbis ma-

gistratus inscribitur etiam Prytanis: ΠΡΤ. ΤΑΝΙΟΣΔΕ. ΔΕΤΚΙΩ. ΟΥΑΚΚΙΩ.

Proconsul Eprius Marcellus, cujus numos vide supra in autonomis.

Nomen ab imperatore. KAICAPEΩN. KTMAION. *Equus gradens elato pede anteriore.* Neronis. AE. III. (Edidi ex mus. Medic. Num. vet. p. 202).

Numus hic Vaillantio ignotus non fuit, sed cum in suo, ut verisimile est, alterum vocabulum KTMAION exesum fuerit, numum perperam Caesaream Palaestinae migrare jussit ^{r)}.

Annum imperii Vaillantius ex numo Maximi colligit, cui inscriptum ET. B. nullo altero in moneta hujus urbis exemplo.

AE. RR.

E L A E A.

Ad sinum cognominem.

Autonomi ante Pelleriniam vix cogniti.

Epigraphe: EAAI. EΛAITΩN.

Typi: corona oleagina, nempe cum adlusione ad urbis nomen. — *Navis*, nimirum fuit navale regum Attalbrum teste Strabone. — *Pallas stans d. globum, f. hastam.* — *Ceres ejusque attributa.* (Pellerin.)

MENEΘET. KTICTH. *Caput juvenile nudum, pone ramus olivae.* Ξ ΕΠΙ. CTP. ΠΕΛΛΩΝΙΟΤ. ΝΕ. ΕΛΑΙΤΩΝ. *Aesculapius stans.* AE. II.

Illustrarem hunc numum vulgavi ex museo Mediceo ^{s)}. Docet, Menestheum fuisse.

p) Tab. XXII. n. 18. vet. p. 203.

q) T. II. tab. LVIII.

r) Num. Gracc. p. 16.

s) Num.

Elacae conditorem, quod docuere etiam Strabo et Stephanus. Fuit hic Atheniensium rex, et insignis Graecorum apud Trojam dux, de cuius varia fortuna citato loco pluribus egi. Numus hic signatus est aetate M. Aurelii, ut docebit mox similis averlae inscriptio in numo Faustinae jun.

Neocorus Pellonius, de quo mox.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorios Vaillantius prodidit ab Hadriano usque ad Herennium. At Lucii Caesaris numum addidit Pellerinius: (Rec. III. p. 23). ΔΟΤΚΙΟC. ΚΑΙCΑΡ. *Caput nudum*. Sed in alio simili est: Δ. ΚΑΙCΑΡ., et in χ ΕΠΙ. CTP. ΔΗΜΗ. ΤΡΙΟΤ. (Sestini T. IV. p. 111).

Epigraphe: ΕΛΑΙΤΩΝ. Typi obvii.

ΕΠΙ. CTPATHΓΟΤ. ΔΙΠΠΙΟΤ. ΤΕΙΜΩΝΟC. ΕΛΑΙΤΩΝ. *Severus eques pacificatoris habitu*, in numo Severi praegrandis moduli (Mus. princ. de Waldeck). In numo simili Vaillantius legit: ΕΠΙ. CTP. Μ. ΔΟΤΡΙΟΤ. ΤΕΙΜΩΝΟC.

Magistratus Praetor. ΕΠΙ. CTP. ΠΕΛΔΩΝΙΟΤ. ΝΕ. *Aesculapius stans*, in numo Faustinae jun. (Pellerin.) Eandem averlam vidimus supra in autonomo. In hac epigraphe το ΝΕ. non indicat, Elaitas fuisse neocoros, sed praetorem Pellonium, ut jam advertit Pellerinius ¹⁾. Praetor jam legitur in numo Lucii Caes., quem citavimus.

Archon forte. Pellerinius binis locis post Harduinum contendit, in numis Caracallae et Herennii male fuisse lectum

a Vaillantio CAAITΩΝ, vel CAAEITΩΝ pro ΕΛΑΙΤΩΝ ²⁾. Illud verum, certos Salae Phrygiae numos inscribi CAΔΗΝΩΝ. Obsistere forte posset, in numo Caracallae apud Vaillantium praedicari magistratum archontem, cum tamen numi Elaitarum ante et post Caracallam semper praetorem profiteantur. Exstant tamen hujus variationis alia quoque exempla in aliarum urbium numis, ut docebitur alibi.

AE. RR.

MYRHINA.

Vrbs maritima.

Autonomi, quos inter illustria tetradrachma:

Caput Apollinis laureatum diadematum, χ ΜΤΡΙΝΑΙΩΝ. *Mulier seminuda, in aliis vir seminudus gradians capita laurato f. ramum tenet, ex quo vittae dependent, d., ut videtur, pateram, humi diota, et aliud quid, quod certinae speciem praebet, omnia includuntur coronae oleaginac.* AV. m. m. adpendens grana Anglic. 464. (Pembrock tab. V.) AR. I. (Pellerin. Mus. Caes.)

Incertus est singularis hujus typi explicatus. Praeferenda videtur Pellerinii sententia, qui in hoc partis averlae signo sacerdotem Apollinis, jam marem, jam feminam videt, et attributa reliqua ad sacrificium, deque cultum pertinentis censet. Apollinis illustre nomen fuit in vicino Grynio, quod fuisse obnoxium Myrhinae refert Strabo, unde hic deus bis apud Maronem *Grynaeus* dicitur.

¹⁾ Mel. II. p. 280.

²⁾ Rec. III. p. 213. et Mel. II. p. 214.

* * *
 ΑΡΚΟΜΗΑΙΟΤ. *Caput juvenile laureatum, prae cuiuspectore ramus.* Χ ΜΤ-
 ΠΙΝΑΙΩΝ. *Lyra et ramus lauri.* AE. III.
 (Pellerin.)

De capite anticae difficile est ferre
 sententiam, sitne Apollo ipse cum suis
 in averfa attributis, an Caesarum aliquis
 sub Apollinis cultu, an heros domesticus,
 dictus *Arcomelius*.

* * *
 ΜΤΠΕΙΝΑ. *Caput muliebre turritum.*
 Χ ΜΤΠΙΝΑΙΩΝ. *Fortuna flans.* AE.
 III. (Mus. Caes. Pembrock. Harduin.)

Antica offert Myrthinam Amazonem,
 quae urbi nomen dedit. Vide testimonia
 apud Harduinum. Proponitur capite tur-
 rito, ut Cyme Amazon, aliaeque in nu-
 mis urbium cognominum.

* * *
Caput Apollinis. Χ ΜΤΠΙ. *Diota, in*
area lyra. AE. III. (Mus. Caes. Pelle-
 rin.)

ΜΤΠΙΝΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* Χ ΕΠΙ.
 CTPA. ΚΑΛΛΙ. *Lyra.* AE. III. (Wise.
 Mus. Bodl. p. 9.)

* * *
 Edidit Panelius numum: *Neptunus del-*
phino vectus. Χ ΜΤΠΙΝ. *Eques.* AR. m.
 m. (Mem. Trevoux Octobr. 1737). sed
 quem potius Tarentinum puto, et το ΜΤ-
 ΠΙΝ. magistratus nomen, qualia in Ta-
 renti moneta obvia sunt.

ΑΥ. ΡΡΡΡ. AR. et AE. RR.

Imperatorii citantur a Sabina usque ad
 Tranquillinam.

Epigraphe ΜΤΠΙΝΑ, in posterioribus
 ΜΤΠΕΙΝΑΙΩΝ. *Typi* obvii dempto se-
 quente:

ΕΠΙ. ΜΗΤΡΟΔΟ. ΜΤΠΙΝΑΙΩΝ.
Eques galeatus lento gressu, infra quem
ΔΑΜΝΕΤC. Ant. Pil. AE. I. (Seguin p.
 18. Vaill. Harduin.)

Vocabulum ΔΑΜΝΕΤC. Vaillantius
 interpretatur *domitor*. Consentit Hardui-
 nus, cumque certum putet, equitem hunc
 esse ipsum imperatorem, ait, eum dictum
δαμνεα, tanquam gentium domitorem.
 Esse autem *δαμνευς* a *δαμνημι*, ut *δαμνευς*
 a *δαμαω*. At enim nusquam reperio, *do-*
mitorem Graecis unquam dictum *δαμνεα*
 vel *δαμνεα*, neque usquam reperio, inter
 sexcentos titulos imperatoribus a Graeca
 adulatione datos fuisse unquam titulum
domitoris, neque Antoninus iure dici po-
 tuit *domitor gentium*, cuius totum impe-
 rium fere pacatum fuit, neque imperato-
 res equites ea aetate galeati, sed laureati
 proponi sunt soliti. Est ergo ΔΑΜΝΕΤC.
 potius magistratus, aut aliud, quod ig-
 noramus. Seguin *Δαμνευς* contractum,
 pro *Δαμναρευς*, quod fuit Corybantis no-
 men, libenter cum Harduino rejicio.

Magistratum praetorem reperio tantum
 in citato autonomo, et in numo Elaga-
 bali apud Pellerinium. (Mel. II.)

* * *
 Teste Harduino legitur in numo Nero-
 nis: ΟΜΗΡΟC. ΜΤΠΙΝΑΙΩΝ., sed ve-
 reor, ne legendum potius sit ΟΜΗΡΟC.
 CΜΤΠΝΑΙΩΝ. noto apud Smyrnaeos
 Homeri cultu.

AE. RR.

T E M N V S.

Mediterranea modicae fortunae.

Autonomi omnes haud dubie imperatorum aetate sunt signati.

ZETC. AKPAIOC. *Caput Iovis.* X THM-NEITΩN. *Vir superne nudus sedens.* AE. fere II. (Pellerin.)

De Iove Acræo vide numos Smyrnae.

* * *

THMNOC. *Caput muliebre turritum.*

X THMNEITΩN. *Fortuna stans.* AE. II. (Mus. Caes. Arigoni, Theupoli.)

Analogia numorum Cymes, Myrhinae, Smyrnae suadet, capite anticae exhiberi Temnum Amazonem, a qua crediderint Temnitae suam conditam urbem, etsi Strabo alique, qui conditas ab his urbes prodidere, Temni non meminerint. Frigidam originem, ut saepe alias, adfert Stephanus, datum nempe Homallo oraculum, ibi urbem conderet, ubi cōtingeret, currus axim *τίμνωσαι*.

* * *

IEPA. CTNKΛHTOC. *Caput juvenile senatus.* X CTP. CMAPAΓΔOT. THM-NEITΩN. *Duae Nemeses stantes.* AE. I. (Pellerin.)

Patet ex hoc numo, Temnitas Smyrnaeorum Nemeses in oppidum suum recepisse.

Plures exstant autonomi alii inscripti IEPA. CTNKΛHTOC, de quorum aetate saepe constat; nam exhibent praetores, qui in inperatoriiis quoque exarantur. Sic: EΠI. CTPA. HPΩΔOT. qui est in numis Elagabali et Maesae, NIKOC-

TPATOT. vel ANTΩNEINOT, qui in numis Philippi.

AE. RR.

Imperatorii ab Augusto, deinde Hadriano, cujus bini sunt apud Arigonium, usque ad Philippum iun.

Epigrapha TAMNITAN Aeolice, in numis Augusti, ut mox dicetur, deinceps THMNEITΩN:

Typi aversae fere iidem sunt, qui in autonomis, duae Nemeses stantes, Pallas stans, etc.

* * *

In examen nunc vocandi numi hujus urbis tot hactenus diffidiis agitati, quorum ortum, progressum, finem describere non injucundum existimo lectori futurum.

KATCAP. CEBACTOC. ΠΛOTCIAC. TPAT. *Caput Augusti nudum.* AΠOΛΛAC. ΦANIOT. AME. *Pallas stans d. Victoriolam, s. hastam, pro pedib. clypeus, humi captivus genuflexus.* AE. II.

Primus hunc numum vulgavit, et sic descripsit Patinus^{x)}. Statuit, eum signatum Plutiae Siciliae, et esse testem consulatus ab Augusto hoc in oppido obiti. At Havercampus hujus numi patriam con-jicit Apolloniam Ioniae, cujus magistratus fuerit quidam *Plusias Hypatus*^{y)}.

KATCAP. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΠΛOTCIAC. TPATOC. *Caput Augusti nudum.* AΠEΛΛAC. ΦANIOT. AMP. *Idem typus.* AE. III.

x) Numi Impp. p. 34

y) Ad Parutae Sicil. p. 684.

Hoc modo Vaillantius hunc thesauri regii numum proponit, et explicat: *Cæsar Augustus Plufiæ consul in Sicilia. Apellas Phanit F.* forsan anno 141²⁾. Quod quidem jure fastidit Pellerinius, non modo, quod verisimile non sit, urbem ignobilem uni Ciceroni semel nominatam Augustum consulem suum dicere, sed multo magis, quod epocha urbis Siculae numo adfingitur³⁾.

KAICAP. CEBACTOC. ΠΑΟΤCIAC. ΠIAT. *Caput Augusti nudum.*
... AME. ... ΑΠΕΛΛΑΣ. ΦΑΝΙΟΤ.
Typus idem.

His verbis eundem Thesauri regii numum describit Harduinus^{b)}, tanquam Augustus diceretur *trib. potestatis consul*, numum autem cufum adserit Apameae Phrygiae.

KAICAP. CEBACTOC. ΠΑΟΤCIAC. ΠIAT. *Caput Augusti nudum.*
ΑΠΟΛΛΑ. ΦΤΝΙΟΤ. ΤΑΜΑΤΑΝ.
Idem typus. AE. III.

Hoc modo Morellius numum eundem thesauri regii aeri incidit^{c)}. Havercampus hujus iterum numi interpretes in suo iterum *Plusia Hypato*, tanquam magistratus nomine proprio, acquiescit, sed averſae epigraphen sic legendam conjicit: ΑΠΟΔΩΝΙΑΤΑΝ. ΦΑΝΝΙΟΤ. vel ΦΑΤΝΙΟΤ. ΤΑΜΑ^{gus}. At nunc Apolloniae Epiri signatum numum mavult.

KAICAP. CEBACTOC. Π-ΟΤCIAC. ΤΠΙΩ. *Caput Augusti nudum.*
ΑΠΟΛΛΑΣ. - ΝΙΟΤ. ΤΑΜ - ΤΑ -
Idem typus. AE. III.

Sic mihi hujus epigraphæ numi, qui est in Museo M. Ducis, olim legenda videbatur^{d)}, posseque eum adeo referri Prusiam ad Hypium Bithyniae dubitantis more conjeci, nondum mihi cognitis numis, quos continuo subjiciam.

KAICAP. CEBACTOC. ΠΑΟΤCIAC. ΠIAT. - *Caput Augusti nudum.*
ΑΠΟΛΛΑΣ. ΦΑ ΝΙΟΤ. ΤΑΜΝΙΤΑΝ.
Typus idem, in area botrus.

ACINIOC. ΓΑΛΛΟC. - - - (reliquam epigraphen numi area non recepit). *Caput juvenile forte Augusti.*

- - - ΔΑΣ, ΦΑΙΝΙΟΤ. ΤΑΜΝΙΤ. *Caput Apollinis laureatum.*

Vtriusque hujus numi modum mecum amice communicavit illustris Cousine-ryus Gallus, qui regis sui, nationisque res Thessalonicae Macedoniae procurat, studiorum nostrorum non cultor solum indefessus, sed et insigniter peritus. Ab his jam sine dubio docemur, omnes hos numos cufos Temni Aeolidis, scripto Aeolice ΤΑΜΝΙΤΑΝ pro solito serius ΤΗΜΝΙΤΩΝ, suffragante altera, adhuc causa, quod uterque hic numus cum pluribus aliis ejusdem Temni sibi vicina Smyrna missus est. Atqui et omnes hi numi, quos modo descripseram, certa offerunt indicia inscripti ΤΑΜΝΙΤΑΝ, sed vitiata, vel exclusa literarum parte. Irrita ergo fuit omnis conjectura de eorum patria a variis viris eruditis tentata. Necdum tamen quae sit epigraphes ΠΑΟΤCIAC. ΤΠΙΩ. sententia, divinare potui. Vocabulum ΠIAT. ia

^{a)} Num. Graec. p. 5.
Tab. XLVII, n. 19. 20.

^{a)} Mel. II. p. 14.
^{d)} Num. vet. p. 190.

^{b)} Num illustr. p. 24.

^{c)} Num. Impf.

numo Coufinerii, quem integrum ipse profitetur, novam objicit difficultatem.

clusas constituere vocabulum ANOTHTA-
TOC.

ACINIOC. ΓΑΛΛΑOC. non mediocre numo postremo pretium constituit. C. Asinium Gallum IIIvirum monetalem sub Augusto videbimus in numis gentis Asinae, ubi et ejus stirpem obitosque honores persequemur. Processit consul V. C. 746., ac videtur postea Asiam pro consule rexisse, quod quidem reticent historici, sed numus praesens haud dubie docet; admodum enim verisimile, literas sequentes, verum, ut dixi, ex-

Magistratus praetor, ut vidimus in autonomis.

Mentio situs ab Hermo fl., sic: THM-NEITON. ΕΡΜOC. *Ipsa decumbens more solito*, in numis Otaciliae, (Vaill.) et Philippi jun. (Theupoli.) Hermum Temnitarum agrum adluere, testatur Strabo.
AE. RR.

Rrr 2

L E S B V S.

Nobilis famae insula Aeolidi opposita.

Autonomos annofo Goltzii beneficio, et communi eruditorum consensu habet sequentes, jurene, an injuria, mox disceptabimus.

Centaurus, in aliis Satyrus nudus flexo uno genu, mulierem brachiis constrictam tenet. X Quadratum incusum vetusti modi. AR. II. III. (Mus. Caes. alibi.)

Similis adversa. X Quadratum incusum, intra quod galea. AR. II. (Hunter tab. 33. 3.)

ΩΠΝΙΚΙΩΝ. (retrograde.) *Similis adversa. X Quadratum incusum.* AR. II. (Pellerin Suppl. III. p. 107.)

ΑΕΣΒΟΤ. (retrograde.) *Similis adversa. X Quadratum incusum.* AR. II. (Goltz. Inf. Tab. XIV.)

Centaurus solus utraque manu extensa, s. globum. X Quadratum incusum. AR. II. (Hunter tab. 33. 4.)

Satyrus solus flexo uno genu. X Quadratum incusum. AR. III. (Hunter tab. 33. 2.)

Omnes hos numos unius esse ejusdemque urbis, typi et fabrica abunde docent. Neque vero dubitatum est, ex quo numus Goltzianus cum addito ΑΕΣΒΟΤ. apparuit, eos omnes, etsi plerosque anepigraphos, Lesbo tribuendos. Addidit Goltzio fidem Pellerinius, testatus, (l. c.) exsistere numum similem in museo regis Galliarum, in quo vetustis literis

scriptum est ΑΕΣΒΙΟΝ. Bono isthaec animo credideram, cum ad me perferuntur Cl. Confinerii, quem in proxima Temno laudaveram, literae, quibus significavit, hujus argumenti numos frequentes effodi in Macedonia, et reperiri propter oppidum *Drame*, non procul veteribus Philippis. Orto igitur de horum patria numorum dubio consultus a Neumanno nostro Abbas Blondius, sitne vere, quod tam confidenter affirmabat Pellerinius, simili musei regii numo inscriptum ΑΕΣΒΙΟΝ, respondit, hanc, quae praetenditur, epigraphen nequaquam fatis apparere. Nihil erat amplius, quod desiderarem. Continuo enim vetus Goltzii institutum patuit, qui cum in numo simili aut nullam reperiret epigraphen, aut vitiatam, inscriptum ΑΕΣΒΟΤ more suo adfixit, quo indicio occupatus Pellerinii oculus idem sibi in numo regio videre est visus, cum tamen in hoc forte aliud non sit, quam ΩΠΝΙΚΙΩΝ, aut simile quid. Esse numos Macedonicos, confirmat etiam typus galeae in citato Hunteriano, qui obvius est in moneta urbium Macedoniae. Inter ea hoc eos loco recensere libuit, partim quia, etsi Macedonicos statuamus, tamen de urbe non constat, partim quia vulgo in Lesbi moneta quaeri solent. Inscripsum Pelleriniano ΩΠΝΙΚΙΩΝ, vel ΩΟΠΝΙΚΙΩΝ lucem non suppeditat.

Typus raptum mulieris jam a Centauro, jam Satyro patratum sistit, pictura vero et fabrica remotissimè esse aevi opus testantur.

AR. R.

Imperatorii recensentur sub M. Aurelio et Commodò, inscripti omnes KOI. vel KOINON. AECBIQN. typo plerumque templi octo columnarum.

ΕΠΙ. CTP. CEIT. APIANOT. KOI. AECBIQN. *Bacchus nudus stans ab adstante muliere aram ignitam acceptat, jacet infra vir barbatus inter undas, f. remum tenens.* Commodi. (Liebe p. 281.)

Sunt hi numi plerique maximi moduli. AE. RR.

ANTISSA.

Autonomi:

Caput juvenile diadematum, in alijs laureatum. X ANTIS. Caput promissa barba in cuspidem abeunte, ceterum peregrino cultu. AE. III. (Haym, Wise, Liebe, Pellerin.)

Haymii sententia, qui inscripto ANTIS. notari *Antisthenem*, et propositum caput hujus esse philosophi censuit, pridem est repudiata, et correctà a Liebo, qui numum ad hanc Antissam revocavit ^{a)}, quem nunc sequuntur omnes. An caput anticae Sapphus poetriae sit, dubium videatur. Invitavit analogia Liebum, ut caput posticae Alcaei poetae, Lesbii item, crederet. Verisimilius multo est, quod eleganter Wisus ex Aristide, Philostrato, aliisque conficit, esse

caput Orphei, quod a Thraciis mulieribus resectum et in Hebrum abjectum in Lesbum appulit, ubi et oracula fudit, de quo vide Lucianum ^{b)}, et carmen Phanoclis ^{c)}. Quid quod ejus lyram in mare item abjectam ad Antissam emisisse tradit laudatus a Wisio Nicomachus ^{d)}.

AE. RR.

ERESVS.

Autonomi:

Caput juvenile pileo plano tectum. X ΕΡΕΣΙ Spica. AE. III. (Pellerin.)

Caput virile diadematum. X ΕΡΕΣΙΩΝ. Tripus. AE. III. (Arigoni.)

Numi dubii.

Caput Cereris spicis coronatum. X Ε. intra coronam spiccam. AR. III. (Muf. Caes. Pellerin.)

Sunt hi numuli operis insigniter nitidi ac delicati, solentque huic Ereso tribui, quia Goltzium simillimos complures protulit inscriptos ΕΡΕΣΙ., cujus adeo vocabuli literae ΕΧΑΙΣΤΑΙ sunt EP., in quas citatum monogramma potest resolvi. Verum numi similes post Goltzium nemini, quod norim, sunt conspecti. Ceterum negat Sestinius, illud numorum genus in Lesbo reperiri, et revocandos potius Eretriam Euboeae judicat. (Lettere p. 126.)

Qua fiducia Pellerinius aeneum alium inscriptum EIP. typo botri huc potuerit vocare, ignoro.

AR. inserti R. AE. RRR.

a) Pag. 162. Bodl. p. 120.

b) Προς ἀπαίδευτον.

c) Brunck Anal. Vol. I. p. 414.

d) Muf.

ISSA.

Numos huic urbi tributos melius Iffae Illyrici insulae restituendos, in hac dixi.

METHYMNA.

Inter clariores Lesbi urbes.

Autonomi:

MAΘVMNAIOΣ. *Caput Palladis intra quadratum.* X MAΘVMNAIOΣ. *Aper.* AR. II. (Muf. Caef.)

Caput Palladis intra quadratum. X MEΘVMNAIOΝ. *Aper.* AR. II. (Pellerin.)

Sunt hi numi propter remotae vetustatis characteres omnes inter praestantiores hujus urbis habendi. De orthographiae lege advertendum, in numo priore scribi MAΘymna, in altero MEΘymna, in sequentibus imperatoriis MHΘymna. Elementum E in Methymna fuit natura longum, sic Ovidius in Arte: *quot habet Methymna racemos.* Ergo aequivalebat τω H. Istud per dialectum Aeolicam huic insulae familiarem in A longum abiit. Serius abolita hac dialecto valuit oratio communis. Inscripti apri causam nondum reperi.

Caput Apollinis. X MAΘT: *Arion delphino vectus d. extenta plectrum, f. lyram.* AE. II. (Pellerin.)

Elegans numi typus, quemque Methymna jure sibi vindicat; nam Arionem domo fuisse Methymnaeum, testatur Gellius ^{c)}. Decantata est ejus a nautarum insidiis ope delphini servati fabula, quam auctor citatus ibidem late persequitur.

Caput Palladis. X MAΘT. *Lyra.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. X MAΘT. *vel MA. Diota.* AE. III. IV. (Muf. Caef.)

Caput Bacchi adversum. X MAΘT. *juxta.* ΔΩΝ. *intra coronam hederaceam.* AE. II. (Pellerin.)

Lyra Arionem haud dubie respicit. Bacchus, ejusque attributa intulit vini Methymnaei praestantia veteribus magnopere commendati, et forte hystipi adludunt ad nomen urbis, cujus prior pars μεθυ, *vinum*, significat, unde et Bacchum dictum μεθυμνιον παρα την μηθην: *propter vinolentiam* ait auctor Etymologici magni ^{f)}, Plutarchus ^{g)}, et Athenaeus ^{h)}.

Numum a Pellerinio huc vocatum typo mali Punici, et diota addito MA esse Meli insulae, in hujus numis probavimus.

AR. RRR. AE. RR.

Imperatorii ab Augusto usque ad Alexandrum, quos inter eximius est:

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. MAΘT. *Caput Augusti* XΘEA. AIBIA. *Caput Liviae.* (Pellerin.)

Similem Vaillantius perperam Magdum Pamphyliæ abstraxit, cum pro MAΘT. legeret MAIT ⁱ⁾.

Epigraphe: MAΘT. *scilicet invalu* MHOTMNAIOΝ.

Typi potiores: Pallas, Bacchus, Arion, ut in autonomis.

e) L. XVI. c. 19. p. m. 363.

f) In μεθυμνιος. i) Num. Graec. p. 6.

g) Sympos. L. III. probl. 2.

h) L. IX.

Magistratus praetor inde a Faustina juniore.

AE. RR.

MYTILENE.

Insulae longe clarissima, ab literarum studiis nobilitata, patria Pittaci, Alcaei, et Sapphus.

Autonomi, in quibus

Epigraphe: MT. MTTI. MTTIAH-NAION. quae scribendi ratio in numis, etiam imperatoriis, constans est, cum tamen in libris constanter legatur MITT-AHNH, ut et in inscriptione Gruteriana MITTLENIS ¹⁾.

Numi illustriores hujus classis sunt:

Caput Apollinis. X MTII. vel MT. *Lyra intra quadratum*. AR. I. III. (Mus. Caef. Pellerin.)

Hi numi vix differunt a numis Chalcidis Euboeae.

* * *

Caput Ammonis. X MTTI. *Herma navi inscissus capite barbato, ex quo, ut videtur, hederæ dependent*. AE. II. III. (Mus. Caef. Pellerin.)

Caput imberbe diadematum et cum cornu arietino. X MTTI. *Herma*. AE. III. (Hunter.)

Numum Ammonis alium mox videbimus. In parte averſa videtur propositus Bacchus, qualis a Mytilenaeis colebatur, junctus cum Ammone, quia hujus quoque filius fuit creditus, ut docebitur in numis Cyrenaicae. Caput

numi alterius Bacchi quoque haud dubie est, cui jure competere diadema dixi in moneta Tarenti. Herma navi inscissus proprius est urbis hujus typus probantibus istud tribus max. mod. numis sub Veri et Commodi imperio in hac urbe signatis, qui omnes signum incusum habent Hermam, animal capite fere canino, navis item prorae insistentem ¹⁾. Generatim numi Mytilenes non pauca cultus peregrini argumenta ostentant.

* * *

Caput muliebri peregrino cultu. X MTI. *Lyra*. AE. III. (Mus. Caef. et aeri incusus in ejus Catal. Tab. III. n. 13.)

Videtur hic numus sistere poetriam Sappho. Sin istud, vere dixit Pollux ²⁾: eam Mytilenaeos numis suis insculpisse. Quanquam certiore ejus imaginem continuo sumus visuri.

Numi reliqui multi sunt in Apollinis et Dianae cultu praedicando.

Ad imperatorum tempora referendi sunt sequentes:

ΘΕΟC. ΑΜΜΩΝ. *Caput Ammonis*. X ΕΠΙ. CΤΡ. ΒΑΛ. ΑΡΙCΤΟΜΑΧΟΥ. ΜΤΤΙΑΗΝΑΙΩΝ. *Mulier capite turrito sedens d. puterem, f. oblongum quiddam*, AE. m. m. (Pellerin.)

Magistratus Aristomachus suadet, numum hunc imperante Gallieno culum. Quod mulier partis averſae s. tenet, magis patebit ex imperatoriis.

* * *

k) Pag. 474. 5.

l) Pellerin Suppl. II. p. 74.

m) L. IX. §. 84.

ZETC. ΒΟΤΛΑΙΟC. *Caput Iovis.* Ξ
ΘΕΟΙ. ΑΚΡΑΙΟΙ. ΜΤΤΙΑΗΝΑΙΩΝ.
Iuppiter, Neptunus, Pluto stantes.

Citatur hic numus ex Mediceo ab Hol-
renio ⁿ⁾. Iovis Βελαίος, *consiliarii*, Athe-
nis fuisse simulacrum, tradit Pausanias ^{o)}.
Βελαίος dicitur quoque Augustus in nu-
mis Pergami. *Deos Acræos eleganter*
explicat Pollux ^{p)}: Τα δὲ δημοσία, ἀκρο-
πολις, ἣν καὶ ἀκρὰν ἀν' ἑκποῖς, καὶ πόλιν, καὶ
τρεῖς ἐν αὐτῇ θεὸς, ἀκραιὺς καὶ πόλιν. *Publica*
vero sunt, acropolis, quam et arcem et
urbem dicere possis, et deos, qui in ea
sunt, arcis et urbis praefides. Vide de
his plura in numis Smynae sub **ZETC.**
ΑΚΡΑΙΟC.

ΙΟΥ. ΠΡΟΚΛΑΝ. ΗΡΩΙΔΑ. *Caput*
mulieb're comptum fere more Faustinae
sen. Ξ ΕΠΙ. C ΓΡΑ. ΑΠΟΔΔΩΝ. ΜΤΤΙ.
Sappho sedens lyra canit. AE. II. (Se-
guin p. 74. Wilde p. 66.) In alio: *Mu-*
lier stans utraque manu quid lapidi prae-
grandi simile gestat, s. pede globo insistit.
AE. I. (Pellerin Rois p. 207.)

Quae fuerit haec Iulia Procla herois,
nondum a viris eruditis, qui hos nu-
mos ediderunt, reperiri potuit, quos,
si lubet, consule. Spanhemius, cum in
epigraphe Thyatirenorum videret me-
morari ΚΛΩΔΙΟΝ. ΑΤΡ. ΠΡΟΚΛΩΝ.
ΗΡΩΔΑ., ejus hanc esse filiam tenuiter
conjicit ^{s)}. Sed et **ΙΟΥΔΙΑ. ΠΡΟΚΛΗ.**
memoratur in marmore Smyrnaeo apud
Sponium ^{r)}. De trivialibus his heroibus

et heroidibus dicemus olim plura in tra-
ctatu singulari Vol. IV.

ΝΑΤΣΙΚΑΑΝ. ΗΡΩΙΔΑ. *Caput Nau-*
sicae velut reticulo tectum Ξ ΕΠΙ. C ΓΡΑ.
ΙΕΡΟΚΛ. ΜΤΤΙΑ. *Sappho sedens lyra*
canit. (Spon Misc. p. 130. Pellerin Rois.
p. 208.)

Fuit Nauſicae nota ex Homero Alci-
noi filia, sed quae causa Mytilenaeis
fuerit, ut eam in numis suis propone-
rent, non satis video. Quare credam
potius, fuisse eam urbis hujus illustrio-
rem quandam civem, qualis fuerit etiam
Procla. Neque enim Graeci difficiles
fuere in conferendo etiam feminis, etiam
cum in vivis adhuc essent, hoc titulo.
Sic in marmore Stratoniceae Cariae
apud Chandlerum legas: ἡ βελη καὶ ὁ
δημὸς ἐτειμήσαν **TATIAN . . . ΝΕΑΝ.**
ΗΡΩΙΔΑ ^{s)}.

ΦΥΤΤΑΚΟC. *Caput Pittaci.* Ξ ΑΛ-
ΚΑΙΟC. ΜΤΤΙΑ. *Caput Alcaei.*

Numum hunc citat Holſenius ad Ste-
phanum ex Gottifredo, et ex eodem
Harduinus, sed qui legit ΠΙΤΤΑΚΟC.
Unicum ergo Gottifredum hujus numi
vadem habemus. Vterque vir illustris,
et Pittacus philosophus, et Alcaeus
poeta Mytilenaei fuerunt teste Strabone,
aliiſque.

ΘΕΟC. ΘΕΟΦΑΝΗC. ΜΤΤ. *Caput*

n) Not. in Steph. sub Μιτυληνη.
et priv. sub fin.

r) Misc. p. 351.

o) L. I. c. 3.
s) Inſer. ant. p. 31.

p) L. IX. §. 40.

q) De Veſt.

nudum. X APXEDAM. - *Caput muliebre volatum.* AE. II.

Numum edidit auctor musei Theupoli, sed perperam esse caput I. Caesaris edixit. Melius et erudite sane numum hunc collato simili alio musei sui explicavit Neumannus noster ¹⁾. Nimirum propositus in hoc numo *deus Theophanes* idem ille est Theophanes Mytilenaeus, quem Strabo scriptorem rei politicae peritum, et aetatis suae omnium Graecorum facile illustrissimum appellat. Fuit aequalis Pompeji M., atque inter intimos ejus amicos. Quam praeclare vero patriae consuluerit, vide testimonia alia apud Cl. Neumannum, inter quae ad praefentis numi explicatum praestantissimum est, quod suppeditat Tacitus, M. Pompeii sub Tiberio exitum perhibens ²⁾: *Datum erat crimini, quod Theophanem Mytilenaeum proavum Cn. Magnus inter intimos habuisset, quodque defuncto Theophani COELESTES HONORES Graeca adulatio tribuerat.*

* * *

ΠΡΩΤΗ. ΛΕCΒΟΤ. ΜΤΤΙΑΗΝΗ. *Caput muliebre turratum.* X ΟΜΟΝΟΙΑ. ΜΤΤΙΑΗΝΑΙΩΝ. *Mulier adversa capite tutulato sedens d. pateram, f. quid oblongum, ei a dextris adstat Aesculapius, a sinistris Diana Ephesia, sequitur a dextris Nemesis, a sinistris Nemesis alia.* AE. I. (Seguin Sel. num. p. 24.)

Facile ex partis averfae typis erui-
mus, notari concordiam Mytilenaeorum

cum Pergamenis, Ephesiis, Smyrnaeis, etsi horum nomina absint.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii satis frequentes. Spectatis Augustorum capitibus illustriores sunt:

TI. ΘΕΟC. CΕBACTOC. *Caput Tiberii nudum juxta* MTTI. X ΙΟΤ. ΘΕAC. CΕBACTHC. *Caput Juliae, juxta* MTTI. (Morelli Spec. tab. 20.)

ΘΕΟΝ. ΓΕΡΜΑΝ. . . . MTTI. *Caput Germanici nudum.* X ΘΕΑΝ. ΑΙΟ. ΔΙΝ. ΑΓΡΙΠΠΙΑΝ. MTTI. *Caput Agrippinae senioris.* AE. I. (Pellerin Rec. III. p. 229.)

Praeclari hujus numi explicationem dabimus in moneta hujus Agrippinae commatis Romani.

MATT. CΕB. ΠΑΩΤΤ. CΕB. (sic) *Capita adversa Matidiae et Plotinae.* X ΑΡΤΕΜΙC. ΠΕΡΓΑΙΑ. MTTI. *Diana venutrix comito cane.* AE. I. (Pellerin l. c.)

MATIDIA. MTTI. *Caput Matidiae.* X ΠΑΝΚΡΑΤΙΔHC. *Aesculapius stans.* AE. II. (Piovene Mus. Farn. T. X.)

TITIANH. CΕBACTH. *Caput Titi-
anae.* X ΜΤΤΙΑΗΝΑΙΩΝ. *Maritus Per-
tinax eques.* AE. I. (Haym. Mus. Caes.)

* * *

Typi illustriores:

Ex his cumprimis memorandus, qui huic urbi velut proprius habendus: *Mulier capite turrato d. pateram, f. infantem fasciis involutum tenens.* Infantem hoc cultu distincte in suis viderunt Pel-

¹⁾ Num. pop. P. II. p. 32.

²⁾ Ann. I. VI. 18.

lerinius *), et Theupoli †), tametsi in aliis ea figura sit dubia, ut vidimus in descriptis supra binis autonomis.

APTEMIC. ΠΕΡΓΑΙΑ. in numo Matidiae citato.

* * *

Magistratus nomen in primorum imp. numis sine dignitatis mentione positum, ex sequentibus *praetor* intelligitur. Illud singulare, quod in numo Domnae promulgante Vaillantio bini in eodem numo praedicantur praetores: ΕΠ. CTP. ΠΟ. ΠΟCΙΑ. ΒΑΔ. ΑΡΙCΤΟΜΑΧΟΤ., in alio ejusdem Domnae. musei Pisani perhibetur scriptum: ΕΠ. CTP. ΑΤΡ. ΔΟΡΙΑ. ΒΑΔ. ΑΡΙCΤΟΜΑΧΟΤ. Atqui *Bal. Aristomachus* frequenter etiam occurrit in numis Galliæni.

Primam Lesbi, ΠΡΩΤΗ. ΑΕCΒΟΤ se profitetur Mytilene in citato supra autonomo.

Vlpian, Severianam se dicit in numo Mediceo:

ΟΤΑΙΝΑC. CΕΟΤ. ΜΤΤΙΑΗΝΗC.
Caput muliebre turritum. Ξ ΕΠ. CTP. ΒΑΔ. ΑΡΙCΤΟΜΑΧΟΤ. ΠΕΡΓ. ΟΜΟ. ΝΟΙΑ. *Fortuna cum Victoriola quadrigis vecta.* (Holsten. ad Steph. sub ΜΟΥCΙΝΗ.)
Concordia cum Adramytenis in numo Veri. (Pellerin Suppl. II. p. 72.) *Pergamenis* frequenter aetate Valeriani, *Ephesis, Pergamenis, Smyrnaeis* in illustri autonomo, quem descripsimus.
AE. R.

x) Suppl. II. p. 72,

y) Pag. 1080.

I O N I A.

Graeciae populi, ac Athenienses maxime, antiquissimis temporibus coloniis et conditis urbibus Ioniam frequentarunt. Hae communi quodam vinculo et societate inter se cohaerere, quo factum, ut et conventus et festa communiter confluerent, quae *Panionia* vocabantur. Diodorus Siculus ad annum V. C. 381. eam societatem ex IX. urbibus constituisse scribit^{a)}, quas tamen non nominat. Duodecim enumerat Aelianus^{b)}: Miletum, Ephesum, Erythras, Clazomenas, Prienen, Lebedum, Teon, Colophonem, Myuntem, Phocaeam, adjectis binis insulis Samo et Chio. Easdem persequitur Herodotus^{c)}, et Strabo^{d)}, qui et addit, postea temporis adsumptam in eum conventum Smyrnam, cujus incolae antea una cum Ephesiis habitavere, sic ut Ephesus etiam Smyrnae nomen gesserit. Habemus ergo foederis Ionici urbes XIII. Porro conventus hi acti fuere ad Mycalem prope Prienen, qui fuit locus Neptuno Heliconio sacer, dictusque *Panionium*, et festa *Panionia*^{e)}. Sacrificabatur tum in Neptuni honorem bos, qui si remugit, boni ominis loco habebatur^{f)}. Tamen etiam alibi hifunt conven-

tus celebrati, ut innuit Diodorus^{g)}, et subimperatoribus actos variis in urbibus, mox videbimus. En numos hujus Panionii testes:

KOINON. ΙΓ. ΠΟΛΕΩΝ. ΠΡΟΔΙ. ΟΝ. ΚΑ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΑCΙΑΡΧΟΤ. ΚΑΙ. ΑΡΧΙΕΡΕΩC. ΙΓ. ΠΟΛΕΩΝ. *Pluto Proserpinam rapiens*, in alio: *Hercules sedens adblanditur adsanti mulieri*, in alio: *Ceres in serpentum bigis*, in numis Ant. Pii. AE. m. m. (Vaill. Num. Gr. p. 47. de Camps.)

Eadem epigraphe. Juno Pronuba in templo 6 columnarum, in alio: *Fortunastans*, in numis M. Aurelii adhuc Caesaris. AE. m. m. (Vaill. Num. Graec. p. 59.)

Vaillantius vocabula ΠΡΟΔΙ. ΟΝ. explicat: ΠΡΟΔΙΟΝ ΟΝτος, *curatore existente*. Verum obturbat rarissimum per Helladem vocabulum *πεδομος*, *patronus, curator*, quod judiciis exercendis aptius, quam festis munus nescio quid sibi ad communes Ioniae conventus velit. Illud etiam mirum, eundem Frontonem simul patronum nescio quem, simul Asiarckam, et summum sacerdotem dici. Accedit, quod horum numorum epigraphe ab omnibus, qui illorum meminere, aliter proditur. Sic Spanhemius legit:

a) L. XV. c. 49. b) V. H. L. VIII. c. 5. c) L. I. c. 142. seq. d) L. XIV. p. m. 339. e) Herodot. L. I. c. 148. f) Strabo L. VIII. Eustath. ad Il. T. Diodor. Sic. l. c. g) L. XV. c. 49.

ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ. ΑΣΙΑΡΧΟΥ. ΚΑΙ. ΑΡ-
 ΧΙΕΡΕΩΣ. ΚΟΙΝΟΝ. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ ^{h)}.
 Harduinus: ΚΟΙΝΟΝ. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ.
 Π. ΡΟΔΙΩΝ. ΚΑΙ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ.
 ΑΣΙΑΡΧΟΥ. ΚΑΙ. ΑΡΧΙΕ. ΓΙ. ΠΟΛΕ-
 ΩΝ ⁱ⁾, qui cum in Rhodo hos signatos
 esse numos putat, in alia omnia, atque
 ab Ionia prorsus abit. Similis exstat in
 museo Caesareo, editus in Cimelio Vin-
 dob. Part. II. p. VII. his verbis: ΗΓ.
 ΚΛ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ. ΑΣΙΑΡΧΟΥ ΚΑΙ.
 ΑΡΧΙΕ. (ut apparet) Δ. ΠΟΛΕΩΝ. ΚΟΙ-
 ΝΟΝ. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ., in quo jam illud
 offendit, in Ionia statui ΗΓεμονα. Numus
 idem a me adcurato examini subditus
 hanc tantum certam epigraphen offert:
 ΚΛ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ. . . . ΚΑΙ. Α . .
 ΙΕ . . ΠΟΛΕΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΓΙ. ΠΟΛΕ-
 ΩΝ. Ex quo satis apparet, numos hu-
 jus argumenti omnes hactenus editos
 epigraphen vitiatam offerre, neque adeo
 certi quid statui posse, et vacillare ad-
 modum, quae de magistratu prodico,
 Rhodiis, terrae motu urbium Asiae, a
 variis copiose disputata sunt, quam li-
 tem vide apud Cl. Vandale ^{k)}. Id unum
 tuto eruimus, pertinere eos ad XIII. ur-
 bium Ioniae conventum, ut ex sequen-
 tibus magis patebit.

ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΚΑ. ΚΑΛΙΣΤΟΤ. ΙΕΡΕΩΣ.
 ΙΩΝΩΝ. ΚΟΔΟΦΩΝΙΩ. per medium
 numi: ΤΟ. ΚΟΙΝΟΝ. ΙΩΝΩΝ, Templum
 quatuor columnarum, in quo protome Apol-
 linis lyram tenentis, foris taurus stans

ante aram, circumstant in semircirculum
 XIII. figurae togatae manum ad concipien-
 da vota attollentes, in numis Treboniani.
 ΑΕ. m. m. (Mus. Caes. Vaill.)

Ergo quod in prioribus numis epigra-
 phe ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ., hoc in praesente
 figurae XIII., nempe totidem urbium le-
 gati, praestant. Docet item, hos conven-
 tus non solum ad Mycalen, sed etiam
 Colophone ad celebre, ut in hujus urbis
 numis videbimus, Apollinis templum fu-
 isse actos, denique victimam fuisse tau-
 rum, ut supra vidimus. Strabo agens de
 templo Apollinis Delphinii, quod stetit
 Massiliae Galliae Ionum coloniae, addit:
 τὸ το μὲν κοινὸν Ἰωνῶν ἀπαντῶν, hoc quidem
 Ionum omnium commune est ^{l)}.

ΜΙΛΗΣΙΩΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΑ. ΠΤΘΙΑ.
 Urna mensae imposita, Saloninae. (Vaill.)
 ΕΦΕΣΙΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΟΝ.
 Templum, Otaciliae. (Vaill.)
 ΚΟΙΝΟΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΩΝ (legendum
 reor: ΠΑΝΙΩΝΙΟΝ). Templum Iovis (ut
 editor ait) Philaethae. Herennii. (Vaill.)

ΣΕΤC. ΑΚΡΑΙΟC. Caput Iovis. Ξ
 ΣΜΤΡ. ΠΑΝΙΩΝΙΟC. Apollo stans
 d. ramum, s. arcum et sagittam. ΑΕ. II.
 (Mus. Caes. Pellerin Rec. II. p. 92).

ΠΑΝΙΩΝΙΟC, subaudi Απολλων. In exi-
 mio marmore operis prominentis, quod
 pictum exstat in opere: the Antiquities
 of Athens p. 25. stat Apollo nudus d. pe-

^{h)} Tom. I. p. 643.

ⁱ⁾ Num. ill. sub Ροδος.

^{k)} Dissert. III. c. 3. p. m. 281.

^{l)} L. IV. p. m. 270.

ctinem, s. lyram columellae impositam tenens, juxta scriptum: ΑΓΑΘΗ. ΤΤ. ΧΗΙ. ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΑΓΤΙΕΩΣ. ΠΡΟΣΤΑΤΕΡΙ . . ΠΑΤΡΩΝ. ΠΤ. ΘΙΟΥ. ΚΛΑΡΙΟΥ. ΠΑΝΙΟΝΙΟΥ. Cum ex hoc numo, tum ex Philostrato^{m)} constat, conventus Panionios etiam Smyrnae celebratos.

Similiter enim inscribitur numus certus imperatorius, qui sequitur.

* * *

Imperatorios Vaillantius cum capite Augusti, Tiberii, Caligulae, Commodi huc revocat nulla mixta certa ratione, quin ex terminatione in TAN satis apparet, sic inscriptos Doricae in Illyrico Apolloniae esse. Certus igitur, qui huc pertineat, unicus est sequens:

ΕΠ. ΣΤΡ. ΑΤΡ. ΤΕΡΤΤΑΛΟΥ.
ΑΠΟΛΛΩΝΙΕΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. *Hygia et Aesculapius, Alexandri Sev. (Vaill.)*

* * *

Alium totius Ioniae nomine editum non reperio. Quem Arigonius offert autonomum inscriptum ΙΟΝΙΩΝ, et quem alium Harduinus cum capite Mamaeae ex Ocoone cum epigraphe ΙΩΝΩΝ recitat, vix memorari merentur. Castigandus etiam Haymius, qui in numo Annii Veri legit ΙΟΝΩΝ, eumque Ionibus tribuitⁿ⁾. Orthographiae lex ΙΩΝΩΝ postulat, et ex simili adcuratius edito in museo Christinae^{o)} vera epigraphe ΡΟΔΙΩΝ. capienda.

Auctor musei Theupoli huc refert numum Augusti inscriptum ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. ΚΑΛΙΠΟΣ. ΑΡΤΕΜΙ . . . cur istud, ignoro.
AE. RRRR.

CLARVS.

APOLLONIA.
Ex scriptoribus unicum habemus Stephanum, qui Apolloniam inter Ioniae urbes refert: Δικατη, κατά Θουασιαν και Εφεσον.

Prope Colophonem, cultu Apollinis, qui inde *Clarius* dictus est, insignis, de quo in numis Colophonis redibit mentio. Vetustioribus scriptoribus sacer tantum lucus et mons dicitur, sequioribus etiam oppidum, de quo vide Cellarium.

Autonomus nullus certus exstat, nisi forte ex his, quos infra in Apollonia Cariae recensēbo, quispiam huc pertineat. Videtur tamen hujus esse Apolloniae numus:

Faustinae jun. numum promulgavit Vaillantius: ΚΛΑΡΗΝΩΝ typo *Apolinis stantis*. Liceat hanc epigraphen vocare in dubium, nam a Κλαρος flexum fuisse Κλαριος et Κλαρια, videbitur in Colophone. Sic et dubitem de numo Trajani, in quo Harduinus so-

ΙΕΡΑ. ΣΤΗΚΛΗΤΟΣ. *Caput Senatus.* Ξ ΑΠΟΛΛΩΝΙΕΩΝ. *Caput muliebri incertum.* ΑΕ. (Arigoni.)

m) Vit. Apoll. L. IV. c. 5. et 6.

n) T. II. p. m. 285.

o) Tab. LIX. n. 16.

lus legit: ΚΛΑΡΙΩΝ. ΚΟΛΟΦΩΝΙ-
ΩΝ^{p)}.

CLAZOMENE.

In peninsula.

Autonomi magno numero exstant, quos dabit Pellerinius, Hunterus, museum Caesareum. Illustriores sunt:

Aper alatus. X *Caput leonis*. AV. III. (Hunter tab. 66. n. V.)

Caput leonis adversum intra quadratum. X *Sine epigraphe*. *Aper alatus*. AR. III. (Mus. Caes., ex quo numum hunc pictum fuit in ejus Catalogo Tab. III. n. 14.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ. *Aper alatus*. X ΚΛΑ-
ΖΟΜΕΝΙΩΝ. *intra quadratum quadri-*
partitum. AE. II. in alio ΚΛΑ. AE. III. (Pellerin.)

Numis prioribus anepigraphis, et operis pervetustis, tertius locum natalem facile assignat. Aprum alatum, et sui generis Pegalum a Graecis excogitatum, nequaquam mirum, quando ineptum Trimalchionis ingenium leporem etiam Pegalum reperit^{q)}. Sed habet etiam insolens hic typus idoneum ex veteribus interpretem. Refert Aelianus^{r)}: ἐν Κλαζομενίοις συνγενεσθαι πτηνον, ἥπερ ἐν ἰλυμνινο τοῦ Χορὸν τοῖς Κλαζομενίοις, apud Clazomenios suam alatum exortam, quae Clazomeniorum agrum vastabat. Addit, locum ibi decantatum esse, qui nomen traxit ἀπο τῆς ὕος περῶτης, a sue alata. Est adeo hic typus unis Clazomeniis proprius. Quare jure huc revocavi argenteum Alexandri M., quod simile animal in ejus area comparet. Vide numos ejus regis. Inter incertos musei

Hunteriani tab. 66. num. XVIII. est numus cum typo similis aperi, sed inscriptus ΑΛΤΣΙΩΝ. Cum urbem hujus nominis non noverim, erit forte nomen magistratus, et numus hujus urbis. Opus hoc est aevi satis remoti.

Caput Palladis vel adversum, vel in alterutram partem conversum. X ΚΛΑ-
ΖΟΜΕΝΙΩΝ. *Aries gradiens, vel pro-*
eumbens, vel dimidiatus. AE. II. III. (Pellerin.)

Typus hic in Clazomeniorum moneta maxime obviis, sed ignoro ejus sic adamati causam.

Caput muliebre adversum laureatum. X ΑΕΤΚΑΙΟΣ. addito monogrammate ΠΑΡ. *infra*: ΚΛΑ. *Cyrenus*. AV. II. (Pellerin.)

Caput muliebre adversum. X ΚΛΑΞ. *vel*: ΚΛΑΞΟ. *Cyrenus explicatis alis, superne*: ΕΛΙΚΩΝΙΟΣ. *vel*: ΠΑΡΜΙΣ. *vel* ΧΙΟΣ. AR. III. (Hunter, Pellerin.)

Elegantibus his numis etiam a metallo pretium accedit. Cygni quoque causa mihi ignota.

ΘΕΑ. ΚΛΑΣΟΜΕΝΗ. *Caput muliebre turratum*. X ΚΛΑΣΟΜΕΝΙΩΝ. *Figura stolata stans sinistram extendit versus animal adstitutum*. AE. III. (Mus. Caes.)

Dea Clazomene memoratur etiam in numo Valeriani. Haud dubie Amazon credita fuerit, et simul urbis auctor, proinde divinos honores nacta. Certe Myrhina, Cyme, Temnus, Smyrna Amazones eodem modo in numis proponuntur.

p) Num. ill. in Κλαρος.

q) Petron. Satyr. cap. 36.

r) Nat. anim. L. XII. c. 38.

COLOPHON.

Vrbs clara et pervetusta.

Autonomi illustriores:

Caput muliebre. Ξ ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΝ.

(βυζαντινῶν) *Lyra.* AR. III. (Mus. Caef.)
Alius similis, sed ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΝ,
et scriptura recta. (Pellerin.)

Singulare est in numo priore, qui antiquissimi est operis, expunctum O secundum. In utroque numo possessivum est pro gentili, ut ΘΕΣΠΙΚΟΝ. ΦΕΝΙΚΟΝ. etc. nam vocabulum pro ΩΝ in ON exit, etsi in eodem jam praesto sit Ω. Numus praecedens editus jam fuit in Cimelio Vindobonensi, sed Frölichius ibi *Cupham* Babyloniae suspicatus est, cum legeret ΚΟΤΦΩΝΙΟΝ. *Lyra* ad Apollinis cultum refertur, qui in vicina Claro, unde et *Clarius* dictus fuit, famigeratum templum habuit. Quare plerique hujus urbis autonomi aliquid habent, quod ad Apollinem refertur, sed cumprimis *lyra* Colophonensis placuit, testante etiam Himerio sophista Oratione XXI. §. 8. Κολοφῶν μὲν γὰρ ἔχει τὴν λύραν, *Colophon habet lyram.*

ΑΠΟΛΛΑΣ. in aliis ΠΤΟΙΟΣ. *Vir togatus sedens prae se volumen tenet.* Ξ ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΝ. *Apollo stolatus gradiens d. plectrum, s. lyram.* AE. III. (Mus. Caef. Pellerin, Pembrock P. I. tab. 15. et P. II. tab. 80.)

Vir sedens partis anticae certus est Homerus, quem Colophonios apud se natum praedicasse constat, quod magis infra patebit collatis Smyrnaeorum et Chiorum numis. Scriptum juxta vocabulum, quia variat, certum est magi-

ΙΕΡΑ. CTNKAHTOC. *Caput juvenile.*
Ξ ΕΠ. CT. ΖΩ. CIMOT. T. Ε. ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΟΝ. *Fortuna stans.* AE. II. (Mus. Caef. et ex hoc editus in mea Sylloge I. p. 37.)

Observandae literae T. Ε. quas explico: TO. Ε. id est: *quintum*, quo auctiorem iteratae praeturae numerum non habemus.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

Imperatorii sunt ab Augusto usque ad Gallienum.

ΚΛΑΖΟ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput Augusti.*
Ξ ΘΕΑ. ΔΙΒΙΑ. *Caput Liviae.* (Pellerin Rec. IH. p. 232.) In alio apud Morellium: (Specim. p. 201.) ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput laureatum.*

Docent hi numi, Augustum a Clazomeniis conditoris honores abstulisse.

Magistratus praetor, docente istud numo Domnae, (Vaill.) et autonomo citato. *Praefidem* vidit Harduinus in numo Claudii: ΕΠΗ. ΗΓΕΜΟΝΟΣ. ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΟΤ. Hujus generis magistratum videre extra Thraciam, mirum sane, sed neque Vaillantius, aut alter insoliti hujus numi meminit. Similis, sed vitiat literis, est apud Morellium in numis Claudii Tab. IX. n. 10.

ΕΙΡΗΝΗ. ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΟΝ. *Pax stans d. spicas, s. caduceum*, Vespasiani. (Sesini Lettere V. IV. p. 113.)

Concordia cum Smyrna: ΕΠ. ΔΙΟΝΤΙΟΤ. CMTP. ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΟΝ. *Cybele sedens*, Valeriani. (Gussene in Clazomenis.
AE. RR.

stratus domestici nomen. Perperam igitur auctor musei Pembrockiani, et Gronovius, qui similem ex Vrsino edidit¹⁾, propter scriptum juxta ΠΤΘΕΟΣ, vel ΠΤΘΙΟΣ exhiberi hoc typo Pytheum poetam quemdam Colophonium crediderunt.

AR. RRR. AE. RR.

Tetradrachmum *Alexandri M.* in hac urbe signatum, in cujus area est ΚΟΛΟ. et lyra, vide in numis hujus regis.

Imperatorii sunt a Domitiano usque ad Gallienum.

ΑΡΤΕΜΙC. ΚΟΛΟΦΩΝΙΑ. *Diana πολυμασχος cum adminiculis et cervis, Domitiani.* (Vaill.)

ΑΡΤΕΜΙC. ΚΛΑΡΙΑ. *Typus idem, Domitiani et Trajani.* (Vaill. Morelli in num. Domit.)

Habiti hi honores Dianae, quia Apollinis soror.

Apollo stolatus vel stans, vel sedens, Caracallae, Gordiani, Decii. (Vaill.)

Variorum etiam animalium comparent typi apud Vaillantium, *tigridis* in Aurelio, *ursi* in Commodo, *canis* in Geta, quem Harduinus signatum putat propterea, quod veteres Colophonii teste Plinio canes in aciem eduxere.

Magistratus: Praetor, legitur inde e Caracalla.

Sacerdos: ΙΕΡΕΥC. ΙΩΝΩΝ. dicitur Claudius Callistus, qui idem praetor fuit, in numo eximio Treboniani Panionium referente, de quo egimus supra in prolegomenis ad numos Ioniae.

Concordia cum Pergamenis, in quo

numo Aesculapius Pergamenorum, et Apollo Clarius stolatus Colophoniorum stantes exhibentur. Est Caracallae. (Vaill.) AE. RR.

ΕΡΗΣΥΣ.

Vrbs inter Asiae praecipuas.

Autonomi neque admodum aut frequentes, aut varii. Illustriores sunt:

Caput Dianae cum arcu et pharetra. Χ ΕΦΕΣΙΩΝ. *Diana Ephesia stans cum adminiculis, in area cervus, et apis.* AV. II. (Pellerin Suppl. III. p. 41.)

ΕΦΕΣΙΩΝ. *Apts. Χ Quadratum cavum quadripartitum.* AR. III. (Pellerin.)

ΕΦ. *Apis. Χ ΧΑΙΡΙΤΗΣ. Cervus dimidius respiciens, et palma.* AR. I. (Mus. Caes.)

Numus ex his primus cum causa metalli, nam aureus praeterea alius compertus non est, tum elegantia operis, denique quod omnes in Ephesia moneta obvios typos, Dianam, apim, cervum complectitur, insignis putandus. Sinit antica caput Dianae eo cultu, quo ea a Graecis passim proponi est solita, at aversa eam, quae propria fuit Ephesiorum, de qua insignis est locus D. Hieronymi¹⁾: *scribebat (Paulus) ad Ephesios Dianam colentes, non hanc venatricem, quae arcum tenet et succincta est, sed illam multimammiam, quam Graeci πολυμασχος vocant, ut scilicet ex ipsa quoque effigie mentirentur omnium eam bestiarum et viventium esse nutricem.* De Dianae apud Ephesum cultu ac insigni religione jam ab aliis copiose tractata,

¹⁾ Thes. ant. Graec. Vol. III.

¹⁾ In proem. in Epist. Pauli ad Ephes.

nihil est, quod memorem. Ejus ibi templum, cujus perfectio saecula occupavit, in orbis prodigiis est habitum. Ceterum ut olim miraculi instar fuit, potuisse tam enormis ponderis lapides aut comportari, aut deinde attolli, ita sequiore aevo alterius miraculi loco habitum, potuisse tantas moles sic loco moveri ac disperdi, ut hodie nulla amplius essent tanti operis aut rudera, aut reliquiae, quae omnia late descripta vide apud Chandle- rum autoptam *).

Apis, alter Ephesiorum typus. Lectus creditur, quod, cum Athenienses in hanc oram colonos deduxerent, Musae sub apum specie classis cursum regerent, ut narrat Philostratus *), et Himerius sophista Oratione X. Fuisse Ephesum Atheniensium coloniam, memorant etiam Platonem *), et Velleius *).

Cervus unus, vel duo, integri vel dimidii, tertius Ephesiorum typus, quia Dianae suae comes. Hujus typi meminit quoque Libanius *): Εφεσιοις δε και το νομισμα την ελαφον εφεσεν. *Ephesiorum etiam numus cervam habuit.*

Palmae in populi hujus moneta frequentis certam rationem nondum reperi-

* * *

Caput Dianae cum arcu et pharetra.

Ξ ΕΦ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΚΩΚΟC. ΣΩ. ΠΑΤΡΟΣ. *Fax ardens inter duos cervos stans.* AE. II. (Pellerin. Hunter.)

Fax ad Dianam, quatenus Hecate est, pertinet, cujus sacra lampadum gesta-

tione peragebantur, ut dicitur ad numos Stratoniceae Cariae.

* * *

ΕΦ. *Apis, infra ΠΕ. Χ. - ΣΤΝ. Hercules puer angues elidens.* AR. I. (Hunter.)

Numus hic ob typi in averfa insolentiam dissimulandus non fuit.

* * *

ΕΦΕCΙΩΝ. ΕΠΙ. ΚΕΡΡΕΑ. *Protome Palladis.* Ξ ΚΑΤCΤΡΟC. *Fluvius humi decumbens.* AE. II. (Pellerin.)

De Caystro Ephesum adluente vide imperatores.

* * *

Cistophoros Ephesi signatos recensemus in peculiari de his dissertatione, numulos vero aeneos, inscriptos ΕΦ. ΚΩΠΙΛ, quia verae monetae rationem palam inficiantur, in commentatione de *Pseudomoneta*, ad quam jure pertinent.

* * *

Numus inscriptus MA., typo capitis Dianae, et cervi, quem Pellerinius Ephesum putavit, verisimilius reddendus est Massiliae Galliae, in cujus numis iidem typi comparent.

ΑΥ. RRRR. AR. et AE. R.

Imperatorii ad Gallienum usque frequentes, quin et unica haec est urbs, quae III viros omnes in eadem moneta proposuit in numo sequente:

o) Iter Asiat. cap. 39.

x) In imag. Melet.

y) In Ione sub. fia.

z) L. I. c. 4.

a) Tom. II. orat. 32 p. 666.

Vol. II.

Capita jugata et nuda Ilvirorum. X
Epigraphe dubia, ut dicetur. Diana Ephesia. AE. III.

Vaillantius, tum et Morellius (Impp. T. I. p. 426.) legunt: ΕΦ. ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ. ΓΡΑΜ. ΓΛΑΤΚΩΝ. ΕΤΟΤΚΡΑΤΗΣ. At Haymius postremum vocabulum legit: ΔΕΚΗΠΑΔΗΣ. (T. II. p. m. 212.) Vnde sequitur, aut numos reipsa varie inscriptos, aut non omnes rite conservatos, ut revera exigui sunt numuli, et characteres. Similis est in museo Caesareo, sed et hic male ab aevi injuriis vexatus.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. Caput Augusti, quem *conditorem* suum per adulationem utique appellant Ephesii. Frequenter Augusti et Liviae capita jugata in numis hujus urbis III. formae reperiuntur.

Μ. ΑΓΡΙΠΠΙΑ. ΙΟΥΛΙΑ. *Capita M. Agrippae, et Juliae uxoris.* (Sestini Lett. T. IV. p. 112.) sed qui numus nimio videtur suspectus. Vide quae dicam sub *primatu*.

ΟΛΤΜΠΙΟC dicitur Hadrianus, (Mus. Pisani.) et Commodus. (Harduin.)

* * *

Argenteos inscriptos ΔΡΑΧΜΗ. ΕΦΕ. cum capite Neronis dederunt Vaillantius et museum Pembrockianum, sed legendum in his verisimilius ΕΤ. Ε., dicemus in numis Neronis commatis peregrini. De drachmis Latine inscriptis Vespasiani et filiorum, in quorum area legitur ΕΡΗΕ., agemus in moneta Vespasiani.

Numina:

ΑΡΤΕΜΙC. ΕΦΕCΙΩΝ. vel ΕΦΕCΙΑ. frequenter in numis imperatorum, quamvis certum non sit, numos omnes sic inscriptos Ephesi signatos, nam Dianae Ephesiae cultus late patuit. Sane copiosos aliarum urbium numos habemus, qui typum habent Dianam Ephesiam: Fecit hoc ejus deae celebritas, qua de causa Mytilenaei quoque Dianam Pergaeam, Pergameni et Sardiani Venerem Paphiam numis intulerunt. De Diana Ephesia haec Pausanias ^{b)}: urbes prope cunctas Dianam nominare Ephesiam, eamque privatim a viris maximo in honore haberi. In causa esse Amazonum celebritatem, a quibus ajunt ejus signum fuisse dedicatum, tum et ejus templi antiquitatem. Tria praeterea alia ejus famam auxisse, magnitudinem templi, quod omnium hominum opera alia superat, Ephesiorum urbis florentem statum, et praesens in ea Dianae numen.

ΖΕΤC. ΕΦΕCΙΟC. ΠΡΩΤΟC. ΑCΙΑC. *Juppiter stans d. Dianae sigillum, Severi.* (Vaill.)

Ephesii, qui se, ut videbimus, *πρωτος Ασιας* dixere, nunc etiam Iovem suum, tanquam inter omnes alios aliis in uribus cultos primatum teneret, *primum Asiae* compellant, quamquam Harduinus legat, ΠΡΩΤΟC. ΑΓΩΝ., sed typus ludorum solennia non indicat.

ΠΕΙΩΝ. (in alio ΠΕΙΩ.) ΕΦΕCΙΩΝ. *Juppiter rupi insidens et d. cornucopiae inversum tenens, ex quo imber in subjectum figu-*

^{b)} L. IV. c. 31.

ram humijacentem defluit, f. fulmen tenet, in area templum, et cupressus, Ant. Pii. AE. m. m. (Seguin. pag. 154. Harduin.)

Elegans est numi hujus imago, qua veterum sive allegoria, sive figmentum de Iove uxorem Terram pluviarum ope fecundante praeclare exprimitur. Non pigebit praefantissimorum poetarum oracula audire hujus typum numi insigniter illustrantia, ac primum cum illo conferre aureos Maronis versus ^{c)}.

Tum pater omnipotens fecundis im-
bribus aether

Conjugis in gremium laetae descen-
dit, et omnes

Magnus alit, magno commixtus cor-
pore, fetus.

Similiter auctor Pervigilii Veneris:
(Vers. 60.)

Vt pater totis crearet vernus annum
nubibus,

In finum maritus imber fluxit almae
conjugis,

Vnde fetus mixtus omnes aleret magno
corpore.

Analogus est locus Euripidis, qui est in fragmentis fabulae, cui nomen *Chrysip-*
pus:

Γαῖα μέγιστη, καὶ Διὸς αἰθήρ,
Ὁ μὲν ἀνδρῶπων καὶ θεῶν γένετ' ὅς,
Ἡδ' ὑγεροβόλης σάγοντας νοτίης
Παραδείξασθαι τίκτει διπλῆς,
Τίκτει δὲ βοῶν, φύλα δὲ θηρῶν.
Terra maxima et Jovis aether,

Hicquidem hominum deorumque pa-
ter,

At illa humentes guttas australes
Recipiens parit mortales,

Parit alimenta, et genera pecudum.

Vide similia exempla alia, quae ex Euripide et Aeschilo recitat Athenaeus ^{d)}, tum et Plutarchum ^{e)}. Et vero passim veteribus Iuppiter pluviarum auctor fuit creditus. Teste Luciano ^{f)} apud vicina Pergamo Gargara fuit ara *Διὸς ὑνιτος, βροντατος, καὶ ἀστραπῆς ποιητος, Iovis pluvii, tonantis, fulgeratoris*, et constat ex Tertulliano ^{g)}, a Romanis cessante coelo *aquilicia Iovi immolata*, nimirum quibus aqua eliceretur. M. Aurelius Aug. laudat Atheniensium preces, quibus pluvias desuper flagitavere: *ὑσον, ὑσον, φίλε Ζεῦ* ^{h)}. Et testatur Pausanias ⁱ⁾ fuisse apud Athenienses Telluris imbrem a Iove implorantis simulacrum, ex quo forte numi hujus imago est petita. Est etiam Iovis Pluvii imago superstes in columna cochlide M. Aurelii, nisi forte ea imago est Noti imbres advehentis secundum descriptionem Ovidii ^{k)}. Et vero insignis haec allegoria non tantum Graecis placuit, sed et Scythiis, quibus teste Herodoto ^{l)} pridem creditum, Tellurem esse Iovis conjugem. Liceat concinnae huic veterum de Iove Pluvio doctrinae lepidam aliam opponere, quam apud Aristophanem tradidit Strepsiades ^{m)}, qui Iovem quidem pluviarum auctorem non negavit, sed

c) Georg. II. 325.

d) L. XIII. p. 599. seq.

e) De placit. philos. L. I. cap. 6.

f) Dial. deor. IV.

g) Apolog. c. 40.

h) Libr. V. *πρὸς ταυτοῖς*. c. 7.

i) In Attic. p.

m. 57.

k) Met. I. 264. seq.

l) L. IV. c. 59.

m) In Nub. v. 372.

modum multo diversum praescripsit, καὶ τοῖς προτέροις, inquiebat, τοὺς Δι' ἀληθῶς ὤμην δια κοσμίαν ἔρειν.

Harduinus ejusdem Antonini numum citat cum epigraphe: ΠΕΙΟC. ΕΦΕCΙΩΝ. typo *Apollinis et Dianae stantium*. Is similes inscriptiones omnes ad Iovem quoque Pluvium refert, qui quod pluvias benigne indulget, dictus est ΠΕΙΟC. quod ex Aeolum vel Ionum lingua idem esset, ac ΦΙΛΙΟC Pergami cultus. Vix credam, sententiam hanc eruditis probatum iri. Multo magis verisimile, legendum ΠΕΙΩΝ ex Seguni citati testimonio, et Ephesios se dixisse Πέως ex nomine imperantis tum Antonini ΠΙ.

ΑΠΟΛΛΩΝ. ΕΜΒΑCΙΟC. ΕΦΕCΙΩΝ. *Apollo stans columnae innixus d. telum, ex adverso Diana venatrix, Antonini.* (Vaill. Num. Graec. p. 291).

Apollonius L. I. Argonauticorum saepius meminit Απολλωνος Εμβασίς et Εμβασις, quem venerati sunt Argonautae, velut qui tueretur eos, qui ad iter maritimum accincti ingrediuntur navim, praestaretque salvos egredi. Numen urbi opportunum, cujus amplum fuit mari commercium.

ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae, Nero-nis.* (Vaill.)

Ephesi permisso Augusti fuisse aedificatum templum deae Romae, prodidit Dio *).

ΤΟ. ΑΓΑΘΟΝ. ΕΦΕCΙΩΝ. *Vir nudus stans d. spicas, Saloninae.* (Vaill.)

Recte docuit Vaillantius, virum in hoc numo propositum esse *bonumgenium* Ephesiorum, et ejusdem naturae cum eo, qui in numis Romanis *Boni Eventus* nomine sistitur.

ΕΦΕCΙΩΝ. ΤΤΧΗ. Decii, Valeriani, Gallieni.

Conditores:

ΕΦΕ. CMTP. *Duae Amazones jungunt dexterās, Domitiani.* (Vaill.)

Ephesum urbem fuisse cognominem Amazoni, docuerunt Eustathius *), et Strabo *), sed posterior hic ait alibi *), fuisse conditam ab Androclo Codri Atheniensium regis filio. Sed idem adserit alibi *), urbem ante hujus invasionem jam fuisse habitatam. Ceterum ipsis Ephesiis creditum, urbem suam antiquitus Amazonibus paruisse *), et ipsi Plinio dicitur *Amazonum opus* *). Verum Me-la *), et Avienus *) nonnisi templum, intellige vetustum illud, ab Amazone conditum dixere.

ΕΠΙ. ΠΑΙΤΟΤ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩC ΟΜΟΝΟΙΑ. *Duo heroes barbati nudi hastati stantes dexterās jungunt; juxta horum unum scriptum: ΚΤΖΙΚΟC. juxta alterum: ΕΦΕCΟC.* Ant. Pii. (Morelli Spec. tab. X.)

n) L. LI. §. 20.

o) Ad Dionys. Perieg. v. §28.

p) L. XII. p. m. §27.

q) L. XIV. p. 938.

r) L. XIV. p. 746

s) Tacit. Ann. III. 61.

t) L. V. p. 278.

u) L. I. c. 17.

x) Descrip. orb. v. 992.

Existimat Morellius, utraque hac figura exhiberi Cyzici et Ephesi conditores. Inter varios, qui a veteribus Epheso tribuuntur, et quorum nonnullos mox dedidi, refert Pausanias Ephesum Caystri fluvii filium, a quo urbs nomen accepit ¹⁾. De Cyzico rege egimus in moneta Cyzici. Hanc sententiam id unum velle, quod Cyzicus in Cyzici numis imberbis semper fingitur. Sed poterant in hoc aberrare Ephesii, apud quos signatum hunc numum ex magistratu scriba certum est. Vaillantius exhiberi duos Ioves censet, Cyzicenum et Ephesium ²⁾.

Augustum honoris causa dictum Ephesi conditorem, supra diximus.

* * *

Numi reliqui illustriores:

ΑΙΠΗΝΗ. ΕΦΕCΙΩΝ. *Thenfa 4 equis vecta*, Ant. Pii. (Vaill.)

ΑΙΠΗΝΗ. ΙΕΡΑ. ΕΦΕCΙΩΝ. *Carpentum a 2 mulis tractum*, Commodi, Domnae etc. (Vaill. Theupoli.)

Fuit Graecis ἀπηνή, quod Romanis thenfa, qua deorum simulacra in sacro processu vehebantur, ut ex numis Romanis notum. Sed haud dubie muli quoque sunt, quos equos dixit Vaillantius. Nam teste scholiasta Pindari ³⁾ ἀπηνή ἐστὶν ἄρμα ἐξ ἡμιονων ζευχθεῖον, et teste Athenaeo ⁴⁾ in celebri Ptolemaei pompa Bacchica spectatae erant ἀπηναι ὑπὸ ἡμιονων ἀγόμεναι, *thenfae a mulis tractae*.

* * *

ΔΟΓΜΑΤΙ. CΤΝΚΑΗΤΟΥ. ΕΦΕCΙΩΝ. ΗΑΙΟΙ. ΝΕΟΙ. *Quatuor templa, Severi, Domnae, Caracallae, Getae, in numo Caracallae.*

Sic numi hujus epigraphen legit, typumque explicat Vaillantius. At major fides adcurati Haymii, qui in numo similimo pro ΗΑΙΟΙ. ΝΕΟΙ. *Soles novi*, legit: ΟΤΤΟΙ. ΝΑΟΙ. id est: *Senatus Romani consulto Ephesorum haec templa* ⁵⁾. Et constat mihi, idem legi in numo simili musei Christinae. Erudite in subjecta explicationi Haymianae nota observat Khellius ex Tacito ⁶⁾, ipsorum Ephesorum confessione fuisse apud eos templa Dianae, Apollinis, Liberi, et Herculis, cumque Tiberius asylorum per Graecas urbes licentiam intenderet reprimere, jussisse senatusconsulto, quod subiinde aeneis tabulis incideretur, eorum modum statui, ad quod adludere proditam in numo epigraphen censet Khellius. Existare tamen etiam in numo Ephesio epigraphen ΗΑΙΟΙ. ΝΕΟΙ., dicitur infra in *Neocoratus* numis.

* * *

ΕΦΕCΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. *in imo: ΒΩΤΑ. Multae figurae causa sacrificii stantes ante templum, manusque attollentes*, in numo Maximi Caes., (Vaill.) et Macrini. (Spanheim Césars de Julien Preuves p. 7.)

ΒΩΤΑ vocabulum Latinum in indumento Graeco, quo indicantur VOTA ab Ephesiis haud dubie pro novi princi-

y) L. VII. c. 2.

2) Num. Graec.

a) Ad Olymp. V. 6.

b) L. V. p. m. 201.

c) Thef. Br. T. II. p. m. 24.

d) Ann. L. III. c. 61.

pis incolumitate suscepta. Quod dixeram, confirmatur non modo ab ipso typo, sed etiam, quod multa Latinorum vocabula, praecipue quae ad ritus, et dignitates pertinent, a Graecis civitate sunt donata. Idem vocabulum legitur etiam in canone LXXI. concilii, quod in Trullo dicitur, qui cessare jubet τας ετους λεγομενας Καλανδας, και τα λεγομενα ΒΟΤΑ, sic dictas Kalendas, et sic dicta VOTA, tanquam veteris superstitionis reliquias.

ΕΦΕCΙΩΝ. Α. ΚΑΤΑΠΛΟΤC. *Navis praetoria*, in numo Philippi. (Vaill.)

Ad explicandam hanc averfam insignia sunt, quae refert Vlpianus, cum de magistratuum Rom. in provincias profectionibus agit *): *Ingressum etiam (proconsulem) hoc eum observare oportet, ut per eam partem provinciam ingrediatur, per quam ingredi moris est, et quas Graeci επιδημιας, id est: accessus ad urbem, appellant, sive ΚΑΤΑΠΛΟΤΗ, id est: adnavigationem, observare, in quam primum civitatem veniat, vel applicet; magis enim faciunt provinciales servari sibi consuetudinem istam, et ejusmodi praerogativas. Quaedam provinciae etiam hoc habent, ut per mare in eam provinciam proconsul veniat, ut Asia scilicet, usque adeo, ut imperator noster Augustus ad desideria Asianorum rescripserit, proconsuli necessitatem impositum per mare Asiam applicare, και μητροπολειων Εφισον, id est: inter matrices urbes Ephesum primam at-*

tingere. Quibus ex verbis tota praecleari hujus numi explicatio pendet. Discimus enim, adnavigationem in portum vocari καταπλην, jussos proconsules applicare Ephesum, et quidem ad hanc prae reliquis Asiae urbibus primam, ex quibus omnibus coaluit numi epigraphe ΕΦΕCΙΩΝ. Α. ΚΑΤΑΠΛΟΤC., id est: *prima* adnavigatio ad Ephesiorum urbem, qui honor cum iis ab imperatoris rescripto concessus sit, pro Graecorum ambitione dignus videbatur, quo se in moneta publica efferrent. Haec pridem sic praecclare et late exposita vide apud eruditissimum Spanhemium †).

Magistratus sacri.

Summus sacerdos, ΑΡΧΙΕΡΕΤC. Hic memoratur in numis Iliviorum, quos supra citavi, sic tamen, ut dubium sit, utrum Glaucon, an Euthyrates, qui uterque in hoc numo legitur, summi sacerdotii munere praeditus fuerit. In numis Augusti apud Vaillantium: ΑΡΧΙΕΡΕΤC ΑΣΚΛΗΠ. ΤΡΥΦΩΝ., sed apud Morellium ‡) et Haymium pro ΑΣΚΛΗΠ, legitur ΑΣΚΛΑΣ. In ejusdem Augusti numo apud Vaillantium legitur etiam: ΑΡΧΙΕΡΕΤC. ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ, sed hic numus a Morellio Caligulae tribuitur †). Item ΑΡΧ. ΚΟΤΣΙΝΙΟΣ. et ΑΡΧ. ΗΡΑΣΑΙΟΣ, Augusti. (Vaill.) In numo Culinii additur Δ, quo se quantum hoc munere functum profitetur.

Sacerdos, ΙΕΡΕΤC. In numo Domi-

e) L. I. Digg. tit. XVI. de offic. procons. p. 435.

b) Imp. T. I. p. 690.

†) T. I. p. 608. et 615.

‡) Imp. T. I.

tiani: ΙΕΡΕΤΣ. ΑΤΡ. ΜΟΤΣΟΝΙΟΣ.
ΑΣΓΑΟΤ. ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΕΦΕΣΙΩΝ.
(Vaill.)

Templum Dianae, quod fuit Ephefi, habuisse jus asyli, idque varie fuisse immutatum, refert Strabo ¹⁾, et Tacitus ²⁾. Vnde etiam in numo Otaciliae apud Vaillantium: ΑΡΤΕΜΙC. ΕΦΕCΙΑ. ΑCΤΛΟC.

* * *

Magistratus profani.

Scriba, ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΣ. In numo Augusti apud Vaillantium: ΓΡΑΜΜΑΤΕΟΤΣ. (melius ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ.) ΑΡΙCΤΩΝΟC. ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΤ., melius iterum ΑΡΙCΤΙΩΝΟC, nam idem mox alium memorat cum epigraphe: ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΣ. ΑΡΙCΤΙΩΝ. ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΤ. In alio ejusdem Augusti: ΕΠΙ. ΓΡ. ΑΝΤΑΝΔΡΟΤ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. in numo Trajani: ΚΟΤΣΙΝΙΟC. ΓΡΑ. ΤΟ. Δ. ³⁾. Idem munus postremum comparet in numis Ant. Pii: ΕΠΙ. ΠΑΙΤΟΤ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩC. (Vaill. Arigoni.) Hujus apud Ephesios magistratus mentio fit in Actis Apost. cap. XIX. 35.

Practor, ΣΤΡΑΤΗΓΟC. in unico numo M. Aurelii: ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΙΟΤΑΙΑΝΟΤ. Nam numum Domitiani: ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΟΥΕΩΝΟC. ΕΦΕ. CΜΤΡ. ΟΜΟΝΟΙΑ. verius credam percussum Smyrnae. In numo Elagabali apud Vaillantium est: ΕΠΙ. CΤΡ. Μ. ΑΤΡ. ΓΑΡΟΤ. et concordia cum Laodicea Phrygiae, sed incertum est, in utra urbe sit signatus.

* * *

Proconsul:

ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙCΑΡ. *Caput Neronis.* Ξ ΑΙΧΜΟΚΛΗ. ΑΟΤΙΟΔΑ. ΑΝΘΠΑΤΩ. ΕΦ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Templum Dianae.* (Morelli in Nerone.)

ΝΕΡΩΝ. ΠΟΠΠΑΙΑ. *Viriusque caput.* Ξ ΑΟΤΙΟΔΑ. ΑΝΘΠΑΤΩ. ΑΙΧΜΟ - - ΕΦΕ. *Cervus.* (Haym. T. II. p. 242.)

ΜΕCΣΑΛΙΝΑ. *Caput Messalinae Neronis.* Ξ ΑΟΤΙΟΔΑ. ΜΗ - - ΑΙΧΜΟΚΛΗ. ΕΦΕ. *Mulier turrita stans d. figillum Dianae Ephefiae, f. hastam.* (Ibid. p. 244.)

Fuisse *Aviolam* cognomen gentis Aciliae, liquet ex Valerio Maximo, qui narrat ⁴⁾, Acilium Aviolam, quod mortuus credebatur, rogo impositum revixisse, at superantibus flammis servari non potuisse, quod factum etiam refert Plinius ⁵⁾. Acilius Aviola legatus Gallicae sub Tiberio ad annum V. C. 774. memoratur Tacito ⁶⁾. Aviola proconsul in his numis proditus videtur esse is, qui V. C. 807. consul fuit. Etiam in numis Smyrnae et Pergami sub Caligula signatis proditur Aviola.

ΕΠΙ. ΚΑΙCΕΝΝΙΟΤ. ΠΑΙΤΟΤ. ΑΝΘΤ in numis Domitiani. (Vaill.)

ΑΝΘΤ. Μ. ΤΙΒ. (sic) ΠΑΝCΑ. in numo Domitiae. (Mus. Farnes. T. IX. tab. 9.)

Epocha.

Hanc nonnulli ex M. Aurelii numo collegerunt, quem edidit Patinus ⁷⁾, in quo scriptum praetenditur: ΕΦΕCΙΩΝ. ΠΝ.

¹⁾ L. XIV. p. m. 930.

²⁾ Ann. III. 60. 61.

³⁾ Sestini Lettere. T. IV. p. 113.

⁴⁾ L. I. c. 8. §. 12.

⁵⁾ L. VII. c. 53.

⁶⁾ Ann. III. 41.

⁷⁾ Num. Imp. p. 194.

At jam vidit Panelius, perperam sic lectum pro ΕΦΕCΙΩΝ. B. NE. 9). Tamen in Cistophoris Ephesiis notae arithmeticae occurrunt, quae aliud quam epochae annos notare vix possunt, sed cujus principium incertum, de quo vide, quae observabo in commentatione de numis Cistophoris.

Neocoratus.

Ejus primum meminit numus Neronis, quem supra sub *proconsule* citavimus. ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. incipit in numis Hadriani et Aelii, et sic continuatur usque ad Caracallam. In hujus numis legitur ΔΙC. et TPIC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Sub Elagabalo epigraphe arrogantior: ΕΦΕCΙΩΝ. ΜΟΝΩΝ. ΑΠΑCΩΝ. ΤΕΤΡΑΚΙ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. (Vaill. Arigoni.) Quid notet vocabulum ΑΠΑCΩΝ, vide infra in *primatu*. In aliis, Elagabali quoque, ΕΦΕCΙΩΝ. ΤΕΤΡΑΚΙC. vel Δ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Hic numerus adhuc observatur in numis Alexandri. At sub Maximino redit numerus Γ. In numis Valeriani et Gallieni jam Γ. jam Δ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

Alius exstat numus insignis:

Capita laureata Caracallae et Getae, infra quae ΝΕΟΙ. ΗΛΙΟΙ. Χ ΕΦΕCΙΩΝ. TPIC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΚΑΙ. ΘΗC. ΑΡΤΕΜΙΔΟC. *Diana Ephesia inter Dioscuros equites imminente singulis astro.* AE. m. m.

Numum proposuit Morellius addito iconismo 1), et Vaillantius 2). In utriusque indicio est aliquid, quod reprehendatur. Morellius in antica legit: ΝΕΟΙΗ-

ΔΙΟΙ, ejusque adeo adornavit explanationem inconcinnam sane. Melius Vaillantius: ΝΕΟΙ. ΗΛΙΟΙ. *Novi soles*, nempe Caracalla et Geta exorientes. Vaillantius in lectione averlae non sibi constat; nam loco, quem citavi, legit ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., at infra pag. 218. TPIC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. quae posterior lectio vera videtur Morellii quoque calculo approbata. Exhibet praeterea insignis hic numus Ephesios Dianae suae neocoros, quod jam ex sacris quoque literis constabat. Nam legimus in actis Apostolorum 3): Τis γαρ εστι ανθρωπος, ος ε γνωσκει την Επιστων πολιν νεωκορον εσαν της μεγαλης θιας Αρτεμιδος και τα Διοπετες; quis enim est homo, qui ignoret Ephesiorum urbem neocoram magnae deae Dianae et signi de coelo delapsi? Eorum in hanc deam observantia pervetusta. Nam teste Herodoto 4) a Croeso obfessi urbem Dianae dedicaverunt fune ex ejus aede ad murum adligato. Praeunte hoc numo passim inculcat Vaillantius cum in numis Graecis 5), tum in sua de Neocoris dissertatione 6), Ephesios, quotiescunque numis suis inscribunt ΤΕΤΡΑΚΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., semper intelligere tres neocoratus Augustorum addito quarto Dianae suae. Negat istud Cuperus 7). Sin istud, inquit, non video, quomodo sese Ephesii in aliis numis dicere potuerint ΜΟΝΟΤC. ΑΠΑCΩΝ. ΤΕΤΡΑΚΙC. ΝΕΩΚΟΡΟΤC. Nam haec loquendi ratio excellentiam prae aliis urbibus designat; at sic Smyrnaei

q) De Cistoph. p. 57.

v. 35. u) L. I. c. 26. p. 491.

r) Spec. tab. II.

x) Pag. 218.

s) Num. Graec. p. 100.

y) B. L. T. II. p. 507.

t) Cap XIX.

z) Lettr. de Crit.

quoque, Sardiani, et Pergameni se potuissent profiteri *τετρακίς νεωκορής*, si tribus suis neocoratis adjecissent quartum domestici sui numinis. Quod quidem Cuperi argumentum non parum videtur validum.

Primatus.

Hic primum proditur in numo M. Agrippae et Iuliae: ΕΦΕΣΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑΣΙΑΣ, quem initio ex Sestinio citavimus, sed propter hanc ipsam etiam primatus mentionem suspectum, quem ante M. Aurelium fuisse monetæ Ephesiae insertum, hactenus non constat, in quo legitur: ΕΦΕΣΙΩΝ. ΔΙΟ. ΝΕΩΚΟ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. In numis Maximini et successorum saepe scribitur: ΕΦΕCΙΩΝ. Α. ΑCΙΑC. (Vaill.) in quibus το Α pro ΠΡΩΤΩΝ. ponitur. Vanitatis indicium est in numo Macrini epigraphe: ΕΦΕCΙΩΝ. ΜΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. (Vaill.) at multo arrogantior in numo eximio Elagabali apud Pellerinium ¹⁾: ΕΦΕCΙΩΝ. Δ. ΝΕΩΚΟΡ. Η. ΠΡΩΤΗ. ΠΑCΩΝ. ΚΑΙ. ΜΕΓΙCΤΗ. *Quatuor templa cum suo quodque idolo.* Apparet ex hac epigraphe, sub gignendi casu, quo plerumque populorum nomina exprimuntur, intelligendum esse *πολεις*; praeterea ut in hoc numo sub ΠΑCΩΝ intelligitur *πολεων*, ita etiam in numo, quem supra sub *Neocoratu* prodidi, sub ΑΠΑCΩΝ intelligi quoque debere *πολεων*. Iosepho Ephesus adhuc ante Augustorum tempora dicitur *πρωτεύουσα της Ασιας*.

Magnitudo:

Maximam se vocat Ephesus in numo Elagabali mox citato: ΜΕΓΙC.

Commune:

I. Inter se ipsos. ΚΟΙΝΟΝ. ΕΦΕCΙΩΝ. *Diana venatrix*, Hadriani. (Vaill.)

II. omnium Ionum: ΕΦΕCΙΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΟΝ. *Templum.*, Otaciliae. (Vaill.) De hoc actum in prolegomenis ad numos Ioniae.

III. totius Asiae: ΕΦΕCΙΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΑCΙΑC. *Diana Ephesia inter Victoriam et mulierem turritam*, Ant. Pii. (Vaill.)

IV. cum Alexandria Aegypti, cum qua junxisse quoque concordiam mox videbimus: ΚΟΙΝΟΝ. ΕΦΕCΙΩΝ. ΚΑΙ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. *Mensa cum urna*, Caracallae. (Vaill.)

Ludi:

ΕΦΕCΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΟΛΤΜΠΙΑ. ΟΙΚΟΤΜΕΝΙΚΑ. Elagabali. (Vaill.)

ΕΦΕCΙΑ. *inscriptum urnae*, Gallieni. (Vaill.)

De ludis his Ephesiis agemus in commentatione de ludis.

Affylum:

De hoc vide, quae diximus altius in *Sacerdos*.

Nomen ab imperatore:

ΠΕΙΩΝ. ΕΦΕCΙΩΝ. in numo Ant. Pii, a quo adoptasse nomen videtur. Vide dicta sub *Numina*.

Concordia:

Hanc initam cum plerisque illustrioribus provinciæ Asiae urbibus, quas re-

¹⁾ Suppl. II. p. 72.
Vol. II.

cenſere inutile, teſtantur numi. Extra Aſiam concórdiam junxit cum Perintho Thraciae teſte numo Gordiani, (Vaill.) et Alexandria Aegypti, teſte numo Ant. Pii, in quo *Serapis et Iſis ſtantes juxta Dianam Epheſiam*. (Vaill.)

Mentio ſitus:

A fluviis. I. *Cayſtro*, qui Epheſum adluebat. Ejus mentionem jam vidimus in autonómo. Recurrit etiam in numis Commodi et Valeriani typo viri decumbentis more ſolito, quin et conjungitur cum alio fluvio II. *Cenchrio* in numis Ant. Pii, et Severi: KATCTPOC. KENXPIOC. *Diana Epheſia inter duos fluvijs humi jacentes*. (Vaill. Morelli Specim. tab. X.) Cenchrius prope Epheſum fluens per religionem ſacer fuit. Pervafit lucum Ortygiam, ubi Latona geminos enixa ferebatur ^{b)}. Eo ſe a partu Latonam abluiſſe narrat Strabo ^{c)}. III. *Marnas*: ΕΦΕCΙΩΝ. MAPNAC. *Fluvius decumbens*, Domitiani, (Vaill. Theup. Wiſe p. 208.) Antonini Pii. (Muſ. Albani.) Marnas a nemine veterum, quod conſtet, memoratur, quin et Vaillantius, qui tamen numum ipſe vulgavit, eo loco, quo de fluminibus in numis ex propoſito agit, ejus mentionem negligit. Harduinus Iovem *Marnam* a Gazenſibus cultum indicari putat. At verius nomine MAPNAC intelligendum fontem urbi vicinum, ignobilem quidem, ſed Epheſiis ſacrum, comprobatur typus numi ex muſeo Albano citati, qui exhibet fluvium barbatum humi ſedentem, qui haud dubius Cay-

ſter eſt, at in area figura puellaris ſedens, et d. urnam tenens, ex qua aqua profluat, adſcripto MAPNAC, non dubio adeo fontis nomine, quod fontes plerumque puellari forma fuerunt propoſiti, quippe quibus Najades praefuere. Sic et alium certum fontem habere Epheſii, qui *Hypelaeus* dicebatur, obſcurum eum quidem, ſed tamen oppidanis ſacrum ex cauſa, quam prodidit Athenaeus ^{d)}. Vide de ſimilibus ignotis fontibus mox plura in numis Phocaeae.

AR. dubii, ut dictum initio imperatoriorum, AE. C.

ERYTHRAE.

In peninſula e regione Chii.

Autonomi:

Caput Herculis imberbe leonis exuviiſ tectum ΧΕΡΤ. addito magiſtratu: ΑΠΕΑΛΑΣ. vel ΔΙΟΠΕΙΘΗΣ, etc. *Clava, arcus pharetræ junctus, noctua*. AR. III. (Muſ. Caef. Pellerin.)

Harduinus cum noctuam partis averſae perdicem crederet, legeretque in Plinio, perdicem non transvolare Boeotiae ſines in Atticam, hos numos Erythris Boeotiae tribuit, cumque praeterea certum ſibi videretur, caput anticae eſſe Alexandri M., ſuſpicatus eſt, ab hoc rege exciſis Thebis officinam monetariam Thebis fuiſſe Erythras tranſlatam. Spanhemius et Liebeus eos Eryci Siciliae tribuerunt, quod dictam avim colymbam credidere, et conſtaret ex Athe-

^{b)} Tacit. Ann. L. III. c. 61.

^{c)} L. XIV. p. m. 948.

^{d)} L. VIII. p. 361.

naeo et Aeliano, fesso quodam tempore non comparere columbas circa templum Veneris Erycinae, etsi alias ibi frequentes. At enim eam avim neque perdicem esse, neque columbam, satis typi ipsi arguunt, in quibus, ut jam observavit Pellerinius, et inspecti similes musei Caesarei numi arguunt, indubitata compareret noctua, et sic corrumpunt omnia, quae eundem de perdice et columba acutius quam verius a viris eruditis sunt tradita. Verum Erythras Ioniae invitat Herculis in hac urbe praecipuus cultus, cuius simulacrum e Phoenice advectum princeps ejus urbis fuit numen, ut narrat Paulanias *), quod et comprobant numi concordiae, quos mox citabimus, et imperatorii, qui certe sunt Erythrarum Ioniae, et in quibus fere constans typus est Hercules.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. X EPT. addito magistratu ΜΗΤΡΟΔΩΡ. vel: ΣΙΜΟΣ. ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΤ. etc. Clava, arcus pharetrae junctus. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput simile. X EPT. ΓΝΩΤΟΣ. ΕΚΑΤΟΝΤΜΟΤ, vel: ΠΟΛΤΚΡΙΤΟΣ. ΠΟΛΤΚΡΙΤΟΤ. sine typo. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput simile, sed barbatus. X ΕΠΙ. ΚΟΡΘΕΩΣΙΩΝΟΣ. EPT. Apis. AE. III. (Pellerin.)

Descriptos hic aeneos ad easdem Erythras pertinere, facile arguunt numi praecedentes argentei. Magistratibus plerumque additur patris nomen, in simili

musei Musellii etiam avi: ΠΟΞΕΙΔΩΝΙΟΣ. ΗΡΑΚΛΕΟΤ. ΤΟΤ. ΕΠΙΚΟΤ. ΡΟΤ.

* * *

ΕΡΤΘΡΑ. vel ΕΡΤΘΡΑΙ. Caput muliebre turratum. X ΕΡΤΘΡΑΙΩΝ. variis typis. AE. (Arigoni, Theup.)

Analogia a numis aliarum Ioniae et Aeolidis urbium petita suadet, capite anticae exhiberi Amazonem, a qua crediderint Erythraei suam conditam urbem.

* * *

ΕΡΤΘΡΑΙΩΝ. Protome muliebris velata d. spicas, s. cornucopiae. X ΕΠΙ. CT. ΑΙΔ. ΠΑ. ΔΙΟΓΕΝΙΑΝΟΤ. ΤΟ. Β. Hercules flans d. clavam alte attollit, s. porrecta leonis exuvias. AE. I. (Pellerin.)

Videtur Pellerinio caput anticae esse Tranquillinae, Cereris specie propositae. Verum monebimus in numis autonomis Smyrnae (nam in his quoque simillimae habentur protomae) signum istud ad unam Cererem referendum, nullo ad Augustam quampiam respectu. Eundem numum memorat etiam museum Theupoli, sed epigraphe sus deque versa.

* * *

ΔΗΜΟC. ΧΙΩΝ. Caput muliebre. X ΟΜΟΝΟΙΑ. ΧΙΩΝ. ΕΡΤΘΡΑΙΩΝ. Typus Herculis, ut in praecedente. AE. II. (Hunter in Chio.)

Ex hoc numo corrigendus alter similis argumenti, qui est apud Theupoli pag. 1202. ΕΡΤΘΡΑΙΩΝ. Sphinx pede

e) L. VII. c. 5.

dextero vasi imposito. X OMONOI. A-
XEQN. EPTΘPAION. typo *Herculis*,
ut in prioribus, qua ex lectione auctor
perperam concordiam Achaeorum et Ery-
thraeorum conficit, cum tamen epigra-
phe averſae legenda ſit, ut in citato
Hunteriano.

AR. et AE. vix R.

Imperatorii ab Auguſto uſque ad Va-
lerianum.

Auguſti numum exhibet unus Pelleri-
nius, in cujus averſa: EPT. EKATΩ-
NTMOΣ. AIZXPIONOΣ. ſine typo,
cujus ſimiles vidimus autonomos.

Ab Auguſto uſque ad Trajanum am-
plus hiatus. Deinceps epigraphe EPT-
ΘPAION. Typus fere conſtans, *Hercu-
cules d. clavam jactans, ſ. leonis exu-
vias praetendens.*

Magiſtratus praetor.

Concordiam cum Chio vidimus in au-
tonomis.

AE. RR.

HERACLEA.

Maritima prope Miletum ad Latnum
montem, a quo etiam cognomen abſtu-
lit. Numi varii huic urbi tribuuntur, et
forte huc pertinent, quos infra in He-
raclea Cariae recenſebo.

LEBEDVS.

In Iſthmo peninſulae, urbs inclyta, ſed
everſa fuit a Lyſimacho incolis Ephe-
ſum traductis, quo ex caſu vix amplius
ſurrexit, ſic ut Horatii aevo *Gabiis de-*

ſertior fuerit ¹⁾, cui utique ejus numo-
rum raritas tribuenda. Memorantur ta-
men

Autonomi bini illuſtres, iique IV. drach-
marum.

Caput Palladis. X AEBEΔION. H-
NQN. *Noctua ſtans intra duplex cornu-
copiae, oram ambit corona.* AR. I. (Pem-
brock, Pellerin.)

AR. RRRR.

Imperatorii item perpauci. Bini Cara-
callae: AEBEΔION. typo *Palladis*, in
altero *noctuae*. (Vaill.) Addidi alium ex
Mediceo, typo *Fortunae* ²⁾. In alio Ge-
tae *Bacchus ſtans*. (Vaill.) Bacchi hono-
ri habitos Lebedi conventus teſtatur
Strabo.

AE. RRR.

MAGNESIA.

Dicta ad Maeandrum, eſt amnis Le-
thaeus eſſet propior, ut aſſerit Strabo.
Plinio a Theſſalica Magnesia orta dici-
tur, et fuit una ex tribus urbibus, quas
Artaxerxes Themistocli dono dedit.
Apud Athenaeum Delphorum colonia di-
citur ³⁾, ſed ut Strabo ait, Delphorum
Theſſaliae ⁴⁾, quamquam idem paullo
ſupra hanc Magnesium dixerit urbem Ae-
olicam, ac rurſum alibi ⁵⁾ coloniam Ma-
gnetum Theſſalicorum et Cretenſium. Ni-
mirum Aeoles quoque Theſſaliam inco-
luerunt. Etiam ſcholiaſta Apollonii eam
Cretenſium coloniam facit ⁶⁾.

Autonomi certi, neque infrequentes
exiſtant; at cautione opus, cum tres fue-

i) L. I. epiſt. XI. g) Num. vet. p. 204.

h) L. IV. p. m. 173.

i) L. XIV. p.

10. 938.

k) L. XIV. p. 943.

l) Ad L. I. v. 584.

riūt Magnesiaē, Thessaliae una, altera haec nostra, tertiā Lydiae, numismatīcae omnes, ne temere permulentur numi, qui singulis debentur. Magnesia Lydiae difficultatem non parit, cum haec mentionem Sipyli montis, cui imposita fuit, vix omittat. Difficilius discrimen inter Magnesiā nostrā, et alterā Thessaliae, cuius cum prior illa filia fuerit, poterat utraque iisdem typis uti. Sequens catalogus dabit numos, qui ex certis causis, quas proferemus, ad Magnesiā praesentem certe pertinent.

Caput Dianae. Ξ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΡΑΣΙΠΠΟΣ ΑΡΙΣΤΕΟΤ. in alio: ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΟΤ. Apollo nudus d. ramum, f. tripodī innixus Maeandri flexibus insistit; omnia intra lauream. AR. I. (Goltz. Hunter.)

Eques armatus citato cursu. Ξ ΜΑΓΝ. ΔΙΟΠΕΙΘΗΣ. Bos cornupeta, omnia intra coronam ex Maeandri flexibus compositam. AR. III. (Beger Thes. Br. T. I. p. 499.)

Eques similis. Ξ ΜΑΓΝ. ΜΑΙΑΝΔΡ. Bos cornupeta. AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. Ξ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΑΕΤΚΟΦΡ. . . . Eques armatus citato cursu. AE. II. (Mus. Caes.)

ΑΤΛΑΙΤΗΣ. Apollo stolatus stans f. Cyram. Ξ ΑΔΤΡΟΦΤΝΗ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. Diana πολυμασος stans cum adminiculis, volitante circa caput utrinque Victoria. AE. II. (Hunter.)

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. Caput Solis radiatum. Ξ ΕΤΚΛΗ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ. Iuno Pronuba stans. AE. III. (Pellerin)

Caput Palladis. Ξ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΤ-

ΚΛΗ. ΚΡΑΤΙΝΟ. Eques armatus citato cursu. AE. II. (Pellerin.)

Certa singuli hi numi habent criteria, quae nostrae eos Magnesiaē vindicant. In numis I. et II. expressos habes flexus linearum inter se recurrentium, quibus, tanquam signo pro re, Maeander indicatur, nota ejus fluminis natura tortuosis ambagibus per terras oberrantis, de quo vide, quae notabimus in commentatione de fluminibus in numis. Similes flexus sistunt etiam numi Apolloniae Cariae, et Apameae Phrygiae, quae utraque Maeandro adfluit. Nostram vero Magnesiā prope Maeandrum stetisse, et ab hoc cognomen traxisse, jam diximus supra, et dicemus mox iterum. Horum natura flexuum cum ignota esset Goltzio et Begero, suos, quos citavi, numos tribuerunt Magnesiaē Thessaliae. Quod in his numis Maeandri imaginem peragitur, numus III. inscripto ipso Maeandri nomine praestat. Numus IV. inscriptam Dianam Leucophrynen offert hoc cognomine in hac Magnesia praecipuo cultu evectam, ut dicetur in imperatoriis. Numus V. veram hujus Dianae imaginem sistit, qualis saepe etiam in imperatorum numis occurrit. In numo VI. est Iuno Pronuba a vicina Samo facile huc vocata. Praeterea in hoc, ut et in numo VII. notatur magillatus addita patris mentione, cujus exemplum jam vidimus in numo I., et frequenter in numis urbium Ioniae occurrit. Haec explicatius proponere placuit, ut in disponendis triplicis Magnesiaē numis minus laboremus. Qui enim similes, quales descripsi-
mus, offerunt typos, vel modos, tuto huic, in qua sumus, Magnesiaē munerabimur.

Ad nonnullos aliqua singillatim sunt observanda. Numi I. loco descripti sunt insignia tetradrachma, et valde rari, si modo genuini, nam arte moderna refutatos multos vidi argenteos aeneosque. Eorum vero argumentum erudite explicavit Liebeus ^{m)}. Numus III. mentionem Maeandri addit, et sic passim haec urbs ab altera Magnesia ad Sipylum distinguitur. Sic in foedere inter hos Magnetas et Smyrnaeos: ἐν Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς τῷ Μαεανδρῷ ⁿ⁾. Numus V. utraque sui parte aliquid offert, quod negotium facessit. Vocabulum ΑΤΛΑΙΤΗΣ esse nomen magistratus, etsi insolens, dubium non videtur. Apollinis cognomen esse nequit; nam etsi quis opinari vellet, scriptum esse ΑΤΛΑΙΤΗΣ pro ΑΤΛΗΤΗΣ, quoniam vocabulum istud *tibicinem* notat, Latonae filio competere nequit, qui tibicen nunquam, citharoedus semper fuit, et citharoedus in hoc ipso nummo proponitur. Forte *Aulaetes* magistratus propter nominis cum *Aulete* ad finitatem deum aliquem musicum sibi in typum legit, eumque Apollinem Colophonium. Partis averfae ΑΔΤΡΟΦΤΝΗ mystrium ingens, dignumque hierophanta, nisi quod suspicor, pro eo vocabulo legendum potius ΑΕΤΚΟΦΤΝΗ, praecipue cum adscriptus typus certam sistat Dianam Leucophrynen, de qua mox in imperatoriis. Lectio cl. Sestinii, qui το ΑΔΤΡΟΦΤΝΗ in ΑΕΤΚΟΦΡΟCTNH corrigit, admittenda non est.

* * *

CEPATIIC. *Caput Serapidis.* x MA. ΓΝΗΤΩΝ. *Isis stans d. sistrum, s. situlam.* AE. II. (Hunter.)

Vtriusque partis typus admissam Aegypti superstitionem testatur, non raro in hoc tractu exemplo.

AV. Goltz. AR. RRR. AE. R.

Imperatorii exstant ab Augusto usque ad Gallienum. Ex Augusteo aevo memorandus hoc loco numus sane aenigmaticus:

ΓΑΙΟC. ΚΑΙCΑΡ. *Caput nudum Caii Agrippae F.* x ΕΠΙ. CΙΛΟΤΑΝΟΤ. Κ. ΙΟΥΤCΤΙΝΟΤ. CΙΦΑΝΙΩΝ. *in area monogr. MAΓ. Aquila stans.* (Pellerin Rec. III. p. 233.)

Pellerinio dictum monogramma causam suffecit, cur numum hunc huic Magnesia tribuendum putaret. In vocabulo CΙΦΑΝΙΩΝ. adhaeret, ac jure quidem. Nam A et N conjunctum, qui literarum nexus etiam in AN vocabuli CΙΛΟΤΑΝΟΤ observatur, vetant, quo minus legi possit CΙΦΝΙΩΝ, et haberi Siphni insulae numus, a qua typus aquilae alienus non esset. Praestat indicium non satis certis differre iudicium.

Epigraphe constans: ΜΑΓΝΗΤΩΝ, nulla situs mentione, cum tamen altera Lydiae Sipylum suum, sedulo jactet. Verum illustrior haec nostra solo urbis nomine contenta fuit.

ΑΕΤΚΟΦΤC. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Diana πολυμαγος stans cum adminiculis, utrinque Victoriae circa caput volitantes, pro pedibus columbae, ut ait Vaillantius, (Num. Graec. p. 35.) sed ut idem alibi, (ibid. p. 152.)*

^{m)} Gotb. num. p. 183.

ⁿ⁾ Marm. Oxon. II. v. 34.

aquilae, in numo Hadriani. (Vaill. Morell. Spec. tab. XVI.)

Numus hic Dianam sistit, quae *Λευκοφρυγης* nomine testibus Strabone, Pausania, aliisque in hac Magnesia insignes honores nacta est. Ejus templi magnificentiam eodem loco deprædicat Strabo, magnitudine solo per Aliam Ephesio, et illo, quod in Didymis est, inferioris ^o). Ipsa deae forma vix ab Ephesia differt, nisi quod hujus nostrae caput constanter duae Victoriae stipant. Sed quae alia ad Dianam hanc Leucophrynen, tum et generatim ad Magnesia hilloriam spectant, ex veteribus copiose et praeclare collecta reperies apud Buonarrotium ^p).

* * *

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΗC. ΑΡΤΕΜΙΔΟC. *Diana Leucophryne, ut supra, vel Apollifans, Mamæae, Gordiani.* (Vaill.)

In his numis Magnetes se Dianae suae neocoros profitentur.

* * *

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΒΔΟΜΗ. ΤΗC. ΑCΙΑC. *Bacchus nudus manibus elutis infidens cistae mysticae, cui serpens implicatur, omnia intra coronam hederaceam, in alio: Aquila expansis alis intra coronam, in numis Gordiani.* (Mus. Caes. Vaill.)

Magnesia se in hoc numo *septimam Asiae* jactat, nempe quae proconsularis fuit, atque etsi adeo hoc pacto longe abesset a

claritate illarum, quae se *πρωτας της Ασιας* dixere, tamen satis sibi videbatur nobilitata, si inter tot illustres alias Asiae urbes septimum videatur sibi locum posse vindicare, neque istud injuria, cum in sola hac Asia quingentas fuisse civitates apud Josephum memoret rex Agrippa ^q), consentiente etiam Philostrato ^r). Quo in tanto numero nequaquam exiguae laudis est, septimam se haberi, quo modo satis etiam clara habita Lesbos, quod inter majores insulas septimum ipsa locum obtinuit ^s), aut sicut vinum Trifolinum, etsi non optimum, tamen se jactavit apud Martialem: (L. XIII. ep. 114.)

Non sum de primo, fateor, Trifolina Lyaeo,

Inter vina tamen septima vitis ero.

Plura alia sunt exempla excellentiae urbium numeris definitae. Apud Suidam dixit oraculum de Aegienſibus Achaiae ^t):

Τρεις δ' Αιγίεις ἔτε τρίτοι, ἔτε τεταρτοι,

Ουτε δωδεκατοι, ἔτ' ἐν λογιῳ, ἔτ' ἐν ἀριθμῳ.

Vos vero Aegienſes neque tertii estis, neque quarti,

Neque duodecimi, neque in ullo pretio, aut numero.

Quamquam sunt, qui malignum hoc oraculum Megarenſibus datum velint. Vide Erasmi adagia ^v). Sed quaeri potest, utrum Magnesia vel septimum hunc locum sine interpellatione obtinuerit, nam verisimile plane videtur, hanc stationem

^o) L. XIV. p. m. 958. ^p) Offerv. iſt. p. 87. ^q) Bell. Iud. L. II. c. 16. §. 4. ^r) In vita Herod. Attic. ^s) Euseb. ad. Dionys. Perieg. v. 568. ^t) In *Τρεις, ὡς Μεγαρείς*. ^v) Chil. II. cent. 1. §. 79.

non auctoritate publica, sed ambitione privata assignatam. Quas sex urbes proxime secuta sit, quas alias post se reliquerit, cujusvis arbitrio libenter permitto. Lambecium ad XI. Kal. Mart. notatur: *Arbor intrat*. Non abfimilem typum videre est in numo Metaponti, quem edidi in mea Sylloge I. p. 5-

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΚΟΛΠΟΙ. *Tres Nymphae humi decumbentes, etc.* in numo Maximi Caes. A.E. m. m. (Theupoli.)

Reliqua typi descriptio valde confusa. Quare cum ob hanc causam, tum ob insolitam epigraphen novo numus hic examini meretur subijci.

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΡΓΩ. *Navis Argo cum remigantibus*, Maximi, Gordiani, Gallieni. (Vaill.)

Celebris haec cymba apud Magnesium Thessaliae fabricata fuit. Quare Harduius hos numos Thessalicae huic urbi tribuit, at verius ad nostram hanc referendos, quae illius fuit colonia, monui in numis Magnesia Thessaliae.

ΕΠΙ. Γ. ΔΗΜΟΝΕΙΚΟΤ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Vir succinctus gradiens arborem s. super humero gestat*, Gordiani. (Mus. Christin. tab. 34.)

Videtur singularis hic typus respicere sacra Magnae Matris, in quibus gestata pinus aequinoctii verni initio succisa, de quo ritu vide Julianum Aug. ¹⁾, Firmicum Maternum ²⁾, et Arnobium ³⁾. Huc spectat, quod in vetere Calendario apud

ΕΠΙ. Γ. ΑΝΤΙΟΧΟΤ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Quatuor viri succincti ferculum gestant, super quo vir sedens d. elata malleum intantat in massam, quam sinistra tenet*, Gordiani. (Ibid.)

Vulcanus sit, an Cabirus, difficile est decidere. Ceterum commemorandus hic numus visus propterea, quod non facile videas in veterum monumentis numinis simulacrum thensis vehi solitum in ferculo ab hominibus gestari.

Typi reliqui: *Ceres, vel Triptolemus draconum bigis vecti*. Apollo etiam frequens. In numo Caracallae apud Pellerinium (Suppl. II. p. 78.) *sedet, d. plectrum, s. lyrae innixus, propedibus Sphinx*. Insolens est, animal illud Apollini additutum. Quare, cum in numo Commodi spectata aversa simillimo pro pedibus sit gryphus ¹⁾, suspicor, in priore pro Sphinx gryphum reponendum. De Apolline Gryneo, et alio ΕΜΠΙΑΝΔΟΙΣ, id est: *in Pandis* a Magnetibus culto, ejusque ibi templo vide marmor Oxoniense II. vers. 61. et 85. ubi et alia ejus urbis numina juramento adhibita recensentur. *Magistratus*. In numo Antonini simpliciter: ΕΠΙ. ΔΙΟΚΟΤΡΙΔΟΤ.

¹⁾ Orat. V.

²⁾ De err. prof. rel. p. m. 457.

³⁾ L. V.

a) Le Blond pag. 37.

Scriba inde ab Aurelio usque ad Galienum constanter memoratur. Notatur etiam saepe solo Γ, ut vidimus. Dictante Vaillantio in numo Elagabali bini memorantur scribae: ΕΠΙ. ΓΡ. ΦΛΑΚΚΟΤ. ΚΑΙ. ΠΑΤΑΕΙΝΟΤ.

Neocoros, sed suae tantum Dianae fuisse Magnetes, testantur numi supra allati. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. ΤΗC. ΑΡΤΕΜΙΔΟC. Alterius generis neocoratus in ejus numis non exstat. In numo Otaciliae apud Vaillantio est: ΕΠΙ. ΓΡ. ΤΤΧΙΚΟΤ. Β. ΝΕ. nimirum: *Scriba Tychicus bis aedius*.

Metropolis. ΕΠΙ. ΔΙΟCΚΟΤΡΙΔΟΤ. ΓΡΑΤΟΤ. ΜΗΤΡ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. in numis Ant. Pii, quos edidit Spanhemius^{b)}, et museum Albani. Vtrum literae ΜΗΤΡ. in his indicent *metropolim*, jam dubitavit Spanhemius. Certe in nullo alio numo hunc honorem jactat Magnesia. Quin in numo Gordiani, ut vidimus, dicitur *septima Asiae*.

Mentio fitus a Maeandro, ut vidimus in autonomis. In numo Veri apud Buonarrotium^{c)}, stat Diana Leucophryne inter duos fluvios humi jacentes, nempe Maeandrum et Lethaeum, Magnetum, ut initio diximus, fluvios.

AE. vix R.

METROPOLIS.

Geographi veteres binas in hoc tractu Metropoles recensent, Lydiae unam, alteram Phrygiae, aperte nullam in Ionia,

quam tamen praedicant numi. Tamen satis ex iisdem auctoribus colligitur, illam, quam Lydiae adserunt, referri aequè in Ionia posse. Sic Ptolemaeus eandem, quam in Lydia statuit, dicit sitam prope Caystrum inter Prienen et Colophonem. Plinius hos Metropolis conventui Ephefi subjicit, quae fuit Ioniae. Strabo, quo loco narrat, Samum vino non excellere, addit, quanquam politae juxta insulae, et vicina continens generosum fundant, ut Chius, Lesbos, Cos, quin et praestantia vina esse Epheesium et Metropolitenum.

Autonomi:

COΛΩΝΟC. *Caput virile nudum imberbe*. ΧΚΟΙΝΟΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΙΟΝΙΑ. *Juppiter seminudus stans, ex adverso Diana Ephefia inter duos cervos*. (Spon. Miscell. p. 140. Bell. Lettr. Hist. T. III. p. 268.)

Non absimilem citat Holstenius ex Franc. Angelonio^{d)}, sed addit, fictitium videri peritioribus antiquariis vocabulum COΛΩΝΟC, vel male sic lectum pro imperatoris alicujus nomine. Addo, facile fuisse, το CΑΛΩΝΙΝΑ in COΛΩΝΟC convertere, et ipsum caput per artem mutare, cujus similem cetera numum infra sub *Communi* citabo.

Caput Palladis, Χ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Fulmen*. AE. III. (Pellerin Rec. II. p. 42.)

Hunc numum Pellerinius in numis Metropolis Phrygiae recenset. Verum cum plures fuerint Metropoles etiam extra

^{b)} T. I. p. 627.
Vol. II.

^{c)} Osserv. ist. Tab. VI.

^{d)} Not. ad Steph. p. 208.

Asiam, vix decidi potest, ad quam is sit referendus.

De certo ergo hujus Metropolis autonomo non constat.

Imperatorii illi certo huc spectant, qui non pauci numero inscribuntur: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. suntque a Trajano usque ad Gallienum.

Typi frequentiores:

Cybele capite sedens inter duos leones. Ex repetito hoc typo verisimile videtur, nomen urbi inditum a cultu της Μητρος, nempe Cybeles, quod saltem de Metropoli Phrygiae dilerte tradit Stephanus.

Mulier capite turrato stans ad aram d. Martis signum.

Imperator paludatus stans dexteram porrigit mulieri turratae.

Figura militaris, vel Mars ipse stans d. hastam, s. clypeum.

Adcuratior fui in describendis his typis, quoniam video eosdem typos passim etiam occurrere in numis inscriptis tantum ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, quos tamen antiquarii passim Metropoli Phrygiae adscribunt. Mirum autem, nisi ejusdem sunt urbis, tam proxime typos conspirare. Quare verisimilius videri possit, numeros etiam sic inscriptos, cum typos offerunt, qui in certis Metropolis Ioniae numis exstant, huic esse tribuendos. Quod in his omittatur ΕΝ. ΙΩΝΙΑ., non officit, nam et Heraclea Ponti non semper addit ΕΝ. ΠΟΝΤΩ. etc.

Magistratus in numis Ioniae mentionem addentibus non produntur, reperitur tamen praetor frequenter in numis inscriptis tantum ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ cum typis Metropoli Ioniae propriis; quare et ex his complures huc pertinere censeo.

Commune: ΚΟΙΝΟΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. Juppiter et Diana Ephesia, Saloninae. (Harduin.) AE. R.

M I L E T V S.

Maritima et Cariae contermina, urbs insignis famae, Thaletis patria, sed multo celebrior copiolis per Propontidem et Pontum ductis coloniis, quibus ex causis sese in matrem apud Chandlerum jactat primam in Ionia fundatam, et matrem multarum et magnarum urbium in Ponto et Aegypto, et undique per orbem^{e)}, profuturam etiam Seneca: Miletus LXXV. urbium populum in diversa effudit^{f)}. Ipsa colonia Atheniensium conditore Neleo^{g)}.

Autonomi:

Caput Apollinis laureatum. X MI. (in monogr.) Leo astrum respiciens, in imo: ΕΠΙΚΟΤΡΟΣ. vel ΜΝΗΣΙΘΕΟΣ. etc. AR. I. (Pellerin.) AR. II. III. (Mus. Caes.)

Caput juvenile adversum. X Sine urbis epigraphe. Leo astrum respiciens, in imo: T. ΔΑΜΑΣ. AE. II. (Pellerin.)

Apollo nudus stans d. cervulum s. arcum. X ΜΙΑΗΧΙ. Leo jacens, et astrum respiciens. AE. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Antiquarii priores non observato monogrammate MI., quod Mileti literas

e) Inscript. ant. p. 17.

f) Consol. ad Helv. c. 6.

g) Canon apud Phot. Cod. 186.

Dieg. Laert. in Thalete n. XVI.

ἀρχοντας connectit, nonnunquam inscriptum magistratum in urbis nomen vertunt. Sic in ΚΟΛΧΩΝ. Goltz. Colchos, Harduinus Golgos Cypri viderunt. Sunt etiam aenei, in quibus dictum monogramma abest, sed quos ex leone astrum respiciente certum est Miletum pertinere, idque confirmatur numo ex citatis altero cum magistratu T. ΔΑΜΑΣ., qui legitur etiam in numo Neronis inscripto: ΕΠΙ. ΤΙ. ΔΑΜΑ. ΜΙΛΗΣΙΩΝ. (Pellerin.) Typus leonis astrum respectantis astrologicus haud dubie est, ut arietis in numis Antiochiae Syriae, aliorumque Zodiaci signorum in aliarum urbium numis, de quibus vide, quae monebimus in numis ejusdem Antiochiae.

De Apolline cervulum tenente agitur mox in imperatoriis.

Caput Apollinis Ξ. ΜΙΛΗΤΟΣ. *Prora navis.* AR. III.

De numo hoc, quem verisimiliter Cius Bithyniae Mileti colonia signavit, vide numos hujus urbis.

Memorandi adhuc varii lapsus antiquiorum.

In numo aeneo musei Caesarei, qui similis est numo ex citatis secundo, scriptum inferne legitur—ΩΠΤΙΩΝ. Legit Frölichius ΟΡΙΚΙΩΝ, eumque Orico Epiri tribuit ^{b)}, cum sit certus Milesius inscripto solo magistratus nomine.

Male huc Arigonius vocavit autonomum typo pharetrae, et inscripto, ut putabat, ΜΙΛΕΣΕΙΩΝ, cum legendum sit ΑΜΑΣΕΙΑΣ, et numus sit Amasiae Ponti.

Alium inter Mileti numos vulgavit Pellerin. in cujus averfa est M. intra coronam. Hunc numum potius sic vertendum, ut sit Σ, non Μ, et verisimilius esse insulae Siphni, jam supra in numis Maleae Laconiae, et Siphni monui.

AR. R. AE. RR.

Regii.

Numos cum capite Antiochi I. et II, Syriae regum Mileti signatos vide in numis horum regum.

* * *

Imperatorii copiosi ab Augusto usque ad Gallienum. Etiam Drusillae ut deae, et Balbino a Milesiis dedicati numi. At prae omnibus insignis numus max. mod. apud Pellerinium: (Rec. III. p. 237.) ATT. Κ. Μ. ΚΑ. ΠΟΤΡΠΗΝΟC. Κ. ΑΝ. ΓΟΡ. ΔΙΑΝΟC. ΚΑΙCΑΡ. Κ. ΑΤΤ. Κ. ΚΑΙ. ΒΑΛΒΕΙΝΟC. *Caput Pupieni laureatum imberbe, medio Gordiani Pii capite nudo.*

Epigraphe in his Mileti numis: ΜΙ. ΜΙΛΗΣΙΩΝ. ΜΕΛΗCΙΩΝ.

ΔΙΑΤΜΕΤC. ΜΙΛΗCΙΩΝ. *Apollo nudus stans d. cervum, s. arcum, in numis Caligulae et Claudii.*

Idem Apollo etiam in sequentium imperatorum numis comparet, sed absque addito ΔΙΑΤΜΕΤC. In numo Balbini caput habet radiatum, et pro pedibus est arula, et in numo maximi moduli, quem mox ex Pellerinio citavi, tota haec figura una cum arula est in templo tetra- stylo, extra templum utrinque adstat vir

^{b)} Notit. elem. p. 105.

nudus pallio solum ab humeris retro volitante tectus, qui facem extimae columnae admovet. De hoc Strabo ¹⁾: post Posideum Milefiorum ἐστὶ τὸ μαντεῖον τῷ Διδυμῶς Ἀπολλωνος τὸ ἐν Βραγχιδαῖς, est oraculum Didymae Apollinis in Branchidis; addit, exustum esse a Xerxe, ei tum regi Branchidas thesauros dei tradidisse, et ne sacrilegii poenas dare cogerentur, una cum iis abiisse. Milefios subinde omnium maximum templum aedificasse, quod ob magnitudinem sine culmine mansit, ornatum omnium gentium donis. Haec Strabo. Coronidem templo imponere parabat Caligula referente Suetonio ²⁾: *Destinabat Mileti Didymeum peragere*. Quare in ejus numis Didymeum hunc Apollinem proposuere. De hoc quoque Plinius ³⁾: *Posideum promontorium et oppidum, oraculum Branchidarum appellatum, nunc Didymae Apollinis*, et in eandem sententiam Melae. Ablatum a Xerxe aeneum Apollinis simulacrum, restitutum multis post annis a Seleuco refert Pausanias ⁴⁾. Vide praeterea, quae de Branchidis a Xerxe in Sogdianam translatis, eorumque adversus Didymeum maleficio ab Alexandro adhuc in posteris graviter punito narrat Curtius ⁵⁾. Dictus vero videtur *Didymeus*, quod Apollo et Diana eodem partu editi passim a Graecis Διδυμοί, *gemi*, vocabantur, et quod teste Clemente Alexandrino a Milefiis in consuetis lustrationibus cani solebat:

Μελπετε, ὦ παῖδες, Ἑκαεργον καὶ Ἑκαεργον.

Canite, o pueri, longe jaculantem deum et deam.

Aut secundum Macrobiū ⁶⁾, quod geminam speciem sui luminis praefert ipse illuminando formandoque lunam; etenim ex uno fonte lucis gemino fidere spatia diei et noctis illustrant, unde et Romani solem sub nomine et specie Iani Didymae Apollinis appellatione venerantur. Aut verius, quod istud Mileti Didymeum sacrum fuit Iovi et Apollini. Ejus testis Stephanus: Διδυμα, ἑδτερωος, τοπος καὶ μαντεῖον Μιλητῆς, ἀφιερωμενον Διὶ καὶ Ἀπολλωνί. *Didyma, genere neutro, locus et oraculum Mileti, sacrum Iovi et Apollini*. Quare et utrumque conjungit Callimachus ⁷⁾: Δαίμονες ἐνυμνοῦντο, Ποῖβε τε καὶ Ζεῦ, Διδυμῶν γινεαρχαί. *Dii hymnis aptissimi, Phoebus et Iuppiter, Didymorum auctores*. Acute observat Pellerinius, binos viros, qui in numo suo faciem admovere videntur, signatos propterea, ut renovaretur memoria prioris templi a Xerxe incensi; quamquam et Milefios ipsos deorum templa incendisse arguat Apollonius Tyannenſis in epistola, quae est ordine LXVIII editionis Olearii. Hunc Apollinem Didymeum observarunt quoque Romani; nam licebat eum instituere haeredem, ut testatur Vlpianus ⁸⁾. Ejus cultus diu valuit, nam ab hoc Apolline adhuc Licinium Aug. responsa petivisse tradit Socrinus ⁹⁾. De Brancho Apollinis amazomenus ¹⁰⁾.

i) L. XIV. p. m. 941.

k) Cap. 21.

l) L. V. §. 31.

m) L. VIII. c. 16.

n) L. VII. c. 5.

o) Sat. L. I. c. 17.

p) Fragm. Bentl. n. 36.

q) Fragm. XXV. 6.

r) Hist. Eccl. L. I. c. 7.

sio et Didymei hujus oraculi auctore lege, quae refert Conon apud Photium ¹⁾. De ludis Didymeis mox.

Magistratus nullo primum muneris indicio, deinde

Archontes inde a M. Aurelio usque ad Gallienum observantur.

Neocoratus: ΜΙΑΗCΙΩΝ. ΝΕΩΚΟ. ΡΩΝ. in solis Balbini et ejus collegarum numis, quos citant Vaillantius et Pellerinius. In his est effigies Apollinis Didymei; quare censeo, hujus tantum neocoros esse voluisse Milesios, ut Magnetas Ioniae suae tantum Dianae Leucophrynes.

Ludi: ΔΙΑΤΜΕΙΩ. ΜΕΙΑΗCΙΩΝ. intra coronam, in numo cum capitibus Valeriani et Gallieni apud Haym. (T. II. p. 383.) Verum in simillimis aliis Arigonius legit ΔΙΑΤΜΕΙΑ., quae lectio sana et vera, et significat ludos in Didymei Apollinis honorem actos, quos nominat etiam marmor Oxoniense: ΜΕΙΑΗΤΩΝ. ΔΙΑΤΜΕΙΑ. ²⁾. Male igitur numi sui epigraphen vertit Haymius: *Didymio-Mileforum*. At multo gravius aberravit Bandurius in lectione numi similis, nimirum: ΔΙΑΤΜΑΙΩΝ. ΕΙΑΗCΙΩΝ, unde concordiam inter Didymas Ciliciae, et Ilesium Boetiae urbem efficit ³⁾.

ΜΙΑΗCΙΩΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΑ. ΠΤΘΙΑ. in numo Saloninae, *urna mensae imposita*. Vide Prolegomena ad numos Ioniae.

Concordia cum Epheso, Smyrna, Co. Vide Vaillantium.
A.E. C.

PHOCAEA.

Ad fines Aeolidis, cui etiam a nonnullis veteribus inferitur. Ejus incolae Massiliam Galliae condiderunt, ut in hujus numis dictum.

Autonomi. In his

Epigraphe: ΦΩ. ΦΩΚΑΙ. ΦΩΚΑΙΕ. ΩΝ. etiam ΦΩΚΑΕΩΝ., de quo variante ethnico vide plura apud Spanhemium ⁴⁾. Typi, quos memorabo, videntur, quo minus numi inscripti ΦΩ. possint in Phocidem Graeciae propriae advocari.

Caput Palladis. Ξ ΦΩΚΑΙΕΩΝ. *Gryphus gradiens, superne pileus Dioscurorum*. A.E. III. (Mus. Caes.)

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput senatus juvenile nudum*. Ξ ΕΠ. C. M. ΑΤΡ. ΘΕΟΔΟCΙΑΝΟΤ. ΦΩΚΑΙ. *Pallas stans d. pateram, s. hastam cum clypeo*. A.E. II. (Pellerin.)

Palladis cultus in hac urbe vetus; nam hujus templum exustum fuisse ab Harpago Medo, narrat Pausanias ⁵⁾. Gryphus obvius in Phocaeae numis typus, incertum, qua causa. Obvius est etiam in numis Smyrnae et Tei ejusdem Ioniae urbium.

* * *

Caput muliebri turratum. Ξ ΦΩ. *Duo pilei Dioscurorum*. A.E. III. (Pellerin.)

ΦΩΚΕΑ. *Caput muliebri turratum*. Ξ ΦΩΚΑΙΕΩΝ. *Navis, supra quam duo pilei Dioscurorum*. A.E. II. (Pellerin.)

Vterque hic anticae typus frequens

¹⁾ Narat. 33.

²⁾ Pag. 18. n. VII.

³⁾ T. I. p. 182.

⁴⁾ Ad Callim. in Pallad.

v. 24.

⁵⁾ L. II. c. 31.

est variantibus in parte averfa typis. Phoeam igitur Amazonem urbis suae conditorem somniabant, quod confirmat numus Maximini, in quo *Amazon turrita stans d. pateram, f. bipennem coronatur a Victoria*. Sed Pausanias Phocacenses ante Ionum adventum urbem nullam habuisse adserit, ducere vero genus a Phocide ad Parnassum, ducentibus coloniam Philogene et Damone Atheniensibus²⁾, cum quo consentit et Strabo¹⁾).

Dioscuris magnos in hac urbe fuisse impensos honores, testantur numi, credo, quod teste Herodoto^{b)} primi ex Graecis fuere Phocacenses, qui longinquas navigationes susceperent, quarum praeflites dii sunt Dioscuri. Firmat hanc sententiam numus alter, in quo eorum pilei cum ipsa navi sociantur.

ΦΩΚΕΑ. *Caput muliebre turritum.* X
ΦΩΚΑΕΩΝ. *Canis piscem depascens.*
AE. III. (Mus. Caes.)

Exstimat Harduinus, piscem hunc esse phocam, et phocae sic similem, ut ovum ovo, quod viderint historiae halieuticae periti. Si igitur vere phoca est, habemus adlusionem ad urbis nomen. Iam vero notavit et Stephanus, urbem sic dictam, quod multae phocae conditores sequerentur.

ΙΕΡΑ. CTNKAHTOC. *Caput senatus juvenile nudum.* X ΕΠ. C. ΑΦΦΙΑΝΟΤ.

ΦΩΚΑΙ. *Mulier capite turrito stans d. pateram, adstat Cybele capite turrito inter duos leones d. pateram, f. tympanum.*
AE. II. (Pellerin.)

Prior mulier haud dubie est Phocaeensium Amazon, et Cybele tutelare numen vicinae Metropolis, qua forma haec in ejus urbis numis saepe occurrit, et videtur indicare hic typus concordiam inter utramque urbem.

Caput Palladis. X ΦΩ. *Gryphus dimidiatus volans, infra: ΙΣΙΔΩΡΟΣ.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. X *Sine epigraphe. Caput gryphi inter duos pileos Dioscurorum, infra: ΠΤΘΙΣ.* AE. III. (Hunter.)

Satis apparet, alterum quoque hunc numum esse Phocaeae nostrae, etsi hujus nomen reticeatur, nullatenus vero tribuendum Pythio Thessaliae, ut visum erudito Combio catalogi Hunteriani auctori. Vide plura in Pythio Thessaliae.

Magistratum nomina in partibus aversis frequenter leguntur, quorum operariorum autonomorum aetas facile definitur. Sic: CTPA. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΤ. ΑC. ΚΑΗ. legitur etiam in numis Commodi, CTP. M. ΑΤΡ. ΕΤΤΥΧΟΤC. in numis Caracallae et Gordiani, C. M. ΑΝΤ. ΘΕΟΔΟCΙΑΝΟΤ. in numo Alexandri apud Vaillantium, sed Pellerinius in autonomo suo pro ΑΝΤ. legit ΑΤΡ., deni-

a) L. VII. c. 3.

a) L. XIV. p. m. 939.

b) L. I. c. 163.

que ΕΠ. C. ΑΦΦΙΑΝΟΤ. in numis Maximi.

sitos reperias. Quae illos causa in Phocaensium monetam vocaverit, in autonomis diximus.

Staterum Phocaensium nobiles scriptores meminere. Thucydides ^{c)}: και λαβοντες δισχιλις στατηρας Φωκαϊτας κ. τ. λ. Demosthenes loquens de coacta, et expensa in milites pecunia ait ^{d)}: και παρα των φιλων της πολεως λαβων τριακοσις στατηρας Φωκαεις κ. τ. λ. Pollux Thucydideum testimonium citat, additque, fuisse hos stateres numismatis genus sic vocatum ^{e)}. Fuisse aureos, sed pessimae notae, colligo ex Hesychii verbis: Φωκαϊς, νομα εδνης, και το κακιον χρυσιον. Tamen cum hactenus nondum hujus generis stater in conspectum venerit, verisimile videtur, veram monetam non fuisse, sed parvas massas ad pondus Phocaensium exactas et expensas, aut verius numos imaginarios, quo de genere pluribus egi alibi. (Proleg. gen. Vol. I. c. 9.) Sane hactenus hujus populi numus aureus vel argenteus visus non est. AE. C.

Imperatorii a Vespasiano usque ad Philippos.

Epigraphe ΦΩΚΑΕΩΝ. frequentius ΦΩΚΑΙΕΩΝ.

Typi illustriores:

Duo viri nudi gradientes d. hastam intendant, f. clypeum, hinc et inde astrum, Aurelii Caesaris. AE. m. m. (Mus. Caes. Haym.) et Maximini. (Mus. Albani.)

Vix alibi Dioscuros hoc cultu propo-

Fluvius humi decumbens saepe conspicitur, quem esse Hermum, cui urbs vicina fuit, dubium non videtur. In numo Lucillae musei Caesarei, et Gordiani apud Vaillantium juxta fluvium est avicula incerti explicatus. Ad idem argumentum pertinent numi sequentes:

ΕΠΙ. CTP. M. ATP. ΕΤΤΙΧΟΤC. ΦΩΚΑΕΩΝ. *Mulier humi et super aquas sedens, juxta scriptum* ΤΕΡΗ. Caracallae AE. m. m. (Vaillant. Arigoni.)

ΦΩΚΑΕΩΝ. *Mulier humi sedens a ramum, in imo*: CMAPΔ. Maximi Caes. AE. III. (Mus. Caes. et editus in mea Sylloge I. p. 38.)

Vaillantius ad numum suum observat: ΤΕΡΑ *nomen esse fontis, alicubi legimus*. Forte alicubi legit Teriam Leontinorum in Sicilia amnem, sed qui huc non pertinet. Dubium non videtur, *Teram*, et alterius numi *Smard* - - nomina esse fontium Phocaeae vicinorum, et per religionem sacrorum, qualis fuit, ut copiosos alios praeteream, sua Syracusanis Arethusa, Myrensibus Lyciae Curium fons Apollinis ab augurio clarus ^{g)}. Confirmat istud etiam typus, nempe figura humi sedens, et quidem, ut in numo priore, super aquas fluitantes, ac praecipue quod illa muliebri sit specie, - nimirum quia fontium praefides fuere Na-

c) L. IV. c. 52.
L. XXXII. §. 8.

d) Adv. Boeotum orat. II, p. 1013.

e) L. IX. §. 93.

f) Plin.

jades. Eodem modo Aphrodisienses Cariae in numis suis suum jactarunt Corymum, Midaenses Phrygiae Elaten, Blaundenses Lydiae Hippurium, alii alios, quos enumerabo in commentatione de fluviis et fontibus, in moneta vetere memoratis. Praeteriti hi sunt ab historicis et geographis, quia publice ignobiles fuerunt habitus, at privatim a vicinis urbibus celebritatem nacti. Quod si Phocaeenses in fontium nominibus variarunt, in causa haud dubie fuerit, quod plures in agro suo habuerint fontes sive sibi utiles, sive sacros. Eodem modo Syracusani non unam habuere in finibus suis Arethusam, sed et Temeniten, Archidemiam, Magaeam, Cyanen, et Milichien ^{g)}. Non vero praetereundum, quod ad praelens argumentum proxime pertinet, illud, quod narrat Eustathius ^{h)}, Amazones, inquit, multa olim in Asia tenuisse loca, comprobant et fontes aliqui Amazonibus cognomines. Si igitur quis fons hae fuit fortuna, mirum non est, ejus nomen numis fuisse insertum.

Magistratus praetor inde a Vespasiano legitur, et usque ad finem continuatur. Aliquorum nomina in autonomis dedimus.

AE. R.

PRIENE.

Maritima prope Mycalen, ubi Panionium celebratum est, ut diximus in prolegomenis ad Ioniae numos. Biantis philosophi fuit patria, sed cujus velut

extinctae vestigia tantum exflare dixit Val. Maximus ⁱ⁾.

Autonomi:

Caput Palladis. Ξ ΠΡΙΗ. ΔΙΟΝΤ. in alio: ΠΡΙΗ. ΑΡΣΑΓ. in alio: ΠΡΙΗ. ΜΕΝΕΚ. scriptum intra coronam ex Maecandri flexibus compositam. AE. III. (Pembrock P. II. tab. 25. Pellerin, Hunter.)

Palladis delubrum, et insigne simulacrum, quod apud hanc urbem fuit, multum commendat Pausanias ^{k)}. Etiam Vitruvius ejus templi meminit ^{l)}. Combustum a Xerxe, ut reliqua Ioniae omnia dempto Ephesio, restitutum fuisse ab Alexandro M., docet lapis ibi reperiendus: ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΑΝΕΘΗΚΕ. ΤΟΝ. ΝΑΟΝ. ΑΘΗΝΑΙΗΠΟΛΙΑΔΙ. sed quae postrema sic haud dubie corrigenda: ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΙ. ΠΟΛΙΑΔΙ. ^{m)}, ex quo discimus etiam, hanc Palladem Poliadis nomine a Priensi fuisse cultam.

Flexus Maecandri his numis inserti sunt, quia Priene ad ejus fluminis ostia sita fuit.

* * *

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. *Caput Herculis.* Ξ ΠΡΙΗΝΕΩΝ. *Taurus.* (Harduin.)

Hercules fuit domo Boeotus, et Priene dicta quoque fuit Cadme a Cadmo Boeotiae incola, quia Philotas, qui eam condidit, Boeotus fuit, quod jam ex Strabone docuit Harduinus. Thebanorum etiam coloniam dixit Diogenes Laertius ⁿ⁾.

^{g)} Plin. L. III. §. 14. ^{h)} Ad Dionys. v. 828. ⁱ⁾ L. VII. c. 3. ^{k)} Achaicor. cap. 5.
^{l)} Praef. ad. L. VII. ^{m)} Chandler Ionian antiquit. p. 15. ⁿ⁾ In Biante. n. 2.

* * *
Numi inscripti, ut credebatur, ΠΙΛΑ-
ΝΕΙΩΝ, qui ab Harduino et Frölichio huic urbi tribuuntur, sunt Prianſi
Cretae, ut dictum in hujus urbis numis.

AE. RR.

Numum Alexandri M. inscriptum ΠΙΛ. Valeriani sen.
BI. in hac urbe percussum vide in numis hujus regis. Literae BI. videntur indicare magistratum *Biantem*, non infrequens, ut conjicio, inter Prienenſes nomen, arceſſitum haud dubie cauſa Biantis philoſophi, qui patriam Prienen nobilitavit. Noverit iſtud inſignis Chariton, a quo appoſite admodum in fabulam ſuam illatus fuit *Βίας ὁ ῥεατηγός Πριηνέων* *). A Plutarcho proditur Bias clarus Prienenſium ad Samios legatus *).

* * *
Imperatorii bini tantum memorantur a Vaillantio, ſed quorum prior aliorum pertinet.

ΕΠΙ. ΑΡΧ. . . . ΦΙΛΟΠΑ. ΤΟ. Β. ΠΡΙΗΝΕΩΝ. *Mulier dexteram attollens, ſ. quid ignotum*, Tiberii. AE. II.

Numum hunc Vaillantius ex muſeo Gottifredi citat, qui nunc eſt in muſeo Ducis Bracciani, olim reginae Chriſtinae, ſed adeo vitiatus, ut neque urbis nomen, neque typus, ut ipſe vidi, tuto ex illo colligi poſſit. Idem numus ſerius ex pictura Bartoli reſtitutus eſt in muſeo reginae Chriſtinae *), et a Morel- lid ex eodem muſeo *). Erudite utroque loco conjicit Havercampus collato altero

Prymneſſi Phrygiae, quem edidit Haymius, legendum in hoc numo ΠΡΤΜ- ΝΗCCEΩΝ, non ΠΡΙΗΝΕΩΝ.

* * *
ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΙΟΤ. CΑΤΟΠΝΕΙΝΟΤ.

Valeriani ſen.

Magiſtratus ergo *archon* Prienen rex- it. Chariton, ut modo vidimus, praetorem urbi praefecit.

AE. RRRR.

SMYRNA.

Urbs inter praecipuas non Ioniae ſolum, ſed totius Aſiae, cujus cum copioſi, tum maxime varii exſtant numi. Conditā a Theſeo Theſſalo Admeti nepote, et ab uxoris nomine appellata, ut reſert Herodotus creditus auctor vitae Homeri, ſed Strabo a Smyrna Amazone conditam ait, ut dicetur. Triplīcem ejus originem vide apud Ariſtidem rhetorem *), cum quo confer Tacitum *).

Autonomi:

Caput muliebre turritum. x ΣΜΤΡ- ΝΑΙΩΝ. ΠΡΤΤΑΝΕΙΣ. *Mulier capite velato et tutulato ſans ſ. ſimul Victoriolam tenet, ſimul columnae innititur.* AV. didrachm. (Sequin Num. ſel. p. 32.)

Hic numus Spanhemio prolīxae diſſertationis materiam praebuit, quam inſcripſit: *de Veſta et Prytanibus Graecorum diatriba*, cujus haec eſt ſumma. Caput antīcae cenſet eſſe Amazonis, de qua pluribus agemus infra. Vocabulum ΠΡΤΤΑΝΕΙΣ, quo indicantur pryta-

o) Amator, narrat. L. IV. c. 5. et L. V. c. 6. XLVIII.

Vol. II,

r) Numi Tiberii T. XII. n. 11.

p) Quaeſt. Graec. p. m. 296.

s) Tom. I. p. 270.

q) Tab. Ann. IV. c. 56.

Yyy

nes, notus Graecorum magistratus, viro erudito persuasit, ut in signo proposito Vestam videret, quia apud Athenaeum *Ἐστία Πρυτανίδα* legerat, et passim constat, in Graecorum prytaneis ignem Vestae arsisse, et per eum jurari solitum. Perperam sensisse philologos plerosque, qui decepti ab Ovidio variis locis adserente in Fastis, Vestam non esse, nisi ignem, nullumque ejus simulacrum, non existisse unquam ejus signa autumabant, cum ejus simulacri meminerit Pausanias in Atticis, alitque, quorum copiosa testimonia elicit, ac praeterea ejus signum obvius sit in numis Romanis typus. Quod ad figurae attributa attinet, velum ex iisdem Romanorum numis tuetur, tutulum vel calathum, quod hic proprius fuerit Cereri, huic autem cum Vesta multum conveniat, Victoriā, quia Vesta in nonnullorum sententia eadem cum Venere, quam dictam fuisse Victricem, nemini non notum, columnam, quia Vesta eadem est cum terra, et a *stando* Graecis perinde ac Romanis dicta, unde Ovidius^{u)}: *Stat vi terra sua, vi stando Vesta vocatur*. Denique gravissimum ei argumentum sufficit numus maximi moduli Faustinae senioris ex muliere reginae Christianae: VESTA. *Mulier stans ante aram d. pateram, s. Palladium, supra aram columna cum Victoria*. Haec Spanhemius, sed, ut verum fatear, multum video in universa hac dissertatione tribui conjecturis, et multa desunt, quae plane persuadeant, esse omnino Vestae imaginem. Eadem occurrit in aeneis

quoque, quos mox commemorabo, solo fere discrimine, quod pro ΠΥΤΤΑΝΕΙΣ varia magistratuum nomina in iis leguntur, quorum occasione aliam proponam ejus typi explicandi viam. Ceterum argumentum e Faustinae numo petitum minus firmum est propterea, quod numum hunc nusquam alibi citari video, et constat, saepius Spanhemium in describendis, approbandisque numis lapsum.

Aureum adhuc unum Pellerinius, eumque anepigraphum, ob typum leopardi, qui in certis Smyrnaeorum argenteis simillimus exstat, huc verisimiliter vocandum censet.

* * *

Caput muliebre turritum. X ΕΜΤΡ. ΝΑΙΩΝ. *Leo gradiens, in aliis: Leopardus gradiens, inferne ΜΗΤΡΟΒΙΟΣ. vel ΗΡΑΚΛΙΔΗΣ, etc. omnia intra coronam quernam.* AE. I. (Pellerin, Mus. van Damme.)

Caput muliebre turritum. X ΕΜΤΡ. ΝΑΙΩΝ. *subjecto monogrammate intra coronam quernam, nullo alio typo.* AR. I. (Mus. Caes.)

Vt perari sunt illustres hi tam a metallo, quam pondere numi, praecipue, quos priore loco descripsi, ita ad eruditae observationes nihil conferunt; neque idonea hactenus ratio insculpti sive leonis, sive leopardi reperta est. Subjectum in numis loci II. monogramma saepe in certis hujus urbis numis compareret. Ejus formam Pellerinius exhibet in Supplemen-

u) Fast. VI.

to II. tab. X. n. 64., monuitque, (pag. 158.) eo contineri literas ἀρχαῖστας vocabuli *Smyrna*. At enim spectata hujus monogrammatidis forma hae literae non nisi violente eliciuntur, et multo illud proclivius putem in ΠΡΤΤ. quam ΣΜΤΡ. posse resolvi, ac tum indicarentur *Prytanes*, quos jam explicato supra numo aureo inscriptos vidimus. Istud certum, hoc monogramma, quemounque exigit explicatum, fuisse *Smyrnaeis* proprium, atque hac de causa tetradrachmum *Alexandri M.*, quia illo notatum est, *Smyrnae* signatum coniecimus. Vide numos hujus regis.

Caput muliebre turratum. X ΞΜΤΡ. ΝΑΙΩΝ. *Mulier cum calathio in capite stans f. Victoriolam super columella tenet; additur magistratus, ut: ΙΚΕΣΙΟΞ* etc. AE. III.

Caput muliebre turratum intra lauream, vel quernam. X ΞΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Eadem mulier stans, nisi quod d. praeterea scaptrum tenet, et pro ejus pedibus avicula est, additur magistratus ΞΕΤΕΙΣ vel ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ.* etc. AE. III.

Caput juvenile laureatum. X ΞΜΤΡ. ΝΑΙΩΝ. *Vir palliatus sedens cum transverso scipione dextera mento admota, f. volumen, in area nonnunquam astrum, additur nomen unum, vel duo, ut: ΙΚΕ, ΣΙΟΞ. vel ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ. ΤΡΙΚΚΑΣ. vel ΙΑΣΩΝ. ΙΑΣΟΝΟΣ.* etc. AE. III. Similem, sed AR. fere II. edidit *Pellegrinus*, qui propterea rarissimus est.

Caput juvenile laureatum. X ΞΜΤΡ. ΝΑΙΩΝ. *Manus loris obligata, juxta palmae ramus, additur nomen, ut: ΙΑΤΡΟΔΩΡΟΣ.* AE. III.

Omnes hi numi per fabricam, literarum formam, inscriptorum magistratuum modum unam aetatem loquuntur, atque ut apparet, eam, quae Augustorum aetatem praecessit. Omnes hos collegit et in lucem protulit *Richardus Meadius* magni in *Britannia* nominis medicus in erudita dissertatione *de numis quibusdam a Smyrnaeis in medicorum honorem percussis*. Auctor in eo totus est, ut comprobet, hos numos omnino in medicorum honorem *Smyrnae* fuisse signatos, neque adeo medicos, quod illustres nostri aevi auctores censuere, olim in fervorum numero habitos, quam injuriam olim *Sponius* quoque, et ipse medicus, amare conquestus est^{*)}. Facem Meadio praetulit *Strabo*, qui refert^{*)}, prope *Laodiceam* *Phrygiae* *Icholam* magnam medicorum *Herophileorum* sua aetate exstitisse sub *Zeuxide*, ac subinde *Alexandro Philaetha*, sicut, addit, patrum nostrorum aetate *Smyrnae* *schola Eralistratea* fuit sub *Hicesio*, nunc vero nihil simile evenire. Revera *Hicesius* in numis a me supra numeris I. et III. descriptis memoratur.

Suam ergo sententiam ut tueatur, omnes eos, qui numis his inscripti sunt, medicos facit, ut revera his nominibus olim fuisse claros medicos, plerosque ex veteribus eruit. In eo deinde elaborat, ut typos omnes pharmaceuticae

*) *Misc.* p. 144. y) *L.* XII.

ubjiciat. Ergo caput juvenile numi III. et IV. deae Hygiae facit, idque confirmat ex numis gentis Aciliae, in quibus deae SALVTIS caput laureatum est. In horum postica videt Aesculapium sedentem, qui s. gladiolum chirurgicum tenet, et dexteram versus labia admovet, quo significet arcana scientiae medicae, et juratum ab ejus candidatis silentium. In averfa numorum I. et II. simulacrum Iſidis videt, quae cum magna Matre et Aesculapio eandem potentiam Smyrnae fortita est. Avim adſtitutam anferem putat Iſidi, ut conſtat, ſacrum. In averſa numi IV. ſacra Iſiaca proponi credit ab antiſtitibus in pompa Iſidis geſtari ſolita, nempe palmae ramum, et ex cavo aere manum ſiniſtram deformatam porrecta palmula, ad quod probandum violente omnino locum Apuleji in aur. aſin. L. XI. torquet, quanquam et alios hujus typi explicatus non faſtidiat, modo cum Iſide, aut Aesculapio connectantur.

Miram hanc et plane ſingularem Meadii opinionem admitti non poſſe, jam alias comprobavi²⁾, ac ſerius cum in Cl. Wiſe lucubrationes inciderem, qui eam in rigidum examen vocavit³⁾, laetabar vehementer, eruditum hunc virum eadem plane mecum ſentire. Neque ego, quod Meadius in hac cauſa ſcripſerat, ſerio ſcriptum ab eruditiffimo hoc viro exiſſimo, verum leporis feſtivi, atque eruditae elegantiae cauſa, ut cenſuere et alii. Miſſo igitur hoc ingenii luſu verum, aut veriſimilem ſaltem horum

numorum explicatum proponam, commemoratis plerumque iis argumentis, quibus ad eos explicandos Wiſius uſus eſt.

Quod ad viros numis his inſcriptos attinet, demus, fuiſſe ex his nonnullos reiſſa medicos, at illud negavero, fuiſſe inſcriptos, quia fuere medici, ſed quia ſimul fuere medici, ſimul magiſtratu in rep. functi. Cur enim in ea claritate, qua ſchola Eraſiſtrate ſmyrnae fuit, atque iis opibus, quae Aesculapii filios vulgo conſectantur, medicis permiſſum non fuiſſet ad magiſtratus eponymi honores eniti? Egrege huc ſervit marmor a Grutero vulgatum^{b)}:

TIBERIOI. ΚΑΤΑΙΟΙ.
KOTIPEINAI.
MENEKRATEL. ΙΑΤΡΩΙ
ΚΑΙΣΑΡΩΝ. ΚΑΙ ΙΔΙΑΣ.
ΔΟΓΙΚΗΣ. ΕΝΑΡΓΟΤΕΣ.
ΙΑΤΡΙΚΗΣ. ΚΤΙΣΤΗΙ. ΕΝ.
ΒΙΒΛΙΟΙΣ. ΡΗΓ. ΔΙ. ΩΝ.
ΕΤΕΙΜΗΘΗ. ΤΠΟ. ΤΩΝ. ΕΝ.
ΔΟΓΙΜΩΝ. ΠΟΛΕΩΝ.
ΕΝ. ΤΕΛΕΣΙ. ΟΙ. ΓΝΩΡΙΜΟΙ.
ΤΩΙ. ΕΑΤΤΩΝ. ΑΙΡΕΣΙΑΡΧΗΙ. ΤΟ.
ΗΡΩΩΝ.

Tiberio Claudio Quirina Menecrati, medico Caesarum, et propriae rationalis practicae artis medicae auctori in libris CLVI. propter quos honoratus fuit ab illustribus urbibus magistratum muniis, discipuli haeresiarchae suo monumentum.
Item in marmore apud Chandlerum (Inscr. ant. p. 19. n. 54.) Menecrates archia-

2) Num. vet. p. 256.

a) Mus. Bodl. p. 145.

b) Pag. 581. 9.

ter dicitur *Stephanephorus*, quae dignitas inter prima sacra urbium munia fuit. Apud Reinesium (Synt. T. II. p. 608.) Aesclepiades medicus OBSERVVM. ET. MORVM. CAVSA. PROBATVS. A. VIRIS. CLARISS. ADSEDI. MAGISTRATIBVS. POP. R. At multo apertius ac certius videbimus medicos signatos in numis Laodiceae Phrygiae, verum et hos tanquam urbis magistratus. Ceterum verum est, ut erudite observat Wile^{c)}, eadem nomina fuisse etiam variis antiqui aevi pictoribus aut poetis indita, sic ut eodem jure adseri posset, apud Smyrnaeos non minus pictores atque poetas jus habuisse monetae, quo illud de medicis adserit Meadius. Ad haec observandum, multos medicos, qui viris in hac moneta signatis synonymi sunt, vixisse multo ante, aut multo postea, quam hi numi, ut certa illud criteria evincunt, signati fuere.

Jam igitur ad probabiliorem horum typorum explicatum accedamus.

Caput muliebri turritum esse magnae matris deorum Sipylenes, de qua infra, dubium non videtur. Caput juvenile laureatum, quod Meadius esse Hygiae conjectat, esse verius Apollinis censet Wile^s. Nihil decido. Illud tantum addo, mulieris mihi verius lineamenta ex numis integerrimis musei Caesaraei videri.

Vir togatus in averfa sedens, ut Aesculapius cenferi possit cum Meadio, nihil persuadet; quin abest serpens, qui ejus dei certissimum indicium est, et

erudite probat Wile^s ex Pausania, Aristide, aliisque, ante Hadriani aetatem, qua primum Smyrnae Aesculapii templum condi coepit, ejus cultum apud Smyrnaeos receptum nondum fuisse. Est ergo signum, quod supra in numo III. descripsi, indubitatus

HOMERVVS. Constat ex noto Gellii carmine: *Σμυρνα, Ποδος, Κολοφων, Σαλαμης, Χιος, Αργος, Αθηναι*, Smyrnam fuisse unam ex iis urbibus, quae natum apud se poetam praedicabant. Quare Smyrnaei tanti civis memoriam non statuis modo, sed etiam templis profecuti sunt, quod docet non Cicero modo^{d)}: *Smyrnaei vero suum esse confirmant*, (Homerum,) *itaque etiam delubrum ejus in oppido dedicaverunt*, sed et praeclare ad causam nostram refert Strabo^{e)}, *esse Smyrnae bibliothecam, et Homereum, porticum quadratam cum templo et simulacro Homeri, Smyrnaeos enim ceteris pertinacius poetam sibi vindicare, aeneorum etiam numerum quoddam genus ab iis Homereum vocari*. En Homeri apud Smyrnaeos templum, simulacrum, opidanorum acrem contentionem ad vindicandum sibi Homerum, ipsam adeo monetam dictam Homeream, quamque opportune aeneam vocat, qualis haec nostra est, quae certe alia non est, quam cujusmodi eam loco III. descripsi, nam numi, qui adscriptum OMHPOC habent, quos mox producam, haud dubie post Strabonem signati sunt. Quin et numi docent, ab aliis passim populis

c) L. c. p. 147.

d) Pro Archia.

e) L. XIV.

creditum, Homerum apud Smyrnam natum; nam in Amastrianorum Paphlagoniae numis una parte est caput Homeri scripto juxta ΟΜΗΡΟC, ab altera ΜΕΛΕC, typus: *Meles Smyrnaeorum fluvius decumbens d. lyram tenens*, a quo constat, Homerum dictum fuisse *Meligenem*. Ejus memoriam etiam post Strabonem in Smyrnaeorum numis conservatam videbimus infra in imperatoriis, et docet sequens autonomus, et hic sub imperatoribus signatus:

ΟΜΗΡΟC. *Homerus sedens f. volumen tenens*. Χ CΜΤΡΝΑΙΩΝ *intra coronam quernam*. AE. III. (Wise pag. 4. et 149. Pembrock P. II. tab. 80. Theupoli.)

Et vero ipsa species viri gravis sedentis, scipionem seu hastam manu una, altera volumen tenentis Homerum aperte loquitur. Teste Aeliano ^{f)} Ptolemaeus Philopator, cum templum Homero dedicaret, eum decore sedentem fingi voluit, quod forte simulacrum illud ipsum fuerit, quod auctor encomii Demosthenis, quod vulgo Luciano tribuitur, ait fuisse in templo Ptolemaei *καθειμενον τας κομας, promissis capillis*. Sedet etiam hastam et volumen tenens in tabula marmorea ejus apotheosin exhibente, quam notis illustravit Cuperus. Non ab simili habitu est in numo mox citato Smyrnae, in quo ΟΜΗΡΟC. additur, et in imperatoriis, qui infra dabuntur. Denique simili forma fingitur in numis Colophonis, quin et in numo Chii (nam utraque haec civitas nati

apud se Homeri gloriam captavit) tenet volumen, cui inscriptum ΙΑΙΑC. Videtur hic solitus fuisse illustres poetas fingendi modus. Nam Aeschines in epistola, quae exstat in operibus Demosthenis ^{h)}, sic aeneam Pindari statuam Athenis positam describit: *καθημενος ενδουματι και λυρα, ο Πινδαρος, διαδημα εχων, και επι των γονατων ανεπισημενον βιβλιον*, *Pindarus cum veste et lyra sedens, habens diadema, et in genibus complicatum volumen*.

Sequitur simulacrum deae in averla stantis, quae demptis nonnullis attributis, quae addere vel omittere in monetarii fuerit arbitrio, eadem est in aureo Seguiniano, quem primo loco produxi, et in aeneis loco I. et II. ^{g)} allatis. Hanc Spanhemius Vestam, Meadius Isidem dixit, at Cl. Wise deum matrem Sipylenen, cujus pervetustum fuisse Smyrnae cultum, et in seram aetatem continuatum, mox infra intuebimur. Quod in aureo Seguini additum sit ΠΡΤΙΑΝΕΙΣ, censet, Prytanum jussu eam erectam statuam, ejusque memoriam tanquam deae apud ipsos principis in numis conservatam. Istud si verum, ipso Wise iudice bis habebimus Sipylenen in uno eodemque numo Seguiniano, et in citatis aeneis; jam enim in capite turrito, quod est in horum antica, ipse agnovit Sipylenen. Vaillantius simili typo in numis Augusti notari Vestam, in alio Lucii Caes. Astarten solita constantia adserit. Fateamur potius, de

f) V. H. L. XIII. c. 22.

g) Sub init.

h) Pag. 107.

hujus numinis vero nomine nondum satis nobis constare.

Insculptam numo II. avim Meadius anserem putat. Verum esse potius columbam, satis probant inspecti numi non modo autonomi, de quibus hic sermo, sed etiam numi cum capite Augusti, qui eundem omnino typum exhibent, quosque videre est apud Vaillantium, et in Imp. Morellii.

Postremam animadversionem postulat manus sinistra caestu armata, quae est loco IV. Dixi speciosam Meadii explanationem, re ipsa autem hic typus ad pugilatus causas videtur referendus, quod non obscure adstitutus palmae ramus inquit, qui victori in praemium cessit.

Autonomi reliqui illustriores:

ZETC. AKPAIOC. *Caput Iovis nudum variantibus in averfa typis.* AE. II. III. (Mus. Caes.)

Est hic *Iuppiter arcensis* etiam ex numo Temni Aeolidis cognitus. De eo Callimachus: (in *Jov.* v. 81.)

Ἰεὸ δ' αὐτοῦ
Ἀρχὴ ἐν πτολίεσσι, ἐποψίος, οἱ τε δίκῃσι
Ἄκρον ὑπο σκολιῆς, οἱ τ' ἐμπαλιν ἰδυνάσιν.

Sedes vero ipse

*In celsis arcibus, inspicies, qui jure
Populum iniquo, et qui contra gubernant.*

Quod explicat vetus enarrator: ἐν ταῖς ἀκροπόλεσι καθέζεσθαι, ὁρῶν τὰ δίκαια. Alios deos Ἀκραιὺς vidimus supra in numis Mytilenes. Sed et Iuno dicta *Acraea* a promontorio, quod Corintho imminet ¹⁾.

ΟΠΛΟΦΤΛΑΞ. *Ca put Herculis ndum variantibus in averfa typis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Herculem Smyrnae nomine ὀπλοφυλάκος, *armorum custodis*, cultum fuisse, egregie confirmat marmor Oxoniense XXX. ΓΕΣΣΙΟΣ. ΦΛΑΚΚΟΣ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. ΕΠΙΤΩΝ. ΟΠΛΩΝ. ΗΡΑΚΛΕΟΠΛΟΦΤΛΑΚΙ. Existimat Cl. Vandale, nomine ὀπλῶν hoc loco non indicari arma bellica, sed instrumenta gymnastica ¹⁾.

ΣΙΠΤΑΗΝΗ. *Caput muliebri turritum variantibus in averfa typis.* AE. III. (Mus. Caes. Theup. Wile p. 9.)

Fuit Sipylene eadem cum matre deorum, seu Cybele, sic dicta a monte Lydiae Sipylō, cujus accolae Magnetes longe antiquissimum habuisse ejus deae signum refert Pausanias ¹⁾. Per eam jurasse non Magnetes modo Ioniae, sed et Smyrnaeos, constat ex foedere inter utrosque inito, quod conservavit marmor Oxoniense II., cujus verba sunt ^{m)}: ὁ μὲν ὡς Δία, Γῆν, Ἥλιον, Ἀρῆν, Ἀθῆνας Ἀρεῖαν, καὶ τὴν Ταυροπόλον, καὶ ΤΗΜΜΗΤΕΡΑ ΤΗΝ ΣΙΠΤΑΗΝΗΝ. juro per Iovem, Tellurem, Solem, Martem, Minervam Martialem, et Tauropolon, et MATREM SIPYLENEN. Etiam Strabo ejus conservavit memoriam, sed locum esse luxatum jam viderunt eruditi, cum narrat ²⁾, Rheam a locis dictam fuisse Ἰδαίαν, καὶ Διδυμῆν, καὶ ΠΙΤΑΗΝΗΝ, καὶ Πισ-

1) Liv. L. XXXII. 23. k) DiE. V. c. 3. p. m. 413. l) L. III. c. 12. m) Verf. 60. et 70. n) L. X. p. m. 719.

σινεντιδα, και Κυβελην, ubi magnus Causaubonus jure reposuit ΣΙΠΤΑΗΝΗΝ pro ΠΤΑΗΝΗΝ. Ejus deae cultum tractum Smyrnam, docet quoque Vlpianus, cum refert ^o), etiam *deum matri Sipylenae, quae Smyrnae colitur*, a Romanis fuisse permixtum, ut haeres posset inllitui. Appellationis hujus causa in promptu est; nam prima et vetustissima Smyrna sub Sipylo monte condita fuit, de quo vide Aristidem ^p). Ceterum, quod dixeram, hanc Sipylenen esse eandem cum Matre deorum Cybele, egregie confirmat ejus imago in numo Iuliae Titi F., quem edidit Morellius, in cujus averfa est: ΣΙΠΤΑΗΝΗ. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Dea sedens capite turrato d. pateram, f. tympano innixa, juxta cubans leo*, quae sunt solita Cybeles attributa. Adde numum Pembrockianum ^q): ΣΙΠΤΑΗΝΗ. *Caput muliebre turratum. X CΜΤΡΝΑΙΩΝ. Leo pede anteriore tympanum tenens.*

ΒΟΡΕΙΤΗΝΗ. De hac agetur in numis Thyatirae Lydiae.

CΜΤΡΝΑ. *Caput muliebre turratum cum bipenne. X CΜΤΡΝΑΙΩΝ. Prora navis aliae typi.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput anticae Amazonem Smyrnam sistit, a qua conditam Smyrnam definite dixerat Strabo, Plinius, alique. Divisus hic typus unitus existat in numis auto-

nomis sub Gordiano, ut inscriptus Tertius Asfarcha testatur, signatis, in quibus *Amazon turrata stans d. pateram, f. clypeum et bipennem, pro pedibus prora navis.* De hac navi vide infra in imperatoriis. Numum ipse erudite explicat Cl. de Boze ^r), et mox iterum producam.

ΑΔΡΙΑΝΗ. CΜΤΡΝΑ. *Caput muliebre turratum.* AE. II. (Pellerin.)

Hadrianae nomen sumpsit Smyrna, quia ab Hadriano multis beneficiis ornata fuit testante istud Philostrato ^s). In marmore Smyrnaeo, quod editum est inter Oxoniensia ^t), et apud Sponium ^u) legitur: ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΙ. ΑΔΡΙΑΝΩ. ΟΑΤΜ. ΠΙΩ. ΣΩΤΗΡΙ. ΚΑΙ. ΚΤΙΣΤΗ.

CΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. *Protome muliebris velata d. elata spicas, f. cornucopiae. X ΕΠΙ. C. Μ. ΑΤΡ. ΤΕΡ. ΤΙΟΤ. ΑCΙΑΡΧΟΤ. Amazon turrata stans d. pateram, f. bipennem et peltam, pro pedibus navis.* AE. I. (Pellerin. Mel. I. p. 64.)

Eadem adversa. X ΕΠΙ. ΦΙΑΝΤΟΤ. ΠΠΙΚ. CΜΤΡ. Iuppiter Nicephorus sedens. AE. I. (Ibid.)

Cl. Boze, qui, ut paullo altius dixeram, numum ex his binis priorem edidit, cum videret, *Tertium Asfarcham Gordiani numis inscriptum, adferere non dubitavit,*

^o) Fragm. XXV. 6.

XVII. p. 1.

P. II. p. 44.

^s) Vit. Polemon. Soph.

^p) Orat. T. I. p. 229.

^t) Num. CLXVIII.

^u) P. II. tab. 39.

^r) B. L. T. Voyage. T. III.

protomen partis anticae esse uxoris Tranquillinae sub Cereris specie propolitam. Sin istud, jure arguit Pellerinius ²⁾, necesse erit, quia *Philetas Hippius* reperitur in numis Valeriani, protomen partis aduersae, quae est in numo altero, esse Marinianae Valeriani uxoris. At enim spectatis vultus lineamenti utriusque hujus numi protomae adeo sunt similes, ut diversas Augustas indicare non possint. Certius ergo sistunt Cererem hac forma a Smyrnaeis cultam. Haec cum recte scriberet Pellerinius, non occurrebat, se similem protomen, quae est in autonomo Erythrarum Ioniae, eidem Tranquillinae largitum ³⁾. Periculosum est, deorum dearumve effigies ad Augulos Augustasve transferre, nisi cum certa istud ratio suadet. Fuerunt etiam, qui in Cyzicenis maximi moduli numis Faustinae jun. Proserpinae ritu propositam viderent, sed et hoc iudicium esse dubium, dixi in moneta Cycici Myliae.

* * *

ΜΕΛΗC. *Melos fluvius decumbens.*
Vide numos Imperatorios.

* * *

Caput muliebre laureatum. Ξ ΣΜΤΡ.
Lyra, juxta ATTA. vel: PPT. AE. IV.
(Mus. Caes. Hunter, Mus. Neumann.)

Perperam Pellerinius numulum similem tribuit Antiochiaë Syriae.

* * *

ΤΥΧΗ. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Fortuna flans.*
AE. III. (Mus. Caes.)

* * *

CΜΤΡ. ΠΑΝΙΩΝΙΟC. De hoc actum
supra in prolegomenis ad numos Ioniae.

* * *

Typi reliqui.

Apis, obuius typus in moneta Ephesi, at constat etiam ex Strabone, Ephesios et Smyrnaeos aliquando una habitasse, sic ut Ephesus etiam Smyrna dicere-
tur ²⁾. — *Nemesis una, vel duae, earum-
quo attributa gryphus, rota etc.* de quibus agatur in imperatoriis.

* * *

Magistratus, Fluvii, aliaque, quae adhuc in autonomis exstant, proferentur infra in *Imperatoriis*.

* * *

Magna autonomorum pars fabricam praefert admodum hiulcam, sed ex certis indicibus constat etiam, eos jam declinante Augustorum aeo signatos.

Prima urbis litera varie in numis scribitur: Σ, vel C, quae quidem vocabulo Smyrnae propria. Sed pro sigmate se intrufit etiam Zeta varie formatum, Ζ, Z, Σ. Nota querela sigmatis aduersus Zeta apud Lucianum ¹⁾: *ὅτι ἀνεξικακὸν ἡμὶ γράμμα, μαρτυρεῖται μοι καὶ αὐτοὶ μηδὲ ποτε ἐγκαλεσάντι τῷ Ζητᾷ, σμαραγδὸν ἀποσπᾶσαντι καὶ πᾶσιν ἀρελομένῃ τὴν Σμυρναίαν*.

x) L. c. y) Rec. II. p. 71. z) L. XIV. p. m. 939. a) Iudic. vocal.
Vol. II. Zzz

συνεντιδα, και Κυβελην, ubi magnus Casaubonus jure reposuit ΣΙΠΤΑΗΝΗΝ pro ΠΤΑΗΝΗΝ. Ejus deae cultum tractum Smyrnam, docet quoque Vlpianus, cum refert ^{o)}, etiam *deum matri Sipylenae, quae Smyrnae colitur*, a Romanis fuisse permissum, ut haeres posset inllitui. Appellationis hujus causa in promptu est; nam prima et vetustissima Smyrna sub Sipylo monte condita fuit, de quo vide Aristidem ^{p)}. Ceterum, quod dixeram, hanc Sipylenen esse eandem cum Matre deorum Cybele, egregie confirmat ejus imago in numo Iuliae Titi F., quem edidit Morellius, in cujus averfa est: ΣΙΠΤΑΗΝΗ. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Dea sedens capite turrito d. pateram, f. tympano innixa, juxta cubans leo*, quae sunt solita Cybeles attributa. Adde numum Pembrockianum ^{q)}: ΣΙΠΤΑΗΝΗ. *Caput muliebre turritum. X CΜΤΡΝΑΙΩΝ. Leo pede anteriore tympanum tenens.*

BOPEITHNH. De hac agetur in numis Thyatirae Lydiae.

CΜΤΡΝΑ. *Caput muliebre turritum cum bipenne. X CΜΤΡΝΑΙΩΝ. Prora navis aliive typi.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput anticae Amazonem Smyrnam sistit, a qua conditam Smyrnam definite dixere Strabo, Plinius, alique. Divisus hic typus unitus exstat in numis auto-

nomis sub Gordiano, ut inscriptus Tertius Asiarcha testatur, signatis, in quibus *Amazon turrita flans d. pateram, f. clypeum et bipennem, pro pedibus prora navis.* De hac navi vide infra in imperatoriis. Numum ipse erudite explicat Cl. de Boze ^{r)}, et mox iterum producam.

ΑΔΡΙΑΝΗ. CΜΤΡΝΑ. *Caput muliebre turritum.* AE. II. (Pellerin.)

Hadrianae nomen sumpsit Smyrna, quia ab Hadriano multis beneficiis ornata fuit testante istud Philostrato ^{s)}. In marmore Smyrnaeo, quod editum est inter Oxoniensia ^{t)}, et apud Sponium ^{u)} legitur: ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΙ. ΑΔΡΙΑΝΩ. ΟΛΤΜ-ΠΙΩ. ΣΩΤΗΡΙ. ΚΑΙ. ΚΤΙΣΤΗ.

CΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. *Protome muliebris velata d. elata spicas, f. cornucopiae. X ΕΠ. C. M. ΑΤΡ. ΤΕΡΤΙΟΤ. ΑCΙΑΡΧΟΤ. Amazon turrita flans d. pateram, f. bipennem et peltam, pro pedibus navis.* AE. I. (Pellerin. Mel. I. p. 64.)

Eadem adversa. X ΕΠΙ. ΦΙΑΝΤΟΤ. ΠΙΠΙΚ. CΜΤΡ. Iuppiter Nicephorus sedens. AE. I. (Ibid.)

Cl. Boze, qui, ut paullo altius dixeram, numum ex his binis priorem edidit, cum videret, *Tertium Asiarcham* Gordiani numis inscriptum, adferere non dubitavit,

protomen partem quillinae sub (Sin istud, jure cense erit, qui ritur in numis tis adversae, esse Mariniana enim spectatis que hujus nunt miles, ut diver possint. Cert hac forma a cum recte scri currebat, se si in autonomo dem Tranquillo lolum est, deo Augullos Aug certa istud ra qui in Cyzic Faustina ju tam viderent dubium, dixi

ΜΕΛΗC. Vide numos I

Caput muliebre, juxta A' (Mus. Caes. H Perperam lem tribuit A'

^{o)} Fragm. XXV. 6. ^{p)} Orat. T. I. p. 229. ^{q)} P. II. tab. 39. ^{r)} B. L. T. XVII. p. 1. ^{s)} Vit. Polemon, Soph. ^{t)} Num. CLXVIII. ^{u)} Voyage. T. III. P. II. p. 44.

protomen partis anticae esse uxoris Tran-
 illinae sub Cereris specie propolitam.
 istud, jure arguit Pellerinius²⁾, ne-
 e erit, quia *Philetas Hippius* repe-
 in numis Valeriani, protomen par-
 adverlae, quae est in numo altero,
 Marinianae Valeriani uxoris. At
 m spectatis vultus lineamenti utrius-
 hujus numi protomae adeo sunt si-
 es, ut diversas Augustas indicare non
 sint. Certius ergo sistunt Cererem
 forma a Smyrnaeis cultam. Haec
 recte scriberet Pellerinius, non oc-
 rebat, se similem. protomen, quae est
 autonomo Erythrarum Ioniae, ei-
 a Tranquillinae largitum³⁾. Pericu-
 m est, deorum dearumve effigies ad
 gulos Augustasve transferre, nisi cum
 a istud ratio suadet. Fuerunt etiam,
 in Cyzicenis maximi moduli numis
 istinam jun. Proserpinae ritu propoli-
 viderent, sed et hoc judicium esse
 ium, dixi in moneta Cycici Mysiae.

IEΛHC. *Meles fluvius decumbens.*
 e numos Imperatorios.

aput muliebri laureatum. ΣMTP.
 t, juxta ATTA. vel: PPT. AE. IV.
 if. Caef. Hunter, Mus. Neumann.)
 erperam Pellerinius numulum simi-
 tribuit Antiochiae Syriae.

ΤΥΧΗ. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Fortuna flans.*
 AE. III. (Mus. Caef.)

CΜΤΡ. ΠΑΝΙΩΝΙΟC. De hoc actum
 supra in prolegomenis ad numos Ioniae.

Typi reliqui.

Apis, obvius typus in moneta Ephesi,
 at constat etiam ex Strabone, Ephesios
 et Smyrnaeos aliquando una habitasse,
 sic ut Ephesus etiam Smyrna dicere-
 tur⁴⁾. — *Nemesis una, vel duae, earum-
 quo attributa gryphus, rota etc.* de qui-
 bus agetur in imperatoriis.

Magistratus, Fluvii, aliaque, quae
 adhuc in autonomis exstant, proferen-
 tur infra in *Imperatoriis*.

Magna autonomorum pars fabricam
 praefert admodum hiulcam, sed ex cer-
 tis indiciis constat etiam, eos jam de-
 clinante Augustorum aevo signatos.

Prima urbis litera varie in numis scri-
 bitur: Σ, vel C, quae quidem vocabulo
 Smyrnae propria. Sed pro sigmate se
 intrusit etiam Zeta varie formatum, Ζ,
 Z, Σ. Nota querela sigmatis adversus
 Zeta apud Lucianum⁵⁾: *ὅτι ἀνεξίκακον
 ἐμὶ γράμμα, μαρτυρεῖτε μοι καὶ αὐτοὶ μηδε-
 ποτε ἐγκάλεισαν τῷ Ζητᾷ, σμαραγδὸν ἀπο-
 σπασάντι καὶ πᾶσιν ἀρελομένῃ τὴν Σμυρναίαν,*

x) L. c.
 vol. II.

y) Rec. II. p. 71.

z) L. XIV. p. m. 939.

a) Iudic. vocal.
 Z z z

quod vero litera sum malorum patiens, testes estis vosmet ipsi; neque enim hactenus in jus vocavi Zeta, cum smaragdum mihi eripuisset, totamque extorsisset Smyrnam. Etiam in inscriptione Latina: CIVIT. ZMYRNAEORVM^{b)}.

AV. RRRR. AR. RR. AE. C.

Numus regius.

Caput regis diadematum. Ξ ZMTP-
NAION. EPMOΓENHΣ. ΦPIEIOΣ.
Victoria gradiens. AE. fere I.

Existimat Pellerinius, qui numum hunc edidit^{c)}, eum esse Seleuci II. propter adfinia oris lineamenta, ipso etiam typo Victoriae adludente ad ejus cognomen Callinici. Sed de hoc agetur in regibus Syriae.

* * *

Imperatoris, si qua urbs alia, Smyrna abundat ab Augusto usque ad Galienum. Labet primorum imperatorum nonnullos recitare:

ΣMTPNAIOI. ΣEBACTOIOΣ. (lege ΣEBACTOI.) Capita duo jugata, virile laureatum, et muliebre. Ξ ΔIONTΣIOΣ. KOΛATBAΣIOY. in alio: AEON-
TIZKOΣ. IΠΠOMEDONTOΣ. Mulier tutulata stans d., hastam, s. Victoriolam, et simul columnae innixa, humi avis. AE. III. (Vaillant. in num. Augusti, Morelli in num. Liviae.)

Si vera est epigraphe ΣEBACTOIOΣ, capita partis adversae esse non possunt Augusti et Liviae, sed Tiberii, et Liviae. Haec enim vivo marito Σεβαστης titulo

decorata non fuit. Numi tam parvi voluminis rarissime literas satis nitidas offerunt, aut etiam certa oris lineamenta, quorum ope certum possit judicium ferri. Quare in explicandis numis variis circum haec tempora Smyrnae signatis eruditi in diversas abivere sententias. Confer numos inscriptos: EΠI. ΦIΔI-
ΣTOY. EIKADIOΣ. in Liebei Gotha numaria pag. 333. et 334. et in Haymii Theſ. Brit. Tom. II. p. 225. edit. Vindob. tum etiam, quae super hoc argumento olim in numis Liviae monebo. Haec pridem dictaveram, cum nuper in numum simillimum, totumque integrum musei principis de Waldecki incidi, in quo certa est epigraphe: ΣMTPNAIOI. ΣEBACTOI. et certum caput Augusti. Ergo cum ΣEBACTOI sit in unitatis numero dandi casu, vocabulum istud solum Augustum tangit, nullo ad Liviae caput respectu.

Sunt et numi Caligulae et Drusillae, Neronis et Poppeae, qui infra describentur, et Vespasiani junioris, de cujus numis cum epigraphe: OTECΠACIANOC. NEOTEPOC. agetur in numis Impp., et interea videri possunt Pellerinius, Harduinus, Haymius.

* * *

Typi illustriores:
HPAKAH. COT. Hercules stans tria poma tenet, in numo Domitiani et Domitiae. (Vaillant.)

* * *

ΘΕΑ. ΡΩ. 1
ma sedens, De
CEBACTH.
NAION. IEPON
Liviae et Sena
BEPIOC. EΠI
Tiberii in me
T.I. p. 139. P.
ΘΕON. CTI
col., in cujus
stam, Plotinae
Tres hi num
natum, Tiberi
bitos. Praecl
tus, cum nari
bes templum
EIVS, ac SE
lo infra repet
lud apud se
tos Smyrnae
lum R. offic
se primos te
M. Porcio c
dem jam R. i
ad summum e
urbe, et va
Haec igitur t
nventibus Ro
in moneta su
qui ad idem
numus Carac
Caesareo, in
tria templa
conspicitur R
que epitylio
quod ad dex

b) Grut. pag. 225.

c) Rec. II. p. 79.

ΘΕΑ. ΡΩ. *vel* ΘΕΑC. ΡΩΜΗC. *Romae sedens*, Domnae. (Vaillant.)

CEBACTH. CTNKΛHTOC. ZMTP-
NAION. IEPONTMOC. *Capita adversa*
Liviae et Senatus. Ξ CEBACTOC. TI-
BEPIOC. EΠI. ΠETPΩNIOT. *Signam*
Tiberii in medio templi. (Spanheim.
T. I. p. 139. Pellerin, Mus. Caes.)

ΘEON. CTNKΛHTON. *Templum 4.*
ool., in cujus medio mulier stans d. ha-
stiam, Plotinae. (Pellerin.)

Tres hi numi docent, Romam, Se-
natum, Tiberium a Smyrnaeis deos ha-
bitos. Praeclare istud confirmat Tacitus,
cum narret ^{d)}, decrevisse *Aesae ur-*
bes templum TIBERIO, MATRIQUE
EIVS, ac SENATUI, quod idem paulo
infra repetit ^{e)}. At cum singulae il-
lud apud se statui contenderent, praelatos
Smyrnaeos, quia inter alia in popu-
lum R. officia etiam commemoraverant,
se primos templum urbis Romae statuisse
M. Porcio cos. (V. C. 559.) *magnis qui-*
dem jam R. populi rebus, nondum tamen
ad summum elatis, stante adhuc Punica
urbe, et validis per Asiam regibus ^{f)}.
Haec igitur templa cum sponte, tum an-
nuentibus Romanis apud ipsos statuta
in moneta sua jure praeedicant. Insignis,
qui ad idem argumentum pertinet, est
numus Caracallae max. mod. in museo
Caesareo, in cujus averfa comparent
tria templa in eo, quod medium est,
conspicitur Roma galeata sedens, ejus-
que epistyllo inscriptum ΡΩ., in eo,
quod ad dexteram est, proponitur vir

stans, in epistyllo: TI. id est: *Tiberius*,
in sinisteriore figura gradiens, sed neque
quae illa sit, aut literae epistyllo inscrip-
tae distingui possunt. Habemus ergo
in hoc numo certa templa Romae et
Tiberii. Singularis hic numus parum
adcurate in Cimelio Vindobonensi effi-
ctus est. Non dissimulo, in numo simili
max. mod. regis Galliarum pro ΡΩ. TI. —
legi, saltem ut iconismus exhibet, ATP.
AN. CE. per tria haec templa disposita,
atque idem legi etiam in numo simili-
mo ejusdem Caracallae Pergami signato,
quem edidit Patinus ^{g)}, quae decurtata
vocabula Spanhemius explicat: ANτω-
νον, ΑΤελειον, CEυερων, tanquam Anto-
nino Pio, M. Aurelio, et Severo tria haec
fuisse dicata templa, at Patinus: AN-
τωνινον ΑΤελειον CEBασων, tanquam om-
nia haec nomina ad unum essent Cara-
callam referenda. Quos quidem varios
explicatus numorum, quos ipse non vi-
di, nequaquam moror, satisque a me
praestitum puto, si tester, literas ΡΩ. TI. —
in meo esse luculentas. Observandum
denique, exstare copiosos aeneos III.
formae, in quorum una parte: ΘEAN.
PΩMHN. *Caput Romae turritum*, altera:
ΘEON. CTNKΛHTON. *Caput Senatus*.
Hos ut certum est in provincia Asia esse
signatos, tamen quia plures fuere urbes,
quibus Roma et Senatus idola fuere, ut
istud de Mylasa et Alabanda Cariae con-
stat, minus tutum est, veram eorum pa-
triam definire. Verisimile tamen est, eos
Smyrnae signatos, cum quod certe con-

d) Ann. IV. 15.

e) C. 37.

f) Ann. IV. 56.

g) Thef. num. p. 118.

ZZZ 2

stet, hac in urbe utriusque stetit tem-
plum, tum quod testetur Cl. Wise ^{b)},
plurimos id genus hodieque apud Smyr-
nam reperiri. De inscripto *Petronio* age-
tur infra sub *Proconsulibus*.

* * *
ΟΜΗΡΟΣ. ΖΗΝΩΝΟΣ. ΖΗΝΩΝ.
ΤΙΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΖΜΤΡΝΑΙΩΝ.
Homerus togatus barbatus stans cum ha-
sta dexteram jungit cum muliere adstante
s. hastam tenente, in numo Neronis.
(Haym. T. II. p. 237. Morelli Imp. T. II.
p. 119.)

Numum hunc propter inscriptum Ze-
nonem Laodiceae Phrygiae signatum
censeo. Ceterum Homerus sedens fingi-
tur in numis Neronis apud Vaillantium
et Pellerinium eodem modo, ut supra
in autonomis vidimus.

* * *
CΙΤΤΑΗΝΗ. in numo Iuliae Titi,
quem citavimus supra in autonomis sub
CΙΤΤΑΗΝΗ.

* * *
Mulier capite tutulato stans d. sceptrum,
s. Victoriolam, et simul columnae innit-
tur, in area avis.

Hic typus frequens est in numis Au-
gusti ejusque familiae, et frequens in
numis autonomis, de quo satis supra,
ubi de numis Meadianis egi, differui.

* * *
Nemesis, una, plerumque duae in Smyr-

nae numis. Stant stolatae dextera ori
admota; harum una s. frenum tenet, ad
alterius pedes saepe rota, aut nonnun-
quam gryphus, qui dexterum pedem ro-
tae imponit, et haec nonnunquam sce-
ptrum vel ramum s. tenet. Rarius in
Smyrnae numis finguntur alatae. Ve-
huntur etiam in bigis gryphorum, ut in
numo musei Pisani ⁱ⁾. Typos luculen-
tos vide apud Arigonium inter numos
maximi moduli. Insignis fuit Nemefum
apud Smyrnaeos cultus, quod non co-
piosi modo numi, sed et marmor Smyr-
naeum, inter Oxoniensia XXV., testatur,
quod Onesimum vocat ΝΕΜΚΟΡΟΝ.
ΤΩΝ. ΜΕΓΑΛΩΝ. ΘΕΩΝ. ΝΕΜΕ-
ΣΕΩΝ. Causam tanti affectus suppedi-
tant numi sequentes:

Vir dormiens sub arbore, cui binas
Nemeses adstant. M. Aurelii, Gordiani, etc.
A.E. m. m. (Mus. Caes. Vaill.)

Elegantem hunc typum explicat Pau-
sanias ^{k)}. Nimis Alexandrum M. ve-
natui in monte Pago intentum accessisse
ad templum Nemefum, et procumben-
tem sub platano secundum quietem vi-
disse Nemeses, quae monebant, ut eo lo-
co conderet urbem et Smyrnaeos eo tra-
duceret. Consultum super hoc Apollinem
Clarium respondisse:

Τεῖς μακρὰς κείνοι καὶ τετραεὶς ἀνδρὶς
ἔσσονται,
Οἱ Πάγον διχῶσιν περὶν ἱεροῖο Μολγτος.
Terque quaterque beati viri illi erunt,
Qui collem habitabunt trans sacrum
Meletem.

Facile igitur
vetere statione
leviter etiam I
dit Paulanias,
meses plures
numi, una pl
marmor Oxoni
causa beneficii
observandis,
quo sedens C
extenta utram
goni.) tum ex
Concordiae di
binas Nemes
ut Iuppiter aei
giae, Aescul
Ephesum etc.

Cum Nem
quentissime
faciant, neq
rum urbium
hoc maxime
tributorum,
commodavit

Alae ex N
non tamen f
quenter sine
tus ejus signu
pe Athenas,
teste Paulania
se comperisse
ab instructa
numis variat
plures, qui
Nemesin hab
Pamphylicae,

^{b)} Mus. Bodl. p. 145.

ⁱ⁾ Tab. XXIX.

^{k)} Achaic. c. 5.

^{l)} Orat. T.
^{p)} L. c. p)

Facile igitur Smyrnaeos passos sese ex vetere statione eo deduci. Factum istud leviter etiam perstringit Aristides ¹⁾. Addit Pausanias, a Smyrnaeis pro una Nemesis plures coli. Binas saepe offerunt numi, una plures recitat etiam citatum marmor Oxoniense. Quam fuerint hujus causa beneficii diligentes Smyrnaei in iis observandis, patet ex numo Severi, in quo *sedens Cybele cultu solito dextera extenta utramque Nemefin sustinet*, (Arigoni.) tum ex frequentibus numis, quos *Concordiae* dicimus, in quibus una vel binae Nemesis sic Smyrnam significant, ut Iuppiter aetophorus Laodiceam Phrygiae, Aesculapius Pergamum, Diana Ephesum etc.

Cum Nemesis, ejusve attributa frequentissime in Smyrnae moneta typum faciant, neque etiam infrequenter in aliarum urbium numis, opportunum visum, hoc maxime loco naturam variorum attributorum, quae allegoria huic deae commodavit, explicare.

Alae ex Nemesis attributis unum sunt, non tamen sic necessariae, ut non frequenter sine iis fingatur. Sic et pervertus ejus signum apud Rhamnuntem prope Athenas, opus Phidiae, alis caruit teste Pausania ^{m)}, sed addit idem, serius se comperisse, Nemesis Smyrnaeas esse alis instructas. Hic cultus in Smyrnae numis variat, nam sunt, qui alatas, at plures, qui implumes sistunt. Alatam Nemefin habent praeterea numi Sides Pamphyliacae, et pervetusti Camarinae Si-

ciliae. Quare et *πτεροσσα*, pennata dicitur in elegante epigrammate Mesomedis, plerasque ejus functiones complexo, quod exstat in *Analectis Brunckianis* Tom. II. p. 292. et a Burretio explicatur in *Memoriis Parisinis* ⁿ⁾. Montfauconius deam hanc alatam in Smyrnae numis se nunquam vidisse ait; sed talem sistit autonomus musei Caesarei, et alter Claudii et Agrippinae, de quo agemus infra. Additae alae adludunt ad perniciatatem, qua, cum vult, hominum ignorantiam reprimat, ut explicat Ammianus ^{o)}. Sed aliam causam adfert Pausanias ^{p)}, quod illa perinde atque Cupido amantibus adest, nisi forte alae reliquiae sunt ex cycno, in quem sese transformavit Nemesis, ut Iovis amores falleret, ut refert Eratosthenes ^{q)}.

Manus ori admota, obvisus ejus gestus in Smyrnae numis, quo indicatur celebratus in veterum carminibus Nemeleos *πηχυς*, cubitus, mensura scilicet, qua reorum crimina metitur, quamque adeo in terrorem ostentat. Quare de Nemefi praedicat quoque citatum epigramma:

Τὸ πηχὺν αἰ βίωτον μετρεῖς,

Cubito semper vitam hominum metiris.

Elegantius istud in epigrammate altero ¹⁾:

Ἡ Νεμεσις πηχὺν κατεχῶ τίνος ἔνεκα;
λέξεις.

Πᾶσι παραγγέλλω, μὴδὲν ὑπὲρ το μέτρον.

Nemesis ego cubitum praetendo. Cur istud? inquires,

Omnes adhortor, ut ne quid nimis.

1) Orat. T. I. p. 265.

m) L. I. c. 33.

n) Tom. V. p. 187.

o) L. XIV. c. 11.

p) L. c.

p) Catal. 25.

q) Bruck. Aunal. T. III. p. 203.

Vnde et auctor tractatus mundi inter Aristotelis opera relati Nemefin dictam putat ἀπο τῆς ἐκαστῆς διανεμήσεως, quod unicuique suum partiatur. In numis Smyrnenfibus Claudii et Agrippinae inscriptis: A. ΓΕΣΣΙΟΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ., et quos proxime imitantur numi Claudii Latini cum aurei, tum argentei, inscripti PACI. AVGVSTAE., ut et gemma musei Odeschalchi ¹⁾, praeterquam quod cubitum rursum ostentat, simul extremis digitis vestem a pectore diducit, et in suummet ipsa sinum intuetur. Hic Nemesis habitus eximie illustrat versum Mesomedis in citato epigrammate:

Νεμεϊς δ' ὑπο κόλπον ἀεὶ κατὰ ὄφρυν,

Supercilium vero semper deorsum in sinum inclinas.

Burettius hunc versum patria lingua vertit: *Sans cesse vous froncez le sourcil*, quod sane verba Graeca non dicunt. Et vero habitus hic illustrem complectitur allegoriam, cujus explicatus sensus est: Nemefin etiam, quae tecta sunt, suo jure inspicere et rimari.

Funda, aut verius *frenum*. Eadem Nemesis saepe in numis manu tenet lorum, vel funem duplicatum dependentem, sed quem plerumque in numerum ectypis ad fistri formam fictum videas, ceu apud Arigonium in numis max. mod. tab. III. et VI. et apud Montfauconium ²⁾, quo factum, ut Vaillantius ipse in numis suis Graecis non raro Isidem diceret, quae vera Nemesis est. Montfauconius incertus, quid statueret, jam quiddam turibulo non abfimile dixit, jam rhomboicum quid, quod, ut ait, vix distinguas. Philippus Buonarrotius, quem propter perspicaciam et eruditionis copiam maximi semper facio, esse fundam erudite conjecit, nimirum, quod Nemesis eminus quoque feriat, et quam evadere nemo possit, quae de causa citatus supra auctor tractatus mundi Nemefin Ἀδρασειαν dictam adserit, nempe: ἀναποδραστον ἀτίαν ἔσαν κατὰ φύσιν, quod noxa ejus sit naturae, ut effugere non possit, et secundum Apulejum ³⁾ dictam Ἀδρασειαν, quasi sit ineffugibilis necessitas ultionis. Jure igitur Nemefi exillimat tribui fundam, velut bellam imaginem vindictae non modo certae, sed et longe ferientis, quam is sententiam praecclare confirmat ex Justo Lipsio, qui in Poliorceticis ectypon proponit glandis plumbeae ex funda mitti solitae, cui haec inscripta sententia: FVGITIVI.PERISTIS. Haec vir eruditus ⁴⁾. Vt praecclare ac nitide haec sunt exposita, tamen potius adducor, ut credam, ἀμφισβητησιμον illud instrumentum esse frenum, quo Nemesis immoderatos hominum spiritus coeret. Etenim si funda esset, non neglexissent poetae, hanc quoque in reliquo ultionis apparatu, quo sese Nemesis instruxit, commemorare, atque illud tanto minus, quod funda ad lusus poeticos commodam supeditasset materiam. At vero freni ⁵⁾ Rhamnusia ostentati frequens apud eos mentio. Sic saepe laudatus Mesomedes de Nemefi:

Ἀ κερὰ φρεναγμάτων θνατῶν

¹⁾ Tom. II. tab. 15.

²⁾ Suppl. Tom. I. tab. 74.

³⁾ De Cosmogr.

⁴⁾ Olserv.

istor. p. 222.

Ἐπεχέως ἀδ.
Quae inani
Cohibes aa
Tum apud N.
Ἀνέας ὑψιδ

Vires info

At omnium n
est in Analect
H Νεμεϊς

Μη ἀμπερε

Nemesis pra
Neu quid

Quo lecto qu
plerumque v
dexteram in
inde sinistra
accedit, Nem
moliri pern
ciam, atque
quid nimis;
cohibet.

Ramus frax
Smyrnae num
Dixi ramum
Paulaniae, q
ejus arboris
gestavit.

Rota. Obv
mefis, et sem
catum. De lu

⁷⁾ Donyt
⁸⁾ In Pison. c. 1

Ἐπεχῆεις ἀδάμαντι ΧΑΛΙΝΩΙ.
Quae inanem fustum mortalium
Cohibes adamantino FRENO.

Tum apud Nonnum y):

Ἀνεκας ὑφιλοφῆς ἀλὺτῳ σφιγγῶσα ΧΑΛΙ-
ΝΩΙ.

Viros insolentes insolubili stringens
FRENO.

At omnium nitidissime epigramma, quod
est in Analectis Brunck: z).

Ἡ Νεμεσις προλεγει τῷ πηχῆϊ, τῷ τε
ΧΑΛΙΝΩΙ,

Μη ἀμετρον τι ποιειν, μητ' ΑΧΑΛΙΝΑ
λεγειν.

Nemesis praedicit cubito et FRENO,

Neu quid fiat immoderatum, aut di-
catur EFFRENE.

Quo lecto quis dubitabit, cum in numis
plerumque videamus, Nemesein manum
dexteram in cubitum flectere, quod de-
inde sinistra praefert, esse frenum? Huc
accedit, Nemesis non tam fuisse proprium
moliri perniciem, quam reprimere auda-
ciam, atque, ut diximus, providere, ne
quid nimis; at funda interimit, frenum
cohibet.

Ramus fraxini. Hunc in compluribus
Smyrnae numis Nemesein una praefert.
Dixi ramum fraxini, secutus indicium
Pausaniae, quo teste Nemesis Phidiae
ejus arboris ramum manu sinistra prae-
gestavit.

Rota. Obvium in numis attributum Ne-
mesis, et semper pro deae pedibus collo-
catum. De hac item Mesomedes:

Τπο σον τροχον ἀστατον, ἀστῆρη,
Χαροπα μεροπων σρεφεται τυχα.
Sub tua rota instabili, nullum relin-
quente vestigium,

Laeta hominum convertitur fortuna.

Nemesei adstitui rotam Ammianus dixit
propterea, ut universitatem regere per
elementa discurrens omnia non ignoretur a).

Adde, ut Fortunae adjungitur rota ad
notandam inconstantiam teste ipso Cice-
rone b), sic et Nemesei, quam eandem
fuisse cum Fortuna mox dicitur. Quo
sensu Claudianus quoque dixit c):

Sed dea, quae nimis obstat Rhamnusia
votis,

Ingemuit, flexitque rotam.

Nimirum ut conversam Alarici fortunam
indicaret. Verum Nonnus eam in ultio-
nis instrumentum vertit d):

Και τροχος ἀντοκυλιστος ἐν παρα ποσσιν
ἀνασσης,

Σημαινων, ὅτι παντας ἀγνηρας εἰς πεδον
ἐλκει

Τροθεν ἐλυφρωσα δικης ποινητορι κυκληρ,
Δαιμων πανδαματειρα βιε σροφωσα πο-
ρεσην.

Et rota sponte voluta erat pro pedibus
reginae,

Indicans, quod omnes superbos versus
humum trahat

Ex alto involvens justitiae ultore cir-
culo,

Dea omnium domitrix vitae versans se-
mitam.

Nimirum Nemesis ab Haliartiis ex hac

y) Donyf. L. XLVIII. v. 386.

z) Tom. III. p. 202.

a) L. XIV. c. 11.

b) In Pison. c. 10.

c) Carm. XXVI. v. 631.

d) Dion. L. XLVIII. c. 378.

causa dictae *πραξιδικαι*, *actionum ultrices* *). Fuit vero rota non modo instrumentum τιμωρητικόν in scelerum poenas destinatum, quali Ixionem adligatum fabula docet, sed et βασιανιστηριον ad extorquendam veritatem, ut est apud Aristophanem †):

Επι τῇ τροχῇ γὰρ δεῖ σ' ἐκεῖ σρεβλόμενον
Εἰπεῖν, ἃ πεκαυεργήκας.

*Rota enim oportet te ibi volutum
Proferi facinora, quae admiseras.*

Gryphus. Binos expertus dominos, et Apollinem et Nemefin. Hanc avim pedissequam nemo Nonno luculentius Nemefi vindicat ‡).

Ἀμφὶ δὲ οἱ πεποτητο παρὰ θεοῖον ὄρνις
ἀλασῶς

Γρυψ πτεροῖς, πιαυρῶν δὲ ποδῶν καθίζετο
καλμῶ

Δαίμονος ἱπταμένης ἀνταγωγέλος, κ. τ. λ.
*Circum vero eam prope thronum volabat
ales exitialis*

*Gryphus alatus, quatuor vero pedum
elevabatur agitatione*

Deae volantis nuncius etc.

Neminem turbet, quod in nonnullis Nonni editis libris, qualis est meus interprete Eilhardo Lubino, qui prodiiit Hanoviae 1605., pro γρυψ πτεροῖς legatur Γυψ πτεροῖς, *vultur alatus*. Nam adcuratiores alii codices cum typis expressi, tum manuscripti bibliothecae Caesareae, quos mei causa mihi amicissimus, ac literis Graecis impenſe deditus Baro Locella inspexit, luculentum γρυψ offerunt, et restituendum hoc vocabulum fuerat, etſi

codices omnes in γυψ conspirassent, propterea quod continuo Nonnus huic animali quatuor pedes largitur, quem numerum vulturi negavit natura. At quae ratione Lubinus suum γυψ πτεροῖς potuerit interpretari *aquila alata*, jure mecum mirabuntur vel ipsi linguae Graecae tirones, et quibus hactenus videre aquilam quadrupedem vix licuerit. Simile mendum occurrit in libris Hesychii, in quibus legitur γυπον ἐμεσιν, (in voce Γρυπες.) quae verba apte in γρυπια Νεμεσιος convertit eruditissimus Viscontus §). Nummi verba Nonni praeclare stabiliunt, ac praecipue Sides Pamphylicae, adſtituto saepe Nemefi grypho. In numis Smyrnae frequenter videas, etiam cum Nemefis abest, ejus famulum gryphum, qui pedem rotae imponit, utroque nimirum attributo, quod saepe in numis factum, numinis ipsius vicem obeunte. Caslam, cur is Nemefin sectetur, indigitat Macrobius ¶). *Nemesis*, inquit, *quae contra superbiam colitur, quid aliud est, quam solis potestas?* Atſimox diximus etiam, fuisse gryphum Apollinis quoque, id est, solis comitem.

Iſtud poſtremum ad explicandos numorum typos monendum, mulierem ſtantem capite tutulato, d. gubernaculum, ſ. cornucopiae tenentem, quae omnia eſſe Fortunae propria novimus, aequae et Nemefin poſſe putari. Invicte iſtud comprobatur gemma vetus muſei Caſarej, quae exhibet mulierem cum omni Fortunae apparatu ſtantem, et ab accedente Vi-

cloria coronae
ΚΤΡΙΑ. ΝΕΜ
Nemefis miſere
tus pronus.
quae Fortunae
munia, ut cop
Diocletiani:
et Galerij Max
NAE, in quib
tem Fortunae
ſtructam, et
perinde ac Ne
quae quidem
inſigni monu
edito, cum e
LIVS.FELIX.
mori inſcriptu
SIVE.FORT
cauſa Nemefi
tere gemma
patera paſce
Τυχῆν interp
quod in hujus
do vindictam
fortunatum.
quae indicab
epigraphae: P
tereo alia, q
et quae ex m
loco aliud pro
explicare Nem
poſitas.

Prora navis,

e) Pausan. L. IX. c. 33.

f) In Pluto v. 876.

g) L. c.

h) Muſ. Pio.-Clem.

T. IV. p. 26.

i) Sat. L. I. c. 22.

k) Montſau
Oſſerv. p. 225.
T. I. p. 230.
Vol. II.

ctoria coronatam, addita epigraphe: KTIPIA. NEMECI. ΕΛΕΗCON. *domina Nemesis miserere.* Hujus causae explicatus pronus. Etenim secundum veteres quae Fortunae, eadem et Nemesis fuere munia, ut copiose explicabimus in numis Diocletiani: FATIS. VICTRICIBVS., et Galerii Maximiani: FORTI.FORTV.NAE, in quibus videas, et Fata, et Fortem Fortunam Fortunae attributis instructam, et Forti Fortunae praeterea, perinde ac Nemesis, commodatam rotam, quae quidem tribuitur etiam Fatis in insigni monumento sepulchrali saepius edito, cum epigraphe: FATIS. CAECILIVS.FELIX.FILIVS. ^{k)} Quare et marmori inscriptum legas: DEAE. NEMESI. SIVE. FORTVNAE. ^{l)} Atque ex simili causa Nemesis Hygiae quoque ritu in veteri gemma proponitur serpentem ex patera pascens ^{m)}, et Hefychius Αγαθη Τυχη interpretatur Nemesis, nimirum quod in hujus potestate situm erat, si modo vindictam cohiberet, saluum esse et fortunatum. De Victoria Nemesis vide, quae indicabo ad numos Claudii cum epigraphe: PACI. AVGVSTAE. Praetereo alia, quae ad Nemesis pertinent, et quae ex mythologis petas; nam hoc loco aliud propolitus non fuit, quam explicare Nemesis imagines in numis propositas.

Prora navis, typus frequens in Smyr-

nae numis. Adluditur hac ad victoriam maritimam, qua Smyrnaei Bacchanalium tempore Chios repulere ⁿ⁾. Et erat designata quaedam triremis, mense Anthesterione in mare mitti solita, et gubernari a sacerdote Bacchi ^{o)}.

Magistratus ac dignitates.

Vtriusque copiosa varique generis in Smyrnaeorum numis exsunt argumenta, naturae partim sacrae, partim profanae, partim domestica, partim Romana.

Asiarcha: ΕΠΙ.ΤΕΡΤΙΟΥ.Α.Α.Α.Ρ.Χ.Ο.Τ. in numis Gordiani.

Summus Sacerdos.

Caput Dianae. Χ.Σ.Μ.Τ.Ρ.Ε.Ρ.Μ.Ι.Π.Π.Ι.Ο.Σ. Ε.Ρ.Μ.Ο.Γ.Ε.Ν.Ο.Τ.Σ. Α.Ρ.Χ.Ι.Ε.Ρ.Ε. *Apollo seminudus sedens d. pateram, juxta lyra.* Α.Ε. ΙΙ. (Pellerin. in autonomis.)

Huic simillimus exstat numus alius, sed Philadelpheiae Lydiae cusus, de qua re singulari vide hujus numos.

Prytanes: Σ.Μ.Τ.Ρ.Ν.Α.Ι.Ω.Ν. Π.Ρ.Υ.Τ.Α.Ν.Ε.Ι.Σ. Nomina non adduntur, in numo aureo, quem supra inter autonomos primum sibi, et explicavi.

Praetor: Hunc fuisse vetustum Smyrnae magistratum, docet marmor Oxoniense ordine II., quod continet foedus Smyr-

k) Montfaucon T. V. tab. 38. Gruter. p. 304. Oflerv. p. 225. n) Aristid. T. I. p. m. 270. T. I. p. 230.

l) Gruter. p. 80. m) Buonarrotti. o) Philostrat. vit. Polemon. §. I. Aristid.

naeorum cum Seleuco Callinico. Primus praetorem filit numus sequens:

ΕΠΙ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΤ. ΤΡΑ. ΚΡΙΒΩ-
ΝΙΟΤ. ΚΛΑΡΟC. ZMT. *Homerus sedens.*
X *Capita se respicientia Neronis et Pop-
paeae.* AE. II. (Pellerin. Mel. II. p. 37.)
At in simili Arigoniano legitur: ΕΠΙ. ΕΡ-
ΜΟΓΕΝΟΤC. ΤΡΑ. ΚΡΙΒΟΝΙΟC. ---
ZMT.

ΕΠΙ. ΔΗΜΟCΤΡΑΤΟΤ. ΤΡΑΘΗ-
ΓΟΤ. CΕΜΝΟΤ. in numo Domitiani et
Domitiae. Vaillantius sic reddit Latine:
Sub Demonstrato praetore venerabili p). In-
solens sane, praetorem se dicere *venera-
bilem*, aut quodcunque aliud laudis epi-
theton sibi addere. Offert autem epigra-
phe binos magistratus, Demonstratum,
cujus munus, ut saepe, non additur, et
praetorem, cui nomen *Semni* fuit. Quo
adeo exemplo omnis difficultas tollitur,
quae in hujus vocabuli explicatione Span-
hemium vexavit q).

ΠΟΛΕΜΩΝ. ΤΡΑΘΗΓΩΝ. De hoc
Polemone Laodiceo, cujus ingens fuit
nomen Hadriani et Antonini Pii aetate,
plura dicemus in numis Laodiceae Phry-
giae.

Praetores inscripti fuere usque ad ex-
trema tempora, additis nonnunquam So-
phistae titulis, ut dicitur.

* * *

Quaestor.

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput juvenile
nudum Senatus.* X ΓΑ. ΚΑ. ΒΙΩΝΟC.

TAMIOΤ. ΣΜΤΡ. *Duas mulieres stan-
tes videntur dexteris jungere.* AE. II.
(Pellerin. Theupoli.)

Magistratus *Bion* saepius in Smyrnaeo-
rum moneta legitur. Ταμίας Καλλίνος
Smyrnae proditur in celebri decreto
Smyrnaeorum r), et mox infra s): ὁ τα-
μίας των ὁσίων προσόδων, *quaestor sacro-
rum reddituum.*

* * *

Sophistae:

Hi inde ab Hadriano frequenter in
Smyrnae moneta memorantur.

ΕΠΙ. ΚΑ. ΠΡΟΚΛΟΤ. CΟΦΙCΤΟΤ.
in numis Hadriani, (Vaill.) M. Aurelii
et Faustinae jun. t) Clodius Aurelius
Proclus memoratur etiam in marmore
Thyatireno, ubi praeterea herois titulo
insignitur u), qui forte idem ille est, cujus
in his numis fit mentio. Certe Aurelii
nomen huic aetati addidit.

ΑΤΤΑΛΟC. CΟΦΙCΤΗC. ΤΑΙC. ΠΑ-
ΤΡΙCΙ. CΜΤΡ. ΔΑΟ. Hunc numum At-
tali, Polemonis Laodicensis filii, explica-
tum vide in numis Laodiceae Phrygiae.

ΕΠΙ. CΤΡ. ΚΑ. ΡΟΤΦΙΝΟΤ. CΟΦΙ.
in numis Severi, ejusque familiae, quos
depictos vide in vita Hermocratis apud
Philostratos edit. Olearii p. 608., nam
hic Hermocrates ibi dicitur audivisse Ru-
finum Smyrnaeum. Exstat etiam decre-
tum Severi et Caracallae r), quo permit-
titur postulantibus Smyrnaeis, ut hic
Claudius Rufinus praeturam apud eos

ineat, sic tam
muneribus ret-
rophista est et
Tranquillinae:
NOT. CΟΦ.
qui posteriorem
censerent.

Romanos m-
serunt numi se-

Proconsules:

ΑΝΟΤΠΑΤΟ

etiam saepe s-

evidentibus in

proconsulum i

ex sequentibus

CΕΒΑCΤΟ

ΤΡΩΝΙΟΤ. I

pra in his ips

P. Petroniu

tio principati

tiocheni, qu

praepositum,

eum praefect

Asiae Syriaeq

ΓΑΙΟΝ. ΚΑ

ΕΠΙ. ΑΟΤΙΟ.

ΔΡΟΤCΙΑΔΑ.

ΦΑΝΗC. Dry

flam. AE. II. (V

Morelli in Imf

Acilia, Haym

Eadem adve

ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΑ

y) Legat. a

p) Num. Graec. p. 26.

q) T. I. p. 699.

r) Marm. Oxon. II. v. 31.

s) Vers. 58.

t) Spanheim. de Vest. et Pryt.
Oxon. n. 179.

u) Spanheim l. c.

x) Spon Voyage T. I. p. 403. Marm.

ineat, sic tamen, ut vacationem ab aliis munerationibus retineat. Ejusdem nominis sophista est etiam in numis Gordiani et Tranquillinae: ΕΠΙ. CTP. ΚΑ. ΡΟΥΦΙ-ΝΟΤ. ΟΦ. (Vaill. Theup.) et fuere, qui posteriorem hunc eundem cum priore censerent.

* * *

Romanos magistratus ac dignitates offerunt numi sequentes:

Proconsules: Horum dignitas addito ΑΝΘΤΡΙΑΤΟΤ. saepe manifesta est, at etiam saepe supprimitur, sic tamen, ut evidentibus indiciis certi esse possimus, proconsulum iis nomina contineri, quod ex sequentibus observatis patebit.

ΣΕΒΑΚΤΟC. ΤΙΒΕΡΙΟC. ΕΠΙ. ΠΕ-ΤΡΩΝΙΟΤ. Numum plenius descripsi supra in his ipsis imperatoriis sub initium.

P. Petronium fuisse legatum Syriae initio principatus Claudii, docent numi Antiocheni, quos vide. Sed et Asiae fuisse praepositum, tenemus ex Philone, qui eum *praefecturam adeptum provinciarum Asiae Syriacque* refert y).

* * *

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙCΑΡΑ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ. ΕΠΙ. ΑΟΤΙΟΔΑ. *Caput Caligulae.* Ξ ΔΡΟΤCΙΔΔΑ. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΜΗΝΟ-ΦΑΝΗC. *Drusilla sedens d. spicas, f. hastam.* AE. II. (Vaillant. num. graec. p. 11. Morelli in Impp. T. I. p. 692. et in Fam. Acilia, Haym. T. II. p. m. 230.)

Eadem adversa. Ξ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ. ΑΓΡΙΠΠΕΙΑΝΑ. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΜΗ-

ΝΟΦΑΝΗC. *Capita se respicientia Germanici nudum et Agrippinae.* AE. II. (Morelli in Fam. Acilia.)

De Aviola, qui fuit gentis Aciliae, vide, quae diximus in numis Ephesi, cujus etiam numis imperante Nerone signatis inscriptus legitur proconsul Aviola, qui tamen, etsi ex eadem gente, diversus forte est ab Aviola numorum praesentium. In his Smyrnaei Caligulae cum in sororem Drusillam, tum in parentes vitam functos pietatem praedicarunt. Commemorandus hic omnino numus alter, quem totum describere operae pretium videatur.

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙCΑΡΑ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ. ΕΠΙ. ΑΟΤΙΟΔΑ. *Caput Caligulae.* Ξ ΔΡΟΤC. ΜΗΝΟΦΑΝΗC. ΠΕΡΓΑΜ. *Drusilla sedens d. spicas.*

Mirum omnino, ac plane singulare, et peculiari examine dignum videtur, numos urbium diversarum, Smyrnae ac Pergami usque adeo conspirare tam inscriptione dempto urbis nomine, quam typis. Deceptos crederem in iis legendis auctores, et in hoc quoque posteriore pro ΠΕΡΓΑΜ. restituendum CΜΤΡΝΑΙΩΝ. Sed vetant illud viri graves, qui in Pergami quoque lectione conspirant, Vaillantius z), Morellius in numis Impp. *), qui tamen hunc Pergamenorum numum in gente Acilia praetermisit, quo loco addit Schlegelius testimonium Havercampi, eundem numum adservari apud Gerardum Schaakium, et Wildium, quam Wildii numus perperam citetur, in quo urbis nomen adeo est vitiatum, ut

y) Legat. ad Caium.

z) Num. Graec. p. 11.

a) T. I. p. 698.

ipse eum Epheso tribuendum conjectaret^{b)}. Ego ut decidere litem non ausim, probabilius tamen esse existimo, lapsos antiquarios legendo in numis nonnihil vitiatas Pergami nomen pro certiore Smyrnae. Quod si existunt, indaganda non modo ratio tantae numorum concordiae, sed etiam, an certae rationi, an casui sit tribuendum, quod magistratus utriusque urbis sit *Menophanes*. Simile exemplum, atque etiam perinde insolens vide in autonomis Philadelphiae Lydiae.

Perfringenda hic lectio Vaillantii in simili numo: ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΕΠΙ. ΛΟΤ. ΘΑΛ. quod sic explicat: *Sub Lucio Thallo. Petroniae gentis cognomen est*^{c)}. Ipsae literae iniquam lectionem confirmant, legendumque in hoc quoque esse: ΕΠΙ. ΑΟΤΙΟΛΑ., neque ausus est ipse hunc numum in suo familiarum opere serius edito profiteri, et reticet eum Morellius quoque.

ΕΠΙ. Μ. ΣΤΙΛΛΙΟΥ. ΝΕΡΩΤΑΙΝΟΥ. ΑΝΘΗΡΑΤΟΥ. in numo Vespasiani. (Vaillant, Morelli in Fam. Suillia.)

P. Suillius Germanici quondam quaeflor a Tiberio, quod venalia haberet iudicia, relegatus est in insulam V. C. 777., paullo post revocatus^{d)}. Idem imperante Claudio Messalinae studiis nixus praepotens et acer accusationibus, denique sub Nerone in extrema senecta artibus Senecae everfus in Baleares ejicitur V. C. 811^{e)}. Hic Suillius esse ne-

quit idem cum Suillio nostri numi, quia ille, eisi rexisse quoque Asiam a Tacito feratur^{f)}, tamen constanter *Publius*, non *diserte Marcus* vocatur, et ante Vespasiani tempora in Balearibus consenuit. At telle eodem Tacito imperante Claudio fuit M. Suillius Nerulinus P. Suillii, quem diximus, filius. Nam refertidem^{g)}, everso Publio filium *Nerulinum* ab accusatoribus petatum Neronis voluntate incolumem evasisse. Rursum Tacitus annum V. C. 803. signat *C. Antifio*, *M. Suillio* *cos.*^{h)}, sed cognomina reticet. Viri eruditi, qui consulum collegia stabilire sunt conati, variis hunc M. Suillium cognominibus distinxere, cum illis jam esset *Rufus*, jam *Servilianus*, jam *Rufus Servilianus*, at plerisque *Nervilianus* placuit, quia in fastis Idacii, Anonymi apud Cuspinianum, Prosperi, et Cassiodori legitur: *Vetus et Nervilianus*, ut adeo consules ejus anni essent C. Antifius Vetus, et M. Suillius Nervilianus. At jam ex citato Taciti loco suspicatus est Cuspinianus, pro Nervilianus restituendum Nerulinus. Vide haec latius exposita apud Norisiumⁱ⁾. Credo, si quod superesset dubium, illud omne praesentium ope numorum tolli, in quibus diserte memoratur *M. Suillius Nerulinus* proconsul, quamquam, utrum hic sit idem cum illo, qui V. C. 803. consulatum gessit, an hujus consulis filius imperante Vespasiano ad regendam Asiam missus, decidere non possim.

In numis Hierapolis, quos omnes in

moneta hujus scribam, me ANTIOXO. (fuerint sub Cl. M. Suillium pro re eruditi noratu provincia hunc Suillium cum, ac donstratum, in h

ANOT. IT. BHC. ZMTP lerin Mel. II. Vaillantius dit epigraphe BHC. ANOT. EPI. ITA. NOC. in num. Est hic C. poesi, Punic sis maximis ronis anno c consulatu gl aliasque ejus ariorem^{j)}.

EPI. BQ. EPMOZ. in Domitiani ad Caes.) Bolanus n eisi proconsul men secundu

b) Sel. num. p. 130. c) Num. Graec. p. 11. d) Tacit. Ann. IV. 31. e) Ibid. Ann. XIII. 48. 43. f) Ann. XIII. 43. g) Ann. XIII. 13. h) L. XII. c. 25. i) Epist. Cons. ad an. V. C. 803.

k) L. III. II. p. 84.

moneta hujus Phrygiae urbis plene describam, memoratur M. ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ANTIOXO. Cum omnes hi numi signati fuerint sub Claudio, quo imperante dixi M. Suillium processisse consulem, censuere eruditi non pauci, eum gesto consularu provinciam Asiam sortitum. At enim hunc Suillium esse potius hominem Graecum, ac domesticum Hierapolis magistratum, in hujus moneta dicemus.

ANOT. ITAAIKO. EΠI. - - - ETCE. BHC. ZMTP. in numo Vespasiani. (Pellerin Mel. II. p. 40.)

Vaillantius ex numo simili luxatam dedit epigraphen: ΣΤΡΑΩΓΙΩΝ. ETCE. BHC. ANOT.

EΠI. ITAAIKOT. ZMTP. MAΓPΩ. NOC. in numis Titi. (Pellerin.)

Est hic C. Silius *Italicus* non modo poesi, Punicisque suis clarus, sed et gestis maximis magistratibus. Extremo Neronis anno consul, ex Asiae deinde proconsulatu gloriam reportavit. Vide has, aliasque ejus laudes apud Plinium juniorem ^{h)}.

EΠI. BΩΔANOT. AKPAIOΣ. vel EPMOΣ. in numis Vespasiani, et Titi et Domitiani adhuc Caesarum. (Vaill. Mus. Caesf.)

Bolanus nomen est Romanum, atque eîsi proconsulis nomen non addatur, tamen secundum exempla praecedentia, et

quae sequuntur, proconsulem notat, et constat ex Statio ^{l)}, Vettium Bolanum hac aetate fuisse Asiae proconsulem:

quantusque potentes

Mille urbes Asiae sortito rexit anno

Imperium mulcente toga.

Hujus Vettii Bolani saepe meminit Tacitus.

EΠI. ΦAOPOT. ANOT. in numo Iuliae Titi. AE. III. (Catal. d'Ennery p. 587.)

Videtur hic Florus idem esse cum Meffrio Floro consulari, quem, quod *plausirum* diceret, non *plousirum*, Vespasianus per jocum *Flaurum* salutavit ^{m)}.

EΠI. KAICENNIOY. ΠAITOT. ANOT.

in numis Domitiani et Domitiae, quos vide apud Morellium in Familia Caesennia.

De Caesennio Paeto Asiae proconsule nihil reperio.

ANOT. ΦPONTΕΙΝΩ. ut legit Pellerinus ⁿ⁾, sed Sponius: ΦPONTINOC. ANOT ^{o)}, et Wife: ΦPONTΕΙΝOT. ANOT ^{p)}: ΦPONTΕΙΝIANOT. ut legitur apud Arigonium, quam lectionem videtur adprobare similis musei Caesarei. Sed tenenda potius priorum auctorum lectio. Sunt hi omnes autonomi, et offerunt caput Herculis. Numi hi in Trajani

h) L. III. ep. 7. l) Silv. L. V. carm. II. v. 56. m) Suet. in Vesp. c. 22. n) Rec. II. p. 84. o) Misc. p. 140. p) Mus. Bodl. p. 10.

aetatem removendi; nam Sex. Julius Frontinus consul proditur cum Trajano V. C. 853., ipse illustris famae, et saepe cum honore nominatus coaevis scriptoribus Tacito, Plinio juniore, Martiali, praeterea auctor operis noti de Aqueductibus urbis. De proconsulatu Asiae nihil proditum reperio.

ZM. ACI. ΦΟΥΤΚΩ. ΑΝΘΤ. ΣΤΡΑ. ΡΟΥΦΟΥΤ. in numo Trajani apud Pellerinium ^{q)}, et Haymum ^{r)}, sed qui eum Zelam Ponti vocavit primum, serius agnito errore Smyrnae restituit ^{s)}. In hoc numo, ut typus Haymianus docet, syllaba ΦΟΥΤ. sic scripta est, ut et initium vocabuli ΦΟΥΤΚΩ constituat, et finem vocabuli ΡΟΥΦΟΥΤ. At jure ibi in subiecta nota quaerit Khellius, quomodo ΡΟΥΦΟΥΤ. in gignendi casu esse possit, cum ΦΟΥΤΚΩ sit in dandi casu? Tametsi videam, alias quoque proconsulum nomina dedicandi formula expressa. Sic paulo supra vidimus: ΑΝΘΤ. ΙΤΑΛΙΚΩ. — ΑΝΘΤ. ΦΡΩΝΤΙΝΩ. et in numo Hierocaesareae Lydiae: ΑΝΘΤΗΑΤΩ. ΨΕΡΟΚΙ. Quis sit hic Fuscus, quod cognomen cum multis gentibus Romanis commune fuit, dicere non habeo. De ZM. ACI. agam infra in numis concordiae.

ΕΠΙ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΥ. ΑΠΡΟΝΙΑΝΟΥ. in numo Antonini Pii. (Vaill.)

C. Ventidius Apronianus in falsis consul dicitur sub Hadriano ad annum V. C. 876.

ΕΠΙ. ΕΞ. ΕΧΟΝ. ΤΡΙΑΤΟΥ. ΑΤΡ. ΑΝΤΩΝ. ΕΤΤΙΧΟΥΤ. ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Sub potestatem habente consularem Aurelio Antonino Eutyche*, ut proponit, et reddit Vaillantius ex numo Caracallae musei Medicei. Quam haec lectio, explicatioque sit άμυστος, jam alias exposui ^{t)}. Alioqui Mediceum hoc cimelium labem contraxisse, patet ex Gorio, qui in museo Florentino numum hunc edidit addito iconismo. Quare hactenus de vera ejus numi lectione incerti sumus.

ΠΟΛΛΙ. ΑΝΘΤ. perperam lectum ab Harduino in autonomo pro ΠΟΛΛΙΑΝΟΥ, qui magistratus frequens in Smyrnae numis sub Gordiano.

Hippicus.

ΕΠΙ. ΣΤΡ. Μ. ΑΤΡ. ΦΙΑΝΤΟΥ. ΙΠΠΙΚΟΥΤ. in numis Valeriani. (Vaill. Theup.) Item in autonomo Pellerinii: (Mel. I. p. 64.) ΕΠΙ. ΦΙΑΝΤΟΥ. ΙΠΠΙΚΟΥΤ.

De significatione vocabuli ΙΠΠΙΚΟΥΤ, quod inscriptum etiam reperitur numis Cotiae Phrygiae, et Gordi Lydiae, et *equitem Romanum* notat, vide quae dicuntur Vol. IV. in tractatu de his appellationibus.

Neocoratus. vatur in numis caput sub Con ab Hadriano, c nienfi ^{u)}, in quo Hadriano ope plos δευτερον Νεωκορο, γρηγορν *fulsum*, quo n verbis intellige ter, cum ex n jano habuerit. lantium neocclatur. Quare c et Domnae i III., censet is a Caracalla. verum, doce Augusti capi Γ. ΝΕΩΚΟΡ mo Commoc Γ. ΝΕΩΚΟΡ cipandus, c Commodi n erit, hoc eo neocoros. De vide, quae c

Primatus, CΜΤΡΝΑΙ in numis Cor omisso ACIA Primatum. sus et Pergan

q) Mel. II.

r) T. II. p. m. 266.

s) In praef. ad Tom. II.

t) Num. vet.

* * *

Neocoratus. Hic primum simplex observatur in numis Trajani. (Vaill.) Alter incipit sub Commodo, collatum tamen ab Hadriano, colligitur ex marmore Oxoniensi ^{u)}, in quo narrant Smyrnaei, se ab Hadriano ope Polemonis sophistae adeptos *δευτερον δογμα Συγκλητης, καθ' ο Νεωκοροι γεγοναμεν, secundum senatus consultum, quo neocori facti sumus*, quibus verbis intelligendus certe neocoratus alter, cum ex numis priorem jam sub Trajano habuerit. In Severi numis apud Vailantium neocoratus omnis plane dissimulatur. Quare cum subinde in Caracallae et Domnae numis incipiat neocoratus III., censet is, hunc Smyrnaeis collatum a Caracalla. Sed ejus fuisse auctorem Severum, docet numus Pellerinii cum ejus Augusti capite, inscriptus **CMTPNAIΩN. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ** ^{z)}, qui honos, si fides numo Commodi apud Arigonium ^{y)}, in quo **Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ.**, magis adhuc erit anticipandus, cumque adeo legamus in aliis Commodi numis numerum B, certum erit, hoc eos imperante dictos tertium neocoros. De addito **ΤΩΝ. CΕΒΑΚΤΩΝ.** vide, quae continuo dicentur.

* * *

Primatus, Pulchritudo, Magnitudo.

CMTPNAIΩN. ΠΡΩΤΩΝ. ACIAC. in numis Commodi et sequentium, etiam omisso **ACIAC.**

Primatum Asiae jactarunt etiam Ephesus et Pergamus. Vide, quae de hac di-

gnitate observabimus in tractatu de primatu.

CMTPNAIΩN. ΠΡΩΤΩΝ. (addito in aliis **ACIAC.**) **Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. CΕΒΑΚΤΩΝ.** in numis Caracallae et Alexandri Sev.

CMTPNAIΩN. ΠΡΩΤΩΝ. ACIAC. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. CΕΒΑΚΤΩΝ. ΚΑΛΛΕΙ. ΚΑΙ. ΜΕΓΕΘΕΙ. in numis Caracallae. (Vaill. Spanheim. T. I. p. 648. Haym. T. II. p. m. 330.)

In explicatione ambitiosae epigraphes, quam continet postremus hic numus, admodum variant eruditi, quorum sententias brevitatibus causa omitto, contentus proponere eam, quae omnium maxime videtur verisimilis. Eam sic Latine reddo: *Smyrnaeorum, qui sunt primi Asiae, tertium neocori Augustorum, primi pulchritudine et magnitudine.* En rationem eorum, quae controversa videri possint secundum aliorum opinionem.

ΤΩΝ. CΕΒΑΚΤΩΝ. ad neocoratum pertinere nullus dubito, omnium vero minime ad sequens **ΚΑΛΛΕΙ. ΚΑΙ. ΜΕΓΕΘΕΙ.** Idud luculenter probatur I. ex numis proxime citatis, in quibus absolute scribitur: **CMTPNAIΩN. ΠΡΩΤΩΝ. ACIAC. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. CΕΒΑΚΤΩΝ.** nulla mentione alterius elogi. II. ex insigni marmore Oxoniensi ^{z)}, cujus initium ob multiplicem usum hic appono: *ἡ πρώτη της Ασίας καλλι και μεγαθει, και λαμπροτατη και μητροπολις, και Γ. νεωκορος των Σεβαστων κατα τα δογματα της ιερωτατης συνκλητης, και κοσμος*

u) Num. X.

z) Mel. II. p. 291.

y) Tab. VI. n. 96.

z) Num. V.

της Ιωνίας *Σμυρναίων πόλις*. Ergo in hac inscriptione se Smyrna neocoram Augustorum aperte proficitur, et quidem secundum decreta sacerrimi senatus. At quorum Augustorum? Repetenda hic sunt ea, quae supra in numis Tiberii et Iuliae ex Tacito docui, nimirum Smyrnaeis permissum fuisse, ut Tiberii et Liviae templa apud eos aedificarentur, atque illud decreto senatus, nam in haec verba Tacitus: *ita rogati sententiam patres Smyrnaeos praetulere*. Haec templa in ejusdem Caracallae numo, quem eodem loco ex museo Caesareo adduxi, conspiciuntur. Haec ergo causa fuit, cur sese Smyrnaei in hoc numo neocoros Augustorum praedicarent, et in marmore quidem etiam jactando honorificum patrum de se factum iudicium. III. Cum certum sit, apud eos fuisse templa Augustorum, eodem modo se horum neocoros dixere, ut Ephesii et Magnetes Ioniae se dixere *νεωκορες της Αρτεμιδος*, quod celebria Dianae templa apud se habuere.

ΚΑΛΔΕΙ. ΚΑΙ. ΜΕΓΕΘΕΙ. Haec vocabula solitarie quidem sunt posita, at certum est ex allato marmore, subintelligi ΠΡΩΤΩΝ. De pulchritudine et magnitudine Smyrnae vide complura testimonio apud Spanhemium *).

* * *

Nomen ab imperatore Hadriano: ΑΔΙΑΝΗ. CΜΤΡΝΑ. in autonomo supra citato.

Certamina.

ΠΡΩΤΑ. ΚΟΙΝΑ. ΑCΙΑC. in numis Severi, vel: ΠΡΩΤΑ. ΚΟΙΝΑ. ΑCΙΑC. ΕΝ. CΜΤΡΝΗ. vel: ΠΡΩΤΑ. ΚΟΙΝΑ. ΤΗC. ΑCΙΑC. ΕΝ. CΜΤΡΝΗ. in numis Maximini, Gordiani, Gallieni.

* * *

Mentio fitus.

ΜΕΛΗC. *Meles fluvius decumbens*, in autonomo, (Pellerin.) et in numo Sabinae. (Vaill.)

De hoc Plinius: *Smyrna amne Melete gaudens non procul orto*. Et Pausanias *): *Apud Smyrnaeos longe pulcherrimus est amnis Meles, ad ejus fontes antrum, in quo Homerum aiunt carmina sua scripsisse*. Vide alias amabilis hujus rivi peristyles indicatas ab Himerio (sophista *). Ab hoc fluvio poeta dictus est *Melesigenes*, tanquam apud eum natus, quin et nonnullis creditum, ipsum hunc fluvium Homeri patrem existisse *). Notus numus Amastrios Paphlagoniae: ΟΜΗΡΟC. *Caput Homeri*. Ξ ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ. ΜΕΛΗC. *Fluvius decumbens*.

Fuere, qui alios quoque fluvios in Smyrnae numis signatos censerent. Sic Spanhemius *Clarum* fluvium collegit ex numo Neronis: ΕΙΗ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΤC. ΚΛΑΡΟC. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Fluvius jacens*, ut testatur Vaillantius *). Numus hic pictus exstat apud Morellium *). *Clarum* fuisse magistratus nomen, et quidem praetoris, aperte docent numi alii.

Sic: CΤΡΑΤΙ
τονομο, (Pell
NOT. CΤΡΑ.

Homerus sedes
Poppaeae. (P
cumbentis ty
tum vocabulu
fluvii, nam tu
Rheginum ex
nii *): ΕΙΗ Μ
NOC. *Fluvius*

Exstant nu
ΒΩΑΝΟΤ.

Fluvius decum
nus, (Opp.

(Mel. II. p.
adscripti ΕΡ

derunt, tant
xit Plinius *)

facit, et n
in Smyrnae

gistratum di
ronis apud

ΤΟC. ΕΡΜΟ

decumbens, fi
tor dictus H

quo agimus,
ΑΝΟΤ. ΕΡ

fiani apud V
NOT. ΑΚΡΑ

Pellerinii: ΕΙ

Quare indubi

milibus ima
intelligendum

praetorem H
cum fluvio n

a) T. I. p. 650. b) L. VII. c. 5. c) Eclog. XIII. §. 31. d) Philostr. in dedie.
vit. Soph. e) Num. Graec. p. 347. f) In Neron. tab. XVII. n. 25.

: CTPATHOC. ΚΛΑΡΟC. in au-
omo, (Pellerin.) et: ΕΠΙ. ΕΡΜΟΓΕ-
Τ. CTPA. CKPIBONIOT. ΚΛΑΡΟC.
merus sedens, in numo Neronis et
ppaeae. (Pellerin.) Fluvii humi de-
nantis typus non probat, adstitu-
a vocabulum ΚΛΑΡΟC esse nomen
vii, nam tum haberemus etiam fluvium
eginum ex numo autonomi Pelleri-
s): ΕΠΙ ΜΤΡΤΟΤ. CTPA. ΠΗΓΕΙ-
OC. *Fluvius decumbens*.
Exstant numi Titi et Domitiani: ΕΠΙ.
ΛΑΝΟΤ. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΕΡΜΟC.
Fluvius decumbens. (Mus. Caes.) Hardui-
s, (Opp. sel. p. 158) et Pellerinius
el. II. p. 366.) in hoc typo causa
cripti ΕΡΜΟC *Hermum* fluvium vi-
unt, tanto certiore fiducia, quia di-
Plinius^{b)}: *a Smyrna Hermus campos*
it, et nomini suo adoptat. At enim
Smyrnae numis certum habemus ma-
ratum dictum *Hermus*. In numo Ne-
is apud Morelliumⁱ⁾ est: CTPATH-
C. ΕΡΜΟC. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Fluvius*
umbens, fuitque adeo Smyrnaeis prae-
dictus *Hermus*. Ergo in numo, de
agimus, sic scriptum est ΕΠΙ. ΒΩ-
ΝΟΤ. ΕΡΜΟC., ut in numo Vespasi-
i apud Vaillantium: ΕΠΙ. ΒΩΛΑ-
Τ. ΑΚΡΑΙΟC. vel, ut in autonomo
lerinii: ΕΠΙ. ΜΤΡΤΟΤ. ΠΗΓΕΙΝΟC.
are indubitatum videtur, in numis si-
bus imagine fluvii jacentis Meletem
lligendum. Tamen negare nolum,
etorem *Hermum*, quod ejusdem esset
i fluvio nominis, ponenda fluvii ima-

gine ad *Hermum* fluvium voluisse adlu-
dere. Verum epigraphes ratio istud aper-
te non docet. Tunc enim inscriptum no-
men fluvium manifeste arguit, quando
infra imaginem jacentem scribitur, aut
certe sic solitarie in ejus vicinia, ut com-
mode ad reliquam inscriptionem referri
non possit. At vero in numis praesentibus
vocabula ΚΛΑΡΟC et ΕΡΜΟC in
orbem, et continue scribuntur nulla ora-
tionis interruptione. Quare analogiae
causa numum Vespasiani, quem vulgavit
Trifanous: ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΕΠΙ. ΒΩΛΑ-
ΝΟΤ. ΑΚΡΑΙΟC. *Juppiter sedens d. Vic-*
toriolam, quemque edidit etiam Vail-
lantius et Harduinus, sic explico, ut exi-
simem, ΑΚΡΑΙΟC esse nomen magistratus,
atque hunc Iovis *Αγκαις* insculpta
imagine ad nomen suum adluisse.

Ad situs mentionem pertineret etiam
numus inscriptus ZM. ΑCΙ., quod Hay-
mius explicat: *Smyrnaeorum Asiae*, (in
praefat. ad Tom. II.) quasi Smyrna se in
Asia sitam testaretur. Sed hanc epigra-
phen aliter legendam videri, mox di-
cetur.

* * *

Concordiae frequens in Smyrnae mone-
ta mentio. Omisiss obviis memorabilio-
res tantum attingam.

CΜΤΡ. ΑΘΗΝΑΙ. ΟΜΟ. CTP. ΑΙ.
ΗΡΚΛΕΙΔΟΤ. *Nemesis alata, et Pallas*
stantes, in numo Commodi, AE. I. (Mus.
Caes. Vaill.)

Alius similis, nisi quod in antica est: ΙΕΡΑ.

g) Rec. II. p. 84.

b) L. V. p. 280.

i) in Neron, Tab. XVII. n. 26.

CTNKAHTOC. *Caput Senatus.* AE. II. (Hunter.)

Fuit et aliorum Smyrnae cum Athenis nexus. Ea Arifidi dicitur Athenarum colonia ^{k)}, et Smyrnaeus rhetor Athenas Smyrnae metropolin appellat ^{l)}. Numi hi certe signati sunt Smyrnae, quia praetor Heraclides in aliis quoque ejus numis occurrit, ut et in proximo.

CMTP. ΔΑΚΕΔΑΙ. ΟΜΟ. CTPA. HPA. ΚΛΕΙΔΟΤ. *Cybele sedens, ex adverso vir habitu militari fians, in numis Commodi.* (Mus. Pisani, Vaill.)

Hos quoque Concordiae cum Lacedaemone numos signatos Smyrnae, ex magistratu Heraclide patet.

ACIA. CMTNPA. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Amaزون dexteram jungit cum muliere turrata, in numo Gordiani.* (Vaillant.)

Vaillantius nomine ACIA Asiam consularem intelligendam putat ^{m)}, minus recte, ut opinor. Asiae enim, quae fuit Lydiae urbs, habemus autonomum apud Haymium inscriptum ΑΣΙΕΩΝ, et in cujus antica est caput muliebri turratum ⁿ⁾, apposite ad numi nostri typum. Et hic Smyrnae signatus est; nam inscriptus magistratus Pollianus: ΕΠΙ. C. ΠΟΛΛΙΑΝΟΤ. saepe in Gordianeis Smyrnae numis legitur. Eadem cum Asia Lydiae concordia indicata videri possit in numo Trajani apud Pellerinium: ΖΜ. ΑCΙ. ΦΟΤΕΚΩ. ΑΝΘΤ. CTPA. ΡΟΤΦΟΤ. quem edidit Haymius quoque ^{o)}, sed perperam Zelae Ponti tribuit, quem serius errorem agnovit ipse ^{p)}, at non placet,

ut ipse vertit: *Zmyrnaeorum Asiae*, quasi vero alia extra Asiam ejus nominis urbs exstitisset.

Formula ANEΘHKΕ.

Habemus Smyrnae numos cum formula: ΠΟΛΕΜΩΝ, vel ΙΕΡΩΝΤΜΟC, vel ΘΕΤΑΙΑΝΟC. ΑΝΕΘHKΕ. CMTN. ΝΑΙΟΙC. vel CMTPNΑΙΩΝ. in numis Hadriani, Antinoi, M. Aurelii, autonomis, sed quos numos in dissertatione singulari describam, et explicabo.

AE. C.

TEOS.

In peninsula, Anacreontis patria.

Autonomi non infrequentes, quorum plurimos congestere Pellerinius et Hunterus. Ex his eminent nonnulli antiquissimi operis, qui parte una gryphum, altera quadratum exhibent. Cum in his epigraphe aut omnis absit, aut, si quae est, in magistratibus tantum occupetur, decidi facile non potest, utrum numi similes huic Teo, an hujus coloniae Abderae Thraciae, quae et ipsa metropolis suae gryphum retinuit, sint adjudicandi. Dixi in numis Abderae, id genus numos anepigraphos magis esse ex ingenio monetae vetustissimae urbium Thraciae signatos, deinde ex certis exemplis contrariis, gryphum Tejorum in ortum, Abderae in occasum spectare. Ex qua lege numi non pauci, quos viri

eruditi, ac praetologo musei Irun, Abderae

Ceterum cur etiam involavimus suos reles. In Smyrna Nemelis, cte Apollinis etiam lateri a Tei numis cum Hunter, Mus.

Caput Baccidimum, praetor. X. AE. Gryphus. 2. gerne botrus. ter.)

Bacchi cnumi eloquifrequenter siluisse apud Tjorum agrumbant monumChishull 9). ITeji natum aluere, ut referVitruvius tercrum fuit, m

TEOC. Capquid galeae

k) Orat. de Concordia T. I. p. m. 523.

n) T. II. p. m. 105.

o) T. II. p. m. 266.

l) Gratul. in Smyrn.

m) Num. Graec p. 223.

p) In praefat ad Tom. II.

q) Ant. A.

eruditi, ac proxime Cl. Combuis in catalogo musei Hunteriani, Teum avocarunt, Abderae erunt restituendi.

Ceterum cur gryphus in Tejorum monetam involaverit, certam causam nondum reperi, uti neque, cur eundem in numos suos receperint vicini Phocaeenses. In Smyrnaeis hospitium datum causa Nemesis, cujus is notus asclea. Forte Apollinis cultum indicat, cujus is etiam lateri adhaesit; nam in aliquibus Tei numis cum lyra jungitur. (Pellerin, Hunter, Mus. Caes.)

Caput Bacchi vel Bacchae hedera redimitum, prae quo thyrsus. X THION. Botrus. X AE. III. (Hunter.)

Gryphus. X TH. vel TH. Diota, superne botrus. AR. AE. III. (Pellerin, Hunter.)

Bacchi cultum apud Tejos omnes huius numi eloquuntur, quem et imperatorii frequenter sistunt. Et vero principe eum fuisse apud Tejos loco, et ejus causa Tejorum agrum sacrum et *άσυλον*, comprobant monumenta Teja, quae recenset Chishull 9). Ejus cultus causa fuit, quod Teji natum apud se Bacchum credi voluere, ut refert Diodorus Sic. 1) Etiam Vitruvius templi, quod ibi Baccho sacrum fuit, meminit 2).

TEQC. *Caput muliebree galeatum, aliud galeae simile, (forte bipennem)*

humero gestans. X THION. Gryphus. AE. (Catal. d'Ennery.)

Pro ingenio urbium hujus tractus proponitur in antica Amazon Teos, a qua urbem suam conditam jactabant Teji.

ANAKPEΩN. THION. *Anacreon nudus stans.* f. *lyram.* X CTP. BEPHKOTN. ΔOT. *Figura incerta stans.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 80.)

Caput Neptuni, prae quo delphinus tridenti involutus. X CT. TI. ΠΕΠΩΝΕ. THION. *Vir togatus barbatus sedens lyra canit.* AE. II. (Pellerin Suppl. III. p. 104.)

Vt Smyrnaei et Colophonii Homerum suum, sic Teji Anacreontem suum numis intulerunt. De ejus statua Athenis posita Pausanias 3): *και δι το σχημα εστιν οσον αδοντος αν εν μεση γεινοιο ανδρωπε.* *habitus ejus est tanquam hominis, cum ebrius est, ostantis.*

Auctor musei Theupoli vulgavit numum: OMHPOC. *Caput Homeri.* X THION. *Pallas stans.* Numos Ietarum insulanorum cum hoc contendenti facile patebit, pro THION legendum IHTON.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii ab Augusto usque ad Galienum:

Epigraphe: THION. *Typus* potior Bacchus stans, de cujus apud Tejos cultu egimus in autonomis,

q Ant. Asiat.

r) L. III. c. 65.

s) In praef. ad L. VII.

t) L. I. c. 25.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput Augusti in templo tetraſtylo.* (Morelli Specim. p. 201.)

Augustus dicitur *Conditor*, ut a vicinis Clazomeniis.

Magistratus praetor obviis, etiam in autonomis.

Neocoratus proditur primum in numo M. Aurelii: THION. ΝΕΩΚ. (Vaill.) at in aliis M. Aurelii et Faustinae un. THION. B. ΝΕ. (Pellerin. Mus. Christianae.) Videntur neocoratum I. nacti causa templi Augusti, quod ibi stetit numus citatus docet.

AE. RR.

INSVLAE IONIAE.

ARGENNOS.

Insula ignobilis juxta Maeandri ostia. *Autonomum dedit Arigonius: Caput Paladis.* X APTE. *Figura fians d. pateram, f. - - -* Ejus judicii rationem nullam video, et verius censeo, tribuendum hunc numum Argis Argolidis, cui similem olim vulgavi *).

CHIOS.

Inter insulas ejus tractus nobiliores numeranda.

Autonomi:

Sphinx alata. X *Leo dimidiatus alatus.* AV. III. (Pellerin.)

Similem dedit Sestinius, sed pro leone alato dixit aprum marinum alatum *). Aper alatus est Clazomeniorum.

Sphinx alata, additis juxta variis minutis sigillis. X XIOΣ. *addito magistratu, ut: ΑΡΤΕΜΙΔΩΠΟΣ. etc.: Diota in cu-*

spidem desinens, variantibus juxta sigillis. AR. III. AE. III.

Obvii sunt hi numi ex aere, ex argento rariores. Sphinx fere proprius Chiorum typus, sic ut non dubitaverit Pellerinus, aureum, quem mox descriperam, huc referre. Hujus causa typi hactenus ignoratur, non tamen perinde causa diotae; nam adludere videtur ad vinum Chium magni apud veteres nominis, et credo similem diotam intelligi a Plauto, cum ait, *quasi tu lagenam dicas, ubi vinum solet Chium esse* *). Quod reipsa diota est, Frölichius *gyrgillum serico evolvendo dixit* *), fors propterea, quod ejus pars una in cuspidem desinit, quae diotae, cui, ut flare possit, basi opus est, convenire non possit. Verum vasa in cuspidem exeuntia in veterum monumentis saepissime conspiciuntur, quae hic citare necesse non est, cum ejus formae diotae fictiles frequentissime Romae effodiantur.

Innumis autem
tae revera basi
Frölichio, qui
dum adhuc fu
in Graecia fuiss
fimi cum hoc
lerinium) aut
ut ejus comme
potuerit, quod
gyrgillo notar
constat, adhi
num fuisse sei
nesh Graecis
aetate fuisse
hudelius *),
nis vero non
docent Theoc
et accurate
Epigraphe X
est *Ἰσχυρος* in
PHINOΣ

OMHPOC
in volumen;
tenet, intuet
anterioriorem
imponit. AE.
volumini liti
legitur ΙΑΙΑ
Constat, C
sibi vindicall
mea Sylloge
Caesarei num
quod volum

u) Num. vet. p. 156.
z) Not. elem. p. 65.

x) Letters T. IV. 115.

y) Cureul. Act. I. Sc. 1. v. 78.

a) B. L.
XIV. c. 9.

In numis autem binis Pellerinianis hae diotae revera basin habent, eique insunt. Frölichio, qui gyrgillum putat, probandum adhuc fuerat, sericum tam mature in Graecia fuisse cognitum, (nam antiquissimi cum hoc typo sunt numi apud Pellerinium) aut saltem sic jam vulgatum, ut ejus commercium proficuum esse Chiis potuerit, quod utique proposito in numis gyrgillo notaretur. Satis ex Lampridio constat, adhuc Elagabali aetate rarissimum fuisse sericum, quin ejus veram genesin Graecis adhuc Plinii et Pausaniae aetate fuisse incompetam, docebit Mahudelius ^{a)}, et d'Anvillius ^{b)}, Romanis vero nonnisi sub Iustiniano innotuisse, docent Theophanes apud Photium ^{c)}, et accurate Zonaras ^{d)}, et Procopius ^{e)}. Epigraphe ΧΙΩΣ in his numis constans est ἐσυνικον in recto, ut ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ, ΠΗΓΙΝΟΣ etc.

ΟΜΗΡΟΣ. *Homerus barbatus sedens in volumen, quod manibus explicatum tenet, intuetur.* Χ ΧΙΩΝ. *Sphinx pedem anteriorem jam diotae, jam prorae navis imponit.* AE. III. (Hunter.) In alio simili: volumini literis minutissimis inscriptum legitur ΙΑΙΑC. (Mus. Caes.)

Constat, Chios quoque poetae natales sibi vindicasse, cujus testimonia citavi in mea Sylloge I., quo loco dictum musei Caesarei numum vulgavi, eo singularem, quod volumini inscriptum ΙΑΙΑC. offert.

Jam vero et Pollux testatur, Chios Homerum in moneta sua signavisse ^{f)}.

ACCAPIA. ΤΡΙΑ. *Sphinx pedem anteriorem prorae navis imponens.* Χ ΧΙΩΝ. *Bacchus seminudus stans d. cantharum, f. thyrsus, juxta Apollo d. pateram, f. demissa ramum, media inter utrumque ara ignita.* AE. I. (Mus. Caes. Pellerin.) Horum nonnullis inscribitur archon. (Hunter.)

Eadem adversa. Χ ΧΙΩΝ. *Diota, intra laureum.* AE. I. II. (Mus. Caes. Pellerin.) Horum quoque nonnullis additus archon.

ACCAPIA. ΔΤΟ. vel ΔΤΩ. *Sphinx similis.* Χ ΧΙΩΝ. *Hercules stans ad aram, in aliis: Diota.* AE. I. II. (Pellerin, Hunter.) addito nonnunquam archonte.

ACCAPION. *Diota inter duo astra. Sphinx similis.* AE. II. (Mus. Caes. Hunter.)

ACCAPION. ΗΜΙCΤ. (in numo musei Caes. ΗΜΤCΤ.) *Duae taedae ardentes in decussim posita, omnia intra coronam lederaceam.* Χ ΧΙΩΝ. *Sphinx sedens anteriore pede diotae imposito.* AE. fere I. II. III. (Pellerin, Hunter.)

ACCAPIN. ΗΜΤCΤ. *reliqua, ut in praecedente.* AE. III. (Theupoli.)

ΟΒΟΛΟΣ. *Sphinx pede anteriore prorae imposito.* Χ *Hercules stans.* AE. I. (Hunter, Theupoli.)

ΔΙΧΑΛΚΟΝ. *Diota inter duo astra.* Χ ΧΙΩΝ. *Sphinx, ut in praecedente.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

^{a)} B. L. T. V. Mem. p. 218.

^{b)} Ibid. T. XXXII. p. 599.

^{c)} Cod. 64.

^{d)} L.

XIV. c. 9.

^{e)} Bell. Goth. L. IV. c. 17.

^{f)} L. IX. c. 6. §. 84.

En tibi catalogum numorum Chiorum, qui valorem, sive pondus disertis verbis exprimunt raro in aliorum populorum numis exemplo. Eos secundum omnes suas causas hic descripsisse satis habeo; nam quod ad inscripta haec valoris vocabula attinet, de iis jam egi in prolegomenis generalibus capite IX., quo loco conjunxi ea omnia, quae se in diversis numis aliis offerunt.

Magistratus frequenter inscripti, et quidem in antiquioribus, quos primo loco recensui, simpliciter: ΔΑΜΠΡΟΣ, vel ΙΚΕΣΙΟΣ, etc. In argenteo musei Caesarei est ΘΕΟΠΟΜΠΟΣ forte celebris hoc nomine historicus in hac insula natus, cujus varia fortuna enarratur apud Photium s). In numis serius signatis, qualis est cum mentione *trium affariorum*: ΕΠΙ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΤ. ΤΟΤ. ΕΠΑΦΡΟΔΙΤΟΤ. (Mus. Caes.) addito etiam non infrequenter nomine.

Archontis, sic in simili: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΤ. (Hunter) vel: ΕΠΙ. ΑΡ. ΑΤ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΤ. (Pembrock P. II. tab. 82.) Item: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡΕΙΜΟΤ. (Pembrock I. c.) vel: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡΕΙΜΟΤ. ΔΙC. (Pembrock I. c.) vel: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΚΟ. ΟΤΑ. ΠΡΕΙΜΟΤ. (Pembrock I. c. Hunter.) quod interpretor: *archonte Q. Valerio Primo*, quorum ope numorum corrigendam censo lectionem Pellerinii: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΣΟΟΤΑ. ΠΡΕΙΜΟΤ.

ΔΗΜΟC. ΧΙΩΝ. in numo concordiae cum Erythris Ioniae, quem in harum moneta descripsi.

ΑΥ. ΡΡΡΡ. ΑΡ. Ρ. ΑΕ. C.

Regius.

Sphinx, infra quam: ΦΗΞ -- Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΤ. *Diota, infra*: ΔΩΡΟ - *intra lauream*. ΑΡ. ΙΙΙ. (Mus. reg. Gall.)

Singularem hunc numum pictum dedit Comes Caylus h). Barthelemyus, qui sua illi observata addidit, jure censet, memoratum in hoc numo Antiochum esse unum ex tribus primis hoc nomine Syriae regibus, reliquis post Antiochi ΙΙΙ. ad Magnesium cladem dominatu Asiae cis Taurum submotis. Tum in Antiochum ΙΙΙ. propendet, quem constat, circa annum V. C. 557: Ioniae urbes, quibus praecedentes Syriae reges libertatem permisere, ad imperata facienda vi compulisse. At vereor, ut Antiochus I. et ΙΙ. excludi jure possint. Antiochus I. de Ionibus praeclare est meritis relata insigni de Gallograecis victoria, qui Asiae, ac cum primis Ioniae imminabant, in cujus memoriam ei Milesii dedicavere numum, quem alibi vulgavi i). Antiochus ΙΙ. Milesios a Timarchi tyrannide liberavit, quam ob causam cum hujus quoque capite Milesii numos signavere h). Quod seu per adulationem, seu grati animi causa fecere Milesii, pterat placuisse etiam Chiis aliquo affectis beneficio a prae-

potentibus h
nientes vidit
metrio Poli
propter vari
cia.

Vnicum A
hs, neque h
gine:

ΣΕΒΑΣΤΟ
ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Rec. ΙΙΙ. p.

Commode

succedit Sph

ca, ut eam

tellibus Suet

Numus Ph

lantius prop

ut mox mo

imperatorib

quam auton

Concordia

naeis: CTP.

CΜΤΡΝΑΙΩ

lippi senioris

nae, nam ha

archontes, ut

Cum Erythra

postremo aut

ΑΡ. ΡΡΡΡ.

Proxima a
Icaro desupe
Icarium.

Hujus class

g) Cod. 176.
Reis. p. 66.

h) Rec. Tom. ΙΙ. p. 144.

i) Num. vet. p. 277.

k) Pellerin.

potentibus his regibus, perinde ac Athenienses vidimus dedicasse monetam Demetrio Poliorcetae, et Mithridati VI. propter varia ab his in se derivata officia.

Imperatorii.

Vnicum Augusti habemus hujus classis, neque hunc cum ejus principis imagine:

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Sphinx.* Ξ ΕΤΑΗΜΟΣ. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. *Diota.* AR. III. (Pellerin Rec. III. p. 224. Hunter.)

Commode in Augustei capitis locum succedit Sphinx Augusto usque eo amica, ut eam annulo insculptam gestaret testibus Suetonio, Plinio, Dione.

Numus Philippi senioris, quem Vailantius proponit, signatus est Smyrnae, ut mox monebo. Videntur ergo Chii sub imperatoribus non signasse numos alios, quam autonomos.

Concordiam coluit Chius cum *Smyrnaeis*: CTP. ΚΑΠΗΤΟΛΕΙΝΟΤ. ΧΙΩΝ. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. in numo Philippi senioris, sed hic signatus est Smyrnae, nam haec praetores habuit, Chius archontes, ut in autonomis vidimus. — Cum *Erythraeis* Ioniae, ut diximus in postremo autonomo.

AR. RRRR.

ICARIA.

Proxima ad Samum, nomen traxit ab Icaro desuper illapso, et ab hoc mare Icarium.

Autonomi.

Hujus classis numum dedit Pellerinius:

Caput muliebre nudum. Ξ IKAP. *Caput bovis.* AR. III. Numum hunc tanto minus huc referri posse dubitavit, quod typus ipse ad id adludit, quod narrat Strabo, stetit in hac insula templum Dianae, cui nomen *Tauropolium* fuit. Verum non satis istud expeditum, nam consultus a Neumanno nostro Blondius respondit, in hoc numo legendum videri ΙΚΑΙΥ. Ceterum et Goltzius autonomum edidit: ΙΚΑΡΙΩΝ. *Raptus Proserpinae.* Ξ *Diana venatrix.*

Imperatorius.

Vnicus cum capite Commodi vulgatus exstat in Catalogo d'Ennery: (pag. 539.) ΙΚΑΡΙΩΝ. *Caput muliebre turritum.* Stephano gentile est Ικαριος. Si ergo numus hic est genuinus, ejusque epigraphae rite exceptae, habemus alterum ejus *ΔΙΩΚΟΥ Ικαριος.*

AE. RRRR.

PATMOS.

Prope Samum, S. Ioannis exilio celebris.

Autonomus.

Caput juvenile hedera coronatum. Ξ ΠΑΤΜΟΤ. *Diota.* AE. III. (Catal. Mus. Bentinck Suppl. p. 221.)

AE. RRRR.

Imperatorius.

Severi editus a Vaillantio: ΕΝ. ΠΑΘ. ΜΩ. ΔΑ., sed quem esse Rhahbathomae Arabiae, in hujus numis docetur.

SAMOS.

Epheso objecta, insula celebris praecipue a Iunonis cultu, et Pythagorae natalibus.

Autonomi.

Praemonendum, cl. Sestinum locupletem et operosum catalogum edidisse autonomorum, quos hujus esse insulae monetam profitetur, quorumque magna pars ab antiquariis aut urbi alienae fuit adjudicata, aut in incertis habita. Tales sunt: *Caput leonis ore hiantis*. X *Quadratum incusum*. AV. AR. — *Caput leonis ore hiantis*. X *Caput bovis*. AV. pluresque similes alii, quos Cyzicenos, Salaminios Cypri, aut incertos putavere Pellerinius et Combius. Succedunt alii solo Σ notati, de quibus item varium fuit eruditorum judicium. Vide longum horum numerorum agmen apud auctorem ipsum ¹⁾. Sitne his viri eruditi dictatis generatim subscribendum, omnino ambigo. Causa illi praecipua, quod in ipsa Samo reperiantur. Verum istud nimum perfunctorie adserit, dicere contentus, *che si ritrovano in Samos*, cum tamen, praecipue in nonnullis, quia insolentiores offerunt typos, majorem dictis fidem facere oportuisset. Vt ergo non negavero, vera esse posse, quaecunque proposuit, sic mihi animus non est, incertis his multum immorandi, quia haec etsi magis explorata, philologiae causas non magnopere juvarent, cujus unius commodis ars nostra servire debet. Ab

incertis ergo hujus insulae numis ad certos progrediamur.

Caput adversum leonis. X ΗΓΗΣΙΑΝΑΕ.

Σ. vel ΣΑ. *Bos dimidiatus, pone ramus*. AR. I. (Hunter, Pembrock.) In aliis: BATTOΣ. ΣΑ. — ΜΗΤΡΟΦΩΝ. ΣΑ. vel ΣΑ. *solum*. AR. I. II. III. (Hunter.) NANISKOΣ. ΣΑ. (Spanheim T. I. p. 298.)

Caput adversum leonis. X ΣΑΜΙΩΝ. *Bos dimidiatus, juxta arbutum, et pedum*. AR. II. (Hunter.)

Numi priore sede recitati variam sunt fortunam experti. Similem illi, qui inscribitur BATTOΣ. ΣΑ., Vossius Batto Cyrenaico tribuit ^{m)}. Spanhemius Sardes aut Samum respexit ⁿ⁾. Postremus Pellerinius Salamina Cypri maluit, cuius et ipse serius judicium sum secutus edito simili ex museo Christinae ^{o)}. At numus alter inscripto plene ΣΑΜΙΩΝ. dubium omne tollit, numosque hujus naturae omnes illustri nostrae Samo restituendos docet, relictis Salaminis solis illis, qui ΣΑΛΑΜΙΝΙΩΝ inscribere, et alioqui typis quoque differunt, ut patet Hunterianos et Pellerinianos numos conferenti. Ex hac Samicrum moneta fluxisse typos in monetam Messanae Siciliae et Rhegii, in Messanae moneta diximus.

Caput muliebre. X ΣΑΜΙΩΝ. *Pave*. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Iunonis insigne hic numus profertur in Iunonis Sami huic deae sacrum monetam

MHNH. CA. *juxta lunula*. *Caput virile*. Perperam Pate adversa ca Augusti vidit, nae, seu Menesit Tournefort Menslem ad nem Pronuba dicitur, summae. Fuit r Lucina, et p et purgatio quod testatu De Mena, seminarum, cabulum ME AR. et AE.

Sub primis Caracalla usque vijilius, suntque tam hiulcae, utrum genuum ΣΑΜΙΩΝ. in nimis Augusti Vide autonomi.

1) Lettere T. III. p. 119.

m) Observat. ad Melam.

n) L. c.

o) Num. vet.

Iunonis insignem apud Samios cultum hic numus profitetur. Refert Athenaeus ^{p)}, in Iunonis Samiae templo esse pavones huic deae sacros, ac propterea Samiorum monetam pavone signari.

* * *

MHNH. CAMION. *Caput mulicbre, juxta lunula.* X ΘΕΟΝ. CTNKAHTON. *Caput virile.* AE. (Patin Imp. p. 45.)

Perperam Patinus in numi hujus parte adversa caput Liviae, aversa caput Augusti vidit, cum sint certa capita Lunae, seu Mensis, et Senatus. Acute coniecit Tournesortius ^{q)}, hunc Samiorum Mensem ad ipsam quodammodo Iunonem Pronubam referri, cujus, ut mox dicetur, summi fuere in hac insula honores. Fuit nimirum eadem cum Iunone Lucina, et praefes nuptiarum, partuum, et purgationis apud feminas menstruae; quod testatus est ipse D. Augustinus ^{r)}: *De Mena, quam praefecerunt menstruis feminarum*, quorsum adeo adludit vocabulum MHNH, et lunula.

AR. et AE. RR.

Imperatorii.

Sub primis Augustis rariores, inde a Caracalla usque ad Gallienum nihil his vijlius, suntque posteriores hi fabricae tam hiulcae, ut dubitari saepe possit, utrum genuini sint.

ΣΑΜΙΩΝ. *Pavo cum sceptro transverso*, in numis Augusti. (Mus. Caes. Arigoni.) Vide autonomos.

Agrippina junior dicitur ΘΕΟΜΗΤΩΡ, *mater dei*, nempe Neronis, in numo insigni musei Caesarei, quem olim edidi ^{s)}. Vide hunc titulum explicatum in numis hujus Augustae commatis Romani.

Epigraphe constans: ΣΑΜΙΩΝ.

Typi:

Iuno Pronubo stans, saepe cum admiculis, pallio retro a summo ad imum defluo tecta.

Graphice hanc Sami Pronubam descripsit Lactantius ^{t)}: *Insulam Samum scribit Varro prius Pattheniam nominatam, quod ibi Iuno adoleverit, ibique etiam Iovi nupserit. Itaque nobilissimum et antiquissimum templum ejus est Sami, et simulacrum in habitu nubentis figuratum, et sacra ejus anniversaria nuptiarum ritu celebrantur.*

* * *

Fluvius humi decumbens, typus obviuus. — *Meleager aprum venabulo excipiens.* — *Vulcanus super incude arma fabricans.* — Insolentior typus in numis Gordiani et Gallieni: *Vir nudus stans ambabus manibus lapidem praegrandem in arcum serpentem conjicit.* (Vaill.) Videtur heros is esse Cadmus, a quo serpentem, qui socios peremit, saxo impetitum narrat Ovidius ^{u)}, et Euripides ^{v)}, cujus facti memoriam videntur in moneta conservasse Samii, ut Meleagri. At in numo Saloninae musei Caesarei, et Gallieni apud Arigonium luculenta est mulier a summo ad medium corpus nu-

p) L. XIV. p. m. 655.

q) Voyage T. II. epit. 10.

r) De Civ. dei L. IV. c. 11.

s) Sylloge I. p. 39.

t) De fals. relig. c. 17.

u) Met. L. III. sub init.

v) In Phoeniss.

v. 667.

da, quae saxum ingens utraque manu projicit, et in his abest serpens. — *Athleta flans d. lauream, f. palmae ramum.* Samios prae ceteris Ionibus excelluisse in certaminibus athleticis, narrat Pausanias 7). — *Vir galeatus nudus flans ensen in prostratae mulieris jugulum demittit*, in numo Gallieni. (de Camps.) Nisi domestica quaedam historia proponitur, erit Polyxena a Pyrrho maculata.

ΠΥΘΑΓΟΡΗΣ. CAMION. *Pythagoras pallio indutus sedens sphaeram tripodis impositam radio contingit*, in numis copiosis inde a Commodio.

In his numis Pythagora suo olim cive gloriantur Samii. Is teste Plinio 2) naturam astris Veneris primus explicavit,

quorum haud dubie horum typus numorum adludit.

ΠΡΩΤΩΝ. IONIAE. in numis Gordiani et Decii. Apposite ad hanc epigraphen dixit Pericles pro concione ad populum, a se devictos Samios τῆς ΠΡΩΤΩΤΗΣ καὶ θυνατοτάτης τῶν Ἰωνῶν 3).

Concordia cum Alexandria Aegypti: CAMION. KAI. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. OMONOIA. *Is flans cum velo*, in numo Gordiani. (Pellerin Mel. II. p. 308.) Ceterum pro tanta monetae Samiae copia vix aliquid observatu dignum in hac occurrit, nulla magistratus mentio, sola fere tantum epigraphe CAMION. A.E. C.

Imperatorios
terum Alexa
obtulit Pelle
curius, in al
riae memini
ejusque gent
dum numi
statuit triple
to, esse ibi te
non impugn
phoele hoc
ciae, quod
vetus Apoll
cidis, de qu
Pinedi. Fu
Pellerinius C
niam, ut ait
teri, quam
mos dedicav
riora esse ex
aliis imperat
Sed tamen vi
urbe pugnat
imago in nu
Europaeis ig
A.E. RRRR.

y) L. V. c. 2.

z) L. II. §. 6.

a) Plutarch. in Pericl. p. 167.

a) Suppl.
d) L. XLIII. c.

C A R I A.

A B A.

Imperatorios binos, unum M. Aurelii, alterum Alexandri Sev. inscriptos ΑΒΕΩΝ obtulit Pellerinius ^{a)}, in horum uno *Mercurius*, in altero *Mensis stans*. Abae Cariae meminit Stephanus ex Herodiano, ejusque gentile statuit *Abeus* recte secundum numi epigraphen. Abas in Lycia statuit triplex scholiastes Sophoclis, addito, esse ibi templum Apollinis ^{b)}. Vt istud non impugno, sic certum tamen, a Sophocle hoc loco non intelligi Abas Lyciae, quod volunt hi grammatici, sed vetus Apollinis oraculum apud Abas Phocidis, de quo vide Stephanum, et notas Pinedi. Fuit etiam Messeniae Abea, at Pellerinius Cariae hos numos infert, quoniam, ut ait, nulla Peloponesi urbs alteri, quam Severo ejusque familiae, numos dedicavit. Dicere debuerat, ejus rariora esse exempla, nam ipse non paucos aliis imperatoribus dicatos promulgavit. Sed tamen vel haec ratio satis pro Cariae urbe pugnat, ac praecipue dei Mensis imago in numis Caricis obvia, numis Europaeis ignota.

AE. RRRR.

ALABANDA.

Caricarum urbium felicissima habita. Condita a Care, qui ei nomen Alabandi filii indidit, quem subinde velut conditorem indigenae sanctius coluere, quam quemcunque alium deum teste Cicerone ^{c)}.

Autonomi:

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. Roma armis insidens d. *Victoriolam*, s. *hastam*. X ΑΤΕΛΕΙΑC. ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ: intra lauream. AE. III. (Sestini Lettere T. IV. p. 116.)

Cum vocabulum ΑΤΕΛΕΙΑC verisimile non videatur esse nomen proprium magistratus, dubitari non potest, eo significari ἀτελείαν, seu *immunitatem a tributis*. Eam a Romanis non raro concessam fuisse urbibus de se bene meritis, multa in historicis habemus exempla, quorum plura dabimus in diatriba de urbibus autonomis, liberis, immunibus. De Alabandenium in Romanos adfectu stante adhuc rep. insigne habemus testimonium Livii ^{d)}, cum eorum legati in senatu commemorarunt, *templum urbis Romae se fecisse, ludosque anniversarios: et divae instituisse etc.* Propter haec eorum merita verisimile est permissam iis immu-

a) Suppl. III. p. 133. 134.

b) Ad Oedip. tyr. v. 918.

c) De nat. deor. c. 15. et 19.

d) L. XLIII. c. 6.

nitatem, quam adeo palam in hoc numo profitentur objecta etiam in ejus antica imagine Romae, cujus honori templum statuerunt.

Typi in reliquis ejus numis: *Pegasus*, *Aquila*, aliique obvii. AE, II. III. (Pembrock. Pellerin.)

Caput Apollinis laureatum. Ξ ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Pegasus volans, in imo variantia nomina:* ΜΕΝΕΚΛΗΣ. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. ΜΗΝΟΔΟΤΟΣ. ΣΩΚΡΑΤΗΣ. ΤΙΜΟΚΛΗΣ. AR. m. m. (Pellerin. Mel. I. p. 137.)

Caput Apollinis laureatum. Ξ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *Pegasus volans in imo:* ΜΕΝΕΚΛΗΣ. AR. m. m. (Ibid.) *In alio simili in imo* ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Frölich Annal. Syr. p. 63. *In alio:* ΜΕΝΕΤΘΕΤΣ. (Sestini Lett. T. IV. p. 116.)

Cum prioris loci numi argentei, iique volumine suo insignes antea non essent cogniti, eorum quinque solus Pellerinius, unis magistratuum nominibus diversos museo suo intulit. Cum numos altero loco propositos sola epigraphe ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ a praecedentibus distinguat, ceterum, ut gutta guttae est, simillimos, omni-gena haec concordia persuasit Pellerinio, ut Alabandenses, et qui in alteris memorantur, Antiochenfes unum eundemque populum putaret, nixus illustri Stephani testimonio: Αλαβανδα, ἡ ποτις Ἀντιοχεια, qui tamen auctor eo videtur peccare, quod hanc Alabandam ad Maean-

drum fl. constituat, et, ut apparet, cum urbe Antiochia eidem flumini adlita, cujus etiam habemus numos, confundat, nisi forte duae fuere Alabandae, ut ipse unus silentibus reliquis scriptoribus omnibus affirmat. Si *Meneclēs*, qui in utrisque numis proditur, idem est cum illo, quem domo Alabandensem, clarumque oratorem dixere Strabo et Cicero, horum numorum aetatem satis prope teneremus, nam eum sibi puero auditum testatur Cicero *). Ex hoc item constaret, satis diu Alabandam Antiochiae nomen tulisse. Argumenta haec satis quidem videntur persuadere, numos hos vario nomine inscriptos ad eandem Alabandam pertinere, at mirum tamen, variare urbis nomen in numis uno eodemque tempore, aut saltem vicino, ut omnia persuadent, signatis. Sane in numis jam inde ab Augusto cuspis constanter Alabandae nomen valuit. Conjectura occurrit perinde probabilis, Antiochenfes ad Maeandrum et Alabandenses certo quodam consilio, quod, ut plura alia, ignoramus, iisdem in uno hoc numorum genere typis usos, ut usas fuisse constat varias Cretae urbes in imitandis monetae Atticae typis, tum Asiae urbes in signandis cistophoris, et cujus exemplum magis insolens suppeditant numi Smyrnae et Philadelphiae, quin tamen adserere quis possit, Smyrnae etiam fuisse Philadelphiae nomen. Ad haec magistratus, dictus *Meneclēs*, perinde esse potuit tam Alabandae, quam Antiochiae, aut unus idemque *Meneclēs*, seu sacer, seu profanus magistratus ex-

stitit, ad illu-
cujus causa e
Notandum
tum ANTIOX
que a Begero
rem regis De
atque eunden
ralle Frölich
AR. RRR. A

Alabanden
ut supra dixi
sequis freq
gente Augu
runt, quoru
Postremum
Caesaris.

ΚΑΙΣΑΡ.
gusti. Ξ ΑΙ
put Liviae.
ΣΕΒΑΣ

tum Augu
Luna. Ξ Α
pae cum co
capita jugat
imminent. (Cenot. Pis. c
Alterius h
Christinae nu
exhibent Vai
quo apparet,
satis constari

ΚΑΛΑΤΑΙ
ΣΑΡ. Capu

*) In Bruto c. 95.

stitit, ad illud negotium valere potuit, cujus causa eximii hi numi cusi sunt.

Notandum adhuc, numum supra citatum ANTIOXEON. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, inique a Begero Antiochiae Syriae in honorem regis Demetrii I. signatum creditum, atque eundem deinde etiam errorem errasse Frölichium ^f).

AR. RRR. AE. RR.

Imperatorii.

Alabandenſes dudum Romanis devoti, ut ſupra diximus, continuatis deinde obſequiis frequenter cum primorum ex gente Auguſtea capitibus numos ſignarunt, quorum mox illuſtriores citabo. Poſtremum vidi cum capite Maximi Caefaris.

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Auguſti.* Ξ ΛΙΟΤΙΑ. ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Caput Liviae.* (Morelli Imp. T. I. p. 424.)

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Capita adverſa, laureatum Auguſti, et alterum Liviae, media Luna.* Ξ ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Caput Agrippae cum corona roſtrata, eique adverſa capita jugata Caji et Lucii, quibus aſtra imminent.* (Muſ. Chriſtinae apud Noriſ. Cenot. Piſ. diſſ. II. c. 1.)

Alterius hujus numi capita ex eodem Chriſtinae numo aliter depicta et deſcripta exhibent Vaillantius ^g), et Morellius ^h), ex quo apparet, numum eſſe adroſum, neque ſatis conſtare, quorum ea ſint capita.

ΚΑΛΑΤΔΙΟΣ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Britannici.* Ξ ΑΛΑΒΑΝ-

ΔΕΩΝ. *Alabandus heros d. lapidem Alabandicum geſtat, ſ. baculum, addito ad dexteram equo.*

His verbis Harduinus numum muſei regii deſcribit. De Alabando heroe principio egimus. Lapidem, quem is manu gerit, ait eſſe carbunculum Alabandicum, de quo Plinius ⁱ). Equum explicat ſecundum Stephanum, qui ait, *Ala* in Carum lingua ſignificare equum.

Vaillantius in Antonino Pio numum edidit inſcriptum ΛΑΡΑΝΔΕΩΝ., quem veriſimiliter huc revocandum in Laranda Lycaoniae monebo.

AE. R.

ALINDA.

Mediterranea.

Autonomi:

Caput Herculis. Ξ ΑΛΙΝΔΕΩΝ. *Leonis exuviae ex clava ſuſpenſae, omnia intra lauream.* AE. III. (Pellerin.)

Noti ſunt hi Alindae numi, at minus certum, utrum huc quoque pertineat numus alter ΑΛΙΝΕΩΝ., quem eodem loco obtulit Pellerinius.

Caput imberbe. Ξ ΑΛΙΝΔΕΩΝ. *Bipennis.* AE. III. (Seſſini Lettere T. III. p. 145.)

AE. R.

Imperatorii.

Tres ſolum hactenus vulgati, inſcriptique ΑΛΙΝΔΕΩΝ. Vnus *Auguſti* cum attributis Herculis, (Vaill.) alter *Plautillae*, in quo haec dicitur ΝΕΑ. ΘΕΑ. HPA. typo Herculis ſtantis, quem coro-

^f) L. c.

^g) Num. Graec. p. 7.

^h) In num. Liviae.

ⁱ) L. XXXVII. §. 25.

nat Victoriâ, (Haym. T. II. p. m. 333.)
tertius *Anniae Faustinae*. (Theupoli.)

Archon magistratus in citato Haymia-
no: APX. MOT. ΔΟΤΑΙΑΔΟΤ.
AR. RRR.

ANTIOXIA,

quae et Alabanda.

Vide supra in Alabanda.

ANTIOXIA.

ad Maeandrum.

Mediterranea, aedificata ab Antio-
cho I. Syro a tribus adstantibus mulie-
ribus commonito referente Stephano.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. Caput juvenile. X ANTIO-
XEΩN. ΜΑΙΑΝΑΡΟC. *Maeander humi
jacens*. AE. III. (Mus. Caes.)

Mentionem a situ ad Maeandrum da-
bunt etiam imperatorii.

* * *

Reliqui hujus urbis numi ex fabrica,
et epigraphe ΒΟΤΑΗ ΔΗΜΟC. etc. fa-
cile hujus esse Antiochiae intelliguntur.

Etiam insignes argenteos max. mod.
inscriptos ANTIOXEΩN typo Pegasi,
quos Pellerinius Alabandae, etiam An-
tiochiae dictae, tribuendos censuit, po-
tius esse hujus Antiochiae nostrae, dixi
supra in Alabanda.

AR. RRR. AE. R.

Imperatorii:

Ab Augusto ad Saloninam, ex quibus
rarissimus Gordiani Africani apud Ari-
genium, si modò non illudere oculis.

Epigraphe ANTIOXEΩN. et fors AN-
TIOXEIA, ut in Domitiani numo legit
Vaillantius.

ZETC. ΚΑΠΙΤΟΛΙΕΤC. ANTIO-
XEΩN. *Iuppiter sedens d. hastam, s. Vi-
ctoriolam*, in numo M. Aurelii, (Vaill.)
at in numo Antonini Pii musei Caesa-
rei: ZETC. ΚΑΠΙΕΤ. - C. *Idem Iuppiter,
sed in templo tetrastylo.*

* * *

Typi alii plerumque Maeander decum-
bens, Hecate tergemina etc.

Magistratus.

ΣΤΝΑΡΧΙΑ. Vocabulum illud in unius
Antiochiae numis observatur hoc modò:
ΑΤΤΙΑΔΟΤ. ΣΤΝΑΡΧΙΑ. Caput Li-
viae. X Augusti. (Vaill. Morelli.)
ΠΑΙΩΝΙΟΤ. ΣΤΝΑΡΧΙΑ. *Pallas gra-
diens*, in numo Augusti. (Haym. T. II.
p. m. 215.)

ΜΤΩΝΟC. ΣΤΝΑΡΧΙΑ. *Victoria,*
in numo Claudii. (Vaill. Morelli.)

Variae sunt antiquariorum de voca-
buli hujus sententia opiniones, quas
commemorare supervananeum. Mihi vi-
detur ΣΤΝΑΡΧΙΑ ANTIOXEΩN signi-
ficare totum magistratum collegium, qui
Antiochenorum remp. rexere, et quo-
rum decreto signati sunt id genus numi.
Constat, in urbibus Graecis potestatem
fuisse divisam inter βελην, δημον, γεγε-
σιαν, νεγ, etc. testantibus illud cum nu-
mis, tum longo marmorum agmine. Ho-
rum ergo loco separatorum in his nu-
mis ponitur Συναρχία, seu collegia om-
nia uno hoc nomine comprehensa, ac
tum additi *Attalus, Paeonius, Myon*-
aliud non sunt, quam magistratus epo-

nymi. Idem
lum Συναρχία
Ααζαρβι ΚΟ
dissenfu existit
hac epigraphi-
gum¹⁾. Eleg
confirmant m
tum lubet re
rium¹⁾: ΑΓ
ΛΟΔΩΡΟΤ.
ΣΤΝΑΡΧΟΙ.
x. r. λ. Απολλ
νις et synarc
alio apud Cl
ΘΕΝΤΟC. Ι
ΚΤΗΣΙΟΤ.
ΤΩΝ. ΣΤΝ
ΕΣΤΙΑΙΟΤ.
de Ctesia Ctej
stiaeo etc.
sumum pi
in numis pi
collegis sui
tuerunt. Cu
Platonem²⁾
sunt; vocari
inde, T. δ' ε
τας, ἐφ. Qu
tuo vocant?
Scriba: in
M. ΑΤΡ. ΓΑ
Curatores,
ΕΠΙΜΕΛΗ.
ΝΟC. in num
ΚΑ. ΑΓΛΑ
ANTIOXE.

¹⁾ Tom. I
p. 463.
²⁾

nymi. Idem ergo significabit vocabulum *Συναρχία*, quod in numis Tarli et Anazarbi KOINOBOTAION. Exiguo dissensu existimat Spanhemius, indicari hac epigrapha totum archontum collegium ^{k)}. Eleganter utramque sententiam confirmant marmora, quorum bina tantum lubet recitare, Est apud Muratorium ^{l)}: ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ. ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΤ. ΠρυτανΕΤΣΑΣ. ΚΑΙ ΟΙ. ΣΥΝΑΡΧΟΙ. ΦΙΛΩΤΑΣ. ΙΑΚΧΟΣ. x. τ. λ. *Apollodorus Apollodori F. prytanis et synarchi Philotas, Iacchus etc.* In alio apud Chandlerum ^{m)}: ΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝΤΟΣ. ΤΟΤ. ΑΡΧΙΠΡΥΤΑΝΙΔΟΣ. ΚΤΗΣΙΟΤ. ΤΟΤ. ΚΤΗΣΙΟΤ. ΚΑΙ. ΤΩΝ. ΣΥΝΑΡΧΩΝ. ΤΩΝ. ΑΤΤΟΤ. ΕΣΤΙΑΙΟΤ. x. τ. λ. *Curante archiprytani de Ctesia Ctesiae F. et synarchorum ejus Hesfiao etc.* Habes in utroque marmore summum prytanem cum suis collegis, ut in numis praesentibus Attalum etc. cum collegis suis, qui una *συναρχίαν* constituerunt. Cum dixisset interlocutor apud Platonem ⁿ⁾, eos, qui civitatibus praesunt, vocari *ἀρχοντας*, interrogatus subinde, *Τί δ' οἱ ἀρχοντες ἀλλήλους; Συναρχοντας, ἔφη.* Quomodo vero archontes se mutuo vocant? respondit: *synarchontas.*

Scriba: in numo Domitiani: ΕΠΙ. ΓΡ. Μ. ΑΤΡ. ΓΛΑΥΚΟΤ. (Vaill.)

Curatores, *Επιμεληται*. ANTIOXEIA. ΕΠΙΜΕΛΗ. ΚΑ. ΑΓΛΑΟΤ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ. in numo Domitiani. (Vaill.) — ΤΙ. ΚΑ. ΑΓΛΑΟΤ. ΕΠΙΜΕΛΗCΑΝΤΟC. ANTIOXE. *Bacchus stans cum attributis,*

in numo Domitiani. (Pellerin Mel. II. p. 354)

Epimeletas hactenus habemus tantum in numis urbium Cariae, nimirum Antiochiae, et Stratoniceae. Horum varia munia dabimus in peculiari diatriba.

Concordia cum Laodiceis Phrygiae in numo Commodi, (Vaill.)

Mentio fitus: ΑΝΓΙΟΧΕΩΝ. ΜΑΙΑΝΔΡΟC. *Maeander decumbens*, Gordiani et Decii. (Vaill.) In simili Haymiano: ΜΕΑΝΔΡΟC. (Tom. II. tab. 47.) In alio: *Pons elegans arcuatus*, Decii. (Vaill.)

AE. R.

APHRODISIAS.

Ad fines Lydiae.

Autonomi:

Caput muliebre velatum. Χ - - ΟΔΙCΙΕΩΝ. ΠΛΑΡΑΣΕΙΩΝ. *scriptum in orbem, in area*: Α.ΤΨΙΚΛΗ. ΑΔΡΑΣΤΟΤ. *Aquila fulmini insidens.* AR. III. (Pellerin Rec. II. p. 130.) *Alius similis, sed cum magistratibus*: ΑΠΟΛΛΩΝΙΩC. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟC. (Pellerin Additions p. 45.)

Numi hi binos populos continent, Aphrodisienses et Plarasenses. Ex geographis unus Stephanus Plarasiae meminit, eamque in Caria statuit. Verum utriusque etiam fit mentio in epistola M. Antonii Illviri, et in psephismate senatus Romani apud Chishull ^{o)}, quo decernitur, ut templum Veneris, quod est in urbe ΠΛΑΡΑΣΕΩΝ ΧΑΙ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΝ, eo jure sit sacrum, quo Dianae

k) Tom. II. p. 695.

l) Pag. 547. 2.

m) Inscript. ant. p. 17.

n) De rep. L. V.

p. 463.

o) Ant. Asiat. p. 149.

apud Ephesum. Cum bini in his numis proponantur magistratus, dubium non videtur, unum fuisse Aphrodisiadis, alterum Plarasiae, quae alioqui fuere vicinae, et sic concordia junctae, et secundum certas leges eadem moneta usae videntur.

Hi numi propter societatem cum Plarasiensibus haud dubie ad hanc Cariae Aphrodisiadem pertinent, at minus certe ii, qui sequuntur, nam Stephanus de eodem hoc nomine urbes enumerat. Probabile tamen est, hujus Cariae urbis esse eos, qui, in antica offerunt capita addito ΒΟΤΑΗ, vel ΔΗΜΟC, vel CΤΝ. ΚΑΗΤΟC, obvia in numis provinciae Asiae, aut qui certamina Attalea inscribere.

Typi sunt:

Mulier stans sinistrorsum conversa capite tutuluto et velato, manibus nonnihil protensis, superne hinc astrum solis, inde lunae, humi infans sellae infidens, inde vas.

Veneris in hac urbe cultum fuisse exitium, jam ipsum nomen arguit a Veneri, ἀπο της Αφροδιτης, inditum, et testantur etiam auctores validi Tacitus ^{p)}, et Appianus ^{q)}. Muliebris haec figura, qualem descriptus hic numus sistit, saepe tam in autonomis, quam imperatoriis hujus urbis numis occurrit, videturque esse vetus ipsius Veneris simulacrum ab antiquo in hac urbe cultum, et mysteriis, ceu vetus illud Dianae Ephesiae, circum undique septum, quae explicare non tento. Non tamen desunt effigies Veneris,

ejusque comitum recentioris elegantiae, v. g. *Venus stans d. pomum, s. hastam.* — *Venus nuda stans spinam sibi e pede eximere visa subserviente Cupidine.* — *Cupido stans arcum intendit.* — *Hymenaeus stans cum face.* — Insolentior typus est: *Corallia, ut videntur, tria velut ex basi quadrata excrefcentia.* Sunt hi numi omnes apud Pellerinium.

Figura fluvii humi decumbens, infra ΚΟΡCΤΜΟC. (Haym.) in alio: ΤΙΜΕΛΗC. (Pellerin.)

Si *Corfymus*, et *Timeles* fluvii fuere, mirum, neutrius apud scriptores veteres occurrere mentionem. Magistratus his nominibus certe non indicatur, cum in autonomis aliis circa hoc aevum signatis constanter omittatur, neque etiam omissum fuisset archontis epitheton, quod inde a M. Aurelio magistratus nomini imperatoriis semper additur. Ex quo sequitur, fuisse sacros in vicinia fontes a geographis neglectos, de quo vide, quae disputavi in numis Phocaeae Ioniae.

Ludi *Attalea* notantur etiam in autonomis, de quibus agimus in imperatoriis.

AR. RRRR. AE. R.

Imperatorii.

Habentur ab Augusto ad Saloninam usque. Insignis est numus Did. Iuliani, quem dedit Sestinius, (Lettere T. IV. p. 117.) sed, ut mihi videatur, suspectus.

p) Ann. III. 62.

q) Bell. civ. L. I. c. 97.

Epigraphe:
ΦΡΟΔΕΙCΙC
stans etc. ut si
obvii.

Magistratus
argenteis aut
gnitatis:

ΑΠΟΛΛΩ
CΙΕΩΝ. Dia
gusti. (Haym

Epigraphes
fert Haymiu
nius filius Ap
nium Aphro
cum et sacer
das, velut si
Aphrodisiens
Apollonius f.
terius. Vtrius
quia insolent
adest planis
docet, inter
Aphrodisien
vitatatis dona
tatum, de
plura moneta
giae.

Archon n
TI. ZHAO
ΕΠΙ. ΑΡΧ.
leriani. In m
citat Maffon
CΙΕΩΝ. ΑΡ
ΧΑΙΡΕΙΝ. x.

v) Vit. A

Vol. II.

Epigraphe: ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΝ, vel ΑΦΡΟΔΕΙΣΙΕΩΝ. *Typi:* *Mulier stolata stans etc.* ut supra in autonomis, aliisque obvi.

Magistratus praeter citatos supra ex argenteis autonomis sine mentione dignitatis:

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ. ΤΙΟΣ. ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΝ. *Diana πολυμαγος*, in numo Augusti. (Haym. T. II. p. 217.)

Epigraphes hujus binos explicatus adfert Haymius, I. interpretatur: *Apollo-nius filius Aphrodisiensium*, quasi Apollonium Aphrodisiensem, celebrem historicum et sacerdotem, cujus meminit Suidas, velut suum olim civem in moneta Aphrodisienses voluissent praedicare. II. *Apollonius filius*, nempe cognominis alterius. Vtraque explicatio reprobanda, quia insolentior, et longius quaesita, et adest planior, simpliciorque altera, quae docet, intelligendum *Apollonium filium Aphrodisiensium*, nimirum ab his jure civitatis donatum, et quodammodo adoptatum, de quo urbium adoptionis more plura monebimus in numis Cotiae Phrygiae.

Archon notatur inde a M. Aurelio: ΤΙ. ΖΗΛΟΤ. ΠΡΩΤΟΤ. ΑΡΧ. vel: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΙΟΤΑΙΑΝΟΤ. in numo Valeriani. In marmore, quod ex Sherardo citat Mañsonius ^{r)}, legitur: ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΝ. ΑΡΧΟΤΕΙ. ΒΟΤΑΗ. ΔΗΜΩ. ΧΑΙΡΕΙΝ. α. τ. λ.

ΜΕΝΗΠΠΙΟΣ. ΚΑΙ. ΖΗΝΩΝ. ΑΝΕΘΕC. ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΝ. in numo Domnae. (Haym. T. II. p. 316.)

De formula ΑΝΕΘΗΚΕ agemus in diatriba singulari.

Ludi:

ΑΤΤΑΛΗΑ. *urna ludorum*, in autonomo. (Pellerin.)

ΑΤΤΑΛΗΑ. ΓΟΡΔΙΑΝΗΑ. in simili autonomo. (Ibid.)

ΑΤΤΑΛΗΑ. ΓΟΡΔΙΑΝΗΑ. ΚΑΠΕΤΩΔΙΑ. in numo Gordiani. (Vaill.)

ΟΤΑΔΕΡ. idest: *Valeriana*, inscriptum urnae, in numo Valeriani. (Wheeler Voyage num. 87.)

Concordia.

Cum Plarasa vicina vidimus in autonomis.

Cum Hierapoli Phrygiae, in numo Commodi (Pellerin Suppl. II. p. 76.)
ΑΕ. RR.

APOLLONIA.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi.

Caput Iovis. Ξ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. *Statua equestris supra flexus Maeandri.* ΑΕ. III. (Pellerin.)

Flexus Maeandri Apolloniam huic flumini aditam testantur, ac praeterea hunc numum Apolloniae Cariae absque dubio vindicant. Addidit Pellerinius binos alios, in quorum uno aquila ramo insitens, in

r) Vit. Aristid. ad ann. V. C. 918.

alio Apollo flans, sed qui certum criterium non praebent, esse hujus Apolloniae. Pellerinius ex fabrica conjecturam capit. In his numis dubitandi semper erit ratio, an ad Apolloniam Cariae, an Ioniae, an Lyciae, an Pisidiae pertineant.

AE. RRRR., cum aerti sunt hujus Apolloniae.

Alexandri M.

ΑΔΞΑ. ΚΤΙC. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. *Caput regis leonis exuviis tectum.* Ξ ΑΠΟΛΛΩΝ. ΚΑΙ. ΑΤΚΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Duae mulieres stantes jungunt dexteras.* (Haym. T. II. p. m. 104.)

ΑΔΞΑΝΔΡΟC. ΚΤΙCΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. Ξ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. (forte certior terminatio in ΤΩΝ.) ΠΕΡΓΑΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. Typi non produntur. (Harduin.)

ΑΔΞΑΝΔΡΟC. ΚΤΙCΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤ. *Caput regis leonis exuviis tectum.* Ξ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Κ. ΑΤCΙΑΔΕΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Duo genii muliebres capite tutulato stantes ad aram et dexteram jungentes, quorum alter Apolloniae sigillum Apollinis, alter Lyfiadis sigillum Fortunae f. tenent.* (Pellerin Rois p. 21.)

ΑΔΞΑ. ΚΤΙC. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. *Caput simile.* Ξ . . . ΟΦΟΡΑC. *Fluvius decumbens.* (Theupoli p. 1250.)

Scriptorum nemo memoriae prodidit, cujus Apolloniae conditor fuerit Alexander M., ut adeo, quoniam plures per Asiam minorem exsistere Apolloniae, ut paullo ante innui, difficile sit decidere, ad quam ex his praeclari hi numi pertineant. Harduinus pro Carica stat, ra-

tionem tamen non adfert. Consentit Pellerinius ducto a vicinia Apolloniae hujus et Lyfiadis Phrygiae argumento. At si istud valet, vi numi Harduiniani praeflaret Apolloniae Pisidiae, cum haec a Perga Pamphylia prope abesset. Interea dum certius quid statui possit, possumus in hac Apollonia reliquis hujus tractus illustriore acquiescere.

AE. RR.

Imperatorii.

Qui huc absque erroris periculo referri possent, nondum editi.

BARGASA.

Prope Halicarnassum ad mare.

Autonomi.

Inscripti: ΒΑΡΓΑΧΝΩΝ. editi ab Harduino et Pellerinio typis obviis.

AE. RRR.

Imperatorii.

A M. Aurelio usque ad Saloninam.

Eadem epigraphe, et typi vulgares.

Magistratus: ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΔΙΩΝΟC. in numis Alexandri et Maximini. (Vaill.) ΕΠΙ. ΚΑΝΔΙΔΟΤ. ΚΕΛCΟΤ. M. Aurelii. (Pellerin.) Nusquam dignitas additur.

AE. RRR.

BARGYLIA.

Maritima.

Autonomi.

Caput virile fascia involutum. Ξ ΒΑΡΓΥΛΙΑΙΩΝ. *Pegasus volans.* AE. III. (Arigoni Sestini Lett. T. IV. p. 117.)

Typi ratio hibente, urbe qui percussus Bellerophonte illam urbem cononum aliu reperio.

AE. RRRR.

I

A Tito au (Vaillant, Pel Epigraphe dus sequens:

Mulier vel manibus ad compositis, spiciens, in

Videtur h quae templ per miracu vium, ut i bius ').

Magistrat: ΠΑΤΑΟΤ. CΤΡ. ΜΑΡΙ (Vaillant.)

AE. RRR.

De numis peratorio hu et Blaundo quae in huj

Strabo et

[L. XI

Typi ratio petenda ex Stephano perhibente, urbem sic vocatam a Bargylo, qui percussus a Pegaso diem obivit, at Bellerophontem ex chari focii fato moellum urbem cognominem condidisse. Autonomum alium praeter hunc editum non reperio.

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Tito ad Caracallam pertingunt. (Vaillant, Pellerin.)

Epigraphe eadem, ex typis memorandus sequens:

Mulier velata et stolata adversa stans manibus ad pectus in crucis formam compositis, pro pedibus cervus deam suspiciens, in numo Titii. (Pellerin.)

Videtur haec esse Diana Myndias, quae templum prope Bargyliam habuit per miraculum nivi, pluviisque imperivium, ut narrant Strabo ¹⁾, et Polybius ²⁾.

Magistratus praetor: ΕΠΙ. CTP. ΙΟΤΑ. ΠΑΤΑΟΤ. in numo Commodi. ΕΠΙ. CTP. ΜΑΡΚΟΤ. ΠΑΤΑΟΤ. Caracallae. (Vaillant.).

AE. RRR.

CALYNDÆ.

De numis tam autonomo, quam imperatorio huic Calyndae falso tributis, et Blaundo Lydiae restituendis vide, quae in hujus moneta observabimus.

CERAMVS.

Strabo et Ptolemaeus Ceramum Ca-

riae urbem, et vicinam Cnido statuunt. Ab hac nomen traxit sinus Ceramicus. Alia Ceramus fuit in vicina insula Arconneso teste Plinio. Vide haec apud Cellarium.

Caput Iovis laur. X ΚΕΡΑΜΗΠΟ. ΔΙΤΩΝ. Aquila stans, et in ortum spectans, omnia intra quadratum. AR. III.

Munc numum huic Ceramo, cujus hactenus numus cognitus non fuit, jure dicavit cl. abbas Sestinus ³⁾. Obstat non videtur, eam in hoc numo dici *Ceramiepolin*, cum a scriptoribus dicatur *Ceramus*, nam eodem modo habemus *Istria* et *Istropolis*, aliasque, quas citavi in numis Trajanopolis Thraciae.

Videtur hic numus adfundere lucem alteri, quem pridem inter numos incertos musei Caesarei habeo repositum:

Caput Iovis laur. X ΚΕΡΜΙ. - EP. MO. - - Aquila stans, et in ortum spectans. AE. III.

Typus utriusque partis non parum adjuvat, ut et nomen ΚΕΡΜΙ., omisso forte monetarii injuria elemento Α, ut esset ΚΕΡΑΜΙ.

AR. et AE. RRRR.

CNIDVS.

In Doride peninsula urbs illustris.

Autonomi:

Caput Veneris. X ΚΝΙ. Caput leonis pedi anteriori incubans, additur magistratus, ut: ΑΤΤΟΚΡΑΤΗΣ. etc AR. III.

Numi obvii. De Venere Cnidia agemus in imperatoriis.

1) L. XIV.

2) L. 16. c. 11.

3) Lettere T. III. p. 132.

Sunt adhuc alii argentei aeneique inscripti ΚΝΙΔΙΩΝ typo *tripodis*, *Victoriae*, *prorae navis*. In aliis: *Caput Bachi*. ☿ *Duo botri*. Vinum Cnidium Straboni laudatum.

* * *

T. K. T. ΕΠΙ. ΝΟΔΡΙΤΑ. *Caput nudum barbatum*. ☿ ΚΝΙΔΙΩΝ. *Ara ignita*. AE. II. (Pellerin.)

Numus sane singularis, quem etiam recenset catalogus Theupoli, sed, ut apparet, male multatum. Literae tres praecedentes aenigma creant, quod qui solverit, magni mihi instar Apollinis erit. Ceterum dubium non est, eas ad propositum caput pertinere, quod forte fuit conditorum Cnidi heroicos honores adeptum. Fuit hic teste Pausania ^{x)} Triopas, cujus varii feruntur parentes, ab aliis Sol, ab aliis Neptunus ^{y)}. Vt tamen aliquid audeam, etsi conjecturae diffidam ipse, sic forte literae expleri possunt: Τυχη Κνιδίων Τριόπας. Viderit lector, an verisimile satis istud videatur secundum ea, quae aliquando de hac urbium Fortuna copiosius differui ^{z)}. Hic Triopas ut conditor, et divina stirpe factus dignus sane fuit, cui Τυχη honor deferretur, et afa dedicaretur, quam publica exhibet.

* * *

Notandi adhuc nonnullorum lapsus. Argenteum huc revocavit Pellerinius cum typo navis; verum huius generis numuli Ciani Bithyniae sunt restituendi, ut

dixi in horum moneta. Alium Haymius argenteum typo equitis et leonis dimidii, cetera anepigraphum, huc refert ^{a)}, verum is est Archelai I. Macedoniae regis, ut etiam in subjecta ibi nota recte advertit Khellius.

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Compti a Nerva ad Plautillam usque se porrigunt.

Typi.

Venus pudica stans d. tegenda tegit, f. vestem tenet, in numo Caracallae, (Vaill.) et Caracallae cum Plautilla. (Haym. T. II. p. m. 332.)

Dubium non est, esse hanc ipsam celebrem illam Venerem Cnidiam, opus Praxitelis, quam ut viderent, multi navigaverunt Cnidum, et qua una satis ea urbs nobilitata habebatur, ut narrat Plinius ^{b)}, cujusque illecebras graphice describit Lucianus ^{c)}. Cum Aesculapius sociatur, credo indicari concordiam Cnidi cum vicina insula Co. Istud Veneris simulacrum propter operis excellentiam una cum Iunone Samia, et Minerva Lindia translatum Constantinopolim, sed imperante Iustiniano fortuito incendio haustum refert Zonaras ^{d)}.

Ara ignita, ut in numo crediti a me Triopae, in numo Antonini Pii. (Vaill.)

ΚΝΙΔΙΩΝ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ. *Nympha stolata stans d. amphoram, f. hastam, aut baculum transversum*, in numo Faustinae jun. (Arigoni.)

Ludos Ny ad vicinur constitutos f. criti ^{e)}.

Magistratus, in hoc t AE. RR.

Incerto sit phanus men

Caput Di pharetrae ili
AE. III. (Pe
KT. *Equu pharetrae i*
In alio scr
IV. p. 118.)
Stephane
est KTITH
AE. RRR

Vnus Doi
Mulier adv
lerin.)
AE. RRRR

Huic urbi
KAOC. C
leatus nuda.
De hac u
ad Chaum e

x) L. X. c. 11.

y) Diodor. L. V. c. 61.

z) Num. Vet. p. 183.

a) T. II. p. 142.

b) L. XXXVI. c. 5.

c) in Amerib.

d) L. XIV. c. 2.

e) Ad E

Ludos Nymphis, Apollini, et Neptuno ad vicinium Triopium promontorium constitutos fuisse narrat scholiasta Theocriti^{e)}.

Magistratus, et sine dignitatis mentione, in hoc tantum numo habetur.

AE. RR.

CYON.

Incerto situ in Caria, cujus unus Stephanus meminit.

Autonomi.

Caput Dianae. ☿ KTITΩN. *Pedum pharetrae illigatum, omnia intra lauream.* AE. III. (Pellerin.)

KT. Equus dimidiatus saliens. ☿ *Pedum pharetrae illigatum.* AE. III. (Pellerin.) In alio scriptum KTI. (Sestini Lett. T. IV. p. 118.)

Stephano quoque hujus urbis ἑσμων ἐστ KTITHΣ.

AE. RRRR.

Imperatorius.

Vnus Domnae compertus: KTITΩN. *Mulier adversa et hastata sedens.* (Pellerin.)

AE. RRRR.

ERIZA.

Autonomus:

Huic urbi tribuitur a Pellerinio:

KAOC. Caput Iovis. ☿ EPI. *Miles galatus nudus gradiens, f. clypeum.*

De hac urbe Livius^{f)}: *Tertio inde die ad Chaum amnem perventum; inde pro-*

fecti Erizam urbem primo impetu ceperunt. Pellerinio igitur το KAOC. videtur designare dictum flumen, at non satis fideliter amnem illum scribit *Caum*, qui si sic scriberetur Livio, nulla superesset ambigendi ratio. Verum in ejus exemplaribus plerumque legitur *Chaum* etiam *Casum*, vel *Cahum*, quod adeo Pellerinii sententiam nonnihil sollicitat. Eriza magis serius cognita ex Notitiis ecclesiasticis.

AE. RRRR.

EVROMVS.

Mediterranea prope Mylasa. *Autonomis* caret.

Imperatorius.

Vnicus vulgatus, isque Caracallae.

ZETC. ΕΤΡΩΜΕΤC. ΕΤΡΩΜΕΩN.

Iuppiter ut Labradaeus velut in truncum definens in templo 4. columnarum. Verba sunt Vaillantii.

AE. RRRR.

HALICARNASSVS.

Maritima, regum Cariae sedes, et Maufolei nomine ab Artemisia structi, tum et Herodoti et Dionysii natalibus inclyta.

Autonomi:

Epigraphe: AAIKAP. Typi: Caput Paladis. ☿ Caput adversum, forte Medusae. — Caput Neptuni. ☿ Tridens. — Caput Iovis. ☿ Tripus. Sunt AE. II. III. (Pellerin. Savorgnan.)

e) Ad Eidyll. XVII. v. 69.

f) L. XXXVIII. c. 14.

Fuere Halicarnassenses coloni Troezeniorum Peloponnesi. Cum vero horum moneta teste Pausania signata fuerit tridentis nota, et Palladis capite, propter hanc ipsam causam videntur Halicarnassenses suam capite Palladis et tridente, metropolis suae insignibus, ornasse. Vide, quae de his numis olim prolixius differui^{g)}.

AE. RRR.

Imperatorii.

Agrippinae Claudii edidit Panelius ex museo le Bret. (Mém. Trevoux. Octob. 1737.) Proximus est Commodi. (Neumann Num. populor.) Sequuntur alii usque ad Gordianum. (Vaill.)

Epigraphe: ΑΛΙΚΑΡΝΑΚΚΕΩΝ.

Typus hujus urbis peculiaris:

Iuppiter togatus complicatis manibus flans inter binas arbores, quarum singulis avioula infidet, in numis Severi, Caracallae, Gordiani. Iconismum habes apud Vaillantium in numis Graecis appendice fol. h 2.

Verisimile est, hoc typo exhiberi Iovem Dodonaeum, de quo sic Servius^{h)}: *Dodona civitas Epiri est, juxta quam nemus est Iovi sacratum, et abundans glandibus semper, de cujus nemoris arboribus columbae oracula petentibus dare consueverant.* Plura testimonia, quae argumentum hoc explicant, vide collecta a Thoma Pinedo ad Stephanum in Δωδωνη, et in fragmento ejusdem Stephani sub eodem vocabulo. Multa etiam,

quae huc pertinent, habes in opere: *Description des pierr. grav. du Duc d'Orleans T. I. p. 21. et B. L. Hist. T. V. p. 35.*

Magistratus archon inde a Severo, non tamen ideo, quod Halicarnassenses essent Athenarum coloni, quod Vaillantius perperam ex Strabone adferitⁱ⁾. Nam hic perinde, atque Pausanias, et Stephanus, conditam a Troezeniis dicit.

Neocoratus memoratur in unico numo Caracallae et Getae: ΑΛΙΚΑΡΝΑΚΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. (Vaill.)

Metropolis: ΑΛΙΚΑΡΝΑΚΚΕΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. *Iuppiter Dodonaeus inter arbores, ut supra*, in numo Severi. Eum Spanhemius testatur a se visum in museo reg. Christinae^{j)}. Holltenius eundem citat ex Gotifredo, cujus numi in museum Christinae migrarunt^{k)}. Nullus numus alius ab aliis citatus hujus dignitatis mentionem facit. Quare merito suspicatur Harduinus, numum aut male lectum, aut epigraphen ΑΡΧ. ΣΤΡΑΤΟ. ΚΛΕΟΤΣ., quae saepe in Severi numis cum eodem typo occurrit, ab impostore in ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. depravatum.

Autonoma: ΑΤΤΟΝΟΜΩΝ. in numo Getae musei Medicei teste Spanhemio^{l)}.

At in numo G
Vaillantium vi
ΚΟΡΩΝ., nif

Concordia
NACCEΩΝ.
in numo Car
Cimelio Vind
genuino est e
spectus videtu
AE. RR.

Mediterran
fluvium cogn

ΙΕΡΑ. ΣΤ
ΑΡΡΙΑΣ
Η. (Pelleri

Apud Ari
huc revoca
esse Carthae
ibi dictum.
AE. RRRR.

Antonini F
Vaillantium
Haym. T.
sedens d. pat
Magistratu
mo Ant. Pii.
in autonomo
AE. RRR.

2) T. II.

g) Num. vet. p. 208.

h) ad Virg. Georg. I. v. 147.

i) Num. Graec. p. 192.

k) Tom. 1. p. 626.

l) Not. ad Steph.

m) Orb. Rom. p. m. 289.

At in numo Getae ejusdem musei apud Vaillantium vice hujus tituli legitur ΝΕΩ. ΚΟΡΩΝ., nisi numus diversus est.

* * *

Concordia cum Ionibus: ΑΔΙΚΑΡ. ΝΑΚΚΕΩΝ. ΚΑΙ. ΙΩΝΩΝ. ΑΡΧ. etc. in numo Caracallae et Getae, qui in Cimelio Vindob. Part. II. p. XIII. pro genuino est editus, at mihi oppido suspectus videtur.

ΑΕ. RR.

HARPASA.

Mediterranea prope Maeandrum, ad fluvium cognominem, ut refert Plinius.

Autonomi.

ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΑΗΤΟC. *Caput Senatus.*
 Ξ ΑΡΠΑΧΝΩΝ. *Bacchus fians.* ΑΕ.
 III. (Pellerin.)

* * *

Apud Arigonium alius inscriptus ΑΡΠΑ huc revocatur, at non dubitem, eum esse Carthaeae in Cea insula sitae, ut ibi dictum.

ΑΕ. RRRR.

Imperatorii.

Antonini Pii, Severi, Gordiani apud Vaillantium, alium Mamaeae addidit Haymius. Typus fere constans: *Iuppiter sedens d. pateram, f. hastiam.*

Magistratus: ΕΠΙ. ΔΕΩΝΙΔΑ. in numo Ant. Pii. Idem nomen legitur etiam in autonomo Stratoniceae.

ΑΕ. RRR.

HERACLEA

Autonomum

Musei Hunteriani huc vocat Combuis.

Caput Herculis barbatum nudum. Ξ ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ. *Figura habitu curto fians d. pateram, f. bipennem.* ΑΕ. II. Qui numus si vere est hujus Heracleae, huc pertinebit etiam ratione similis averse sequens

Imperatorius.

ΤΑΤΚΩΝ. ΙΕΡΕΤC. ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ. *Figura habitu curto fians d. pateram. f. bipennem, in numo Augusti. Eum Haymius Heracleam Ioniae refert ^{o)}. Res dubia. Figura cum bipenni, quae Amazon est, Ioniae et Cariae urbibus familiaris.*

HYDRELA.

Versus Phrygiam, cujus meminit Livius ^{o)}, et narrat Strabo, Hydrelum Laconem in hunc tractum venisse, et urbem sibi cognominem aedificasse, de quo vide plura infra in Nyfa.

Autonomus.

ΤΑΡΗΛΕΙΤΩΝ. *Protome Palladis.* Ξ ΑΠΕΛΛΑC. ΑΝΕΘΗΚΕ. *Mercurius fians* ΑΕ. III.
 ΑΕ. RRRR.

IASYS.

In parva insula infra Miletum, insigniter locuples teste Thucydide ^{o)}.

ⁿ⁾ T. II. p. 214.

^{o)} L. XXXVII. c. 56.

^{p)} L. VIII. c. 28.

Autonomi.

Caput Apollinis, vel: Capita jugata Apollinis et Dianae. Ξ ΙΑΣΕΩΝ. in aliis: ΙΑ. addito magistratu, ut: ΠΡΟ. ΞΕΝΟΣ. vel: ΚΤΗΣΙΑΣ. Puer delphino vectus. AE. II. III. (Pellerin, Mus. Caef.)

Numi hi mirabilem amorem sistunt, quo delphin formosum quendam hujus urbis puerum profecutus est, tam subinde apud Iasenses celebratum, ut etiam teste Polluce *παιδα δελφινι εποχόμενον*. puerum delphino vectum, in moneta sua signarent ⁹⁾, quod factum his numis praeclare confirmatur. Etiam Aelianus testatur, Iasenses prodigium istud monetæ argenteæ et æneæ insculpsisse ¹⁾. Sed argenteus Iasi numus hactenus comperitus non est. Vide copiosos auctores veteres, qui *παιδεργασίας* hujus meminere, citatos a Kuhnio ad dictum Pollucis locum.

* * *

Caput Iovis. Ξ ΙΑΣΕΩΝ. *Flos loti.* AE. III. (Arigoni.)

Cum simili typo exstat etiam numus vicinæ Myndi.
AE. RR.

Imperatorii.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΙΑΣΕΩΝ. *Caput Augusti.* Ξ *Protome Dianæ cum arcu et pharetra.* AE. III.

Numum hunc museo Caesareo intuli, edidique in mea Sylloge I. Hactenus omnes. (Mus. Caef. Pellerin, Arigoni.)

ante Domitianum urbis hujus numus cognitus non fuit. Porriguntur deinceps usque ad Gordianum. In reliquis

Epigraphe ΙΑΣΕΩΝ, at in Gordiano numo ΙΑCCEΩΝ, ut plerumque geminato S veteribus hæc urbs scribi est solita.

Typi obvii, in Gordiano adhuc sistitur delphin *παιδεργασίας*.

AE. RR.

IMBRVS.

Castellum in Peraea Rhodiorum.

Autonomus.

Caput juvenile laureatum. Ξ ΙΜΒΡΟΤ. *Vir gradiens d. demissa ramum s. patram.* AE. III. (Pellerin).

Numus hic, quo minus tribui possit Imbro insulae ad Thraciam, iudice Pellerinio repugnat fabrica, et quæ in hujus numis exstare solet, inscriptio ΙΜΒΡΙΩΝ. Res non satis certa.

AE. RRRR.

MYLASA.

Inter illustriores Cariae urbes, sed magis deorum templis, quam privatorum domibus incolisque abundabat. Vnde jocus Stratonici citharoedi, qui huc veniens artis ostentandæ causa stans medio in foro exclamabat: *ἀκούετε ναοί, ἀκούετε τέμπελα* ²⁾.

Autonomi.

ΜΤΛΑΣΕΩΝ. *typis equi gradientis, bipennis, tridentis, aquilæ.* Sunt ænei omnes. (Mus. Caef. Pellerin, Arigoni.)

Causa bipennitur.
AE. RR.

Ab Augusti
Cum Augusti
quorum non
constat etiam
gusto sacrum
pictum exstare
Typus Myl
Iuppiter si
nem, s. hasti

Est hic I
ut dicitur i
ΛΑΒΡΑΤΝ
pago Labra
templum ha
mentio apu
Herodotum
apud Pluta
nem, quare
bat, hac v
Lydæ dom
nes Lydoru
in praelio
Iovi suo in
eum fuisse I
Lydorum lit
reliqui auct
Labranda tr
disensus fac
Labrandensi
regum Caria
da bipennis

q) L. IX. c. VI. §. 34.

r) Nat. anim. L. VI. c. 15.

s) Athenæus L. VIII.

Caula bipennis et aquilae mox dabitur.

AE. RR.

Imperatorii.

Ab Augusto usque ad Elagabalum. Cum Augusti capite complures signati, quorum nonnullos infra producam. At constat etiam, templum Romae et Augusto sacrum in hac urbe fuisse, quod pictum exstat apud Chishull ¹⁾.

Typus Mylasae numis proprius:

Iuppiter fians togatus d. tenens bipennem, f. hastam.

Est hic Iuppiter Labrandensis, sive, ut dicitur in vetere marmore: ΔΙΟΣ. ΛΑΒΡΑΤΝΔΟΤ ²⁾, sic dictus a vicino pago Labranda, in quo pervetustum templum habuit. De hoc Iove frequens mentio apud Strabonem, Pausaniam, Herodotum, aliosque, sed explicatius apud Plutarchum, qui refert ³⁾, bipennem, quam Hippolyta Amazon gestabat, hac vero caesa Hercules Omphale Lydae dono dedit, a qua deinceps penes Lydorum reges mansit, a Caribus in praelio ademptam fuisse Lydis, et Iovi suo in manus datam, unde dictum eum fuisse Labradeum, quod *Labra* in Lydorum lingua *bipennem* significet. Sed reliqui auctores appellationem a vicina Labranda trahunt, qui tamen apparens dissensus facile conciliatur. Hic Iuppiter Labrandensis saepe occurrit in numis regum Cariae. Ad hunc Iovem referenda bipennis et aquila in autonomis.

* * *
Magistratus scriba. ΓΡΑΜΜΑΤΕ-
ΤΟΝΤΟΣ. ΤΒΡΕΟΤ. in numo Augusti.
(Morelli Impp. T. I. p. 402.) Fuit hic Hybreas teste Strabone ⁴⁾ Mylasae obscuro loco natus, sed meritis illustris civitatis princeps evasit, ex quibus praecipuum illud, quod Labieno cum Parthis V. C. 714. Asiam vastanti ipse fortiter resistit. Expugnata deinde a Parthis Mylasa, atque his iterum depulsis in patriam rediit, seque et urbem in integrum restituit.

ΣΕΒΑΣΤΩ. ΜΤΛΑΣΕΩΝ. *Bacchus in citis quadrigis.* Ξ ΘΑΛΑΣΤΟΣ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ. *intra quernam.* (Morelli. l. c.) Sed Vaillantius legit ΘΑΤΜΑΣΤΟΣ.

AE. RR.

Numum Polemonis sacerdotis Olbae perperam ad hanc Mylasam vocavit Liebeus ⁵⁾, ut dicetur in Olba Ciliciae.

MYNDVS.

Vrbs maritima.

Autonomi.

Caput Iovis. Ξ ΜΤΝΔΙΩΝ. ΜΗΝΟ-ΔΩΡΟC. *Lotus.* AR. II. (Pellerin Seltini Lettere T. III. tab. 2.)

Eodem utriusque partis typo numum in vicina Iaso cunsum supra protuli.

* * *

Alios aeneos cum typis obviis vide

¹⁾ Ant. Asiat. p. 207.

²⁾ Chandler Inscr. ant. p. 18.

³⁾ Quaest. Graec. p. 301.

⁴⁾ L. XIV. p. m. 974.

⁵⁾ Goth. num. p. 407.

apud Hunterum, et in meis Numis ve- NTCAEWN. *intra coronam.* AE. III.
teribus. (Pellerin.)

AR. RRRR. AE. RR.

De deo Menſe agemus in impera-
toriis.

Imperatorii.

L. Veri et Severi apud Vaillantium.
In horum poſtremo

Magiſtratus archon: APX. ΔΙΩΝΟC.

TOT. ΔΙΟΦΑΝΤΟΤ.

AE. RRR.

NYSA.

Prope Maeandrum et Tralles Lydiae,
quare reiſſa a Strabone Lydiae accen-
ſetur; at Ptolemaeus, Plinius, Stepha-
nus eam in Caria locant, eſſi trans
Maeandrum eſſet poſita, nam geogra-
phi aliqui Cariae fines ultra hoc flumen
prorogant.

Autonomi.

Capita jugata virile laureatum barba-
tum, muliebre alterum. X NTZA. Bac-
chus ſtans d. oantharum, ſ. thyruſum.
AE. III. (Pellerin.)

Cenſet Pellerinius, hunc numum alte-
rius eſſe Nyſae poſſe. Verum tuto huic
Cariae Nyſae tribuendum puto, quod
idem Bacchus eodem cultu in certis im-
peratoriiſ huius urbis comparet. Capita
anticae, quae Pellerinius eſſe Iovis, et
Iunonis cenſet, malleſ dicere Plutonis
et Proſerpinæ, quorum eximium fuiſſe
Nyſae cultum ex imperatoriis quoque
videbimus.

Caput dei Menſis lunae impoſitum. X

IEPA. CTNKΛHTOC. *Caput mulie-
bre Senatus velatum.* X NTCAEWN.
Mercurius ſtans. AE. I. (Pellerin.)

EIPHNH. NTCAEWN. *Caput Pacis.* X
ΕΠ. ΑΙΑ. ΠΑΙΑΝΙΟΤ. *Apollo nudus
ſtans* AE. III. (Liebe p. 336.)

ΠΑΤΕΩΟC. ΣΩΝΩΝ. *Apollo ſ. ra-
mum ſtat juxta tripodem, cui ſerpens
obvolvitur.* X NTΣAEWN. *Raptus Pro-
ſerpinæ.* AE. III. (Seſtini Lettere T. IV.
p. 118.)

Epigraphe anticae nullo ſenſu ab alio
magis integro opem exſpectat.
AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Auguſto uſque ad Gallienum.

Epigraphe conſtans NTCAEWN.

Typi illuſtriores:

Pluto rapiens Proſerpinam in qua-
drigis.

Typus hic in Nyſae numis obviuſ.
Vtrumque numen inter principes urbiſ
deos habitum ſeſta Theogamia hic in-
ſtituta docent, de quibuſ infra. Narrat
etiam Strabo^{a)}, haud procul urbe pa-
gum fuiſſe Nyſaeorum nomine Acha-
raca, et in eo Plutonium, lucum ha-
bens opulentum, et templum Plutoniſ
et Iunoniſ, (Hεαc, ut habent codiceſ,
at jam pridem erudite conſecit Spanhe-

a) L. XIV. p. m. 960.

miuſ in epil-
gendum Kεc-
juxta quod
guntur, de q

Menſis. Fr
cultu ſolito.

Nyſaeiſ fuiſſ
ejuſ effigie c

ſe, quem
Lunum dixit

tiuchia Pili

KAMAPE

ſiſ cum attri-
ſam, in n

(Vaill.) Ant

KAM. A

Menſis ſtans

vidi ipſe R

Kamar

inde veriſi

nomen ſac

bolum in

pluribuſ p

ΔΙΟΝΤ

ſtans, in

(Vaill.)

Fuit Nyſi

ſa eximia.

Mercurio d

tum, tradidi

urbiſ nomin

ut fabulatur

infantiſ, f

preſſuſ clauſ

b) Ad I
c) L. IX. v. 1

mius in epistola II. ad Morellium, legendum Κερας.) et antrum Charonium, juxta quod mirabiles curationes peraguntur, de quo vide etiam Eustathium ^{b)}.

Mensis. Frequens et hujus dei typus, cultu solito. Singulari eum religione a Nyfaeis fuisse observatum, numi cum ejus effigie copiosi docent. De deo Mense, quem hactenus antiquarii passim Lunum dixerunt, agemus in numis Antiochiae Pifidiae.

KAMAPEITHC. NTCAEΩN. *Mensis cum attributis stans d. pateram, f. hastam*, in numis Hadriani, et Aurelii. (Vaill.) Ant. Pii. (Mus. Caes.)

KAM. ANKTPANΩN. NTCAEΩN. *Mensis stans*, in numo Ant. Pii, quem vidi ipse Romae in museo Christianae.

Kamar Arabice *lunam* significat, et inde verisimile est Camarinae Siciliae nomen factum, quae lunae quoque symbolum in numis suis signavit, ut alias pluribus probare conatus sum ^{c)}.

ΔΙΟΝΤΚΟC. NTCAEΩN. *Bacchus stans*, in numis Sabinae et Severi. (Vaill.)

Fuit Nyfaenibus colendi Bacchi causa eximia. In eorum enim urbem a Mercurio delatum Bacchum recens natum, tradidit Apollodorus ^{d)}, ipso etiam urbis nomine Bacchi nomini adfini; nam ut fabulatur Nonnus ^{e)}, Iuppiter, quod infantis, femori suo insuti, pondere pressus claudicabat, eum appellavit Διοσκουρον.

ΝΤΣΟΣ *ὅτι γλωσση Συρακοσσιδι ΚΩΛΟΣ ἀκσει.*

Eo quod Νυσος lingua Syracusfa CLAV. DVS dicatur.

ΑΘΤΜΒΟC. NTCAEΩN. *Athymbrus nudus et juvenis stans ad aram, d. pateram, f. hastam*, in numis Aurelii, (Pellerin.) et Maximini. (Vaill.)

Egregie hos numos illustrat Strabo ^{f)}. *Fama est, venisse Lacedaemone fratres tres, Athymbrum, Athymbradum, Hydrelum, et urbes condidisse sibi cognomines, quas cum incolae subinde desicerent, ex iis Nyfam fuisse conditam. Et nunc quoque Nyfaenses Athymbrum urbis conditorem (αρχηγετην) perhibent.* Secundum hoc et Stephanus: *Αθυμβρα πόλις Καρίας προς Μαιανδρον, Αθυμβρες κτισμα, η̃τις μετα ταυτα Νυσσα ἐκλήθη. Athymbra urbs Cartae ad Maeandrum, Athymbri opus, subinde Nyssa appellata.*

ΠΛΟΤΤΟΛΟΓΗΣ. ΝΤΣΑΕΩN. *Juppiter sedens d. Victoriolam, f. hastam*, Vespasiani. (Pellerin.) In alio scriptum ΠΛΟΤΤΟΛΟΓΟC. M. Aurelii Caes. (Seffini Lett. T. IV. p. 118.)

Hic *Plutologes* videri posset magistratus, verum cum in nullo cognito hactenus Nyfae numo memoretur magistratus sine addito scribe titulo, et adjectae urbis vocabulo inscriptiones similes constanter numen aliquod, aut heroem indicent, ut ex KAMAPEITHC, ΔΙΟΝΤΚΟC, ΑΘΤΜΒΟC vidimus, videtur etiam praefens ΠΛΟΤΤΟΛΟΓΗΣ esse

b) Ad Dionys. Perieg. v. 1153.

c) Num. vet. p. 16.

d) L. III. c. 4. §. 3.

e) L. IX. v. 19.

f) L. XIV. p. m. 961.

Iovis epitheton, quo nomine forte apud Nyfaenses colebatur. Narrat Pausanias, fuisse prope Lacedaemonem fanum Iovis Πλοσις^{g)}, cujus cultum Lacones, Nyfae, ut vidimus, conditores in hac urbe stabiliverint nomine Πλοτολογος, quod eandem fere cum Πλοσιος significationem habet. Orpheus supplicat Iovi, uti sibi praeter alia det πλοτε δοξαν ἀμεμπτον, divitiarum honorem inculpatum^{h)}. Alio nomine hic Iuppiter vocabatur Κτησιος, in cujus cultu adfidui fuere illi, qui optabant opes sibi suas augeriⁱ⁾.

* * *

Taurus a puerulis nudis ad sacrificium effertur, in numo Maximi. (Vaillant, et ejus exstat iconismus ibid. p. 145.)

Egrege iterum hunc numum explicat Strabo. Is loquens de annuo festo ad dicta Acharaca in Plutonis honorem celebrato addit: atque tunc circa meridiem juvenes et ephebi e gymnasio nudi et uncti taurum humeris in antrum exportant, qui dimissus cum paullulum accesserit, exanimatus concidit^{k)}. Similis ritus in Neptuni honorem celebrati meminit etiam Homerus^{l)}:

ὥς ὅτε ταυρος

Ηρῳγεν ἔλκομενος Ἑλικωνιον ἀμφὶ ἀνακτα
Κηρων ἔλκοντων, γαννυται δὲ τε τοῖς Εὐνο-
σιχθων.

ut cum taurus

Mugit vi tractus Heliconium circum regem

Adolescentibus trahentibus, gaudet vero his Neptunus.

* * *

Pastor nudus stans manibus adprehendit puerum, quem pede dextero in aerem sublevat, in imo pedum, verba sunt Vaillantii in numo Aurelii, sed in museo Theupoli est *pastor sedens*, ut et in alio, qui editus est in Cimelio Vindobonensi, sed quem ob multas causas spurium agnosco. Credo hoc typo aliud non indicari, quam exercitium gymnasticum, ut revera fuisse apud Nyfam γυμνασιον τῶν νεῶν, narrat Stabo^{m)}.

* * *

Magistratus scriba constanter legitur inde ab Augusto usque ad Gallienum, et quidem in numo Augusti: ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ. ΓΡΑΜ. (in monogrammate) ΤΟ. Β. ΝΤΣΑΕΩΝ. intra coronam. (Pellerin.) Frölichius similem ex Granelliano edidit, at in vitiatum numismate legit: ΤΙΒ. ΚΑΙΣΑΡ. ΓΡΑΜ. et sic multa de Tiberio, cum apud Rhodum moraretur, a Nyfaensibus honoris causa constituto scriba perperam disputavitⁿ⁾. Verum jam ipse suae coepit diffidere sententiae, cum serius in numum Maffei similem, sed certa scriptura ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ incideret, ut ipse ibidem profitetur.

* * *

Sacerdos et idem scriba: ΕΠΙ. ΓΡ. Μ.

ATP. MC
CAEQN.
(Vaill.) sed
ΓΡ. omittit

Neocoratu
mox citato,
honorem de

Ludi:
ΘΕΟΓΑΜ
(Vaill.)
Id est: E
tonis et Pro
studiose colu
fiat ex praec
ΟΙΚΟΤΜ
adduntur.

Concordia
numo Ant. P
de quibus vi

Numum G
legit: NTCC.
hujus Nyfae,
maritidos, in
AE. R.

Mediterran

o) Rec. II

g) Lacon. c. 19. h) Hymn. XIV. i) Ilaeus orat. VII. de haered. Ciron. k) L.
XIV. p. m. 961. l) Il. T. 403. m) l. c. n) 4. Tent. p. 155.

ΑΤΡ. ΜΟΤΩΝΙΟΤ. ΙΕΡΕΩ. ΝΤ-
 CAEΩΝ. ΝΕΩΚ. in numo Aurelii,
 (Vaill.) sed in alio musei Theupoli το
 ΙΡ. omittitur.

* * *

Neocoratus tantum legitur in numo
 mox citato, et mirum videatur, hunc
 honorem deinceps omisum.

* * *

Ludi:

ΘΕΟΓΑΜΙΑ. intra lauream, Valeriani.
 (Vaill.)

Id est: *Epithalamia* in honorem Plu-
 tonis et Proserpinae, quae numina quam
 studiose coluerint Nyfaenses, satis con-
 fiat ex praecedentibus.

ΟΙΚΟΤΜΕΝΙΚΑ iisdem Theogamiis
 adduntur.

* * *

Concordia cum Ancyra Phrygiae in
 numo Ant. Pii supra citato, et Hadriani,
 de quibus vide Ancyram Phrygiae.

* * *

Numum Gordiani, in quo Vaillantius
 legit: ΝΤCC. ΚΤΘΟ. ΙΕΡΑC., non esse
 hujus Nyfae, sed Nyfae Scythopolis Sa-
 maritidos, in hac docebitur.

ΑΕ. R.

ORTHOSIA.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi:

ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Caput Bacchi.* Ξ ΑΡΙ-
 ΣΤΕΑΣ. *Thyrus.* ΑΕ. III. (Pellerin.)

CΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput nudum Sena-*
tus. Ξ ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Raptus Proser-*
pinae. ΑΕ. II. (Pellerin.)

Fuit Orthosia Nyfae vicina, a qua
 facile communionem sacrorum traxerit.

Alios vide apud Harduinum, et Hay-
 mium.

Typi et inscriptiones suadent, hos nu-
 mos ad hanc potius Orthosiam, quam
 alteram Phoenices pertinere.

ΑΕ. RR.

Imperatorii.

Tantum sub Augusto et Vespasiano
 cogniti.

ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Raptus Proserpinae* in
 numo Augusti, quem Vaillantius inique
 Orthosiae Phoenices largitur, ut jam
 correxit Pellerinius ^o). Rationem typi
 dedi in autonomis. Alter similis est in
 museo Caesareo.

ΟΡΘΩCΙΕΩΝ. scriptum utrinque. *Jup-*
piter aetophorus Laodiceus, in numo
 Augusti, quem olim ex museo Magni
 Ducis edidi. (Num. vet. p. 209.)

In numo Vespasiani apud Arigonium
 est figura in quadrigis, sed et in hoc nu-
 mo fors minus integro raptum Proserpi-
 nae suspicor.

ΑΕ. RRR.

PLARASA.

De hujus autonomo argenteo actum su-
 pra in Aphrodisiade Cariae.

^o) Rec. II. p. 129.

PYRNVS.

In Peraea Rhodiorum testibus Plinio et Stephano.

Autonomus.

Caput solis adversum. Ξ ΠΤΡΝΗΩΝ.
Concha. AE. II. (Pellerin.)
AE. RRRR.

STRATONICEA.

Mediterranea prope Alabandam, sic vocata a Stratonice Antiochi I. uxore, sed varia olim alia habuit nomina, quae latius commemoravi in meis Numis veteribus pag. 210., quorsum lectorem remitto.

Autonomi.

Victoria gradiens. Ξ CTPATONIKΕΩΝ. intra coronam. AE. fere II. (Pellerin.)

Typus hic non obscura est ad urbis nomen adlusio.

CTPATONEIKIA. *Caput muliebre turritum.* Ξ ΕΠ - - INOT. CTPATONIKΕΩΝ. *Diana venatrix.* AE. (Haym. T. II. p. 185.)

Capite anticae videtur proponi urbis genius.

CTPATONEIKE. *Bellerophon Pegasus freno ducens.* Ξ CTPATONEIKEΩΝ. *Ara ignita inter duas taedas ardent.* AE. III. (Adpendic. Com. Cristiani.) Alium similem dedit Pellerinius, nisi quod epigraphe anticae est: ΕΠΙ. C. Δ. ΘΕΟ - MOT. et Pegasus in numo forte non satis nitido careat alis.

Caput muliebre laureatum. Ξ CTPATONIKΕΩΝ. *Pegasus volans, in area.* B. AE. III. (Pellerin.)

De his typis satis olim disserui in meis Numis veteribus p). Nimirum haec urbs olim dicta fuit *Chrysaoris* haud dubie a Chrysaore Pegasi fratre, et verisimiliter structa a Lyciis, apud quos Bellerophonti magnus honos. Versabatur etiam hic heros in Caria, nam Bargyliam urbem condidit, ut in hujus numis dictum. Ara cum facibus ad Hecaten pertinet, quae illustre ibi templum et annuos conventus habuit, a quibus sacris urbs etiam *Hecatesiae* nomen tulit. Huc etiam haud dubie pertinet numus illis, quos primo loco citaveram, fere similis, nimirum: *Pegasus volans, infra quem BEA.* Ξ ΙΕΡΑΤΩΝ - - *Ara ignita inter duas taedas ardent.* Haym. hujus numi index eum Hierapoli Phrygiae tribuit q), verum, ut apparet, in hoc quoque numo per aevum vitiatum legendum CTPATON - - et videntur literae BEA. posita pro Bellerophonte, qui in numis similibus aliis ipse adest, et Pegasus freno ducit, ut vidimus.

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΟC. *Caput Senatus.* Ξ ΙΝΔΕΙ. ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Caput muliebre, ex cujus fronte exiguum; tutulus turget.* AE. III. (Pellerin Mel. I. p. 9.)
Argumenti causa addo imperatorios sequentes:
ΙΝΔΕΙ. CTPATONEI. *Juppiter sedens.*
d. puteram, f. hastam, in numis Trajani.
AE. II. (Pellerin l. c. Arigoni.)

ΙΝΔΕΙ. CΤΙ
ΙΝΔ. ΘΕΟC. (C)
natus laureatus
AE. (Mus. C.)
vorguan.)

Ab his numis explicuit
eam dictam
vel alio nomi
Indis, quo no
Caria exstitit,
cit Indus ab
etiam ipsa C.
compellata fu
ditis ad Pelle
bilire conatus
bus, quo loc
AE. RR.

A Trajano
in autonomi
Typus fre
sedens d. pat
Videtur est
jus hic illustr
ab omnibus (C)
Reliqui typi

Nomen ab
insigni Vale
TΩΝ. CTP.
in meis Num
Caracallae n
testatur Steph

p) L. c. q) T. II. p. m. 132.

r) L. c.
T. II. p. 164.

INAEI. CTPA. CTNKAH. in alio :
 INA. ΘEOC. CTNKAHTOC. *Caput Se-*
natus laureatum, in numis Hadriani.
 AE. (Muf. Caef. Magni Ducis, et Sa-
 vognan.)

Ab his numis docemur, ut erudite pri-
 mus explicuit Pellerinius ¹⁾, Stratoni-
 ceam dictam quoque fuisse *Indicam*,
 vel alio nomine adfini ducto certe ab
Indis, quo nomine non fluvius modo in
 Caria exstitit, cui teste Livio nomen fe-
 cit Indus ab elephantio dejectus ²⁾, sed
 etiam ipsa Caria, aut saltem ejus pars
 compellata fuit, quod copiosius, et ad-
 ditis ad Pellerinium novis observatis fla-
 bilire conatus sum in meis Numis veteri-
 bus, quo loco binos similes vulgavi.
 AE. RR.

Imperatorii.

A Trajano et Hadriano, de quibus egi
 in autonomis, usque ad Valerianum.

Typus frequentior: Iuppiter stans vel
sedens d. pateram, f. hastam.

Videtur esse Iuppiter Chrysaorius, cu-
 jus hic illustre templum stetit, quique
 ab omnibus Caribus eximie cultus fuit ³⁾.
 Reliqui typi obvii.

* * *

Nomen ab Hadriano praefert in numo
 insigni Valeriani : ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙ-
 ΤΩΝ. CTPATONIKEΩΝ. quem edidi
 in meis Numis vet. p. 210. Item in alio
 Caracallae max. mod. musei Pisani, et
 testatur Stephanus, Stratonicenses revera

ab Hadriano conditore nomen illud sibi
 adscivisse.

* * *

Magistratus tam in autonomis, quam
 imperatoriis nulla mentione dignitatis,
 ut: ΕΠΙ. ΛΕΟΝΙΔΟΤ. — ΕΠΙ. ΚΛΑΤ-
 ΔΙΟΤ. ΑΡΙCΤΕΟΤ. Videtur tamen ha-
 buisse *στρατηγον*, praetorem secundum au-
 tonomum Pellerinii supra citatum, et
 alium Caracallae musei Pisani.

Epimeletes, id est: *curator*. ΕΠΙΜΕ-
 ΛΗ. ΤΙ. . . ΑΡΙCΤΕΑ. in numo Severi.
 (Neumann Num. popul.)

De munere *επιμελητης*, qui tantum in
 numis duarum Cariae urbium, Antio-
 chiae et Stratoniceae legitur, agemus in
 diatriba singulari.

* * *

Vaillantius numum Ant. Pii sic descri-
 bit: ΚΛΑΤ. ΑΡΙCΤΕΑC. CTPATO.
Imperator eques dexteram attollens, eum-
que argenteum vocat ⁴⁾. Sed videtur esse
 idem, quem in numis aeneis Graecis
 Augustorum fere simili modo describit.
 AR. dubius, AE. RR.

TABA.

Mediterranea incerti situs ab aliis
 Cariae, ab aliis Lydiae tribuitur, a Li-
 vio ad Pisidarum fines constituitur ⁵⁾, ex
 quo saltem probabilis ejus situs inter
 tres has regiones, quae fere inter se
 contiguae fuerunt, colligi potest.

¹⁾ L. c.

²⁾ L. XXXVIII. c. 14.

³⁾ Strabo L. XIV. p. m. 660.

⁴⁾ Num. praef.

T. II. p. 164.

⁵⁾ L. XXXVIII. c. 13.

Autonomi:

TABHNΩN. *Caput Bacchi.* X TABHNΩN. *Neptunus flans.* AE. III. (Muf. Caef. Haym.) In alio epigraphe averlae: ΣΕΛΕΤΚΟΣ. ΔΡΑΧΤΑΛΙΔΟΤ. (Haym.)

Miratur Haymius, in numis urbis mediterraneae exillere Neptunum, quare maritimam urbem has Tabas putat. At non permittunt illud Livii verba, quem citavi; quod vero ad Neptuni typum attinet, omni eum cura liberat Strabo loquens de Apamenis Phrygiae^{y)}, *quapropter, inquit, decet ab iis Neptunum coli, quamvis sint mediterranei.*

* * *

ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. *Caput laureatum.* X TABHNΩN. *Fortuna flans, in aliis: Vrna supra mensam, in nonnullis juxta caput anticae est* B. AE. II. (Pellerin, Haym.)

* * *

Confer etiam numos Tabarum Decapoleos, nam nonnulli, quos eruditi his hactenus tribuerunt, Tabis nostris sunt restituendi.

Huc etiam haud dubie pertinent autonomi alii, in quibus perperam lectum ΓΑΒΗΝΩΝ pro TABHNΩN, quique adeo perperam Gabam Ituracae vocati fuerunt.

AE. RR.

Imperatorii.

A Caio et Lucio Caef. ad Gallienum

usque. In illorum numo: TABHNΩN. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ. Γ. intra coronam. (Pellerin Rec. III. p. 217.)

Typus frequentior: Diana venatrix flans cum pileo Phrygio, ex adverso flans Mensis habitu curto cum pileo item Phrygio d. pateram, s. hastiam tenens.

Magistratus sine mentione dignitatis in autonomo et imperatorio citatis. Legitur tamen

Archon in numis Caracallae, et Gallieni apud Pellerinium²⁾ ut: ΕΠΙ. ΑΡΧ. Μ. ΑΤΡ. ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΤ. TABHNΩN. N. quae postrema litera videtur Pellerinio indicare

*Neocoratum*³⁾, sed quod minus certum. AE. RR.

TRAPEZOPOLIS.

Mediterranea prope Maeandrum.

Autonomi.

ΤΡΑΠΕΖΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Caput Mensis.* X ΚΛΑΤΔΙΟΣ. ΠΟΝΤΗΣ. *Caput juvenile laureatum.* AE. III. (Pellerin.)

ΔΗΜΟC. vel ΙΕΡΑ. ΒΟΤΑΗ. cum typis obviis. (Pellerin, Harduin.) AE. RR.

Imperatorii.

Commodi et Severi apud Vaillantium, inscripti ΤΡΑΠΕΖΟΤΗΟΛΕΩC. typo dei Mensis, aliis Luni. Sed Frölichius⁴⁾, et Pellerinius⁵⁾ suspicantur epigraphen male lectam pro ΤΡΑΠΕΖΟΝΤΙΩΝ, dictosque numos restituendos Trapezuntii

y) L. IX. p. m. 368.

2) L. c.

a) Rec. III. p. 218.

b) IV. Tent. p. 246.

c) Mel. II. p. 112. et 130.

Ponti, ut tavi. Eorum typum in Trapezu Luni, veritatem etiam in aut vidimus typum huius AE. RR.

Mediterranea

Hi pauci: ΔΗΜΟC, vel: ΙΕΡΑ. Latonae, i pis, ut nunciat sic:

ΔΗΤΩ. dens d. h. Caef.) In complexa in mensam, nempe Latonae AE

ΔΗΜΟC ΤΩΕΙΑ. IT

in orbem: Voyage n. 5

ΗΤΡΟΠΟΛΙC De his luc

In aliis: s. Diana, ter.)

d) Num. Vol. II.

Ponti, ut jam ad hujus urbis numos notavi. Eorum conjectura nititur potissimum typo Luni, qui fere constans est in Trapezuntis numis. At cum ejusdem Luni, verius Menlis, caput compareat etiam in autonomo hujus Trapezopolis, ut vidimus, nulla est ratio, eos propter typum hunc huic Cariae urbi adimendi. *AE. RRR.*

TRIPOLIS.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi :

Hi paucis demptis offerunt in antica: ΔΗΜΟC, vel: ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΟC., vel: ΙΕΡΑ. ΒΟΤΑΗ. Aversa plerumque Latonae, numinis in hac urbe principis, ut numi docent, cultum praedicat sic:

ΛΗΤΩ. ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Latona sedens d. hastam.* (Patin pag. 405. Mus. Caes.) In aliis: *Eadem gemellos ulnis complexa intra templum, aut stans juxta mensam, super qua urna certaminum nempe Latoniorum, de quibus in imperatoriis.* *AE. I. II.* (Pellerin, Mus. Caes.)

ΔΗΜΟC. *Caput muliebre.* Ξ ΔΗ. ΤΩΕΙΑ. ΠΤΟΙΑ. *intra eoronam, foris in orbem:* ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. (Wheler Voyage n. 50. sed ubi perperam legitur ΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.)

De his ludis vide imperatorios.

In aliis: *Juppiter Laodiceus, Nemeus, Diana, Hercules, Bacchus.* (Hunter.)

Mentio fitus a Maeandro. V. imperatorios.

AE. RR.

Imperatorii.

Vaillantius unum Augusti reperit, plures a Caracalla ad Saloninam usque. Postea reperti bini alii aevi Augustei:

ΓΑΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput nudum Caii Agrippae F.* Ξ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΤ. ΑΝΑΡΟΝ - - *Amazon cum bipenni in equo.* *AE. III.*

Numum hunc olim ex museo Com. Vitzai vulgavi ^d). Ergo et Tripolitani Amazonem urbis suae auctorem credere. Proponitur in equo, quod in numis rarius. In contorniatiss Penthesileam equitem habemus, et refert Arrianus, quamvis fide dubia, Alexandro M. oblatus centum Amazonas equites, quae seoures pro hastis, peltas pro scutis gestabant ^e).

ΙΟΤΑΙΑ. *Caput muliebre velatum.* Ξ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Pluto Proserpinam rapiens.*

Exstat in catalogo musei Theupoli. Ejus Auctor capite anticae exhiberi Iuliam Augusti uxorem censet, mallet Iuliam Augusti filiam, Agrippae uxorem, et Tripolitani, qui filium in aere signarunt, videntur et matri hunc honorem habere voluisse.

ΑΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑΙΑΝΟC. CΕ. ΔΑΚΙΚΟC. *Trajanus Martis more galeatus*

d) Num. vet. p. 215.

e) L. VII. c. 13.

nudus stans d. hastam, f. tropaeum. X ΘΕΟ-
ΔΩΡΟC. B. ΕΧΑΡΑ. ΤΡΙΠΟΛ. *Caput*
juvenile laureatum. AE. I. (Pellerin Rec.
III. tab. 128. n. 2.)

Eadem adversa. X ΘΕΟΔΩΡΟC. B. -
ΠΟΛΙΝ. *Caput muliebre turratum.* AE.
I. (Ibid. n. 3.)

AT. KAI. ΤΡΑΙΑΝΟC. CEB. ΔΑΚ. -
Trajanus paludatus stans f. hastam, dex-
teram adstituto tropaeo imponit. X ΘΕΟ-
ΔΩΡΟC. B. ΕΧΑΡΑ. ΤΡΙΠΟΛ. *Protome*
Dianae. AE. I. (Haym. T. II. p. m. 268.)

Alius similis, sed in X ΤΡΙΠΟΛ. Pro-
tome Palladis. AE. III. (Mus. Caes.
Patin.)

Haymius numum suum huic Cariae
Tripoli tribuere non dubitavit, at de
vocabulo ΕΧΑΡΑ pronunciare nihil est
ausus. Pellerinius Tripoli Ponti proprios
esse voluit, I. quia Byzantio sunt adlati,
II. quia fabrica differunt a numis Tripo-
lis Cariae, qui sunt obvii. III. quia in
hujus numis magistratus non comparet.
Vocabulum ΕΧΑΡΑ explet *ἐχαράξ*, pu-
tatque indicari, a Theodoro statuas Tra-
jani in antica propositas fuisse erectas.
Verum ego cum Haymio potius huic
nostrae Tripoli vindicandos censeo, et
esse ex eorum numerorum genere, qui per
certam tantum causam signati sunt, qua-
lis fuerit forte factum aliquod singulare
ac temporarium, quod non modo ex
singulari vocabulo ΕΧΑΡΑ. verisimile
sit, sed etiam, quod in illis unus perpe-
tuo Theodorus legitur. Ejus exemplum
obvium praebeant tot dedicationis numi
suadente adulatione in Antinoi honorem
signati etiam ab iis populis, qui cetero-
qui nullam aliam nomine suo monetam

percuttere. Quae causa est, cur ejus ge-
neris Tripolitarum numi neque ante,
neque post Trajanum compareant.

Quod vero hos numos hujus esse Tri-
polis putem, aliam rationem non habeo,
quam quod haec fuerit illustrior, illa au-
tem Ponticæ castellum tantum, et locus per-
obscurus, a Plinio et Arriano in peri-
plo Euxini tantum in transcurso memo-
ratus, et apud quem adduci non possum
ut credam, numos tam illustres signatos.
Fateor quidem, loci ignobilitatem ge-
neratim non obflare, quo minus aliquo
tempore illustres edere numos potuisset,
nam fuere urbes, quae simul creverunt,
simul corruerunt, sed tamen cuperem
vel unicum certum argumentum, quod
eos in Pontum potius avertendos suade-
ret. Ea, quae Pellerinius adfert, mag-
nopere sunt infirma. Adlati sunt numi
Byzantio, quasi vero ex Caria eo deri-
vari non potuissent. Ait, disferre fab-
rica, a numis Tripolis Cariae, qui sunt
obvii, verum an obvii ante Caracallam,
cujus aetate priorem ipse non novit?
atque ad hunc inde a Trajano habe-
mus intervallum centum facile anno-
rum; quod majus est, quam ut de fa-
brica liceat tuto judicare. Ait, non com-
parere in Tripolis Cariae numis nomi-
na magistratum, quod judicium elidi-
tur numo Caii Caesaris a me supra pro-
lato, qui ignotus erat Pellerinio, et nu-
mo Augusti apud Vaillantium, in quo
EIII. - - ΤΡΥΦΩΝΟC. Quin eadem
haec magistratus mentio Pellerinii sen-
tentiam labefactat, nam in nullo Pon-
ticarum urbium numo, si Neocaesaream
demas, magistratum certum habemus,

at frequentes
mis.

Quod ad v
net, neque ir
cum Pellerinio
dat, de Theoc
dici: *ἐχαράξ*.
Dicimus sane:
nis Acropolin
cles sculpsit st
an probe Gi
ἀγῶνα, pro
graphe ad ei
adluderet, cr
solita formulæ
dam alia ad
tina literis l
vero hanc e
jectum ΤΡΙ
praeire voc
logia suadet
cer. Quaeso,
culandi casu
Theodorus
ex eo manif
rendum ad
Alium igitur
derat, ac ven
lum illud exp
νοσε, vel EX
ἐπιγραφῶν, valli
epigraphes:
ΤΡΙΠΟΛΙΝ.
in magistratu
polin, dignu
in moneta p

f) Moneta

at frequentes in Cariae et Lydiae numis.

Quod ad vocabulum ΕΧΑΡΑ. attinet, neque in hujus explicatione mihi cum Pellerinio convenit. Quis enim credat, de Theodorō Tripolis magistratu dici: 'εχαραξε, id est: *sculpsit statuam*? Dicimus sane: Pericles aedificavit Athenis Acropolin, sed non dicimus: Pericles sculpsit statuam Minervae, et nescio an probe Graece dicatur: *χαρασσειν αγαλμα*, pro *ποιειν*, *γλυφειν* etc. Si epigraphae ad erectas a Theodoro statuas adluderet, credo, non discessum foret a solita formula *ανεθηκεν*, aut analoga quadam alia ad illud, quod in moneta Latina literis F. C. indicatur. Planissime vero hanc ejus sententiam evertit adjectum ΤΡΙΠΟΛΙΝ numi secundi, cui praeire vocabulum item ΕΧΑΡΑ. analogia suadet, etsi numus ea parte sit lacer. Quaesio, quid manifestum hunc accusandi casum regit? an *εχαραξε*? Ergo Theodorus sculpsit Tripolin? An non ex eo manifestum sit, το ΕΧΑΡΑ. referendum ad Tripolin, non ad statuas? Alium igitur epigraphae explicatum desiderat, ac verisimiliter me iudice vocabulum illud explendum est legendo ΕΧΑΡΑ-κωσε, vel ΕΧΑΡΑκιζε a *χαρακω* vel *χακακω*, *vallum circumdo*, sic ut totius epigraphae: ΘΕΟΔΩΡΟΣ. Β. ΕΧΑΡΑ. ΤΡΙΠΟΛΙΝ. sensus sit: *Theodorus iterum in magistratu constitutus vallo cinxit Tripolin*, dignum factum, quo Theodorus in moneta publice gloriaretur, quo se-

curitatem urbi, et diis patriis, qui in his numis proponuntur, sartam tectam praestabat. Prorsus analoge ad hanc numi epigraphen legas in numo Sepphoris Galilaeae: ΤΡΑΙΑΝΟΣ. ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΕΔΩΚΕΝ. *Trajanus imperator dedit*, quidquid illud fuit, tum et in singulari numo Amasiae Ponti: ΕΡΜΗΣ. ΚΤΙΣΑΣ. ΤΗΝ. ΠΟΛΙΝ. *Mercurius urbis conditor*. Eodem modo in marmore Ancyrano celebrantur laudes incerti cujusdam ΣΤΥΠΛΗΡΩΣΑΝΤΟΣ. Κ. ΑΦΙΕΡΩΣΑΝΤΟΣ. ΤΗΙ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙ. ΤΟ. ΤΕΙΧΟΣ. *qui moenia metropolis (Ancyrae) complevit, et consecra-*

Mentio fitus a fluvio Maeandro: ΜΑΙ-ΑΝΔΡΟΣ. Fluvius decumbens, in autonomo, (Pellerin.) et in numo Maximini (Vaill.)

Ludi ΔΗΤΩΕΙΑ. ΠΤΟΛΙΑ. intra lauream, in autonomo citato, et in numo Gallieni. (Vaill.)

Latonam, in cujus honorem ludi ΔΗΤΩΕΙΑ acti sunt, inter principes fuisse Tripolis deos, vidimus in autonomis, et videbimus in proximo concordiae numo.

Concordia cum Laodicenis Phrygiae: ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ.

†) Montfaucon palaeogr. p. 167.

OMONOIA. *Latona flans cum gemellis in ulnis, ex aduerso Iuppiter Laodiceus*, quo typo utriusque urbis numen habemus, quod apud singulas fuit praecipuum, in numo Philippi sen. (Muf. Caef.) et Saloninae. (Vaill.)

Magistratus sine mentione dignitatis in numis Augulli, Caii Caef., et Traiani citatis.
AE. RR.

REGES CARIAE.

In regibus Cariae, aut ejus partis pro instituto nostro unam spectamus Mauffolli familiam, quia haec una opes numismaticas reliquit. Reliquos vide in Reinero Reineccio, et in historia Cariae conscripta a Sevin^o). Stirpis conditor *Mauffollus I.* nobilis conjuge *Artemisia*, quae Xerxis socia praelio ad Salaminen ipsa interfuit, animi virilis femina. Ex hac gente post prodiit inclytus jam numis

HECATOMNVS.

Ab Artaxerxe Mnemone praefectus classi aduersus rebellem Evagoram Cypri regem, sed quem cum evertere justus esset, clam pecunia iuvit. Mortuus circa annum V. C. 373. Filios habuit *Mauffollum II.*, *Hidriea*, *Pixodurum*, filias *Artemisiam* et *Adam*, suis singulis fratribus nuptas.

Numi:

EKATOM. *Leo gradiens. X Iuppiter Labrandensis gradiens d. bipennem, f. hastam.* AR. II. (Beger Th. Br. T. I. p. 266.)

De Iove Labrandensi apud Mylasam culto actum in numis hujus urbis. Placuit hic typus, quod teste Strabone^{b)} Mylasa patria fuit, et regia Carum, qui cum Hecatomno fuerunt. Eum Hecatomni exemplo retinere reges successores, etsi Halicarnassi regiam figerent.
AR. RRRR.

MAVSSOLLVS.

Hecatomni F. belli ac pacis artibus praestans ingens nomen adeptus est. Regno magnis accessionibus aucto, Halicarnasso, quorsum regiam sedem transtulit, magnificis substructionibus exornata moritur V. C. 401. (V. Sevinum l. c. Lucian. dial. mort. 24.)

Artemisa Mauffolli soror et conjux in regno succedit, illudque cum laude administrat. Sed ex omnibus virtutibus enituit maxime fides ac pietas in maritum, cui vita functo monumentum struxit, *Mauffollum* appellatum, teste Strabone, Plinio, aliisque inter septem orbis miracula habitum, quamvis illud perfectum non vidit biennio post mortua, contracta ex mariti desiderio tabe V. C. 403. Verisimilem ejus aedificii secundum leges architectonicas structuram, et de ea testimonia vide proposita a Comite Caylusⁱ⁾.

Caput So
AO. Iuppi
bipennem, J

In numis
geminatis
ΣΝΑΟΣ.
pro ΜΑΤΕ
ad ΑΑΕΕΑ
rum Maced
Solem Rho
stratagemat
eosque mo
tere aulos
rum subjeci
haec omnia
cessorum a
graphe disse
AR. R.

Artemisia
ret. Ejus
quorum av
celebrati M
jam tironib
toribus vulg

Mauffolli
taxerxe Cyp
V. C. 410. V

Caput So
Iuppiter La
nem, f. hast
AR. RR.

h) Sevin

g) B. L. T. IX. Mem. p. 113.
p. 321.

h) L. XII. p. m. 974.

i) B. L. T. XXVI.

Numi:

Caput Solis obversum. Ξ ΜΑΤΣΣΟΛΑΟ. *Iuppiter Labrandensis gradiens d. bipennem, f. hastam.* AR. I. III.

In numis constanter ΜΑΤΣΣΟΛΑΟ. geminatis Σ et Δ, at in libris ΜΑΤΣΣΟΛΟΣ. Terminatio in O Dorica est pro ΜΑΤΣΣΟΛΑΟΤ, ut observavimus ad ΑΑΕΞΑΝΔΡΟ. ΑΡΧΕΛΑΟ. primum Macedoniae regum. Caput Solis ad Solem Rhodium pertinet, nam Rhodios fratagemate in suam potestatem redegit, eosque mortuo Maussollo jugum excutere ausos novo fratagemate sibi iterum subjecit Artemisia. Vide Sevinum haec omnia fuisse enarrantem. Numi successorum a Maussolli numis sola epigraphe differunt.

AR. R.

Artemisia conjux numis genuinis caret. Ejus numos spectandae molis, in quorum averfa ΜΑΤΣΣΟΛΕΙΟΝ typo celebrati Mausolei esse adulterinos, ipsis jam tironibus notum, etsi a claris auctoribus vulgatos reperiam.

HIDRIEVS:

Maussolli frater. Hic quoque pro Artaxerxe Cypri regulis bellum fecit. Obiit V. C. 410. Vxor soror Ada.

Numi:

Caput Solis obversum. Ξ ΙΑΠΙΕΩΣ. *Iuppiter Labrandensis gradiens d. bipennem, f. hastam.* AR. I. (Mus. Caes.)

AR. RR.

PIXODARVS.

Hecatomni filiorum natu minimus. Pulsa Ada sorore, quae marito successit, ope Othontopatis satrapae, de quo mox, regnum invasit, tenuitque annis V. mortuus V. C. 418.

Numi:

Caput Solis obversum. Ξ ΠΙΞΟΔΑΡΟ. vel ΠΙΞΟΔΑΡΟΤ. *Iuppiter Labrandensis gradiens d. bipennem, f. hastam.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Apollinis laureatum. Ξ ΠΙΞΟΔΑΡΟ. *Iuppiter Labrandensis, ut supra.* AV. IV. (Pellerin Suppl. IV. p. 113. Catal. d'Ennery.)

AV. RRRR. AR. RR.

OTHONTOPATES.

Satrapa Persa, accitus, ut diximus, a Pixodaro, ut se in pellenda regno sorore Ada juvaret. Repatrata generum eum sibi adscivit collocata illi filia Ada. Successit subinde in regnum mortuo socero, verum Alexander M. tum forte in Cariam delatus ejecto iniquo possessore Adam Hidriei viduam sibi supplicem restituit, et reginam appellavit V. C. 420.^{k)}

Numi:

Caput Solis obversum. Ξ ΘΟΟΝΤΟΠΑΤΟ. *Iuppiter Labrandensis gradiens d. bipennem, f. hastam.* AR.

Praeclarum istud cimelium primus vulgavit Bimardus ^{l)}, sed epigraphen legit ΘΟΟΝΤΟΠΑΤΟ. Erudite is collegit, esse

k) Sevin, l. c. Bimard ad Iobert. T. II, p. 329.

l) l. c.

INSVLAE CARIAE.

eum ipsum, qui Arriano dicitur *Οροτρο-
βατης* ^{m)}, et de quo ibi narrantur omnia,
quae mox de Othontopate commemo-
ravi. At Barthelemyus revocato in exa-
men eodem numo advertit, apparere
vestigia praecedentis O, ac praeterea
cum fuerit homo Perfa, ejus nomen po-

tius exire in ΗΣ, quam, ut Bimardo
visum, in ΟΣ. Habemus ergo integrum
ac verius ejus nomen *Οροτροπατης*, quod
jam non nisi binis literis ab Arriani *Ορο-
τοβατης* aberrat ⁿ⁾.
AR. RRRR.

INSVLAE CARIAE.

ARCONNESVS.

Juxta Halicarnassum.

Autonomum: APK. *Pallasians* & *Equus
liber gradiens*. AR. III. Pellerinius huc
pertinere conjicit. (Rec. III. p. 172.) Sed
omnia persuadent, hunc numum esse
Theffalicum, et fors Pharcadonis.

ASTYPALAEA.

A Rhodo in ortum.

Autonomus.

Navis cum vectoribus. & *Delphinus*.
AE. III. Literas hujus numi fugaces con-
jicit Pellerinius constituere vocabulum
ΑΣΤΥΠΑΛΑ, at sibi ipse diffidit. (Rec.
III. p. 128.)

Imperatorius.

Caput Tiberii laureatum. & ΑΣΤΥ-
ΠΑΛΑΙΕΩΝ. *Victoria gradiens* AE.
m. m.

Perperam conjicit Pellerinius, qui sin-
gularem hunc numum edidit ^{o)}, signa-

tum illum, quo tempore Tiberius in in-
sula Rhodo morabatur, nam istud refel-
lit corona laurea, qua Tiberii caput
ambitur. Alius hujus insulae compertus
non est.

AE. RRRR.

CARPATHVS.

Autonomus ΚΑΡΠΑΘΙΩΝ. uni Gol-
tzio cognitus fuit. (in Insulis.)

COS.

Insula illultris, et Aesculapio cumpri-
mis sacra, sic ut ea a Claudio Aug. ejus
dei ministra diceretur concessa propterea
immunitate ^{p)}. Urbem habuit ejusdem
nominis.

Autonomi.

Caput Herculis imberbe leonis exuvii
tectum. & ΚΩΙΩΝ. ΚΑΕΙΝΟΣ. *Pagurus*.
AR. m. m. (Pellerin.) *et variante magi-*
stratus nomine. AR. III. AE. III. (Muf-
Caef.)

Caput Herculis barbatum leonis exuvii

tectum. & ΚΩ
tum. AR. II. (

Caput Herc.
cum clava su,
Vir stotatus fi
AE. I. (Pelleri

Hercules fre

argumentum,

ejus in hac in

his utraque po

plicatur. Nari

tisse apud Co

super humerc

bie exhibet p

rum stotatum

dextera man

cerdotem. S

plicat Plutar

apud Coos

velle indutu

reddidit, quia

colis praelio

dine, ut ti

Thressa mul

jus ergo mer

In numis I.

pro ΚΩΙΩΝ

pro ΚΩΙΩΝ, i

in numis Aeg

Magistratu.

dignitatis m

Apud Arigoc

idem est cur

Strabo aetat

invalisse ^{q)}. V

imperatoris.

m) Exped. Alex. L. I.

n) Mem. B. L. T. XXVI. p. 533.

o) Rec. III. p. 33.

p) Tacit. Ann. XII. 61.

q) Orat.
tel. p. 18.

tectum, χ ΚΩΙΟΝ. *Caput muliebre velatum*. AR. II. (Pellerin.)

Caput Herculis barbatus laureatum cum clava supra humeros. χ ΚΩΙΟΝ. *Vir stolatus stans d. pateram, f. hastam*. AE. I. (Pellerin.)

Hercules frequens in Coorum moneta argumentum, neque desunt scriptores, ejus in hac insula cultum testantes. Ab his utraque postremi numi pars rite explicatur. Narrat Aristides rhetor^{q)}, stetit apud Coos signum Herculis clavam super humero gerentis, quod haud dubie exhibet pars antica. Pars aversa virum stolatum sistit, quem patera, quam dextera manu praefert, certum facit sacerdotem. Singularem hunc typum explicat Plutarchus^{r)}, cum quaerit, cur apud Coos Herculis sacerdos muliebri velle indutus sacra faciat? causamque reddit, quia Hercules conferto cum incolis praelio, eorumque pressus multitudine, ut tutius hostem falleret, cum Thressa muliere stolum mutavit. In hujus ergo memoriam eum observari ritum.

In numis I. et II. epigraphe est ΚΩΙΟΝ. pro ΚΩΙΟΝ, nimirum posito $\chi\tau\eta\tau\iota\kappa\omega$ pro $\epsilon\delta\upsilon\iota\kappa\omega$, ut ΑΙΓΙΟΝ pro ΑΙΓΙΕΩΝ in numis Aegii Achaiae vidimus.

Magistratus saepe additur, sed nulla dignitatis mentione, ut ΠΡΟΞΕΝΟΣ. Apud Arigonium est ΝΙΚΙΑΣ, qui forte idem est cum illo Nicia, quem narrat Strabo aetate sua Coorum tyrannidem invasisse^{s)}. Vide de hoc etiam infra in imperatoriis.

Caput Veneris. χ ΚΩΙΟΝ. ΝΙΚΟ. ΣΙΡΑΤΟ. *Aesculapius stans*. AR. I. (Dutens Explic. p. 108.)

Insigne hoc tetradrachmum notam Coorum Venerem sinit, opus Praxitelis, de quo Plinius, in averfa Aesculapium, de cujus in hac insula cultu egi supra.

O. ΔΑΜΟΣ. *Caput nudum barbatus*. χ ΚΩΙΟΝ. *Hercules stans f. clavam, brachio inhaeret Cupido, pro pedibus pagurus*. AE. II. (Hunter.)

Seguinus in simili pro O. ΔΑΜΟΣ. legit ΚΑΔΑΜΟΣ^{t)}, inique, ut patet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ. *Caput Hippocratis barbatus recalvasum*. χ ΚΩΙΟΝ. *Baculus cum serpente*. AE.

Fuit Cos celebris hujus medici natalibus cum primis nobilitata. Numum, quem coram descripsi, dedit Meadius Anglus ex thesauro regis Galliarum in fronte orationis suae Harveianae, dissimulat eum Harduinus, Gronovius eandem effigiem petit ex numismate Vrlini. Constat, medicos in hac insula insignis fuisse nominis, quos Theopompus citatus apud Photium per Podalirium ab Aesculapio descendere facit. Ceterum numum hunc conscriptum suspicor.

ΞΕΝΟΦΩΝ. *Caput nudum imberbe*. χ ΚΩΙΟΝ. *Hygia stans*. AE. III. (Pellerin Rois p. 206.)

q) Orat. T. I. p. 34. sel. p. 18.

r) Quaeß. Graec. p. 504.

s) L. XIV. p. m. 972.

t) Num.

Sistit antica Xenophontem illustrem medicum, qui in artis suae praemium immunitatem popularibus Cois a Claudio impetravit. Vide Pellerinium. Hujus causa meriti monetae a suis est illatus sociata Hygia salutis praefide.

* * *

Caput Aesculapii laur. Ξ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Serpens adsurgens et cauda cortinam Apollinis complexus.* AE. III. (Mus. Caef.) In aliis: *Baculus Aesculapii.* AE. IV. (Mus. Caef.)

Noti sunt hi numi, etsi satis certum non sit, quia patriae mentione abstinere, utrum huic insulae tribuendi sint potius, quam Pergamo, ubi Aesculapii cultus aequae fuit conspicuus. Dixi, Apollinis cortinam serpentis cauda stringi. Haec cortina in his numis raro satis perspicua est, sed manifeste apparet in numo simili integerrimo illustris Reuteri Moguntini: Nimirum evidens est textura taptis, quo illa insernitur. Confer numos primorum Syriae regum. Iungitur serpens Aesculapii cum cortina Apollinis patris.

* * *

Observandum adhuc ad Coorum numos.

I. A Goltzio et Begero perperam huc referri numos inscriptos ΠΑΡΑ aut similitur, quos esse Capuae in hujus numis demonstravimus.

II. Alios idem edidit Goltz, in quo-

rum una parte KO, vel KΩ, altera ΩΣ, quosque hujus insulae monetae inferuit. Rarissima sunt exempla, urbis nomen sic dirimi, ut ejus pars una in parte antica, altera in averfa constitutur, qualia vidimus in numis Lai Lucaniae, et Abacaeni Siciliae. Ad haec typus botri, et diotae, qui est in his numis, satis persuadet, eos esse verius Corcyrae, ut jam alias monui¹⁾. Ceterum Coorum gentile statuit Stephanus Κοός et Κωός.

III. Numum argenteum edidit Maseius²⁾, eumque restituit Frölichius³⁾: ΙΓΗΝΑΙ - - ΚΩΙ - - *Caput Jovis.* Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΤΣΙΜΑΧΟΤ. *Pallas sedens, ut in obviis Lyfimachi regis Thraciae. Vereor, ne numus sit hermaphroditus, et ex binis ad diversas classes pertinentibus pessime confictus, cujus antica sumpta sit ex notis similibus Goltzianis, ut revera horum unus inscribitur ΙΓΗΜΑΝΟΣ. ΚΩΙΩΝ., posita ex notis Lyfimacheis. At sine dubio spurius est aureus max. mod., cujus eodem loco meminit Frölichius, in cujus item antica est: ΙΓΗΝΑΙΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Jovis.* Ξ VESTA. S. C. *Vesta sedens. De mala numi hujus fide jam alias pluribus egi⁴⁾, et copiosius agam in numis Liviae Augusti uxoris.**

AR. R. AE. C.

Imperatorii.

Recententur quidem ab Augusto usque ad Philippum, sed habemus et Augusto priores a variis vulgatos. Eccos:

¹⁾ Num. vet. p. 107.

²⁾ Ver. ill. Part. III, p. 238.

³⁾ Not. elem. Tab. X.

⁴⁾ Num. vet. p. 63.

ΜΑΡΚΟ
πιδι nudum
Caput Aej
Aemil. tab
AE. III. P.
ΝΙΚΙΑΣ.
ΦΑΝΤΟΣ.
AE. I. (Mo
In alio sim
AE. I. (Mul
Numum
gavit Triffa
eum exem
tini, et M
etiam, etfi
mus, epig
ΑΟΣ. a ne
Fuere etian
descriptis c
viderent, e
KΙΑΣ, que
cum tamen
Coi Lepidu
orientis pro
fuit. In his
ni sunt, ve
Augusti, tu
gistratum, f
de quo egre
aliquis hoc
his numis t
titas⁵⁾.

ZETΣ. K
mo Neronis

a) Com
p. II. et 64
Vol. II.

ΜΑΡΚΟΣ. ΛΕΠΙΔΟΣ. *Caput M. Lepidi nudum.* Ξ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Aesculapii.* AE. I. (Morelli fam. Aemil. tab. 2. Pembrock P. III. tab. 46.) AE. III. Patinus in fam. Aemil.)

ΝΙΚΙΑΣ. *Caput virile nudum.* Ξ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Aesculapii.* AE. I. (Morelli in fam. Aemil. tab. 2.) In alio simili: ΧΑΡΜΤΛΟΣ. ΚΩΙΩΝ. AE. I. (Mus. d'Ennery p. 445.)

Numum ex citatis primum jam vulgavit Trifstanus^{a)}, neque dubito, ab hoc cum exemplari fluxisse in Vrsinum Patini, et Morellium. Sed neque dubito etiam, etsi numum hunc genuinum demus, epigraphen ΜΑΡΚΟΣ. ΛΕΠΙΔΟΣ. a novicia manu fuisse intrusam. Fuere etiam, qui in numis altero loco descriptis caput ejusdem Lepidi IIIviri viderent, etsi adscriptum sit nomen ΝΙΚΙΑΣ, quos inter fuit Havercampus^{b)}, cum tamen nulla appareat ratio, cur Coi Lepidum monetae inferrent, cui orientis provincias nihil unquam juris fuit. In his ergo numis, si modo genuini sunt, verisimile est exhiberi caput Augusti, tum et Niciam Coorum magistratum, sive is fuit Nicias tyrannus, de quo egimus in autonomis, sive alius aliquis hoc nomine. Vide molestas de his numis tricas ab Havercampo repetitas^{c)}.

ΖΕΤΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Iovis*, in numo Neronis. (Vaill. Morelli.)

Magistratus frequenter in Coorum moneta legitur, praecipue in autonomis, sed quae fuerit ejus dignitas, numi non produunt, quamvis ex marmoribus constet, remp. fuisse ab archonte gubernatam. Hunc quidem Vaillantius vidit in numo Augusti, in quo legit: ΝΙΚΑΓΟ. ΡΑΣ. ΑΡ. sed videtur lectio intuta. Luculentius hunc probaret numus Caracallae apud Harduinum, et Spanhemium^{d)}: ΑΡΧ. ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΤΕ., verum in simili Severi Pellerinius pro ΑΡΧ. legit ΑΡΧΗΑΟ., auctor musei Theopoli ΑΡΧΗC. et Arigonius ΑΡΚ.

Concordia cum Mileto, Apolline Milesiorum, et Aesculapio Coorum statibus.

AE. R.

NISYROS.

Prope Co insulam.

Autonomi:

Caput Veneris. Ξ ΝΙΣΤΡΠΙΟΝ. ΙΜΕΡ. ΡΑΙΟΣ. *Neptunus rupi insidens d. tridentem.* AR. III. (Haym. T. I. p. 235.)

Vnicus hic hactenus vulgatus ex argento numus. Iudice Haymio signatus in hoc Neptunus, quia apud hanc insulam in Polybodem gigantem tridentem intorsit, ut ex Homero refert Stephanus.

a) Comment. hist. T. I. in numis Lepidi IIIviri.

b) Ad Morellii fam. p. 11.

c) L.

d) p. 11. et 645.

d) T. I. p. 693.

Aenei inscripti solis literis NI. typis delphini, capitis bovini etc. quos vide apud Pellerinium.

AR. RRRR. AE. RR.

RHODVS.

Insula ejus tractus longe celeberrima.

Autonomi:

Caput Solis plerumque aduersum, liberaliter crinitum, plerumque etiam radiatum. X PO. ΠΟΔΙΟΝ. ΠΟΔΙΩΝ. *Flos calicis forma, in aliis rosa, addito saepe magistratu, variisque in area sigillis.* AV. III. (Mus. Medic.) AR. I. II. III. AE. III. obvii.

Nihil his numis tritius, dempto citato aureo, qui, quod norim, unicus hactenus est, et a me olim editus ⁵⁾. Solis apud Rhodios cultus cognitus, cujus beneficio insula prius eluvioni ob humilitatem pervia altius emerfit. In averfa monetæ Rhodiae fere constanter flos comparet. Eum antiquarii olim omnes rosam credere, quam sententiam plane evertere conatus est Spanhemius secutus Vossium, et esse balautium, id. est: florem mali Punici, quo ad tingendam lanam utebantur Rhodii, copiosis argumentis comprobavit ⁶⁾. Non adverslabor utriusque viri conjecturae, atque istud tanto minus, quia flos hic in plerisque his numis rosae speciem omnino non praefert, sed ejus potius, quem tulipam vocamus, cujus formae sitne balautium, Florae filii permitto. Nolim tamen pror-

sus ex his numis eliminari rosam, nam sunt non pauci, forte Spanhemio ignoti, in quibus rosa adversa ex forma rotunda, et ejus complicatis foliis facile agnoscitur, cujus modi complures sunt in museo Caesareo, et alibi. Nihil igitur obest, quo minus credamus, utrumque florem a Rhodiis insertum monetæ, balautium ob praeclara sanificia insulae quatuor, florem propter adlusionem ad insulae nomen, nam ῥόδον Graecis rosam significat.

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum, in aliis praeterea radiatum. X ΠΟΔΙΩΝ. addito magistratu, v. g. EΠΙ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΤ. vel: EΠΙ. ΦΑΙΝΙΑ. *Victoria gradiens d. extenta lauream, f. palmae ramum, in nonnullis prorae navis insitit.* AE. I. (Mus. Caes.) In aliis: ΠΟΔΙΩΝ. EΠΙ. ΕΤΩΠΟΤ. AE. m. m. (Mus. ill. Comit. de Sternberg.)

Offerunt hi numi pro Apolline sole Bacchum solem, quem propterea in nonnullis corona radiata ambit. Cum Baccho communicatas etiam solis honores, vulgo cognitum. Victoria in aliquibus navi insitens adludit ad rem maritimam, qua Rhodios longe excelluisse constat.

Caput Medusae aduersum absque collo turgentibus e fronte binis alis, et serpentinibus cinctum. X PO. ΓΩΤΟΣ. *Balautium.* AR. II.

Numum huius edidi, et in caput dixi ⁵⁾. tegrum in caput vidi, in derem etiam collo, quae indicia, retratum sanxeratum restituendum nem in monum Rhodiis.

Hercules.
X PO. Βαλ.
Similis I.
Ephesi, obvii.

Caput Solis
ΔΙΑΡΑΧΜ
quam volar
velamine oi
parvae figur
Figura a
cum aliquod
operis antic
signa plera
habuere tes
et scriptorib
ditum ΔΙΑΔ
toriis.

Magistrat

⁵⁾ Num. vet. p. 216.

⁶⁾ Tom. I. p. 315.

⁵⁾ Num.
¹⁾ Mel. II.

Numum hunc ex museo Caesareo olim edidi, et in parte antica proponi Solis caput dixi ^{g)}. Serius similem magis integrum in catalogo Hunteriano vulgatum vidi, in quo cum praeter alas viderem etiam serpentes, caputque sine collo, quae sunt certissima Medusae indicia, retractanda sunt utique, quae tum sanxeram, et suum Medusae jus restituendum, etsi ignorem, cur Gorgonem in monetam suam vocare placuerit Rhodiis.

* * *

Hercules infans binos serpentes elidens.

✕ PO. *Balaufium*. AR. II. (Hunter.)

Similis Herculis typus est in numo Ephesi, obuius autem in numis Crotonis.

* * *

Caput Solis radiatum. ✕ ΠΟΔΙΩΝ. ΔΙΑΡΑΧΜ. *Mulier aduersa squalata stans, quam volans superne utrinque Victoria velamine obumbrat, pro pedibus duae paruae figurae stantes.* AE. I. (Hunter.)

Figura auersae haud dubie domellium aliquod Rhodiorum numen, illudque operis antiquissimi fuit, cuius generis signa pleraque urbes aliqua privatim habuere testibus non numis modo, sed et scriptoribus, praecipue Pausania. Additum ΔΙΑΡΑΧΜ. est etiam in imperatoriiis.

* * *

Magistratus sedulo inscribitur auton-

mis, et quidem Dorice, et aut in recto ut: ΜΝΑΣΙΜΑΧΟΣ, aut praefixo ΕΠΙ. Dignitas in unico additur: ΤΑΜΙΑ. ΤΕΙΜΟΣΤΡΑΤΟΤ. *Balaufium*. AE. I. (Pellerin.) Neque in imperatoriis ejus mentio, sed tantum ΔΗΜΑΡΑΤΟΤ. in numo Neronis. (Vaill.) Harduinus in numo Domitiani vidit Aemilium Antonium Nafonem *prytanin*, at numum hunc esse Bithynicum, non Rhodium, et aliter legendam epigraphen, dixi in prolegomenis ad numos Bithyniae. Ceterum summum apud Rhodios magistratum fuisse *prytanin*, constat ex Appiano ^{h)}, Livio ⁱ⁾, et Polybio ^{j)}.

* * *

De numis inscriptis ΠΑΙΑΙΤΝΟ, quos aliqui esse Rhodios credere, vide dicta in Traelios Macedoniae.

ΑΥ. ΡΡΡΡ. AR. et AE. C.

Imperatorii.

Multo autonomis pauciores editi a Nerone ad M. Aurelium usque, nam quem Pellerinius olim Caracallae tribuerat ^{l)}, inscriptum ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΚΑΙCΑΡ., eum serius M. Aurelio Caesari restituendum docuit ^{m)}, sed eo fallitur, quod ab Aurelio mox post adoptionem susceptum Antonini nomen statuit, ut videre est ex iis, quae in Aurelii moneta ad titulum *Antonini* monebo. Tamen numi aliqui etiam Nerone priores Rhodo haud dubie tribuendi, nimirum:

ΠΟΔΙΟΙ. ΤΙΕΡ. ΤΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ.

g) Num. vet. p. 216.

h) B. civ. L. IV. c. 66.

i) L. XLII. c. 45.

k) Exc. leg. 64.

l) Mel. II.

m) Lettres p. 26.

Caput muliebre turritum. ❧ ΔΙΑΠΑΧ-
MON. *Sol nudus capite radiato stans f.*
amiculum, d. adstitutum tropaeum coro-
nat. AE. m. m.

Insignem hunc numum edidit Pelleri-
nius^{a)}, corrigitque praecedentium anti-
quariorum lapsus, qui in numo simili
legerant: ΚΛΑΤΔΙΟΤ. ΤΠΕΡΙΩΝ. ΣΕ-
ΒΑΣΤΟΤ., eumque tribuerant Claudio
tanquam Soli, qui Homero Hyperion
dicitur, multaque alia inania attulerant.
Sublato opportune hoc errore continuat
vir eruditus, hos numos pleno jure per-
tinere ad M. Aurelium, et L. Verum,
qui primi simul imperavere, et typo
aversae significari victorias, quas de variis
populis retulere, atque inde arguit,
argenteos quoque numos drachmae ponderis
M. Aurelii, Faustinae jun., L. Veri,
Lucillae, qui inscribuntur: ΤΠΕΡ. ΝΙ-
ΚΗC. ΡΩΜΑΙΩΝ., vel ΤΠΕΡ. ΝΙ-
ΚΗC. CΕΒΑCΤΩΝ., vel ΤΠΕΡ. ΝΙ-
ΚΗC. ΚΤΡΙΩΝ. CΕ. Rhodi signatos.
Quare etiam in aeneo, de quo agimus,
sub ΤΠΕΡ. intelligi debere ΝΙΚΗC.,
quod vocabulum alioqui satis tropaeo-
partis aversae indicatur. Haec Pelleri-
nius, cui sane correctam epigraphes le-
ctionem debemus, cujus vitio factum, ut
tam absurda ab antiquariis nobis obtru-
derentur. Verum nomine ΣΕΒΑΣΤΩΝ
in his aeneis intelligi M. Aurelium, et
L. Verum, tanto est difficilius conceden-
dum, quanto maturius aevum litera Σ
pro C aperte postulat, qua forma illa in
hujus aevi numis vix ac ne vix quidem

amplius reperitur. Et fuisse eam hac
aetate jam in Rhodo quoque abolitam,
docet numus M. Aurelii supra citatus,
tum et numus Veri inscriptus ΒΗΡΟC^{b)}.
Equidem hoc vocabulo ajo potius noti-
tari Tiberium et Iuliam matrem, quos
vocatos fuisse Augustos et historia docet
et numi, nam Smyrnaei, ut in horum
numis vidimus, se dixere ΝΕΩΚΟΡΟC.
ΤΩΝ. CΕΒΑCΤΩΝ., nimirum Tiberii
et Iuliae. Cum igitur numus praefens
aliam aetatem, quam praetentam Au-
relii et Veri exigit, suapte ruunt omnia
ea, quae Pellerinius de subaudiendo ΝΙ-
ΚΗC., et de tribuendis Rhodo memora-
tis drachmis disputat, quas omnes in
Mesopotamia esse malleum expertas pro-
bare conabor in numis Mesopotamiae in-
certae urbis. Id unum addo: si hae drach-
mae essent Rhodiorum, pro ΝΙΚΗC. le-
geretur ΝΚΑC. Etenim Aristides his
numis coaevus Rhodios laudat, quod
hactenus illibatum Dorismum constan-
ter servaverint^{c)}. Ceterum quis sit to-
tius epigraphes: ΡΟΔΙΟΙ. ΤΠΕΡ. ΤΩΝ.
ΣΕΒΑΣΤΩΝ. sensus, difficilius forte
videatur explicare. Verisimile, Rhodios
indicare voluisse, se pro Augustorum in-
columitate omnem suam velle opem con-
ferre. Sane habuere Rhodii causam prae
aliis Augustis Tiberio gratificandi, qui
Rhodum selegerat, ubi privatam vitam
per complures annos ageret, qua de cau-
sa eam Manilius dixerat *hospitium re-*
oturi principis orbem^{d)}.

ΚΑΙΣΑΡ. Α
Caput Neronis
ΡΟΔΙΩΝ. Vic
area rosa. AE
VI.)

Vidimus in
adfectus Rhoc
sente adfectu
Ejus causam
Nimirum cum
misset Claudi
dam in cruc
deprecante N
dii Neronem
cum corona
imperatorem
Solem, deum
Non possum
gans epigrar
dixi, egregie
Ὡς παρος

Ναρος,

Ἡδὲ σβεννυ
Αλμ, x

Πως ἐπω,

Εξ αὐτος, ε
Quod sic ele
Solis eram

Sum Ri

a) Lettres p. 23.

b) Mus. Christianae Tab. LIX. n. 15.

c) Orat. T. I. p. 57.

d) L. IV. v. 762.

e) Brune
f) T. I. p. 679

ΚΑΙΣΑΡ. ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΝΕΡΩΝ.
Caput Neronis laureatum et radiatum. Ξ
 ΡΟΔΙΩΝ. *Victoria rostro navis insists, in*
area rosa. AE. m. m. (Mus. Pisani tab.
VI.)

Vidimus in numo praecedente causam
 adfectus Rhodiorum in Tiberium, prae-
 sente adfectum in Neronem testantur.
 Ejus causam Mazzolenus jam exposuit.
 Nimirum cum libertatem Rhodiis ade-
 misset Claudius, quod Romanos quos-
 dam in crucem egissent, eam illis, sed
 deprecante Nerone, restituit. Ergo Rho-
 dii Neronem in hoc numo proposuere
 cum corona primum laurea tanquam
 imperatorem, deinde radiata tanquam
 Solem, deum nempe suum praestitem.
 Non possum hoc loco omittere perele-
 gans epigramma Antiphili, quo ea, quae
 dixi, egregie illustrantur ¹⁾:

Ὡς παρὸς Ἀελίου, νυν Καίσαρος ἢ Ρόδος
 ἐίμι,

Νάσος, ἴσον δ' αὖχῳ φεγγγος ἀπ' ἀμ-
 φότερων.

Ἦδ' ὁ βεννυμένων με νεα κατεφώτισεν ἄκτις,
 Ἀλῆς, καὶ παρὰ σὸν φεγγγος ἐλαμψε
 Νερῶν.

Πῶς εἶπω, τινὶ μᾶλλον ὀφείλομαι; ὅς
 μὲν ἐδείξεν

Ἐξ ἄλλος, ὅςδ' ἤδη εὔσατο δυομενῶν.

Quod sic eleganter reddidit Grotius:

Solis eram quondam, nunc Caesaris in-
sula magni

Sum Rhodos, ex aequo lux ab utro-
que juvat.

Namque exstincta forem, nisi sol mihi
surgeret alter,

Et jubar ex Latia tolleret arce Nero.

Plus mihi praesit uter? dedit ille emer-
gere ponto,

Hic me restituit, cum prope mersa
fui.

ΠΟΡΕΙΔΩΝ. ΑΣΦΑΛΕΙΟΣ. ΡΟ-
 ΔΙΩΝ. *Neptunus stans ad aram d. del-*
phinum, s. tridentem, Antonini Pii. AE.
m. m.

Numum hunc edidit, explicavitque
 Gallandus ²⁾. Narrat Strabo, cum in
 mari Aegeo parva insula Theram inter
 et Therasiam enata esset, ad rei mira-
 culum adcurrisse Rhodios, et in ea aedi-
 ficasse Ποσειδῶνος Ασφαλῆς ἱερὸν, *Neptuni*
stabilientis templum. Vide ibi plura de
 Neptuno Asphalio.

Liberam fuisse Rhodum, constat ex hi-
storia. Ejus etiam tellem numum citat
Spanhemius ex museo Mediceo ³⁾: Caput
Solis. Ξ ΡΟΔΙΩΝ. ΕΛΕΤΘ. Victoria
gradiens. Idem altius, lapsu credo me-
moriae, pro capite Solis caput Nero-
nis vidit ⁴⁾.

Magistratus. De hoc actum in auto-
 nomis.

ΔΙΑΡΑΧΜΟΝ. in autonomo, ut vidi-
 mus, tum in aeneis Tiberii et Juliae
 supra indicatis, in alio Nervae, (Catal.
 d'Ennery.) in aliis Trajani. (Vaill.) De

¹⁾ Bruck Anal. T. II. p. 174.

²⁾ Mem. B. L. Tom. I. p. 153.

³⁾ T. II. p. 584.

⁴⁾ T. I. p. 679.

hoc ponderis vocabulo egi in prolegomenis generalibus cap. IX.
AE. RR.

ASTYRA RHODI.

Rhodi oppidum uno Stephano teste, qui praeterea hujus nominis aliud in Troade constituit.

Autonomus:

Caput Solis adversum. ♂ ΑΣΤΡΑ.
Diota major adstituta alia minore. *AE.*
 III. (Pellerin.)

Ex typo adversae et fabrica hunc numum hujus esse Altyrae censet Pellerinus.

AE. RRRR.

IALYSVS RHODI.

Autonomum edidit Havercampus, in quo legit retrograde ΙΑΛΑΣΟΤΣ., docuitque, ad hanc eum Ialysum pertine-

re *). Verum satis constat, esse eum Alaefae Siciliae. Nullus igitur hactenus oppidi hujus numus cognitus.

SYME.

Cnido adjacens. *Autonomos* argenteos unus edidit Goltzius: (in insul.) *Caput Proserpinae spicis coronatum.* ♂ ΣΥΜΑΙΩΝ. *Spicae*, in alio: *urbis nomen intra coronam spiceam.* Si numi hi genuini sunt, valde conspirant cum numis vulgo Ereso Lesbi tributis.

TELOS.

Priori vicina insula.

Autonomus:

Caput Iovis. ♂ ΤΗΛΑΙ. *Pagurus.* *AE.*
 III. (Pellerin.)

Praeter hunc nullus alius cognitus.
AE. RRRR.

x) Dissert. de vet. lit. Graec. Tab. I.

FINIS VOLUMINIS II.

Chersonesus
Sarmatia Eu
Dacia. Pag.
Moesia super.
Moesia inferi
Thracia. Pag
Chersonesus
Paeonia. Pag
Macedonia.
Thessalia. Pa
Liburnia. Pa
Dalmatia. Pa
Illyricum. Pa
Epirus. Pag.
Coreyra inf.
Acarnania. F
Aetolia. Pag
Locris. Pag.
Phocis. Pag.
Boeotia. Pag
Attica. Pag.
Peloponnesus

CONSPECTVS VOLVMINIS II.

Nami urbium, populorum, regum.

Chersonesus Taurica. Pag. 1.
Sarmatia Europaea. Pag. 3.
Dacia. Pag. 4.
Moesia superior. Pag. 6.
Moesia inferior. Pag. 13.
Thracia. Pag. 19.
Chersonesus Thracia. Pag. 49.
Paeonia. Pag. 60.
Macedonia. Pag. 61.
Thessalia. Pag. 132.
Liburnia. Pag. 151.
Dalmatia. Pag. 152.
Illyricum. Pag. 152.
Epirus. Pag. 160.
Corcyra inf. Pag. 177.
Acarnania. Pag. 183.
Aetolia. Pag. 188.
Locris. Pag. 190.
Phocis. Pag. 193.
Boeotia. Pag. 195.
Attica. Pag. 205.
Peloponnesus. Pag. 228.

Achaia. Pag. 229.
Elis. Pag. 263.
Cephalenia inf. Pag. 270.
Messenia. Pag. 275.
Laconia. Pag. 278.
Argolis. Pag. 286.
Arcadia. Pag. 292.
Creta inf. Pag. 300.
Euboea inf. Pag. 322.
Insulae Aegaei minores Europaeae. Pag.
325.
Bosporus Cimmerius. Pag. 339.
Pontus. Pag. 340.
Paphlagonia. Pag. 383.
Bithynia. Pag. 396.
Mysia. Pag. 448.
Troas. Pag. 478.
Aeolis. Pag. 491.
Lesbus inf. Pag. 500.
Ionis. Pag. 505.
Caria. Pag. 571.

